Obsah IX. ročníku.

A) Listy homiletické.

a) Kázaní nedělní.

Str.

Neděle I. adventní. O duchu naší doby 1
Neděle II. adventní. Ranní promluva o mši sv. roratní 6
Neděle II. adventní. Jan Křtitel nebyl mužem dle smýšlení věku našeho 15
Neděle III. adventní. O povolání člověka 20
Neděle III. adventní. Jak se máme zpovídati 23
Neděle IV. adventní. Kdo jest ten, jenž k nám o Hodu Božím Vánočním přijde 31
Neděle IV. adventní. O vánočním stromku 36
Neděle po narození Páně. Komu položen jest Kristus ku pádu 52
Neděle po obřezání Páně. Sv. Rodina vrací se z Egypta 95
Neděle I po Zjevení Páně. Kde máme Ježíše hledati 103
Neděle II. po Zjevení Páně. Jméno Ježíš jest významné 106
Neděle devítník. Skrytý a tajemný život Páně v Nazaretě 109
Neděle I. po devítníku. Zatvrzelost srdce 149
Neděle II. po devítníku. Obraz Krista trpícího a obraz slepce žebrajícího 151
Neděle I. v postě. Co jsou svátosti vůbec 156
Neděle II. v postě. O křtu sv. 161
Neděle III. v postě. O sv. biřmování 166
Neděle IV. v postě. O svátosti posledního pomazání 225
Neděle V. v postě. O svátosti svěcení kněžstva a stavu manželského . . 229
Neděle květná. Význam neděle květné 234
Hod Boží velikonoční. Vzkříšení Páně ve světle dějin, rozumu a náboženství 308
Neděle I. po Velikonoci. O příchodu Páně k nám 317
Neděle II. po Velikonoci. Církev není dílem lidí 320
Neděle III. po Velikonoci. Není spasení lidem než jedině v Kristu a Církvi Jeho 324
Neděle IV. po Velikonoci. Úřad učitelský sv. Církve 328
Neděle V. po Velikonoci. Modlitba jest všemocná 369
Neděle VI. po Velikonoci. O lži 377
Hod Boží Svatodušní. Církev sv. jest dílo Ducha Sv. 387
Neděle I. po Sv. Duchu. Znovuzrození na křtu sv. 397
Neděle I. po Sv. Duchu. Odkud plynou radosti v království Božím . . 441
Nedele II. po Sv. Duchu. Kde větší užitek — při mši sv. nebo ve světě 443
Neděle III. po Sv. Duchu. Svět jest údolím křížů 445
Neděle IV. po Sv. Duchu. Proč mnozí marně pracují 450
Neděle V. po Sv. Duchu. Čím zachoval sv. Aloisius svou nevinnost . . 454
Neděle VI. po Sv. Duchu. O oběti mše sv. 460

Str.
Neděle VII. po Sv. Duchu. (Svátek navštívení Panny Marie.) Barvy nebeské královny 505
Neděle VIII. po Sv. Duchu. Opatrnost světská a opatrnost křesťanská 510
Neděle IX. po Sv. Duchu. Pláč Kristův nad Jerusalémem 517
Neděle X. po Sv. Duchu. O pýše 521
Neděle XI. po Sv. Duchu. O duchovně hluchých 526
Neděle XII. po Sv. Duchu. Pán Ježíš duchovní Samaritán celého lidstva 569
Neděle XIII. po Sv. Duchu. Odpuštění hříchů — největším dobrodiním Božím 579
Neděle XIV. po Sv. Duchu. Hřích lakomce jest veliký 585
Neděle XV. po Sv. Duchu. Co vše činí matka pro své děti 591
Neděle XVI. po Sv. Duchu. Neděle jest dnem odpočinku 633
Svátek andělů strážců. Některé vady při vychování 637
Svátek Jména Panny Marie. Panna Maria jest příčinou naší spásy pro své vznešené jméno 648
Neděle XVIII. po Sv. Duchu. Co jest zázrak 652
Neděle XIX. po Sv. Duchu. V čem záleží roucho svatební 655
Neděle růžencová. Růžový keř blahoslavené Panny Marie 697
Neděle růžencová. Výbornost a užitečnost modlitby růžencové 698
Neděle XXI. po Sv. Duchu. V čem spočívá láska k nepřátelům 702
Posvěcení chrámu Páně. Chrámy zřídla světla 706
Neděle XXIII. po Sv. Duchu. Co jest smrt 710
Neděle XXIV. po Sv. Duchu. Božská a lidská stránka v Církvi 719
Neděle XXV. po Sv. Duchu. Církev naše jest svatá 761
Neděle XXVI. po Sv. Duchu. Pán Ježíš — učitel náš 765
Neděle XXVII. po Sv. Duchu. Znamení druhého příchodu Páně 770
Neděle XXVII. po Sv. Duchu. Kdo bude soudit, koho bude soudit . . 774

Kázaní postní.

Svědomí.

Sedm postních řečí od Antonína Hoffmanna.

I. Co jest svědomí 170
II. Svědomí úzkostlivé 176
III. Svědomí široké 182
IV. Svědomí široké — jeho následky 245
V. Svědomí zlé — soužení jeho při pohledu na minulost 353
VI. Svědomí zlé — soužení jeho při pohledu na budoucnost 261
VII. Svědomí dobré — poklad nejdražší 332

Devatero cizích hříchů.

Postní kázaní. Napsal Bohumír Tomíček.

I. Ke hříchu raditi 188
II. Ke hříchu poroučeti — ke hříchu svoliti 192
III. Ke hříchu ponoukati 196
IV. Hřích pochváliti 267
V. Ke hříchu mlčeti — hříchu netrestati 272
VI. Na hříchu podíl bráti 276
VII. Hřích hájiti 279

b) Kázaní sváteční.

Str.
Svátek neposkvrněného Početí Panny Marie. Proč a jak se Panně Marii té vznešenosti dostalo 9
Hod Boží Vánoční. Bůh se stal dítětem lidským, aby nás povýšil za dítky Boží 39
Hod Boží Vánoční. Co při jesličkách máme věřiti, co doufati, jak milovati 45
Svátek sv. Štěpána. O prostředcích, jimiž víru svou zachováme 48
Nový rok. Kdo Pána Ježíše v srdci nosí, nemusí se lekati ani svízelů ani smrti 90
Svátek Zjevení Páně. Církev naše jest obecná 99
Svátek očišťování Panny Marie. Máme plniti zákon Boží věrně jako Panna Maria 145
Svátek Zvěstování Panny Marie. O nejsvětější Svátosti oltářní 236
Svátek Zvěstování Panny Marie. Význam klekání 241
Svátek nanebevstoupení Páně. Blaženost nebeská — kdo jí dosáhne . . 372
Svátek sv. Jana Nep. O dokonalosti Boží, o dokonalosti lidské . . . 381
Pondělí svatodušní. Duch Sv. — Utěšitel 394
Svátek sv. Petra a Pavla. Římský papež jest nástupcem sv. Petra . . 464
Svátek nanebevzetí Panny Marie. V čem záleží nejlepší částka Panny Marie 572
Svátek nanebevzetí Panny Marie. Krásný byl život Mariin a krásné jeho skončení 574
Svátek narození Panny Marie. Krása a velikost Matky Boží 644
Svátek sv. Václava. Sv. Václav ve škole Kristově 658
Svátek všech svatých. Památka svatých mezi námi 715
Památka všech věrných dušiček. Den vzpomínek a křesťanské lásky . . 723

c) Řeči příležitostné.

Poslední den v roce. Čas našeho života jest vzácný 81
Promluva při pohřbu 112
Promluva u příležitosti sv. biřmování 409
Promluva při první májové pobožnosti 415
Svátek sv. Jana Křtitele. Škodlivost lidské bázně 471
Svátek sv. Cyrilla a Methoda. Čím jsou tito světci našemu národu . . . 530
Svátek sv. Anny. Křesťanská matka 533
Promluva při primici. Poměr kněze k Bohu, k Církvi, k národu 535
Svátek sv. Jakoba. Proč dopouští Bůh utrpení 595
Slavnost Porciunkule. Co jsou odpustky 600
Promluva k vojínům před slavnou přísahou 662
Promluva ke kollegům v den 25letého jubilea kněžství 665
Řeč při svěcení střikačky 728
Svátek sv. Martina. Bez víry není štěstí ani časného ani věčného 778
Promluva k snoubencům 783
Promluva při svěcení kříže 785
Řeč při svěcení nového zvonu 788

B) Listy katechetické.

František Brožka. Promluva při prvním sv. přijímání 349
Emanuel Čvančar. Patronátní právo katechetů 63
Xaver Dvořák. Nová biblická dějeprava 61
Antonín Javorský. Josef Egyptský 125

Str.
Jan Holý. O křesťanské spravedlnosti 344, 481, 543, 612, 674, 736
» Ruth 349
Klement Kuffner. O svědomí a zdali vědomí nás zotročuje 545
ThC. Mat. Lhotský. Křesť. cvičení o modlitbě 422, 485, 550
Václav Oliva. O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené 116, 201, 284 339, 417, 477, 540, 607, 669, 733
František Volf. Některá praktická cvičení při katechesích 57, 122

C) Listy vědecké.

Dr. Antonín Brychta. Manželství pro překážku ligaminis a clandestinitatis neplatné přede všemi stolicemi světských soudů 65, 129
» Ku genesi normalií o běžných potřebách kostelních se zřetelem k nynější době 209, 289
» Přejde-li patronátní statek do rukou Israelity, zdaž může tento ustanoviti svého souvěrce zádušním účetním 489, 553
» Právní přítel a rádce 79, 215, 365, 428, 499, 627, 690, 758
Dr. B. O pojišťování života katolického duchovenstva . . 436, 501, 563, 624
Dr. Ladislav Dvořák. Pravý názor o protestantismu . . . 134, 221, 299
» Liberalismus prvních století křesťanství a liberalismus nynější 356
» Čemu a jak se máme z dějepisu učiti 684
Prokop Holý. Spolky dělnické a sdružení odborová 218
Dr. Josef Mrštík. Kdo jest povinen při nedostatku církevních prostředků uhrazovati náklad na fiditele kůru . . 70, 139, 212, 295
Václav Oliva. Může-li farář katolický nemanželské dítky matky evangelíčky na její žádost po katolicku pokřtiti . . . 565, 626
Jiří Sahula. Význam majestátu z r. 1609 . . . . . 497, 561, 621, 681, 745
Dr. Jan Sojka. Péče o chudinu 73, 145
» Proroctví o papežích 431
» Nový tiskový zákon 684, 751
Rudolf Schneider. Čtení knih zvláště zakázaných a duchovní správce 361
Dr. Richard Špaček. O přepodstatnění 353, 425, 494, 558, 617
Literární oznamovatel 223, 440
S. Rituum Congregationis decreta novissima 514, 568, 694

Ročník IX. Číslo 1.

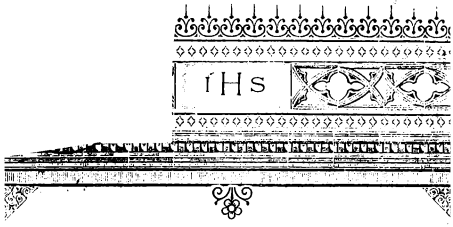

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSKÝ ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redakce vede

Dr. JOSEF BURIAN,

sídelní kanovník Vyšehradský,

za přispění mnoha čelných spolupracovníků.

Vydává

VÁCLAV KOTRBA.

Schváleno nejd. kníž. arcib. konsistoří v Praze, a nejd. konsistoří v Č. Budějovicích.

V PRAZE 1901.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba.

Každé době vtisknut jest zvláštní ráz, jímž liší se od dob minulých. Ráz ten vtiskují poměry, které jsou buď příznivé anebo nepříznivé. Nikdo neupře, že ráz naší doby jest: nevěra, odpad od Boha — od náboženství — — — Dobře pravil německý poslanec Gröber na katolickém sjezdě v Osnabrücku: »V boji, jenž se vede dnes proti katolické Církvi, nejedná se tak o jednotlivé katolické články jako spíše o otázku: Stává osobního Boha? — — Stává věčnosti? Boj se vede mezi bezbožeckými naukami a vírou v Boha.«

Dle tohoto rázu doby musí se říditi i způsob hájení zásad katolických. Dnes i do nejodlehlejší vesničky zalétne nevěrecký spis — — zaběhne bezbožecký agitátor. Nepostačí tudíž nauku Kristovu jen vykládati — to by bylo málo — dnes musí se nauka Kristova obhajovati. Ráz dnešní homiletiky více méně musí býti apologetický.

Tím netvrdíme, že by musil býti výhradně apologetický.

„Rádce duchovní“ v roč. IX. bude přinášeti dobrá — časová apologetická kázaní, vyšlá z péra předních homiletů českých.

Listy katechetické budou se pohybovati více na praktickém poli katechese, čímž ovšem i odborným paedagogickým článkům nemíníme činiti nejmenší újmy.

Listy vědecké budou přihlížeti k praktické duchovní správě, přinášejíce z péra slovutného odborníka vsdp. kanovníka Dr. Antonína Brychty stati, které jsou pravou ozdobou »Rádce duchovního«. I jiní spisovatelé přislíbili — a také již své práce zaslali — přispívati do našeho časopisu v části vědecké a lze očekávati, že tato část »Rádce duchovního« vynikne letos jak bohatostí odborných vědeckých statí tak mnohými praktickými případy, k duchovní správě přihlížejícími.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle I. adventní.

O duchu naší doby.

»Noc předešla, den pak se přiblížil. Odvrzmež tedy skutky temnosti a oblecme se v odění světla.«
Řím. 13, 12.

S apoštolskou horlivostí *napomíná* svatý Pavel obyvatele města Říma, aby zanechali hříchů a konali dobré skutky. Než toto opravdové napomenutí zavazuje i *nás,* abychom dle zákona Božího žili a mocných prostředků ku konání ctnosti užívali. Toto *odění světla* jako slušelo Římanům, tak i náležeti má nám křesťanům; to jest odění *řádného života, ctnosti, dobrých skutků.*

Slova apoštolova, napomenutí, bychom odvrhli *skutky temnosti, i nyní,* i v naší době zaznívati mají jako hlas, varující před zkázou těm, kteří na pokraji zahynutí stojí, a jako slova útěchy plná těm, kteří pevně stojí a ničím zvrátiti se nedají.

Proto i my na počátku církevního roku, v první neděli adventní uvažovati chceme o *duchu naší doby* a to

I. *v čem záleží* a

II. *jakých prostředků* bychom užili proti němu.

Pojednání.

I.

V čem záleží duch naší doby?

Pozorujeme-li děje, lidi a rozmanité okolnosti dnů, v nichž žijeme, vidíme, že vedle dobrého vzniká i zlo, a toto často dobro zatlačuje tak, že i *zlý duch* panuje na světě, duch, který by rád Boha s trůnu svrhl a pořádek světový zničil a rozkotal. Jest to *duch času,* na lžisvobodě založený, ziskuchtivými lidmi vykořisťovaný a k rozkladu lidské společnosti směřující. Duch ten křikem a planými slovy, sliby nikdy nesplnitelnými a pozlátkovým leskem mnohdy vítězí nad rozvahou, rozumem a vůlí lidskou.

Než, i při dosti rozšířeném duchu tom musí státi lidé zdravého rozumu a pevné vůle jako *na stráži* a meze klásti všemožně tomu, co by celé společnosti škodilo a vadilo. Mnoho náhledů a nápadů kvasí v myslech lidských, mnoho vystupuje lidí jako dobrých i špatných rádcův a činitelů, mnoho se děje na světě věcí užitečných a záhubných a všechno všudy v časovém duchu opírá a otáčí se kolem citů nejvznešenějších, kolem svatého *náboženství.* Nynější duch časový nemá pevných zásad; jeden náhled vynikne a druhý jej brzo změní. Postrádají tyto okamžité a měnivé zásady pevného základu *poctivosti a zbožnosti*, a kde těch není, tam se nic nedaří a neprospívá.

Duch naší doby přináší smutné *následky* a záhubné ovoce. Od ráje nebylo na světě všecko dobré, vždycky více méně s dobrými i zlé skutky vznikaly, ale nynější duch času zplodil toho *zla* velice mnoho, zla, které především směřuje proti zákonu Božímu.

Bohužel, že proud ten přináší mnoho pýchy, mnoho rozmařilosti a nezvedenosti, že ničí spravedlnost v životě soukromém i veřejném, že zplodil *nevěru* v obchodě, ano i křivou přísahu, že rozdvojuje rodiny a v nich maří lásku a pokoj, že přináší sobectví, nemrav, nelásku, že uchvátil i *tisk* v moc svoji a jeho užívá jak k podvratným záměrům vůbec, tak k odloučení lidstva od Boha zvláště. Mnoho bychom mohli vyjmenovati zla, jež vedle dobra roste, se vzmáhá a rozšiřuje. Nadchází nám doba *porušení* ve mnohých ohledech, spolcích, obchodech, jednání lidském, a jako se dostává často porušené zboží do rukou našich, tak to jest namnoze se společností lidskou. Tomuto porušení lidstvo víc a více klesá v oběť. *Veliká města* jakoby byla vzorem pro celou zemi; odtud šíří se namnoze pohrdání náboženstvím a mravností. Lid upadá do nebezpečí velikého; všechno se žene po novotách, a dobré, vyzkoušené věci upadají v zapomenutí. Jak často jest znesvěcováno, co našim otcům bylo svato a vzácno! Naše doba má i *svůdce lidu,* kteří slovem i písmem hlásají lžisvobodu, lidu namlouvají neobyčejné blaho na zemi, a snad by i nové, zvláštní nebe vymyslili, kdyby mohli, jenom aby lid svedli a oklamali.

Tito svůdcové pohrdají spolu svatým *náboženstvím,* a doby nynější zvláště se vrhají na *tisk,* aby touto velmocí proti veškerému řádu bojovali. Kolik špatností se nyní tiskne a do světa roznáší, kolik zhoubných časopisů a novin vychází, kolik učených i neučených knih vydáváno, jimž všem se nedostává ani zbožnosti ani mravnosti, které bojují proti Bohu a Jeho zjevení a podkopávají spolu základy mravnosti a pořádku!

A jsou lidé, kteří tomu *věří,* kteří se dají zaslepiti neb aspoň lhostejně se k jedovatým naukám chovají, kteří k bludům a šalbám oněm srdce přikládají, kteří i peníze na listy ony vydávají, třeba jejich děti, rodiny jejich měly citelný nedostatek v potřebách nejnutnějších. A lidé ti, nepracujíce na pevných základech zbožnosti a mravnosti, brzo poznávají, že se ženou za pouhou klamnou *bludičkou,* a splnění svých bláhových snů nedojdou.

A tento zlý duch časový jest pěstován již při *dětech*, při mládeži, budoucnosti lidstva, a dětem ponechána všechna vůle a svoboda, a útlá srdce jejich nejsou záhy vedena k Bohu a povahy jejich nejsou vychovávány tou měrou, aby z dětí byli jednou spravedliví a řádní lidé. Zapomínají, že nutno něžná srdce pěstovati a náruživosti třeba záhy přemáhati a krotiti, dokud nejsou zapuštěny kořeny hluboko v srdcích dětských.

Jiní lidé nechtějí slyšeti o nějakém *obratu* a polepšení, jiní vedou život lehkomyslný, pohoršlivý, jdouce s duchem času. Jiní se příliš spoléhají na dobrotu Boží, řkouce, že nikdo nebude zavržen pro nesmírnou lásku Boží. Majíce mělké vědomosti náboženské, zapomínají, pak že by byl Syn Boží lhářem, neboť právě On bezbožným hrozí věčnou zkázou na onom světě, peklem po nešťastné smrti.

Mnozí upadají v zaslepenost při pravdách nejvznešenějších. Jsou lidé, kteří hřeší, vymlouvajíce se, že jest času dost, aby pokání činili.

Duch času přináší i lidi, kteří by rádi svědomí své uspali a hlas jeho zničili. Nalézáme na světě mnoho *vrahů* a *samovrahů*, kteří cizí nebo svůj život utracují. Ti a podobní hříšníci, do vlády Boží nad člověkem zasahující, utišují svědomí své tím, že upírají Boha, soud, věčnost a trest na onom světě.

Doba naše plodí mnoho *hříchů* a *nepravostí* rozmanitých; ať jenom vzpomeneme na hřích proti přikázaní »Nesesmilníš«, hřích s hroznými následky, vrcholícími při *nemanželských dětech*, politování hodných to bytostech ve společnosti lidské, na nichž jakoby se mstila nepravost rodičů, které často smutný život vedou v chudobě a poníženosti a nesou na sobě i nemoci roditelů svých.

Jest na světě mnoho *podvodů*, mnoho lsti, mnoho hříchů, a ty všechny mají původ v nedostatku *víry* a *mravů*. A hříšníci žijí bezstarostně, jakoby nebylo na věčnosti Soudce a mnohdy teprve na loži posledním se rozpomínají na svůj život minulý a hrozí se budoucnosti, která s probuzeným svědomím se otevírá jako cesta k věčné smrti, k věčnému zahynutí.

Na světě shledáváme mnoho *bohatců*, kteří ve prospěch spolubližních mnoho činí, ale duch času plodí i *lakomce*, kteří pranic pro chudé bratry nedělají, kteří jenom bohatství na bohatství hromadí. Zapomínají, že pouze mají býti jako správci svého jmění a že žádostivost očí jest hlavním kořenem hříchu.

Tudíž vedle lidí dobrých a spravedlivých, vedle skutků šlechetných a záslužných, vedle ctnosti a pravé zbožnosti *duch naší doby* rodí a vychovává lidi špatné a nespravedlivé, přináší skutky záhubné a škodlivé a hříchy a nepravosti, proti Bohu a Jeho zákonu čelící. To jest duch doby naší, duch poklesků, duch, který proti víře a mravům čelí, duch úpadku lidské poctivosti a oddanosti k Bohu

Proti nemocem jsou i *léky* rozmanité; a jako tělo lidské, tak i celá společnost, veškeré lidstvo postonává a léků potřebuje, by opět přišlo do staré, zdravé míry a nabylo bývalého duševního

zdraví, to jest především vrátilo se k pravé víře a na tom základě i obnovilo starý mrav a vešlo v koleje ctnosti. O těchto lécích čili *prostředcích* pojednáme s pomocí Boží v díle druhém.

II.

Prostředky proti zlému duchu naší doby.

Má-li světem vanouti lepší duch než posud, má-li se státi mezi lidmi náprava a obrat k lepšímu, nutno, by *všichni lidé, všechny stavy* se o to zasadili a na důležitém díle onom pracovali. Především na *rodičích* mnoho záleží, aby slovem, příkladem a skutkem na děti své dobře působili, od jejich mladosti zbožnosti je vyučovali a se vynasnažili, by děti ve všem dobrém na rodičích obraz měly.

Rodiče ať jsou dětem prvými *učiteli*, aby pojmy o Bohu a pravdách svatých v útlá srdce jejich vkládali. Rodiče ať vychovávají své děti zbožné, dobré, řádné, by tyto věčné spásy hodnými byly učiněny. Toto učení a vychování děj se s vážností a přísností, a když je toho třeba, rodiče užijí i *trestů*, by děti odvykaly nezpůsobům, přemáhaly v sobě zlou náklonnost a náruživost a odpíraly hříšným chtíčům a snad i navyklostem. Jako tělesné tak i duševní potravy potřebují; a proto rodiče děti své pilně do kostela posílají a je povzbuzují, by svaté svátosti hodně přijímaly, by se všemu dobrému doma i ve škole učily. Když rodiče tak si počínají a vedou, pak plní náležitě svůj úkol oproti dětem svým a užívají vhodného prostředku proti zlému duchu času, který i do rodin vedrati se snaží.

A jako rodiče, tak i *děti*, tak i jinoši a dívky mají plniti patřičně svoji povinnost a pamatovati, že Bůh má býti počátkem i koncem jejich snažení a práce vezdejší. Bez Boha a jeho ctnosti neostojí pevně na světě. Srdce křesťanské mládeže nechť jest úzce *spojeno s Bohem*, aby bylo vždycky čisté, nevinné, a aby dobré svědomí bylo stále jejím průvodcem. Toho nelze docíliti bez pravé víry, a pouze na tom základě kvete ctnost a chráněna jest nevinnost a poctivost. Mládež čistotu a nevinnost ať si zamiluje a těchto ji šlechtících statků ať nikdy neutratí a nezmaří tím, že by nedovoleným společnostem obcovala, chtíčům hověla, náruživostí nekrotila a hříchy se poskvrňovala.

Mládež ať je také *pracovitá* a spojuje hlavní dvě zásady: »*Modli se a pracuj!*« Práce chrání před hříchem, otužuje tělo a zjednává blahobyt.

Ať děti zachovávají jednoduchost a slušnost v oděvu i způsobech, při všem náležitou míru, a k rodičům ať mají úctu a poslouchají jich, když jim tito dobře radí, je vedou, napomínají a nejenom o malé, ale i dospělé se starají. Bez poslušnosti nebylo by ani hodné mládeže.

Jinoši ať se varují především *zhoubných svůdců*, kteří pod rozličnou záminkou hledí se uchopiti nezkušené mládeže a ji svésti a využitkovati ku svým nekalým záměrům.

Proti zlému duchu času tohoto musí bojovati i *vážní mužové* a *zbožné ženy*. I na nich mnoho záleží, aby vedli zbožný, příkladný život dle svého postavení, aby se do záležitostí sousedů svých nemíchali, v domě svém rádi prodlévali a zde radost nalézali v klidné domácnosti, obec řádně spravovali a jako rozumní už a rozvážní lidé všechno od sebe odmítali, co by jim anebo jiným mohlo škoditi.

Než, ani starší lidi, ani *starce* nelze od díla toho odlučovati; i na nich jest zápasiti proti zlému duchu naší doby, i oni mají přiložiti ruku ke skutkům záslužným a nevyhnutelným. První starostí jejich jest, aby na sobě ukázali, jak se má křesťan připraviti k *smrti*, jak má uvažovati o posledních věcech člověka. Dříve více práci, nyní však modlitbě více času věnují, spíše k nebesům než k zemi patří, a varují se, by na konec života nebyli příčinou a původci nepřátelství, hněvu, pohoršení a jiných domácích i sousedských rozmíšek.

Na starcích a stařenách jest, aby své *vnuky*, své příbuzenstvo, své potomky náležitě cvičili, jim radili, je ve svatém náboženství vyučovali, nad ctnostným životem své rodiny bděli a také i dorostlým dětem svým byli dobrými rádci a opatrovníky a nad počestností a spravedlností celé rodiny, celého rodu jako strážní andělé bděli. Ačkoliv duše jejich už k nebesům tíhne, přece ať bedlivé a obezřetné oko jejich na *potomcích* spočívá, by zachovávali v životě svém poctivost a spravedlnost, zbožnost a věrnost. A pak starci ukládají spokojeně hlavu k věčnému odpočinku, majíce vědomí, že všechno právě a správně vykonali na světě, k čemu je jejich povinnost zavazovala.

Všichni, ať bohatí, ať chudí, jak vznešení, tak nízcí, páni i dělníci, představení i podřízení, všichni se mají vynasnažiti pracovati proti zlému duchu času nynějšího. Chceme-li se před zlým duchem naší doby ochrániti, jest naší povinností, *v pravdách a učení* naší svaté víry dobře se vycvičiti, bychom nekolísali, neklesali, ale aby naše znalost pravdy vzrůstala.

A toho právě se mnohým nedostává, to jest chybou, že někteří v *jiných vědách* jsou obeznámeni, ale v tom, co se *spasení* týká, nevědomci, že nevědí, čemu má křesťan věřiti a co musí činiti, by došel spasení. Je to krásné a užitečné, v tom a onom se vzdělávati, ale proto nesmí člověk zapomínati na *cíl nejpřednější*, na víru svatou, aby při své učenosti, při svých vědách také zůstal zbožným, Bohu milým křesťanem Bohatství rozumu má se slučovati s ctnostným a pokorným srdcem. Věda bez víry nemůže obstáti, nepřináší užitku a mnohdy právě vzácné vlohy, nejsou-li vedeny a řízeny dobrotou srdce, stávají se na škodu pro člověka samého i jeho spolubližních.

Následujme té dráhy, již nám *Spasitel náš* ukázal, slyšme hlasu Toho, který pro nás na kříži zemřel a který posud k nám volá, bychom za Ním jako za světlem se brali a Ho jako hvězdy spasné následovali.

Kéž bychom všichni hledali Spasitele a Jemu se klaněli, neboť je tak milosrdný a plný lásky!

Chceme-li se před zlým duchem času pojistiti, proto nemohu vás dosti zapřisáhati a prositi, byste byli velice *opatrni u výběru knih a listů*, které míníte *čísti* sami nebo svým rodinám podáváte. Právě tím způsobem zlý duch naší doby jedovaté símě rozsévati chce a do světa vysílá na sta, ano na tisíce bezbožných, nevěreckých, nemravných a zkázonosných listů, by zničil v lidech víru, cit pro mravnost a všechny řádné základy společnosti lidské. Proto *zkoušejte* dříve, poraďte se a dobře uvažujte, co máte čísti, byste z knih špatných místo poučení a ušlechtilé zábavy nebrali jed a duševní otravu. Čtěte knihy a noviny *řádné*, v nichž jest zbožný a křesťanský duch, pro rozum potrava a světlo, pro srdce zušlechtění a k ctnosti povzbuzení.

Chcete-li se před zlým duchem času uvarovati, musíte se chrániti *spolku se špatnými lidmi*, nepřátely naší víry, podrývači mravnosti a veřejného pokoje. Proto zkoumejte, komu chcete věnovati srdce své, s kým míníte vejíti ve spolek.

Obcování s lidmi šlechetnými a řádnými vzdělává, ale spolek s bezbožnými a porušenými, s lidmi zlého srdce a špatných mravů, s lidmi, jimž je svaté náboženství pro posměch, takový spolek je na záhubu a škodu.

Drazí přátelé, viděli jsme, jaký *zlý duch* panuje a proti Církvi svaté bojuje. Kdyby tato nebyla dílem Božím a nespočívala na skále, dávno by se rozpadla. Ale na pravých křesťanech jest, uchopiti se řádných *prostředků* proti zlu tomu. Ať kdo jakékoliv místo zaujímá, ať jest otcem, ať synem, ať matkou, ať dcerou, ať v mužné síle nebo na sklonku života, všichni dobré vůle spojme se a pracujme, aby na světě panoval starý mrav, bývalá poctivost, u všech stavů spravedlnost, aby duch zbožný, duch pravé víry mezi lidmi zaujal místo, bychom překonali noc špatných skutkův a oděli se v odění světla, v odění řádného křesťanského života a tak se připravili na budoucího Vykupitele s plesem a radostí. Amen.

Alois Dostál, farář v Křečovicích.

Neděle I. adventní.

Ranní promluva o mši sv. rorátní.

»Rosu dejte nebesa s hůry, a oblakové deštěte spravedlivého.« Is. 45, 8.

Bůh dobrotivý ve Své nevystihlé lásce stvořil člověka a učinil ho k obrazu a podobenství Svému. Naši prarodiče těmi nejvznešenějšími dary na duchu a spolu těmi nejkrásnějšími přednostmi na těle byli obdařeni. Byli svati a spravedlni, byli dobří a blaženi; byli nesmrtelni, byli šťastni a spokojeni, byli v ráji. Nicméně zhřešili. Byli více poslušni ďábla, svého svůdce, nežli Boha, svého všemohoucího Tvůrce a nejdobrotivějšího Otce.

Krutě a bolestně byli za to potrestáni. Smutná a neutěšená očekávala je budoucnost. Z ráje vkročili do trnitého a slzavého údolí, plného pláče a lkání. Aby však nezoufali, tu týž Bůh, který jim budoucí bídu a bol, žel a strast předpověděl, tu týž Bůh nejvýš milosrdný zaslíbil jim Vykupitele.

Jako písek na břehu mořském, jako hvězdy na nebi rozmnožilo se potomstvo Abrahamovo. Století míjela, ale Mesiáš nepřicházel. Po 4000 let tápalo člověčenstvo ve tmách bludův a nevěry. A čím více lidstvo do hříchův upadalo, do nepravostí klesalo a čím více bloudilo, tím více rostla, tím živější a vroucnější byla touha po zaslíbeném Vykupiteli. Tato zimničná, tato plamenná touha po Mesiáši vrcholí ve slovech Isaiáše proroka: »Rosu dejte nebesa s hůry, a oblakové deštěte spravedlivého: otevři se země, a vypuč Spasitele.« Tato nadšená slova prorokova jsou výkřikem lidstva, prahnoucího po Mesiáši.

Konečně po dlouhém a trapném čekání se stalo, po čem naši praotcové tolik toužili a co prorokové s tak podivuhodnou jistotou předpověděli. Nebesa se otevřela a dala zemi Spasitele Ježíše Krista.

Tuto všeobecnou, tuto horečnou touhu po Vykupiteli živě a jasně nám rok co rok představuje Církev svatá v době adventní. Každý rok v posvátné době adventní, v níž se připravujeme na slavnost narození Páně, ozývají se ve velebných zpěvech a dojemných modlitbách církevních slova prorokova. »Rosu dejte nebesa s hůry, a oblakové deštěte spravedlivého: otevři se země, a vypuč Spasitele.« Tato slova v ústech Církve svaté vyjadřují zbožné přání a vroucí touhu, aby Vykupitel v našich srdcích zrodil se duchovně. Jako rosa nebeská osení osvěžuje, jako déšť s oblak zemi svlažuje a zúrodňuje, tak i milost Kristova má duši naši posvětiti a ji k životu křesťansky spravedlnému probuditi. A tato touha Církve svaté zvláště krásně se jeví při tak ř. mších sv rorátních.

Uvažujme tudíž dnes s pomocí Boží o mši svaté rorátní!

Pojednání.

Ve mnohých krajinách a také u nás v království Českém udržel se chvalitebný a starobylý obyčej, že se v jednotlivých kostelích po celý advent ráno na úsvitě před východem slunce slouží mše svatá, t. ř. »Rorate«. Jest to zvláštní mše svatá, která se obětuje v bílé barvě ke cti a chvále nejblahoslavenější Panny Marie, Matky Boží. Jmenuje se »Rorate«, protože v mešní knize začíná tím slovem »Rorate«, které znamená: »Rosu dejte nebesa . . .«

Když vrch i důl v temno jest zahalen, zaznívá s věže do tiché noci jasný zvuk adventního zvonu Ten kovový hlas zvonu připomíná zbožným křesťanům slova sv. apoštola Pavla: »Hodina jest, abychom již ze sna povstali, neboť nyní bližší jest naše spasení, nežli když jsme uvěřili. Noc pominula, den pak se přiblížil. Odvrzmež tedy skutky temností a oblecme se v odění světla.« Řím. 13, 11.—12. Nad městy i dědinami, nad paláci i chýžemi,

v šíř i dál rozléhá se tklivý hlahol adventního zvonu, v jehož zvucích jakoby se tajil ohlas slov sv. Pavla, a zbožní křesťané s radostí následují vyzvání apoštola národův. V oknech jednotlivých domů začínají se kmitati světla; jejich obyvatelé vstávají a chystají se na mši sv. rorátní. Jako v jejich obydlích, tak svítá i v jejich duších, které se otevírají světlu milosti. Z tmavé noci údolí pozemského vznášejí se na perutech světla k nebesům, neboť dobře vědí, že, chtějí-li přijíti do říše věčného světla a blaha, i v jejich duších musí se Kristus zroditi, že do jejich duší musí Vykupitel s milostí Svou zavítati a v nich přebývati. Proto s utajeným dechem naslouchají volání adventního zvonu, rychle vstávají, světlo rozžehují a do chrámu Páně pospíchají.

Docela jinak jest tomu v domech křesťanů netečných a vlažných. Tam tma jest až do východu slunce, tam adventní zvon záhy z jitra zaznívá nadarmo. A jako tmavo a prázdno jest v jejich příbytcích, tak jest tomu i v jejich ubohých duších; není tam života milosti. Jsou příliš pohodlni k tomu, aby ze sna povstali a Spasiteli cestu do srdcí svých připravili.

Lhostejností uzavírají duši svou světlu milosti. Kde pak není světla a tepla, tam život zmírá a konečně úplně zaniká. Jako rostlina ve tmě a zimě se nedaří, vadne a hyne, tak i duše lidská bez milosti Boží umírá a záhubě propadá.

Temnou nocí ubírají se bohabojní křesťané do kostela, jasně osvětleného. I tato chůze šerem ranním má svůj význam a svou důležitost. Připomíná pozemské naše putování tímto slzavým údolím, neboť život náš není nic jiného, než chůze temnostmi tohoto světa do říše věčného světla. Když tak, křesťane milý, temnem nočním do chrámu Páně na »Rorate« kráčíš, vzpomeň si, že cílem tvého pozemského putování není země, kterou noc pomíjejicnosti zahaluje, nýbrž nebe, kde světlo věčné svítí! Když na »Rorate« spěcháš a třpytné hvězdy svým jasným okem na tebe s nebeských výšin přátelsky pohlížejí, pomysli sobě: Tam v ty vyšší světy, tam nad ty zářné hvězdy, tam k Ježíšovi, slunci spravedlnosti, tam musíš, duše má! A potom vejdi do kostela s tím pevným úmyslem, že budeš s Ježíšem a pro Ježíše žíti a vroucně také pros Ježíše při oběti nejsvětější, aby občerstvující rosu milosti Své dal tobě s hůry.

Před rorátní mší svatou temno panuje v kostele; záře světla věčného před svatostánkem jen mdle a matně osvětluje okna chrámová. V podobném stavu bylo i lidstvo před příchodem božského Vykupitele. Noc bludův a nevěry tenkráte zahalovala lidstvo. Na otázky o původu, cíli a konci člověka nemělo odpovědi buď žádné, nebo jenom nedostatečné. V příšerné noci hříchův a nepravostí lidstvo se tehdáž nalézalo a nemělo síly z té hrozné tmy se vymaniti a vyprostiti. Do této dvojnásobně tmavé noci vnikal pouze jediný paprsek naděje na lepší časy, totiž zaslíbení Mesiáše..

Teprve tehdy, když nad Betlémem vzešla hvězda spanilá, mohlo lidstvo vstoupiti do jasně osvětleného chrámu Církve svaté, Kristem Pánem založené. Tam svítí a leskne se nyní stále světlo

pravé, které osvěcuje každého člověka přicházejícího na tento svět, tam leskem nejkrásnějším září světlo světa, jež ukazuje cestu do nebes. Kdykoli tudíž, křesťane drahý, v adventě ze šera ranního vstoupíš do chrámu, planoucími svícemi osvětleného, s vděčností hlubokou vzpomínej onoho nesmírného dobrodiní, které Bůh ti prokázal tím, že tě jako dítko Své do říše světla, milosti a pravdy povolal.

Avšak při tom, příteli milý, že tě Bůh do pravé Církve povolal, nesmíš zůstati státi. království Boží trpí násilí. Ty se sám dle sil svých musíš přičiniti, abys křesťansky spravedlivě byl živ. Když jsi přítomen mši svaté rorátní, tu máš s sebou snad t. zv. sloupek a rozsvěcuješ si ho. Činíš to snad jenom proto, abys při světle mohl se dobře ze své modlitební knihy modliti nebo zpívati? Nikoli, to není jediným účelem té svíčky, vedle tebe hořící. To světlo má ještě jeden, docela jiný význam. Plápolající svíce mluví k tobě s Kristem: »Svět světlo vaše!« Ano, křesťane milý, ať svítí i světlo tvé, ať svítí duše tvá leskem ctností, ať svítí bohabojným životem a dobrým příkladem! »Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré, a slaví Otce vašeho, Jenž jest v nebesích.« Mat. 5, 16. Jako planoucí svíce kolem tebe světlo šíří, tak rozšiřuj i ty vůkol sebe zářící lesk svého života. Potom oko Boží na bělostný lesk duše tvé a života tvého dojista se zalíbením shlédne. Svíce vedle tebe hořící připomíná ti také tato potěšitelná slova Písma sv.: »Spravedliví budou se jako slunce stkvíti v království Otce jejich.« Mat. 13, 43. Odvrz tedy skutky temnosti a oblec se v odění světla!

Posléze, když mše sv. rorátní jest u konce a ty chrám Páně opouštíš, pozoruješ, že noc již pominula a den nastal. Zmizela tma a nastalo světlo denní. Jednou opustíš na vždy netoliko kostel, nýbrž i tento svět; rozloučíš se se životem a umřeš. Jestli pak jsi s Ježíšem a pro Ježíše žil, kráčel-li jsi světlem sv. víry, tu při odchodu s tohoto světa jasný tobě zasvitne den, jasnější a světlejší nad ony dny, kdy jsi v adventě po mši sv. rorátní z chrámu odcházel. V hodince smrti vzejde a zasvitne tobě den věčně zářící a věčně jasný, den nebeské odplaty, den blaha a světla věčného. Amen.

Frà *L. Štolc.*

Svátek neposkvrněného početí Panny Marie.

Proč a jak se Panně Marii tak vznešené přednosti dostalo.

»Všecka jsi krásná přítelkyně má a poskvrny není na tobě.«
Píseň Šalom. 4. 7.

Všecka jsi krásná přítelkyně má a poskvrny není na tobě, tato slova Písně Šalomounovy obracela Církev sv. odjakživa na Pannu Marii. Duch Sv. Sám vložil tuto chvalořeč o Panně Marii

z Nazareta — do úst moudrého pěvce královského. Šalomoun, když tento chvalozpěv pronášel, neměl na mysli obyčejnou dceru Evinu, žijící za jeho doby. Nikoliv! Jemu tanula na mysli paní vznešená, paní požehnaná, před kterou sám archanděl pln úcty se skláněl — a proto radostně volají ústa jeho: »*Všecka jsi krásná přítelkyně má a poskvrny není na tobě.*«

Ano, milí křesťané! Maria jest ta přítelkyně Ducha Sv., Maria jest ta panna bez poskvrny! Její duše jest čistší než ryzí zlato, jest čistší než paprsek sluneční! Ona jest čistým zrcadlem spravedlnosti, které nekalil žádný dech hříchu. Ona jest věží ze slonové kosti, ona jest nepřístupna hříchu, jest bílá, bez poskvrny od hlavy až k patě. V knize Jobově stěžuje si Bůh, že nalezl nepravost i na Svých andělích, ani tito čistí duchové nebeští před zkoušejícím okem všepronikajícího Boha neobstáli! Ale o Marii, dívče z Nazareta, tentýž Duch Boží, Bůh, kterému není nic skryto — radostně prohlašuje: »*Všecka jsi krásná přítelkyně má a poskvrny není na tobě.*«

Z toho již sami, rozmilí posluchači, nahlížíte, že Maria byla čistší nežli anděl, že neměla na sobě ani jediného hříchu, že byla od každého sebe menšího hříchu uchráněna. Všecky její myšlénky, všecka přání, všecky řeči řídily se u ní vždy vůlí Nejvyššího. Maria Panna nikdy ani v nejmenším zákona Božího nepřestoupila!

Každý člověk již tím, že jest člověkem, přichází na svět jako hříšník. Obtíženi jsme všichni jako potomci Adamovi hříchem, kterému říkáme hřích dědičný. Kdybychom byli čistí jako hvězda na nebi od každého jiného hříchu, tento hřích máme na sobě každý.

Ba, moji drazí, tak smutně to s námi lidmi vypadá! Každý z nás již proto, že je člověkem, již proto, že jest potomkem hříšného Adama — má na sobě hřích dědičný. Ale pozor! Někdo přece zvláštní milostí Boží z této kletby vyňat jest, a tou vyvolenou osobou, na níž hřích dědičný nelpí, jest Matka Boží — Panna Maria!

A tuto pravdu chce Církev sv. na srdce vložiti právě dnes tím, že slaví se dnes svátek neposkvrněného početí Panny Marie. Neposkvrněné početí znamená tolik, že Maria zákonu dědičného hříchu podrobena nebyla.

To jest, v Kristu milí, ta zvláštní přednost, to zvláštní vyznamenání, kterého se dostalo ze všech potomků prvních rodičů jen Panně Marii.

Proč a jak se Panně Marii této přednosti dostalo, na to odpovím láskám vašim v dnešním Mariánském rozjímání.

Maria bez poskvrny hříchu prvotního počatá, oroduj za nás a vypros mně i mým posluchačům hojně požehnání!

Pojednání.

Přednosti té vyžadovala zvláštní důstojnost Panny Marie.

Drazí křesťané! Z vyučování, kterého se vám jako malým žáčkům ve škole dostalo, se pamatujete, že hřích to byl, který

učinil člověka nešťastným a z ráje jej vyhnal! Víte také, že vina a trest tohoto hříchu stihl nejen Adama a Evu, ale i všecky jejich potomky. Ba, ještě horší věci přišly. Pokolení lidské, pocházející od Adama a obtížené hříchem dědičným, během času stalo se pokolením zlým a převráceným! — V I. kn. Mojžíšově ke konci zprávy o stvoření světa čteme tato slova: *Viděl Bůh všecko, co stvořil, a bylo to velmi dobré.* A hle, několik listů v té samé knize praví tentýž svatý spisovatel: *Zželelo se Bohu, že člověka učinil na zemi, a bolestí proniknuto jest srdce Jeho.* Zvrhlost, převrácenost, která lidem po hříšném pádě Adamově vrozena byla, víc a více zapouštěla v lidstvo své kořeny. Až tak hrozným způsobem zachvátila celé pokolení lidské, že Bůh nechtěl více na lidstvo hříchem otrávené patřiti a rozhodl se: ... *člověka, kterého jsem stvořil, vyhladím ze země* ... a hrozbu Svou splnil. Spousty vod přikryly zemi, a vyhynulo všecko od člověka až do hovada. Jen Noe z celého pokolení lidského v potopě světa byl zachráněn a s ním jeho manželka a tři synové s manželkami svými. Tento patriarcha stal se tedy druhým praotcem pokolení lidského. Ale co? Nevzejde z tohoto nového praotce staré hříšné lidstvo? Noe pochází od Adama, v Adamovi jako v společném kořenu jsme všichni spojeni, a proto i o potomcích Noemových platí zákon: »*Jsme z přirozenosti synové hněvu*« — jak praví sv. Pavel.

Pozorujte dobře tento výrok apoštola národů. Jaký jest jeho smysl? Sv. apoštol Páně nepraví: Svým převráceným jednáním staneme se, budeme syny hněvu, t. j. hvěvu Božího.

Nepraví: Pro naše hříchy Bůh nemá na nás zalíbení, ale dí: »*My jsme z přirozenosti synové hněvu,*« t. j. Božího, neboť na naší přirozenosti lpí skvrna dědičného hříchu. Proto žalostivě volá pěvec David v 50. žalmu: *Hle, v nepravostech počat jsem a v hříších počala mne matka má.* Teď také pochopíme spíše slova Pána Ježíše, která řekl k Nikodemovi: *Amen, amen, pravím tobě, neňarodí-li se kdo z vody a z Ducha Svatého, nemůže vejíti do království nebeského.*

A přece tu jest, moji drazí posluchači, čestná výjimka! Jedno dítě jest vyňato, jedno dítě nenarodilo se v hříších, jedno dítě nebylo počato v nepravostech, jedno dítě nemusilo se znova zroditi, nepotřebovalo sv. křtu, a tím dítkem jest dítko Joachima a Anny, jehož jméno Maria. Maria Panna byla uchráněna zvláštní milostí Boží od viny hříchu Adamova. Duše Panny Marie neměla na sobě ani stín hříchu, ona se vždycky nalézala v záři milosti Boží, ona ani na okamžik pod panství ďábla nenáležela. Některé děti byly ovšem také narozeny bez hříchu, jako na př. připomíná se v Písmě svatém výslovně to o proroku Jeremiáši a sv. Janu Křtiteli, ale Maria Panna byla nejen bez hříchu prvotního narozena, ona byla také bez hříchu prvotního počata, a v tom záleží zvláštní privilegium její. Ona vždycky byla krásnou nevěstou Ducha Sv.

Proč jen Panně Marii dostalo se tohoto zvláštního vyznamenání? Odpovídám: *K vůli její důstojnosti,* k vůli vznešenému úřadu, kterým ji pověřil Bůh. Ona byla již od věčnosti nebeským

Otcem mezi všemi dcerami Evinými vyhlídnuta za Matku Syna Božího, za Matku Vykupitele. Z ní měl Syn Boží vzíti Své tělo, vypůjčiti si od ní lidskou přirozenost, aby jako Bůh-člověk smazal hříchy světa. Maria měla býti Matkou Toho, kterému dána jest všeliká moc na nebi i na zemi — měla býti Matkou Boha-člověka — Matkou Boží — Bohorodičkou!

Již prorok Isaiáš asi na 800 let předvídal vznešenou důstojnost Matky Páně a ji také předpověděl: »*Aj, Panna počne a porodí syna a nazváno bude jméno jeho Emanuel, t. j. Bůh s námi.*«

Matka Boží, jaká to důstojnost! Matka Boží dle výroku jednoho sv. učitele církevního znamená důstojnost nade všechny důstojnosti. Jako skryto jest jádro v skořápce ořechové, tak všecky důstojnosti jsou obsaženy ve slově: Matka Boží. Matka Boží znamená důstojnost nekonečnou, neobsáhlou, nevýslovnou! Větší důstojnosti se tvoru nikdy nedostalo a dostati nemůže! Proto právem volám v »Tisíckrát pozdravujeme tebe« — Ty jsi po Bohu ta nejprvnější . . .

Není divu, že také jeden z prvních hodnostářů nebeských, jeden z prvních andělů, kteří trůn Boží obstupují, pln posvátné úcty sklání se před touto vznešenou Pannou. Ba, on raduje se z toho, že on právě vyvolen jest k tak radostnému a vznešenému poselství. On raduje se, že dívku v domečku Nazaretském může pozdraviti slovy: »*Zdrávas Maria, milosti plna, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami . . . Duch Sv. vstoupí v tě, a moc nejvyššího zastíní tebe, a proto, co se z tebe svatého narodí, slouti bude Syn Boží.*« Křesťané! Volám opět, jaká to důstojnost! Jak vznešené to povolání! Kde jest žena, která by se podobným vyznamenáním honositi mohla?!

Matka Mojžíšova mohla se honositi, že porodila svému národu muže, který mocnou rukou vyvedl ho z Egpta, holí vodu v Rudém moři rozdělil tak, že stála po obou stranách jako zeď — dobročinné zákony jemu dal a svým moudrým vedením a modlitbou často od záhuby zachránil.

Ale větším vyznamenáním se honositi může Panna Maria! Neboť ona nejen svému národu, ale národům celého světa darovala toužebně očekávaného Vykupitele, nejlepšího zákonodárce, nejvýtečnějšího učitele, zachránce před smrtí a peklem. Maria může se honositi, že porodila a vychovala Syna Krále nejvyššího! Ona jest tou ženou, na niž myslil Bůh v ráji, když pravil k hadovi pekelnému: »*Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi potomky tvými a jejími, ona potře hlavu tvou a ty budeš úklady činiti patě její.*«

Toto přislíbení Boží krásně znázorňuje obrázek s nápisem: Neposkvrněné Početí. Panna nebeské krásy stojí na zeměkouli a spolu šlape na hlavu hadovi, který celou zemi ovinul a pod moc svou dostal. — Eva odevzdala svět hadovi pekelnému, Maria pak skrze svého Syna Ježíše Krista moc hadovu zničila, hlavu mu rozšlápla.

A proto volám opět a opět: Jaká to důstojnost, jíž těší se jen Panna Maria! Jak vznešené její povolání, jak vznešený to úřad! Maria jest Matkou Vykupitele, Maria jest Matkou Boží! Maria jest vítězitelkou nad satanem — ó, kde najdu slov, abych, ó Maria, vznešenou důstojnost tvou vyjádřil?

Dá se mysliti, drazí křesťané, aby Maria, která k tak vznešené důstojnosti vyhlédnuta byla, — že jen Bůh Sám ji předčí, — dá se mysliti, že by tato Maria milostiplná mohla někdy proti zákonu Božímu se proviniti, že by mohla hřešit? Matka Boží a hříšnice, to se vylučuje, to jest jako oheň a voda.

Matka Boží — hříšnicí?! Děsím se před touto myšlénkou! Vyvolená ze všech dcer Eviných, milá nevěsta Ducha Sv., archa úmluvy, ve které ne desky zákona Mojžíšova, ne manna z nebes, ale Sám vtělený Bůh se nalézá, — ta že by mohla býti nepřítelkyní Boží, otrokyní ďábla?! Ne, za žádnou cenu ne! Pryč s takovou myšlénkou, pryč s takovým učením! Nemohu dopřáti tak utrhačným jazykům sluchu, které prohlašují Pannu Marii jen za obyčejnou ženu a matku! Takové řeči v hloubi duše musí uraziti každého ctitele Marianského!

»*O Marii Panně,*« praví *sv. Augustin*, »*nechci se zmiňovati tam, kde jest řeč o hříchu.*« A *concilium Tridentské,* které s takovou rozhodností *se vyslovilo, že hřích Adamův v každém z jeho potomků se nalézá, výslovně připojuje: že nikterak nemá v úmyslu, v onom výkladu článku o dědičném hříchu také nejblahoslavenější a neposkvrněnou Pannu a Matku Boží počítati.*

Ne, Maria! Ty jsi nikdy hříšnicí nebyla! Již v tom prvém okamžiku svého bytí, svého života, byla jsi ušetřena od poskvrny prvotního hříchu. Ó, Maria, tys bez hříchu prvotního počata! — Ne, Maria! Tys s námi stejný los nesdílela! O tobě platí slova, která řekl král perský k třesoucí se Esther: »Neboj se! Ten zákon platí pro všechny, jen ne pro tebe!« — Ó, Maria, tys vyvolena byla mezi tolika miliony svých družek, abys Pána života porodila, a proto sama jsi nikdy hříchu smrti nepropadla! Tys Neposkvrněné Početí: »*Celá jsi krásná přítelkyně má, a poskvrny není na tobě!*«

II.

Zvláštní milost Boží Marii Panně tuto přednost udělila. Tato pravda jest od roku 1854 jasně prohlášeným článkem víry katolické.

Ti, již popírají, že Maria bez poskvrny hříchu prvotního počata byla, pro své mínění nemohou uvésti jiného důvodu, leč jen tyto dva:

a) Buď že Bůh Pannu Marii od hříchu dědičného ochrániti nemohl, nebo *b*) že ji od tohoto hříchu ochrániti nechtěl.

Kdo však praví, *a*) že Bůh Pannu Marii od hříchu dědičného uchrániti nemohl, ten uráží Boží všemohoucnost. Kdo však zase praví, *b*) že Bůh Panně Marii tohoto vyznamenání dáti nechtěl

ten popírá nekonečnou dobrotu a lásku Boží. — Obojí je chybou a urážkou Boží.

Jako Maria bez působení muže matkou se stala, dítko porodila a přece pannou před porodem, při porodě i po porodě — zůstala, tak mohla také zvláštní milostí Boží — neboť u Boha není nic nemožného — býti osvobozena od hříchu Adamova, jímž všichni lidé poskvrněni jsou. Bůh mohl Pannu Marii od dědičného hříchu osvoboditi, a také chtěl osvoboditi od této skvrny onoho tvora, kterého tak velice miloval, kterého bohatě Svou milostí ozdobil! Vždyť sám anděl pozdravil dívku nazaretskou slovy: *Zdráva's, Maria, milosti plná.* Ne, Bůh nebyl skoupým ku své nejmilejší dceři!

Bůh, jenž Jeremiáše proroka v životě mateřském posvětil, jenž sv. Jana Křtitele duchem Svým naplnil v lůně mateřském, ten Bůh byl zvláště štědrým k Matce Boží, a proto nedovolil nikdy, aby hříchem se poskvrnila. Dobrotivý Bůh nebeský nepřipustil, aby matka Jeho jediného Syna, třeba jen na okamžik, upadla do onoho smutného poddanství hada pekelného, které jest následkem prvotního hříchu. Ne! Maria rozšlápla hlavu hadovi.

Bůh vládl mnou na počátku cest mých — tak volá Maria slovy knihy Přísloví. Těmito slovy, které vždycky Církev katolická na Pannu Marii obracela — vyznává Maria — že Bůh to byl a ne ďábel, — který vládl jí, když započala cestu sv., t. j. když v lůně sv. Anny, matky své, počata byla. Jakmile Maria započala žíti, již stala se majetkem Božím, nádobou božské milosti, předmětem lásky celé nejsvětější Trojice. — *Hospodin spomáhal jí z jitra na úsvitě*, t. j. na počátku života — tak můžeme volati se žalmistou Páně.

Ó, drazí katoličtí křesťané! Nepochybujme o této přednosti Panny Marie a neváhejme tuto vznešenou paní naší chvalořečí zahrnouti, neváhejme blahoslaviti tu, kterou blahoslaví dnes sv. matka naše Církev a s ní všichni národové země. Volejme se *sv. Augustinem: Kde jest řeč o hříchu, tam nechci zmínku činiti o Marii!*

Uznejme vznešenost Panny neposkvrněné, pozdravme ji slovy písně Šalomounovy: »*Všecka jsi krásna, přítelkyně má, a poskvrny není na tobě!*«

Žádná skvrna! Žádná skvrna na duši, jak šťastný a blažený to stav! Ó, moji drazí, kéž byste poznali a uznali tuto vznešenou pravdu, oč byste šťastnějšími byli, než jste! Kéž byste ničeho více se neděsili, před ničím více neutíkali, než před hříchem — před skvrnou na duši! Jak mnozí upadají v zármutek a nedají se potěšit, když poskvrní své pěkné — šaty! Mnohé děvče dlouho k vůli tomu pláče, naříká, a neupokojí se, pokud skvrna se šatu nezmizí, pokud šat není zase čistý. — Ale když skvrna za skvrnou na duši se usazuje, nad tím se děvče nermoutí, o to se nestará, o to se nepřičiní, aby skvrna hříchu — upřímným pokáním z duše zmizela. Jak převrácené to jednání!

Moji drazí, buďte opatrni co nejvíce, střezte duši svou, chraňte ji skvrny, těžkého hříchu! Když byste však přece více z křehkosti

než ze zloby poskvrnili duši svou hříchem, zvláště těžkým, pak neváhejte vyprati duši svou v slzavém louhu pokání!

Bez poskvrny býti počat — to jest předností Panny Marie. Bez poskvrny vůbec žít, jest údělem jen málo svatých. Aspoň nějaký čas beze skvrny hříchu — zvláště smrtelného — žíti můžeme každý z nás, máme-li jen dobrou vůli! A čím méně skvrn na duši máme, tím více se připodobňujeme aspoň poněkud Panně neposkvrněné. Nuže, připodobněme se Panně Marii, očisťme skvrny duše své upřímnou zpovědí, kajicností, pokáním! To odporoučím vám vřele, rozmilí bratři a sestry v Kristu, zvláště dnes, neboť Panna neposkvrněná je dnes více než kdy jindy ochotna, nám vyprositi na Bohu očištění od skvrn na duši, jest ochotna nám vyprositi odpuštění sebe těžších hříchů. Nuže, neváhejme, čas jest drahý, milost Boží vzácná!

Nyní padněme na kolena svá před vznešeným obrazem Panny neposkvrněné, zaleťme v duchu k jejímu nebeskému trůnu, a plni kajicnosti zvolejme: Ó, Maria, přijmi mne za služebníka svého, vypros mi odpuštění hříchů a smíření s Pánem Bohem! Ó, Maria, bez poskvrny hříchu prvotního počatá, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen.

Dle Dra. Riedla napsal a kázal *František Jirásko.*

Neděle II. adventní.

Jan Křtitel nebyl by mužem dle smýšlení věku našeho.

»Co jste vyšli na poušť vidět?«
Mat. 11, 7.

Jan ve vězení! Svatý a nevinný okovy je spoután! Ale i ve tmavém žaláři jest on svobodným a svobodnějším, než oni, již ho drží u vazbě. Neboť svobodně se pozdvihuje duch jeho k Hospodinu, svobodně se baví srdce jeho s Bohem, volně zírá oko jeho k blankytu nebeskému, svobodně a neohroženě mluví ústa jeho ku králi Herodesovi: »Neslušíť tobě, míti manželku bratra svého!« Mat. 1, 18. Avšak on je spoután, spoután těžkými řetězy na rukou i na nohou — a tedy snad přece není svoboden? A já přes to tvrdím, že Jan je svobodným a volným, byť byl i desetkráte pevněji spoután a svázán. Neboť špatný bychom to měli pojem o pravé svobodě, přátelé drazí, domnívajíce se, že jen ten je svobodným a volným, kdo není uvězněn v žaláři a kdo volně může vládnouti údy svými; pak by svobodným byl též každý zlosyn a padouch, jehož nezastihlo rámě spravedlnosti lidské; a přece je právě každý zločinec a nešlechetník i na svobodě a ve stkvostném paláci bídným otrokem, jehož svírají okovy tvrdší, nežli byly železné Janovy. V pravdě svobodným je totiž — dle učení apoštolského — toliko onen, jejž pravda svobodným učinila, svobodnými jsou jediné synové království Božího, lidé ctnostní

a spravedliví; každý jiný je otrokem buď své vlastní smyslnosti nebo cizí svévole a smyslové nadvlády.

Muž, o němž mluví dnes sv. evangelium, sv Jan Křtitel, byl tedy i v okovech i v žaláři svoboden, a v tom ohledě slouží všem lidem a všem věkům za vznešený příklad přísné mravnosti a neohrožené pravdomluvnosti. Ale právě pro tyto výtečné ctnosti nebyl by sv. předchůdce Páně mužem dle smyslu věku našeho, neb jsa prostých mravů a přímé povahy, neuměl lichotiti ani velikým pánům, ani zástupům lidu obecného, nýbrž byl neohroženým učitelem pravdy, neznaje rozdílu v osobnostech, byl pokorným předchůdcem Páně a rekovným zastancem zákona Božího, pro nějž pouta i žaláře, ano i smrt milerád podstoupil.

»*Jan nebyl by mužem a kazatelem dle smýšlení věku našeho,*« to bude předmětem dnešního kázaní mého.

Pojednání.

1. *Jan nebyl by mužem dle smýšlení věku našeho, neboť nebyl choulostivcem.*

On se šatil hrubým oděvem *ze srsti velbloudí, a kožený pás objímal bedra jeho.* Také jeho pokrm nepozůstával snad z vybraných a chutně upravených jídel, nýbrž to nejprostší a nejjednodušší postačovalo jemu, aby upokojil tělesné své potřeby: »*jídal kobylky a med lesní,*« jak mu to příroda sama podávala; za obydlí pak jemu sloužila nějaká jeskyně na poušti; v té učíval a se modlíval, v ní bdíval i spával. Nechci tím říci, přátelé drazí, že by všichni lidé takového oděvu, pokrmu a obydlí užívati měli, jako Jan Křtitel, vždyť nemáme všichni povolání to, jaké on měl; ale dejme tomu, že by nyní povstal muž oživený duchem svatého Křestitele, a první jeho slovo by bylo: »Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské.« Mat. 3, 2. Co by asi tomu řekl náš nynější věk? Nepovažovali by muže takového naši velemoudří světákové za blouznivce, jenž nerozumí duchu časovému? Nevyhlašovali by učení jeho za přepjatost a bláznovství? Ovšem, určitě nemohu říci, co by se o něm u rozličných lidí soudilo; toť ale jisté, že by byl kazatel takový velmi mnohým choulostivcům věku našeho hostem tuze nevítaným a nemilým.

2. *Jan nebyl by dle věku našeho, a jak by také býti mohl, nejsa ani mrzkým sluhou mocných pánů, aniž nízkým pochlebníkem lidu obecného.*

Kdyby byl býval Jan patolízalem, t. j. člověkem, jemuž více platí přízeň nějakého velmože, než Bůh, náboženství, svědomí a víra, kdyby byl Jan člověkem tak malicherným býval: byl by mlčel k nepravostem, jež Herodes páchal, byl by mu snad jeho jednání ještě schvaloval a před lidem rozličně omlouval a ospravedlňoval; a tím zajisté byl by si získal přízeň a náklonnost knížete svého. Ale Jan, nejsa mrzkým sluhou knížecím, nýbrž věrným sluhou Hospodinovým, bez obalu a do očí řekl králi cizoložnému: »*Neslušíť tobě míti manželku bratra svého!*«

A ačkoli pro slova tato byl vězněn a poután, přece nepřestává krále napomínati a varovati: »*Nesluší tobě*...« Než, Jan nelichotil ani lidu obecnému, jak to činívají za našich dob tak zvaní *přátelé lidu*, kteří vady lidu obecného omlouvají, jemu o svobodě svědomí, o duchu časovém a podobných jemu nesrozumitelných věcech hulákají, kydajíce obyčejně při tom hanu na katolickou Církev a ústavy její a rozhlašujíce namnoze zásady nebezpečné a škodlivé, zásady nevěrecké a nekřesťanské. Takovým kazatelem a *takovým »přítelem lidu« nebyl Jan*, ale on v pravdě miloval lid a vyhledával pravou blaženost jeho. Příkladem svým učil, kterak člověk i s málem může býti spokojen, když jen zachovává čisté svědomí, pak že i při jednoduché stravě a ve prostém oděvu všichni budou spokojeni a dobré mysli; dále napomínal své posluchače bez ustání ku věci nejpotřebnější, totiž ku pravému pokání, říkávaje: »*Čiňte pokání a polepšete se*«. Ó, kdyby byli posluchači Janovi jen toto jediné jeho napomenutí zachovávali, *v pravdě by se byli šťastnými stali!* Tak vyučoval svatý Křestitel lid obecný slovem i skutkem věcem dobrým, jsa upřímným jeho přítelem, nikoli ale obyčejným chvalořečníkem a pochlebníkem. Neslibovalť on lidu osvobození od spravedlivých a potřebných poplatkův a daní, ne život pohodlný bez starosti a práce, nýbrž přehlédna zrakem blesku řady svých posluchačů, vece napřed k pokryteckým fariseům a nevěreckým Saduceům: »Pokolení ještěrčí, kdo vám ukázal utéci budoucímu hněvu? Pročež čiňte ovoce hodné pokání! A neříkejte sami u sebe: Otce máme Abrahama! Neboť pravím vám, že mocen jest Bůh, z kamení tohoto vzbuditi syny Abrahamovy. Neboť již je sekera ke kořenu stromů přiložena. Každý tedy strom, který nenese ovoce dobrého, vyťat a na oheň uvržen bude.« Mat. 3, 7—10. Celným, t. j. vyběračům mýt a daní, pravil: »Nic více nevybírejte, než co vám ustanoveno jest.« A když se ho i vojáci tázali, co by oni činiti, jak oni by se zachovati měli, dal jim naučení toto: »Žádného nepotlačujte, aniž čiňte křivdy, a dosti mějte na svém platu.« Luk. 3, 12—14. Ile, přátelé milí, toť řeč jednoho z největších lidumilů, které svět kdy viděl! Než, co asi by řekli k řečem Janovým naši »*novomodní přátelé lidu*«, kteří kolikráte mluví sice krásné řeči o věcech dobrých a užitečných, jimž ale velmi často bývá Bůh, náboženství a spasení věcí jen zbytečnou, za to ale hmotný zisk a marná chvála věcí nejhlavnější? Takoví a podobní nazvali by sv. Jana nejméně nemoudrým a neprozřetelným, poněvadž nevyhledával ani svého zisku ani chvály lidu obecného, nýbrž všem mluvil jednoduchou pravdu, málo o to dbaje, jestli se to, co mluvil, lidu líbí čili nic. *Jan nebyl mužem dle věku našeho, neboť nebyl ani mrzkým sluhou mocných pánů, ani obyčejným pochlebníkem lidu obecného.*

Až posud pověděl jsem vám, čím sv. Jan nebyl, že nebyl totiž ani patolízalem knížat a králů, ani pochlebníkem lidu prostého; nyní však vylíčím vám některé jiné vlastnosti Janovy a ukáži vám, čím Jan byl, abyste tím lépe poznali, že by

ani svatý Jan ani muž jemu podobný nenalézal obliby u věku našeho.

3. *Jan nebyl mužem dle smýšlení věku našeho, neboť byl neohroženým učitelem pravdy, jenž nebral ohledu na osoby, kterým pravdy své přednášel.*

Přicházeli k němu na poušť lidé všech stavů a všeho druhu, a on všechněm oznamoval tu samou pravdu, říkávaje: »*Čiňtež pokání, neboť se přiblížilo království nebeské*«. Neměltě jiného evangelia pro bohaté a jiného pro chudobné, ne jiných slov pro poddané a jiných pro knížata a pány, nýbrž všechněm bez rozdílu říkal: »*Čiňte pokání k odpuštění hříchů*«; všechny bez rozdílu křtíval vodou a všechny odkazoval na Onoho, »*jenž přijíti má a křestiti bude ohněm a Duchem Svatým*«. Jan neohroženě hlásal pravdu a každého, kdo toho zasluhoval, káral z nepravosti jeho; on se nelekal ani lsti fariseův ani posměchu nevěreckých Saduceů; on se nebál ani vzteku lidu obecného, aniž se hrozil hněvu knížecího; *Jan se nebál těch,* »*kteří tělo zavražditi mohou, ale bál se Toho, jenž tělo i duši může uvrhnouti do propasti pekelné.*«

Než, mluvě a káraje takto, jednal-li Jan dle smýšlení věku našeho? Dejž Bůh, aby i náš věk brzo poznal, co je mu ku spasení; dejž Bůh, aby duch svatého Křestitele oživoval i nyní katolíky věřící, aby mečem slova Božího hájili svou víru, Boha a Spasitele svého! Ale Bohu budiž žalováno, málo nyní nalézáme takových neohrožených zastanců zákona Hospodinova; povstaloť pokolení jiné — pokolení více se bojící lidí nežli Boha, a protož nebyl by jemu vítán ani Jan ani muž dle ducha Janova.

4. *Jan nebyl by milým věku našemu také proto, poněvadž byl pokorným předchůdcem Páně.*

Když se židé Jerusalemští, udivení neobyčejnými činy a řečmi Janovými, domnívati počali, že by on snad byl předpověděným Mesiášem, poslali k němu své kněze a levity, by se ho tázali: »*Kdo jsi ty?*« *I nezapřel Jan a vyznal:* »*Já nejsem Kristus.*« A když dále otázkami na něho dotírali a se ho vyptávali, zdali není Eliášem nebo jiným některým prorokem, odpověděl jim: »Nejsem ani tím ani oním; jsem pouhý hlas volajícího na poušti: ‚Připravujte cestu Páně!‘ Já křtím toliko vodou: ale uprostřed vás stál, kteréhož vy neznáte. On jest, kterýž po mně přijde, který přede mnou učiněn jest, kterémuž já nejsem hoden rozvázati řeménků u obuvi jeho.« Jan 1, 19—23, 26—27. Hle, tak pokory plná jest řeč onoho muže, o němž Sám Spasitel se vyslovil, že *mezi syny ze ženy narozenými nebylo většího nad Jana Křtitele!* A tento muž, jehož by byl lid rád uznal za svého Mesiáše aneb aspoň za velikého proroka, netouží po žádné cti a hodnosti lidské, nýbrž všechnu čest odkazuje Onomu, Jemuž přede vším přináleží, ani za hodna se nemaje, aby rozvázal řeménky u obuvi Jeho! *Aj, jaký to pokorný předchůdce Spasitelův!*

Nuže, jak by se medle mohla tato pokora sv. Jana srovnati s duchem času našeho? Kde nalezneme nyní člověka, který by nebažil po světské slávě a hodnosti? Jak málo je těch, kteří jsou

úplně spokojeni se stavem, ku kterému je Bůh povolal! Jak málo je těch, kteří by po něčem důstojnějším netoužili! Vždyť to právě prozrazuje známka věku našeho, že všechno chce býti vysokým panstvem; mnohý neb mnohá třeba doma bídu tře a nouze kouká z každého kouta, ale na venku a ve společnosti přece jen chce býti »*velmožným pánem*«, »*urozenou slečinkou*«! Ó, pro takový svět, pro takový věk, ó, pro ten nehodí se sv. Jan, on nebyl by mužem dle smýšlení věku našeho, a to tím méně, poněvadž

5. *vydával pravdě, které učil, neohrožené svědectví, kteréžto svědectví potvrdil i ztrátou tělesné svobody, ano i životem svým.*

Patří k tomu zajisté odhodlanost neobyčejná a povaha pevná, aby kdo zastával jednou poznanou pravdu i tenkráte, když mu hrozí žaláře a meče katovské. A takovou svatou odhodlanost a horlivost vidíme na sv. Janu Křtiteli. Když byl již všechny napomenul důtklivým slovem i příkladem, aby upustili od svých hříchů a aby se očistili upřímným pokáním ku příchodu Mesiáše, když byl již každémn stavu zvlášť jeho povinnosti vyložil a jich plnění vřele odporučil: předstoupil konečně před samého krále a bez obalu vece jemu: »*Nesluší tobě, míti manželku bratra svého.*« Na slova ta byl lapen a do žaláře uvržen. Tedy k vůli ženě věrolomné snáší pouta a žaláře svatý a nevinný. Herodes byl by se již dávno Jana zbavil, ale obával se lidu, jenž Jana ctil a za proroka považoval. Konečně to ale přece nastrojila cizoložná Herodias tak, že klesla hlava Janova pod mečem katovým. Hlava jeho padla, ale ústa nezapřela pravdu, krev jeho tekla, ale umíraje dosvědčoval, že mu vyznání pravdy a plnění povinnosti jde nad svobodu, nad život i nad přízeň královu.

A zdali by se tomuto sv. Janu lépe vedlo za dnů našich? Snad ještě hůře! Tenkráte mu úklady strojila jen jedna nešlechetnice, nyní by se na něho vrhly celé houfy, jimž by nebyla vhod mravouka jeho; vždyť sami jsme toho svědky, že mnozí katoličtí kazatelé, nejsouce daleko tak přísnými mravokárci, jako sv. Křestitel, byli a jsou vězněni a žalařováni, poněvadž hájíce slovem pravdy, práva a zákony Církve, osmělili se říci: »*Nesluší tobě*«. Ó, mnohem hůře dařilo by se ti, sv. Jene, za dnů našich, než za časů Herodesových, neboť ty jsi nebyl muž dle smýšlení věku našeho!

Chtě dokázati větu: »*Jan Křtitel nebyl by mužem dle smyslu věku našeho*«, uvedl jsem vám, přátelé drazí, patero rozličných příčin, ale mohl jsem se vyjádřiti slovy mnohem kratšími a takto říci: *Jan nebyl by vhod věku našemu, poněvadž byl — svatý;* a svatí nemohou býti vítanými pokolení nesvatému, pokolení hříšnému. Dejž Bůh, abych brzo říci mohl: Sv. Jan je muž dle smýšlení věku našeho! Avšak Jan se změniti nemůže, ale věk náš — my se změniti a lepšími státi musíme, chceme-li jednou se svatým Janem oslaveni a spaseni býti. Amen.

Neděle III. adventní.

O povolání člověka.

»Poslali židé z Jerusaléma kněží a levity k Janovi, aby se ho tázali: Ty, kdo jsi?
Jan 1, 19.

Chtíce úplné jistoty nabyti, zdaliž jest Jan oním toužebně očekávaným Vykupitelem, »poslali židé z Jerusaléma kněží a levity k Janovi, aby se ho tázali: Ty kdo jsi?« »Ty kdo jsi?« Toť velmi důležitá otázka! Rovněž tak důležita jest i otázka: »K čemu zde jsi?« Odpověď na tuto poslední otázku bude předmětem našeho dnešního rozjímání, v němž ukáži vám, k čemu jest člověk stvořen.

Pojednání.

K čemu jsi, ó člověče, stvořen? Na otázku tu odpovídám již předem, že Bůh člověka stvořil,

1. aby Boha svého poznal. Pán Bůh vytkl každému ze svých tvorů zvláštní účel, zvláštní povolání, jež naznačil tou mohutností, jakouž ten který tvor na venek působí. Tak dal slunci světlo a teplo, a tím mu uložil, aby zemi osvěcovalo a ohřívalo. Co tedy zamýšlel Bůh s člověkem, když jeho duši světlem rozumu obdařil? Zajisté, aby člověk poznal svět a Boha, původce jeho. Rozumem poznává člověk věci, jež ho obklopují, a již rozumem přichází i k tomu poznání, že svět sám od sebe nepovstal, ale všemohoucího svého Tvůrce předpokládá. Vida pak, že jest v tomto světě vše tak uspořádáno, že jeden tvor činnost druhého podporuje a vše jediné ku prospěchu člověka směřuje, přichází i k tomu poznání, že tento Tvůrce, Jejž Bohem nazývá, i nejvýš moudrým býti musí. Již rozumem svým přicházeli pohané ku poznání Boha, kteříž, byť i nevěděli, jaký Bůh jest, věřili, že nějaký přece býti musí. Jestliže tedy nás Pán Bůh rozumem obdařil, nemohl tím ničehož jiného zamýšleti, leč abychom Boha poznali. To vysvítá i z jeho úsilovné péče, jakouž se Bůh o to staral, by lidé i ku pravému poznání Boha přišli. Zatemnělým svým rozumem nemohli ani židé ani pohané k dokonalému poznání Boha přijíti. Proto Bůh lidi Sám o sobě poučoval; proto posílal k nim Mojžíše a proroky, kteříž by je o Bohu a o Jeho svaté vůli poučovali; proto přišel i Syn Boží s nebe, a chodě po vlasti Své s místa na místo, učil Boha a Jeho svatou vůli znáti. Aby pak této známosti o Bohu všichni národové všech zemí a všech věků nabyli, uložil i Církvi Své, aby tuto oblažující známost o Bohu po celém světě a mezi všemi národy rozšiřovala, když apoštolům toto rozkázal: »Jdouce, učte všecky národy . . . a učte je zachovávati všechno, což jsem koli přikázal vám.« Tato známost o Bohu měla se i útlé mládeži dostávati, proto uložil Pán Ježíš rodičům, aby je k Němu do chrámu a do školy přiváděli, kde právě by o Bohu poučovány byly, když toto jim nařizuje: »Nechte maličkých při-

jíti ke Mně, neboť takových jest království nebeské.« Byl-liž by Bůh toto vše učinil, kdyby nebyl chtěl, aby Ho všichni lidé poznali? Ó, zajisté že by toho nebyl učinil, kdyby nebyl člověka k tomu stvořil a povolal, aby Ho poznal. Buď tedy, ó křesťane, tohoto svého povolání povždy pamětliv! Navštěvuj pilně služby Boží a poslouchej pozorně, co se tobě s kazatelny k nábožnému uvážení předkládá. Tím vyhovíš svému povolání na zemi a dojdeš života věčného, jenž v poznání Boha záleží.

2. Je-li člověk stvořen, aby Pána Boha poznal, jest zároveň i ke všemu povolán, co z onoho poznání Boha plyne; má Boha svého ctíti a Jemu se klaněti.

Rozumem svým poznáváme věci. Tyto pak věci ihned, a to dle jejich ceny rozeznáváme, oceňujeme, v srdci na jakési vážky klademe, odvažujeme, a jsou-li dobré, vážíme si jich, a je-li to bytost rozumová, projevujeme jí tuto svou vážnost i slušným chováním. Pak se o nás říká, že ji ctíme, že k ní úctu chováme, neboť úcta není nic jiného, leč slušným chováním projevovaná vážnost. Tato naše úcta stupňuje se ctností a dokonalostí poznané bytosti a dosahuje u Boha svého vrcholu, poněvadž jest Bůh tou nejdokonalejší bytostí, Jemuž proto i svrchovaná úcta, aneb jinak naše klanění přináleží. Poznáme-li Boha v Jeho svrchované dobrotě, musíme si Ho nejvíce vážiti a ctíti, musíme se Mu klaněti. Když nám Bůh dal rozum, kterýmž Jeho nejlepší vlastnosti poznáváme, chtěl, abychom se Mu i klaněli. Tohoto našeho klanění požaduje Bůh na nás výslovně, neboť ústy proroka Malachiáše pravil: »Syn ctí otce a služebník pána svého: protož jestliže jsem Otec váš, kdež jest čest má.« Malach. 1. 6.; ústy pak Svého Syna Ježíše Krista nařídil: »Pánu Bohu samému se klaněti a Jemu samému sloužiti budeš.« Tuto svou povinnost k bohům poznávali již pohané, a proto přinášeli jim rozličné oběti. Pánu Bohu se klaněli i židé; neboť již první synové Adama a Evy přinesli Pánu Bohu oběť, aby mu čest a chválu vzdávali a svou nejhlubší úctu projevili. Chtěje v Bohu svého svrchovaného Pána uctíti, chtěl mu i Abraham i to nejdražší, co měl, syna svého Isáka v oběť přinésti. Za příkladem Ježíšovým klaněli se Bohu všichni svatí a světice Boží. U vědomí této své povinnosti klaň se Bohu i ty, křesťane rozmilý. Chval Hospodina již z rána, když své lože opouštíš, a oslavuj Ho, když se večer na lože odebíráš. Ke cti a chvále Boží zasvěcuj všeliké počínání své a buď vždy pamětliv tohoto přísloví: »S Bohem počni v každé době, podaří se práce tobě«, a mívej i na paměti napomenutí svatého Pavla, řkoucího: »Buďto tedy že jíte, nebo pijete, neb cožkoli jiného činíte, všecko k slávě Boží čiňte.« 1 Kor. 10. 31 Pán Ježíš spěchával do chrámu Jerusalemského, aby se tam Pánu Bohu klaněl. To samé čiň i ty. Přicházej sem do této svatyně, když nemůžeš všedního dne, aspoň ve dnech svátečních a vylévej tu před Bohem své srdce a oznamuj Otci nebeskému, co tě tísní a trápí, a dojdeš úlevy a útěchy, jakž tě o tom tvůj Spasitel ujišťuje, když praví: Pojďtež ke mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a

já vás občerstvím.« Mat. 11. 28. Nebeská útěcha vleje se v srdce tvé, a ty posilněn odejdeš, abys snášel břímě dne a horka povolání svého.

3. Než nejenom k tomu, ale tys, člověče, stvořen, abys i Boha svého miloval. I to plyne z poznání Boha. Rozumem svým poznáváme tvory Boží a činíme hned co do krásy a spanilosti jejich mezi nimi rozdíl, říkajíce: Tato bylina jest hezká, tato však jest ještě hezčí. Z krásy pak tvorů míváme zalíbení, a je-li tento tvor rozumný, chceme se mu i sami zalíbiti; pak se říkává o nás, že milujeme; neboť někoho milovati jest, z něho zalíbení míti a chtíti se mu také zalíbiti. Toto naše milování, tuto naši lásku budí v srdci našem krása a spanilost, již na tom kterém tvoru spatřujeme, a ono milování bývá vždy větší, čím jest ctnost a krása spanilejší. Bez poznání ctnosti není tedy žádného milování. Jestliže nás tedy Pán Bůh rozumem obdařil, abychom Jej ve vší Jeho spanilosti a dokonalosti poznali, stvořil nás i tímtéž, abychom Ho nade všecko milovali. Toto naše povolání uvádí Sám Pán Ježíš na pamět, když praví: »Milovati budeš Pána Boha svého ze všeho srdce svého a ze vší duše své a ze vší mysli své i ze vší síly své.« Mar. 12, 29. Aby pak nám to milování Boha usnadnil, předchází Sám Pán Bůh v tomto milování, neboť denně podává nesčetných důkazů Své lásky; ano, miloval nás již tehdy, když nás tu ještě ani nebylo; »neboť tak Bůh miloval svět, že Syna Svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo v Něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.« Jan 3. 16. Tuto lásku Boží k nám lidem vydává sv. Jan za velemocný podnět k milování Boha; neboť, vybízeje nás k milování Boha, pravil: »My tedy milujmež Boha, neboť Bůh prve miloval nás.« I. Jan 4. 19. Tuto pak lásku svou projevujme Bohu plněním Jeho svaté vůle, zachováváním Jeho svatých přikázaní; vždyť již dítě, jež otce svého upřímně miluje, dělává otci, co mu na očích vidí, aby mu takto svou lásku projevilo; proto ho i poslouchá a jemu slouží. Poslušnost k Bohu vydává Sám Pán Ježíš za ten nejstkvělejší důkaz naší lásky k Němu, neboť pravil: »Kdož má přikázaní Má a zachovává je, tenť jest, kterýž Mne miluje.« Jan 14. 23. Pán Ježíš nazval apoštoly Svými přáteli jediné proto, že Mu plněním Jeho vůle svou lásku projevovali, když jim pravil: »Vy přátelé Moji jste, učiníte-li to, což Já přikazuji vám.« Jan 15. 14. Tuto vůli Boží měli bychom plniti, i kdyby nám Bůh za to nižádné odměny nedával. Avšak předobrotivý Bůh upravil nám nebe, aby se nám za naši lásku a poslušnost odměnil; On nás konečně stvořil,

4. abychom do nebe přišli a s Ním se v nebi věčně radovali. K nebi směřuje již naše postava a k nebi nese se i touha našeho srdce, jež nepokojno zůstane, dokud si v nebi v Bohu neodpočine. Neníť země, toto údolí slz a nářku, naší vlastí, ale nebe jest naším pravým domovem, v němž Pán Ježíš svým věrným mnohé stánky přichystal, a přeje Sobě, aby se všickni lidé do nebe dostali a věčně blaženi byli. O této snaze Boží vyjadřuje se

sv. Pavel následovně: »Bůh chce, aby všichni lidé spaseni byli, a ku poznání pravdy přišli.« I. Tim. 2. 4. Tuto žádost Boha našeho po našem spasení poznáváme ze všeho, co Bůh pro člověka činil; neboť při všem, co činil, měl jen naše blaho na zřeteli. Když člověk v ráji zhřešil a svou vinou nároků na blaženost nebeskou pozbyl, přislíbil mu již v ráji Vykupitele. Věda, že život věčný, a tím i věčná blaženost v poznání Boha záleží, poučoval člověka Sám, a pak skrze Mojžíše a proroky a nejposléze skrze Syna Svého Ježíše Krista, a aby si člověk tuto zemi v ráj obrátil a nebeskou blaženost zasloužil, dal mu Svá svatá přikázaní. Ano, Bůh neušetřil ani Syna Svého jednorozeného, ale vydal Ho za nás za všecky, abychom Jeho zsinalostí uzdraveni byli. Ano, vše, co Bůh a Syn Boží pro lidi činili a ustanovili, dotvrzuje, že pravdu měl sv. Pavel, když pravil: »Bůh chce, aby všickni lidé spaseni byli a ku poznání pravdy přišli.« Do tohoto nebe povolal již Pán Bůh přemnohé ze svých věrných služebníků. Tam v lůně Abrahamově sešli se s Lazarem po trampotách a souženích vezdejšího života všickni trpěliví Jobové; tam plesají apoštolové a mučenníci, kteříž tam přišli z velikého soužení a obmyta majíce roucha svá v krvi Beránkově; tam plesají a novou píseň prozpěvují v bělostné roucho oděné panny. Tam sešli a shledali se zase svatý Václav, sv. Ludmila a obnovili tam svazek svaté lásky, kterýž byl zde od jejich pokrevenců násilně přetržen. Tam se radují sv. Prokop, sv. Vojtěch, sv. Jan Nepomucký, a jakoby radostí bez sebe byli, volají: Pane, dobře jest nám zde býti; zde vyvolíme si trvalé stánky. Tam si máš i ty, křesťane, odpočinouti po boji ve věčném pokoji. A abys to jednou mohl, buď vždy svého povolání pamětliv a konej, k čemuž jsi byl stvořen. Hlediž tedy vždy víc a více poznávati Boha a Jeho svatou vůli. Poznav Boha, Bohu se klaněj, Jemu služ, Jej i nade všecko miluj. Potom, a to v den tvého skonání, otevrou se i nad tebou nebesa, a Pán tvůj přivítá i tebe v nebi potěšitelným výrokem: »Pojď a vládni královstvím tobě od počátku připraveným.« Amen. *Frant. Franěk.*

Neděle III. adventní.

Jak se máme zpovídati.

»I vyznal a nezapřel; a vyznal: Já nejsem Kristus.« Jan 1, 20.

Velikou pokorou a upřímností stkvěl se sv. Jan! V krátkém čase získal si svým přísným životem a neohroženým kázaním mysle všech lidí, tak že odevšad k němu se hrnuli, jej slyšeti sobě přejíce. To ovšem nebylo po chuti nejvyšší radě židovské v Jerusalémě, ana i to těžce nesla, že beze svolení jejího kázal, křtil a Krista Mesiáše hlásal. I usnesla se tedy, že již déle toho trpěti nebude, ale že k němu poselství vyšle, aby se mu z počínání svého zodpovídal. A vskutku vypravila k němu kněze a levity,

aby se jej nejprve otázali, není-li Kristem Mesiášem, že sobě právo křtíti a kázati osobuje? Neboť byli mnozí, kteří jej v té době všeobecného očekávání Mesiáše za Krista měli.

Nejmilejší bratři a sestry v Kristu Ježíši! Jaká to příležitost pro Jana, aby se v očích lidu povznesl! Kdyby byl řekl: »Ano, já jsem Kristus«, byli by mu dojista přemnozí uvěřili a jej za Mesiáše uznali. Ale k tomu nepřipustila pravdomluvnost a pokora Janova, jenž těšil se z toho, že to liché domnění, jež lidé o něm měli, smazati a rozptýliti může. A proto praví prostě beze všech vytáček a lichých odmítek: »Já nejsem Kristus.« »I vyznal a nezapřel; a vyznal: Já nejsem Kristus,« Jan 1, 20 Mesiáš, v prorocích zaslíbený a od veškerého světa očekávaný. A s podobnou upřímností a pokorou vyznává, že není ani Eliáš, ani prorok, jehož Mojžíš předpověděl a jejž židé bludně od Krista různili a dělili.

Než, poslové, chtíce zajisté nalézti na Janovi něco, proč by mu křtíti a kázati zapovědíti mohli, nespokojili se s trojí zápornou odpovědí jeho, ale doráželi na něho, aby tedy sám místněji a určitěji o sobě se vyjádřil. A Jan odpověděl jim slovy, jimiž prorok Isaiáš předchůdce Páně označil a popsal, řka: »Já jsem hlas volajícího na poušti: Spravte cestu Páně!« Jan 1, 23. A vyznal, že Tomu, jemuž cestu připravuje, není hoden ani tu nejmenší službu prokázati. Tak upřímně a pokorně vyznal Jan pravdu o osobě své, ač věděl, že proto u mnohých na cti a vážnosti utrpí.

Nejmilejší! Jako zde ve sv. evangeliu táží se židé Jana: »Ty, kdo jsi?«, tak táže se i nás kněz na místě Božím pokaždé, kdykoli ku sv. zpovědi jdeme: »Ty, kdo jsi? Co jsi myslil, mluvil, činil? Čeho jsi zanedbal? Jak jsi se k Bohu a bližnímu choval?« Kéž by na tyto otázky odpověděl každý s touže pokorou a upřímností jako sv. Jan!

Neboť zpověď naše, nechceme-li s většími hříchy od zpovědnice odstoupiti, nežli jsme k ní přistoupili, musí býti

I. pokorná a zkroušená a

II. upřímná a zřetelná, o kterýchžto vlastnostech dobré zpovědi budeme dnes s pomocí Boží rozjímati. Jelikož věc ta pro každého křesťana veledůležita jest a na dobré zpovědi odpuštění hříchův a tím také věčná spása závisí, očekávám, že pozorně poslechnete řeč mou, již podávám ve jménu Páně.

Pojednání.

I.

Spasitel náš Kristus Ježíš, ubíraje se v třetím roce Svého veřejného vyučování do Jerusaléma, vypravoval některým, jižto se nad jiné vynášeli a jimi pohrdali, toto podobenství: Dva muži vstupovali do chrámu, aby se modlili; jeden byl fariseus a druhý publikán. Fariseus napřed stoje, takto sám u sebe se modlil: »Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé, dráči, nespravedliví, cizoložníci neb jako i tento publikán. Já se postím dvakráte za týden

a desátky dám ze všech věcí, kterými vládnu.« Ale publikán, stoje zdaleka, nechtěl ani očí k nebi pozdvihnouti, ale bil se v prsa svá, řka: »Bože, buď milostiv mně hříšnému!« Luk. 16, 11—13. — O obou těchto mužích můžeme říci, nejmilejší, že konali zpověď ne sice před knězem, ale před Bohem. A jaký mělo toto vyznání jejich účinek? Spasitel dí Sám: »Pravímť vám, že tento (t j. publikán) vstoupil do domu svého ospravedlněn, ne pak onen.« Publikán nabyl pro pokoru svou milost u Boha, fariseus pak byl pro pýchu svou zavržen.

Tak podobně, milí křesťané, má se to se svatou zpovědí; kdo chce v ní býti ospravedlněn, musí ji konati pokorně a skroušeně, a sice tak, aby se to v slovích i skutcích zračilo. Neboť u zpovědnice není rozdílu mezi stavem vznešeným a nízkým mezi učeným a neumělým, mezi bohatým a chudým, mezi knížetem a žebrákem; tam mizí všeliká vznešenost a sláva; tam není nikdo ničím jiným, než bídným hříšníkem, a jako bídný hříšník má se každý z celého srdce pokořiti. Tak smýšlel a činil sv. král francouzský Ludvík IX, jenž každý pátek se zpovídal. Z bázně, že by snad zpovědník na královskou důstojnost jeho příliš veliký ohled bral, říkával mu často: »Milý otče, prosím vás, nehleďte na mou důstojnost, ale na mé hříchy.« A pak vždy v největší pokoře a s pravým sebezahanbením a lítostí knězi se vyznával. Nejmilejší! Jak zahanbující to příklad pro mnohé křesťany nynější, kteří, přistupujíce k zpovědnici, o pokoře ničeho věděti nechtějí a tudíž milosti odpuštění se zbavují! Jen pohleďte tam na mnohé a uvidíte, jak hrdě a velikomyslně, jak domýšlivě a pánovitě se tam chovají. V jejich oděvu, v jejich pohledech, ba v každém hnutí jejich vidíte jen marnivost a pýchu, a každý může v nich viděti všecko, jen ne kajícího člověka — kající Magdalenu.

Z chování mnohých dá se souditi, že myslí, kdo ví jakou službu Bohu neprokazují, když opět jednou u zpovědnice se ukáží! Vždyť viděti na nejednom, jak se stydí, že mezi sprostším lidem státi a s ním stejně zpovídati se musí! To jest-li, nejmilejší, chtíti s Bohem se smířiti, to jest-li od Boha odpuštění žádati? Ó, kde jest pokora k zpovědi potřebná? Není jí viděti v chování, není jí také v srdci!

A jako v chování, tak také ve zpovědi samé bývá málo pokory, ale více pýchy. Mnozí nezpovídají se tak ze svých hříchů, jako spíše ze svých domnělých ctností a dobrých skutků. Já nejsem, říkávají, žádný veliký hříšník; já se modlím, chodím do kostela, dávám almužnu, nikoho jsem neošidil, neokradl, a ostatně už nic více nevím. Prosím vás, ctihodný otče, za svaté rozhřešení a za spasitelné pokání.

Křesťané! Rcete mi, čím liší se tato zpověď od zpovědi fariseovy v chrámě? Vyznejte, je to nějaká zpověď? Má jim kněz dáti rozhřešení z jejich ctností a dobrých skutků? Nikoli, ale z jejich hříchů! Tedy hříchy patří do sv. zpovědi, a ne ctnosti a dobré skutky. Jen nahlédněte bedlivěji a nepředpojatě do svého svědomí a naleznete tam jistě nějaký.

Mnozí zase zpovídají se sice ze hříchů svých, ale přidávají k tomu stále nějaké výmluvy; »kdyby« a »ale« jest téměř za každým hříchem slyšeti. »To a to jsem udělal, ale nemohl jsem jinak; toho a onoho hříchu jsem se dopustil, ale člověk by musil býti andělem, kdyby jinak chtěl jednati.« Takové a podobné výmluvy ukazují zřejmě a jasně, že v kajicníku není pokory a skroušenosti; neboť pokorný nezná žádného »ale« a »kdyby«, nýbrž žaluje na sebe s pravým zahanbením, spíše přísněji, nežli mírněji. Jiní opět — k jejich chvále musím to říci — zpovídají se velmi úplně, ale jen tu chybu mají, že nezpovídají se ze svých, ale z cizích hříchů. Zpovědník, aniž by tomu chtěl, doví se od nich o hříších celého domu, ba celé osady; neboť vykládají široce a dlouze, jak zle se k nim muž, děti, čeleď a sousedé chovají, jak od nich zkusí, a podobné věci. Jaká to pošetilost! Ze svých vlastních hříchů máš se zpovídati, do cizích ti ve zpovědi není ničeho. Chtějí-li tito ze svých hříchů rozhřešení dojíti, musí sami na sebe žalovati; ty nemůžeš nikdy místo jejich zastoupiti. Činíš-li to ale přece, činíš to jen s tím úmyslem, abys se před knězem ospravedlnil, lepším, nežli jsi, se udělal; ale to jest pyšná a proto špatná, neplatná zpověď. Konečně jsou mnozí ve zpovědi příliš citlivi a nedůtklivi, myslíce, že musí zpovědník býti spokojen s tím, co mu pověděti chtějí, a že se jich na nic více tázati nesmí. A proto, ptá-li se jich na některé okolnosti nebo hříchy, nechtějí odpovídati; uzná-li za dobré, je napomenouti, jest jim to proti mysli a pokládají to za urážku, odmlouvají mu a nechtějí se tomu, co jim ukládá, podrobiti. A co teprve činí, když zpovědník, okolnostmi nucen, ku prospěchu hříšníkovu rozhřešení jim odložiti neb odepříti musí. Tuť zlobí se na něho, jakoby moci, od Krista Ježíše udělené, dle své neb něčí libovůle mohl užívati a nejhrubší zrady na své nejsvětější povinnosti se dopouštěti. Takovým vězí obyčejně pýcha v srdci a lze těžko něco dobrého od nich očekávati.

Pokořte se tedy, nejmilejší, z celého srdce, kdykoli k svaté zpovědi jdete; žalujte na sebe knězi s opravdovou lítostí a s poníženim sebe z hříchů svých beze všech výmluv a vytáček a beze všeho svádění viny na jiné; podrobte se ochotně napomínání a rozsudku zpovědníkovu, a uzná-li za dobré, rozhřešení vaše odložiti, přijměte to v duchu pokory a nade vše nechtějte se s ním příti, hádati a mu hroziti, jako to mnozí činí. Pamatujte, že soudná stolice pokání jest soudnou stolicí Ježíše Krista, vašeho nejvyššího Soudce; že kněz, jenž tam sedí, jest jako služebníkem a zástupcem, a že ve jménu Jeho vyznání vašich hříchů slyší, vás se ptá, s vámi mluví, soud nad vámi vynáší. Pamatujte, čím vy skutečně jste, a považujte se také za to, za bídné a mrzké hříšníky, kteří nezasluhují, k Bohu se blížiti; a Bůh, jenž pokorným dává milost svou, I. Pet. 5, 5, udělí vám pak, jako pokornému publikánu, odpuštění hříchů vašich. Ale zpovídejte se též upřímně a zřetelně; o čemž promluvím s pomocí Boží v díle druhém. Seberte na novo mysl svou a poslechněte mne s obnovenou pozorností, až pokračovati budu ve jménu Páně.

II.

Kristus Pán, ustanoviv svátost pokání, svěřil soudcovský úřad v ní sv. apoštolům a jejich nástupcům, řka: »Kterým odpustíte hříchy, odpouštějíť se jim; a kterým zadržíte, zadržány jsou.« Jan 20, 23. Kněz zpovídající je tedy, jak jsem již pravil, na místě Krista Ježíše, našeho Vykupitele a budoucího Soudce; a proto všeliký podvod a všeliká neupřímnost, jížto se křesťan ve zpovědi dopouští, netýká se vlastně kněze, ale Samého Krista Ježíše, vševědoucího a pravého Boha a člověka, jenž nic tak v ošklivosti nemá, jako neupřímnost a lež. Nechce-li tedy kajícník místo požehnání kletbu ze zpovědi sklízeti, musí se zpovídati nejprve zřetelně: musí se tak vyjádřiti, aby mu zpovědník rozuměl a stav duše jeho náležitě posouditi mohl. Prohřešuje se tedy, kdo ve zpovědi příliš rychle nebo potichu mluví, zvláště, činí-li to s tím úmyslem, aby zpovědník některé těžší hříchy přeslechl nebo jim nerozuměl; prohřešuje se také, kdo při zpovědi nesrozumitelných nebo všeobecných a neurčitych výrazův užívá. Tak na př. žalují na sebe mnozí: »Já měl zlé myšlénky.« Ale tato žaloba je příliš všeobecná a tudíž nedostatečná; neboť zlých myšlenek jest veliké množství, a proto musí se říci, jaké to byly myšlenky, zdali pyšné, závistivé, rouhavé, nečisté atd. Jiní opět mají zvyk říkati: Já hřešil proti prvnímu, druhému, čtvrtému, šestému přikázaní. To však jest opět neurčité a nejasné; tu máš každý říci, čím jsi se proti kterému přikázaní prohřešil. Říkati: Já Boha nemiloval, jak jsem Ho milovati měl; já se nemodlil, jak jsem se modliti měl, je také nepostačitelné, neboť tak musil by se každý, i ten nejnábožnější křesťan zpovídati. Po takové zpovědi nepozná zpovědník nikterak stav kajícníkův a nemůže mu spasitelného léku podati. Ve zpovědi tedy má se hřích vždy co možná nejurčitěji udati, aby jej zpovědník náležitě poznal a posoudil. Kdo ale tak nečiní, prohřešuje se tím i proti upřímnosti, jež ve zpovědi panovati musí.

A upřímně zpovídá se jen ten, kdo na sebe žaluje, jak se před Bohem vinen shledává, když ničeho nezamlčuje, nezmírňuje a jakýmkoli způsobem nevymlouvá. »Aby zpověď byla upřímná,« dí sv. Bernard, »musí se člověk varovati, aby nikdy zlého úmyslu, v kterém se hříchu dopustil, nevymlouval; neboť to není zpovídání, nýbrž zakrývání a zastávání vlastní viny; to jest božskou velebnost popuzovati a nikoliv usmířiti.« Ale, pohříchu, nemálo jest křesťanů, kteří prohřešují se proti této povinnosti. Mnozí znají dobře hříchy své, jejich počet a okolnosti, ale lichý stud, pýcha a domýšlivost, marné ohledy, ba i vnukání ďábelská svádějí je, že proti svému svědomí před knězem méně vinnými se ukáží, nežli před Bohem skutečně jsou. K tomu cíli zamlčují hřích nebo jej zmírňují aneb všelijak zakrývají, a tak, bohužel, mnoho špatných, svatokrádežných zpovědí vykonávají a kletbu místo požehnání na sebe volají. Mnozí zpovídají se obšírně ze hříchů svých, ale ten hřích, který nejhanebnější a nejtěžší jest a který jako kámen na srdci jejich leží, ten zamlčí, ten nechce přes rty jejich. Jiní, chtějíce

aspoň něco říci, praví: »Já měl zlé myšlénky«, a zatím jsou ty myšlénky ohavní skutkové naší doby, jež sám se sebou nebo s jinými páchal. To ale vyznáním svým neřekl, a tudíž hřích ten zamlčel, zpověď neupřímně a svatokrádežně vykonal. Ó, těch nešťastníků zaslepených! Neboť neupřímností svou zaplétají se vždy úžeji v osidla ďáblova, jenž všecko napíná, aby upřímné vyznání jejich překazil. Jde-li o to, aby člověka ke hříchu svedl, tuť líčí mu jej jako něco nepatrného, nevinného a příjemného; ale když člověk ze hříchu toho vyzpovídati se má, tu hned obrací list a představuje mu jej v tak ohavné podobě, že se stydí a bojí z něho se vyznati. A mám za to, že ďábel nachytá více duší ve zpovědnici nežli ve světě.

Nejmilejší! Když jste zhřešili, možno vám upřímnou a skroušenou zpovědí docíliti odpuštění, ale co může vás spasiti, když ve zpovědi nejste upřímni a hříchy své zatajujete nebo zmírňujete? Nejste-li tu podobni člověku, který šťastně z rozvodněné řeky vyvázne, ale na břehu v kalné louži smrt svou nalezne?

Ó, křesťané drazí, nenechte se takto od ďábla sváděti, nedejte si od něho ústa ve zpovědi zavírati! Modlete se dnem i nocí, uběhejte si třeba nohy po poutích, postěte se až do úmoru, rozdejte si celý statek na almužny, konejte všecky ctnosti svatých, všecko to nezpomůže vám ničeho: vy zůstanete tak dlouho ve stavu nemilosti, pokud skroušenou a upřímnou zpověď nevykonáte. Ba, vy pomáháte sobě ještě do většího hříchu, nežli je ten, z něhož zpovídati se bojíte nebo stydíte, do svatokrádeže, která opět ke svatokrádežím vede. Svatokrádežným stane se sv. přijímání, k němuž po sv. zpovědi přistupujete; svatokrádežnými jsou všecky pozdější zpovědi a přijímání, poněvadž čím dále, tím tíže bude vám to přicházeti, abyste se vyznali, že jste se svatokrádežně zpovídali a přijímali; svatokrádežnými jsou všecky ostatní sv svátosti, na př. biřmování, stav manželský, pakli jste je v tom bídném stavu přijímali. Ano, i na smrtelné posteli jest se obávati, že takový křesťan i svátosti umírajících svatokrádežně přijme. Neboť kdo za zdraví, když mu volno bylo, cizího, neznámého zpovědníka si vyhledati, tolik odvahy nemá, aby se vyznal, rcete, bude na lůžku bolesti, kdy síly těla i duše slábnou, a ďábel k lichému studu zdvojnásobuje, bude na lůžku bolesti moci odhodlati se k tomu, aby se ze všeho vyznal a všecky své svatokrádeže napravil, když tuto poslední zpověď skládati musí před knězem svým, u něhož ve vážnosti a úctě stál? Milosti Boží jest ovšem možno všecko; ale stav takového nemocného jest velmi povážlivý. A když potom poslední jeho zpověď, poslední přijímání i poslední pomazání svatokrádežné jest, jak hrozný bude osud jeho na věčnosti, kde naň trest tak těžkých hříchů, tak četných svatokrádeží — věčné zatracení čeká.

Ale k čemu mluviti o věčnosti? Stav takového křesťana jest bídný již zde na světě. Život jeho jest samý nepokoj, samá úzkost a bázeň. »Neboť zamlčené hříchy,« praví sv. Ambrož, »bičují

mysl, rozrývají srdce, naplňují duši a celého člověka bázní a strachem.«

Kdybychom tedy z upřímné zpovědi žádného jiného zisku neměli, nežli pokoj srdce, již to mělo by postačiti, bychom lichý stud nebo bázeň přemohli a upřímně se vyznali. »Ó, synové světa,« napsal jednou jistý mladý právník, jenž po upřímné generální zpovědi do řehole vstoupiti chtěl, »ó, synové světa, vy nemáte zdání o té blaženosti, již po vykonané zpovědi a po přijatém rozhřešení lze pocítiti. Kdybyste je měli, pak nebylo by dosti zpovědnic k slyšení vašich zpovědí.«

Jaká to tedy pošetilost, křesťané, ve sv. zpovědi hříchy zamlčovati, v ní neupřímným býti, když víme, že tím nepokoj ve svém srdci a svědomí rozmáháme a do věčné zkázy sobě pomáháme!

A pošetilost ta je tím větší, považíme-li, že se máme zpovídati knězi, člověku, jenž z vlastní i z cizí zkušenosti až příliš dobře zná křehkost a slabost lidskou a jemuž lidé již kolikrát mnohem těžší a ohavnější hříchy vyznali, nežli snad chcete vyznati vy: zpovídajíce se tedy, nepovídáte mu nic neobyčejného a nového. Nemyslete tedy: »Co si zpovědník o nás pomyslí, když mu takový těžký hřích zjevíme?« Pomyslí si, že jsou ještě větší hříšníci na světě, nežli jste vy; pomyslí si, že jste také ubozí hříšníci, že jste měli také slabou chvíli, v níž vás ďábel přelstil, což všem i jemu státi se může. Pomyslí si dále, že máte jistě pravý úmysl a že se chcete opravdu polepšiti, když jste falešný stud přemohli a upřímně a zkroušeně se zpovídáte; pomyslí si, že milost Boží hnula srdcem vaším, a bude si vás vážiti. Proto nebojte se, že vážnost ztratíte před ním; vždyť on není nástupcem fariseův, již kající Magdalenou pohrdali, ale zástupcem a učenníkem Ježíše Krista, který ji pro pokání její miloval, jí sobě vážil a naproti fariseům pod ochranu vzal.

Nebojte se také, že by s vámi přísně a tvrdě nakládal. Vždyť nezpovídáte se andělovi, ale člověku jako vy, křehkému a slabému, jenž denně musí se modliti: »Odpusť nám naše viny«, jako vy. On zná slabost lidskou a sílu pokušení snad z vlastní zkušenosti, a proto má útrpnost s tím, jenž klesl, ale opět povstati chce.

On nebude nelaskavě jednati s hříšníkem, jenž upřímně se vyzná, ale raduje se z obrácení jeho a snaží se, aby ztracenélio syna s nebeským Otcem smířil, zbloudilou ovci opět do ovčince dobrého Pastýře přivedl, aby duši, v kaluži hříchu ponořené, pomocnou ruku podal a očistil v krvi Beránkově.

A konečně není třeba ani připomínati, že váš hřích kdy k vyzrazení přijde. O tom, co se kněz ve zpovědi doví, nebude mluviti nikdy ani s vámi ani s někým jiným. Jeť pod nejpřísnějšími církevními tresty a pod ztrátou věčného spasení zavázán, po celý život svůj zpovědní mlčelivost zachovat. Ani něco dobrého, co by mu jen ze zpovědi známo bylo, nesmí zjeviti, tím méně hřích. A také nemáme v dějepise ani jediného příkladu, že by některý kněz zpovědní tajemství zradil, a možno říci, že nad mlče-

livostí kněží sám Bůh bdí, a nedopustí, aby porušena byla a tím svátost pokání lidu protivnou se stala. Byliť na světě i zlí kněží, kteří rozličných hrubých nepravostí se dopustili, ba i od víry odpadli a nejhoršími nepřátely Církve se stali, ale zpověď nevyzradil žádný. Ba máme příklady, že zpovědníci raději smrt podstoupili, než aby sebe menší hřích ze zpovědi vyzradili, jako to učinili naši krajané sv. Jan Nep. v Čechách a blahosl. Jan Sarkander na Moravě. A tak v případě potřeby učinil by i za našich časů každý kněz.

Není tedy, nejmilejší křesťané, příčiny, proč bychom se před knězem na místě Božím hanbili aneb báli z hříchů svých upřímně a zkroušeně se vyznati. Vždyť jest on člověk křehký a slabý jako vy, má útrpnost s hříšníkem a raduje se nad obrácením jeho; zpovídáte se jen jemu samotnému a z toho, co mu zjevíte, nesmí nic ani slovem ani znamením, ba ani posuňkem vyzraditi. Proč se tedy báti, proč styděti? A připadá-li vám ještě za těžko před ním se zahanbit a pokořit, uvažte, jaké pokoření čekalo by na vás v den soudu posledního, když byste nechtěli maličko pokořiti se nyní. Slyšte, co dí o tom sv. apoštol Němců, Bonifacius (4. řeč o 8. blahoslavenstvích): »Když my hříchy své zakrýváme, zjeví je Bůh, ať chceme aneb nechceme. A lépe jest jednomu člověku hříchy své vyznati, než při onom hrozném soudu před nebem, zemí i peklem obžalován a zahanben býti, ne k polepšení, ale k věčnému trestu.« Ach, v jaké hanbě a potupě státi budou takoví křesťané v onen den! Jak volati budou k horám: »Padněte na nás!« a pahrbkům: »Přikryjte nás!« Luk. 23, 30. Jak budou vyzývati peklo, aby plamenný jícen svůj otevřelo a je pohltilo, by se s hanbou svou před zraky lidskými skryli! Ó křesťané drazí, povážíme-li to, zdaž budeme prodlévati, upřímně a skroušeně vyznati se ze všeho, čím jsme se provinili? Položte jen na váhu to malé zahanbení ve zpovědi a tu nevyslovitelnou potupu v den soudu, a hned uznáte, jak jest to lehké i nejtěžší a nejhanebnější hřích ve zpověď vyznati. Hleďte, jak nemocný s důvěrou se vším lékaři se svěří a žádný, sebe tajnější neduh před ním neskrývá, a přece jedná se jen o zdraví tělesné; a když se o zdraví a zdar duše, když se o klid a pokoj srdce jedná, když věčné smrti ujíti a věčného života dosáhnouti můžeme, tu bychom se chtěli hanbit a tajit? O ustup od nás jen pomyšlení takové! My chceme pokornou a upřímnou zpovědí hříchů svých se zbavit a vazby hříchův a nepravostí, jimiž poutáni jsme, roztrhati; neboť »srdcem pokorným a skroušeným Bůh nezhrdne«, Žalm 50, 19 ale dá, aby vyproštěno jsouc z hříchův, uzřelo spasení své. Amen

Josef Lhotský, bisk. vikář v Týně nad Vltavou.

Neděle IV. adventní.

Kdo jest to, jenž k nám o Hodu Božím Vánočním přijde?

»Připravujte cestu Páně, přímé čiňte stezky jeho.« Luk. 3, 4.

Když přijeti má král do země poddaného jemu národa, tu obyčejně předchází hlasatel, který oznamuje příchod panovníka a vybízí poddané, aby svého vladaře uctivě a náležitě uvítali. Takový hlasatel projíždí místa, kudy jeho pán ubírati se má, upravuje pro něho cestu, odstraňuje vše, co by králi jízdu znepříjemniti mohlo. Hlasatel káže ozdobit ulice, kudy panovník ubírati se má, co nejkrásněji, aby král úpravou jich byl potěšen a cesta mu tím zpříjemněna byla.

V dnešním sv. evangeliu vidíme také hlasatele, který prochází krajiny po obou březích Jordánu a volá hlasem mocným, horami, lesy ano i skalami otřásajícím: »Připravujte cestu Páně, přímé čiňte stezky jeho.« Luk. 3, 4. Slyšíme z úst hlasatele v dnešním sv. evangeliu, že přijde k nám nějaký Pán, jemuž cestu připraviti máme.

Jaký jest to Pán? Kdo jest to, jehož čekáme i my nyní, kdo jest to, na jehož příchod připraviti se máme?

Abychom spíše všecko, co stojí v cestu tomu Pánu odstranili, abychom Ho uctivě a s láskou přijali, rozjímejme dnes v nábožném rozjímání:

Kdo jest to, jenž k nám o Hodu Božím Vánočním přijde? Ó, můj Ježíši, dej slovům mým výmluvnost sv. Jana, dej požehnání slovům mým, jaké provázelo tvého statečného předchůdce.

Pojednání.

1. Panovník, před nímž kdysi třásla se Evropa, žije na osamělém ostrově v širém moři, daleko, daleko vzdálen vlasti své. Jest podvečer. Napoleon, veliký francouzský císař sedí před domem na lavičce a zahloubán jest v myšlénky. Náhle obrátí se k vojáku, u něho stojícímu, s otázkou: »Kdo jest Kristus?« Vojín překvapen, vymlouvá se, že nemůže mu na to odpověděti, neboť jako vojín neměl času ani příležitosti s takovými věcmi se zabývati. Tu sám pokořený veliký dobyvatel počal porovnávati Krista se všemi znamenitými válečníky, umělci, sochaři a malíři a vůbec všemi, kteří ve světových dějinách se vyznamenali a se vší výmluvností ukazoval rozdíl mezi Kristem a všelikým člověkem. Alexander, veliký válečník, dobyl velikou říši, větší jest Kristus, který ne mečem, ale pouhým slovem, svým učením podmanil si národy. Veliký filosof Sokrates získal si slavného jména, všichni k němu utíkali se o radu, ale ve věcech nadpřirozených musil vyznati: »Vím, že nic nevím.« Větší jest Kristus, který rozřešil otázky člověku nejzáhadnější s určitostí a jistotou, podiv vzbuzující. Velikým umělcem byl Feidias, který v Olympii postavil

krásnou sochu nejvyššího boha Zéva, ze zlata a slonové kosti, ale větším jest Kristus, který učením svým nejvyššího pohanského boha skácel. Na konec doložil: Nyní poznal jsem člověka a proto dím, že Kristus nebyl, nemohl býti pouhým člověkem, on byl více — tedy byl Bohem!

Hle, Napoleon, muž železa a krve, vyhlašuje, že Kristus, Jehož my o Vánocích očekáváme, není a nemůže býti pouhým člověkem, ale že jest více, že jest Bohem.

Co znamená jméno Bůh v ohromném prostoru světovém? Jméno Bůh obsahuje jen tři písmenky, ale přece nemohou ho obsáhnout ani nebe ani země! Jméno Bůh to jest, jež jedině nám dává správnou odpověď na otázku: »Odkud jest nebe? Odkud jest země?« Obraťme zraky své k zářnému slunci a tažme se ho: »Odkud jsi?« A dostaneme odpověď: »Mě stvořil Bůh.« Obraťme se k nesmírné prostoře světové nad námi, na níž jako na modravém moři plují lodičky světů zářivých; zaleťme v duchu k milionům a milionům hvězdiček, jimiž za noci celá obloha jako zlatým pískem poseta. Tažme se jedné každé hvězdičky, která nám připadá jako nepatrný bod, ve skutečnosti však jest světem ohromným, tažme se, odkud jsi, a ze všech těch hvězd, z těch nedozírných končin, z těch závratných výšin bude k nám zaznívati stejná odpověď: »Mne stvořil Bůh!« Obraťme se k naší zemi, na níž spatřujeme nebetyčné hory, hluboká údolí, lesklá moře; tažme se hory, věčným sněhem pokryté, tažme se nepatrného kopečku na povrchu zemském, odkud jsi a dostaneme za odpověď: »Mne stvořil Bůh!« Na otázku naši táž odpověď nám bude zaznívati v šumění nepatrného potůčku, vyvěrajícího ze skály, i v hučení mohutné řeky, lodi ženoucí. Vyhledejme nejmenší květinku, někde pod keřem skromně se ukrývající, skloňme se k nepatrné travičce, která teprve ze země vyráží, obraťme se k nejmenšímu broučku, jenž po cestě před námi utíká, darujme život červíčkovi, na něhož šlápnouti chceme, tažme se toho nejmenšího tvora, jejž můžeme v kapce vody spatřiti, odkud jsi, a všude bude zaznívati stejná odpověď: »Mne stvořil Bůh!« »Nebesa vypravují slávu Boží a dílo rukou jeho zvěstuje obloha.« Žalm. 18. 2.

Ano, jméno Bůh zaznívá celým vesmírem, jméno Bůh hlásá nám paprsek slunce, ozařující naši zemi; jméno Bůh zaznívá k nám z umělého hrdélka malého zpěváčka, jméno Bůh šelestí k nám z každého lístečku nejmenšího stromu!

Nuže, a ten Bůh přijde k nám o Vánocích jako dítko nejchudší. Ano, Bůh, Stvořitel nebe i země, Tvůrce tvůj přijde k tobě. Ten, který z ničeho stvořil svět, který z hlíny učinil tělo, který vlastní svůj obraz dechem vtiskl do duše tvé, Ten, ó člověče, přijde k tobě o Vánocích!

Ano, Bůh, kterému se kolí andělé, před Nímž v hluboké pokoře padají na kolena svá knížata andělů, Jemuž ustavičně nepřehledný zástup pěvců nebeských prozpěvuje: »*Svatý, svatý, svatý, Pán Bůh zástupů*, plna jsou nebesa i země slávy jeho.« (Tě Boha chválíme.) Ten Bůh to jest, jehož očekáváme, jemuž

máme cestu do srdce svého připraviti! Nuže, jak Ho uvítáme? Jak Mu nejlépe připravíme cestu do svého srdce? Odpovídám: Pokáním, pokáním, pokáním, neboť jinak se nebudeme moci přiblížiti k jesličkám, v nichž bude odpočívati *Ježíš Kristus, který jest náš Bůh.*

2. Bylo to v boji za svobodu severo-americkou. Muž loučil se se svou ženou, opásal se mečem, ozbrojil se ručnicí, a políbiv své dítky, se slzami v očích odcházel. Náhle vstoupí do světnice věrný, mladistvý jeho přítel, který podle zákona nebyl povinen do boje jíti. V plné zbroji laskavě domlouvá ženatému příteli: »Zůstaň si doma, máš ženu a dítky, já se za tebe obětuji. Jsem svobodný, nemá kdo pro mne plakati. Padnu-li, zachovej mne ve vděčné vzpomínce.« Srdečně stisknuv překvapenému příteli ruku — rychle odešel a připojil se spěšně k zástupu, který kolem táhl. V bitvě svedené, vítězstvím korunované, obětivý mladík padl. Celá rodina, jíž svou šlechetností zachránil otce, postavila na hrob jeho krásný pomník s nápisem: »*Obětoval se za nás.*« — Každodenně přicházeli a na hrobě obětivého přítele se pomodlili. — Jak vzpomínali si asi: »Kdyby přítel milený ze svých ran byl se uzdravil, jak rádi bychom zlíbali jeho drahé ruce, které za nás bojovaly — ale nemůžeme se nijak, leč modlitbou odměniti . . .«

Moji drazí, Kristus, kterého my očekáváme o vánocích, obětoval se také za nás v boji za svobodu člověka, On nás Svou obětivou láskou z otroctví ďábla a hříchu vykoupil! On také nebyl povinen súčastniti se tohoto krutého boje za svobodu naši, On však tak učinil z lásky k nám! Ano, Ježíš Kristus položil za nás život, On smrtí Svou nás zachránil od věčné smrti. Byli bychom měli zemříti všichni! »*Jeden jest zajisté Bůh, jeden také prostředník mezi Bohem a lidmi člověk Kristus Ježíš, kterýž dal Sebe Samého za všecky na svědectví časy svými.*« Tim. 2, 5. 6. Každý kříž hlásá nám významně: »Obětoval se za nás!« Ano, každý kříž jest oživující upomínkou na obětivost Kristovu! — Každý kříž hlásá, jak krutý to byl boj, co ran, co bolestí pro nás vytrpěl! Nuže, buďme mu vděčni! »*Víte, že ne porušitelnými věcmi, zlatem nebo stříbrem vykoupeni jste . . . nýbrž drahou Krví Krista, jakožto Beránka nevinného a neposkvrněného.*« I. Petr 1, 18. 19. Neboť co jest bohatství celé naší země proti krvi Kristově? Největší hruda zlata, nejkrásnější diamant co jest proti nepatrné krůpěji živé krve Boha člověka? Nic — jen nicotná hlína a mrtvý lesklý kámen!

Ten Kristus, který pro nás na kříži se obětoval — ten Kristus přijde k nám o svátcích vánočních! On sice umřel, ale poněvadž byl Bůh, zase vstal z mrtvých třetího dne! My můžeme Mu tedy vděčnost a lásku na jevo dáti, ba, my můžeme Ho přijati i do svého vlastního příbytku, do svého srdce, a sice v nejsvětější Svátosti oltářní. Jaká to neskončená láska! Ježíš Kristus neměl na tom dosti, že pro nás zemřel jednou na kříži, On neměl na tom dosti, že jako Bůh a člověk se za nás jednou obětoval, On chtěl se za nás obětovati každodenně až do skonání

světa, a proto ustanovil nejsvětější Svátost oltářní! Každodenně na oltáři našem katolickém obětuje se jako dar nejmilejší, jako Beránek nejnevinnější, aby smířil Otce našeho nebeského, kterého my každodenně, ba každým dechem urážíme. — A hle, ten Kristus, smiřující nás s Otcem nebeským, přijde k nám o Vánocích

Kristus, kterého vidíme každodenně v nepatrné způsobě chleba obětovaného na oltáři, kterého vidíme spěchajícího do nejchudších chatrčí, do nejtmavějších komůrek, aby tam člověku na bolestném lůžku se svíjejícímu poslední útěchu přinesl — ten Kristus přijde k nám o Vánocích.

Drazí křesťané, připravme se nejen na slavnost v tomto chrámě, ale připravme se také na slavnost v srdci svém, připravme se tak, abychom Ho přijati mohli do svého bídného příbytku — do svého srdce!

Připravme pokáním důstojný stánek pro Ježíše Krista — pamatujme, že Ježíš Kristus, na Něhož se těšíme, *jest náš Vykupitel.*

3. Na hoře Olivetské stojí zástup mužů. Pojednou muž, který stojí uprostřed a okolostojícím žehná, počne se pozdvihovati od země, vznáší se výš a výše, až konečně ve světlém oblace mizí. Jest to Ježíš Kristus, Jenž vstupuje na nebesa. Učenníci s udivením a bázní patří ještě dlouho za svým Mistrem a Pánem — a tu dva bělostní andělé jako padlý sníh — je těší slovy: »*Muži galilejští, co stojíte, hledíce do nebe? Tento Ježíš, kterýž vzat jest od vás do nebe, tak přijde, jak jste Ho viděli jdoucího do nebe.*« Skut. ap. 1, 11.

Ano, přijde Ježíš Kristus k nám na zemi naši, ne však jako nepatrné chudičké děcko, jak Ho nyní očekáváme, ale jako Soudce ve vší slávě a velebnosti, jako Soudce nejvýš spravedlivý, ozdobený pěti ranami, jež zářiti budou na těle Jeho jako slunce. Až slunce se zatmí a měsíc nedá světla svého, až země v našich útrobách se třásti bude, až obloha nebeská jako proužek papíru se svine . . . tenkráte otevrou se hroby, a půjdou, kteří dobře činili, na vzkříšení života, kteří pak zle činili, na vzkříšení věčné smrti.

O Vánocích budeme viděti Ježíše Krista jako milostné Děťátko na trůně prostých jesliček — o posledním soudě však jako spravedlivého Soudce — na Němžto bude záležeti naše věčnost. Neboť praví sv. Jan Miláček Páně: »*Aniž pak Otec soudí koho, ale veškeren soud dal Synu.*« Jan 5, 22. Jak budeme lpěti na těch božských rtech, které mají pronésti rozsudek, jenž rozhodne o naší věčnosti — buď věčná blaženost — buď věčné trápení! Ach, tenkráte bychom si přáli, aby nám byl Ježíš Kristus milostivým Soudcem!

Když víme jistě, že Ježíš Kristus, na Jehožto příchod se připravujeme, bude naším Soudcem, který rozhodne o tom, co nás stihne, hleďme si Toho svého budoucího spravedlivého Soudce nakloniti ještě za svého života. Hleďme si získati Ježíše Krista tím, že Ho uctivě přijmeme o těchto svátcích vánočních do svého srdce! Pamatujme: jak my Krista nyní přijmeme, tak On jako věčný Soudce přijme jednou nás!

Nuže, přijměme Ježíše Krista s pokorou a uctivostí do svého srdce, tak si Ho nejlépe získáme. Ale srdce naše není pro tak vznešeného hosta, na Němž nám všecko záleží, připraveno. Nuže, upravme nejen cestu do srdce svého, ale připravme Mu i důstojný stánek ve svém srdci. Z komůrky srdce svého odstraňme hory (smetí) hříchův a údolí vlažnosti vyplňme vroucí láskou k Němu. Ano, učiňme si všichni bez rozdílu pevným předsevzetím, že chceme slavnost narození Ježíše Krista slaviti nejen zde v chrámě, ale i ve svém srdci! Proto vymyjme skvrny srdce svého houbou pokání, nasycenou slzami upřímné lítosti, a provětrejme je opravdovou sv. zpovědí a pokáním! Přinesme tu oběť Ježíši Kristu, pak opravdová dvojnásobná radost zavítá do našeho srdce, pak budeme slaviti dvojnásobně radostné svátky vánoční nejen v této svatyni, ale i ve svém srdci! Pamatujme, že *Ježíš Kristus jest náš Soudce!*

* * *

Poznali jsme, drazí křesťané, v tomto nábožném rozjímání, kdo jest to, Jenž k nám o Vánocích přijde, na Jehož příchod se již čtyři neděle připravujeme. Uvážili jsme, že k nám přijde Ježíš Kristus, který jest pravý Bůh, Jemuž slávu hlásá nebe i země. Obětivostí Ježíše Krista, svého Vykupitele, byli jsme povzbuzeni ku lásce a věčnosti. Mocí, kterou stkvíti se bude Ježíš Kristus jako náš Soudce na věčnosti — byli jsme pohnuti ku pokání. Nuže, slyšme hlasu volajícího na poušti: »*Připravujte cestu Páně, přímé čiňte stezky Jeho. Každé údolí bude vyplněno a každá hora a pahrbek bude ponížen; a místa křivá budou vzpřímena a ostrá budou cestami rovnými* ...« Luk. 3. 4. 5. 6.

Když zavítá do naší České vlasti náš panovník, tu města česká ozdobují se národními prapory červenobílými. S každého domu v ulicích, kudy mocnář se bráti má, vlaje prapor červenobílý. —

V Kristu shromáždění! I k nám o hodu Božím vánočním zavítá Král všech králů, Panovník panovníků! Nuže, kéž Jemu vlaje vstříc ze srdce každého z nás — Čecha katolíka — prapor červený — prapor lásky spojený s praporem bílým — praporem čistoty srdce získané pokáním. Pak zajisté náš Bůh, Vykupitel a Soudce zavítá k nám rád.

Podrobíme-li se Jeho laskavému rozsudku, vyřčenému ve svátosti pokání, pak jednou i nám budou platiti přeradostná slova, jejichžto pravý význam poznáme teprve na soudě posledním: »*Pojďte požehnaní Otce mého a vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa.*« Mat. 25, 34. Amen.

František Jirásko, kaplan v Rovni.

---

*

Neděle IV. adventní.

O vánočním stromku.

»Vyvedl Hospodin Bůh ze země dřevo života uprostřed ráje, dřevo vědění dobrého a zlého.« 1. Mojž. 2, 9.

Nejmilejší, dnes slavíme čtvrtou neděli adventní a spolu poslední před svátky vánočními, a proto už dnes srdce každého z nás, jak starce, tak i dítěte, s toužebnou dychtivostí hledí vstříc přicházejícím radostným slavnostem. Co utěšených vzpomínek při slově: Vánoce! Tyto svátky, abych tak řekl, jsou rodinnou slavností celého světa křesťanského, a proto tolik příprav na ně. Přípravy tyto jsou druhu dvojího, z nichž jedny týkají se důstojné přípravy duševní a druhé zase jsou přípravou tělesnou, abychom tělem i duší přijati mohli svého Mesiáše.

Drazí rodičové křesťanští, zajisté pravdu dím, že při všech starostech svých o rodinu nezapomenete dítkám svým připraviti radost velikou; neboť sám dobře vím, jak tito miláčkové vaši s toužebností očekávají onen den, kdy dobrotivý Ježíšek přijde, aby jim přinesl kýžený stromeček se všemi dárky pro ně určenými. Ani snad, drazí přátelé, nedovedete pochopiti tu radost dítek svých, ani snad nevíte, jak útlá srdéčka jejich radostí hořela, když jsem jim ve škole o tom dobrém Ježíškovi vykládal, při čemž ovšem ani na stromek nebylo zapomenuto. Každé dítko sobě přálo, aby ten Mesiáš již přišel a každému s Sebou přinesl stromeček, na němž by bylo hojnost dárků, mezi nimiž nesmějí scházeti ani jablka, ani ořechy, aniž jiné pamlsky. A všechny tyto dárky na stromečku bývají osvětleny svíčičkami, aby dojem radosti u dítek byl ještě větší.

Hle, milení posluchači, tak jest stromek vánoční připraven, a vím sám z vlastní zkušenosti, že v rodinách křesťanských na Štědrý den okolo stromečku panuje živý ruch a čilý život; neboť radují se z toho mladí i staří. A zajisté nemám v úmyslu, abych vám chtěl radost vaši o svátcích vánočních umenšiti nějakou smutnou vzpomínkou; ale raději chci vám krátkými slovy objasniti význam stromku vánočního.

Pojednání.

Bůh, stvořiv, jak vypravuje Písmo svaté, prvního člověka, štípil ráj rozkoše, do něhož jej postavil. První člověk v ráji byl nevýslovně šťastným; neboť jemu dobře se vedlo a nic mu při tom nescházelo; vždyť v ráji byla hojnost krásného ovoce k požívání a jiných pěkných věcí. Uprostřed pak ráje stál krásný strom, strom to života, jenž nazýval se dřevem vědění dobrého a zlého.

Než, člověk, oplývaje v ráji nevýslovnou blažeností, podroben byl zkoušce, obdržev od Hospodina přikázaní: »Ze všelikého dřeva rajského jez: ze dřeva pak vědění dobrého a zlého ať nejíš; neboť

v který bys koliv den z něho jedl, smrtí umřeš.« Tak lehké přikázaní dal Hospodin prvním lidem v ráji a za věrné zachování jeho měli býti na věky šťastnými a Bůh chtěl s nimi stále obcovati, jako dobrotivý Otec se svými dítkami. Avšak mezi všemi nepřáteli prvních rodičů nejhorším byl ďábel, jenž nepřál jim té blaženosti, a proto ve své chytrosti přijav na sebe podobu hada svedl naše nešťastné první rodiče ku hříchu jehož tím se dopustili, že požívali ovoce ze stromu zapovězeného.

A hle, moji drazí, vánoční stromek jest obrazem toho stromu rajského, z něhož prvním rodičům zakázáno bylo požívati ovoce; vánoční stromek pamatuje nás na onen nešťastný skutek, jenž přinesl všechněm lidem zahynutí. Ano vánoční stromek uvádí nám na mysl tu hroznou kletbu Hospodinovu nad Adamem vyřčenou: »Zlořečená bude země v díle tvém; v pracích budeš jísti z ní po všecky dny života svého. Trní a hloží tobě ploditi bude a budeš jísti bylinu země. V potu tváři své jísti budeš chléb, dokavadž se nenavrátíš do země, z kteréž vzat jsi; neboť prach jsi a v prach se navrátíš.« — Takovou smutnou upomínku přináší s sebou toto dřevo stromku vánočního, a tím právě v slavnostní den příchodu Páně ukazuje neskončenou lásku Syna Božího, proč nebeský Vykupitel k nám zavítal.

Než, drazí křesťané, jako Bůh v ráji na počátku štípil strom vědění dobrého a zlého, tak i tatáž milosrdná ruka Hospodinova zasadila hned při narození Syna Svého jiný strom, z něhož ne hřích, ani zahynutí vzejíti mělo, nýbrž milost a vykoupení. A chcete-li zvěděti, jaký to byl předivný strom, tož pravím vám, že dřevo to rostlo třicet tři roky, na němž pak Syn Boží vykonal dílo vykoupení. A tak tedy opět vidíte, že stromek vánoční pamatuje nás na ono dřevo kříže, na kterém Kristus Pán prolé val Svou nejdrahocennější krev na spásu padlého člověčenstva, aby nám zjednal odpuštění hříchův a milost od Pána. Ano, strom vánoční ukazuje netoliko na strom vědění dobrého a zlého, jenž stál v ráji, nýbrž také na ono dřevo života našeho, jež stálo opodál Jerusaléma na nešťastné hoře Kalvárii. Tak vznešené dřevo doposud v lesích nevyrostlo; neboť jediné dřevo kříže toho zasloužilo, aby na sobě neslo Krista Ježíše, a proto vznešenost dřeva kříže opěvá nadšenými slovy básník církevní: »Sola Digna tu fuisti ferre mundi victimam atque portum praeparare arca mundo naufrago.« Ano, samojediné ty, posvátné dřevo kříže, důstojno jsi bylo nésti oběť světa a jako bezpečná lodička připravilo jsi přístup nešťastnému světu do přístavu Boží milosti!

Nuže tedy, v Kristu shromáždění přátelé, jasně zrakoma svýma vidíte, že stromek vánoční má do sebe mnoho upomínek; vždyť brzy přivádí na mysl dřevo rajské, brzy zase dřevo posvátného kříže a opět stromek ten se všemi svými dárky připomíná nám lásku, dobrotu a štědrost Boží. Tak Hospodin zajisté miloval svět, že poslal Syna Svého jednorozeného na tento svět, aby na vznešeném dřevě kříže napraveno bylo, co zkaženo bylo na nešťastném stromě rajském. Abyste pak dítek svých na

tuto neskončenou dobrotu, štědrost a lásku Boží upamatovali, proto, drazí rodičové, chystáte dítkám svým vánoční stromeček, a jist jsem, že tím způsobem radost nejen svým miláčkům způsobíte, nýbrž také sobě. Věkem shrbený dědeček, stoje u stromku vánočního a znamenaje radost vnoučat svých, rád vzpomíná si na svůj mladý věk dětinský, a proto s dítkami se raduje; vždyť on ve své ustarané hlavě vidí své rodiče, jak oni jemu také připravovali stromek vánoční, a ač doba ta již hodnou řadu let za sebou má, tož přece stařeček vidí, jak by tento krásný výjev právě před ním se odehrával, čehož důkazem jest veselá mysl starcova a přívětivý úsměv na tváři jeho.

O Štědrém dnu bývá venku nepříjemno, smutno a trudno. A ejhle, za to však kolem domácího krbu křesťanský život bují ve své a vznešenosti a dítky se svými rodiči vzpomínají sobě na přelaskavého Spasitele našeho a rozjímají o nekonečné lásce Syna Božího tak, že mnohému otci, mnohé matce vtírají se do úst slova apoštolova: »Ukázala se dobrota a vlídnost Spasitele našeho.« Zajisté je to nesmírné dobrodiní, je to veliká milost, kterou prokázal Bůh pokolení lidskému, a proto s vděčností připomínáme si tu šťastnou noc, ten radostný a přeblažený okamžik, kdy narodil se Kristus Pán, stavíce sobě stromek vánoční.

Než, strom vánoční, jakkoli dětem působí radost velikou, přece jest pro ně ještě v jiné příčině poučným.

Stromek vánoční v té nejkrutší zimě zůstává zeleným, a i ty největší mrazy nemohou mu ublížiti. A právě tato okolnost chová pro dítky dobré ponaučení; neboť ony podobati se mají malému stromku, jenž má býti vždy svěžím a zeleným. Na tento stromek dětské nevinnosti doráží krutý mráz pokušení a tak snadno se může přihoditi, že mráz spálí krásnou zeleň životního stromu u dítěte. Protož, drahé dítko, podobej se stromku tomu, jenž i v tuhé zimě bez pohromy zůstává, a buď tedy v zimě, t. j. v době pokušení, stále stromkem čerstvým a nevadni žádným hříchem; ale rozmáhej se krásnou zelení spanilých ctností a prospívej věkem i moudrostí před Bohem i před lidmi!

Pozorujíce dále stromek vánoční, vidíme, že bývá ověšen krásným ovocem, a to jest opět pro dítky pobídkou, aby také vydávaly ze sebe plody a ovoce nábožného žití a vzorného vychování. Z té příčiny opět volám: »Milé dítky, vizte na stromečku svém pěkné ovoce a buďte také samy takovým plodným stromem a vydávejte ze sebe užitečné plody ducha svého a dobrými skutky svými chtějte se zalíbiti svému dobrotivému Ježíškovi, na Jehož památku toho stromku se vám dostalo. Ani jednoho dne neopomeňte, abyste dobrým prospěchem jak ve škole, tak i v kostele se vyznamenávaly; zvláště rády navštěvujte chrám Páně, kde přebývá váš dobrotivý Ježíšek, jenž jest pravým přítelem dítek, a spolu pilně do školy docházejte, abyste se zase tam naučili znáti svého Mesiáše!«

Konečně stromek vánoční bývá osvětlen světly, a ta právě připomínají ono pravé světlo učení Kristova, jímž Syn Boží osvítil

všecky národy a tedy i tebe, drahé dítko, které z rozžatých světel zvláště se raduješ a jež tobě působí obzvláštní dojem. Z toho již, drazí posluchači, poznáváte, že také dítky vaše ozářeny býti mají světlem víry, světlem pravého náboženství, aby svým příkladem svítiti mohly jiným.

Jako strom vánoční jest poučným pro malé dítky, tak i my z něho pro sebe můžeme čerpati ponaučení. Stromek vánoční vybízí každého křesťana, aby stále zůstával zeleným, pevným a neoblomným na všech cestách života svého, aby vydával ze sebe užitečné ovoce Bohu milých skutkův, a konečně, aby ozářen a osvícen světlem pravého učení křesťanského, svítil svým dobrým příkladem i jiným lidem.

Protož, milení posluchači, ukažte se býti dobrými křesťany a poslušnými dítkami Církve svaté; zachovejte lásku v srdci svém ku Kristu Ježíši, na Jehož příchod se právě připravujeme a jenž nás učením Svým osvítil a v neskončené lásce Své od věčného zahynutí vysvobodil. Zachovávejte přikázaní Pána svého, plníce svědomitě vůli Jeho nejsvětější, a takovým způsobem dokážete před světem nejlépe, že jste se důkladně připravili na blížící se příchod Ježíše Krista, jenž se stromem vánočním přinese vám také požehnání s hůry od Boha, Otce světel, a tak nastávající svátky vánoční budou vám ku prospěchu duševnímu i tělesnému. Konečně, když dítkám svým budete připravovati stromeček vánoční, neopomeňte při tom, jakožto dárek na stromek tento věnovati také vzpomínku duchovnímu pastýři svému, jakož i starostlivým učitelům svým, kteří všichni dítky vaše s pravou láskou vedou po cestě spasení do života věčného. Amen.

P. *Bernard Brand*, O. S. A.

Hod Boží vánoční.

Bůh se stal dítětem lidským, aby nás lidi povýšil za dítky Boží.

»Všem pak, kteří přijali Ho, dal moc syny Božími býti.« Jan 1, 12.

V Kristu shromáždění! Dnes slavíme památku narození Páně a Spasitele našeho Ježíše Krista. Toto narození Páně jest nejvýznamnější, největší a nejpožehnanější událostí v celých světových dějinách.

V knize Josue praví se o dni, v němž Josue zvítězil nad sedmi králi cizími a dopomohl tak k vítězství svým krajanům: »*To byl den, jakého nebylo ani před tím ani potom.*« Jos. 10, 14.

Tato slova, moji drazí, tím větším právem vztahují se na dnešní radostnou událost. I o dnešním dni platí a platiti budou — co svět světem bude — slova knihy Josue: »*To byl den, jakého nebylo ani před tím ani potom.*« Neboť dnes narodil se Spasitel náš, Ježíš Kristus. Dnes všechna zaslíbení Boží, všechna pro-

roctví se naplnila. Dnes spatřil světlo světa podivuhodný hrdina, jenž zapřisáhlého nepřítele člověčenstva přemohl, otrocké okovy satanovy zpřerážel a lidi, u vítězném průvodu třímaje v ruce korouhev vítěznou, do nebeského Jerusaléma uvedl.

Ó, veliký, vznešený a požehnaný jest dnešní den! Prorok Isaiáš viděl v duchu událost dnešního dne, a osvícen Duchem Sv., na mnoho set let narození Ježíše Krista předpověděl. V nebeském nadšení vida Vykupitele, volá: »Maličký narodil se nám a Syn dán jest nám a učiněno jest knížectví na rameni Jeho a nazváno bude jméno Jeho: »Podivný, Rádce, Bůh, Silný, Otec budoucího věku, Kníže pokoje.« Isaiáš 9, 6.

A dítko Betlémské skutečně na všechna tato jména může činiti nároky. Krásně proto praví *sv. Bernard:* »Ježíš jest podivný ve Svém zrození; rádcem ve Svém úřadě učitelském; Bohem ve Svých činech; hrdinou ve Svém utrpení; Otcem budoucího věku ve Svém vzkříšení; kníže pokoje Svou věčnou blažeností.

Ano, Ježíš jest podivný ve Svém zrození, neboť není jenom člověkem, ale je také Bohem, a to pravým podstatným Synem vládce nebe a země! Není to podivné, když Bůh všemohoucí jako slabé dítko odpočívá v jesličkách? Ježíš jest pravým Bohem, ale spolu i pravým člověkem. A není to podivuhodným, že co nejužším spojením přirozenosti božské s lidskou dítě lidské povýšeno jest za dítko Boží?

Ano, to je ten dvojnásobný div dnešního dne, že v dítěti Betlémském snížila se přirozenost božská, aby povznesla přirozenost lidskou k výši božské.

Dnes, moji milí, budeme uvažovati o tomto dvojnásobném divu. Upřeme zraky své na Jezulátko v jesličkách, abychom plni obdivu poděkovali Bohu za Jeho božskou dobrotu a milosrdenství.

Předmětem dnešního vánočního rozjímání bude:

I. *Bůh stal se dítětem lidským*, a to proto,

II. *aby nás lidi povýšil za dítky Boží.*

Ó, božské dítko v jesličkách! Osvěť náš rozum, abychom Tvou lásku a Tvé milosrdné úmysly dobře poznali, a jako Tys z lásky k nám stal se dítkem lidským, abychom my z lásky k Tobě stali se dítkami Božími.

Pojednání.

I.

Sv. Jan Evangelista počíná své evangelium slovy: »Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo.« Jan 1, 1. Tímto Slovem rozumí miláček Páně druhou božskou osobu v nejsvětější Trojici; on dosvědčuje o tomto Slově, že bylo již tehdy, kdy svět stvořen byl, že tedy není stvořeno jako andělé a lidé. Toto Slovo, t. j. druhá božská osoba — bylo u Boha. Co se týká osoby, bylo tedy rozdílno od Boha Otce. Ale Bůh bylo Slovo,

toto Slovo byl Bůh Sám, stejný v podstatě, přirozenosti a důstojnosti se Svým Otcem.

Tak učí nás, drazí posluchači, apoštol Páně a evangelista již v prvních řádcích svého evangelia, co máme věřiti o Ježíši, novorozeňátku Betlémském. Máme totiž hleděti na Jezulátko Betlémské jako na Boha, jako na Syna Božího vtěleného. Proto dále praví o Slovu, které bylo u Boha, tedy samo Bohem: »A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.« Jan 1, 14. Toto Slovo, t. j. druhá božská osoba stala se člověkem, přijala na sebe podobu služebníka, jako viditelný člověk mezi námi žila, všem potřebám a utrpením lidským se podrobila a jako člověk za nás zemřela. Bůh stal se dítkem lidským!

Ó, nepochopitelný div! Bůh stal se člověkem! Tvůrce béře na sebe podobu tvora! Pán přijímá podobu služebníka Svého! Syn Nejvyššího obléká se v roucho smrtelníků! Král všech králů zjevuje se jako slaboučké dítko! Božská a lidská přirozenost spojují se v jedné osobě, tak že tvoří jednu osobu, a sice božskou! V jedné osobě Bůh a člověk zároveň! Ježíš Kristus jest Bohem od věčnosti, jako člověk žije již přes 1900 let! Ó, tajůplný div! Bůh jeví se nám jako dítě! Bůh v jeslích, Bůh v náručí lidské matky!

V pravdě to je ten největší div, jaký Bůh všemohoucí kdy učinil. Proto nedivme se, že sami andělé žasli nad tím a radostně oznamovali na rovinách betlémských pastýřům: »Nebojte se, zvěstujeme vám radost velikou, neboť narodil se vám dnes v městě Davidově Spasitel, jenž jest Kristus Pán.« Luk. 2, 10. 11.

Ano, drazí křesťané, to dítě, které v chudých jesličkách zimou se chvěje, to je totéž dítě, o němž prorok Isaiáš ve svém proroctví napsal: »Maličký narodil se nám a syn dán jest nám, a učiněno jest knížectví na rameni jeho; a nazváno bude jméno jeho: Podivný, Rádce, Bůh, Silný, Otec budoucího věku, Kníže pokoje.«

Rozmilí v Kristu! Může jiné dítě lidské označeno býti takovými jmény?

Může jiné dítě lidské označeno býti takovými vlastnostmi, které jen Bohu přináležejí? Podivným může někdo býti ve svých řečech, ve svých činech, rádcem může se někdo nazývati v jisté věci. Silným už také mnohý válečník se osvědčil. Knížetem pokoje může býti také nazván král pozemský, jakým na př. byl Šalomoun, císař Augustus a j.

Ale to dítě, které se dnes představuje v jesličkách, má všechny tyto vlastnosti v nejvyšší míře a ještě má jméno nad všeliké jméno, jmenuje se konečně Bohem.

Který tvor mohl by se odvážiti takové jméno si dáti sám anebo dáti si tak říkati od jiného? Jen dítě Betlémské, jen Ježíš je k tomu oprávněn, a proto sv. Pavel píše o něm: »Nepoložil si to za loupež, rovným býti Bohu.« Filip 2, 6.

Ano, milí posluchači, Ježíš Kristus jest rovný Bohu, On to Sám vyznával a co nejjasněji dokazoval Svými slovy. Vždyť nazval

Boha Otcem Svým a pravil, že jest s Otcem nebeským stejné podstaty: »*Já a Otec jedno jsme.*«

Ba, Bůh Otec Sám se přihlásil k Ježíši Nazaretskému jako k Svému Synu. Neboť při křtu Pána Ježíše v řece Jordáně volal: »Tentoť jest Syn můj milý, v kterém se mi dobře zalíbilo.« Mat. 3, 17. To vyznal i posel nebeský, neboť archanděl Gabriel pravil Panně Marii: »Co se z tebe svatého narodí, slouti bude Syn Boží.« Luk. 1, 35.

Ó, poklony nejhodnější div! Bůh stal se dítětem lidským, Bůh sestoupil s nebe, Bůh stal se člověkem smrtelným!

II.

A *proč Bůh stal se dítětem lidským?* Odpovídám: *Proto, aby lidi učinil dítkami Božími.*

Bůh stvořil lidi z lásky a z neskončeného milosrdenství Svého. Bůh lidí nepotřeboval, ale aby Svou blaženost, kterę od věčnosti požíval, aspoň částečně sděliti mohl jiným, stvořil člověka. Bůh prvního člověka miloval, obohatil ho Svou milostí, učinil Svým dítětem a ustanovil ho dědicem Svého nebeského království. Ale člověk se vzbouřil proti Bohu, zhřešil, a tak stalo se z dítěte, miláčka Božího — dítě, miláček ďáblův — z dědice nebes stal se syn smrti a pekla! A hleďte! Bůh přece se smiloval nad člověkem kleslým a chtěl ho ještě jednou Svým dědicem učiniti, a proto poslal Svého Syna na tento svět, proto Syn Boží stal se člověkem. V oné památné rozmluvě s Nikodemem pravil Pán Ježíš: »Tak velice Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.« Jan 3, 16. Apoštol Pavel píše ke Galatským: »Když přišla plnost času, povolal Bůh svého Syna, abychom za syny přijati byli.« Galat. 4, 4.

Ano, moji zbožní posluchači, to je to druhé tajemství dnešního Božího hodu, že Syn Boží z lásky člověkem se stal, abychom nezahynuli, ale stali se dítkami Božími a tak věčného života dosáhli.

Láska Syna Božího k nám odvedla Ho z náručí věčného Otce do studených jesliček Betlémských; tyto jesličky jsou pro nás pomníkem božské lásky k nám. V tomto chudičkém studeném chlévě jest to posvátné pro nás místo, kde jsme se znovuzrodili v Ježíši jako dítky Boží! Neboť Syn Boží stal se člověkem, abychom my opět stali se dítkami Božími!

Budou však všichni lidi za syny Boží přijati? Budou všichni lidé skutečně dědici nebeskými? Budou všichni lidé opravdu na věky blaženi? Nemusí se nikdo obávati, že zahyne, když pro nás všecky narodil se Spasitel v městě Davidově?

Moji drazí! Pán Ježíš pravil k Nikodemovi: »*Tak velice Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo v Něho věří, nezahynul . . .*« Podmínkou tedy, pod kterou nás dítě Betlémské zachrániti chce, jest, že musíme v Něho věřiti jako

v jednorozeného Syna Božího! — Musíme tedy viděti v dítěti Betlémském svého Boha a jako takovému se klaněti. Musíme vyznávati, že Ježíš Betlémský, který tím, že vzal na Sebe přirozenost lidskou, stal se naším bratrem, nepřestal být naším Bohem! V této víře musíme žít a když třeba, i zemřít a jen tak staneme se dítkami Božími a dosáhneme věčné blaženosti. Neboť praví Pán Ježíš Sám: »*Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude . . . A kdo mne vyzná před lidmi, toho i já vyznám před Otcem svým nebeským t. j. jako bratra.*«

A milí křesťané, může nám tato víra, toto vyznání přicházeti za těžko? Neukázal Kristus Pán nesčetnými divy, že má sílu a moc božskou? Neuznala Ho za Boha nerozumná příroda — tím, že Ho moře i vítr na slovo poslechly? Neuznali Ho za Boha zlí duchové, kteří k Jeho rozkazu posedlé opouštěli? Nevydaly na Jeho rozkaz hroby své mrtvé? Neukázal Pán Ježíš tím, že vstal vlastní mocí z mrtvých, že přemohl i samu smrt? Mělo by nám to připadati těžkým, dítko Betlémské Ježíše Krista uznati za Syna Božího? — Ne! Jako milliony mučenníků v prvních stoletích radostně prolili krev svou pro víru v Ježíše Krista, tak i my chceme a musíme v každé době a před celým světem radostně volati: Věřím v Ježíše Krista, jednorozeného to Syna Božího!

Ano, musíme tak učiniti tím spíše, neboť Kristus, toto dítě Betlémské, ustavičnými svými zázraky jako Bůh se ukazuje.

Chci mezi mnohými aspoň jeden vytknouti. Zázrak ten ustavičně dokazuje Božství Pána Ježíše. Divem tím, na nějž patří lidstvo již přes 1900 let, jest *Církev katolická* — dílo dítěte Betlémského.

Milí křesťané! V katolické Církvi slova a učení Pána Ježíše se ustavičně udržuje a s pokolení na pokolení přenáší! A nyní se táži: Není toto podivuhodné udržování a trvání Církve Ježíšovy také důkazem jeho Božství?

»Nebe a země pominou, ale slova má nepominou« Marek 13, 31, tak pravil Kristus Pán. Jak odvážlivý to výrok, jak paměti hodné to proroctví! A hle až do dnešního dne proroctví to se naplňuje. Již víc než 1900 let kleslo do moře zapomenutí a Církev Ježíšova se svým evangeliem se udržela. Nejmocnější panovníci, nejlstivější kacíři, nejmocnější národové, nejučenější mudrci útočili buď jednotlivě buď organisovaní na toto dílo dítěte Betlémského — a výsledek — žádný! Nepřátelé Církve zahynuli, ale Církev Ježíšova jest tu ještě a víc a víc zkvétá. Říše mocné a veliké národy vzaly za své a zůstalo po nich jen jméno. Církev Ježíšova však zůstala neporušená a pevně stojí na základě, kterýž jí položil Kristus Pán! Učení a školy nejslavnějších mudrců přišly v zapomenutí, a jméno jejich nanejvýš jen v dějepisných knihách se připomíná — učení a učitelský úřad dítěte Betlémského však ode všech jest uznáván již přes 1900 let!

Moji milí, táži se vás: »Může toto učení a tato Církev tak dlouho trvající a takovou mocí vynikající — může býti pouze zařízením lidským? Může ten, který pravil *nebe a země pominou,*

ale slova má nepominou — a jehožto proroctví se přese všecky překážky naplňuje — býti pouhým člověkem? — Ne a věčně ne! Plným ujištěním a naprostým přesvědčením může každý, kdo četl dějiny Církve katolické, říci: Římsko-katolická Církev a její trvání ukazuje najisto, že Ježíš, zakladatel Církve, jest Bohem, neboť jen Bůh mohl jí dáti tak pevný základ a jen On mohl jí v tolika protivenstvích udržeti, ba rozšířiti ji po celém světě s ujištěním, že bude trvati až do skonání světa!

Ano, ty poklony nejhodnější, útlé, božské dítko! Věříme v Tvé Božství a každý z nás výslovně vyznává to, čemu učili sv. apoštolé, co vyjádřili ve slovech: *Věřím* v Boha Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, i *v Ježíše Krista, Syna jeho jediného,* Pána našeho — jenž se počal z Ducha Sv., *narodil se z Marie Panny.* Neboť píše sv. *Augustin:* »Měl-li Bůh se naroditi, mohla jen panna býti jeho matkou, a opět, měla-li Panna poroditi, mohl jen Bůh býti její Synem!«

Radujme se, moji zbožní posluchači, že dnes Syn Boží v neposkvrněném životě Panny Marie tělo a krev přijal a jako lidské dítě na svět přišel! Radujme se, že přišel k nám, aby nás vykoupil, aby nás povýšil za své bratry, za syny Boží přijal. Radujme se nad tím divem s anděly Betlémskými, prozpěvujícími radostně nad chlévem. Neboť narodil se dnes Ten, po Němž vzdychali proroci, dnes naplněna jest touha národů. Dnes vzešla hvězda z Jakoba, světlo veliké, které zaplašilo stíny smrti.

Dnes vypučel květ z kořene Jesse. Dnes naplněno jest slovo Jeremiáše proroka řkoucího: »Aj, panna počne a porodí syna, a nazváno bude jméno jeho Emanuel t. j. Bůh s námi.« Isaiáš 7, 14.

Ó, kéž by nám tu všem shromážděným toto narození Ježíše Krista v Betlémě — ku spáse sloužilo! Kéž by každý a každá z nás nově narozeného Spasitele vyhledal a Ho přijal do svého srdce láskou upřímnou! Pro každého z nás Bůh stal se dítětem lidským, abychom my dítkami Božími slouli a byli!

Ano, kéž každý z nás tak žije, tak jedná, aby o něm platila slova sv. *Pavla* Galat. 4, 19. »*Kristus v něm utvořen jest, nebo lépe on v Krista proměněn jest.*« Pak dostane se nám onoho míru, který prozpěvovali andělé nad chlévem Betlémským: »Pokoj na zemi lidem dobré vůle.« Amen.

Dle Dra. Riedla napsal a kázal *František Jirásko.*

Hod Boží vánoční.

Co při jesličkách Páně máme obzvláště věřiti, co doufati a jak milovati.

»Aj, zvěstuji vám radost velikou, kteráž bude všemu lidu; neboť narodil se vám dnes Spasitel, Jenž jest Kristus Pán.« Luk. 2.

Když sobě dnes představuji pastýře, kteří obklíčeni jsouce jasností Boží a uslyševše zvěstování andělské, že se narodil Spasitel v městě Davidově, chvátají k jesličkám a nalézají Marii a Josefa a nemluvňátko položené v jeslích; když uvažuji, kterak se vraceli, *velebíce a chválíce Boha ze všech věcí, kteréž byli slyšeli a viděli:* tuť zvolal bych o nich z toho srdce slovy Kristovými: »Blahoslavené oči, kteréž smějí viděti, co vy jste viděli; neboť mnozí proroci i králové chtěli viděti, co vy jste u jesliček viděli, a neviděli; a slyšeti, co vy jste tam slyšeli, a neslyšeli.« Luk. 10, 23. Ó, blahoslavení pastýřové; vám *dáno slyšeti tu první* zvěst, že Spasitel světa se narodil, vám dáno i *viděti* Jej na své oči a se přesvědčiti o tom, co praveno bylo o tom dítěti! Ó, kdož z nás nechtěl by býti mezi těmito šťastnými smrtelníky, jimž dáno bylo viděti *světa Spasitele* a Jemu se klaněti!

Než, moji drazí, při této žádosti, ovšem nevyplnitelné, dává mi útěchu jiné slovo Kristovo: »Blahoslavení, kteříž neviděli, a uvěřili.« Jan 20, 29. Blahoslavení jsme i my, kteří, ač jsme neviděli, *věříme v Krista, Jenž pro nás narodíti se ráčil,* blahoslavení, jestliže i v *Něho doufáme a Jej milujeme.* Tím způsobem také nejlépe a nejprospěšněji *tento Hod Boží oslavíme, jestliže víru, naději a lásku* v srdcích svých oživíme. Za tím úmyslem připomenu a vyložím krátce,

co při jesličkách Páně máme obzvláště věřiti, co doufati a jak milovati.

Pojednání.

1. Co máme *věřiti* o tomto Dítku, které se dnes narodilo, co máme věřiti a vyznávati o Něm, stojíce u jesliček Jeho? Zdá se mi mi, že přesněji nelze vysloviti víru tu, než jak ji vyslovuje Církev sv. *ve vyznání sv. Athanasia,* jež také kněžím o nedělích říkati ukládá, a kdež takto dí: »*Tať jest víra pravá, bychom věřili a vyznávali, že Ježíš Kristus, Pán náš, Syn Boží, Bůh jest a spolu člověk: jako Bůh jest z podstaty Otce od věčnosti zplozen, jako člověk z matky lidské v čase narozen: dokonalý Bůh a dokonalý člověk.*« Toto nemluvňátko, plénkami obvinuté a položené v jeslích, jest tedy pravý *Bůh, druhá božská Osoba v nejsv. Trojici,* kteráž pro nás lidi a pro naše spasení s nebe sestoupila a člověkem se stala. Toto nemluvňátko *jest ono Slovo,* o Němž dí evangelista Páně, že bylo na počátku, t. j. od věčnosti u Boha, a to Slovo že bylo Bůh, že skrze Něho všecky věci učiněny jsou, a bez Něho že nic není učiněno, což učiněno

jest. *A to Slovo tělem, t. j. člověkem učiněno jest*, a přebývalo mezi námi. Slovo toto od věčnosti jsouc u Boha, přijalo na *Sebe z Marie Panny lidské tělo, od Ducha Sv. lidskou duši.* Jest jako my lidé *všelikým trampotám a utrpením* tohoto života pozemského podrobeno; ano, právě proto, aby *za nás trpěti mohlo*, přirozenost naši lidskou na Sebe přijímá. *Jako Bůh* jest Dítko toto *Pánem a králem všeho světa*, jest *všemohoucí, nejvýš moudrý, věčný, nezměnitelný;* jako člověk jest ono Dítko chudobě, utrpení na duši i na těle podrobeno. *Tak učí nás sv. víra.* Rozum lidský, virou svatou osvícený, vidí v tom *nepochopitelné* tajemství, jemuž *toliko klaněti se dovede*, ale *vysvětliti* je sobě *nedovede.* »*Že Slovo tělem učiněno,*« *dokládá sv. Bernard*, »*to vím — ale kterak se to stalo, to nevím.*« Takť i my u jesliček Ježíšových vyznati musíme: »*Že jsi Ty pravý Bůh, ó, rozmilé Děťátko, to vím, ale kterak jsi se mohl takto snížit, že jsi se přioděl podobou slabého, útlého, chudobného Dítka — to nevím; ale já věřím — věřím to ze srdce celého, protože Bůh Sám mi to tak zjevil,*« a že »*Bůh tak miloval svět, že Syna Svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo v Něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.*« V této víře se Tobě klaním s pastýři betlémskými a z toho srdce Tě žádám, abys nám *za dárek vánoční všem, jmenovitě* ale těm *malověrným rozmnožil sv. víru, abychom v Tebe věříce tím radostněji mohli Tě následovati.*

2. Jestliže máme *o tom Dítku v jesličkách tak veliké věci věřiti*, což pak máme a smíme *od Něho doufati?* Slyšeli jsme ta potěšitelná slova, jež anděl pastýřům zvěstoval: »*Narodil se vám dnes Spasitel.*« I nám tedy narodil se *Spasitel.* Již z toho souditi můžeme, co máme od Něho doufati. Je-li On *naším Spasitelem*, pak smíme a máme od Něho doufati a očekávati *spasení.* Jaké to spasení? Jest jedno heslo, které se svého času častěji veřejně ozývalo, a zní: »*V práci a vědění jest naše spasení.*« Jak se tomu má rozuměti? Máme i my takovéto spasení od Krista očekávati? Tomu se má rozuměti takto. Jestliže každý se vynasnaží, aby sobě získal svému stavu a povolání potřebných vědomostí, a těmi pak pilně bude pracovati, pak dodělá se jakéhosi blahobytu, štěstí pozemského. Máme i my v takovéto spasení doufati? Kristus Pán jest nám *Spasitelem ve smyslu mnohem vyšším*, a proto od Něho máme doufati spasení čili *blaho neb blaženost mnohem vznešenější*, nežli jest pouhé blaho pozemské. Blaha pozemského On vyznavačům Svým ani nesliboval, nýbrž spíše předpovídal jim pronásledování. »Vydají vás v soužení a budou vás zabíjeti a budete v nenávisti u všech národů pro jméno mé.« Mat. 24, 9. Tak předpověděl božský Mistr učenníkům Svým; a my víme, jak doslovně se to vše na nich vyplnilo, ano, až posavad naplňuje. Pro tento pozemský život tedy štěstí a statků vezdejších od Krista nedoufáme, neboť kdybychom tak činili, byli bychom, jak dí sv. apoštol, »bídnější než všickni lidé.« I. Kor. 15, 19. Ale Kristus jiné statky zaslíbil, kteréž pevně od Něho očekáváme. Když s tohoto světa k Otci se ubíral, jako v závěti slovem Svým se

zaručil, řka: »Jdu, abych připravil vám místo. A když odejdu a připravím vám místo, zase přijdu a vezmu vás k sobě, abyste, kdež jsem já, i vy byli.« Jan 14, 3. Ano, věčné statky, nepomíjitelné tam na onom světě — spasení a blaženost věčnou On nám zaslíbil, tu od Něho doufáme. *Ó, Dítko božské, v chudobě a nedostatku narozené, my u jesliček Tvých stojíce doufáme a s důvěrou očekáváme od Tebe, co jsi nám slíbil. Zde na zemi doufáme od Tebe odpuštění hříchů a Tvou sv. milost; doufáme, že nám pro Své zásluhy dáš šťastně umříti, a pak že nás uvedeš k Sobě, abychom, kde Ty jsi, i my byli!*

3. Vidouce, drazí v Kristu, jak veliké statky smíme doufati od Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista, již z toho poznáváme, *jakými díky, jakou láskou zavázáni jsme k tomu štědrému Jezulátku, jakož i k Otci nebeskému i k Duchu Svatému.* Nevýslovna jestiť ona láska, kterouž nám prokázaly *všecky tři božské Osoby při zázračném vtělení a přeradostném narození Pána našeho* Ježíše Krista. Bůh trojjediný sice již před narozením Krista Pána *mnohými důkazy lásku Svou k lidem* osvědčoval, tak že žalmista Páně tomu se diví, řka: »Což jest člověk, že jsi naň pamětliv? Aneb syn člověka, že navštěvuješ jej? Učinil's ho málo menším andělů, slávou a ctí korunoval jsi jej a ustanovil jsi jej nad dílem rukou Svých.« Ž. 8, 5. Ale kdož by se byl kdy toho nadál, že se Bůh nevystihlý ve Své lásce k nám bídným tvorům *tak sníží,* že podobu naši na Sebe vezme a jako nemluvňátko na svět se narodí? Ach, moji drazí, co Ho to stálo, než *nás o tom přesvědčil,* že láska Jeho k nám tak velká jest! Bylať ona dlouho »židům pohoršením, pohanům pak bláznovstvím«. I. Kor 1, 23. Ó, nejmilejší v Kristu, kdy bude nám ona láska »*moudrostí a mocí Boží*«? Kdy poznáme a zvoláme se sv. Pavlem: »Když za nás za všecky vlastního Syna vydal, kterakž nám také s Ním všeho nedal?« Nuže, jestliže byli již před narozením Páně mnozí, kteří *Boha vroucně a upřímně milovali,* kterak *my budeme Jej milovati,* jimž on tak *nevýslovné dobrodiní prokázal! »Ó, milujme to Dítko Betlémské!«* tak neustále povzbuzoval sv. *František Seraf.* o Vánocích každého, s kým se byl setkal. Ó, milujme i my Dítko Betlémské, protože Ono prvé milovalo nás. Milujme Je, ale ne *toliko ústy a slovem, ale skutky svými a životem!* »Kdo má přikázaní má a zachovává je, tenť jest, kterýž mne miluje. A kdo miluje mne, milován bude i od Otce mého.« Jan 14, 21. Takť On Sám nás ujistil.

Vypravuje *nábožná legenda* o Panně Marii, že položivši božské Děťátko do jesliček, klaněla se Jemu, a *líbajíc nejprve s úctou nohy Jeho,* zvolala: »*Bože můj!*« Pak líbala *ruce Jeho, řkouc:* »*Pane můj!*« Na to i v *líčka Jej políbila,* řkouc: »*Synu můj!*« —

Nejmilejší! Přibližme i my se v duchu k jesličkám Kristovým a učiňme podobně jako Maria. Líbejme v duchu nohy Jeho, řkouce: *Bože můj,* já v Tebe věřím, rozmnož víru mou! Líbejme *ruce Jeho,* volajíce: *Ó, Pane můj,* já v Tebe doufám, že mi dáš,

co jsi mi slíbil, rozmnož naději mou! Líbejme i *Jeho líčka,* řkouce: *Ó, Bratře můj!* Já Tebe miluji, Tvůj jsem v životě i v smrti — rozmnož lásku mou! Amen. *Prokop Baudyš,* O. S. B.

Svátek sv. Štěpána.*)

O prostředcích, jimiž víru svou zachováme.

»Tak tedy každý z vás, kdo se neodřekne jiných věcí, kterými vládne, nemůže býti mým učenníkem.«
Luk. 14, 33.

Sv. Štěpán, jehož svátek dnes slavíme, byl mučenníkem, jenž se zřekl všeho, čím vládl. Stal se učenníkem Krista Pána a za víru v Krista položil život svůj. — A tato okolnost vede nás k tomu, bychom dnes rozjímali o důležitém předmětě pro život náš, totiž o *svaté víře.* Sv. Štěpán za víru, která i naší vírou jest, položil svůj život; víře své dal nejkrásnější svědectví svou krví a svým životem. Tento skutek přivádí nás k úvaze o tom, co my všichni činiti máme, abychom si svatou víru svou zachovali. — Tato úvaha, drazí v Kristu, jest zvláště v našich dobách velmi důležitou, neboť doba naše jest dobou nevěry, jest to doba, která silnými a mohutnými zbraněmi bojuje proti víře a v níž nám obzvláště platí ono napomenutí Páně: »Když pak lidé zesnuli, přišel nepřítel a nasel koukole mezi pšenici.« Mat. 13, 25. V době naší zvláště k nám volá božský Spasitel: »Hledejte tedy nejprve království Božího a spravedlnosti jeho.« Mat. 6, 33. — Hledejme tedy i my nejprvé království Božího, neboť toto království Boží zvláště za dnů našich trpí násilí a jen ti, kdo silní a neohrožení jsou, uchvacují je.

Nastává tedy otázka:

Co máme činiti, aby nám království Boží odňato nebylo, aneb jinými slovy: co máme činiti, abychom zachovali víru svou?

V dnešním kázaní chci vám ukázati jen ty nejhlavnější prostředky, které nás vedou k cíli tomu a prostředky ty chci vám na srdce vaše vložiti.

Poslechněte mne ve jménu Pána Ježíše.

Pojednání.

1. Co tedy máme činiti, bychom zachovali svou svatou víru?

Prvním prostředkem k zachování víry jest zajisté *modlitba.* Lid, jenž se modlí, jest a zůstane lidem věřícím; a zase naopak, kde mezi lidem ubývá modlitby, tam mizí víra, tam roste blud a nevěra, tam bezbožnictví brány dokořán se otvírají. »Jestliže pak kdo z vás potřebuje moudrosti, žádej ji od Boha, kterýž dává

---

*) Dle Rudigiera.

všechněm hojně a neomlouvá a budeť jemu dána.« Tak píše svatý Jakub 1, 5. Pravá moudrost spočívá ve víře, ve zjevení nestvořených, věčných pravd a svatý apoštol vybízí každého, kdo chce moudrost míti, aby si ji vyprosil od Boha a že mu dána bude. Božský Spasitel ukazuje též modlitbu jako prostředek k zachování víry, řka:

»Otec váš nebeský dá ducha dobrého těm, kteříž ho prosí.« Luk. 11, 13. Duchem dobrým vyrozumívá tu Pán Ježíš ducha víry, kterého Pán uděluje těm, kdo se modlí.

Co zde praví Pán Ježíš a sv. apoštol Jakub o vlivu a moci modlitby, totéž dosvědčuje celý dějepis. Jednotlivci, celé obce a celí národové, kteří modlitbu milují, jsou též věrni své víře, kdo však modlitbu nemiluje, ten slabým jest u víře a konečně i nevěrcem se stává.

2. Nuž, moji křesťané, modleme se, modleme se zejména za dar víry, bychom jí věrnými zůstali. Volejme se žalmistou Páně k Otci svému nebeskému: »Neodjímej z úst mých slovo pravdy nikdy.« Žalm 118, 43. »Ducha Svatého svého neodjímej ode mne.« Zalm 50, 13.

Ku prameni a dokonavateli víry své, k Pánu Ježíši totiž, volejme s učenníky do Emaus jdoucími: »Zůstaň s námi, ó Pane, s námi zůstaň!« Luk. 24, 29. Jako všecky své potřeby, tak zvláště prosbu za dar víry, zvláště potřebu své víry přednášejme dárci všeho dobra skrze Matku milosti, Marii Pannu, která právě pro pevnou víru svou od Alžběty blahoslavenou nazvána byla. »A blahoslavena jsi, že's uvěřila.« Luk. 1, 45. Rodička Boží to jest, o níž praví Církev svatá, že všecky bludy a kacířství přemohla. Ano, budeme-li se utíkati k Matce Boží, budeme-li jí vroucí, něžnou úctu prokazovati, pak zajisté chrániti bude naši drahou vlast, aby víře své věrnou zůstala.

3. Druhým prostředkem k zachování víry jest *důkladná znalost víry*.

»Kdybys znala dar Boží, a kdo je ten, kterýž praví tobě: Dej mi píti, ty bys snad byla prosila jej, a dal by tobě vody živé.« Jan 4, 10. Tak řekl Pán ženě samaritánské. Žena tato nemilovala pravdu jednoduše proto, poněvadž jí neznala; kdyby byla bývala pravdu znala, pak by ji také byla milovala, jak také skutečně si pravdu zamilovala ihned, jakmile pravdu poznala. Totéž můžeme i o mnohých lidech říci. Jsou lidé, kteří se jako katolíci zrodili a též po katolicku vychováni byli, ale bohužel nedostalo se jim důkladného poučení a vysvětlení svaté víry; lidé ti víry neznají, a proto si jí nikterak neváží, a proto též snadno v blud uvedeni bývají. — Símě slova Božího buď do srdce jejich ani nepadlo nebo dosti hluboko do něho nevniklo, a pak přichází ptactvo a sežírá je, to jest ďábel a jeho přívrženci, nepřátelé víry, snadno jim pravdu vyrvou a uchvátí; anebo to slabé semeno, které vyrostlo, brzy uvadne a vychřadne ihned, jakmile slunce teplejší paprsky vydá, t. j. oni opouštějí pravdu za příčinou ně-

jakého nepatrného pronásledování nebo jenom proto, že jim svět jako tmářům, pověrečným, nedochůdčatům a otrokům spílá; nebo též símě se ihned dusí a v trní hyne, t. j. péčím světským a klamnému bohatství, starostem o ženu a o děti, úřadům, hodnostem, důstojenstvím, přátelům, rozkoším brzy se podaří, hlas pravdy utlumiti a ztišiti.

Ó, bohužel, tací lidé neznají darů Božích; oni nikdy dosti nepili z té vody, kterou jim božský Spasitel podávati chce, a proto také nevědí, že je to čerstvá, občerstvující a pramenitá voda, a tak běhají do smrdutých kaluží a kališť, aby zde žízeň ducha nesmrtelného ukájeti mohli. Ó, ubozí to lidé! Kéž by poznali dar Boží!

Kdyby dary tyto Boží znali, pak zajisté by zvolali se svatým Pavlem: »Neboť vím, komu jsem uvěřil« 2. Tim. 1, 12. Pak zajisté nezřekli by se nikdy jasné pravdy, pak by blud za blud uznávali, a pak by se také nikdy nestali obětí bludů.

Kdyby v šestnáctém století v Církvi katolické o vyučování svatému náboženství lépe postaráno bylo, pak by zajisté nikdy nebyla nastala ona hrozná roztržka, která ještě posud ve mnohých zemích Církve katolické tak zhoubně působí; kdyby i v našich dobách o vyučování svatému náboženství lépe postaráno bylo, pak by zajisté nikdy nevznikaly ty plané, jalové, bídné a hnusné sekty, které se národními církvemi nazývají, a pak by také žádných přívrženců nikde a nikdy neměli.

O mnohých bludařských učitelích a o lidech jimi svedených platí slova sv. Petra, která o tehdejších bludařích napsal: »Rouhají se tomu, čemu nerozumějí.« 2. Petr. 2, 12.

4. Aby i nás něco podobného nepotkalo, abychom se svaté pravdě nikdy nerouhali, nejmilejší, hleďme tuto pravdu Boží čím dále, tím jasněji poznávati; uposlechněme napomenutí sv. apoštola: »Protož i my od toho dne, jakž jsme to uslyšeli, nepřestáváme modliti se za vás a žádati, abyste byli naplněni známostí vůle jeho, ve vší moudrosti a rozumnosti duchovní, abyste chodili hodně, Bohu ve všem se líbíce, v každém skutku dobrém ovoce vydávajíce a rostouce v známosti Boží, velikou mocí zmocněni jsouce.« Kolos. 1., 9, 10.

Nepřátelé našeho svatého náboženství často vyčítají, že naše náboženství nenávidí vědu, badání a přemýšlení. O, jaká to bídná pomluva! Tupost a nevědomost jsou právě ti největší nepřátelé našeho náboženství, a oproti tomu věda a důkladné zkoumání jsou nejlepšími přátely jeho.

Náboženství si přeje, aby jenom poznáváno bylo, ono jest pravým přítelem světla a vědy.

Nuže tedy, křesťané moji, snažme se nabýti důkladného poznání víry svaté dle slov: »Ale Pána Krista posvěcujte v srdcích svých, hotovi jsouce vždycky k dostiučinění každému žádajícímu od vás počet z naděje té, kteráž jest ve vás.« I. Petr 3, 15.

Hleďme, bychom jasně poznali to, čemu věříme a proč vě-

říme; a proto poslouchejme horlivě slovo Boží, jak nám od kněží přednášeno bývá, přemýšlejme a mluvme vespolek o tom, co jsme při kázaní slyšeli; čtěme též osvědčené, našim vlohám a schopnostem příslušné knihy, které o věčných pravdách pojednávají.

5. Jedním z nejvýtečnějších a z nejosvědčenějších prostředků k zachování víry jest život dle víry, život takový, jaký od nás svatá víra žádá.

Sám Pán Ježíš dí u svatého Jana: »Mé učení není mé, ale toho, kterýž mne poslal. Bude-li kdo chtíti vůli jeho činiti: pozná o učení mém, zdali z Boha jest, čili já sám ze sebe mluvím.« 7, 16 a 17.

Kdo tedy vůli Boží plní, ten poznává božskou nauku víry, a proto také nikdy a nikde víře své nevěrným nebude. — Tutéž pravdu vyjádřil Pán Ježíš opět jindy při své rozmluvě s Nikodemem, řka: »Kdo činí pravdu, jde k světlu.« Jan 3, 21. Tomu tedy, kdo dle své víry živ jest, budou pravdy víry čím dále, tím jasnějšími, tak že konečně budou jeho rozumu tak jasnými a jistými, jako slunce na obloze otevřenému oku jasným jest.

A zase naopak zlý, hříšný a bezbožný život jest největší překážkou víry. — »Každý,« dí božský Spasitel při téže rozmluvě s Nikodemem, »každý, kdo činí zlé, nenávidí světla a nepřichází k světlu.« Jan 3, 20. — Kdo páše hříchy, nepřichází ke světlu, a jestliže snad i dříve světlem víry osvícen byl, nastává nebezpečenství, že čím dále, tím hlouběji a více do tmy nevěry anebo bludařství padati bude. Neboť, kdo hříšnému životu oddán jest, oči má a nevidí, uši má a neslyší. — Odtud také se dá vysvětliti a odtud také to přichází, jak také i zkušenost o tom svědčí, že lidé zbožní mají víru nezvratnou a nezlomnou, kdežto zase lidé hříšní buď žádné víry vůbec ani nemají, nebo jsou ve víře vrtkaví a kolísaví, nebo dokonce od víry své odpadají.

Tak se stalo již těm, kteří v listech apoštolských kacíři nazváni jsou: »Mají víru a dobré svědomí, kteréžto někteří odvrhše, utonuli s vírou: z nichžto jest Hymeneus a Alexandr.« I. Tim. 1, 19. a 20. Poskvrněné svědomí a hřích byly tou cestou, na níž do bludu upadli. Tak jako z bahnatých a kalužnatých slatin a třesavišť, tak i ze zkažených srdcí vycházejí mlhy, které zrak kalí nebo jej i docela oslepují. A to, co se přihodilo jednotlivcům, to se také vyplnilo na celých národech; jedině vyvolený národ Boží ztratil pravou víru svou proto, poněvadž podle ní život svůj nespravoval. »Protož pravím vám, že bude odňato od vás království Boží, a bude dáno lidu, přinášejícímu užitky jeho.« Mat. 21, 43.

Avšak nejenom dějiny národa israelského, ale i dějiny mnohých jiných národů jsou nám výstrahou mocnou v ohledě tomto. Víra jest světlo, dobří skutkové jsou pak olejem, kterým světlo toto zachováváno bývá. »Spravedlivý pak živ jest z víry.« Řím. 1, 17.

6. Nuže tedy, moji milí, snažme se žíti dle víry své, abychom tak životem z víry víru svou zachovali.

Abychom si zachovali víru předků svých, hleďme též zachovati si i jejich čistotu mravů, jejich střízlivost, jejich spravedlnost, jejich spokojenou povahu, jejich uctivost k duchovním i světským vrchnostem a představeným, jejich milosrdenství k chudým a nuzným, jejich obětivou lásku ke králi a vlasti. — Žijme ve svaté bázni Boží! Bázeň Boží jest nejjistější, nejbezpečnější a nejsilnější zbraní víry. — Vychovávejme také mládež sobě svěřenou v této spasitelné bázni Boží, bychom s uspokojením říci mohli, že mládež nám svěřená víře otců svých věrnou zůstane a jí se nezpronevěří. Hleďme, bychom přinášeli hojné ovoce království nebeského tak, aby toto u nás zůstalo.

7. A nyní ukončíme toto spasitelné rozjímání své; ukončíme je s tím pevným předsevzetím, že víru svou svatou si zachováme. Budeme snažně hleděti, bychom se svaté náboženství své důkladně znáti naučili, a učiňme zároveň to předsevzetí, že dle víry své žíti budeme.

A jestliže tomuto předsevzetí svému věrně dostojíme, pak i my sami budeme krásným chrámem Božím, krásnějším, než je tento chrám Páně, ve kterém jsme se dnes sešli.

Pak i my hodni budeme, bychom po ukončení této pouti pozemské přijati byli do toho chrámu, kde se raduje sv. Štěpán, do chrámu slávy věčné. Amen.

Jan Göbschner, farář na odpoč. ve Vídni.

Neděle po narození Páně.

Komu položen jest Kristus ku pádu?

»Aj, položen jest tento ku pádu mnohých v Israeli a na znamení, jemuž bude odpíráno.« Luk, 2. 34.

Jaké to podivné a k víře nepodobné proroctví ozývá se dnes z úst Simeonových o nedávno narozeném nemluvňátku Betlémském! Není-liž to totéž Dítko, o Němž anděl Josefovi oznámil: »*Nazveš jméno Jeho Ježíš*«, t. j. Vykupitel, neboť On spasí a vysvobodí lid Svůj od hříchu jeho? Není-liž to ten dávno zaslíbený, o Němž proroci zvěstovali, že požehnáni v Něm budou národové země? Není-liž to tentýž Kristus, Jehož narození anděl betlémským pastýřům nedávno s velikou radostí zvěstoval, řka: »*Aj, zvěstuji vám radost . . .*« Není-liž to Syn Boží, který přišel, aby hledal a spasil, což bylo zahynulo? Není-liž to tentýž Spasitel, po Jehož příští lidé na tisíce let toužebně vzdychali, aby kletbu Boží s nich sňal? Jak? Ten že by měl býti položen ku pádu, ku pádu mnohým v samém Israeli, v samém vyvoleném lidu Božím? A přece tomu tak! »*Aj, položen jest tento . . .*«; jestiť to hrozné, ale pravdivé proroctví, kteréž se splňuje po všecky časy, jak na jednotlivých osobách, tak na celých národech.

Pojednání.

I.

»*Aj, položen jest tento ku pádu mnohým.*«

Toto žalostné proroctví Simeonovo o Kristu Spasiteli plní se po všecky časy až podnes. Kdožkoli se proti požehnanému Božství prohřešili a o slávu, kterouž měl u Otce, oloupiti Jej se snažili; všickni, kdožkoli se Jeho přesvaté osoby rouhavě dotýkali, obyčejně bídně za své brávali.

Těžce prohřešil se proti Pánu Kristu král Herodes Veliký, který z nenávisti k Němu povražditi dal nemluvňátka betlémská, a což potkalo jej? Červy se za živa rozlezl a v největší ode všech opuštěnosti, protože pro zápach nikdo u něho vydržeti nemohl, v zuřivém zoufalství vychrlil bohaprázdnou duši svou. Kristus položen mu k pádu.

Hanebně počínal si proti nejsvětějšímu Synu Božímu syn jeho Herodes Antipas, když Jej Pilát k němu odeslal; nebo dav Ho v roucho bláznů obléci s celým dvorem svým do syta se Mu naposmíval. A hle, zemřel bídně u vyhnanství. —

A což Pilát? Aby neztratil císařovu přízeň, vydal nevinného Pána proti vší spravedlnosti na smrt. Než, co se stalo později? Nedlouho se z přízně té radoval; upadnuv v nemilost, byl z úřadu svého svržen a do Gallie vypověděn, kdež v bídě a v zoufalství sám se usmrtil. Kristus položen mu k pádu.

O Jidáši, zrádci, který svýma bezbožnýma rukama Krista Pána zrádně objal, víte, že se těmatéž rukama sám oběsil.

Důmyslný, ale hrdý kněz alexandrinský Arius ve čtvrtém století toužil po arcibiskupské stolici alexandrinské. Že jí nedosáhl, obrátil svůj nezkrotitelnou ctižádostí rozpálený vztek proti Církvi a zamířil si na základní kámen její, na Krista Ježíše, upíraje Mu Božství a vydávaje Ho za pouhého člověka. Půl světa dalo se rouhavým bludem jeho nakvasiti. Sám císař, dav se zklamati, Aria se ujímal. V Konstantinopoli slaviti se má, ano již se slaví vítězství bludu Ariova. Ubohý bludař, obklíčen tisíci přátel, bere se jako vítěz do chrámu Božího v sídle císařském. V tom, aj! počne se Arius bolestmi svíjeti — ztrácí se s ulice na stranu, a když se návratu jeho dočkati nemohou, posláno za ním; a nastojte! Rouhač proti Kristu Arius mrtev, tělo jeho puklo a všecky vnitřnosti z něho vyběhly. — Kristus položen mu k pádu.

Jiný, tomuto podobný bludař byl Nestorius. I on se opovážil božskou přirozenost Kristu Spasiteli upírati. Byv na to na sněmu efezském z Církve vyobcován a od císaře jako působitel různic do vyhnanství dán, dlouho sem tam po pustinách bloudil, všude kletbou Boží patrně stíhaný. Posléze strašnou nemocí byl trápen. Ohyzdné vředy osypaly tělo jeho; červi jej žrali a rouhavý jazyk za živa v ústech mu hnil; též skonání jeho bylo hrůzyplné. Položen byl mu Kristus ku pádu, za kámen, o nějž se roztříštil. —

Nad jiné jízlivějším protivníkem Kristovým objevil se býti císař Julián, dříve vyznavač, později odpadlík od víry křesťanské. Vtipný, obratný a válečný tento panovník si pevně umínil, všemi možnými způsoby jméno Kristovo po vší říši vyhladiti. Lest a úklady u něho se spojují. Julián již v duchu svém plesá, že se rozsypou chrámové, rozpadnou oltáře křesťanské. Když pak na to r. 343 s Peršany válčil a ruce své k povzbuzení vojáků vzhůru povznesl: v tom, aj, přiletěla střela, v bok jej ranivši a až do jater se zabravši. Julián, klesaje s koně a vida, že jest v koncích, pln vzteku nabral z rány do ruky své vlastní krve, a mrštiv jí k nebi, zazuřil: »Zvítězil's, Galilejský!« načež skonal. Položen mu Kristus ku pádu. — Jiný zuřivec opět, císař Dioklecián, tak ukrutně si počínal proti Kristu a Církvi Jeho, že se tím honositi mohl: »Já jsem největší počet křesťanů umučil.« Než, i jemu vypršela hodinka spravedlivého trestu Páně. Byltě totiž proti své vůli od vojska přinucen svému zeti Galeriovi trůn postoupiti; a když pak poznal, že jest všeobecně nenáviděn a opovržen, tak velice na život zanevřel, že se samým vztekem jako had na zemi svíjel, a hořem na mysli poražen, sám se zavražditi uzavřel. Kristus položen mu k pádu.

I císař Maximin Daja vyrovnal se svým předchůdcům, Neronovi, Domiciánovi, Deciovi, Juliánovi, kteří všickni Církev Kristovu pronásledovali a za to bídně za své vzali, v nenávisti ke Kristu Pánu a božskému učení Jeho. A jak se mu za to vedlo? Nabaživ se do syta muk a krve umučených křesťanů, posléze svůj vztek proti sobě samému obrátil. Ztrativ bitvu, kterou vedl s Liciniem, vzal jedu, chtě se otráviti. Avšak nedopadlo to dle jeho přání. Vzatý jed účinkoval v žilách jen pozvolna a uvedl na Maximina místo náhlé smrti divokou šílenost a takovou palčivost, že hlínu hryzl a hlavou o stěnu mlátil, až oči z důlků svých vystoupily; právě tím samým způsobem, jakýmž on sám nevinným křesťanům oči často vytrhnouti dal. Mezitím se v něm vnitřní palčivostí maso rozlévalo; i nezůstala z něho, leč kost a kůže, až domnívaje se viděti Ježíše Krista, blesky ozbrojeného, hrůzným vytím palác naplniv, bohaprázdnou duši svou vypustil. Naplnilať se na něm pohrůžka Páně u proroka Zachariáše: »Tato bude rána, kterouž potepe Hospodin všecky proti Němu bojující: chřadnouti bude jednoho každého tělo, a to ještě stojícího na nohách svých; a oči jeho usvadnou v děrách svých, a jazyk jejich zetlí v ústech jejich.« Zach. 14, 12.

A jako jednotlivým osobám, podobně i celým národům byl, jest a bude Kristus ku pádu.

II.

Již prorok David volá: »*Proč se vzbouřili národové, a lidé proč smyslili marné věci? Postavili se proti Hospodinu a Kristu Jeho. Hospodin řekl ke mně: Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe. Požádej ode mne, a dám tobě národy v dědictví tvé; spra-*

vovati je budeš prutem železným, a jako nádobu hrnčířskou roztříštíš je.«

Proroctví toto o Kristu Spasiteli po všecky časy se plní. Kristus jest slunce, kteréž světlem pravdy a moudrosti nebeské osvěcuje národy. Kristus jest studnice, přetékající milostí Boží, která k žíznivým po spravedlnosti a svatosti národům zanáší svou občerstvující vláhu, aby všickni národové, kteří z Něho váží vodu spasení, byli jako strom podle vod tekoucích štípeny, vždy se zelenající a nikdy nevadnoucí.

Běda však národům těm, kteří lehkomyslně opouštějí tuto studnici vod živých! Budouť jako potok, který od pramene odloučen vysýchá; budouť jako tráva a kvítky, které nemajíce rosy nebeské rychle vadnou; budou jako strom, který od housenek ožraný a vysílený záhy umírá.

Tak dosvědčují letopisové a dějiny národů. Vizte národ Israele, národ židovský! Jak strašlivě pykal za svou tvrdošijnost, že nechtěl poznati, co mu ke spasení slouží. Znáte dobře ten odpor, s kterým se u něho přišlý k němu Spasitel od svého nepřijetí pod střechu v Betlémě při narození svém až do svého zavěšení na kříž potkal. Znáte dobře, co ten nestálý a nevděčný lid u Piláta volal, když tento Krista umučeného ukázav, zvolal: Hle! Král váš! Zlostně vzkřikl: Ukřižuj, ukřižuj ho! My nechceme, by tento kraloval nad námi! Krev jeho přijď na nás a na naše syny! — I stalo se mu, jak si přál. Kámen, kterýž vrhli, padl na hlavu jejich a roztříštil ji. Vzpomeňte si jen na ohavnost zpuštění sv. města Jerusaléma a chrámu jeho, kteráž se udála v 70. roce po Kristově narození. Lid ten nechtěl býti lidem, národem Božím, zavraždiv Syna Božího. A hle! Není od té doby žádným samostatným národem více. Žije sice až posud, ale žije bez vlasti, bez krále, bez obětí, bez chrámů, bez kněžstva, mezi všecky národy rozptýlený a ode všech nenáviděný, v slepotě vězící, jako neumírající důkaz oné pravdy Simeonovy, že Kristus položen k pádu mnohým v Israeli.

Vizme národy pohanské! Ať se o jednom toliko zmíním. Zkoumejme dějiny pohanských Římanů. Asi 754 let před narozením Kristovým počala se síla národa římského pučeti. Jsa bojovný a ve válkách šťastný, vyrostl během času v ohromnou říši. S rostoucí mocí potírali Římané všecky národy, podmaňujíce je vítěznému žezlu svému. Než, zároveň s tím rozmáhala se i rozmařilost a nemravnost jejich. Na 30.000 smyšlených bohů ctili za časů Kristových pohanští Římané Počítalo se v Římě 420 modlochrámů. Byla zde schránka všech pohanských pověr a neřestí. Jediný lék, který národ tento uzdraviti mohl, bylo svaté náboženství Kristovo. Avšak, co učinil národ římský? Po tři sta let pronásledoval s krutou krvežíznivostí víru Kristovu. A hle! Kristus byl mu ku pádu. Modly se před svatým křížem kácely a říše se v niveč rozpadla. Mladí, jarobujní národové přivalili se počátkem pátého století křesťanského jako povodeň od půlnoci na vysílený,

rozdrobený Řím a ztroskotali římské mocnářství, tak že národ ten z počtu národů naprosto zmizel. Kristus padl na ty, kteří byli zpiti krví Jeho mučenníků, a roztříštil je.

Rozmilí v Kristu! Temný obraz rozvinul jsem dnes před okem vašeho ducha. Jest ale pravdivý a hrozný. Naučení z toho jest kratičké a snadničké: Nečiňte se ni slovem ni skutkem protivníky Kristovými, aby žádnému z vás podobným způsobem ku pádu nebyl. Amen. *Jan Götschner,* farář na odpočinku ve Vídni.

LISTY KATECHETICKÉ.

Některá praktická cvičení při katechesích.

Podává Fr. Wolf, kaplan ve Dvoře Král.

Cílem veškerého katechetova počínání má býti, aby svěřence své připravil na život samostatný, aby prakticky ukazovali víru svou úkony viditelnými i v životě veřejném i při službách Božích. Ten cíl musí míti před očima ihned, jakmile počne vyučovati první hodinu děti do školy vstoupivší. Prostředkem, aby cíle toho dosáhl, jest paraenetická stranka katechesí jeho, leč výhodno jest velice oživiti ji činem, to jest úkonem, který s dětmi nacvičí. Takovýto úkon první a nejpřednější jest dělání sv. kříže.

Jak se kříž dělá ve skutečnosti, jest bolestno se dívati. Když v kostele anebo při kterékolí funkci kněz pozoruje, jak katolíci dělají kříž, působí to na něho dojmem trapným. To nejsou kříže, to jsou tři pouhá dotknutí, ba někdy to jest nějaké beztvárné, jediné pouze znamení, asi něco mezi kruhem anebo křivkou před hlavou a prsoma. Také děti vůbec kříž dělati neumějí. Od rodičů naučí se pravidelně špatně, a katecheta, když učí kříž, musí překonati nejprve vady a pak vlastně kříž učiti, což dá mnohem větší práci, a snáze se dítě naučí, když od rodičů kříž ani neumí.

1. V našich katechetických příručkách theoreticky mluveno o kříži důkladně, a všickni autorové souhlasí v tom, že kříž ihned při první katechesi má se důkladně učiti. Výklad slov při kříži říkaných, učení o nejsv. Trojici, odkládají mnozí autoři právem až ke katechesi o zvěstování Páně nebo o křtu Páně v řece Jordáně a opakují při katechesi o nanebevstoupení Páně při výkladu slov: Jdouce do celého světa . . . jiní vykládají při druhé nebo třetí katechesi učení o nejsv. Trojici. Výhodnější jest odložiti výklad o nejsvětější Trojici ke katechesím pozdějším, poněvadž neumějí ještě na začátku děti do tří počítati; učiti hned s počátku o nejsv. Trojici zas možno z toho důvodu, že děti přece něco již od rodičů vědí, a tedy mají jakýsi základ, leč je to obtížnější a dá více práce vštípiti do paměti správná jména božských Osob. Ve třídách o více odděleních je postup snadnější,

neboť vyvolá se žák z oddělení vyššího, ten již dá odpověď správnou, a ta dá se opakovati několikrát v prvním oddělení. Jsou různé zkušenosti a tedy různá provádění tétéž věci.

Se stránky praktické jsou návody k učení kříže rovněž různé. Svého času uveřejnil v »Pastýři duchovním« † Kristin Plodek O. S. B. dvojí mínění o dělání kříže: jedno, aby katecheta postavil se čelem před děti a dělal levou rukou kříž, a druhé, aby vstoupil mezi lavice, a jsa obrácen čelem ke kříži, dělal pravou rukou kříž. Mínění prvé jest velice praktické, ale postup při cvičení kříže jest mnohem delší a složitější. Postup byl by asi tento: Především katecheta musí dětem poručiti, aby rovně stály, nohy majíce při sobě. Mívají obyčejně nohy rozkročené, ano i někdy klečívají jednou nohou na lavici, anebo mají nohy křížem, to nutno odvyknouti.

Katecheta sám postaví se na stupínek, ukáže dětem, jak mají státi, pak je kontroluje. Potom ukáže, jak mají ruce sepjati: dlaně k sobě, prsty nikoli přes sebe, jen palce křížem. Děti neznají významu dlaň, proto katecheta má ukázati sám pak jíti od jednoho ke druhému, opraviti a sám jednotlivým ruce sepjati. Dále musí vštípiti, co je ruka pravá. Děti učí se názorem; kdyby tedy katecheta chtěl nyní ukázati pravou ruku zdvižením, děti mu ukáží levou. Proto řekne: Kříž děláme tou rukou, co je ke stěně. Otázkami se vštípí: »Kterou rukou děláme kříž?« Odpověď: »Děláme tou rukou kříž, která je ke stěně.« Katecheta: Ta ruka, co je ke stěně, jmenuje se pravá. Jak se jmenuje ta ruka, co je ke stěně? Odpověď: »Ta ruka, co je ke stěně, jmenuje se pravá.« Otázka se opakuje, až všickni umějí. Katecheta pak poručí: »Dejte pravou ruku do výšky!« Děti zdvihnou pravou ruku, ale katecheta levou. Pak dále řekne katecheta: »Kříž děláme jedním prstem, a ten se jmenuje palec.« Vštípí otázkami a pak poručí, aby děti daly palec do výšky. Ale nyní je obtíž se druhou rukou. Doma se děti učí obyčejně dělati kříž dvěma prsty. Dají palec a ukazováček dohromady, a tak dělají kříž a levou při tom nechají v té poloze, jako je při sepnutí, dlaň celá i prsty jsou napjaty v před. To nutno odstraniti a zvyknouti je, aby levou kladly na prsa. Katecheta řekne: »Ta druhá, co je k oknu, jmenuje se levá.« Otázkami vštípí, pak řekne: Levá, když děláme kříž, dá se »na kabát«, »na vestu«! Na prsa říci by nechápaly. Toto jsou pojmy přípravné k vlastnímu kříži.

Nejprve nutno je vštípiti, že kříž dělá se dvěma tahy: dolů a z levé strany na pravou, a pak že se dělá třikráte. Nejprve nutno cvičiti kříž beze slov a pak naučiti slova na paměť a potom cvičiti kříž se slovy zároveň. Kříž na tabuli kresliti není nutno, stačí, když katecheta sám rukou v povětří ukazuje směr, jak mají táhnouti palcem, dělaje veliký kříž, a říkaje: »dolů«, »se strany«, při čemž děti musí dotyčné tahy palcem udělati, a sice »nahoře pod vlasy«, pak »pod nosem«, a pak »na vestě«. Při čemž katecheta bude nucen upozorniti, že pouze palcem mají dělati, a ostatní prsty že musí býti nataženy. Otázkami vštípí: Kterou rukou

děláme kříž? Odpoví. Pak: Všichni pravou nahoru! Kterým prstem, děláme kříž? Natáhněte ten prst! Prsty nesmíte míti zaťaty, sevřeny, nýbrž nataženy! Katecheta ukáže nyní držení ruky pravé opraví; některé dítě tak je uvyklo, že ani si ruku otevříti nedá, má ji zaťatu v pěst; tomu jen opakováním a stálým poučováním odvykne Pak již nutno přistoupiti k dělání kříže: »Udělejte kříž nejprve pod vlasy. Palcem dolů, se strany!« Při slovech: »Palcem dolů«, katecheta sám táhne ve vzduchu rukou dolů, nedělaje sám na čele kříž, nýbrž naznačuje směr; při slovech »se strany« táhne opět rukou ve vzduchu od pravé strany k levé, aby děti stejnoměrně s ním od levé k pravé táhly, a hledí, aby současně s ním tak palcem udělaly. Totéž opakuje se »pod nosem«, »na vestě«. Na žádný způsob nedovedou to děti ihned na poprvé úplně správně. Toto cvičení opakuje s nimi několikráte a hledí, aby levá ruka zůstala na prsou. Pak teprve přistoupí ke slovům. »Když děláme kříž pod vlasy, říkáme: »Ve jménu Otce.« Vštípí se otázkami. »A sice na slovo »Ve jménu« táhneme dolů, na slovo »Otce« se strany od okna. Udělejte to všickni.« A sám hlasitě opakuje a činí veliký kříž ve vzduchu současně se slovy. »Pak »pod nosem« říkáme: »i Syna«. Na to »i« táhneme dolů, na to »Syna« se strany.« Provede s dětmi hlasitě říkaje a čině veliký kříž ve vzduchu. »Když děláme »na vestě« říkáme: »i Ducha«; na to »i« táhneme dolů, na to »Ducha« se strany; potom na slova: »svatého. Amen«, ruce sepneme!« a sám hlasitě vyslovuje slova, provádí ve vzduchu.

Tímtéž způsobem opakuje několikráte a vyvolává jednotlivé a s nimi zvláště provádí a chyby opravuje. Když trochu umí, sám katecheta dělá s nimi kříž na čele, na ústech, na prsou, ale rukou levou, slova hlasitě vyráží a taky jednotlivé zřetelně provádí a nabádá tak, aby děti současně s ním kříž dělaly, i jednotlivé tahy činíce i slabiky zároveň současně vyslovujíce. Ke konci hodiny dělá katecheta před modlitbou i po modlitbě kříž úplně týmž způsobem, ale zase levou rukou. Teprve po několika měsících může začíti katecheta kříž dělati rukou pravou.

A dobře je vzíti si za zásadu: Každý školní rok v každé třídě, ať sebe vyšší, začíti učením kříže a před křížem dávati povely a nutiti děti, aby dělaly jednotlivé tahy a slova aby vyslovovaly současně s katechetou. Tu ve vyšší třídě stačí připomenouti, že snadno se zapomíná správně dělati kříž, a proto vám jej ukáži: Nejprve rovně se postavíme. Nohy k sobě. Zdvořile, uctivě musíme státi! Ruce sepneme, dlaně a prsty k sobě, palce křížem! Oči na kříž! Levou ruku na prsa! Palec do výšky! Prsty natáhnout! Kříž na čele, nejprve s hůry dolů na slovo: »Ve jménu«, na slovo »Otce« se strany po čele od levé strany k pravé. Na ústech při slově »i« dolů, při slově »Syna« se strany; na prsou na slovo »i« dolů, na slovo »Ducha« od levé strany k pravé; na slova »svatého. Amen« ruce sepnouti! A vše současně vyslovovati a činiti jako já! Dále učiniti si zásadou: Na začátku i konci každé hodiny se modliti a modlitby střídati. Pak má katecheta

příležitost kontrolovati, zda děti dělají správně kříž a zda modlitby umějí. A nutno stále dětem připomínati: »Tak musíte dělati kříž u pana učitele, ve všech případech doma, v kostele, všude!« I když katecheta při každé hodině se modlí na konci i na začátku, povely jednotlivé dává, přece špatný kříž ho překvapí často i při dětech, které mají již vyjíti ze školy. Nejlépe pochodí katecheta, když předpokládá vždy spíše neumění, a cvičí i ty nejobyčejnější věci důkladně i na stupni nejvyšším.

2. Při katechesích hned z počátku mravní dolohou často jest, aby děti doma se modlily, a sice bude je katecheta napomínati, aby se modlily doma vždy kleče. Zase nutno ukázati malým, jak mají klečeti. Postup při tom již není tak složitý jako při kříži. Vyvolá se z vyššího oddělení chlapec a nechá se kleknouti na stupínku tváří k dětem. Nohy musí míti patami k sobě opřeny a spočívati pouze na kolenech, ne snad seděti na patách. Pak se mu dá udělati kříž způsobem nacvičeným; odříká některou modlitbu. Totéž opakuje se s děvčetem, pak s několika z prvého oddělení. — Nebude snad od místa uvésti, že někteří katechetové užívají klečení jakožto zostřeného trestu, jiní pak klečení jakožto prostředek kárný zavrhují, a sice z toho důvodu, že, slouží-li nám klečení za úkon při poctě Pána Boha, nesmí býti snižováno za trest. Mínění toto jest úplně správné a každý je uzná, avšak možno klečení učiniti trestem a zároveň úkonem služby Božl. Když dítě většího pokárání zaslouží, dobře je mu domluviti: »Tys neposlechl, udělal jsi hřích. Pán Bůh to vidí, tys Ho urazil. Lituj toho, dělej pokání, a proto klekni na stupínek před kříž a naprav tak Pánu Bohu urážku.« Nebo dítě se nechá státi a na konci hodiny, když ostatní se modlí stoje, dá se rozkaz: »Kdo je potrestán, ten se bude modliti kleče. Udělal jsi hřích, dělej pokání a pros Pána Boha za odpuštění!« Tím vštěpuje se dítěti vědomí, že jeho přestoupení školní kázně je přestoupení zákona Božího a že musí napraviti přestoupení to pokáním před Pánem Bohem.

3. Při katechesi o službách Božích Starého Zákona podotkne se: I nyní koná se v kostele oběť. Ta se jmenuje mše svatá, a Pán Bůh nám poroučí, abychom k té oběti chodili každou neděli a každý svátek. Když jdete do kostela, musíte jíti zdvořile, uctivě. Již přede dveřmi musíte dáti s hlavy čepici dolů. A tu hned u dveří na zdi je nádoba a v ní je svěcená voda. Ta nádoba se jmenuje kropenka. Do té ponoříte prst a učiníte jím kříž na čele, na ústech a prsou, a tak se svěcenou vodou pokropíte. Také doma mívají kropenky. Máte u vás? Kropí tě otec nebo matka, když někam jdeš? Katechese o třech mudrcích od východu poskytuje příležitost, vyložiti celé chování při vstupu do kostela: Jako svatí tři králové se klaněli, tak se máme i my klaněti Pánu Ježíši. Pán Ježíš na oltáři ve svatostánku v nejsv. Svátosti jest přítomen. Komu se máme klaněti jako sv. tři králové? Kde je Pán Ježíš? Na čem jest Pán Ježíš v nejsv. Svátosti přítomen? V čem jest Pán Ježíš na oltáři v nejsv. Svátosti? Co učiníme hned, jakmile vstoupíme do kostela? Ponoříme prsty do kro-

penky a pokropíme se svěcenou vodou. Kam se mají děti postaviti v kostele? Děti se mají postaviti před hlavní oltář! Hlavní oltář je ten, před kterým hoří rozžatá lampa. Lampa hoří před hlavním oltářem proto, že na něm ve svatostánku jest Pán Ježíš. Který je hlavní oltář? Proč tam hoří stále lampa? A před tím hlavním oltářem máme se klaněti Pánu Ježíši, jako se klaněli sv. tři králové. Jak to uděláte? Kleknete si před hlavním oltářem jako k modlitbě. Co sepnete? Kam dáte levou ruku? Co uděláte pravou rukou na čele, na ústech, na prsou? Co budete při kříži říkati? Pak uděláte ještě více. Levou ruku necháte na prsou a pravou se budete bíti do prsou. Kam se budete bíti? A při tom budete říkati: »Pochválena a pozdravena budiž nejsv. Svátost oltářní!« A budete to říkati třikráte a zároveň se bíti do prsou a pak zas uděláte kříž. Jak budete říkati, když se budete klaněti Pánu Ježíši? Říkejte všickni! Opakuje se nyní, až všickni umějí; pak vyvolávají se jeden po druhém. Když už několik vyvoláno, vyvolá se jeden starší chlapec k tabuli a tam musí celý akt sám provésti, pak teprv některý z nováčků, za ním pak ostatní. — Při té příležitosti již se dá návod k tomu, aby se klaněly děti nejsv. Svátosti, když Ji kněz nese k nemocnému. Právě tak, jako v kostele se musíte klaněti Pánu Ježíši, tak musíte, i když jde kněz k nemocnému. Viděli jste již? Kněz měl bílé roucho na sobě, hlavu měl odkrytou, a v ruce nesl pouzdro, a v pouzdře onom nesl kterou Svátost? Vyvolá se z vyššího oddělení: Kněz nesl nejsvětější Svátost oltářní. Kdo to je ta nejsv. Svátost? Nejsv. Svátost je Sám Pán Ježíš! Co tedy musíme Pánu Ježíši činiti? Pánu Ježíši musíme se klaněti! A jak se budete klaněti? Budeme se klaněti jako v kostele! Co dáte nejdřív s hlavy dolů? Kam si pak klekneš? Co sepneš potom? Kam dáš levou ruku? Co učiníš potom? Co budeš při kříži říkati? Kam se budeš pravou rukou bíti? Co při tom budeš říkati? Co pak zase učiníš? Tak se musíme klaněti Pánu Ježíši, když kněz jde k nemocnému! — Toto cvičení opakuje se při katechesi o uzdravování nemocných, kde již se učiní zmínka o zaopatřování nemocných a svátosti posledního pomazání.

(Dokončení.)

Nová biblická dějeprava.

Píše **Xav. Dvořák.**

Nejnovější prohlášení vikariátu Budyňského *) přimělo mne k tomu, chopiti se péra. Mám za to, že cesta, kterou nastoupiti chce tento vd. vikariát, není správna. Poznáváme to nejlépe po vydání nového katechismu, na který ne co do věci, ale co do formy a methody kde kdo si naříká. A těžká náprava. Těžší s finanční stránky.

Že biblická dějeprava musí vyjíti z nižšího kléru, resp. ze

*) Psáno roku lonského.

středu farářů, katechetů a kaplanů, jest docela jasno. Neboť jen ti, kteří úřad katechetský v prvních třídách zastávají, znají obtíže, s kterými při vypravování a memorování u dětí zápasiti jest, i také budou věděti, jak takováto úskalí nových, dětské mysli nepřístupných pojmů obeplouti jest.

Požadavky, které samy se kladou, jsou *věrnost* vypravování podle Písma sv., až kam stačí dětská mysl prvních školních let, jasnost a lehkost mluvy, pohybující se ponejvíce jen v hlavních větách málo rozšířených; stručnost obsahu, t. j. článků jen tolik, kolik s prospěchem probrati lze. Pouhé memorování bez výkladu, bez naučení, nepřináší přece ani Církvi ani jednotlivci žádného zisku. Takovým způsobem, bohužel, vychovávají se celé řady katolíkův indifferentních, lhostejných.

Že v tomto výkladě a v naučení bude se biblická dějeprava přimykati přesně ke katechismu, jest samozřejmo. Ještě bych měl zmíniti se o obrázcích a vzhledem k budoucímu užívání ve vyšších třídách i různých mapkách v tom způsobu, jako je nalézáme v moderních učebnicích dějepisu a zeměpisu. Ne na konci, ale při dotčeném vypravování; obrazy skutečných míst, na něž vypravování se vztahuje, obrázky archeologické atd. Ale o těchto posledních věcech nechci se více šířiti. Spíše k tomu chci poukázati, jakou cestou jest se zlepšené učebnice domáhat.

Zmíněný vikariát při své konferenci lépe by byl učinil, kdyby se byl usnesl, vypsati cenu na sestavení nejlepší učebnice biblické pro školu obecnou a zároveň zřídil komisi, která by pak rozhodla o zadaných. Kdyby zejména více vikariátů shodlo se vypsati konkurs společný, mám za to, že by se nejen přihlásil dostatečný počet pokusů takových, ale že by z nich dala se vybrati nejpřiměřenější učebnice biblická pro školy obecné. Nejlepší z pokusů byly by pak předloženy ndp. Ordinariátu k schválení. A zájem pro práci literární v tomto směru byl by podnícen. Takto jako posud skládáme ruce v klín, čekajíce jeden i druhý, až bude pršet manna s nebe nebo až přijde Mojžíš a zázračnou holí vyvede pramen ze skály.

Nadarmo pracovat se žádnému z nás nechce. Sám začal jsem pracovat o bibl. dějepravě pro obecné školy, ale bázeň, že mezi tím bude nám nějaký překlad oktroyován, a práce ne několika měsíců, ale zajisté dvou, tří let, bude zmařena, odstrašila mne.

Chci pak, dovolí-li vdp. redaktor,*) některé ukázky ze svého pokusu zde uveřejniti, vyzývaje ty, kteří v tom pracují — myslím na téže roli katechetské — aby upozornili na chyby a nedostatky, které v pokusech spatřují. Po případě mohli by i jiní, kteří, jak vím, také na podobné učebnici kdysi začali pracovati, pokusy své uveřejňovati a kritice duchovenstva podrobovati. Snad Bůh spojeným silám požehná, a doděláme se želané a tak velmi důležité i potřebné učebnice.

*) Bude nám vždy velevítané.

1. Jak Bůh stvořil svět.

Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. Země byla ještě pustá a prázdná. Vody ji přikrývaly a tma byla všude.

Tu řekl Bůh: Buď světlo! A hned bylo světlo jako ve dne.

A opět řekl Bůh: Buď obloha! Hned vystoupila část vod vzhůru jako pára a nad zemí zklenula se modrá obloha.

Opět řekl Bůh: Vody na zemi shromažděte se v místo jedno a ukaž se místo suché. I stalo se; bylo moře a byla suchá země. Na zemi pak tekly prameny, potoky a řeky. I řekl ještě Bůh: Země vydej trávu, křoví a stromy. To se také stalo. Země se zazelenala a květiny, křoví a kvetoucí stromy zdobily ji.

Opět řekl Bůh: Ať jsou na obloze světla, která by znamenala dny, měsíce a leta a osvěcovala zemi ve dne i v noci. I ukázalo se na nebi světlo veliké, totiž slunce, a osvěcovalo zemi ve dne. A ukázalo se také světlo menší, totiž měsíc, a osvěcovalo zemi v noci. S měsícem bylo množství hvězd.

Opět řekl Bůh: Ať jsou ryby ve vodách a ptáci v povětří! A hned byly ryby v moři, v řekách a potocích, a ptáci poletovali nad zemí.

Konečně řekl Bůh: Země vydej zvířata čtvernohá a plazy! A byla tu zvířata čtvernohá a plazi. Naposled stvořil Bůh člověka.

Tak Bůh stvořil všecko, co tu jest, totiž svět. On je Stvořitel světa.

I viděl, že všecko jest velmi dobré. Potom vstal Bůh od stvoření a posvětil den odpočinku. Byla to sobota.

Naučení. Bůh jest *všemohoucí*, z ničeho učinil celý svět. On jest *nejvýš moudrý*, uspořádal všecko velmi dobře; On jest *nejvýš dobrotivý*, všecko to učinil k naší blaženosti. Radujme se, že takového Boha máme, a milujme jej z celého srdce.

K otázce: Patronátní právo katechetů.*)

Ku článku dp. Xav. Dvořáka v posledním čísle »R. D.«, v němžto vybízí ku klidnému uvážení, je-li slušno a spravedlivo, by katecheti, jako jiní kněží v duchovní správě ustanovení, měli právo hlásiti se a také nabývati beneficií, dovoluji si několik myšlének podati.

Jest pravda: katecheti i kaplani jsou stejně kněží, konali táž studie, obojí jsou posláni na vinici Páně, kde je čeká: cura animarum.

Avšak: *Mají-li katecheti s kaplany míti stejná práva, musili by míti s nimi také stejné povinnosti, a to za dnešních poměrů není.* Každý kaplan jest katechetou a mimo to ještě duchovním správcem, má tedy curam animarum dvojí: a) parvulorum, b) adultorum. Kaplan vyučuje náboženství na školách obecných

*) Audiatur et alte arpars.

a mnohdy i měšťanských, jest mu na venku docházeti do vzdálených škol filialních, a když přijde domů, čeká jej práce jiná, jako psaní matrik, křty atd. Naproti tomu katecheta odbyv si školu, jest svým vlastním pánem — do duchovní správy dospělých jemu nic není, večer směle lehne, nemusí čekati, že bude volán k nemocnému.

Dále jest různé sociální postavení jak kaplanů tak katechetů. Katecheta není tak odvislým jako kaplan. Jest vlastně více učitelem než knězem. Jeho kněžství namnoze záleží v tom, že slouží mši sv., má exhorty a zpovědi. Bydliti může, kde se mu líbí, stravovati se kde chce — může vzíti k sobě rodiče neb sestru a pod., samé to výhody, na které kaplan nesmí ani pomýšleti. On musí bydliti na faře a jísti společně s farářem, třeba bylo by oběma milejším, kdyby byli od sebe. Kaplan má 350 zl., třeba byl kaplanem 40 let, kdežto katecheta má svoje kvinkvenálky a pensi zajištěnou, o jaké kaplanovi se nesmí ani zdáti.

Tím vším, co tu bylo uvedeno, nemá býti řečeno, že katecheti mají se ve všem dobře, a kaplani snad ve všem zle — mají oba stavy své světlé i stinné stránky — nýbrž jen tolik, že katecheti a kaplani nemajíce stejných povinností, nemohou míti stejných práv.

Měli-li by býti katecheti na roveň postaveni kaplanům, musili by působiti nejen ve škole, ale i u dospělých, choditi ven do škol filiálních, bydliti na faře — krátce řečeno, býti kaplany.

Nyní, kdy patronáty školní jsou zrušeny, kdežto farní dosud trvají, a katecheta ustanoven jest jen pro školu a ne pro osadu celou a závisí více od úřadů školních než církevních, musí dle mého soudu každý kaplan považovati za zkrácena, žádá-li s ním katecheta — ceteris paribus — o totéž beneficium a domáhá-li se s ním stejných patronátních práv.

Ostatně celé toto uvažování a hádání má cenu jen theoretickou. Neb je-li patronátní »právo« tak uspořádáno, že může patron praesentovati na beneficium kteréhokoliv kněze, třeba by na patronátě ani hodinu nepůsobil a žádná moc — duchovní ani světská — brániti mu v tom nemůže, záleží tedy jen na dotyčném katechetovi, aby dovedl nakloniti si patrona — a fara ho nemine.

Rozumí se, že řádky tyto jsou jen osobním náhledem jednotlivce, který milerád dá se poučiti o důvodech opačných. Kořen všech těch neshod a různých náhledů hledati dlužno v *zařízení patronátním, které v tom stavu, v jakém nyní jest, dnešní době nevyhovuje a příčinou jest mnoha jiných neméně palčivých otázek.*

Ale za diskusi ta věc stojí a proto — vivat sequens!

Emanuel Čvančar, kaplan v Plzenci.

LISTY VĚDECKÉ.

Manželství, pro překážku ligaminis a clandestinitatis neplatné, před všemi stolicemi světských soudů.

(Zvláštní právní případ.)

Podává Dr. **Ant. Brychta.**

Máme za to, že zavděčíme se čtenářům, sdělíme-li v hlavních bodech následující nemálo zajímavý a pro duchovní správu důležitý případ z oboru manželského práva, který prošel *všemi* instancemi světských soudů, [1]) a je pozoruhodnou illustrací nejen společenských a manželských poměrů, nýbrž i *rozličné* soudní praxe, po případě rozličného vynášení práva v jedné a téže věci. Spolu vytkneme, kde bude záhodno, příslušné stanovisko a zásady *církevního* práva, an se tím případ náš nemálo objasní. Případ jest tento.

Vlaský příslušník Sejus, katolík, od roku 1858 usedlý v Rakousku, od roku 1870 bydlem ve Štyrském Hradci a od roku 1879 příslušník rakouský, vstoupil dne 12. listopadu 1877 v kapli anglického vyslanectví ve Vídni v manželství s Florou, vyznání anglikánského, příslušnicí anglickou, provdanou za jistého Viléma ve velkovévodství Sasko-Výmarském, jejížto ale manželství bylo dne 18. prosince 1874 krajským soudem ve Výmaru rozvedeno a jí jakožto straně nevinné ponecháno na vůli, že může v jiné manželství vstoupiti. Roku 1884 prohlášen byl muž Flory za mrtvého.

Během času popíral Sejus platnost svého s Florou uzavřeného manželství, uváděje: 1. že byla Flora, vstupujíc s ním (Sejem) v manželství, již za Viléma provdána, které manželství bylo sice rozhodnutím soudu výmarského rozloučeno, nikoliv ale smrtí druhého manžela rozvázáno; proto nemohlo, dovozoval dále, dle

[1]) Dle práva církevního je tato věc zcela jasna a byla by hned *první* stolice manželského soudu manželství, o něž běží, za *naprosto neplatné* prohlásila, jak z následujícího dolíčení tohoto případu bude zřejmo.

dv. dekretů ze dne 26. srpna 1814 (s. s. z. č. 1099) a ze dne 17. července 1835 č. 61 mezi ním jako *katolíkem* a mezi Florou jako *rozvedenou manželkou jiného* pro překážku dosud trvajícího manželského svazku (ligamen) k platnému manželství dojíti. 2. Slavné svolení k manželství *nebylo* dáno tak, *jak zákon vyžaduje* (§ 69. obč. zák.), ježto nestalo se před *řádným* duchovním správcem ženicha nebo nevěsty, ani u přítomnosti *dvou* svědků (§ 75. obč. zák.), vadila tedy jeho manželství překážka pokoutnosti (clandestinitas).

K (jednostranné) žádosti Flory prominulo místodržitelství štyrskohradecké dne 17. června 1885 překážku nezákonitého svolení k manželství, co se týče nepříslušnosti duchovního správce, nedostatečného počtu svědků, jakož i nedostatku ohlášek, jež před sňatkem Seja s Florou byly opomenuty.

V uvážení tohoto stavu věci prohlásil zemský soud ve Štyrském Hradci manželství Seja s Florou za *platné*, počínaje *od té doby* — dokud by po rozumu § 88. obč. zák.[2]) nepřišla konvalidace tohoto manželství s jejími právními následky k místu — *kdy byla* jmenovaným místodržitelstvím od zmíněných — překážek dodatně *dispens udělena*, t. j. od 17. června 1885.

Rozhodnutí své opřel zemský soud o tyto důvody: 1. Po rozumu § 34. obč. zák.[3]) třeba posuzovati osobní způsobilost cizinců k nějakému právnímu jednání dle zákonů *místa* (země), kterým jako poddaný jest podroben, není-li v tom neb onom případě zákonem něco jiného nařízeno. Maje zření k přítomnému případu, není příčiny, stanoviti vzhledem k osobní způsobilosti stran k manželství výjimku. Z toho jde, že třeba tuto způsobilost

[2]) Dotčený § zní: »Promine-li se překážka nějaká, která tu byla, když snoubenci v manželství vcházeli, budiž před správcem duchovním a dvěma důvěrnými svědky, ohlášek neopakujíc, *přivolení manželství znova prohlášeno* a v knize oddavků poznamenáno, že tato slavnost byla vykonána. Šetřilo-li se tohoto nařízení, pokládáno buď manželství tak, jako by se *hned z počátku bylo platně uzavřelo.*« K tomuto důležitému nařízení třeba míti bedlivého zřetele, ježto konvalidaci neplatně uzavřeného manželství náležitě vystihuje a ježto obě nižší stolice, nařízení to *správně nepojavše*, prohlásily manželství za platné, jakkoli uzavřeno bylo z mnoha příčin *zcela neplatně*, aniž by byly — jak se *naprosto* slušelo a sama *povaha věci* nezbytně vyžadovala — kladly nějakou váhu *na — hlavní věc, obnovení svolení k manželství*, bez něhož nemůže — jak všecka práva stanoví — nižádné manželství k místu přijíti. Can. 1. 2. 5. 6. C. 27. qu. 2. »**Consensus** — stanoví *Innocenc III.* — *est* **substantia** *conjugalis contractus*, sine quo caetera *nequeunt* foedus perficere conjugale.« Cap. 26. x (IV, 1.); S. *Thomas*, Supplem. qu. 45. art. 4. a j. — K poslednímu odstavci tohoto § třeba poznamenati, že dle zákona církevního působí dispens, vztažitě obnovení svolení k manželství, *teprv od té doby, kdy* bylo manželství *znova uzavřeno*. Pouze náprava manželství v kořenu (původu) neboli sanatio matrimonii in radice vztahuje se k *době, kdy* strany v *manželství vstoupily*. Jak známo, vyjadřují právníci tento důležitý rozdíl slovy: »Dispensatio agit *ex nunc*, sanatio vero *ex tunc*.

[3]) Zmíněný § 34. obč. zák. stanoví: »Zdali může cizinec nějaké právní jednání (Rechtsgeschäft) předsevzíti, uvažováno budiž vůbec dle *zákonů místních* (zemských), pod nimiž dle svého bydlení, anebo, nemá-li pravého bydlení, dle svého narození jako poddaný postaven jest; ač není-li v tom neb onom případě zákonem něco jiného nařízeno.« Srv. též § 4. a 5. obč. zák.

nejen Seja, ale i Flory, posuzovati dle zákonův *oněch zemí, jichž příslušníky,* v manželství vstupujíce, byli. Důsledně

a) byla Flora *oprávněna* nové manželství uzavříti, an bylo její manželství s Vilémem soudem výmarským dne 18. prosince r. 1874 *rozloučeno* a jí jakožto straně nevinné na vůli ponecháno, by se mohla opět provdati;

b) Flora *mohla i proto* v nové manželství vstoupiti, poněvadž dle § 50. zák. ze dne 7. října 1823 může se za *katolíka* provdati protestantka, jejíž dřívější manželství bylo zákonně a ústavně rozloučeno, třeba její první, od ní rozvedený muž byl tehdy, když se podruhé provdala, *ještě na živu.*

Podobně mohl se Sejus s Florou oženiti, poněvadž

aa) nemůže se míti za to, že by v této příčině se soudem sdělené italské zákony *uznávaly překážku katolicismu* (manželského svazku, impedimentum ligaminis), ve dv. dekretech ze dne 26. srpna 1814 (s. s. z. č. 1099) a ze dne 17. července 1835 (s. s. z. č. 61) obsaženou, an se taková překážka v řečených zákonech *výslovně neuvádí.*

bb) Dovodění Seja, že dle zákonů své vlasti *nemohl* s Florou v platné manželství vejíti — ježto dle článku 72. král. dekretu ze dne 15. listopadu 1865 třeba prokázati svobodný stav buď *úmrtním listem* druhého manžela nebo opisem rozsudku, kterým bylo *manželství zrušeno, rozvedení* však manželství Flory s Vilémem *nelze považovati za zrušení či rozvázání* jeho — *není dosti průkazné,* že by tu bylo dle italských zákonů o manželství, »pokud sem byly sděleny«,[4]) překážky podobné překážce *katolicismu,* spíše je dle těchto zásad odůvodněn výklad, že *rozvedením* manželství rozumí se jeho *zrušení* neboli *rozvázání* a z dosavadního úředního dopisování vysvítá, že by marno bylo úsilí, chtíti od italské vlády dalšího objasnění v této příčině si zjednati.[5])

cc) Z toho jde, že *překážky katolicismu není* se strany Seja ani Flory.[6])

2. Co se týče *způsobu uzavření* manželství Sejova s Florou, nabylo se z provedeného vyšetřování jistoty, že nebylo šetřeno předpisů zákona (§ 75. obč. zák., potažmo zákonů ze dne 31. pro-

[4]) Z tohoto připomenutí lze *sotva* souditi, že byla věc po stránce theoretické a právně vědecké, *jak sluší,* vyčerpána (v originále totiž stojí: »*soweit* die italienische Ehegesetzgebung *bekannt gegeben wurde*«), z čeho lze uzavírati, že italské k případům, jako je tento, hledící manželské zákony, zemskému štyrsko-hradeckému soudu, který měl o našem případě rozhodovati, byly *sotva úplně* sděleny, co mělo na jeho rozsudek (jak z bodu 1. aa) vysvítá) vliv *méně příznivý.*

[5])I toto odůvodňovací připomenutí dává zřetelně na srozuměnou, že *nebyla* věc, co se týče překážky ligaminis, jež zamýšlenému sňatku Seja s Florou bránila, hlavně vinou italských soudů, *jak náležl uvážena,* jinak nemohl tento sňatek přes všecku dispens od překážky pokoutnosti a nedostatku ohlášek prohlášen býti za platný.

[6]) Že je tato závěrka *nesprávná,* vysvitne z níže položeného rozhodnutí nejvyššího soudu a je dle *kanonického* práva nade vši pochybnost vyvýšeno, o čem zde šířiti se netřeba. Srv. na př. Mat. 5, 32; Mar. 10, 11. a 12; I. Kor. 7, 10. a 11. atd.

*

since 1868, říš. zák. ex 1869 číslo 4, a zákona ze dne 9. dubna r. 1870, říš. zák. čís. 51). Poněvadž bylo manželství uzavřeno *a*) v státě *rakouském* a *b*) výsady *exterritoriality* (mimozemního práva) strany dovolávati se nemohou, mimo to pak *c*) poněvadž *nelze připustiti* a *není také dokázáno,* že by strany, v manželství vstupujíce, byly se chtěly říditi *cizím* manželským právem (anglickým nebo italským), bylo třeba v tomto případě — bez ohledu na státní příslušnost snoubenců — při uzavření manželství šetřiti *způsobu* uvedenými zákony *rakouskými* předepsaného, ježto šetření těchto zákonů není na vůli stran závislým a ustanovení § 36. obč. zák., týkající se právního jednání cizozemců, upotřebiti zde nelze. [7]) Z těchto momentů plyne, že byla ustanovení rakouského zákona v příčině způsobu, jak třeba v manželství vcházeti, *porušena,* důsledně že je manželství Seja s Florou *neplatné,* ježto

aa) nebyli snoubenci, majíce řádné bydlo v *Štyrském Hradci* a uzavřevše sňatek ve Vídni, od *řádného duchovního správce svého bydla,* po případě od starosty štyrskohradeckého [8]) u přítomnosti dvou svědkův oddání,

bb) poněvadž duchovní anglického vyslanectví ve Vídni, který snoubence u přítomnosti pouze *jednoho* svědka v kapli tohoto vyslanectví oddal, *nemůže* býti považován za *řádného duchovního správce* ani Seja ani Flory, tehdy ve Štýrském Hradci bydlící, ježto příslušníci anglikánské náboženské společnosti *netvoří* v Rakousku státně zřízenou náboženskou společnost a duchovním tohoto vyznání *není* v Rakousku dovoleno, úkony organisované církevní moci nebo duchovní funkce veřejného práva vykonávati.

Poněvadž ale, jak bylo svrchu připomenuto, místodržitelství ve Štyrském Hradci dle sdělení ze dne 17. června 1885 překážku pokoutnosti jakož i nedostatek ohlášek prominulo, byla tím platnosti manželství vadící překážka odstraněna, a proto

α) třeba považovati manželství Seja s Florou *od této doby* t. j. ode dne 17. června 1885, za *platné,* což odpovídá povaze dispense jakožto opatření, jež dle analogie § 5. obč. zák. [9]) a odstavce 5. prohlašovacího patentu *moc zpět působící* z pravidla *nemá,* poněvadž je tento účinek vázán podmínkami, v § 88. obč. zák. [10]) stanovenými (obnovením t. svolení k manželství), na této ale podmínce platnost a účinek dané dispense závislým býti nemůže; [11])

[7]) Dotyčný § 36. obč. zák. stanoví: »Vejde-li cizozemec v těchto zemích (Rakousku) v jednání obě strany zavazující s občanem zdejším (rakouským), posuzováno buď jednání to *vždy dle zákonníka tohoto;* vejde-li v ně ale s cizozemcem, posuzováno buď dle tohoto zákonníka (rakouského) *jen tehdy,* když se nedokáže, že strany, vcházejíce v jednání, *hleděly k právu jinému.*« V rozsudku míní se patrně odstavec druhý paragrafu uvedeného.

[8]) Z případu tohoto *není* nikterak zřejmo, že by strany byly chtěly nebo byly povinny manželství *občanské* uzavříti, jak se v tomto připomenutí předpokládá. Též budiž zde pomlčeno o tom, *zdaž* bylo tehdy v Italii občanské manželství státním zákonem již zavedeno.

[9]) Cit. § zní: »Zákony nepůsobí zpět; proto nemají účinku ani na činy předešlé ani na práva dříve nabytá.«

[10]) Tento § byl již výše uveden.

[11]) Zde se patrně *splítá prominutí překážky s nápravou* či *konvalidací*

β) překážka katolicismu je překážkou *práva veřejného*, ježto netýká se práv manželů ani práv třetích osob, nýbrž zájmů veřejných; proto nemůže se Sejus, domáhaje se, aby manželství jeho za neplatné prohlášeno bylo, dovolávati toho, že bylo *soukromé* jeho právo porušeno, ježto by mu jako katolíku *nebylo dovoleno* zrušiti úplně své manželství *ani tehdy*, kdyby bývalo hned z počátku dle nařízení zákona uzavřeno. [12])

V rozsudku netřeba uvésti, že bylo manželství dříve, totiž *až do udělení dispense*, *neplatné*, poněvadž se jím prohlašuje manželství vůbec za platné. Rovněž netřeba uvésti, která strana neplatnost manželství původně zavinila a zdaž a kterou stranu nezaviněná nevědomost omlouvá.

B) Jak rozhodl tento případ *vrchní zemský soud*, k němuž Sejus se odvolal? Zamítnuv odvolání Sejovo, *potvrdil* tento soud *nález první stolice* z těchto důvodů:

Třeba především za daných okolností uvážiti, zdali se má překážka katolicismu a pokoutnosti, vztažitě platnost manželství Seja s Florou jakožto cizozemců, posuzovati dle zákonů *rakouských* nebo dle zákonů *oněch států, jichž příslušníky snoubenci* byli, jmenovitě pak, zdali možno zde upotřebiti § 34. občanského zákona. [13]) Ze souvislosti §§ 33.—37. obč. zák. vysvítá, že rozeznává zákon ve příčině právního jednání cizozemců

1. mezi jejich osobní, zákonnými vlastnostmi nebo osobními jejich poměry podmíněnou *způsobilostí* k jednání a

2. mezi *formou*, které třeba při jistém právním jednání šetřiti.

Ad 1. Z pojmu a právních účinků manželství plyne, že lze ustanovení výše uvedených paragrafů i na uzavření sňatku aplikovati. Rovněž je zřejmo, že dle § 34. obč. zák. třeba otázku, zdali bránila sňatku Seja s Florou překážka, ve dv. dekretech ze dne 26. srpna 1814 a ze dne 17. července 1835 uvedená (překážka katolicismu či manželského svazku), rozluštiti *dle zákonů oněch států, jichž příslušníky snoubenci byli*, když vešli spolu v manželství. Překážka tato náleží k oněm, jež jsou v §§ 60.—68. obč. zák. uvedeny a spočívají na *nedostatku způsobilosti* k uzavření manželství vůbec a s jistou osobou zvlášť a které tudíž, jde-li o manželství cizozemců, dle předpisu § 34. obč. zák. posuzovati třeba. Dle zákonů *zemí, jichž příslušníky* snoubenci byli, byli tito *způsobilí* v manželství spolu vejíti, ježto jim jako ci-

---

manželství, kteréžto pojmy se naprosto *různí* a v prominutí překážky konvalidace manželství *obsažena není*. K tomu Sejus o dispens ani *nežádal* a udělenou dokonce *zamítl*, čím byla celá věc *zvrácena* a snaha jak soudu tak místodržitelství, aby manželství Sejovo s Florou zůstalo v platnosti, nepřihlížeje ani k neproniknutelné překážce manželského svazku, byla *úplně marnou*.

[12]) Odůvodnění to jest málo srozumitelné a *příčí se katolickému učení* o nerozlučnosti manželství. Výraz: »zrušiti úplně« zdá se předpokládati, jakoby manželství v tomto případě mohlo býti zrušeno aspoň »*částečně*«, co však dle katolické nauky rovněž *připustiti nelze*, leč by se myslilo »oddělení manželů od stolu a lože«, pak ale byl by výraz tento *nesprávný*.

[13]) Důležitý tento § byl již svrchu uveden.

zincům — jak z vývodů první stolice vysvítá — dle zákonů těchto zemí (Italie a velkovévodství Sasko-Výmarského) *nebránila* překážka katolicismu, ani co se týče Seja ani co se týče Flory.

(Pokračování.)

Kdo jest povinen

při nedostatku církevních prostředků uhrazovati náklad na řiditele kůru a dle jakého měřítka rozvrhuje se povinnost tato?

Píše Dr. **Josef Mrštík.**

Platy řiditelů kůru při mnohých kostelích nejsou v poměru k povinnostem s úřadem tím spojeným a k poměrům drahotním, na něž naříkati si každý má v době nynější příčin více než dosti.

Kde kostel má dostatečné jmění, jest pomoc snadna: Dle dvorského nařízení ze dne 18. srpna 1828 č. 21252—3113 (viz konsist. kurrendy královéhradecké z roku 1870 č. 38. str. 242) bylo ustanoveno, že »zádušní jmění k přilepšení dotace učitelů a podučitelů jen tenkráte vynakládáno býti může, když *a*) má nepotřebný přebytek, a *b*) když patron a ordinariát s tím jsou srozuměni. To zajisté platí i o nadlepšení *řiditelům kůru*, a zkušenost ukazuje, že, *kde jest dostatečné zádušní jmění, žádosti za zlepšení platu regenschorského příznivě bývají vyřizovány.*

Hůře jest, kde kostel dostatečného jmění nemá. Patron jako patron vůbec není povinen k příspěvku na služebníky chrámové přispívati, jak zřejmě to vysvítá z dekretu dvorské kanceláře ze dne 14. listopadu 1822 (Dannebauer, Practisches Geschäftsbuch für den Curatclerus Oesterreichs, str. 816) a z vynesení ministerského ze dne 6. února 1874 č. 15726, jež uvedeno jest ve vynesení c. k. místodržitelství v Praze ze dne 6. března 1874 č. 9243 (Ordin. list král.-hrad. č. 24 str. 159, č. 2068 konsistorního výnosu z 9. dubna 1874). Zásada ta hájena jest i v rozsudku správního soudu ze dne 29. ledna 1890 č. 291 (viz Budwinského Erkenntnisse des V. G. H. svazek XIV. č. 5117 str. 82—84). Co pak platí o patronu vůbec, platí zejména i *o veřejném patronátě* (náboženské matice), jak vysvítá z uvedeného již minist. výnosu ze dne 6. února 1874, kdež odkazuje se k minist. vynesení ze dne 30. ledna 1872 č. 809 (Min. Verordn.-Bl. Nr. 11 ex 1872) a k dřívějšímu ještě vynesení minist. ze dne 10. května 1864 č. 2111 C. U.

Zbývá tu pouze *farní osada, na niž obrátiti se jest, není-li dostatečných prostředků k uhrazení nákladu na církevní potřeby, k nimž zajisté i církevní hudba náleží.* Vyplývá to již z právě uvedeného min. výnosu ze dne 30. ledna 1872 a zvláště z § 36. říšského zákona ze dne 7. května 1874, č. 50 ř. z., jenž zní: »Nemá-li některá farní osada na uhrazení potřeb vlastního jmění, nebo není-li tu jiných prostředků církevních, kterých by se k tomu mohlo užiti, tedy *rozepsán buď na zapravení jich příplatek na farní osadníky.*« Třeba pouze zjistiti, zdali náklad jest vskutku

potřebou církevní a zda náleží k obřadním požadavkům (Erfordernisse) katolické bohoslužby. Tak rozhodl správní soud dne 3. dubna 1888 č. 1083 (Budwinski VI. 372, Burghard, 3. vydání, II. díl, str. 124).

Dalšími a novějšími doklady na právní zásadu, že *osadníci povinni jsou zapravovati výlohy na službu chorovou, není-li dostatečných prostředků kostelních,* kteréž by na výlohy ty stačily, jest zejména *nález správního soudu ze dne 29. ledna 1890 č. 291,* výše již uvedený, kdež *obec plánská odkázána jest na § 36.* zákona říš. ze dne 7. května 1874, jenž ji zavazuje, aby pro nedostatek prostředků jiných zapravovala vydání na círk. hudbu.

Dle § 35. téhož zákona *činí farní osadu všickni katolíci téhož obřadu, bydlící v jednom okrsku farním.* Poněvadž touto stylisací farní osady mnohé fysické i právní osoby, a to často nejbohatší, příspěvků na náboženské potřeby platiti nemusili, kdežto nezřídka nečetné osoby, málo zámožné, veškeré církevní potřeby samy uhrazovati měly, odpomoženo nesrovnalosti té *říšským zákonem z 31. prosince 1894* (ř. z. č. 7 ex 1895 z 12. ledna 1895), dle něhož k odvádění dávek pro potřeby farních obcí, v § 36. zákona ze dne 7. května 1874 naznačených, nadále přidrženi býti mají *a) ve farním okrese nebydlící katolíci téhož ritu, b) právnické osoby, společnosti a společenstva, které stanovami výlučně nebo převážně nesledují účelů některého jiného vyznání nebo některého jiného ritu, obojí pak poplatníci tito pod tou výminkou, že jest jim předepsána pozemková nebo domovní daň z usedlostí ve farním okrese ležících, nebo že mají ve farním okrese provozovnu* (Betriebsstätte) *nebo závodní správu* (Geschäftsleitung) *některého podniku, nebo zaměstnání, začež jim daň z výdělku nebo z příjmů jest předepsána v některé berní obci* (Steuergemeinde), *jejíž území zcela nebo z části leží v okrese farním.*

Farní obce mají náklad na církevní hudbu uhrazovati tím způsobem, že plat pro řiditele kůru dle poměru přímých daní státních rozvrhne se na katolíky k farní osadě příslušící dle § 35. říš. zákona ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50 a dle § 1. říš. zákona ze dne 31. prosince 1894 ř. z. č. 7. ex 1895.

O tom máme řadu novějších *rozhodnutí nejvyššího správního dvoru soudního,* v nichž zároveň i *zásady pro uhrazování nákladu církevní hudby,* výše tuto vylíčené, *znova potvrzení docházejí.* Poněvadž podobné případy často se vyskytují, nebude na škodu podrobnosti, rozhodnutí těch se týkající, blíže vypsati k orientaci interessentů. Jest tu předem *nález správního soudu ze dne 11. prosince 1897 č. 6517,* vypsaný obšírně ve sbírce Budwinského (svazek XXI. č. 11233): Stížnost vznesena tu na správní dvůr soudní obcemi *Friedrichswald a Gränzendorf u Liberce* proti rozhodnutí c. k. ministerstva kultu a vyučování ze dne 1. dubna r. 1895 č. 28953. Jednalo se tu *o povinnost žalujících obcí Friedrichswaldu a Gränzendorfu k poskytování příspěvku v příčině uhrazení nákladu na řiditele kůru při farním kostele v Johannesbergu.* — Již r. 1888 pokusila se obec Johannesberg (když po-

savadní řídící učitel k vyzvání místní školní rady služby řiditele kůru, kterouž dosud bezplatně zastával, se byl vzdal), s ostatními obcemi přifařenými dohodnouti se o společném nesení nákladu na zvláště ustanoveného řiditele kůru v Johannesbergu. Při vyjednávání o této záležitosti dne 11. června 1888, při kterém mimo obecní zastupitelstvo z Johannesbergu též delegáti obcí Friedrichswaldu a Meixdorfu intervenovali (kdežto delegát obce Gränzendorfu se nedostavil), prohlásil zástupce obce Friedrichswaldu, že sice nemůže dáti závaznou připověď, ale má za to, že obec jeho k ustanovení řiditele kůru provisorně svůj souhlas dáti může. Když pak též farář prohlásil, že s ustanovením zvláštního řiditele kůru srozuměn jest, jest-li každému dočasnému faráři právo k výpovědi (Kündigungsrecht) se ponechá a když též všickni přítomní na jevo dali, že s osobou (pro úřad ten) navrženou pro případ ustanovení jejího srozuměni jsou, usneslo se obecní zastupitelstvo (Johannesbergské) na ustanovení (řiditele kůru), rozvrhnuvši spolu náklad 200 zlatých obnášející dle určitého výměru (Ausmass) na přifařené obce a požádalo zástupce konkurujících obcí, by těmto usnesení to oznámili, aby i ony se své strany usnesení učinily. Když pak obce Friedrichswald a Gränzendorf každý příspěvek odmítly a zejména obec Friedrichswald proti předepsání a vymáhání příspěvku se strany obce Johannesbergu u představeného (vorgesetzt) okresního hejtmanství v Liberci odpomoc žádala, došlo konečně k místodržitelskému rozhodnutí ze dne 1. března 1893 č. 52.887, kterýmž podřízení političtí úřadové poukázáni byli, aby v otázce týkající se uhrazení tohoto nákladu (na řiditele kůru) meritorní rozhodnutí učinily. Mezitím však obec Johannesberg již sub praes. 20. prosince 1892 podala žádost k okresnímu hejtmanství o zahájení konkurenčního řízení k účelu přispívání na odměňování řiditele kůru, kteréžto také dne 24. ledna 1893 skutečně provedeno bylo. — Obě — nyní žalující — obce odmítly při tom veškeré poskytování příspěvku, poněvadž se tu prý nedostává nutnosti k ustanovení zvláštního řiditele kůru, ježto není prokázáno, že příjem kostela k tomuto nákladu nestačí, a konečně jelikož tehdejší řiditel kůru bez souhlasu obce Friedrichswaldu byl ustanoven. — Okresní hejtmanství v Jablonci, jež nejprve patrona vyzvalo, aby za příčinou případného poskytování příspěvku (allfällige Beitragsleistung) z církevního jmění předložil summární výtahy z kostelních účtů za tři poslední leta, rozhodlo pak v souhlasu s okresním hejtmanstvím v Liberci dne 17. března 1893 pod číslem 7540 následovně: *Poněvadž zastávání služby řiditele kůru ke katolickému ritu náleží, a ustanovení zvláštního řiditele kůru od té doby, kdy obstarávání této služby řídícím učitelem přestalo, za nutné uznáno bylo, jsou přifařenci po rozumu § 36. říšského zákona ze dne 7. května 1874 č. ř. z. 50. zavázáni náklad na vydržování tohoto funkcionáře přirážkami dle přímých daní uhrazovati, ježto patron vůbec k žádnému příspěvku nemůže býti zavazován a i kostelní jmění k uhrazení těchto výloh nestačí. Samo sebou jest dále zřejmo, že povinna jest farní osada nésti*

náklad ten od 3. dubna 1888. — *Toto rozhodnutí bylo* na (über) rekurs obcí *od c. k. ministerstva kultu a vyučování* jakožto poslední instance *potvrzno dne 1. dubna 1895 č. 28953.*

(Příště dále.)

Péče o chudinu.

Píše JUDr. **Jan Sojka.**

Chudé vždycky s sebou máte! Slova Spasitele prohlašují výslovně a zřetelně, že chudina bude na světě vždy. A bude tedy vždycky zapotřebí, aby všichni lidé na světě spojili se k činnosti směřující ku *zmírnění* osudu nešťastníků, když odstranění jeho již jest nemožným. A vidíme také od nejstarších dob péči o chudinu. Nebylo však v péči té žádné organisace, chudina přenechávána starosti příbuzných, žebrotě a vůbec osudu svému. Později ujímalo se vývojem práva soukromého i veřejného chudiny i zákonodárství světské, než stojíc na půdě pohanského egoismu a provádějíc zásady práva majetkového až do krajnosti, pomohlo chudině málo. Není divu, že za dob pohanských se chudý pronajímal v služby, prodával se neb i vstupoval k bohatému jako otrok, aby netrpěl hladu.

Církev vstoupivši mezi národy, ujala se vřele chudiny, jak již Skutky apoštolské o tom vypravují. Oproti Zjevení Starého Zákona, které mělo také své chudinství a předpisy o almužně a podporování chudiny, jež však braly se směrem více negativním, zakazujíce ublížení chudému, než positivním, prohlásila Církev péči o chudinu za přední povinnost svou, zřídila sbor jáhnů a z darů apoštolům k bohoslužbě přinesených dávala se jedna třetina chudým. Správa chudinská byla apoštoly sorganisována a vyvíjela tak zdárnou a úspěšnou činnost, že dle slov Písma sv. nebylo na počátku Církve mezi křesťany chudých. A později starali se kněží o chudinu mezi svými farníky, jen že nebylo vždy tolik obětivosti a tolik nadšení, jako v dobách prvních. Mimo to chudiny stále přibývalo, fondy chudinské se vyčerpávaly a nebylo možno udíleti tolik almužny, kolik by bývalo třeba. Činnost Církve začali podporovati laikové, zřizujíce rozličné »*svazky lásky k bližnímu*«, jako na př. v minulém století učinil na statcích svých v Čechách hrabě Buquoy. Ale i tyto svazky nevystačovaly a při tom byly soukromými, jejichž činnost závisela od toho kterého majitele panství. Začalo se věci té ujímati světské zákonodárství. Tak dvorní dekret ze dne 26. listopadu 1784 bylo nařízeno imperativně zavedení jakýchsi ústavů chudinských pro vrchnosti, které nemohly se vykázati, že se nějakým určitým způsobem starají o své chudé. Pro Čechy vydáno nařízení to 19. srpna 1785. Dekrety těmito zřízeny *farní* ústavy chudobinské, v jejichž čele stál vždy *farář* a vedle něho jako sbor poradní a výkonný, *otcové chudých* a *účetní*. Tito funkcionáři bývali voleni obcemi za souhlasu faráře, při čemž rozhodovati měl krajský úřad, kdyby bylo

mělo nastati nějaké nedorozumění. Tak položen první počátek světským zákonodárstvím ku péči o chudinu v tom úmyslu, aby se tato děla rozumně, aby došel podpory ten, kdo jí opravdu zaslouží. Ustavy ty staly se korporacemi veřejnými a ti, kdož ústavy ty vedly, veřejnými funkcionáři. Zákonodárství světské nevzalo tu Církvi práva chudinského, to jest, práva spravovati chudobinské fondy a péči o chudé, nýbrž přidalo k ní se své strany nový způsob péče chudinské, zavedlo novou organisaci toliko, která měla jako dosud v čele faráře katolického. Stát tu jaksi přišel Církvi ku pomoci, protože viděl, že Církev nejvydatněji a s největším prospěchem se stará o tento bolavý bod sociální otázky. Stav tento (ústavy chudinské) trval až do počátku let šedesátých. Teprve zákonem ze dne 5. března 1862 č. 18 prohlášena péče o chudinu za část samostatného oboru působnosti obcí. Na tomto základě vydány byly později v jednotlivých zemích zákony (v Čechách 3. pros. 1868 č. 59), kteréž vyslovily jasně zásadu, že starost o chudinu je záležitostí *obce politické,* kde má chudý své domovské právo. Prohlášeno tedy chudinství za část veřejné agendy, přináležející do samostatného oboru působnosti obcí. Zákonem tím nebyly již zrušeny ústavy chudinské, existující ve formě dosavadní s farářem v čele a za přispění otců chudých; bylo jim pouze odňato právo veřejných korporací a přeměnily se v ústavy soukromé, jejichž činnosti či vlastně dobročinnosti nový zákon se netýče (§ 1), a proto jim nevzato právo na další existenci. Jedna věc však se udála novým zákonem tím: farním ústavům vzaty nadace, věnované dobrodinci ku všeobecným účelům zaopatřování chudiny. Úřady správní rozhodly potom v konkretních případech, které takové všeobecné nadace jsou, ponechavše chudinským ústavům farním jenom ony, které listinou zakládací byly a priori odňaty každé korporaci chudinské, která nebyla farní čili v které by farář místní neměl rozhodného hlasu. Jestli tedy dobrodinec nějaký věnuje pro chudinu jistý obnos a určí v listině pořizovací (závěti), že chudí mají býti v určitý den (v den úmrtí testátora, na slavnost Všech Svatých a pod.) patřičnými obnosy z úroků farářem podělováni, avšak v den ten že mají buď s knězem neb sami jisté modlitby (jednotlivě neb společně) za spásu duše dobrodince (zůstavitele) vykonati, pak nadace podobná vymyká se pro vždy z pravomoci veřejných korporací chudinských, jejichž správu má obec. (Nález ministerstva vnitra ze dne 14. února r. 1871 č. 18.922.) Této formě rovná se ustanovení nadace, že chudí v den podělování úroky mají obcovati službám Božím, mají slyšeti celou mši svatou, neb že k podělování se mají sejíti v kostele a tam po mši sv. že se jim má knězem almužna vyplatiti (nález ministerstva vnitra ze dne 9. března 1871 č. 130), dále, že dary (úroky nadace) má právo výhradně rozdělovati farář, jenž není povinen nikomu jinému z toho klásti účty (nález min. vnitra ze dne 24. ledna 1874 č. 18.777) a pod. Výnosy těmi jest konstatováno, že farní chudinské ústavy trvají dále, že mají právo i na dále sbírati pro chudinu příspěvky, přijímati odkazy, že dobro-

dincům nevzato právo zanechati chudým nějakou částku s podmínkou či výhradou, že jedině farář má právo s ní naložiti dle vůle zůstavitelovy v závěti neb odkazu zjevené. Může tedy kněz i na dále konati sbírky pro chudé v kostele, může nabádati dobrodince, aby zachovávajíce platnost farních ústavů těmto za živa neb na případ smrti něco odkazovali a faráře splnomocnili, by vedl správu dotyčné nadace. A veřejné ústavy chudobinské (obce) nemohou dle zákona nikterak žádati za vydání takových nadací, které zůstávají navždy při duchovní správě farní. V ten smysl zní i nález min. vnitra ze dne 16. listopadu 1873 č. 13.525.

Spory o příslušnost správy jmění chudinského rozhodují politické úřady, spory však, komu patří odkázané neb věnované jmění osoby soukromé, zda obcím neb farním úřadům, rozhodují výlučně soudy. (Příště dále)

Pohřeb dítka nekatolického na hřbitově katolickém.

Stává se někdy, že duchovní správce je požádán, aby pohřbil na svém hřbitově dítko nekatolické. Na př.: pěstounům katolickým zemře nalezenec evangelického vyznání, příslušný hřbitov je třeba 4—5 hodin cesty vzdálen, pěstounka nemá prostředků, aby mrtvé dítě tam dopravila i prosí, by je směla pohřbiti na hřbitově katolickém Co tu má činiti duchovní správce?

Pohřbení mrtvoly na hřbitově katolickém nemůže v daném případě zabráněno býti, ježto interkonfess. zákon ze dne 25. května r. 1868 (díl V. čl. 12.) zřejmě dí: Žádná náboženská obec nemůže mrtvole člověka k ní nepříslušejícího odepříti pohřbu na svém hřbitově: 1. jedná-li se o pohřeb v rodinném hrobě, neb 2. když tam, kde se úmrtí stalo, neb kde mrtvola nalezena byla, není v okolí místní obce hřbitova, jenž by náležel církvi, neb náboženské společnosti zemřelého.«

Instrukce českého episkopátu ze dne 3. června 1868 vykládá tento zákon následovně: »Není-li možno, aby byla mrtvola převezena na hřbitov, na který dle vyznání nebožtíkova náleží . . . má se pochovati na té části katolického hřbitova, která ku pohřbívání křesťanů nekatolických vymezena jest. Není-li doposud na hřbitově vykázaného oddílu pro takové mrtvoly, má duchovní správce k tomu jisté místo určiti a o to péči míti, aby se ho užívalo jen k tomuto účelu.« (Viz konsistorní kurrendy Královéhrad. diecése díl VI. č. 28., příloha.) Toto nařízení episkopátu vztahuje se hlavně ku pohřbům nekatolíků dospělých, kteří pro haeresi formální z Církve vyloučeni jsou.

Pokud se malých dítek nekatolických dotýče, není potřebí pochovávati je na místo oddělené, nýbrž může duchovní správce, lze-li se domnívati, že platně pokřtěny byly, vykázati jim místo v řadě ostatních dítek, ano může je sám obřadem římsko-katolickým pohřbiti, poněvadž dítky takové přijetím svátosti sv. křtu

náležejí do Církve katolické, a rozumu dosud nedošedše, formální haeresí od Církve pravé se neodtrhly.

Umrtí a pohřbení takové musí ovšem i v matrikách náležitě zaznamenáno býti. Jak by si v té věci duchovní správce počínati měl, stanovilo c. k. ministerstvo vnitra ve srozumění s c. k. ministerstvem kultu a vyučování výnosem ze dne 16. srpna 1883 č. 8157, v němž se praví: Pohřbí-li se příslušník evangelického vyznání na hřbitově katolickém, pak bez rozdílu, zda se pohřbení stalo s intervencí příslušného evang. duchovního správce, či bez ní, zapíše se úmrtní pád s řadovým číslem do úmrtní knihy oné evangelické duchovní správy, v jejíž obvod náleží místo, kde se úmrtí stalo, a zároveň zřetelně se vyznačí hřbitov, na němž pohřeb vykonán.

Naproti tomu katolický farní úřad, na jehož hřbitově pohřbení se stalo, zaznamená tento čin ve své úmrtní matrice tím způsobem, že v rubrice »jména« zapíše jméno pohřbeného, pak bez vyplnění ostatních rubrik v »poznamenání« označí den pohřbu, místo úmrtí, evangelické vyznání zemřelého a konečně i onen evang. duchovní úřad, v jehož matrice zemřelých řádný záznam úmrtního případu hledati jest. — Jestliže se pohřbení stalo bez intervence příslušného evang. duchovního správce, má se jemu cestou politického okresního úřadu zaslati opis tohoto záznamu matričního spolu s ohledacím lístkem zemřelého, jenž při pohřbu byl katolickému farnímu úřadu odevzdán.

O věci té píše Peronne (Praelectiones theol. Volum. VIII 126): »Quicunque in diversis sectis nascuntur et baptizantur, in veram Christi ecclesiam cooptantur, quae est ecclesia catholica; tunc vero solum catholici esse desinunt et incipiunt ad sectam peculiarem pertinere, cum incipiunt esse malae fidei, vel dum volentes dubium positivum in animum admittunt.« — Dle toho nejedná kněz proti zákonu církevnímu, jestliže dítko, řádně pokřtěné, po katolicku pochová.

Těmito instrukcemi a nařízeními jest jasně vytčeno, jak by sobě měl počínati duchovní správce při pohřbení dítka nekatolického. V krátkosti můžeme jednání jeho naznačiti takto: Duchovní správce, přesvědčiv se, že převezení mrtvoly na příslušný hřbitov evang. je nemožné, neb příliš obtížné, povolí pochování na hřbitově katolickém, přijme ohledací lístek zemřelého a výkrop církevní vykoná. Vykonanou funkci zaznamená krátce, jak shora udáno, bez čísla pořadného v matrice úmrtní a opis tohoto zápisu s ohledacím lístkem zemř. zašle c. k. okresnímu hejtmanství k dalšímu dodání příslušnému evang. duchovnímu správci.

Ku konci budiž podotčeno, že jednání toto ohledně pohřbu nekatolických dítek na hřbitově katolickém lze jen tenkráte doporučiti, jedná-li se o takový případ, ze kterého by nemohly vzejíti spory s evang. duchovním správcem, zvláště pokud se dotýče poplatku štolového. *Václav Vackář*, kaplan v Ledči.

Resoluce kongregace Sacri Officii

ze dne 18. července 1900, kterouž dovoleno přistoupiti k druhému sňatku při nemožnosti zjištění smrti prvého manžela.

Biskup Zamorský ve Španělsku předložil svaté Stolici následující případ k rozhodnutí:

Žena N. N., mající věk 56 let a bydlící v městě N. této diecése, uzavřela manželství 29. dubna 1862 s N. N., jenž v tomto městě se narodil 1. dubna 1824.

Toto manželství uzavřeno, když se ženich vrátil z ostrova Kuby, kde po mnohá leta se byl zdržoval. Po šestiměsíčním trvání manželství odebral se novomanžel, předstíraje obchodní záležitosti, opět na ostrov Kubu, zanechav manželkou těhotnou ve Španělích a více do Španělska se nevrátil.

První 3 leta nepřítomnosti mužovy udržovala manželka s chotěm svým styk písemný, než dopisování docela přestalo r. 1865, od které doby od muže svého ani dopisu, ani odpovědi neobdržela, ač častěji mu psala. O muži svém zvěděla pouze pověst, kterou někteří příchozí Španělé z Kuby rozhlásili: že prý se muž její zdržuje mezi černochy, vede život zhýralý, potulný a křesťana nedůstojný, a jen to jediné bylo bezpečně zjištěno, že lhal rodičům své snoubenky, když před svatbou jim tvrdil, že má v městě Havaně jakýsi zařízený počestný obchod. O obchodu tom nebylo v tom městě ani potuchy.

Za tohoto stavu věcí roznesla se v městě, kde opuštěná choť přebývala, r. 1872 veřejná pověst, že muž její zahynul na Kubě v občanské válce, která na Kubě r. 1868 započala a až do r. 1878 trvala. Ačkoliv opuštěná manželka všemožně o to se přičinila, aby jistoty o osudu muže svého nabyla, aneb aspoň nějakého označení místa a času se dopátrala, kde manžel její zahynul, přece nepodařilo se jí více zjistiti než, že všickni Španělé, o nichž zvěděla, že byli na Kubě a od nichž po více než 10 let nepřetržitě nějakých zpráv o muži svém se domáhala, souhlasně tvrdili, že její manžel zahynul v řečené občanské válce na straně povstalců, aniž však mohli udati určitý den, neb místo neb očité svědky, kteří by mohli určitě dosvědčiti místo a čas smrti manželovy. Pro tuto příčinu nešťastná žena nemohla nikdy předstoupiti před nějaký úřad, aby si mohla vyžádati veřejnou listinu, kteráž by dle svatých kanonů a zákonů vlasti smrt manželovu mohla dosvědčiti.

R. 1874 žena ta, majíc za to, že jest vdovou, chtěla uzavříti nové manželství s A. B., než nebyla k tomu připuštěna, poněvadž diecésní soudce měl za to, že smrt dřívějšího manžela není dostatečně dokázána. Nicméně, přemoženi slabostí lidskou, žili oba na dále jako manželé a zplodili i dítko, jehož legitimaci aby docílili a vlastní spásu věčnou si zabezpečili, opětně obrátili se na diecésní manželský soud, kde vykázali se dvěma vážnými

svědky, kteří manžela jejího znali, na ostrově Kubě se zdržovali a týž jako španělští vojáci v době 7 let celý prošli, a sice od r. 1869 do r. 1876, a kteří přísahou potvrdili, že na rozličných místech ostrova ptali se více Španělů tam se zdržujících, kteří souhlasně tvrdili, že krajan jejich N. N. na Kubě zemřel v tom povstání, ač nenalezli žádného svědka, který by jim byl mohl udati místo a den smrti. Mimo tyto 2 svědky předvoláni byli jiní 2 svědkové věkem pokročilí a příbuzní manžela, kteří též pod přísahou potvrdili, že přesvědčeni jsou o jeho smrti, kterouž též potvrzuje farář nevěsty, spoléhaje na veřejný hlas obecný; k tomu přistupuje svědectví manželky, kteráž tvrdí, že přemnohé zprávy obdržela o smrti svého muže, na základě jichž již od mnohých let o smrti mužově jest přesvědčena, ač nemohla nikdy obdržeti listinu smrt manžela potvrzující, poněvadž nezná krajiny, kde na Kubě muž její umřel, a zcela nemožno jí bylo, obrátiti se na úřady ostrova v době, kdy krajina ta tolika svízeli a válkami byla zmítána, a nyní tím méně, když řečený ostrov panství španělskému jest vyrván.

Přistupuje k tomu mínění generálního vikáře diecése, který jako soudce řečeného manželského processu též dosvědčuje, ač vyřknutí nálezu se zdržel, že má mravní jistotu o smrti manželově na základě těchto důvodů: 1. Není pravděpodobno, že by muž ten nešťastný a zhýralý života dožíti se mohl v krajině Kubánské 76 let věku, který by nyní měl, kdyby ještě žil. 2. Všecky zprávy, které až dosud z Kuby došly, ani jediné nevyjímaje, od 28 let smrt jeho nepřetržitě ztvrzovaly. 3. Kdyby manžel ten žil, není pravděpodobné, že by jeho příbuzní a přátelstvo v městě, jimž známo jest, že na Kubu se odebral, ani nepatrné známosti neb nějaké stopy se nebyli dopátrali o tom, že dosud jest živ, pročež 4. i jeho příbuzní a přátelstvo též jisti jsou o jeho smrti. 5. Ani jednoho není, kdož by věřil, neb se domníval, že manžel ten z Kuby odešel, nýbrž všickni, kdož jeho smrt potvrzují, tvrdí též, že dle známostí tam nabytých stále na Kubě přebýval a tam i zemřel. 6. Nedostatek svědků očitých snadno dá se pochopiti, poněvadž smrt se udála, když N. N. byl na straně povstalců a asi zemřel na poli, v háji neb nějaké vesničce, jež více méně byla v moci povstalců.

Ku zjištění smrti zbývá ještě prostředek dosud neužitý, totiž obrátiti se na úřady na Kubě, kteréž by okružní listy poslaly na všecky faráře ostrova, jakož i na světské úředníky, aby své zápisy v knihách prošli a je prozkoumali, zda v nich úmrtí manžela toho jest zaznamenáno, než prostředek ten, jenž pro chudé žadatele jest mravně nemožný, poněvadž příliš nákladný, zdarma neb úředně by musil býti proveden a v skutečnosti, kdyby se ho užilo, málo by prospěl, poněvadž by bez výsledku zůstal, jak v podobných případech již se stalo, v kterých toliko průtah způsobil a nad to jest příliš zdlouhavý pro tu příčinu, poněvadž A. B., jehož zmíněná žena za manžela pojmouti chce, jest po-

kročilého věku a slabého zdraví, takže jest se obávati, že brzy zemře.

Ježto tedy věci tak se mají, biskup prosebník co nejpokorněji podepsaný k Vaší Svatosti se obrací a Jí se dotazuje:

1. Zdali s dostatek prokázána jest smrt manžela v tomto případě, aby manželka jeho přistoupiti mohla k druhému sňatku?

2. V případě záporné odpovědi, jakého prostředku má se užiti, aby smrt neb žití manžela s dostatek byly prokázány.

Podepsán † Alois Filip, biskup Zamorský.

Na dotaz ten odpověděla kongregace posvátné inquisice 18. července 1900:

Dovoluje se v případě tomto přistoupiti k druhému sňatku.

Svatý Otec Lev XIII. resoluci tuto schválil a potvrdil 20. července 1900.

Rozhodnutí posvátné kongregace ritů ze dne 7. prosince r. 1900 o pochybnosti vzhledem k simplifikaci svátků.

Přednesena pochybnost: Zda festum duplex neb semiduplex, jež na vždy sníženo na simplex, má se považovati za simplificatum neb za simplex? Posvátná kongregace odpověděla: Záporně k 1. části, kladně k 2. servatis rubricis.

Právní přítel a rádce.

Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva.

Pořádá Dr. **Antonín Brychta.**

K žádosti nemanželské matky jest dle sloučených nařízení §§ 1067 a 1042 obč. zák. nemanželský otec povinen, *nahraditi také výlohy,* které ona za příčinou ošetřování nemanželského dítěte učinila, *když nedokáže,* že v tom čase, za který nemanželská matka dotyčné náhrady se domáhá, *nebyl s to,* aby mohl zaopatření poskytnouti.

Nejvyšší soud ze dne 12. listopadu 1872 č. 9168.

* * *

Jestliže domáhá se nemanželská matka nebo třetí osoba, jež nemanželské dítě po čas, kdy samo vydržovati se nemohlo, ošetřovala, na jeho otci *náhrady výloh,* které jí vychováním tím vzešly, třeba takové pohledávání posuzovati dle *práva civilního* o záležitostech, *když kdo jedná za jiného,* zvláště dle § 1042

obč. zák., v které příčině neplatí krátká lhůta promlčení [1]), nýbrž vyžaduje se uplynutí 30 roků. [2])

Týž soud dne 17. prosince 1873 kniha jud. č. 81.

* * *

Z výrazu »náhrada«, jehož se v § 1042 obč. zák. užívá, jasně vysvítá, že náklad (na výživu dítěte nemanželského), za jehož náhradu žalobce (nemanželská matka) v základě ustanovení tohoto paragrafu žádá, *a*) skutečně byl učiněn, dále *b*) nesmí býti onen náklad takový, aby se o něm pochybovati mohlo, a to i *c*) tehdy, když obnos jeho od žalovaného (nemanželského otce) popřen nebyl, zdali totiž žalobce tak veliký náklad vůbec učiní.

Týž soud dne 9. ledna 1879 č. 5411.

* * *

Jasnější předešlých rozhodnutí jmenované instance jest o této příčině následující: Jestliže koná nemanželská matka povinnost, která jí jako matce *náleží,* že má totiž své nemanželské dítě živiti a ošetřovati, *dobrovolně,* není oprávněna, za plnění této povinnosti na zploditeli dítěte žádati náhrady.

Týž soud dne 6. února 1867 č. 891.

* * *

Poručníkovi nemanželského dítěte *nepřísluší právo* podati žalobu na otce dítěte o zaplacení nákladu za ošetřování dítěte, který zapravila nemanželská matka nebo někdo třetí, *dříve než* byla žaloba od matky dítěte podána.

Týž soud dne 20. srpna 1861 č. 5486.

---

[1]) O té stanoví § 1480 obč. zák., že nastane po uplynutí *3 let.*

[2]) O tomto řádném promlčení stanoví § 1479 obč. zák. že nastane po *30 letech* bez rozdílu, zdaž je právo, o které běží, do veřejných knih vloženo čili nic.

OBSAH.

Listy homiletické.

Strana

Neděle I. adventní. O duchu naší doby. Alois Dostál 1
Neděle I. adventní. Ranní promluva o mši sv. rorátní. Frà L. Štolc . . . 6
Svátek neposkvrněného početí Panny Marie. Proč a jak se Panně Marii tak vznešené přednosti dostalo. František Jirásko 9
Neděle II. adventní. Jan Křtitel nebyl by mužem dle smýšlení věku našeho 15
Neděle III. adventní. O povolání člověka. Frant. Franěk 20
Neděle III. adventní. Jak se máme zpovídati. Josef Lhotský 23
Neděle IV. adventní. Kdo jest to, jenž k nám o Hodu Božím Vánočním přijde? František Jirásko 31
Neděle IV. adventní. O vánočním stromku. P. Bernard Brand, O. S. B. . 36
Hod Boží Vánoční. Bůh se stal dítětem lidským, aby nás lidi povýšil za dítky Boží. František Jirásko 39
Hod Boží vánoční. Co při jesličkách Páně máme obzvláště věřiti, co doufati a jak milovati. Prokop Baudyš, O. S. B. 45
Svátek svatého Štěpána. O prostředcích, jimiž víru svou zachováme. Jan Götschner 48
Neděle po narození Páně. Komu položen jest Kristus ku pádu? Jan Götschner 52

Listy katechetické.

Některá praktická cvičení při katechesích. Fr. Wolf 57
Nová biblická dějeprava. Xav. Dvořák 61
K otázce: Patronátní právo katechetů. Emanuel Čvančar 63

Listy vědecké.

Manželství, pro překážku ligaminis a clandestinitatis neplatné, před všemi stolicemi světských soudů. (Zvláštní právní případ.) Dr. Ant. Brychta 65
Kdo jest povinen při nedostatku církevních prostředků uhrazovati náklad na ředitele kůru a dle jakého měřítka rozvrhuje se povinnost tato? Dr. Josef Mrštík 70
Péče o chudinu. JUDr. Jan Sojka 73
Pohřeb dítka nekatolického na hřbitově katolickém. Václav Vačkář . . . 75
Resoluce kongregace Sacri Officii ze dne 18. července 1900, kterouž dovoleno přistoupiti k druhému sňatku při nemožnosti zjištění smrti prvého manžela. — Rozhodnutí posvátné kongregace ritů ze dne 7. prosince r. 1900 o pochybnosti vzhledem k simplifikaci svátků 77
Právní přítel a rádce. Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva. Dr. Ant. Brychta 79

Předplatné

na

„RÁDCE DUCHOVNÍHO“

ročně 8 K.

přijímá knihkupectví Cyrillo-Methodějské Gustav Francl v Praze

(Melantrichova ulice).

Vychází jednou měsíčně o 4—5 archových sešitech.

Literární oznamovatel.

Methodický výklad nového katechismu. Sepsal ThC. *Matěj Lhotský*, professor náboženství při c. k. ústavě ku vzdělání učitelů v Soběslavi. — Čtenáři »Rádce duchovního« seznámili se již s mnohými ukázkami »*Methodického výkladu nového katechismu*«, jež byly uveřejňovány v »Listech katechetických« »Rádce duchovního« a s dostatek oceněny. Vdp. professor výklady nového katechismu vydává ve zvláštních sešitech a dospěl již k sešitu čtvrtému, jednajícímu »o křesťanské spravedlnosti«. Dílo s nemalou pílí psané jest schváleno nejdůst. bisk. konsistoří v Česk. Budějovicích a v čís. 27. »Ordinariátního listu« jest doporučeno diecésnímu kléru. Upozorňujíce na spis vdp. prof. Lhotského, přejeme si z toho srdce, aby jako dobrá pomůcka ke katechetickému vyučování v žádné kněžské knihovně nescházel. — Cena sešitu 36 h.

Význam a důležitost starokřesťanských památek a pomníků pro vědu a náboženství. Podává Dr. *Jos. Tumpach.* Cena 1 K 30 h. Str. 105. — Spis tento jest otisk z »Obrany« r. 1900 a 1901 a věnován jest nejdůst. arcibiskupu lvovskému, msgnru. Dru Jos. Bilczewskému. Obsahem spisu jsou přednášky, r. 1899 v lidovém kursu konané, jednající o významu a důležitosti starokřesť. památek a pomníků pro vědu a náboženství. Mluva jest všude vytříbená, krásná, úprava vzorná. Doporučujeme spis ten vřele.

Manželství ve světle nejstarších památek a pomníků křesťanských. Sděluje Dr. *Jos. Tumpach.* Cena 90 h. Stran 49. — Na významný tento spisek zvláště upozorňujeme.

Apostati. Obrazy ze života kněžského i světského. — I. *Srdce matky.* Cena 80 h. II. *Pryč od Říma.* Cena 90 h. Píše *Petr Kopal* Časové tyto povídky z péra našeho předního katolického spisovatele vřele doporučujeme.

Právní rádce pro duchovní správu v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Soubor církevních a státních zákonů, nařízení, rozhodnutí, norem s praktickým návodem o jejich použití a příslušné formuláře. Sepsal ThC. Jan Pauly, kaplan a redaktor »Věstníku katol. duchovenstva«. V Praze 1901.

Kniha tato bude bohatou sbírkou všeho zákonodárství státního a církevního ve všech odborech duchovní správy, ke které bude nucen kurátní klérus velmi často sáhnouti v přerozmanitých případech své činnosti. Materiál jest bohatý a důkladně zpracovaný a především k praktickým případům přihlížející. Soudíce dle prvního sešitu, tvrditi můžeme, že kniha ta bude výhodnou pomůckou duchovním správcům v mnohých spletitých případech. K tomuto spisu se ještě vrátíme; zatím jej vřele doporučujeme.

Dr. *Burian.*

Ročník IX. Číslo 2.

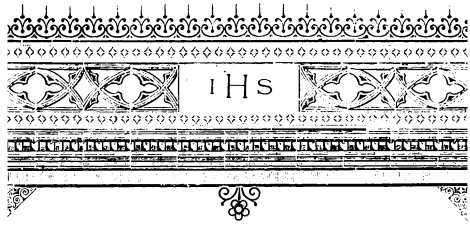

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redakci vede

Dr. JOSEF BURIAN,

sídelní kanovník Vyšehradský,

za přispění mnoha čelných spolupracovníků.

Vydává

VÁCLAV KOTRBA.

Schváleno nejd. kníž. arcib. konsistoří v Praze, a nejd. konsistoří v Č. Budějovicích.

V PRAZE 1901.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba.

OBSAH.

Listy homiletické.

Strana

Poslední den v roce. Čas našeho života jest vzácný. Boh. Tomíček . . 81
Nový rok. Kdo Pána Ježíše v srdci svém nosí, nemusí se lekati I. ani svízelů tohoto života, ani II. přístrachu blížící se smrti. Jan Götschner 90
Neděle po Obřezání Páně. Sv. Rodina vrací se z Egypta. P. Prokop Baudyš, O. S. B. 95
Svátek Zjevení Páně. Církev naše jest obecná. Fr. Wolf 99
Neděle I. po Zjevení Páně. Hledejme Ježíše 1. v modlitbě, v chrámě; 2. u kněží, učitelů Církve; 3. v zkroušenosti a pokoře. P. Prokop Baudyš O. S. B. 103
Svátek Jména Ježíš. (Neděle II. po Zjevení.) Jméno Ježíš jest významné, svaté, mocné a sladké. P. Prokop Baudyš, O. S. B. 106
Neděle devítník. (Památka sv. Rodiny.) Skrytý a tajemný život Páně v Nazaretě v lůně svaté Rodiny. P. Prokop Baudyš, O. S. B. 109

Řeči příležitostné.

Promluva při pohřbu P. T. p. kanovníka mons. J. Dědka v Kalné Dol. 18. listopadu 1901. Fr. Wolf. 112

Listy katechetické.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené. Napsal Václav Oliva. . 116
Některá praktická cvičení při katechesích. Fr. Wolf 122
Josef Egyptský. Ethické poznámky a vysvětlivky k jednotlivým článkům této biblické stati. Píše Ant. T. Javorský. 125

Listy vědecké.

Manželství, pro překážku ligaminis a clandestinitatis neplatné, před všemi stolicemi světských soudů. (Zvláštní právní případ.) Dr. Ant. Brychta 129
Pravý názor o protestantismu. Píše Dr. Ladislav Dvořák 134
Kdo jest povinen při nedostatku církevních prostředků uhrazovati náklad na ředitele kůru a dle jakého měřítka rozvrhuje se povinnost tato? Dr. Josef Mrštík. 139
Péče o chudinu. JUDr. Jan Sojka 145
Literární oznamovatel. 148

Velebné pány novosvěcence

upozorňujeme důtklivě na náš časopis, který v duchovní správě jest spolehlivou rukovětí a výbornou pomůckou homiletickou.

Přihlášky přijímá

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl

v Praze, Melantrichova ulice.

Předplatné

na

„RÁDCE DUCHOVNÍHO“

ročně 8 K.

přijímá knihkupectví Cyrillo-Methodějské Gustav Francl v Praze

(Melantrichova ulice).

Vychází jednou měsíčně o 4—5archových sešitech.

LISTY HOMILETICKÉ.

Poslední den v roce.

Čas našeho života jest vzácný.

»Synu, šetři času!« Sir. 4, 23.

Podivuhodné jsou cesty prozřetelnosti Boží. To dokazuje následující událost. V jistém německém městečku žjl mladík, který trávil mladý věk v rozkoších a radovánkách všeho druhu. Chodil z jedné hospody do druhé, pil a hrál, jak se říká, podle noty, skromný svůj výdělek v nestřídmosti a rozpustilosti promrhávaje. Jednou, bylo to právě poslední noc v roce, hýřil opět se svými soudruhy a teprve pozdě po půlnoci navracel se domů, v duchu ještě se stále oněmi modlami obíraje, kterým se celá jeho bytost tak marně kořila.

V tom potká ponocného, který právě oznamoval hodiny, při čemž zvučným hlasem takto zpíval:

»Vzbuď se, duše, ze sna smrti,
vzmuž se, ovce ztracená,
hodina z těch krátkých čtvrtí
mžikem bývá ztrávena!

Čas utíká, věčnost kyne,
co na světě, všecko zhyne,
ty pak, jak zde dosloužíš,
vezmeš tam, co zasloužíš.«

Mladík zůstane státi, poslouchá dojímavý tento zpěv a jeho srdce, nejsouc ještě zcela prázdno všeho dobrého citu, dobře rozumělo hlasu Božímu. I umínil si, že od té chvíle svůj život polepší a také s milostí Boží svému slovu dostál. Möhler, I., 151.

Byl to, nejmilejší v Kristu, vážný okamžik pro onoho mladíka, když tímto zpěvem ponocného tak důtklivě na předešlý svůj

život a na věčnost upamatován byv, slib učinil, že novým rokem nový, lepší život započne. I nepochybuji, že tento jeho úmysl každý z vás pochválil . . .

Hle, dnes také stojíme na sklonku jednoho roku, několik krátkých hodin uplyne a nastane nový rok. Rcete, zdali nemáme při dokonávání tohoto roku také zapotřebí nějakého hlasatele, jenž by na nás volal: »Vzbuď se, duše, ze sna smrti«? Není i nám třeba, aby nás upamatoval na věčnost, řka: »Cas utíká, věčnost kyne?«

Není i nám potřebí, abychom se naučili náležitě oceniti věci vezdejší, o nichž dí: »Co na světě, všecko zhyne«?

Zdaž i nám není užitečno, pomníti na odplatu aneb trest, který nás tamto očekává? »Ty pak, jak zde dosloužíš, vezmeš tam, co zasloužíš?«

Ano, i my máme takového spasitelného připomenutí zapotřebí a právě dnes nejvíce, když netoliko velikost nesmírné dobrotivosti Boží v tomto roce obdržené, ale i velikost naší vděčnosti či nevděčnosti na váhu máme položiti.

Bůh dával nám život, zdraví a síly ke konání našich povinností, Bůh dával zdar našemu počínání, žehnal naší pracovitosti a zručnosti, zachovával nás a chránil, Bůh nás Svým svatým slovem učil, těšil a napomínal, svatými svátostmi posiloval a k věčnému životu připravoval. Všecko naše myšlení, chtění a konání Jeho darem jest, jak praví o tom apoštol národů sv. Pavel, že všeliká naše dostatečnost z Boha jest, a že ničeho nemáme, čeho bychom od Něho nebyli obdrželi. Především pak popřál nám Bůh času k polepšení, zdokonalení a spasení.

Jak pak jsme tohoto nejvzácnějšího ze všech darů užívali? Co jsme v něm učinili pro Boha, pro duši a věčnost?

Ty, o starý roku, ty sám vydej svědectví pravdě! Ty sám pověz, co dobrého pro spasení svých duší jsme učinili, jak horlivě drahého času k svému zdokonalení používali, jak daleko ve snahách života jsme pokročili!

Vidím, drazí v Kristu, vidím, kterak tu a tam vyniká některý den starého roku, některá hodina, která nebyla docela pro věčnost zmařena, přece však všecky tyto dny přehlušuje jenom jeden hlas: »Vzbuď se, duše, ze sna smrti!«

A tohoto hlasu tedy, nejmilejší v Kristu, nám dnes zvláště šetřiti jest. Tento hlas jako hlas onoho ponocného nechať nás přivede v novém roce k novému životu, vždyť on napomíná nás slovy moudrého Siracha: »Synu, dcero, šetři času!« A proč šetřiti nám času?

Protože **čas našeho života jest vzácný**.

Tato vzácnost času budiž tedy předmětem našeho posledního rozjímání v tomto starém roce, abychom se naučili v budoucím roce náležitě si ho vážiti a dobře užívati. Poslechněte mne tedy s nábožnou pozorností, když počnu dále mluviti.

Pojednání.

Již jeden z věhlasných pohanských mudrců, jménem Seneka, vyjádřil se o času, »že jest on to nejvzácnější ze všech věcí.« A to nenahlížel toliko pohan Seneka, o tom nás přesvědčují též se sv. Otcem Bernardem všichni svatí Otcové, »že se co do vzácnosti nic na světě s časem porovnati nedá.« A proto také napomíná moudrý Sirach: »Synu, šetři času!« Avšak v čem pozůstává ta pravá cena času, čili proč on tak vzácný jest, že si ho nade vše ostatní máme vážiti?

To, nejmilejší v Kristu, poznáte z náramného *prospěchu*, jaký se z dobrého upotřebení času získati může. A nebude mi těžko tohoto prospěchu času vynajíti.

Kdyby některý bohatý obchodník za nějaký drahý kámen všecko své zboží, zlato a stříbro, všecko své jmění obětoval, zdaž byste nezvolali: »I toť musí býti nějaký nadmíru vzácný kámen?«

A nyní vězte, že *milost Boží* jest takový drahocenný kámen, nade všecky statky tohoto světa vzácnější; a hle, tento drahokam milosti Boží dobrým použitím času možno získati čili koupiti.

Mimo to pak o *blaženosti nebeské* vyjadřuje se veliký apoštol národů: »Ani oko nevidělo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují. I. Kor. 2, 9. A hle, i tato blaženost nebeská, tedy samo království Boží, dobrým použitím času dá se vydobyti.

A ještě více, táži se, může býti většího statku, pokladu a dobra nežli jaký jest sám *svrchovaný náš Bůh?* A hle, i toto nejlepší a lásky nejhodnější dobro, toto nepostižitelné a věčné dobro, totiž Bůh, též dobrým upotřebením času získati se dá. A uvážíme-li vše to, zdaž nemá pravdy sv. Bernard, řka, že »čas v ceně tolik platí jako sám Bůh?«

Chci se však v tomto ohledu odvolávati též na úsudek oněch, jejichžto zrak žádnou rouškou více zastřen není, totiž na *úsudek blahoslavených a zavržených duchů.*

Ti zajisté podají tu nejlepší zprávu o vzácnosti času, neboť jim ho již více přáno není; cena totiž nějakého statku obyčejně teprve tehdy se sezná, když ho již více není.

A jakou nám *blažení duchové* podávají zprávu o času? Praví, že, ačkoliv k svému Bohu tou nejsvětější, nejvroucnější a nejdokonalejší láskou rozníceni jsou, přece jim není možno ani jedinké milosti více dosáhnouti, ani svou odplatu o dosti málo rozmnožiti, poněvadž se jim k tomu již žádného času nedostává.

Proti tomu opět *zavržení* oznamují, že, ačkoliv se nyní zrovna v potocích slz rozplývají, své hříchy největší lítostí zavrhují a zatracují, nic jim to v jejich mukách nepomáhá a pomoci nemůže, poněvadž se jim k lítosti času již více nedostává.

Ó, kdyby nyní těmto aneb oněm Bůh alespoň ještě jedné hodinky pozemského času popřál, jak by se vynasnažili, dokonale jí užiti; blažení, aby touto hodinkou ještě větší odměny dosáhli,

zavržení pak, aby dokonalým pokáním hrozný počet svých hříchů smazali.

Je-li tak vzácný čas našeho života, byť to třeba jen hodinka byla, které Bůh na tomto světě k žití popřává, ach, jak velice měli bychom si ho vážiti a k svému dobru používati! Ani jeden rok, ba, co dím, ani jeden den, ani jedna hodina tohoto drahého času nemá býti zmařena!

Drazí přátelé! Jak my jsme používali tohoto, ke konci se blížícího roku? Jak jsme užívali veškerého, dosud uplynulého času svého života? Kéž vám slouží za příklad sv. *Františka Chantalská,* která požívala času co nejsvědomitěji, ba i při rozprávkách pracovala. Když pak jí kdosi předhazoval, že se ani nevyrazí a tak že ducha svého umoří, odpověděla: »Kdybych jen jedno okamžení času promarnila, považovala bych to za krádež, kterouž bych Církvi a chudým učinila.« Černohouz, Enc. př. čas. p. 99.

Zmařeného času, drahý příteli, více *nenahradíš!* Tajemník Františka I., francouzského krále, vzdychal na smrtelné posteli: »Ó, já nešťastník! Tolik let jsem promarnil a tolik papíru v králově službě jsem popsal, ó, kéž bych byl alespoň jednoho dne pro sebe použil a na jediném archu jenerální sv. zpověď pro spásu své duše popsal! Nyní jest již pozdě!« Tamtéž, str. 98.

Hle, tak si třeba vážiti času na tomto světě!

A jak my jsme ho používali?

Ó, že si musím zastesknouti a vzdychnouti, povážím-li, že o nás skoro to samé platí, co o oněch pohanech, o nichž jistý znamenitý římský mravokárce napsal, »že velikou část života tráví zle děláním, největší částku nic děláním, celý pak svůj život děláním něčeho jiného, než co by dělati měli.«

Podobně Zeno Citticus říkával, že »člověku nejvíce času se nedostává, mnoho ztratí ho spaním, hraním a darebnostmi, jako by ho měl mnoho.«

Spočítáme-li tedy všecky ony hodiny našeho života, které častou zahálkou, hrou, nepotřebným vyražením, darebnými řečmi, ano i hříšnými rozkošemi a radovánkami stráveny byly, ach, pro Bůh, jak malá tu vypadne částka času, které bychom byli náležitě užívali!

Či myslíš, drahý příteli, když jsi ten aneb onen den aneb snad i celý týden své každodenní práce sobě hleděl, že to jest již všecko? Kolik jsi tím vyzískal pro věčnost? Byl vždycky při tvých pracích úmysl svatý? Zdali jsi nezapomněl pro své vezdejší starosti někdy na svěcení dne Páně? Věz, že »pokud Hospodin nevystaví domu, marně pracují, kdož staví jej.« Ž. 126. T. j. pokud jsi nekonal práce své s Bohem a pro Boha, pro čest a chválu Jeho, ale pokud jsi je konal toliko pro sebe, pro své živobytí a snad i proti Bohu, nešetře povinného svěcení neděl a svátků, marně jsi pracoval, a místo drahých perel zásluh lovil jsi z moře času toliko mušle pomíjejících statků, kdežto přece náš božský Spasitel nás napomíná: »Neskládejte sobě pokladů na zemi,

kdežto rez a mol kazí a kdež zloději vykopávají a kradou, ale skládejte sobě poklady v nebi, kdežto ani rez, ani mol nekazí a (kdežto) zloději ani nevykopávají ani nekradou.« Mat. 6, 19.

Ó, jak velikou škodu trpí křesťan, který tento drahý čas toliko *vezdejším starostem věnuje!* Co vezme s sebou vezdejšího na věčnost? A nepostaral-li se zde o dobré použití času, o nějaké zásluhy pro nebe, čím bude se moci před soudem Božím vykázati?

Perský král Chosres (Chesroe) tázal se jednou učenců a mudrců u dvora svého: »Který člověk nad jiné byl by nešťastnější?« I bylo tu mnohého hádání, až konečně Busur Muhir, pěstoun samého syna králova, takto pravil: »Po mém zdání nad jiné bídnější a nešťastnější jest takový člověk, který se při skonání nemůže rozpomenouti ani na jeden čin dobrý a šlechetný, na nějž by s potěchou mysliti a s kterým by se důvěrně před obličej Páně přiblížiti mohl.«

A tak také i já na konci tohoto roku pravím, že nad jiné nešťastnějšími a bídnějšími bychom byli, kdybychom se nemohli upamatovati ani na jeden dobrý a šlechetný skutek, na nějž bychom nyní, na konci tohoto roku, s potěšením mysliti a s kterým bychom se jednou důvěrně před obličej Páně představiti mohli. A z tohoto stanoviska a dle tohoto měřítka nyní každý sám sebe se taž: »Jak šťastným či nešťastným byl pro mne tento uplynulý rok?«

Mnohý snad mezi námi jest, jehož v tomto roce potkala smrt nějaké drahé osoby aneb jej zastihla nemoc, krupobití, neúroda aneb oheň! Netajím nad tím zarmoucenosti své, věda, že jsou to samé nešťastné příhody, které vás, nejmilejší v Kristu, více aneb méně v tomto roce potkaly, avšak nenazývá se všeliké takové dopuštění »*navštívením Božím*«? Největším neštěstím zajisté jest hřích, jmenované pak nehody jen tak dalece dobrými aneb zlými nazývati se mohou, jak daleko je k svému spasitelnému užitku aneb ku zkáze své od Boha přijímáme a jich užíváme. Pamatuješ-li se tedy dnes na dobré věci, jež ti Bůh v tomto roce činiti popřál a snad tobě laskavě je propůjčoval, děkuj za to Bohu, řka se žalmistou Páně: »Ne nám, Hospodine, ne nám, ale jménu Tvému buď sláva!« Ž. 89, 4.

Kdo však nejsi sobě vědom takových skutků, pro tebe, ach, bez užitku, na zmar a dle toho, co jsem o vzácnosti času pravil, k té největší škodě tento rok uplynul.

Ó, vizme tedy, jak vzácný jest čas! Jak mnoho dobrého můžeme v tomto čase pro sebe získati! Jakou škodu můžeme přivoditi sobě špatným užíváním času! Kéž bychom jednou se sv. apoštolem Pavlem mohli zvolati: »Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval. Naposledy složena jest mi koruna spravedlnosti, kterouž mi dá v onen den Pán, spravedlivý soudce.« 2. Tim. 4, 7.—8. Amen.

Vojtěch V. Řeřicha, kaplan ve Vodolce.

Na poděkování starého roku.

O čem nás učí matriky farní?

»A otevřiny jsou knihy.«
Zjev. 20, 12.

V jednom městě bývaly na konci roku prostory chrámové vždy tak naplněny zástupy, že by jimi ani jablko nebylo propadlo. V lodi kostelní, v presbytáři, na oratoři, na choře čekali křesťané na počátek služeb Božích. Ba i na schodech za kazatelnou tlačili se mnozí, kteří již jinde nemohli najíti místa. — Nikdy nebyl takový nával, jako právě v předvečer nového roku. — Co bylo asi toho příčinou? — Na kazatelnu vystoupil kněz, proslulý řečník, aby pobídl věřící k díkům za dobrodiní, prokázaná v uplynulém roce. Mluvil výborně — ale přece toto nebylo příčinou velikého návalu posluchačstva. Ba mnozí by mu vše odpustili, jen kdyby začal již s tím, proč vlastně přišli. — A co to tedy bylo? — Aj, ke konci vzal kněz arch papíru a předčítal, kolik lidí se v uplynulém roce na osadě narodilo, kolik jich umřelo a kolik vstoupilo do stavu manželského. A při tomto předčítání bylo ticho, že nebylo ani znáti dechu. Každý dychtivě naslouchal, aby mu ani číslice neušla. Ano, mnozí ještě potom zastavili se v sakristii, prosíce, by si mohli ještě jednou pohyblivost obyvatelstva přehlédnouti. —

Dnes vidím, milí přátelé, také prostory našeho malého kostelíčka více nežli kdy jindy naplněny. Věřím, že jste všickni přišli s dobrým úmyslem klást účet Pánu Bohu za uplynulý rok. Ale jsem také jist, že též v nitru vašem ozývá se přání, byste zvěděli osudná čísla, která zde nedaleko mám poznamenána na papíře.

Abych snad nebyl obtížným a vyhověl vašemu toužebnému přání, nuže nechci dnes o ničem jiném mluviti, než o počtu těch, kteří se letos narodili, vstoupili do stavu manželského nebo se světem tímto se rozloučili. Snad nám takové rozjímání mnoho prospěje na duši. Já pak se domnívám, že mi za to tím ochotněji věnujete laskavou pozornost, když mluviti budu dále ve jménu Páně. —

Pojednání.

I. V uplynulém roce narodilo se na naší osadě 175 osob. Poněvadž jsou naznačeny v našich matrikách, byly pokřtěny.

O 175 katolíků má tedy naše osada více! Číslo značné! Hle, jak před našima očima rostla Církev Boží, aniž bychom této důležité události větší věnovali pozornost! A přece měla by nás plniti radostí a býti nám vážným napomenutím. — Před časem, před lety i s námi zastavili se kmotři na tomto posvátném místě, by nám vyprosili milost Ducha Sv. a dali nás zapsati do počtu učenníků Kristových. Tehdy v posvátném okamžiku činili jsme s Otcem nebeským zvláštní smlouvu pro nastávající život.

Hospodin dle Písma sv. často stýkal se s lidmi, čině s nimi úmluvu. Kdo nevzpomene na úmluvu s Noemem, Abrahamem,

Mojžíšem. A tak učinil i s námi na křtu sv. Tam slíbil nám Hospodin Svou milost a věčnou blaženost, my jsme Mu pak slíbili, že po křesťansku chceme věřiti a živi býti. Arci, tehdy slibovali za nás kmotři, ale od té chvíle byli jsme pravdám sv. náboženství vyčováni a pobízeni k obnově křestní úmluvy.

Takořka denně připomínalo naše křestní jméno náš slib, jejž jsme druhdy složili do rukou kněze, a na němž jest závislou blaženost nebeská. Kdo víru křestní odhodil, anebo podle ní nežil, zrušil slib, a tudíž ani Bůh není vázán potom, aby ho povolal k životu věčnému.

Nebyl tak někdo z nás nešťastným? Občas dobrý hospodář dává své účty do pořádku. Aj, není zde právě dnešní den způsobilým, abychom uvažovali, jak to vypadá s naší vírou a jakými kolejemi se ubíral život náš? Jak to vypadá s naší vírou? Nebuší svědomí naše? Vír času snad strhl nás do svých proudů? Byli jsme lhostejni, nedbajíce Stvořitele, Vykupitele a Posvětitele svého? Snad vír času hnal nás k útokům proti sv. Církvi a jejímu učení? Byli jsme snad lehkomyslni, přijímajíce každého za apoštola svobody a pravdy, jen když ukazoval nepřátelské čelo proti sv. náboženství? Král Ludvík XIV. prý ve svém nepřátelství proti rodu Habsburskému spojil se i se sultánem tureckým. Tak bohužel mnohý domýšlivý odpůrce Církve Boží jest tak zaslepen, že se bratříčkuje s lidmi, od nichž by v chladné rozvaze musil odvrátiti svou tvář. Tak nízko stojí jejich vědomost náboženská!

Víra, milí přátelé, není věcí lhostejnou, s kterou by se mohlo dle libovůle obchodovati. Bez víry nemožno se líbiti Bohu. Jestliže ti tedy záleží na duši, nedáš se tak lehce snad k vůli lichému úsměvu nebo lahodění strhnouti do proudů protináboženských! A kdo má kusa cti v těle, nebude se svým náboženským přesvědčením jednati dle nahodilého rozmaru nebo dle libovůle některých lidí, kteří sice mohou býti dobrými řečníky, obchodníky, úředníky a tak podobně, ale věcem náboženským rozumějí méně nežli školní dítě. A dokonce kdo jest v pravdě moudrý, nedá se mistrovati ve věcech víry člověkem, jenž snad za plat jezdí po naší vlasti, lidi kazí a podněcuje, jenž vlastně žádného přesvědčení nemá, ale tomu slouží a dle toho své mínění mění, kdo mu více platí. Víra není věc obchodu, a běda, kdo jest lehkomyslným. »Kdo neuvěří, bude zatracen!«

S vírou jest spojen také život dle sv. víry. Víra jest toliko pravidlem, zákonem. Co platen zákon, kdybychom se dle něho neřídili? »Kdybych měl víru, tak že bych hory přenášel, lásky pak kdybych neměl, nic nejsem!« Vydejme i zde počet z vladařství svého! Jaký byl život náš? Slavný básník český cestoval po krajinách severního Německa, kde druhdy bývalo sídlo slovanských národů, kteří však násilně byli poněmčeni. A tu vzdychá sobě spisovatel asi těmito slovy: »Dědiny, mravy, postava těla, výraz tváře ukazují na naše příbuzné — sotva však slyšíš jejich řeč, poznáváš, že jsi v cizině!« Podobně mohli bychom vzdychnouti bohužel, pozorujíce život nynějších křesťanů. Obyčeje ze-

vnější tak se vryly do národů, že se zdá, jakoby u nich Kristus byl pancvníkem, sotva však pozoruješ mravní život, budeš omražen ledovým dechem, upomínající na doby pohanské. Vida chrámy a jiná zařízení, řekl by Kristus: »Lid tento ctí mě sice ústy, ale srdce jeho daleko jest ode mne!«

Posud se slaví církevní rok, vánoce, velikonoce . . . ale jen po světsku, náboženství jest jen zevnější nátěr. Co činí svět, jest jen zbytek křesťanského života, který po tolika letech nemůže přece tak snadno býti vymazán, ale i v tom zbytku tak mnoho jest pohanského. Kde jest návštěva chrámu? Sebezápor? Nedělní klid? Jak se přijímají sv. svátosti? Víra slabá, láska slabá, a proto o Boha tak málo péče. Co se činí, činí se jen pro tělo, pro požitek časný. — A to jest právě chyba. Nebude-li náboženství podobno kvasu, neprokvasí-li celý život národů, pak běda! Ovoce nevěry a povrchního života již se jeví. U nás nedávno začala jistá strana v novinách podrývati víru a naváděti k životu protináboženskému, útočíc na kněze a na všechen církevní řád — a hle, jaké žalostné následky! U nás v Čechách bohužel rádi se strojí podle ciziny. A právě tato cizácká nevěra tak mnohého učinila nespokojeným, nešťastným. Stesky se všech stran, mládež hyne, vychovatelé nevědí si rady. A kdyby tak ještě v rodinách aspoň otec anebo matka nekazili zhoubného plevele, kam bychom to přivedli? Kdyby tak jednou pokolení lidské mělo se říditi těmi pravidly a zásadami, jaké káže nevěra, kam bychom to přivedli? Kdyby tak jednou pokolení lidské mělo se říditi těmi pravidly a zásadami, jaké káže nevěra, pak bychom se ocitli zase v pohanské hrůze, před níž trneme a z níž nás vysvobodil Kristus Pán. Ano, když pohlédneš na křtitelnici, milý příteli, vydej dnes počet z vladařství svého! Jaký byl život tvůj? Lituj svého poblouzení, obnov křestní úmluvu, slibuje znova Pánu Bohu, že odříkáš se ďábla, i všech skutků jeho, i vší pýchy jeho!

II. V uplynulém právě roce odbývalo se 47 sňatků v naší farní osadě. — Rodina jest základ společnosti lidské. Bez řádného manželství došlo by k rozkladu mezi národy. Proto Pán Ježíš společenství muže a ženy posvětil a nazval svátostí. — V rodině právě má se náboženství Pána Ježíše přiváděti ke skutku, pomocí rodiny má vniknouti do krve a žil pokolení lidského. — Kristus za tou příčinou měl Matičku, která byla zasnoubena chudému tesaři, aby rodina nazaretská byla vzorem rodině křesťanské. Otec ať se podobá sv. Josefovi, matka blahoslavené Panně, děti ať prospívají jako Pán Ježíš.

Kristus zanechal na zemi viditelné království — Církev sv. Ale jako budova skládá se z kamenů, tak Církev skládá se z rodin. Má-li tudíž dílo Krista Pána přinášeti užitek, nestačí sv. náboženství jen v kostele, ale třeba, aby se v každé domácnosti provádělo zvláště.

Starali jste se o to všichni, kteří jste si zde u oltáře před Bohem zasvěcovali svou domácnost? Vydejte počet z vladařství svého, otcové i matky, jak jste vedli dům svůj, zejména své děti,

svou čeleď! V jakém duchu? V duchu světa nebo v duchu Božím? Byly v domě vašem hvězdami zářícími: zbožnost, modlitba, láska k Pánu Bohu? Plnily se u vás zákony Boží i zákony Církve sv.? Vzpomínejte! Byl-li váš dům skutečně chrámem Božím, zda se v něm provádělo vše, co jste slyšeli v kostele? Byl skutečně ten váš dům úzce spojen s kostelem? Ne-li, nuže napravte svou chybu! Od nynějška ať tam jediným vládcem Pán Ježíš!

III. V uplynulém právě roce umřelo na naší osadě 120 lidí všeho postavení a všeho stáří. A tu vidím, jak na tváři mnohého z vás zaleskla se slza. V tomto počtu zajisté nachází se váš milovaný tatíček, matička, manželka, bratr, přítel . . . Tedy jako vždy chodila po našich chatách nemilosrdná smrt! Co spojeno s osudným číslem tklivých vzpomínek! Vidíme lože bolestné a na něm smrtelné tahy ubožáka. Opakujeme si celou jeho nemoc a veškeren pohřeb až ke hrobu. A těch hrobů! Kdo by se nadál, že ta řada tolik vzroste, že v ní budeme míti také my svou zahrádečku, kterou zalévati budeme hořkými slzami? Kdo by se nadál, že tak mnohý, který byl dnes rok ještě silen a zdráv, tak brzy usne spánkem hrobovým!

Ó, knihy zemřelých, plny siz, jaké nám nesete upomínky! A jaké zase nám ryjete do srdce starosti! Také vás dnes nadarmo neotvírá kněz. Kolik hrobů, tolik důkazů, že já také umru. Kniha mrtvých jest dosti objemná, popíše se však přece jednou celá. A jedno místo v ní jest vykázáno mně. Které? Kdy na ně dojde řada? Nevím, ale dojde jistě! Možná, že již za rok diviti se budou lidé: »Hle, kdo by to řekl, ten člověk byl ještě nedlouho mezi námi! Byl ještě tak mlád, tak pln života!«

Nahlédněme ještě do knihy zemřelých! Hle, nepíše se tam »pan«, »paní«, ale prostě jméno za jménem. Postavení po smrti přestane, tam budeme si všichni rovni. Smrt není jen pro někoho, jest pro všecky. A stojí v knize zemřelých rozmanitá příčina smrti. Brzy umře někdo náhle, brzy po dlouhé nemoci. Vzpomeňme na ubohou naši císařovnu! V růžovém rozmaru chvátá k přístavišti, nemyslíc na nic jiného, nežli na radostný výlet — a v okamžiku dýka vražedná maří vznešený život její. Chtěla jásati při jubileu svého vznešeného manžela, a zatím manžel truchlí nad její rakví!

A tak smrt může zmásti naše plány, naše úmysly. Nevíme, kdy? kde? jak?

Ó, kniho mrtvých, jak k tklivým nás vedeš myšlénkám! — S nadějemi hledíme budoucnosti vstříc, těšíce se na život bez starosti a práce — a zatím snad nás čeká bolest větší, nežli v letech minulých!

Ale tak žalostně nesmíme ukončiti starý rok. Pryč s obavami! Nad námi vládne Bůh nejvýš dobrotivý, který se o nás stará jako otec o dítky své. Nedá zahynouti těm, kteří v Něj doufají! Kdo žije dle zákona Božího, ať neleká se smrti! Jsem připraven, co se mi může zlého státi? A nejsem-li? Nuže, co nejdříve vyrovnám účty své a dám si pak pozor na každý krok, abych již nebloudil. S takovými předsevzetími započnu šťastný a radostný nový rok. Amen.

Boh. Tomíček.

Nový rok.

Kdo Pána Ježíše v srdci svém nosí, nemusí se lekati I. ani svízelů tohoto života, ani II. přístrachu blížící se smrti.

»Ukázala se milost Boha, Spasitele našeho, vyučujíc nás, abychom odřeknouce se bezbožnosti pobožně živi byli na tomto světě.« Tit. 2.

Stojíme dnes jako na prahu a u vchodu do nového občanského roku 1902 po narození Páně, jenž jest temným závojem před námi zahalen. I kdož z nás nepřeje si, aby tento nastávající rok byl proň šťastným a blaženým? A takovým býti může a jistojistě bude, jestliže sami jen opravdu chtíti budeme.

A jak? tážete se.

To závisí předně od Boha, jenž všecky osudy a příhody života našeho ve Svých rukou má; pročež staré přísloví dí: »*Bůh vládne štěstím;*« to závisí dále i od nás samých t. j. od našeho k Bohu se chování, jak opět jiné přísloví dobře praví: »*Každý jest sám svého štěstí strůjce a kujce;*« nebo jak my Bohu, tak Bůh nám. Musíme se tedy odříci bezbožnosti a pobožně t. j. pro Boha, v Bohu a podle Boha živi býti na tomto světě.

A k tomu nás naučiti, k tomu nám Svou milostí dopomoci chce náš božský Spasitel, Kristus Ježíš. Vždyť jen proto na svět přišel, aby nás dobrými, ctnostnými, spravedlivými, svatými a tudy opravdově šťastnými a blaženými lidmi zde na zemi, po smrti pak oslavenými dědici nebeskými učinil. Boha, Spasitele svého, Ježíše Krista tedy pevně se přidržeti a ve svatém Jeho společenství tento rok započíti, tráviti a skončiti: to budiž naší jedinou a nejsvětější snahou po celý tento rok a tak se v něm jistě dožijeme roku šťastného a blaženého. K tomu On Sám nás vyzývá, an dí: »*Já jsem cesta, pravda i život.*« »*Zůstaňte ve mně a já ve vás.*«

K tomu nás povzbuzují Jeho svatí apoštolové. Tak píše sv. Petr: »*Nebojte se a nekormuťte se, ale Pána Krista posvěcujte v srdcích svých!*« A sv. Pavel napomíná: »*Stůjte v Pánu . . . Slovo Kristovo přebývejž ve vás hojně! Pokoj Kristův vládniž v srdcích vašich!*«

Abyste těchto pobídek tím ochotněji uposlechli, chci vám dnes dokázati, jak *šťasten a blažen jest, kdož Pána Ježíše stále v srdci svém nosí, jelikož se nemusí lekati ani:*

I. *svízelů tohoto života, ani*

II. *přístrachu blížící se k němu smrti.*

Pojednání.

I.

V pravdě blažený a šťastný jest člověk, který Ježíše Krista v srdci svém stále nosí t. j. v Něj věří a doufá a srdečně Ho miluje, neb on se nemusí nižádných svízelů vezdejšího života báti a sice ani nepokojů ani pokušení ani utrpení jeho.

Dobře se přirovnává tento pozemský život nebezpečné plavbě po vlnobitném moři; neboť jest pln sem tam zmítání a se kolotání, nejistoty a nepokoje, zmatků a strachu naháněni, bouří a rozbrojů. Na nic nemůže se zde člověk bezpečně spolehnouti. A k těmto zevnějším pokoj a blaženost srdce rušícím bouřím druží se i vnitřní rozbroje, vyvolávané v nás samých prudkými zlými vášněmi. Čím více je totiž ukojiti se snažíme, tím více na nás dorážejí a nás pohánějí. Teď nás posedá pýcha, jindy námi lomcuje nenasytná lakomost, tu hoříme zlostí, tu zase bledneme závistí; teď nás užírá nenávist, jindy rozpaluje chlípnost tak, že nic spokojenost naši více nekalí, jako hříchové a bouřící v nás světské nikdy dost nemající žádosti.

Avšak všeho toho nebojí se pravý *přítel a ctitel* Pána Ježíše.

Nebojí se zevnitřních nepokojů, ale volá se žalmistou Páně: »*Bůh spasení mé, kohož bych se bál? Bůh ochránce života mého, kohož bych se strachoval?*« Ž. 26., 1. — Nebojí se vnitřních nepokojů, nebo Kristus, tento kníže pokoje, při Jehož narození pěli andělé: »*Pokoj lidem dobré vůle!*« — tento bouře mořské krotitel — tenť jest s ním a nedá mu zahynouti. I utíká se důvěrně a pokorně k Němu na modlitbě, volaje: Ach! dobrý a mocný Ježíši! Zachovejž mne! Hynu! A božský Spasitel, jenž se jako spáti zdál, vstává, poroučí a zjednává svým mocným slovem ustrašenému srdci mír, pokoj, ticho a svatou spokojenost.

Ó, kdo střízlivě, spravedlivě a pobožně živ jest na tomto světě, kdo dle učení a dle příkladu božského Spasitele se odřekl bezbožnosti a v uzdě pojímá světské žádosti: ten také dovede se svým jakýmkoliv osudem vždycky spokojen býti a jen proto jest za našich dnů tak mnoho reptalů a nespokojenců, poněvadž jest tak málo Bohu Spasiteli s tělem i s duší oddaných křesťanů. Jen Kristus jest i učitel i příklad i dárce pokoje a spokojenosti. Kdož se Ho pevně drží, nemusí se dále strachovati nižádného boje s pokušením v tomto pozemském životě.

»*Bojováním jest život náš na zemi,*« praví Job 7., 1. a sv Pavel píše, *že každý křesťan jest »bojovníkem Páně a rytířem Krista Ježíše«*. 2. Tim. 2., 3.

Ano, nejmilejší, není jináč a nemůže jináč býti. Nebe jest království, kterého si každý svatým bojem pro věc Boží dobýti musí. Proto jest zapotřebí pokušení. Bez pokušení není boje, bez boje není vítězství, bez vítězství není koruny: »*Žádný nebude korunován, leč kdo řádně bojoval,*« dokládá týž apoštol. Jest pak to boj krutý a těžký, boj proti trojímu nepříteli: tělu, světu a zloduchu, boj, který se teprv se smrtí ukončuje.

Než blaze tomu, kdož Pána Ježíše, božského vítězitele, na své pozemské pouti vždycky po boku má a v srdci svém Jej chová! On v tomto nesnadném boji není opuštěn, neboť Ježíš, smrti a pekla přemožitel bojuje pospolu s ním, a v něm, jakž Sám zaslíbil: »*Aj, já s vámi jsem.*« »*Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.*« A sv. Pavel vyznává, že prosil Pána, aby od něho odstoupil osten tělesných žádostí, že mu ale

Pán Ježíš řekl: »*Dosti máš na milosti mé; nebo moc v nemoci se zdokonaluje;*« načež dokládá: »*Protož rád se chlubiti budu svými slabostmi, aby ve mně přebývala moc Kristova.*« A jinde: »*Všecko mohu v tom, kterýž mne posiluje, v Kristu Ježíši.*«

Svatá, jako anděl čistá panna, Kateřina Sienská měla jednoho času s velikým pokušením co zápasiti. Duch její byl zatměn, oplzlí obrazové stavěli se jí na oči a Sám božský miláček její, Kristus Ježíš, jenž se jí častěji v nebeském vidění zjevoval, zdálo se, že ji opustil. Ale svatá bojovnice neustála ve svém krutém pokušení na modlitbách k Němu se utíkati, až pokušení přešlo. Tu pak zjevil se opět Pán Ježíš jako jindy v jasné záři, vise na kříži a krví zbrocený řka: »Viz, dcero má, co já pro tebe trpěl; nebudiž tedy i tobě proti mysli, též z lásky ke mně trpěti.« »A kdes byl, miláčku můj,?« tázala se Kateřina, všecka radostí oplývajíc, »kdes byl, když srdce mé tolika oplzlostmi bylo pokoušeno?« »Já byl v srdci tvém, milá Kateřino,« odvětil Pán. »A jaks mohl, Pane, v srdci mém bydliti, an tenkráte tolika oplzlostmi přeplněno bylo?« tázala se znovu panna. »Což jsi měla v tom pokušení nějaké zalíbení?« dí k ní Pán. »I nikoliv, ale nesmírně mne to trápilo,« odvětila panna. »A to jest tvojí zásluhou,« dí na to Kristus Pán. »Já přebýval v srdci tvém, já byl s tebou a u tebe, já se díval na tvůj zármutek, když jsi se těch necudných proti vůli tvé v tobě povstávajících obrazů zhostiti nemohla; já tě sílil, abys neklesla, ve svých myšlénkách si nelibovala, jim statečně odporovala a tudy jimi se neposkvrnila; já jsem tě před nepřátely duše tvé bránil, a když jsem tě zkusil, opět jsem tě milostí svou osvítil a pokušení zahnal.«

Hle! Tak bojuje Kristus Pán s námi a v nás, chováme-li Jej v srdci svém a utíkáme-li se na modlitbách k Němu v pokušeních života. I nemáme se jich tedy přílišně co báti. A totéž platí o utrpeních vezdejších. Šťasten a blažen, kdo Pána Ježíše v srdci svém chová; neboť božský Spasitel jest v nich jeho těšitelem i sílitelem, tak že sobě v nich nikdy nezoufá, ale naopak v nich a z nich se i radovati dovede. Není strasti, v které by Kristus i slovem i příkladem i milostí Svou trpícího nedovedl mocně potěšiti. On Sám volá: »*Pojďtež ke mně všickni, kteří obtíženi jste* (t. j. hříchy svými i všelikými strastmi tohoto světa) *a já občerstvím vás.*« Mat. 11, 28. A sv. apoštol Pavel vyznává: »*Naplněn jsem potěšením, mám hojnou radost ve všelikém soužení našem.*« 2. Kor. 7, 4. A odkud medle za našich dnů tak málo trpělivých a tak mnoho zoufanlivých? Odtud, že Krista Spasitele neznají, že Jej nemilují, že se k Němu důvěrně neutíkají, odtud že bez Něho putují a místo u Něho, u bídného světa útěchu hledají, kterýž ji dáti nemůže a nechce. Ó, jak jináč vede se ve strasti upřímným ctitelům a milovníkům Kristovým! Plníť se při nich ono Jeho zaslíbení: » *Blahoslavení lkající a plačící; neb oni potěšeni budou.*« Mat. 5, 5. Kristus Spasitel jejich útěcha, posila a blahá naděje.

Ale nejenom ve svízelích života, nýbrž i v hodině smrti jest Kristus Ježíš oblažitelem a spasitelem těch, kteří v Něj věří, doufají a Jej srdečně milují a v srdci svém stále Jej nosí.

II.

Nový rok k smrti krok.

My všichni kráčíme cestou k smrti a každým okamžením blíže k ní přicházíme. Smrt jest ten poslední ze svízelů pozemských, který mnohého člověka děsí a velkého mu strachu nahání. Jsou pak to hlavně tři okolnosti, které smrt hroznou činí, totiž rozloučení se s tímto světem, nepronikutelná temnost hrobu a nastávající nezměnitelná věčnost. Ale blažený a šťastný jest člověk, který Boha, Spasitele, Ježíše Krista v srdci svém stále nosí, neb on se nemá co báti poslední hodiny své, hodiny to smrti, nechť si mu kdykoli vyprší.

Jen smrt bez Boha, bez Krista Spasitele má do sebe cosi děsného a hrozného. Jest to smrt nešťastná, zlá, neblahá, beznadějná. Takovou umírá nevěrec, nekajicník, nepřítel a rouhavý nenávistník Boží. O takovéto smrti oznamuje Duch Sv.: »*Smrt hříšníků nejhorší*« (velmi zlá). Ž. 33, 22. A opět: »*Když umře člověk bezbožný, žádné naděje nebude mu více.*« Přísl. 11, 7. »*Hrozno jest, upadnouti v ruce spravedlivého Boha. Pomsta na tělo bezbožného jest oheň a červ.*« Sir. 7, 19. A božský Spasitel učí: »*Kdo jest nevěřící Synu, neuzří života, nýbrž hněv Boží zůstává na něm.*« »*Nebudete-li věřiti, zemřete ve hříchu svém.*« A sv. Jan: »*Kdo nemiluje, zůstává v smrti.*« Jan 8, 24. Sv. pak Pavel: »*Nemiluje-li kdo Pána našeho Ježíše Krista, budiž proklat.*« 1. Kor. 16, 22.

Z těchto neklamných výroků Zjevení Božího je patrno, že smrt bez Boha Spasitele, Ježíše Krista, bez víry v Něho a bez lásky k Němu jest smrt hrozná, poněvadž spolu beze vší naděje, bez naděje ve slavné z mrtvýchvstání, bez naděje odpuštění hříchů, bez naděje v radostné opět se shledání a bez naděje věčně blaženého v nebi přebývání, neb taková smrt časná má za následek smrt věčnou.

Takovouto hroznou smrtí umřel druhdy Jidáš, odpadlík od Krista a zrádce jeho, o němžto Sám božský Spasitel pravil: »*Běda člověku tomu, skrze něhož Syn člověka zrazen bude. Dobře by bylo jemu, by se byl nenarodil člověk ten.*« Mat. 26, 24. A ve Své modlitbě velekněžské za Své učenníky zvolal: »*Otče svatý, kteréž jsi mi dal, zachoval jsem a žádný z nich nezahynul, než syn zatracení.*« Jan 17, 12.

Takovou neblahou smrtí umřel bohatec, o němžto týž Kristus dí: »*Umřel bohatec a pohřben jest v pekle.*« Luk. 12, 22.

Takovou smrtí umřel spolu ukřižovaný se Spasitelem lotr na levici, neboť umřel jako nepolepšitelný bohorouhač, jako nevěrec, jako nenávistník a nepřítel Kristův, umřel ve hříších svých a sestoupil s kříže do trápení věčného. Ó, uchovejž Bůh každého z nás smrti takové!

Jakož ale smrt bez Boha Spasitele Ježíše Krista vždy jest hrozná, tak zase pro toho, který Krista Ježíše stále v srdci svém chová, jest utěšená. »*Drahá jest před očima Božíma smrt Svatých*

jeho.« »Spravedlivých duše v rukou Božích jsou a nedotkne se jich muka smrti.«

»Blahoslavení, kteří v Pánu umírají! Tomu, kdož se bojí Pána, dobře bude v nejposlednější čas a v den skonání svého požehnán bude. Spravedlivý, byl-li by před časem smrtí zachvácen, v občerstvení bude.« Sap. 4, 7.

Tak nás ujišťují neomylné výroky zjevení Božího. A pravdu jejich dosvědčují nesčíslní příkladové blaženě v Pánu zesnulých.

Tak utěšeně skonal zbožný Simeon, jemuž Duch Sv. oznámil, že neumře dříve, než uvidí Krista Pána. Ana pak Maria dítko své v chrámě obětovala, spatřiv Simeon dítě a poznav v Něm vedením Ducha Sv. Spasitele světa, vzal je na lokty své a velebě Boha zvolal: Nyní, ó Pane! milerád umru v pokoji; nebo touha má je vyplněna.

Tak sladce umřel Josef, muž spravedlivý, pěstoun Pána Ježíše; neboť umřel v náručí a po boku svého milovaného svěřence, pročež se i jako patron umírajících ctí.

Tak pokojně umřel na kříži kající lotr Dismas po pravici Pána Ježíše, hajitel nevinně urouhaného Spasitele, když mu Pán netoliko odpuštění hříchů, ale i účastenství v království Svém pojistil.

Tak rozkošně zemřela blahoslavená Panna Maria, máti Kristova; neboť láska k Božímu Synu planoucí rozvázala konečně vazby jejího těla a smrt spojila ji s mileným Synem na věky v nebesích.

Tak libě umřel prvomučenník Páně, nevinný jáhen sv. Štěpán. V mladistvém věku, na popravišti, krváceje z mnoha ran, maje ustláno na špičatém, ostrém kamení, obklopen nepřáteli zuby naň skřípajícími, se slovy na rtech: *»Pane Ježíši, přijmiž . . .« usnul v Pánu,* dí Skutky ap.

Tak klidně umřel sv. apoštol Pavel, jemuž smrt byla velevítanou, protože jej vedla k milovanému Mistru, jakž píše: *»Žádost mám rozdělenu býti a býti s Kristem,«* a na krátce před svou smrtí vyznává: *»Dobrý boj jsem bojoval.«*

A sv. pověst dí, že, když mu za Nerona kat hlavu sťal, tato třikráte se dále překulila a při každém zastavení ještě jméno Ježíš vroucně pronesla.

Takovouto překrásnou smrtí zemřeli tisícové tisíců mučenníkův a svatých i světic Božích s láskou k Pánu Ježíši v srdci, se slovem Ježíš na jazyce a s křížkem v rukou.

Hle, nejmilejší, tak šťastně a blaženě umírají ti, kdož Pána Ježíše v srdci svém nosí, čili kdož umírají s láskou k Pánu Ježíši v srdci svém; neboť kdo v lásce k Bohu Spasiteli, tedy v Pánu umírá, nebojí a neleká se smrti, jak sv. Jan píše: *»Bázně není v lásce, ale dokonalá láska ven vyhání bázeň.«* 1. Jan 4, 18.

On se neděsí temného hrobu, neboť v Kristu Ježíši má pojištěné blahoslavené své z mrtvých vstání, on se neděsí bolestného rozloučení se svými miláčky, neboť v Kristu Ježíši má zaručeno radostné shledání se s nimi; on se neděsí svého po smrti nastá-

vajícího přísného soudu, neboť jej vyprovází sladké pomyšlení: Ježíš, milostivý přítel kajících hříšníků, milosrdný Samaritán, Beránek Boží, který snímá hříchy světa, dobrý pastýř, velekněz, který obětí Svou věčné vykoupení nalezl, nejmocnější prostředník u Boha Otce: tento Ježíš, můj dobrý známý, můj laskavý Pán, Jemuž jsem sloužil, Jejž jsem vždy v srdci choval, ctil a miloval, tenť mi bude laskavým Soudcem, pročež volám s žalmistou Páně: »*Bychť pak chodil uprostřed stínu smrti, nebudu se báti; neboť Ty, Bože Spasiteli, se mnou jsi.*« Žalm 22, 4.

* * *

V Kristu shromáždění! Přesvědčili jste se, jak doufám, že jenom ten opravdu šťasten a blažen jest, kdo Boha, Spasitele svého, Ježíše Krista duchovně vždy v srdci svém chová, tak, jak Jej blahoslavená Panna Maria tělesně pod srdcem nosila, jelikož se nemá co báti ni svízelů života, ni přístrachu smrti. I což bychom mohli tedy prospěšnějšího a moudřejšího dnes na počátku tohoto nového roku učiniti, jako živou vírou, pevnou nadějí a vroucí láskou k Pánu Ježíši se přivinouti, ve jménu Jeho a s Ním tento rok započíti, tráviti a skončiti?

Ano, to budiž naším nezvratným přesvědčením! Neznám lepšího blahopřání nad ono, kteréž služebník Kristův každodenně při oběti svaté vícekráte pronáší, volaje: »Dominus vobiscum! Pán s vámi!« A to samé i já nyní volám: Pán budiž s vámi i se mnou po všecky dny tohoto roku! Pán budiž s vámi i se mnou ve všech nepokojích života a udělujž nám svatou spokojenost! Pán budiž s vámi i se mnou ve všech pokušeních života a udělujž nám sílu k odpírání zlému! Pán budiž s vámi i se mnou ve všech strastech letošního roku a udělujž nám v nich svou útěchu a trpělivost!

A měl-li by kdo z nás během tohoto roku z uložení Božího branou smrti na věčnost se odebrati, Pán budiž s ním!

K tomu cíli Jej za Jeho milost prosme, volajíce: Pane, zůstaň s námi! Buď nám průvodčím! Ty pravý Obnoviteli pokolení lidského, který všecky věci nové činíš! Obnoviž i nás a dejž nám nové srdce, kteréž by Tě v tomto roce upřímně milovalo, nový jazyk, který by čest a slávu jména Tvého horlivě hlásal a šířil, nový život, který by se Tvému přesvatému životu víc a více podobal a Tebe novými bohulibými skutky oslavoval. Amen.

Jan Götschner, farář na odpoč. ve Vídni.

Neděle po Obřezání Páně.

Sv. Rodina vrací se z Egypta.

»Vstaň, vezmi dítě i matku jeho, a jdi do země israelské.« Mat. 2, 20.

Po celý měsíc říjen modlíváme se již po několik let z ustanovení sv. Otce každého dne sv. růženec a loretánskou litanii

s modlitbou k sv. Josefu, kterou sv. Otec sám složil. V překrásné této modlitbě volláme sv. Josefu mezi jiným takto: »Ochraňuj, nejpečlivější strážce božské rodiny, vyvolené potomstvo Ježíše Krista . . . a jako jsi druhdy Dítě Ježíše z největšího nebezpečí života vysvobodil, tak i nyní braniž Církev sv. proti nepřátelským úkladům . . .« atd.

Církev sv. jest rodinou Boží na zemi, ona jest to »vyvolené potomstvo Ježíše Krista«, ona jest »na zemi putující Kristus«.

»Osudy sv. Rodiny na zemi jsou osudem Církve svaté«, a podobně jako byl sv. Josef ochráncem sv. Rodiny, tak jest od sv. Otce ustanoven a prohlášen patronem, ochráncem sv. Církve. Ono veliké nebezpečí života, z něhož sv. Josef Dítko Ježíše vysvobodil, byly nástrahy Herodesovy, jimž unikla sv. Rodina útěkem do Egypta. Dnešní pak svaté evangelium vypravuje, jak sv. Rodina na rozkaz Boží vrací se z Egypta opět do Nazareta. Uvažujme ku svému poučení a ku své potěše o sv. Rodině:

1. *Za jakých okolností se vrací* a
2. *kam se ubírá.*

Pojednání.

1. Když byl anděl Páně přikázal ve snách Josefovi, aby se dal s dítkem a Jeho matkou na útěk do Egypta, neřekl mu, jak dlouho trvati bude jeho vyhnanství, toliko podotkl: »Buď tam, dokavadž nepovím tobě.« Nevěděl tedy Josef, bude-li jeho pobyt v cizině trvati dlouho aneb jen na krátko, jen tolik věděl, že přijde opět anděl a poví jemu. Tato nejistota však netrápila jej ani neznepokojovala; onť pevně důvěřoval v moudré řízení Boží. A jeho důvěra jej nezklamala. Sv. evangelium dokládá: »Když pak umřel Herodes, aj, anděl Páně ukázal se Josefovi ve snách v Egyptě, řka: Vstaň a vezmi dítě a matku jeho, a jdi do země israelské.« Když tedy umřel Herodes, to bylo asi dvě leta po vraždě mláďátek betlémských; pomsta Boží zachvátila jej. Konec jeho byl hrozný.

Sv. evangelium o něm mlčí; za to líčí jej podrobněji židovský dějepisec Josefus Flavius. Žárná horečka prý poznenáhla jej ztrávila. Ač nesmírným hladem a žízní byl trápen, nemohl pro veliké bolesti v životě ničeho pozříti. Nastala vodnatelnost u velikém stupni, dech jej dusil a nesnesitelným zápachem naplňoval celé obydlí. Žádá, aby ho dopravili do nedalekých lázní, ty však jeho neduh zhoršily, takže na zpáteční cestě nucen byl zůstati v Jerichu. Pozoruje, že se blíží jeho konec, rozkázal svolati nejpřednější muže z celého království do Jericha a je, až umře, povražditi, aby prý byl, kdo by po jeho smrti plakal. V krutých bolestech chtěl se podřezati, což se mu nepodařilo. Konečně v zoufalé zuřivosti bídně dokonal. Tak strašnou pomstu vykonala na něm ruka Páně!

Tu by snad mnohému všetečnému zkoumateli osudů lidských mohla naskytnouti se tato otázka: Když již Bůh onoho královského ukrutníka trestati chtěl, proč neučinil tak hned tehdy,

když pojal vražedný úmysl proti božskému dítku? Tím by se byl sv. Rodině ušetřil dosti trapný útěk do Egypta a zamezilo se povraždění mláďátek! Na to nevíme jiné odpovědi, než co řekl veliký badatel, sv. Pavel: »Jak jsou nevyzpytatelni soudové Boží a nevystižitelné cesty Jeho!« Řím. 11. Snad tehdy ještě nebyla dovršena míra Herodesových nepravostí, aneb i míra Božího milosrdenství nebyla ještě vyčerpána. Snad chtěl Bůh dáti pro věčné časy na Josefu a Marii dosud nevídaný příklad hrdinské víry a poslušnosti. Či nezdá se vám, že víra Rodičky Boží a poslušnost sv. Josefa právě při útěku do Egypta v nejvzácnějším světle se objevují? Představte si Rodičku Boží v tom okamžení, když ji Josef ze spánku budí, řka: »Maria, vstaň, máme se dáti s Ježíškem na útěk do Egypta!« Asi před deseti měsíci řekl jí anděl o Ježíšovi: »Tenť bude veliký a Syn Nejvyššího slouti bude, a dá jemu Bůh stolici Davida, otce jeho, a kralovati bude na věky, a království jeho nebude konce.« To jí řekl anděl, a nyní má utíkati s Ním do Egypta, hned v noci a tak daleko! Zdaliž nemohla tím její víra býti otřesena? Ale jí nepřipadá ani jediná myšlénka pochybující, ona vstala a dává se na útěk, ani slovíčka nepromluvíc. Aneb táži se: Kdo z vás, jsa na místě sv. Josefa, a uslyšev andělův rozkaz: »Vstaň, vezmi dítě i matku a utec do Egypta!« nebyl by měl desaterou omluvu a výmluvu pohotově? Teď v noci, do tak daleké země, cestu neznám, jak se tam dostanu, jak se tam smluvím s cizím národem, nemám prostředkův ani na cestu, ani na výživu, tak a podobně byl by mnohý namítal aneb aspoň sám u sebe proti řízení Božímu reptal. Sv. Josefu ale nic podobného ani na mysl nepřipadá. On vstal a šel.

Hle, jaké to krásné vzory pevné víry a oddané poslušnosti máme na Panně Marii a na sv. Josefu. Těch bychom neměli, kdyby je Bůh takto nebyl zkoušel. Snad chtěl též Bůh ukázati, jaké osudy bude míti na zemi sv. Církev, veliká ona rodina Boží na světě; tytéž, jaké měla sv. Rodina. Tehdáž byl to první styk Ježíše Krista se světskou mocí, se světskou vládou.

A hle, hned při prvním setkání chce Jej Herodes zahladiti; Ježíš musí útěkem Svůj život zachrániti, ale konečně přece vítězí a Herodes bídně zahynul. A tak jest to až podnes i s Církví sv. Ona byla a bude od světských mocí pronásledována, do vyhnanství posílána, ale ona jako Kristus vítězí, kdežto její pronásledovatelé bídně hynou. Tuto, zvláště pro naše doby potěšitelnou myšlénku, vyslovil již sv. Beda, řka: »Že Herodes brzy po zavraždění dítek betlémských umřel a že Josef s Pánem a Matkou jeho do země israelské se opět navrátil, ukazuje, že všeliké pronásledování Církve pomstěno bývá smrtí nepřátel, že po každém pronásledování Církvi opět pokoj se vrací, a že věřící, kteří v čas pronásledování trpí, do vlasti své se opět navrátí.« Beda hom. in fest. Innocentium. Všecko pomíjí, ale Kristus zůstává na věky! Ukrutníci pomřeli, ale mučenníci živi jsou a kralují s Kristem na věky! Protož nestrachujmež se lidí, aniž doufání své mějme v moc

světskou, nýbrž spoléhejme na Ježíše Krista, jenž jest týž dnes a včera a zůstává na věky!

2. Ač vyhnanství v egyptské zemi bylo pro sv. Rodinu zajisté velmi krušné, přece neodvážil se sv. Josef je dříve opustiti, než by mu dán byl k tomu rozkaz od Boha. Jakmile mu anděl Páně přinesl ten rozkaz, bez odkladu »vstal, vzal dítě a matku jeho a přišel do země israelské.«

Hle, jak krásné to naučení pro nás, abychom i my ve všem, co myslíme a konáme, hleděli poznati, co jest vůle Boží a dle ní se také řídili, nedbajíce, zdali jest tak příjemno čili nic. Sv. Josef měl patrně v úmyslu, navrátiti se se sv. Rodinou do Betléma, odkudž byli vyšli. Neboť tak se mu zdálo býti vůlí Boží. Když pak přišel do judské země a uslyšel, že by tam Archelaus kraloval, jenž zdědil po otci Herodesovi s panováním i jeho ukrutnost, uvažoval a jistě též na modlitbách Boha prosil, aby mu dal na jevo Svou vůli, má-li tam jíti. A milostivý Bůh ani tu jej neopustil a dal mu ve snách napomenutí, aby se obrátil do krajin galilejských. Tak chce Bůh, abychom v důležitých otázkách životních nejprve sami rozumem svým uvažovali, co máme činiti, abychom, ale také ne sami sobě vždy důvěřujíce, k Němu se na modlitbách utíkali, a On nás Duchem Sv. osvítí, abychom to, co dobré jest a spasitelné, také volili a vykonali.

Jakmile věděl sv. Josef, že se má obrátiti do krajiny galilejské, nebylo mu těžko, voliti městečko, kde by se usadil.

Sv. evangelium dí: »A přišed, bydlil v městě, jenž slove Nazaret, aby se naplnilo, což povědíno bylo skrze proroky, že Ježíš Nazaretský slouti bude.« Ani tato krátká poznámka sv. evangelia není bezúčelná a můžeme z ní čerpati pěkné poučení. Pojmenování »Nazaretský« má význam trojí.

a) Nejprve znamená tolik jako: »posvěcený«. Kterak neměl by slouti Kristus Pán »posvěcený«, jenž Sám jest původcem vší svatosti? Jsme však i my, vyznavači Ježíše Krista, posvěceni skrze Něho na křtu svatém, jak dí sv. apoštol: »Obmyti jste, posvěceni jste, ospravedlněni jste ve jménu Pána našeho Ježíše Krista.« I. Kor. 6, 11. »Kristus miloval nás a vydal sebe samého za nás, aby nás posvětil, očistiv nás obmytím vody skrze slovo života.« Ef. 5, 26.

Kéž bychom to, nejmilejší v Kristu, dobře uvážili a vedli život, shodující se s naším posvěcením!

b) Jiný význam toho slova jest dle proroka Isaiáše, 11, 1., »kvítek« aneb »proutek« aneb »ratolest«. Ježíš Kristus jest ten výkvět, ten prut z kořene Jesse, jak o Něm řekl Isaiáš, prorok, my pak na tento proutek štípeni jsme, jsouce údové pravé Církve, t. j. tajemného těla, jehož hlavou jest Kristus.

»Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti: kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese ovoce mnohé: nebo beze mne nemůžete ničeho učiniti.« Jan 15, 5. O, zůstaňme vždycky v Něm a s Ním, neboť kdo nezůstane v Něm a odštěpí se od Něho a Jeho Církve,

»vyvržen bude ven jako ratolest, i uschne, a seberou jej a uvrhnou na oheň a hoří.« 15, 6.

c) Konečně znamená pojmenování »Nazaretský« tolik jako »pohrdaný« Is. 53, 3., jakýmiž byli u židů obyvatelé města Nazareta. Kdož jiný jest to, než milý Vykupitel náš, Ježíš Kristus, o Němž prorok takto dí: »I vzejde jako proutek a jako kořen ze země žíznivé: nemá podoby ani krásy, a viděli jsme ho . . . pohrdaného a nejposlednějšího z mužů, muže bolestí . . .« 53, 2. 3. Tak volil již jako dítko pro nás povrženým býti, ba i na kříži ještě nesl potupný nápis: »Ježíš Nazaretský, král židovský«, aby nás dříve Svým životem učil tomu, co napotom kázal: »Blahoslavení jste, když vám zlořečiti a protivenství činiti a všecko zlé o vás lhouce, mluviti budou, pro mne: radujte se a veselte se, nebo odplata vaše hojná jest v nebesích« Mat. 5, 11. Nebuďmež tedy malomyslní, aniž se lekejme, jestliže svět námi pohrdá a nám protivenství činí pro to, že věrni chceme býti Kristu a Bohu upřímně sloužiti. To řekl již sv. apoštol, že »všichni, kdož chtějí pobožně živi býti v Kristu Ježíši, protivenství trpěti budou.« 2. Tim. 3, 12. Budeme-li ale s Kristem trpěti pohanění, budeme i s Ním povýšeni v slávě. Amen. P. *Prokop Baudyš*, O. S. B.

Svátek Zjevení Páně.

Církev naše jest obecná.

»Synové tvoji z daleka přijdou.«
Isai. 60, 4.

Podivná zdají se slova dnešní svaté epištoly, a zdá se, jakoby se dnešní sv. epištola ani nehodila na svátek Sv. Tří králů, Zjevení Páně! Vyňata jest dnešní sv. epištola z proroka Isaiáše, který předpovídal slávu Jerusaléma, svatého města. Prorok, osvícený Duchem Sv., líčí slávu, kterou míti bude Jerusalém, jak národové budou přicházeti z daleka, široka do svatého města. Pohanští národové přijdou, aby klaněli se v Jerusalémě Hospodinu, přijdou v tak velikém množství, jakoby se moře přivalilo. A národové, dosud pokrytí mrákotou, osvíceni budou slávou, jež vzejde nad Jerusalémem.

Tak prorokoval prorok svatému městu, Jerusalému, prorok, osvícený Duchem Sv., jehož proroctví naplniti se musilo. Však uvažme! Jerusalém, svaté město, leží v rozvalinách, Boží chrám, jenž v něm býval, jest zničen, sláva Jerusaléma zašla! Proroctví se nenaplnilo? Ó, drazí v Kristu, nesmíme si mysliti, že proroctví se nesplnilo!

Naplnilo se, ale ne o tom městě svatém, Jerusalémě, ve kterém trpěl a zemřel Pán Ježíš; o tom Jerusalému Sám Pán Ježíš prorokoval, že v něm nezůstane kámen na kameni. Naplnilo se proroctví Isaiášovo na Jerusalémě novém, o kterém čteme ve Zje-

vení sv. Jana, miláčka Páně: »V těch dnech viděl jsem Jerusalém nový, sestupující s nebe od Boha.« Zjev. 21, 2. Naplnilo se na Církvi sv., na naší Církvi; nad ní viděna jest sláva Hospodinova, k ní přicházejí národové, synové její z daleka přicházejí,

neboť **ona jest všeobecná, ona objímá všecky národy světa.**

A dnešní den právě nám to připomíná, jest to svátek všech národů, jež z pohanstva přijali sv. naší víru katolickou. Důkaz toho budiž předmětem dnešního našeho rozjímání.

Pojednání.

I.

Sv. tři králové, jejichž svátek dnes slavíme, jsou obrazem všech národů, kteří do Církve sv. vstoupiti mají a již též vstoupili; neboť Církev Kristova jest pro všecky lidi všech věků, jest všeobecná a tak přijímá všecky národy, a proto sv. tři králové, přicházející klanět se Pánu Ježíši a uznávající Jej za Krista, Pánem Bohem slíbeného, jsou obrazem národů v Církvi, hledajících svou spásu, a Církev všecky je přijímá, protože jest ustanovena pro všecky, jest všeobecná.

a) Již ve Starém Zákoně prorokováno bylo, že v Pánu Ježíši budou požehnáni všichni národové země, že celá země bude naplněna učením Jeho. A Pán Ježíš, protože umřel za všecky lidi, chtěl, aby všichni lidé spásy stali se účastnými v Církvi Jeho. Proto poručil sv. apoštolům, aby šli do všech končin světa, kázali sv. evangelium všemu stvoření. Prorokoval, že kázati se bude Jeho evangelium po všem světě na svědectví a pak přijde konec. Proto dal Své Církvi učení takové, že se hodí pro všecky lidi všech stavů, všeho vzdělání, a všichni jím se říditi mohou; takovou bohoslužbu Církvi své dal, aby se jí všichni mohli účastniti, aby se hodila pro všecky.

b) A pozorujme naši Církev sv., zda jest opravdu taková? Jděme do všech končin světa a všude najdeme katolíky, všude najdeme věřící, kteří se řídí učením Církve sv., najdeme věřící všech stavů, všech povolání, všeho stáří, všeho vzdělání, a všichni ti s pýchou se hlásí ke své Církvi katolické, všecky šťastnými a spokojenými činí učení, jež hlásá naše Církev sv. Učení její hodí se tedy opravdu pro všecky, jak to Pán Ježíš chtěl.

c) Zdaž také bohoslužba naší Církve sv. hodí se pro všecky lidi? Právě toto bývá nyní kamenem úrazu. Namítají: »Bohoslužbu koná Církev katolická latinsky a proto pro lid se nehodí.« Však odpověď na to je snadná: Právě, kdyby se bohoslužba konala jazykem národním, hodila by se pouze pro ten který národ, a národ jiného jazyka by jí nerozuměl. Ale poněvadž koná se latinsky, každý naučí se ve škole při náboženství význam slov a každý pochopí, co se děje při oltáři, a tak zároveň mohou obcovati službám Božím Čech i Němec, Angličan i Francouz, všichni zároveň kteréhokoli jazyka a všem bohoslužba rovným dílem vyhoví a žádný národ při ní není výše ceněn než druhý, všichni

rovnocenně mohou při bohoslužbě naší katolické Církve sloužiti Pánu Bohu.

Na stavbě dráhy pracovalo tady v Čechách před lety mnoho Vlachů. Když byla neděle aneb svátek, šli všichni do kostela a obcovali nábožně kázaní a mši sv. Jednou ptal se jich stavitel: »Jak se vám tady v kostele může líbiti, vždyť nerozumíte česky.« Oni odpověděli: »Ovšem, kázaní nerozumíme, ale když kněz pak slouží mši sv. a od oltáře se obrátí a řekne: »Dominus vobiscum« aneb »Ite missa est«, jsme jako doma u nás. Rozumíme úplně dobře a modlíme se stejně jako doma.« A tak i my všichni, kdybychom šli kamkoli na konec světa, všude, ve kterémkoli národě, přijdeme-li do kostela katolického, budeme jako doma. Kdybychom byli vystěhovalci v Americe a půjdeme na mši sv. do kostela, tu kněz tam, právě jako tady, říká: »Dominus vobiscum« a Čech může v mysli své uprostřed národa cizího sloužiti Pánu Bohu tak, jako ve své rodné zemi. Církev sv. zařízenou bohoslužbu má tak, aby všichni lidé všech stavův a národů mohli se jí účastniti tak, jak Pán Ježíš ji založil a ustanovil. Na naší Církvi

d) se naplnilo, co prorokoval Isaiáš: »Síla národů přijde k Tobě.« Ó, radujme se proto, plesejme, že nám Pán Bůh dal tu milost, že jsme se narodili v naší Církvi katolické, obecné. Nedejme se snad svésti těmi hlasy, kteří mluví o národní církvi. Nedbejme hlasů těch. Pán Ježíš založil Církev Svou, jakož umřel za všecky lidi, pro všecky lidi.

Církev Pána Ježíše musí býti tedy pro všecky národy. Každý národ do ní musí míti přístup a ona musí všem národům sloužiti ke spáse věčné. Tak to chce Pán Ježíš! Jakmile bychom chtěli míti pro svůj národ zvláštní Církev, měli bychom sice Církev národní; byla by snad česká, ale nebyla by to Církev Pána Ježíše!

Radujme se, že jsme v Církvi katolické, radujme se zvláště dnes, neboť dnes jest právě svátek, jenž nám to právě připomíná, že Církev naše jest všeobecná, dnes, abych tak řekl, jest svátek katoličnosti, všeobecnosti naší sv. Církve!

II.

Dnes každý národ má oslavovati počátky svého pokřesťanění, počátky svého vstoupení do Církve sv. Ti tři sv. králové, kteří přišli se klanět Pánu Ježíši, byli jenom obrazem všech národů, kteří vstoupili a vstoupí do Církve sv.

Proto také Církev sv. nazývá dnešní svátek »Zjevení Páně«, že Pán Bůh zjevil narození Syna Svého pohanům, a ti pohané přijali Jej, v Něho uvěřili, stali se katolíky, vstoupili do Církve sv.

Dnešní svátek slaví Církev sv. tak, jako slavný hod Božího narození, právě tak slavně. Na svátek Božího narození slaví všichni národové stejně počátek spásy celého světa, neboť celému světu narodil se v ten den Spasitel. Ale dnes každý národ má slaviti počátek své vlastní spásy, neboť připomíná mu dnes Církev sv., že i jemu zjevil Pán Bůh narození Syna Svého, když k němu poslal hlasatele sv. evangelia.

A tak i my Čechové dnes připomenouti si máme s vděčností, že i nám, našemu národu zjeveno bylo narození Vykupitele světa, že i k nám poslal Pán Bůh hlasatele sv. evangelia. K nám poslal Pán Bůh naše slovanské apoštoly, sv. bratry Cyrilla a Methoděje. A za to děkujeme dnes Pánu Bohu, dnes v den Zjevení Páně, že i národu našemu vzešla hvězda na východě a přivedla k nám mudrce od východu, kteří naučili nás pravdě Boží a přivedli nás do lůna naší obecné Církve sv.

V Římě dnes v ústavě »Propaganda fide«, to jest v ústavě pro rozšiřování víry, kde připravují se mládenci ze všech národů za misionáře, jest zvláštní slavnost. V tomto ústavě jsou téměř všecky národnosti celého světa, jsou tam Američané, Číňané, Indové, černoši, vůbec všecky národnosti. A dnes jest tam veliká zvláštnost: Když přezpívá kněz, sloužící mši sv., latinsky sv. evangelium, zpívá pak každý z přítomných sv. evangelium svým rodným jazykem, a tak zpívá se tam dnes sv. evangelium řecky, anglicky, čínsky, turecky, arménsky, na znamení, že naše Církev sv. jest obecná, katolická, jest pro všecky národy, pro všecky lidi všech stavů, všech povolání. Slaví se tam takto sbratření všech národů v Církvi naší obecné!

III.

Ó, buďme hrdými na to, že v ní žijeme, važme si toho! Hrdě hlasme se vždy k Církvi své! Pán Ježíš nám to odplatí. Ten Pán Ježíš, kterému sv. tři králové, jakožto zástupci všech národů přinesli dary: zlato, kadidlo a myrhu! Přinesme i my na místě Pánu Ježíši, Jeho Církvi též dary tři.

a) Na místě zlata svou poslušnost Církvi Pána Ježíše věnujme! Plňme církevní přikázaní! Ať vidí na nás lidé z našeho svěcení svátků, ze zachovávání postů, ze zdržování se tanečních zábav v čas zakázaný, ze přijímání svatých svátostí, že jsme katolíci!

b) Na místě kadidla, dejme Církvi sv. svou nábožnost! Zbožně účastněme se slavností, Církví sv. ustanovených, vroucně modleme se při službách Božích, při průvodech, při všech pobožnostech!

c) Na místě myrhy, dejme Církvi své dar obětivé statečnosti! Nebojme se boje! Když jde o náboženství, když jde o víru, neříkej nikdo: »Jedná se o věc kněžskou, ať kněží sami se starají!« Ó, nikoli, když jde o víru, o náboženství, nejedná se o věc jenom kněžskou, jedná se o věc každého katolíka! Jedná se o věc tvou. Když kněz bojuje, nebojuje pro sebe sám, ale bojuje pro tebe, katolíku. Pro tvou věc obětuje se kněz. Proto ty máš se postaviti do jedné řady s knězem, máš s ním zároveň bojovati! Máš si býti vědom, že jde o tebe, o tvé náboženství, o tvou spásu! Nedbej na svět, zda ten o tobě říká klerikál, ultramontán, zpátečník! Svět ti spásu duše tvé nedá, ale dá ti ji Pán Ježíš, který skrze Církev sv. k tobě mluví, který skrze Církev sv. tebe

vede ku spáse. Proto, bez Církve spásy dojíti nemůžeš. Církvě Pána Ježíše se drž a tak jedině spásy dojdeš!

* * *

Takové pravdy hlásá dnešní veliký svátek Zjevení Páně aneb sv. tří králů. Jest to dnes svátek, v němž připomenouti si máme, že naše Církev založena jest pro všecky národy, dnes má každý národ oslaviti počátek svého pokřesťanění, počátek svého obrácení na víru Kristovu; a jako sv. tři králové dary přinesli, tak i my přinesme zase dary Církvi své, té Církvi, v níž jsme se z milosti Boží narodili, ve které žijeme a která nám dá dojíti života věčného. Buďme věrni Církvi své! Buďme dobrými katolíky! Pak o nás budou splněna slova prorokova: »Sláva Hospodinova vzejde nad tebou.«

Duše naše spojí se jednou s Bohem v blaženém patření na Něho v nebesích. Amen. *Fr. Wolf*, kaplan ve Dvoře Kr. n. L.

Neděle I. po Zjevení Páně.

Hledejme Ježíše 1. v modlitbě, v chrámě; 2. u kněží, učitelů Církve; 3. v zkroušenosti a pokoře.

»I stalo se, že po třech dnech nalezli Jej v chrámě.« Luk. 2.

Přeutěšený obrázek kreslí dnešní sv. evangelium o sv. Rodině Nazaretské; totiž její putování do Jerusaléma ku dni svátečnímu. Přehlédneme-li vše, co svaté evangelium o mládí Ježíšově vypravuje, upozorňujeme ihned, že měl Duch Sv. jiný, mnohem hlubší úmysl, když skrze evangelistu sv. Lukáše tento příběh ze života Páně zaznamenal než pouhé vypravování rodinné události. Jako zjevil Kristus Pán příchod Svůj na svět pastýřům skrze anděla, mudrcům na východě skrze hvězdu, Simeonovi a Anně vnuknutím Ducha Sv., podobně zjevuje dnes v chrámě veřejně před učiteli národa božský původ Svůj a Své poslání. Neboť co jiného znamenají slova sv. evangelia, že seděl mezi učiteli, a ne mezi posluchači, že »děsili se všickni, kteří Jej slyšeli, nad rozumností a odpovědmi Jeho;« co znamenají slova Jeho k mateři veřejně promluvená: »Co jest, že jste mne hledali? Zdaliž jste nevěděli, že Já v tom, což jest Otce mého, musím býti?« — Pán Ježíš zjevuje se v chrámě učitelům národa jakožto od Boha poslaný Messiáš! Ó, kéž by Jej byli poznali a za Svého jediného Spasitele uznali. Ale bělmo pýchy zastíralo zraky jejich a nedalo jim prohlédnouti. A tak ztratili i oni Ježíše a svým postavením zavinili, že i národ Jej ztratil a více nenašel. Ó, jak veliká jest ztráta, ztratiti Ježíše! Ztratiti Ježíše jest ztráta největší, ztráta nenahraditelná.

A jak snadno stává se i nám, že ztrácíme Ježíše — ztrácíme Jej hříchem. Kterak nalezneme Ježíše ztraceného? Když Jej budeme hledati tak, jak Jej hledali Josef a Marie:

1. *v modlitbě, v chrámě;* 2. *u kněží, učitelů Církve;* 3. *v zkroušenosti a pokoře.*

Pojednání.

1. Ztratil jsi Ježíše, a duše tvá nemá pokoje. Ó nebuď nečinným a lhostejným — hledej ztraceného Ježíše, ztracený poklad duše! A kde Jej budeš hledati? Hledej Ho nejprvé v modlitbě, ve chrámě!

Pohleďme na Josefa a Marii! Jakmile zpozorovali, že ztratili milého Ježíška, ihned Jej hledají mezi příbuznými a známými. Ale tam Jej nenalézají. Nepokoj v srdcích jejich vzrůstá; i vracejí se do Jerusaléma hledajíce Ho. — Nejmilejší v Kristu! Zdaliž můžete si jinak představiti tyto přesvaté a starostlivé rodiče Josefa a Marii, než že se společně modlí? Modlí se na cestě zpáteční, modlí se chodíce po ulicích Jerusalémských, modlí se odcházejíce do chrámu, modlí se, až Jej po třech dnech nalézají v chrámě.

Ó, jak mnozí již se zklamali, kteří ztrativše Ježíše a s Ním poklid srdce svého, domnívali se, že ohluší výčitky nepokojného svědomí zábavami a různými požitky tohoto světa! Čím více vrhali se v proud života smyslného, tím nesnesitelnější zdála se býti jejich vnitřní prázdnota a nepokoj duše, až i nezřídka na pokraji zoufalství se ocítili. — Ty pak, křesťane můj, nehledej ztraceného Ježíše tam, kde Ho nenalezneš, — nehledej Ho u lidí, nehledej Ho v hluku tohoto světa, nýbrž hledej Ho v chrámě Božím, hledej Ho v zátiší chrámu duše své! Tam poklekna pohrouži se do vroucí modlitby! Tam najdeš opět Ježíše v chrámě, v modlitbě. Ten milostivý a milosrdný Ježíš, kterýž přišel hledat a spasit, cožkoliv bylo ztraceno, nezapudí nikoho od Sebe, kdo se k Němu blíží s vroucí modlitbou, a vrátí mu opět ztracenou milost a postrádaný poklid srdce.

2. Čteme dále ve sv. evangeliu o rodičích Páně, že Jej nalezli v chrámě, »an sedí mezi učiteli zákona, poslouchaje jich a otazuje se jich.« — Hle, toť i pro tebe cesta, křesťane můj, abys nalezl Ježíše ztraceného. Obrať se k učitelům zákona Božího, — jdi ku kněžím od Církve k tomu ustanoveným. Ve věcech týkajících se věčné spásy nemůže nikdo býti sám sobě rádcem spolehlivým. Dobře činí a moudře jedná, kdo táže se o radu těch, kteří od Boha dáni jsou za učitele a vůdce na cestě spasení. Sám Syn Boží, vtělená moudrost Otce věčného, nezhrdá učiteli zákona, jde mezi ně poslouchaje jich a otazuje se jich, ač Sám moudrostí a rozumností nad ně neskonale vynikal, tak že se děsili všickni, jak dokládá sv. evangelium. Qui sapiens est, audit consilia;« Prov. 12, 15. Kdo moudrý jest, poslouchá a dbá rady jiných. Sv. František Saleský, sv. Karel Boromejský a jiní velicí světcové, byli mužové učení a moudří a dovedli na tisíce duší jiných po cestách ctnosti a dokonalosti křesťanské ku spáse věčné a napsali mnoho výtečných spisů o zbožném životě — ale samy

sebe vésti sobě netroufali, nýbrž vyhledávali rady jiných vůdců duchovních a jim se v záležitostech svého spasení s dětinnou důvěrou podrobovali.

Tak i vy, nejmilejší v Kristu, obracejte se v záležitostech spasení svého ku kněžím, kteří od Boha skrze Církev sv. za vůdce a rádce vám dáni jsou. Jim svěřte veškeré záhyby nepokojného srdce svého ve svátostné zpovědi, podrobujíce se radě a vedení jejich s důvěrou dětinnou. Jsou za našich dnů mnozí nepřátelé Církve sv., kteří všemi možnými prostředky, zejména pak veřejnými listy, hledí pomluvami, lživým překrucováním a podlým na cti utrháním duchovenstvo katolické tupiti a o úctu a vážnost u lidu věřícího připraviti. Nejmilejší! nedejte se sváděti a klamati; zkoumejte ducha a vizte, kdo s vámi upřímněji smýšlí, — zdali ten tupič v novinách — anebo váš pastýř duchovní. Více slov nepotřebuji o tom šířiti. Ne k novinářům, ani k universitním professorům, ani k jiným podobného zrna mužům, nýbrž toliko ku svým řádným duchovním zástupcům řekl Kristus Pán: »Kdo vás slyší, mne slyší; a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.«

3. Obraťme ještě jednou zraky své k Matičce Boží a vizme, kterak po třech dnech bolestného hledání nalezla v chrámě Toho, Jejž jedině miluje duše její. Jaký to hluboký bol prozrazují slova její: »Synu, ach Synáčku můj, proč jsi nám tak učinil, hle, s jakou bolestí hledali jsme tebe!« Po tři dny svírá nevýslovný bol její mateřské srdce, že postrádati má Ježíše, a přece to nebylo její vinou! — A ty, jenž jsi ztratil Ježíše svou vinou, svou největší vinou, domníváš se, že bys Jej mohl najíti bez zkroušenosti a lítosti nad hříchy svými? Rodička Boží Bl. Panna nemůže se ani probrati z bolu svého, i když Ježíše již nalezla a volá: »Ach synu můj, proč jsi nám tak učinil?« — a ty tak brzy zapomínáš na hříchy spáchané a na ztrátu Ježíše, ač měl bys je oplakávati po celý svůj život! — Ó věř, že skroušenost jest ona bezpečná cesta, která tě přivede opět k Ježíši. K ní připoj ještě pokoru, jak ji vidíš na blah. Panně: »Hle, otec tvůj a já hledali jsme tebe.« Vizme, jak pokoru svou dává na jevo; nepraví: já i otec tvůj, nestaví sebe na první místo, ač by jí vším právem příslušelo, nýbrž jmenuje napřed Josefa, pěstouna. Jak něžná jeví se v těch slovech pokora! Takť i ty chovej vždycky v sobě mysl pokornou a zalíbíš se Ježíši pokornému, který řekl: »Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.«

Trojí jest tedy cesta, kterou nalezneme Ježíše ztraceného: modlitbou v chrámě, u kněží církevních, v zkroušenosti a pokoře. Nejmilejší v Kristu! Kdykoliv svědomí vaše znepokojuje vás, že jste ztratili Ježíše, vezměte nejprv útočiště své k modlitbě vroucí, vyznejte se z viny své upřímně knězi, oplakávejte ji v pokoře a skroušenosti. a naleznete Ježíše ztraceného a s Ním vejde opět postrádaný poklid duše Vaší. Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává Svou milost. »Srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nezhrdíš.« Amen.

P. Prokop Baudyš, O. S. B.

Svátek Jména Ježíš.

(Neděle II. po Zjevení.)

Jméno Ježíš jest významné, svaté, mocné a sladké.

»Ve jménu Ježíše aby každé koleno klekalo, nebeských, pozemských i pekelných.« Filip. 2, 10.

Chceme-li se s někým, koho ještě neznáme, blíže seznámiti, tážeme se nejprve, jak se jmenuje, chceme věděti jeho jméno; a pokud neznáme člověka dle jména, zůstává nám cizím. Naproti tomu slyšíme-li pouhé jméno člověka nám povědomého, ihned vynoří se celá jeho postava před námi, jako bychom jej viděli před sebou. Proto také dal Otec nebeský Svému jednorozenému Synu »jméno, kteréž jest nad všeliké jméno«, abychom, kdykoliv je vysloviti slyšíme nebo je sami vyslovujeme, také ihned měli a viděli před sebou božskou postavu Pána a Spasitele našeho — aby jako slunce zářilo nám i všem národům po všecky věky. »Nazváno jest jméno Jeho Ježíš, kterýmž nazváno bylo od anděla, prve než se v životě počalo.« Luk. 2.

Uvažujme dnes,

jak významné, jak svaté, jak mocné a jak sladké jest toto jméno Ježíš.

Pojednání.

1. Dávají-li rodiče novorozeňátku jméno, hledívají na různé okolnosti: nazývají je buď podle otce, nebo matky. nebo podle někoho z přátel a známých. Dává-li Bůh někomu zvláštní jméno, neřídí se okolnostmi a poměry rodinnými, nýbrž hledí při tom buď na úřad, který mu chce svěřiti, nebo na zvláštní milost, kterou jej zamýšlí obdařiti. Tak čteme v Písmě sv., že nazval Bůh praotce národa Israelského, který slul dříve Abram, což se vykládá: otec vznešený — Abrahamem, t. j. otcem množství, řka: »Nebo otcem mnohých národův ustanovil jsem tebe.« Gen. 17, 5. Pán Ježíš změnil jméno Šimonovo a nazval jej Petrem, t. j. skalou, že na skále vzdělati chtěl Církev Svou. Bůh však ustanovil jméno Synu Svému jednorozenému již před narozením. »Nazveš jméno Jeho Ježíš,« přikázal anděl Marii Panně i Josefovi. A v pravdě vhodnějšího a příslušnějšího jména nemohlo dáno býti Jemu. »Nazveš jméno Jeho Ježíš,« ukládá anděl Josefovi, »Onť zajisté vysvobodí lid svůj od hříchů jejich.« Znamenáť »Ježíš« tolik jako vykupitel, vysvoboditel, spasitel. Ó, jak významné jest jméno toto! Jak jediné a výhradně příslušné Dítku Betlémskému! Ó, kéž by byl již tehdy veškeren svět zaslechl jméno to a porozuměl, co znamená! Pak byl by věděl, že toto Dítko jest vskutku onen zaslíbený a očekávaný Spasitel světa, kterýž přišel smířit lidstvo s Bohem a přinesl pokoj lidem dobré vůle.

V tomto jediném jméně přesvatém soustřeďují se takměř všecka tajemství našeho spasení. »Tak Bůh miloval svět, že Syna

Svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo v Něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.« Jan 3, 16. »Já jsem cesta a pravda i život.« Jan 14, 6. »Bratří! vězte, že ne porušitelnými věcmi, zlatem nebo stříbrem vykoupeni jste . . . nýbrž drahou krví Krista jakožto Beránka nevinného a neposkvrněného«: tyto a mnohé jiné výroky Písma svatého, v nichž se staví na odiv nevystihlá láska Boží k nám lidem — tají v sobě to jediné přesv. jméno »Ježíš«. Jméno Ježíš jest vyvýšeno nad všeliké jiné jméno, jméno, jemuž se žádné jméno leskem a slávou nevyrovná. Když za jasné noci hvězdy na nebi se třpytí, tu každá z nich má svůj lesk a svou krásu; jakmile však objeví se na obloze jasné slunce ve své záři, tu zmizí i ta nejjasnější hvězda. Tak podobně zaznamenalo Písmo svaté jména slavná, jména mužů, jejichž lesk se třpytí jako hvězdy na obloze: Mojžíš, Eliáš, sv. Petr, sv. Pavel, jak slovutná to jména po celém světě křesťanském. Jest ale jméno, v jehož lesku všecka jiná jména blednou jako hvězdy při vycházejícím slunci, a to jest jméno »Ježíš«. A jako některá tělesa nebeská nabývají světla svého od slunce, podobně i jména svatých nabývají lesku svého ode jména Ježíš, neboť nikdo nemůže býti svatým, než jediné skrze Ježíše Krista.

A tímto jménem nazýván byl Spasitel náš po celou dobu Svého pozemského putování. »Ježíši« náš! tak volávali naň v důvěrné a svaté lásce blahoslavená Jeho Matka a sv. Josef. — Jménem »Ježíš« oslovovali Jej později Jeho apoštolové i učenníci a všichni, kteříž v Něho věřili. »Ježíšem Nazaretským« nazývali Jej i nepřátelé Jeho, nenávidějíce a pronásledujíce Jej. Takto jsa nazýván, obcházel po tři leta Judskem a Galilejí, učil, zázraky konal a všem dobře činil. Když pak nepřátelé Jeho na kříž Jej přibili, dal Pilát nápis tohoto svatého jména připevniti na kříži, aby všem bylo viditelno. Pod tímto přesvatým jménem »Ježíš« vykonal Pán a Spasitel náš v pokoře a ponížení dílo našeho vykoupení.

2. Pod tímto jménem slavil však také Spasitel náš Své vítězství. Jako týž »Ježíš« slavně z mrtvých vstal, a když dne čtyřicátého slavně na nebesa vstoupil, tu ozývalo se přesvaté jméno »Ježíš« v chvalozpěvech po dvoranách nebeských, a sborové andělští, hluboce Jemu se kořice, s úctou navzájem volali: »Ježíši svatý,« »Ježíši silný,« »Ježíši nesmrtelný!« — Od té chvíle trůní týž »Ježíš« v nebesích na pravici Boha Otce plný milosti a slávy; odtud pak přijde, až naplní se dnové, soudit živých i mrtvých. Tehdy, až slunce se zatmí, měsíc nedá světla svého, hvězdy s nebe padati a moci nebeské pohybovati se budou, až mrtví z mrtvých vstanou: tehdy ukáže se znamení Syna člověka na nebi a týž »Ježíš« přicházeti bude v oblacích nebeských s mocí mnohou a velebností. »Ježíš,« »Ježíš!« zavzní tu mocné volání širým světem. Ježíš, Ježíš jde, volati budou spravedliví, s jásáním vstříc Mu vycházejíce. Ježíš, Ježíš! volati budou i hříšníci, bázní a strachem se třesouce. — Jak velebné, jak svaté jesti to jméno »Ježíš«! Křesťané mají u veliké úctě ona posvátná roucha, kterými se Pán na zemi odíval, mají též v úctě onen posvátný domek, ve kterém

v Nazaretě s přesvatou Mateří Svou přebýval: kterak neměli bychom u větší ještě úctě míti nejsvětější jméno Ježíš, ježto jest ono jméno druhé božské Osoby. Zneuctění jména Božího jest zneuctění Boha Samého; proto řekl Bůh v druhém přikázaní: »Nevezmeš jména Božího nadarmo!« Ó, přesvaté jméno Ježíš! Kéž bychom Tě vždycky v úctě největší chovali a nikdy žádným způsobem Tě nezneuctívali!

3. Jméno Ježíš jest též jméno mocné. Nazýváme-li velikého panovníka mocným — neb mocnářem, čím mocnějším jest »Ježíš«, Jenž zvítězil nad hříchem, nad smrtí a nad ďáblem. A On Sám předpověděl o těch, kteří uvěří v Něho: »Budou ve *jménu mém* zlé duchy vymítati, novými jazyky mluviti, hady bráti, a jestliže by co jedovatého pili, neuškodí jim; na nemocné budou ruce skládati, a ti se dobře míti budou.« Marek 16, 17. A nečinili sv. apoštolé ve jménu »Ježíš« skutečně takovýchto zázraků? — Když ubíral se sv. Petr do chrámu a viděl u dveří chrámových člověka od narození chromého, an žebře, pravil k němu: »Zlata a stříbra nemám, ale co mám, to tobě dám: Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a choď!« Sk. ap. 3, 6. A hned povstal a chodil. Ve jménu téhož »Ježíše« vzkřísil týž svatý Petr v Joppe mrtvou dívku Tabithu. Ve jménu Ježíše moc měli učenníci nad zlými duchy, jakž s radostí vypravovali při návratu svém řkouce: »Pane, také zlí duchové se nám poddávají ve jménu tvém.« Luk. 10, 17. Sv. Pavel zprostil děvečku ve Filipě zlého ducha těmi slovy: »Přikazuji tobě ve jménu Ježíše Krista, abys vyšel od ní.« Sk. ap. 16, 18. I vyšel v tu hodinu. Vším právem dokládá sv. Jan Zlatoústý: »Jestliže jíš nebo piješ, nebo se na cestu vydáváš, konej vše ve jménu Ježíš.« In ep. ad Coloss.

Čiň všecko ve jménu Páně, a podaří se ti všecko. Budeš-li s důvěrou vzývati jméno Ježíš, uzdravovati budeš nemocné a zlé duchy vyháněti. Jestliže však ne vždycky se ti podaří, nemocného uzdraviti, není to snad pro to, že by jméno to nebylo dost mocné, nýbrž že tak nemocnému prospěšnější jest. »Skrze toto jméno obrácen jest svět na víru, shlazeno otroctví, ďábel pošlapán, nebe otevřeno.«

4. Jméno »Ježíš« jest jméno sladké. Sladkým nade vše jest jméno Ježíš těm, kteříž Jej upřímně milují. Krásně tu vykládá sv. Bernard: »Jméno »Ježíš« jest medem v ústech, hudbou sluchu, plesem v srdci. Cožkoliv píšeš, nelíbí se mi, nečtu-li tam jméno »Ježíš«. Nechutným jest mi všeliký pokrm duše, není-li kořeněn jménem »Ježíš«.

Protož, nejmilejší v Kristu, mějmež stále na paměti, jak ctihodné, jak mocné jest jméno Ježíš. Nevyslovujme toho jména, než jen s velkou uctivostí. Utíkejme se k tomuto jménu mocnému zvláště v čas pokušení a v jakémkoliv nebezpečí. — Kéž bychom také pociťovali vždy, jak sladké jest jméno Ježíš! A protož uvažujme často v srdci, čí jest to jméno, a co pro nás znamená. Vděčná úvaha toho všeho naplní nás duchovní sladkostí, jakéž svět dáti nemůže. Obzvláště s velikou nábožností vzývejme to

jméno přesladké v hodinu smrti, a ono osladí nám trpkost odchodu z tohoto života na věčnost, a ten Ježíš, jehož jméno ústy a srdcem jsme vroucně uctívali, bude nám milostivým soudcem. Amen. *P. Prokop Baudyš,* O. S. B.

Neděle devítník.

(Památka sv. Rodiny.)

Skrytý a tajemný život Páně v Nazaretě v lůně svaté Rodiny.

»I sstoupil s nimi a přišel do Nazareta a byl jim poddán.« Luk. 2.

Letošního roku připadá mi, jakoby nás byla doba devítníková poněkud překvapila. Očišťování Panny Marie, poslední to svátek vánoční doby, připadá teprve na budoucí neděli a dnes máme již neděli devítník. K tomu ještě přidružuje se ta okolnost, že si dnes také připomínáme památku sv. Rodiny, jakoby Církev sv. nemohla se ještě rozloučiti s vánoční myšlénkou.

Zůstaňme tedy i my dnes ještě při vánoční myšlénce a obírejme se v nábožném rozjímání se svatou Rodinou v Nazaretě.

Jest velmi nápadno, že svaté evangelium vypravuje o narození Páně, o Jeho obřezání, o Jeho uctění sv. mudrci od východu, o Jeho obětování v chrámu, o Jeho útěku do Egypta a o Jeho návratu, o Jeho putování do Jerusaléma, když byl ve dvanácti létech, ale z Jeho mládí v Nazaretě, jež prožil Pán Ježíš v zátiší sv. Rodiny a jež zaujímá nejdelší dobu Jeho požehnaného života, totiž od dvanáctého do třicátého roku, ani jediné události nevypravuje. Jediný evangelista sv. Lukáš činí o té celé době krátkou toliko poznámku při výkladu o návratu z pouti jerusalemské, řka: »I sstoupil s nimi a přišel do Nazareta a byl jim poddán. A matka jeho zachovala všecka slova ta v srdci svém. A Ježíš prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí.« To jest vše, co zaznamenal Duch Svatý z mladistvého života Páně a o sv. Rodině; jen těch několik slov. Slova ta musí míti zajisté hluboký smysl, když jimi nejdelší doba pozemského života Páně má nám býti vylíčena. A tak tomu jest skutečně. V slovech těch naznačen jest onen

skrytý a tajemný život Páně v Nazaretě v lůně sv. Rodiny, o němž budeme dnes k našemu poučení a povzbuzení uvažovati.

Pojednání.

1. Abychom významu tohoto skrytého života Pána Ježíše dobře porozumněli, jest třeba stále míti na mysli, že Ježíš Kristus jest jednorozený Syn Boží, pravý Bůh a pravý člověk, v jedné božské osobě, Slovo, kteréž na počátku bylo u Boha, a samo bylo Bůh, a tělem učiněno jest, a přebývalo mezi námi, t. j. při-

jalo na Sebe lidskou přirozenost a učiněno ve všem, kromě hříchu, podobné nám. Pán Ježíš, jsa pravý Bůh, mohl i jako člověk, již od prvého okamžení Svého života, dokonale užívati Svého rozumu a patřiti na tvář Boží v neskonalé blaženosti, kteréžto blaženosti se ale po celou dobu pozemského života zříkal.

2. A nyní uvažme, co praví sv. evangelium o tomto Ježíši Kristu, o tomto vtěleném Bohu! Sv. evangelium o Něm dí, že »sestoupil s nimi, t. j. s Josefem a Marií do Nazareta, a byl jim poddán.«

Ó, jaké to hluboké sestoupení, jaké to veliké ponížení! Ten, kterýž jest Pánem nebes i země, jehož jménem králové světem vládnou a knížata rozkazují, ten sestupuje do městečka odlehlého, nemajícího ani dobrou pověst v národě! Ó, Ježíši náš! Proč sestupuješ do toho opovrženého Nazareta, kde si Tě nebudou hrubě všímati, kde zůstaneš nepoznán, nevážen? Což nebylo by lépe, kdybys byl zůstal v Jerusalémě a chodil každý den do chrámu a tam učil?

Hle, tam by se kněžská knížata a starší lidu moudrosti Tvé obdivovali, tam bys vešel v obecnou známost všeho lidu; neboť tam putují na výroční svátky ze všech končin země israelské! Tu kdybys vyučoval, tu kdybys zázraky činil, kolik tisíc přívrženců bys za jediný rok získal! Co nám odpoví Kristus Pán?

»Ještě nepřišla hodina má! Vy smýšlíte po lidsku, ale smýšlení mé jest podle Otce mého nebeského.« A sestoupil s nimi do Nazareta a tam v úkrytu tak se ponížil, tak všecku krásu Svou a svatost, tak Svou divotvornou moc a slávu a Svou božskou moudrost všedním životem zastíral, že ti, kdož jej blíže znali, nazývali Jej synem tesařovým, kteří Ho neznali blíže, nevšímali si Ho, takže sám Nathanael, jenž pocházel z městečka jen asi půl druhé hodiny vzdáleného, Ježíše neznal a nic o Něm nevěděl! Kdož, nejmilejší v Kristu, pochopí ponížení toho! Zdaliž nám tu nepřipadá mimoděk ono slovo apoštolovo: »Exinanivit semetipsum? On sám sebe zmařil«? Byl tedy život Kristův v Nazaretě život nejhlubší poníženosti a pokory.

3. Tolik chtěl říci sv. evangelista, na toto převeliké tajemství chtěl ukázati slovy: »Sestoupil s nimi do Nazareta.« A neméně hluboké tajemství pronáší dále, řka: »a byl jim poddán.«

Sv. Bernard, rozjímaje o těchto slovech, volá: »Kdo byl poddán a komu byl poddán?« A nyní rozebírá světec to, kdo byl poddán: »Ten, jenž s Bohem Otcem a Duchem Sv. jest v nebesích a kraluje po všecky věky, ten byl v domečku nazaretském poddán. »Ten, skrze Něhož všecky věci učiněny jsou a bez Něhož nic není učiněno, což učiněno jest, ten, jenž předepsal dráhy tělesům nebeským a uložil veškeré zákony v přírodě, známé již i dosud tajné, ten Sám jest v Nazaretě poddán.

A komu že jest poddán? Marii, matce Své a pěstounu Josefovi. Jest ovšem Maria tvorem nejvznešenějším a nejušlechtilejším, povýšena jsouc nade vše, co na zemi i na nebi jest, ale ona jest přece jen tvorem, a tudíž musíme říci, že Ježíš Kristus, Bůh a

Stvořitel všeho, poddán jest Marii, tvoru Svému, vznešenému sice, ale přece jen tvoru. A totéž platí o Josefovi, pěstounu Páně. Život Pána Krista v Nazaretě byl tedy život poslušnosti, a to poslušnosti dokonalé. Ó, kdož pochopí toto hluboké tajemství! Syn Boží vzdává se na celých třicet let dobrovolně Své vůle a vkládá ji do rukou Své nejsvětější Matky a Svého pěstouna sv. Josefa. Jako beránek obětní klade se na lokty jejich. »Zardi se, ó, člověče,« volá tu sv. Bernard, »Stvořitel tvůj poddán jest, a ty, jenž prach jsi, ty se pyšníš?«

V pravdě, »on se ponížil, učiněn jsa poslušen,« dí o Něm s obdivem sv. apoštol.

4. Nuže, jak ale tráví božský Spasitel tento tichý a pokorný život v úkrytě nazaretském? Zajisté, že při modlitbě a práci.

Že Ježíš Kristus byl i jako člověk v ustavičném spojení s Bohem Otcem a tak stále konal modlitbu vniternou čili rozjímavou, kdož by o tom mohl pochybovati? Rovněž nemůže ani jinak býti, než že s Blahoslavenou Matkou a se sv. pěstounem společné modlitby ústní konal, že s nimi na výroční slavnosti do chrámu jerusalemského chodíval a místní sbornici navštěvoval, kde se čítalo slovo Boží a veřejné pobožnosti se konaly. A kterak dojemně předčítal jako pachole a jinoch naslouchající Matce a sv. Josefu z Písem sv. a tajemství jejich vykládal! To byly slastné a blažené okamžiky ve svaté Rodině nazaretské!

5. A že pracoval Kristus Pán v rodinném domku nazaretském, že konal práci těžkou, tomu nasvědčuje sv. evangelium. Čteme u sv. Marka, že lidé, obyvatelé nazaretští, nazývali Jej »tesařem«. Ó, nejmilejší v Kristu, představte sobě Syna Božího při klopotné práci tesařské, jak se namáhá v potu tváře, aby pomáhal dobývati sobě a blahoslavené Matce chleba vezdejšího! Vizte, jak modlitbou práci svou začíná, dobrým úmyslem ji posvěcuje a Otci nebeskému za nás obětuje!

Zdaliž nemusí nás takový obraz až k slzám pohnouti?

Proč ale, nejmilejší v Kristu, tráví Pán nejdelší část Svého života na zemi, takto v úkrytě Rodiny nazaretské?

Jen poslední tři roky věnuje kázaní, poučování, a třicet let tráví takto v soukromí. Zdaliž nemělo to býti naopak? Písmo svaté prozrazuje, jaký úmysl při tom měla vtělená Moudrost Boží. Podotýká sv. evangelista Lukáš, že psal své evangelium »o všech věcech, kteréž začal Ježíš *činiti a učiti.*«

Chtěl tedy Kristus Pán nejprve Sám činiti a skutkem plniti, čemu lidstvo napotom zamýšlel učiti. On chtěl položiti základ k novému životu ve veškeré lidské společnosti, a proto chtěl dáti lidstvu prve živý příklad Sám na Sobě. Kristův skrytý život ve sv. Rodině nazaretské jest živé evangelium pro celé lidstvo. Modlitba a práce, pokora a poslušnost jsou ty nejpevnější základy spořádané společnosti lidské, jsou základy pravého blahobytu, vzájemné spokojenosti a trvalého míru.

Kde neposvěcuje práci modlitba, tam není i žádného zdaru, tam není Božího požehnání, a kdo nepřijímá práci jako od

Boha nám uloženou a jako prostředek k našemu posvěcení, ten brzy bude reptati proti řízení Božímu a octne se v řadách nespokojenců; a kdo konečně skromnosti, pokoře a poslušnosti výhost dal, ten brzy bude zmítán všelikými vášněmi, a rozerván jsa uvnitř, nikde pravého pokoje nenalezne. Bez pokory a křesťanské poslušnosti žádný pořádek.

Vidíme to patrně na dnešní lidské společnosti. Od té doby, co povrhli stavitelé, totiž vůdcové národů, základním kamenem, jenž jest Kristus a Jeho sv. evangelium, není žádné svornosti, nikde žádného požehnání, žádného pravého blahobytu, žádného blaha. Dnes sotva koho nalezneme, kdo by s nynějšími rozervanými poměry byl spokojen. Kdo nás z těch neblahých poměrů vysvobodí? Nikdo jiný, než jedině Ježíš Kristus. Není zajisté jiného jména pod nebem, v němž by lidstvo mohlo blaženo a spaseno býti, nežli Ježíš Kristus, Syn Boží. K Němu tedy s celým srdcem a s celou duší se navraťme, Jeho sv. příklad a Jeho učení životem svým věrně plňme, neboť jen v Ježíši Kristu jest naše spása. Amen.

P. *Prokop Baudyš*, O. S. B.

Řeči příležitostné.

Promluva při pohřbu P. T. p. kanovníka mons. J. Dědka v Kalné D. 18. listopadu 1901.

»Bratří! Aj, tajemství pravím vám: Všichni zajisté vstaneme z mrtvých.«
I. Kor. 15, 51.

V Písmě sv. ve Skutcích apoštolských čteme, kterak sv. Pavel loučil se s křesťany v Milétu. Učinil jim řeč a pravil: »Vy víte, od prvního dne, v kterýžto jsem přišel do Asie, kterak jsem po všechen čas s vámi byl, slouže Pánu se vší pokorou, kterak jsem ničeho neopomenul z užitečných vám věcí.« Sk. 20, 18. 19., t. j. nyní vázán jsa duchem, jdu do Jerusaléma. 22. »A aj, nyní vím, že neuvěříte tváři mé vy všichni, mezi kterými jsem chodil, káže o království Božím.« 25. »To pověděv, klekl na kolena a modlil se s nimi se všemi. 36. I stal se pláč veliký ode všech a padajíce Pavlovi na hrdlo, líbali jej, rmoutíce se nejvíce nad tím slovem, kteréž byl řekl, že by neměli více tváři jeho viděti.« 38.

Tento dojemný výjev, který okazuje takovou lásku prvních křesťanů ke sv. Pavlu, ten opakuje se dnes mezi námi. I my sešli jsme se dnes kolem vznešeného muže, jenž sloužil Pánu se vší pokorou, abychom se s ním rozloučili, neboť od nás odchází nikoli do Jerusaléma, města svatého, ale do Jerusaléma nebeského,

a pláčem velikým usedá srdce naše, neboť již více tváře jeho neuzříme. Loučíme se dnes s vysoce důstojným pánem Monsignorem Josefem Dědkem, tajným komořím Jeho Svatosti papeže Lva XIII., kanovníkem kapitoly staroboleslavské, kancléřem kníž. arcibiskup. konsistoře pražské, skutečným radou téže konsistoře, bývalým obřadníkem a tajemníkem dvou zesnulých kardinálů pražských; loučíme se s váženým vaším rodákem. A mně dostalo se cti, abych nad jeho rakví promluvil. Jak lehkou úlohu má řečník nad rakví tak vznešenou! Jak snadno jest mluviti, když celý život jest zrcadlem ctnosti!

O zesnulém vysoce důstojném pánu možno říci slovo Písma sv. v Knize moudrosti: »Dokonav v krátku, vyplnil časy mnohé, líbilať se duše jeho Pánu.« Moudr. 4, 13. Ve mladém věku povolal jej Pán, narodilť se vysoce důstojný zesnulý dne 11. prosince 1856; po vykonaných studiích v Hradci Kr. vyvolil si stav kněžský a připravoval se naň v semináři pražském, kdež vysvěcen na kněze dne 15. července 1881. Po vysvěcení působil pak pouze dva roky v duchovní správě, neboť jej povolal slavné paměti zesnulý kardinál pražský Schwarzenberg k sobě za svého osobního obřadníka a tajemníka. Prozřetelnost Boží volala jej ke vznešeným důstojnostem! Po smrti kardinála Schwarzenberga ponechal jej nástupce kardinál Schönborn v témž úřadě, ba svěřil jemu správu a řízení celé kanceláře konsistorní, učinil jej kancléřem konsistorním. Za svědomité plnění povinností vyznamenal jej kanovnictvím staroslavné kapitoly ve Staré Boleslavi, učinil jej pak skutečným konsistorním radou a konečně, před nedávným časem, vyznamenala jej sama hlava Církve tím, že jmenovala jej tajným papežským komořím. Jak mnoho důstojností a vyznamenání shrnulo se na hlavu jeho, avšak ta hlava vznešená nad nikoho se nepovznášela; ke každému byl stejně vlídný, pro každého měl ten milý, laskavý úsměv, jak pro vznešeného, tak pro nízkého, zdobilať ho pokora! Vy pamatujete se na jeho milou tvář, ozářenou andělskou dobrotou, vy pamatujete se na něho, jak vás vítal svým milým úsměvem. Ta jeho vlídná tvář připomínala sv. Aloisia, ta tvář ukazovala duši čistou, vznešenou! Ó, zajisté nyní, když duše ta odešla, jest, podle slov Zjevení sv. Jana, v onom zástupu kolem Beránka Božího v nebesích, mezi těmi, kteří oděni jsou v roucho bílé a palmy v rukou jejich, a on před trůnem Božím přijímá již nyní odměnu svou za věrnou službu, kterou zde konal Mistru a Pánu svému, Ježíši Kristu, jako kněz! Zde v této svatyni, u tohoto oltáře, před kterým dnes odpočívá jeho tělo bezduché, počal svůj kněžský úřad první mší svatou. Ó, jak věrným byl služebníkem Krista Pána, jak svědomitě plnil povinnosti svého úřadu! Tam, kde působil ve správě duchovní, byl jako anděl strážný své osadě, vedl ji horlivě ke spáse, staral se věrně o duše svěřené, pilně pro ně pracoval, aby je od hříchu zachránil a přivedl tam, kde blaženost věčná, k Pánu Bohu.

Jak nerady ztrácely ho ty věrné jeho ovečky! Jak se za něho modlily, aby mu Pán Bůh požehnal!

A když z duchovní správy byl odvolán, byl pravou rukou těm vznešeným hodnostářům. Tajemník u velmože jest vlastně duchem celého úřadu, středem celé činnosti. Jak mnoho prozřetelnosti, opatrnosti a moudrosti tu třeba! A hle, ty důstojnosti, jimiž byl vyznamenán, ty svědčí o tom, jak zastával úřad svůj! A mám líčiti ještě jiné jeho ctnosti? Mám vyprávěti vám o jeho zbožnosti, jak svědomitě se modlil modlitby kněžské? Mám líčiti jeho vroucí úctu k Panně Marii, před jejíž oltářem tady v této svatyni klekával? Mám vyprávěti, s jakou zbožností vždy sloužíval mši sv.? Nač vám to mám vykládati, vám, kteří jste byli svědky toho, kteří jste ho vídali! Netřeba vám toho líčiti! Však jedno nesmím opomenouti!

V Písmě sv. Starého Zákona čteme o Josefu egyptském, když stal se místokrálem, že povolal otce svého k sobě, aby tam v zemi egyptské užíval slávy jeho a v blahobytu by dokončil svůj život. Písmo sv. vypráví: »Kamž když přišel Jakob, zapřáh Josef vůz svůj, jel vstříc otci svému, a uzřev ho, padl na šíji jeho a mezi objímáním plakal.« Gen. 46, 29. A v Pánu zesnulý byl také takovým Josefem! Jsa vznešeným již knězem, právě tak ctil otce svého i matku svou, jako když byl ještě dítětem. Podporoval otce svého i matku svou ve stáří jejich, byl jejich radostí, jejich chloubou, jejich pýchou. On jim osladil jejich stáří, ulehčil jim v jejich starostech! Dosloužil jim oběma ke smrti! Sám jsem toho svědkem, jak ošetřoval v poslední nemoci matku svou i otce svého, jak připravoval je na přijetí svatých svátostí. A mohu říci, sám jsem oběma jeho rodičům svatými svátostmi posluhoval, že když připomněl jsem matce jeho, jakou má zásluhu před Pánem Bohem, že syna za takového kněze vychovala, jakou radost může míti ze svého syna, že dala se do pláče: »Ano, to je má jediná útěcha!« s pláčem mi pravila. Hle, jak věrný to byl syn, jak vznešený příklad zachovávání čtvrtého přikázaní!

A hle, ta láska k rodičům vedla ho i k tomu, že nechtěl odpočívati daleko od rodiště svého!

Vyslovil přání, aby odpočívati mohl tam blízko chrámu, kde první sloužil mši sv., aby odpočíval tam, kde matka jeho, v její hrobě, i po smrti spěchal k tomu upřímnému srdci, které jej tak milovalo a které sám tak miloval, i po smrti chtěl odpočívati na srdci své drahé matičky! Stane se podle slova vašeho, vysoce důstojný pane, budete odpočívati podle přání svého na srdci mateřském, ani po smrti své od matky své nebudete odloučen, a tam v nebi u Pána Ježíše zajisté již vidíte opět svou matičku i svého otce, již tam u nebeské Královny s nimi se radujete! Ó, proste tam za nás u Pána Ježíše, aby nám dal požehnání a milost Svou. Vy, již jste v nebeském Jerusalémě na svaté hoře Sioně, radujete se a my jsme tady v slzavém údolí. Je tady sestra, švakr, jsou tady přátelé, ty jste opustil, jak vás Pán Bůh povolal! Kde najdeme útěchy, co nám uleví v našem zármutku?

Ó, nikdo jiný nám nedá útěchy, nikdo jiný nás nepotěší, nežli Ten, který všude dobře činil, náš Pán Ježíš Kristus! On

řekl vdově Naimské, která s pláčem šla za rakví svého jedináčka: »Neplačiž!« Pán Ježíš řekl Martě, sestře Lazarově: »Vstane zase bratr tvůj!«

A to je naše útěcha! Neplačte vy, kteří jste opuštěni, neplač sestro, neplač švakře, neplačte přátelé, rodáci, Pán Ježíš i vám praví: »Neplač, vstane zas!« Teď jen tato tělesná schránka uložena bude do země, aby tam čekala slavného vzkříšení. Pán Ježíš řekl, že přijde jednou čas, kdy mrtví uslyší hlas Syna Božího a půjdou všichni na vzkříšení.

Tehdy přijde Pán Ježíš s nebe s anděly v oblacích ve slávě veliké a velebnosti, a bude slavné vzkříšení. A vstaneme všichni, a spravedliví budou oslaveni, budou zářiti jako slunce, oděv jejich bude bílý jako sníh, a půjdou všichni do radosti života věčného! Tak neplačte, toto rozloučení trvati bude jen krátký čas! Shledáme se všichni při slavném vzkříšení! Dej nám všem, náš Pane, ať shledáme se oslaveni tak, jak věříme, že stane se tomuto knězi Tvému. Amen. *František Wolf,* kaplan ve Dvoře Kr. n. L.

LISTY KATECHETICKÉ.

O toleranci kněze[1]) na osadě nábožensky smíšené.[2])

Napsal **Václav Ollva**.

Dítkem liberalismu jest tak zvaná náboženská snášelivost čili *tolerance*. Ne bez příčiny pravím »tak zvaná«, neboť co liberální svět tolerancí náboženskou nazývá, ve skutečnosti není ničím jiným, nežli náboženskou lhostejností či indifferentismem.[3])

Za *prvního apoštola* náboženské *snášelivosti vydával se Jean Jacques Rousseau,* který však »zmotal v této otázce jako ve všech

---

[1]) Sr.: *Wetzer und Weltes*: Kirchenlexikon. 2. vydání, XI. svazek, článek: »Toleranz« 1857—1870; Theologisch-praktische *Quartalschrift*, Linz 1899, str. 291—304; *Aug. Lehmkuhl*: Theologia moralis, 1898, 9. vydání příslušné partie; *Dr. Šimon Aichner*: Compendium juris ecclesiastici, 8. vydání, 1895, str. 153—164; *Arnošt Müller*: Theologia moralis, 5. vydání, 1891 příslušné partie; *Dr. Antonín Brychta*: Právo církevní, Hradec Králové 1889 (litografováno) str. 109—112; Acta et decreta *concilii* provinciae *pragensis* 1860 str. 46—48; *Abbé ze Seguru — Václ. Davídek*: »Krátké a důvěrné odpovědi k nejrozšířenějším námitkám proti katol. náboženství,« Brno 1896 str. 79—82; *Čas. katol. duchovenstva*, různé ročníky; *Pastýř (Rádce) duchovní*, různé ročníky; *JUDr. František Veselý*: »Všeobecný slovník právní;« *Ed. Brynych*: »Duchovní správce na osadě nábožensky smíšené« (»Čas. kat. duch. 1892 81. nn.) a jiné.

[2]) Farnost, či obec farní se definuje jako »souhrn všech v určitém, místně ohraničeném obvodu bydlících katolíků pod duchovní správou faráře« (Veselý). Bydlí-li ve farní obci lidé *dvojího jazyka* matefského (na př. Češi a Němci), jest farnost *národnostně smíšená*; bydlí-li v ní lidé *nejméně dvojího náboženství* (na př. vedle katolíků evangelíci, schismatici, kacíři vůbec) jest obec *nábožensky smíšenou.*

[3]) Významně o tom dí *V. Lefler* (Čas. kat. duch. 1892, 424); *Zásadou katolicismu bylo vždycky, by prostředky mírnými lid bludem nakažený uzdraven byl* »Intellige locutionem, blasphemiam evitabis« radil sv. Augustin a dle jeho příkladu snažili se a snaží se všickni katoličtí apologeté, aby katolickou pravdu oproti bludu vyznačili, a co nejvíce možno objasnili. *Zcela jinak počínali sobě a počínají po dnes bludaři,* když ku vládě nad katolickými občany se dostali. Pod praporem »kulturního boje« *znásilňují katolíky*: biskupy posilají do vyhnanství, všemožně přetrhují jich spojení se sv. Otcem, uzavírají kostely aneb obmezují výkony náboženské katolíků zdmi chrámo-

ostatních, o kterých pojednával, myšlénky prostého zdravého rozumu lidského, pomocí množství řečnických úskoků, špatných závěrků a zchytralostí .... Dvě podstatně různé věci zaměnil, totiž nesnášelivost *učení* s nesnášelivostí proti *osobám*. Když pak vše smísil a zmátl, hrál si na odzbrojeného a křičel o krutosti a barbarství.« (Davídek 79.)

Jakou byla »náboženská tolerance« v počátku, takovou jest i dnes; nezměnila se po dobu svého trvání v ničem, *leč, že nahromadila a snesla více* řečnických úskoků, špatných závěrků a zchytralostí.

Matkou zdravé a tím i jedině pravé *tolerance*, jak dějiny svědčí, byla vždy *pouze katolická Církev.*[4]) »Církev jest jen tam nesnášelivá, kde pravda a spravedlnost toho nevyhnutelně vyžadují. Mezi tím, co jest plna milosrdenství proti osobám, jest jenom nesnášelivá oproti učením, podobně jako dobrotivý Bůh hříšníka miluje, ale jeho hříchů nenávidí.« (Davídek 80.)

Všichni šlechetní lidé *s bolem patří,* kterak *náboženský indifferentismus,* důsledek to náboženské »tolerance«, ba i nevěra na jedné straně, rozbroje a hádky náboženské na druhé straně, *ničí spokojenost, mravnost* a tím i věčnou spásu širokých vrstev lidových. A proto všichni, kdož považují náboženství za podklad a subvenci veškerého života, přejí si upřímně, by poměry se zlepšily a ztišily.

K utvrzení pokoje, k utišení myslí, ku spokojenosti srdce *přispěje jedině a pouze pravda,* jež by se stala majetkem všeho lidstva. Jisto, že svatou povinností každého člověka, zvláště však kněze jest a musí býti obrana pravdy. Pravda hájiti se musí, neboť budova postavená na lži jest vratká ve svých základech a její pád nevyhnutelným.

Obrana pravdy, má-li platnou býti, *má vycházeti z lásky ku pravdě a z lásky k lidstvu,* čili z tolerance takové, jak ji hlásá katolická Církev a ne z tolerance ve smyslu liberálním.

Pán Ježíš vypravuje u sv. Lukáše 10, 30. následující: »Člověk jeden sstupoval z Jerusaléma do Jericha a upadl mezi lotry, kteříž obloupivše ho i zranivše, odešli, odpolu živého nechavše. I přihodilo se, že kněz jeden šel touž cestou a uzřev jej, pominul. Též i levita, když byl u tohoto místa a uzřev ho,

---

vými, zakazují průvody veřejné, manifestace ducha katolického, pod rouškou náboženské tolerance berou katolickým rodičům a katol. Církvi přirozené jich právo vychovávati po katolicku dítky své. *V moderním liberálním zákonodárství a v počínání liberálních vlád naproti katolikům zahrnuty jsou známky nepřátelství k Církvi katol. všem haeresím vlastní.«*

[4]) »*Katol. Listy*« svého času napsaly: *Málokterému slovu bývá tak špatně rozuměno,* málokterého tolikrát a tak hrubě zneužíváno *jako* slova »snášelivost«. Toť plášť, do něhož skrývají svou tvář rouhači, na cti utrhači i neomalení rušitelé všeho společenského řádu. A tento plášť *hází se dnes knězi do ruky, aby jím zastřel všecky zlořády, urážky sv. víře i jeho osobě činěné* a neučiní-li tak, prostě jest vyhlášen za nesnášelivého, netoleranního, fanatického. Výčitka nesnášelivosti bývá na kněze vrhána ze strany liberálního či pokrokářského učitelstva ....

pominul. Samaritán pak jeden cestou se bera, přišel k němu a uzřev jej, milosrdenstvím pohnut jest. A přistoupiv, ovázal rány . . . .«

Vyložíme-li toto podobenství Ježíšovo ve smyslu, že člověk sestupující do Jericha jest pravda, lotři, lež a bludařství, kněz a levita, indifferentismus a falešná tolerance, samaritán pak katolická Církev, tu dle názoru nynějšího, světového, běžného, liberálního, kněz a levita byli nejtolerantnějšími (má-li se toho slova užiti!) lidmi na oboru zemském; rány nechali ranami, nemocného neznepokojovali, neujali se ho, přešli mimo a ani si chudáka nepovšimli; samaritán pak byl největším nesnášelivcem, člověkem pobuřujícím a vyrušujícím z klidu a pokoje, krátce netolerantním. Než každý rozumný pochopí, že »*tolerance*« *kněze i levity nemocnému* pranic *neprospěla,* za to »*intolerance*« *samaritánova* rány viděla, olej a víno do nich nalila, chudáka na hovado položila, do hospody zavedla, péči hostinského odevzdala a tak *před smrtí zachránila.*

Podobně *tolerance liberální* není k ničemu a lidstvu neprospěla a *neprospěje pranic;* za to *katolická intolerance* či tolerance dle úmyslu Ježíše Krista, lidstvu od počátku Církve, dle svědectví dějin, prospívala a prospívá podnes, ba *prospěje vždycky.*

Svět, jak patrno, *zaměňuje* v této otázce, jakož i v mnoha jiných, *pravdu se lží,* pravdu nazývá lží, světlo tmou, lež pravdou, tmu světlem, pojmy pravdy a lži, světla i tmy převrací.

Zdroj pravdy, pravda sama chová se *v katolické Církvi.* Pravdu dle učení Církve uchovává a hlásá lidstvu magisterium Petroapostolicum. *Orgánem* výkonným magisteria Petroapoštolského jsou duchovní správcové a *kněží katoličtí vůbec.*

Pravda, jak pěje básník, nezná ustoupiti zlobě. A proto *katolické kněžstvo musí obhajovati pravdu,* byť i tisíckrát a bezpočtukrát liberální svět prohlašoval je za »netolerantní, nesnášelivé!«

Všude, kde liberalismus kvete, anebo alespoň malinké kořínky zapouští, *vytýká se katol. kněžstvu* »*intolerance, nesnášelivost,*« nejvíce však v krajinách, *osadách nábožensky smíšených.* Úkaz tento snadno se vysvětlí. Právě v osadách nábožensky smíšených liberalismus zahříván a hýčkán protestantskými kazateli, proniká nejen protestanty, ale vtírá se též rodinnými a příbuznými svazky do rodin katolických a tak získává vždy víc a více půdy. Ale povinností duchovního správce a kněze vůbec, jak shora uvedeno, jest hájiti pravdu, potírati liberalismus, brániti, aby rodinnými a příbuzenskými svazky nevnikal do rodin katolických a nenabýval víc a více půdy, nýbrž aby spíše, kde již se zakořenil, byl vyrván a zničen. Proto, který kněz vědom si jest své veliké zodpovědnosti a velikých povinností k osadě sobě svěřené, takový musí dle liberálního mínění býti intolerantní, nesnášelivý. *Běda* pak *knězi,* který by na osadě nábožensky smíšené byl *stejně milován od protestantů i od katolíků.* Takový jest tolerantní dle moderního názoru, za to však *v osadě jeho kvete indifferentismus;* byť ne

zřejmý, tož jistě tajný a skrytý, jenž však *záhy přinese ovoce — čirou nevěru.*

Proto, myslím, že nebude nemilo, když v časopise určeném výhradně pro katol. kněžstvo, pojednáno bude o toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené. I promluvím: I. o toleranci vůbec; II. o tolerančních zásadách katol. Církve; III. o toleranci v praxi a IV. podání krátkou historii tolerance, pokud táž souvisí s předmětem naším.

I. O toleranci vůbec.

Tolerancí vůbec či v běžném slova smyslu vyrozumívá se *trpění jiného přesvědčení*, než jakého jsme sami, hlavně ovšem přesvědčení náboženského. Slovo a pojem *tolerance* může se bráti *ve dvojím smyslu. V širším* slova smyslu *značí* tolerance trpělivé *snášení nějakého zla*, jemuž vyhnouti se nemůžeme, anebo nesmíme, dle slov sv. Pavla 2. Kor. 1, 6: »Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione et salute, sive consolamur pro vestra consolatione, sive exhortamur pro vestra exhortatione et salute, *quae operatur tolerantiam* (ὑπομονή) *earundem passionum, quas et nos patimur . . .*;« *v užším* slova smyslu značí tolerance *trpění rozdílného náboženského přesvědčení*, jehož si ovšem ani v srdci nevážíme, ani lhostejně (indifferentně) k němu nepohlížíme, ale také na venek zákony protivnými ho nepotlačujeme, ba dovolujeme spíše, aby samostatně se vyvíjelo.

Podstatnou známkou pojmu *tolerance* jest, že tolerance *toliko* a vlastně *ku zlu odnášeti a při něm uplatňovati se může*, ať již jest to zlo fysické, jako na př. nevědomost, anebo, jak častěji se stává, zlo morální na př. hřích, blud, ježto opravdová dobra, jako jsou ctnost a pravda nebývají prostě trpěna, nýbrž ceněna, chráněna a podporována. Dí sv. Augustin: *Tolerantia*, quae dicitur . . . non est *nisi in malis.* (Enar. in Ps. 31) *Druhou* podstatnou *známkou* tolerance jest: jakési *ponechání nadvlády,* svobody, rozpínavosti *zlu* a to tím, že *nepoužívá se zákonů* vlivu, násilí *ku jeho vymýtění,* nebo alespoň omezení. Tolerance, pokud o zlu stávajícím ví, rozeznává se od konnivence (dissimulatio), jež zlo, na př. různé zlořády, přestupování zákonů, nevidí, o nich neví, anebo alespoň tak se, tváří jako by nevěděla. *Zakročí-li se proti zlu,* případně dobru, buď v theorii nebo praxi, *povstává intolerance* — nesnášelivost, — jež může býti ctností i nectností, dle toho, proti čemu vystupuje. *Intolerance jako nectnost může býti* buď pouhou *nesnášelivostí,* anebo změniti se až v *záští* a zaslepené *pronásledování* jinak smýšlejících.

Tolerance řídí se jednak dle zvláštních oborů, *záležitostí,* věcí, v nichž se uplatňuje, *jednak dle způsobu* a velikosti svobody, volnosti, jakou zlu popřává. *U náboženství,* neboť hlavně u něho o toleranci a intoleranci se mluvívá, *musí se dobře rozeznávati mezi bludnou naukou* (bludem) *a osobou bloudící* (bludařem, kacířem), jež nauku bludařskou přednáší, šíří a obhajuje; tu zcela dobře může se jeviti pravá tolerance ku osobě bludařově a sou-

časně intolerance ku jeho učení. *Pokročí-li* tolerance tak daleko, *že nauku bludnou uznává*, jí si váží a ji chrání, jest již *nemravnou*, ježto ochraňuje blud, lež a stejně cení je jako pravdu. *Takováto tolerance* není nikdy na místě a *musí se rozhodně zamítati*. Uvažujeme-li dle posud řečeného dále, tu *naprosto nemožnou jest svoboda svědomí* či svoboda víry (vyznání), *ježto vůbec nemůže býti oprávněnou taková svoboda, při níž každý*, opomenuv a přešed zákony pravdy, *by si mohl mysliti (věřiti), co by chtěl*, (jako u nás činí liberalismus a tak zvaná osvěta) *anebo by učil, že mohou se přestupovati zákony mravní*, (jako Adamité, antinomismus, libertini) [5]) či konečně, *by odepřel nutnou poslušnost ve věcech víry* jasně poznanému slovu Božímu (Adiafora)[6]). Tu třeba poznamenati a dobře pamatovati, že právní a *lidová řeč* naše *slovem svoboda svědomí* (víry) *míní zcela něco jiného*, než jak slovo to dle pojmu bohoslovného bráti by se mělo. Rozumí se *totiž* dle lidové řeči svobodou svědomí *právo*, vnitřní, mravní či *náboženské přesvědčení i na venek svobodně zastávati* a modlitbou i službami Božími liturgicky uplatňovati. Tento pojem o svobodě vyznání (kultu) je všeobecnějším. I patrno, že *náboženská svoboda a tolerance není totéž;* logicky *rozeznávají se tím, že tolerance* (právo trpění) *uzavírá v sobě i právo netrpění* či odepření tolerance. Rovněž *rozeznává se* tolerance *od rovnosti náboženské;* tak na př. zákonité zřízení státní církve, jež by placena byla ze všeobecných daní, bylo by sice opomenutím parity (rovnosti náboženské), ale nebylo by útokem na náboženskou svobodu, na svobodu kultu. (Sr.: Wetzer-Weltes d. c. XI. 1857 n).

Tolerance jest hlavně *trojí:* 1 tolerantia dogmatica, 2. tolerantia christiana (občanská, praktická), a 3. tolerantia politica (civilis, státní).

1. *Tolerantia dogmatica* (theologica, religiosa), dí Aichner, jest, »*prava illa opinio qualibet fidei professione aeternam posse animae salutem comparari*, si mores ad recti honestique normam redigantur.« [7]) Obyčejně, jak již nahoře podotknuto a jak ze

---

[5]) Můžeme říci s *Filipem Laicus-em*: *Církev snese pronásledování* třebas ještě *větší*, nežli bylo *Neronovo*, snese *útržky a hany* doby *Lutherovy a Kalvínovy*, ale *nesnese náboženského indiferentismu* Ten kdyby všude zavládl, byl by hrobem Církve . . . O »*velmoci indifferentismu*« pěkně a věcně jedná *F. Norikus*: »Klarheit und Entschiedenheit« München 1899, str. 9. nn. na př. »*Indiferentismus jest velikým nepřítelem* Církve, větším, než na první pohled se zdá. Pronásledováním křesťanů Církev se šířila a upevňovala, *krev křesťanů byla semenem víry, víra však indifferentismem hyne*. Onť podobá se *červu*, jenž, kdyby již v zárodku zničen nebyl, *podhlodal by překrásný strom sv. Církve* . . .«

[6]) Encyklika Řehoře XVI. 1832 adversus indifferentistas et Lamenaisium ; breve Pia XI. ku biskupům rakouským 1856 ve Vídni shromážděným. (Aichner 153.)

[7]) Symbol sv. Athanáše; dekrét k Jakolitům či bulla Eugena IV. »Cantate Domino;« allokuce Pia IX dne 9. prosince 1854, kdež mezi jiným se dí: »Tenendum quippe, ait, *ex fide est, extra apost. Rom. ecclesiam salvum fieri neminem posse*, hanc esse unicam salutis arcam; hanc qui non ingressus fuerit, diluvio periturum.« *V Syllalu* 15—18 *zavrhuje se jak indifferentismus, tak latitudinarismus. Konstituce Lva XIII. dí o indifferentismu, že obsahuje*

života praktického jasno, méně mluvívá se o toleranci, ale spíše o intoleranci, jakožto o omezování svědomí, o utiskování náboženství, vyznávání, kultu a pod. *Patrno* sice již na první pohled tomu, kdo sledoval hořejší vývody o svobodě svědomí, že *ve svědomí a vnitřní víře vůbec nemůže býti nijakého fysického násilí,* jež by vycházelo ať od moci státní, ať církevní, *ježto nižádná vnější síla nemůže vynutiti vnitřní akt duše,* jež vždy požívá naprosto svobodné vůle, ale *Církev* a ona jedině *může,* protože pro svou vyšší duchovní autoritu ve svědomí (forum internum) vládne, *zavázati určité vnitřní akty vůle i smýšlení přísnou povinností ve svědomí* a tak konati na náboženské smýšlení křesťana mravní (ethické) násilí, s nímž dosti úzce spojena jest u člověka povinnost věřiti. *Kde vnitřní smýšlení* a přesvědčení *jeví se i zevně vyznáváním a bohoslužbou, musí ihned státní* (*zevnější*) *pořádek s nimi počítati* a je buď dovoliti zákonodárně (státní církev), nebo potlačiti (jako stalo se Albigenským, circumcelionům atd.), či konečně tolerovati.

2. Kdo blud nenávidí a potírá, osoby však bludařovy si váží a ji miluje, zachovává *toleranci praktickou či občanskou, jež záleží v přesném rozeznávání věcí od osob,* a která společenské poměry občanů rozličného vyznání náboženského vespolek řídí, a tak umožňuje jich pokojné spolužití v jednom státě, v jedné obci, či jinými slovy: tolerance občanská »in eo consistit, *ut unumquemque,* quocum agendum nobis est, nostrum proximum judicantes, licet alienum a nostra religione, *non solum toleremus* et mite judicium de ipsius culpa feramus, *sed* in familiari etiam vitae consuetudine *omnia officia ad legem christianae pietatis pertinentia ei exhibeamus.*« Aichner 155.

3. Toleranci praktické jest velmi blízkou, ač nikoliv naprosto s ní identickou, *tolerance státní či politická,* (tolerantia politica seu civilis) *jež záleží v tom, že stát svým poddaným jinověrcům,* buď dle ústavního zřízení, buď dle zvláštních úmluv a zákonů, anebo posléze pouze dle obyčeje (zvyku) *popřává* »*svobody náboženské*« t. j. že jich náboženství trpí — toleruje; ve zvláštních případech tolerance státní může přejíti až v paritu náboženskou, ba uděliti bez ohledu na vyznání náboženské všem občanům svým stejná práva politická, státní i občanská. Tolerantia politica seu civilis ea est legum civilium dispositio, qua pluribus vel omnibus, cultibus tum religionis exercitium tum certa jurium civilium ac politicorum mensura conceditur. Aichner 161. (Pokrač.)

---

vlastně atheismus. »Quibus enim Deum esse persuasum est, ii, modo constare sibi nec esse perabsurdi velint, necessario intelligunt, usitatas in cultu divino rationes, quarum tanta est differentia maximisque etiam de rebus dissimilitudo et pugna, aeque probabiles, aeque bonas, aeque Deo acceptas esse omnes non posse.« Immortale Dei« p. 21. 22.

Některá praktická cvičení.

Podává Fr. Wolf, kaplan ve Dvoře Král.

(Dokončení.)

4. Na prvním stupni záhodno jest, aby též děti již navykaly si obcovati mši sv. Jejich vnímavost ovšem není ještě tak vycvičena, aby mohly celou liturgii sledovati, a vlastně do třetího roku školního ani do kostela voděny nebývají, avšak příležitostně na př. při katechesi o dvanáctiletém Pánu Ježíši v chrámě možno učiniti zmínku: Jako Pán Ježíš rád šel do kostela a tam se nábožně modlil a slušně choval, tak i vy musíte v neděli a ve svátek do kostela. V kostele kněz přináší Pánu Bohu oběť, a ta se jmenuje mše sv. Při mši sv. vidíte, že se lidé modlí z knížek, až budete uměti čísti, budete se taky modliti z knížek modlicích. Tu uvidíte, že lidé, kteří seděli, vstávají a dělají kříž. Co taky uděláte? Pak uslyšíte, že se zvoní. uvidíte, že lidé klekají, dělají kříž a bijí se v prsa. Co taky uděláte? To již umíte. Pak zas uslyšíte, že se zvoní, a lidé se zas budou bíti do prsou, zas to uděláte jako oni, ale později vás naučím, co při tom říkati budete. Ku konci se kněz obrátí od oltáře a udělá nade všemi lidmi kříž. Lidé klekají a dělají si sami kříže. To uděláte totéž! Nyní katecheta okáže jim, jak kněz dává požehnání, a děti se musí při tom znamenati třemi kříži. Pak zas uvidíte, že lidé vstávají a dělají kříž. Co zase vy uděláte? Potom kněz otevře svatostánek, vyjme kalich s nejsv. Svátostí. Zazvoní se, lidé kleknou. Co vy učiníte? Kněz bude potom říkati modlitby, vy budete potom říkati tak, jako ostatní lidé. Potom kněz vezme kalich a dělá s ním nad lidmi kříž. To dává požehnání nejsv. Svátostí, při tom se zase zvoní. Tu budete se Pánu Ježíši klaněti tak, jak jste se naučily. Opakuje se nyní, co už nacvičeno dříve.

5. Katechese o uzdravení sluhy setníkova poskytuje příležitost učiniti na prvním stupni zmínku o sv. přijímání. Jako říkal onen pokorný setník, tak i vy budete jednou říkati, až půjdete ke sv. přijímání. Jakou Svátost budete přijímati? Kdo to je Svátost nejsv.? Kdo k vám tedy přijde? A tu abyste Pána Ježíše dobře přivítaly, budete se Mu klaněti, bíti se v prsa. To již umíte! Ale budete říkati jako setník: Pane, nejsem hoden... Nyní možno opakovati celý úkon. — A tak taky budete říkati v kostele při mši sv., když uvidíte po druhé, že lidé klekají a bijí se v prsa.

6. Úkony nacvičené na prvním stupni jsou základem pro stupeň střední, kde již jest příprava na sv. zpověď a sv. přijímání. I tu výhodno jest úkon skutečně provésti, aby bylo zřejmo, jak se má dítě při sv. zpovědi chovati. Katecheta sedne na židli a jedná tak, jakoby byl ve zpovědnici. Vysvětlí: »V kostele jsou ke slyšení sv. zpovědi zpovědnice. Ty vypadají jako veliké skříně. Uvnitř sedí zpovědník, na pravé a levé straně jsou zamřížovaná okénka. Před zpovědnicí budete státi jeden za druhým a čekati, až na vás dojde řada. Nežli na vás řada dojde, budete se modliti

z knížek modlicích modlitby před sv. zpovědí. Katecheta dá si nyní ukázati ode všech dětí z modlících knížek modlitby ke svaté zpovědi. Dovolil-li katecheta, aby si děti napsaly hříchy, nebude škoditi, aby připomněl: »Než každý přistoupí ke zpovědnici, vyndej si papír, na kterém máš hříchy napsány, a vlož si ho do modlicích knížek a rozlož tak, abys mohl bez hledání čísti.« Hledání po různých úkrytech v šatě a rozkládání papíru trvá pak u mnohých déle než celá zpověď!

Katecheta vyvolá jedno dítě, poručí, aby si vzalo modlicí knížky, a jedná s ním jako in confessionali, mluvě na hlas, a dítě říká vše také hlasitě. »Přistoupíš ke zpovědnici a poprosíš o požehnání a ihned si klekneš. Kněz nad tebou udělá kříž, čím ty se sám poznamenáš? Tedy klekni! Dává požehnání, a dítě musí udělati kříž. Co pak budeš říkati! Budu říkati zpověď, pak hříchy, po hříších lítost. Nač dáváš potom pozor? Dávám pozor na to, co mi kněz řekne. Co potom ti uloží? Co říká nad tebou, když už pokání uložil? Co nyní knězi políbíš, než odejdeš? Kam půjdeš po rozhřešení? Co vykonáš před oltářem? Jaké modlitby se budeš modliti po pokání? Děti vidí, co mají v kostele u zpovědnice, u oltáře vykonati, a není již třeba žádného napomínání v kostele a je při slyšení zpovědi pořádek a rychlejší postup.

7. Přípravu na sv. přijímání možno skončiti také výstupem praktickým ve škole: Ke sv. přijímání půjdete mezi mší sv. po přijímání kněze. Před sv. přijímáním budete klečeti před oltářem, první řada bude klečeti u mřížek, a budete se modliti z knížek modlicích modlitby před sv. přijímáním. Najděte mi každý ve svých modlicích knížkách a ukažte tyto modlitby! — Nyní vezme katecheta několik dětí ven před tabuli a nechá je kleknouti na stupínek, knížky musí míti v rukou. Když kněz sám přijal tělo Páně, obrátí se k oltáři, otevře svatostánek a vyjme z něho ciborium. Co jest to ciborium? Nyní říkají ministranti obecnou zpověď latinsky. Vy budete říkati obecnou zpověď po česku. Po ní obrátí se kněz k vám a bude říkati nad vámi dvě modlitby na odpuštění hříchů latinsky; na každou odpovíte slovem: Amen. Při druhé modlitbě kněz žehná křížem. Co při tom učníte?« — Nyní katecheta říká ony modlitby latinsky a žehná křížem. Děti odpovídají: Amen a činí kříž. — »Kněz pak obrátí se k oltáři, vezme do levé ruky ciborium, do pravé nejsv. Svátost, obrátí se zase k vám a říká: Ecce Agnus . . . Domine non sum dignus . . . Co znamenají ta slova? Ejhle Beránek . . . Pane, nejsem . . . Tato slova budete říkati po knězi česky a při slovech: »Ejhle Beránek« uděláte kříž, při slovech: »Pane, nejsem hoden,« budete se bíti do prsou. To budete říkati třikráte a třikráte se bíti. Říkejte všickni nahlas. Bijte se do prsou při tom. Kam položíte pak knížky modlicí? Co uděláte ještě, než vám podá kněz nejsv. Svátost? Pak slušně otevřete ústa!« — Děti musí úkony ty provésti tak, jakoby byly v kostele. Jmenovitě nutno na tom státi, aby každé dítě si přineslo své modlitby a v nich musí vyhledati modlitby, které před sv. přijímáním i po něm říkati má. Dobře je upozorniti, aby při

sv. přijímání děti naklonily trochu hlavu do zadu, aby tak ústa byla trochu pozdvižena ke knězi. Některé dítě dívá se dolů a jmenovitě když děvčata mají klobouky, činí to obtíž při podávání. — Když již přijmete, ihned pozříte a co zas učiníte? Kam se znova budete bíti? Kam pak půjdete? Co budete se modliti? Ukažte mi z knížek modlitbu po sv. přijímání!

8. Ke sv. biřmování zas výhodno je prakticky ve škole celý postup ukázati. Děti postaví se v kruhu kolem třídy do dvou řad, jedny jsou biřmovanci, druhé jsou kmotři. »Před sv. biřmováním dříve, než vstoupíte do kostela, připojte se ke svému kmotrovi a s ním půjdete do kostela, abyste ho pak v kostele nemusili hledati a nepůsobili tak zmatek. Budete státi tak, jako nyní, kolem celého kostela, kmotr bude státi za vámi. Do ruky si vezmete svůj lístek se jménem. Nyní p. biskup vztáhne u oltáře nad vás nade všecky ruce a bude vzývati Ducha Sv. Při tom vy kleknete. Pak půjde p. biskup od jednoho k druhému. S ním půjde mnoho kněží. Jeden z nich bude držeti berlu biskupskou, jeden sv. oleje, jeden modlitbičky, jeden vatu, a první z nich vezme vám z ruky lístek a řekne p. biskupovi jméno, a tu již musí míti kmotr ruku na vašem rameni. Kterou ruku dává kmotr biřmovanci na rameno? Nač položí p, biskup biřmovanci ruku? Čím pomaže jeho čelo? Co bude říkati? Kam lehce udeří? Na to vám otře jeden kněz čelo vatou a jiný vám dá modlitbičku, vy si pak kleknete a budete se ji modliti. Potom budete čekati, až se p. biskup bude nad vámi všemi modliti a dá vám požehnání. Pak smíte odejíti.«

9. Nacvičil-li katecheta při jednotlivých katechesích takto úkony uvedené, nebude mu mnoho obtíží působiti nacvičiti obcování při mši sv. Přede vším však vštípí dětem, že nutno je vždy, aby ke mši sv. braly si knížky modlicí. Ideální knihou v té příčině je »Oltář«, diecésní poučná a modlitební kniha královéhradecká, jež vede k tomu, aby jednotlivé části mše sv. byly provázeny hlasitou modlitbou všeho lidu přítomného. Obyčejné modlicí knížky mají pobožnost mešní rozdělenu dle jednotlivých částí mše sv. s nápisy té které části. Děti nutno vésti k tomu, aby pozorovaly akci kněze při oltáři a provázely jej modlitbou svou z knížky modlicí. V některých knihách modlicích rozdělena je pobožnost mešní pouze na čtyři díly po modlitbě přípravné. Tu pobožnost můžete si vzíti, když jste přítomni tiché mši sv. Jinou pobožnost máte již na více odstavců rozdělenu, tu můžete sobě vzíti, když jste přítomni mši sv. zpívané. Tak první odstavec nadepsán je: Modlitba přípravná. Kdy tu se budete modliti? V tu chvíli, když kněz přistupuje k oltáři. Druhý odstavec nadepsán je: K Introitu; to se budete modliti při začátku mše sv. Pak kněz říká: Kyrie eleison uprostřed oltáře; který odstavec budete se modliti? Ten, který je nadepsán: Při kyrie. Kněz zazpívá: »Gloria in excelsis«, který odstavec budete se modliti? Ten, který nadepsán při Gloria. A tak probere se celá mešní pobožnost dle knížek modlicích. Katecheta latinsky uvádí jednotlivé části a ukazuje prakticky sám akce kněze při oltáři, a děti již v modlicích knížkách musí vyhle-

dati patřičný odstavec mešní pobožnosti. Při evangeliu musí povstati a poznamenati se křížem, a sice trojím, nikoli latinským či velkým, »na konci, když kněz líbá missál, opětně se poznamenáte«, a tak dle knížek modlicích s úkony již nacvičenými zopakuje celou liturgii prakticky.

Myšlénky, v těchto řádcích uvedené, jsou zkušenosti, kterých pisatel nabyl ve školách filiálních, nejvýše pětitřídních, kde vždy bylo více oddělení pohromadě.

Josef Egyptský.

Ethické poznámky a vysvětlivky k jednotlivým článkům této biblické stati

Píše **Ant. T. Javorský**, katecheta.

Josef Egyptský jest bez odporu jednou z nejzajímavějších postav historických; sjednocujeť v osobě své vše, co zajímá i dojímá. —

Zakusilť veškery krajnosti štěstí lidského; byl miláčkem otce svého Jakuba, stal se otrokem, vězněm i prvním po králi (pánem vší země egyptské). Byl otrokem Putifarovým, a moudrost, rozšafnost i jeho příjemná povaha, jež zjednaly mu přízeň i důvěru pánovu, přivodily mu pohromu u choti Putifarovy, která svádí jej k zlému. Ale ctnostný mládec klade statečný odpor nástrahám jejím, leč lživé nařčení vrhá jej do temností žalářních. Než, Bůh ho tam neopouští. Pomocí zjevení budoucnosti v tajných snech opouští vězení, aby stal se záchrancem své rodiny i veškerého Egypta.

Literatura světová nemůže se vykázati výjevem dojemnějším, než jest shledání se Josefa s bratřími, a není, kdo by, čta líčení příběhu toho v Písmě sv., nebyl jím pohnut až k slzám. Příběhy života jeho jsou nejen zajímavy, ale poučny a důležity měrou nejvyšší. Což divu, že vypravování děje tohoto od školních dítek sledováno se zájmem nejživějším, s pozorností takměř upjatou . . .

Katecheta, vykládaje příběh tento, upozorní dítky hned na počátku, že Josef nežaloval na bratry ze zlé vůle (zlomyslně), jen proto, aby byli trestáni, nýbrž proto, aby se polepšili. Povídati chyby jiného bez příčiny a tomu, kdo nemůže působiti v nápravu, jest hříšno, ale pověděti je rodičům . . . za tím účelem, aby těch chyb-hříchů se nedopouštěly, to jest správno. — Vzbuď v nich odpor, a ošklivost před závistivostí a nepříznivostí. — Upozorni též, že nejstarší bratr Ruben chybil tím, že vinu bratrů zamlčel; neboť kdyby to byl otci pověděl, mohl tento ještě pátrati po Josefovi a vykoupiti jej. — Uvaž s dítkami, jakou bolest způsobili bratří Josefovi otci, jak bezcitně jednali s bratrem (Josef plakal a prosil, ale nadarmo), a použij toho k povzbuzení, by varovaly se všeho, čím by rodiče zarmoutily, ale aby snažily se činiti jim radost pilností a dobrým chováním. A aby se vespolek měly rády, zvláště bratří a sestry.

Josefa vyličuj stále jako hodného; nejen poslouchal doma otce a pamatoval na Boha, ale ani jako otrok u Putifara ani ve vězení nezapomněl na Boha, ctil Ho, miloval . . ., a proto také Bůh ho chránil a pomáhal mu: u Putifara, že mu získal přízeň Putifarovu a pro něho domu jeho požehnal, v žaláři přízeň žalářníkovu — mohl volně choditi, dar vykládati sny, až konečně povýšen . . . »Kdo se Boha nespustí, toho Bůh neopustí.« — Upozorni, že Bůh proto dopustil utrpení na Josefa, protože s ním něco zvláštního myslil — chtělť vycvičiti jeho ctnost a potom v Egyptě přivésti k důstojnosti, aby tam byl živitelem vyvolené rodiny. A tak vůbec dopouští Bůh někdy menší zlo (utrpení), aby některé větší odvrátil, anebo nějaké zvláštní dobro, zvláště pro duši, zjednal. — Vysocí úředníci královští, jako byl Putifar, mívali mnoho otroků, veliké statky; a nade vším tím ustanovil Putifar Josefa správcem. Tak získal mu Bůh přízeň a důvěru jeho, protože vždy na Boha pamatoval a Jej ctil. — Mluvě o pokušení Josefově, můžeš říci jen, že ho žena Putifarova sváděla k něčemu velmi zlému — (a jako mimochodem říci:) — k něčemu nestydatému; neníť dobře při věcech choulostivých dlouho se zdržovati. Ovšem upozorni se dítky náležitě na to, kterak Josef myšlénkou na Boha uchránil se hříchu, a povzbudí se, aby též vzpomínaly na Boha, když by je napadla myšlénka zlá nebo někdo sváděl je k zlému . . . (Kterak to mohou učiniti, vždyť je Bůh všudypřítomný, vševědoucí — On ví, co činím — já to činím před Ním . . .) - Při ženě Putifarově lze ukázati již ošklivost pomluvy (svolala domácí lidi a mluvila před nimi o Josefovi vymyšlené věci zlé; — též mstu; ze msty tak činila, že jí neposlechl); rozhodně však ukaž hanebnost a ošklivost křivé žaloby (žalovala pánovi na Josefa něco velmi zlého, co nebylo pravda, co neučinil, tedy lživě, a tím byla příčinou, že byl uvržen do žaláře). V čl. 21. upozorni na ochotu Josefovu, s kterou potěšil zarmoucené vězně (skutek duchovního milosrdenství — zarmoucené těšiti), na nevděk číšníkův, jenž na Josefa zapomněl (jak nehezké jest býti nevděčným, jak bolí nevděk, jenž »světem vládne«), na trpělivost Josefovu, jenž po 13 let skoro snášel trpělivě, s důvěrou v Boha neštěstí své, jež ho stihlo zlobou bratří dílem v domě Putifarově (10 r.), dílem ve vězení (asi 3 r.). »Bůh (sice) dopouští, ale neopouští.« Na konec povzbuzení, ježto vždy jen jedno učiň. Čl. 23. Josef vzor šetrnosti a moudrého, opatrného jednání. — Když bratři před Josefa uvedeni a před ním hluboce se uklonili, vzpomněl si tento na někdejší sny své a velebil v duchu Prozřetelnost božskou. Nedal se jim hned poznati, tvrdě s nimi na oko jednal, poněvadž se chtěl přesvědčiti, zda jsou ještě tak zlí, jako byli; zejména chtěl, aby přivedli Benjamina, neboť ten byl ještě malinký (asi rok mu bylo), když byl prodán; i chtěl tedy sám se přesvědčiti, jak se k němu chovají. Pravilť k nim: Vyzvědači jste . . . A toho ulekli se bratří velice, neboť vyzvědače stíhal trest veliký — i smrt. Uleknuti pak pravili: Nikoli, pane. Dvanáct je nás bratrů, nejmladší je doma s otcem naším a druhý starší . . . ten — ten — ten již není na

živě (v rozpacích nevěděli, co říci, — proto se zamlčeli). Z odpovědi té seznal však také Josef, co z hovoru tak seznati chtěl, že totiž otec i bratr Benjamin živi jsou. Oni však proto mluvili o všech synech otce svého, aby tak podali důkaz své poctivosti, jakoby řekli: Všech nás je dvanáct, a to přece nelze mysliti, že by otec vyslal všechny syny své za věcí tak nebezpečnou, jako je vyzvědačství. Odpověď jejich uspokojila sice Josefa, poněvadž se dověděl, co zvěděti chtěl; ale, chtěje se přesvědčiti o jejich nápravě, použil rozpaků jejich, ve kterých se zamlčeli při vzpomínce »bratra druhého«, zůstal při svém tvrzení: Ano, tak jest: jste vyzvědači; ale abych se přesvědčil, že jste lidé pokojní . . . dal (na 3 dni) všechny do vězení; potom je propustil a nechal tam jen Simeona, řka, jak stojí v knize: Jste-li lidé pokojní . . . Nechal tam jednoho, aby měl záruku, že přijdou; nechal pak právě Simeona, poněvadž byl nejstarší po Rubenovi; Rubena tam však nechtěl nechati, poněvadž se ho zastával druhdy, když ho bratří chtěli zabiti. Pak dal jim do pytlů peníze tajně, z lásky jak k otci, tak k bratrům — nechtělť, aby mu otec a bratří platili za potřebný chléb. (Láska k rodičům — dítky podporujtež rodiče v stáří jejich!) — Čl. 24. Jakub vrátil peníze, jež byly v pytlích nalezeny. (*Nepřivlastňuj si nikdo cizích věcí, nenechávej si beze všeho věcí nalezených.*) Bratří myslili, že pro peníze jsou uvedeni do domu Josefova, a báli se, ačkoliv jich nevzali. Taková je moc zlého svědomí; po tolika ještě letech znepokojuje. (Zachovej svědomí čisté, varuje se zlého; budeš-li však někdy tak nešťasten a zhřešíš-li těžce — polepši se, čiň pokání!) První otázka, kterou k nim Josef učinil, týkala se otce. Kterak ho miloval! — Při hostině dal Benjaminovi pětkrát více než ostatním, chtěje jej vyznamenati před bratry a zkoumati, zda mu to budou přáti (druhdy totiž záviděli mu strakatou sukni). Oni však radovali se z toho; byli tudíž již daleko lepší nežli dříve. Ostatně svým přívětivým chováním a tím, že podle stáří je rozesadil, připravoval je již na chvíli, kdy se jim dá poznati. Čl. 25. Zkouška největší a rozhodná. Dal peníze do pytlů všem. Činil to proto, aby šetřil cti a dobrého jména Benjaminova; neboť, kdyby byl dal pouze jemu do pytle koflík, bratrům pak nic, snadno by si byli mohli mysliti, že snad přece Benjamin ten koflík vzal; takto však věděli, že, jako sami nevzali peněz, tak ani on že nevzal kofliku. Bratří jsou přesvědčeni, že ho nevzali, a proto praví: »U kteréhokoliv bude nalezen koflík, ať umře, a my ostatní budeme otroky pána tvého.« Správce schválně z rozkazu Josefova začal prohlídku u nejstaršího, aby dříve všichni shledali peníze ve svých pytlech, a tak již ani nemohli připadnouti na myšlénku, že by Benjamin, u něhož se koflík nalezl, jej byl vzal. Bratří u Josefa neříkají již, aby zemřel ten, u něhož koflík nalezen, ani nežalují na něho, ba naopak, přesvědčeni jsouce, že Benjamin ho nevzal, přičítají celé neštěstí ústy Judovými společné vině své (že bratra prodali), a chtějí proto společně trpěti, nepomýšlejíce ani na své manželky a dítky. To důkaz úplného polepšení a povahy šlechetné. Ale zvláště šlechetně

jednal Judas, který již druhdy ukázal se šlechetnějším tím, že nechtěl, aby Josef byl zabit, a proto raději navrhl, aby ho prodali. Když totiž Josef nepřistoupil na nabídku jejich a jen Benjamina v Egyptě nechati chtěl, Juda, blíže přistoupiv, líčil, s jakou těžkostí ho vymohl na otci, a nabízel se sám za otroka, jen aby Benjamin mohl se navrátiti k otci, jenž tolik ho miluje. (Josef šetřil dobrého jména Benjaminova — povzbuď dítky, by nedaly nikdy příčiny, aby někdo myslil o jiném zlé bez příčiny). Čl. 26. Opět lásku k otci ukazuje; neboť po něm nejprve se ptá. — Bratří byli přestrašeni, když se Josef dal poznati; báliť se, že se bude mstíti, protože s ním druhdy tak ukrutně jednali. Josef však nejen odpouští, nýbrž těší je, že řízením Božím dostal se do Egypta, a to k jich dobrému; praví: Nelekejte se, neboť pro zachování vaše poslal mne Bůh do Egypta. (Smířlivost — krásná křesťanská ctnost. — Povzbuď dítky, ať se nehněvají, když jim někdo ublíží, nýbrž odpustí) Tolik darů poslal otci nejen z úcty a lásky k němu, nýbrž i (proto), aby tím spíše uvěřil, že žije; neboť cizí muž nebyl by mu věru tolik darů dal pro nic. Čl. 27. Jakub obětoval... Bohu, aby si vyžádal na cestu požehnání Boží. — Tu opět příklad úcty a lásky synovské (Josef se nestydí v postavení svém za otce) a rodičů k dětem (Jakub byl blažen, že mohl ještě viděti tvář syna svého Josefa) Na Faraonovi příklad úcty k stáří (přijal požehnání starého Jakuba). Čl. 28. (poslední) Jakub i syn jeho Josef posledním svým přáním (vůlí) jeví vroucí lásku k rodné zemi (Kanaan) a úctu k svým předkům. (»Pochovejte mne s otci mými v zemi Kanaan!« — »Bůh uvede vás do země, kterouž slíbil Abrahamovi, Isákovi a Jakubovi; tam vezměte pak odtud (z Egypta) kosti mé s sebou.«) Josef jeví se při smrti otcově jako dobrý syn (pláče a líbá ho). — Hle, zde příklady skutků tělesného i duchovního milosrdenství! (»Mrtvé uctivě pochovávati« — »Za živé i za mrtvé se modliti«.) — Josef vzor úcty a lásky, poslušnosti a vděčnosti dětinné — za to již na zemi odměněn dlouhým věkem a šťastným životem. (IV. přikázaní). — Josef obrazem Ježíše Krista...

LISTY VĚDECKÉ.

Manželství, pro překážku ligaminis a clandestinitatis neplatné, před všemi stolicemi světských soudů.

(Zvláštní právní případ.)

Podává Dr. **Ant. Brychta.**

(Dokončení.)

Ad 2. Co se týče *způsobu* neboli *formy* uzavření sňatku, *nebylo* sice předpisů zákona, totiž § 75. obč. zák. a mimo to zákona ze dne 31. prosince 1868 a ze dne 9. dubna 1870, od snoubenců *šetřeno.* Než, poněvadž ale byly překážky po této stránce platnosti sňatku bránící — překážka totiž pokoutnosti a nedostatek náležitého prohlášení zamýšleného manželství — místodržitelstvím štyrskohradeckým, jakož dokázáno, *prominuty*, *a*) *nemohlo* manželství Seja s Florou pro některou z těchto překážek *prohlášeno býti za neplatné, b*) *aniž* mohlo prohlášení jeho platnosti soudem učiněno býti *závislým na nějaké podmínce. c*) Že byla dispens udělena na pouhé zakročení Flory *bez spolupůsobení,* ano *proti vůli Seja,* nevadí,[1]) neboť

a) dispensí byla *překážka* pokoutnosti jakožto překážka veřejného práva *zdvižena,* a tím závada platnosti manželství odstraněna;

b) *zamítnutí dispense* Sejem a *odepření konvalidace* manželství (obnovením svolení k manželství) mohlo by se považovati za popírání platnosti sňatku jen z důvodu *soukromého práva,* k čemu ale Sejus po rozumu §§ 93.—96. občanského zák. *není oprávněn,* ježto dle těchto zákonných ustanovení přísluší právo ono pouze straně α) v právu zkrácené a β) nevinné, Sejus však bez viny není,

[1]) Mínění to jest dle samé povahy věci i dle § 88. a 98. obč. zákona *nesprávné,* ježto uzavírají manželství *dvě* osoby, důsledně **obě** také musí žádati za prominutí překážky. Žádná instance, uvažujíc věc náležitě, nemůže dbáti takové *jednostranné* žádosti a uděliti žádanou dispens. Dle *toho* třeba posuzovati udělenou dispens od místodržitelství štyrskohradeckého.

an mu překážka tato nejen *fakticky*, ale i po *stránce právní* nemohla býti neznáma, ježto je z vyšetřování a mimo to z vlastního jeho udání zřejmo, že mu jeho příslušný duchovní správce oddavky s Florou *odepřel*, načež si *on sám* místo a způsob oddavek zvolil;

c) jakkoli § 88. obč. zák. v případě prominutí překážky vyžaduje od stran *obnovení svolení* k manželství, *nestanoví* přece *výslovně* za podmínku platnosti manželství *opakování oddavek*,[2]) co může se v našem případě tím méně předpokládati, an se zde jedná pouze o formálnosti, jichž šetření bylo dispensí prominuto;[3])

d) poněvadž ale dle závěrečného ustanovení § 88. obč. zák. považuje se manželství *jen tehdy hned s počátku* (od jeho uzavření) *za platné*, když byla jeho *konvalidace slavně vykonána*,[4]) přiměřen jest zákonu rozsudek, že je manželství Seja s Florou *platné od doby udělené dispense* od překážek, které jeho platnosti bránily.

O tom, která strana neplatnost manželství zavinila, nebylo dle §§ 12. a 13. dvor. dekretu ze dne 23 srpna 1819 (s. s. z. č. 1595.) třeba rozhodnouti, ježto byly překážky manželství bránící dispensí zdviženy a manželství za platné prohlášeno.

C) *Nejvyšší soud zvrátil nálezy první i druhé stolice* a prohlásil manželství Seja s Florou za **neplatné**, uznav zároveň, že neplatnost manželství zavinil Sejus, kdežto Flora, neznavši překážky jejímu manželství bránící, je nevinna. Nález svůj odůvodnil nejvyšší soud následovně:

I. Oba nižší soudy uznaly, že z ustanovení § 119. obč. zák.[5]) a z dv. dekretů ze dne 26. srpna 1814 (s. s. z. č. 1099.) a ze dne 17. července 1835 (s. s. z. č. 61.) plynoucí překážka katolicismu manželství Seja s Florou *nevadí*, 1. protože třeba způsobilost cizinců k právnímu jednání posuzovati po rozumu § 34. obč. zák. *dle zákonů států, jichž příslušníky snoubenci byli, tyto zákony však dotčenou překážku*, ani co se týče ženicha, ani co se týče nevěsty,

---

[2]) Odůvodnění to *odporuje výslovnému znění zákona*, dle něhož má se v takovém případě *přivolení k manželství* před duchovním správcem a dvěma důvěrnými svědky **znova** *prohlásiti*, kterážto slavná konvalidace manželství se patrně od *opakování oddavek neliší*, ježto má se tato slavnost i v *knize oddaných poznamenati*.

[3]) Formálnosti tyto jsou nadmíru důležité, ježto jsou conditio sine qua non, aby manželství bylo platné. Conc. Trid. sess. 24, cap. 1. de ref.

[4]) Cit. § 88. obč. zák.

[5]) Dotčený § stanoví: »Manželům rozloučeným (t. akatolickým) jest vůbec dovoleno, opět se sníti...« Důležitý, ano rozhodující dodatek k tomuto paragrafu zní takto: »Z tohoto vysvětlení zákonníku (dv. dekretem ze dne 28. července a 26. srpna 1814) jest samo sebou zřejmo, že osoba *katolická* dle pojmu náboženství katolického nemůže vejíti v platné manželství s rozloučenou od muže osobou *nekatolickou*, dokud je druhý rozvedený manžel na živě, jakož i s osobou, která vstupujíc v manželství náležela k náboženství nekatolickému, potom ale k náboženství katolickému přestoupila a od svého nekatolického manžela byla rozvedena, dokud tento rozvedený manžel jest na živě.« Toto *jediné* ustanovení, ke katolickému dogma o *dvoučlennosti* a *nerozlučnosti* manželství *nepřihlížeje*, mohlo a mělo obě nižší stolice přesvědčiti, že jest manželství Seja s Florou dle samého světského zákona *nemožné* a *neplatné*.

jejíž sňatek s Vilémem byl soudně rozloučen, *neznají*, a 2. poněvadž jejich původně pro překážku pokoutnosti neplatně uzavřené manželství *stalo se platným*, an štyrskohradecké místodržitelství tuto *překážku prominulo*.

II. Toto rozhodnutí však *spočívá patrně na* **nesprávném upotřebení** *spadajících sem zákonných ustanovení*.

1. Předpisu § 34. občan. zák. (jenž byl svrchu uveden) mělo se v příčině uzavření sňatku Seja s Florou *jenom potud* upotřebiti, pokud šlo vůbec o zjištění osobní jejich způsobilosti k manželství jako cizinců, kterou způsobilost má tento předpis jediné na zřeteli a důsledně

2. *přikládá zákonům cizích států jenom potud platnosti*, pokud jde o *způsobilost* jejich příslušníků k nějakému právnímu jednání, by mělo obmýšlených právních účinků;

3. dle toho měla se platnost sňatku Seja s Florou dle zákonů oněch států, jichž příslušníky strany tehdy byly, *jenom potud posuzovati*, pokud tyto zákony v příčině právních úkonů vůbec a manželství zvláště jisté požadavky stanoví a pokud nedostatek jich je překážkou platnosti právního jednání, jak to má místo dle §§ 48.—54. občan. zákona i vzhledem k *rakouským* státním občanům.

Ad 2 et 3. V příčině posouzení platnosti sňatku Seja s Florou *nejedná* se o takovou z osobní nezpůsobilosti stran vyplývající překážku, nýbrž zde *padá na váhu* **jen ta okolnost**, že byla Flora, vcházejíc se Sejem v manželství, **již provdána** a že vešla, ač nebylo manželství její **úmrtím** druhé strany, nýbrž pouze **nálezem soudním** rozvázáno, v **nové** *manželství s katolíkem* Sejem, kdežto dle dv., za příčinou objasnění § 119. obč. zák. vydaného dekretu [6]) může sice *akatolík*, jehož manželství bylo za rozloučené prohlášeno, za živa druhého manžela s osobou *akatolickou*, **nikoli** ale s obou **katolickou** platný sňatek uzavříti. Tato rakouským zákonodárstvím stanovená překážka (katolicismu) *netýká* se osobní způsobilosti snoubenců k manželství, nýbrž plyne z úvahy zákonodárce,

a) že dle učení katolického náboženství může platné manželství *pouze smrtí* druhého manžela býti rozvázáno, důsledně že je manželství, jež by tuto zásadu rušilo, z veřejných, příkazy katolického náboženství chránících, ohledů *nepřípustno*;

b) nemožnost takového manželství je pouze důsledkem katolickému učení odpovídající, v § 62. obč. zák. vyslovené všeobecné zásady, že muž oddán býti může v *týž čas jen s jednou ženou* a *žena jen s jedním mužem*.

aa) Jak poznamenání k § 61. a 60. obč. zák. výslovně připomíná, odvozena je tato překážka (katolicismu) spíše z nedostatku *mravní mohutnosti* stran, maje zření k účelu manželství, a je tudíž překážkou veřejného práva. [7])

---

[6]) Ze dne 28. července a 26. srpna 1814. Srv. výše.

[7]) Překážka tato zakládá se na právu *positivně božském*, jež váže nejen věřící (katolíky i nekatolíky), nýbrž i nevěřící, na čem žádný *světský zákon*

bb) Otázku, zdali tato překážka vzhledem k zamýšlenému manželství Seja s Florou tu byla (existovala), třeba posuzovati *výlučně dle rakouského práva*, ježto

cc) měli snoubenci tehdy *v Rakousku* (v Štyrském Hradci) *řádné bydliště* a tamtéž i po uzavření manželství přebývati chtěli, z čehož plyne,

dd) že *nemohli a nesměli*, v manželství vstupujíce, říditi se žádným *jiným právem*, *než rakouským* (§ 36 obč. zák.). Z toho vysvítá.

ee) že svrchu objasněná *překážka* (katolicismu či manželského svazku) zamýšlenému manželství Seja s Florou **bránila**, důsledně že je manželství to **neplatné.**

III. Podobně nemůže nejvyšší soud přisvědčiti dalšímu rozhodnutí obou nižších soudů, že **pouhou** dodatečnou *dispensí* štyrskohradeckého místodržitelství od překážky pokoutnosti a nedostatku ohlášek nabylo neplatné manželství Seja s Florou od doby jejího udělení **platnosti**. Neboť taková dispens politického úřadu může dle právního svého významu a dle výslovného ustanovení § 88. obč. zák. účinek svůj jeviti jen tehdy,

1. když **chtějí** *snoubenci jí* **užiti**, aby se jejich s prominutelnou překážkou uzavřené manželství moho státi platným, a

2. když před duchovním správcem a dvěma důvěrnými svědky *svolení k manželství* **znova prohlásí**, kteréžto obnovené svolení *a)* není pouze podmínkou, aby se manželství *stalo platným* (konvalidovaným), hledíc k době, kdy bylo původně (neplatně) uzavřeno, nýbrž *b)* *zákonitou podmínkou* **konvalidace manželství** *vůbec.*[8])

3. Pojem a podstata nápravy nějakého právního jednání (Rechtsgeschäft) obnáší, že se jednání ono, je-li to dle zákona vůbec možno, stane hned od počátku (kdy bylo předsevzato) platným. Činí-li zákon možnost konvalidace manželství závislou na dispensi od překážky, která platnému uzavření manželství bránila, může tato dispens

a) *jen tehdy působiti*, když se jí dle *ustanovení zákona užije*, ježto *dispens* **sama sebou nemůže** *neplatné manželství platným učiniti*, nýbrž

b) zjednává snoubencům *pouze možnost*, by se manželství *mohlo státi* (po zdvižení překážky) *platným*, když totiž

c) snoubenci stanovenou zákonem (§ 88 obč. zák.) *podmínku vyplní a obnoví svolení k manželství dle formy zákonem předepsané* (cit. § obč. zák.).[9])

---

ani *soud ničeho nezmění a změniti nemůže.* Mat. 5, 32; 10, 3. nn; Marek 10, 2 nn; I. Kor. 7, 10. nn. atd. Conc. Trid. sess. 24, can 2. Řečené poznamenání čili nadpis dotčených §§ obč. zák. zní: »*Překážky manželství*« jsou: II. Nedostatek mohoucnosti k účelu, *a)* mohoucnosti *fysické* (impotentia), b) *mohoucnosti mravní* za příčinou svazku manželského (ligamen).

[8]) »*Consensus* facit nuptias« zní všeobecná a nezvratná právní zásada, aneb: »Ubi *non adest consensus, non adest matrimonium* « Srv. svrchu cit. texty.

[9]) Vývody tyto souhlasí úplně s manželským právem *církevním*, jakož i vývody sub 1—3. položené, jsouce zároveň dokladem bystrého a objektiv-

4. Toto pojímání předpisu § 88. obč. zák. souhlasí jediné s jeho historickým vývojem z legislativy, jež byla *před* zavedením obč. zákonníka v platnosti. Poněvadž *ani patent o manželství* ze dne 16. ledna 1783 *ani* patentem ze dne 1. listopadu 1786 (s. s. z. č. 591.) o právu manželském *vydané předpisy o konvalidaci neplatně uzavřeného manželství žádného ustanovení neobsahovaly,* bylo teprve dv. dekretem ze dne 2. března 1789 (s. s. z. č. 979.) v jednom zvláštním případě učiněno opatření,[10]) že třeba v takovém případě, aby manželství po zdvižení překážky bylo *knězem opět požehnáno.* Nařízení toto, jehož se již *před* zavedením obč. zákonníka dle analogie v jiných podobných případech užívalo, bylo paragrafem 88. obč. zák. na *všecky případy* prominutí manželských překážek *rozšířeno.* S tím souhlasí další ustanovení § 98. obč. zák.,[11]) kterým se manželským soudům nařizuje, aby v případech, kdy překážka, s kterou bylo manželství uzavřeno, je prominutelna, ku jejímu zdvižení dispensí *opatření učinily* a strany *k dorozumění se* o tom přiměti hleděly; bylo li by to ale *nemožné* (jak se to patrně má v tomto případě), o *platnosti,* po případě o *neplatnosti* manželství *rozhodly.*

5. Z řečeného je průvodno, že *o konvalidaci* manželství Seja s Florou *nemůže býti řeči,* ježto strany

a) po rozumu nařízení § 88. obč. zák. *svolení k manželství neobnovily,* ano

b) Sejus výslovně prohlásil, že takového (opětného) *svolení nedá.*

6 Mimo to je dotyčné manželství i pro překážky, obsažené v §§ 69, 70. a 75. obč. zák. *neplatné*[12]) a třeba je po rozumu dv. dekretu ze dne 15. února 1833 (s. s. z. č. 2593.) za takové prohlásiti, ježto rozsudky obou nižších stolic *zákonu zřejmě odporují.*[13])

V dalších vývodech uznal nejvyšší soud po rozumu §§ 12. a 13. dv. dekretu ze dne 23. srpna 1819 (s. s. z. č. 1595), že neplatné uzavření manželství zavinil *Sejus,* ježto mu před sňatkem vzniklé a vyšetřováním zjištěné nesnáze musily vnucovati *obavu,*

---

ního pojímání věci, kdežto vývody obou nižších soudů se zásadami práva v souhlas uvésti nelze.

[10]) Případ byl následující: Jistý sirotek vešel v manželství bez soudního povolení, tudíž neplatně; později ale soud povolení udělil, čím sice překážka manželství byla zdvižena, však manželství konvalidováno.

[11]) Zmíněný paragraf zní: »Může-li překážka býti zdvižena, *hleď* soud zemský *ji zdvihnouti,* učině opatření k tomu potřebné a *maje strany k tomu, aby se o to usnesly; nebylo-li by* však *lze* toho dovésti, nechť zemský soud *nalezne, zdali* je manželství platné.«

[12]) Pro překážku pokoutnosti a pro nedostatek ohlášek.

[13]) Jest s podivením, jak mohly nižší soudy výše uvedené spadající sem ustanovení obč. zákonníku přehlédnouti a jiné takovým způsobem, jak z jejich stručné nastíněných rozsudků vysvítá, vykládati, že nejvyšší soud, zavilý tento případ náležité posuzuje, rozhodnutí jejich nejen zrušil, ale i výslovně o nich prohlásil, že zákonu, jenž byl nesprávně vykládán, **zřejmě** *odporují.* Jmenovitě nápadno,

že zamýšlenému jeho sňatku *stojí zákonité překážky v cestě* a ukládaly mu *povinnost*, aby vzal se znalci práva *poradu*, z níž by byl seznal překážky manželství, jež dle vlastního jeho udání po oddavkách vyšly na jevo. Z toho vysvítá, že neznalost překážek, jeho manželství bránících, *nemůže* považována býti za *nezavinilou*, nýbrž že Sejus svou nedbalostí *zavinil*, že bylo toto neplatné manželství uzavřeno. O Floře prohlásil soud, že toto neplatné manželství *nezavinila*.[14])

Rozhodnutí nejv. soudu ze dne 13. července 1886 č. 6034. (Plenární senát.)

Pravý názor o protestantismu.

Píše Dr. **Ladislav Dvořák**, prof. bohosloví v Českých Budějovicích.

Kdo v posledních dobách pozoroval hnutí protirakouské, skryté za heslem náboženským, nemohl přehlédnouti, jak časopisy protiklerikální jednotlivé odpady zaznamenávaly buď nápadně chladně beze všeho komentáře, nebo s velikou radostí, ať přímo projádřenou, ať nedosti opatrně zabalenou. Jsou to zejména listy čím dále tím více se množící, jimž se zdá protestantismus nejlepším a nejdokonalejším vyznáním, jež může člověčenstvo učiniti

---

1. že *neuznala* první ani druhá stolice aspoň co se týče strany *katolické* (Seja) neprominutelnou překážku *manželského svazku*, a tudíž nemožnost, aby mohl s rozvedenou protestantkou v manželství vstoupiti, an to Sejus i z pouhého hlediště světského (italského) práva důvody pádnými a uznání hodnými dokazoval.

2. Rovněž těžko lze pochopiti pojímání *účinku dispense* po *neplatném* uzavření manželství se strany obou nižších soudů. V pojmu dispense patrně spočívá,

a) že dává se proto, aby *mohli* snoubenci po odstranění překážky, jejich zamýšlenému manželství bránící, v *platné* manželství vejíti, z čehož samo sebou plyne,

b) že manželství, uzavřené s rušící překážkou, je hned od prvopočátku *neplatné* (quoad contractum et quoad sacramentum), důsledně

c) že dodatečně udělená dispens *není s to*, neplatně uzavřené manželství v *platné proměniti*, ježto svolení snoubenců, jež je »causa matrimonium efficiens«, bylo pro překážku *neplatné*, z čehož dále nezbytně plyne,

d) že třeba stranám po udělení potřebné dispense, kterou stávají se k platnému manželství *teprv způsobilými*, svolení k manželství řádně *obnoviti* čili manželství *znova uzavříti*. Z té příčiny promíjí také apoštolská Stolice veřejné překážky manželství, když bylo manželství neplatně uzavřeno, s doložkou: »Ut partes matrimonium *inter se de novo publice*, servata forma concilii Tridentini *contrahant* illudque *in facie Ecclesiae solemnisent*.«

[14]) Jest pozoruhodno, že o nesprávném počínání anglikánského duchovního, jenž nešetřil ani těch *nejobyčejnějších* nařízení v příčině uzavření manželství, jako: aby bylo *ohlášeno* a před *dvěma* svědky uzavřeno, a který po této stránce (k překážce ligaminis nepřihlížeje) neplatnost manželství *hlavně sám* svou nevědomostí neb lehkomyslností *zavinil* — an mu tato důležitá nařízení mohla býti známa a an se měl o stavu věci *náležitě informovati* — žádná stolice ve svém nálezu se *nezmiňuje* a jeho lehkovážné jednání *mlčením pomíjí*, ježto — jak z vyšetřování vysvítá — nebylo ho tajno, že nejen katolický farář, ale i *protestantský* duchovní za doličených okolností, a především pro překážku ligaminis, Seja s rozvedenou Florou oddati zamítli.

úplně šťastným a spokojeným a které mají nejvíce spadeno na víru katolickou, jejíž vyznání se jim zdá nejnesympatičtější. Člověk myslící dobře snadno uhodne příčinu tohoto smutného zjevu, buď značnou nevědomost ve věcech náboženských, nebo — a to ponejvíce — zlou vůli.

Nejsmutnější je, že články časopisů těch, protestantismus na výsost chválící a katolické vyznání snižující, mají veliký vliv na smýšlení čtenářů méně soudných, kteří hned dají se svésti a opravdu věří a veřejně to řeknou, že víra protestantská se jim nejenom lépe líbí než katolická, jejímiž vyznavači na papíře jsou, ale že vskutku lepší jest. Podívejme se, zakládá-li se toto mínění na pravdě, na základě historickém.

Kdyby měli tito lidé trochu poctivé snahy přesvědčiti se, které vyznání je pravé, našli by snadno v každém větším katechismu čtyři známky pravé Církve Kristovy, snadno pochopitelné, jež rovněž velmi snadno dají se dokázati. Mezi těmito známkami je na prvém místě jednota, která vyžaduje, aby v celé Kristově Církvi vždy a všude jedno a totéž učení víry a mravů, jeden a týž způsob uctění Boha, jedna a táž církevní hierarchie pod nejvyšší hlavou Církve se jevily. Jak to vypadá u protestantů? Dějiny učí, jak veliká roztržka byla vždy mezi protestanty ve věcech víry od samého počátku až na naše doby, tedy roztržka ve věcech podstatných; jak sám Luther musil tlačiti na to, aby se uznávala autorita knih symbolických, když pozoroval, kam vede jeho učení o svobodném výkladě Písma sv. se strany každého jednotlivce a o bezprostředním osvícení jednoho každého takového vykladače bez neomylného úřadu církevního; dále dějepis dosvědčuje, jak brzy po Lutherovi rationalismus u protestantů se rozmohl čím dále tím více až k indifferentismu v doby novější sáhajícímu, tak že v dobách, kdy nastoupil král pruský Bedřich Vilém II. (1786—1797) autorita knih symbolických úplně byla vyvrácena; ba, není to dávno, kdy některé katolické listy z Německa zaznamenaly zprávu, že dva protestantští professoři theologie v Německu se hádali, zdali vůbec nějaký Bůh existuje.

Ještě lépe je viděti nedostatek jednoty v kultu, ježto téměř každému většímu sboru je volno, které obřady chce zachovávati a které ne; rovněž není jednoty v hierarchii, nemajíť společné hlavy a ve věcech náboženských stojí pod jednotlivými knížaty světskými. Mimo to jsou protestantské církve více méně církve národní a politické, kterážto okolnost již sama sebou odporuje jednotě pro svou výlučnost, jak to na př. vidíme na církvi anglikánské. A jak pěkné svědectví o jednotě u protestantů dávají ty různé nesčetné sekty, zvláště po Anglii a Americe roztroušené, jichž se počítá daleko přes sto!

Pravdu proto má kanovník pasovský J. Röhm ve svém spise »Der Protestantismus unserer Tage 1897«, kde praví: »Alles wankt: Dogma, Sacramente, Apostolicum, Bibel, symbolische Bücher; nirgends Autoritaet!« Že protestanté nemají druhé známky pravé Církve, svatosti, viděti již z toho, že odvrhli s jedné strany pře-

mnohé prostředky svatosti, na př. oběť mše sv., svátosti, odpustky, kult Panny Marie a mnohé jiné, s druhé strany ale stanovili věty, jež direktně mravnosti a svatosti jsou na újmu, na př. že člověk nemá svobodné vůle, praedestinaci, že pouhá víra bez skutků stačí atd. Že i třetí známka Církve pravé jim schází, catholicitas, je na bíledni už proto, že, jak svrchu dotčeno, jsou to církve více méně národní, obmezené na jisté národy a krajiny, což vůbec pojmu Církve jako společnosti pro všecky lidi odporuje, jednak že i nauky jejich nejsou akkomodované pro všechny třídy lidu, na př. dogma protestantů o poznání víry z pouhého Písma svatého pouhým rozumem atd.

Mimo to dějiny Církve jasně ukazují, kam vedly snahy po založení církví t. zv. národních, české, francouzské, německé, anglické, a jak smutně pokusy tyto skončily. Není ale známky, která by tak do očí bila v neprospěch protestantů, jako apoštolskost. Ano, jen katolická Církev může se honositi rozšířením a původem svým od sv. apoštolů, a jen biskupové této Církve jsou pravými nástupci sv. apoštolů, tak že, kdybychom vzali kteréhokoliv biskupa katolického a zkoumali jeho svěcení, dostali bychom nepřetržitou řadu biskupů, z nichž vždy následující byl posvěcen od předcházejícího atd., až bychom přišli k biskupu prvnímu, který měl svěcení bezprostředně od některého ze sv. apoštolů. Kdyby to někdo chtěl popírati, musil by dokázati, kdo je tedy původcem naší Církve, když ne sv. apoštolové, dále, kdy se naše Církev oddělila od té původní Církve Kristovy, jaká byla příčina tohoto oddělení a konečně, kde je ona původní, nejstarší Církev Kristova. To ale dokázati se nedá, naopak dějiny dokazují, že naše Církev je ta původní od Krista založená Církev, od níž během času se všechny církve protestantské odtrhly — rami inutiles. Dějiny udávají, že před Lutherem nebylo žádných lutheránů, před Jindřichem VIII. žádné církve anglikánské atd., dále udávají tytéž dějiny dobu, kdy tyto církve založeny byly, a to dobu o mnoho set let pozdější, než byli sv. apoštolové, dále že povstaly tyto církve odtržením od původní Kristovy Církve, jakož i příčinu tohoto odtržení. —

Než, tolik dobré vůle u chvalořečníků protestantismu, aby se totiž přesvědčili »ubi veritas«, předpokládati nelze. I jest nám pátrati po jiných příčinách této záliby. Třeba jim imponují osoby zakladatelů? To je ale nemožné, neboť zakladatelé různých sekt protestantských nejen že nebyli svatými muži, nýbrž naopak mnozí byli lidé velmi pochybné mravnosti. Jaký to rozdíl mezi zakladateli naší víry a původci protestantismu! Všimněme si jen některých zakladatelů.

Kdo jest povinen

při nedostatku církevních prostředků uhrazovati náklad na řiditele kůru a dle jakého měřítka rozvrhuje se povinnost tato?

(Pokračování.)

V stížnosti, již podala obec Gränzendorf u správního soudního dvora, v podstatě se uvádí, že v rozhodnutí tom ani osoba k placení zavázaná (der Verpflichteten) ani výše povinnosti (Leistung) určitě a nepochybně naznačena není, že nutnost zvláštního řiditele kůru nejeví se býti zjištěna a že není prokázáno, že příjem kostela k uhrazení sporného nákladu nestačí a že též nelze přifařené obce k uhrazování nákladu přidržovati již pro dobu před ustanovením řiditele kůru na základě úmluvy aneb na základě rozhodnutí úředního. — Obec Friedrichswald ve své stížnosti připouští výslovně nutnost ustanovení řiditele kůru při kostele v Johannesbergu, jakož i krytí nákladu pomocí přirážek, rozvržených na přifařené a popírá pouze povinnost, k uhrazení dosud vzešlého nákladu na řiditele kůru, který nikoli od farní osady, nýbrž od místní obce (Johannesberg) byl ustanoven a jehož příjmy a vůbec způsob ustanovení dosud od k tomu povolaných faktorů stanoveny nebyly; žaloba má tedy za to, že obec Johannesberg jakožto jednatel (Geschäftsführer) bez zplnomocnění (Mandat) náklad v příčině řiditele kůru učiněný po rozumu občanského zákonníku (§ 1042) jen pořadem práva občanského (Civilrechtsweg) pohledávati může. *)

Správní soudní dvůr při nálezu svém vycházel od následujících úvah: Ani obec Friedrichswald, ani obec Gränzendorf nepopírá nutnost ustanovení řiditele kůru se stanoviska potřeby (Erfordernis) kostelní (kůrové) hudby jakožto rituelního církevního opatření (Veranstaltung), spíše (vielmehr) popírá se, zvláště od obce Gränzendorfské pouze nutnost ustanovení zvláštního řiditele kůru a sice proto, poněvadž obstarávání církevní hudby jako do r. 1888 i na dále řídícím učitelem v Johannesbergu zastáváno býti mohlo. — V tomto směru dlužno podotknouti, že řídící učitel další obstarávání řiditelství kůru se vzdal. — Byť i podnět k tomu byl dán tím, že místní školní rada spojení (Vereinigung) služby školní se službou varhanickou bez poškození zájmů školy nadále za možné neuznávala, tedy tím nemění se nic na skutečnosti, že následkem vypovědění (Aufhören) bezplatného obstarávání služby kůrové se strany řídícího učitele ukázala se nutnost nyní jiným způsobem o službu tu se postarati. — Jestli se tak stalo se strany obce Johannesbergu jednostranně, bez výslovného svolení ostatních konkurujících obcí, tedy postupování (Vorgang) takové, vzhledem k ustanovení § 35. a 36. zákona ze dne 7. května 1874 č. ř. z. 50. jakož i dle ministerského nařízení ze dne 31. prosince 1877 říšsk.

*) § 1042. zní: Kdo činí náklad za jiného, kterýž by ten dle zákona sám byl musil činiti, má právo žádati náhrady.

zákonníku č. 5. ex 1878 nebylo ovšem správné a obec Johannesberg měla hned původně na začátku (ursprünglich), když stížnost vedoucí obec se zdráhala k jednání se připojiti, rozhodnutí politického úřadu po rozumu § 55. zákona ze dne 7. května 1874 se domáhati (provocieren) jak to později skutečně podáním (Einschreiten) ze dne 20. listopadu 1892 u okresního hejtmanství v Jablonci učinila. — Tento sám sebou nikoliv pořadný postup (ordnungsmässiger Vorgang) nejeví se však býti způsobilým konkurující obce, (při předpokládání, že povinnost jejich ku placení zákonně trvá), povinnosti té zbaviti a mohly by ovšem obce, které při ustanovení ředitele kůru nespolupůsobily z důvodu této procedury pouze žádati, aby, pokud se jedná o osobu, jež ustanovena býti měla, jim též právo k spolupůsobení při jejím ustanovení, jakož i zajištění (Wahrung) jich práv vzhledem k ostatním (sonstigen) modalitám ustanovení (Anstellung) poskytnuto (eingeräumt) bylo. — Tyto otázky nebyly však předmětem administrativních řízení (Verhandlungen) a rozhodnutí (Entscheidungen) úřadu, a zůstávají i nyní ze soudního rozhodování (hiergerichtliche Cognition) vyloučeny a ponechávají se po případě (allfällig) dalšímu vyřízení pořadem administrativním, aniž by však tím povinnost k placení příspěvku — pokud tato povinnost trvá — byla zjinačena (alteriert).

Ježto, jak již uvedeno, hudba kůrová bez odporu nutný rituelní požadavek při kostele v Johannesbergu tvoří, jest potřebu tu dle § 36. zákona ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50, pokud o ni vlastním jměním farní osady aneb jinými prostředky po ruce jsoucími postaráno není, krýti rozvržením přirážek (Umlagen) na členy farní obce. — Že by snad nějaké jmění farní obce tu bylo ze žádné strany se netvrdí. — Z předložených úřadům administrativním výtahů z účtů (Rechnungsextracte) za 6 let (1888—1893) farního kostela v Johannesbergu vysvítá, že kostelního jmění, jež sotva ku krytí ostatních potřeb kostelních stačí, nelze k uhrazení nákladu na církevní hudbu (dle § 40. zákona ze dne 7. května 1874) upotřebiti. — Byť i obcím při konkurenčním řízení dne 24. ledna 1893, jakož i dotatečně (nachträglich) stav kostelního jmění a z toho vyplývající nedostatečnost jeho (Unzulänglichkeit) k poskytování příspěvku oznámen nebyl, tedy správní soudní dvůr přece ani v tom neshledává vadu v řízení (Verfahren), poněvadž jednak žalující obce při konkurenčním řízení výslovně sobě nežádaly, aby do kostelních účtů nahlédnouti mohly, a ostatně jim volno bylo do kostelních účtů v patronátním úřadě nahlédnouti, a poněvadž z druhé strany těmito výtahy z účtů zádušních skutečně nemožnost z tohoto jmění ředitele kůru platiti i prokázána jest, pro kteroužto příčinu opomenutí sdělení o stavu kostelního jmění s obcemi žádného rozhodujícího významu nemá. — Povinnost tedy farní osady k uhrazování nákladu na ředitele kůru dle § 3. cit. zákona nabývá moci (es tritt in Kraft) a jeví se býti přesně vyjádřena v rozhodnutí (ministerském ze dne 1. dubna 1895 č. 28953) v odpor vzatém (angefochten) a vztažně i v rozhodnutí

okr. hejtmanství ze dne 17. března 1893 č. 7540, které oním ministerským rozhodnutím v platnosti zůstaveno bylo, že *přifaření* uznáni byli za povinné opatřiti náklad potřebný k ustanovení fiditele kůru přirážkami k přímým daním, a proto jest též námitka obce Gränzendorfu, že osoba (Person) zavázaného k placení určitě a nepochybně označena není, zcela neodůvodněna.

Avšak i další námitka této obce, že ani výše povinnosti (Leistung) určitě a nepochybně stanovena není, nemohla za odůvodněnou uznána býti, poněvadž již původně při řízení dne 11. června 1888 potřebný náklad úhrnnou summou 200 zl. byl vytknut (beziffert) a tento obnos ovšem ostatním zřízením (Verhandlung) za základ sloužil, pročež i žalujícím obcím zcela určitě bylo známo, že se jednalo právě o tu sumu — jejíž přiměřenost nikdy nebyla v odpor vzata.

Co pak se konečně týče námitky, že nemožno obce pro praeterito zavazovati k placení příspěvků, nýbrž teprv od té doby, kdy povinnost ta za právně utvrzenou (rechtskräftig) prohlášena bude, tedy nutno jest na to odvětiti, že povinnost k placení příspěvků nejeví se býti závislou na době, kdy úmluvou neb rozhodnutím (úředním) byla stanovena, nýbrž zajisté že již od toho okamžiku počala, kdy zastávání místa fiditele kůru za plat stalo se nutným a též skutečně se počalo a že při tom, poněvadž se tu jedná o záležitost veřejně právní povahy (Natur), (při níž rozhodovati přísluší státním úřadům kultu (Cultusbehörden), totiž o otázce povinnosti ku přispívání na potřeby kultu ze všeobecného důvodu příslušenství k farní osadě dle § 55. zákona ze dne 7. května 1874), ingerence řádných soudů jeví se býti zcela vyloučena.

Konečně námitku, kterouž zástupce žaloby při veřejném ústním stání (Verhandlung) proti rozhodnutí pronesl, (že, pokud též pro praeterito povinnost příspěvku vyslovena byla, jen o ustanovení provisoria se jednalo, a nicméně přece při tom jednáno nebylo (vorgegangen) dle předpisu § 56. zák. ze dne 7. května 1874), usnesl se správní soudní dvůr pominouti (mlčením, übergehen), poněvadž ani slovní znění, ani obsah v odpor vzatého rozhodnutí takovou domněnku (Annahme) neospravedlňují, že by se tu jednalo o nařízení provisorní (Provisorialanordnung).

A tak zůstalo v platnosti rozhodnutí ministerské ze dne 1. dubna 1895 č. 28.953.

Nejvyššímu správnímu dvoru soudnímu již dne 27. ledna 1898 č. 456 naskytla se příležitost rozhodovati opětně o podobné záležitosti. Jednalo se tu dle úředních akt o následující případ:

Již r. 1890 odňalo a přes vyzvání c. k. okresního hejtmanství v Novém Bydžově opětně odepřelo obecní zastupitelstvo v Žiželicích fiditeli kůru užívání jistých obecních pozemků za obstarávání hudby chrámové. Z té příčiny vypsalo c. k. okresní hejtmanství novobydžovské konkurenční řízení se všemi přifařenými obcemi, k cíli uhrazení nákladu s obstaráváním chrámové hudby

v Žiželicích spojeného. Obce přifařené při řízení tom zdráhaly se něčím přispěti a patronátní úřad prohlásil, že jiných prostředků církevních k uhrazení nákladu na církevní hudbu po ruce není. Následkem toho učinilo *c. k. hejtmanství novobydžovské rozhodnutí 16. ledna 1895 č. 699 na základě § 36. říš. zákona ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50.* toho obsahu, že odměna za obstarávání hudby při farním chrámu v Žiželicích ustanovuje se po slyšení úřadu patronátního, farního i dosavadního řiditele kůru obnosem ročních 200 zlatých a že *povinny jsou na částku tu počínaje dnem 1. ledna 1895 všecky přifařené obce přispívati každá částkou dle poměru přímých daní státních na ni vypadajících. Částka tím způsobem na každou jednotlivou obec připadající měla se rozvrhnouti opět tímže způsobem a dle téhož poměru na občany římsko-katolického vyznání, v jednotlivých obcích bydlící. Mimo to měly obnosem a způsobem naznačeným zaplatiti řiditeli kůru i za leta od 1. ledna 1890 do 31. prosince 1894,* v kterých týž hudbu chrámovou beze vší odměny obstarával.

Na rekurs přifařených obcí (bez žiželické) odpovědělo *c. kr. místodržitelství 21. září 1895 č. 133 440,* že ve srozumění s biskupskou konsistoří královéhradeckou rekurs zamítá a nález cís. král. okresního hejtmanství v odpor vzatý úplně potvrzuje. Řečené obce namítaly mezi jiným, že rozvržení dávek jest nespravedlivé, poněvadž Žiželice by měly platiti více, ježto z hudby chrámové více mají a vůbec že služba chorová (Chordienst) nemůže za takovou potřebu považována býti, kterouž § 36. zákona ze dne 7. května 1874 na mysli má. Na prvou námitku dána odpověď, že § 36. mluví o farní osadě vůbec a mezi přifařenými obcemi rozdílu nečiní, základem rozvržení nákladu že mají býti pouze přímé daně. Na námitku další odvětěno, že k potřebám farní osady nutno čítati veškeré s vykonáváním bohoslužby spojené potřeby (Erfordernisse) a mezi těmito též výlohy s vydržováním řiditele kůru, poněvadž nad to nutnost potřeby spořádané služby kůrové při farním chrámu žiželickém se strany církevního úřadu (biskupské konsistoře) na jisto postavena (constatiert) se jeví. Nelze tudíž povinnost k těmto výlohám závislou činiti na poskytnutí (Einräumung) jistého práva rozhodovacího (totiž zde při obsazování místa řiditele kůru), nýbrž že povinnost ta jest bezpodmínečná.

Místní obec žiželická v rekursu svém upírala správnost kostelních účtů a tvrdila, že jest příjmů zádušních víc, takže z nich možno jest platiti řiditele kůru. C. k. místodržitelství na námitku tu odpovědělo:

Tvrzení toto nutno odmítnouti, poněvadž posouzení, zdali účty zádušní jsou správné neb nesprávné, náleží jedině a výhradně zákonitě k tomu povolaným orgánům správy jmění zádušního, nikterak však stěžující sobě obci. Další námitka obce žiželické, že patron má platiti na řiditele kůru, zamítnuta taktéž jako zákonem neodůvodněná, kompetence pak politického úřadu k rozhodování v té záležitosti jest odůvodněna v 1. odst. § 55. zákona ze dne 7. května 1874.

Na další odvolání přifařených obcí *c. k. ministerstvo kultu a vyučování* odpovědělo *vynesením ze dne 31. července 1896 č. 17.319, že nedalo místa odvolání, připojilo však, že se z obnosu, který se řiditeli kůru za leta 1890 1894 platiti má, odraziti se mají užitky z pole, jemu patronátním úřadem v Chlumci n. Cidl. zatímně přiřknutého,* pokud jemu skutečně připadly a sice dle hodnoty, která se odhadem zjistiti má. (Příště dále.)

Péče o chudinu.

Píše JUDr. **Jan Sojka.**

(Dokončení).

Však i tam, kde obce vykonávají správu chudinskou ať již přímo svým výborem obecním neb zvláštními komisemi chudých, má místní farář v záležitostech chudinských rozhodující hlas a místo. Přijde ovšem na to, jak za daných poměrů a okolností hlas jeho padá na váhu a jak dovede rozhodovati. Ve výboru i v komisích se o jednotlivém případě hlasuje a protože má farář pouze jeden hlas, může se začasto státi a stává se, že je přehlasován a že se podpora udělí jednotlivému příslušníku obce ne tak vzhledem na jeho chudobu, nýbrž vzhledem na jeho příbuzenský neb jiný poměr (přátelský) k tomu kterému členu obecního výboru neb i více jich a že opravdový chudý vychází někdy prozatím neb na čas s prázdnou a že jest nucen domáhati se vynucení podpory na obecním ústavu chudinském stížnostmi u úřadů politických. V mnohých případech jest postavení farářovo v chudinské komisi velice pak choulostivým a případně i pro chudinu málo platícím, zvláště tam, kde osobní řevnivost neb nedorozumění vede mysli komisí obecních ve všem zásadně proti němu. Jest pravda, že farář je *ze zákona* členem chudinského výboru neb komise, že musí býti ke všem schůzím zvláště a zavčas pozván (§ 32. odst. 12. ob. zřízení), avšak tím zákon již vyčerpal nadobro jeho pravomoc, která při schůzích může sice hlasovati, avšak ne vždy platně a blahodárně rozhodovati.

Nejlépe to charakterisuje dolnorakouský zákon chudinský ze dne 1. února 1883 č. 24. z. z., kde výbor volí chudinskou komisi a sice dle počtu chudých; na tři chudé se volí vždy jeden otec chudých (Armenpfleger). Místní farář je vždy stálým členem této chudinské komise, která ze svého středu si volí předsedu, místopředsedu a zapisovatele. Těžiště vší pravomoci spočívá vlastně u předsedy, jenž může v naléhavých případech přijmouti chuďasa do počtu chudých proti dodatečnému schválení výboru chudinského. Je-li tímto předsedou farář (náhodou), pak má snadnější postavení, protože, kdyby i výbor chudinský ve schůzi se postavil proti předsedovi a odhlasoval, že přijetí jednotlivého chudého do svazku chudinského se neschvaluje, má právo předseda věc postoupiti

okresní chudinské radě, případně i zemské, a kdyby ani tu nedocílil výsledku žádného, může ještě vždy účinně vésti stížnost k politickým úřadům. Jinak má farář pouze jediný hlas a je-li přehlasován, nezbývá mu nic jiného, než mlčeti. A jak se z pravidla podpory udělují, nesrovnává se vždy s citem a přesvědčením spravedlnosti, nýbrž vzbuzuje mnohdy opravdový hnus. Jsou tu příbuzní chudí, na něž se v první řadě béře ohled, jsou tu takoví, jichž příbuzní dali při volbě tomu kterému výboru obecnímu hlas, jemu pracují a pod. Ti mají přednost vždy, byť chudoba jejich nebyla vždy nejhorší, kdežto jiní nedostanou ničeho neb jen velice málo. Tak se paskviluje veřejná dobročinnost a snaha pomoci chudině činí se tím illusorní.

Jedná se o to, zda by se nedoporučovalo, založiti či v život uvésti všude farní chudinské ústavy proti obecním. A tu narážíme hned na odpor. Odpoví se nám, že s tím práce, mrzutosti a konec konců nevděk chudiny. Úplně souhlasíme. Než kdo čeká na tomto světě vděčnost od lidí, ten vůbec lidské povahy nezná a pak činí-li co pro vděk, možno mu odpověděti, že již svým jinak dobrým skutkem obdržel odměnu svou.

Jsou s tím mrzutosti, práce, ztráta času, nevděk jevící se a zabíhající často až do podezřívání kněze z nepoctivosti, nespravedlnosti, strannickosti, nelaskavosti a pod. Než, jak se má vésti služebníku Toho, jenž nejvíce činil dobrého a nejvíce proto sklidil nevděku? Ukážeme však na výhody instituce té. Mnohý chuďas odmrštěný od chudinské správy obecní obdrží z farního ústavu chudinského podporu. Jak tu srdce jeho plesá radostí, jak žehná svému dobrodinci! Deset malomocných bylo očištěno a jen jeden se vrátil ke svému dobroditeli chvále Boha, jak nám evangelium vypravuje. Kdyby z desíti a kdyby z dvaceti jeden nám žehnal ústy vděčnými, člověka-kněze to blaží, povznáší. Nedávejme z ruky své chudinské ústavy, nýbrž veďme je vždy vedle ústavů obecních. Mnohý dělník sveden byv v mladších letech špatnými časopisy a druhy, staví se proti knězi, jej tupí a hanobí, dává životem svým pohoršení, je neznabohem či »osvícencem«, ztrpčuje knězi život, jak a kde může. Přijde stáří, přijde nemoc. Ti, s nimiž táhl za jeden provaz bezbožecký, jej opustili, na holičkách jej zůstavili a nechali mu nejvýš ještě ten — provaz. V té opuštěnosti obrátí se na chudinský ústav obecní; dostane-li i podporu nějakou, ta mu nikterak nestačí k umírnění neb zažehnání trudného postavení a nyní se hne v něm svědomí; rád by se najedl mláta vepřů, ale nikdo mu ani toho nepodává. Vina jeho života jej tísní a on jde do sebe. A vyhledá-li opuštěnou ztracenou ovci pastýř dobrý sám a nabídne mu z chudinského ústavu svého podporu, pak sesypal na hlavu jeho uhlí řeřavé, našel jeho duši a zachránil ji. A takový člověk stává se, byť i pozdě již, přece jen hlasatelem nových, zdravých zásad a tak mnohého přivede k lepšímu poznání a přesvědčení, ze Šavla stává se Pavel. A tak budeme na základě náboženském řešiti sociální otázku co nejúčinněji.

Jak udržovati a rozmnožovati fond chudinský, spravovaný farním úřadem? Poukazováním na to, že vždy dobře pro dobrodince zemřelého, vzpomínají-li ho chudí v modlitbách, a na přednost a výhody nadace chudinské, věnované ústavu farnímu neb s podmínkou, aby se chudým rozdělovala v kostele a chudí byli poukázáni, modliti se za blaho a spásu toho, jenž na ně před smrtí svou pamatoval. Myslíme, že by mnohý, znaje rozdíl obecních a farních ústavů chudobinských vždy raději učinil nějaký odkaz poslednějším než prvnějším. Sbírky v kostele činěné pro chudé patří výhradně ve správu farního úřadu, a obce nemají práva žádati na duchovním vydání těchto sebraných peněz, aniž mohou duchovnímu správci brániti v pořádání sbírek podobných, jak zřejmě jest vysloveno v článku 15. zákl. zákonů státních z r. 1867 č. 142, kde se praví: »Každá církev a společnost náboženská zákonem uznaná má právo, náboženství společně a veřejně vykonávati, své záležitosti vnitřní samostatně pořádati a spravovati, ústavy, nadace a fondy k náboženským, vyučovacím a *dobročinným účelům* určené držeti a jich užívati . . .« a jak dále vyplývá to z ustanovení § 23. českého zákona chudinského a contrario a jak konečně rozhodlo ministerstvo vnitra výnosem vši pochybnost vylučujícím ze dne 16. listopadu 1873 č. 13.525.

Jak známo, připadá fondu chudinskému (obecnímu nyní) jedna *třetina* ze jmění pozůstalostního po světských duchovních, kteří zemřeli bez pořízení posledního (§ 20. čes. zákona chudobinského ve smyslu dvor. dekretu ze dne 27. listopadu 1807 č. 828 ob. zákonů státních). Jak s tou třetinou dlužno naložiti, jest známo; rozhoduje místo, kde zemřelý měl poslední obročí farní, a při duchovních, kteří fary neměli, rozhoduje místo úmrtí. Chudobinský ústav těchto míst dostane zmíněnou třetinu a sice připadne obnos na třetinu tu vypadající obecnímu, tedy světskému fondu chudobinskému. Pakli věc se má tak, bude se doporučovati, aby každý duchovní záhy měl poslední svou vůli napsanou a chce-li chudým místa toho něco odkázati, aby tak učinil s podmínkou, že správu nadace té svěřuje místnímu duchovnímu správci, že žádá, aby úroky nadace té byly rozdělovány buď v kostele, neb aby chudí v den úmrtí pořizovatele obcovali mši svaté a za něho se modlili a pak aby se jim podpora udělovala. Dá-li se do závěti tato klausule (slovo »podmínka«, což jest nevyhnutelným), pak nemůže žádný zákon pozdější tuto nadaci farnímu úřadu vzíti a přiřknouti její správu světským orgánům chudobinským. Možno zajisté i jiné ještě podmínky a ustanovení pojati v poslední pořízení, tak na př. aby podpory se udělovaly jen těm chudým, kteří v neděli a ve svátek dle možnosti navštěvují služby Boží, přijímají aspoň jednou do roka sv. svátosti a pod. Ustanovení ta musí vždy býti zákony respektována a duchovní má pak volnost jak ve správě tak při rozdělování. Že z těchto důvodů vyplyne pro duchovní správu mnohý prospěch, o čemž se zde více šířiti nechceme, je na bíledni. Tak na př. vyčistí chudá žena ráda občas kostel, mnohému přání duchovního vyhoví a p.

Literární oznamovatel.

Odborník, professor pastorálky v Brně Dr. Jos. Kupka podal v II. cyklu postních kázaní »*Secunda post naufragium tabula*« Dra Rob. Neuschla biskupské konsistoři brněnské tuto kritiku:

Cyklus postních kázaní »Secunda post naufragium tabula« Dra Rob. Neuschla jest dílem velice cenným a vzácným příspěvkem v oboru české literatury homiletické i co do obsahu i co do formy. První kázaní tvoří úvod a pojednává o velikosti díla vykupitelského; druhé a třetí popisuje děj umučení, ostatní pak tři jednají o svátosti pokání. Jednotlivá kázaní jsou velice obšírná, tak že poskytují kazateli podle jeho individuality hojný výběr látky; také by se daly utvořiti z této sbírky snadno dva cykly postních kázaní: o umučení Páně — a o svátosti pokání.

Kázaní jsou založena na všestranném a důkladném vzdělání apologetickotheologickém, odkud jejich veliká cena pro naši dobu všeobecné nevěry, v níž zvláště jest si přáti, aby kazatelé náboženské pravdy odůvodňovali, aby pravdy, stanouce se částí osobního přesvědčení, měly i patřičný vliv na život křesťanský.

Kázaní o umučení Páně opírají se vesměs o nejnovější výzkumy exegeticko-historické a při tom propleteny jsou applikacemi nejlepších spisovatelův ascetických. Zvláštních však díků zasloužil si pan spisovatel důkladným pojednáváním o svátosti pokání, bez níž veškeren život náboženský chřadne a proti níž právě v naší době tolik útoků se podniká. Pan spisovatel sleduje též důsledně cíl, aby přiměl posluchače k dobré sv. zpovědi a sv. přijímání. Důkladná znalost dogmatu a živá obrazotvornost umožňují panu spisovateli, že vždy nalézá příhodný obraz a podobenství, aby posluchačům pravdu objasnil a kázaní i zajímavým učinil. Řečník ovládá jazyk český úplně, a proto vždy má pohotově zásobu slov a obratů příhodných, aby i nejjemnější odstíny vnitřních duševních stavů vyjádřil, což neobyčejně působnosti kázaní napomáhá. — Řeč jest plynná, jasná, předmětu přirozená, místy i úchvatná. — Některé ostřejší výrazy třeba považovati za výraz rozhorlenosti proti moderním farisеům a ďábelské prolhanosti.

Kázaní Neuschlova vyšla v Brně v tiskárně benediktinů rajhradských a stojí pouze 1 K 20 h.

Odebírejte

Homiletickou knihovnu

sbírku nejlepších původních i cizích homilet. spisů.

Ročně 2—3 zl.

Dosud vyšly 2 sešity, kteréž obsahují

K. Antoniewicze

Missijní kázaní.

Z polského přeložil **V. M. Skalský.**

Žádejte tato časová missijní kázaní slavného polského kazatele — jediná svého druhu v naší literatuře — *na ukázku!*

SVAZEK II.: CENA 50 h.

KRISTUS — SVĚTLO.

CYKLUS ŘEČÍ ADVENTNÍCH.

Napsal **J. Š. Baar.**

Sešit o 3 arších 50 h.

Objednávky vyřizuje

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl

V PRAZE-I.

Zakupujte do školních knihoven!

SVATÁ ZEMĚ.

Obrazová pouť z Bethlema na Golgotu

se slovesným doprovodem

professora V. Müllera.

Nádherné toto dílo tvořící album nejkrásnějších pohledů na svatá místa, v nichž narodil se, působil a trpěl Ježíš Kristus, právě jest dokončeno.

SVATÁ ZEMĚ obsahuje na 300 celostranných obrazů dle fotografií, jež vydány v 25 sešitech po **30 kr.** (poštou 35 kr.) Na dílo vydány krásné desky v ceně 1 zl., 1 zl 20 kr. a 1 zl. 50 kr.

Po novém roce obdrží každý odběratel **zdarma** stkvostnou uměleckou, dva metry měřící premii, představující: **Ukřižování Ježíše Krista s panoramou na Jerusalem.**

Stkvostná ozdoba rodinných knihoven!

Lze odbírati i na splátky. Doporučujte svým známým!

Objednávky vyřizuje

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna V. Kotrba v Praze,

Pštrossova ulice č. 200-II.

Novinka.

Papež—souverain.

Sepsal JUDr. **Jan Sojka**.

Zajímavá knížečka ta obsahuje 72 stránek a stojí **80 h.**

Objednávky vyřizuje

Cyrillo-Methodějské knihkupectví

G. Francl v Praze

Ročník IX. Číslo 3.

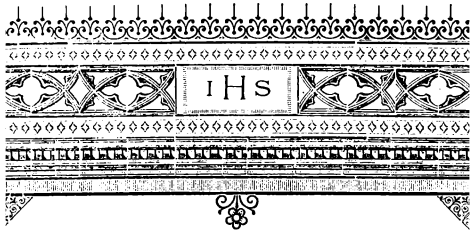

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redakci vede

Dr. JOSEF BURIAN,

sídelní kanovník Vyšehradský,

za přispění mnoha čelných spolupracovníků.

Vydává

VÁCLAV KOTRBA.

Schváleno nejd. kníž. arcib. konsistoří v Praze, a nejd. konsistoří v Č. Budějovicích.

V PRAZE 1902.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba.

OBSAH.

Listy homiletické.

Strana

Svátek Očišťování P. Marie. Máme plniti zákon Boží věrně jako Panna Maria. Jos Baar. 145
Neděle I. po devítníku. Zatvrzelost srdce. Jos. Baar. 149
Neděle druhá po devítníku. Obraz Krista trpícího a obraz slepce žebrajícího. † Jan Herčík. 151
Neděle I. v postě. Co jsou svátosti vůbec. Fr. Wolf. 156
Neděle II. v postě. O křtu svatém. Fr. Wolf 161
Neděle III. v postě. O sv. biřmování. Fr. Wolf. 166
Svědomí. Sedm postních řečí. I. a) Co jest svědomí, b) od koho jest, c) jaká jest činnost jeho. II. Svědomí úzkostlivé čili vrtošivé. a) Jeho příčiny, b) následky, c) prostředky k ukojení. III. Svědomí široké, — jeho příčiny a neomluvitelnost. Jeho příčiny (vášně, samoláska, zlý příklad, lichotníci) a jeho neomluvitelnost (pro milost Boží, svědomí pohanů, přísnost k bližnímu a původní čistotu). Ant. Hoffmann . . . 170
Devatero cizích hříchů. I. Ke hříchu raditi. II. Ke hříchu poroučeti — ke hříchu svoliti. III. Ke hříchu ponoukati. Bohumír Tomíček. . . . 188

Listy katechetické.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené. Napsal Václav Oliva . 201

Listy vědecké.

Ku genesi normalií o běžných potřebách kostelních se zřetelem k nynější době. Dr. Ant. Brychta. 209
Kdo jest povinen při nedostatku církevních prostředků uhrazovati náklad na ředitele kůru a dle jakého měřítka rozvrhuje se povinnost tato? Dr. Josef Mrštík. 212
Právní přítel a rádce. Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva. Pořádá Dr. Ant. Brychta. 215
Spolky dělnické a sdružení odborová. (Případ z pastorace.) 218
Pravý názor o protestantismu. Píše Dr. Ladislav Dvořák 221
Literární oznamovatel. 223

Velebné pány novosvěcence

upozorňujeme důtklivě na náš časopis, který v duchovní správě jest spolehlivou rukovětí a výbornou pomůckou homiletickou.

Přihlášky přijímá

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl

v Praze, Melantrichova ulice.

Předplatné

na

„RÁDCE DUCHOVNÍHO“

ročně 8 K.

přijímá knihkupectví Cyrillo-Methodějské Gustav Francl v Praze

(Melantrichova ulice).

Vychází jednou měsíčně o 4—5archových sešitech.

LISTY HOMILETICKÉ.

Svátek Očišťování P. Marie.

Máme plniti zákon Boží věrně jako Panna Maria.

»Postaven jest tento ku pádu a ku povstání mnohých.« Luk. 2, 34.

Nevím, má-li nás duševní radost kmeta Simeona potěšiti aneb jeho proroctví zarmoutiti. Při čtení dnešního sv. evangelia bylo mi jako poutníku, který vyšel za svitu slunečního, ale nenadále spatřil vystupovati mraky chmurné, jež mu hrozily záhubou. Sotva jsem pocítil radost se Simeonem volajícím: »Nyní propustíš Pane, služebníka svého v pokoji, neboť viděly oči mé spasení,« když hned jsem byl bolem přemožen při slovech prorockých, jež promluvil k blahoslavené Panně: »Aj, postaven jest tento ku pádu a ku povstání mnohých a na znamení, jemuž bude odpíráno.«

Co nás více může potěšiti leč slova, že Spasitel bude *světlem* k osvícení národů a ku *slávě* lidu svého? Co však více zarmoutiti, než předpovědění, že bude i mnohým ku pádu?

A kdož jsou, kteří upadnou? tážete se. A jak smutný pád jejich!

Tento pád znamená dle výkladu sv. Otců zahynutí, věčné zahynutí mnohých duší, kteréž slovy i skutky Spasiteli se protivují, a Jeho vykoupení účastnými se nestanou. Předvídal Simeon, že přemnozí i z vyvolenců Kristových nepoznají Spasitele, a poznají-li, že nebudou zachovávati Jeho sv. přikázaní, že budou odpůrci Jeho Církve, a tím sami si zahynutí přivedou; že mnozí budou Jeho divy velebiti, Jeho učení obdivovati, ale dle něho říditi se nebudou, a tudíž vlastní vinou zahynou.

Víra pouhá beze skutků nás nespasí, pouhé poznání Boha bez zachovávání Jeho sv. přikázaní nás neospravedlní, aniž uchrání pádu, kterýmž hrozí kmet Simeon. Pravítě Spasitel: »Kdo přikázaní moje má, a je zachovává, tenť jest, jenž mě miluje. A jinde: »Chceš-li do života vejíti, ostříhej přikázaní.«

U věci této vizme dnes Rodičku Boží, jak ochotně, dokonale plnila zákon či přikázaní. Na to tažme se sebe, kterak jsme my až dosud plnili zákon Boží. A ten bude obsah a předmět dnešní mé řeči. Poslyšte mne nábožní ctitelové Mariánští, když k uctění nebes královny promluvím.

Pojednání.

a) Dnešní sv. evangelium líčí blahoslavenou Pannu při nejkrásnějším výkonu náboženském, při *obětování dítěte nebeského.* A evangelium to v několika řádcích pětkráte opakuje, že blahosl. Panna vyplnila nejsvědomitěji celý zákon. Že se podrobila předepsanému očišťování, jednala dle zákona Mojžíšova; že šla s dítětem do chrámu Jerusalemského, jednala dle předpisu zákona; že dítě své Bohu obětovala, jednala opět dle obyčeje zákona Páně. A když oběť přinesla, dvé holoubátek, jednala, jak psáno jest o zákoně Páně. A nevrátila se z Jerusaléma, pokud všecko nevykonali podle zákona: vždyť čteme: »Až všecko vykonali podle zákona Páně, vrátili se opět do města svého, Nazareta.«

Ve všem jednala Panna Maria podle zákona Božího, čím osvědčila věrnost, jakouž i od nás žádá Bůh u plnění Své sv. vůle. A v tom sluší nám všem následovati Pannu Marii, máme-li unik nouti pádu.

Matka Páně zachovávala zákon Boží *dokonale*, vždyť neomeškala ničeho, co se v něm přikazovalo. Plnila ho zároveň *svatě* t. j. co zevně konala, pociťovala uvnitř, v srdci, spojovala srdce s výkonem, s obřadem zevnějším.

Toto svaté její počínání dojista zahanbuje nemálo pobožnost naši, když sice ústy Boha uctíváme, ale skutky svými urážíme, přestupujíce zákon Páně, aneb snad plníce jej toliko z pouhého zvyku.

Popatřme opět a opět na Rodičku Boží, abychom poznali nejdokonalejší *věrnost*, *svatost* u plnění zákona, a z toho seznali též chyby své a je oželeli.

V zákoně Páně bylo nařízeno, aby matka po porodu chlapečka 40 dní nevycházela a veškeré společnosti se vystříhala. Ač Maria byla pannou nejčistší, kteráž dle slov sv. Augustina bolestí při porodu nepocítila, přece se zachovala věrně dle zákona, nikam nevycházejíc, o samotě dny trávila, až 40. dne pospíchá do chrámu, aby dítě Ježíška představila Pánu a přinesla předepsanou oběť chudých: dvé holoubátek. Postavila Pánu dítě své, obětuje Jej, přináší za Ně i za sebe oběť, což nebyla povinna, an Syn její nebyl pod mocí zákona, a ona bez hříchu, očišťování nepotřebovala. Že však zákon tak kázal, ostříhala ho ráda, dokonale, svatě. A to ne snad jen ze zvyku, ale z přesvědčení, z lásky k Bohu.

Čemu se podrobila, co konala, pociťoval duch její v míře nejvyšší. Ve víře, v lásce k Bohu, v modlitbě a konání svých povinností předčila starce Simeona, jenž puzen Duchem Sv. přišel do chrámu. A ta milostiplná přišla v témže duchu jako Simeon.

Sv. Tomáš o ní praví, že nám ji Bůh dal za vzor veškerých

ctností. A sv. Jarolím dokládá: »Ve víře byla zcela vírou, v poznávání okem, v lásce láskou, v jednání ctností samou.«

Kéž možno ústům lidským vypověděti, co se dálo v její srdci, když plna víry, naděje a lásky přišla do chrámu, aby Ježíška postavila Bohu Otci, a tak i sebe zcela službě Boží věnovala. Toho vypsati nedovedeme, jsoutě to tajemství, jež známa jsou pouze oku Božímu, zkoumajícímu srdce i ledví, jsou to tajemství milosti, jakáž Pannu Marii při všech skutcích provázela, oživovala, nad věci pozemské povznášela a v Bohu pohroužila.

Cokoliv kázal zákon Boží, konala P. Maria *dokonale, bez odkladu*, a to nejen zevně, ale z celé duše, celou věrou, ze vší síly. Netázala se, proč tak činí. Nejčistší nepotřebovala očištění, přesvatá nepodléhala zákonu, a přec jej plní. Neposlouchala, nedbala námitek, jichž tělo a pýcha života duši činívá, nýbrž konala, co, kdy a jak zákon Páně kázal, aby jen osvědčila věrnost, lásku a poslušnost Bohu svému.

b) A nyní popatřme také na sebe a vizme, kterak my si počínáme u plnění zákona Božího.

Se zarděním musíme doznati, že jsme často, ach přečasto přikázaní Božích nedbali a svého zákonodárce nepoznávali. Nedbali jsme na Jeho všemohoucnost, dobrotu a spravedlnost, nehleděli jsme na svou zlomyslnost a odvahu při přestupování zúmyslném Jeho zákona.

Kolikráte jsme nevzpomněli, že ten nebes Pán má moc tělo i duši na věky zatratiti, nedbali toho, že nám nic není platno, byť bychom celý svět získali, na duši však zkázu utrpěli. I nejednali jsme dle vzoru nebes královny buď svévolně zákon Boží přestupujíce aneb jej nedokonale plníce. A tím jsme spěchali ku pádu Simeonem dnes naznačenému.

Dobře známo každému, že se zákon Boží přestupuje slovy i skutky často zúmyslně, svévolně. Komu nejsou povědomy nejsmutnější zprávy o loupežích, krádežích, vraždách? O utiskování a pomluvách, cizoložstvu a jiných nepravostech, jež se ve světě páchají přes tolikeré napomínání, varování a při tolikerých výstražných příkladech? Ne nadarmo volá žalmista Páně: »Omdlé val jsem pro hříšníky, kteříž opouštějí zákon tvůj.« Žalm 118, 53.

A stařičký Simeon dnes želí toho, že Spasitel světa bude ku pádu mnohým lidem.

Nynější křesťané podobají se v mnohých věcech židům ve Starém Zákoně, kteří velmi často reptali proti nařízením Božím. I křesťané dob našich přáli by si Mojžíše, který by desky přikázaní Božích rozbil, a jiných desek více nepřinesl, aby jen zcela volně dle svých chtíčů žíti mohli.

Mnozí pak, zachovávají-li přece přikázaní Boží, nečiní tak z lásky k Bohu, jakožto k Otci nás všech ani z bázně Boží, nýbrž buď z bázně před trestem a hanbou světskou, anebo aby jen byli považováni za řádné a hodné lidi.

Slyšíte dojista aneb čítáte, jakými náhledy a zásadami chce se říditi i lid křesťanský, jakými hesly se odvrací od pravdy ke

bludu, na př. »pryč od Říma« t. j. od víry křesťanské k luteránství. Slyšíte, jakých lží a rouhavých útoků si dovoluje židovský a nevěrecký tisk proti Bohu, Církvi, papeži a kněžstvu, ano i proti zbožným, horlivým křesťanům. Slýcháte, jakými hanopisy snaží se nevěrci lidu vyrvati víru ze srdce, a tak lid ten dobrý a zbožný činiti nevěrčivým, a tak jej kazit a ničit.

A co se děje beztrestně pohoršení, že musíme se domnívat, že jsou křesťané, kteří ani o Božích přikázaních nevědí, aneb si myslí, že se jich netýkají.

Neznamená-li to odpírati Spasiteli, jenž nám dán ku povstání, kdežto křesťané tací spěchají s davem ku svému pádu.

S potěšením musíme ovšem též doznati, že Bohu díky jsou posud mnozí křesťané zbožní, horliví, dbající na zákon Boží, jímž se v životě spravují.

Než, víme též, že to nejsou všichni. Rcete sami, není-li mnoho nerozhodných, kteří nevědí kdy, kde a jak mají jednati? Anebo, zdali jednají všichni, jak Bůh velí, a Jeho čest na nás žádá? Tažme se svědomí, a to upřímně oznámí, zda i my jsme mnoho nezanedbali? Oznámí, kolik jsme si sami učinili výminek, abychom si ulehčili přikázaní Boží, a co v nich obtížno, nám nevhodno, abychom odstranili? Zda jsme nezachovávali Boží přikázaní jen zevně, a ne také dle jich vnitřního působení? Snad jen povrchně, nedbale, a ne dle úmyslu zákonodárce, jak to činila vždy a ve všem blahosl. P. Maria.

A to nejen u přikázaní Božích, ale i církevních. Nastojte, co je křesťanů, kteří znesvěcují neděle a svátky, a tím i neobcují službám Božím; co jich obmeškává v čase velikonočním přijímání sv. svátostí. Co se jich v době zapověděné oddává tančení a plesům. A co mám říci o postech církevních? Ty by již mnozí nejen z domácností, ale i z kalendáře vymýtili. O přísném postu, to jest zdržovati se masa a újmu si činiti, o tom už ani nechtějí slyšeti.

A co tu vymyšlených omluv, jen aby se tělu rozmazlenému vyhovělo! Slýcháme je mudrovati: církev není macechou, aby ukládala nemožnosti: Ale nezapomeň, že nekonáš ani toho, co jest možno každému. Jiný má omluvu: mám slabý žaludek. Dobře, pak je pomoc, požádej svého zpovědníka, on ti poskytne úlevy, jak právo má.

Jiný naříká: Konám těžkou práci. Tomu-li tak, jsi osvobozen dle řádu postního.

Jiní opět se vymlouvají: Pokrm postní je drahý. Bože, co je lidu, který po celý rok, vyjma některou památku, masa nepožívá, a je zdráv, spokojen. Nechať města podívají se na venkov. A ve městě: chléb, sýr a některé jídlo moučné jsou též pokrmy k nasycení. A těch jsme požívali u věku dětském v mládí jako lahůdky, a byli jsme zdravější než po mase.

Jen pryč s výmluvami lichými, jen dle přikázaní se řiďme. Dokažme lásku, poslušnost k Bohu, potlačme samolásku, a to nás více oblaží, než přestupovati přikázaní. Kéž nám vezdy tane na mysli slovo Kristovo: »Chceš-li vejíti do života, zachovávej při-

kázaní,« kéž nám svítí na cestě života vzor všech cností, blahoslavená Panna!

Tažte se, moji drazí, svého rozumu, svého srdce a svědomí, a doznáte, že Spasitel dle Simeona jest postaven mnohým ku pádu i mezi křesťany, že přemnozí Jeho přikázaní nezachovávají aneb jen některé povinnosti, a to dosti nedbale, konají. Proto na nás jest, abychom následovali příkladu P. Marie, pokud čas máme, bychom ve všem byli věrni nalezeni dle slov moudrého Siracha 33, 3: »Člověk rozumný věří zákonu Božímu, a zákon jest mu věrný.« To znamená dle výkladu Kornelia (a Lapide): »Jak jest člověk věren v konání zákona, tak jemu zákon věren v odměně. »Plnění zákona bude buď pro nás, aneb proti nám svědčiti. Prosme, abychom na přímluvu blahosl. Rodičky Boží byli od zahynutí ochráněni, a jednou uslyšeli radostné: »Hle, služebníče věrný, žes nad málem byl věrný, nad mnohem tě ustanovím.« Amen.

Jos. Baar, bisk. notář a děkan v Putimi.

Neděle I. po devítníku.

Zatvrzelost srdce.

»Jiné padlo na skálu.« Luk. 8, 6.

Odevšad pospíchali zástupové, aby slyšeli slovo Boží z úst Samého Spasitele, o němž už tak mnoho byli slyšeli, zvláště o Jeho neobyčejných skutcích, divech a zázracích. Pán pohlížel na to množství, věděl a znal též jich myšlení, věděl, že přemnozí přicházejí s úmyslem nejlepším, aby se poučili, jiní však z pouhé zvědavosti, anebo též, aby Ho posuzovali. I porovnává slovo Boží se semenem, které dle toho, kam padne, také různý přináší užitek; buď totiž vzejde a užitek přináší, anebo zůstane ležeti, zejména na půdě tvrdé, skalnaté, a to bez užitku.

Takové zkušenosti mají učitelé světští i duchovní.

I jejich slovo, i jejich namáhavé vyučování různý přináší užitek dle toho, do jakého padlo srdce. Důležité to dojista naučení pro všechny, zvláště pro ty, o nichž jest psáno: »Srdce jejich jest jako skála tvrdé,« t. j. o hříšnících zatvrzelých, nekajících, kteří lehkomyslně

a) na minulost zapomínají,
b) přítomnosti nedbají,
c) na budoucnost nepamatují,

slovem, kteří se ani Boha ani lidí báti nechtějí, dle slov sv. Bernarda. A těm jsem si umínil ukázati na jich neblahý, nebezpečný, a tudíž nešťastný stav duševní.

Pojednání.

a) Hříšník zatvrzelý zapomíná na hříchy, jichž se dopustil ve svém životě, a tím Spasiteli svému tolikerou bolest působil.

Spravedlivý kráčí od ctnosti jedné ke druhé, cvičí se v ní, libuje si v ní, kdežto hříšník upadá ze hříchu do hříchu. Nejprve nastupuje cestu hříchu a nepravosti, na to se zastavuje, posléze i hřích a bezbožnost samu hlásá, vychvaluje a šíří. Jest opuštěn od Boha a sobě zůstaven.

Co se dále s ním děje?

Srdce se zatvrzuje; jest sobě sám jediným a posledním cílem; že vyššího nic nezná, hoví jedině náruživostem, jichž krotiti a opanovati nedovede, páchá největší nepravosti beze všeho zardění a studu, a zapomíná na ně tak lehkomyslně, jak je byl vykonal.

I musí sám doznati se žalmistou: »Neboť jsou mě obklíčily zlé věci, jichž není počtu: postihly mě nepravosti mé, a nemohl jsem jich viděti; rozmnožily se nad vlasy hlavy mé, a srdce mé opustilo mne.« Ž. 39, 13. A přece nepomýšlí ani na jich počet ani na velikost. Bere na lehkou váhu, že duše jeho byla vykoupena krví Kristovou, kterou šlapal takřka nohama. Zapomíná, že každým hříchem obnovuje utrpení Páně a Spasitele znovu křižuje.

Sv. Ambrož diví se zatvrzelosti židů těmito slovy: »Ó srdce židovské, nad všechny skály tvrdší! Skály se pukají, a srdce vaše se zatvrzuje. Celá země se otřásá, a vy se nehýbáte!«

Hříšníče zatvrzelý, porovnej své srdce se zatvrzelostí srdcí židovských. Uvaž, co to znamená Krista poznovu trýznit a křižovat.

b) Než zatvrzelec se nelepší, nedbátě ani zřejmých trestů Božích; nedbá domluvy zpovědníků a kazatelův.

Patrně to vidíme na králi Faraonovi. Všecky divy, které Mojžíš činil, všecky rány, kterými ho Bůh trestal, neobměkčily srdce jeho.

Právě tak jedná každý zatvrzelec. Nedbá ran a metel Božích, jako jsou: válka, hlad a mor či nemoci. Postihnou-li jeho, připisuje je dopuštění Božímu a ne jako trest za své nepravosti. Má-li jen trochu náboženství v srdci, musí sebe odsouditi. Hříchové jeho jsou četní, že nemohou svědomí nijak klamati. »Hledá sice pokoje, ale nenalézá.« Mat. 12, 43. Červ svědomí, věstitel jeho zavržení, trýzní neustále, a tento trest nosí všady s sebou a v sobě ale neuznává ho za trest Boží.

Tu padá každé napomínání, povzbuzování na skálu. Poslouchá je, ale polepšení zanedbává.

Právě tak jednal král Herodes. Poslouchal rád sv. Jana, dbal mnoho na jeho radu; jakmile však uslyšel kárný hlas, aby zanechal hříšného, nedovoleného poměru s ženou cizí, kázal stíti sv. kazatele Jordánského. V dnešním sv. evangeliu čteme, že Pán Ježíš zvolal: »Kdo máš uši k slyšení, slyš!« Dobře věděl, že mnozí budou míti sice uši, ale nebudou chtít slyšeti; že budou míti oči, ale nebudou chtít viděti. A těmi, vykoupenci Kristovi, jsou za-

tvrzelci. Jako nevyléčí žádný lék nezhojitelný neduh, podobně marné jest každé slovo, každá domluva, každá rada u zatvrzelce. Ucho jeho jest mrtvo, že ničeho více neslyší. A proto nemá ze všeho napomínání užitku žádného, ne snad že ho míti nemůže, nýbrž míti nechce.

c) Člověk zatvrzelý nestará se také o budoucnost, o věčnost.

Myslíť u sebe, jak to nyní často slýcháváme: není nebe, není pekla. Anebo jak jeden přemoudřelý mudrlant vykládá své mudrctví: Nebe jest pro nejvyššího Pána, země pro lidi. U věci časné, u osoby neb předmětu zamilovaného jest tak pohroužen, že by na věky byl spokojen s radostí, již na zemi požívá. Dobře zná a vidí svůj nešťastný stav, ale zdráhá se jej opustiti.«

Prorok Oseáš 5, 4. předpovídá to bezbožným: »Nedají myšlení svých, aby se navrátili k Bohu svému ... a Hospodina nepoznávají. Nepomýšlejí na to ani, aby se k Bohu navrátili?

Zatvrzelec pociťuje trýzeň svědomí nepokojného, jíž se vyhnouti nemůže, a proto, jak jen může, snaží se jí zbaviti, mluví s lehkomyslníky dle knihy Moudr. 2, 6.: »Pojďtež tedy, a požívejme dobrých věcí, kteréž tu jsou, užívejme tvorstva, jako v mladosti rychle, korunujme se růžemi, prvé nežli zvadnou.« Člověk zatvrzelý snadno se stává i nevěrcem, že nedbá, zda jest místo trestu na věčnosti, peklo, aneb se oddává naději, že ještě až na konec života bude činit pokání. Věru, přebídný to stav duše tak nešťastné.

* * *

Vím dobře, že se vám obraz zatvrzelého hříšníka nelíbí. Anebo jest snad někdo mezi vámi, kdož by měl známky takové zatvrzelosti na svém svědomí? I nezatvrzujte dnes srdcí svých! Nepřipusťte toho, aby slovo Boží padalo na skálu, »byste sami sobě nehromadili hněv Boží ke dni hněvu, a zjevení spravedlivého soudu Božího, jenžto odplatí jednomu každému podle skutků jeho.« Řím. 2, 5.

Obraťme se k Pánu, milujme Jeho, aby nám byl Otcem laskavým a Soudcem milosrdným. Amen.

Jos. Baar, bisk. notář a děkan v Putimi.

Neděle II. po devítníku.

Obraz Krista trpícího a obraz slepce žebrajícího.

»A oni tomu nic nesrozuměli a bylo slovo to skryto před nimi, a nesrozuměli, co se pravilo.« Luk. 18, 34.

Slyší-li a čte-li člověk o pohanech, kterak tak hluboko klesli, že měli zvláštního boha zlodějství, o jehožto svátcích jej ctili chytrým zlodějstvím, že měli modlu smilnosti, jíž k poctě v chrá-

mech dopouštěli se zvířecího smilství a do nebe volajících nepravostí sodomských, že měli modlu obžerství a opilství, o jejíchžto slavnostech oddávali se opíjení, hodování, divokým hrám a tancům: tuť zajisté zasteskne se srdci lidskému nad takovým jednáním, a napadají slova žalmu: »Člověk když ve cti byl, nesrozuměl, ale rovným se učinil hovadům.«

A tu teprv možno člověku poznati dobrodiní, jehož křesťanské náboženství zjednalo, zbavivši lidstvo takových bludů a takových nepravostí.

Avšak uvážíme-li zase na mysli, co se děje a dálo v těchto dnech a týdnech i v naší osadě, tu věru málo křesťanského nalézám. Modly a bohové pohanští sice nejsou více a nemají u nás chrámů: ale nepravosti a nectnosti pohanské zůstaly doposud. U pohanských Řeků a Římanů konaly se v měsíci únoru slavnosti nectné, plné chlipnosti a nestydatosti, na počest modle, jejíž jméno bylo Bacchus, bůžek to opilství, obžerství a chlipných nepravostí. A tato slavnost pohanská, bacchanalie zvaná, zdaž namnoze nekoná se v těchto dnech i mezi křesťany? Ano bohužel, horší jsou takovíto křesťané oněch pohanů. Neboť pohané domýšleli se, že tím bohy a modly své ctí, kdežto křesťané to páchají, ač vědí, že tím Boha svého nanejvýš urážejí a hněvají, ač často slyší důtklivé napomínání proti tomu. Ale o nich také platí slova dnešního evangelia: »A oni tomu nic nesrozuměli...«

Zdaž nejsou zřetelná slova Páně: »Syn člověka bude vydán pohanům a bude bičován a uplván a zabijí jej«, a přece jim apoštolové nerozuměli.

A co může býti jasnějšího nad slova Písma sv.: »Nejmilejší, neklamte se, ani žráči, ani opilci, ani smilníci, ani jiných nestydatostí pachatelé, nevejdou do království Božího« — — a přece nerozumí tak mnoho lidí těmto slovům, ale zůstává skryto před nimi, co se praví — protože *nechtějí* rozuměti.

Ale jako Pán Ježíš, ač věděl, že nesrozuměli apoštolové řeči Jeho, přece k nim mluvil, tak i já na základě dnešního evangelia jinou řeč k vám učiním, jiný obraz vám ukáži, než jak to v těch dnech svět činí, *obraz a řeč křesťanskou* — třeba, že mnozí *z vás zde shromážděni* jsouce dle skutků svých pohané, nic tomu nerozuměli a bylo slovo to skryto před nimi, poněvadž jim břicho jejich a opojný jazyk a chlipné tělo přednější jest než křesťanství.

Jako Pán Ježíš pojal učenníky Své soukromí z ostatního zástupu, a mluvil s nimi, tak bych si přál, aby má slova vyvedla mnohé z vás ze zástupů hýřících, a v duchu vašem zanechala ty dva obrazy, jež dnešní evangelium na oči staví.

A o těch dvou obrazech:

1. *o obraze Krista trpícího* a
2. *o obraze slepce žebrajícího*

bude jednati řeč má.

Pojednání.

1. Jinak svět a jinak Bůh rozdává své dary, tak pravil jsem nedávno. Kdo tělu a světu slouží, mají nejprv smích a veselí a pak pláč a trápení, kdežto ti, kdož Boha se drží, slzavým údolím a cestou trnovitou jíti musí do radosti nebeské.

A podobně jest s Církví Boží. Svět, t. j. lidé světu a tělu svému oddaní v těchto dnech něco jiného činí a mluví, než co v dnešním evangeliu Církev sv. k rozjímání předkládá. Obraz Krista jatého, potupeného, zbičovaného a zabitého, jak hodí se na neděli masopustní? Proč toto evangelium nenechala Církev sv. až na půst?

Jako dobrý otec, když odevzdává synovi do ciziny jdoucímu v potu tváři nabyté jmění, syna prosí, aby nemrhal, připomínaje mu, s jakou těžkostí a prací to shromáždil; a jako starostlivá matka slyšíc, že přece syn ten počíná býti marnotratným a zpustlým, přeje si, aby mohla býti u něho, a v každém pokušení mu připomínati: »Aj synu! otec tvůj a já ve dne v noci jsme se starali, od úst sobě utrhovali, hlad a žízeň trpěli, a ty ovoce našich prací, našeho potu nyní lehko a hříšně rozhazuješ« Tak to činí Církev sv., jež jest tím dobrým otcem, tou dobrou matkou.

Pán Ježíš jest to, jenž Svým umučením a úmrtím vymohl *duchovní poklady,* a protože v těchto dnech jsou křesťané v nebezpečenství je promrhati opilstvím, divokými veselostmi a jinými nepravostmi, jejichž jméno nemá ani býti jmenováno mezi křesťany, tu Církev Boží v dnešním evangeliu před oči staví obraz Krista zbičovaného, ukřižovaného, abychom vidouce, jak těžce a bolestně dobýval nám Spasitel očištění od hříchů, svévolně se neuvrhovali do jiných.

A věru, co může člověka rozumného a citlivého spíše přivésti k střízlivosti a uvarovati hříchů než ten přebolestný obraz umučeného Pána Ježíše a to pomyšlení, že to všecko trpěl pro naše hříchy?

Vypravuje se o jednom knězi v jistém velkém městě, že dal si vymalovati krásný obraz Krista zbičovaného a trním korunovaného, a tu často před obrazem stával a v nábožném rozjímání síly a umění v dobrém nabýval. Naproti němu zůstávala mladá ženská, jež marnosti, ano i jiným horším nepravostem byla oddána. Ta vidouc oknem každodenně dlouho trvati kněze před obrazem, dle sebe soudíc jinak nemyslila, než že před zrcadlem stává. I poslala tedy po nějakém čase k onomu knězi, aby prý jí zapůjčil to zrcadlo, do něhož každý den tak dlouho se vzhlíží. Vzav onen obraz sám kvapil nábožný kněz ku své sousedce: »Ano, jest mé zrcadlo lepší, než všecká tvá zrcadla, sem pohlédni, tu krev se svaté hlavy i ty proléváš svými hříchy, ty trny, ty Pánu svému do hlavy vrážíš; sem pohlédni, a pakli v tomto zrcadle neuzříš svou ošklivost, svou nečistotu, své ohyzdné nepravosti, pak jsi slepá a není ti pomoci na věky.« A slova ta a obraz ten zarazil

náramně lehkomyslnou ženštinu, ona opustila pohoršlivý život svůj a trávila ostatní dny v kajicnosti.

A tak bývalo pozorné rozjímání umučení Páně nábožným křesťanům vždycky pramenem milostí a síly v čas pokušení, a podporou v čas povstání z hříchů. A proto v těchto dnech hříšného hýření odděliti chce Církev Boží své věrné od zástupu hříšných světáků a takto k nim jako matka mluví: »Aj, milí synové a dcery, Kristus Pán vstupuje naposledy do Jerusaléma, aby tam trpěl a umřel za spasení vaše: jděte v duchu za Ním, doprovoďte Ho na té cestě poslední. Pohlédněte, jak jest vydán pohanům, a nevydávejte vy těl a duší svých hříšným obyčejům pohanským, jak vás k tomu volá svět. Rozjímejte, proč byl Pán Ježíš posmíván, tupen a haněn. Jedině proto, aby lidské přirozenosti opět dopomohl k té důstojnosti, které hříchy svými pozbyla, přirovnána jsouc k hovadům: a ty, člověče, bys chtěl v těchto dnech opilstvím, obžerstvím, chlipností, smilstvím neb blázněním nějakým opět rozumu pozbyti, důstojnost lidskou zhyzditi, duši krví Kristovou obmytou opět pokáleti?

Patř, Kristus na nohou a rukou za tebe přibit, a ty nohama chodíš na místa hříšná, nohama a rukama hýříš?«

Nuže tedy všickni vtiskněte v srdce svá obraz Krista trpícího, a obzvláště v těchto dnech, když vás bude žádost hříšného těla anebo pobízení světáckého člověka strhovati do proudu pohanského hýření, na Krista zbičovaného, trním korunovaného, na kříž přibitého, vzpomeňte a varujte se těch nepravostí, které Ho opět křižují, bičují, uplvají a tupí.

2. *A nyní ejhle obraz druhý.*

»Když se přibližovali k Jerichu, slepý jeden seděl vedle cesty žebře.«

Zlá jest žebrota, ale ještě horší jest slepota! Nač ale takového nešťastníka dnes staví před oči Církev sv.? Dnes chceme se veseliti.

Aj ten slepý žebrák jsi ty, člověče, aneb jím budeš, pakli napomínání slova Božího u tebe neplatí. Když lidé v hospodě nejvíce bouří a hýří, rozpáleni ohněm hříšným, vstoupil by mezi ně člověk slepý, chudý žebrák, a zvolal: »Aj co já jsem, to vy můžete býti, to mnohý z vás bude dojista.« Věru nemluvil by nepravdu nešťastník ten: Marnotratnost taková, jakáž se nyní u nás tak zmáhá, vede do chudoby. Celému zdraví škodí takové noční hýření, zvláště očím: proto vidáme lidi nestřídmé s očima zkalelenýma, lidi zhýralé a chlipníky s očima zapadlýma.

Ano chudoba a slepota často následuje za marnotratným hýřením.

Avšak slepec u cesty žebrající jest obraz člověka podle duše. Jak mnohá duše promarní v těchto nemoudrých dnech všecky často přehojné milosti, kterých měla snad od křtu sv., aneb od poslední zpovědi, a stává se chudou, žebrající podle cesty! A hřích zaslepuje, nepravost oslepuje duši, takže vidouc nevidí a slyšíc neslyší, co by jí bylo k dobrému.

Tak stane se z člověka před Bohem bohatého chudý žebrák, slepotou poražený. Ach, snad mnohý z vás také, kdyby zpytoval stav duše své, musí zvolati: I já jsem na duši slepý, i já žebrák u cesty sedící! Ano, poznej každý sebe sám. A aj, přišli jsme již skoro k té cestě, kterou ubírá se Pán Ježíš naposledy do Jerusaléma t. j. přiblížil se nám již svatý čas postní. V tomto čase i my pojďme k cestě, a znajíce svou slepotu a chudobu duchovní volejme také z plných úst a celého srdce: *Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!* Nedejme se žádnými řečmi lidí, ani jejich úsměšky odvrátiti od úpřímného volání: »Ježíši, smiluj se nade mnou«, a pak jistě uslyší Spasitel volání naše, jako uslyšel slepého, jenž sedě vedle cesty žebral. Obzvláště tedy v tomto svatém čase slovo Boží hojně a ochotně poslouchejte, Bohu posty, modlitbami a v chrámu Páně horlivě služte. Neboť pro mnohého z nás jde snad Pán Ježíš naposledy okolo, mnohý snad naposledy koná ten čas svatopostní. A kdyby byl on žebrák čekal, až půjde Pán Ježíš podruhé tou cestou, byl by se nikdy nedočkal; neboť Spasitel se vícekrát z Jerusaléma nevrátil, byv tam ukřižován. Tak tedy užívejme tohoto času, jakoby byl pro nás poslední.

»A oni tomu nic nesrozuměli, a bylo slovo to skryto před nimi.« Tato slova i jistě na mnohém z vás se vyplní; nejeden z vás nadarmo slyšel dnešní napomenutí, ano nerad takového něco si dá říci, aby se mu snad nepokazil ten dobíhající masopust; takové myšlení, tak soudí on, patří až na popeleční středu. Ach, že jsou lidé tak pošetilí! Máš li velikou ránu na těle, zdaž si přidělás ještě jinou druhou, v tom úmyslu: beztoho s neděle půjdu se poradit s doktorem? A ohledně duše člověk vždy nových hříchů si přidělává a tím se těší, že přijde půst a pak že půjde k zpovědi, pak teprv že se polepší. Spasitelné zajisté by to bylo, kdyby těm, kteří v těchto dnech budou hýřiti, svědomí jejich hlasem hromovým domlouvalo: »Ty slepý žebráku, aj Kristus Pán vstupuje do Jerusaléma, aby za tvé hříchy byl vydán pohanům, aby za tvé nestydatosti a nestřídmosti byl bičován, za tvé nepravosti uplván a na kříž přibit. Patř na Něho a volej za Ním o smilování. A kéž by alespoň duše jediná poslechla toho hlasu a šla v soukromí, a volala: »Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!« — — aby se i na ní vyplnilo, co o slepém žebráku vypravuje evang.: »že když byl od Ježíše uzdraven, šel za Ním velebě Boha.« Amen.

† Jan Heřčík.

Neděle I. v postě.*)

Co jsou svátosti vůbec.

»Aj nyní jest čas příjemný, aj nyní jest den spasení.« 2. Kor. 6, 3.

Život každého katolíka má býti podoben životu Spasitele našeho, Pána Ježíše Krista. Ve všech skutcích, řečech a myšlénkách má napodobovati věrný katolík Vykupitele. Proto po celý rok Církev sv. toho připomíná, stále obrací mysl naši ku Kristu Pánu, a všecky neděle, všecky slavnosti i svátky jsou za tím účelem ustanoveny, abychom připomínali sobě události ze života Krista Pána, naučení z nich bychom obrátili na sebe, a dle nich zařídili život svůj.

I nyní, drazí v Kristu, máme tak učiniti.

Nyní připomíná Církev sv., že Spasitel náš po čtyřicet dní se postil a modlitbou se připravoval na učitelský úřad Svůj. Máme nyní čtyřicetidenní půst, a tu Církev sv. nařizuje, abychom dle příkladu svého Spasitele se postili. Pán Ježíš totiž, když pokřtěn byl v Jordáně, odešel na poušť, »veden byl od Ducha Sv.,« stojí v Písmě sv., a tam na poušti odloučil se od veškerého světa, v samotě obrátil mysl Svou k Bohu, Otci Svému a rozjímáním, modlitbou a postem připravoval se na Své veřejné působení. Byl při tom pokoušen od ducha zlého; byl sváděn, aby pokoušel Boha, pak aby klaněl se duchu zlému, avšak Pán přemohl pokušení, dokončil přípravu na Svůj úřad učitelský, a přišli andělé a klaněli se Jemu.

Dříve než nastoupil Spasitel náš učitelský úřad Svůj, připravil se naň postem a modlitbou. Před počátkem důležitého Svého díla Spasitel náš se modlil a postil.

I my, drazí v Kristu, máme vykonati dílo důležité! Z nařízení Církve sv. máme nyní v čas velikonoční přijmouti sv. svátosti, máme vykonati sv. zpověď a přijmouti tělo Páně. Veliké jest to dílo a důležité pro spásu duše naší. Sám Spasitel řekl: »Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti krve Jeho, nebudete míti života v sobě.« A za přípravu na hodné přijetí svátostí těch má nám sloužiti doba svatopostní. Také tyto naše promluvy k témuž cíli směřovati budou: *ke přípravě na hodné přijetí sv. svátostí.* A sice rozjímati budeme dnes

co jsou sv. svátosti vůbec a v budoucích nedělích přihlížeti budeme ke svátostem jednotlivým zvláště.

Počněme tedy dnes ve jménu Páně.

Pojednání.

Smrtí Svou na kříži dokonav P. Ježíš naše vykoupení, smířiv nás s Bohem, učinil nás hodnými království nebeského, zasloužil

*) Tyto soustavné promluvy o svátostech pracovány jsou dle II. dílu kázaní katechetických J. B. M. Eduarda Jana Nep. Brynycha.

nám života věčného. Krátce říkáme: zasloužil nám *milost Boží*. Té milosti abychom se stali účastnými, založil P. Ježíš Církev sv. a poslal na svět Ducha Sv. Duch Sv. sestoupil na sv. apoštoly desátý den po nanebevstoupení Páně v podobě ohnivých jazyků. Osvítil je, posilnil je, posvětil je, naplnil je Svou milostí. Duch Sv. pak nepřestal působiti, působí i nyní v Církvi sv. nejen tím, že ji řídí, aby byla neomylnou, nejen že ji vede, nýbrž On také jednotlivé údy její naplňuje milostí, jednotlivé údy posvěcuje. A to se děje ve sv. svátostech, jež nám Církev sv. rozdává. Když Duch Sv. na apoštoly sestoupil, bylo slyšeti hluk jako větru velikého a nad hlavami sv. apoštolů bylo viděti ohnivé jazyky. Ten zvuk a ty jazyky ohnivé byly viditelným znamením, že Duch Sv. na apoštoly sestoupil.

A jak na nás sestupuje Duch Sv. a naplňuje nás milostí Svou? Děje se jen vnitřně v duši něco, anebo je něco viděti, slyšeti? Drazí v Kristu! Spasitel náš ustanovil určitá, viditelná znamení, jimiž milost Boží se uděluje. Tentýž Kristus, který poslal Ducha Sv. ve viditelném znamení ohnivého jazyka a slyšitelného zvuku, ten i nám udílí všem milost Ducha Sv., milost Boží znameními viditelnými a slyšitelnými. *A ta znamení, která nám působí milost, jmenují se svátosti. Svátosti jsou tedy viditelná a působivá znamení neviditelné milosti, kteráž od Ježíše Krista k našemu posvěcení ustanovena jsou.*

Ke každé svátosti tedy náležejí tři části: *viditelné a působivé znamení, neviditelná neb vnitřní milost, ustanovení od Pána Ježíše.* Kde jedna z těch tří věcí schází, tam milosti není.

Příklad je na snadě.

Směnka, má-li míti nějakou hodnotu mezi obchodníky, musí býti vydána od člověka, který je zámožný, má něco jmění, musí míti pravý podpis vydavatelův, a musí býti vydána za tím účelem, aby se na ni půjčily peníze; pak to je pravá směnka obchodní, která má hodnotu. Není-li vydána směnka od majetného, nikdo na ni nic nepůjčí, nemá hodnoty; schází-li podpis vydavatelův, je padělána, opět nic neplatí; není-li vydána k půjčce peněz, je to třeba nějaký vzorek směnky, nebo ukázka, jak se směnky vystavují. A rovněž tak je to se svátostmi.

Není-li ustanovení od Pána Ježíše, není to pravá svátost; není-li viditelné znamení tak, jak to Pán Ježíš ustanovil, opět není svátost; není-li ustanoveno k tomu, abychom dosahovali milosti, není to svátost. Tak ku příkladu popelec: vidíme klásti popel na čelo a slyšíme slova; to však ustanovila pouze Církev sv. a nikoli Pán Ježíš, a proto popelec není svátost, nýbrž svátostnina. Otčenáš, modlitba Páně, jest ustanovena od Pána Ježíše a také skrze modlitbu tu nabýváme mnohých milostí, ale není tu viditelné znamení, a proto Otčenáš není svátostí. Na zelený čtvrtek umývá biskup starcům nohy. Pán Ježíš to ustanovil, je tu znamení viditelné, ale milost posvěcující se jím neuděluje, nepřislíbilť jí tomuto znamení Kristus Pán a proto není to svátost. Jsou tedy tři věci

potřebny ke svátosti: viditelné a působivé znamení, milost neviditelná neb vnitřní a ustanovení od Ježíše Krista.

Leč proč řekl jsem: viditelné a působivé znamení? Byli bychom zavřeni ve tmavé světnici. Pojednou otevřeli bychom okna a spatřili bychom slunce. To by bylo znamením, že jest den, ale zároveň totéž slunce působí, že jest den. Svatý Ambrož dí: Slunce na obloze ukazuje, že jest ráno, poledne, večer, a jest také toho příčinou. A tak i při svátostech viditelné znamení naznačuje, že se nám udílí milost. Ale jest i příčinou milosti, ono milost na duši působí. Tím právě liší se sv. svátosti od svátostnin. Ty nejsou samy příčinou milosti, nýbrž modlitba Církve sv. jest příčinou milosti nějakých Tak slavné kropení vodou v neděli před zpívanou mši sv. »Asperges me« působí odpuštění hříchů lehkých u těch, kteří jsou ve stavu posvěcující milosti Boží, nikoli samo sebou, nýbrž pro modlitbu Církve sv. Leč svátosti v nás působí milost vždycky, když jim sami žádné překážky nečiníme.

V lásce Své neskonalé Páň Ježíš neustanovil pak svátost jen jednu, nýbrž *ustanovil jich sedm.* Všecky tyto svátosti nás posvěcují tím, že milost posvěcující buď *udělují* nebo ji *rozmnožují,* a pak udělují ještě *milosti zvláštní.* Těch sedm svátostí jest: *křest, biřmování, nejsv. Svátost oltářní, pokání, poslední pomazání, svěcení kněžstva, stav manželský* Sedmero těchto sv. svátostí Pán Bůh již předobrazil t. j. jako na obraze napřed ukázal ve Starém Zákoně. Ve chrámě Jerusalemském byl svícen sedmiramenný, kde k oslavě Boží rozsvěcováno bylo světlo. Kde nalézáme nyní sedmerý počet nějaký v Novém Zákoně, kde světlo by se rozsvěcovalo k oslavě Boží? Jest to sedmero sv. svátostí, kterýmiž rozněcuje se srdce naše milostí posvěcující, abychom byli dědici království Božího a synové Boží. A kdybychom hledali v Písmě sv. Nového Zákona ve sv. evangelích, najdeme jich sedm. A učenníci sv. apoštolů, sv. otcové církevní také vypočítávají sedm sv svátostí.

A tu naskytnouti se může otázka, proč právě sedm a ne více sv. svátostí ustanovil Spasitel náš? A odpověď na to jest: protože jest v životě lidském sedm dob nejhlavnějších, ve kterých potřebujeme obzvláště milosti Boží. Pozorujme jen náš život tělesný i duševní. Člověk dle těla se rodí, roste a sílí. K tomu potřebuje pokrmu. Již tedy máme tři potřeby: narození, vzrůst a pokrm. Ale člověk též někdy onemocní, a tu jest mu třeba léku. Toť potřeba čtvrtá.

Tyto čtyři potřeby má však také duše. Duše přichází na svět se hříchem dědičným, a jest tedy mrtva pro nebe, pro království Boží. Na křtu sv. však zrozuje se k životu věčnému. Duše pak potřebuje vzrůstu a síly. Toho se jí dostává ve svátosti biřmování.

Duše potřebuje také pokrmu, a ten podává se jí v nejsv. Svátosti oltářní. Duše však také umírá hříchem poznovu, hříchem smrtelným. Však ve svátosti pokání lékem obživujícím znovu vzkříšena jest. Toť čtyři potřeby duše i těla. Avšak ještě dále.

Přichází doba rozhodná, záhubná tělu, strašlivá duši: doba blízké smrti. Tělo potřebuje ulehčení, úlevy, duše posily proti hrůzám smrti, a té se duši i tělu dostává ve svátosti posledního pomazání. Toť pátá potřeba společná tělu i duši, a ta ukojena jest svatým pomazáním. Avšak lidé jeden po druhém umírají, kam by se tedy dělo lidstvo za nějaký čas s povrchu země? Kněží umírají, kdo tedy bude udíleti svátosti? Toť šestá a sedmá potřeba lidstva. Kněžstvo se zachovává svěcením kněžstva, svátostí šestou; lidstvo pak udržuje se manželstvím, svátostí sedmou. O sedm potřeb lidstva sedmi svátostmi postaral se P. Ježíš. Od kolébky až do hrobu ustavičně stará se o nás Pán Ježíš, při narození, v životě i ve smrti nás oblažuje sv. svátostmi.

Jak veliká to láska Syna Božího k nám! Ve všech našich potřebách Spasitel náš pomáhá nám svátostmi Svými.

Avšak ještě více vysvitne a okáže se láska Spasitelova k nám, když připomeneme si, proč ustanovil právě ta viditelná znamení u každé svátosti. Když Pán Ježíš přišel do Kafarnaum, přistoupil k Němu královský úředník a prosil Ho, aby uzdravil syna jeho. A Pán Ježíš vyslyšel prosbu jeho a dí: »Jdi, syn tvůj živ jest.« Uvěřil člověk ten a syn jeho byl zdráv Co by byl činil úředník onen, kdyby mu byl Pán Ježíš slovy: »Jdi, syn tvůj živ jest,« nenaznačil velikou milost onu, již mu uděluje? Byl by viděl onu neviditelnou velikou moc léčivou, či lépe všemohoucí vůli Pána Ježíše? Zajisté nikoli. Ale uslyšel slova ona a uvěřil. Ten nebeský lékař Pán Ježíš jest v nebesích, ale podnes hojí naše duše. Podnes mnohokráte uzdravuje duše naše Svou milostí. Ale kterak máme vědomost o tom, že uzdravenu máme duši, když P. Ježíše nevidíme, ani té milosti, která se nám uděluje? Hle, úředníkovi onomu naznačil Pán Ježíš slovy onu velikou milost, které se mu dostalo, a nám by nenaznačil, že duše naše obživuje? I nám dává Spasitel vědomost, že duše naše obživuje. Při každé svátosti ustanovil Pán Ježíše znamení viditelné a slyšitelné, abychom měli toho jistotu, že se nám uděluje milost Boží. Sv. Jan Zlatoústý dí o tom: »Kdybychom neměli těla, byl by Bůh duchovní a neviditelné milosti nám udělil. Ale poněvadž duch náš s tělem spojen jest, obdržujeme viditelná znamení, a ta nám zvenku naznačují, co se uvnitř děje.«

Leč ještě něco nám věděti třeba: Pán Ježíš, když byl na zemi, křísil mrtvé a nemocné uzdravoval. A totéž činí ve sv. svátostech i nyní duším našim. Křísí duše mrtvé a duše nemocné uzdravuje. A tehdy duše jest. mrtva, když má hřích smrtelný! Hříchy pak smrtelné Pán Ježíš odpouští ve svátostech křtu a pokání, proto také tyto dvě svátosti zovou se svátostmi mrtvých, že mají moc duchovně mrtvé, to jest hříšníky, vzkřísiti k nadpřirozenému životu milosti. Duše naše jest nemocná, když má jen lehké hříchy, a ty Pán Ježíš odpouští v ostatních pěti svátostech: v biřmování, nejsv. Svátosti oltářní, posledním pomazání, svěcení kněžstva stavu manželském. Tyto svátosti nazývají se svátosti živých, protože, kdož je přijímají, nadpřirozený život milosti Boží už míti

musí, musí býti živými pro nebe. Sv. svátosti tedy jsou dle svého účinku různé, nemají stejného účinku, a rovněž tak rozdílny jsou dle toho, jak často se smějí přijímati. Svátost křtu, biřmování, svěcení kněžstva smějí se jen jednou za života přijmouti, protože na duše vtiskují nezrušitelné znamení, to jest duchovní znak, který duši udělují zvláštní stavové posvěcení a důstojenství, a zůstává v ní věčně na větší oslavu nebo na větší zahanbení. Svátost posledního pomazání může se přijmouti v každé těžké nemoci vždy jednou; svátost stavu manželského může se přijmouti znova, když svazek manželský úmrtím jednoho z manželů jest rozvázán. Nejčastěji možno přijímati nejsv. Svátost oltářní a pokání.

Pán Ježíš, když vstupoval na nebesa, řekl sv. apoštolům: »Jděte do celého světa, učte všecky národy, křtěte je.« Při poslední večeři jen sv. apoštolům řekl: »To čiňte na mou památku,« rovněž dal moc odpouštěti hříchy jen sv. apoštolům, a právě tak o ostatních sv. svátostech nařídil jen sv. apoštolům. A proto právo udíleti sv. svátosti měli v Církvi jen sv. apoštolové a po jejich smrti jejich nástupci: biskupové a kněží. Proto platně udílí sv. svátosti jen kněz; mimořádně křest sv. v největším nebezpečí může uděliti každý člověk, to však jen v největším nebezpečí.

* * *

Pán Ježíš, drazí v Kristu, pro celou Církev sv. ustanovil sedm viditelných znamení a působivých milost Boží k našemu posvěcení, to jest sv. svátosti. Znamení ta ukazují, jakou milost nám právě Duch Sv. dává a zároveň ji působí jakožto viditelný takřka nástroj Ducha Sv. Však ještě něco jiného ona znamení dávají na jevo. Řekové při hostinách měli obyčej, že v jednu chvíli napili se všichni z téhož poháru, jenž kolem stolu koloval. To dělo se na znamení, že chtějí všichni nerozlučným přátelstvím spojeni zůstati. I my katolíci, cokoli nás na celém světě jest, na hostině duchovní usedáme: pokrmem a nápojem naším jest milost Boží. A tuto milost Boží — abych při obrazném mluvení zůstal — pijeme všickni z jednoho poháru: Všickni tímtéž znamením pokřtěni jsme, tímtéž znamením biřmováni jsme, tímtéž znamením všickni nabýváme milosti Boží, abychom tak osvědčovali, že jsme všichni spojeni v Církvi sv. a že jsme vespolek všichni údové jednoho těla, jehož hlavou neviditelnou jest v nebesích Pán Ježíš. A, drazí v Kristu, v tento čas zve nás Církev sv., abychom všichni přistoupili k hostině, k hostině nejsvětější, abychom přijali tělo a krev Spasitele svého pod znamením způsoby chleba. Nuže, poslechněme volajícího hlasu Církve sv., vyplňme přikázání její, osvědčme, že jsme údové těla Kristova! Přistup každý ke stolu Páně, pro spásu duše tvé ustanovil Spasitel tvůj ta znamení, nuž užívej jich. Nyní jest čas příjemný, nyní jest den spasení.

Snad také k tobě přistupuje pokušitel a pokouší tebe, jako Spasitele, abys neužil toho, co ke spáse tvé slouží. Avšak vzpomeň, že Spasitel neuposlechl, a odešel od Něho pokušitel, a andělé

přistoupili k Němu a sloužili Jemu. Tak i ty, katolíku, za příkladem Spasitele svého pracuj nyní o spáse své a užívej toho, co tobě dobrotivý Spasitel ustanovil k posvěcení svému, a až nastane doba rozhodná, doba oddělení duše od těla, andělé přistoupí k tobě, a dovedou duši tvou ke Kristu Pánu do nebes. Amen.

Frant. Wolf, kaplan ve Dvofe Kr. nad L.

Neděle II. v postě.

O křtu svatém.

»Toť jest zajisté vůle Boží — posvěcení vaše.« I. Th. 4, 3.

Dnešní sv. evangelium vypráví pozoruhodnou událost ze života Pána Ježíše. Stala se asi osm měsíců před utrpením Páně. Aby učenníky Své posilnil ve víře v Božství Své, a aby jim také ukázal Sebe ve slávě, vyvedl Pán Ježíš tři pouze, Petra, Jakuba a Jana na horu vysokou. Dle ústního podání a spisů sv. Otců byla to hora Tábor, která leží nedaleko Nazareta a výškou svou ostatní překonává, takže s ní vyhlídka jest až k moři, a na druhé straně až k Jordánu. Na vrcholu hory té vystavěla později sv. Helena chrám, který však již ve válkách křižáckých zbořen byl, a nyní pouze každý rok koná se z Nazareta na místo ono slavný průvod. Tam na hoře proměnil se Pán. Dle vypravování sv. evangelia stalo se to následovně: Vstoupiv na horu Pán Ježíš, modlil se, a mezitím co se modlil, učiněna jest způsoba Jeho obličeje jiná, totiž tvář Jeho zastkvěla se jako slunce. Božská sláva a velebnost v Něm přebývající ozářila nebeským leskem tvář Jeho, takže třpytila se jako slunce. Kristus Pán byl Bůh a člověk v jedné osobě, v jedné osobě spojoval dvě přirozenosti: božskou a lidskou, a tu při proměnění okázal božskou přirozenost Svou. A rovněž tou září a jasností obklíčeno bylo i roucho Jeho: »Učiněno jest roucho Jeho jako sníh«. A tu přistoupili k Němu dva muži v podobné slávě, rozmlouvajíce s Ním. S úžasem pozorovali sv. apoštolové změnu tu; oni vídali Pána Ježíše tichého, skromného, a nyní Jej spatřili ozářeného slávou velikou, takže sv. Petr si přál, aby déle mohl pobýti, déle popatřiti na slávu tak velikou. A mezi těmi slovy sv. Petra zastínil je oblak jasný, s nebe stal se hlas řkoucí: »Tentoť jest Syn můj milý, v němž se mi dobře zalíbilo, toho poslouchejte.« Hle, drazí v Kristu, Spasitel náš proměnil se, lidskou svou podobu ozářil slávou nebeskou. A s námi všemi také stala se taková proměna! I my všickni jednou proměněni jsme byli na duši, i naši duši zastínila sláva Boží! Na křtu sv. totiž proměněni jsme byli v syny Boží.

A o sv. křtu jakožto první svátosti, prosím, abyste se mnou dnes rozjímali.

Pojednání.

Sv. Jan, předchůdce Páně, když kázal na poušti, křtil v řece Jordáně, ano i Samého Krista Pána pokřtil, avšak křest jeho nebyl takový, jakým Mesiáš Vykupitel křtíti měl. Když ptali se ho, kdo že jest, odpověděl: »Já jsem hlas volajícího na poušti: Spravte cestu Páně, jak pověděl Isaiáš prorok.« A ptali se ho znova. »Proč tedy křtíš, když nejsi Kristus?« A sv. Jan odpověděl: »Já křtím toliko vodou, ale uprostřed vás stojí, kterého vy neznáte.. a ten jest, který křtí Duchem Sv.« Křest Janův byl tedy jen obrazem křtu Pána Ježíše. Křest Janův nedával milosti Boží, teprv křest Pánem Ježíšem ustanovený posvěcuje člověka milostí Boží. Minule vyložil jsem vám, že křest sv. patří mezi sedm svátostí, dnes uvážíme, co křest jest a co působí.

U sv. evangelisty Lukáše nalézáme příběh o Jairovi, představeném školy židovské. On zavolal k sobě Spasitele našeho, aby pomohl dceři jeho. Než však vešel Pán Ježíš do příbytku Jairova, dcera jeho byla mrtva. A co učinil Kristus Pán? Vzal dívku za ruku a dí: »Dívko vstaň.« A hle, dívka vstává, žije znova. A to, co se stalo dceři Jairově pro tělo, to děje se nyní duším lidským denně. Když narodí se dítko rodičům, radují se. Ale neměli by se tak příliš radovati, protože duše dítka toho, ač žije, přece mrtva jest. Hřích po Adamovi zděděný ji usmrtil, hřích prvotní ji usmrtil. A není nikoho, kdo by ji přivedl k životu. Od té doby, kdy se stromu zapovězeného ovoce utrženo bylo, až do té chvíle, dokud neskonal na Kalvarii Kristus Pán, do té doby nebylo nikoho, kdož by tu duši mrtvou k životu přivedl. Teprv Pán Ježíš na dřevě kříže zjednal odpuštění hříchů, získal duším život, a ten život aby rozdávali, k životu volali, poručil sv. apoštolům, když před nanebevstoupením Svým řekl: Jděte, učte všecky národy, křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Sv. Nejde volat k životu Sám Spasitel náš, ale posílá Své zástupce, a ti nikoli mocí svou, ale mocí Pána Ježíše oživují duši lidskou.

V pokojíku, kde ležela dívka mrtvá, viděli jsme Pána Ježíše něco činiti, něco promluviti. Pán Ježíš vzal dívku za ruku a zvolal: »Dívko, vstaň!« A podobně nástupcové Páně mají něco činiti viditelného a promluviti. Mají politi hlavu vodou a říci: »Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.« A to jest to mocné slovo Boží, které působí jako slovo Páně: »Dívko, vstaň!« Jako tehdy, když Pán Ježíš dívku mrtvou vzal za ruku a zvolal: »Dívko, vstaň!« dívka oživla, tak zástupce Pána Ježíše když lije vodu na hlavu člověka duchovně mrtvého a říká při tom: »Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Sv.«, v té chvíli duše oživne, hřích prvotný a všeliký jiný před křtem spáchaný hřích jest zhlazen, smrt duchovní zapuzena, duše žije! V domě Jairově Kristus Pán jako člověk béře dívku za ruku a dí: Dívko vstaň, ale zároveň jako Bůh neviditelnou milostí působí, že dívka žije. V domě Božím při křtu sv. kněz činí zevnější, viditelné znamení, viditelně lije vodu na hlavu křtěncovu a slyšitelně říká slovo Boží, a zá-

roveň Bůh Sám na nebi odpouští hřích prvotní a všeliký jiný. V domě Jairově dívku mrtvou k novému životu probudil Spasitel, v domě Božím k novému životu, životu věčnému probudil duši mrtvou zástupce Spasitelův.

Již tedy vidíme, co jest křest sv. Křest sv. jest nejprvnější a nejpotřebnější svátost, ve které člověk skrze vodu a slovo Boží bývá od hříchu dědičného i ode všech přede křtem spáchaných hříchův očištěn a v Kristu Ježíši k životu věčnému znovu zrozen a posvěcen. Vidíme, že nalézáme na křtu sv. všecky tři části, které patří ke svátosti: viditelné znamení, neviditelnou milost i ustanovení od Pána Ježíše. Křest ustanovil Pán Ježíš slovy: »Jdouce učte všecky národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha Sv.« Křest pak uděluje se viditelným znamením i slyšitelným: poléváním vodou a slovy: »Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Sv.« A milost veliká se udílí: Duše se očišťuje od hříchu dědičného i ode všech jiných, znovu se zrozuje k životu věčnému v Kristu Ježíši

A proč jest, drazí v Kristu, křest nejprvnější svátostí? Ze sv. evengelia známo, že za časův Pána Ježíše bylo obyčejem, aby pozvaní na svatbu měli bílé roucho. Kdo neměl roucha svatebního, nemohl státi se členem společnosti hostí pozvaných, neměl přístup do večeřadla, neměl podílu na hostině. Také my jsme pozváni na dvojí hostinu od Krista Pána. Jedna připravena jest v Církvi sv. zde na zemi, a tu sedmerým pokrmem, sedmi sv. svátostmi nás Spasitel náš hostí. Dříve však, než do večeřadla vstoupíme, rozdává hostitel nebeský roucho nevinnosti a milosti Boží na křtu sv. Kdo toho roucha nemá, nemůže se státi členem hostiny, nemá přístupu k ostatním sv. svátostem. Proto jmenujeme křest nejprvnější svátost, protože dříve musíme býti pojištěni, nežli kterou jinou svátost přijímati můžeme. Druhou hostinu připravil Spasitel ve večeřadle nebeském. Ani do toho večeřadla nemá přístupu ten, kdo neobdržel zde na zemi roucha svatebního, roucha milosti Boží na křtu sv., neboť Sám Pán Ježíš řekl: »Nenarodí li se kdo znovu z vody a z Ducha Sv., nemůže vejíti do království Božího.« Křest tedy je svátost nejpotřebnější, protože beze křtu nikdo, ani dítě, spasení dojíti nemůže.

Totéž vidíme z účinků křtu sv.

Sv. apoštol Petr praví: »Pokřtěn buď jeden každý z vás ve jménu Ježíše Krista na odpuštění hříchů.« Působí tedy křest sv. odpuštění hříchů, a to především dědičného; přijímá-li dítko, tedy pouze dědičného, u dospělého člověka též však všech hříchů přede křtem spáchaných. Za hřích člověk zasluhuje trest, avšak když ve křtu sv. dochází odpuštění hříchů, odpuštěny jsou jemu také tresty a sice věčné i časné. Sv. apoštol Pavel učí: »Není žádného zavržení těm, kteří jsou v Kristu Ježíši.« Pak vlévá křest milost posvěcující, kterou býváme duchovně znovu zrozeni, a tak syny Božími a dědici věčného spasení učiněni. To připomínají nám slova sv. Jana, miláčka Páně: »Pohleďte, jakou lásku prokázal nám Otec, abychom synové Boží slouli a byli,« a rovněž

*

slova sv. Pavla: »Jestliže pak jsme synové, jsme i dědicové, dědicové zajisté Boží, spoludědicové Kristovi.«

Tyto účinky sv. křtu krásně vyobrazují samy obřady křtu svatého. Samo viditelné znamení při křtu: lití vody naznačuje účinek křtu sv. Voda obmývá skvrny s těla, a právě tak křest sv. obmývá duši od hříchu dědičného, a přijímá-li křest sv. dospělý, ode všech ostatních. A hned po lití vody maže kněz témě pokřtěného sv. křižmem. Ten kdo stává se králem, pomazán bývá svatým křižmem. A tím pomazáním pokřtěného Církev svatá připomíná, že pokřtěný stal se synem Božím, dědicem království nebeského. Hned potom podává kněz na krk pokřtěného roušku. Ta rouška jest bílá, ta znamená milost posvěcující, kterou ozdobena jest duše pokřtěného, takže jest duše čistá jako rouška ona. Pak podává kněz kmotrům do ruky hořící svíci, a to opět nám připomíná účinek křtu sv. Připomíná ta hořící svíce, že pokřtěný zároveň s posvěcující milostí do srdce svého obdržel: víru, naději a lásku, tři božské ctnosti. Pozorujme tu svíci: ona hoří, světlo její nese se vzhůru a hřeje. Ve tmách tápala duše lidská, dokud nepřišlo světlo světa Kristus Pán, jenž přinesl pravdu o Pánu Bohu. Světlo svíce značí tedy víru v Pána Ježíše. Kristus Pán pak obrátil svíce naše vzhůru k nebesům, abychom hledali těch věcí, které svět dáti nemůže, abychom nedoufali v svět, nýbrž v Boha. A tak světlo, že se vzhůru nese, značí naději. Kristus Pán naučil nás milovati Pána Boha nade všecko, rozehřál srdce naše ohněm lásky, a tudíž srdce, že hřeje, značí i nám lásku. A hle, drazí v Kristu, snad napadne někomu: Kterak dítku malému vlévá se láska do srdce, ono není schopno věřiti, doufati, milovati? Vezměme křesací kámen. Není-li v něm skryt oheň, který svítí, vzhůru se nese, hřeje? Ale oheň ten musí býti rozkřesán. A tak i v srdci spočívá oheň víry, naděje a lásky. Počni dítku vyprávěti, jakmile jen trochu rozumu nabude, o Pánu Bohu, o Pánu Ježíši, a ono ihned uvěří ve Spasitele. Pověz mu, že na světě nic netrvá, a nic není dokonalého, teprv v nebi že člověk bude šťastným, a ono ihned bude očekávati, že do toho nebe přijde, ono doufá v Boha skrze Pána Ježíše. Ukaž dítku kříž a řekni mu, jak velice miloval Bůh svět, a ihned oheň lásky k Bohu zaplane v malém jeho srdéčku. Víra, naděje a láska jest tedy onen podivný oheň, který jako v křesacím kameni ukryt jest v dětském srdci, a vyšlehne, když probuzen jest vychováním.

Konečně křtem sv. vtiskuje se nezrušitelné znamení křesťana.

I toto znamení naznačuje Církev sv. při křtu sv. na těle křtěncově. Znamením spásy křížem žehná kněz čelo i srdce jeho. To znamení neviditelné toť znak, kterým se rozeznáváme od nepokřtěných, a od těch, kteří nejsou v pravé Církvi. Když tedy kněz znamením kříže žehná křtěného, když ve znamení kříže naň lije vodu a tři božské Osoby jmenuje: tu spolu Sám Bůh všemohoucí žehná dítko to, a znak neviditelný, ale Bohu známý, nezrušitelný vtiskuje jí, aby duše ta na věky se rozeznávala od nepokřtěných. Tak velikých tedy milostí poskytuje křest sv., avšak za to také Pán Bůh od pokřtěného něco žádá. Pán Bůh dává po-

křtěnému milost Svou a slibuje mu věčnou blaženost, činí ho dědicem království Božího, avšak pokřtěný ze své strany musí slíbiti, že odřekne se ducha zlého i vší pýchy jeho i všech skutků jeho. Musí slíbiti, že věřiti bude v Boha Otce, v Ježíše Krista, v Ducha Sv. Koná tedy Pán Bůh s pokřtěným úmluvu, které říkáme úmluva křestní. Pán Bůh slibuje věčnou blaženost, a pokřtěný, že odříká se ďábla i skutků jeho i vší pýchy jeho, že věřiti bude v Boha Trojjediného a zachovávati Jeho přikázaní. Každá úmluva potvrzuje se zápisem nějakým, kde ten jest? Zápisem při křtu sv. jest ono nezrušitelné neviditelné znamení. Při každé smlouvě jsou svědkové. I při úmluvě křestní jsou svědkové: kmotrové. Vždy mají býti dva, mužský a ženská. Chlapce má držeti na rukou kmotr, děvče pak kmotra. Ti při křtu sv. za dítko odpovídají a zároveň jsou rukojmím, že slib bude vyplněn. Důležitý a vznešený jest úřad kmotrův. Oni vstupují s kmotřencem svým do duchovního přátelství; oni mají starati se, aby dítko vyplnilo, co za ně slíbili, mají pečovati, aby dítko ve sv. víře bylo vycvičeno. Toť jsou vznešené povinnosti kmotrů. Však mnozí podceňují je a myslí, že pouhým dárkem již vyplnili povinnosti své. Ó, mnohem větší a vznešenější jsou povinnosti kmotrů, než kterýkoli dar! Ale ještě, jak často se stává, jest křest sv. bez kmotrů! Jak smutný to křest! Což snad to dítko, které sotva se narodilo, již musí cítiti tu trpkost života vezdejšího? Což musí, sotva že se narodilo, to dítko již cítiti, jak malá panuje mezi námi láska? »Žádný jíti nechtěl!« řekne se. Ó ne, má se říci: Všichni ti měli srdce zatvrzelé, kamenné, a již okázali tomu dítku, nač se má připraviti pro budoucnost. Ó posluž každý rád svatým kmotrovstvím. Ne vzdaluj se, neboť jest to ctí pro tebe. Važ si svého úřadu kmotrovského! Vždyť nastupuješ u kmotřenců svých na místo rodičů, když rodiče jim zemrou, neboť při křtu sv. stáváš se otcem nebo matkou duchovní dítka, jemuž kmotrovstvím posloužíš.

* * *

My všickni přijali křest sv., ve kterém stali jsme se dítkami Božími, dědici království nebeského. Na křtu sv. Pán Bůh s námi uzavřel úmluvu. On nám slíbil blaženost věčnou a my Jemu křesťansky spravedlivý život! Plníme ten slib svůj? Za prvních dob Církve svaté brávali kmotři to bílé rouško k sobě po křtu sv., a když pokřtěný zapomněl, co slíbil, neplnil povinnosti své jako katolík, přinesli kmotři ono bílé rouško ke kmotřenci svému a připomenuli mu, co slíbili Pánu Bohu za něho při křtu sv. Připomenuli mu, že kněz řekl, když mu je kladl na krk: »Přijmi roušku nevinnosti, a dones je bez poskvrny až před soudnou stolici Pána našeho Ježíše Krista, abys vešel do života blaženého.« Snad někdo poskvrnil tu roušku bílou a nemá již duši nevinnou tak, jak ji měl, když kmotři odnášeli jej od křtitelnice, nuže, vzpomeň si na roušku onu bílou, a obnov každý tu nevinnost svou ve svátosti pokání a pak zachovej ji po celý život tvůj, a až duše tvá přijde

před bránu nebes a okáže zápis, to znamení nezrušitelné, zápis na blaženost věčnou pro zachovaný slib, pro nevinnost duše brány nebes se ti otevrou. Amen.

František Volf, kaplan ve Dvoře Králové.

Neděle III. v postě.

O sv. biřmování.

»Blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a ostříhají ho.« Luk. 11, 28.

»Blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a ostříhají ho,« tak odpověděl Pán Ježíš ženě ze zástupu, která pohnuta a dojata jsouc kázaním Jeho, blahoslavila Matku Páně. Stalo se to ve druhém roce veřejného působení Krista Pána, když vracel se z Jerusaléma od slavnosti velikonoční. V Kafarnaum vymítal Pán Ježíš zlého ducha ze člověka. Z dopuštění Božího stávalo se, že ďábel působil na ducha některých lidí, a tím zároveň hubil tělo lidské, neboť duch spojen jest s tělem. Tak stalo se, že mnozí posedlí duchem zlým podobni byli šílencům, anebo jiní opět byli němí anebo slepí. A právě podobný případ v dnešním sv. evangeliu vypráví se, kde Pán Ježíš uzdravil posedlého, který byl od ducha zlého zbaven řeči. Zázraku tomu divili se velice zástupové, avšak fariseové, nepřátelé Pána Ježíše, aby Jej pomluvili u lidu, tvrdili, že vymítá ďábly z moci knížete duchů zlých Belzebuba tak, jakoby Belzebub dal Pánu Ježíši moc nad duchy nižšími, aby Jej poslouchali. Avšak Pán Ježíš velmi krásně se obhájil a připomněl, kterak každá společnost, když nesvorna jest, rozdělena ve dví, sama rozpadne se v nivec, zhyne. A tak i říše ducha zlého že by se rozpadla, když by rozdělena byla na části dvě proti sobě stojící. Pak užil Pán Ježíš krásného podobenství o bojovníku, který chrání svoji kořist, a teprv, když silnější přichází, když přemožen jest, ustupuje. A tak právě také zlý duch ustoupiti musí, neboť přišel silnější nad něho, Syn Boží, aby vybojoval, co v jeho poddanství se nalézá. Aby pak úplně dokázal, že nemá spolku s duchem zlým, připomenul jim přísloví, kterého sami užívali: »Kdo není se mnou, proti mně jest, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje.« Tím pravil jim: »Sami užíváte přísloví toho, jak tedy můžete o mně tvrditi, že s Belzebubem spojen jsem, když jeho vyvrhuji, když právě ty vysvobozuji, které on má v zajetí.« Pak obrací se k fariseům a v podobenství vykládá jim, že oni sice očištěni byli od modloslužebnosti, avšak za to že mnoho jiných hříchů se vrátilo k nim a tak že jejich stav nyní horší jest, než byl dříve. A touto řečí unesena byla jedna žena ze zástupu, že blahoslavila Matku Páně, a Pán Ježíš odpověděl: »Blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a ostříhají je.« Slova tato pak výborně se hodí za základ našeho dnešního rozjímání

o *svátosti sv. biřmování.*

Pojednání.

Ve Starém Zákoně v první knize Mojžíšově čteme, kterak Jakob, když se rozstonal v Egyptě, povolal k sobě syna svého Josefa a řekl mu: »Dva synové tvoji, kteří se tobě narodili v zemi Egyptské, dříve než jsem sem přišel, budou moji.« A pak zavolal tyto dva syny Josefovy k sobě, vztáhl ruce své a položiv na hlavu jejich, řekl: »Bůh požehnej dítek těchto, ať se jmenuje nad nimi jméno mé, jména také otců mých Abrahama i Isáka, a ať rostou v množství svém.« — V knize pak první královské čteme, kterak David, syn Isaiův, byl pomazán olejem na království v Israeli od Samuela; čteme tam: »I vzal Samuel roh s olejem a pomazal ho uprostřed bratří jeho. I sestoupil Duch Hospodinův na Davida od toho dne.« A David byl pak podržel pevně víru v pravého Boha, a hájil jí a nikdy nesloužil modlám.

Dva různé děje z Písma sv. jsem vám uvedl na pamět. Proč jsem tak učinil? Protože tyto dva děje jsou vhodným *obrazem svátosti biřmování.*

Jakob, přijav dítky Josefovy za vlastní, skládá na ně ruce své a říká při tom slova požehnání. I my, drazí v Kristu, přijati jsme byli za vlastní dítky Otce nebeského a to na křtu sv., neboť tam jsme se stali syny Božími a dědici spasení věčného. Avšak Pán Bůh posílá k nám nástupce sv. apoštolů, biskupa, a ten skládá ruce své na nás, říkaje slovo posvátné: »Znamenám tě znamením kříže, a biřmuji tě křižmem spasení ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Amen.« Činí tak biskup právě jako Jakob, vkládá ruce a říká slovo Boží.

Než, biskup zmiňuje se při tom o křižmu spasení. Co jest křižmo? Jest to olej olivový, smíšený s balsámem. A ten naznačen jest v podobenství olejem, jímž pomazal Davida, syna Isaiova, muž Boží, Samuel prorok. Co v podobenství činili oni dva muži Boží, to při biřmování činí muž Boží jeden. Biskup vkládá ruce, maže olejem a říká slovo Boží.

David, když pomazán byl na království, přijal Ducha Hospodinova, a pak víru v Boha slovem i skutkem vyznával a zmužile hájil. A právě tak i člověk pokřtěný, křesťan, v tu chvíli, kdy biskup jemu vkládá ruce na hlavu a čelo jeho maže křižmem, přijímá Ducha Sv., aby víru svou slovem i skutkem vyznával a dle ní živ byl.

A proto můžeme říci: *Biřmování jest svátost, ve které pokřtěný člověk skrze vkládání ruky biskupovy, mazání svatým křižmem a slova biskupova od Ducha Sv. bývá posilněn, aby víru svou statečně vyznával a podle ní živ byl.*

Jak veliké jest milosrdenství Boží! Jak velebiti nám jest lásku Boží, která se nás neustále ujímá, duši naši posilňujíc k životu věčnému svatou svátostí! Abychom se přesvědčili, že biřmování jest skutečně svátost, musíme opět na něm nalézti tři známky: viditelné znamení, neviditelnou milost a ustanovení od Pána Ježíše.

Že Pán Ježíš ustanovil svátost sv. biřmování, víme z Písma

sv.; tam čteme, že sv. apoštolové skutečně svátost tu udíleli. Sv. apoštolové vyučeni byli od Pána Ježíše Samého, celou pravdu pochopili od Ducha Sv.; od Pána Ježíše byli posláni tak, jako On Sám poslán byl od Otce! Co činili, činili z rozkazu Páně a z návodu Ducha Sv. Když tedy biřmovali, činili tak, protože jim to Pán Ježíš nařídil a že Duch Sv. je k tomu vedl. A to zaznamenáno máme v Písmě sv. ve Skutcích Apoštolských; tam čteme: »Uslyševše apoštolové, kteří byli v Jerusalémě, že Samaří přijalo slovo Boží, poslali k nim Petra a Jana, kteří přišedše modlili se za ně, aby přijali Ducha Sv., neboť ještě na žádného z nich nepřišel, ale pokřtěni byli toliko ve jménu Pána Ježíše. Tehdy vzkládali na ně ruce a oni přijímali Ducha Sv.« — U sv. Pavla ve II. listě ke Korintským nalézáme zaznamenáno: »Jenž pomazal nás, jest Bůh, který poznamenal nás a dal závdavek Ducha Sv. srdce naše.« Vidíme tedy ze slov Písma sv., že Pán Ježíš ustanovil svátost sv. biřmování, a zároveň poznáváme ze slov sv. apoštolů viditelné znamení té svátosti: skládání rukou a pomazání sv. křižmem.

Dvě známky pravé svátosti jsme již nalezli při sv. biřmování, zbývá nám tedy ještě okázati tu *milost neviditelnou,* kterou působí.

Pán Ježíš dle vypravování sv. Jana Evangelisty byl na svátcích v Jerusalémě a tu ve chrámě volal: »Kdo věří ve mne, tomu, jak dí Písmo, poplynou z těla vody živé.« A sv. Jan k těmto slovům dokládá: »To pak řekl o Duchu, kteréhož měli věřící v Něho přijati.« Nemluvil Pán Ježíš o pouhém občerstvení, o pouhém pití, nýbrž řekl, že věřící v Něho budou plni vody živé tak, že přetékati bude. Ta voda živá jest tu milost posvěcující, která duši obživuje. Té člověk nabyl na křtu sv. a při sv. biřmování Duch Sv. působí, že člověk té milosti má více, že se ta milost posvěcující v člověku rozmnožuje.

Vedle milosti posvěcující působí každá svátost milost zvláštní.

Drazí v Kristu! Po všecky časy bylo velice váženo požehnání rodičů, zvláště požehnání rodičů na smrtelné posteli. A co jest účelem požehnání toho? Má se zabezpečiti požehnaným přízeň a ochrana Boží po všecky doby života. I Pán Ježíš, když odcházel z tohoto světa, Svým učenníkům požehnal. A požehnání to bylo zajisté mocné a účinné. Deset dní po tom účinek onen se objevil: Duch Sv. sestoupil na apoštoly. Avšak i nám žehná Spasitel náš podobně, ač nás již opustil. K nám posílá zástupce svého, biskupa, při biřmování, ten vztahuje ruce své nad námi. A v tu chvíli děje se, co se vztažením rukou naznačuje. Pod ochranu Ducha Sv. přicházíme a uděluje se nám ta zvláštní milost, abychom víru svou statečně vyznávali, zaručují se nám dary Ducha Sv.: dar rozumu, moudrosti, rady, síly, umění, pobožnosti, bázně Boží. Než, ještě více působí svátost sv. biřmování; proto uděluje se ještě jedním viditelným znamením, totiž mazáním sv. křižmem. Staří bojovníci, když hotovili se k zápasu, mazali údy své olejem, a to činili proto, by jejich údy byly hbity a ohebny, a pak aby

ruka odpůrcova nemohla udržeti hladkých údů olejem pomazaných. Svatí otcové, svědkové a žáci první sv. apoštolů, učí, že biřmováním stává se křesťan duchovním bojovníkem Krista Pána. Jeho úlohou jest vyznávati statečně víru v Pána Ježíše, ano hájiti ji slovem i skutkem, ba i životem jako sv. mučenníci. Toť není lehký boj a proto potřebí jest mu posily duchovní; duše jeho má býti hbita a ochotna k boji a nepřemožitelna. A to vše naznačuje a spolu uděluje se pomazáním sv. křižmem, jež působí na duši tak, jako působíval olej na tělo slavných bojovníků. Maže se čelo biřmovancovo znamením sv. kříže, aby pamatoval, že nese odznak Krista krále na duši své, znak nezrušitelný, kterým se liší od nebiřmovaných. A to znamení dle slov sv. Řehoře Nazianského »člověka i k pohřbu doprovází i po smrti zůstává.« Jako křest sv. vtiskuje na duši nezrušitelné znamení vykoupení Krista Pána, znamení učenníka Pána Ježíše, tak sv. biřmování na duši vtiskuje znamení bojovníka Krista Pána.

Poznali jsme tedy všecky *tři vlastnosti*, které každá svátost míti má, na sv. biřmování: viditelné znamení — vzkládání ruky biskupovy, mazání sv. křižmem a slova biskupova; milost neviditelnou: rozmnožení milosti posvěcující a zvláštní milost, abychom víru statečně vyznávali a podle ní živi byli, pak nezrušitelné znamení bojovníka Kristova. Rovněž ustanovení Pána Ježíše jasně jsme si vyvodili ze slov Písma sv.

Vyložme si ještě, kdo udílí svátost sv. biřmování. Kdo má moc, aby udílel svátost sv. biřmování? Svátost sv. biřmování uděluji řádným způsobem jenom biskupové. Tak zachováváno již od časů apoštolských. Slyšeli jsme, že Samaří přijalo křest Páně. Tam kázal slovo Boží jáhen Filip. Sv. apoštolové, když již pro počet věřících nemohli stačiti kázati, nejsvětější Svátost rozdávati a almužny udíleti, vyvolili si sedm jáhnů ku pomoci. Filip byl pak jedním z nich a kázal sv. evangelium v Samaří. Když dověděli se sv. apoštolové v Jerusalémě, že Samaří je pokřtěno, poslali tam sv. Petra a Jana, aby jim udíleli Ducha Sv., čili aby biřmovali. Jáhen Filip biřmovati nemohl, neměltě té moci duchovní, a proto tam přišli sv. Petr a Jan. A to učinili proto, že tak měli nařízeno od Samotného Pána Ježíše, aby sv. apoštolé sami udíleli sv. biřmování. Nařídil tak v čas čtyřiceti dnů, které trávil se svými milými apoštoly od Svého z mrtvých vstání až do Svého na nebe vstoupení. Písmo sv. dí, že mluvíval se sv. apoštoly o království Božím. Přesvědčil je, že vstal z mrtvých, upevnil je u víře, že jest Synem Božím, a pak vyučoval je. Vše jim vyložil, jak mají sloužiti mši sv., jak mají udíleti sv. svátosti, a jak spravovati Jeho království, to jest Církev sv. A proto sv. apoštolové jednali dle vůle Pána Ježíše, když sami udíleli sv. biřmování. Po nich pak mohou tedy jen ti, kteří mají moc právě takovou, jako měli sv. apoštolové, sv. biřmování udíleti, a to jsou biskupové. Mimořádným způsobem také kněží, které papež k tomu zplnomocnil. Činí tak sv. Otec jen missionářům, kteří ubírají se do těch nejpustějších krajin mezi divochy, kamž nikdy biskup přijíti nemůže.

Biskup uděluje svátost sv. biřmování takto: Nejprve vztahuje nade všecky biřmovance společně ruce a vyprošuje jim sedmero darů Ducha Sv ; pak jde k jednomu každému biřmovanci zvlášť a klade pravici svou na hlavu každého z nich a maže jej křižmem na čele, dělaje mu na něm kříž a říkaje slova: »Znamenám tě znamením kříže a posiluji tě křižmem spasení ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého«; potom dává každému biřmovanci lehký políček; na konec modlí se nade všemi biřmovanci společně, dává jim sv. požehnání a propouští je.

* * *

I vy snad všichni již přijali jste skrze ruce biskupovy Ducha Sv. ve svátosti sv. biřmování. Stali jste se bojovníky Pána Ježíše. Na křtu sv. přijali jste milost posvěcující, a do srdcí víru, naději a lásku vám vlil Duch Sv.; dal vám schopnost, abyste mohli křesťansky v Boha věřiti, křesťansky v Něho doufati, Jej křesťansky milovati a tak křesťansky spravedlivě žíti. Ve svátosti sv. biřmování dostali jste však již podporu, abyste použili schopnosti k životu křesťanskému, abyste víru svou poznávali a ji hájili, naději svou modlitbou osvědčovali, lásku svou prokazovali plněním Božích přikázaní! Nuž, milost Boží s vámi jest, co překáží vám, abyste opravdu žili podle zákona Božího, aby jeden každý mohl říci: »Milost Boží ve mně marná nebyla!« Pak také o vás všech platiti bude slovo Pána Ježíše, jež uvedl jsem na začátku dnešního rozjímání našeho: »Blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a zachovávají je.« Amen. *Fr. Wolf*, kaplan ve Dvoře Kr. n. L.

Svědomí.

Sedm postních řečí*) od **Antonína Hoffmanna**, kooperatora na Král. Vinohradech.

I.

a) Co jest svědomí, b) od koho jest, c) jaká jest činnost jeho.

»Sláva naše tato jest, *svědectví svědomí našeho*, že v prostnosti srdce a v upřímnosti před Bohem a ne v moudrosti tělesné, ale v milosti Boží obcovali jsme na tomto světě.«
2. Kor. 1, 12.

Z ciziny vrátil se syn a nalezl otce umírajícího. Otrnul v cizině, odcizil se rodičům a zapomněl na ně. Ale u lože otcova probudil se v něm cit, vzpomněl si živě, co ten otec pro něho vše učinil, jak strádal, jak se obětoval — a hořká lítost rozlila se mu srdcem. Otec pak otvírá ústa a tichým hlasem praví: »Ne-

*) Dle J. Schäfera, kaplana v Krefeldu (1872), nákladem F. Schöningha v Paderbornu.

opouštěj, synu, matky!« Syn matku objal a u lože umírajícího i nad rakví jeho slíbil jí, že pevně při ní státi a ji milovati bude. Hnulo se v něm *svědomí*. — Přiblížila se nám doba postní, doba milosti. Církev svatá vede nás k rozjímání o utrpení a smrti Páně, aby city posvátné roznítila v srdci, které vzdáleno zábav a postem svatým uzpůsobeno jest přijati pravdu v tyto dny. Ukazuje vám kříž a bolestného Spasitele na něm a tlumočí slova Jeho: »Hle, synu, to vše pro tebe jsem podstoupil, splať to matce, přidrž se Církve a miluj ji!« Chce *probuditi v nás svědomí*. Kázaní každé ovšem k svědomí člověka mluví, třeba v sobě ani slova toho — »svědomí« — neobsahovalo, přece jen hledí jím vždy hnouti, ať již vůli Boží oznamuje, přikázaní vykládá, krásu ctností líčí, příklad světců uvádí anebo hřích, jeho kletbu a trest, poslední věci člověka připamatovává.

Chci však s pomocí Boží letošních rozjímání výlučně k tomu použiti, abych k vám — *o svědomí* — mluvil, o jeho různých útvarech, jak se u různých lidí jeví. Pramenem k těmto rozjímáním bude mi: Písmo svaté, ústní podání, spisy sv. Otců, jakož i jiných spisovatelů církevních, zkušenosti duchovní správy a pozorování současných poměrů. Dnes mluviti budu o tom

a) co jest svědomí,
b) od koho jest,
c) jaká jest činnost jeho v nás.

Pojednání.

Pozorujeme-li život lidský, poznáváme, že ničím jiným není, nežli krátkou cestou tímto světem. Lidé na svět přicházejí a odcházejí — rodí se a mrou. A kam jdou? Odpověď dává kniha Kazatele 15, 5: »*Půjde člověk do domu věčnosti své*«. Jsou pak do té věčnosti podle proroka Jeremiáše 21, 8, cesty dvě: »*Toto praví Hospodin: Aj, já dávám před vámi cestu života a cestu smrti.*« — Cesta pak k životu věčnému jest: zachovávání přikázaní. Jako pocestného ukazatel cesty chrání, aby nezbloudil, tak i nám dán jest — *ukazatel cesty* — který nám ukazuje cestu přikázaní Božích, cestu jistou, aby nás s ní nesvedly na scestí hříchu bludičky pokušení vnitřních i zevnitřních. Tento ukazatel cesty může vhodně přirovnán býti ke *sloupu ohnivému*, který vedl kdysi Israelity pouští do země zaslíbené. Může přirovnán býti *k andělu Rafaëli*, který mladého Tobiáše na dlouhé a nebezpečné cestě do Rages doprovázel. Tímto průvodcem naším jest pak **svědomí** naše dle slov moudrého Siracha 32, 27: »*Při každém skutku svém důvěřuj se věrně duši své* (následuj svědomí), *nebo to jest zachovávání přikázaní*« — Zachovávání přikázaní jest ale: *konati dobré* a *varovati se zlého.*

Co jest tedy svědomí? Jest to vrozená, v člověku bydlící *vloha*, rozeznávati, co vůli Boží, zákonu Božímu odpovídá od toho, co vůli Boží, zákonu Božímu se protiví. Zváno bývá svědomí *světelnou jiskrou* od Pána Boha v rozum náš vloženou. Jest *po-*

chodní od Boha v mysli naší rozžatou. Jest *stolicí soudní*, kterou Bůh v nitru našem vztyčil k rozeznávání dobrého a zlého. Jest to *zákon Boží v nás*, a sice zákon, který žádným jiným zákonem ani zvrátiti, ani omeziti se nedá, nýbrž jest sám *základem všech ostatních zákonů* — jest to zákon tak lehce pochopitelný, jenž nemusí z knih přiučován býti — zákon, pořádající člověka nejen na venek, ale i uvnitř, řídící nejen slova a skutky, ale i úmysly, myšlénky, přání, žádosti.

Všem lidem bez rozdílu, kteří k užívání rozumu byli dospěli, písmem nesmazatelným vepsán jest zákon ten Samou rukou Boží do srdce. Ozývá se v prsou křesťanů i pohanů — »*jenžto*« — dle svědectví sv. Pavla k Řím. 2, 15 — »*ukazují dílo zákona napsané v srdcích svých, když jim svědectví vydává svědomí jejich*«. Ozývá se pod pláštěm královským i pod halenou žebráckou — v srdci hrajícího si dítěte i šedého kmeta.

Hlas jeho není *ani časem* vázán. Ozývá se za ranního svítání, když slunce na poledni stojí, i za černého stínu noci.

Neváže se *ani místem*. V tiché komůrce i ve hluku světa pozvedá hlas svůj. Neváží ho také ani zvyky, ani mravy lidí a zemí. Co zde dobrým nebo špatným označuje, takovým to i jinde nazývá.

Nikdy se nemění. Co včera dobrým anebo špatným zvalo, takovým nazývá to i zítra, pozítří, vždycky.

Neřídí se přáním člověka, ani ohledem, který by člověk míti chtěl k lidským řečem. Člověk má se rozhodnouti k vykonání dobrého nějakého skutku, ale skutek ten nepřinese mu prospěchu, ba dokonce snad potupu a posměch světa, člověk se nemůže rozhodnouti — a hle! svědomí (ovšem není-li vinou samého člověka pokaženo, svědomí v původní čistotě své) chválí mu přece skutek ten a láká ho k němu. A naopak jindy zase slibuje člověku skutek špatný veliký prospěch, pochvalu a uznání světa a — svědomí přece ho odsuzuje, haní a před skutkem tím varuje.

To jest tedy činnost svědomí v člověku, že mezi dobrým a zlým rozhoduje a pak ke skutku člověka pudí — buď před zlým varujíc, anebo k dobrému napomáhajíc.

Varuje především před zlým. A tu hlas jeho podobá se hlasu úzkostlivé starostlivé matky, která dítě své přede vším nebezpečím, přede všemi kroky záhubnými ochrániti se snaží. Jako poplašné údery zvonu při požáru anebo příšerné rány z děla za noci, když povodeň se městu blíží, zve k opatrnosti, snad již i k útěku, tak vážný, dojemně vážný jest hlas toho Božího zvonu v nás, hlas varovného svědomí, když šlehající plameny vášní anebo vzpínající se vlny pokušení o život duše nesmrtelné hrozivě usilují.

Kdo z nás nebyl by dosud zaslechl toho hlasu v nitru svém? Když furiemi *hněvu a pomsty* hnán, chtěl's prohřešiti se na bližním svém, na jeho štěstí, na jeho cti, zahřměl v tobě hlas: Zadrž! Co chceš učiniti? Kterak bys mohl přestoupiti přikázaní: »Milovati budeš bližního jako sebe samého?« »Co nechceš, aby jiní tobě

činili, nečiň ani ty jim!« — Rozpomeň se na neblahý onen okamžik svého života, kdy chtěl's se na odpor postaviti *rodičům svým*, vypověděti jim poslušnost, a místo podpory vydatné chtěl's nechati je strádati v nouzi a nedostatku. Tenkrát ozval se v tobě hlas: Zadrž! Co chceš učiniti? Přestoupiti chceš svaté Boží přikázaní: »Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl na zemi . . .?« 2. Mojž. 20, 12. »Požehnání otcovo staví domy dětem, ale kletba matčina bourá je!«

V osidla pokušitelova zapleten chtěl's se dopustiti *skutku proti nevinnosti* . . . A hned v nitru tvém bolestně zalkal hlas vážný: Zadrž! Co chceš učiniti? Svůj nejdražší klenot na věky chceš odvrci od sebe? Ztracený čas a nevinnost ztracená nikdy více se nevrací. Ty bys nechtěl zapuditi od sebe pokušitele slovy Josefa Egyptského: »Kterak mohu něco tak zlého učiniti a hřešiti proti Bohu svému?« 1. Mojž. 39, 9.

Anebo jest černě znamenána v životě tvém chvíle hanebná, kdy zmámen vášní, *loupiti jsi chtěl sám nevinnost* duši jiné? Tenkrát jako ozvěnou hromu otřásla se duše tvá vážným napomenutím: Zadrž! Co chceš učiniti? Chceš býti vrahem duše nesmrtelné, drahou krví Krista Pána vykoupené? Svaliti chceš na sebe onu velikou bídu kletby, kterou Pán svůdcům hrozí?

Hřešil jsi a blížil jsi se k zpovědnici, ale falešný stud zavíral ti ústa a ty's chtěl snad *těžký hřích ve zpovědi zamlčeti*. A znovu ozvalo se ti duší: Zadrž! Co chceš učiniti? Hroznou svatokrádeží chceš zatížiti duši svou, staré viny nezbaven v novou chceš lehkomyslně vběhnouti? Člověka obelžeš, ale neobelstíš Boha, který při tobě jest, vidí tě i slyší!

Tak a podobně *již často mluvilo k nám svědomí*, tak a podobně bude ještě často v životě mluviti. Blaze nám, poslechneme li povždy jeho varovného hlasu! Pak nepropadneme největšímu neštěstí na světě — smrti duševní. Dbáti budeme, aby hlas jeho žádným lákadlem světa přehlušen nebyl a kdybychom i chudobu, opovržení, ba dokonce i smrt podstoupiti musili, vždycky se osvědčíme jako pravé dítky svatých, kteří raději statek i krev obětovali, nežli by proti svému svědomí jednali, a to často i v takových případech, kde hlas svědomí varoval jen před spáchaním malého, lehkého hříchu. Jistý spisovatel praví: Svědomí lidí horlivých, po dokonalosti dychtících, dá se přirovnati ke *zlaté váze*, kterou každý sebe menší prášek pohne a znatelným se činí. Citlivým jazýčkem této váhy jest rozhodná a pevná vůle: Bohu co nejdokonaleji sloužiti. Naopak ale svědomí lenivých a vlažných podobá se veliké váze (městské) na seno, která přihozením menšího závaží ani se nepohne. Co není zjevně hříchem, toho si ani nevšimnou, ba často ani toho ne, co jest jen lehkým hříchem. Jen hříchy smrtelné ukazuje tato váha a ani těchto ne dobře. A to proto, že jsou to svědomí, která se nikdy nerozhodla více činiti, nežli nutno jest, aby člověk na věky zavržen nebyl — a která Boha nemilují pro Něho, ale k vůli svému zisku. — *Kéž*

by naše svědomí zlaté váze se podobalo! Tím zářivější bude pak jednou i zlato odplaty na váze spravedlnosti Boží.

Jakož pak svědomí před zlým varuje, tak *podobně i k dobrému nás nabádá.* Jistý církevní spisovatel dí, že svědomí jest nejen *rourou*, kterou Bůh nám našeptává, co činiti máme, abychom se Mu líbili, ale spolu i *ostnem*, kterým jsme pobádáni dle vůle Boží jednati. Sv. Chrysostom nazývá svědomí *tajným učitelem*, který nejen dobrá naučení a spasitelná vnuknutí uděluje, ale i ducha našeho povzbuzuje a k tomu přivádí, bychom činili, co naší povinností jest. Jako zvony s věže milými souladnými zvuky věřící do chrámu pozývají, aby tam v domě Božím vonné kadidlo zbožných modliteb ke trůnu Páně vysílali a nejsvětější oběti obcovali, tak zve nás něžný, povzbuzující hlas svědomí, bychom obětovali Pánu Bohu svému kadidlo ctnostných skutků na oltář lásky a z lásky k bližnímu bychom přinášeli oběti ať již na statku, čase, či námaze.

Tu plíží se k prahu tvému *chuďas* v nuzném, rozedraném šatě a vztahuje ruku k tobě, tváří smutnou o almužnu prosí . . . Prosba jeho nalézá ohlasu v srdci, neboť při spatření jeho hned ozval se tam hlas: Vyplň jeho prosbu! Nasyť a ošať nuzného toho Lazara, neboť v něm sytíš a šatíš Krista Pána Samého! — Tu zas *nemocný* leží, prudkými trápen jsa bolestmi, opuštěn na hrsti slámy . . . V nitru ti volá hlas: Jdi k němu, pospěš, podej mu ruky pomocné a oslaď kalich utrpení — pomocí, útěchou! Bude znovu doufati v Kristovu lásku, pozvedneš ho! — V blízkosti tvé žije *hříšník*, těžce se provinil, hluboko padl, v blátě hříchu až po krk trčí . . . Jako větérek zvuk vyloudí strunám harfy, tak zachvěje pohled naň strunami lítosti v srdci tvém: Jdi, pokus se o to, slovy lásky přivésti ho k poznání, lítosti, pokání a obrácení!

Ano, tak a podobně *již často mluvilo svědomí k nám*, tak a podobně ještě často bude promlouvati; — ó šťastni, na věky šťastni budeme, poslechneme-li vždy hlasu jeho!

Slyšeli jsme, že všem lidem bez rozdílu dal Pán Bůh svědomí v nitru všech lidí hlas jeho že se ozývá. A přece vidíme, že *mnozí lidé nejednají dle hlasu jeho*, jednají proti radám jeho — hřeší, jakoby svědomí neměli a slýcháno o nich často z úst lidí jiných: »*ten neb onen nemá svědomí!*«

Avšak svědomí má každý, ale ne každý dbá jeho hlasu. V nitru člověka ozývá se často více hlasů — hlas vášní, pokažené přirozenosti a samolásky, pokušení těla, světa a ďábla svůdný hlas špatného příkladu . . . Mezi hlasy těmi zaznívá i *hlas svědomí a bývá přehlušován.* Tento chaos hlasů v nitru člověka se ozývajících, nemá-li člověk pevné lásky k Bohu, odhodlané vůle jen Jemu sloužiti, a znalosti zákona Božího plynoucí z pilné návštěvy slova Božího, zmate mnohdy člověka a svede ho, že pravého hlasu nerozpozná a od cesty pravé se uchýlí, jsa nejistým, co by učiniti měl, pln úzkostí a bázně, že ve všem spáchá hřích. Nešťastný ten člověk stává se duševně chorým, říkáme, že má *své-*

domí úzkostlivé. Anebo volí člověk lehkomyslně následovati všem hlasům, jen ne pravému hlasu svědomí, nestará se člověk hledati a poznati, co jest zákonem Božím, a kdyby ho i poznával, nedbá ho, nic nemá za hřích, a jako úzkostlivec komáry cedí, tak tento zase velbloudy propouští, má *svědomí široké.* Jedná tak častěji, zvykne tak jednati, čím častěji slyšel varovného hlasu svědomí, ale neposlechl ho, tím méně hrozným, slabším jest ten hlas, člověk jakoby usínal a slaběji stále ho slyšel, říkáme, že má *svědomí uspalé.* Jako na klapot kola mlýnského, na údery kladiva v kovárně zvyknou obyvatelé, tak zvyká i člověk, znovu a znovu hříchem se obtěžkává a tak ze svědomí uspalého stává se — *svědomí zlé* — veliké to neštěstí člověka. Stává se pak v životě, že Bůh nějakou ranou toto svědomí probudí, nebo lépe řečeno: toho člověka probudí a probuzení to, čím větší vina, tím hroznější bývá. Probudí ho v životě anebo ve smrti. Hledá li pak člověk spásu v pokání, blaze mu — nehledá li ale, pak v zoufalství hyne.

Stává se ale také, že člověk, překročí-li hranici nabízeného milosrdenství Božího, neprocitne více, při ospalém svědomí svém usne na věky. Setkáme-li se v životě svém s takovým nešťastníkem, máme všechny síly napnouti, bychom ho aspoň ve smrti probudili. Zvláště vroucí modlitba musí tu pomoci.

Blahoslavený *Klemens Maria Hofbauer* říkával, že probuzení takového člověka je větším zázrakem, nežli vzkřísiti mrtvého. Vzkřísiti mrtvého, k tomu dostačí, aby Bůh chtěl, mrtvý se tomu nebrání — zde ale nabízí se láska Boží, ale duše mrtvá hříchem brání se tomu. A proto světec prosíval všechny duše přátelsky sobě oddané, aby se v takových případech modlili i za hříšníka i za kněze, aby mu Bůh dal vhodná slova, zvláštní nápad, aby se mu dílo obrácení podařilo. A není kněze, jemuž by se bylo obrácení hříšníků tak lehce dařilo, jako blahoslavenému Klementovi. Jednou volán byl k umírajícímu muži, u jehož lože před ním již dvanácte kněží se bylo pokoušelo přivésti ho k pokání. I vzal svůj růženec a modle se ho vroucně pod řeholním pláštěm svým, zápasil — jak říkával — tímto mečem po celou cestu k nemocnému s ďáblem o duši nešťastníkovu. Když vešel k nemocnému a ukázali mu jeho lože, přistoupil pevným krokem k němu, a dívaje se na něho tváří láskou a pevnou důvěrou v Boží pomoc ozářenou, řekl něžně, ale rozhodně: »Ten jest to tedy? — ach, s tím budeme brzy hotovi!« Na přátelská slova jeho nemocný přátelsky odpovídal a otevřel mu srdce své. Účinek modlitby to byl, jenž knězi slova vhodná, plná milosti a síly do srdce vkládal.

A proto: »*Modlete se za sebe vespolek, abyste spaseni byli, mnohoť zajisté zmůže modlitba spravedlivého ustavičná*« Jak. 5, 16.

U koho pak svědomí neprobudilo se ani ve smrti, shledá se s ním, ale v podobě hrozné, na věčnosti — budeť před soudnou stolicí Boží jedenkráte *jeho žalobníkem.* Nedejme tomu tak nikdy daleko přijíti, dbejme, bychom hlasu jeho v sobě nikdy neutlumili, jej jasně poznávali, slyšeli a dle něho jednali! Poslouchejme proto

často kázaní, čtěme, raďme se v pochybnostech se zpovědníkem anebo se Spasitelem Samým — na kolenou před svatostánkem. Na smrt pamatujme a čiňme, co bychom si přáli jednou, aby učiněno bylo, až budeme umírati. V jistém hollandském městě stával v radní síni z mramoru vytesaný kostlivec, aby upomínkou na smrt pány radní k rozhodnutím vážným a spravedlivým vedl. Tak i ty — »*ve všech věcech svých na poslední věci pamatuj a na věky nezhřešíš!*« Sir. 7, 40.

Kristus Pán začíná Svou cestu křížovou. Usoudili Mu těžký kříž a dobrý Spasitel s radostí béře ho na bedra a nese. Ví, že ho nesti *musí*, jest tak vůlí Otce nebeského, a *chce* ho nésti — z lásky k duším nesmrtelným. I život lidský — cestě křížové podoben jsa, vyžaduje často obětí od člověka. Nejsou však tak veliky, jako oběti Krista Pána. Odhodlejme se k nim z lásky k Bohu Otci a z lásky k nesmrtelné duši vlastní a volejme: »Pane, co chceš, abych učinil?« Sk. ap. 9, 6. Mluv, nebo hle, poslouchá služebník tvůj! Mluv k nám, ó Bože, hlasem svědomí, bychom poznali vůli Tvou a hlas svědomí, hlas Tvůj bude nám hvězdou vůdčí na cestě ke spáse. Amen.

II.

Svědomí úzkostlivé čili vrtošivé.

a) Jeho příčiny, b) následky, c) prostředky k ukojení.

»Tam se třesou strachem, kdež není strachu.« Žalm 13, 5.

Zmínili jsme se v předešlém rozjímání, jak velikým neštěstím jest nedbati hlasu svědomí, tupým býti k varovnému jeho hlasu i jeho výčitkám. Však nejsou všichni lidé takovými, mnoho lidí dbá bedlivě hlasu svědomí, stará se pečlivě, aby poznali hlas pravý — hlas svědomí — mezi ostatními hlasy, jež v nitru člověka se ozývají. A kdyby nejistotu měli, odloží jednání, poradí se se zpovědníkem a pak teprve jednají. Ale jest třeba zmíniti se dnes o zvláštním druhu nešťastných lidí, kteří upadají do neštěstí, že skoro nikdy jistoty nemají, jak by dobře — dle svědomí — jednali. Jsou to lidé *úzkostliví* nebo *vrtošiví*. Je-li u člověka rozumného nejistota, opírá se nejistota tato o důvody vážné a nevyvolává v duši jeho ani zmatku ani bázně a člověk rozumný správnou cestou lehko se jí zbaví, naopak ale člověk *úzkostlivý*, *vrtošivý* ustavičně se znepokojuje a trápí lichými pochybnostmi, zda ten či onen čin, skutek, sám o sobě najisto dovolený, dovolen jest, zmítá se starostí a nerozumnou bázní, že jest něco hříchem, co najisto hříchem není, anebo že jest něco těžkým hříchem, co ve skutečnosti jen lehkým hříchem jest. Toto svědomí *úzkostlivé* nebo *vrtošivé* nesmíme však másti se svědomím *útlým*, ani se svědomím *farisejským*. Člověk útlého svědomí také se hříchu bojí, ale bázeň

jeho jest klidna, spořádána a rozumna. Lidé pak svědomí farisejského bývají také úzkostlivi, ale jen aby snad něčeho neobmeškali v zevnějších skutcích a cvičeních nábožnosti před lidmi, ale zatím jinak potají dopouštějí se těžkých hříchů zvláště proti lásce k bližnímu s rozvahou a srdcem tvrdým.

O vrtošivých dá se vhodně užiti slov Písma sv. Žalm 13, 5.: »*Tam se třesou strachem, kdež není strachu.*« Kazatel Weninger líčí takového člověka: Představ si člověka se zavázanýma očima, an jde. Jak úzkostlivě vztahuje ku předu ruce, jakoby mezi na přaženými kopími a bodáky kráčel.

Stéblo slámy, o něž zavadí, ho zhrozí, každý hlubší krok ho zděsí, každá sebe menší překážka zdá se mu velikou zdí. Podáš-li mu znenadání ruku, i té se leká a snad ji i odmítne. A podá-li nám ji on sám, jak nejistě pokračuje v chůzi, a při tom i druhou rukou brání se proti domnělému nebezpečí, kdežto bez vůdce jistě záhubě by šel vstříc. Toť obraz člověka vrtošivého nebo, jak se též říká, *skrupulanta*. I jeho oko, oko duševní jest takřka zavázáno, rozum ho nevede, jak by měl, představuje si všelijaké nebezpečí, kterých doopravdy není, při každém kroku se bojí, že padne, — zhřeší. Nabízí se mu ruka duchovního, chtíc ho vésti jistě po cestě pravé, leč on tvrdošijně ji odmítá, přisuzuje toliko sobě samému správný soud o sobě, pro duchovního nemá ani víry ani důvěry. A dá-li se přece vésti, nevěří ještě, že jistě jde a chová na sta nových obav. Při tom pak jest soud jeho vlastní ustavičné změně podroben. Brzy má něco za dovolené, co za chvíli nedovoleným býti usuzuje, a obráceně. Věru smutný to stav, který zasluhuje, poněvadž ne zřídka mezi křesťany se vyskytuje, bychom jedenkráte zvláštní celé rozjímání mu věnovali. Budeme tedy rozjímati dnes s pomocí Boží

a) *o pramenech a následcích vrtošivosti;*
b) o prostředcích k jejímu vyhojení.

Pojednání.

U některého člověka má vrtošivost *pramen docela přirozený*. Jsou to *tělesná utrpení*, která snadno pomatou a oslabí rozum, ústrojí myslící. Po nemoci dostavuje se jakási lítostivá, světobolná nálada, a napadne li člověka, který již před tím měl slabé vlohy rozeznávací, stane se mu černými skly (brejlemi), které všemu temnějšího přibarvení dávají, tedy i věcem, jež mají vztah ku věcem života mravního. Z toho dostavuje se *marná bázeň a mučivá úzkost* a to tím spíše, je-li náboženské vzdělaní slabé. Takový stav vrtošivosti těžko jest vyhojiti, závisíť jedině od zhojení tělesného nebo duševního stavu.

U jiných lidí může býti příčina skrupulosity — *mravní*. Může to býti ku př. *pýcha*, — *duchovní pýcha*. Člověk chce duchovními přednostmi nad jiné vynikati, proto sebe přísně soud mnoho a přísně si předpisuje a chce to také zachovávati, aby od

jiných byl chválen, dbá ve věcech mravních dokonalosti jen na úsudek svůj, soudu jiných nedbá, ale pro slabost lidskou toho nedokáže, padá, a pak naříká, je nespokojen, rozerván a to — pro maličkosti.

A poněvadž protivy se dotýkají, může u jiného zase opak toho býti. Mnohý člověk *po dlouhém hřešení* — ačkoliv hřeše, dalek byl bázně — když se obrátí, v opak upadne. Pochybuje o dovolenosti skoro každého skutku a vidí ve směšných maličkostech veliké hříchy. Sv. Alfons praví: »Na počátku, hned po obrácení jest taková úzkostlivost s užitkem, poněvadž udržuje v opatrnosti a pokoře a zachovává poslušnost k duchovnímu vůdci.« A sv. František Sal. také praví: »Tato bázeň lidí, kteří teprve před krátkou dobou cestu hříchu opustili, jest neomylným znamením budoucí čistoty svědomí.« Dodati pak lze, že dává jim také příležitost zadostučiniti za hříchy dřívější a odpykati zasloužené tresty, takže jim slouží místo očistce. Avšak nesmí tato úzkostlivost přemrštěna býti, sice seje jen zhoubu.

Další příčinou onoho nešťastného stavu duševního může také býti *vychování*. Pakli rodiče dítkám při nepatrných proviněních hned nejpřísnějšími tresty pohrožují: To je hrozný, veliký hřích! Přijdeš do pekla! — pak buďto dítky, poněvadž pro slabost znovu a znovu do hříchu upadnou, stanou se lhostejnými, otrlými, — »když již do pekla musí« — je jim pak vše jedno; — anebo utkví jim v srdci již v dobách dětství kořínek vrtošivosti, jsou přestrašeny, vždycky bázlivými, vždycky úzkostlivými a neštěstí roste s nimi. Proto opatrnými musí býti rodičové a pohrůžka trestu odpovídej vždy povaze a velikosti provinění.

Hlavní pramen ale beze vší pochyby spočívá *v pokoušení toho*, jenž obchází jako lev řvoucí hledaje, koho by polapil. Víť dobře *nepřítel spásy naší*, že v kalných vodách dobře jest loviti a že jest výbornou lstí válečnou, nepravé zprávy rozšířiti a pak nepřítele uvedeného ve zmatek, kdy toho nejméně očekává, přepadnouti. Proto koho nemůže přemoci v boji s otevřeným hledím, zjevným pokoušením ke hrubým pokleskům, tomu usiluje ducha splésti, obrazotvornost temnými představami znepokojiti, rozum černými stíny zamžíti, hrůznými strašáky bázeň a úzkost v srdci vyvolati. Sv. Vavřinec Justinian praví: »Z dopuštění Božího spletou ponejvíce duchové zlí i útlé svědomí pochybnostmi, takže člověk z bázně takřka ani hnouti se neodváží, přemlouváním a drzostí tak daleko to přivedou, že i věc nejnepatrnější anebo co ani hříchem není, za hřích smrtelný jmíno bývá.«

Uvažme nyní smutné **následky** tohoto ubohého stavu duševního. Na prvním místě bývá to *nechuť k modlitbě*. Skrupulant se domnívá, že se nikdy dobře nemodlí. Přistihne-li sebe sama při roztržitosti, která snad ani není zaviněna, začíná modlitbu znova, a to činívá někdy častěji za sebou. Toto trápení sebe a pak myšlénka, že Bůh modlitby takové nevyslyší, tak daleko ho přivede, že modlení vůbec zanechá. Tak se zbaví poslední zbraně,

ztratí to, co pro duši je k životu tak nevyhnutelným, jako pro tělo vzduch.

Má-li *přijímati sv. svátosti, je mu to trýzní*, jakoby ho na skřipec napínal. Namáhá se s přípravou, zpytování svědomí je mu trýzní, která celé hodiny, ba celé dny často trvá. Učinil-li, co člověku učiniti možno jest, a učinil-li i více, než potřebí, nežádáť se péče větší než při kterémkoliv lidském, důležitém zaměstnání, myslí stále, že neučinil ještě dosti. Úzkost ho tak pomate, že po zpytování svědomí je mu duševní stav stejně nejasným, jako před ním. Lítost nesčíslněkráte vzbuzuje a přece s ní spokojen není. Mezi vyznáváním hříchů ve zpovědnici bojí se, že není dosti upřímným, mnoho že zapomněl, zpovědník že mu nerozumí, příliš mírně že ho posuzuje. Nenaslouchá napomenutí, ale mezitím co kněz k němu mluví, pátrá po zapomenutých hříších. Zahrnuje kněze otázkami, ale obdržené odpovědi ho znepokojují, pochybuje o platnosti svých zpovědí, i této poslední. Stále se domnívá, že stav svůj lépe rozpoznává, nežli zpovědník, bázeň jeho že je opodstatněna, podobně jako lidé, kteří trpí závratí, aneb lidé pomatení nemóc svou uznati nechtějí. Nešťastným se cítí, odcházeje ze zpovědnice. Netrvá dlouho, vrací se tam a stará bolest znovu začíná. Bojí se jíti ke stolu Páně, maje se za nehodna. Ta bázeň ho zmůže, zdrží se, nejde, nejde dlouho, dlouho, — celá leta, pak vzdaluje se sv. svátostí. Anebo jen s tlukoucím srdcem, krokem matným blíží se ke stolu Lásky, která chce, by se Jí s radostným srdcem sloužilo. Díkůvzdání rušeno jest úzkostlivými představami.

I *slovo Boží na zmar přichází* u lidí vrtošivých, dušeno jsouc v srdci bujícím trním jejich vrtochů. Pojednává-li kázaní důrazně o vážných předmětech, stává se pro ně olejem do ohně litým, množí jejich úzkost.

A tak »*rozžírají vrtochy, červům podobny, každý prostředek zdokonalení*,« praví Scaramelli, »*a brání vzrostu v dobrém*.« Sv. František Sal. píše: »Čmeláci, kteří více hluku natropí nežli včely, plodí přece jen vosk a ne med, a tak i ti jen málo a toto jen špatně pořídí, kteří při své práci se sice hodně horlivými ukazují, avšak nikdy nejsou bez úzkosti a nepokojé.« — Zanedbávají víc a více povinností svého stavu, ztratí chuť ku pracím svého povolání a tak propadají časné zkáze, chudobě.

Nejzhoubnějším ale následkem vrtošivosti jest oslabení, ne-li dokonce úplná ztráta oné ctnosti, kteráž pro každou jinou ctnost tím jest, čím kotva lodi — totiž *ztráta veškeré naděje*. Sv. Bernard píše: »Soužení vrtochů působí malomyslnost, malomyslnost zmatek; zmatek zoufalství, zoufalství ale zabíjí. A tak nejposlednějším následkem skrupulosity může býti *smrt* a to v mnohém ohledu. Obtíže, které každému při nesení božského jha na cestě ctnosti v cestu se staví, zdají se skrupulantu, který se ustavičně bojí a sužuje, tak velikými, tak hrozně velikými, že se veškeré naděje vzdá je přemoci, zoufá, odhodí od sebe jho Páně a vrhne se ve vír nepravosti, a — klesá do propasti. Anebo aby konec učinil muce, které nemůže déle unésti, — sám hledá smrt. A byť i — Bohu

díky! — případ takový nebyl častým, přece jen ustavičná hloubání, rozčilování a úzkosti hlodají na kořenu života, užírají sil, podkopávají zdraví a přivádějí do předčasného hrobu. Anebo oslabují ponenáhlu a umrtvují ona tělesná ústrojí, která jsou ve spojení s vlohami myslícími. Tyto pak trpí, ubývá jich, ztrácejí se a útulkem ubohého nešťastníka stává se — blázinec. Všemu tomu doklady skýtá truchlivá zkušenost.

Jakkoliv ale, přátelé v Kristu, smutné jsou následky oné duševní choroby, o níž mluvíme dnes, nemusí k nim přece nikdy dojíti, najde-li choroba v začátcích patřičného léku. A že **prostředků záchranných** s dostatek jest, slyšte v dalším rozjímání.

Kdo poprve po moři se plaví, bojí se pohybu vln, úskalí, bouří. Při druhé plavbě má již méně strachu a pluje-li hodně často, pak již nic se nebojí. Vzdoroval bázni a přemohl ji, zvítězil nad ní. — Mladého vojína při prvním shlédnutí nepřátelských zbraní pojme strach, úzkost a zmatek. Přijda častěji do boje, již odhodlaněji vrhá se v seč. — Podobně i člověk vrtošivý, pakli své bázně a bláznivých představ dbáti nebude, nabude vrchu nad nimi — zvítězí. Toho pak tím spíše dosáhne, bude-li *všeho toho se varovati,* co by vrtochy jeho živiti a podporovati mohlo. To pak jest na prvém místě *zahálka.* »Hlava skrupulantova jest jako mlýn, stále v pohybu, stále mele, avšak nemele zrní užitečných myšlének, nýbrž koukol úzkostlivých představ. Takoví lidé musí se proto zaměstnávati a rozptylovati, aby duch neměl času obraceti se k věcem mělkým a zvráceným.« (Scaramelli.)

Neméně důležito jest *varovati se styku s takovými lidmi, kteří stejným neduhem trpí.* Takoví lidé se velice rádi vyhledávají, aby si vzájemně obavy své sdělili, o radu se ptali, útěchu sobě poskytovali, což ovšem nic jiného za následek nemá, než že ještě více se posilují v bludných náhledech svých a ve svých obavách.

Nutno pak dále *varovati se četby takových knih a spisů,* kde příliš přísné zásady a požadavky převahu mají. Vůbec čím méně vrtošivý člověk o stavu svém přemýšlí i mluví, tím lépe. »Vrtochy jsou jako lep nebo jako smola, čím více se jí dotýkáš, tím více zůstane lpěti.« (Scaramelli.)

Stejně pak jako všeho škodlivého se varovati, tak má i *všeho užitečného si hleděti.*

Sv. František Sales. praví: »Jako vojevůdce nemá porážky k obávání, je-li statečnou a četnou zálohou kryt, tak i křesťan ve všem počínání svém *nechť na Boha spoléhá* a bez bázně dobré koná, plavcům podoben, kteří loď řídíce více vzhůru — k nebi — vzhlížejí, nežli před sebe — na hladinu mořskou.« — Ano, duše úzkostlivá, spoléhej na Boha, Pána svého, a vzhůru vzhlížej — k nebesům! Na Boha patř, Jenž není ještě pro tebe neúprosným Soudcem, ale Otcem milujícím, k Němuž denně voláš: »Otče náš, jenž jsi na nebesích.« Patř na Otce milosrdenství, který nechce smrti hříšníkovy, ale aby se obrátil a živ byl, Jenž kajícímu dítku náruč otevírá, aby je k srdci přivinul a všechna práva ztracená mu navrátil. Zahleď se na dobrého Pastýře, Ježíše Krista, který

ztracenou ovci neunavně hledá, aby ji vrátil stádci, které předrahou krví vykoupil. Důvěrně vzhlížej k Němu, aby »Otec světel« Jak. 1, 17. »sňal s očí tvých tajemnou pásku a dal ti jasně poznávati, co jest hříchem a co nikoliv, — a když malomyslnost a úzkost ku pádu tě přivésti chtějí, aby ti ruku záchrannou podal jako kdys Petrovi na moři a uvedl tě v lodičku Svou, v níž skryt jsa všem bouřím bys vzdorovati mohl. A jistě, Bůh tě tím spíše vyslyší, budeš-li toho poslouchati, koho On jako svého zástupce ti dal, budeš-li ve všem poslušen svého zpovědníka.

Dokonalá poslušnost vůči duchovnímu vůdci uznána jest ode všech učitelů duchovních za nejvýbornější prostředek proti vrtošivosti. Tak praví jeden z nich, že v samé přírodě se vyskytují zjevy, které jsou s to přesvědčiti člověka vrtošivého, že při všem zdání pravdy mohou oklamáni býti a že proto lépe jest důvěřovati jiným, kteří rozhledem svým výše jsou postaveni a proto správně slyší i vidí. Tak jsou ku př. místa, kde člověk hlas zvonů tak slyší, jakoby přicházel právě s opačné strany, a přece nezvoní se tam, nýbrž jinde. Ten, jenž poněkud výše stojí, pozná jasně tento omyl. Kdyby níže stojící nevěřil tu výše postavenému, a jen vlastnímu sluchu důvěřoval, klamal by se. — Tak i člověk vrtošivý lépe učiní, bude-li důvěřovati výše postavenému a to od Boha tam postavenému, aby ho vedl a spravoval. (Weninger.) — Když by tak neučinil, pak by ho ovšem měl za člověka nesvědomitého, anebo nevědomého; *nesvědomitého*, že ho nevede dle poznání zákona Božího, — *nevědomého*, anť by mu tuto znalost a schopnost k vedení upíral. Jaká to ale jest opovážlivost v obou případech a jaký rozpor v jednání jeho, kterého jinak každá maličkost úzkostí naplňuje a před takovou opovážlivostí se neleká?! — Jistá osoba zašla ve směšnosti své tak daleko, že šla žalovat k biskupovi na kněze, že je kacířem, poněvadž nechtěl její hříchy za hříchy uznati. »Řekněte mi,« pravil k ní biskup, »na které universitě jste vlastně studovala bohosloví, že více víte, nežli zpovědník váš? Jděte domů, pilně pleťte a takovým nápadům bláznovským nepopřávejte sluchu!« — Posloucháš-li svědomitě rad knězových, pak neposloucháš jen člověka, ale v něm i Samého Spasitele svého, Jenž učenníkům Svým a jich nástupcům řekl: »Kdo vás slyší, mne slyší,« Luk. 10, 16; a buď přesvědčen, že nikdy nebudeš zodpovídati za to před soudnou stolicí Páně, co's z poslušnosti vůči knězi byl kdy učinil.

Kristus Pán křížem obtěžkán kráčí na smrt. Ale pod tíhou kříže padá, padá po druhé a po třetí, ale znovu vstává a radostně nese kříž dále, — tam v dálce vidí již cíl svůj, musí tam dojíti, veliká láska k duším lidským ho pudí a ku předu táhne. Ó té veliké lásky Páně! Uvážím-li ji, ničím na světě se zkormucovati ani soužiti nebudu. On mne miluje, chce i mou spásu, budu Ho milovat i já, budu se snažiti Jeho svatou vůli plniti ze všech sil svých a čeho bych se bál? V slabosti své méně se budu báti, ale raději více modliti se a milost Jeho mne pozvedne. A kdybych i znovu a znovu padl, znovu vstanu a zase budu věřiti, doufati a milo-

vati, duchovního vůdce poslouchati, všech prostředků užívati, a budu šťasten, ulehčí se mi, jakoby balvan se srdce spadl, jakoby řetězy s rukou i nohou mi sňali, jakoby nemoc těžká ode mne odstoupila, rozjasní se oko mé, upevní se moje kroky, bez bázně a třesení kráčeti budu po cestě, na jejímž konci otvírá se brána nebes. Amen.

III.

Svědomí široké, — jeho příčiny a neomluvitelnost.

Jeho příčiny (vášně, samoláska, zlý příklad, lichotníci) a jeho neomluvitelnost (pro milost Boží, svědomí pohanů, přísnost k bližnímu a původní čistotu).

»Nechce (člověk) rozumětj, aby dobře činil« Žalm 34, 4.

Poslední rozjímání rozvinulo nám obraz svědomí úzkostlivého, *vrtošivého*, kterak jest přemrštěné a daleko zachází. Svědomí, které zachází rovněž na scestí, ale směrem zcela opačným, jest — svědomí *volné*, nebo *široké*. Svědomí vrtošivé má klamně skutky dovolené za nedovolené, bojí se, že zhřeší, tam kde hříchu není, anebo se bojí, že těžce zhřeší, tam kde jest hřích jen lehký. Naproti tomu svědomí široké — ovšem také mylně — domnívá se nehřešiti, tam kde opravdu jest hřích, anebo se domnívá, že jen lehce hřeší, kde do opravdy jest skutek hříchem těžkým. Nemá-li člověk poslouchati svědomí vrtošivého, tím méně smí jednati dle hlasu svědomí širokého. Nemá člověk ovšem jednati proti hlasu svědomí svého, ale tím se ovšem vyrozumívá: proti hlasu svědomí čistého, nezkaženého. Ale ani svědomí vrtošivé, ani svědomí široké, nejsou čista, nezkažena. Vinou člověka zvrátil se hlas jejich, člověk sám učinil je vůdci špatnými. Svědomí vrtošivé plodí nepokoj a neštěstí, svědomí široké vede pak k neštěstí největšímu — hříchu.

Rozjímejme proto dnes o *obyčejných a nejčastějších pramenech*, které svědomí široké v člověku zplodily, by nám tím jasnější bylo, kterak ani dovoleno není, ani omluvitelno, hlasu svědomí širokého následovati.

Pojednání.

Jak často se stává, že srdce nabude v člověku nadvlády nad rozumem. Rozum, jakoby srdce jen poslušen byl, tvoří si úsudky po žádostech srdce. Jsou-li ale tyto žádosti k něčemu nedovolenému namířeny, ztrácí hned věc tato v očích rozumu a tedy i před svědomím známku nedovolenosti. Ze začátku zdá se nám to příjemným, v ohledu mravním lhostejným, nevinným, dokonce pak i dobrým a snad i svatým — jak dí sv. Augustin: »Co chceme, to jest (zdá se) dobrým, — co se nám líbí, to jest (zdá se) svatým«, jakoby mravnost nějakého skutku od naší záliby a nikoliv od zákona Božího závisela. Jaký to nerozum, poddá-li se rozum jhu

zvrácených žádostí srdce, na místo aby sám, jak by měl, žezlem nád nimi vládl.

Jaká to zvrácenost všeho pořádku od Boha ustanoveného, jestli ku př. svědomí *podlé vášní* se řídí, místo aby samo jim bylo vodítkem!

Tak volá na př. srdce *chlípností* převrácené k rozumu: To neb ono jest jen ukojením přirozeného pudu, nemůže to proto býti tak velkým proviněním. V manželství jest všechno dovoleno. Jsa již zasnouben, nemusím všechno tak přísně bráti, vždyť brzy následuje sňatek! To neb ono jest jen výlevem pouhého přátelství. Onu osobu nesmíš z domu odstraniti, co by lidé řekli?! Tyto řeči jsou jen veselými žerty k obveselení společnosti. Tyto knihy jsou duchaplny a krásně psány, četbou jich obohacuješ své vědomosti, zušlechťuješ sobě vkus! A tomu všemu věří rozum a svědomí říká ke všemu: Ano, amen, staň se!

Tu opět domlouvá rozumu srdce zvrácené *lakotou*: Jak by skutek tento mohl býti nespravedlností, podvodem, lichvou? Chraniž Bůh, toť jen moudrá vypočítavost, hájení vlastního zájmu, a pak není to ani státními zákony zapovězeno. Bez toho bys to nikdy k nějakému majetku nepřivedl. Práce a zaměstnání mají přednost, a ospravedlňují člověka tu a tam překročiti příkaz svěcení dne svátečního. A tomu všemu věří rozum a svědomí ke všemu říká: Ano, amen, staň se!

Srdci *ctižádostí* zmatené takto as hlas pozvedá: Jak je to přece jen krásné zaujímati povýšené, čestné místo mezi lidmi! Co se tu dá dobrého konati?! Avšak na místo to se nevyšineš, neužiješ-li známých ti prostředků, které ostatně jen přemrštěný mravokárce nazývá podplácením, utiskováním, utlačením bližního! Účel posvěcuje prostředky. A tomu všemu věří rozum a svědomí říká ke všemu: Ano, amen, staň se!

Srdce *požitkářské* takto zas rozum přemlouvá: Přestoupení příkazu postu a zdrželivosti nemůže býti těžkým hříchem, vždyť příkaz ten je beztoho spíše radou pro ty, kdož po zvláštní dokonalosti touží. Půst škodí také zdraví. Nezneucťuje také člověka, co do úst vchází, ale co z úst vychází! A tomu všemu věří rozum a svědomí ke všemu říká: Ano, amen, staň se!

A jestli *mstivost* srdce rozpálila, slyšíme je takto přemlouvati rozum: Nepříteli jest zapovězeno jen zlé činiti, avšak prokazovati mu dobré, ze srdce ho milovati, s ním mluviti, k tomu nemůže nikdo býti zavázán, poněvadž se to protiví přirozenosti lidské a síly její převyšuje. A všemu tomu věří rozum a svědomí říká: Ano, amen, staň se.

Jako při ohni ohořelo dřevo, nejsou rozeznatelna čísla, a ručička zkřivena jest, tak plamen vášně tu působil, zkřivena jest ručička svědomí a ono neukazuje více člověku skutky v jich pravé mravní podobě a podstatě.

Tyto vášně, o nichž byla řeč, probouzí v člověku a k životu přivádí především *samoláska*, která jest s to lidi na cestě spásy docela zaslepiti. Samoláska má za osu, kol které se stále otáčí,

jen své vlastní: »já.« Já, pak zase já, naposled zase já a stále jen já a můj jen prospěch! Země naše otáčí se také kolem osy své, ale má nutný vztah i k jiným planetám, které přitažlivostí svou v prostoru ji udržují, slunce světlo i teplo jí dává, měsíc i hvězdy osvěcují. Tak i člověka nestvořil Bůh samotářem v sebe uzavřeným, ale jako člena veliké rodiny Boží, jejíž vzájemný vztah a poměr Kristova láska pořádá. Avšak u člověka samolásce propadlého jest počátek i konec vlastní: Já. Má-li naplniti nějaké přikázaní, ptá se: Přinese mi naplnění to prospěch? Pakli ano, pak je svědomitým, řídí svědomí přísně dle zákona Božího. Vyzní-li však odpověď záporně, nebo dokonce neprospěch mu kyne, pak vymýšlí prostředky, kterak by povinnosti zákona se vyhnul, vysvětlení a omluvu shledal, na tento případ zákon že se nevztahuje, že tak přísně neváže, úporně bojuje, aby protivné pocity v sobě udusil, a tak svědomí zvrátil. Podobá se dle výroku sv. Františka Sal. oněm koroptvím Paflagonským, o nichž pověst vypráví, že mají *dvě srdce*. Vůči sobě má mírné a milostivé srdce, oproti bližnímu tvrdé a přísné, a to proto, že v mírnosti této vůči sobě vlastní prospěch, v přísnosti pak vůči bližnímu žádné ztráty, aneb dokonce také vlastní prospěch spatřuje.

Jak dojemně dovede ku př. leckterý laik mluviti o povinnostech kněží a řeholníků, jakoby to z knihy četl: Jakoby byl opravdu ustanoven strážcem Sionu, vyslídí na nich i nejmenší chybičky a dělá z mrvy břevna. Splatí-li se mu ale stejnou měrou, je-li upozorněn na povinnosti své, nebo dokonce na veliké chyby, pak jako bys do vosího hnízda šlápl, z úst vyvalí se hned déšť a blesky sterých výmluv a námitka hned se volá: Ach, to jsou jen maličkosti. Lidé samoláskou zmatení mají svou vlastní mravouku, která jim odporu neklade, by mohli dle své chuti, svých náklonností, svých přání mysliti, mluviti a jednati, mravouku, které všechno, co jim prospěch slibuje, v plášť dovolenosti přiodívá, oproti bližnímu však docela opak toho činí. Neznamená to ale: odhoditi veškeru spravedlnost, anoť nerovnou měrou se měří?

Kromě těchto dvou bludiček, které *v nitru* člověka se rodí vášeň a samoláska jsou ještě jiné, *mimo člověka*, které převracujíce jeho svědomí, stejně na scestí přivésti ho usilují, a to jest především *špatný příklad*.

Člověk se pohybuje mezi lidmi, kteří bludnými cestami jdou. Člověk přihlíží jejich konání a, jak praví sv. Augustin »když člověk dlouho byl přihlížel, stane se, že všechno může snésti a poněvadž všechno může snésti, tak daleko dojde, že všechno i schvaluje.« Člověk si myslí: Jednají tak jiní, mnoho lidí tak jedná, proto smím i já tak jednati. Jest však proto, že jiní tak jednají a třeba mnoho jich tak jedná, již skutek nějaký dovolen? »Nikoli, (praví Marchal) davy nejsou vždy neomylným vůdcem a cesta nejvíce ušlapaná není vždy cestou nejjistější. Slovo Boží nezapouští kořenů na velkých cestách, poněvadž tu přiletuje mnoho ptáků t. j. špatných zásad, které je požírají.« Tyto špatné zásady jsou: S vlky musím

výti. Jest to tak mravem, jest to tak zvykem při obchodě nebo řemesle. Panská služba předchází Boží službu. Jednou jest jako nikdy. Užívej života, jest krátký. Mládí nezná ctnosti! Náboženství je pro stáří dobré.

Ach, jak to krásně všechno zní! Jak lehce dá se svědomí omámiti a ku přijetí zásad těchto pohnouti! Člověk se bojí, aby zamítna je neučinil se směšným, za slabocha nebo podivína vykřičen nebyl. Bázeň ta roste v něm zvláště, vidí-li, že i představení jeho, nebo osobnosti vysoce postavené a velice učené plují s tímto proudem. Zatmění slunce větší pozornost budí nežli zatmění některé nepatrné planety — a tak i špatný příklad osob výše postavených daleko více pozornost budí a silněji k následování láká, nežli osob nám rovných aneb níže postavených.

Špatný příklad má ve zhoubném působení vydatného pomocníka a tím jest *lichocení.*

Spisovatel jistý praví: »Lichotníci podobají se zrcadlům, která zdánlivě ukazují věc, tak jak v nich se odráží, smějí se, směješ-li se ty, — pláčí, pláčeš-li ty, — mluvíš-li, vychvalují tvá slova, — mlčíš-li, schvalují tvé mlčení. Avšak obráceně ukazují všechno jako v zrcadle. Obrátíš-li tvář k západu, jest v zrcadle obrácena k východu (tvář tvoje levá jeví se v zrcadle jako tvář pravá). Tak i lichotníci všechno obráceně ti ukazují.« — Co na tobě levým jest, ukazují ti, jakoby to pravé bylo, to jest: chyby a neřesti ukazují jako ctnosti a dokonalosti. Špinavou lakotu nazývají moudrou spořivostí, — nesmyslné rozhazování říkají, že jest »žíti a nechati žíti,« — požitky zapovězené zovou odpustitelnými radostmi. Jako kobylky neukazují se v zimě, ani tam, kde by potravy nenašly, podobně i lichotníci jen tam se ukazují, kde hojnost potravy, t. j. zisku pro ně kyne. Točí se jako plášť po větru, směrem svého zisku. Kyne-li zisk s hora, obracejí se tam, — jedná-li se o skutky osob vysoce postavených, jež se šťastným výsledkem se potkaly, ihned hřbet ohýbajíce, zasypávají je chválou slovem i písmem, v časopisech i básních. A kdyby se třebas i o bezpráví a loupež ve velkém slohu jednalo, tu není to hned ani loupeží, ani bezprávím, zvláště bylo-li to proti Církvi spácháno. »Velcí páni smějí vůbec jiné svědomí míti, nežli obyčejní smrtelní tvorové,« tak volají lichotníci. O prokletého toho slova! co zlého již natropilo ve světě! Dá se odpornějšího cosi mysliti? Jeden jen Bůh jest a jedna jen víra. Kdož pak smí se opovážiti tohoto jednoho Boha a tuto jednu víru děliti a říci, Bůh a víra že některému stavu více dovoluje nežli druhému a k jednomu stavu více ohledu že má, nežli k druhému? — Kyne-li naopak lichotníkům prospěch zdola, pak se vtírají za rádce a vůdce pracujícím třídám, probouzejí v nich lítici nespokojenosti s vlastním stavem, nenávist a závist proti lépe postaveným, blázní je přemrštěným líčením jich práv, a poněvadž dobře vědí, že náboženství jediné jest s to účinně dusiti chtíče vzpoury, daleko účinněji nežli sama vojenská i policejní moc, proto se snaží především náboženství ze srdcí vyrvati. Bohu pak buď žalováno, mnoho lidí na té i oné

straně dá se svésti, — naboře i dole. Sv. Bernard praví: »Nic není schopnějším svésti svědomí lidské, jako slyší-li chválu a ustavičný souhlas, nenalézá-li odporu, ale je stále jisté, že souhlasu dojde.«

Toť, drazí v Kristu, nejobyčejnější a nejčastější příčiny chybného, širokého svědomí. Rcete nyní sami, možno-li svědomí tak přetvořeného následovati, a jestli ho kdo přece následuje, může-li se omluviti a jednání své ospravedlniti? Doznati musíte, že nikoliv! Ne a nikdy!

Že se *nemůže ospravedlniti* člověk takový, to dokazují i jiné okolnosti, o nichž uvážíme ihned.

Jakkoliv na jedné straně vášeň, samoláska, zlý příklad a lichocení jsou schopny svědomí zvrátiti, uvolniti a rozšířiti, jsou přece jen zase na straně druhé *prostředky* schopné a silné dosti svědomí před tímto zhoubným účinkem ochrániti.

Jest pak to především — *milost Boží.* Milost Boží varuje vnitřním vnuknutím, aby člověk nepopřával sluchu oněm čtyřem nepřátelům svědomí čistého, nabádá ho k mužnému boji proti prvním dvěma: vášeň a samoláska, — a k bdělé opatrnosti proti druhým dvěma: zlý příklad a lichocení. Poukazuje na nedostatečnost vlastního rozhledu a nutnost, míti nedůvěru k sobě samému. Staví mu před oči zákon Boží, který skutek člověkem obmýšlený zapovídá a zapovídá ho snad dokonce pod ztrátou věčné spásy. Milost Boží promlouvá k člověku ústy kněží, kteří ho v poznání Božího zákona vyučují, kterak dle něho svědomí má spořádáno býti. To vše působí milost a co činí člověk? Neposlouchá jejích domluv, shledává její požadavky nepohodlnými, v sobě jen vidí výborného znatele Božího zákona a nejlepšího rozhodčího o svém jednání. Jako sova tmě přednost dává přede světlem, an se obává, světlo že by mu mnoho povinností ukázalo, které by nerad plnil, a poněvadž doufá, že tma ho ospravedlní dle zásady: o čem nevím, nemůže pro mne býti hříchem. »A tak se těší z toho — praví sv. Jarolím — že sebe sama obelstil, a vlastní zaslepení má za dobrodiní« — Proto také se všemu úzkostlivě vyhýbá, čeho by milost použila k jeho poučení, k rozptýlení jeho bludů, zvláště — slova Božího. Pozorujte náměstka *Felixe*, který otrokem jsa neřesti, lakoty a sebelásky, zasypán lichocením a vynášením židů, propouští sv. apoštola Pavla, když mu tento o spravedlnosti, zdrželivosti a budoucím soudu kázal. — »Pro dnes dosti, v době příhodné chci tě znovu slyšeti!« praví a posílá ho znovu do žaláře. Slyší-li náhodou člověk svědomí zkaženého slovo Boží, které mu zapovídá, co pokažené jeho svědomí dovoleným býti mu praví, odvrací se s odporem, opouští chrám, snižuje a podezřívá kazatele z přehánění, porušení pravdy, rozporu mezi vlastním jednáním a řečí, že nevěří sám co káže, a snad dokonce i jinak ještě ho pronásleduje. Domnívá se takový člověk, že může před Bohem ospravedlněn býti, když tak svévolně vnitřní i zevnitřní milosti na odpor staví? »Kdo oči zavírá aneb okenicemi zabední okna svá, nevidí ovšem ničeho, ale čí vinou? Vinou očí, či vinou světla?

Nikoliv, nýbrž vlastní vinou, poněvadž sám tak chtěl.« (Sv. Euthymius.) Nechce rozuměti z bázně, poněvadž kdyby rozuměl, byl by nucen spravedlivě jednati.

Sv. Augustin praví, že Bůh nebude souditi člověka takového dle bludů svědomí, do nichž vlastní vinou upadl, ale souditi ho bude dle správnosti svědomí, jakou i pohané mají, — dle přísnosti svědomí, jakou on vůči bližním ukazoval — a dle čistoty svědomí, jakou míval, dokud hřích ho nezaslepil. To bude trojí důvod jeho odsouzení.

Tertullián kázal kdysi s apoštolskou odvahou proti pohoršení, které za jeho časů dávaly paní různými nemravy, zvláště nestoudným oděvem, a takto proti nim horlil: »Není-liž to hanbou, že pohanské ženy spořádanější a svědomitější jsou, nežli vy, které jste v křesťanství vychovány? Zvykem se omlouváte, ale Bůh tohoto zvyku nenávidí. Vězte tudíž, že tyto nevěrecké, pohanské ženy jednou před Bohem vás souditi budou!« — Pozorujte, moji milí, vyznavače Mohamedovy, kterak bez bázně, veřejně a statečně před celým světem náboženství své vyznávají, svědomitě plní jeho předpisy, zvláště co se týče modlitby, střídmosti! A pozorujte oproti tomu davy křesťanů, kteří z mrzké bázně lidské zapírají víru svou a ze zanedbání povinností náboženských žádného svědomí si nečiní. — Pohané povstanou na soudu k hanbě jejich i k přísnějšímu odsouzení!

Měřítkem přísnějšího soudu bude nad mnohými křesťany jedenkráte i ona přísnost svědomí, kterou sami měli vůči bližnímu. — Spasitel náš praví: »*Nesuďte, abyste nebyli souzeni, nebo jakým soudem souditi budete, takovým budete souzeni.*« Mat. 7, 1, 2. K lidem takovým řekne Pán: »Přísně jste soudili jiné, místo byste přísně soudili sebe, a tím soud přísný na sebe samy jste svolali. Taže míra přísnosti musí nyní i proti vám užita býti«. (Podobenství o služebníku nemilosrdném . . .)

Odejme člověku jedenkráte na soudu veškeru omluvu z úst i ta okolnost, že každému člověku dáno bylo Bohem svědomí čisté a neporušené, — *dle původní čistoty vlastního svědomí* jednou souzeni budeme. Vzpomeňme jen, jak se bouřilo v nás svědomí, dokavad nebylo v nás zakaleno, když poprvé vášeň, samoláska, příklad zlý aneb lichotníci chtěli zvrátiti v nás náhled o tom, co dovoleno a co nikoliv, poprvé chtěli ke hříchu nás svésti. Tenkráte zvedalo svědomí varovný hlas svůj — byloť ještě čisté. — Když kněží házívali nevinné dítky v rozžhavený jícen modly Molocha, musili objednaní křiklouni a hudebníci přehlušiti nářek ubohých obětí, aby jich pláč nedolehl k sluchu rodičů a nevzbudil odpor k úkonu obětnímu. — Podobně činí to mnozí se svědomím svým, omamujícím hlukem zaměstnání a požitků světských snaží se přehlušiti hlas svědomí, by nebyl slyšán a by hrůzou a odporem je nenaplňoval. V pravdě pak dílo se daří, — zvrácení svědomí, ztráta prvotní čistoty, snad i dokonalé zapomenutí Božího zákona stává se skutkem. Tito lidé že se budou moci ospravedlniti jednou před Bohem? Původní čistota svědomí povstane

proti nim a volati bude: Nechtěli jste srozuměti, poněvadž, kdybyste rozuměli, musili byste poctivě jednati.

Nenávidíme-li účinek věci neblahé, střezme se její příčiny a odstraňme ji! Sotva malá slabost tělo přepadne, hleďme ji odstraniti, by celé tělo nepropadlo nemoci. Odstraňmež tedy záhy a zavčas i první slabost, která duši přepadá, by duše celá nepropadla nemoci — zkaženého svědomí, — odstraňme *vášně*. Jako vojevůdce onen střed nepřátelský nejprudším útokem béře, který se mu nejnebezpečnějším zdá, tak prudce i my se obořme proti matce všech vášní — *samolásce*. Kdybychom pak i tonuli v dravém proudu *špatného příkladu*, vzhlížejme k hvězdám a neztratíme správného směru, hleďme k příkladu světců, — kteří dle sv. Chrysostoma uprostřed nevěřících a hříšných zazářili jako hvězdy v temné noci, vzkvetli jako růže mezi trním, žili jako beránci mezi vlky. — Od příkladu jejich neodtrhniž nás žádná řeč *lichotníků*, na nikoho nehleďme, ať to kdokoliv! Sv. Bernard praví: »Kdyby i vlastní dítě na krk se nám věšelo, vlastní matka před námi na kolena se vrhla, vlastní otec na práh domovní se nám položil, tak že bychom nemohli vyjíti aniž bychom naň šlápli, to vše nesmělo by nás zdržeti vykonati poznané dobro.« — Vždyť nikdo nebude jednou za nás zodpovídati, ale sami za sebe, a proti nám budou státi žalobníci: *milost Boží*, *svědomí pohanů*, vlastní svědomí *naše ve své přísnosti oproti bližnímu* a vlastní svědomí v *původní čistotě své*. Kristus Pán trpí muka bolestná, se svatým klidem a odhodlaností přináší oběti bolesti a krve. Rád ty oběti přináší, umírá za pravdu, aby ukázal světu, že Synem Božím jest. Bojujme i my, oběti přinesme, bude-li toho žádati zachování čistého svědomí, bychom dokázali, že *dítkami Božími* jsme. Amen.

Devatero cizích hříchů.

Postní kázání. Napsal **Bohumír Tomíček**, kaplan v Roztokách.

I.

Ke hříchu raditi.

»Milovati budeš bližního svého, jako sebe samého.« Mat. 22, 29.

Opět stanul jsem na tomto místě posvátném, abych jménem Církve sv. volal ku pokání. A jako vždy trčí mi ku pomoci na oltáři sv. kříž, aby okázal, co stálo práce a namáhání, nežli člověk byl vykoupen. Jaká cena duše lidské, jak asi miluje Bůh člověka, že obětoval Syna svého pro jeho spasení! A zároveň jak žaluje sv. dřevo na nevděk světa, že tak často přestupuje vědomě a dobrovolně zákon Páně a páše bez bázně bídný hřích!

Otec učiní mnoho pro své dítě. Aby bylo šťastno, zapomíná na sebe, trpí hlad . . . , a nežádá ničeho jen lásku. Běda, jestli

se zklamal, jestli ho dítě nemiluje! Jak trápí nevděk takový hlavu šedivou! —

Bůh učinil člověka z hlíny a vdechl do něho svůj obraz. Bez Boha čím by byl člověk? Aby mohl přijíti do věčné blaženosti, dal mu Bůh Svého jednorozeného Syna a dovolil, aby byl obětován způsobem nejbolestnějším. Mohl učiniti Otec nebeský více? Nemohl. A hle, nežádá za vše mého leč lásku. »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého!« To první a největší přikázaní.

A představme si nyní hříšníka! Miluje Boha svého? Nemiluje! Zneužívá svého rozumu a své svobodné vůle, uráží svého Tvůrce — jaký nevděk! A právě tento nevděk tolik bolí a trápí!

Snad někdo se vymluví, že láska k Bohu jest nemožná. Skutečně někteří pobloudilci tak učinili. »Jak mohu milovati Boha, jehož nevidím, jehož neznám?« (Havlíček.) Odmítám rozhodně takovou výmluvu. Když se ptali zákonníci Pána Ježíše, které jest největší přikázaní v zákoně, dal jim odpověď: »Milovati budeš Pána Boha . . .« — Hned však doložil: »Druhé jest podobné jemu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého!« Tedy chceš-li milovati Boha, jehož nevidíš, miluj bližního svého, na němž jest vyryt obraz Boží, a za kterého obětoval se tentýž Vykupitel jako za tebe! A bližním tvým jest každý člověk přítel i nepřítel. Kdo by urazil i toho, jenž mu ublížil, nemá lásky k Pánu Bohu svému. Praví sv. ap. Jan: »Řekl-li by kdo, že miluje Boha, a nenáviděl by bratra svého, lhář jest.« 1. Jan 4, 20.

Bohužel, v tomto lidé mnoho zapomínají. A co jest nejsmutnější, že hříchy proti bližnímu při sv. zpovědi vynechávají, nepovažujíce je za nepravosti. Proto tolik svatokrádeží. — Aby takové neštěstí od nás bylo odvráceno, chci letos s pomocí Boží upozorniti, jak člověk může hřešiti proti bližnímu svému. Nebudu jmenovati všechny hříchy, ale toliko ty, kterými se zabíjí duše bližního a jimž v katechismu říkáme: »*hříchové cizí.*« Dnes učiním první krok. Dívám se na sv. kříž a ptám se zarmouceného Ježíše: Můj Spasiteli, pověz nám, kdo Ti takovou bolest způsobil? A slyším odpověď: Nevděkem se mi odplatil, *kdo bližnímu svému poradil ku hříchu.* Snad lid tento, Pane, neznal dosud velikosti tohoto hříchu! Aby se ho nedopouštěl již, dnes před oči mu postavím jeho ničemnost, a Tebe prosím, můj Spasiteli, dej mi k slovům mým Své požehnání, by přinesla v duši posluchačů blahodárný užitek!

Pojednání.

Člověk již dle přírody odkázán jest jeden na druhého. U tvorstva ostatního má se vše k životu, sotva bylo povoláno na svět. Za několik dní, ba často za několik hodin po svém příchodu na světlo denní, živočich sám se chápe živobytí. Jen člověk tak dlouho odkázán jest na rodiče a vychovatele, a snad by zahynul, kdyby dobrotivý Bůh takto se o něj nepostaral. A není tato závislost člověka jen v dětských letech. I později by koruna tvorstva

bez pomoci cizí nevěděla sobě často rady. Dobře tedy zaznamenal jistý učenec, že člověk jest tvor závislý na společnosti.

Jestliže pak náboženství Pána Ježíše jest nejdokonalejším, jest v něm zajisté jasně také stanoveno, jak společenský život lidský má býti spořádán, aby vedl do nebeského království. A tu v prvé řadě stojí pravidlo: »Člověk má pomáhati svému bližnímu dobrou radou na cestě k životu věčnému.«

Dobrá rada nad zlato — zejména v okamžiku, kdy jedná se o duši lidskou. Radou vysvoboditi duši z úkladů pekelných, pomoci jí k nebeské blaženosti, jest zajisté skutek andělský. Andělům právě přikázal Bůh, aby dávali dobrá vnuknutí, dávajíce pozor, aby syn této země neurazil o kámen nohou svých. Podobati se andělům, zachrániti duši před nepřítelem zlým, jak vznešený to skutek!

Představme si zhoubnou povodeň. Vlny s jekotem se ženou, běda, co jim přijde vstříc. A hle, tam uprostřed vod úpí člověk! Proud žene ho dál a dále — snad utone. Než vizme! Na druhém břehu objevil se odvážný muž, obětoval síly své a nešťastníka zachránil. Jak blahoslaví šlechetného ochránce svět! — Použijeme obrazu. — Svět byl sice stvořen od Boha a byl velice dobrý, ale přišla pýcha satanova, a s ní hřích zaplavil slzavé údolí jako povodeň. Co pokušení ve světě a zlých příležitostí! Běda, kdo se octne v proudech nebezpečných! Nevěra u bohatých, špatné spisy, zlé společnosti kazí dobré mravy víc a více. Jak veliký vykonal skutek, kdo dobrou radou bližního vysvobodil od jisté smrti duchovní a jako marnotratného syna přivedl nazpět do domu otcovského!

Tak jednal *Spasitel*, kterého dnes vidíme na dřevě kříže. Po tři leta hlásal evangelium — dával dobrou radu. Arci zloba ďábelská ukovala Jej na kříž pro tuto dobrou radu, ale nezničila jí.

A jako Kristus, tak podnes dává dobrou radu Jeho *sv. Církev*. Blahoslavený, kdo jí rozumí, kdo slovu Božímu otevírá své srdce! Arci nebývá vždy slovo kazatelovo příjemno, ale jest přece vždy spasitelno. Lékař často předepíše i trpký lék, a často jen tento trpký lék zachrání nemocného. Církev často buší, kárá, trestá, a blahoslavený, kdo neodporuje. Vždyť snad tudy jde jediná cesta ku spasení.

Bohužel, bývá mnohému člověku příjemnou rada světa, ačkoli jest plna lži a podvodu a vede ke zkáze. Tělo, svět i ďábel radívá často člověku špatně; běda, kdo poslouchá! Zejména ke zlé radě propůjčují se zlí lidé, kteří nás slovy i příklady ke zlému svádějí. Ó, že se člověk může tak snížiti a pomáhati pekelnému knížeti v jeho středném řemesle! Kain zabil Abela, a krev vylitá volala do nebe. Kdo ke hříchu poradil, zabil duši bližního. Tato vražda volá také do nebe. »Duši za duši!« volá Pán. »Že jsi svou radou zahubil duši bližního, i tvá duše bude zahubena!« »Kdo stojí o cizí, přichází o své,« praví staré přísloví. Zlý rádce

připravil bližního o nebeské království, přijde tedy také sám o svou blaženost. Větší hříšník, kdo radí, nežli kdo poslouchá. V žaláři úpěl sv. Jan Křtitel, a před králem tančila Herodiana. Panovník rozjařilý přísahá: »Žádej, co chceš, kdybys žádala půl království, dám tobě!« — Dívka jest v rozpacích, neví si rady. Běží k matce své. A ta se vytasí s radou ďábelskou: »Žádej o hlavu Jana Křtitele!« Sv. hlasatel byl sťat, — kdo měl největší hřích? Arci hřešil král, hřešila Herodiana, ale největší nepravost spáchala její matka, která zlou radou poskvrnila spravedlivou krví svou duši. Svými slovy dopustila se hříchu cizího, který se jmenuje: ke hříchu raditi.

Upřeme ještě zraky na sv. kříž!

Pán Ježíš zajisté nikomu neublížil a zde umírá smrtí nejpotupnější! Kdo Syna Božího přibil na dřevo bolestné? Snad vojáci? Aj, vykonávali jen rozkaz svého velitele, jednali dle svého povolání! Snad tedy Pilát? Arci Pilát velikou měl vinu, ale nikoli největší. Hlavní vražedník Kristův byl *Kaifáš*, který radě židovské *poradil*, aby žádala za jeho smrt. Když vyslovena byla obava, že pro Ježíše snad bude popuzen Řím proti židům, řekl zajisté Kaifáš: »*Užitečno jest vám, aby jeden člověk zemřel za lid, a ne aby všechen národ zahynul.*« Jan 11, 50. A čtěme dále v Písmě sv.: »Od toho dne myslili zákonníci a starší lidu, aby Pána Ježíše zabili« l. c. 53. Tedy Kaifáš popudil je svou radou proti Kristu a měl tudíž větší hřích, nežli kteří Pánu plvali v obličej, Jej bičovali, korunovali, na kříži se Mu rouhali. Když lid volal: »Krev jeho na nás i na naše děti!« volal spravedlivou krev sice na sebe, ale nejvíce na Kaifáše, který byl hlavní příčinou hrozného zločinu.

Milí křesťané, když tak hledíme na sv. kříž, zda na Kalvarii nevidíme také snad sebe? Když kdysi jistý zpovědník nevěděl si rady s hříšníkem, jenž tvrdošíjně tvrdil, že hříchu nemá, vedl ho ke kříži a poručil mu: Zde klekni a rozjímej! A podobně volám dnes: Křesťane, pojď a rozjímej! Viz Spasitele! Umírá k vůli hříchům světa. Hříšník mu připravil hrozná muka. Mnoho katanů, Pilátů, fariseů, ale největší vinu mají Kaifášové. Nebyl jsi také Kaifášem, neporadil jsi někomu ke hříchu? K jakému? Ke lži, podvodu, krádeži, proti šestému přikázaní? — Velkou nepravost spáchal hříšník, větší, kdo poradil! A byl to snad otec, matka. Bůh jim svěřil dítky, a tak zneužili svého úřadu! Poradil někdo čeládce proti hospodářům, žákům proti učiteli. Či byla ta zlá rada ještě jiného druhu, měla zlé následky, a snad následky ty posud trvají? Ó, kéž dnes vzbudí rádce upřímnou lítost a opravdový úmysl! Kéž napraví, pokud možno, zlou radu svou! A potom do nejdelší smrti ať varuje se zlého počínání. Ano, Pane Ježíši Kriste, chraň mě před takovou nepravostí. Dnes poznal jsem její zlobu, pomoz mně, bych nikdy Tebe takto neurážel, ale vždy jen svým životem čest Tvoji rozmnožoval! Amen.

II.

Hřích poroučeti — ke hříchu svoliti.

»Řekl-li by kdo, že miluje Boha, a nenáviděl by bratra svého, lhář jest!«
1. Jan 4, 20.

»Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého . . .« to první a největší jest přikázaní. Druhé však podobno jest jemu: »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého!« Nemiluje Pána Boha, kdo lásky nemá k svému spolubratru. »Řekl-li by kdo, ...« Každému člověku — i nepříteli — hodný kat. křesťan přeje jen dobré, zejména království nebeské.

O království nebeské máme bojovati především sami pro sebe. To jest také účel náš. Nejsme zde, abychom jen jedli a pili, ale abychom svým životem zasloužili si věčné slávy. Kdo dobře činí a hříchu se chrání, nejlépe sebe miluje. Kdo však skutky svými slouží peklu, sám sobě největším jest nepřítelem.

Ale bližního svého máme milovati jako sebe samého. Co znamená tento zákon? Nejlépe miluje bližního, kdo se upřímně snaží, by jednou bratr jeho došel věčné blaženosti. A naproti tomu nejvíce ubližuje bližnímu, kdo jej olupuje o milost Boží. Cizí hříchy jsou největšími zločiny proti duši bližního. V předešlém rozjímání užasli jsme nad prvou nepravostí, která se nazývala: ke hříchu raditi S hrůzou jsme se od ní odvrátili, slyšíce o její zlobě. Kéž bychom se odvrátili také od hříchů ostatních! Rozjímejme tudíž o dvou dalších střelách proti duši bližního, které nazýváme: hřích poroučeti, a — ke hříchu svoliti! Kéž dobrotivý Bůh i zde naplní srdce naše odporem proti nim a dá nám milost, abychom se jich pro budoucnost varovali!

Pojednání.

Kdo hřích poroučí nebo k němu svoluje, uráží Pána Boha, Jejž nade všecko má milovati.

Ve Francii po dlouhou řadu let děly se zlořády. Příčinou jejich na prvém místě byl král Ludvík XIV., který s tyranskou bezohledností *poroučel* úředníkům svým, aby utiskovali daněmi a jinými požadavky poddaný lid. Po hrůzovládě nastoupil na trůn král slaboch — Ludvík XV, který svojí *povolností* zase byl příčinou mnohého bezpráví v nešťastné zemi. Byla-li nespokojenost dříve, rostla za jeho panování ještě více. A následek vlády tyranské a pak vlády povolné? Vezměme do rukou dějiny o krvavé revoluci francouzské, kdy lid takořka šílel, krev tekla potokem, kdy tolik utrpěli nevinní, zejména pak sv. Církev katolická! Co tehdy bylo hříchů do nebe volajících! Kdo bude za ně odpovídati před trůnem Božím? Kdo vraždil, loupil, pálil, lid podněcoval a Bohu se rouhal, má arci veliký hřích. Než spolu vina padá na hospodářství krále tyrana a krále slabocha, poněvadž buď svojí bezohledností, buď svou povolností připravili revoluci půdu. Krev tisíců nevinných žaluje i na ně před trůnem Hospodinovým.

Hle, zde dva příklady, kdo se může státi příčinou duševní zkázy bližního: kdo hřích poroučí, a kdo ke hříchu svoluje. Jeden i druhý bude odpovídati před soudcem věčným. Duši za duši zajisté požádá Pán.

Toto ať si zejména pamatuje, komu jakýmkoli způsobem dal Hospodin nějaký úřad, aby buď vychovával dítky nebo spravoval lid podřízený. Chraň se poroučeti nepravost, chraň se však spolu k nepravostem býti povolným! Ve vychování a ve vládě budiž cesta prostřední, která jest zlatá. Ničeho neporoučej proti zákonu Páně, rázně zakroč, kde jest Bůh urážen! A povzbuzením a spolu výstrahou buď nám sv. kříž!

Před domem Pilátovým stál rozzuřený zástup, volaje: »Ukřižuj, ukřižuj ho!« Pilát mluvil se Spasitelem, poznal Jeho nevinu, mohl poznati zlobu Jeho nepřátel, a přece ukrutný dává vojákům rozkaz: Vezměte a bičujte Jej! Katané arci byli mu hned po vůli. Strhli šat s Pána Krista, přivázali Ho ke sloupu, a nyní nastala ukrutnost, o níž za dnů našich nemáme ani ponětí. Krev tekla potůčkem, tělo bylo zedrané, a zloba lidská nemohla se ještě nasytiti bolestmi nevinného Beránka. Jak jsi toho sobě zasloužil, můj Spasiteli? Kdo bude odpovídati za bolest Tvou? Jaký hřích měl, kdo proléval Tvoji nevinnou krev! Jak ostojí před soudem Božím Tvoji katané! Já však dodávám: Arci veliká zodpovědnost uvalena byla na vojáky. Než přece bych je aspoň poněkud omlouval. Bylo to jejich krvavé řemeslo — musili poslouchati. Ale mnohem větší vinu měl, kdo dal rozkaz, kdo poručil tak veliký hřích. Nešťastný Piláte!

Patřme, milí přátelé, na sv. kříž, na bolestný pohled Pána Ježíše! Nezdá se nám, že na mnohého volá dřevo posvátné: Ty's byl také takovým Pilátem!? Zkoumejte, rodiče, zkoumejte, hospodáři, co jste kdy poroučeli svým dělníkům! Kdo hřeší, bičuje Spasitele, kdo hřích poroučí, dává k bičování rozkaz, a krev spravedlivá volá na něj do nebe o pomstu.

Vídáváme v neděli a ve svátek pracovati dělníky na poli, na dráze, na stavbách. Jsou to lidé zbožní, chrám Páně druhdy je těšil a posiloval, a nyní? Přicházejí ke knězi, žalujíce: Tak rádi bychom světili den sváteční, ale nesmíme! Přišli bychom o chléb! Arci lid tento prostý nemůže za nepravost, ale za jeho hřích bude odpovídati, kdo mu poroučí. Ten bude odpovídati jednou za vše, čím nebohému lidu ublížil na duši. Pravím: nebohému lidu, poněvadž nemá jiného snad potěšení na světě, leč které mu poskytuje v neděli a ve svátek sv. náboženství!

Ó, by věděl nevěrecký svět, co ho čeká za vše, čím se proviňuje proti svému bližnímu nelidskými rozkazy! Co stálo práce a potu, nežli se podařilo rodičům a učitelům zušlechtiti srdce dětské, co bylo třeba slov katechetových, nežli v něm zasil nebeské království! A nyní ve světě ruka bezbožná vše ničí, drtí, šlape, ďáblu pomáhá! Ve svém ďábelství užívá své moci — zneužívá svého úřadu — a místo aby vedla k dobrému — poroučí hřích! — Vzpomínejme, přátelé, zdali podobný balvan nenalézá

se na našem srdci! A je-li tomu tak, neopomeňme na sebe žalovati v pokorné sv. zpovědi! Potom ale napravme, čím jsme bližnímu ublížili. Hříšný rozkaz ať nikdy nevyjde nám z úst!

Ostatně pamatujme, že nikdo není povinen poslouchati, když se mu poroučí nepravost. Ba člověk má povinnost raději všeho pohodlí se zříci, vše snášeti, škodu trpěti, ano i smrt podstoupiti, nežli by se dopustil hříchu. Jak velikými byli sv. mučenníci! Tyran jim poroučel: Rouhejte se Kristu — klaňte se modlám! Odpověděli: Více sluší poslouchati Boha, nežli lidí. Tyran jim zabavil jmění. Zřekli se ho raději, nežli by zradili svého Pána Ježíše. Tyran jim hrozil mukami. Snášeli je raději, nežli by potupili sv. kříž. Tyran jim okazoval místo popravní. Přijali smrt raději, nežli by přišli o království nebeské.

Poroučí sice sv. apoštol Pavel, abychom poslouchali vrchností nejen dobrých, ale i zlých, ale tato poslušnost jde až k oltáři. Kdyby nám kdo velel něco proti Bohu a Jeho sv. náboženství, tu přestává poslušnost. Apoštolům kázala rada židovská: Nekažte ve jménu Ježíše ukřižovaného! Ač jindy se podrobovali zákonu Mojžíšovu, zde bylo jejich odpovědí: »Více sluší poslouchati Boha, nežli lidí!« — Ano, přestává poslušnost, kdyby na př. rodiče veleli dětem, aby kradly, lhaly, podváděly, učitelům se protivily, — přestala by poslušnost čeládky, kdyby je páni sváděli ke zlému, proti Pánu Bohu. Zde se *poslouchati* nejen nemusí, ale *nesmí*. Raději zlé pány opustiti, raději i újmu trpěti na zboží tohoto světa, nežli ztratiti nebeské království. Čím kdo více pro Boha trpěl — a kdyby to byl i hlad a nouze — tím více bude jednou oslaven. Pamatujme si však, že Pán Bůh sice dopouští, ale neopouští. Krmí ptáčata, odívá lilie, postará se tedy i o člověka, jenž Mu věrně slouží a trpí pro spravedlnost. Raději i zlou službu ztratím, nežli bych ztratil Pána Ježíše.

Nelze mi opomenouti na tomto místě ještě jedné okolnosti. Chci se zmíniti o poměru mezi ženou a mužem ve stavu manželském. Muž i žena mají dle vůle Boží společně kráčeti k bráně nebeské. Proto bylo by proti vůli nebeského Pána vše, co od vznešeného cíle odvrací. Žena slibuje sice u oltáře svému muži: věrnost, lásku a poslušnost až do smrti, než poslušnost její jde až k oltáři a nikoli dále. Kdyby muž něco poroučel proti Pánu Bohu, přestala by poslušnost, tak daleko panství mužovo nesahá. On jest ochráncem své ženy, ale nikoli tyranem. Sv. Církev béře ženu v tomto okamžiku v ochranu. Za dnů pohanských byla žena otrokyní, ale právě náboženství Krista Pána ji z bědného robství vysvobodilo. Bohužel, pohleďme na společnost lidskou nyní! Socialismus vyloučil Boha z rodiny, a žena padá zase do otroctví mužova. Často muž vyčítá ženě modlitbu, brání jí do chrámu Páně choditi, trýzní ji k vůli sv. zpovědi. Tam vede nedostatek sv. náboženství. Kdyby měl v sobě kusa citu pro právo, věděl by, že pojal ženu za družku života, že se zavázal učiniti jí pobyt na světě spokojeným, že však by jednal zcela nespravedlivě, kdyby

ji připravoval o království nebeské. Kéž by takových rodin bylo málo, kéž by Duch Sv. osvítil každého, prvé nežli vejde do svazku tak těžkého!

* * *

Až dosud jsme, milí přátelé, uvažovali více o nepravosti, která má název: hřích poroučeti. Zdálo se nám, že takořka krev Kristova volá do nebe o trest na takového hříšníka. Ne lépe na tom jest, kdo byl slabochem a *ke hříchu svolil.* Podívejme se zase na nešťastného Piláta!

Opět před zástupy stojí Spasitel. Tělo krvavé, na hlavě trnová koruna. Útrpností jest jat i pohanský vladař. Ukazuje na Krista a volá: »Ejhle člověk!« Domníval se, že se nad Ním smilují nyní i Jeho nepřátelé. Vždyť dobře věděl — svědomí mu tak říkalo — že Pán Ježíš zlého neučinil, že židé vydali Ho jen ze závisti. Chtěl Ho tedy propustiti. Ale se zlou se potázal. Tím více křičel zástup: »Ukřižuj, ukřižuj ho!« Ba rozzuřený a farisey poštvaný lid vyhrožoval i žalobou u císaře, bude-li Kristus propuštěn. A vladař? Aby se židům zavděčil a měl od nich pokoj, *svolil,* aby byl nevinný Beránek ukřižován. Při tom dle Písma sv. nechal si naliti vody na ruce, řka: »Nevinen jsem já krví tohoto spravedlivého!« Ó lehkověrný Piláte! Vodou jsi nesmyl ničeho. Ty's měl moc, byl jsi soudcem, ty's poznal nevinu, proto jsi neměl svolovati. Tvou povinností bylo hájiti spravedlnost. A že jsi tak nečinil, jsi vinen krví Kristovou.

Hřeší, kdo činí nepravost, ale má také hřích, kdo k nepravosti svoluje, ač jí mohl zabrániti.

Otec jest pánem rodiny a strážcem dítek svých. Má rázně zakročiti, kdyby u nich viděl hřích. A jak mnohý otec bývá slabochem! Říkáme, že mu děti přerostly přes hlavu Žena je omlouvá, a on povoluje, aby nebyl rodinný klid porušen. — V mnohém domě dějí se nedovolené schůze, nèplecha. Hospodář ví o všem, poznává dosah hříchu, pohoršení, mohl by zakročiti, než bojí se nepříjemností, povoluje. Nešťastný člověče, neumývej rukou jako Pilát! Krev Kristova také na tebe s kříže stéká a tvůj šat třísní, abys poznal, že jsi se dopustil hříchu cizího a že za něj budeš před Soudcem věčným odpovídati!

Mluvil jsem nedávno o muži tyranu. Zde obrázek muže slabocha. Vlašské přísloví dí: V takové chýši není pořádek, kde kohout mlčí, a slepice kokrhá. Není dobře, kde žena svými rozmary vždy prorazí, a muž ke všemu svoluje. Žena rozumná může i manžela hříšného přivésti na pravou cestu. Než žena nerozumná svými rozmary činí z domu očistec. Kazí děti, dcery vydává na pospas zlému pokušení, zlé příležitosti, vymýšlí rozmanité schůzky, a běda, kdyby se muž ozval. Slaboch, aby měl pokoj, povoluje. Běda muži slabochu!

Otec slyší synovy řeči, vidí u něho ošklivé noviny, znamená, jak chodí do neslušných společností — ale nezakročí rázně, nýbrž mlčí, a tím i svoluje. A na místo svatého pokoje, jak se vymlouval,

rozpoutá se v jeho nitru bouře — to zlé svědomí, které mu vyčítá cizí hřích.

Ostatně nezůstaňme jen doma, m. př.! Přemýšlejme na místa, kde býváme, na osoby, s nimiž obcujeme! Nejsme si snad vědomi, že jsme mohli zabrániti hříchu, ale že jsme k vůli pohodlí k němu svolili? Snad jsme dovolili, by se před námi lhalo, rouhalo, potupně mluvilo o sv. náboženství. Snad jsme dovolili, by se u nás četly nepěkné spisy, konaly neslušné zábavy. Či něco podobného vyčítá nám vnitřní náš soudce? Ó Bože, jak si dnes ošklivíme tyto hříchy! Jak si budoucně dáme pozor!

Přišel ke zpovědi král a vyznával se všeobecně ze hříchů. Ke konci mu však řekl zpovědník: »Dobře, pane, nyní jste se vyznával jako člověk, vyznávejte se ještě jako král, co jste učinil a co zanedbal!« Podobně volám dnes já. Často jsme se vyznávali, m. př., jako hříšníci obyčejní, zapomínajíce na své povinnosti a na přestupky proti nim. Nuže, zpovídejme se také jako otcové, matky, učitelé, hospodáři, úředníci, zda jsme snad něco nepřikazovali proti zákonu Páně, či nepřivolili k něčemu, co se s vůlí Boží nesrovnávalo. A potom bude naše zpověď úplná, bude se líbiti Pánu Bohu a zajistí nám odpuštění. Amen.

III.

Ke hříchu ponoukati.

»Běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení pochází!« Mat. 18, 7.

Čteme ve sv. evangeliu, že pekelné kníže odvážilo se i na Syna Božího, aby ho svedlo ke hříchu. Ďábel použil všech tří pramenů nepravostí: žádosti těla, žádosti očí i pýchy života, aby došel svého cíle — ale nepochodil. Byl odbyt pádnými slovy: »Kliď se, satanáši, neboť psáno jest: Pánu Bohu svému se klaněti, a jemu samému sloužiti budeš!« Mat. 4, 10.

O čem jsem nyní vypravoval, není nadarmo psáno v bibli posvátné. Zajisté dává se nám návod, jak si máme počínati, když mocné pokušení doléhá na nás. Ó, kéž by vždy pádně byl odražen útok zlého nepřítele slovy: Kliď se, satanáši, neposlechnu tebe, raději umru, nežli bych hříchem urazil Pána Boha!

»Bděte a modlete se!« napomíná sv. apoštol. Ano bdíti musíme a modliti se, nebo ďábel používá každé vhodné příležitosti, by mnoho obětí dostal do svého osidla. A pokušitel pekelný používá často za nástroj i hříšného člověka, by jiné připravil o nebeské království. Že může člověk tak se snížiti a ďáblu býti náhončím! Jakou odměnu mu dá černý hospodář za takovou námahu? Praví přísloví. »Čiň čertu dobře, peklem se ti odmění!« Ano za nejlepší službu čeká toho, kdo pomáhal peklu, také propast pekelná. Tato služba není nic jiného, leč čtvrtý cizí hřích, jenž se nazývá: ke hříchu ponoukati. Rozvažujme dnes, abychom poznali jeho nicotu a pak se ho varovali!

Pojednání.

Pán Ježíš učil slovem i příkladem. Jeho veškeren život byl jen ukazovatelem cesty k bráně nebeské. A po Jeho odchodu na nebesa, máme v dějinách církevních velmi mnoho příkladů, jak i sv. apoštolové, mučenníci, vyznavači, panny i vdovy pobízeli k věčné blaženosti nejen ústy, ale také svými skutky. Ó blahodárné působení! Když dáš hladovému žebráku kus chleba, vykonal jsi veliký skutek. Než mnohem více jsi učinil, jestliže jsi svým příkladem a napomínáním ze hříšníka učinil přítele Božího. Kdo ztraceného syna přivedl nazpět do domu otcovského, nalezl démant, jenž jej bude zdobiti na věky. Arci takové zásluhy nepochopí, leč kdo má čistou lásku k bytosti nejdokonalejší, již nazýváme Bůh. Jen láska chce se zavděčiti Bohu, a zajisté největší zavděčení, jestliže hříšník z nepřítele stal se miláčkem nebeského Pána. — Jakou radost má zpovědník, když zoufalého hříšníka učiní šťastným a spokojeným! Pro tuto radost zapomněl by rád na sebe, na své pohodlí, pro tuto radost skutečně mnozí zpovědníci obětovali i život svůj. Zpověď sama o sobě jest namáhavá, unavující, zejména trvá-li několik hodin a často. Co však při ní působí takřka zázračně, jest radost ze syna ztraceného a opět nalezeného. Ó, kéž by hříšník na tuto pravdu pamatoval! Mnohý nechce se zpovídati z bázně, ze studu, mnohý zamlčuje hřích z domýšlivosti, aby snad kněz o něm neměl horšího pojmu. Jak nerozumné! Čím lépe se vyznáš, čím lépe na sebe žaluješ, tím větší radost má z tebe zpovědník, poněvadž pozoruje, že jsi upřímným, že máš touhu po lepším životě a zasluhuješ odpuštění. Zpovědník zná tvoji křehkost, má s tebou útrpnost — chce ti poraditi, chce tě vysvoboditi z bahna nepravostí, chce ti vrátiti roucho bílé, které jsi ztratil a které jest tak nevyhnutelné k věčné blaženosti!

Jako kněz může zakusiti podobné radosti každý člověk. Najde dosti příležitosti, když jeho bližní tone ve hříchu. Tu zachrániti jeho duši, jest jeho sv. povinností. Arci naskytne se mnoho snad překážek, nevděku, ale sil nás vždy blahá myšlénka, že konáme vše jen pro království nebeské. Když pak podaří se nám svou výstrahou a pobídkou skutečně někoho zachrániti, pak teprve poznáme radost, jež nám bude v odměnu zářiti. Zda by rodiče mohlo těšiti, když by se stal jejich syn velikým a bohatým pánem, ale při tom ztratil ctnost a stal se prostopášníkem? Zda by mohlo matku těšiti, kdyby její dcera výhodně se vdala, ale před tím ztratila zelený vínek, anebo — co jest ještě horší — zapřela svoji víru? Hodní rodičové nehledí na slávu a bohatství, ale svým pobádáním spíše snaží se utvrditi ve svých dětech svaté náboženství, stud a poctivost. I kdyby naše děti trpěly hlad, jedly jen suchý chléb, jen když jim dáme království nebeské. Takové vědomí blaží hodné rodiče!

Jak mnoho může působiti hospodář na čeládku, mistr na učenníky a tovaryše, dohližitel na své dělníky slovem i příkladem!

Jen dobrá vůle! Jak potom blaží vědomí: Tohoto člověka jsem zachránil, napravil!

Než dosti již o ctnosti, která jest tak krásná, že sama se chválí i tam, kde nebývá domovem! Přihlédněme nyní k opaku této ctnosti, který se jmenuje: ke hříchu ponoukati! — Velice slavným umělcem byl Michal Angelo. Jeho obraz sv. Matky Boží s děťátkem jest dílo mistrovské. Do obličeje blahoslavené Panny vlil umělec tolik velebnosti, svatosti a krásy, že ohromen byl každý divák. Přicházeli také z daleka rytíři i jejich paní, přicházela knížata i králové, aby se podivili dovednému štětci. Mnohý doznal: »Prošel jsem svět, viděl jsem mnoho lidí, ale tolik velebnosti neuzřelo moje oko!« A byli lidé, kteří ve svatém zanícení uviděli nebesa otevřena při pohledu na obraz, a klekajíce šeptali zbožnou modlitbu: »Pod ochranu tvou, utíkáme se, svatá Boží Rodičko!« Tak krásně vymaloval Michal Angelo Madonnu.

Než slavný mnich měl jednou pokušení, aby vymaloval opak andělské veleby — šerednost pekelnou. Začal přemýšleti, četl knihy toho druhu, až konečně v mysli povstalo zanícení, a dovedná ruka svěřovala své pocity papíru. Angelo maloval ďábla. Obraz rostl, a čím více jevily se jeho rysy, tím více z něho šla hrůza. —

Přicházeli také nyní diváci, ale s odporem odvraceli zraky od pekelného knížete. Tak byl hrozný, ošklivý, odporný, hnusný! Pravá protiva svatosti na obraze Madony.

Hle, slyšeli jsme před chvílí, jak vznešené skutky koná, kdo bližního pobízí k dobrému. Bůh má v něm zalíbení, celé nebe se z něho raduje. A nyní představme si nepravost, která jest této vznešené ctnosti opakem! Ach, jak obraz ten odvrací naše oko, naši tvář! Jaký hnus, jaká ošklivost v tomto hříchu! Ďábel ponouká ke hříchu, jest to jeho řemeslo. Člověk, jenž činí podobně, jest ďáblem v lidském těle. Nemůže snad býti ohavnosti větší!

Ve Starém Zákoně se dočítáme, kterak manželka Putifarova ponoukala Josefa ke hříchu proti věrnosti manželské. A když Josef nechtěl se nechati svésti na cestu nepravou, vzala jej za plášť a popudila proti němu hněv svého muže. Josef byl dán do žaláře a mnoho let se tamo trápil. Ó kéž by každý katolický křesťan byl Josefem, nedbaje ďábelského ponoukání! Oko Boží všecko vidí, Bůh zná i nejtajnější naše myšlénky. Arci pokušení bývá mocné, kdo však odolá, získá si mnoho pro nebeské království, kdyby i za to mnoho trpěl na zemi, jako jinoch hebrejský v Egyptě. Bohužel málo máme příkladů hrdinského vítězství nad nepřítelem. Jak mnozí jdou na lep šerednému svůdníkovi! Ošemetný člověk láká druhého, slibuje hory doly, slibuje štěstí, kreslí živými barvami rozkoš ze hříchu — třeba snad i proti šestému přikázaní — a slaboch mu věří, zapomíná na Boha všudy přítomného a vševědoucího, na čest a dobré jméno a jde do nastražené sítě. Co následuje? Hřích trápí, svědomí mučí, hanba čeká již zde na světě. Mimo to jak hněvá se Bůh, jak hrozí věčná záhuba! A nemáme dokladů, jak svůdník opustil toho, koho svedl, že čin svůj zapřel,

že nechal svou oběť v neštěstí a zoufalé hanbě? Ó, kéž by každý opřel se ďábelskému svůdci, dokud čas! A kdyby i potom musil nespravedlivě trpěti jako Josef Egyptský. Lépe líbiti se Bohu nežli lidem! Lépe zachrániti si nebeské království nežli pro nepatrnou rozkoš věčně býti zavržen. Zda stojí tělesná rozkoš za to, když potom červ svědomí tolik trápí?

Jidáš byl lakomý, toužil po penězích. K vůli penězům také zradil Pána Ježíše. A hle, sotva mu peníze dali, již mučilo jej svědomí — jako v horečce bloudil z místa na místo, až se octnul před radou židovskou. Ze rtů jeho zaznívala zoufalá slova: »Zradil jsem krev spravedlivou!« A když se mu svůdcové farisejští smáli, šel a osidlem se oběsil. — A tak potěcha ze hříchu přejde, sotva hřích byl spáchán. Zbude jen oheň a červ, který neumírá, leč když byl upokojen upřímnou sv. zpovědí. — A nyní, milý křesťane, upři zraky na sv. kříž! Kdo hřeší, zradil Pána Ježíše. Zač? Svůdník mu sliboval rozkoš tělesnou. Pominula rozkoš, ostal však hřích. Činem svým zradil krev spravedlivou! Ó, jak to mučí a trápí! Co by dal, kdyby mohl hřích odčiniti! Svůdník se mu směje. Svedeného člověka jímá zoufalost. Ó, kéž by se nedal na cestu Jidášovu! Červ se utiší, když klekneš u zpovědnice a budeš žalovati na sebe. A pak zároveň slib svému Spasiteli, že nikdo tě již nelapí do svůdné sítě své, bys Boha znova urážel.

Nešťastný, kdo se dal svésti, než ještě nešťastnější, kdo se propůjčil, aby bližního svého sváděl. V ráji ponoukal had Evu, aby se rouhala Pánu Bohu. Kdo měl větší hřích: naše pramáti či její svůdce? Aj, prvním rodičům slíbil Bůh Vykupitele, ale hada odsoudil k věčné hanbě bez naděje na vysvobození! Tedy horší svůdník nežli ten, koho svedl. Větší hřích má, kdo ponouká, nežli kdo poslouchá! Před jinými lidmi snadno se mluví slova rouhavá, ale kdo smaže následky takového skutku? Snad mnohý zapomíná při sv. zpovědi na tento cizí hřích, snad neučiní dosti za něj? Co zlého hříšník učinil, má dle možnosti napraviti. Když dával pohoršení, když ponoukal, ať dle možnosti pohoršení napraví, ať bližního zachrání z tůně hříchu! Dokud tak neučiní, neodpustí mu Bůh. Arci bývá to těžká úloha, ale každý má pomysliti, že hůře by mu bylo, kdyby pro svůj hřích byl na věky zavržen. Nemůžeš-li jinak, svým chováním, celým počínáním na jevo dávej, že s hříchem nyní nesouhlasíš, že bys rád jej vymazal, že poklesku svého lituješ. A Bůh, když uvidí dobrou vůli, smiluje se nad tebou, pomůže ti, zachrání tě od smrti věčné. Amen.

LISTY KATECHETICKÉ.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené.

Napsal **Václav Oliva.**

(Pokračování.)

II. Toleranční zásady katol. Církve.

1. Katol. *Církev naprosto zavrhuje toleranci dogmatickou.* Církev zamítá všecka ostatní náboženství a sekty, proto nikterak nemůže připustiti toleranci náboženskou, *jež není ničím jiným, než náboženským indifferentismem.* Že *Církev* toleranci tuto zamítati *musí,* [1]) jest patrno a jasno z jejího dogmatu, že ona jediná jest pravou, samospasitelnou Církví Kristovou, za kterou již od dob apoštolských se vydává, a ode všech, kdož dobré vůle jsou, dle jistých kurií poznává. Extra ecclesiam non est salus [2]) Z této

---

[1]) »*Církev jest vskutku nesnášeliva* v tom smyslu, že *nikdy nemate pravdy s bludem; ani nemůže připustiti,* aby bylo komu volno zamítnouti pravdu, když byly její nároky rozumu jeho přesvědčivě předvedeny.« (Gibbons 244.) »*Nesnášelivost vzhledem na učení jest dokonce podstatnou známkou pravého náboženství.*« Neboť ve skutečnosti pravda, která ji oprávňuje, jest neměnitelna, ode všech okolností nezávisla. Veškeren svět musí se této pravdě podložiti a dle toho říditi, ona však přel nikým nemusí se shýbati. Kdo nemá této pravdy, mýlí se! Vyjednávání a výminečné úmluvy nemohou oproti ní se uzavírati. Buďto všechno anebo docela nic. Kdo této pravdy nemá, žije v bludu. *Tato* nepodajnost a *neproměnlivost v učení nalézá se ovšem jedině v katol. Církvi,* a to od pradávna, a *právě to jest nejpádnější důkaz její pravdy* a božského povolání jejich pastýřů. Plna shovívavosti ku slabostem, ale od pradávna a po *všechny časy bezohledna k bludům.* (Davídek 80—81.)

[2]) Symbol sv. Athanáše; dekrét k Jakobitům či bulla Eugena IV. »Cantate Domino;« allokuce Pia IX. dne 9. prosince 1854, kdež mezi jiným se dí: »Tenendum quippe, ait, *ex fide est, extra apost. Rom. ecclesiam salvum fieri neminem posse,* hanc esse unicam salutis arcam; hanc, qui non ingressus fuerit, diluvio periturum.« *V Syllabu* 15—18 *zavrhuje se jak indifferentismus, tak latitudinarismus. Konstituce Lva XIII. di o indifferentismu, že obsahuje vlastně atheismus.* »Quibus enim Deum esse persuasum est, ii, modo constare sibi nec esse perabsurdi velint, necessario intelligunt, usitatas in cultu divino rationes, quarum tanta est differentia maximisque etiam de rebus dissimi-

příčiny katol. Církev všemožně hledí pravou víru Kristovu, již chová, šířiti a jinak smýšlející do svého lůna přivésti,[3]) avšak při konversích užívá prostředků pouze spravedlivých a zákonitých, odsuzujíc veškeré násilí,[4]) podvod, klam, úskok, faleš a pod. (Aichner 154.) *Pramenem nepravé tolerance,* jak již podotknuto, *jest indifferentismus.* A tu z neoprávněnosti, či lépe nemravnosti indifferentismu, možno methodou negativní dokázati nutnost a pravdivost katol. zásady o toleranci dogmatické. Rozeznáváme *tři druhy* indifferentismu, a to: indifferentismus filosofický, náboženský a dogmatický.

a) Nejhorším jest *indifferentismus filosofický*, jenž stejně cení pravdu i lež, jenž stejně si váží, anebo neváží úsudku jakéhokoliv, ať pravdivého či klamného, jenž každou domněnku staví po bok neklamné pravdě a jenž, co se týče náboženství, zvrhá se

---

litudo et pugna, aeque probabiles, aeque bonas, aeque Deo acceptas esse omnes non posse.« (»Immortale Dei« p. 21. 22.)

[3]) V allokuci 17. prosince 1847. dí Pius IX.: »*Nullis ullo unquam tempore curis* laboribusque *abstinebimus, ut* per ipsius Christi gratiam *eos qui ignorant* et errant, *ad unicam* hanc veritatis et salutatis *viam adducamus.*«

[4]) »Bylo *vždy základní zásadou,* kterou hlásali *papežové i jiní hodnostáři,* že křesťanští panovníci nebo missionáři *nemají vykonávati žádného násilí* nebo nespravedlivého vlivu, *usilujíce obrátiti duše na víru Krista Ježíše.* — *Sv. Augustin* a druhové jeho, které poslal papež Řehoř I. do Anglie, aby obrátili národ, uspěli pokřtiti na pravou víru krále Ethelberta a mnoho jeho poddaných. Panovník tento v zápalu své horlivosti staral se úzkostlivě o to, aby poddaní hned následovali jeho příkladu; ale missionáři ho napomenuli, aby se úzkostlivě chránil všeho násilí, obraceje národ svůj; neboť křesťanské náboženství se má přijati dobrovolně. — *Papež Mikuláš I.* rovněž vystříhal Michala, krále bulharského, aby neužíval moci nebo nucení, obraceje modloslužebníky. — *Čtvrtý sněm toledský,* synoda veliké váhy v Církvi, nařídil, aby nikdo nebyl nucen, proti své vůli přijati víru křesťanskou. A budiž připomenuto, že tento sněm sestával ze všech biskupů španělských; a shromáždil se v kraji a v čase, kde měla Církev téměř neobmezenou moc, a v národě, který se vyličuje jako nejfanatičtější a nejnesnášelivější z celé Evropy. — Nikoho snad nelze více považovati za upřímnějšího představitele svého věku než *sv. Bernarda, opata Clairvauxského.* Byl vtěleným duchem středověku. Jeho život jest klíčem, jenž otvírá pohled na stupeň snášelivosti té doby. Uslyšev, že fanatický kazatel popuzuje lid k násilnostem proti židům jako nepřátelům křesťanstva, pozvedl sv. Bernard výmluvný hlas svůj proti němu a vysvobodil tento pronásledovaný lid z nebezpečenství, jemuž byl vydán. — Abych *neuváděl příliš mnoho příkladů,* dovolte mi jen uvésti krásný list poslaný *od Fénelona, arbibiskupa kambrijského,* synu Jakuba II., krále anglického. Tento list jest nejen obrazem citů jeho srdce, ale vyslovuje v tomto zvláštním případě ustanovení Církve, již byl vynikající ozdobou. »Zvláště pak,« píše, »*nenutte nikdy svých poddaných ku změně víry.* Žádná lidská moc nevystihne nedostupných úkrytů svobodné vůle srdce. *Násilí nemůže přesvědčiti lidi:* může je jen učiniti pokrytci. Poskytněte občanské svobody všem, ničeho neschvaluje jako lhostejný, ale snášeje trpělivě vše, co snáší všemohoucí Bůh, a snaže se, abyste obrátil lidi mírným přesvědčováním.« (Vie de Fénelon). — Jest sice pravda, *že Církev katolická nešetří obětí* a neleká se obtíží, aby přivedla člověčenstvo k tomu, aby přijalo její víru . . . Ale *odmítá použití nějakého nespravedlivého vlivu,* usilujíc obrátiti duše.« (Gibbons 241—243.) Kde užívalo se při »obracování« *proti vůli a intenci* Církve *od moci světské násilí,* jako na př. u nás po bitvě bělohorské, *lid obracel se toliko na oko a v srdci doutnala stále jiskra bludu.* (Srov.. »Dějiny náboženského hnutí v Čechách« od Dr. Rezka!) Násilí při obracení nevyplatilo se nikdy. *Tlak budí protitlak.*

v náboženské zoufalství. Neznamená vlastně nic jiného, než principielní ubíjení, smrt lidského rozumu a v zásadě jest identickým se skepticismem.

b) Náboženský indifferentismus vychází ze zásady, že všecka náboženství, jak je nalézáme u národů kulturních i divokých, všech časů a všech míst, mají stejnou cenu, že náboženství tato bez všelikého rozdílu jsou všecka pravými, že jsou pouze zevnější formou jednoho a téhož náboženského instinktu.

c) Dogmatický indifferentismus rozeznává se od náboženského pouze tím, že, místo aby stejnou cenu přičítal náboženstvím všem, přičítá ji pouze náboženstvím křesťanským, t. j. že všecky denominace křesťanství má za stejně pravé a cenné, že spokojuje se pouze s náboženstvím a mravoukou přirozenou (mravní) a zamítá veškeré »dogmatické formulkování« t. j. že nedbá nadpřirozeného zjevení, chová se k němu lhostejně a chladně.

Že veškeren indifferentismus [5]) jest neoprávněným, ba nemravným, uzná každý, mimo jiné, i z těchto důvodů: α) *Pravda*, jak zdravý rozum usuzuje a Bůh Sám potvrzuje, *jest toliko jedna;* proto běda tomu, kdo nesnaží se pravdu tuto nalézti. »Dvěma pánům sloužiti nelze.«

β) Indifferentismus považuje *největší zájmy člověčenstva — víru — za něco lhostejného,* věčnou spásu za věc tak nepatrnou, že nestojí za řeč, že netřeba o ni se starati, za něco, »co má od dobrozdání a libovůle záviseti, čímž se otvírá do kořán brána náboženské netečnosti a libovůli jednotlivce,« ač týmž indifferentismem, jak život ukazuje, t. j. vlastně jeho hlasatelé, přívrženci, i při nejmenších zájmech politických, opovrhují a dle něho se neřídí.

γ) Iindifferentismus »vychází *od klamné zásady, že pravdu, a tudíž i pravou víru poznati nelze;* ona jest tudíž nemravná, jsouc urážkou pravdy a porušením přirozeného mravního zákona, jenž velí člověku pravdu hledati a když ji nalezl, bludu se zříci. (Dr. Brychta, str. 110.)

δ) Indifferentismus naprosto *zavrhují* nejen Církev katolická, ale i *všecka ostatní,* alespoň poněkud seriosní *náboženství, znamenití mužové a praktický život. Zamítání indifferentismu* či povinvinost dogmatické intolerance *jest v podstatě náboženství a člověka* jakožto bytosti duševní, jakož i ve *snaze sebezachování* u všech náboženských společností křesťanských, jež alespoň poněkud věří, že pravdu mají, tak hluboce vštípena, že ji nikdy vykořeniti nelze.

---

[5]) Můžeme říci s *Filipem Laicusem*: *Církev snese pronásledování* třebas ještě *větší,* nežli bylo *Neronovo,* snese *útržky a hany* doby *Lutherovy a Kalvínovy,* ale *nesnese náboženského indifferentismu.* Ten kdyby všude zavládl, byl by hrobem Církve... O »*velmoci indifferentismu*« pěkně a věcně jedná *F. Norikus*: »Klarheit und Entschiedenheit« München 1896, str. 9. nn., na př. »*Indifferentismus jest velikým nepřítelem* Církve, větším, než na první pohled se zdá. Pronásledováním křesťanů Církev se šířila a upevňovala, *krev křesťanů byla semenem víry, víra však indifferentismem hyne.* Onť podobá se *červu,* jenž, kdyby již v zárodku zničen nebyl, *podhlodal by překrásný strom sv. Církve*...«

Právem dí tu *Kant:* »Větou: »mimo Církev není spasení« mluví katolická Církev mnohem konsequentněji, než protestantská, jež dí, že člověk může spasen býti i v katol. Církvi. Neboť, je-li tomu tak, jak dí Bossuet, tu nejjistěji člověk učiní, stane li se katolíkem, ježto nemůže více si žádati, než aby raději byl *spíše* spasen než *pouze* spasen.« *Symbolické knihy* všech *protestantských sekt* [6]) za první podmínku spásy vždy pokládají zamítnutí nauk jim odporujících (bludů), zvláště bludů »papežských«; důkaz to v neprospěch indifferentismu. A posléze: »Ostatek byla by *nesmírně bludnou domněnka*, že pouze nenábožní lidé jsou tolerantními a lidé pobožní nutně nesnášelivými. Právě opak jest ponejvíce pravdou, jak porovnání Františka Saleského, anděla mírnosti a pokory, s otcem nevěry, Voltairem, dokazuje: Ano *nevěrec, jenž má plná ústa tolerance, bývá sám nesnášelivým až běda*, ba i krev prolévá, jak atheismus francouzské revoluce r. 1793 a nejnověji francouzské komuny r. 1871 ukazuje.« (»Kirchenlexikon« d. c.)

Církev, jak z řečeného patrno, *nikdy nemůže připustiti snášelivost dogmatickou*, ježto »snášelivost taková byla by náboženskou lhostejností, zradou, ano popíráním zjevení Božího.« (Dr. Brychta 109).

2. *Církev*, ač naprosto zamítá toleranci dogmatickou, *učí a hlásá*, ba za povinnost křesťanskou prohlašuje *toleranci občanskou.* [7])

Církev pamětliva slov *sv. Augustina:* »Qui sententiam suam, quamvis falsam atque perversam, nulla pertinaci animositate defendunt, praesertim quam non audacia suae praesumptionis pepererunt, sed a seductis et in errorem lapsis parentibus acceperunt, quaerunt autem cauta sollicitudine veritatem, corrigi parati, cum invenerint, nequaquam sunt inter haereticos deputandi,« [8])

---

[6]) Srov. článek: »Symbolické knihy protestantské«. Píše Václav Oliva. (»Hlídka« 1901.)

[7]) Překrásná jsou v tomto směru slova *koncilu pražského* (d. c. 46.): »Ea enim Ecclesiae catholicae *intima est persuasio et perpetua doctrina*, quam etiam *praxi monstrare* semper studuit, *ut veritas, justitia et charitas* sine acceptione personarum, quae apud Deum non est, *cuivis proximo exhibeatur*. Inde quascunque persecutiones alienorum a fide praetextu religionis factas numquam non condemnavit, et quantum poterat, cohibuit. Quamvis intime cupiat, ut qui in tenebris sunt et in umbra mortis sedent, ad veram fidem redeant, et ut convertantur, ferventer oret, jugiterque laboret, *violentiam tamen animis quomodocumque illatam aversatur omnino*, atque persuadere veritatem ac corda flectere mavult. *Non minus* vero materna sollicitudine a filiis propriis *omnia*, quae pretiosum donum fidei in *discrimen adducere possint, vigilantissimo studio semovere conatur*. Quid enim prodesset homini universa, etiam favores laudesque aliorum lucrari, si animae suae detrimentum pateretur? *Hinc* fideles nostros pro Deo et propter Deum *monemus prae caeteris*, »ut sanctam fidei suae *confessionem ab omni contagionis corruptione vigiles humilesque custodiant.«*

[8]) Ep. 163. in c. Dixit 29. C. 24. qu. 3. — Salvianus dí: »*Veritas apud nos* est, sed illi apud se esse praesumunt. Errant ergo, sed *bono animo errant . . . Dolendi ergo potius, quam persequendi sunt*, commiseratione, non odio digni. Quodsi Deus eos tolerat, qui a vero deviant, iisdem beneficia exhibet multiplicia, inique agere censendus est homo ille, qui innoxie

jakož i slov velikého *papeže Pia IX.*: »qui verae religionis ignorantia laborant, si ea sit invincibilis, nulla ipsos obstringi hujusce rei culpa ante oculos Domini,« *ač zavrhuje bludy, nezavrhuje osob bloudících* (bludařů), ježto ponejvíce error invincibilis činí je pouze bludaři materiálními.[9]) Láska k bližnímu velí, abychom za bližního považovali každého člověka a milovali jej jako bratra (1. Jan 2, 10. n.; 4, 11. atd.), jenž vykoupen byl předrahou krví Kristovou. *Takovouto toleranci hlásal* apoštol národů *sv. Pavel*, hlásali *otcové nejstarších dob*, hlásala *Církev po všecky věky* při svých missionářských zájmech, jak u pohanů, tak u židů.[10]) Veškeré *výčitky*,[11]) jež se Církvi v tomto ohledu, hlavně od liberálů, nevěrců a protestantů činí, jsou *naprosto neoprávněny* a bezdůvodny, jak nejnovější badání historických pramenů ukazuje.

3. *Snášelivost politická*, ač per se jest nedovolenou, přece *za jistých okolností* (ex accidenti) *může býti mravně dovolenou*; záleží tedy její dovolenost od podmínek, jež vyplývají buď z práva

errantes, quod secum idem non sentiant, persequi velit.« (Schöpf: Das Kirchenrecht IV. 577.)

[9]) Významně o tom dí *V. Lefler* (Čas. kat. duch. 1892, 424): *Zásadou katolicismu bylo vždycky, aby prostředky mírnými lid bludem nakažený uzdraven byl* »Intellige locutionem, blasphemiam evitabis« radil sv. Augustin a dle jeho příkladu snažili se a snaží se všickni katoličtí apologeté, aby katolickou pravdu oproti bludu vyznačili, a co nejvíce možno objasnili. *Zcela jinak počínali sobě a počínají podnes bludaři*, když ku vládě nad katolickými občany se dostali. Pod praporem »kulturního boje« *znásilňují katolíky*: biskupy posílají do vyhnanství, všemožně přetrhují jich spojení se sv. Otcem, uzavírají kostely aneb obmezují výkony náboženské katolíků zdmi chrámovými, zakazují průvody veřejné, manifestace ducha katolického, pod rouškou náboženské tolerance berou katolickým rodičům a katol. Církvi přirozené jich právo vychovávati po katolicku dítky své. *V moderním liberálním zákonodárství a v počínání liberálních vlád naproti katolíkům zahrnuty jsou známky nepřátelství k Církvi katol., všem haeresím vlastní.*«

[10]) Ponévadž *velmi nesnadno jest určiti* u kacířů *hranici nevědomosti*, jež hříchem je a hříchem není, tu *soud* o těch, kdož jako kacíři zemřeli, *sluší ponechati Bohu*. Praví P.us IX. v allokuci 9. prosince 1854. »Enimvero, ait, cum soluti corporeis hisce vinculis videbimus Deum sicuti est, intelligemus profecto, *quam arcto pulchroque nexu miseratio ac justitia divina copulentur*; quamdiu vero in terris versamur mortali hac gravati mole, quae hebetat animam, firmissime teneamus ex catholica doctrina, unum Deum esse, unam fidem, unum baptisma; ulterius inquirendo nefas est.«

[11]) Mnohé *protestanty* velice *matou důkazy*, jako: »Katolíci hlásají velice ochotně svobodu svědomí tam, kde jsou v menšině. Ale kde dosáhnou převahy počtem a mocí, tam ničí tuto svobodu, protože jejich víra učí netrpěti jiného učení než katolické. Jest tudíž naprosto nutno, aby jim nikdy nebylo dovoleno užívati této výhody. V tom však jest veliké nedorozumění, *pocházející z toho, že neznají katol. učení v jeho plnosti*. Nebudu ho dovozovati svými důvody ... uvedu *velikého bohoslovce Bekana* (Martin Becanus, jesuita nar. 1561, † 1624), který učil v době, kdy byl boj mezi protestantismem a katolicismem nejprudší. Praví, že *vladař má trpěti náboženskou svobodu*, přináší-li státu nebo společnosti více škody, potlačovati ji . . . Jeden *z rozšířených bludů*, které zachvátily mysli v naší době, jest, že *v dřívějších dobách byla Církev spojena s knížaty* na utlačování národů. Jest to hnusná pomluva, kterou snadno rozpráší dost nepatrná znalost dějin církevních . . .« (Gibbons 244. n.)

přirozeného, buď positivně božského. Protože státní moc není ani učitelkou náboženství, ani nosičem božského zjevení, patrno a jasno, že, pokud se týče, tolerance »stát, v němž více náboženství bytuje, mnohem dále půjde, než Církev, jež ohraničena (uzavřena) jest svou naukou.« (Treudelenburg: Naturrecht auf dem Grunde der Ethik, 2. vydání, Lipsko 1868, 396.)

Tolerance státní per se jest nedovolenou, neboť »*Církev staví se s bludem na roveň* a pravé víře odtud nebezpečenství hrozí.« (Dr. Brychta, str. 110.)

Při toleranci politické dobře musí se *rozeznávati mezi státem katolickým a státem vůbec.*

Ve státě čistě katolickém, kde vzájemný poměr mezi Církví a státem řídí se dle zákonů Božích, *tolerance politická nikdy se nedovoluje.* Katolický stát, jak již ze jména vyplývá, uznává pouze katol. náboženství za jedině pravé a Církev katolickou jedině za Církev od Krista Pána založenou a proto musí vykonávání kteréhokoliv jiného náboženského kultu ve svém území považovati za hřích. Krátce dí *Aichner:* »in tali statu *principi tamquam advocato incumbit, ut ecclesiae suae doctrinam,* quantum in se est, *sartam tectam servet*, eos, qui, ecclesiae auctoritate posthabita, dogmata jam rite definita impugnare pertinaci animo pergunt, auctoritate sua compescat, atque libros eorundem perniciosos e republica sua proscribat.« *Důvody* jsou následující: *a) blud nepožívá* a nemůže požívati *těchže práv jako pravda, b)* jest dle katol: morálky — dle níž katol. stát povinen jest se říditi — *hříchem spolupůsobiti při rozšiřování bludu* a pravověřící (katolíky) vydávati v nebezpečí, že od pravdy, alespoň někteří, odvedeni budou, *c) důmysl politický* směřující jedině ku blahu státu, *nutně toho žádá,* aby u *poddaných panovala jednota ve víře*, neboť »jednota ve víře jest drahým statkem, *basí* a kořenem *jednoty státní*, již tedy bez velmi dostatečných důvodů, proti znění smluv (konkordátů) a bez vůle národa nemůže býti v šanc vydána« (Hettinger: Fundamentaltheologie, 2. vydání, Frýburk 1888, 486.); dále »*unitas religionis* ad rectam reipublicae administrationem populique vigorem servandum *quam maxime conducit*, e contra vero dissidia in religione in labem etiam societatis civilis cedunt,« (Aichner) anebo, jak dí *Görres*, »jako ti, kdo trpí horečkou, po horku bývají zachváceni zimou, tak spoluexistence více náboženství plodí jednak hádky a spory, jednak náboženskou vlažnost a indifferentismus.«

Dle těchto názorů *řídil se celý starověk a řídí se Církev podnes,* jak patrno z encykliky »Immortale Dei« *papeže Lva XIII.*, kdež se dí, že jako nikomu není dovoleno přiznávati se k náboženství »quam maluerit, sed quam Deus jusserit, quamque certis minimeque dubitandis indiciis unam ex omnibus veram esse constiterit: eodem plane modo civitates non possunt citra sceluś... adsciscere de pluribus generibus (religionis) indifferenter quod libet, omninoque debet eum in colendo numine morem usurpare modumque, quo coli se Deus ipse demonstravit velle.«

Veřejné státní blaho mnohdy *politickou toleranci*, anebo i paritu, ku jiným nekatolickým společnostem církevním nejen dovoluje, ale i *za jistých okolností za povinnost klade*. Rozumí se ovšem samo sebou, že rozumný politik nikdy nebude říditi se zásadou, že katolický stát má, pouze aby vyhověl duchu času, katolický ráz svůj setříti a beze všech důvodů katol. Církev na roveň ostatním vyznáním a církvím postaviti tam, kde posud jinověrců nebylo; než, kde odůvodněné příčiny jsou, nebylo by správné násilím jiná vyznání potlačovati, »nam *eadem prudentia, quae seminari zizania vetat, illa in agro forte jam prognata nonnunquam tolerare suadet, eoquod vel* dignosci non queant a tritico vel cum isti sint implicata, sine *periculo ipsius tritici evelli non possint.*« (Aichner). Stává se často, jak dí *Schenkl*, že jest nemožno, aby panovník ve svém území toliko jedno náboženské vyznání hájil a obraňoval, buď že naprostá nutnost, buď že zřejmý prospěch, anebo i větší nebezpečí hrozící jak Církvi, tak státu, jež jinak odvrátiti se nedá, velí, aby bludné vyznání se tolerovalo. *Sám papež Lev XIII.* takovouto toleranci *nezamítá*: »Revera si divini cultus varia genera eodem jure esse, quo veram religionem, ecclesia judicat non licere; *non* ideo tamen eos *damnat* rerum publicarum *moderatores*, qui, magni alicujus aut adipiscendi boni aut prohibendi mali causa, moribus atque usu patienter ferunt, ut ea habeant singula in civitate locum.«

Mnohdy stává se, že v území, *prve než panovník ujme se tam vlády, rozhostily se různé sekty* a náboženská vyznání, ba že dosáhly, ať již způsobem dovoleným či nedovoleným jistých práv, jež jim zaručena jsou zvláštními úmluvami a zákony; tu nezbývá jiného, než *pro blaho státu a Církve ponechati vše při starém*, neboť takováto tolerance velice se liší od uvádění nových vyznání ve stát.

Jinou otázkou jest, kdy *dovoleno*, by ve *státě čistě katolickém mohla se zaváděti jiná vyznání*. Dle všeobecného názoru *dovoluje se to* tehdy, když *by bránění jiným vyznáním přinášelo více škody* než užitku, anebo trpění jich přinášelo více užitku než škody. Dí sv. *Tomáš Aquinský:* Ritus infidelium tolerari possunt vel propter aliquod bonum, quod ex eis provenit, vel propter aliquod malum, quod vitatur . . . scilicet ad vitandum scandalum vel dissidium . . . vel impedimentum salutis eorum, qui paulatim sic tolerati convertuntur ad fidem. S. Th. 2, 2, q. 10, a. 11.

Vyplývá z hořejšího samo sebou, že *nikterak by nebylo správno, aby státem naprosto všecky sekty protestantské*, sekty mohamedánské, ba i pohanství *musilo se tolerovati*, ježto přemnohé z nich hovějí naukám naprosto nekřesťanským, jež, kdyby provésti se měly, zahubily by stát nadobro. Z té příčiny i u nás některé sekty jsou zapověděny.[12])

[12]) *V Rakousku* zákonem *uznaná* církevní a náboženská společenstva (katol. čtenář ať se neleká této mluvy »úřední«!) jsou katolické (římského, řeckého a arménského ritu), evangelické (augsburského a helvetského vyznání), řecké nesjednocené (řecké a arménské orientální), židovské. Nařf-

Jednota víry, jakmile jiná vyznání jsou státem buď *tolerována,* anebo dopřána jim parita, ať již tak stalo se přísahou panovníkovou, anebo konkordáty, anebo posléze dlouhým zvykem, *nesmí nikdy násilím se zaváděti* dle zásady: »Si cum haereticis pactus es aut foedus iniisti, debes integre et sincere servare illis fidem non minus, quam catholicis.« Molanus: De fide haereticis et rebellibus servanda I, Coloniae 1584, 29.

Tolerance politická dělívá se ve *dva druhy:* a to 1. v toleranci politickou, jež dovoluje jiným vyznáním pouze vykonávání bohoslužeb, a 2. v toleranci, jež příslušníkům jiných vyznání uděluje všecka občanská a politická práva (tolerantia religionis exercitii, tolerantia jurium politicorum et civilium).

1. Jaksi *nejnižším stupněm* tolerance politické jest *dovolení ku společnému vykonávání bohoslužeb jinověreckých.* Dle této mohou jinověrci: *a*) konati bohoslužby své nejen ve svých rodinách, ale i více rodin dohromady, společně, ve shromážděních veřejných.

b) Protože veřejná shromáždění jinověrců mají ráz a charakter společnosti náboženské, mohou domáhati se veřejného uznání jakožto společnosti náboženské a všech práv, jež takovéto uznané společnosti patří.[13])

Vykonávání bohoslužeb jinověreckých může se díti *buď veřejně, nebo privátně.* Publicum (exercitium religionis), ubi non solum cultus Dei publicus nullis omnino angustiis coarctatur, sed generatim omnia jura tali confessioni propria in exitum deduci permittuntur. Privatum, ubi tum cultus publicus (na př. neužívá-li se zvonů, nekonají-li se veřejné průvody a p.), tum generatim jura religiosa quibusdam restrictionibus limitantur.« (Aichner d. c.)

2. *Práva politická a občanská přívržencům tolerovaných sekt* udělovala se a udělují, jak z historie jasno, *ne vždy a všude stejně.*

---

zením min. kultu a vyučování (sic!) ze dne 18. října 1877. č. 99. ř. z. bylo vysloveno uznání starokatolické náboženské společnosti, která zadost učinila § 1. zák. ze dne 20. května 1870. č. 68. ř. z., na základě § 2. tohoto zákona pod názvem »starokatolická církev«; naf. min. kultu a vyučování ze dne 30. března 1880. č. 40. ř. z. byla uznána evangelická církev bratrská. *Neuznány (zakázány) jsou* tyto náboženské společnosti: bratří světla, němečtí katolíci, svobodné křesťanské obce; sekty: novojerusalémská, novosálemská, sekta Janových bratří, vyznavačů čisté křesťanské nauky, nazarenů, »svobodné církve rozumu«, nazarejských, následovníků Kristových, pak všecky ty spolky, které pod jakoukoli zástěrou náboženského vyznání sledují cíle politické (naf. min. ze dne 16. listop. 1851. č. 146, ze dne 26. března 1858 čís. 47, ze dne 20. července 1860 č 183.) Instruktivní článek o tom: »Náboženská vyznání zákonně neuznaná.« Napsal Josef Kobosil. (Čas. katol. duch. 1898, 393.) — Katol. římské náboženské společenstvo (sic!) je zákonem uznáno. Krásně píše Gibbons (275.): »Co se mne týká, dám mnohem *raději přednost soustavě zavedené v naší zemi* (Americe), kde se opatřují časné potřeby Církve dobrovolnými příspěvky věřících, před soustavou, která platí v mnohých končinách Evropy (kdo čteš, rozuměj!), *kde jest Církev podporována vládou,* která slabě nahrazuje *hrubé bezpráví, jež způsobila Církvi, zabavivši všecko její jmění kostelní.* A Církev platí draho za tuto náhradu; neboť musí snášeti ustavičné *pokusy o vliv a trapné zasahování moci státní,* která se snaží učiniti ji odvislou na sobě . . .«

[13]) Má-li některá *společnost náboženská považovati se za »osobu právní«* (persona juridica), musí se tak prohlásiti anebo státi *zvláštním aktem.*

Udělí-li se jinověrcům ve státě právě taková práva politická a občanská jako katolíkům, nastává tak zvaná parita,[14]) a státy ony slovou *státy paritními.*

První útvar státu paritního nalézáme *v říši římské za císařů německých,* kdy totiž třem konfessím, katolíkům, lutheránům a reformovaným dána byla po celé říši i v jednotlivých territoriích stejná občanská a politická práva. Parita nejprvé udělena byla *r. 1555* tak zvaným mírem náboženským lutheránům či vlastně vyznavačům konfesse augsburské a pak *mírem vestfálským r. 1648* i kalvinistům či reformovaným, kteří od této doby zároveň s lutherány v úředním slohu nazýváni jsou evangelíky. Z říše německé šířila se parita *do všech ostatních států;* dnes až na malé výjimky skoro všude, třebas toliko na papíře, parita jest zavedena. Než i tu doznati se musí, že i ve *státech paritních stále ozývají se nářky na utiskování* a jakési pronásledování té či oné konfesse.

Parita záleží v tom, že: *a)* vyznavačům náboženství paritních udělují se *úplně stejná práva* jak politická, tak občanská, *b)* náboženstvím paritním poskytuje se *úplná svoboda,* by záležitosti své zcela neodvisle pořádati mohla, *c)* náboženstvím paritním dle počtu jich vyznavačů a dle jich stávajících poměrů zcela spravedlivě *udělují se státem potřebné náklady,* není-li nějaké zákonité příčiny, by jednomu náboženství udělilo se více než druhému, *d) zákony občanské,* jež týkají se záležitostí náboženských, *přizpůsobují se zásadám jednotlivých konfessí,* tak tedy, aby s katolíky nakládalo se jako s katolíky a s protestanty jako s protestanty, *e)* vyznavačům paritních konfessí dle počtu jich přívrženců a dle zvláštních jich poměrů ukládají se i *stejná břemena* s výjimkou, existuje-li zákonitá příčina, právní titul, aby ta či ona konfessní strana přispívala obnosem větším, anebo nesla břemena těžší, a konečně *f) hádky dogmatické,* nevybočují li z mezí slušnosti a občanské zdvořilosti, se dovolují a nepotlačují.

---

[14]) O paritě pěkný článek filosofický podává Kirchenlexikon (d. c. IX. 1521 n.), o paritě v praxi, jak zvláště v Němcích se jeví: *J. Röhm:* Der Protestantismus unserer Tage p. 296. n.

LISTY VĚDECKÉ.

Ku genesi normalií

o běžných potřebách kostelních se zřetelem k nynější době.

Podává Dr. Ant. Brychta.

Každý duchovní správce zajisté si přeje, aby služby Boží zvláště o velikých svátcích a mimořádných církevních slavnostech konaly se, i co se týče úpravy a osvětlení oltáře, důstojně, jak toho služba Boží vůbec a katolický kultus zvláště vyžaduje [1]) a duchovní užitek věřících v míře nemalé předpokládá.[2]) Je-li kostel zámožnější, aneb má-li aspoň tolik výdajného jmění, že lze z něho tak zv. *běžné kostelní potřeby* [3]) zapraviti, nepodléhá z pravidla věc žádným obtížím. V takových kostelích bývá též o tyto potřeby obyčejně slušně postaráno a duchovní správce všech nepříjemností ušetřen. Je-li ale farní kostel chudý a může-li sotva nejnutnější své potřeby obstarati — a takových kostelů je bohužel veliký počet — tu octne se zvláště horlivý a svědomitý duchovní správce často v nesnázích, jak by se měly řečené potřeby — co platí hlavně o *mešním víně* a *kostelním světle* — v náležitém kvantu a v přiměřené, předpisy liturgickými vyžadované jakosti zaopatřiti, aby se zároveň církevním normám učinilo zadost.

Dokud bylo v lidu více živé víry, vroucí zbožnosti [4]) a z ní vyplývající obětavosti, mohly i chudší kostely své běžné potřeby, ne-li zcela, tedy aspoň z velké části uhrazovati, ježto se jim dostalo mnohých darů a příspěvků, jako na př. oltářního světla, kostelního prádla, vydržování věčné lampy a t. d., tak že měly nejednou po této stránce i malé roční úspory, za něž mohly se jiné kostelní

[1]) »Služby Boží buďtež konány nábožně, s úctou a *náležitě* a s *péčí největší*.« Sv. *Bonaventura* (De sex alis Seraph. cap. 8.)

[2]) Světlo má hluboký symbolický význam. Jest obrazem osvícení mysli, čistoty, lásky a křesťanské zbožnosti, svatého zanícení a radosti a pod. »Svícemi — praví sv. *Karel Borom.* — znamenají se božské ctnosti; víra světlem, láska teplem, naděje přímou výškou svíce.« (Act. eccl. Mediolan. de instruct. bapt.) Srovn. o tom liturgisty; viz též *Ferrarisa*, biblioth. can., s. v. *candela*.

[3]) Které to jsou, jest známo a bude níže řečeno.

[4]) I zde naplňují se hluboká apoštolská slova: »Pietas est justitia erga Deum«, zbožnost koná to, čeho právo Boží (spravedlnost k Bohu) žádá.

potřeby pořiditi, nebo jiná vydání zapraviti.[5]) Za našich dnů však odkázány jsou kostely v tomto ohledu následkem náboženské lhostejnosti z pravidla samy na sebe a na své skrovné, často zcela nedostatečné prostředky, z čeho vznikají pro duchovního správce mnohé nesnáze, ježto vládními předpisy stanovená míra neboli kvantum běžných kostelních potřeb jeví se za nynějších poměrů z mnohých příčin *naprosto nedostatečnou*[6]) a duchovní správce bývá při vší šetrnosti nucen míru onu překročiti. To ale vede, jak zkušenost pobříchu dosvědčuje, k mnohým nepříjemnostem, úředním dotazům, výtkám a pod.; faráři bývá se zodpovídati, proč byla stávajícími předpisy stanovená míra běžných kostelních potřeb překročena, ukazuje se na jiné patronátní kostely, které s obvyklým kvantem těchto potřeb vystačily,[7]) a jestliže se konečně nezbytně potřebné větší kvantum »výminečně« a »bez důsledků pro budoucnost« příslušnými úřady povolí, neopomene se s patřičným důrazem doložiti, by se budoucně *více* šetřilo a t. d.

Za takových okolností bude záhodno, o běžných kostelních potřebách místněji promluviti a spadající sem nařízení objasniti.

I. Zabráním jmění církevního za císaře Josefa II. uvrženy byly mnohé farní kostely do největší bídy, an jim často nezbylo ani tolik prostředků, by mohly z nich své nejnutnější běžné potřeby zapravovati, co zavdalo příčinu k mnohým stížnostem jak se strany duchovních správců tak i zádušních účetních a budilo nespokojenost i v lidu, jenž slavnému konání služeb Božích, bohatému osvětlení oltářů a důstojné úpravě chrámů od dávných dob uvyknuv, viděl nyní se všech stran zející chudobu a trapný nedostatek i při úkonech nejsvětějších. Zvláště postiženy byly *farní kostely přivtělené klášterům,* jež byly zrušeny a jmění jejich zabráno, dále kostely, jimž dostávalo se dosud vydatné *podpory od filiálních,* s nimi kanonickým svazkem spojených *kostelů,* jichž jmění připadlo náboženskému fondu, následkem čeho byly mnohé chudé farní kostely další podpory zbaveny a v zapravování svých běžných potřeb samy na sebe odkázány.[8]) Poněvadž ale bez těchto potřeb žádný farní kostel obejíti se nemůže, mají-li se v něm služby Boží konati, viděla se vláda, jmění řeholí a řeholních farních kostelů zabravši, záhy nucena, nezbytný náklad na uhrazení kostelních potřeb z náboženského fondu poukázati, který, přijav zabrané jmění, převzal důsledně jako patron těchto kostelů i břemena na jmění tom váznoucí.[9])

---

[5]) V některých farnostech udržel se dosud chvály hodný zvyk, že se dostane kostelu při zvláštních příležitostech, jako na př. při úvodu šestinedělek, při pohřbech a pod. většího kvanta světla, než u porovnání s celkem lze to nazvati výjimkou.

[6]) Příčiny ty, jež jsou na snadě, budou níže nastíněny.

[7]) O zvláštních toho příčinách, mnohdy dosti žalných, raději pomlčíme.

[8]) O konfiskaci církevních statků jedná důkladně *Brunner* ve svém zajímavém díle: Die Mysterien der Aufklärung. in Oesterreich 1770—1800. Wien 1869.

[9]) Mluví-li vládní výnosy o patronátu náboženského fondu, maje zření k bývalým farním kostelům *řeholním,* jest to nesprávné, ježto patronát *cír-*

Nejstarší v této příčině vydané vládní vynosy pocházejí z doby konfiskace církevních statků a týkaly se *původně* toliko kostelů, jichž patronát přikázán byl vládou náboženskému, od ní zřízenému fondu. Za příčinou zjištění nákladu na běžné potřeby těchto kostelů uloženo bylo nejprve dv. dekretem ze dne 27. března 1786 č. 919 zemskému řízení, aby zdělali faráři dotyčných kostelů zároveň s příslušnými úředníky *přibližný* jednoroční rozpočet, jenž měl guberniální účtárnou býti *prohlédnut* a *upraven* či adjustován. Faráři mělo se pak proti zúčtování povoliti ono kvantum kostelních potřeb, které úřad uznal za nutné.[10]) Následkem tohoto nařízení octla se tato čistě církevní záležitost hned z počátku v *nepravých* kolejích, ježto rozhodoval o ní vlastně *světský*, věci málo znalý úřad, aniž by se od farářů podané praeliminářе, které se dojista obmezovaly na nejnutnější míru potřeb kostelních, byly, jak sluší, uvážily a posoudily.[11])

Jelikož následkem příliš *nízké*, úřady stanovené míry kostelních potřeb kostely s povoleným kvantem při největší šetrnosti vyjíti nemohly, čím podán byl zároveň důkaz, že ona míra je nepřiměřena a proto nedostatečna, a výši těchto potřeb vyměřující orgánové že jednají buď *libovolně* aneb náležité znalosti věci *nemají*, množily se vždy více stížnosti na nedostatečné sazby řečených potřeb a ukazováno farními i zádušními úřady vždy důrazněji k tomu, že jest nutna v tomto ohledu náprava, nemá-li sama důstojnost katolického kultu a náboženský zájem věřícího lidu utrpěti.[12]) Naléháno na to, aby se kostelní potřeby *systemisovaly*, po případě dosud obvyklé nedostatečné vydání na ně přiměřeně se *zvýšilo*, by nebylo co rok schodku, předešlo se stálým nesnázím a nebylo nutno příslušné úřady za *dodatečné* povolení řečených potřeb žádostmi stále obtěžovati. Spravedlivým těmto požadavkům *nebylo* však dáno místa. Dv. dekretem ze dne 6. srpna r. 1809 č. 682 a ze dne 2. a 12. září r. 1809 č. 959 a 1033 rozhodnuto, že potřeby kostelní systemisovati a roční zvýšený paušál na ně povoliti z té příčiny *nelze*, poněvadž cena těchto potřeb se měří a není tudíž možno trvalé měřítko k uhrazení budoucích schodků stanoviti.[13]) Proto bylo těmito dekrety nařízeno, že mají

---

kevní, k němuž sluší i patronát řeholní vzhledem k farám klášterům inkorporovaným, nemůže se dle zásad práva kanonického státi patronátem *světským*, an by to bylo na újmu práv Církve. Rovněž nemohlo jmění zrušených klášterů, co budiž jen mimochodem připomenuto, připadnouti *státu, jak* »moderní právníci« tvrdívají, ježto měly majetek pouze jako *ústavy církevní a části veškerého organismu církevního*. Zrušením klášterů nestalo se tudíž jmění jejich *res nullius*, nýbrž připadlo *Církvi*, by *její účelům* dále sloužilo.

[10]) Jak málo se toto zařízení osvědčilo, bude z další diskusse průvodno.

[11]) Teprv pozdější vládní výnosy mluví opět o duchovních správcích a připisují jim vliv na opatřování potřeb kostelních. Srovn. níže uvedené výnosy.

[12]) Bohoslužba velebná povznáší a rozněcuje nábožnost, při bohoslužbě *chudé* zůstává srdce chladným a ku všednímu životu připoutaná mysl těžko se k věcem vyšším pozdvihne.

[13]) Tyto obávané »budoucí schodky« byly by se sotva vyskytly, kdyby

zádušní účetní budoucně *jako až dosud* za povolení vyskytlých, kostelních potřeb týkajících se schodků řádnou cestou zakročovati.[14])

Totéž stanoví pozdější guberniální nařízení ze dne 20. listopadu 1811 č. 47887 dokládajíc, že mají zádušní účetní nebo duchovní správcové oněch kostelů, kterým se dostává z náboženského fondu k uhrazení kostelních potřeb ročního příspěvku, jestliže tento příspěvek *nestačí*, za povolení dotyčného schodku u zemského řízení *zvláště žádati* a doklady opatřený účet, potřeb oněch se týkající, k žádosti přiložiti. — Ani později, když se stížnosti na nedostatečnou výměru běžných potřeb kostelních čím dál, tím více množily a na její přiměřené, poměrům časovým i drahotním odpovídající zvýšení naléhalo, nebylo těmto oprávněným žádostem vyhověno, ježto guberniální v této příčině vydané nařízení ze dne 30. července 1813 č. 9684 dřívější vládní výnosy prostě opakuje.

Ze všech dosud uvedených vládních nařízení jest zřejmo:

1. Že jako z počátku, bylo i *později* vyměřování běžných kostelních potřeb vládními orgány *nedostatečné* a bylo příčinou stálého katolické bohoslužby nedůstojného nedostatku a z něho pro duchovní správu pocházejících nesnází.

2. Že vládní orgánové, ač jim tento prekerní, duchovní správce nemálo pokořující stav neznám nebyl, an příslušní činitelové, jak bylo svrchu připomenuto, o jeho *zlepšení stále usilovali* a různé *návrhy* činili, přes to přese všecko žádoucí nápravu neprovedli, ježto se setrvalo při pochybné, od počátku zavedené praxi, dle níž potřeby kostelní naprosto nedostatečně se vyměřily a nezbytný schodek od případu k případu se povoloval.

3. Důsledek toho byl, že dopisování nebylo konce, věc se zbytečně protahovala a že náboženský fond, jenž měl tímto šetřením patrně *získati*, značnou *škodu* utrpěl, ježto se pro kostely tohoto fondu dodávaly potřeby obyčejně *horší* jakosti a při tom i poměrně za *vyšší* cenu, poněvadž dodavatelé pro pozdní vyplácení účtů a ujití úroků z obnosů kvitovaných, své požadavky skoro vždy stupňovali a se takto odškodniti hleděli, co zajisté nebylo jmenovanému fondu na prospěch. (Příště dále.)

Kdo jest povinen

při nedostatku církevních prostředků uhrazovati náklad na řiditele kůru a dle jakého měřítka rozvrhuje se povinnost tato?

(Pokračování.)

Proti tomu rozhodnutí ministerskému celá farní osada žiželická odvolala se *k nejvyššímu správnímu dvoru soudnímu,*

se obnos kostelních potřeb byl přiměřeně zvýšil a vůbec celá tato věc náležitě byla upravila.

[14]) *Jaksch,* Gesetzlexikon sv. 8. str. 439 n.

jenž nálezem ze dne 27. ledna 1898 č. 456 (v Budwinského sbírce svazek XXII. č. 11.365.) *stížnost jako neodůvodněnou zamítl.*

V odůvodnění se praví: V odpor vzatým rozhodnutím bylo vysloveno, že k faře Žiželicům přifařené obce, vztažně katoličtí jich obyvatelé, náklad na ředitele kůru, při farním chrámu zřízeného, jenž na ročních 200 zl. se stanoví, dle poměru přímých daní zapravovati a nynějšímu řediteli kůru J. D—ovi za leta 1890 až včetně 1894 připadající odměnu nahraditi mají, z kteréž však jmenovanému (řediteli) odraženy býti mají užitky z pole, jemu patronem zatímně přiřknutého, pokud jemu skutečně připadly a sice dle hodnoty, která se odhadem zjistiti má.

Námitky, jež přifařené obce proti tomuto rozhodnutí činí, nemůže správní soudní dvůr za podstatné uznati. — Jestli obec žiželická postrádala v řízení, jež základem bylo rozhodnutí (ministerského) v odpor vzatého, dle § 57. zákona ze dne 7. května 1874 č. 50. potřebné zjištění nutnosti nákladu na ředitele kůru, jest k tomu podotknouti, že vždycky byl při chrámu žiželickém ředitel kůru, kterýž od obce měl k užívání více pozemků, a když mu je obec r. 1890 odňala, nejednalo se tehdáž o ustanovení a tudíž též ne o zjištění nutnosti ředitele kůru, ale o to, jakým způsobem opatřena býti má odměna (Entlohnung) pro ředitele kůru, který již dávno a to bez jakékoli námitky se strany interessentů ustanoven jest, tím více, ježto ty poměry a okolnosti, které podnět k jeho ustanovení daly, od té doby nikterak změny neutrpěly. Ostatně i biskupská konsistoř v Hradci Králové, jež k posouzení nutnosti kůrové hudby při farním chrámu žiželickém v prvé řadě povolána jest, nejen, s poukázáním na nedostatečné prostředky k odměňování ředitele kůru, dala podnět k zahájení konkurenčního řízení, nýbrž i v průběhu jednání opětně vyřízení (Austragung) této záležitosti prohlásila za důležitý a naléhavý zájem chrámu a osadníků. Po slyšení tedy b. konsistoře vydaná rozhodnutí o povinnosti ku placení přifařenců zakládají se tedy rozhodně na odůvodněném předpokládání nutnosti vydržování církevní hudby.

Podobně vratké jest tvrzení, že nebylo dovoleno rozhodnutí otázky, zda kostelní jmění ke krytí nákladu na ředitele kůru stačí, za základ položiti účty kostelní, které nejen pouze od patrona, nýbrž také od osob dle § 41. zákona ze dne 7. května 1874 ku správě kostelního jmění oprávněných sdělány byly. Neboť účet o správě církevního jmění může samo sebou jen od těch býti složen, kteří tuto správu fakticky vedou; v dotčeném případě tedy od patrona, a k posouzení stavu jmění možno tedy též jen tento účet za základ vzíti, jakmile od k tomu povolaných orgánů za správný uznán byl, tím více, když žádných jiných účtů tu není a od stěžujících sobě nikterak tvrzeno nebylo, že by tu bylo nějaké jmění v kostelních účtech zamlčené. Pokud však v tom směru se strany sobě stěžujících poukazuje se na jisté pozemky, jichž vlastnictví aneb aspoň právo k užívaní domněle kostelu náleží, jež však nyní v neobmezeném držení obce jsou, tedy jest samo sebou srozumitelno, že takového jmění, které teprv pořadem práva do-

byto býti musí, ku krytí církevních potřeb nyní užito býti nemohlo.

Další námitky proti nedostatečnému řízení, jež v tom se shledává, že teprve po ukončeném řízení a po vydání rozhodnutí c. k. místodržitelství další šetření o poměru řiditele kůru J. D. a patrona konáno bylo, jest bez důležitosti, poněvadž se nikterak netýká v odpor vzatého a na doplněném řízení spočívajícího ministerského rozhodnutí, a poněvadž doplnění řízení průběhem pořadu instancí žádným zákonem vyloučeno není. — Ministerské rozhodnutí není v části ve prospěch žalobců reformující též nikterak nejasné, poněvadž žádné pochybnosti o tom býti nemůže, že odhad J. D—em v letech 1890 až 1894 skutečně přijatých požitků má se vykonati úřadem rozhodujícím. — Pokud se týče odvolávání se na § 57 zákona ze dne 7. května 1874 a na starší předpisy, jež zákonem tím další platnost podržely, dle nichž při nedostatku dostatečného církevního jmění v I. řadě beneficiát a patron ku krytí nákladu na církevní potřeby zavázáni býti mají, jest odpověděti, že stížnost ani jediný positivní předpis pro povinnost beneficiáta a patrona ku krytí nákladu na církevní hudbu uvésti s to nebyla a že v stížnosti citované předpisy veskrze na zřízení a udržování budov kostelních a obročních se vztahují, nějaké analogické užití těchto předpisů na tento případ jeví se již jasným předpisem § 36 zákona ze dne 7. května 1874 vyloučeno.

Proti stížnosti na nepřiměřenost vyměřené odměny ročních 200 zlatých třeba uvésti, že remunerace pro řiditele kůru musila býti vyměřena administrativním úřadem pouze na základě dobrozdání patrona a duchovního přednosty kostela, poněvadž obec žiželická, byvši tázána, se vyjádřila, že nedostává se jí nijakého podkladu k stanovení nějaké sumy, a ostatní přifařené obce ničeho zvláštního při komissionelním jednání proti sumě té nenamítly. — Stížnost odvolává se sice na to, že patron řiditeli kůru náhradu obnosu 100 zlatých zajistil, a tím přiměřenost tohoto posledního obnosu uznal a že touto úmluvou soukromou právní poměr námezdný (Lohnverhältnis) mezi oběma jmenovanými povstal, jenž pouze před řádným soudcem vyřízen býti může. Toto uvádění (Anführung) spočívá však s jedné strany na skutečné nesprávnosti (Unrichtigkeit), s druhé strany na zneuznávání (Verkehrung) právního stavu (věci). Neboť dle udání J. D—a (řiditele kůru), když r. 1890 užívání obecních pozemků byl zbaven, bylo mu patronátním komisařem pro dobu sporu s obcí žiželickou dobrovolně a patrně k tomu účelu, aby jej od složení úřadu odvrátil, odškodnění slíbeno vyplacením ročních 100 zlatých a přenecháním mu pole k užívání. — Touto v zcela nezávazné formě danou připovědí, kterář tedy nikterak v úmyslu farní osadu břemene zbaviti (Entlastung) dána nebyla, a proto též ne jí, nýbrž (řiditeli kůru) J. D—ovi samotnému učiněna byla a jež ostatně z větší části nikdy splnění nedošla, nižádným způsobem nebyla dotknuta (tangiert), na § 36. zákona ze dne 7. května 1874 spočívající, veřejnoprávní povinnost (Verpflichtung) farní osady k od-

měňování řiditele kůru, a proto též farní osadě nepřísluší žádné právo (řiditele kůru) J. D—a k vymáhání (Verfolgung) jeho, snad nějakého (allfällig) soukromoprávního nároku, proti patronovi před řádného soudce odkazovati.

Poslední námitka obce žiželické konečně, že při konkurenčním řízení jenom nějaký plat pro budoucnost, ne však pro 5 již před tím uplynulých let nařízen býti může, jest zcela bez důležitosti (ohne Belang), poněvadž chorová hudba, jež za naléhavou kostelní potřebu uznána byla, skutečně po celý tuto uvedený čas vykonávána byla a v odpor vzaté rozhodnutí právě ten účel mělo, zjistiti, kdo dle § 36. citovaného zákona ku krytí nákladu na ni povinen jest.

Právní přítel a rádce.

Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva.

Pořádá Dr. **Antonin Brychta.**

Kde mají se sebevrazi a po případě jinověrci na hřbitovech katolických pochovávati!

Jakkoli nemůže dle interkonfessního zákona ze dne 25. května r. 1868 (ř. z. č. 49), čl. 12. odst. 1., žádná náboženská obec [1]) toho odepříti, aby mrtvola osoby k ní nepřináležející (tedy zemřelí jinověrci, jako: protestanti, židé atd.), na jejím hřbitově slušně byla pochována, což platí samozřejmě i o zemřelých příslušnících dotyčné náboženské obce, [2]), není přec *a) žádného zákona* ani *b) ministerského výnosu*, kterým by se nařizovalo, že mají se sebevrazi (po případě jinověrci) v *obyčejné* neboli *běžné řadě hrobů*, tedy *mezi* hroby zemřelých katolíků, na hřbitově (katolickém) *pochovati*. Slovy: »aby mrtvé tělo osoby k náboženské obci nepřináležející na jejím hřbitově *slušně* bylo pochováno,« *neurčuje uvedený zákon*

1. *ani způsob pohřbu* (t. zdaž má jen prostý nebo slavnější) [3]) ani
2. *místo na hřbitově, kde by se mrtvola* cizího náboženského příslušníka neboli jinověrce, po případě mrtvola sebevraha, který k náboženské obci, jíž hřbitov náleží, za živa příslušel, *měla po-*

---

[1]) Zcela *nové* to pojmenování *katolické Církve*, kterého si ani josefinismus nedovolil, a vládění jí mezi náboženské společnosti a sekty pouze lidského původu, čímž se staví Církev s těmito — na roveň! Srv. naše pojednání: »O způsobu mluvení novodobého práva« v tomto časopise svého času uveřejněné.

[2]) Rozumějí se tu *příčetní* sebevrahové, kteří se z katolických hřbitovů nevylučují a na místě zvláště odděleném, jak toho žádá církevní řád i kázeň, se pochovávají. Kdo v stavu *nepříčetném* ruku na sebe vložili, pochovávají se, jak známo, *církevně* a *mezi* ostatními věřícími, jak bylo svého času v tomto časopise vyloženo.

[3]) To nespadá v kompetenci žádného úřadu ani zákona; příčetní sebevrazi mají se ovšem v *tichosti* pohřbiti bez světské pompy a okázalosti. Dekret dv. kanceláře ze dne 16. dubna 1830 (sb. p. z. sv. 58. str. 129), 17. ledna r. 1845 č. 1886.

chovati.[4]) Z toho vysvítá, že »*slušné pochování*« **není podmíněno** *místem na hřbitově.*

3. Dovolávati se ve příčině pochování sebevrahů v pořadě ostatních hrobů vynesení ministerstva kultu a vyučování ze dne 1. srpna 1870 č. 7522 jest nemístno, poněvadž se tímto vynesením *užití donucovacích prostředků* ze strany státních úřadů, maje zření ke způsobu pochování sebevrahů, *vylučuje.*

4. I dle zákona ze dne 30. dubna 1870 (ř. z. č. 68) přísluší administrativním úřadům toliko právo *dozoru* k záležitostem pohřebním[5]), *ne však právo,* by mohli *samostatně o nich rozhodovati.* Rozhodnutí Moravského místodržitelství ze dne 1. dubna 1886 č. 6643.

Celý obsah tohoto rozhodnutí dává na srozuměnou, co je ostatně i tendencí svrchu citovaného státního zákona, ježto katolíci na hřbitově protestantském nebo židovském se z pravidla nepochovávají[6]), že byl v případě, o který šlo, hřbitov *římsko-katolický* či, jak moderní všecko katolické a církevní zúmyslně a systematicky nivelující právní mluva se vyjadřuje, konfessní. Neb je-li hřbitov *bezkonfessní* (komunální a církevně neposvěcený, zvláštnost to nové doby a »moderní osvěty«), nebude moci duchovní správce tomu zabrániti, by sebevrah neb jinověrec v obyčejné řadě hrobů byl pochován, ježto spravuje takový hřbitov *ve všem všudy obec* a farář obmezen je při pohřbu na pouhý obřad církevní. — Podobně rozhodlo jmenované místodržitelství dne 29. března 1884 č. 7740, 26. února 1887 jakož i místodržitelství Slezské dne 28. ledna 1887.[7])

V příčině katolického rázu hřbitova *nestačí,* co zde budiž výslovně vzhledem ke svrchu uvedenému připomenuto, aby dle církevního obřadu byl *vysvěcen.* Jakkoli by takový hřbitov, maje zření k *církevním zásadám* a zvláště k jeho *náboženskému a posvátnému účelu* — kterým se od jiných, byť i svěcených, avšak zcela *světských* a rovněž pouze *světským účelům* sloužících předmětů *naprosto liší*[8]) — měl se považovati za katolický a tudíž konfessní, ježto Církev hřbitovy jiné, než katolické, vůbec nesvětí,

---

[4]) Co bývá nejedinou příčinou zbytečných výstupů a vinění duchovního — z nesnášelivosti, že nechce a nemůže bezdůvodným nárokům vyhověti a právo a předpisy Církve — zraditi.

[5]) Odůvodnění to není správné, ježto dle cit. zákona nepřísluší administrativním, ať státním neb obecním, úřadům nižádný »dozor k záležitostem pohřebním«, nýbrž pouze dozor *ke hřbitovům,* pokud se týče *stránky* **zdravotnické** a po případě **policejní,** na př. založení a upravení hřbitova, hloubky hrobů, vykopání mrtvol a pod. K tomu třeba míti vždy bedlivého zřetele, by se nezadalo právu.

[6]) Neznáme *jediného* případu, že by se byl katolík na hřbitově protestantském neb židovském pochoval, kdežto případy opačné jsou pohříchu dosti četné. Otvírají-li se hřbitovy katolické zemřelým všech vyznání, *stírá se s nich jejich vlastní katolický ráz* a proměňují se důsledně ve hřbitovy *polykonfessní,* vlastně *bezkonfessní,* jak se to stalo i se školou, čímž zajisté úcta k těmto místům *nezíská.*

[7]) Srv. *Archiv* für das kathol. Kirchenrecht z r. 1888, str. 35.

[8]) Moment tento jest *podstatný* a *rozhodující,* tak že nemůže se svěcení hřbitova jakožto místa *posvátného* (locus sacer), jehož účel jest rovněž

a, nechce-li zapříti své liturgicko-právní zásady, světiti ani nemůže: neuznávají světské úřady názor tento dokládajíce, že světí Církev *i mnohé jiné předměty*, jako na př. mosty, železné dráhy, továrny atd., aniž by se proto mohlo o nich tvrditi, že jsou *katolické*, za jaké je *ani* Církev *nepovažuje*. Svěcení nelze *stotožňovati*, dovozuje se dále, s katolickým rázem věci; že byla některá věc církevně posvěcena, *nedokazuje* ještě, že by musila míti ráz *posvátný*, tím pak méně *nábožensko-katolický*. Z toho hlediště posuzuje věc i *správní soud*, ježto dle jeho rozhodnutí ze dne 30. září a 18. prosince 1885 (Budwiński sv. IX. č. 2696 a 2832) považuje se obcí zřízený hřbitov tehdy za *římsko-katolický, když je* **v pozemkové knize jako římsko katolický zapsán**, čili když má tuto vlastnost *řádně vyznačující položku.* [9]) Z toho plyne, že vysvěcení obecního hřbitova, i když obecní úřad na příslušném místě za ně žádal, samo sebou o jeho nábožensko-katolickém rázu *nerozhoduje,* nýbrž že jest jeho *záznam s touto vlastností v pozemkové knize nezbytnou podmínkou*, by mohl se za hřbitov konfessionální (římsko-katolický) považovati a v pádu potřeby jako takový obhájiti. Mimochodem budiž podotknuto, že konfessionální hřbitovy jsou dle práva *církevními ústavy* (čl. 15. zákona ze dne 21. prosince 1867 ř. z. č. 42. a § 41. zák. ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50.), jež podléhají důsledně *církevní správě*. Rozhodnutí správního soudu ze dne 7. listop. 1883, Budw. sv. VII. č. 1889. [10])

* * *

Těla zemřelých, předpokádaje, že neměli nakažlivé nemoci, mohou beze vší překážky do *kostela býti nesena* a tu přes zádušní mši býti vystavena, poněvadž tato mše a vykropení těla (exequiae) úzce souvisí. Výn. minist. vnitra ze dne 23. ledna 1855 č. 1046. [11])

* * *

V příčině spalování mrtvol předloženy byly posvátné kongregaci S. Inquisitionis následující otázky:

---

eminentně *posvátný a náboženský*, *stotožňovati* se svěcením jiných zcela světských věcí, které se k takovému účelu *nesvětí*, zůstávajíce *i po svěcení* tím, čím byly dříve, věcmi a zařízeními *světskými, profánními*. Jen proto, že se, jak sluší, buď vědomě neb nevědomě, v této příčině nerozhšuje, udržuje se o hřbitovech obcemi založených tolik mylných náhledů, co bývá dobré věci jen na škodu. Srv. naše pojednání: »O příčinách bezkonfessnosti obecních hřbitovů« v tomto časopise uveřejněné.

[9]) Srv. právě cit. pojednání, kde je tato důležitá věc obšírně vyložena a rozličné námitky »pokročilých« obecních úřadů, jak sluší, objasněny. Z toho spolu vysvítá, že třeba duchovnímu správci *náležité obezřelosti*, by právu Církve i věřících *nezadal* a svědomí své *neobtížil*.

[10]) Rovněž musí mrtvola *nakažlivou nemocí* zemřelého bez ohledu na jeho náboženské vyznání na hřbitově místním býti pochována. Výnos ministerstva kultu a vyučování ze dne 3. května 1874, odst. 2. alin. 2.

[11]) Přes to domáhala se jistá městská rada, by se mrtvoly o pohřbech z »důvodů zdravotních« do kostela farního *vůbec nenosily*, a svou z pouhého pýchu vyšlou žádost přes všecky námitky duchovních úřadův u vyššího místa k nemalému pohoršení věřících — prosadila! *Vanae* sunt leges sine *bonis* moribus.

1. »An sit licitum, *nomen dare* societatibus, quibus propositum est (jež mají za účel) promovere usum comburendi cadavera hominum?«

2. »An licitum sit *mandare*, ut sua aliorumque cadavera comburantur?«

K oběma otázkám odpověděla posvátná kongregace *záporně*, čím své stanovisko v této otázce autoritativně označila a dala spolu věřícím srozumitelné pokynutí, jak by se v této více z odporu proti Církvi, než z potřeby položené otázce zachovati měli Dekret ze dne 19. května 1886.

Spolky dělnické a sdružení odborová.

(Případ z pastorace).*)

Na dvéře faráře N. se zaklepe — do pokoje vstoupí muž nějaký, na první pohled dělník. Kněz vlídně ho přivítá. Je to místopředseda jednoho z dělnických spolků, jež byl farář založil, a na nichžto se už mnohé radosti dožil; užívá měsíčních schůzí k tomu, aby přednáškami apologetického, sociálního i praktického obsahu rozvinoval duchovní správu na bodrých dělnících, z velké části otcích rodin, kteří do spolků těch rádi chodívají.

»Pane faráři,« praví místopředseda, »přicházím k vám ve jménu více členů, kteří se mnou na huti pracují. U nás se v poslední době horlivě agituje pro odborové sdružení, jež se má rozšířiti po celé zemi. Slibují nám podpory pro všecky možné případy, zvláště však ve případě stávky — jakož i vydatné podporování zájmů našich oproti továrníkům, pakliže přistoupíme ke svazu.«

»Kdo vede zde sdružení?« ptá se kněz.

»Agitátorem a správcem zdejší odbočky jest R., jenž je spolu důvěrníkem strany sociálně-demokratické pro naši krajinu. Proto také jsme na rozpacích, máme-li přistoupiti; — chtěli jsme se dříve Vašnosti zeptati, zdali smíme přistoupiti i my, členové katolického spolku dělnického, ke svazu onomu.«

»Je sdružení sociálně-demokratické?«

»Samo sebou nikoli; zove se samo neutrálním. Ba cizí řečníci říkají výslovně, že tato záležitost nemá se stranami a náboženstvím co činiti; že chtějí nás sorganisovat toliko ku zlepšení našich poměrů dělnických.«

»A kdybych vám nyní řekl, že přistupovati nemáte, co byste vy a soudruzi vaši učinili?«

»Většina by jich asi z katol. našeho spolku vystoupila a přidala se ku svazu. Bojíť se ti lidé o svoje živobytí, zvláště mělo li by dojíti ke stávce. Toliko já s několika málo přátely zůstali bychom věrni praporu svému. Nechceme ani za tu cenu státi se sociálními demokraty.«

---

*) Dle »Pastor bonus« XIV. 3.

Farář požádal ho, aby mu opatřil odborný list sdružení, že za několik dní mu sdělí své rozhodnutí.

Když zůstal farář o samotě, dolehly naň starosti. Stál před dalekosáhlým rozhodnutím. Co má dělati? Sdružení je patrně zcela pod vedením soc.-demokratickým — příspěvky dělníků jdou buď — přímo či nepřímo ku prospěchu strany soc.-demokratické a její zavržení hodných snah. Není pochyby, že i náboženské vědomí a přesvědčení členstva trpí nemálo přednáškami, orgánem sdružení, obcováním se stoupenci soc.-demokratickými. Dovolí-li přistoupiti ke svazu, jest korouhev spolku katolického poskvrněna. Zakáže-li to, ztratí celou řadu hodných členů i s jich rodinami, na něž dosud skrze otce jich mohl tak blahodárně působiti.

Kdyby jen mohl najíti tu nějakou protiváhu! Ale co může spolek dělnický s nějakým stem členů poskytnouti jim oproti mohutné ústřední pokladně svazu, jenž účtuje s milliony? A ve případě stávky, jak by mohl místní spolek vzíti na se úkol podporovati dělníky katolické, kteří často z nutnosti ve stávce súčastniti se musí?! A kdyby i mohl — do jakého povážlivého postavení přišel by spolek se svým předsedou, duchovním, oproti prácedárcům, kdyby měl stávku oficielně podporovati? Nikoli, spolek dělnický nemůže poskytnouti protiváhu naproti sdružení sociálně-demokratickému. Spolek dělnický má v první řadě ideální zájmy, má za účel mravní a náboženské povznesení dělníka — a nemůže vzíti na se úkol, podporovati dělníky *hmotně* tak, jak to činí odborová sdružení.

Tak uvažuje duchovní s těžkým srdcem. Odborový list, jejž každý týden posílá svaz všechněm členům svým, brzy ho poučil, že svaz jest úplně soc.-demokratický. Články, v nichžto děje se posměch z náboženství i Církve, ba z křesťanství vůbec, nejsou vzácny. V části annonční shledati lze mnoho povážlivých oznámení a doporučení, která jsou velice na újmu mravnosti. Sdružení má knihovnu, v nížto a skrze niž rozšiřují se četbou i odebíráním spisy nevěrecké i nemravné. — Nikoli, svědomí nedovoluje mu, aby to všecko svým dělníkům dovolil.

Tak tedy prohlásí třetího dne: každý dělník, jenž přistoupí ke sdružení, je tím už vyloučen ze spolku katolického. Většina dělníků hutních bohužel však vystoupí — jen malý hlouček zůstal mu věrným. A podaří-li se sociální demokracii, takto se zahnízditi i na jiných hutích a závodech jeho farní osady, pak se smutné toto divadlo bude opakovati — a spolek, dosud tak ideálně vedený, tak kvetoucí, bude potřen, zničen sdružením, které jen o hmotné zájmy ve stará — a to arci k nezměrné škodě duchovní správy.

Záchrana je tu možna jen jediná: Kdyby bylo sdružení, jež by stálo nikoli pod soc.-demokratickým, ale pod *křesťanským* vedením, a jež by dělníku poskytlo tože, co mu dávají svazy socialistické, ale jež by netknutým nechávalo to, co je mu nejsvětějším — náboženské přesvědčení, ba jehož vůdčí osoby by si samy přály, aby dělníci ve svých náboženských názorech utvrzo-

váni byli v katolických spolcích vzdělávacích, neodborných, a tak oproti svazům soc.-demokratickým rozhodně vystupovali.

S energií přikročí kněz k dílu: připojí všecky členy svého katol. spolku ke sdružení křesťanskému, aby měli obstaráním i zájmů hmotných oporu proti agitaci socialistické.

Nyní jest spolek zajištěn, a spěje vstříc novému rozkvětu. Je snadno, nyní zbaviti se sociálně politického záplatování, vlastně jen pokusů jeho, jímžto (na př. spořitelním zřízením, podporováním, příspěvky v úmrtí a p.) snažil se členům dělníkům i hmotné prospěchy zabezpečovati. Tyto může klidně přenechati křesťanskému sdružení odborovému — dělnický spolek pak udrží na své ideální výši, podporuje *duchovní* dobro dělnictva přednáškami, časopisy, společnými pobožnostmi, zvl. sv. přijímáním, knihovnou atd.

A bude-li onen svaz dělnický na základech *přesně* katolických, pak vyhnul se i úskalí, rušiti práci ze spolku katolického nějakým *beznáboženským křesťanstvím* — a budu dosaženo ideálu sociálně politické práce duchovního správce ve prospěch lidu jeho. —

Neníť pochyby: jediný duchovní není ovšem s to utvořiti ve spolku svém ústřední nějakou organisaci, anebo zlepšiti to, co se mu jeví na organisacích dosavadních povážlivého a nedostatečného. Ale před socialistickými svazy dělníky své *zachrániti* má každý jednotlivý duchovní správce svatou povinnost a o prostředky této záchrany musí se starati.

Ovšem přes tuto evidentní nutnost zůstává přemnoho duchovních správců chladnými oproti oněm organisacím, a ospravedlňují se pravidelně tím, že má prý se více kněz vrátiti ku *vlastní duchovní správě*, má horlivě pracovati na kazatelně, ve zpovědnici, ve škole; — ta celá činnost spolková, jež za dob našich tolik se rozvinula, přináší prý vlastní duchovní správě málo užitku.

Není zajisté pochyby, že je docela správno, klade-li duchovní správce těžisko kněžského působení ve vlastní duchovní správu, v konání úřadu kazatelského a v udělování sv. svátostí. Ale má se proto zříci jakéhokoli vlivu v životě spolkovém, který má mocný vliv na osadníky? Spolky tvoří se přece a budou se rozvíjeti i bez Církve. Což má tu kněz se založenýma rukama nečinně státi stranou, hlas Církve má mlčeti v mocném duchovním hnutí, jež obráží se ve spolčování? Nikoli, kněz musí i tu získati si vliv, jinak bude odstrčen stranou, a živly Církvi nepřátelské nabudou ve spolcích vrchu, a odervou mu ovečky ze stádce. A toho Církev zajisté nechce. Stačí tu poukázati jen na to, jak důtklivě vybízí veliký náš Lev v okružníku ze dne 17. května 1891 ku tvoření organisací pro třídy pracující. Kněz musí zasáhnouti ve spolkový život s energií — on může i mnoho dobrého vykonati positivně, a ještě více zlého zabrániti! (Příště ostatek).

Pravý názor o protestantismu.

Píše Dr. Ladislav Dvořák, prof. bohosloví v Českých Budějovicích.

(Pokračování.)

Luther, zakladatel protestantismu vyznání augsburského, bývalý mnich augustinián, pojal dne 13. června 1527 prý z vnuknutí Božího za manželku Kateřinu z Bory, jeptišku kláštera cisterciáckého, kterou v noci na Veliký pátek dal z kláštera odvésti ještě s jinými jeptiškami jistým občanem, jehož pak pochválil veřejně za tento hanebný skutek a s Kristem Pánem, Vykupitelem pokolení lidského, porovnával. A jak špatně líčí dějepisci další život Lutherův, jeho obžerství, jeho sprostý způsob psaní, při čemž užíval nadávek nejhnusnějších, zvláště opovážil-li se kdo proti němu a jeho novému učení vystoupiti, jako na př. universita pařížská, jíž nadával následovně: »Die Pariser Doctoren sind Böcke, Holhipler, Lotterbuben, grobe Esel, unverschämte Menschen, welche die hl. Schrift durch das Rauchloch ansehen. Die dortige Fakultaet ist von dem Scheitel bis auf die Fersen eitel, schneeweisser Aussatz, die rechte letzte endechristliche Hauptketzerei, eine Mutter aller Irrthum in der Christenheit, die grösste Geisthure, die von der Sonne beschienen ist, das rechte Hinterthor an der Hölle, die Grundsuppe aller Ketzereien, des Papstes und des letzten Endechrists grösste Hurkammer.« A jindy, když Lutherovi vytýkáno, že do verše ad Rom. 3, 28. »Arbitramur enim justificari hominem per fidem sine operibus legis« slovíčko »solam« podloudnicky vpravil, odpověděl na to Luther surově a mezi jiným řekl: »Papst und Esel sind ein Ding.«

A co vypravuje se (ač není to dokázáno) o smutném konci jeho, že nalezen ráno svým sluhou oběšen? Nic lépe není nám líčen dějepisem Zwingli. Již jako farář v Glaru prý byl velice nakloněn k rozkoším smyslným, v kterémžto životě jako duchovní správce v Einsiedelnu pokračoval. Zwingli sám to nikdy nepopíral, ba sám svůj život popisuje, řka: Sagt man euch, ich sündige mit Hoffart, mit Fressen und Unlauterkeit, glaubt es gern, denn ich bin diesen und anderen Lastern leider unteworfen . . .« Ještě že v Glaru svůj nestoudný život aspoň zatajiti se snažil. Aspoň sám píše: »Adde, quod huius rei tantus nos semper tenuit pudor, ut etiam dum Claronae essemus, si quod peccabamus in hanc partem, tam illud committebamus occulte, ut etiam familia res vix nescirent.« V Einsiedelnu za to již veřejně nevěstku u sebe měl: »Fuit diurna virgo, nocturna mulier, nec non adeo diurna virgo, ut non universus populus non nesciret passimque id vulgi jactaret. Haec enim unum et alterum experta virum tandem et me passa est . . . quod autem haec ex nobis se ventrem ferre affirmat, non inficiamur, culpam apud Deum dudum deprecati sumus.« A takového muže Švýcarsko uznává a ctí za svého reformátora!

A jak vznešeně vyjímá se před tváří celého světa zakladatel církve anglikánské, král Jindřich VIII., když o něm zaznamenaly dějiny, že za dobu své vlády, totiž 38 let (1509—1547), se světa

zprovodil dvě královny (své manželky), dva kardinály, 20 biskupů, 13 opatů, 500 mnichů, 12 vévodův a přes 400 lidí různého pohlaví a zaměstnání. A takových vzorných zakladatelů církví dala by se uvésti celá řada. Že takovýto život zakladatelů nových společností náboženských již a priori spíše mluví pro nepravost nových těchto vyznání než pro božský jich původ, jest na bíledni. I jest nám hledati někde jinde příčinu té veliké záliby protestantismu.

Snad tedy zázračný způsob rychlého rozšíření protestantismu učinil tak mohutný dojem na mnohé katolíky? Leč i zde mluví dějiny právě naopak v neprospěch protestantismu!

Ovšem, nesmíme spolehnouti se na dějiny zfalšované od protestantů. Jeť známo, že po příkladě centuriatorů Magdeburských v stol. XVII., kteří první dějiny úplně přeměnili, aby dokázali, že víra Lutherova byla vždy věrou pravé Církve Kristovy, a ne víra naše, i pozdější historikové protestantští dějinám v neprospěch katolíků největší násilí učinili tak, že nynější svatý Otec Lev XIII. v listě k třem kardinálům (Luca, Pietro a Hergenröther) z měsíce srpna 1883 daném, jímž studium dějin doporoučí, výslovně s narážkou na protestanty praví: »Historia praesentis temporis videtur esse vera conspiratio contra veritatem.« Že nejvíce mají spadeno na středověk, kdy Církev stála na vrcholu své moci, je známo. A proto nemůže nic býti lépe doporučeno v dnešních truchlivých dobách, než důkladné studium hlavně středověku a počátku pseudoreformace, abychom přesvědčili se jednak o prohanosti zakladatelů protestantských sekt a mnohých nekatolíků dějepisců, jednak abychom viděli, jak ohromnou sílu tvůrčí katolická Církev na poli světové kultury vyvinula, ovšem jen tehdy, když jí se strany vládců a národů svoboda úplná ponechána byla Kdo k tomuto studiu povzbuzuje anebo spisem svým přispěje, jako to učinil nedávno P. A. Kobler S. J. ve spise »Kathol. Leben im Mittelalter«, Innsbruck 1887—89, má velikou zásluhu o rozřešení otázky, která církev je lepší, zda protestantská či katolická. Pátráme-li tedy po příčinách rychlého rozšíření pseudoreformace, nalézáme arciť u protestantů na prvém místě obzvláštní pomoc Boží a dokonalost nauky od reformátorů hlásané, kdežto dějepis pravý ukazuje, že příčinou rozšíření tak rychlého byla všeobecná touha po reformě v Církvi, poněvadž upříti se nedá, že mnohé nedostatky v Církvi byly, a tu se zdálo poctivým katolíkům, že reformátoři opravdu o nápravu těch zlořádů usilují, zvláště proto, že reformátoři hned s počátku do popírání základních dogmat se nepustili. Ovšem, netrvalo to dlouho, ukázali pravou barvu, a bylo zřejmo, že Církev hodně deformovali. Bohužel lid pro svou velikou nevědomost i potom neprohlédl, že jedná se o víru, a stál slepě jako dnes na straně těch, kdo více křičeli a proti představeným lid pobuřovali.

Dále přispěly k rozšíření protestantismu pomluvy a lži protestantů, vztahující se k veškerým institucím naší Církve, nejvíce proti papeži, jehož obligátní titul byl Antikrist a jehož dvůr nazýván byl synagogou satanáše atd. Luther sám to nepopírá, vždyť výslovně pravil: »Nos persuasum habemus, ad papatum decipien-

dum omnia licere,« a těšil se, že, až bude mír zjednán, to jest Církev katolická zničena, své lži a poklesky snadno opraví.

Mimo to reformátoři vynikali vzdělaností, výmluvností a podivuhodnou vytrvalostí, jež lidu více byly nápadné než to, že, místo aby čistotou a svatostí vynikali, jako na reformátory pravé by slušelo, různým vadám oddáni byli, rovněž snadno lapili lid obyčejný, že užívání kalicha laikům dovolili, o kteroužto vymoženost tolik neblahých sporů se svedlo, že užívali jazyka domácího v liturgii, Písmo sv. do téhož jazyka přeložili, různé university k snazšímu rozšíření své nauky založili jako ve Vittenberku, Basileji a pod.; neméně vzrostl počet jejich tím, že se k nim přidali kacíři dob dřívějších jako Waldenští, Husité a jiní, jež tatáž nenávist pekelná proti Církvi katolické co nejúžeji spojovala.

Nic ale neprospělo tolik, jako násilí hlavně se strany úřadů a osob moc v rukou majících. To popříti nemohou protestanté, to je dokázáno historicky. Že knížata různá z pohnutek nekalých protestantům přála, aby svoji moc a neodvislost na úkor císařské rozmnožila, statků církevních se zmocnila a dokonce jakousi sankci pro uzavření sňatku nového za života první manželky obdržela (ku př. Filip Hessenský, který potřeboval schválení sňatku svého s Markétou de Saal a také je obdržel, ačkoliv legitimní manželka Filipova ještě živa byla, dále těch pověstných šest manželek Jindřicha VIII., krále anglického atd.), je jisto, ale to na faktu nic nemění, že jen jejich násilím se protestantismus rozšířil. O tom násilí se snadno přesvědčí, kdo si přečte počínání kurfirsta saského Jana, rozšíření protestantismu senátem curyšským, dále rozšíření jeho v Hollandsku, Švédsku, Anglii, Škotsku a ve Francii (hugenotti). Ba ani velezrady se neštítili tito »čistí« nového evangelia stoupenci, když za účelem rozšíření učení svého s největšími nepřátely říše své se spojili a Francouze do Němec, Angličany do Francie, Němce do Cech, Rusy do Polska, Turky do Uher na pomoc volali. Jak nápadná tu podobnost mezi protestanty věku XVI. a dnešními Všeněmci, za hranice šilbajícími! Přidáme-li k tomu boj mezi humanisty a scholastiky a možnost rychlého rozšíření bludů pomocí tisku nedávno vynalezeného, máme jiný druh příčin, literární. Tyto byly příčiny rychlého vzrůstu protestantismu, jež bohužel živila bezstarostnost biskupů a nevědomost u samého kléru v mnohých krajinách hlavně německých. Krutě ovšem mstila se pomoc knížat světských na protestantech, neb jednotlivé církve byly úplně zotročeny od moci vládní a právě tím ve stav beznadějný uvrženy, ztrativše úplně svoji samostatnost.

Literární oznamovatel.

Die Sonntagsschule des Herrn. Von Dr. *Benediktus Sauter* O. S. B., Abt von Emaus in Prag. I. B. Die Sonntagsevangelien. Herder. Freiburg in Br. 1901. (VIII a 472 str.) Cena mk. 3·20, váz. mk. 4·20.

Z předmluvy uvedené knihy dovídáme se, že mnichové emauzští si přáli, aby řeči, jež k nim míval duchovní otec a opat jejich, Dr. Beneš Sauter, byly zachovány a tiskem vydány. Ježto původce jich nemohl pro pokročilou

slepotu ani čísti ani psáti, diktoval je do péra a vydal pode jménem »Die Sonntagsschule des Herrn«, a to nejprve díl prvý, jenž obsahuje řeči na neděle celého roku. Díl druhý bude obsahovati evangelia sváteční.

»Nedělní školou« nazval zbožný autor naznačenou sbírku svých rozjímání, poněvadž v nich vede své posluchače jako do školy, aby tam poslechli učení, jež mu Pán jeho, Spasitel, podává v evangeliích nedělních. Každé rozjímání obsahuje tři díly; prvý podává z pravidla přehled obsahu evangelia a jeho historické nebo místní pozadí a jest podkladem pro oba následující, druhý díl rozebírá některou hlavní větu evangelia a třetí podává applikaci, a to obyčejně dvojí, jednu širší pro křesťana vůbec a druhou užší pro řeholníka sv. Benedikta zvláště.

Zvláštnost těchto úvah, jež nejprve bije do očí, spočívá v jejich formě, neboť jsou všechny podány dialogem, hovorem mezi žákem a mistrem. Žák, t. j. řeholník, táže se po smyslu nebo příčině toho neb onoho výroku v perikopě obsaženého, zná rationalistické nebo protestantské náhledy o evangeliích a jest vždy pohotově svými námitkami přivésti mistra svého do úzkých. Mistr, opat, pak odpovídá, vyvrací námitky, opravuje chybné náhledy svého učně a otvírá před ním pravý, bohatý i vznešený smysl slov a skutků Páně. Třeba mistr vytýkal svému učni povrchní znalost, ukvapenost v úsudku a lehkou mysl, přece poměr mezi oběma jest srdečný, důvěrný, neboť mistr nazývá svého posluchače svým synem a tento svého učitele dobrým mistrem, chvále jeho důkladnou znalost věci a trpělivou laskavost.

V celku jest směr těchto rozjímání apologetický, aby se obhájila hodnověrnost evangelií poznáním vznešených pravd, jež jsou uloženy v slovech a skutcích Páně. Proto sestupuje mistr častěji do hlubin dogmat a morálky Církve katolické, aby jejich základy a krásy na světlo přivedl. Mistr podává své výklady opravdu mistrně, a jsa důkladným theologem, zná i novodobé náhledy filosofické a poměry sociální. Na každou sebe choulostivější »poznámku« svého učně odpovídá přesně, jasně a v celém jejím obsahu.

Dialogická forma těchto rozjímání působí, že čtenář snadno vniká v hluboký obsah nedělních perikop, že výklad jich jest mu jasný a přehledný a že s jakýmsi živým zájmem sleduje boj mezi bystrým a vtipným učněm s jedné strany a mezi klidným i moudrým mistrem s druhé strany, a potom mimoděk tím více si váží, tím více miluje Toho, Jehož slova se vykládají a Jehož skutky se vypravují, totiž Spasitele Samého, Mistra božského.

Ještě třeba podotknouti, že rozjímání tato zhusta dotýkají se i té otázky, proč právě ta neb ona perikopa čte se v tu neb onu dobu roku církevního; mimo to uvádějí se hojně homilie sv. Otců v brevíři obsažené, a že tím napomáhají dobrou měrou i k porozumění roku církevního a povzbuzují ke konání roku církevního v duchu jeho.

Z uvedeného díla poznáváme nejen »ducha učení Kristova a skutků Jeho«, ducha lásky, ducha pravdy, ducha pokoje, nýbrž z nich vane nám vstříc i »duch toho, jenž je jich původcem«. Vane nám z nich duch lásky a trpělivosti, duch klidu a skromnosti, duch, jímž duchovní otec své duchovní syny vede, učí, kárá, chválí, povzbuzuje i varuje, duch opata, jenž se snaží rodinu svou říditi v duchu sv. otce Benedikta.

Bohatý, důkladný a pečlivě vybraný obsah této školy nedělní činí ji také velmi praktickou. V řeholním domě vznikla, pro řeholní dům hodí se také na prvém místě, buď k společnému předčítání, nebo k soukromému rozjímání. Než, s velikým užitkem může je čísti každý, kdo chce se hlouběji seznámiti s evangelii nedělními a jich pravdou a krásou se vzdělati. Kazatel bude v nich míti důkladnou a bohatou pomůcku pro své řeči nedělní; zpovědník pak, zvláště teď, jenž na jednom místě často zpovídá, nevyčerpatelný pramen případných a různých poučení pro své kajicníky dle doby roku církevního.

Řeč školy nedělní jest všude bezvadná, jasná, plynná, vybroušená, poutajíc mnohdy svou poetickou náladou, jemností, jakož i neočekávanými obraty a vtipnými nápady.

Na str. 216 ř. 18. shora má asi místo »Begründung« státi »Ankündigung«, jak z následujícího vysvítá.

Na konec přejeme zbožnému autoru uvedeného díla, aby jakožto »dobrý mistr« nalezl hojnost »pilných učňův«, duchovních i světských, učených i neučených, a všichni tito učňové aby obdrželi hojně z »ducha«, jenž vane touto milou »nedělní školou Páně«. *Jos. Kyselka.*

Spisy redakci zaslané.

Museum. Časopis bohoslovců československých. Roč. XXXVI. Číslo 1. Pořadatel Karel Endl. Z bohatého obsahu uvádíme: Ant. Svoboda: Náš dluh. Jos. Toman: O původu organismů. Jakub Deml: Samoty. Když věky zemřely. . . Ferd. Čech: J. K. Huysmans »La Cathédrale«. F. Odvalil: Stará pohádka. Fr. Krchňák: Leží-li v mezdní smlouvě pracovní právo účasti na zisku podnikovém? Ant. Svoboda: Z jisker života. Karel Endl: Katolicismus principem pokroku. Vel. Kužela: Hřbitovní echo. (O.) Jitro. X. Kašpar: Na březích klidu. Mou lásku vzkřišenou. Florian Fencl: Buďme též žurnalisty! (O.) Rusové o Tolstém. Zpráva o sjezdě bohoslovců na Velehradě. Zprávy z jednot. Dopisy. Rozmanitosti.

Kazatelna. Roč. XXII. číslo 2. Vydává Fr. Richard Osvald.

Křesťanská cvičení. I. Díl. Výklad první části katechismu: O víře a apoštolském vyznání víry. Sestavil Jan Michal-Dvorecký. Cena 50 hal.

Lidová knihovna. Dílo II., seš. 5. Redaktor Dr. Jos. Burian. Nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny V. Kotrba v Praze. V. Oliva: Inkvisíce ve světle pravdy. V sešitě tomto se trefně ukazuje na inkvisici nekatolickou, hlavně Kalvína, přinášejí se výroky bohoslovců protestantských o inkvisici, učíce, že povinností světské vrchnosti jest, trestati sektáře. Probírá se pak protestantská inkvisice v Němcích a Anglii. Dílo co nejlépe doporučujeme. Sešit 32 hal.

Ludmila. Sbírka zábavné četby pro český lid. Red. ThC. J. Paulv. Roční předplatné 2 K. Nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny V. Kotrba. Praha, čís. 200-II. Roč. IV. Sv. 2. Boh. Brodský: Paní pokladníková. Nejšťastnějším jest náš známý povídkář na půdě středního stavu. Kruhy maloměstské, úřednické panstvo atd. dovede líčiti tak věrně, že vidíme před sebou zrovna živé, skutečné postavy, které mluví a jednají. Z toho ovzduší jest také povídka, vlastně románek »Paní pokladníková«. Vidíme tu maloměstskou rodinu knihovního Zelenky, kde vládne paní a vychovává převráceně svou dceru Jiřinu, z níž vychovává fiflenu, která manželství považuje za zaopatřovací ústav a manžela za nic jiného, než dodavatele peněz pro choutky její. Tak zničí prvého svého manžela dra. Vošahlíka, tak zničí i druhého manžela, pokladníka Zrůbka, který pro choutky své ženy dopustí se malversací. Pan spisovatel tu načrtává obrázek tak mnohé domácnosti a šlehá nectnosti, které ničí blaho rodinné. Některé scény jsou úchvatné. Doporučujeme co nejlépe.

Josefa Ehrenbergra sebrané spisy zábavné. Svazek II. Seš 23—26. Cena sešitu 64 hal.

Homiletická knihovna. Sv. I. seš. 3. K. Antoniewicz: »Missijní kázaní. Nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny V. Kotrba. Praha 200-II. Cena 50 h. Sešit tento obsahuje zase 6 znamenitých, ohnivých těchto řečí a sice 2 o pekle, o pokání, o špatné zpovědi, o falešném pokoji hříšníků, o milosrdenství Božím. Vřele doporučujeme. Hodí se zejména pro vzdělanější obecenstvo

Methodický výklad nového katechismu. Složil ThC. Matěj Lhotský, professor náboženství při c. k. ústavě ku vzdělání učitelů v Soběslavi. Část pátá: O křesť. spravedlnosti a čtyřech posledních věcech člověka. Cena 1 K 44 h. Doporučujeme vřele tento praktický spis našeho spolupracovníka. Obšírnější posudek čekáme od odborníka.

P. Bern. Duhr: **Bajky o Jesuitech.** Seš. 16. a 17. za 1 K. Vzdělavací knihovna katolická. Sv. 20. Nákladem V. Kotrby. Dvojsešit tento obsahuje zajímavé a všem potřebné stati, z nichž na prvé místo klademe 31. Jesuitská výchova jest zavržení hodna. Dnes, kdy na všech stranách se brojí proti výchově náboženské, jest to stať nanejvýš časová. Mimo to jsou tu vyvráceny lži historické: Jesuité buřiči, Jesuité prý falšují listiny, Jesuitská kamarilla na dvoře Jakuba II. Noc bartolomějská — děsné orgie ducha Jesuitského. Opět a opět toto významné dílo, jakož i celou katol. Vzdělavací bibliotéku co nejvřeleji doporučujeme.

Katolická mravouka. Sepsal Josef Šimek, katecheta lesnických ústavů a rolnické školy v Písku. Schváleno nejdůst. bisk. Ordinariatem v Českých Budějovicích. Doporučujeme.

Odebírejte

Homiletickou knihovnu

sbírku nejlepších původních i cizích homilet. spisů.

Ročně 2—3 zl.

Právě vyšel 1. sešit

III. svazku „Homiletické knihovny“:

ThC. **Jos. Ledinského:**

Krev Jeho na nás a na naše syny!

Osm konferenčních řečí postních.

OBSAH: Řeč úvodní. II. Porušená přirozenost lidská svádí k materialismu. Materialismus hlavní příčinou zrady našeho věku, páchané na církvi Páně. III. Světská politika hledá budoucnost národů spíše v rozkvětu blahobytu jen hmotného, než v náboženském a mravním obrození. IV. Veřejné mínění církvi nepřátelské je příčinou, že mnozí, věrní dosud učeníci Kristovi, jej zrazují a zapírají. V. Proč strany demokratické a národní pronásledují církev Páně? Kdo je ten lid, jenž žádá odsouzení církve Páně? VI. »Ejhle člověk« a Barabáš. O svobodomyslnosti. VII. Žena je povolána za pomocnici církve u vychovávání lidstva v duchu Kristově. VIII. Síla národů je v ctnosti. Není ctnosti bez Krista.

Cena 3archového sešitu 50 h.

Objednávky přijímá

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl

V PRAZE-I.

Ročník IX. Číslo 4.

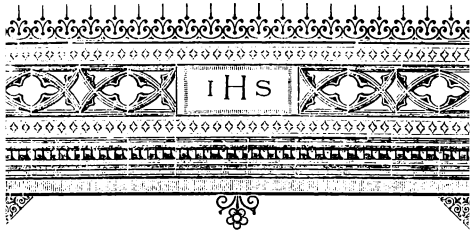

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redakci vede

Dr. JOSEF BURIAN,

sídelní kanovník Vyšehradský,

za přispění mnoha čelných spolupracovníků.

Vydává

VÁCLAV KOTRBA.

Schváleno nejd. kníž. arcib. konsistoří v Praze, a nejd. konsistoří v Č. Budějovicích.

V PRAZE 1902.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba.

OBSAH.

Listy homiletické.

Strana

Neděle IV. v postě. O svátosti posledního pomazání. Fr. Wolf 225
Neděle V. v postě. O svátosti svěcení kněžstva a stavu manželského. Fr. Wolf 229
Neděle květná. Význam neděle květné. Jan Götschner 234
Svátek Zvěstování Panny Marie. O nejsv. Svátosti oltářní. Fr. Wolf. . . 236
Svátek Zvěstování Panny Marie. Význam klekání. Frant. Čech 241
Svědomí. Sedm postních řečí. IV. Svědomí široké — jeho následky. 1. Mnohé hříchy, 2. ponenáhlé usnutí svědomí, 3. odnětí milosti Boží, 4. konečná záhuba. V. Svědomí zlé — soužení jeho při pohledu na minulost. VI. Svědomí zlé, úzkost jeho při pohledu na budoucnost. Ant. Hoffmann 245
Devatero cizích hříchů. Postní kázaní. IV. Hřích pochváliti. V. Ke hříchu mlčeti — hříchu netrestati. VI. Na hříchu podíl bráti. VII. Hřích hájiti. Bohumír Tomíček 267

Listy katechetické.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené. (Pokračování.) Václav Oliva 284

Listy vědecké.

Ku genesi normalií o běžných potřebách kostelních se zřetelem k nynější době. (Dokončení.) Dr. Ant. Brychta. 289
Kdo jest povinen při nedostatku církevních prostředků uhrazovati náklad na ředitele kůru a dle jakého měřítka rozvrhuje se povinnost tato? (Dokončení.) Dr. Josef Mrštík 295
Pravý názor o protestantismu. (Dokončení.) Dr. Ladislav Dvořák . . . 299
Památce † dra. Innocence Frencla 304

Velebné pány novosvěcence

upozorňujeme důtklivě na náš časopis, který v duchovní správě jest spolehlivou rukovětí a výbornou pomůckou homiletickou.

Přihlášky přijímá

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl

v Praze, Melantrichova ulice.

Předplatné

na

„RÁDCE DUCHOVNÍHO“

ročně 8 K.

přijímá knihkupectví Cyrillo-Methodějské Gustav Francl v Praze

(Melantrichova ulice).

Vychází jednou měsíčně o 4—5archových sešitech.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle IV. v postě.

O svátosti posledního pomazání.

»Viděli divy, jež činil mezi těmi, kteří byli nemocni.« Jan 6, 2.

Dnešní sv. evangelium vypráví o velikém zázraku Pána Ježíše, který se stal asi rok před Jeho smrtí. Veřejný život Pána Ježíše trval půl čtvrta roku, a během těch let byl Spasitel náš třikráte na svátcích velikonočních v Jerusalémě. První a druhý rok Svého veřejného působení byl na svátcích velikonočních, avšak třetí rok nešel pro úklady fariseův a zákonníkův, nýbrž odešel na poušť s učenníky Svými za jezero Tiberiadské, leč lid neopustil Jej a pospíchal na poušť za Ním, aby poslouchal Jeho svatá slova, Jeho kázaní. A tu Pán Ježíš učinil veliký zázrak nasycení pěti tisíců lidí. Pro zázrak ten chtěl Jej lid udělati králem, avšak Pán Ježíš odešel na druhou stranu jezera. Dnešní sv. evangelium vykládá také, proč zástup onen přišel za Pánem Ježíšem. Viděli divy, jež činil nad těmi, kteří byli nemocni. Pro veliké zázraky, které činil nad nemocnými, spěchali zástupové za Pánem Ježíšem, a On nasycoval nejdříve svatým učením Svým duše jejich a pak uzdravoval jejich neduhy tělesné. Zázračným slovem Svým zahnal nemoc a neduh božský Spasitel náš. Ve Své veliké lásce k lidu pomáhal, těšil, léčil, všude dobře činil. Ale On také chtěl, aby posily od Něho docházeli nemocní, když On bude již na nebesích a ve Své způsobě lidské na světě již přebývati nebude. A proto ustanovil svátost posledního pomazání. V řadě sedmi svatých svátostí jest poslední pomazání pátou svátostí. Minulou neděli uvažovali jsme o svátosti druhé: sv. biřmování. O svátosti třetí: o nejsv. Svátosti Oltářní rozjímati budeme na svátek Zvěstování Panny Marie. Čtvrtá: svátost pokání, bude nám sloužiti za předmět křesťanských cvičení odpoledních nyní v době velikonoční, a proto dnes obraťme zřetel svůj k svátosti páté: *k poslednímu pomazání, a ukažme si, že jest pravou svátostí a co působí.*

Pojednání.

U sv. evangelisty Lukáše čteme příběh o milosrdném Samaritánu. Soucitný onen Samaritán nalezl na cestě do Jericha člověka od lotrů poraněného, na smrt nemocného. A tu Samaritán něco učinil, něco promluvil. Co učinil? Nalil kromě vína do ran nemocného také léčivého oleje. A co promluvil? Samaritán onen řekl hospodáři, kterému nemocného doporučil: »Měj o něj péči.« Dále nevypráví již sv. evangelium.

Tu, pozorujeme-li příběh onen, uznati musíme, že Samaritán onomu člověku prokázal milost. A ta milost jemu velice prospěla. Byla mu jistě ku prospěchu těla, jemuž se ulehčilo, a zdraví počalo se navracovati. Avšak milost ta byla mu jistě ku prospěchu duše. Nechceme-li nic jiného uznati, musíme aspoň připustiti, že tím nabyl času ku pokání, jímž mohl spasiti duši svou. Drazí v Kristu! Mnohý katolík zraněn byl na cestě z Jerusaléma, kterým jest Církev sv., do města nebeského mnohými hříchy, a k tomu všemu dostavila se nebezpečná, smrtelná nemoc tělesná. A tu také ujímá se člověka toho milosrdný Samaritán. Pán Ježíš posílá Svého kněze k nemocnému, aby podobně jako Samaritán v podobenství sv. evangelia něco učinil a něco promluvil. Co činí tedy kněz? Jako Samaritán u Jericha nalil oleje do ran poraněného, tak také kněz maže nemocného sv. olejem, a jako Samaritán v podobenství řekl: »Měj o něj péči,« tak kněz prosí hospodáře nebeského, Pána nebes i země, doporučuje nemocného milosrdenství Božímu.

Samaritán onen u Jericha prokázal na smrt raněnému milost ku prospěchu těla i duše. A právě tak i nebeský Samaritán, Spasitel náš, tak činí. Jakmile náležitě připravený nemocný katolík rukama kněze pomazán byl sv. olejem, jakmile vyřčena byla při pomazání onom modlitba ústy kněžskými, v tu chvíli nabývá milosti Boží ku prospěchu duše své a často i ku prospěchu těla. Proto můžeme říci: Poslední pomazání je svátost, ve které nemocný skrze mazání svatým olejem nemocných a skrze modlitbu kněžskou nabývá milosti Boží ku spasení duše a častěji i ku prospěchu těla. Při každé svátosti pátrali jsme vždy po třech věcech: ustanovení Pána Ježíše, po viditelném znamení a milosti neviditelné. Rovněž tak musíme nalézti při svátosti posledního pomazání, abychom se přesvědčili, že poslední pomazání jest pravá svátost. — U sv. evangelisty Marka čteme, že Pán Ježíš dal sv. apoštolům moc nad duchy zlými a rozeslal je po dvou do světa, i rozešli se sv. apoštolové, vymítali zlé duchy a mazali také olejem nemocné, a ti se uzdravovali. Tu však neudíleli ještě svátosti sv. pomazání, tím pomazáním se naznačovala, předpovídala svátost, kterou teprve později Pán Ježíš ustanovil, neboť výslo ně sv. apoštol Jakub píše: »Stůně-li kdo z vás, uveďiž k sobě kněží Církve, nechť modlí se nad ním, mažíce jej olejem ve jménu Páně, a modlitba víry uzdraví nemocného a polehčí jemu Pán, a je-li ve hříších, budou mu odpuštěny.« Z těch slov zřejmo jest

ustanovení od Pána Ježíše, neboť Pán Ježíš řekl sv. apoštolům, aby šli do celého světa a učili zachovávati věřící, cožkoli přikázal jim. Když tedy sv. apoštol Jakub nařizuje, aby nemocní volali k sobě kněze, činí tak proto, že jemu samému a ostatním svatým apoštolům bylo tak nařízeno od Pána Ježíše. Je tedy poslední pomazání ustanoveno od Pána Ježíše.

Zevnější znamení rovněž velmi zřejmo jest. Při každé svátosti udělovatel její něco koná a něco mluví. Úkon ten jest viděti a slova jest slyšeti. A to obojí dohromady jest viditelným znamením. Při posledním pomazání pak kněz má dle rozkazu Páně mazati olejem a nad nemocným se modliti. Mazání olejem jest viděti a modlitbu slyšeti. Hle, zevnějším znamením při svátosti posledního pomazání tedy jest mazání olejem a modlitba kněžská.

A třetí část svátosti té velmi lehce najdeme. Sv. apoštol praví: »Polehčí jemu Pán, a je-li ve hříších, budou mu odpuštěny.« Milost se udílí tedy veliká ve svátosti posledního pomazání. K té blíže přihlédněme. Sv. Bernard napsal v jedné své knize: »Olej svítí, živí, léčí.« Totéž platí o svatém oleji nemocných. On svítí. Svítí v duši člověka, rozsvěcuje oheň milosti, hoří. Katolík, když je nemocen, zpovídá se. Tu ve svátosti sv. pokání dosáhl odpuštění hříchů a duše jeho se naplnila milostí, tmy hříchů zapuzeny z duše jeho, ale ve svátosti pomazání nemocných ten oheň milosti Boží se zvětšuje, milost Boží se rozmnožuje. Avšak daleko více působí svátost tato. Sv. apoštol výslovně dí: »Modlitba víry uzdraví nemocného.« Skrze svátost posledního pomazání navrací Pán Bůh nemocnému zdraví, prospívá-li to ke spáse duše jeho. Tomu však dobře musíme rozuměti. Když Pán Ježíš ustanovil tuto svátost, neměl v úmyslu smrt se světa zapuditi. »Uloženo jest člověku zemříti,« napsal sv. apoštol Pavel. Smrtí Pána Ježíše zaplacen byl dluh hříchů našich, ale i my musíme s Ním umříti, chceme-li spolu s Ním vstáti ke slávě. Jestli ani neposkvrněná Rodička Boží neměla smrt odpuštěnu, která s Pánem Ježíšem pod křížem trpěla, jestli také ona zemříti musila, což divu, že i nám všem jest umříti? Svátost posledního pomazání tedy nevysvobozuje od smrti v každém případě, nýbrž jen tenkráte, neprotiví-li se další život nemocného úmyslům Božím a spáse duše nemocného. Slouží-li uzdravení ke spáse duše nemocného, poslední pomazání působí jistě uzdravení. A poněvadž tedy tato svátost k uzdravení nemocného přispěti může, nesluší se přijetí její odkládati na poslední chvíli, kdy již jen pouhým zázrakem nemocný může býti uzdraven. Učený kardinál Belarmin velmi dobře dí: Příčina toho, že za našich časů velmi zřídka se uzdravují nemocní, když byli přijali od kněze poslední pomazání, je ta, že později, než mělo býti, svátost tu přijímají. — Není-li v radě Boží souzeno, aby nemocný uzdravení došel, dostává se mu aspoň polehčení na těle i na duši. Svatý apoštol Jakub napsal: »Polehčí jemu Pán.«

O proroku Eliášovi čteme v Písmě sv., že mu anděl Páně ukázal chléb a vodu, jimiž se měl posilniti na cestě k hoře Horeb. A Písmo sv. dokládá, že šel v síle pokrmu toho až na horu Boží

Horeb. Podobně posílá Bůh posla svého, kněze, k nemocnému katolíku, jemuž nastává daleká cesta na horu nebeského Horebu. Nejprve obmyje duši jeho vodou svátosti pokání, pak podá nemocnému chléb života, tělo Páně. Potom podává mu svátost sv. pomazání nemocných. To má působiti, aby nemocný šťastně svou cestu dokonal. Na cestě té překážejí mu nejprve bolesti tělesné, svádějí ho k netrpělivosti, k nedůvěře v Boha. Pokušení mnohá a těžká ozývají se často mocněji, než za času zdraví. K tomu pak ke všemu otvírá se před zrakem nemocného hrob, nemocnému přichází na mysl soud a příchod na věčnost. A v tak důležité chvíli nechtěl opustiti slabého člověka dobrotivý Pán Ježíš. On Sám na Olivetské hoře smrti se lekal a posily nabyl od anděla, a Sám bolest a hrůzu smrti po tři hodiny snášel na kříži. A proto posílá kněze Svého s chlebem života k nemocnému a přidává k tomu oleje sv. pomazání, aby, jako druhdy Eliáš, v síle pokrmu toho dvojího došel šťastně až na horu Boží do nebes. Jak mnoho útěchy poskytují slova apoštolská: »Polehčí jemu Pán«! A konečně dokládá sv. apoštol: »A je-li v hříších, budou mu odpuštěni«. Působí tedy svátost tato odpuštění hříchů, a sice nejen všedních, nýbrž i těžkých, ze kterých se pro mdlobu zpovídati nemohl. Ztratí-li olejovými barvami malovaný obraz žárem slunce a nečistotou prachu lesk barev svých, jest možno bývalou krásu mu vrátiti. Nejprve zbaví se obraz dokonale prachu a pak napustí se olejem, a barvy jeho nabudou pak bývalého lesku. A tak je to i s duší. Nejprve je třeba prach těžkých hříchů svátostí pokání anebo aspoň lítostí dokonalou z duše vypuditi. Tu však zůstává duše, drahocenný obraz Boží, ještě mdlý; následky hříchu ještě působí, že duše nestkví se krásou takovou, jako byla ozdobena na křtu sv. A hle, tu sv. olej nemocných stkvěle působí. On zapuzuje všecky zbytky hříchů těžkých a skvrny hříchů všedních, on dodává obrazu Božímu, duši lidské, bývalé krásy, co pokazily plameny vášní, bývá napraveno. Jak stkvělé jsou účinky svátosti posledního pomazání!

* * *

Svátost posledního pomazání působí, že zapuzuje z duše hřích a jeho následky, čímž rozmnožuje posvěcující milost; uzdravuje nemocného, slouží-li to ke spáse duše jeho, polehčuje nemocnému a dává mu síly ke snášení bolestí. Však třeba též se připraviti na hodné přijetí svátosti této. A proto není dobře odkládati s přijetím této svátosti. Přátelé a příbuzní nemocných mají se starati, aby nemocní této svátosti brzy přijali. Nemůže-li nemocný spáti, zdaž nerozžehá se světlo? Zdaž zvláštní pokrm nemocnému se nepřipravuje? Zda potřebný lék se mu nepodává? A svátosti posledního pomazání, které jest světlem, posilou, lékem těla i duše, snad nemocný by si přijati nepřál? V první řadě jsou to příbuzní, kteří mají povinnost, připraviti nemocného na přijetí sv. svátostí, na smíření se s Pánem Bohem. A tu mnozí říkají, že nemají to srdce, aby nemocnému řekli, jej upozornili. Ovšem

těžko a hrozno jest pomyšlení na rozloučení se s drahým naším, avšak zdaž správno jest, nechati jej v nevědomosti a tak velikém nebezpečí, když běží o spásu duše? Ó, je to ukrutná láska, nepravá láska, která se bojí na chvilku polekati nebo zarmoutiti, a raději nechá umříti ve hříchu, raději nechá v nemilosti Boží odejíti do zavržení věčného, než by vážnou, třeba nemilou pravdu řekla. Když jde o spásu duše, přestává každé citlivůstkářství. A mnohý nemocný říká: »Vždyť já neumru, mně není potřeba ještě sv. svátostí.« Drazí v Kristu, nevíme dne ani hodiny; všichni jsme v rukou Božích! A když Pán Bůh dopustí na nás nemoc, dává nám tím na jevo, že třeba starati se o spásu duše, neodkládej tedy nikdo na nejposlednější dobu přijetí sv. svátostí! Když se odkládá, státi se může, že, nežli kněz dojde, nemocný umírá. Pro spásu duše naší ustanovil Pán Ježíš sedm svátostí, nuže, užívejme jich ke spase své. Po celý život Spasitel náš nás posiluje sv. svátostmi. Na začátku života nás posvětí ve křtu sv., pak nás posiluje sv. biřmováním. Živí nás pak tělem Svým v nejsv. Svátosti oltářní, poskvrněnou duši obmývá sv. pokáním. Když pak tělo chřadne a síly ubývají a nastává boj poslední, tu poskytuje pomoc sv. pomazáním. A toho, když nadejde doba příhodná, rád a ochotně přijímej. Nezapomeň slov písně missionářské: »Jenom jednu duši máš, a jestli tu ztratíš, vše ztraceno máš!« Pro spásu duše své neodkládej s přijetím svátosti sv. pomazání, ale přijmi ji rád a uvidíš, že milostivý Spasitel, jenž divy činil nad nemocnými, dokud byl na zemi, i nad tebou div učiní podle potřeby duše tvé. Amen.

Fr. Wolf, kaplan ve Dvoře Král. n. L.

Neděle V. v postě.

O svátosti svěcení kněžstva a stavu manželského.

»Kristus přišed jako nejvyšší kněz, — vešel jednou do svatyně a nalezl vykoupení věčné.« K Žid. 9, 12.

Dnešní sv. epištola vyňata jest z listu sv. Pavla ke křesťanům, již bydlili v zemi židovské, a ze židovství byli obráceni ke křesťanství. Protože vychováni byli ve svém náboženství židovském, rádi klonili se k obyčejům a zvykům židovským, víra jejich nebyla ještě pevná; nad to byli křesťané v zemi židovské stále ještě utiskováni od židů nekřesťanů. Víra tedy svatá byla v nebezpečí. Z té příčiny sv. apoštol, aby zachránil rodáky své od odpadnutí od víry, ze svého vězení v Římě poslal žido-křesťanům v zemi židovské list, kterým je u víře posilňuje a utvrzuje. Dokazujeť v listě tom, že příchodem Pána Ježíše ukončen byl Zákon Starý a nastal Zákon Nový, dokonalý, dokonalejší než první, neboť ten byl toliko předobrazením Zákona Nového. A vykládá, kterak také Zákon Nový lépe a svědomitěji plněn býti má, než Zákon Starý.

Pak líčí důstojnost Krista Pána a velikou cenu Jeho oběti, přirovnává ji k obětem Starého Zákona. Ve Starém Zákoně Pán Bůh poručil, aby zřízena byla Jemu svatyně, dokud byli Israelité na poušti, byla ze dřeva, až pak Šalomoun král vystavěl v Jerusalémě chrám kamenný. Chrám onen rozdělen byl ve dva díly, první slul svatyně, a druhý svatyně svatých. Do svatyně směli vstoupiti kněží obyčejní, do svatyně svatých jen velekněz jednou za rok. Tam ukryta byla archa úmluvy, v níž spočívalo desatero přikázaní na dvou kamenných deskách, Samým Pánem Bohem napsané. Venku před svatyní obětována bývala zvířata na odpuštění hříchů. Ve svatyni obětováno každý týden dvanácte chlebů a víno. Na svátek očišťování, den to pokání, obětoval sám velekněz tele za hříchy své a za hříchy lidu kozla. Pak vzal zlatou kaditelnici a krev ze zvířat obětovaných, nakouřil víko archy úmluvy a pokropil ji a půdu před ní krví. Tak činiti musil velekněz každý rok. A na to vztahují se slova sv. apoštola, že Pán Ježíš jakožto velekněz nejdokonalejší pouze jednou vstoupil do svatyně a neobětoval tu krev zvířecí, nýbrž krev Svou vlastní. A proto jestli krev zvířat obětních působila odpuštění hříchů, tím spíše krev Pána Ježíše působiti musí hříchů odpuštění, neboť když obětoval Sebe sama, přinesl oběť, jako žádný velekněz dosud nepřinesl, stal se tak veleknězem nejvyšším a prostředníkem nové úmluvy. Oběť tu přinesl Pán Ježíš na kříži. Leč proroci prorokovali. že Spasitel bude veleknězem dle řádu Melchisedechova na věky. Z té příčiny ustanovil Pán Ježíš zvláštní kněžstvo, které ke službě Boží stává se schopným ve svátosti svěcení kněžstva. A o svátosti svěcení kněžstva, prosím, byste se mnou dnes rozjímali, a poněvadž již svatopostní čas chýlí se ke konci, vyložíme si dnes též, co to jest svátost stavu manželského.

Pojednání.

Připomeňme sobě opět, že pravá svátost má tři částky: viditelné znamení, neviditelnou milost a ustanovení od Pána Ježíše, a tyto tři částky hledejme opět na svátosti svěcení kněžstva.

U sv. Jana evangelisty čteme, kterak Spasitel přišel do chrámu Jerusalemského a tam našel penězměnce a kupce, kteří znesvěcovali místo posvátné, a tu chopiv se provazů, vyhnal lidi z chrámu. Židé pak v udivení nad rozhorlením Jeho ptali se: »Jaké znamení ukazuješ nám, že tyto věci činíš?« A Pán Ježíš odpovídá: »Zrušte chrám tento a ve třech dnech jej zase postavím!« Ukazuje na Své z mrtvých vstání, které jest důkazem božské Jeho moci a důvodem Jeho přísného zakročení proti hanobitelům chrámu.

Podobně jako židé ptali se Pána Ježíše, tak mohli se ptáti obyvatelé města Seleucie a ostrova Cypru, kde počali kázati žáci sv. apoštolů Pavel a Barnabáš: »Jaké znamení ukazujete nám, že se vydáváte za zástupce Boha samého?« A tu mohli odpověděti žáci sv. apoštolů slovy, které nalézáme ve Skutcích apoštolských: »V Antiochii křesťané, když sloužili Pánu a postili se, řekl jim Duch Sv.: Oddělte mi Šavla a Barnabáše k dílu, ku kterému

jsem je pojal. Tehdy postíce se a modlíce se a vzkládajíce na ně ruce, propustili je.« — Podobně mohli se ptáti obyvatelé Efesu, když počal jim Timotheus kázati: »Jaké znamení nám ukážeš, že tyto věci činíš?« A Timotheus mohl odpověděti: »Pavel, apoštol Páně, složil ruce na mne. Vždyť sám napomíná mne v listě svém, který mi poslal, abych vzbudil milost, která mi dána jest vzkládáním rukou jeho.« — A když k vám, drazí v Kristu, přišel kněz a počal vám kázati, vám služby Boží konati a vás k Bohu vésti, tu vy jste se mohli ptáti: »Jaké znamení nám ukazuješ, že tyto věci činíš?« A tu může každý katolický kněz odpověděti: »Modlitba a vzkládání rukou biskupových jsou znamením, že jsem od Boha moc duchovní obdržel.« Co vyplývá z toho? Ta pravda, že moc kněžská uděluje se od časů apoštolských, za kterých žil sv. Pavel, až do dnešního dne modlitbou a vzkládáním rukou biskupových. Modlitbu slyšeti jest a vzkládání rukou viděti jest, jest tedy ono viditelným znamením při svátosti svěcení kněžstva. A toto znamení viditelné ustanovil Sám Pán Ježíš. U sv. apoštola Pavla v listě k židům čteme: »Aniž kdo sám sobě osobuje té cti, ale kdož povolán bývá od Boha jako Aron.« Hle, Aron zřejmě byl od samého Boha povolán. Bůh Sám nařídil Mojžíšovi, aby Aron byl veleknězem, ale zároveň nařídil, aby posvěcen byl na kněžství znameními zevnějšími: Mojžíš jej umýval a oblékl v roucha kněžská. Rovněž tak sv. Pavel a Barnabáš byli Samým Duchem Sv. k úřadu velekněžskému vyvoleni a představení Církve, biskupové, modlili se a vzkládali na ně ruce. Tak zajisté naučili se od sv. apoštolů a tito zase Pánem Ježíšem a Duchem Sv. byli poučeni, jak mají udíleti svátost svěcení kněžstva. Jako se naučili sv. apoštolové od Pána Ježíše, že k nejsv. oběti a ke svátosti těla a Krve Páně třeba bráti chléb a víno, tak se naučili, že musí na ty, kterým chtí odevzdati úřad duchovní, vzkládati ruce a se modliti. Zřejmo tedy je, že Pán Ježíš sv. apoštolům nařídil, že mají na kněžství světiti modlitbou a vzkládáním rukou.

A jaká milost udílí se ve svátosti svěcení kněžstva? Pán Ježíš udělil sv. apoštolům moc kněžskou při poslední večeři, když řekl: »To čiňte na mou památku!« Avšak dříve, než podal jim tělo Své a krev Svou, omyl je, aby byli čisti, aby byli připraveni k úřadu kněžskému. A když po nanebevstoupení měli počíti vykonávati úřad svůj kněžský, seslal jim Ducha Sv. a ten naplnil je posvěcující milostí! Ty ohnivé jazyky byly znamením milosti té. A podobně děje se i nyní. Když chystá se někdo přijati svátost svěcení kněžstva, tu přijímá nejprve svátost pokání, ta obmývá ho ode všech hříchů a zjednává mu milost posvěcující. Načež při svěcení modlitba a vzkládání rukou biskupských jest znamením, které působí, že na nového nástupce apoštolského vstupuje Duch Sv., který milost Boží v něm rozhojňuje, milostí Svou ho naplňuje. Tak výborně učí sv. apoštol Pavel, an píše Timotheovi: »Napomínám tebe, abys rozněcoval v sobě milost Boží, která dána je ti skrze vzkládání rukou mých.« Jest tedy účinkem svěcení na kněžství rozmnožení posvěcující milosti Boží, naplnění milostí Boží.

A z toho důvodu upřímní katolíci chodí si k nově posvěcenému knězi pro požehnání. Zajisté mocné jest požehnání toho, kdo naplněn jest milostí Boží. — Tato milost pak působí na knězi samém to, že posiluje jej, aby úřad svůj řádně a věrně zastával. Jako Duch Sv. apoštoly posilnil, aby sv. evangelium bez bázně hlásali, tak i nyní posiluje Duch Sv. kněze, neboť i nyní lidé slabí, nestateční přiklekají ke svěcení a berou na sebe břímě veliké povinností kněžských. A to břímě, aby nesli, aby povinnosti své konali dobře, k tomu je milost Boží síli. Proto dokládá sv. Pavel k Timotheovi, když ho byl napomenul, aby v sobě vzbudil milost, která v něm jest, vzkládáním rukou: »Neboť nedal nám Bůh ducha bázně, ale ducha moci.« Leč ještě více působí tato milost: Skrze ni nabývá vlastně člověk té moci nadpřirozené, aby mohl sv. svátostmi přisluhovati, aby mohl proměniti chléb v tělo, a víno v krev Pána Ježíše, aby mohl hříchy odpouštěti, aby mohl udíleti milost Boží. Bez této milosti kněz nic by nemohl, slovo jeho bylo by slovo obyčejného člověka — Konečně působí tato svátost nezrušitelný znak na duši, kterým pak od lidí ostatních kněz se rozeznává. Znamení toto, jako znamení křtu sv. a sv. biřmování, jest nezrušitelné a trvá stále. A proto také kněz nemůže posvěcení svého ztratiti, a třeba úřadu svého nekonal, knězem zůstává stále.

Zbývá nyní ještě, abych promluvil o poslední svátosti, o svátosti stavu manželského

Manželství ustanoveno jest Samým Pánem Bohem v ráji, když stvořil Pán Bůh lidi, muže a ženu, stvořil je. Však hříchem byla porušena lidská přirozenost a vůle člověka nakloněna ke zlému, člověk odvrátil se od Pána Boha a hledal všude hřích. A tak také porušeno i manželství. U všech národů nalézáme lehkomyslné rozvazování svazku manželského za života obou manželů. A to nalézáme i v národě vyvoleném. I v národě vyvoleném, z něhož naroditi se měl Mesiáš, Vykupitel, učili, že možno jest propustiti manželku, rozvázati svazek manželský. Teprv když přišel Pán Ježíš, očistil manželství a ustanovil pro ty, kteří v manželství vstupují, zvláštní svátost. Důkazem toho jsou slova Písma sv. a sice slova sv. apoštola Pavla v listě k Efezským: »Muži, milujte manželky své, jako i Kristus miloval Církev.« A hned na to dí: »Tajemství toto veliká jest, ale já pravím v Kristu a v Církvi.« Jest tedy tajemstvím manželství. Slova tajemství však užívá svatý Pavel ve významu svátost, neboť na jiném místě píše: »Tak nás považuj každý jako rozdavače tajemství Božích, to jest: každý nás považuj za rozdavače svátostí.« — Sv. apoštol Pavel od Samého Pána Ježíše byl vyučen všemu, co měl kázati, a tak také poučen byl o manželství, že je povýšil a pro ně že zvláštní svátost ustanovil Spasitel náš.

Přirovnáme-li pak svátost stavu manželského k ostatním svátostem, nalézáme na ní všecky známky pravé svátosti: ustanovení od Pána Ježíše, což potvrzuje Písmo sv., kde výslovně svatý apoštol Pavel tak tvrdí, i viditelné znamení i milost, kterou tato

svátost působí. Viditelným znamením jsou snoubenci sami, kteří v manželství vcházejí, a pak slova jejich, kterými dávají na jevo svou vůli, že spolu manželsky žíti chtějí a slibují si věrnost navzájem A jakou milost působí tato svátost? Manželství jakožto svátost jest duchovním, tajemným obrazem spojení Krista Pána s Církví. Manželé katoličtí mají představovati Krista Pána ve spojení s Církví sv. To by nemohli leč zvláštní milostí Boží, která je posvěcuje a činí je podobnými Kristu Pánu a Církvi sv. Působí tedy svátost stavu manželského rozmnožení milosti Boží. — Však ještě více svátost tato působí: posiluje manžely, aby sobě navzájem ke spáse své pomáhali slovem i skutkem, aby sobě pomáhali také v potřebách vezdejších, aby dítky své ke cti a chvále Boží zdárně vychovávali, a až do smrti spolu setrvali. — Poněvadž jest manželství katolické obrazem spojení Krista Pána s Církví svatou, nemůže býti manželství než spojení jednoho muže se ženou jednou. A toto spojení trvati musí tak dlouho, dokud jeden z manželů nezemře. Pán Bůh manžely spojil, Pán Bůh je zase rozloučí; nikdo jiný než Tvůrce nesmí přerušiti ten svazek, který učinili, přijavše svátost stavu manželského. Manželství katolické jest obrazem spojení Krista Pána s Církví svatou. Kristus Pán pak jest s Církví Svou až do skonání světa. Manželství katolické tedy trvati musí až do skonání jednoho z manželů, nebo jiným slovem manželství katolické jest nerozlučné.

* * *

Drazí v Kristu! Během těchto postních neděl rozjímali jsme o sv. svátostech. Poučili jsme se nejprve, co jsou sv. svátosti vůbec, a pak probírali jsme učení Církve sv. o jedné každé svátosti zvláště, a při tom přihlíželi jsme k tomu, abychom se vždy poučili o podstatě té které svátosti, a o milosti, kterou působí. Dnes dokončili jsme řadu rozjímání o sv. svátostech a připomeňme si ještě, proč ustanovil Pán Ježíš sv. svátosti: abychom skrze ně nabývali posvěcující milosti ke spasení svému, k posvěcení svému. Máme se tedy posvěcovati skrze sv. svátosti, máme se stávati dítkami Božími, dědici království nebeského přijímáním sv. svátostí. Avšak, drazí v Kristu, chceme-li dojíti milosti skrze svátost některou, musíme přijmouti svátost tu hodně, s náležitou přípravou duše své. Proto před svátostí pokání musí se každý připraviti zpytováním svého svědomí, vzbuzením lítosti a pravého úmyslu. Na každou jinou svátost připravuje se katolík přijetím svátosti pokání a modlitbou Avšak ten, jenž špatně se připravil na svátost některou a přijímá ji nehodně, nejen že nedosahuje účinků sv. svátosti, ale dopouští se hříchu nového: svatokrádeže.

Když přijme katolík svátost některou hodně, dosahuje milosti Boží, ale tu musí ještě svou vůli spojiti s milostí Boží, musí sám chtíti to, k čemu jej Pán Bůh milostí Svou podporuje. Pán Ježíš díval se jednou na Jerusalém, a řekl: »Jerusaléme, Jerusaléme, který kamenuješ proroky a pronásleduješ ty, kteří ti dobře činí, kolikráte chtěl jsem shromážditi syny tvé, jako shromažďuje slepice

kuřátka pod křídla svá, ale ty nechtěl jsi.« A ta slova platí o mnohém z nás. Pán Ježíš provází nás od narození až ke hrobu milostí Svou, podporuje nás, ale mnohý odvrací se od Něho, vůli svou proti milosti Boží staví — nechce spojiti vůli svou s Pánem Ježíšem. Nuže, drazí v Kristu, ejhle, čas příjemný, čas spasení, nyní volá skrze Církev Svou Pán Ježíš, hlasitěji volá: »Pojďte ke mně všickni a já vás občerstvím.« »Pojďte ke stolu Páně a napojím vás milostí Svou!« Poslechněte hlasu Jeho, hodně přijměte svátost pokání a tělo Páně, On dá vám milost ke spáse duše vaší. Amen. *Fr. Wolf*, kaplan ve Dvoře Král. n. L.

Neděle květná.

Význam neděle květné.

»Hosanna Synu Davidovu, požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně! Hosanna na výsostech!« Mat. 21, 9.

Rozmilí v Kristu! Ježto dnešního dne služby Boží déle trvají, není příležito, obšírným kázaním ještě více je prodloužiti; poněvadž ale Církev katolická velí, aby se posvátné obřady její věřícímu lidu pilně vykládaly, žádá toho duchovní potřeba, aby se vám význam a smysl dnešních obřadů vysvětlil, což k duchovnímu vzdělání vašemu v následné kratičké řeči učiním.

Pojednání.

Dnešní neděle jmenuje se *palmová* nebo květná, protože dnes Církev sv. světí v teplejších krajinách ratolesti palmové a olivové, ve studenějších ale rozkvetlé ratolesti vrbové a jívové, kočičky nazvané.

Prve, než je kněz žehnati, to jest modlitbou k oslavení Božímu určovati začal, zpívá kůr předzpěv, jakž byl Kristu Spasiteli provolával zástup lidu: »*Hosanna Synu Davidovu, požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně! Ó, králi israelský, sláva budiž Tobě na výsosti!*«

Na to čte kněz epištolu o vyjití lidu israelského z Egypta, jakožto předobrazení vítězoslavného vjezdu Páně do Jerusaléma, a po ní evangelium, v němž se tento královský vjezd Spasitelův do hlavního města vypisuje; napotom se modlí, aby Bůh tyto ratolesti žehnati ráčil, a jakož byl Noč, vycházejícího z korábu, a Mojžíše, táhnoucího z Egypta, obohatil milostí, též i nás nesoucí ratolesti tyto milostmi obmyslil, abychom s dobrými skutky Kristu vstříc kráčeli a skrze Něho do věčné radosti vešli.

Na to rozdává kněz posvěcené ratolesti, počínaje od osob důstojnějších mezi lid. Mezi rozdělováním zpívá sbor: »*Děti židovské, nesoucí ratolesti palmové vstříc šly Pánu, prozpěvujíce a*

volajíce: Hosanna na výsostech!« S ratolestmi v rukou koná se pak kolem kostela při prozpěvování přiměřené písně processí čili průvod, kterým se obnovuje a představuje vítězoslavný vjezd Kristův do Jerusaléma.

Než vizme! Jaký to truchlivý průvod! Jako zelené ratolesti a dřevo kříže od sebe se liší: tak i tento dnešní průvod od jiných výročních průvodů.

Povětřím nižádné nevlají korouhve, aniž veselé rozléhají se zpěvy, nýbrž za křížem rouškou zastřeným postupuje věřící lid s žalostným srdcem.

Kněz představuje božského Spasitele; lid, jdoucí před knězem a za ním pamatuje nás dílem na Kristovy učenníky, dílem na onen zbožný zástup, který Pána Ježíše provázel.

Kostel, kol něhož se průvod ubírá, vyznamenává dílem chrám jerusalemský, dílem i samo království nebeské; chrám jerusalemský, poněvadž Pán Ježíš přišed do města přímo do chrámu se ubíral. Vyznačuje ale též nebe, tuto svrchovaně velebnou svatyni Boha živého, poněvadž Pán Ježíš smrtí Svou, k níž se do Jerusaléma ubíral, brány nebeské otevřel, první do nich v oslaveném člověčenství po Svém vzkříšení vstoupiv. Proto se děje, že, když se přišlo ku dveřím chrámovým, shledávají se dvéře ty zavřeny. Část zpěváků vejde do chrámu, a kněz s ostatními zůstane venku před zavřenými dveřmi státi. Tu započnou zpěváci jinou píseň, znějící na oslavu Krista krále. Na ten zpěv odpovídá druhý sbor zpěvácký ve chrámu Páně. Zpěv ten pětkráte se opakuje, a pětkráte naň druhý sbor odpovídá; ale dvéře zůstávají zavřené. Zní pak onen pětkráte opakovaný zpěv prvního sboru po česku takto: »*Oslava, chvála i čest buď Kriste Ti, Spáso a Králi, Jejž pacholectvo ctilo vítězným Hosanna pěním.*« Odpovědi druhého sboru ve chrámě v tento smysl znějí: »*Ty's král Israelův, slavný's Ty potomek Davidův, blížící se k nám ve jménu Božím! Tebe chválí veškeren zástup na nebes výšinách, Tebe chválí všeliký člověk i veškeré tvorstvo spolu. Národ hebrejský s ratolestmi Tě co vítěze vítal, my pak v prosbách a zpěvu ctíme Tebe. Vzdávali Tobě před Tvým utrpením povinnou čest, my Tobě nyní již v nebi kralujícímu zpěvy pějeme. Líbil se Ti zpěv jejich, oblib Sobě i naši pobožnost, králi milý, dobrý, jenž ve všem, což dobré jest, si libuješ.*«

Nyní vezme kněz do ruky svatý kříž, a příčkou jeho třikráte na dvéře udeří, načež se tyto otevrou a kněz vchází do chrámu se vším pobožným lidem, čímž se nám před oči klade ona veliká pravda, že pro vykoupení Ježíšem Kristem na kříži vykonané brány nebeské lidskému pokolení se otevřely. Sbor mezi tím zpívá: »*Jak Pán vešel ve svaté město, pacholata hebrejská oznamujíce vzkříšení Jeho s ratolestmi prozpěvovala Hosanna na výsostech.*«

Po tomto slavném průvodě koná se oběť mše svaté, při níž se zpívají pašije, při kterých drží věřící žehnané ratolesti v rukou, aby se nezapomnělo na slávu Páně, když se vypravuje o hlubokém Jeho ponížení.

Tentě duchovní smysl a význam dnešních obřadů! Jak jednoduché a přece vznešené a důmyslné jsou tyto naše katolické ceremonie! Jak vzdělavatelné a naučné!

Velmi krásně dí o významu této dnešní slavnosti jistý nábožný biskup takto. »*S dítkami jdeme vstříc Kristu Ježíši, jestliže zachováváme nevinnost svou neporušenou; ratolesti olivové nosíme, pravím, jestliže pilně konáme skutky milosrdné, skutky pokoje a smířlivosti; ratolesti palmové v rukou držíme, když dosahujeme vítězství nad ďáblem a nad hříchem; ratolesti zelené béřeme, kdykoliv jsme okrášleni libeznými ctnostmi; roucha svá Kristu na cestu stieleme, kdykoliv své tělo mrtvíme, pýchu a marnost v oděvu v ošklivosti máme.*«

* * *

Nuže, znajíce již účel a smysl dnešních posvátných obřadů, spojte při svěcení jich prosby své s prosbami kněze, prosíce, by Bůh žehnal ratolesti tyto, aby veškerému lidu prospěly ku spasení, aby to, což k úctě Boží tělesně konati budete, též duchovně s nejhlubší zbožností jste dokonali, a obdrževše vítězství nad smrtí Kristova slavného vítězství účastnými se stali. Amen.

Jan Götschner, farář na odpočinku ve Vídni.

Svátek Zvěstování Panny Marie.

O nejsv. Svátosti oltářní.

»Pán s Tebou.« Luk. 1, 28.

Jak podivuhodnou událost vypráví dnešní sv. evangelium! Pán Bůh posílá anděla Gabriela do města galilejského, Nazareta, k Panně zasnoubené muži, kterému bylo jméno Josef. A podivná slova zvěstuje jí anděl: »Zdrávas milosti plná! Pán s Tebou, požehnaná Tys mezi ženami.« I zkormoutí se, leká se Panna přesvatá, a anděl praví jí: »Neboj se, Maria, nalezla jsi milost u Boha, aj počneš a porodíš Syna, a nazveš jméno Jeho Ježíš. Tenť bude veliký a Syn Nejvyššího slouti bude a dá Jemu Pán Bůh stolici Davida, otce Jeho, a kralovati bude v domě Jakobově a království Jeho nebude konce.« — Avšak Panna ona zaslíbila sebe Bohu, ona Bohu zaslíbila své panenství, a proto diví se, a anděl vysvětluje jí: »Duch Sv. vstoupí v Tě a moc Nejvyššího zastíní Tě a protož co se z Tebe svatého narodí, slouti bude Syn Boží.« — A sv. Panna pokorně svoluje státi se Matkou Syna Božího a praví: »Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova Tvého.« A tím přijala na sebe důstojnost, pro kterou požehnána jest mezi ženami, pro kterou blaženou ji nazývati budou národové: počala Syna Božího. Slovem tím naplnilo se proroctví Starého Zákona, jež prorok Isaiáš pronesl: »Aj, panna počne a porodí Syna a nazváno bude jméno Jeho Emanuel.« Tak z Ducha Sv. počat byl Spasitel

náš a proto v osobě Své, v osobě Syna Božího, spojoval dvě přirozenosti, lidskou a božskou; byl Synem Marie Panny počatým z Ducha Sv. A proč přišel Syn Boží na svět? Protože vykoupiti chtěl lidstvo, zasloužiti jemu nebe, a to vše učinil z lásky k lidstvu; jenom z lásky k lidem vtělil se, a učinil Sebe podobným lidem ve všem kromě hříchu, z lásky k nám trpěl. Avšak ještě další důkaz lásky Své podal Syn Boží! Ačkoli vstoupil na nebesa, zůstal přece mezi námi! Na svátek Zjevení Páně či sv. Tří Králů položili jsme si otázku v rozjímání svém: Kde jest Ten, který se narodil? A odpověděli jsme si: jest v Církvi naší, jest tam, kde dva nebo tři shromážděni jsou ve jménu Jeho, a pak jest v nejsvětější Svátosti oltářní. A dnes právě ve svátek Zvěstování Panny Marie naskytá se mi příležitost, abych v pořadí rozjímání o sv. svátostech vysvětlil vám, kterak jest Pán Ježíš v nejsvětější Svátosti oltářní přítomen, abych vysvětlil vám učení naší Církve sv. *o nejsvětější Svátosti oltářní.*

Pojednání.

Abychom přesvědčili se, že nejsv. Svátost oltářní jest pravá svátost, musíme opětně na ní nalézti tři věci: předně viditelné znamení, pak ustanovení od Pána Ježíše, a konečně neviditelnou milost Boží.

1. Na neděli čtvrtou postní čte se sv. evangelium o zázračném nasycení pěti tisíc lidí pěti chleby a dvěma rybičkami. Při zázraku tom vzal Pán Ježíš pět chlebů do ruky, díky činil, modlil se, říkal slova svatá. Připamatujme si potom ještě jeden zázrak Pána Ježíše v Káni Galilejské. Tam nedostalo se vína. A Pán Ježíš poručil: »Naplňte štoudve vodou« — a hned potom: »Nalévejte již.« A to, co svatebčané pili, nebyla voda, bylo víno. Pán Ježíš opět mluvil a poručil něco konati, bylo při tom zázraku něco viditelného a slyšitelného. A proč nasytil zázračně chlebem Pán Ježíš ty zástupy nepřehledné, proč na hostině svatební napojil vínem svatebčany? Měl při tom zvláštní úmysl! Viděl, že brzo naplní, co slíbil zástupům, když pravil: »Chléb, který Já dám, tělo Mé jest,« viděl Pán Ježíš, že brzy naposledy bude večeřeti s učenníky Svými A tam do večeřadla onoho zajděme v duchu svém. Jako při onom velikém zázraku nasycení Pán Ježíš uprostřed Svých dvanácti apoštolů bere do svatých a velebných rukou Svých chléb viditelný a jako na poušti mluví tam svatá slova. Známa jsou nám každému: »Vezměte a jezte: totoť jest tělo Mé.« — A pak bere opět do svatých a velebných rukou Svých kalich s vínem a dí: »Pijte z toho všickni: totoť jest zajisté krev Má Nového Zákona, která za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů.« »To čiňte na mou památku!« Takových slov nebylo ještě nikdy slýcháno, tak ještě nepromluvil žádný učitel lidu před Kristem Pánem! Jen Pán Ježíš řekl: »Totoť jest tělo Mé,« »totoť jest krev má.« Vždyť neviděli sv. apoštolové nic jiného než opět tvar, barvu, velikost chleba: nic jiného neviděli sv. apoštolové než barvu, množství toho vína v kalichu, kterak to možno? Vždyť Pán Ježíš řekl, že to

je Jeho tělo, Jeho krev! Jako zázračně rozmnožil chleby, tak také zázračně proměnil chléb v tělo Své, z chleba učinil Své tělo skutečné; co měl Pán Ježíš v rukou Svých, bylo tělo Jeho neviditelné, a co sv. apoštolové viděli, nebylo chlebem více, nýbrž bylo jen způsoba chleba. A jako zázračně proměnil vodu ve víno při svatbě v Káně Galilejské, tak také zázračně proměnil víno v krev Svou. Vínem se to zdálo býti, ale co oči viděly, nebylo víno, byla jen způsoba vína a pod tou způsobou byla předrahá krev Pána Ježíše. Způsobou chleba a vína rozumíme to, co na chlebě a víně smysly poznáváme, na příklad: zevnější podobu, barvu, chuť, vůni chleba a vína. Co jest tedy nejsvětější Svátost oltářní? Nejsvětější Svátost oltářní jest pravé a živé tělo a pravá krev Pána našeho Ježíše Krista pod způsobami chleba a vína. Co jest tedy viditelným znamením? Pán Ježíš vzal viditelný chléb do rukou Svých a ten proměnil v tělo Své. Dal tělo neviditelné, ale ponechal něco viditelného: způsobu chleba, a řikal svatá slova: »Totoť jest tělo Mé.« Zevnější znamení nejsvětější Svátosti jest tedy viditelná způsoba chleba a slyšitelná slova Krista Pána. Rovněž vzal kalich vína, a víno proměnil v krev Svou a ponechal viditelnou způsobu vína a řekl slova slyšitelná: »Totoť jest krev Má.« Opět máme tedy znamení zevnější: způsoba vína a slova: »Totoť jest krev Má.«

Zbývá ještě, abychom si ukázali, jakou milost poskytuje nejsv. Svátost oltářní. Setník pohanský považoval to za velikou milost, když mu Pán Ježíš uzdraví služebníka, ale aby Pán Ježíš Sám přišel do jeho příbytku, toho ani nežádal, ale řekl: »Pane nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem a uzdraven bude služebník můj.« Avšak Svátost nejsvětější nejen uzdravuje choré duše, posiluje je, ale tělo a krev Páně, Ježíš Kristus Sám vstupuje do příbytku těla našeho a duše naší, aby nás učinil Pánu Bohu milejšími, ano aby se spojil s duší naší! Když přijímáme nejsv. Svátost, tu rozmnožuje ona v nás milost posvěcující. Kristus Pán spojuje se s naší duší, posvěcuje i tělo naše. Ó, jak veliká to milost! Kdo vylíčiti ji dovede slovy! Syn Boží, druhá božská Osoba k nám přichází a dává se nám za pokrm pro duši naši!

Pozastavme se, drazí v Kristu, déle u toho, kterak Pán Ježíš přítomen jest v nejsv. Svátosti. Řekl jsem, že Pán Ježíš jest Bůh i člověk v jedné osobě, a tu mohl by si někdo mysliti, že Pán Ježíš jakožto Bůh přítomen jest v nejsv. Svátosti pouze Svou božskou přirozeností. Tak přítomen v nejsv. Svátosti není! Když Pán Ježíš řekl nad chlebem: »Totoť jest tělo mé«, a nad vínem: »Totoť jest krev má«, byl uprostřed apoštolů přítomen se živým tělem Svým, a proměnil tedy chléb a víno to v tělo a krev Svou, které měl při poslední večeři. Jest tedy přítomen Pán Ježíš v nejsv. Svátosti s tím tělem a krví, jakou měl při poslední večeři. Jest tam přítomen jako Bůh i člověk se Svou božskou i lidskou přirozeností. Je-li přítomen Pán Ježíš v nejsv. Svátosti s tím tělem, které měl při poslední večeři, je to Jeho tělo v nejsv. Svátosti

živé, neboť byl Pán Ježíš při poslední večeři živý. Však v živém těle jest i živá duše a krev. Když tedy pod způsobou chleba přítomen jest živý Pán Ježíš, jest tam i s duší Svou i s krví Svou přítomen. Jako při poslední večeři byl Kristus Pán nerozdělen, tak i v nejsv. Svátosti jest nerozdělený pod spůsobou chleba přítomen jest s tělem, krví i duší Svou. Podobně se spůsobou chleba se to má Pod spůsobou vína jest krev živá; má-li býti živá krev, musí se nalézati v těle živém. Jest tedy pod spůsobou vína živá krev Páně, a zároveň živé tělo i duše Pána Ježíše. Pod každou tedy spůsobou i pod spůsobou vína i pod spůsobou chleba přítomen jest celý Kristus Pán s tělem Svým i krví Svou i duší svou jako Bůh i člověk!

Avšak nejen to, že pod každou spůsobou jest celý Kristus Pán přítomen, On jest přítomen celý, nechať ta spůsoba chleba či vína jest malá či veliká, nechať vína toho je mnoho či pouze několik kapek. Jak možno to? Při poslední večeři Pán Ježíš než podával sv. apoštolům tělo Své, lámal a pak teprv podával sv. apoštolům. Nebyl-li pak pod každou částkou tohoto proměněného chleba přítomen celý Kristus Pán, sv. apoštolé nepoživali tedy celého těla Páně, bylo by bývalo tělo Páně rozděleno na malé kousky. Vyplývá to ze Samých slov Páně. Řekl Kristus Pán: »Totoť jest tělo mé« a v ruce držel chléb a chléb ten proměnil v tělo své! Přestává býti pak chléb chlebem, když jej rozlomíme na několik dílů? Nikoli! A tak tedy nepřestává býti proměněný chléb, sv. Hostie, tělem Páně, když ji rozdělíme na několik dílů. Podobně má se to i s vínem. I v každé nejmenší kapce vína přítomen jest celý Kristus Pán. Tu nedělí se tělo Pána Ježíše na díly, nýbrž dělí se pouze ty spůsoby chleba a vína, a Kristus Pán jest pak v každé částce celý a nerozdílný, jako Bůh i člověk přítomen.

A položme si otázku: Kdy stane se přítomným Pán Ježíš v nejsv. Svátosti a jak dlouho tam přítomen jest? Chléb a víno změní se v tělo a krev Pána Ježíše, jakmile vyřkne kněz nad chlebem a vínem slova, jež vyřkl Pán Ježíš. Tuto nadpřirozenou moc proměňovati chléb a víno v tělo a krev Páně, dal Pán Ježíš sv. apoštolům slovy: »To čiňte na mou památku«, a sv. apoštolové tu moc opět přenášeli na své nástupce, na biskupy a kněze. Proměňovati chléb a víno v tělo a krev Páně může tedy jenom posvěcený kněz anebo biskup, který ve svátosti svěcení kněžstva tuto moc nadpřirozenou přijal. A proměna ta děje se při nejdražší oběti mše sv. při pozdvihování. Když kněz vyřkl ona svatá slova a pozdvihuje sv. hostii, tu jest již tam Pán Ježíš přítomen, když pozdvihuje kalich, tu opět jest již přítomen Pán Ježíš. A zůstane tam přítomen tak dlouho, dokud neporuší se spůsoby chleba nebo vína. Proměnil Pán Ježíš jenom chléb a jenom víno v tělo své. Stane-li se změna s chlebem nebo vínem, odejde odtamtud Pán Ježíš a není již přítomen. Totéž naznačuje nám Církev sv., která poroučí, aby před hlavním oltářem, na kterém nalézá se nejsvětější Svátost, hořela lampa ustavičně, lampa věčná. Tutéž víru

dává Církev sv. na jevo tím, že ustanovila pobožnost výstavy nejsv. Svátosti oltářní, a zařídila slavné průvody s nejsv. Svátostí oltářní na vzkříšení o bílé sobotě a na svátek Božího Těla. Z té příčiny vyzývá nás také, abychom stále klaněli se nejsv. Svátosti, abychom klekali před ní a vzdávali jí tak úctu, která patří jenom Bohu Samému.

* * *

Drazí v Kristu! Jest to nepochopitelno, jest to veliké, svaté tajemství naší víry, jež rozumem svým nemůžeme vystihnouti, však jest to radosti plné tajemství, že Toho, jenž zemřel za nás, jenž nás až k smrti miloval, viditelně pod spůsobou chleba a vína máme mezi sebou. Nuže, radujme se z toho a buďme za to vděčni svému Spasiteli, klanějme se Jemu, přinášejme Jemu srdce své, a On nás za to odmění!

Drazí v Kristu! Nejsv. Svátost oltářní jest veliké tajemství, a mnozí v něm pobloudili, mnoho národů odpadlo od Církve sv. k vůli tomuto velikému tajemství, ano i války k vůli nejsv. Svátosti byly vedeny, a posud mnoho jest těch, kteří nechtějí uznati tu pravdu, kterou o nejsv. Svátosti učí Církev sv. A co na všech těch bludařích vidíme? Mnozí již ani na světě nejsou. Zanikli, a svět o nich ví jen z knih dějepisných. A ti, kteří posud na světě jsou, jsou mezi sebou nesvorni, jsou rozdrobeni na malé společnůstky náboženské, které udržuje leckde uměle stát penězi, a s určitostí možno tvrditi, že zaniknou všecky během času! A proč to? Protože nemají mezi sebou Pána Ježíše, nemají mezi sebou Syna Božího, Pán Ježíš s nimi není! Proto oni se rozpadávají a pomalu ze světa zmizí!

Avšak, drazí v Kristu, nás katolíky pojí ta velebná Svátost, to drahé tělo Pána Ježíše, my všickni jedno tělo jsme, jak napsal sv. Pavel, apoštol národů: »Jedno tělo mnozí jsme, kteří jednoho chleba jsme účastni« Jedno tělo jsme, jedna duše ve Kristu Ježíši, který s námi přebývá v nejsv. Svátosti oltářní. Nuže, katolíci věrní, buďte sobě vědomi té veliké milosti, že mezi sebou máme Pána Ježíše v nejsv. Svátosti oltářní, a často přijímejte Ho, často spojujte se s Ním ve sv. přijímání, a pak o vás každém platiti bude slovo anděla Gabriela k Panně Marii: »Pán s tebou.« Pán Ježíš bude bydliti v srdci vašem, bude s vámi, posvětí vás jednou ke slavnému vzkříšení. Amen. *Fr. Wolf,* kaplan ve Dvoře Kr. n. L.

Svátek Zvěstování Panny Marie.

Význam klekání.

»Za onoho času poslán jest anděl Gabriel od Boha do městečka galilejského, kterému jméno Nazaret, ku Panně, zasnoubené muži.... a jméno Panny Maria.« Luk. 1, 26.

Hřích prvních rodičů v ráji učinil tak hroznou mezeru mezi nebem a zemí, že žádný potomek Adamův nemohl jí překročiti. Anděl Bohem poslaný vyhnal prarodiče naše z ráje, ráj se zavřel a uzavřen byl vstup pokolení lidskému k radostem věčným; až konečně přiblížila se doba, kterou Bůh již prvním rodičům předpověděl a kterou k vykoupení pokolení lidského ustanovil.

»Anděl Gabriel poslán jest od Boha do městečka galilejského, kterému jméno Nazaret, ku Panně, zasnoubené muži, kterému jméno Josef, z domu Davidova, a jméno Panny Maria.« Luk. 1, 26

Anděl přinesl Marii poselství, že ona jest tou vyvolenou, aby se stala Matkou Toho, na kterého 4000 let lidstvo čekalo, aby se stala Matkou Nejsvětějšího, Matkou Syna Božího, Spasitele světa.

Jaká to důstojnost!

Zdráhá se Panna svatá dáti hned své svolení, neboť nemůže vše pochopiti. Anděl ale rozptýlí starost její a praví: »Duch Sv. sestoupí na tebe a moc Nejvyššího zastíní tebe, a proto, co se z tebe svatého narodí, slouti bude Syn Boží.« Maria odevzdává se do vůle Boží: »Aj, dívka Páně, staniž mi se podle slova Tvého.« A Slovo tělem stalo se.

Kolikrátkoli slova tato zázračná Církev sv. vysloví, pokleká v pokoře a ponížení, neboť slova tato obsahují nejvznešenější, nejblaženější a největší tajemství početí Syna Božího z Marie Panny, slova tato jsou základem našeho vykoupení, a s radostí a vděčností vzpomíná tu člověk-katolík na zázračnou událost vtělení Syna Božího.

A Církev sv., ta pečlivá matka, denně, ba několikráte denně, neopomíjí své věřící upamatovati zvláštním znamením na toto největší tajemství a třikráte denně, ráno, v poledne a večer připomíná je svým věřícím zvoněním, vybízejíc je k modlitbě.

A toto *trojí zvonění* budiž předmětem dnešní řeči mé.

Pojednání.

Třikrát denně zní hlas zvonu s věže.

Jako kdysi anděl s nebe se snesl, aby Marii radostné poselství přinesl, tak hlas zvonu s věže sestupuje v srdce naše, aby znovu připamatoval radostnou událost vykoupení našeho, srdce naše povzbudil k modlitbě — modlitbě díků Otci nebeskému, Synu Božímu i Duchu Sv.

Tím nejsvětějším tajemstvím, abychom tak řekli, rozbřeskl se den spásy naší. Ježíš Kristus, vycházející slunce spravedlnosti, zapudil stíny noci, ve kterých svět po pádu Adamově spočíval; proto Církev sv. s vycházejícím sluncem hned na počátku dne hlasem zvonu upomíná na toto tajemství vtělení Syna Božího.

Sotva že člověk z rána zdravým spánkem osvěžen se probudí a s lože povstává, aby ku své práci denní opět se vrátil, — slyš, tu zavzní hlas zvonu s věže. Co chce ten zvonek tak záhy zvěstovati? Je to hlas Církve sv., té starostlivé matky, která nikdy nespí, nýbrž blaho svých dítek na starosti má. Církev sv. volá tu ke člověku: Kam tak spěcháš pln starostí a plánů? Posečkej chvilku a popřej také sluchu mně: Kdo pak tě chránil po celou noc? Kdo pak bděl u tebe, když jsi spal? Kdo pak držel nad tebou ochrannou ruku a před nesčetnými nebezpečími tě ostříhal, když ty pohřížen jsi byl v bezstarostný spánek? Komu pak děkovati máš, že ještě dýcháš a žiješ a občerstven spánkem s lože povstáváš? Není-li to Otec nebeský, který tě po celou noc ochraňoval a k novému dni tě opět probudil? A ty bys chtěl honem spěchati znova po práci svojí a vrhnouti se v ten vír života, aniž bys na Něho pomyslil, aniž bys k modlitbě ruce sepjal a Jemu poděkoval, Jeho o požehnání pro nastávající den prosil, Jemu všechny práce a počínání obětoval? Chceš vrhnouti se v boj tohoto života, aniž bys se dříve ozbrojil proti nástrahám jeho, proti nástrahám hříchu? Cizincem jsi na této zemi, nemáš zde stálého bydliště — tam v nebesích jest pravý domov tvůj. Bůh nestvořil tě jen pro tu hroudu zemskou, Bůh dal ti nesmrtelnou duši, která ku věčné radosti určena jest. Dnes nechtěl bys pro duši svou, pro kterou Bůh tolik učinil, nic učiniti?

Ó, vzpomeň tu na nesmírnou lásku Otce nebeského, vzpomeň na tu tajůplnou událost v domku nazaretském, na poselství andělovo — na jitro spásy své! Slyš hlas zvonku s věže, on zní ti jako zpěv andělský: »Sláva Bohu na výsosti a na zemi pokoj lidem dobré vůle.« Ten hlas zvonku připomíná ti znovu a znovu: Bůh jest láska. Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného na svět poslal. Proto dříve, nežli po své práci denní půjdeš, dříve než pracovati počneš, sepni ruce své k modlitbě, modli se a pros Toho za požehnání, od kterého všecko dobré pochází — a pak ve jménu Božím počni denní práci svoji.

A ještě k něčemu jinému volá tě hlas zvonu s věže. On volá tě k novému boji, »neboť život člověka jest neustálý boj,« který každého rána se obnovuje. Ozbroj se, volá k tobě zvonek ráno, ozbroj se, bojovníku Kristův, trojí zbraní proti trojímu nepříteli svojí spásy. Ďábel obchází jako lev řvoucí, hledaje, kde by tě pohltil. Ozbroj se proti tělu, světu a ďáblu. Ozbroj se proti žádosti očí, žádosti těla a pýše života. Do ruky uchop štít a na ten napiš sobě: bdi, modli se a bojuj. Vezmi zbraň: živé víry, pevné naděje a vroucí lásky — a heslem tvým v tomto boji dnešního dne budiž: Ve jménu Otce i Syna i Ducha Sv.

Uprostřed unavující práce denní, uprostřed těch starostí a

lopot, uprostřed jasného dne, opět zavzní zvonek s věže, připomínaje znovu ono největší tajemství vtělení Syna Božího a volaje k nám: Anděl Páně přinesl...

Ó, člověče! Vzpomeň si na tu práci a námahu, kterou Syn Boží za 33 let života Svého pro tebe podstoupil, vzpomeň na Jeho pot a Jeho bolesti. Zanech na chvilku své pozemské práce, vypusť na okamžik z hlavy ty časné starosti a pozdvihni duši svou k Nejvyššímu. Občerstvíš tělo své pokrmem, nápojem a krátkým odpočinkem, občerstvi také duši svoji, pozdvihni ji k Tvůrci všehomíra, abys nové síly, útěchu, radost a pokoj z nevyčerpatelné studnice milosti Boží načerpal. K tomu vyzývá hlas zvonu duši tvou. Jeho hlas zaznívá s výše do srdce tvého, jakoby Sám Bůh volal k tobě: »Viz, stojím přede dveřmi tvými, tluku a volám, abys mi otevřel a mě vpustil, bych obědvati mohl s tebou.« Ó, neodmítej božského hosta! Sepni k modlitbě rukou svých, zdvihni k nebesům oči i srdce své a děkuj a chval Boha, že smiloval Se nad námi a Syna Svého pro nás na svět poslal, děkuj a chval Syna Božího, že pro nás člověkem se stal, za nás se obětoval, aby nás s Bohem rozhněvaným opět smířil.

Jsi snad jednou z oveček, která se od stáda vzdálila a do pouště zaběhla; jsi snad jedním ze ztracených synů, který opustil dům otcovský, do ciziny odešel a podíl svůj promrhal: a pak slyš ten hlas zvonu, který v poledne s věže zaznívá! Je to volání dobrého pastýře, který pln starosti hledá ovečku zbloudilou; je to bolestné volání otce, který po návratu nešťastného syna touží. Ano, kdo vždy po cestách špatných a zlých chodíš, viz — ten hlas zvonu je ti hlasem anděla strážce, který zastaviti tě hledí na cestě zlé a k návratu přiměti, dokud den jest, neboť přijde noc, a tu již více nebudeš moci pracovati o spáse své.

Den se končí. Sil tělesných prací ubývá, unavené tělo touží po odpočinku. Slyš! Opět hlas zvonu zavzní s věže a večerní pozdrav ti přináší. Dříve než noc nastane a my na odpočinek se odebéřeme, bychom poněkud po starostech a námaze denní se občerstvili, připomíná Církev sv. hlasem zvonu opět oblažující pravdu: Bůh jest láska, Bůh chránil nás po celý den, Bůh poslal anděly Své, by nás provázeli na všech cestách našich, Jeho pečlivé oko bdělo nad námi, On ochrannou ruku Svou nad námi držel; Bůh jediný této noci může nás zase chrániti a ostříhati ode všeho zlého. Bůh jest láska!

Proto, křesťane, dříve nežli spánek zavře oči tvé, v modlitbě obrať se k Bohu. Dříve než údy své položíš na lože, poklekni, sepni ruce své, srdce a mysl svou pozdvihni k Pánu všech Pánů, děkuj trojjedinému Bohu za všechno, za všechny milosti, které tělu tvému i duši tvé i tvých milých a drahých prokázal dnešního dne. Odevzdej s dětinnou důvěrou tělo i duši svou do rukou všemocného a nejdobrotivějšího Otce nebeského, a poslední myšlénka tvá, než usneš, budiž: Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.

*

Avšak ještě něco! Udeří ještě třikráte umíráček po večerním zvonění. Co znamenati má žalostný hlas jeho? Křesťane, hlas umíráčku napomíná tě, abys vzpomněl na zemřelé bratry a sestry, abys, dříve než na odpočinek se odebereš, za pokoj jejich duší k Otci milosrdnému se pomodlil. Snad máš rodiče, bratry, sestry, přátely, příbuzné i dobrodince tam na věčnosti, a ti čekají na tvou modlitbu: Nenech jich marně čekati a aspoň na konci dne vzpomeň na ně kratičkou modlitbou. I na tebe jedenkráte za ticha večerního při zvuku zvonu milosrdná srdce vzpomenou, až ty na věčnosti budeš.

I tobě jedenkráte přijde doba, kdy s tímto světem se rozloučíš. Ano, zcela jistě ta poslední hodina každým okamžikem nastati může. Jak pak, křesťane, kdyby konec tohoto dne byl koncem tvého života? Jak pak, kdybys ty, zavřev oči tohoto večera ke spánku, již nikdy jich neotevřel? Jak pak, kdyby údy tvé, které nyní k odpočinku kladeš, již nikdy s lože tvého nepovstaly? Jak pak, kdyby toto lůžko tvoje stalo se ti lůžkem smrtelným a duše tvoje ještě této noci ocitla se před soudnou stolicí Boží?

Možno-li, abys bez bázně a úzkosti, bezstarostně ke spánku se položil? Nuže! Uspořádej svědomí svoje, vzpomeň si na uplynulý den, pohlédni na krátko v duchu nazpět na uplynulý život svůj — zpytuj svědomí své. Slyšíš hlas zvonu — představ si, jakoby to byl hlas trouby, která tě k poslednímu soudu zve. Pozvedni zraku svého k nebi a pln pokory zvolej: »Pane, nevcházej se mnou v přísný soud!« Pros Otce nebes, kterého jsi dnes častěji urazil, za odpuštění, přislib Jemu pravou lítost a polepšení a pak odevzdej se bezstarostně pod ochrannou ruku Jeho.

Tak tedy dle úmyslu Církve sv. toto přesvaté tajemství, jehož památku dnešního dne slavíme, máme míti na mysli ráno, když se probudíme, večer, když ke spánku se klademe, na paměti je máme míti i za dne. Vzpomínka na nesmírnou lásku vtěleného Syna Božího nechať veškery denní práce naše posvěcuje, kroky naše řídí po celý život náš.

K Marii Panně pak, matičce naší nejdobrotivější, která tajemstvím dnešní slavnosti tak vyvýšena byla, zvolejme se svatým Bernardem: »Ó, Maria, ty Rodičko Boží, ty matko spásy, popřej nám, bychom skrze tebe dojíti mohli k Synu Tvému, by nás skrze tebe k Sobě vzal, který nám skrze tebe dán byl. Ty paní naše, prostřednice naše, orodovnice naše! Se Synem svým nás smiř, Synu svému nás poroučej, Synu svému nás obětuj. Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko, abychom hodni učiněni byli zaslíbení Kristových.« Amen.

Dle Himmelsteina *Frant. Čech,* kaplan v Šaraticích na Moravě.

Svědomí.

Sedm postních řečí od **Antonina Hoffmanna,** kooperatora na Král. Vinohradech.

IV.

Svědomí široké — jeho následky.

1. Mnohé hříchy, 2. ponenáhlé usnutí svědomí, 3. odnětí milosti Boží, 4. konečná záhuba.

»Svíce těla tvého jest oko tvé. Jestli oko tvé bude sprostné, všecko tělo tvé bude světlé. Pakli oko tvé bude nešlechetné, všecko tělo tvé tmavé bude. Jestliže tedy světlo, kteréž jest v tobě, tma jest, sama tma jak veliká bude?« Mat. 6, 22. 23.

V oku lidském, je-li zdravé a jasné a k přijímání zevnějšího světla způsobilé, zrcadlí se věrně všecky předměty, na nichž spočine, a proto slouží všem ostatním údům těla, nad něž úkonem svým vyniká, jako vedoucí pochodeň, která jim k tomu napomáhá, aby všecky své povinnosti neomylně konaly. Pakli ale oslábne, zatemněno a zkaženo jest, pak obraz všech zevnějších předmětů jest nejistý, nesprávný a znemožňuje všem ostatním údům různé úkony vykonávati. Ruka vztáhne se často po věcech škodlivých, noha často chybný krok učiní. Čím pak jest oko pro tělo, *tím jest svědomí pro duši.* Jest toto vnitřní oko zdravé a jasné, vnímá paprsky onoho světla, jež plynou mu ze zjevení a milosti Boží, pak jest opravdu pochodní světelnou pro duši, která věrnou představu zákona Božího člověku umožňuje. A všechny skutky jsou pak *»skutkové světla«*, anebo, jak praví sv. apoštol k Ef. 5, 9: *»ovoce světla ve vší dobrotě a spravedlnosti a pravdě.«*

»Dobrota«, to jest souhlas s božským zákonem, — *»spravedlnost«*, to jest plnění všech povinností, — *»pravda«* pak, to jest čistý, Bohu milý úmysl.

Je-li však oko svědomí zatemněno, takřka zamženo, pak představují se duši zákony Boží se svými požadavky v docela zvráceném postavení, a smutné, opravdu smutné následky toho jsou

1. *mnohé hříchy,* 2. ponenáhlé *usínání svědomí,* 3 *odnětí milosti Boží* a 4. *konečná záhuba.*

Uvažovati o těchto smutných následcích bude předmětem dnešního sv. rozjímání.

Pojednání.

1. *Sv. Bernard* nazývá chybné a široké svědomí propastí hříchů a vztahuje na ně slova Žalmisty Páně 103, 25, že jest to svědomí *»moře veliké a prostranné: tamť jsou hmyzové, jichžto není počtu, živočichové malí i velicí.«* — Jsou to zvířata *plazící se,* poněvadž plaz nepozorovaně a potají všude se vplíží, a tak i hřích

nepozorovaně vchází do svědomí, kam blud a vášeň mu přístup umožnily. Plazící zvířata jsou to *bez počtu*, poněvadž, jako moře má přebytek zvířat, jichž jest veliké množství druhů a od každého druhu opět nesčíslné množství, tak i bludné svědomí *hrozné jest množstvím hříchů*, které v něm povstávají a se množí. Ano, drazí v Kristu, zadívejte se na ta plazící se zvířata bez počtu, která plodí svědomí *vášní nečistou* zkažené! Co jest jen myšlének nečistých, v nichž prodlévá člověk po celé hodiny, po celé dny, po celé týdny, po celé měsíce, ano i po celá leta! A k tomu představte si hříchy nečisté, spáchané slovy a skutky a k tomu dále hříchy jiných druhů, které z toho povstávají! Co přivedlo *krále Šalomouna* tak daleko, že muž bohabojný, který Pánu svému tak nádherný chrám v Jerusalémě byl vystavěl, naposled modlám chrámy a oltáře postavil, a jak praví sv. Jeroným »naposled stejně dobře byl by knihu o bláznovství napsati mohl, jako před tím knihu moudrosti byl napsal«?

Co přivedlo vyvolený *národ israelský*, jemuž jediný, pravý Bůh tolikráte se byl zjevil, tak daleko, že skláněl kolena svá před Bálem a jinými modlami? Co přivedlo během staletí až na naše dny tolik nešťastníků k odpadu od víry a k vystoupení z naší svaté matky Církve? Co bylo příčinou tolika zrušených přísah, zmařených slibů, přestupků proti svatým slibům? Odpověď: Svědomí vášní nečistou zkažené!

Pozorujte ta plazivá zvířata bez počtu, která plodí svědomí zkažené *lakotou! Achaba* svedlo ku vraždě Nabotha, *Jidáše* ku zradě Pána. Jest příčinou tolika lží, pomluv, nevěry, křivých přísah, krádeží, skutků podvodných, sporů nespravedlivých a utiskování.

Pozorujte ta plazivá zvířata bez počtu, která plodí svědomí *pýchou a ctižádostí zkažené!* Ono přivedlo *anděly* ku vzpouře proti Tvůrci, *Heroda* ku vraždě betlémských neviňátek, ono jest příčinou tolika hněvu, závisti, pokrytství, ukrutnosti, podplácení, příčinou tolika soubojů a krvavých válek.

Jistý spisovatel praví: »Přetvoření svědomí dobrého ve svědomí špatné podobá se pádu andělů. Jako z padlých andělů ďáblové se stali, a nyní jen ke zlému svádějí, tak i svědomí špatné jen ke zlému vede a podvodným jest vůdcem« Marchal.

Skutečně, drazí v Kristu! není na světě špatného skutku, k němuž by špatné svědomí nevedlo, není skutku sebe bídnějšího, pro nějž by špatné svědomí škrabošku omluvy a pečeť dovolenosti nemělo. Zda viděla kdy země strašnějšího zločinu, nežli byla *vražda Syna Božího*, jehož dopustili se židé, vydavše Jej potupnému a bolestnému umírání na kříži? A přece dovedli židé vydávati čin svůj za skutek zákonem a tudíž i svědomím jejich dovolený! A co bylo rozporů v jejich jednání! Sami zdráhali se přestoupiti práh Pilátův, kde na smrt odsouzen byl Pán, aby se nestali nečistými a neschopnými k požívání beránka velikonočního. Tento rozpor v jejich jednání vleče se jako červená nit celým jejich jednáním. V očích jejich platilo za provinění opomenouti zákonitě předepsaného očišťování a mytí, uzdravení nemocného o dni so

botním anebo utrhnutí několika klasů k utišení hladu. Avšak nepřítele nenáviděti, chudé utiskovati, nečisté žádosti v sobě živiti, manželství z nepatrných příčin rozloučiti, to vše jim bylo maličkostí. Zákony přirozené málo u nich platily, za to obřadná ustanovení prohlašovali za těžkou závaznost, lidské podání u nich více platilo, nežli zjevení Boží. Proto nazývá je Spasitel slepými vůdci, kteří »*komáry cedí, ale velbloudy požírají*« Mat. 23, 24; t. j. malé hříchy za velké mají, úzkostlivě se jim vyhýbají, — ale hříchy velké bez bázně pášou.

Žel Bohu! toto *farizejské svědomí* nalézáme i dnes u tak mnohých lidí, kteří křesťany se zovou, ve skutečnosti však jménu křesťanskému jen k hanbě jsou! Či neznamená to »komáry cediti, ale velbloudy požírati,« pokládá-li člověk za hřích, vynechati nějakou pobožnost, která není přikázána a při tom nemíti za hřích těžká provinění na povinnostech svého stavu? Neznamená to »komáry cediti, ale velbloudy požírati«, vydává-li se provinění proti pouhému pravidlu slušnosti za neodpustitelnou chybu, naproti tomu ale krutá msta nad bližním za věc cti? Neznamená to »komáry cediti, ale velbloudy požírati«, nechce-li člověk ani o jehlu cizího majetku se obohatiti, naproti tomu ale lehkomyslně dluhy dělati, o nichž člověk napřed ví, že nebude moci jich zaplatiti, anebo hýřením a marnotratností vydávati se v nebezpečenství, že bližního k úpadku přivede? Neznamená to »komáry cediti, ale velbloudy požírati«, nechce-li člověk nespravedlivým způsobem větší obnos si přivlastniti, ale nebojí se, obnosy menší častěji uzmouti, takže škoda učiněná na veliké obnosy vzroste? Neznamená to »komáry cediti, ale velbloudy požírati«, když člověk se bojí, aby bližnímu ani nejmenšího, směšně malého úrazu na těle nezpůsobil, naproti tomu ale potajmu čest mu sprostě loupí a pomluvou ničemnou ho ostouzí?

Jak křiklavé to protivy, jichž v jednání špatné svědomí se dopouští!

Chybnému tomuto názoru o hříchu odpovídá také *chybné zpovídání se z hříchů*, jestli ovšem takový člověk ještě vůbec k zpovědi jde. Tací lidé, jichž svědomí jest pokaženo, snaží se, aby hříchy své zpovědníku v takovém světle ukázali, v jakém sami je vidí. Co je tu okrašlování, přikrývání, zmenšování, omluv, anebo i dokonce úplného zamlčení hříchu! Vždyť to slyšíme v životě často, jak převráceně ti lidé volávají: V učení to neb ono já nevěřím, nemohu v ně věřiti, a nemám toho také za žádný těžký hřích, nevěřiti v ně. Také mi ani nenapadne, abych se z toho ve zpovědi vyznával! Tak dojdou jen lstí rozhřešení kněžského, ale zpověď jejich jest svatokrádežná, neboť scházela jim upřímnost, lítost a dobrý úmysl. Kde ale není lítosti, ani dobrého úmyslu, tam není také řeči o polepšení života, tam krokem obřím blíží se člověk k vlastní zkáze.

2. *Sv. Bernard* krásně praví: Hřích jest břemeno, které ze začátku nesnesitelným se zdá a k zemi sráží. Za krátko ale zdá se sice ještě těžkým, ale ne již nesnesitelným a sebe těžší břemeno

čím častěji ho člověk nakládá, tím lehčím jest a na konec jest opravdu lehkým, tak lehkým, že ho člověk více ani necítí. Tak stává se svědomí člověka podle slov sv. apoštola Pavla I. Tim. 4, 2: »*svědomí (jako zločinců) znamenané*«. Jako totiž tělo lidské a svaly jeho, přiložíš-li žhavé železo, v prvním okamžiku nesnesitelnou bolest pociťují, pak ale veškeren cit ztrácejí, tak i svědomí, když hřích mu palčivý osten přiloží, z počátku mučivou úzkostí trápeno bývá, vzkřikne, lká, naříká, později ale úzkost tu pokládá za bláznivé vrtochy, ztrácí poznenáhla schopnosti rozeznávati mezi dobrým a zlým, čím dále tím méně odsuzuje přestupky Božích přikázaní, naposledy stává se *otupělým* a *bezcitným*. Souhlasí naposled úplně s hříšníkem, praví sv. Augustin. A hříšník v tomto stavu jakoby byl se svědomím svým smlouvu uzavřel, kterou jest mu zaručen smutný stav klidu a pokoje, že smí hřešiti, bez bázně hřešiti. Hříšník pak *pije v sebe hřích jako vodu,* pije v sebe *hříchy,* při jichž pouhé představě hrůzou se třásl, dokavad svědomí jeho mělo ještě původní čistotu, pije v sebe hříchy a *ještě se jimi chlubí.* Pozorujte jen na příklad nemravu, který tovaryšům svým své hříchy, své nemravnosti odkrývá a vypravuje, které osoby a kolikráte se staly obětmi jeho vášně. To jest vlk, který rozsápav ovci a pohltiv ji, klidně a s uspokojením krvavý dráp svůj si olizuje.

Svědomí tedy spí, a hříšník ani nepoznal, že spánek se ho zmocnil, tak jako člověk vůbec počátek svého spánku nepozoruje. Představte si člověka spícího v lodičce, unášené vlnami oceánu. Černé mraky jako hrozivé hrady srážejí se na obloze, hrozná bouře se rozpoutává, blesky se křižují, hrom duní, rozpoutané živly rozhoupávají vlny, ženou je na lodičku, která jako skořápka ořechu sem tam se zmítá, trámy lodi praskají, již se zlomil stožár, zlámána jsou vesla, vlna prorazila bok lodi, povstal otvor, voda se valí do nitra lodi, loď se potápí a nešťastník spí! Smutný jest to obraz hříšníkův, jehož svědomí jest uspáno. Vlny hříchů se všech stran dorážejí na lodičku jeho duše, která mořem tohoto světa k přístavu věčné blaženosti má plouti. A nešťastník toho nepozoruje, spí, jako bez vůle poddává se duše pokušením, a jedna ozdoba duše za druhou, ctnost za ctností jest urvána, stožár svatého kříže, který hříšným svým životem člověk zapírá, vesla Božích přikázaní, kterých nezachovává, jsou zlomena. A nešťastník ničeho nepozoruje, spí. Rána za ranou dolehne na duši, učiněným otvorem vniká zhoubná voda, působí spoustu, hřích za hříchem znetvořuje duši a duše hyne, — loď se potápí a nešťastník toho nepozoruje, spí. Nečiní žádných pokusů na záchranu, nebere útočiště k modlitbě, nevolá jako kdysi učenníci na jezeře: Pane, pomoz nám, neboť hyneme! nechápe se záchranné ruky, kterou Pán mu podává ve sv. svátostech — on spí.

Někdy se ovšem zdá, jakoby chtěl procitnouti, jakoby sebevědomí se mu vracelo a on přicházel ku poznání svého stavu, jako člověk tělesnému spánku oddaný z nenadání rukou hne, pohyb učiní, jakoby chtěl procitnouti. Tu zemře na příklad z ne-

nadání přítel, jehož způsob života jeho životu jako vejce vejci se podobal, zemře náhle, nepředvídaně, bez útěchy svátostí. Anebo upadne sám v nebezpečí života. Stačil jen krok, a byl by se na věky ocitl v říši mrtvých. Tu chce procitnouti, chce otevříti spánkem zmožené oči, již zdá se, jakoby vážné myšlenky k vystřízlivění ho přiváděly, avšak ten spánek jest tak sladký, zavírá mu znova oči, spánek ještě tvrdší ho jímá, hodina jeho minula a vzdálila se jako stín.

Spí člověk ten a spí snad na pohodlném, měkkém polštáři, a tímto polštářem jest mu štěstí časné. Jak nebezpečno bývá štěstí pro člověka a jak lehko odvádí ho od Božích přikázaní! Je-li život člověka klidný, bez starostí, bez bojů, klidný jako jezero mezi květnatými břehy, jestli zdraví, síly, bohatství a čest mu v hojnosti uštědřeny byly, pak oheň vášně tím prudčeji šlehá a tím bohatšího ukojení také nalézá. Jak snadno a lehce se učiní první krok na cestě, která od Boha odvádí, jak lehký jest přechod od horlivosti k vlažnosti, od sebeovládání k lehkomyslnému poddávání se pokušením, od hledání věčné spásy k radostem tohoto světa! A poněvadž překážek tu není, Bůh člověka za první hřích neztrestal, ponechal mu i po hříchu plnost svého požehnání, vrhá se znovu a znovu ve hřích, povstávají vášně ještě prudší, a člověk, aby je ukojil, oběti stále větší jim přináší, vrhá se v neřest hlouběji a hlouběji, volaje: K čemu mám majetku, nežli abych světa užíval? Míti všeho hojnost, a odříkati se, musil bych býti bláznem!

Nešťastník ten spí jako děcko na kolébce a ukolébavkou, která ho ve spánku udržuje, jsou výroky Boží, jimiž hříšníkům milost a slitování se zaslibuje. Bláhový, kterak se klame! Vždyť všechny ty výroky přece předpokládají se strany hříšníkovy ošklivost nad hříchem, opravdové pokání a pokání podmíněno jest bedlivým svědomím, nevede však k němu svědomí uspalé.

3. Jest pravdou, Bůh častěji zahřmí hlasem milosti Své v uši tohoto spícího hříšníka, však často nadarmo. Tak jako člověk spící, chcete li ho vzbuditi, jest nevrlým a zlobí se a přeje si, aby v klidu nebyl rušen, až by spánku se nasytil, a proto ho necháte a nebudíte ho více, — tak to činívá i Bůh, jestli člověk spící hlasu milosti neposlechne, na Boží milosrdenství se spolehne, ve spánku svém za každou cenu setrvati chce. Pak Bůh nevolá ho více již, odejme svíci, kteráž rozum jeho měla osvěcovati, když oko světlu jejímu tvrdošíjně se zavíralo, odejme i pružinu, která vůli povzbuzovala, když toho člověk nedbal. »*Slyšte,*« tak volá Hospodin, »*volal jsem a odpírali jste, vztáhl jsem ruku svou a nebylo, kdo by pohleděl, pohrdli jste všelikou radou mou a domlouvání moje zanedbali jste, protož i já také k zahanbení vašemu smáti se budu.*« Přísl. 1, 24—26. Bůh mlčí pak, neznepokojuje hříšníka výčitkami, neznepokojuje ho časnými tresty, odrací se od něho, ponechá ho jeho spánku, zdá se, jakoby docela na něj zapomněl a hříšného počínání jeho ani nedbal. »*Bůh oslepil oči jeho a zatvrdil srdce jeho, aby neviděl očima a srdcem aby ne-*

rozuměl a obrátil se, aby ho neuzdravil« Jan 12, 49. — »To jest,« praví *sv. Augustin*, »spravedlivý trest na hříchy, že každý to ztrácí, čeho použiti nechtěl a že ten, který nechce konati dobré, neví více, aniž nerozumí pak, co dobré jest.« — Ano, spravedlivý, ale hrozný jest to trest a vskutku, drazí v Kristu, nelze si ničeho hroznějšího představiti, nežli takové svědomí, které smutného stavu svého více nepoznává a přece klidu a pokoje užívá. Zkáza není daleka od něho. Jest to bezvětří hroznější, nežli největší bouře.

4. Dokavade svědomí obtěžkané hříchem neztratilo vědomí o stavu svém a proto jest plno nepokoje a úzkosti, dotud neopustila hříšníka milost, až do té chvíle jest ještě naděje na jeho zachránění, poněvadž toto poznání, ten nepokoj, a ta úzkost k obrácení a polepšení ho přivedou. Tak svědčí o sobě sám *sv. Augustin*, dokavade ještě ve hříchu byl, že jedině svědomí, které neztratilo poznání vlastního svého stavu, z bláta hříchu ho vytrhlo. »*Svědomí mé*,« tak volá k Bohu, »*které pro Tebe, ale proti mně svědčilo, svědomí mé, které, ačkoliv trestuhodné, přece jen spravedlivým soudcem zůstalo, přivedlo mne k Tobě, ó Bože, nazpět.*«

Pakli ale svědomí ztratilo veškeré světlo poznání, necítí více žádného nepokoje ani úzkosti, pakli je Bůh Sobě Samému ponechá, žádných prostředků spasení na něm více nezkouší, ba dokonce, jak praví prorok Isaiáš 29, 10: »*smísil mu Hospodin ducha dřímoty*«, podobně jako lékař nemocnému, o jehož uzdravení pochybuje, žádného léku více nepředpisuje, nýbrž jen prostředky pro spánek mu dává, pakli soudná stolice rozumu rozmecena jest, pak *ubohá duše lidská bez milosti je ztracena*, poněvadž cesta k záchraně jest zatarasena a *duše od Boha i Jeho milosti opuštěna*, nejhoršímu nepříteli, knížeti temností v moc propadá.

Jak těžko bývá takovému svědomí aspoň v hodině poslední se probuditi! A podaří se opravdu téměř jen zvláštním zázrakem je probuditi. V životopise *bl. Klementa F. Hofbauera* se vypráví, že svatostí svého života a vroucí modlitbou takovýto zázrak častěji dokázal, ačkoliv i on s bázní ubíral se na takovouto cestu. Říkával, že nebyla pro něho tak dlouhou, tak namáhavou a tak hroznou ani cesta, kterou pěšky, o hladu a v námaze veliké z Vídně až do Varšavy vykonal, jako ta cesta, když k zatvrzelému, hříšným svědomím uspalému člověku volán byl, aby ho ve chvíli poslední k pokání vyburcoval, anebo, jak říkával, ta cesta, kdy byl volán, aby návštěvu dělal zavrženci Božímu. Tak ku př. byl zavolán jedenkráte k zámožnému muži ve Vídni, který ležel v umírání, a manželka jeho ho nemohla přiměti k tomu, aby pokáním očistil duši, ačkoliv již 22 let u zpovědi nebyl. Bál se svaté zpovědi jako odsouzenec oprátky. Když tam bl. Klement Hofbauer přišel, začal nemocný naň křičeti: »Prokletý papeženče, co tu chceš? Jaká to drzost, vtírati se do cizího domu, obtěžovati lidi a nedati jim pokoje ani při smrti! Pryč odtud, nebo zavolám policii, kliď se mi odtud, černý muži!« Ale blahoslavenec náš se jen usmíval a myslil si, že had se tenkráte nesvíjí a nesyčí, když jest již mrtev. Ale šlápne-li se naň a on se vzpírá, že jest v něm

ještě život, a doufal, že v tom člověku nešťastném jest ještě jiskra víry a zbytek svědomí. I povídá se svatým klidem a něhou téměř andělskou: »Když jde člověk na cestu, potřebuje peníze. Vy sám jste pravil, že umíráte, potřebujete také peníze pro věčnost, zaplatiti tam musíte, aby vám bránu nebeskou otevřeli. Ty peníze jsem vám přinesl já, jsou to svátosti, a za to mne vyháníte? Zahrňte mne hanbou jakou chcete, zavolejte i policii, mně je vše jedno, všechno snesu: jen se Pánu Bohu nerouhejte!« A čím více nemocný nadával a proklínal, tím klidnější byl světec, tím něžněji s ním rozmlouval. A tato dobrota přemohla onoho člověka, neboť uvažoval v nitru svém: Co má z toho ten kněz, že usiluje tolik o mé smíření s Bohem? Já mu klnu, tupím ho, a on je tak něžný, laskavý, tak vytrvalý. Ó, musí tedy přece to náboženství, jehož je hlasatelem, míti hluboký podklad, musí v něm býti vážná pravda! Srdce jeho se obměkčilo, kajícími slzami smyl své hříchy a tiskl ruku kněze, držící svatý kříž k prsoum svým, jakoby od Krista Pána na věky se odloučiti nechtěl a jakoby chtěl, aby v ruce Hofbauerově jako v ruce anděla strážného ubíral se na soud. Tak zemřel.

Ale jak málo je tak šťastných lidí, u nichž tento zázrak se podaří! Před mnohými lety byl volán kněz k smrtelnému loži jisté staré paní, která kdysi špatný život vedla a prováděla hanbu nejhnusnější sváděním děvčat. Na domluvu kněze zdálo se, že svědomí její se probouzí, ale jen se tak zdálo. Neboť ústa její otvírala se jen, aby proti Bohu a všemu svatému pronášela hrozné kletby, tak že každého, kdo tu na blízku stál, pojati musila mrazivá hrůza a napadnouti mu myšlénka, není-li ta žena samým ďáblem posedlá. Bylo za ni vykonáno mnoho modliteb, ale nadarmo. Kněz všecku péči vynaložil, ale marně. Když ji odkázal na milosrdenství Boží, dala mu za odpověď: Pro mne není žádného milosrdenství, pro mne jest jen peklo. Když jí kněz odvětil, že peklo jest jen pro ty, kteří milosti Boží tvrdošíjně odpírají a úmyslně v nekajícnosti setrvávají, pravila mu s posměšným chechtotem: »Však je nyní dosti zima, v pekle bude alespoň teplo!« Odmítla přijetí sv. svátostí a naposledy napadla ji taková zuřivost, že musila oblečena býti do svěrací kazajky. Najednou vyrazila ze sebe děsný výkřik a byla mrtvou. Hrůzný byl pohled na ni, neboť obličej její byl děsně zčernalý.

A tak spí mnozí hříšníci a procitnou — ó, dobrý Bože! — procitnou teprve na věčnosti. Když volání milosti nadarmo v ucho jim znělo a pak jedenkráte na vždy doznělo, pak zavolá je hlas spravedlnosti Boží. Představte si náměsíčníka, kterak po střechách leze v záři měsíce, aniž by viděl propast, která se rozvírá pod jeho nohama. Najednou zavolají jeho jméno. On procitne, jakoby šupiny spadly s očí jeho, s hrůzou vidí propast, rád by jí unikl, však běda! — je pozdě — již se ho zmocnila závrať, noha jeho uklouzne, ztrácí rovnováhu a s výkřikem hrůzy řítí se v hlubinu, kde nalézá smrt, hroznou smrt na kamenném dláždění ulice! Ó, jaký to okamžik pro duši, jejíž svědomí v životě v podobném

neblahém spánku ukolébáno bylo a která klidně a jistě na pokraji záhuby věčné kráčela, aniž by hrozného nebezpečí tušila! Jaký to okamžik, až božský Soudce jméno její volati bude: Hříšníku, který tu spíš, jak se jmenuješ? Jaký to okamžik pro tebe, až božský Soudce jméno tvé bude volati! Jaké to probuzení na věčnosti! Duše zočí propast věčnou, která ji chce pohltiti. Hrůzou zachvácena, chce jí uniknouti, chce se ospravedlniti, omluviti. Marná námaha! Soudce věčný ukáže jí spáchané hříchy v jejich pravé hrozné postavě, ukáže i milosti, jež zamítla, mluviti k ní bude ona hrozná slova: To jsi učinila, a já jsem mlčel.

Krista Pána přivedli na horu Kalvarii a tam strhavše šat Jeho, položili Ho obnaženého na kříž. A Pán klidně podal jim ruce Své, aby na kříž byl přibit. Snesl i tu potupu, že obnažen visel mezi nebem a zemí. Snesl ji pro nás, pro spásu našich duší nesmrtelných. Jakýmsi *duševním obnažením jest pro nás sv. zpověď.* Nestyďme se proto, a když Kristus tak velikou oběť přinesl pro nás, přinesmež i my tuto maličkou oběť z lásky k Němu a *vykonejme řádnou sv. zpověď!* Neskrývejme nitra svého, abychom na zevnějšek chtěli se zdáti spravedlivými a dokonalými a zatím v nitru svém skrývali hnilobu hříchu a skrývali ji tam řadu let, vzdalujíce se sv. zpovědi! A tuto sv. zpověď konejme *každého roku* a prosme Boha, aby nám dal tu milost, bychom pokaždé nitro své řádně poznali, stav svůj svědomitě posoudili, a tak *udrželi v sobě správné a pravé ponětí o hříchu.* Aby svědomí naše nepodobalo se moři velikému a prostrannému, kde mnohá zvířata se plazí, aby svědomí naše *nebylo svědomím fariseů,* ani *svědomím zločinců, svědomím znamenaným,* a *aby svědomí naše snad neusnulo v nás!* Bl. Klement Maria Hofbauer shromažďoval kolem sebe studující, které vyučoval a vychovával. Jedenkráte dostal darem hodinky opatřené budíčkem. Ale stalo se, že hodinky ty se mu najednou ztratily, aniž by věděl, kam se poděly. I vzal jinochy studující a vyzval je, aby na všech místech ztracené hodinky hledali. Jeden z jinochů, který obzvláště horlivě hledal, shýbl se pojednou a nahlížel pod postel, jestli snad tam hodinky nezapadly. V tom ale ozval se budíček z jeho vlastní kapsy, a zloděj k zahanbení svému přede všemi ostatními zde stál. Byl ovšem pokárán a litoval svého zlého skutku. *Prosme i my Pána Boha, aby budíček svědomí našeho v čas se ozval.*

Tresci nás, ó Bože, zde v životě hanbou a opovržením před tváří světa, chudobou i nemocí, dej jen, aby neusnulo v nás svědomí, ale aby vždy v čas se probudilo k naší spáse, abychom neusnuli ve zhoubném spánku smrtelném. Nevzdaluj od nás milosti své, ó Bože, abychom nezhynuli na věky! Amen.

V.

Svědomí zlé — soužení jeho při pohledu na minulost.

»Soužení a ouzkost (přijde) na každou duši člověka, činícího zlé.«
Řím. 2, 9.

Svatý Bernard rozeznává čtyři druhy lidského svědomí: svědomí *dobré*, které z klidu a pokoje se raduje — svědomí *dobré*, které však trápeno a souženo jest, — dále svědomí *zlé*, které jest plno nepokoje a zmatků, — a konečně svědomí *zlé*, které má klid a pokoj. Dobré a zároveň pokojné i klidné svědomí, praví světec, jest beze vší pochyby již předběžné *okoušení ráje*, dobré a spolu trápené a soužené svědomí jest *očistec* zde na zemi, svědomí zlé, ale zároveň nepokojné jest *peklem*, svědomí však zlé, ale při tom klidné, jest *horší nežli peklo*. — Jak pravdivým je výrok tohoto světce ve všech svých částech! Dobré a při tom soužené svědomí jest očistcem zde na zemi — o této pravdě jsme rozjímali v rozjímání druhém. Zlé, ale zároveň pokojné svědomí jest horší, nežli peklo, poněvadž do pekla vede, — o této pravdě jme rozjímali v úvaze poslední. Dobré a zároveň pokojné a klidné svědomí jest rájem — o této pravdě promluvíme si v rozjímání posledním. Zlé a zároveň nepokojné svědomí jest peklem na zemi, kterouž pravdu dokázati budiž předmětem dnešní naší úvahy.

»*Soužení a ouzkost přijde na každou duši člověka, činícího zlé.*« Tento výrok sv. apoštola Páně skýtá nám sám rozdělení. *Soužení přichází na člověka při pohledu na minulost*, při upamatování si těžkých hříchů, kterých člověk se dopustil přestoupením Božích přikázaní. Toť předmět našeho rozjímání.

Pojednání.

»*Činíš-li zlé, zdali hřích nebude státi hned ve dveřích?*« I. Mojž. 4, 7. Tak volal Bůh ke Kainovi, tak volá i ke každému člověku vůbec. A jako na Kainovi se uplatnila pravda těch slov, tak uplatnění dochází u každého člověka. Byť i všechno minulo, co mělo vztah nějaký ke hříchu, jako na příklad: *pokušení*, které k němu vedlo, *požitek*, jejž jsme při hříchu okoušeli, *předmět sám*, o který se při hříchu jednalo, jakož i *hodina*, *okamžik*, kdy byl spáchán, byť i to všechno minulo, hřích nepominul, *hřích zůstal*, stojí přede dveřmi srdce, klepe na ně, vstupuje, a svědomí je to, které hříšníku hřích ukazuje v jeho celé ošklivosti a nahotě. Hleď, tak volá svědomí, to je tvůj skutek, to je dítě tvé! Boha svého, Boha věčného, Boha všudypřítomného, vševědoucího, nejvýš moudrého, nejvýš spravedlivého, svatého, tohoto Boha, Stvořitele všech věcí, jehož trůnem jsou nebesa, jehož podnožím je země, tohoto nekonečně nad tebou povýšeného Boha, proti němuž ty, stvoření bídné, nekonečně méně jsi, nežli prášek slunce proti všemíru, — tohoto Boha jsi urazil, těžce urazil, Jím opovrhl, Jemu poslušnost vypověděl a řekl: »*Nechci ti sloužiti.*« Jer. 2, 20. A to jsi učinil

pro mrzkou cenu okamžité, bídné rozkoše, nepatrného zisku, pro bídný přírůstek cti a uznání v očích lidských! To jsi spáchal před tváří nebeských zástupů, kteří rozkoš nalézají v šíření cti Boží! To jsi spáchal v přítomnosti svého anděla strážného, který, kdyby byl mohl, krvavé slzy byl by zaplakal, patře na zločin svého chráněnce. Bohu, svému nejlepšímu otci, který tvé tělo, tvou duši tak velikými a četnými dobrodiními byl zahrnul, jsi hanebným, černým nevděkem splatil! Přísahu věrnosti, při křtu svatém Spasiteli danou, přísahu věrnosti věčné jsi zrušil a nohama šlapal krev drahocennou, na kříži za tebe prolitou. Přestoupil jsi v tábor svého smrtelného nepřítele, a tím vším ztratil jsi přátelství, lásku Boží, lásku svého nejvyššího dobra, svého posledního cíle, která jediné srdci lidskému klid a pokoj dáti může; ozdobu své duše nejkrásnější, zářící bělostný šat posvěcující milosti jsi odhodil. Ach, moji milí křesťané, jak trapná to žaloba, jak bolestné výčitky! Jak trpká je to bolest asi pro provinilce, je-li obžalován od vlastního přítele! Jako břečtan ke stromu se vine, kol něho se obtáčí, s ním spojen jest, tak i přítel s přítelem nejněžnějšími svazky lásky téměř srůstá, stává se jeden částí druhého, takřka druhou polovicí. Svědomí pak není jen dílem, polovicí hříšníkovu, ale je to hříšník sám celý, a proto je hříšník sám — *svým vlastním žalobníkem*, sám na sebe žaluje, a to přísně a trpce, a proto nemůže žalobu odmítnouti, a jestli hřích svůj i pláštěm noci přikryl a na takovém místě spáchal, kde oko lidské ho nespatřilo, žalobník přece nemlčí.

Jak trpká to bolest pro provinilce, jestli po marných pokusech, zatajiti, zapříti skutek svůj před soudem, svědky usvědčen bývá, a všechno zapírání nic mu nepomůže! A hleď, člověče, vlastní svědomí jest nejen žalobníkem člověka, ale i *spolu svědkem hříchu* — svědomí vidělo hřích. »Žádné oko nebývá člověku obtížnější, nežli oko vlastní,« praví *sv. Bernard.*

Jak bolno jest provinilci, pakli soudce ničím se obměkčiti nedá, ani nejlákavějšími sliby, ani nejstkvělejšími dary, ani největšími výhrůžkami, a jedná dle přísnosti zákona a nepřijímá žádných omluv a neuznává žádných polehčujících okolností! A hleďte, vlastní svědomí člověka jest nejen žalobcem a svědkem, ale i *soudcem*, a sice soudcem nejméně podplatným, neuprositelným. Nejméně podplatným, poněvadž od Boha jsouc dáno, místo své zastává, a proto žádného ohledu nebéře na osobu hříšníkovu. Nebojí se ani trůnů ani korun, žádná důstojnost ho neleká, žádný ohled na osobu neplatí, odsuzuje v tomtéž okamžiku, kdy svět ke hříchu v souhlasu tleská, před hříšníkem v prachu se plazí a jej snad až k hvězdám vyvyšuje. Jest soudcem, který odsuzuje i tam, kde třeba ani světský soudce hříšníka nepronásleduje, anebo, kde světský soudce z jakéhokoliv důvodu hříšníka na svobodu propouští. Před pohledem jeho všecko pronikajícím padá plášť okrašlujících omluv a výmluv. Vynáší soud dle celé přísnosti božského zákona, hříšníkem překročeného. »Žádný soud není přísnější nad soud ve vlastním domě,« praví sv. Ambrož.

A s toutéž přísností, s jakou svědomí odsuzuje, s toutéž také trestá, neboť svědomí není jen žalobníkem, svědkem a soudcem, ale také *vlastním katem člověka.* A jakým katem! Jak mnohonásobnými mukami dovede bičovati hříšníka! Svatí otcové o něm praví: Ono bije, otřásá člověkem, kousá, hlodá, píchá, drtí, štve a usmrcuje. Tak se mstí. Jest vlastním mstitelem. Nežli hřích spáchán byl, okazovalo na jeho ošklivost a varovalo před jeho spácháním, a nyní, když hříšník nedbal hlasu varovného, násilí na něm spáchal, odkopl je, skutek vykonal, žádá náhradu a zadostučinění a také si ji zjednává. Člověk pil hřích jako jed a zdál se mu sladkým, když ale do vnitřností člověka vnikl, nejprudší bolesti tam působí.

A ty bolesti trápí hříšníka tím citelněji, poněvadž se s nimi nikomu nemůže svěřiti. Není-liž to sladkou útěchou pro člověka trpícího, může li sděliti bolest svou příteli věrnému, odlehčiti si na jeho srdci? A tato útěcha stoupá, jestli přítel slovy láskyplnými, ze srdce upřímného vycházejícími, k odvaze ho posiluje a slibuje, že bolesti chce nésti s ním. Sdělený bol, poloviční bol!

Toho všeho není u člověka, zlým svědomím trápeného. Stud mu uzavírá ústa a zdržuje ho od jakéhokoliv svěření se. Skrývá bolest svou v nejhlubších útrobách, stala se mu jakousi ranou vniřní a tajenou, která nemůže obvázána a proto také ne vyléčena býti. Tajný bol, dvojí bol! Ó, jest pravdou slovo svatého apoštola: »*Soužení a ouzkost přijde na každou duši člověka činícího zlé.*«

Skrývaje vnitřní stav svůj a pracuje vždy k tomu, aby měl zevní nátěr člověka dobrého a poctivého, získal si u spolubližních svých, kteří stavu jeho neznají, ba ani z daleka ho netuší, důvěru, úctu a uznání. To však trápení jeho svědomí jen ještě rozmnožuje. Přemýšlí sám u sebe: Jiní mají mne za dobrého, čistého a šlechetného, ale svědomí mi praví opak, praví mi, že nejsem ničím jiným, nežli obílenym hrobem, který zevně krásně vypadá, uvnitř však jest pln hniloby a práchnivění. Každý projev úcty, každý hlas chvály jest mu jako bodnutím do srdce a připomenutím, že toho nezasloužil, že jest pokrytcem, který jen v blud jiné uvádí. A přece, jak se zase namáhá, by je v tom bludu udržel, jak se strachuje, aby úcty neztratil. Můj Bože, tak mu napadá, kdyby tak ve známost vešlo, jakým vlastně jsem člověkem, kdyby to bylo známo právě těm, kteří o mně až dosud tak dobré mínění měli, kterak by s opovržením zády ke mně se obrátili, kterak by se mi uzavřely ony kruhy, v nichž jsem až dosud za všecko platil, kterak by na mne prstem ukazovali, volajíce: Hleďte toho pokrytce, konečně stržena je mu škraboška! »Pravda vyjde na vrch, jako olej nad vodu.« Vědomí to, jakou úzkost jim působiti musí! Jest jistý druh lidí, kteří se rádi zabývají tím, bdíti a pátrati po skutcích a chybách bližních a pak veřejně pustiti to do světa. Jakou bázeň nahánějí hříšníku takoví lidé, jak nesměle se chová v jejich přítomnosti! Kdo si zlého vědom jest, praví sv. Chrysostom, ten všeho se bojí. Ten nemůže nikomu pořádně do očí se podívati,

a utkví-li na něm náhodou přísný, zkoumavý pohled, již se domnívá, že bližní čte v jeho duši, sklopí zrak, začervená se a — již se prozradil. Pakli vidí známé lidi v ústraní se baviti a občas se strany naň hleděti, již se domnívá, že jeho provinění je předmětem jejich tajné řeči.

Tato bázeň před lidmi jest vůbec charakteristickou známkou zlého svědomí. Jak velikým připadá nám mládeneček *David*, velikým téměř jako obr, nehledě k maličké jeho postavě a nepatrným jeho silám, když bez nejmenší bázně a třesení vychází do boje s hrdým Goliášem! A jak maličkým, jak směšně malým připadá nám týž David král, když cizoložství spáchal! Bojí se Uriáše, oklamaného manžela svedené Betsabe! A přece to byl jen chudý vojín. »Jak?« volá k němu sv. Chrysostom, »nejsi-li králem, nemáš zástupy bojovníků, kteří na pokyn tebe poslušni jsou, nemáš mečů s dostatek? Čeho se máš tedy báti, kdyby i Uriáš o hanbě, kterou jsi mu způsobil, se dověděl?« Jsou to nevyhnutelné následky svědomí, které je zkaleno, nepokojno, úzkostí plno. Žasněte, rozmilí v Kristu, a vizte, jak velikým neštěstím jest: provinění nějakého vědom si býti. Král se bojí vojáka, králi jest úzko před nízkým poddaným!

Jak pravdivým jest tedy výrok Písma sv. o člověku bezbožném: »*Zvuk hrůzy vždycky v uších jeho; a když pokoj jest, on vždy podezření má o úkladech.*« Job. 15, 21. S Ezechiášem, králem judským, může volati: »*Aj v pokoji hořkost má nejhořčejší.*« Isai. 38, 17. Anebo s Davidem králem volati může: »*Nemají pokoje kosti mé od tváří hříchů mých.*« Ž. 37, 4. Pokoj jejich není žádným pokojem! Pokoj snad na venek, ale žádný pokoj uvnitř. Co však pomůže pokoj zevní bez pokoje vnitřního? Sv. Chrysostom praví: Kdybychom na venek měli všechen pokoj, všechnu jistotu, při tom však v nitru svém bez pokoje a klidu byli, nic nám zevní pokoj nepomůže, tak jako město, jsouc v nebezpečí, mělo by sice pevné zdi na venek, ale uvnitř hemžilo by se zrádci. Připusťme, moji milí, že by hříšník měl všeho hojnost, v čem svět upokojení hledává, připusťme, že by měl bohatství, čest, požitků hojnost, — to všechno nemůže duši jeho tak vyplniti a zaujati, aby tam aspoň čas od času se nezjevil přízrak jeho minulosti, stín jeho špatných skutků a nevyvolal spolu nejtrpčí lítost v srdci. Hříšník se kochá na příklad pohledem na *mamon* svůj, ale svědomí mu ukazuje v zrcadle třpytného zlata smutnou, strhanou tvář, uplakané oči chuďasů, vdov a sirotků, které on podvodem neb lichvou o jmění jejich připravil. »Jsou to peníze krvavé,« volá vnitřní hlas. — Tu opět sluní se pohodlně člověk na výši vyšplhaného postavení, odpočívá na vavřínech svých, avšak svědomí ukazuje mu stupně, po nichž na výši své slávy se vyšplhal, prostředky nespravedlivé, jichž užil, ukazuje mu shrbené postavy těch, které odstrčil a nespravedlivě předešel. — Tu opět se vrhá člověk na požitky života, jde na příklad do divadla, aby tam oči pastvu nalezly pro vášeň svou, ale tam se odehrává nějaký děj, který v něm probudí svědomí, tak že trpce volá: Hle, tak bídně i ty jsi činil! — Jde na ples,

aby ve víru tance zapomenutí nalezl, avšak tam popadne ho výčitka svědomí: Hle, zde na tomto místě jsi poprve spatřil oběť svého hříchu, zde poprve kladl jsi osidla její nevinnosti! — Jak šťastnou cítí se matka, obklopena jsouc zástupem kvetoucích dítek, ale v tom zahřmí jí při pohledu na ty dítky v duši hrůzný hlas: Jsou všecky ty dítky z lože počestného? — a nepřivedl žádné z nich na svět hřích zpronevěry manželské? — Otec, který opilstvím rodinu svou v bídu uvrhl, ubírá se do hostince, aby tam znova vášni své se oddal, ale každá kapka, kterou pije, otrávena jest pelyňkem bolestných výčitek svědomí, jak to slavný kazatel jeden krásně líčí, an se v kázaní na toho opilce obrací a do duše mu takto hřmí: Chop se jen toho podvodného poháru! — — neboj se a pij! Ty bílé perly, co na povrchu jeho plavou, víš, co jest to? To jsou slzy vlastní tvé ženy — pij jen! — Štěstí života jsi ve sklenici utopil. Vezmi a pij! — — Tak — a nyní znovu chop se té tajemné sklenice! Ty červené krůpěje, co tam plavou, vidíš je? — to je krev tvých zanedbaných, hladovících dětí, — pij — pij jen! — Naplňte mu znovu ten tajemný pohár! — Proč se třeseš? co tam vidíš? co to tu nahoře na kraji plave? To jsou šedivé vlasy tvých rodičů, šťastný život jejich předčasně jsi zkrátil, pitím do hrobu je přivedl! Jen dále — jen dále pij, teď již musíš píti, teď již svobody ani nemáš, ani to není více pohár rozkoše, po kterém saháš, nýbrž pohár utrpení, není to více pohár zaslepenosti, nýbrž pohár šílenství, pryč je radost; nápojem ti jest žluč a neštěstí! (Ullathorne.)

Před několika lety dán byl chudými, ale poctivými rodiči mládeneček na studie. Vysťudoval gymnasium a volil si duchovní stav a vstoupil do jistého biskupského semináře. Již dokonával studia svá a nebyla již daleka doba, kdy rukou biskupovou na kněze měl býti posvěcen. Avšak v lehkomyslnosti dopouštěl se leckterých poklesků, pro něž musil pokárán býti, a zvláště několikráte se prohřešil proti střídmosti v pití. Když provinění toto se u něho opakovalo, byl krátce před vysvěcením ze semináře propuštěn. Žal jeho rodičů byl tak veliký, že je předčasně přivedl do hrobu. Zpronevěřiv se Pánu Bohu v povolání svém, neměl žádného štěstí v životě, pobíhal sem a tam a nehleděl zajistiti si budoucnost čestnou prací a pílí. Naposled stal se písařem v jisté kanceláři a při tom čím dále, tím více oddával se nemírnému pití. Ale i v něm čas od času ozvalo se svědomí, které ho bolestně trýznilo. Tak se stávalo u něho, že, zaslechl li někdy velebný hlas zvonů s věže kostelní, propukl v pláč. Zvláště ale na Velký pátek nebývala bolest jeho k utišení. Tu si vzpomínal, kterak, když ještě v semináři byl, svěřeno mu bylo jedenkráte vypracovati na zkoušku a také v kostele přednésti kázaní na Velký pátek. I kázal na slova Krista Pána: »Bože můj, proč jsi mne opustil?« v díle prvém, a v díle druhém: »Bože můj, proč my lidé jsme Tě opustili?« Tenkrát nevěděl, že káže bolestné proroctví svého vlastního života! Vzpomínka na to kázaní tak bolestně mu pronikala duši, že opustil kancelář, anebo, nalézal li se v pitce po boku

dobrodružných tovaryšů, vyběhl jako štvanec z hospody a běhal po polích, a neulevil si, až na srdci vlastní své sestry do syta se vyplakal. Snad i dnes strádá ještě v postavení trudném, je-li na živu, a je-li, kéž by vzpomínka na to kázaní nepřivedla ho jen ku pláči, ale i k spasitelné myšlénce: Bože můj, Bože můj, proč jsem Tě opustil? Bože můj, Bože můj, kéž bych se k Tobě navrátil!

Opravdu: »Soužení a úzkost přijde na každou duši člověka, činícího zlé.« A přichází toto soužení na duši lidskou i tenkráte, *když by se snažila činiti dobré,* což přece za jiných okolností radost nejčistší člověku připravuje. Zlo jsi spáchal, praví svědomí, a proto jsi ztratil posvěcující milost Boží a, dokavad této znovu si nedobudeš, na tak dlouho budou modlitby tvoje, almužna tvá, i všechny jiné skutky dobré bez zásluhy pro věčnost, jsou to oběti, na nichž Bůh zalíbení nemá, skořápky bez jádra. Bolestná jest to myšlénka pro dělníka, pro umělce, který s velikou pílí, s napjetím všech sil a všeho umění svého dílo dokonal a najednou přijde k poznání, že dílo jeho pro nějakou chybu minulo se cílem a proto také žádného užitku mu nepřineslo. Tak ztrpčuje svědomí zlé člověku všecky jeho radosti.

Jak bolestným činí mu svědomí zlé i samo utrpení, jímž Bůh ho navštěvuje. Jest na příklad trýzněn bolestmi tělesnými, anebo ztratí část svého pracně nabytého jmění anebo pomluva, posměch, pronásledování se rozpoutají jako bouře nad hlavou jeho. Jaké štěstí bylo by, kdyby na utrpení tato pohlížel jako na zasloužený, od Boha seslaný trest po příkladu bratří Josefových, kteří volali: »*Hodně toto trpíme, neboť jsme se provinili proti bratru svému.*« 1. Mojž. 42, 21. Toto poznání jest zajisté první krok k obrácení a tedy i k získání ztraceného pokoje svědomí. Ale nepřijde-li hříšník k tomuto poznání, pakli dokonce trestající ruce Boží se brání, pak se podobá nemocnému, který horkem a zimou daleko více trpí, nežli člověk zdravý. Jest to dvojitá trýzeň: zlého svědomí a zevního utrpení, které pro první jen ještě stupňováno jest. Opravdu »*soužení a úzkost přijde na duši každého člověka, činícího zlé.*«

Kéž by, moji milí, toto soužení aspoň jen čas od času hříšníka popadalo, jak mnohem snáze by je nesl! Vždyť člověk přece raději snáší bolest prudkou, která jen několik okamžiků trvá, nežli bolest lehčí, která však trvá celé hodiny a celé dny. Avšak svědomí zlé jest jako stín, který všude a stále tělo následuje. Jest jako potok, který bez přestání teče a zemi brázdí, jest jako lítice, která se na patu vinníkovu věsí a bez přestání vzpomínkami nejhroznějšími ho bičuje. Kdyby svědomí bylo něčím zevnějším, dalo by se snad setřásti, poněvadž ale v nitru člověka jest umístěno, *proto je nosí člověk vždy a všude s sebou,* v rušném styku se světem i v samotě. Ano *v samotě,* tam promlouvá k němu se zvláštním důrazem. Vše vůkol něho jest ticho a klidno, ani lísteček nepadá se stromu, ale v nitru jeho, tam to bouří a vlní jako moře bouří bičované, které s hukotem hrozným obrovské vlny na ska-

liny břehu metá. »*A bude život tvůj jako zavěšený před tebou. Báti se budeš v noci i ve dne a nebudeš věřiti životu svému. Ráno díš: Kdo mi dá večer? a u večer: Kdo mi dá ráno? pro strach srdce svého, jímž se lekati budeš, a pro ty věci, kteréž svýma očima uzříš.*« V. Mojž. 28, 66—67. Zvláště ale *za večera* i *v noci* uplatňuje se nejvíce trýzeň svědomí. Ulehl li hříšník s večera, pak svědomí jakoby mu současně trnovou korunu kladlo na polštář pod hlavu, a ta mu usnouti nedá. Nepokojně zmítá se se strany na stranu, ani hojné pití na noc nic mu nepomáhá. Konečně usíná a poslední myšlénkou před usnutím byl jeho hřích. Ale svědomí neusnulo, trýzní ho hrůznými sny, v nichž hřích jeho hlavní úlohu hraje. Hle, slyš! on mluví, mluví ve snu. — A o čem po dlouhá leta ani nejmenší zmínky přese rty mu nevyšlo, jest zjeveno, — procítá a s Davidem králem může říci: »*Spal jsem zkormoucený.*« Ž. 56, 5. Spánek ho neosvěžil, první myšlénka při procitnutí jest opět vlastní hřích. Ještě jest noc, temnota ho obestírá, kterak se bojí té tmy, ve tmě snad spáchal hřích, tma mstí se a staví mu před oči hřích ve světle jasnějším, nežli je nejjasnější světlo denní. Může opět s Davidem králem říci: »*Nepravost svou já poznávám a hřích můj proti mně jest vždycky.*« Ž. 50, 5. Ano, moji milí, od Davida krále, o němž jsem tu častěji zmínku učinil, můžeme se učiti, jak jest člověku ve hříchu. Hříchy a postavy těch, na nichž se prohřešil, jako svedená *Betsabe,* smrti obětovaný *Uriáš* se zejícími ranami, z nichž kouřící krev vytéká, zjevují se mu stále před duší a nedávají mu nikde pokoje nalézti.

Podobně dělo se, jak dějiny vyprávějí, i *císaři Konstansovi.* Dal zabiti Theodosia a tím trojnásobného, ohyzdného zločinu se dopustil, neboť Theodosius patřil jako jáhen k služebníkům svatyně a byl jeho vlastním bratrem. Dopustil se tedy vraždy, bratrovraždy a vraždy osoby Bohu posvěcené. A k tomu stala se vražda ta téhož dne, kdy zbožný jáhen svému císařskému bratru podával z kalicha píti nejsvětější krev Páně. Avšak v patách činu následoval trest. Ve dne i v noci trýzněn byl císař nejbolestnějšími úzkostmi svědomí. Zdálo se mu, že všude vidí bratra v rouše jáhenském, kterak mu kalich plný krve podává a volá: Pij, bratře, pij! — Nadarmo prchal, aby unikl příšernému zjevu z Konstantinopole na Sicilii i do Italie. Zjevení všude ho pronásledovalo. — Nenamítej mi pak nikdo z vás: »Řada let již minula od té chvíle, kdy hrozný hřích svůj jsem spáchal a měl jsem až dosud pokoj.« Pamatuj, že svědomí, které dlouho mlčelo, často maličkostí bývá probuzeno. Maličkostí pravím a náhlé probuzení jeho pak tím hroznější bývá. — V jistém městečku nedaleko Štuttgartu žil před nedlouhým časem starý mlynář, který, mrtvicí jsa raněn, na lože byl připoután; jinak ale duch jeho byl čilý. Jednoho dne, kdy sám byl ve světnici, vešla k němu cizí žena, nabízejíc něco ke koupi. Mlynář odvětil, že nekoupí ničeho. A když znovu mu nabízela, znovu ji odbyl a při tom se v hněvu ostře na ni podíval. Tento ostrý pohled uvedl ji v nepokoj, tak že pravila pomateně: »Co tak přísně na mne hledíte? vždyť já ničeho zlého neučinila.

*

Mlynář neodpovídá a stejně utkvěle na ni se dívá. »Nedívejte se tak přísně na mne! — ó můj Bože, — on ví asi všechno! — ráda to doznávám, měla jsem jedno.« Mlynář: »Jedno?« »Ano,« odpovídá žena, »měla jsem jedno nemanželské dítě a nic více.« A mlynář stále stejně ostře se na ni dívá a praví: »Tak, jen jedno?« — »Odkud to jen všecko ví? Měla jsem dvě, ale nic zlého jsem jim neučinila.« »Tak? — nic zlého neučinila?« — »Ó, můj Bože, jaký je to divný muž, on všechno ví! Ano, dvě děti jsem měla a jedno z nich jsem zavraždila.« A jako šílená, nešťastná hroznými výčitkami svého svědomí, vyřítila se ze světnice.

Císař *Anastasius* poskvrnil ruce své krví křesťanů, jež krutě byl pronásledoval. A měl delší čas pokoj svědomí. Ale r. 518 mezi 8. a 9. červencem strhla se v noci hrozná bouře nad Konstantinopolí a hrůzné údery hromu a zář blesků na obloze se mihajících ho probudily a naplnily takovou hrůzou, že pobíhal světnicemi svého paláce jako líticemi štván. Postavy zavražděných se mu zjevovaly. I skryl se v nejzazším koutku svého paláce a tam z jitra nalezen byl schoulen — jako mrtvola.

Ano, moji milí, jest pravdou, co napsal již starý, pohanský *filosof Seneca:* »*Žádných svědků své neřesti nemáš se více co báti, nežli vlastního svědomí, neboť každému jinému unikneš, svědomí však nikdy.*« A jinde napsal opět: »*Žádná neřest nezůstane bez trestu, poněvadž trest hříchu jest hřích sám.*«

Jest-li však, moji milí, trestem hříchu je hřích sám, pak jest tu po ruce *prostředek spásy velice jednoduchý:* Odstraním hřích a odstraněn bude i trest. Hřích pak odstraníme *upřímným pokáním.* Podobáť se zajisté člověk, jehož svědomí zlé jest, jehož svědomí znamenáno jest hříchem, listu utrženému od stromu. Prudkým větrem hnán a zmítán jest z místa na místo, letí polem i cestou a nemá, kde by se zachytil. A hle, tam v poli ční strom, v hustých větvích jeho zachytil se list, najde odpočinku. Kde jest ten strom k zachycení člověka pro hříchy vlastním svědomím štvaného? Tím stromem k nebi trčícím jest sv. kříž! Kristus Pán, Slitovník věčný, na něm visí s rozpjatýma ramenoma, nabízeje spásy. A nechce smrti hříšníkovy, ale aby živ byl, v klidu a pokoji svatém živ byl. A ten kříž upevněn jest na zpovědnicích chrámu. Tam čeká Kristus a odpustiti chce všem. A proto, kdo svědomí obtížené má hříchem, komu svědomí klid a pokoj uloupilo, sem ať se uteče. Probudilo se svědomí *v Jidáši* a trýznilo ho, — protože ale u Krista nehledal spásy, přivedlo ho k zoufalství. Probudilo se svědomí *v Petrovi,* trýznilo ho, tak že plakal, — ale u Krista hledal a nalezl slitování. Viseli *dva lotři na kříži* po boku Kristově, oběma zjevil se život i jejich hřích. Jeden neprosil Krista a zoufale, s kletbou na rtech zhynul, druhý zraky své obrátil ke Kristu, za slitování prosil a došel ho. Klidně umíral a vešel do bran ráje. Kterou cestu my zvolíme? Zajisté nebude nám letos, po tomto poznání, velikou obětí, skloniti kolena svá ve zpovědnici, otevříti ústa svá ke zkroušenému vyznání

a s lítostí a slibem polepšení prositi Boha za odpuštění. Odměna naše bude klid, pokoj a svatá spokojenost. Jako zločinec, dokaváde hřích ho tížil, pokoje nikdy neměl, až k soudci šel, sám se vyznal a trest si odpykal a nyní, po odpykání trestu, když sňaty jsou mu okovy s ruky a vyveden byl ze žaláře, oddechne si, jakoby těžký balvan se srdce mu spadl, oko slzou radosti zalité k modravému nebi zvedá, vůni květin v sebe znovu dýchá, zpěv ptačí poslouchá a jest mu tak volně, jakoby se znovu narodil, všechno se mu zase krásnější a velebnější zdá, v srdci jeho klíčí nová láska k životu, — tak i nám bude po řádné sv. zpovědi: radost bude trůniti v našem srdci, svět se bude na nás smáti, pocítíme novou lásku k životu, ku práci. Amen.

VI.

Svědomí zlé, úzkost jeho při pohledu na budoucnost.

»Soužení a ouzkost (přijde) na každou duši člověka činícího zlé. Řím. 2, 9.

Tklivý a smutný obraz rozvinul jsem před očima vašima v předešlém rozjímání, líče vám trýzeň svědomí zlého při pohledu na minulost, v níž ukazují se člověku těžké, spáchané hříchy. Nelibě asi mnohý poslouchal toto rozjímání. A přece nucen jsem dnes před očima vašima rozvinouti obraz daleko hroznější a ošklivější, totiž — *trýzeň svědomí zlého při pohledu na budoucnost*, při pomyšlení na zasloužený trest hříchu, kteroužto trýzeň na mysli měl sv. apoštol, když napsal slova: »*Soužení a úzkost.*« Tedy úzkost přijde na duši každého člověka, činícího zlé. Ale posilou je mně při tom ta naděje, že, neměl-li rozjímání předešlé snad účinku na duši člověka hříšného, aby se hříchu zbavil náležitým pokáním, že snad dnešní rozjímání otřese jeho srdcem a že pokání vykoná co nejrychleji. Kéž by Vládce srdcí lidských slovům mým dal požehnání a sílu, aby byla tak účinnými a ku pokání přivedla srdce těch, kteří toho zapotřebí mají.

Předmět našeho rozjímání dnes jest tedy

úzkost jímající hříšníka při uvažování budoucnosti, která ho čeká.

Pojednání.

Jakmile těžký hřích spáchán byl, neukazuje svědomí hříšníkovi jen samotný hřích v jeho ošklivosti, nýbrž ukazuje mu spolu i hrozný jeho následek — *peklo.* Ach, jak strašlivé to slovo — peklo. Řeč lidská nezná slova hroznějšího. Ó, nešťastníče všech nešťastníků! — tak volá svědomí, — což jestli peklo tě pohltí? *Zbaven jsi patření na Boha*, oddělen od toho, po němž na věčnosti duše touží a k němu se táhne, jako plamen do výše šlehá, po němž v horoucí touze žádá, jako jelen žíznící po prameni vody! Ó, treste všech trestů! Zda s ním přirovnán býti může trest vy-

děděného syna, který od vlastního otce vyhnán jsa, v cizině bloudí a v zármutku nezměrném bídně životem se plíží Vyloučenu býti ze společnosti svatých, kteří s kůry andělskými za svatebním stolem Beránka velikonočního sedají, Boha třikráte svatého jásavou písní oslavují, v nekonečném moři radosti a blaženosti tonouce! K tomu trestu pak, který spočívá ve zbavení statků nejsvětějších a štěstí, převyšujícího pomysl lidský, přistupuje i *trest smyslů v ohni věčném.* Není-li na světě bolesti pro smysly citlivější nad tu, která ohněm způsobena bývá, jak hrozný musí teprve býti onen oheň, o němž Písmo sv. praví, že jím trestáni budou zavržení Boží? Trestány budou *oči*, které vpustily hřích do srdce, trestán *sluch*, který nestoudným řečem naslouchal, trestány *rty*, které otravovaly dechem hříchu. trestány budou *ruce*, které páchaly nepravost, trestány budou *všechny údy, všechny smysly* těla, poněvadž všechny bývaly nástrojem hříchu. Trestán bude *rozum* a marně bude přemýšleti o prostředcích, jimiž by trýzni unikl, podoben jsa nešťastníku, který po stěně skalní do hlubiny se řítí a nadarmo za travinu nějakou nebo kámen zachytiti se chce. *Vůle* ve zlém zatvrzelá proti následkům zla zoufale se vzpírati bude, avšak nadarmo. Trestána bude i *paměť* člověka věrným zobrazením spáchaného zla, opomenutého dobra, ztracených milostí a živiti bude onoho *červa svědomí*, který mnohem hroznější bolesti připravovati bude na věčnosti, nežli byl zde na zemi činil.

Jaká to tedy trýzeň pro tělo i duši! A k tomu přistupuje *společnost duchů temnosti a společnost zavržených stejně nešťastných.*

A všechna tato trýzeň *trvá věčně.* Věčně, co znamená to slovo »věčně«? Jest to snad dlouhá, nepřehledná řada let? Nikoliv, nýbrž jest to čas bez začátku a bez konce. To slovo znamená: vždycky a nikdy! Vždycky, to jest, vždycky trýzeň, nikdy, to jest nikdy úleva. Vždycky hlad a žízeň a nikdy nasycení, ani upokojení, vždycky temnota a nikdy světlo, vždycky oheň a nikdy uhasnutí jeho, vždycky peklo a nikdy nebe. Hleď, — volá svědomí k hříšníkovi, — co jsi zasloužil. Hlasem tím otřásá se hříšník, okouší již předem tuto trýzeň, ku které sám se odsoudil, podobá se odsouzenci, který v okamžiku, kdy rozsudek nad ním byl vynesen, má pocit, jakoby ten rozsudek již na něm vykonán byl, a mimovolně sahá po hlavě, o kterou přijíti má, a tak až do té chvíle, kdy vykonáním rozsudku o život přijíti má, po celou tu dobu stokrát po sobě *smrt již předem okouší.* Tak jest život jeho jako život odsouzencův již zde na zemi. Svědomí jeho, praví sv. Bernard, jest jakýsi druh pekla, — peklo již před peklem, trest to, který jak o spravedlnosti, tak o moudrosti Boží důkaz dává. Neboť bez tohoto trestu zde na zemi, co by si hříšníci dělali z trestu po smrti? Kdyby oku lidskému neukazovaly se takřka již zde na zemi jiskry, sršící z onoho ohně věčného do srdce hříšníkova, jak lehko by mohli pochybovati o jsoucnosti trestů věčných, které budoucnost tajemným závojem přikrývá a které obzoru smrtelného oka unikají? Jak snadno by přijímali klid hříšného života jako záruku pokoje i na věčnosti? Avšak nikoliv! Tato bázeň, kterou

v nich svědomí vyvolává, jest jim nejsilnějším důkazem pro jsoucnost Boha na věčnosti trestajícího, důkazem o pekle samém. Jak tedy pravdu hlásá sv. apoštol, který praví: »*Soužení a úzkost přijde na každou duši člověka činícího zlé!*«

Tato úzkost však *nejvíce se jeví, blíží li se nebezpečí smrti.* Na nebi rozpoutá se bouře, blesky na levo i na pravo sviští kolem člověka, pozorujte při tom hříšníka, kterak se leká, sebou trhá, a studený pot úzkosti na čele mu vyráží, kterak zalézá do nejodlehlejších koutů domu, neboť svědomí hřmí mu do duše: Stihne-li tě nyní blesk, pak jsi na věky ztracen. — Světem kráčí černý anděl nakažlivého moru a rdousí oběti své napořád. Prstem jeho dotknuti v zástupech padají lidé rychle v chladný hrob. Pozorujte hříšníka, kterak tu s přemrštěnou úzkostlivostí všech ochranných prostředků užívá, aby nákaze ušel, kterak vyhýbá se ulicím, kde nejvíce lidí mře, kterak s hrůzou se odvrací, potká-li z nenadání průvod pohřební, neboť svědomí hřmí mu v duši: Kdyby teď rána morová tě stihla, kdybys umřel, pak na věky jsi ztracen! Nebo v kostele káže kněz vážně a dojemně o smrti, soudu, pekle. Pozorujte hříšníka, kterak každé slovo jako úder kladiva ho zasáhá, neboť svědomí hřmí mu v duši: Kdybys teď zemřel, jak hrozným bude pro tebe soud, na věky byl bys ztracen! Ano, kdybys zemřel, pokračuje svědomí, a což nemůžeš zemříti v okamžiku, třebas ani mor v blízkosti tvé neřádil? Rozhlédni se kolem co lidí umírá v květu mladosti, v plné síle věku mužného, a to náhle, kdy se toho nejméně nadáli. Co lidí, kteří stejný život vedou, jako ty, umřeli náhle, bez útěchy sv. svátostí?

Svatý apoštol nazývá hřích »*ostnem smrti*« I. Kor. 15, 56. Zatni koni ostruhy v bok a on rychle chvátá k cíli. Naplň život svůj hříchem a jako ostnem bys ho poháněl rychleji ke konci, — k smrti. *Sv. Chrysostom* praví: »Ten miluje smrt, kdo zákony života pohrdá, — uniká životu, pakli skutky smrti koná.« *Každým hříchem smrtelným ztrácí člověk právo na život* a nechá-li ho Bůh přece žíti, pak dal mu jen lhůtu milosti, avšak tato lhůta milosti vypršela, tím rychleji, čím rychleji naplněna byla míra ustavičným hřešením. Jak zdrcující to pravda, kterou svědomí hříšníku odhaluje. »*Úzkost přijde na každou duši člověka činícího zlé.*«

»*Nešlechetnost zajisté bázlivá jsouc, dává svědectví svého odsouzení: neboť svědomí zbouřené vždycky prve cítí těžkosti, nežli přijdou.*« Moudr. 17, 10. »*Zastraší je chřest listu letícího, a tak budou utíkati jako před mečem: a padnou, ano žádný jich nehoní.*« 3. Mojž. 26, 36. *Sv. Chrysostom* praví: »Kdo jest si zlého vědom a svědomím svým soužen jest, tomu se často zdá, že věci, jako: kámen, zeď, stíny na stěně jsou živými hlasy, které ho proklínají a které mu zavržení jeho připomínají, podobně jako odsouzenec v žaláři smrtelnou úzkostí naplněn bývá, slyší-li i nejmenší zaskřípání železných dveří svého žaláře, an se domnívá, že pochopové se již blíží, aby ho na popraviště vlekli. A přece to zaskřipnutí často jen vanutím větru způsobeno bývá.« — A výrok

tento dokládá sv. učitel církevní příkladem z Písma sv. Bezbožný *král Baltasar* sedí při tabuli v paláci svém, obklopen stkvělým dvorem a ženami, pije ze zlatých a stříbrných nádob, které jeho otec Nabuchodonosor z chrámu jerusalémského byl uloupil. Velebí své bohy, zhotovené ze zlata, stříbra, dřeva i kamene, najednou se počíná třásti, bledne, ztrnule před sebe se dívá, kolena jeho se chvějí. Co se stalo, co jest příčinou této úzkosti a hrůzy? »*V touž hodinu ukázali se prstové, jako ruky člověka, píšícího naproti svícnu s vrchu stěny paláce královského: a král hleděl na články ruky píšící. Tehdy tvář králova změnila se a myšlení jeho zkormucovalo ho: a spojení ledví jeho oslabovalo se a kolena jeho vespolek se srážela. I zkřikl král silně!*« Daniel 5 5 sq. Proč se tak ulekl král, vola *sv. Chrysostom*, čím že mu mohla ublížiti ruka, jemu mocnému vládci uprostřed četného vojska, které hotovo jest život jeho statečně ochrániti? — jak? on se leká před rukou píšící? Snad by měl příčinu k bázni, kdyby ozbrojený obr anebo hrůzná příšera nějaká se mu byla zjevila o samotě a mířila dýkou v jeho srdce Jest to však jen ruka, ne ruka, ale stín jen ruky, zjev, jakoby to ruka byla, a ta ruka netřímá meče proti němu, nýbrž jen pisátko mezi prsty drží! A co píše? Jen tři slova a král slovům těm ani nerozumí. Zda jest to tak velké bázně hodno? Ano, praví sv. Chrysostom, nebyla to ruka, ale svědomí zlé, kterému pravilo, že ta ruka píše ortel smrti. A bylo tomu opravdu tak.

Tento biblický příklad připomíná živě na jiný případ z dějin světských. *Theodorich*, král Ostrogothů, dal zavražditi dva římské senatory, muže rozšafné a plné zásluh: staříčkého Symacha a jeho zetě, slavného Boëtia a sice pro podezření ze vzpoury. Avšak brzy probudilo se v něm svědomí. Postavy zavražděných často se mu zjevovaly a trýznily ho. Jednoho dne seděl při bohaté hostině a na stůl přinesena byla na velké míse ryba. Dívaje se na rybu vzkřikl král: »Ó, hrůza! já vidím hlavu Symachovu, — jeho svítící oči Ty zuby mne chtí rozdrásati, — ó pryč odtud. — pryč!« A jako šílený vyřítil se ze sálu, upadl v zimnici, a nemohli nalézti v celém paláci dosti přikrývek, jimiž by ho zahřáli. K zimnici přidružila se úplavice a ve třech dnech byl slavný král Ostrogothů mrtvolou.

Avšak mohl by mi někdo namítnouti, že jsou to jen ojedinělé případy, kdy svědomí člověka již zde na zemi tak hrozně trestá; naopak shledává se člověk v životě s mnohými lidmi, kteří se mnohem větších a hroznějších zločinů dopustili a přece veselý úsměv zračí se jim ve tváři a nikdo nemůže tam čísti vnitřní nepokoj, nebo úzkost. Ach, jaký to klam, nic než klam a pokrytství. Nitro jejich podobá se poušti, kde marně oko po kusu zeleni, po květech a plodinách se ohlíží. Meč visí nad hlavou těchto provinilců a ostřím svým dotýká se jejich hlavy a meč ten visí na tenkém vlase, jenž každé chvíle přetrhnouti se hrozí. Mečem tím jest Boží spravedlnost a tenkým tím vlasem jest život lidský. A aby meč tento viděli a pádu jeho stále se báli, o to se již stará svědomí. Tato vnitřní bolest jest ale tak hrozná, že na př. často vinníka

k tomu dožene, aby sám v ruce spravedlnosti se vydal, samému soudci ze zločinu se vyznal, ze skutku, který potají, od nikoho nejsa viděn, třebas před dlouhými lety byl spáchal, aby vynesením rozsudku a podstoupením trestu zbavil se vnitřních muk, která, kdyby tak byl neučinil, třebas až k šílenství anebo i k sebevraždě by ho byla dohnala.

Pohleď, ó člověče hříchem stížený, na *Jidáše*, jak bídný byl jeho skon, jak to krásně líčí *sv. Lev*: »Ó, učenníku nešťastný, kam jdeš, a co si jen myslíš, proč zoufáš nad dobrotou Toho, jenž při poslední večeři od přijímání Svého nejsvětějšího těla tě nevyloučil, jenž ti v zahradě polibku pokoje a lásky neodřekl? Ale Jidáš neslyší ničeho více; jest docela v moci nepřítele zlého, který do něho vjel. Jako Kain nenávidí světla, vzduch jest mu nesnesitelným, nenávidí dne, neboť světlo odhaluje mu bídu, ošklivost jeho vlastního srdce. Styk s lidmi ho děsí, spatřuje v každém, koho potká, svědka své špatnosti, jenž mu výčitky činiti bude, soudce, který ho bude souditi, a kata, který ho bude trestati. Stín jeho zrady všude ho pronásleduje. Vzpomínka na Krista jest mu hroznou, hlas vlastního svědomí ho drtí. Tisíce hrozných představ ho děsí, tisíce vzpomínek ho ničí, tisíce lític ho bičuje a činí mu život ještě hroznějším, nežli je sama smrt. Chce vzývati Boží smilování, ale jako by ho neviděl; jemu jen Boží pomsta se ukazuje. Chce vzhlédnouti k nebi, ale jakoby nemohl; pod nohama jen peklo vidí. Hledá v srdci svém, jest li tam zbytek naděje, ale nalézá tam jen zoufání a tím zoufáním dá se vésti. A aby se zbavil děsných muk, toho hrozného života, o jehož polepšení pochybuje, jehož tíhu dále nésti více síly nemá, stává se ze zločince svým vlastním soudcem a vykonavatelem rozsudku nad sebou samým. Nemohl bídný Jidáš jinýma rukama odpraven býti, nežli rukama bídného Jidáše. On sám chápe se provazu a sám se věší.«

Připusťme však, že není vždycky sebevražda koncem člověka, týraného svědomím zlým. Však přece jen konec tohoto člověka jest *vždy velmi smutným*, ztrpčuje-li ho svědomí zlé. V posledních okamžicích, kdy člověk z tohoto života vykročiti má, dostupuje bázeň a strach před trestem věčným stupně nejvyššího. Dokavádě byl zdráv a silen, umlčel hlas svědomí, neboť hlas ten k sluchu jeho nedonikl tak jasně, byv ohlušen hlasem světa; ale člověk nemocí oslábly neposlouchá více hlasu světa, ten nemá proň více síly lákavé, a tím jasněji slyší pak hlas svědomí. Všechno ho opustilo, všechno minulo, a tolik hříchů zůstalo! Ne jeden, ale hříchové mnozí, hříchové celého života se mu ukazují; v životě dovedli se skrýti zrakům je hledajícím, unikali paměti, zvláště, chtěl-li je člověk řádným vyznáním ve zpovědi zničiti. *Sv. Chrysostom* praví: »Kdo hříchy shledává, aby se z nich zpovídal, ten shledává je, aby je zabil, a proto se skrývají, aby nebyly odkryty. Až ve smrti, tu vylézají všechny z děr svých, vyhledávají hříšníka, aby nyní usmrtily jej. Podobají se výbuchu sopky, který je tím hroznější a spousty tím větší působí, čím déle na sebe čekati dal. Podobají se divokým zvířatům, která jsou tím krvelač-

nější, čím déle v kleci o hladu byla držána. Předstupují hříšníku na oči a volají: Hleď, zde jsme, skutkové tvoji. Pohleď na mne, já jsem ona nespravedlivost, které jsi dosud neodčinil. Pohleď na mne, já jsem onen hněv, který tak dlouho v srdci jsi živil a ještě snad ani dnes neodložil. Podívej se na mne, já jsem ona neřest myšlének, slov, skutků, které jsi ve zpovědnici nikdy nevyznačil anebo krásně skrýti dovedl.« A i všechny hříchy ostatní — ó, jak veliký jest jejich počet! — kdo by je dovedl spočítati? Hříšník ale jasně je vidí *při světle svíce hromničné*, vidí je, kterak hrozivě prstem k nebesům ukazují, jakoby říci chtěly: Tam, tam čeká trest. Je tu člověku v tom okamžiku jako vojáku, který celým zástupem nepřátel obklopen jest, vidí, že ho udolají a že najisto je ztracen. V tom okamžiku ničeho nemá, co by ho potěšilo. Neukazují se mu ctnosti ani skutky dobré, jež byl v životě vykonal. Naopak jasně teď poznává, že hřivny, které Bůh mu svěřil, zakopal a že se podobá pannám neopatrným, které prospaly hodinu příhodnou, a nyní, an ženich přichází, nemají oleje. Nemá světla, jímž by osvítil cestu svou na věčnost. Hojné a bohaté milosti, kterých Bůh tak štědře mu dal, nepoužil. Nemá, co by ho potěšilo. A přece k příšerným postavám hříchů, které ho dusí, přistupují nové a nové stíny černé, které úzkost jeho ještě stupňují. Jsou to *hříchy spáchané proti spásc bližního*, jsou to *pohoršení*, která kdy v životě byl dal; opouští svět, již odchází, a nezbude mu času, aby je odčinil a napravil. Ó, jak ho děsí ta myšlénka, že odchází sice, ale až nebude více mezi živými, až tělo jeho v hrobě zpráchniví, kříž s hrobu jeho dávno již zmizí, po místě hrobu snad ani památky nebude, jeho jméno nebude více známo, a přece přes hrob jeho kráčeti budou postavy těch, jichž duše hříchem svým zabil a kteří snad, jím na špatnou cestu uvedeni, nové a nové hříchy plodili a duše jiných zabíjeli. Jak trpkou bude tato bolest, jak hroznou tato trýzeň!

Představte si, jakou bolest pociťuje nezdárný syn, nehodná dcera nad hrobem otce nebo matky, které předčasně v hrob svým hříšným životem byli přivedli! Ó, kdyby mohli vyhrabati zemi, vyňati z hrobu rakev rodičů a mrtvé k životu přivolati, aby všemožnou láskou, zbožným žitím odčinili svá provinění! Ale není to možno, jest pozdě, mrtví s živými se více nescházejí. A tak i pro člověka umírajícího, jenž život opouští, život, ve kterém mnoho pohoršení dal, mnoho obětí k pádu svedl, jest pozdě. Již umře, a mrtví s živými nescházejí se více. Zlo, které způsobil, jest jako kámen do vody vržený, rozvíří na hladině vodní kruhy dál a dále se šířící, a tak i pohoršení, které dal, snad žíti bude od pokolení do pokolení, až do dne soudu posledního.

Bože dobrý, jak se chvěje, jak se třese při myšlénce na ten soud, kde všechny oběti, které zplodilo jeho pohoršení, proti němu povstanou, pomstu Boží na hlavu jeho svolávajíce, a s nimi spojí se jejich *svatí andělé*, kterým jeho pohoršením zabráněno bylo, přivésti chráněnce své do vlasti nebeské, chvěje se, poněvadž si vzpomene na slova Spasitelova, *že lépe by bylo, kdyby člověku*

takovému žernov osličí na hrdlo pověšen a on do hlubin mořských uvržen byl.

Berengar Tourský, arcijáhen angerský, povstal kdysi s bludem proti nejsvětější Svátosti oltářní a mnoho lidí tak svedl. Na sklonku života svého však smířil se s Církví, odpřisáhnuv blud a vykonav upřímné pokání. Nicméně však na loži smrtelném přepaden byl hroznou úzkostí svědomí. Kněz, který u lože jeho stál, tázal se ho: Proč, bratře, přepadl tě najednou ten nepokoj, co znamená tvá bázeň? Bůh je milosrdný, musíme doufati v Něho. — Vím to, pravil umírající, a mám pevnou důvěru, že mi Bůh hříchy mé vlastní odpustil, ale zdali mi také odpustí hříchy, ke kterým jiné jsem svedl? Připadá mi, jakoby duše těch, které na cestu bludnou jsem svedl a které k vůli mně ve zkázu vešly, čekaly mne u soudné stolice Boží, aby tam pomstu žádaly; připadá mi, jakoby v nitru mém ozýval se hrozný hlas Krista Ježíše: Kde jsou ty duše, které jsi ve zkázu uvedl? Ach, co mu tenkrát odpovím? Běda mně ubohému!

* * *

Končím své rozjímání dříve, než kdy jindy, neboť smutný byl ten obraz, který před zraky vašimi jsem rozvinul. Kéž by to pro jednoho každého z vás, přátelé v Kristu, byl *obraz cizí!* Kéž jste viděli jej v dnešním kázaní, a nikoli jedenkráte v životě svém vlastním! A je-li mezi námi někdo, jehož srdce hříchem těžkým stíženo jest, v němž svědomí se ozývá, o klid a spokojenost ho olupuje, nechť *neodkládá s řádnou sv. zpovědí.* A nebude-li hříchu v tvém srdci, umlkne svědomí, nemajíc, proč by ti výčitky trpké činilo. Odpustil Bůh, — tak uslyšíš z úst kněze, a proto umlkne i v nitru tvém Boží hlas, hlas svědomí, nemaje, co by ti vyčítal. *Nevyčítá Bůh, nebude vyčítati svědomí.* A pak varuj se zlého, s Kristem spojen zůstaň, s Kristem žij a s Kristem budeš umírati. *A bude-li Kristus při tobě, bude při tobě světlo a radost.* Zabil-li jsi hříchy v čas a zničil je, nezjeví se ti jako příšery, které by tě strašily. Konej ctnost, konej mnoho dobrého, a všecky ctnosti, všecky skutkové dobří celého tvého života obstupovati budou jako andělé lože tvé v umírání, potěší tě a doprovodí k trůnu Beránkovu, který tě přivítá jaho dítko věrné. Amen.

Devatero cizích hříchů.

Postní kázaní. Napsal **Bohumír Tomíček**, kaplan v Roztokách.

IV.

Hřích pochváliti.

»Běda vám, kteří říkáte zlému dobré a dobrému zlé, kladouce tmu za světlo a světlo za tmu!« Is. 5, 20.

Až dosud jsme slyšeli ve svatopostních výkladech, že velice se prohřešil proti lásce k bližnímu, kdo mu ke hříchu poradil,

anebo mu hřích dokonce poručil. Ba zasadil také smrtonosnou dýku do duše svému bratru, kdo ke hříchu svolil, anebo k němu někoho ponoukal. A četli jsme hrůzu těchto nepravostí na sv. kříži z přebolestných ran Pána Ježíše. Byli arci katané vykonavateli hrozné popravy, ale větší hřích měl Kaifáš, který radil, aby jeden člověk umřel za všecky, více hřešil také Pilát, který svolil a dokonce poručil, aby Kristus byl zabit. Ano, větší nepravost obtížila farisey, kteří penězi a řečmi ponoukali zástupy k nešlechetným slovům: »Ukřižuj, ukřižuj ho!«

Než, vidím na osudném místě u domu Pilátova nepravost ještě v jiné podobě. — Když dle sv. evang. Pilát zdráhal se vydati na smrt Krista, tu volali fariseové: »Jestli ho neukřižuješ, nejsi přítel císařův, neboť kdo se činí králem, protiví se císaři!« — Této řeči ulekl se Pilát, a jen k vůli této výhrůžce vydal Spasitele na smrt.

Přihlédněme blíže k slovům farisejským! »Nevydáš-li ho na smrt, nejsi přítel císařův!« Hle, fariseové spravedlivý rozsudek — propuštění Krista Pána — nazývají vzpourou, hříchem proti císaři. Dávají dobrému skutku ošklivá jména, aby dosáhli svého účelu! — »Nevydáš-li ho na smrt, nejsi přítel císařův!« Jakoby řekli: »Budeš li nám po vůli, jestliže ukřižuješ Krista, pak budeš věrným vladařem císařovým, budeš jeho přítelem, císař tě za tento čin pochválí, budeš u něho míti dobré oko! Ukřižuješ li Krista, vykonáš dobrý skutek!« Co tu chvály ničemné! — A Pilát nelenuje a vydává pro chválu hříšnou nevinného Beránka na smrt nejpotupnější.

Milí přátelé, nepoznáváme již nové nepravosti, která jest obsažena v uvedeném příběhu? Pilát vydal na smrt Pána Ježíše, že mu židé dobrý skutek pohanili a zlý pochválili, hrozíce mu nelibostí císařovou. A tak podobně hřeší lidé na duši bližního, haníce dobré a vychvalujíce zlé. »Běda vám...« Ó, by naše dnešní rozjímání odnaučilo nás takto urážeti Pána Boha!

Pojednání.

Velmi nebezpečná nemoc u člověka je touha po marné chvále. Co vše člověk dá, aby se jiným zavděčil! A právě této ješitnosti používá potom ďábel, aby připravil svoji oběť o milost posvěcující. — Hodní, bohabojní lidé arci hned cítí nebezpečný jed. Proto se pýří, oči k zemi klopí, když je někdo chválí, jakoby si myslili: Proč mi kazíš zásluhu dobrých skutků? Jestli jsem vykonal co krásného, byla to moje povinnost, pakli však mně jen pochlebuješ či dokonce hřích můj vynášíš, pak jsi můj nepřítel! Arci těší, uzná-li kdo naši počestnou snahu, bolí také neuznalost, ale uznalost a pochlebenství jest dvojí. Sv. Tomáš Kemp. píše: »Jako jedu hadímu vyhýbej se chvále lidské, sice budeš sveden, a ctnost svou zásluhu ztratí!« — Hodný člověk cítí velmi dobře, kdy může někoho pochváliti a kdy třeba chválou neplýtvati. K pochlebenství pak nicotnému, které chce buď něco vytěžiti

nebo bližního do hříchu strhnouti, nepropůjčí se pravý katolický křesťan nikdy, poněvadž by se tím dopustil hříchu cizího.

Někdo by pozval svého soudruha k hostině a dával by mu pokrmy nezdravé, které by sice vábily vůní a sladkou chutí, ale působily jedovatě. Co bychom řekli o takovém hostiteli? To jest vrah svého bližního! — A tak má se to s marnou chválou. Slova lahodí, jsou na oko příjemna, ale na duši působí jako prudký jed.

Sv. František Sal. vypravuje, že kolem Herakleje jsou zvláštní včely, které nosí do úlu medu mnohem více nežli naše, a med jejich je také mnohem sladší nežli náš. Ale pozor! Sotva ho někdo z neopatrnosti požije, dostavuje se dávení, ba často při větším množství nemoc a smrt. — Pochlebník a škůdce náš duchovní má také plná ústa medu a chvály, vždy vidí na našem počínání plno ctností a ušlechtilých činů. Ale běda, kdo by po medu sáhl, kdo by mu věřil! Brzy by byl sveden na nepravou cestu, — při slabší povaze a nedostatku náboženského vychování mohlo by míti za následek takové počínání duchovní nemoc, snad i duchovní smrt. Med našich včel, ač není tak sladký jako Heraklejský, jest přece mnohem užitečnější, a co nejvíce váží, neškodný. — A tak rozumná chvála, ač bývá řídká a mírnější, více váží, těší — a povzbuzuje ještě k lepším ctnostem, k bohabojnějšímu životu.

Jak záhubně působí hříšná chvála, možno poznati z dějin císaře Nerona. Nerona zajisté každý zná z dob pronásledování křesťanů. Kdybych měl vystihnouti jeho povahu, řekl bych: Nero byl šílený blázen, který zapomínal ve své šílenosti, že je císařem, ba často, že jest člověkem. K jeho skutkům přispěli zejména jeho milcové. Hemžilo se jich okolo trůnu císařova celé hejno. Neměli ničeho na práci, leč že císaře obdivovali a chválili. Arci nikoli zadarmo. Za chválu dostávali zlato, statky, úřady. — Jak nicotné bývalo jejich pochlebenství, posoudíme z toho, že Nero se jednou prohlásil za boha, poroučeje, aby se mu lidé klaněli a jemu obětovali. Jindy opět odložil císařský háv, vystoupil na jeviště a dělal herce. To dělal vládce světové říše římské! A co jej k tomu přimělo? Řeči jeho milců. Vychvalovali, jaký prý má božský hlas, jaký bude z něho umělec, že prý ani bohové na Olympu se mu nevyrovnají. A bláznivý tyran věřil, hraje komedii před světem. Kéž by však bylo zůstalo při pouhé komedii! Ale bláznivost Neronova stávala se ukrutností. Ku př. jednou slyšel příběh, kterak druhdy Řekové zapálili město Troju a jak mocné plameny hubily ulice, v nichž lid šíleně křičel a naříkal. Císař chtěl si živě tento obraz představiti. Poručil tudíž v noci, aby na čtyřech místech zapálen byl Řím. Stalo se. Ohromný požár ničil věčné město, zoufalý křik a nářek ozýval se široko daleko. Nešťastní obyvatelé stěží chránili životy, přicházeli o majetek. Mnozí také zahynuli. A císař? Se svými milci stál na pahorku a »nadšeně« se díval na požár. Z úst mu neustále vycházela slova: »Jaká krása, jaká veleba!« A jeho milci? Pochlebovali: »Tys, pane, skutečně bohem, tys velikánem, tak velikolepé divadlo neuměl by nikdo připraviti!« Rozsuďme, milí přátelé, kdo měl větší hřích: císař anebo jeho po-

chlebníci? Císař byl ve svém smýšlení bláznem, a snad by nechal nerozumného počínání, kdyby měl svědomité rádce. Ale tito pochlebníci učinili z něho tyrana, zlosyna, ukrutníka. Nero byl hříšník, ale jeho pochlebníci byli šelmy ďábelské. »Běda vám, kteří říkáte zlému dobré a dobrému zlé!«

A nyní, milí přátelé, poslední slova poněkud obraťme na sebe. Nemějte mi za zlé, že na mnohý nešvar v lidské společnosti upozorním. Hřích nesmí se přikrývati, by nezdál se býti tak ošklivým. Snad mnozí hřeší, že o zlobě hříchu dosud neslyšeli.

Představme si, jak často svým nemoudrým vychvalováním vrháme bližního v propast pekelnou! Viděl jsem matku, která vedla za ruku čtyřleté děcko. A toto dítě klelo. A matka? Chlubila se sousedkám: »Hle, jak vtipné to dítě! Ono umí již po tatíkovi klíti!« A pak náruživě líbala a celovala své robě, které pro chválu ještě několikráte vyslovilo jméno svaté nadarmo. Co se vám zdá, milí přátelé? Nebyla to matka vlčice, která zabjela duši svého dítěte? »Běda vám...« — Jiný příklad: Byl tulák, který mnohokráte byl již trestán žalářem. Naposledy byl zavřen na několik měsíců, poněvadž se vloupal do jisté sýpky. A tu po odbytém trestu byl jsem svědkem této rozmluvy: Slušný, ale lehkomyslný mladý pán klepal tulákovi na ramena: »Tys chlapík, poslední tvé hrdinství bylo skutečně mistrovské! Jak jsi se jen do té stodoly dostal?« A tulák se smál a stavěl se hrdě na špičky, domnívaje se, že vyvedl skutek velice pěkný. Nyní rozsuďme: Tulák byl synem zanedbaných rodičů, neměl vychování, nechodil do školy, snad ani neuměl rozeznati mezi dovoleným a nedovoleným. Kdyby měl dobrého vůdce, možná, že by nebyl takovým. Ale jsa odkázán na svět, který se jeho zlým skutkům smál a je za hrdinství prohlašoval, brzy naučil se považovati hřích netoliko za dovolený, ale také za krásný, nehledě na trest, z něhož si ničeho nedělal. Jaký si nyní učiníme úsudek? Tulák hřešil, ale kdo hřích jeho chválil, větší má nepravost. Kdyby onomu mladému pánu někdo řekl, že on vlastně sám byl horší nežli zloděj, zajisté divně by se na něj podíval. A ve skutečnosti bylo tomu tak.

A zase nový příklad. Jsou lidé, že mají převrácený pojem o ctnosti a hříchu. Má se na př. za ctnost, snese-li mnoho kdo opojného nápoje, a naopak člověk střídmý, který si dává na sobě záležeti a nechce se snížiti pod němou tvář, považuje se za slabocha. A jak slyšíme často slova: Ani tolik nesneseš, styď se! Ještě tu zůstaň, pak budeš chlapík! Ty se bojíš ženy? Již jdeš domů? — A nebohý muž, aby se zdál mužným, hrdinským, aby se zavděčil, zapomíná na Boha svého, na ženu, na děti, na duši svou. Není tomu tak? — Muž hřeší, ale více hřešili, kdo mu hřích vychválili a cnost znanobili. Podobají se zajisté ďáblu, jenž uměl již v ráji vychvalovati neposlušnost: »Jen jezte, budete jako bohové!« Krásní bohové! Krásné hrdinství — udělati hřích!

A vracím se znova a znova k nešťastnému hříchu, poněvadž za dnů našich zejména se páše. Nyní na světě jest modou a hrdinstvím býti nevěrcem. Čím více některý člověk se chvástá, že

nevěří v Boha a neplní svých náboženských povinností, tím více o sobě myslí, že jest nad své okolí osvícenější. Naučil se mnohdy ve škole sotva čísti, a hle, dnes s jakousi pýchou pohlíží na toho, kdo se modlí, chodí do kostela a snaží se plniti svoje náboženské povinnosti. Ten dle jeho soudu stojí hluboko pod ním, ač má mnoho zkušeností a mnohých si zjednal vědomostí. Taková jest nyní moda ve světě. Dnes snadno můžeš státi se slavným a osvíceným. Jen odebírej bezbožné noviny, mluv ve veřejných místnostech mnoho proti náboženství, a budeš tak učeným, jakobys prošel dvacet škol.

Ó, jak touto nešťastnou modou přišlo mnoho duší o nebeskou blaženost! A byli to snad jinoši pobožných rodičů, za které matka tolik se naplakala a namodlila, za které tatíček tolik se nalopotil. A byli to snad jinoši, z kterých měl radost hodný učitel, těše se nadějí, že z nich budou jednou zbožní přátelé Boží a řádní občané. A byli to snad jinoši, které kněz druhdy ve škole tolik miloval, na které při modlitbách i při nejsvětější oběti vzpomínal, snaže se, by jim zajistil nebeské království. Ó, jak to nyní bolí a trápí!

Nemyslete, že takový jinoch jedná ze zlé vůle. Nikoli. Špatná společnost pokazila jeho mravy. Přišel mezi soudruhy, a tam dobré jablko pokazilo se od nahnilých. Jinoch na počátku se pýtil při jejich řečech zpozdilých, poslouchaje jich s odporem. Rád by se vzdálil, poněvadž jej tlačí svědomí, jakoby mu říkalo: »Utec, dokud čas, sice zhřešíš!« Ale tu přivede ďábel zlého společníka, který již umí oběť svou vtáhnouti do tenat. Jinoch slyší slova: »To jsi vlastenec, to jsi sokol, ty se nestydíš? Ty chodíš ještě do kostela, na kázaní, k sv. zpovědi? Ty čteš ještě katolické knihy a noviny? To jsi vlastenec?« A nebohý nerozváží, kdo mu to povídá, zda mluví pravdu: — začne se styděti, že jest katolíkem, že jest pobožný, — začne se styděti za Pána Boha. A myslí dále ubožák, jak bude slavný, jak prospěje vlasti, jakým bude sokolem, až bude nevěrcem a rouhačem.

A což neví, že pravý vlastenec nejen může a také má býti dobrým křesťanem, že víra a vlastenectví mohou býti sloučeny v jedné osobě? Co bylo kněží vlastenců, a to v dobách, kdy vlastenectví takořka se trestalo žalářem! A byli to vlastenci na slovo vzatí, jež dosud s úctou vyslovuje každý Čech. Kněz na kazatelně zachránil náš jazyk, rozšiřoval českou knihu, byl spisovatelem, — a to vše v době, kdy jinde takřka se spalo. A hle, nyní snad kněz, katolík nemůže býti vlastencem? Právě člověk nábožný miluje nejvíce svoji vlast, poněvadž spravedlnost povyšuje národ, ale hřích bídné činí národy. Myslím, že nevěrec není dobrým přítelem vlasti, že jest svůdcem svého národa, poněvadž chce jej připraviti o Boha, a bez Božího požehnání marné naše počínání.

»To jsi vlastenec? Ty chodíš k sv. zpovědi? nestydíš se.« Nezdá se vám, na př., že stojíte u domu Pilátova a že slyšíte rotu židovskou: »Jestli ho neukřižuješ, nejsi přítel císařův?« To jsi, Piláte, vlastenec, to jsi vladař, to jsi přítel císařův? Ty nechceš

ukřižovati Ježíše? ty ho nazýváš spravedlivým?« A Pilát jim Ho vydal, aby Jej ukřižovali.

Kéž by aspoň svedený jinoch se zeptal jako Pilát svědomí svého: »Co mně zlého učinil Pán Ježíš?« Snad proto mám býti proti Němu, že mi dal tak vznešené náboženství, v němž byl jsem tolik spokojen, dokud zlý svůdce nezasadil mi červa do srdce? Proto mám ukřižovati Pána Ježíše?

Ó, můj Bože, jak dnes stojíme zahanbeni před oltářem Tvým! Ano byli jsme lehkomyslni, nechávali jsme se strhnouti do víru hříšného marnou a nerozumnou chválou, často jsme se sami snížili na pochlebníky a svůdce. Odpusť nám, odpusť nám! Budoucně řiď nás Duch Sv. a jeho vznešená milost, abychom nikdy takovým způsobem neztratili nebeské blaženosti. Amen.

V.

Ke hříchu mlčeti — hříchu netrestati.

»Běda mně, že jsem mlčel! Is. 6, 5.

»Milovati budeš bližního svého jako sebe samého!« Nejlépe miluje sebe sama, kdo se bojí hříchu, kdo se stará především, aby duše jeho byla jednou na věky šťastna. Svatí a světice Boží vedli mnohdy život velice přísný Potají se bičovali, postili, lehali na tvrdém loži, za nejmenší poklesky přísně se trestali, — a přece nikdo neřekne, že sebe samých nemilovali. Vždyť byli věrnými učenníky Kristovými a věděli dobře, že nenávist proti sobě samému také Hospodin zapovídá. Naopak svatí a světice Boží, krotíce své tělo, milovali sebe nejlépe. Starali se zajisté, aby tělo nebylo příčinou hříchu a nepřipravilo jich o království nebeské. Duši milovali pro Pána Boha, tělo pak podrobovali duši, a proto jejich skutky byly záslužné.

»Milovati budeš bližního svého jako sebe samého!« Jestliže láska předem se stará, aby duše byla na věky šťastna: tedy také láska k bližnímu jeví se ve snaze, by náš spolubratr uviděl jednou Pána Boha tváří v tvář. Láska k bližnímu není tělesná, pomíjející, světská, — nehoví choutkám, hříchu, ničemnostem, — ale jest duchovní, čistá, stálá, k nebi se nese a jen nebe má před očima.

A proto také láska k bližnímu chápe se všech prostředků, aby bližního zachránila před hříchem. Láska k bližnímu často kárá hřích, trestá prostopášnost, nemlčí ke hříchu, není k němu shovívavou.

Hřeší proti sobě, kdo tělu příliš hoví, a nemiluje bližního, kdo nechtěje si ho rozhněvati k hříchům jeho mlčí, je tají, a moha tak učiniti, jich netrestá. Ke hříchu mlčeti, jej tajiti, a hříchu netrestati jsou dvě následující nepravosti, které mají místo mezi hříchy cizími. Abychom se jich budoucně varovati mohli, okážeme dnes jejich nicotu.

Pojednání.

Kdo umí jazyka svého správně užívati ke cti a chvále Boží, a zároveň kdo umí jazyk svůj na uzdě míti, kdykoli toho jest třeba, jest pravým umělcem. Dobrý katolický křesťan poučí se o tomto umění snadno. Má v sobě zajisté dobrého rádce — svědomí, mimo to má zákonník — Písmo sv. a výklady sv. Otců. Bude-li tato naučení sledovati, nezbloudí. Abychom nešířili slov, otevřme Písmo sv. a podívejme se, jak jest tam udán zákon, dle kterého třeba se říditi, užíváme-li jazyka svého. Přichází nám vstříc Sám Kristus Pán. Když Mu bylo ubližováno, když Jeho život nepřátelé vrhali v hrob, mlčel jako beránek, otvíraje toliko ústa Svá ke zbožné modlitbě: »Otče, odpusť jim, nebo nevědí, co činí.« Když však jednalo se o sv. náboženství, o nebeského Otce, tu náš Spasitel nemlčel. Horlil, káral, trestal všelikou nepravost. Pamatujeme se, jak ve chrámě spletl bičíky a vyháněje peněženěce s prodavači zahřímal: »Dům můj jest domem modlitby, vy jste jej pak učinili peleší lotrovskou.«

Hle, zde zákon pro tebe, katolický křesťane! Když jedná se jen o tebe, o tvoji urážku, tu můžeš, ba máš povinnost odpustiti. Trpělivě snášej poklesky svého bližního, omlouvaje jeho počínání. Máš-li však nějaké vyšší postavení v lidské společnosti, jsi-li otcem, mistrem, hospodářem, tu nesmíš mlčeti k nepravostem svého podřízeného, tu mluviti, hřích tepati, ba často trestati jest tvou povinností. A kdybys neuposlechl hlasu Božího, ztrácíš milost posvěcující, poněvadž jsi hřích tajil, ho nekáral. Duchovní smrt tvého podřízeného stala se vinou tvou.

Hřích tajiti a k němu mlčeti. To že jest přestupek proti lásce k bližnímu? Arci svědomí nutká člověka k povinnosti sv., aby bližního před věčnou chránil smrtí. A není často možná jinak zachrániti, leč když nahlas, veřejně okáže mu svou nelibost. Kolik mučenníků, tolik dokladů. Sv. Kateřina byla rozechvěna ukrutností pohanského vladaře tak, že nebojíc se muk ani smrti, vnikla do síně radní a zde vytýkala tyranu jeho nepravost, dokazujíc nad slunce jasněji, že pohanství jest blud, a že pravda jen tam, kde sv. kříž a víra v nejsv. Trojici.

Ostatně nač tak daleko? Což nevíme o sv. jáhnu Štěpánovi, že veřejně káral radu židovskou a tak pádně dokazoval poslání Spasitelovo, že nemohouce odolati řeči, zacpávali uši své a kamenovali jej?

Tedy nemáme, nesmíme mlčeti, když mluviti jest sv. naší povinností. A kdo by přece mlčel, nemůže se podívati na sv. kříž bez zapýření.

Ve sv. evangeliu čteme, že k zahradě Getsemanské hrozný se blížil průvod: vojáci, sluhové rady židovské s pochodněmi, meči a kyji. V čele pak kráčel Jidáš. Přicházeli, aby zajali Pána Ježíše. Co učinili apoštolové? Rozutekli se, aby se naplnilo, co pověděl prorok: »Bíti budou pastýře, a rozprchnou se ovce.« Ach,

před tím přísahali věrnost sv. Mistru, a nyní utíkají, — mlčí k bezpráví, jakého snad nenajdeme v dějinách světových.

A pozorujme! Kdo hřeší, jímá Pána Krista, — a kdo hřích tají, k němu mlčí, jakoby utíkal, jakoby se bál trpěti něco pro Pána Ježíše, ač mu na křtu sv. sliboval věrnost.

Uveďme příklady: Katolický křesťan — jinak hodný — přijde do společnosti, kde se tupí jeho sv. víra. Povinnost jest, aby se víry zastal anebo odchodem dal svou nelibost na jevo. On však mlčí, aby se mu prý nesmáli, anebo se vtipům bohapustým usmívá, aby se zdál býti podobným jako oni. — Hle, jak bídně zradil Pána Ježíše cizím hříchem!

Když ve společnosti slyším pomluvu, jest mým úkolem, abych tomu zabránil. Nemohu-li jinak, aspoň řeč obrátím k jinému předmětu. Jestliže tak neučiním, zradil jsem Pána Ježíše, dopouštím se hříchu, jako bych sám pomlouval.

Někomu svěřen jest cizí majetek. Je tedy jeho povinností, aby cizí majetek chránil, a to více ještě nežli svůj. A hle, mnohý služebník dobře ví, jak jest hospodář okrádán, — mohl by tomu také snad zabrániti, — ale bojí se, — chce si zachovati přízeň u lidí, chce býti shovívavým a dobrým, — proto mlčí. — Kdo krade a loupí, má hřích. Než zrovna takovým, ba horším ještě zlodějem jest, kdo měl střežiti a nestřežil, — kdo hřích tajil a k němu mlčel. — Arci velice lichotí chvála, že ten či onen jest přející a hodný, ale snadno býti přejícím a hodným na útraty cizího. Kdyby takový sluha dával ze svého, kdyby mlčel, když by se jednalo o jeho jmění, pak by snad byl hoden chvály, ale zde obtěžuje svoje svědomí. A při sv. zpovědi pak nestačí jen pouhé vyznání ze hříchů. Kdo k nepravosti mlčel, ač povinen byl mluviti, jest zavázán k náhradě zrovna jako zloděj. A kdyby tak neučinil anebo aspoň dobré vůle neměl, marné jeho pokání!

Pozor! Pravím: Hřích vyjeviti má ten, kdo k tomu je povinen. Mohlo by povstati nedorozumění. Kdo povinností takových nemá, není vázán, hřích bližního světu oznámiti. Ba, bylo by často chybou a hříchem, mluviti o tajných skutcích svého spolubratra, zejména, když k tomu ani dosti malé příčiny nemáme. Pozor na pomluvu, na cti utrhání, na pohanu! Není vše zlato, co se leskne. Ne každá rozhorlenost na hřích bližního jest spravedliva a bez hříchu. »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého!« Co nemáš sám rád, nečiň jinému! Jak by tobě bylo, kdyby někdo chyby tvé roztrušoval, ač k tomu neměl ani malé příčiny? Co tě nepálí, nehas! — praví staré přísloví. Vždy měj na paměti: Činíš to z lásky k bližnímu, aby se napravil? Víš jistě, že se toho skutku dopustil? Komu to povídáš? Je tato osoba oprávněna, by slyšela o hříchu tvého spolubratra? Jestliže ti svědomí při těchto otázkách dá zápornou odpověď, raději mlč, abys nezhřešil!

Nemluvím jen na plano, milí přátelé! Pohleďme do našich společností, uvidíme, jak morová rána nakazila celý svět. Jděte kamkoli, kde několik lidí pohromadě, uslyšíte pomluvu a na cti utrhání. Tak tomu nebývalo u našich předků. Scházeli se, by se

vespolek potěšili, poučili, k dobrému povzbudili. O sv. Scholastice čteme, že navštívena jsouc od svého bratra Benedikta, celou noc s ním hovořila jen o věcech nebeských. — Dnes není zábavy bez posuzování bližního. A mnohý, který nejvíce posuzuje, má u svého prahu právě nejvíce prachu a smetí. »Nesuďte a nebudete souzeni,« pravil Kristus Pán. A co nejvíce bolno, že tyto nepravosti mnohdy nepovažují se za hříchy. Jsou lidé, kteří se z nich nezpovídají anebo nevědí, jakou mají povinnost, když někomu ublížili na cti a dobrém jménu. Snadno by se hřešilo, kdyby chyba neměla býti odvolána, dle možnosti napravena. Až by člověk poznal, jak trpko jest odprošovati, odvolávati, k chybě se přiznati, pochopil by těžkost hříchu a tak snadno by se ho nedopustil. »Až půjdu k sv. zpovědi, musím pomluvu odvolati, napraviti!« Ó, taková myšlénka zažene všeliké pokušení, bude člověku andělem strážným. — Kdyby se na tento požadavek nezapomínalo, věru platnější by byla naše zpověď a nesla by lepší ovoce.

Přemýšlejme, milí přátelé, jak jsme my v tomto ohledě chybovali a dle možnosti napravme chybu svou!

* * *

Až dosud jsem uvažoval o hříchu cizím, který spočíval spíše v tajení a zamlčování nepravosti a v nesprávném užívání jazyka. Nebylo by však naše pojednání úplné, kdybychom se ještě neohlédli po chybě, jež se nazývá: hříchu netrestati.

Sv. Pavel ve svých epištolách často připomínal svým ovečkám, že neumí hlásati jiného, leč Ježíše, a to ukřižovaného. A proto se nedivte, že i katolickému knězi jest knihou nevyčerpatelnou sv. kříž. Když tak ještě jednou se zadívám na dřevo posvátné, tu nová událost se mi vynořuje z mysli. — Byl vězeň znamenitý — lotr Barabáš: buřič, loupežník, nebezpečný zlosyn v lidské společnosti. Barabáše postavil Pilát vedle Pána Ježíše, řka: »Koho chcete, abych vám propustil? Barabáše nebo Ježíše?« A lid volal: »Barabáše nám propusť!« »A co učiním s Ježíšem?« táže se Pilát. »Ukřižuj, ukřižuj ho!« zní odpověď. — Pilát ze slabosti propustil jim lotra Barabáše a Ježíše zbičovaného vydal, aby byl ukřižován.

Všimněme si toho příkladu! Pilát byl soudcem, měl býti spravedlivým. Zlosyn Barabáš měl býti potrestán. Volba byla mezi Ježíšem a Barabášem. Než, Pilát netrestal hříšníka, — propustil Barabáše, — a proto dopustil se bezpráví, — vylil krev spravedlivou.

A tak jedná každý, kdo hříchu netrestá, ač jest povinen tak učiniti. Propouští Barabáše a křižuje Ježíše. A přece Krista Pána má milovati a hřích — pekelného Barabáše — nenáviděti, vyhnati od svého bližního.

Jak výstražný příklad ve Starém Zákoně poskytuje Heli a jeho synové! Dávali špatný příklad, pohoršovali lid. Heli však netrestal. A přišel trest netoliko na syny, ale i na otce. A mnozí

rodiče? Trestají často pro maličkost, jindy však ke hříchu jsou shovívaví. Když někdy učitel, katecheta potrestá, již na něj běží, o něm mluví, děti proti němu ponoukají. A konec? Duchovní smrt a trest nejen na děti, ale i na rodiče. Ach, rodiče, kteří se s dětmi nejvíce mazlili, zakoušejí od nich velice ve stáří svém. Na výměnku často úpí stařenka, — syn a dcera vyčítají jí každé sousto. A co se přece s nimi druhdy namazlila! — A zase mnohý otec nedal dětem téměř ničeho, byl přísný, — a děti ve stáří v jaké ho mají úctě!

Mnozí rodiče na děti nedají dopustiti, chyby jejich všemožně omlouvají. A následek? Co z dětí bude? Dokud jsou rodiče při síle, ještě to projde. Ale až sestárnou, až umrou? Z dětí rozhýčkaných bývají po smrti rodičů často ubožáci, kteří klnou rodičům za všecku jejich opičí lásku. Trest Heliho jich nemine. »Běda mně, že jsem mlčel!« V dětech byl Barabáš, pustili ho na svobodu — a ukřižovali Ježíše.

Budiž již konec našemu rozjímání. Veliké jsou viny těch, kteří ke hříchu mlčí, kteří ho netrestají. Sv. Bernard zvolal prý kdysi ke svým posluchačům: »Smilujte se nad dušemi svými — utecte z Babylona!« A tak volám i já. Kdo se cítíš cizím hříchem stížen, utec z Babylona, smiluj se nad duší svou! Začni již život jiný dle vůle Páně! Amen.

VI.

Na hříchu podíl bráti.

»Co mi chcete dáti, a já vám ho zradím?« Mat. 26, 15.

Již jednou jsme v letošních rozjímáních měli na mysli nešťastného Jidáše. Viděli jsme ho v šíleném zápase, kterak, nemoha odolati ďábelskému pokušení, zapomněl, že jest apoštolem a zradil svého mistra. Dnes vykreslíme si poznovu jeho obraz. Praví Písmo sv., že Jidáš, vejda do rady židovské, otázal se: »Co mi chcete dáti, a já vám ho zradím?« Tímto způsobem nabízel svou pomoc k nešlechetnému skutku za peníze. Rada židovská vymohla, aby Pán Ježíš byl ukřižován, — a Jidáš jí při tom pomáhal. Dopustil se cizí nepravosti, která se jmenuje: Na hříchu podíl bráti. Uvažujme dnes o její zlobě, abychom se jí mohli varovati!

Pojednání.

Člověk sám o sobě jest velice slabým tvorem, ačkoli jest pánem přírody. I kdyby měl paže sebe více mohutné, jest proti silám přírody nepatrným červem. Než, čeho člověk nedosáhne sám, dosíci může spojenými silami. Spojí-li se nepatrných paží mnoho, pak před nimi ustupuje tvrdá skála, neprostupný les, divá zvěř, pak země činí marný odpor, — podlehne společnému úsilí

Proto také krásné heslo třímá náš nejjasnější panovník ve své pravici: »Spojenými silami!« — Spojenými silami dokážeme zázraky, zejména na poli dobrých skutků. Kde by nebyl platen jednotlivec, blahodárně působí celá společnost. — Nyní na př. rozšířen je spolek sv. Vincence. Jeho členové dávají do spolkové pokladny malou almužnu, kterou se pak podporují lidé bez pomoci, kteří pocházejí z lepších sice tříd, ale vinou času upadli do bídy a neštěstí. Hlad dotírá se všech stran, zoufalost se pokouší o nebohé. Mají žebrati? Jen toho nežádejte! Ostatně, kdo by jim věnoval hořké sousto? Ku práci nejsou, — co tedy počíti? Zde bída větší nežli u žebráků. Zde chudoba nezaviněná a spolu děsná. Z chudoby těla hrozí často zkáza duševní. — A tu, když je bída největší, krásně působí spolek sv. Vincence. Výkonný výbor vyhledává nebožáky, stará se o jejich potřeby tělesné, ba často i duchovní. Zajisté účel šlechetný. Jak ozývá se při každém podělování steré: Zaplať Pán Bůh! Jak tisíceré modlitby se nesou k nebesům za dobrodince! A tohoto vděku, těchto modliteb jsou účastni všichni členové, všichni, kdo jakýmkoli způsobem přispěli na tento dobrý účel. Měli zajisté podíl na věci dobré, záslužné, vznešené.

Míti podíl na činu vznešeném, jest ctí pro každého člověka. Každý to zajisté cítí ve svém svědomí. Dobrý skutek má svůj základ v lásce k Pánu Bohu, a proto také na něj dopadá veleba nebeská. A tato veleba dopadá na všecky, kdo z lásky k Pánu Bohu při něm pomáhali. Pán Ježíš dle sv. evangelia řekne jednou těm, kteří budou státi na pravici: »Pojďte, požehnaní do domu Otce mého, . . . nebo lačněl jsem, a dali jste mi jísti . . . Nic nepomůže výmluva: »Pane, kde jsme tě viděli lačného?« . . . Odpoví jim zajisté Pán: »Co jste učinili jednomu z maličkých těchto, mně jste učinili!« Tedy, kdo dá hladovému sousto chleba, jakoby nasytil hladového Pána Ježíše. A kdo při skutku dobrém pomáhal, rovněž má podíl na jeho zásluze. I on uslyší hlas: »Ty's byl nápomocen dobré snaze bližního svého, a proto zasluhuješ odměnu věčnou!«

Než, pozor! Dnes ráno slyšeli jsme ve sv. evang. o vznešené události. Syn Boží jel na oslátku do Jerusaléma. Sotva se o tom dověděl lid, sběhl se se všech stran, a prostíraje roucha svá volal nadšeně: »Hossana, synu Davidovu!« Nebylo člověka široko daleko, aby neměl na velkolepé slavnosti podílu. A zajisté blahoslaven byl každý, poněvadž provázel Syna Božího.

Ale lidé se mění. Uplynuly od té doby sotva čtyři dny, a zase vidíme tytéž zástupy před domem Pilátovým. A tam není slyšeti »Hossana«, naopak z úst zástupů dere se děsný křik: »Ukřižuj, ukřižuj ho!« Lid byl tak zaslepen, že chtěl míti podíl na věci zlé, volal na sebe krev nevinného Spasitele.

To obraz člověka vratkého, který snadno zapomíná na Pána Boha a lehce se dává zaslepiti vášní, pomáhaje knížeti pekelnému. Na hříchu podíl míti jmenuje se tato nepravost. A jako vznešená byla pomoc při činu dobrém, tak zase hrozné jest účastenství při skutku zlém. — »Co mi dáte, a já vám ho zradím!« Taková asi

slova má na ústech, kdo někomu ve hříchu nabízí pomoc. Za bídný haléř, za úsměv, za přízeň pomáhá v řemesle peklu.

Prve jsme poznali, jak záslužné a krásné jest, pomáhati při skutku dobrém. A tu dlužno říci: Právě naopak, tak hnusné a ošklivé jest míti podíl na skutku zlém. Na čem míti podíl? — Když má kdo podíl na věci, část věci mu náleží. Na hříchu kdo má podíl, část hříchu mu náleží. Hřích jest však skutek pekelný, ďábelský, — má za následek oheň věčný, muky nekonečné. Kdo má tedy podíl na hříchu, má podíl také na pekle a všech trestech, které černé kníže za odměnu připravuje svým pomahačům.

Kdo pomáhá při kterémkoli skutku, stopa jakási na něm zůstane, dle které možno souditi, čím se zaměstnával. Poznáme tkalce, lékárníka . . . Kdo pomáhá při hříchu, jaká tu stopa na něm zůstane? Aj, hřích jest vynález satanův, tedy na pomahači zůstane stopa pekla, — stopa ohně věčného.

Stopujme, probůh, milí přátelé, zdali není tak nešťasten někdo z nás! Zpytujme svědomí!

V některých místnostech — nepravím ve všech — prodávají opojné nápoje i tehdy, když host má již přes míru. Vědí, jak záhubná jest nestřídmost, jaké z ní pochází pohoršení v rodině i v obci. Jak snadno by mohli všemu zabrániti! Čím? Když by nebyli opilci po vůli. Než pro nepatrný výdělek hoví se nezřízené žádosti tak dlouho, až člověk se sníží pod němou tvář. — Arci nestřídmost jest hříchem velikým. Než spolu hřích veliký, ba ještě větší má, kdo opilci byl po vůli, kdo pro nepatrný výdělek zradil Pána Ježíše. — Kdybys byl mu nenaléval, kdybys jednal po křesťansku, bližní tvůj nebyl by umřel pro království nebeské.

V některých rodinách vídáváme, že jedí v pátek anebo v jiný zapověděný čas masité pokrmy. A tu bývá s podivením: Žena, která kuchaří, chodí pilně do kostela, jest zbožnou, — kterak tedy může takto přestupovati zákon Boží? Kdybyste se jí tázali, odpoví vám: Já se postím, ale muž musí míti maso. — Na to odpovídám: Proč právě tvůj muž nemůže ani jednoho dne v témdni zdržeti se masa z ohledů náboženských? Snad k vůli namáhání? Aj, jsou dělníci, kteří snad po celý rok neokusí masa, — a jsou při tom zdrávi a silni. A doufám, že jejich namáhání jsou obtížnější nežli tvého muže. Ba jest dokázáno, že t. zv. postní jídlo bývá mnohdy užitečnější nežli strava masitá. A také nemůže ani největší boháč o sobě říci, že by mu snad Pán Bůh dal jiný žaludek než ostatním lidem. — Veškeré výmluvy ohledně postu jsou jen známkou mlsnosti, zhýčkanosti nebo dokonce zlé vůle a nedostatku náboženství. — Jest tedy odpověď ženy, která v pátek strojí maso, velice slabá — nijaká. Když žena dokáže na svém muži jiných věcí, když mnohdy v domě jest paní, proč by také svou vůlí, prosbou nebo jiným způsobem nedocílila, aby v domě zachovával se křesťanský půst? Ale žena pod rouškou přetvářky hoví svému muži. Pak si však marně umývá ruce, řkouc: Nevinna jsem já tímto hříchem! — Měla na hříchu podíl, a jest tudíž pravdě podobno, že uráží Boha, tak jakoby sama se nepostila.

Co všechno za našich dob se učiní pro bídný výdělek. Dnes Jidášů na světě celá hejna. »Co mi dáte, a já vám ho zradím!« — toto heslo ozývá se dnes se všech stran.

Věru, ovoce smutné z nedostatku náboženství! Kde jsou doby, kdy sv. mužové opustili pro Pána Ježíše vše a snášeli i muky neslýchané pro sv. víru? Nyní však heslo opačné. Za groš prodá člověk na věky duši svou. Staří Germáné byli náruživými hráči. Nemoha již sázeti, nabízel v šílené hře svou svobodu a dával se do otroctví. A tak mnohý za málo peněz, které ho ostatně pálí jako uhlí řeřavé, stává se otrokem ďábla.

Kupec prodává knihy a noviny proti sv. víře za nepatrný výdělek. Zda mu bude požehnáno třicet stříbrných, které získá? Stojí několik haléřů za to, že má podíl na hříchu? A má tolik hříchů, kolik lidí tento spis od něho koupilo, kolik lidí jej od něho četlo, kolik jich bylo přivedeno na bludnou cestu. Nic nepomáhá výmluva: Já tomu nevěřím, já toho nečtu. Tedy také neprodávej! To jest nečestné, nepoctivé, hříšné!

A rozpomeňme se ještě, milí přátelé, na sedmé přikázaní Boží: Nepokradeš. Obyčejně se myslí, že hřeší zloděj, lupič. Zda vzpomeneme, že má hřích také přechovavač, kupec věcí kradených? »Horší přechovavač, nežli zloděj,« praví staré přísloví. Zde zejména patrna jest nepravost: na hříchu podíl míti.

Zdali se kdo zpovídal kdy z takového hříchu? Zda věděl, jakou mu sv. zpověď ukládá povinnost? Jako zloděj má nahraditi škodu, tak i kupec anebo přechovavač povinen jest odškodniti toho, kdo krádeží utrpěl. A dokud tak dle možnosti neučiní, kněvá se na něj Pán, poněvadž hřích zůstává na jeho duši ve své hrůze. Nemůžeš-li vrátiti zcela, vrať dle možnosti, — nejlépe vylič dobře své postavení zpovědníkovi, aby tobě poradil!

Ó, milí přátelé, nezapomínejme nikdy na povinnost, že za své hříchy máme dostiučiniti, že hřích dle možnosti máme napraviti. Jestliže jsme tak nečinili dříve, aspoň letos vší snahou o to usilujme. A když takto Bůh pozná naši snahu, zajisté pak radovati se bude z návratu synů marnotratných. Amen.

VII.

Hřích hájiti.

»Běda vám, kteří ospravedlňujete bezbožného pro dary, a spravedlnost odjímáte od spravedlivého!« Is. 5, 23.

Ročně opakují se dějiny biblické o životě Pána Ježíše, a přece nikdy nezevšednějí. Když celujeme betlémské dítko, ovinuté plénkami a položené v jeslích, zářime radostí a sv. zápalem. Když pak dostoupili jsme na Kalvarii, každoročně roníme slzy. A kdo by také při pohledu na sv. kříž neplakal! Nevinný Beránek uplván, ubičován, s trnovou korunou na hlavě, jako zlosyn

veden na místo popravné a pověšen na potupné dřevo! A ještě nyní nemá ukrutnost lidská dosti. — Když nám někdo doma umírá, kdyby byl sebe ničemnější, máme s ním soucit, aspoň v poslední jeho chvíli chováme se k němu co nejšetrněji. — Tam však, na Kalvarii nebylo soucitu. Potupný smích, rouhání, radost z holestí. — Ba ani tehdy, když ozvalo se: »Dokonáno jest!« — neměli nepřátelé Spasitelovi dosti na své zlobě. Josef z Arimathie a Nikodem uctivě pochovali tělo svaté. Než ihned za nimi přichází farisejská stráž, pečetí hrob a s tasenými meči hlídá, aby snad někdo neopovážil se oslaviti po smrti umučeného Mistra. Jaká bezbožnost! — Arci víme z Písma sv., že marné bylo namáhání. Bůh Sám kázal odvaliti kámen, aby věrní stoupenci Ježíšovi poznali, že vstal Ten, který byl ukřižován.

Milí křesťané! Ve svatopostních kázaních slyšeli jsme, že dopouští se duchovní vraždy, kdo jakýmkoliv způsobem byl příčinou, že jeho bližní upadl do hříchu. Než, bohužel mnohý nemá ani na tom dosti. Staví stráž k duševnímu hrobu svého spolubratra, — hříchu se zastává, — hřích hájí, aby snad jeho oběť neprocitla a neodvalila kamene hrobového. Toť poslední nepravost mezi cizími hříchy, jejíž hrůzu si dnes představíme.

Pojednání.

Od počátku světa proti sobě válčí dvě mocnosti: pravda a lež. Pravda jest dcerou všemohoucího Pána nebes i země, — lež pak jest vynálezem ďáblovým. — Již tenkráte, když na nebesích vzbouřili se pyšní andělé, a Michael mečem plamenným zahnal je do muk pekelných, již tehdy zvítězila pravda a podlehla lež. Až pak jednou nastanou hrůzy posledního soudu, a zavzní s trůnu Syna Božího: »Pojďte, požehnaní!« a »odejděte, zlořečení!« — tenkráte dokončen bude světový boj, a pravda bude nade lží na věky vítězkou.

Pokud se lidé rodí, rostou a mrou, trvá boj. A co při něm bolestného, že často zdánlivě vítězí lež, a pravda jest popelkou. »Milovali lidé více tmu nežli světlo,« praví Písmo sv. Lež ďábelská arci nepřichází do tábora lidského v pravé své podobě, ale obláčí se cetkami, aby se zdála krásnou. Ba lež nosí na sobě někdy světélka, která se podobají pravdě. A takovým způsobem dostala již miliony do své sítě. Než vítězství její jest jen dočasné. Přijde hodina, že odhalena bude její ohyzdnost. Ó, by přišla tato doba dříve, nežli smrt zachvátí člověka! Na posledním soudě běda tomu, kdo se lží šel až do hrobu!

Není tomu tak dávno, co utrpěli Italové v Habeši velikou porážku. Armáda italská ztratila 12.000 mužů. Král, chtěje porážku odčiniti, hodlal do Habeše poslati nové vojsko. Než, potkal se s odporem u svého národa. Ba mnoho jinochů uteklo za hranice, by nebyli nuceni táhnouti s vojskem, které, pravděpodobno, podlehne habešskému vítězi.

Kat. křesťan jistojistě ví, že v boji světovém zvítězí pravda. Zdánlivé úspěchy lži jsou věru nepatrné, než aby na ně spoléhal. Proto zajisté nedá se oklamati, by šel do tábora, kde lež jest velitelkou, raději přidrží se pravdy, kdyby i pro ni musil trpěti, věda dobře, že jednou bude za to blahoslaveným v nebeském království.

Než bohužel jsou mnozí lidé tak zaslepeni, že pomáhají lži v nespravedlivém boji, ač je sv. náboženství poučuje o blížícím se nebezpečí. Pomáhají lži, poněvadž vidí její zdánlivá vítězství. Církev jest pronásledována, hříchu se dobře vede, ze ctnosti dosud nikdo nezbohatl. Bohužel nerozváží, že dopouštějí se nepravosti, která se nazývá: hříchu hájiti. — Uvedu příklady:

Za našich dob páše se v některých zemích nepravost ve velkém. Lidé, kteří stojí v čele státu, jdou napřed, jejich pak podřízení za nimi. Co jen zločinů bylo spácháno proti sv. náboženství pod rouškou vědy a umění.

Není dávno, co povstali zednáři s návrhem, aby mrtvoly nebyly pochovávány do země, ale spalovány. Za důvod vzali škrabošku farisejskou, že prý škoda půdy hřbitovní, a že prý hřbitovy otravují vzduch a vodu. Po věky pochovávalo se do země, a taková stížnost nenadešla, až teprve v našich dobách. Ba bylo dokázáno, že právě lidé, kteří mnoho se na hřbitově pohybovali a kteří jen vodu blízko od hřbitova pili, vysokého věku dosáhli. Tvrzení zednářů jest lží, jíž se dává učený nátěr. Když pak přihlédneme blíže, chce se katolickému křesťanu vyrvati víra ve vzkříšení těla a naděje v život nadpozemský. Takový jest účel, k vůli němuž hájí se lež. Ó, jaká nepravost!

A zase naopak: Ve větších městech, ba již nyní také ve městech menších a na některých vesnicích jsou vykřičené domy, kde se za peníze páše hřích proti šestému přikázání. Marně káže kněz, nadarmo volá Církev, aby se mocí zakročilo proti takové nepleše. — Přicházejí zase učení páni a prohlašují pod nátěrem vědy, že takové domy jsou nutné pro zdraví některých lidí. Zda to není svévolné hájení hříchu na úkor sv. náboženství?

Čím méně náboženství, a čím více lidí bezbožných se dostalo k slovu rozhodnému, tím více se ospravedlňuje nepravost a podkopává spravedlnost.

Ve Francii došlo tak daleko, že veřejní podvodníci a lupiči byli před porotou prohlášeni za nevinné, kdežto při odsuzování horlivého katolíka jednalo se dle oka a dle záští proti náboženství. Ano znám jest příklad, že advokát tázal se manželky vrahovy: »Ručíte mi, že váš muž se nepřizná? Ručíte-li mi tak, pak ho vysekáme, kdyby tisíc lidí zabil.« Tak mluvil zastance práva, jsa o vině obžalovaného přesvědčen.

Než nedejme se uchvátiti příklady jen všeobecnými! Zda bychom něco aspoň poněkud podobného nenašli ve svém soukromém životě?

Pilát soudil Pána Ježíše. Svědomí jej vybízelo, aby neposkvrnil svých rukou krví spravedlivého. Než židé věděli si rady. »Tento

člověk se činí králem, protiví se císaři, zakazuje dávati daně, chce zbořiti chrám!« Tak žalovali židé, jakoby hájili císaře a jeho daně, ačkoli učí dějiny, že se každý rok takřka bouřili proti císaři, nechtějíce mu platiti povinných dávek a jsouce nepřátely Říma. Zde jen ujímali se císaře, by ukřižovali Ježíše.

Tak bývá často s námi. Na oko se stavíme, jako bychom hájili právo a zákon, ale zatím podporujeme hřích, křižujíce Pána Ježíše. Tak činí rodiče, vymlouvajíce a zastávajíce dětí když se na ně žaluje. Nenechají na ně dopustiti, a tím vlastně dvojím způsobem se proviňují: podporují děti ve zlém a jinému, na př. učiteli utrhají na cti a křivě ho osočují.

Ostatně nezůstaňme toliko při dětech. Vzpomeňme na podobné hříchy ve svém společném obcování!

Když jednou jistý katolík snažil se přiměti svého souseda, aby ošklivé noviny proti sv. náboženství nešířil a neprodával, odbyl ho tento slovy: »Vždyť to není nic zlého. Lidé se jen pobaví a mohou přece zůstati dobrými katolíky!« — Arci pro něj bylo zábavou čísti bezbožné noviny, ale pro jiného bylo jedem. A že hřích hájil, že se zastával nepravosti, duši jeho za duši bližního požádá Pán.

Vzpomínejme, probůh, na př. na všecka místa, kde býváme, na všecky osoby, s nimiž se stýkáme, zda jsme snad někde hříchu nezastávali a tím bližního nevrhli do nepravosti!

Na př. syn doma rodičům tajně odcizuje peníze anebo něco jiného. Jest na vahách, svědomí tlačí. Tu však přítel nutká: »Proč bys nebral, — je to něco zlého? — vždyť si toho zasloužíš!« Zda není ten, který hřích zastává, horší nežli zloděj?

Syn dobrých rodičů přišel do domu, kde v pátek jedli maso. Když se zpěčoval, nutili ho: »Jen jez, to není hřích, to se jen tak káže!« Zda není zde vražda duše bližního?

Vzpomeňme na křivé svědectví u soudu! Bohužel často nepravost v nás hluboké zapustila kořeny! Jak zhusta dnes křivě se přisabá! Lež se hájí, a ještě se Bůh volá za svědka, ač jest vševědoucí a nejvýš pravdomluvný. Ó, jak bude křivopřísežníku a lháři na soudu Božím!

Ó, chraň nás, Pane Bože, takého hříchu, pošli anděla strážného, by nás upozornil na nebezpečí, když pokušení na nás doléhá! Ať vždy jen právo a pravdu hájíme, ať nikdy nebojujeme v táboře, kde jest paní lež a křivda!

* * *

»Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého!« »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého! Nemiluje Pána Boha, kdo nenávidí bližního. A bližním tvým jest každý člověk: přítel i nepřítel. Nejhorší škůdce svého bližního jest, kdo se dopouští cizího hříchu. Duši za duši požádá Pán. Poznali jsme pak v letošních rozjímáních devět způsobů duchovní vraždy: hřích poraditi, poručeti, ke hříchu svoliti, ponoukati, hřích pochváliti, ta-

jiti a k němu mlčeti, hříchu netrestati, na hříchu podíl bráti a hřích hájiti.

Než spolu také jsme viděli, jak obtížný jest život člověka na světě, jak musí se míti na pozoru, když tolik nástrah a tolik útoků hrozí jeho spasení. A není to jediný ďábel, jenž útok podniká, člověk sám mu pomáhá, sám válčí proti svému bližnímu. A co je při tom nejhorší, tváří se jako náš přítel, jako náš ochránce. Ani ďábel sám nepřipravil tolik duší o nebe, jako zlý člověk nepravostmi, které jmenujeme cizími hříchy!

A právě proto, že býváme obklopeni zlou společností, nechceme se snad hlásiti k Pánu Ježíši. Zlí přátelé snad střehou každý náš krok, všude se s nimi shledáváme, všude slyšíme jejich svůdná slova, vidíme jejich zlý příklad, tak že se nalézáme jako ve vězení, jehož dvéře hlídá stonásobná stráž. Ó, kdo nás vysvobodí z temnosti duševní smrti této? Kdo přelomí zlá pouta? Těšme se nadějí! Do hrobu dali Krista, zapečetili kámen a postavili stráž. Než, třetího dne zahřmělo u hrobu Páně, z hrobu vstal Spasitel — a nepřátelé jeho zděšeně uprchli do Jerusaléma. Jen andělé zůstali, pějíce radostně: Alleluja.

A tak bude i s tebou, milý křesťane, máš-li dobrou vůli. Až vykonáš náležitě sv. zpověď, pros Pána, by tě vysvobodil od nepřátel tvého spasení. Nyní jsi v hrobě, a balvany leží na tobě, abys se neprobudil. Jsi mrtev pro království nebeské, a zlá společnost, zlí lidé, zlé mravy hlídají tebe, abys snad nepovstal. Ale já doufám, že přemůžeš své nepřátely. Kristus vstal, a ty s pomocí Boží vstaneš také z hrobu hříchů. Až pak tebe uvidí andělé kráčeti ke stolu Páně, zapějí ti také radostné Alleluja! Ó by nadešla brzy doba toužená! Amen.

LISTY KATECHETICKÉ.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené.

Napsal **Václav Oliva.**

(Pokračování.)

Dle větší nebo menší parity, poskytované různým vyznáním, mluvívá se o náboženství či *církvi státní*, o náboženství či církvi *převládající, přijaté, tolerované, paritní a zakázané.* Dovoleno-li v území některém toliko jediné náboženství či církev, jest ono *náboženstvím státním* (religio reipublicae, sola religio regni, religio status); všecka ostatní jsou *zapověděna* (zakázaná, reprobata religio) a to tak, že, kdo nepřiznává se k náboženství státnímu, buď zbaven jest veškerých práv občanských, anebo jednoduše bývá ze země vypověděn. Náboženstvím *převládajícím* jest ono, jež požívá ve státě jakýchsi zvláštních práv a výsad (praerogativae) před ostatními náboženstvími; *tolerovaným*, jež se dovoluje, a to tak, že pouze v pobožnostech domácích záleží, ale žádných práv nepožívá; *přijatým* jest náboženství, jež výslovně jest dovoleno, jehož kultus buď veřejně (religio simpliciter recepta), anebo jen privátně se připouští (religio secundum quid recepta), ale žádných práv nemá, a posléze *religio par* (církev, náboženství stejnoprávní), jemuž přísluší tatáž práva jako náboženství jinému anebo jiným.

Sluší poznamenati, že *parita* jedenkráte od panovníka udělená, potvrzená a sankcionovaná, *má se zcela* a úplně *dle svého znění zachovávati.*

Stát nekatolický, nekřesťanský *či* **stát vůbec**, pokud se týče tolerance, řídívá se obyčejně zásadou, že mu do náboženství ničeho není a proto *připouští náboženství, alespoň v theorii, všecka*, ba i *bezkonfessnost;* odvolává se ku *neomezené svobodě v záležitostech svědomí* i kultu, anebo ku heslu: *církev budiž od státu úplně oddělenou.* Že názory tyto jsou *nesprávnými*,[1]) pozná každý, po-

[1]) Aichner (d. c. 161.) píše: »Falsa et assertio, civitati in admittendis religionibus nullum prorsus limitem esse positum, dummodo certam religionem rei publicae saluti haud contrariam esse deprehenderit. Falsa enim

někud jen v zásadách, principech i nauce církevní sběhlý. Znamenití učenci i znalci pravdu tu potvrzují. Neoprávněnou jest i *výčitka, že státy bezkonfessní vzkvétají více než státy konfessní,* zejména katolické.[2])

III. Tolerance v praxi.

Rozkol a blud odcizily Církvi nesmírný počet duší, stížily úkol její a zavinily ve společnosti lidské mnohou bídu, neshodu, nesjednocenost a rozháranost, ať ničeho nepřipomínám o bídě duševní a věčné zátratě. Rozkol a blud, jako dva dravci plní zlosti a záští, vrhly se na matku svou, katolickou Církev, chtíce ji, ovšem že marně, uklovati a povaliti. *Již při počátku jejím se objevily,* provázely ji po celá staletí a *neopouštějí ji ani dnes.* Církev pamětliva zaslíbení Kristova, že brány pekelné jí nepřemohou, nestrachovala se nikdy a proto ani dnes nebojí se o svou existenci, ač vždy, pokud nauka Kristova dovolovala, bránila a brání se útočníkům.

Obrana Církve *proti bludu a rozkolu spočívá* hlavně *v přesvědčování lidstva o pravdě,* jež toliko jest majetkem Církve katolické. Než u mnohých, zvláště méně vzdělaných a důvodům rozumovým přístupných, jakož i důvodům vědeckým, dějinným a z Písma sv., rozumu i zkušenosti čerpaným neznalých, a přece Církvi láskou oddaných, takováto obrana vždy nepostačovala. Proto *bylo třeba postupem času,* kdy blud i rozkol se víc a více šířily, ba pod rounem beránčím, zakryvše své vlčí choutky, hovíce zvrácené přirozenosti lidské, snažily se pravověřící k sobě přilákati a od věčné spásy odvésti, by *Církev vydala přímý rozkaz* (zákaz), *jímž věřící před bludem a rozkolem by varovala* a neposlušné případně trestati mohla. Takto původ vzaly různé církevní výnosy, jež shrnují se obyčejně pod heslo. »communicatio in sacris cum acatholicis« a jež nejsou ničím jiným než katolickou tolerancí v praxi.

»*Druhdy* bylo *všeliké obcování s bludaři naprosto zakázáno,* jak z výroků nejstarších církevních Otců, kanonů a rozhodnutí římských kongregací vysvítá . . . Když však během času počet bludařů valně se rozmnožil, ustanovil papež *Martin V.*, že se mají věřící *pouze těch bludařů varovati,* kteří byli *veřejně* a zejména *z Církve vyobcováni.*« (Dr. Brychta 110.) »Verum ex altera parte *curandum, ne catholici ex convictu cum acatholicis periculum perversionis incurrant.* Nominatim certae quaedam regulae quantum

---

est hypothesis, cui suum ratiocinium inaedificant, rempe civitatem per se religionis expertem esse, ejusque actiones cum religione negotii nihil habere.«

[2]) Dr. Brychta dí: »Namítá-li se, že státy katolické neprospívají tak jako protestantské, dlužno připomenouti: 1. že úpadek jejich právě tehdy *započal,* když se byly *vzdálily od přesné nauky Kristovy,* 2. když dopustily, že podkopaly *mnohé tajné* a nebezpečné *spolky* nejhlavnější jejich základy, jež různé náboženské sekty ještě více podryly, 3. mnoho přičítá se Církvi a katol. nauce, co *zavinily příčiny zcela jiné*« (str. 110.)

ad communionem (společenství) in sacris a catholicis observandae sunt, ne pax et familiaritas utriusque partis usque ad profanam rerum religiosarum commixtionem progrediatur.« (Aichner 155.)

Prve než ku vlastnímu thematu přistoupím, *třeba připomenouti* následující: *Communicatio cum acatholicis* (obcování s bludaři) jest *dvojí*: activa (činné) a passiva (trpné.) Obcování jak činné tak trpné zase může býti: *a*) materialis, *b*) formalis.

Communicatio activa jest přímé a skutečné účastnění se kultu či náboženských výkonů některé nekatolické sekty.[3]) Slovem kultus (náboženské výkony) vyrozumívá se v širším slova smyslu křesťanská nauka, modlitby, svátosti, jakékoliv úkony liturgické, ba i zvláštní výsady a práva čestná, jichž dostává se těm, kdož k té či oné nauce náboženské se hlásí, jako na př. jest pohřeb, svatba atd. *Communicatio passiva* in sacris nastává tehdy, dovolují-li katolíci, by nekatolíci na jich kultu podílu brali a z církevního pokladu vážili.

Dále dobře *rozeznávati sluší cooperationem materialem a formalem.* »*Formalis* (cooperatio dicitur), quae ad actionem peccaminosam alterius, *ut peccatum est*, cooperatur; *materialis*, quae cooperatur ad ejusmodi actionem, *ut actio quaedam physica est*, non ut peccatum est. Aliis verbis: Formalis cooperatio est actio, quae *in se spectata* malitiam peccati, quod alter patraturus est, etiam continet seu participat; materialis cooperatio est actio, quae in se spectata hanc malitiam non continet, sed *qua alter abutitur* ad peccatum perpetiandum.« (Lehmkuhl I. 646.) O spoluúčinkování formálním platí i následující: »Enimvero cooperatio formalis habetur, non solum cum quis *explicitam intentionem* habet ad pravam alterius actionem cooperandi, quatenus prava est, verum etiam cum quis, non obstante contraria intentione, *opus* aliquod *exercet*, *quod intrinseca natura sua* et attentis omnibus circumstantiis, ad pravam illam actionem unice directe seu immediate ordinatur. Tunc enim, uti patet, *actu ipso exercito* retractatur prior intentio et intentio saltem implicita habetur illius pravae actionis« (P. Icunarius Bucceroni S. J. v linecké Quartalschrift 1886, 616.)

Nauka církevní o katol. toleranci v praxi vrcholí ve slovech: »**Nefas est catholico cum haereticis communicare in sacris** *i. e. ita his interesse, acsi foret ipse haereticus*, quia hoc esset fidem falsam simulare. **In profanis autem et civilibus rebus cum haereticis communicare licet, dum modo absit periculum perversionis et haeretici non sint** nominatim **excommunicati** a deoque vitandi« Müller II. 44. či jinými slovy: Ač *činné obcování s lidmi* s bludaři a schismatiky **absolutně se nezakazuje, zakazuje** se přece tehdy, když 1. by skutečně *bylo*, anebo 2. *se zdálo schvalováním a váženim si cizího kultu*, anebo bylo 3. podnětem *ku pohoršení* ostatních katolíků a 4. ku *obavě*, že ten, kdo se cizího kultu účastní, bude

[3]) »Communicatio in sacris cum acatholicis activa est, quando nos catholici *cum sectaris participes sumus cultus acatholici*« (Aichner 155.)

α) *sveden*, β) svým příkladem *svede jiné* a γ) *a jinověrce v jich bludu utvrdí.*

Instrukce kongregace de Prop. pro missionáře v Orientě z r. 1729 dí: »Máme *dvojí zákaz, aby věřící se schismatiky a kacíři se nespolčovali: přirozeně božský a církevní. Přirozeně božský zákon* ukládá věřícím za povinnost, by *chránili se* každého *nebezpečí,* jež by je přivedlo do zkázy a záhuby. Takovéto nebezpečenství však jistě stává při účastenství se bohoslužeb se svrchu jmenovanými. Tento *zákaz odůvodněn jest jednak věrou, jednak přikázaním lásky.* Pokud zákaz ten odůvodněn jest *věrou,* zavazuje věřící, by vystříhali se každé účasti in sacris t. j. při náboženských úkonech, ritech, ceremoniích a jiných věcech, jež při schismatu neb heresi nacházíme, neboť, *kdo v těchto věcech se s nimi spolčuje,* jest buď v srdci již nakloněn, že s bludy alespoň všeobecně souhlasí a pak *jest sám kacířem* či schismatikem, anebo nesouhlasí a hrozí se jak schismatu tak herese, a pak alespoň zevně projevuje, jakoby ku falešné sektě náležel, a vydává se v *nebezpečí, že bude sveden.* Přikázaní *lásky žádá,* aby věřící ani katolíkům *nedávali pohoršení,* ani jinověrce v jich *bludu neutvrzovali. Církevní zákaz* zapovídá účast i ve zvláštních případech, při nichž jmenované právě důvody se nenacházejí. *Církev pronáší nade všemi heretiky a schismatiky exkommunikaci* a vylučuje je tak od veškeré účasti in sacris s věřícími, vyjímaje jediný případ nutnosti (Martin V. Const. Ad evitanda scandala). Této výjimky však v praxi nikdy nestává, ježto buď některý z jmenovaných důvodů má platnost, anebo hrozí nebezpečí svodu. *Církev nemá moci, aby od onoho zákazu* zákona přirozeného a božského *mohla dispensovati,* ježto prominutí v tomto případě nemůže se nikterak ospravedlniti. *Mají tedy* preláti, missionáři a *duchovní správcové pilně dbáti* toho a věřící *poučovati i pobádati, aby oněm nebezpečím se vyhýbali,* jež po pravidlu všecky, anebo alespoň mnohé, hrozí věřícím při bohoslužebném styku jich s kacíři a schismatiky v Orientě.«

Důvody, proč Církev generatim communicationem activam in sacris cum haeretis et schismaticis zapovídá, jsou zcela na snadě; *účast takováto protiví se zákonu,* jak z hořejšího patrno, 1. *přirozenému,* 2. *božskému* 3. *i církevnímu.* Praví Dr. Brychta: 1. »Již *zdravý rozum* totiž *velí* člověku, *by se bludu vystříhal* a pravdy přidržel; a poněvadž jest katolík o samospasitelnosti své Církve přesvědčen, nelze mu nadržovati kterémukoliv jinému vyznání, ježto jest i povinen bloudící ve víře poučiti a ku poznání pravdy je přivésti. 2. Jest takovéto *tovaryšení* pravé a přesné víře věřících *nebezpečné,* zvláště těch, již jsou méně zkušeni a prosté mysli a proto snáze se svésti dají. 3. Dává se jim *zlý příklad* a pohoršení zvláště slabším u víře. 4. Zdá se býti *schválením dotyčné sekty,* tak že bludaři v bludu svém utvrzeni bývají. 5. Vede *k náboženské lhostejnosti,* kterou musí Církev vždy zavrhovati.« (Dílo citované 111.)

Velmi důležitou v naší otázce jest *instrukce,* již dne 12. července 1878 z rozkazu sv. Otce vydal *kardinál vikář, hlavně* ovšem

pro město Řím. Dí se v ní: »1. Excommunicationem majorem summo Pontifici speciali modo reservatam incurrunt, qui etiam sine animo adhaerendi haeresi, et ex solo respectu humano, sectis cujuscunque nominis haereticorum nomen dant. 2. *A fortiori eandem poenam incurrunt, qui acatholicis functionibus* (seu, ut ajunt, servitiis) *participant,* aut praedicationem audiunt cum animo ei credendi, si, ut ipsi impie dicunt, eos persuasos reddat. 3. Eandem pariter excommunicationem incurrunt, qui aliorum spiritualem ruinam quaerentes, quovis modo efficiunt, ut alii ad aulas et templa haereticorum se conferant, ut ibi *conferentias* audiant. 4. Tandem eadem poena plectuntur, qui invitationes ad ipsas conferentias earumque themata typis publicant, propter favorem, quem, sic agendo, haeresis propagationi et confirmationi praestant.«

»*Severe interdicitur, ne quis ex mera curiositate aulas et templa protestantium, dum conferentiae fiunt, ingrediatur; et peccant etiam graviter, tum qui ex mera curiositate protestantium conferentias audiunt, necnon ceremoniis acatholicis utut materialiter assistunt,* immo dum etiam ex solo fine lucri in templis protestanticis *cantant et sonant;* tum *typografi, etiam secundarii,* qui, ne ab officina ejiciantur, pro edendis libris haereticorum typos componunt; immo si hujusmodi libri haeresim doceant atque propugnent, isti quoque typografi secundarii majorem excommunicationem speciali modo Pontifici reservatam incurrunt.«

»*Neque a peccato mortali eximi possunt architecti, fabricae conductores atque aedificii praefecti,* qui ad protestanticum templum aedificandum et ornandum operam suam et laborem conferunt. *Caementarii* tamen aliique *operarii secundarii a peccato excusari poterunt,* dummodo in facto eorum scandalum non adsit, neque in catholicae religionis contemptum laborent. *Parochorum tamen* et confessariorum *partes erunt, ut diligenter* hos pauperes homines *edoceant* ab hoc etiam opere materiali abstinere debere tum quando labor tamquam signum falsae religionis protestivum communiter habeatur, tum quando opus ipsum aliquam rem contineat, quae aut cultus catholici reprobationem aut cultus haereticalis approbationem directe significet, tum quando constet, quod ad laborandum religionis catholicae contemptum ab haereticis coacti aut vocati fuerint. Habere autem intentionem cultum haereticalem adjuvandi in nullo casu licet.«

LISTY VĚDECKÉ.

Ku genesi normalií
o běžných potřebách kostelních se zřetelem k nynější době.

Podává Dr. Ant. Brychta.

(Dokončení).

II. Dolíčená vznešenost katolické bohoslužby snižující a duchovní správce nemálo svírající úřední praxe trvala celé *půlstoletí*, než se příslušní činitelové odhodlali aspoň částečnou nápravu v této věci provésti a největší nedostatky dosavadní praxe konečně odstraniti. Hlavní podnět daly k tomu stálé stesky účetních orgánů kostelů pod patronátem náboženského fondu stojících, jež se jmenovitě od té doby množily, co začala guberniální účtárna tyto orgány pro překročení dosavadní zcela nedostatečné míry kostelních potřeb dokonce — *k náhradě* většího výdaje, než který se dosud povoloval, přidržovati, proti kterému, bez odporu tvrdému, opatření zádušní účetní se ohrazovali, dovozujíce, že není žádného *zákonitého měřítka*, jímž by se v této příčině říditi mohli. Následkem toho vydalo české zemské gubernium dne 18. září 1824 č. 48964 nařízení, kterým se roční míra neboli kvantum běžných potřeb kostelních stanoví a jež mělo býti zároveň měřítkem (cynosurou), jehož mělo se při vydání na tyto potřeby šetřiti. [1])

Jednotlivá ustanovení tohoto dosti obšírného guberniálního nařízení, kterým — ač je úplně *zastaralé* a nynějším poměrům zcela *nepřiměřené* — nejen správa náboženského fondu, ale i *soukromé* patronátní úřady celkem *dosud se řídí*, třeba že se nařízení ono dle jasného jeho znění *pouze* kostelů *veřejného* patronátu týkalo, lze v následující body shrnouti:

1. Pro kostely, kde jsou *dva* duchovní, povoluje se ročně na sloužení mší sv. 104 žejdlíky vína; na hostie 2 zl. 52 kr. r. m.; voskových svící 42 liber; [2]) oleje do věčné lampy 42 liber; za

[1]) *Jaksch* l. c. str. 441 n.

[2]) O jakosti oltářního světla jednají rubricisté a liturgisté. Svíce oltářní mají býti *voskové*, jak posv. kongregace ritů dne 16. září 1843 rozhodla. Svící *stearinových* neb z *jiné* látky zhotovených nesmí se při mši sv. užívati.

kostelní prádlo 2 zl. 52 kr. r. m.; za sv. oleje 42 kr. r. m.; kadidla 3 libry; za zpovědní cedulky 17 kr. r. m.; dvouliberní paškál a triangl; lojových svíček pro kostelníka 2 libry; poselného 84 kr. r. m.; 1 církevní kalendář neboli directorium. Pro kostely, kde působí pouze *jeden* kněz, povoluje se 52 žejdlíků mešního vína a 24 liber voskových svící. Míra ostatních potřeb kostelních, po případě připadající za ně obnos, jest týž, jak bylo svrchu uvedeno.[3])

2. Tyto obnosy, zvláště co se týče mešního vína, kostelního světla a oleje do věčné lampy, prohlašují se jmenovaným guberniálním nařízením za *nepřekročitelné*, vyjma obnosy za hostie, sv. oleje, kostelní prádlo, zpovědní cedulky atd., ježto je cena těchto věcí nestálá a proměnlivá.[4])

3. Aby se docílily ceny jmenovaných potřeb *levnější* a co možná *stejné*, stanoví se dále, že mají se potřeby tyto, vyjma hostie, sv. oleje, kostelní prádlo, zpovědní cedulky a církevní kalendář a vyjma kadidlo a lojové svíčky, co se týče kathedrálních chrámů — *dražební* cestou zadávati vztažitě pořizovati.

4. Vydražování kostelních potřeb mělo započíti rokem 1825, k němuž měl se příslušný patronátní komisař, zádušní účetní, biskupský vikář a duchovní správce, jehož se týkalo, dostaviti. Za vyvolací cenu měla se na venkově vzíti průměrná cena, za niž se ony potřeby v nejbližším městě prodávaly. Posléze bylo třeba dražební protokol neb aspoň řádný jeho opis k zádušním účtům přiložiti.

Jako při každém skoro novém zařízení, vyskytly se i při tomto v praxi nejedny obtíže, které se ostatně za daných okolností a při tak *nízké*, jak na první pohled patrno, výměře nezbytných potřeb kostelních daly snadno předvídati. Stačí pouze o některých se zmíniti. Ježto se svrchu uvedené guberniální nařízení o tom nezmiňuje, vznikla pochybnost, má-li se dražba potřeb kostelních ve veřejných listech ohlašovati čili nic. Z neporozumění tomuto nařízení aneb i z jiných příčin ustanovilo se někde dle vládní *minimální* sazby, která však *nebyla* prohlášena za *nepřekro-*

S. C. R. dne 16. září 1843 a 7. září 1850. — Co se týče oleje pro věčnou lampu, rozhodla táž posv. kongregace: »Generatim utendum est *oleo olivarum* ob mysticam significationem, ubi vero haberi nequeat, remittendum est prudentiae episcoporum, ut lampades nutriantur ex *aliis oleis*, quantum fieri potest *vegetabilibus*. Dekret ze dne 9. července 1864.

[3]) Srovn. též nařízení českého gubernia ze dne 7. ledna 1828.

[4]) Srovn. svrchu cit. gub. nařízení ze dne 20. listopadu 1811 a ze dne 30. července 1813. Odůvodnění to je v mnohém ohledu pozoruhodné. Míra kostelních potřeb, jichž vyžaduje se poměrně *největší* kvantum (mešní víno, oltářní světlo a olej pro věčnou lampu), *neměla se překročiti*, kdežto míru jiných potřeb, jež nevyžadují takového kvanta a nákladu, *překročiti bylo dovoleno*, co zajisté nedůslednost a kde by spíše *opačné* ustanovení bývalo na místě. Mimo to není cena vína, voskového světla a oleje, jak opět zkušenost dosvědčuje, tou měrou ustálena, že by nemohla doznati značných změn, ano v mnohém případě značnějších, jako na př. v neúrodném roce, než ostatní kostelní potřeby. Tolik budiž jen mimochodem připomenuto.

čitelnu a mohla se tudíž zvýšiti [5]), tak malé kvantum některých potřeb kostelních a spolu tak malé za ně obnosy, že byly tyto naprosto nedostatečné a potřeby ony za ně pořiditi se nikterak nemohly. Krom toho dodávali někteří vydražitelé spotřeby mešního vína víno *pochybné* jakosti, [6]) následkem čeho přicházeli duchovní správci do velikých nesnází a t. d.

By se těmto nepřístojnostem a trapným nedostatkům odpomohlo, vydalo české gubernium již dne 23. dubna 1825 č. 2088 obšírné nařízení, jak by si zádušní správy v příčině zaopatřování kostelních potřeb a spojeného s tím nákladu měly příště počínati. Hlavní body tohoto dekretu jsou následující:

1. Dražba kostelních potřeb *nebudiž* příště, co nebylo ani dříve nařízeno, ve veřejných listech ohlašována, an to se značným nákladem spojeno. Věc budiž zařízena tak, aby se o dražbě nejbližší okolí obyčejným způsobem dovědělo.

2. Na mešní víno *nebudiž* více odbývána dražba, nýbrž opatřování jeho ponechává se duchovním správcům zároveň se zádušními účetními. V ohledu tom vyslovil zmíněný guberniální dekret naději,[7]) že duchovní správci a zádušní účetní při spotřebě mešního *vína* **náležité jakosti** (qualitätmässiger Wein) stanovenou míru čili kvantum **bez důležité** *příčiny nepřekročí* a ohledně *ceny vína nepřiměřená vydání* (kein ungebührlicher Aufwand) *činiti nebudou.*[8])

3. Co se týče pořizování hostií, čištění kostelního prádla, zpovědních cedulek a t. d., mohou se za ně svrchu uvedeným

[5]) Srovn. cit. guberniální dekret ze dne 18. září 1824, jenž výslovně stanoví: »Es versteht sich von selbst, dass die in der Passirungstabelle (která je k tomuto dekretu připojena) angesetzten Geldbeträge für Hostien, Kirchenwäsche, Beichtzettel, heiliges Öl u. s. w. **nicht als unüberschreitbare Richtschnur** *angenommen werden können*«, z čehož zřejmo, že považovala vláda sama v řečené škále uvedené obnosy za tyto potřeby za *minimální* (a proto za nedostatečné), s nimiž nemohlo se, jak zkušenost dokázala, téměř nikdy vyjíti.

[6]) Již guberniálním dekretem ze dne 15. ledna 1805 č. 40627 bylo nařízeno, aby bisk. vikáři o kanonických visitacích o *jakosti vína* náležitě přesvědčiti se hleděli a naléhali na to, aby duchovní správci *pravé* víno ke mši sv. zaopatřovali. Srovn. o tom níže.

[7]) V originálu stojí: »Man versieht sich an (von) Seite der Geistlichkeit und der Kirchenrechnungsführer.«

[8]) Že se má ke mši sv. užívati jediné vína *pravého přirodního* (vinum de vite), jest známo a stanoví výslovně rubrika missálu (tit. IV. n. 1. de defectibus). Srovn. mé *Vademecum*, kde se pod záhlavím: »Vinum pro celebr. miss.« více praktických případů uvádí. — *Dannerbauera* Praktisches Geschäftsbuch, pod záhlavím: Wein. Důležité jest rozhodnutí S. C. Inquis. před nějakým časem v této příčině vydané. Arcibiskup Marseillský podal do Říma zprávu, že bílé víno v tamních krajinách, jehož se ke mši sv. užívá, se brzy kazí a nedá se dlouho udržeti, nepřileje-li se do něho jistá část lihu. Za tou příčinou se tázal:

1. An istius modi commixtio licita sit.

2. Et, si affirmative, quaenam quantitas hujusmodi materiae extraneae vino adjungi (admisceri) permittatur.

3. In casu affirmativo, requiriturne spiritus vini (líh) ex vino puro seu ex vitis fructu extractus?

Na tytodotazy odpověděla řečená kongregace: »Dummodo spiritus (líh) extractus fuerit *ex genimine vitis*, et quantitas alcoholica addita cum ea,

*

guberniálním dekretem vyměřené obnosy dle místních poměrů a pokud obyčejná spotřeba toho vyžaduje, *zvýšiti*, v kterém však ohledu má se náboženský fond, jmenovitě co se tkne kostelního prádla, co nejvíce šetřiti.

Jakkoli byla tímto guberniálním dekretem částečná náprava ve výměře a dodávání některých potřeb kostelních provedena a výměra jich, již nelze pro všecky kraje a místa dle *jednoho a téhož* měřítka stanoviti, poněkud zlepšena, neosvědčil se přece vládou za příčinou úspory nařízený způsob dodávání kostelních potřeb cestou dražební z důvodů snadno pochopitelných. Jednak byla, bychom jen něco uvedli, stanovená míra dotčených potřeb sama sebou *nedostatečna* a při tom hleděla se, jak z posléze uvedeného guberniálního dekretu patrno, mnohými zádušními správami ještě více snížiti.[9]) Jednak neodváděly se tyto vydražené potřeby v náležité jakosti, ježto chtěl vydražitel co nejvíce získati, čím byla zkrácena záduš i kostel, an mohl s takovým zbožím, jakož patrno, tím méně vystačiti. Posléze nemohl si nikdo zatajiti, že je tento způsob zaopatřování potřeb kostelních *méně přiměřený* a katolického chrámu i kultu *nedůstojný*.

Z těchto a jiných příčin, jež jsou na snadě, bylo vydražování kostelních potřeb na venkově již dv. dekretem ze dne 9. června r. 1825 č. 17506 (gub. nařízení ze dne 31. července téhož roku č. 32599) *zrušeno* a ustanoveno:

a) Že pořizování jich pro kostely *veřejného patronátu* zůstavuje se příslušným zádušním účetním, při čem měli tito *zároveň s duchovním správcem* míti na zřeteli *skutečnou* spotřebu oněch věcí[10]) a spolu *nejlevnější* jejich cenu, by se náboženskému fondu jeho břemena ulevila.

b) Jestliže by se shledalo, že zádušní účetní při objednávání potřeb kostelních je *nehospodárný*, bude se mu z toho *zodpovídati* a bude z přehnaného vydání za tyto potřeby *náhradou* povinen.

c) O tomto vládním nařízení měly i bisk. konsistoře duchovní správce, jichž se týkalo, zpraviti, by věděli, jak mají se v této příčině zachovati.

quam vinum, de quo agitur, naturaliter continet, *non excedat proportionem duodecim procentum*, et admixtio fiat, quando vinum est valde recens, nihil obstare, quominus idem vinum in missae sacrificium adhibeatur.«

Rozhodnutí to sv. Otec Lev XIII. schválil a potvrdil.

[9]) Srovn. cit. gub. dekret, bod *e*) a pak bod ad *c*) a *d*).

[10]) Z toho třeba uzavírati, že dřívější gub. normale o chrámových potřebách tímto dv. dekretem *pozbylo platnosti*, *a*) ježto se tento dekret o něm nezmiňuje, *b*) stanovený jím způsob, potřeby kostelní opatřovati dražbou, výslovně ruší, *c*) nařizuje, by se tyto potřeby pořizovaly v takovém kvantu, jak toho *skutečná*, farářem a zádušním účetním uznaná *spotřeba* (wirklicher Bedarf) vyžaduje, posléze *d*) pouze *přehnaný* náklad (übertriebener Mehraufwand) na dotčené potřeby zakazuje. Než kdyby i ono normale v *celém* svém obsahu zrušeno nebylo, čemu však lze dle předeslaného těžko přisvědčiti, tolik přec zřejmo, že po rozumu zmíněného dv. dekretu dřívější, řečeným normálem stanovená míra kostelních potřeb **není** *nepřekročitelna* a že má se příště **skutečně potřebné** *jich kvantum kostelům dodávati*. To třeba míti v duchovní správě na zřeteli, an se tím mnohá nesnáze ohledně zmíně-

Poněvadž pozdější v tomto ohledu (obyčejně pouze příležitostně) vydaná nařízení z pravidla k dosud uvedeným vládním dekretům se táhnou,[11]) můžeme od jich citování slušně upustiti. Raději uvedeme některé pokyny, jichž by mohli duchovní správci, zvláště kteří mají chudou záduš, a následkem toho nalézají se ohledně běžných kostelních potřeb často v nesnázi, v praxi použiti a dle nich se orientovati. Přehlédneme-li uvedené normy o kostelních potřebách, jest na první pohled zřejmo,

1. že jsou to normy z *nouze*, vynucené nedostatkem kostelů a ustavičnými stesky hlavně zádušních účetních, jimž bylo se o jmenované potřeby starati a je účtovati, ježto se, jak bylo ukázáno, vládní orgánové dlouho zdráhali věc tuto vůbec upraviti a duchovní správce i zádušní účetní stálých nesnází zbaviti.

2. Když se po dlouhých stížnostech kostelní potřeby pro kostely *veřejného* patronátu — čeho třeba si dobře povšimnouti, neboť o kostelích patronátu *soukromého* svrchu uvedené nejhlavnější guberniální dekrety[12]) se *nezmiňují*[13]) — konečně systemisovaly, provedla se věc *a*) jednak *jednostranně*, poněvadž s úplným *pominutím duchovních správců*,[14]) kteří měli v této církevní záležitosti zajisté tím více spolupůsobiti, ježto byli jedině s to podati vhodných a spolehlivých návrhů, dle nichž by se míra potřeb kostelních byla dala přiměřeně upraviti, *b*) jednak, jak se ihned ukázalo, *nedostatečně*, co bylo jen přirozeným důsledkem vyloučení církevních orgánů z upravení této věci, o níž rozhodovali nezkušení a poměrů neznalí laikové, ať o jiných příčinách pomlčíme; posléze *c*) ovládá všechny spadající sem normy zřejmě vyslovená tendence, by se v kostelích náboženského fondu *co nejvíce šetřilo*, by mu zapravováním potřeb kostelních nevzešlo veliké břemeno, čím zajisté dobré věci posloužено nebylo.

3. Kromě toho nesmí se přehlédnouti *doba*, z níž opětně vzpomenuté normy pocházejí. Jak patrno, prohlášeny byly nejstarší z těchto norem v době nejrozsáhlejší konfiskace statků církevních na konci XVIII. a z počátku XIX. století, tedy v době

---

ných potřeb odstraní a mnohému nedorozumění předejde, co bude dobré věci jen na prospěch.

[11]) Děje se tak obyčejné u vyřízení zádušních účtů, zdá-li se účet za běžné kostelní potřeby býti veliký, ač jest to z pravidla jen — zdání, ježto je na biledni, že je před sto lety téměř stanovená míra těchto potřeb za naší doby zcela nepřiměřena a nedostatečna. Žádati, by se s touto výměrou nyní vystačilo, jest žádati holou nemožnost a stavěti na odiv naprostou neznalost věci.

[12]) Totiž ze dne 18. září 1824 a ze dne 23. dubna 1825.

[13]) Gub. dekret ze dne 7. prosince 1824 stanoví toliko, že se má *všem* patronátním úřadům sděliti, že hostie, kostelní prádlo, zpovědní cedulky, sv. oleje a církevní kalendář nemají se dražbou opatřovati. Gub. pak dekret ze dne 23 dubna 1822 mluví jen mimochodem »o dotazech některých panských úřadů«, týkajících se dražby potřeb kostelních.

[14]) O nichž se přec i dv. dekret ze dne 27. března 1786 č. 919 výslovně zmiňuje, dle něhož měli faráři kostelů náboženského fondu podávati předběžný praeliminář potřeb kostelních, kteréž právo bylo jim teprve dv. dekretem ze dne 9. června 1825 znova přiřknuto.

nejtužší vlády josefinismu.[15]) Pozdější z řečených norem vyšly v době nejtěžší státní finanční krise, jejíž zhoubné následky jevily se všade po dlouhý čas. Obě tato neblahá fakta působila sotva příznivě na řešení přítomné otázky a upravení věci, o níž tu řeč, čeho dokazovati netřeba, an jasným toho důkazem jsou svrchu uvedené přísné vládní normy, jimiž se nezbytné potřeby kostelní na míru *nejmenší* snižují a při tom ještě se nařizuje, že s tímto minimem vystačiti třeba.

4. Rovněž tak pochybné bylo nařízení, by se kostelní potřeby, až na některé, pro úsporu opatřovaly *dražbou*, an se tím zbožní věřící uráželi, ježto se tím tyto potřeby stávaly příliš věcí obchodu, co vrhalo nejen na katolické chrámy, ale i na samu bohoslužbu jakši nepříznivé světlo. Mimo to nebyla jakost dodávaných potřeb, jak samy vládní normy doznaly, přiměřená, z které příčiny neměl tento dodavací systém dlouhého trvání, byv záhy, nejprv částečně,[16]) a za nedlouho úplně zrušen [17]) a zaveden podstatně *status quo ante* s obvyklými obmezujícími a patřičnou spořivost nařizujícími doložkami.[18])

5. Že byla stanovená míra potřeb kostelních nedostatečna, uznalo samo řízení zemské a jest z jeho výše uvedených dekretů [19]) nade vši pochybnost průvodno. Ztad lze si vysvětliti ono *kolísání* a spolu i onu *nedůslednost* ve vládních dekretech, jimiž se tyto potřeby vyměřují. Míra jedněch a sice těch nejdůležitějších (mešní víno, kostelní světlo a olej do věčné lampy) *nesměla se z počátku překročiti*,[20]) míru však potřeb ostatních *nebylo* dle týchž vládních nařízení *třeba přesně dodržeti* a měly se v této příčině místní poměry uvážiti, kteréžto *nestejné* měřítko lze zajisté těžko vysvětliti, an jsou poměry místní, i co se týče potřeb druhu prvějšího, bez odporu též rozličné a třeba míti k nim rovněž náležitého zřetele. Nemělo-li toto nápadně nestejné měřítko účel, aby se příliš nízká míra důležitých potřeb kostelních poněkud zastřela a přijatelnější stala, an se zároveň předpokládalo, že překročení míry potřeb menší ceny bude vyžadovati poměrně jen malého nákladu, pak lze toto měřítko sotva pochopiti.

Shrneme-li dosud nastíněné body v přehledný celek, jest zřejmo, že za dolíčených Církvi zcela nepříznivých poměrů časových a k tomu beze všeho spolupůsobení církevních orgánů upravená míra potřeb kostelních mohla se sotva osvědčiti a nutným požadavkům kostelů vyhovovati. Nejlepším toho dokladem jsou

---

[15]) Sem sluší i gub. dekret ze dne 25. července 1796 č. 22921, kterým se všem hospodářským (patronátním) úřadům v spotřebě mešního vína, oltářního světla, oleje do věčné lampy a kadidla náležité hospodaření naléhavé doporučuje a zároveň stanoví, že budou v pádu dokázané nehospodárnosti povinni, vzešlou z toho škodu kostelu z vlastního nahraditi.

[16]) Gub. dekret ze dne 23. dubna 1825 č. 2088 ad *c*) a *d*).

[17]) Dv. dekret ze dne 9. června 1825 č. 17506.

[18]) Cit. dv. dekret.

[18]) Cit. gub. dekrety ze dne 18. září 1824 a ze dne 23. dubna 1825.

[20]) *Hlavní* normale ze dne 18. září 1824 č. 48964, kterým stanoví se míra veškerých potřeb kostelních.

změny a doplňky, kterých, sotva že byla uveřejněna, doznala. Mnohem pronikavějších změn, ba *úplné přeměny* musila by doznati tato téměř před sto lety ustanovená a proto zcela *zastaralá* a za nynějších poměrů naprosto *nedostatečná* výměra potřeb kostelních, kdyby se provedla žádoucí a na výsost potřebná v této věci náprava. Tuto samozřejmou věc dokazovati, bylo by mařením času. Byla-li hned *původní* výměra řečených potřeb, jak z předeslaného vysvítá a i sami vládní orgánové opětně uznali,[21]) *nedostatečna*,[22]) bude za naší doby, kdy veškeré poměry se zcela změnily, bohoslužba rozšířila, ceny všeho — a tudíž i kostelních potřeb, k jejich vždy horší jakosti ani nepřihlížeje — mnohonásobně se zvýšily a t. d., dostatečnou a přiměřenou? Každý soudný zajisté uzná, že třeba s těmito činiteli počítati. Dovolávati se dávno zastaralého a zhola nedostatečného měřítka potřeb kostelních, jehož neupotřebitelnost jest nade vši pochybnost vyvýšena a jehož také nebéře za nynější doby nikdo vážně, bylo by zúmyslným *ignorováním* všech poměrů a hrubým *anachronismem*.

Proto třeba se v duchovní správě držeti *výhodnějších* v této příčině vydaných, svrchu uvedených nařízení, ježto odpadnou pak mnohé nesnáze a věc, o niž jde, lépe se obhájí.

Kdo jest povinen

při nedostatku církevních prostředků uhrazovati náklad na řiditele kůru a dle jakého měřítka rozvrhuje se povinnost tato?

(Dokončení.)

V stížnosti ostatních přifařených obcí s výjimkou Žiželic především se namítá, že farní obce dle zákona ze dne 7. května r. 1874 dosud nebyly zřízeny a že k tomu dle § 37. citovaného zákona ještě jest třeba zvláštního zákona, jenž však dosud nebyl vydán; proto též ustanovení v § 36. ještě nevešlo v platnost. Na to sluší odvětiti, že v § 35. a 36 cit. zákona pojem farní osady, povinnosti její a prostředky ku krytí jich potřeb jsou stanoveny a pročež upotřebitelnost (Anwendbarkeit) materielních ustanovení (Bestimmungen) těchto míst v zákoně jest dána a nikterak od vydání průvodního zákona závislou není. Další tvrzení, že rozhodnutí o povinnosti odměňování řiditele kůru teprv pak učiněno býti může, až spor mezi kostelem v Žiželicích a tamní obcí o tom, zdali užitky z pozemků, jichž dříve řiditel kůru užíval, mají se na

[21]) Srovn. cit. gub. dekret ze dne 23. dubna 1825 a cit. dv. dekret ze dne 9. června 1825.

[22]) Již gub. dekret dne 19. ledna 1805 č. 40627 nařizuje, že, nestačí-li pro zvýšení cen dosud na *mešní víno* vykazovaný obnos, má se *zvýšený* obnos ze zádušního jmění a není-li tu žádného, od patrona zapraviti. (*Jaksch*, sv. 9. str. 141 n.) Totéž platí dle dekretu dv. kanceláře ze dne 11. dubna 1822 i o větší potřebě *oltářního světla*, jmenovitě konají-li se zvláštní mimořádné pobožnosti, ku kterým dekretům třeba míti náležitého zřetele.

udržování kostelní hudby vynakládati, pořadem práva vyřízen bude, jest již proto nesprávné, poněvadž náklad na kostelní hudbu, když již tato jednou za nutnou kostelní potřebu uznána byla, vším způsobem již nyní (dermalen) činěn býti musí a poněvadž s vyhověním této potřebě nelze čekati, až snad zdlouhavý právní spor by došel vyřízení. Z administrativních spisů také vyplývá, že skutečně kostel spor takový nevede. Jak se samo sebou rozumí, má ostatně v odpor vzaté rozhodnutí též jen ten význam (Bedeutung), že farní osada jen tak dlouho náklad na řiditele kůru opatřovati povinna bude, dokud by náklad ten snad z jiných církevních prostředků, zvláště tedy po případě příjmem z pozemků, jenž pořadem práva snad se vysoudí (erstreiten), kryt býti nemohl. Stížnost jeví se tedy v každém směru jako neodůvodněná a bylo tudíž nutno ji odmítnouti.

Konečné rozhodnutí tedy vyznělo v ten rozum, že zůstalo při nálezu ministerském ze dne 31. července 1896 č. 17319 a že katolíci farní osady Žiželické odsouzeni byli ku krytí nákladu na řiditele kůru v obnosu ročních 200 zl. dle poměru přímých daní a to také za leta od r. 1890 až včetně do r. 1894, z kteréž však sumy odraženy měly býti užitky z pole, jež patron řiditeli kůru prozatímně k užívání vykázal, dle hodnoty, která se odhadem má zjistiti.

Též nezbavuje přifařenou obec povinnosti přispívati na řiditele kůru ve farním místě ta okolnost, že přifařená obec má vlastní filiální chrám a vlastního řiditele kůru. Toho dokladem jest *nález správního soudního dvora ze dne 23. února 1900.* Poněvadž ročník 1900 nálezů správního soudního dvora není dosud vydán, třeba se tu spokojiti se správou, jež uveřejněna jest na straně 50. kalendáře českých hudebníků na rok 1901, vydaného za redakce Mojmíra Urbánka, nákladem Fr. A. Urbánka v Praze. Tam čteme: Obec Horní a Dolní Ředice zdráhaly se přispívati na plat řiditele kůru v Holicích z důvodu, že mají vlastní filiální chrám, při němž místní řídící učitel zastává i úřad řiditele kůru. I odvolaly se proti výnosu okresního hejtmanství v Pardubicích k místodržitelství a proti tomuto k ministeriu osvěty. Odvolání jich ale všude zamítnuto z důvodu, že *obce tyto ku farnímu kostelu v Holicích náležejí a tudíž předpis § 36. zákona ze dne 7. května 1874 na ně se vztahuje.*

Nelze však přifařené obce zavázati k příspěvkům na řiditele kůru při farním kostele, když přifařená obec naproti této povinnosti odvolává se na to, že z povinnosti té se vykoupila a správnost tohoto tvrzení úředně (von Amtswegen) *na jisto postavena nebyla.* Tomu nasvědčuje *nález správního soudního dvora ze dne 27. ledna 1898 č. 458.*, jenž vyvolán byl stížností obce *roveňské u Vamberka* proti rozhodnutí ministerstva kultu a vyučování ze dne 18. července 1896 č. 17231 puncto uhrazení nákladu na řiditele kůru při farním chrámě ve Vamberku. Nález zněl: *V odpor vzaté rozhodnutí pro neúplné řízení se zrušuje.*

Dle sbírky nálezů správního soudního dvora Budwińského, ročník XXII. r. 1898 str. 101., nález odůvodněn takto:

Ministerstvo kultu a vyučování v rozhodnutí svém ze dne 18. července 1896 č. 17231 se vyslovilo, že k odměně ředitele kůru, jenž při farním chrámě ve Vamberku zřízen býti měl, obnos ročních 200 zl. — zatím však se srážkou obnosu 50 zl., který patron kostela dobrovolně dávati se uvolil — má býti hrazen farní osadou vamberecku t. j. všemi v okrsku této farnosti usedlými katolíky dle poměru přímých daní. Naproti tomuto rozhodnutí podala přifařená obec Roveň stížnost ke správnímu soudnímu dvoru, kterouž odůvodňuje námitkou, že nutnost zřízení ředitele kůru v průběhu administrativního řízení vůbec zjištěna nebyla, a skutečně také na tak dlouho nenastane (bestehe), dokud nynější prozatímní ředitel kůru F. N. tento úřad bezplatně, t j. vztažně jen za obnos 50 zl., které mu patron svobodně dávati se uvolil, zastávati ochoten jest a poněvadž mimo to povinnost příslušníků obce ku přispívání na službu kůrovou vykoupena a výkupná jistina (Ablösungscapital) patronátnímu úřadu odevzdána byla.

Tvrzení, že nutnost zřízení ředitele kůru zjištěna nebyla, spočívá na skutečné nesprávnosti, ježto při konkurenčním řízení, jež dne 23. ledna 1895 u okresního hejtmanství v Rychnově nad Kněžnou konáno bylo, dostavivší se zástupcové všech do Vamberka přifařených obcí, zvláště též obce roveňské souhlasně a výslovně uznaly, že zřízení zvláštního ředitele kůru při farním kostele ve Vamberku jest nutností, které nelze se vyhnouti, a že ustanovení platu (Dotierung) ročním obnosem 200 zl. jest přiměřené a místním poměrům vyhovuje. Zástupci obce roveňské vyslovili se tehdáž pouze proti povinnosti příspěvku této obce s poukázáním na to, že obec z povinnosti té se vykoupila a ani v rekursech na místodržitelství a na ministerstvo nutnost ustanovení ředitele kůru nikterak nepopírala. Tím také vyřízeno jest odkázání (Verweisung) na osobu tehdáž prozatímně k zastávání služby kůrové ustanoveného F. N—a, neboť oním usnesením ze dne 23. ledna 1895 právě trvající (bestehend) potřeba ředitele kůru, který by pevným a přiměřeným platem byl dotován a proto vyšším požadavkům vyhovoval, výrazu došlo.

Pokud pak se týče již při administrativním řízení proneseného tvrzení obce roveňské, že svou povinnost, na ředitele kůru přispívati, již roku 1872 vykoupila a dotčenou výkupní jistinu též skutečně složila, šetření (Erhebung) o správnosti, pravdivosti tohoto tvrzení učiněno nebylo. Toto tvrzení jeví se však relevantním (závažným, rozhodným), a proto měla pravdivost jeho v administrativním řízení úředně zjištěna býti, dříve než povinnost obce roveňské ku placení části odměny pro ředitele kůru vyslovena býti mohla, ježto obec roveňská pouze jako součást farní osady ku placení příspěvku mohla býti přibrána (herangezogen), povinnost však farní osady platiti na účely kultu dle § 36 zákona ze dne 7. května r. 1874 ř. z. č. 50. tím podmíněna jest, že jiným způsobem, buď vlastním jměním anebo jinými pohotovými (verfügbar) církevními

prostředky (Kirchliche Mittel) o krytí (jisté) potřeby (Erfordernis) farní osady postaráno není. Takovým prostředkem ku krytí potřeby (Bedeckungsmittel) jeví se býti i výnos z výkupné jistiny, na jejíž existenci obec roveňská při administračním řízení (předložením výměru okresního soudu v Rychnově nad Kn. ze dne 31. srpna r. 1872 č. 4435 o knihovním vkladu (Einverleibung) práva zástavního (Pfandrecht) na výkupný kapitál k ruce (zu Handen) učitele, vztažně varhaníka) vícekráte odkazovala. Jak již výše naznačeno bylo, mělo tudíž setření konáno býti, pokud tvrzení to spočívá na pravdě, jak velká výkupná jistina po ruce jest a pokud tím — alespoň částečně o účely, o něž se tu jedná, postaráno jest.

Jak tedy nálezy správního soudního dvora doloženo jest, lze plat ředitele kůru zlepšiti při nedostatku zádušního jmění příspěvky osadníků dle poměru přímých daní ve smyslu § 36. zákona ze dne 7. května 1874 ř. z. č. Z těchže nálezů však též zřejmo jest, že úřední vymáhání zlepšení platu ředitele kůru spojeno jest s mnohými obtížemi a nepříjemnostmi. Obyčejně, kde záduší jest chudé, bývají i osadníci chudí a mnohými daněmi i poplatky jsouce přemoženi, jen s největším odporem podrobí se nezbytnosti a tu dlouho to trvá, než mysli roztrpčené se utiší.

Proto, kde by se obávati bylo velikých mrzutostí, snad *lépe bude řiditeli kůru nadlepšovati prostředky po ruce jsoucími,* jež na př.: jsou tyto: *Duchovní správce nikdy neopomeň přibrati řiditele kůru pokud to možno ke všem obvyklým funkcím; nikdy toho nedopusť, by funkce, při nichž řiditel kůru býti má, konaly se bez něho.* Za přímou, skutečnou službu spíš ochoten jest lid něco zaplatiti, než když přímého prospěchu svého nevidí.

Zřizuje-li se mešní fundace nějaká, nechť dbá, aby žádána byla i hra na varhany a zpěv. Snad by se mohly *pořádati* za účelem pořízení nějaké dotace pro ředitele kůru *i hudební produkce.* Má-li lid za své peníze nějaký požitek, spíše přispěje, než když donucován jest k tomu berním úřadem. Nelze ani o tom pochybovati, že oslavy služeb Božích milovný kněz, byť i sám mnoho neměl, *vynasnaží se řiditele kůru k horlivé činnosti povzbuditi rozličnými pozornostmi,* na př. v jistých dobách *nějakými dary v naturáliích,* neb má-li větší rurální beneficium, *dobrovolným postoupením užívání nějakého políčka neb přenecháním zádušního pole za menší nájemné.* Láska k věci jest vynalézavá, a horlivý duchovní najde dosti příležitosti, kde by možno bylo řiditeli kůru se zavděčiti. Řiditel kůru má na př. dítky, jimž chce poskytnouti vyššího vzdělání, zda nemůže k tomu duchovní platně přispěti radou, přímluvou, doporučením a t. d.?

Kéž podaří se řiditelům kůru zlepšiti podmínky existenční, bez značného prospěchu pro církevní hudbu by to zajisté nezůstalo!

Pravý názor o protestantismu.

Píše Dr. Ladislav Dvořák, prof. bohosloví v Českých Budějovicích.

(Dokončení.)

Možná ale, že účinky pseudoreformace tak imponují chvalořečníkům vyznání protestantského? Však dle dějin ani tyto nemluví na prospěch jejich, naopak rozeznávají se smutné následky pseudoreformace čtverého druhu, totiž ohledně náboženství, mravnosti, věd a konečně v ohledu politickém. V ohledu prvém zavrhli novotáři neomylnou autoritu Církve Kristovy a místo ní takovou svobodu mínění ve věcech náboženských přivodili, že tím vlastně veškeré náboženství křesťanské z kořene vyhubili.

Tak popřeli reformátoři hlavní dogmata naše, jiná dogmata pozměnili, kázeň církevní zvrhli a mnohá spasitelná ustanovení odstranili, konečně stali se z nich čistí rationalisté, tak že je oprávněn výrok, že se jmenují »evangelisch, weil sie an das Evangelium nicht mehr glauben.« Rozdíl mezi tím, co věřil Luther (mnozí mají mínění, že v srdci svém toho mnoho asi nevěřil, jak dokazuje jeho nakládání na př. s Písmem sv.) a co věří dnešní lutheráni, je obrovský. Že mravnost hlásáním »čistého evangelia« se nezlepšila, ale sedmkráte zhoršila (dle Luthera samého), toho máme doklady historické již v těch nekonečných sporech protestantských reformátorů mezi sebou, v nenávisti jedněch ke druhým, nadávkách a pronásledováních vzájemných, ba sám Luther v posledních letech svého života stěžoval si trpce na nemravnost protestantů najmě ve Wittenberku. Ostatně tomu nelze se diviti, když protestanté heslo Lutherovo »sola fides justificat et salvat hominem« v praxi prováděli, neboť toto heslo jediné stačí utlumiti každou snahu po životě počestném v zárodku. Budiž zde uveden aspoň jeden příklad, jak jsou líčeni protestanté r. 1528: »My jsme pouze dle jména křesťané, v špatnosti mravů předčíme pohany, chlubíme se evangelickou svobodou a převracíme ji v bezuzdnou svobodu těla. Chlubíme se, že naše tělo křtem obmyto jest, kdežto naše duše nejhanebnějšími neřestmi poskvrněna jest. Zdá se, jako bychom všechnu naději skládali na Krista, kteréhož jenom za pláštík svých neřestí máme. A co nejkrásnějšího jest, že jsouce takovými a tak žijíce, sami sobě co nejvíce lichotíme, jakoby Kristus za nás za všecky byl dosti učinil, abychom pro svatou jeho prolitou krev pohodlně se uložili, všem chtíčům se oddali a co nejpříjemněji žili.« Tak líčí protestanty souvěkovec jejich, humanista Wilibald Pirkheimer, dříve veliký přítel lutheranismu. Rovněž neprávem chlubí se protestanté, že vědy světské byly jimi přivedeny na vrchol rozkvětu, který všude jinde hlavně v humanismu své příčiny má, nejméně ale v pseudoreformaci. Protestanté nanejvýše dali podnět, že katolíci k vůli obhájení své víry musili důkladnější studia dělati v oboru theologie a historie církevní a tudíž nepřímo tyto dva odbory podporovali.

Jinak ale byla pseudoreformace spíše na škodu vědám, o čemž máme svědectví Erasma Rotterdamského, jejž nikdo nemůže vi-

niti z přílišného nadržování Církvi a který o Lutheránech praví: »Per eos ubique languent, frigent, jacent, intereunt bonae litterae. Amant viaticum et uxores, cetera . . . . non faciunt.« Právě těmi hádkami náboženskými nedostalo se času, vědu všestranně pěstovati. Neméně bídně dařilo se křesťanskému umění, zvláště sochařství, malířství a architektuře, kterým spíše protestantimus uškodil, ježto nesčetná díla těchto odborů vskutku umělecká za oběť padla slepému fanatismu protestantismu a o nových dílech nemohlo býti řeči, protože protestanté úctu svatých, ctění sv. obrazů a pod. zavrhli.

Roku 1523 stěžoval si nově zvolený rektor erfurtské university, že věda až za moře zapuzena jest, a rektor následujícího roku vinil přímo luteránského kazatele jakožto zhoubce věd a praví: »Jaký div, že se něco takového školám děje, když ani náboženství, které po století úcty požívalo, před potupením jisto není.« V Basileji byly r. 1524 stolice učitelů jako lavice žáků prázdny, r. 1526 bylo tam pouze 5 studentů, v Heidelbergu bylo okolo r. 1525 více učitelů než posluchačů. Jak rapidně počet posluchačů klesal, vidíme na universitě vídeňské, která se svými sty učiteli a 7000 studujícími za císaře Maximiliana I. měla pak jenom několik tuctů studujících; právnická fakulta byla nějaký čas zavřena, nemajíc posluchačů a theologická fakulta nemohla po dlouhý čas žádných zkoušek doktorských předsevzíti, nemajíc professorů. Ano v mnohých znamenitých městech bylo známkou pravého němectví opovrhovati vědou. Toto všecko bylo pak jen důsledností z Lutherova učení o ceně věd. Luther sám ve své rozhorlenosti na Aristotela praví, že vysoké školy by zasluhovaly, aby na prach byly rozetřeny; nic pekelnějšího a ďábelštějšího nepřišlo prý na zemi od počátku světa a také nepřijde. Dále praví Luther sám: »Poslední modlou je Moloch. To jsou vysoké školy, o nichž největší a nejlepší část naší mládeže v oběť zápalnou obětována bývá, majíc se tam učenou a svatou státi. A rodiče nevidí a nedbají toho, že mládež nikde hůře sváděna a kažena nebývá, jako tam. Že ve smilství, obžerství a jiné veřejné bezbožnosti upadá, jest to nejmenší zkáza; ale že v křivém, pohanském umění a v bezbožném lidském učení cvičena bývá, jest oheň Molochův, kteréhož nikdo dosti oplakávati nemůže a jimž vysoké školy nejnábožnější a nejbystřejší jinochy bídně kazí.« Kryštůfek III., 64 et sq.

V ohledu politickém rovněž známo jest, jak pseudoreformace zmařila pokoj a klid veřejný, jak mezi křesťany, spojené dříve jednou vírou, zasela nepřátelství, hádky, pronásledování a války, jak mnoho krve prolito bylo hlavně v Helvetsku, Francii, Anglii, Škotsku, Irsku a v Německu. Vůbec přicházejí v dějinách protestantismu samá povstání a války, takže již známý Hugo Grotius pravil: »Invexerunt seditiones, vim contra principes, imperiorum mutationes suo ex usu, morem frangendi aedes et arcas, altaria, imagines, bella excitandi et fovendi sub sancto evangelii nomine.« Jak smutně to na příklad vyhlíželo v Německu po válce selské! Janssen, Geschichte des deutschen Volkes, II. 563. sq. o tom praví:

»Deutschland bot in allen Gebieten, wo der Aufruhr und der Krieg gewütet hatte, einen grauenhaften Anblick dar; weit über tausend Klöster und Schlösser lagen in Asche; hunderte von Dörfern waren verbrannt, die Felder ungebaut, die Ackergeräthe und alle fahrenden Habschaften geraubt und zerstört, das Vieh niedergemacht und weggeführt. Die Witwen und Waisen von den mehr als hundert tausend Erschlagenen befanden sich im tiefsten Elend. Es war alles so, dass es einen Stein hätt erbarmen sollen, aber es sollt noch böser werden, denn die Straf und Rache der siegenden Herren war grosz.« A potom že se nerozšířil protestantismus zbraní, násilím a krveprolitím! O působení Církve na poli charitativním nemusí býti zvláštní řeči, jelikož dějiny a zkušenost denní, ba i sami nepřátelé Církve potvrzují, že toto pole činnosti po výtce náleží Církvi, že v tom ohledu dosud nikdo Církev katolickou nepřekonal, ať se vezme zřetel na množství toho, co Církev vykonala, anebo na obětivost heroickou, jíž zvláště řády církevní ať mužské ať ženské se stkví, a že to, co u protestantů vidíme, je až příliš slabým napodobováním Církve katolické v ohledu tomto.

Z toho, co uvedeno, patrno, že ani mravní charakter zakladatelů, ani vnitřní a zevnější dějiny protestantismu, ani příčiny rychlého jeho rozšíření, ani jeho blahodárné účinky člověka myslícího pro protestantismus získati nemohou. A přece tolik případů apostasie, odkud to má asi svůj původ?

Jiného důvodu nalézti nelze než buď, že je to dnes moda, k protestantismu odpadati, anebo ohledy osobní, materielní, které v dnešních dobách náboženského indifferentismu u tak mnohých t. zv. katolíků jedině rozhodují. U těch několika málo apostatů kněží možnost ženitby vyváží všecky důvody rozumové a tací pak obyčejně chtěli by Církev opravovati, ač sami jiného důvodu neměli k odpadu než nedostatek sebezáporu a ukojení své smyslnosti; chtěli by si hráti na charakterní, ač takoví lidé obyčejně v srdci už dávno apostatovali a to se svým charakterem snesli, že kratší nebo delší dobu dělali pokrytce, než se odhodlali veřejně odpadnouti; u obyčejného lidu hrají velikou úlohu německé marky a za několik zlatých je získáno »duší evangelických« hned sta a sta, jinde zase je příčinou odpadu sňatek smíšený, jinde zase vzdor Církvi a agitace z příčin politických, zkrátka samé vznešené pohnutky. Ještě se můžeme radovati my katolíci, že ti, co od nás odpadají, nejsou závidění hodná individua, kdežto naopak, kdo od protestantismu k nám se vrátí, o tom už a priori můžeme říci, že to po zralém uvážení udělal, a zkušenost ukazuje, že z takových byli horliví katolíci, jako to zvláště vidíme na oněch známých anglických konvertitech, specielně puseystech, kteří zprvu si za úkol vzali vědecky dokázati nepravost naší víry a ejhle — studiem přišli k názoru, že sami bloudí, a charakterně sedali tam, kde pravdu sami našli.

Vždyť nedávno se našel sám jistý pastor v Německu, který pravil veřejně, že o ty odpadlíky následkem hnutí »Los von Rom«

není co státi; ovšem to je mezi pastory bílá vrána, ostatním se jedná jen o vzrůst počtu duší protestantských, o nic jiného, jak to už pověděl Rousseau, pravě o protestantech v německém překladu: »Sie wissen nicht mehr, was sie glauben, wissen nicht, was sie wollen, noch was sie sagen. Man frage sie, ob Christus Gott sei; sie wagen nicht zu antworten. Man frage sie, welche Geheimnisse sie annehmen, sie wagen nicht zu antworten. Man weiss weder, was sie glauben, noch was sie nicht glauben; ja man weiss nicht einmal, was sie zu glauben scheinen. Ihre einzige Weise, Glaubenssätze aufzustellen, ist die, jene anderen anzugreifen.«

Než právě ten boj, který se dnes vede se všech stran proti Církvi bez příčiny, je důkazem, že zde u ní je veritas, cui mundus semper semperque contradicit et contradicet a naše Církev přece jen v boji tom zvítězí, jako vždy zvítězila i v dobách, kdy se zdálo, že musí podlehnouti, jak dokazují na př. jen dějiny prvních tří století za tak zvaného pronásledování Církve. Zde nelze nalézti žádné příčiny, že Církev nezhynula, leč přirozenou pomoc Boží. To byli mocnější páni, než Wolf a Schönerer a musili doznati, že boj proti Římu je marný, jak zase dějiny dokazují v mnoha a mnoha případech. To zkusil na sobě i Napoleon a proto zdání pravdy má vypravování, že kdysi Napoleon se skály na ostrově sv. Heleny pozoroval oblohu, zemi a širé moře. Myšlénky jeho se obíraly jistě událostmi z doby jeho slávy, když tu jeho oko zavadilo o věž blízkého kostela. Napoleon se vzpamatoval a řekl prý vážně: Národové hynou, trůny se boří — ale Církev trvá stále. Ano, Církev majíc božské zaslíbení, trvati bude stále, přes agitaci a útoky svých četných nepřátel. Ovšem nesmíme se my katolíci chovati proto k útokům nepřátel nečinně; vezměme si v tom ohledu příklad, jak horlivě své zájmy hájí protestanti. Kde jaká sebe menší bohoslužba jest, hned ji oznamují ve všech listech veřejných, mají výbornou organisaci a neustále o svá práva jsou starostlivi, ba neustále je chtějí rozmnožiti na úkor katolíků. Kdo čte o jejich schůzích (Familienabend nejčastěji zvaných), jejich přednášky, letáky, články, musí se diviti, protože tam nečte snad o záležitostech těchto sekt, jako spíše jen o Církvi katolické, jakoby protestanté měli povinnost o naše zájmy se starati. Zajímavou rovněž pro jejich rozpínavost jest poslední synoda ve Vídni, kde žádali, aby fakulta evangelická ve Vídni vzata byla do svazku universitního, dále aby zrušeny byly paragrafy, dle nichž při smíšených manželstvích je indissolubilitas závazná pro obě strany a dle nichž kněz katolický po své apostasii ku kterémukoliv vyznání ženiti se nesmí, dále aby byly modlitby školní opraveny tak, aby se je mohli modliti i protestanté, aby byly trestány »pomluvy« Luthera se strany kněží hlavně na kazatelnách atd. Chudáci, stěžují si a nikdo jim ani vlas na hlavě nezkřiví. Co by potom měli říkati katolíci? Kdyby tak někdo z katolických kněží se odebral do Německa, a tam protestanty obracel na naši víru, ten by jel odtud. A opačně pastorům německým u nás v katolickém Rakousku se nechává úplně volné pole lákati katolíky do

svého tábora. Protestanté si neustále stěžují na naši intoleranci, na naši přísnost. A zatím jak ta jejich tolerance vypadá, napsal nám jistý hrabě Z., který sám ji okusil od protestantských kněží, následovně: »Die Katholiken führen das Anathema gegen die Gegner im Munde und haben oft viel Billigkeit gegen sie in praxi. Wir Protestanten führen libertatem im Munde und auf dem Schilde und es gibt unter uns in praxi (das sage ich mit wahrem Weinen) wahre Gewissenshenker.«

A co se přísnosti katolické Církve týče, tu dobře jest poukázati, jak přísně si počínal Kalvín, který pomocí své konsistoře bděl i nad soukromým životem svých přívrženců a přísně tresty na to dokračoval, aby jeho až tuze přísné příkazy mravní do nejmenších podrobností byly zachovávány, jako na příklad zákaz tance, divadel a jiných obveselení. Neméně přísný byl Kalvín vůči svým protivníkům, jež mnohdy pro sebe nepatrnější mu odporování žalářem, vyhnanstvím, ba i upálením potrestal, čehož mnohé případy dějiny uvádějí. Zvláště jest zaznamenán jeden příklad jeho krutosti. Jakub Grüet, jejž Kalvín s kazatelny psem nazvati se neostýchal, byl usmrcen jen proto, že jeho konsistoř tyranskou nazval. Svobodu, již svého učení vyznavačům prý dávají, neustále vychvalují proti Církvi katolické, ale jak ta svoboda vypadá, vidíme z toho, že jednak svobodou rozuměli vždy a rozumějí nevázanost čili volnější život, jednak Církev zotročili hůře než kdokoliv jiný, stanovivše moc knížat světských ve věcech duchovních. A jak byli protestanté vždy liberální vůči katolíkům, toho důkazem jsou vůbec dějiny rozšíření protestantismu v Německu, jež mocí a násilím se uskutečnilo; to dosvědčuje rovněž počínání si Hugenottů ve Francii, kde na př. vévodkyně z Beauharnais, Johanna d'Albret ze svého území katolické kněze vyhnala, mnohé týrati dala, tak že v horách jako dravá zvěř se skrývati musili; dále prohlásila katolíky za neschopné k úřadům (ačkoliv byli ve většině), ve městě Orthez (1569) as 3000 katolíků a jindy asi 200 kněží katolických najednou usmrtiti dala. A což, jak rozuměla Alžběta anglická svobodě? Stačilo, aby kdo poskytl přístřeší katolickému duchovnímu, a již jako velezrádce byl smrtí potrestán. A tak by se daly výtky protestantů proti nám katolíkům jedna za druhou snadno vyvrátiti. Ještě že se protestantům líbily a líbí aspoň ty nesčetné kostely a statky Církvi naší během století uzmuté, o kteréž hrabivosti by mohlo Prusko vyprávěti, povstalé z území odňatého německým rytířům, a nesčetná biskupství v Německu, během času »saecularisovaná.«

Proto nemá se pravý katolík dáti svésti, aby zapřel víru otců svých, tak poctivě a takovou prací rozšířenou a krví tolika mučenníků stvrzenou, a by přidržel se vyznání, jež pomocí peněz, agitace bezuzdné a často ne bez podvodu za dnešního dne se rozšiřuje, jak o tom v poslední době mnohé katolické listy, zvláště vídeňský »Vaterland« důkazy podávají. Jaký to rozdíl, kdo čte rozšiřování víry naší mezi pohany od missionářů našich všemožně strádajících a heroickou obětavostí vynikajících a pohodlné roz-

šiřování missionářů protestantských, kteří se svojí rodinou, v blahobytu do cizích krajin přicházejí a tam snadnou práci mají, mezi lid své bible zadarmo neb za laciný peníz rozšiřujíce. Zvláště nemá se dáti svésti katolík lákáním k církvi protestantské *české*, ježto není víře podobné, že by německé marky k rozšíření protestantismu vůbec k nám posílané směřovaly k zachování národnosti české. Vždyť politické pozadí »hnutí od Říma« na místě kompetentním už dávno bylo taxováno dle své hodnoty jako směřující k odtržení zemí rakouských k Prusku, a proto Čech už a priori protestantismu v zájmu národním se varovati musí.

Památce † dra. Innocence Frencla.

Dne 25. února t. r. bude tomu právě čtyřicet let, co dokonal svůj zbožný život šlechetný kněz a neunavný spisovatel církevní dr. Innocenc Antonín Frencl, jehož »Postilla« i jiné spisy náležejí dosud ku nejcennějším pracím církevní literatury české.

Chtějíce při té příležitosti oceniti zásluhy zvěčnělého kněze-spisovatele, vybízíme uctivě všecky katolické korporace, aby ve středu dne 26. února r. 1902 súčastnily se tiché slavnosti v kostele košířském, kde o osmé hodině ranní mší svatou, promluvou o životě zvěčnělého a posvěcením znovu zříženého pomníku památka dra. Innocence Ant. Frencla bude uctěna.

Ježto však, co nevidět, hřbitov košířský bude zrušen docela, jest třeba již dnes pomýšleti na převezení ostatků na místo důstojnější, kde by slušný pomník mu mohl býti zbudován. Z té příčiny prosíme uctivě přátele naší katolické literatury o milodary, které kvitovati budeme v našich listech s povděkem a to tím více, ježto hrob tohoto zasloužilého českého literáta až podnes byl opuštěn . . .

Příspěvky zasílány buďtež na adressu professora *Julia Košnáře* (Praha č. 58-IV.).

† dru. Innocenci Frenclovi vděčná buď paměť!

V Praze, dne 23. února 1902.

Z komitétu pro oslavu památky Frenclovy:

Jan Nep. Sedlák, kanovník v. v. kapituly u sv. Víta a ředitel »Dědictví Svatojanského«, Monsgr. professor *Jan Drozd*, *Josef Havránek*, c. k. prof. akadem. gym., Thdr. *Josef Tumpach*, professor na theolog. fakultě, *Xaver Dvořák*, professor na vyšší dívčí škole, Thdr. *Josef Podlaha*, c. k. professor. *J. Košnář*, c. k. professor.

Spisy Th. Dra Karla Lva Řeháka,

rytíře Božího Hrobu v Jerusalemě, kn. arcib. přís. notáře, faráře u sv. Ducha v Praze

Manna roku církevního

čili **Výklady slavností roku církevního, jich epištol a na jich evangelia**

Se svolením nejd. kníž. arcib. Ordinariatu v Praze ze dne 31. října 1900 č. 9766

Cena 4 K 40 h.

Martina z Kochemu

Výklad nejsvětější oběti mše svaté.

Páté vydání. — S církevní úchvalou nejdůst. ordinariátu v Kolíně nad Rýnem. (608 str.) Cena 2 K, váz. 3 K a 3 K 30 h. — Této knihy rozprodáno během několika měsíců 5000 výtisků.

Kde jest reformace?

Ku předložené otázce na základě studií historických všem povážlivým lidem odpovídá. (496 stran.) Cena 4 K 80 h.

Kam jdeš?

Kniha útěchy pro doby trudné. Se svolením nejd. kn. arc. konsistoře v Praze. Cena 2 K.

Lev z Hammersteinů T. J.

Nedělní a sváteční čtení

pro vzdělaný svět.

S povolením spisovatelovým přeložil a upravil Dr. **Ant. Podlaha.** — Část I. S dovolením nejd. kapitolního vikariátu 11. září 1899 č. 9269. (331 stran.) Cena 3 K 60 h.

Krátké úvahy

na každý den v roce vůbec a pro veškeré slavnosti ještě zvlášť.

S úchvalou církevní v prvé řadě pro řeholníky, ale i ku potřebě všech duší ostatních, o život dokonalý se snažících, vzdělal P. **Leop. Stix.** Se svolením skladatele i nakladatele v jazyku českém prací společnou volně sdělali **† Teresie hraběnka Schmising-Kerssenbrocková**, roz. hrab. Lažanská, a ThDr. **Karel Lev Řehák**, farář.

Dva díly. 8⁰ (I. díl 415 str. II. díl 392 str.) Oba díly 6 K.

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl

v Praze, Melantrichova ulice.

ZPĚVY ❀ ❀ ❀ ❀ ❀

při čelnějších svatých obřadech církevních.

Dle liturgických knih církevních sestavil, uspořádal a notopisem moderním opatřil ku potřebě katolických kůrů kostelních, zvláště venkovských

OTOMAR STUDNIČKA,

c. k. učitel při trestnici v Plzni.

Cena 8 K.

Z posudků uvádíme: Kniha sama jest dovedně uspořádána, šetříc roku církevního. Počátek tvoří obřady na den Očišť. P. Marie, následuje popeleční středa, svatý týden, vzkříšení Páně, průvod sv. Marka a dny prosebné, vigilie svatodušní, slavnost Božího Těla. Druhý díl obsahuje obřady příležitostné, žehnání církevní atd. Již z tohoto obsahu patrno, že zahrnuje všechny obřady jak v missálu, rituálu, pontifikálu, cerem. episcoporum obsažené, pokud jich kněz potřebuje. Co tu před některým nezvyklým obřadem bývá shánění, doptavání se, umlouvání a konec — obyčejně špatné provedení. Toho při knize Studničkově není se obávati, jasně a přehledně tu každý obřad vylíčen.

Druhou předností knihy jest potřebný všude průvod varhan, kde toho rubriky církevní dovolují. Průvod ten neužívá těžkých transposicí s mnohým předznamenáním, přihlédaje zcela rozumně k tomu, že na venkově není mnohdy dosti zručných varhaníků. Průvody ty po většině vyňaty z průvodu varhan k „Ordinarium Missae od Witta atd.

Kniha podává všechny obřady úplné, bez poukazování na obřady jiné, tak že není obracení; nemůže také býti mýlky.

Poněvadž pečlivě děleny tu slabiky, akcenty slovné jsou tu poznamenány, musí to přispěti k řádnému a důstojnému přednášení chorálních melodií.

Doufáme proto pevně, že kniha tato zatlačí všechna jiná, většinou nepotřebná a zbytečná manualia a že u nás jen ona brzy zdomácní. Rovněž pevně doufáme, že kniha tak praktická dočká se brzy druhého vydání. Úprava typografická jest velmi pečlivá; málo bylo u nás knih, jimž by se podobných dříve bylo dostalo. Cena zdá se nám spíše malá, povážíme-li, že se tímto spisem ušetří knih liturgických pro kůr nezbytných (jako Graduale, Vesperale, Offic. hebdomadae, Pontificale, průvody ke všemu) aspoň v ceně 20—25 zl.

Objednávky vyřizuje

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba,

Praha, Pštrossova ul. 200-II.

Ročník IX. Číslo 5.

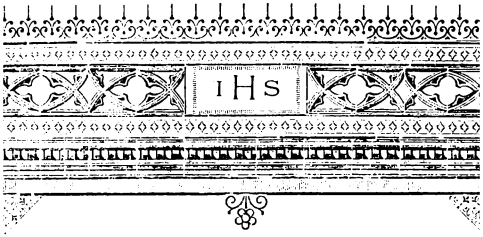

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redakci vede

Dr. JOSEF BURIAN,

sídelní kanovník Vyšehradský,

za přispění mnoha čelných spolupracovníků.

Vydává

VÁCLAV KOTRBA.

Schváleno nejd. kníž. arcib. konsistoří v Praze, a nejd. konsistoří v Č. Budějovicích.

V PRAZE 1902.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba.

OBSAH.

Listy homiletické.

Strana

Veliký pátek. Čemu nás učí svatý kříž 305
Hod Boží velikonoční. Zmrtvýchvstání Páně ve světle dějin, rozumu a náboženství. Dr. Jan Nep. Jindra 308
Pondělí velikonoční. Jediné v Kristu jest spása. Frà L. Stolz 314
Neděle I. po Velikonoci. O příchodu Páně k nám. P. Prokop Baudyš . 317
Neděle II. po Velikonoci. Církev od Krista založená není dílem lidí, nýbrž dílem božským. P. Prokop Baudyš 320
Neděle III. po Velikonoci. Že není spasení lidem, než jedině v Kristu a v Církvi Jeho. P. Prokop Baudyš 324
Neděle IV. po Velikonoci. Úřad učitelský ve sv. Církvi. P. Prokop Baudyš 328
Svědomí. Sedm postních řečí. VII. Svědomí dobré — poklad nejdražší. Ant. Hoffmann 332

Listy katechetické.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené. (Pokračování.) Václav Oliva 339
O křesťanské spravedlnosti. Jan Nep. Jos. Holý 344
Ruth. Jan Nep. Jos. Holý 349
Promluva při prvním sv. přijímání. Brožka Frant. 349

Listy vědecké.

O přepodstatnění. Dr. Richard Špaček 353
Liberalismus prvních století křesťanství a liberalismus nynější. Dr. Lad. Dvořák 356
Čtení knih zvláště zakázaných a duchovní správce, zvláště zpovědník. Rudolf Schneider 361
Právní přítel a rádce. Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva. Dr. Ant. Brychta 365

Literární oznamovatel.

Duchovní promluvy k mládeži. Napsal Em. Cívka, katecheta c. k. vyššího gymnasia v Slaném. Díl I.: Promluvy k žákům škol měšťanských a nižších středních. Díl II.: Cyklické promluvy k studujícím. Cena 3 K.

Jméno dp. katechety Em. Cívky na poli literárním není neznámo. Rádce duchovní čas od času přinášel z péra jeho krásně sestavené exhorty, vynikající jadrným obsahem a lehkou mluvou. Souhlasíme s dp. katechetou úplně, píše-li v úvodě: »Vypracovati exhortu, jež by dětskou mysl jímala, není snadnou úlohou. Není tak lehko, zvláště začátečníkům v úřadě katechetském, snížiti se k dětem, mluviti důstojně a vážně a přece po dětsku srozumitelně, není tak snadno vznešené pravdy, hluboké mravní zásady odíti v slova příhodná, jež by upoutala a dojala těkavou mysl dětskou.«

Duchovní promluvy dp. Em. Cívky budou se každému zamlouvati, kdo je bude čísti — a hodí se pro svůj populární sloh dobře i za exhorty při ranních službách Božích. Vřele doporučujeme.

Redakce.

LISTY HOMILETICKÉ.

Veliký pátek.

Čemu nás učí svatý kříž.*)

Dnešní den, úmrtní to den našeho Pána a Spasitele, mluví k srdcím našim, abychom se odebrali za Kristem na horu Kalvárii — na horu popravní. A tam, kde postaven a vztyčen jest kříž svatý, tam v ta místa zalétnouti mají oči naše, aby patřily na svrchovanou bolest, jež svírala přesvaté údy Pána a Mistra našeho. Mluvit toto přehořké utrpení řečí jasnou, připomínajíc, co vše pro nás Kristus podstoupil.

Sv. Augustin praví, že kříž Kristův jest školou křesťanské moudrosti, která nás učí, abychom hříchu se varovali, Boha se báli, Jej milovali, a tak jednou spaseni byli. Nebo nezjednali sobě všichni svatí a světice Boží všechny ctnosti u nohou Ukřižovaného?

Sv. Tomáš Aquinský sám doznává, že z kříže Kristova mnohem více se naučil, než ze všech knih; a sv. Bonaventura, jsa otázán, odkud vzal svou učenost, ukázal na obraz Ukřižovaného a pravil: »Zde jest ona knihovna, ze které jsem všechno čerpal, co vím.«

Je-li kříž Spasitelův školou veškeré moudrosti křesťanské, tedy pojďme, milí křesťané, kteří jsme se dnes sešli k uctění sv. kříže, do této školy křížové; postavme se v duchu s Marií, Matkou Boží, s Janem, miláčkem Páně pod kříž, obejměme vroucí láskou s kající Magdalenou Jeho svaté nohy,

abychom pozorně vyslechli učení, které nám Bůh-člověk s kříže hlásá.

Pojednání.

Syn Boží visí obnažen na kříži; nemá ani místečka, kam by hlavu položil. Své šaty, které člověk při smrti obyčejně příbuzným zanechává, ponechává vojákům; a Jeho zarmoucená máti vidí, že

*) Dle Hunolta.

í ničeho nezůstane po jejím nejmilejším Synu. A touto chudobou prosí tebe, milý křesťane, abys neshromažďoval jen poklady, které rez a mol kazí, zloději vykopávají a kradou, abys alespoň pravému vlastníku cizí jmění navrátil, jež tobě bude jednou překážeti, vejíti úzkou branou do nebe, které dnes smrtí Svou všem nám otevřel.

Když smích si tropili z božského Spasitele, tu se modlil: »Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!« Nejen slovy, nýbrž i příkladem nás učí, abychom své nepřátely milovali a modlili se za ty, kteří nám protivenství činí. Proto dnes, kdy tvůj Spasitel a Vykupitel za tebe ducha vypustil, jdi k nepříteli, smiř se s ním, zanech všeho nepřátelství a žij s ním v míru a pokoji. A považuješ-li to přece za věc nesnadnou a těžkou, pomni, milý křesťane, zdali jsi více než tvůj Bůh; zdali zachoval se k tobě tvůj spolubližní hůře, než k Němu pochopové. Snad uškodil tvé dobré pověsti, ale nevzal tobě život. Snad ti ublížil špičatým slovem, ale korunu trnovou tobě na hlavu nepostavil. Snad hrozil tobě tvůj spolubližní rukou, avšak neprobodl tvé ruce a nohy hřeby. Snad se tobě vysmíval, avšak nevodil tebe veřejně jako blázna. Snad jsi toho všeho nezasloužil, avšak mnohem více zla zasloužil jsi od Boha pro své hříchy. Nevinný však Ježíš, který mohl o Sobě říci: »Kdo z vás viniti mě může z hříchu?« — co ten nevinný Ježíš provinil, že tak zle se s Ním nakládalo? A přes to přese všechno odpouští a prosí Otce nebeského, aby nepřátelům nic zlého neučinil. Z lásky k umírajícímu Spasiteli odpusť, milý křesťane, nepříteli urážku, kterou tobě způsobil. A není-li člověk tento hoden tvého přátelství, jest přece Ježíš hoden, abys Jej následoval.

Je-li někdo přítomen zde, jenž nemírným pitím svůj rozum otupuje, ženě a dítkám jmění utrácí, své zdraví podkopává a život sobě ukracuje, tomu uvádím na paměť žalostný hlas Ježíšův: »Žízním!« a Jeho nářek u proroka: »A dávají mi místo pokrmu žluč a v mé žízni napájejí mě octem«; a zároveň ho prosím, aby alespoň tak se umírnil a ony meze střídmosti zachovával, které rozum a zákon Boží ustanovily.

Nachází-li se zde někdo, jenž i v tomto okamžiku, kdy vidí Spasitele, an v nesmírných bolestech umírá, jest ochoten hověti nezřízeným žádostem svého těla, toho poukazuji na všechny rány, kterých se Spasiteli při Jeho utrpení dostalo, a připomínám mu slova žalmistova: »Nebo pronásledovali, jehož jsi ty udeřil: a k bolesti ran mých ještě přidali.« Vzhledem k těmto ranám potlačuj, milý křesťane, tělesné žádosti, přemáhej se a odpírej tak ošklivé, okamžité rozkoše.

Je-li někdo přítomen, který svůj kříž a protivenství, ať chudobu, ať nemoc, ať opuštěnost a pronásledování, neb nějakou jinou bídu těžce nese, ten obrať zrak svůj na Spasitele, visícího na kříži. Nebo Jeho ramena jsou nepřirozeně roztažena, Jeho ruce a nohy probodnuty, hlava trnovou korunou ověnčena, obličej zsi-

nalý a krví zalitý, ve všech údech zuří palčivá bolest, nejmenší pohyb působí Mu nesmírné bolesti a těžkou úzkost; vskutku dlouhý, těžký to smrtelný boj, a Ježíš jest až ku poslednímu dechu při úplném sebevědomí. Vším právem lze zde použiti slov proroka Jeremiáše, naříkajícího: »Ó, vy všichni, kteří jdete cestou, pozorujte a vizte, jest-li která bolest jako bolest Má.« Přirovnejte svá utrpení s Mým, svůj kříž s Mým křížem, zdali jest jaká bolest tak veliká, jakou Má bolest byla. Tuto útěchu očekává od vás umírající Spasitel, abyste z lásky k Němu s trpělivostí a s pokorou nesli alespoň onu část utrpení, kterou vám ustanovil, a takto tím snáze do nebe se dostali.

Nuže, milí křesťané, jakého smýšlení máme býti po tom všem, co jsme slyšeli? Nyní mnozí stojí s oněmi diváky na hoře Kalvárii, o nichž Písmo sv. vykládá, že, když viděli Pána umírati, bili se v prsa svá; na to se však navrátili domů a nemyslili více na Krista. Tak i nyní mnozí křesťané vzdychají, pro smrt Páně navštěvují Boží hrob, bijí se v prsa svá; než, jak dlouho to potrvá? Lze poznati, že mravy jejich se lepší, a hříchů že ubývá? Za krátký čas budou zase páchati staré nepravosti, kterých jen na krátký čas zanechali. Opět budou tak nespravedlivými a lakomými, tak mstivými a nestřídmými, necudnými, tak vlažnými ve službě Boží, jako dříve. Hle, milý Spasiteli, toť ovoce, které Jsi očekával po tak bolestné smrti své od milovaného lidu! Jaká to nevděčnost a zatvrzelost srdce! — Livius píše, že pyšná Tullia, chtíc svému manželovi dopřáti římskou korunu královskou, učinila v Římě veliký rozbroj, ve kterémžto rozbroji její otec-král na veřejné ulici úkladně byl zabit. Její manžel byl hned za krále zvolen; na to jela Tullia do radního domu, přát jemu štěstí. Vozka, vida, že by tělo jejího zabitého otce měl přejeti, zastavil se; avšak Tullia poručila jeti přes něj. Vskutku ukrutná a nevděčná to dcera byla, že nařídila úkladně zabiti svého vlastního otce, a že ještě i přes mrtvolu jeho jeti kázala! — A podobně ukrutně a nevděčně, milí křesťané, jednají ti, kteří do zlých příležitostí a do nových těžkých hříchů chvátají. Takoví křesťané neuznávají Ježíše jako svého Spasitele, oni schvalují jednání židů, že Jej odsoudili k hanebné smrti kříže, a životem svým tak si počínají, jakoby Ježíše opět křižovali a se Mu vysmívali. Není to má myšlénka, ale pouhá pravda ze svatého Písma, kdež učitel národů takto píše: »Opět křižujíce Syna Božího a v posměch vydávajíce.« Mluví to i Tertullián: »Ó, vzteklosti! Židé jenom jednou na Krista vložili ruce, a zlí křesťané každého dne s jeho tělem se kacují.«

Než, mám za to, že nikdo nebude takým nevděčníkem a ukrutníkem, a že alespoň dnes učiní pevné předsevzetí, že hříchu se bude varovati: »Ó, ukřižovaný Spasiteli, vždy věrně chci zachovávati, čemu jsi mne v posledním okamžiku učil. Nyní, ještě v tomto okamžiku, odložím zlost a hněv proti spolubližnímu, ještě dnes chci navrátiti cizí, nespravedlivě nabytý statek, který mám. Ještě dnes zříkám se oněch osob, míst a příležitostí,

které byly příčinou a mojí příležitostí ke hříchu. Tebe, ó, nejlaskavější Bože, chci až do smrti nade všechno milovati. Tuto lásku chci nejen dnes, nýbrž po všechny dny svého života na jevo dávati bedlivým plněním svých povinností, trpělivým snášením svého, od Tebe mně určeného kříže. Ty však, ó, Ježíši nejlaskavější, upevni toto mé předsevzetí Svojí božskou milostí tak, abych já je plnil na věky věkův.« Amen.

Hod Boží velikonoční.

Zmrtvýchvstání Páně ve světle dějin, rozumu a náboženství.

»Vstalť jest, není ho tuto, aj místo, kdež jej byli položili.« Mar. 16, 6.

Člověk není lhostejným k událostem, o nichž slyší vyprávěti. Příklad z Písma sv. věc vysvětlí. Ježíš *vzkřísil* Lazara, jenž čtyři dny v hrobě ležel a již hnil Jan 11, 39. Toť jistě událost neslýchaná! Proto každý, kde kdo, jenž o vzkříšení Lazarově slyší, se ptá: Je-li *pravda,* co se praví o vzkříšení Lazarově? Co vypravuje dějepis o vzkříšení Lazarově v Bethanii? Uslyšev průběh věci a o pravdě se přesvědčiv, není ještě spokojen; nýbrž všecky okolnosti zkoumá rozumem bystrým a snaží se událost vysvětliti. Jinými slovy uvažuje o otázce: Co asi říká rozum o podivuhodném činu Kristově? Rozumuje, pátrá a namáhá se člověk! — Konečně dospěje k závěru: »Něco podobného lidé vykonati nemohou.« I zvolá: »Vzkříšení Lazarovo jest dílo nadlidské — jest zázrak.« Tak přichází mimoděk k otázce třetí: Vzkříšení Lazara jest veliký zázrak, jejž učinil Bůh proto, aby *uvěřili* (všichni), že Bůh *Syna svého* na svět poslal. Jan 11, 42. Tytéž otázky vyskytují se i dnes, když slyšíme, že Ježíš Kristus z mrtvých vstal, dnes, když anděl zvěstuje celému světu: »Vstalť jest . . .«

Co vypravují dějiny o vzkříšení Páně?
Co říká rozum?
Co učí náboženství?

K těmto otázkám odpoví dnešní úvaha. Sledujme slova pozorně a prosme Ducha Sv., aby nás provázel milostí hojnou.

Pojednání.

I.

Je-li pravda, že Kristus z mrtvých vstal? Co vypravují dějiny o vzkříšení Páně?

Vše, co dějepis o zmrtvýchvstání Páně vypravuje, možno krátce vysloviti slovy andělskými: »Vstalť jest, — není ho tuto, — předejde vás do Galileje, tam jej uzříte.« **Tři** zvláštní okolnosti vytýká řeč andělova:

1. Vstalť jest,
2. není ho tuto,
3. předejde vás do Galileje, tam jej **uzříte**.

Dle daných tří okolností sledujme dějiny.

1. *Vstalť jest* — — — Jisto jest, že Kristus na kříži ze mřel. — Smrt Kristova nastala za velikých zjevů ve přírodě. — Ze srdce probodeného vytekla krev a voda, známka jisté smrti. Smrt Kristova i úředně dotvrzena. Evangelium sv. Marka jasně smrt Kristovu dotvrzuje, když praví: »Pilát pak se divil, že by již byl umřel, a povolav setníka, otázal se ho, již-li umřel? A zvěděv od setníka, dal tělo Josefovi« Mar. 15, 44. 45. — Tělo Kristovo ovinuto prostěradlem, jež napuštěno bylo (dle obyčeje židovského) vonným olejem a mastí, údy obvázány obvazky a hlava pokryta šátkem. — Pohřeb Páně byl zcela tich. Kristus vložen do hrobu ve skále vytesaného na blízku Kalvárie. — Veliký kámen přivalen. — Pečeť úřední přitisknuta na kámen a stráž u hrobu postavena. — Než, jak malomocen člověk! — V pátek odpočívá Kristus ve hrobě, i celou sobotu ticho vůkol. Avšak nastává neděle — a Ježíš vychází z hrobu, jsa ozářen slávou božskou. »Vstalť jest« Mar. 16, 6. A strážci, vidouce Krista z hrobu vycházeti, zděsili se velmi a padli na zemi jako mrtví; když se vzpamatovali, utíkají do města a vypravují, co se stalo. A co činí židé? Nepraví: »To není pravda!« Ne, nikoliv. Jen peníze kladou v ruce, řkouce: Pravte, že učenníci Jeho přišli v noci a ukradli Jej, když my spali. Mat. 28, 13. Ó v pravdě! Veliká to moudrost lidská. Již sv. Augustin jí se posmívá, že *spící* svědky uvádí (brevíř svatého téhodne na *bílou* sobotu). O tom čteme v Písmě svatém. Avšak i světský spisovatel, dějepisec Josef Flavius, dotvrzuje, že Kristus třetího dne z mrtvých vstal. Antiqu. l. 18. c. 3. n. 3.

2. *Není ho tuto.* — Jisto jest, že Kristus do hrobu vložen. O tom nelze pochybovati. Proč zapečetili židé hrob? Proč stráže dány k němu, — nebyl-li Kristus v něm? Vždyť pravili k Pilátovi: »Pane, rozpomenuli jsme se, že ten svůdce řekl, ještě živ jsa: Po třech dnech zase vstanu. Rozkaž tedy ostříhati hrobu až do třetího dne, aby snad učenníci Jeho nepřišli a neukradli Ho a neřekli lidu: »Vstalť jest z mrtvých.« — Mat. 27, 63. 64. Nuže, viz a slyš, duše křesťanská, co se stalo. »A velmi ráno první den po sobotě přišly Maria Magdalena, Maria Jakubova a Salome ke hrobu, ano již slunce vzešlo. I pravily vespolek: Kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobových? A vzhlédše, uzřely kámen odvalený.« Mar. 16, 2. 3 4. Maria Magdalena, vidouc kámen odvalený, nešla dále. Ale »běžela a přišla k Šimonovi Petrovi a jinému učenníku, i dí jim: *Vzali* Pána mého z hrobu. Jan 20, 2. Běželi Petr a Jan spolu ke hrobu a nalezli hrob prázdný, jen prostěradla viděli a šátek s hlavy Kristovy, zvláště položený. Jan 20, 5. 7. Vstalť jest, — *není ho tuto!* — Jisto tedy, že třetího dne tělo Kristovo ve hrobě nebylo. Co praví dějiny k tomu? Odpověď ve slovech následujících: fariseové dali vojínům peníze a přikázali

jim: »Pravte, že učenníci Jeho přišli v noci a ukradli Jej, když jsme my spali.« Mat. 28, 13.

A co učenníci?

3. Učenníci, vidouce hrob Páně prázdný, odešli, jsouce smutni a zarmouceni. Proč? Slyšeli sice radostnou zvěsť od žen: »Vstalť jest . . .« ale nevěřili »I zdála se býti slova ta před nimi jako bláznovství, a nevěřili jim.« Luk. 24, 11. Z toho poznáváte, lásky vaše, že apoštolové nebyli lehkověrni, — nevěřili ženám a nečekali, že k nim přijde Ježíš Kristus z mrtvých vstalý.

Zármutek svírá srdce apoštolů.

V tom přicházejí ženy a zvěstují vzkaz Ježíšův: »*Předejde vás do Galileje; tam jej uzříte.*« Mar. 16, 7. Ještě nedomluvily a již přichází Maria Magdalena a plna jsouc radosti vypravuje: »Viděla jsem Pána a mluvila s Ním.« Chvátá nyní i sv. Petr ke hrobu a poznav vše, vrací se celý šťastný.« Již jsou tu i dva učenníci z Emaus — — Ó, co radosti! — *Uzřelť* Pána z mrtvých vstalého! V pravdě: »To jest den, kterýž učinil Hospodin: veselme se a radujme v něm.« Žalm 117, 24.

Všude slyšeti radostné »Vstalť jest!« *Viděli* jsme Pána.«

Nuže, bratři v Kristu, toť hlas dějin, jež určitě připomínají dvanácte zjevení z mrtvých vstalého Spasitele našeho a hlásá: »Vstalť jest — není ho tuto; — předejde vás do Galileje, tam jej *uzříte.*«

Každé slovo písmem zlatým psáno v dějinách lidstva. Z té příčiny radujme se, veselme se a upřímně vyznejme: »Věřím, že Ježíš Kristus třetího dne z mrtvých vstal.« Od slova spějme i ke skutkům. I učiňme heslem svým slovo sv. Ignáce: »Hledám toho, jenž zemřel za nás, po tom však toužím, jenž pro nás z mrtvých vstal!« Ano, ano, hledejme Ježíše Krista ve skutcích dobrých, tužme i po odměně, již připraví všem věrným z mrtvých vstalý Spasitel světa, Ježíš Kristus!

Poznali jste z dějin, předrazí moji, tři pravdy:

1. Ježíš Kristus třetího dne z mrtvých vstal,
2. hrob byl nalezen prázdný a
3. Pán Ježíš zjevil se 12kráte po svém vzkříšení.

II.

Co tomu dí rozum? Dvě věci jsou v prvém případě úplně jisty: 1. jisto jest, že člověk člověka usmrtiti může, dovede, ale jest i 2. jisto, že mrtvému člověku život vrátiti člověk nemůže. Jisto jest, že lidé Krista usmrtili, ale jest i jisto, že Kristus z mrtvých vstal. Jak to možno? Mohli tak učiniti lidé? — —

Denní zkušenost tomu odpírá. Představte si bratrovraha nad mrtvolou usmrceného bratra. Snad lituje — snad by *vše* dal, i život svůj vlastní, aby mrtvé tělo oživiti mohl. — Nic platno. Všude jen děsně zní: »Krev bratra tvého volá ke mně o pomstu...« Mohli snad Pána Ježíše vzkřísiti svatí apoštolové? Znáš horlivost sv. Petra. Znáš lásku Janovu. Ale ani jeden ani druhý Krista

vzkřísiti nemohli. — Snad Maria Panna, Matka Boží, mohla? I jistě by tak učinila, kdyby bylo možno — Zřel's Syna Božího, když mrtev ležel na klíně božské matefe? Cos vyčetl z její tváře, z její pohledu? Aspoň jediné promluv slovo! Aspoň jediný mně věnuj pohled! — Než vše marno. — Skutečnost děsná odpovídá ke všem vroucím steskům mateřským — — »Dokonáno jest!« A což kdyby anděl s nebe sestoupil, nemohl by vzkřísiti Krista? Nepochybuji, že andělé dleli u smrtelného lůžka, nepochybuji, že duši Kristovu doprovodili do předpeklí — ač Písmo o tom se nezmiňuje — ale nepochybuji také, že by láska serafů nepokusila se Kristu život vrátiti — kdyby možno bylo Ano, ano, žádná bytost stvořená, žádný člověk, ani apoštolové, ani Panna Maria, ani andělé nemohli mrtvého Krista k novému životu přivolati. V tomto činu musí rozum zdravý poznati moc nadlidskou, moc větší než je moc andělská, než moc královny všech andělův — Matky Boží. — Rozum lidský musí připustiti — všemohoucnost Boží, rozum musí ve z mrtvých vstání Páně uznati *největší zázrak světový*, a musí ústy sv. Tomáše vyznati »Pán můj a Bůh můj«, jenž vládne nad smrtí i životem!

2. Víme-li, že Kristus z mrtvých vstal, samo sebou poznáváme, že hrob byl prázdný a že Pán mohl se zjevovati lidem v těle *skutečném*, ač oslaveném.

Řekne snad někdo: je pravda, když Kristus z mrtvých vstal, hrob zůstal prázdný, — ale jest také pravda, že hrob by prázdným byl, kdyby někdo mrtvolu Kristovu vzal. Ano, ano, tak rozumovali již i fariseové. Než co o tom soudí zdravý rozum lidský? Zdravý rozum lidský ptá se: Kdo jest svědkem udané krádeže? Vojínové! — Vojínové, kteří *spali?* Vojínové, kteří spíce *viděli*, jak učenící tělo Kristovo vzali! V pravdě, toť veliký zázrak! Zdravý rozum lidský ptá se: Jak byli potrestáni strážci za nedbalost největší? Dány jim peníze! Toť neslýcháno, v pravdě nový zázrak! Zdravý rozum se ptá: Co úřady činily? Potrestaly učenníky za krádež? Ani slova v dějinách! Nový zázrak! Nalezly mrtvolu Kristovu kde uschovanou? Nikoliv! Ejhle, lásky vaše, co vše bych musil věřiti, kdybych nevěřil, že Kristus z mrtvých vstal. Musil bych věřiti, že *spící* člověk *jasně vidí* i přesně rozeznává, kdo a co činí; musil bych věřiti, že vojenská nedbalost nebyla potrestána, nýbrž odměněna; musil bych věřiti, že úřady byly lhostejny a netrestaly krádež tak hroznou, ba, že mrtvoly ani nehledaly! — Toť věrný obraz nevěrce. Říká, že nevěří v Boha, za to věří v nesčetné nesmysly a bludy svedeného rozumu lidského. A nad to: i když všemu věří, konec konců přece si nevysvětlí všeho, co dějiny vypravují, svědčíce, že Pán Ježíš z mrtvých vstav, dvanáctkráte *zjevil se* i apoštolům i učenníkům.

3. Rozum lidský všímá si i zjevování se Páně, o nichž dějin hlas byl uveden. Nevěří-li však, že Kristus z mrtvých vstal, — nemůže také zjevení Páně rozumně vyložiti. Jisto jest, dle vykladačů Písma sv., že Kristus zjevil se po zmrtvýchvstání 12kráte učenníkům; — jisto jest, že s nimi mluvil, Sk. ap. 1, 3. Luk 24, 25;

jisto jest, že s nimi jedl kus pečené ryby a plásť medu, Luk. 24, 42; jisto jest, že apoštol Tomáš vložil prst v rány Jeho a ruku svou v bok Jeho, Jan 20, 19.—31; jisto jest, že Ježíš Kristus na nebe vstoupil Sk. ap. 1, 9.—12. Všech udaných událostí, o nichž *jasně* mluví dějiny, rozum lidský nevyloží, nevěří-li ve skutečné vzkříšení Páně. — Zde nelze ani pomysliti na vidění ve snu nebo na klam a přelud. Či snad apoštolé a učenníci Páně spali, kdekoli chodili? — Či všude viděli jen klam a přelud? A pak jak krásně si sny uspořádali! To snad si ustanovili: Dnes, Petře, musí se Tobě zdáti, že jsi Pána viděl. Zítra Marii Magdaleně, za týden apoštolům všem, neděli na to sv. Tomáši atd. Jak nerozumným by byl, kdož by podobným snům věřil! A nad to, jak pošetilým, kdož by za sny — mučennictví vytrpěl a ve hrozných umíral bolestech. A hle, vše uvedené bylo by věřiti tomu, jež by nechtěl věřiti, že Kristus z mrtvých vstal.

Jaká útěcha a jaká blaženost plyne nám z oslaveného hrobu Kristova. Co se namyslil člověk, aby překazil zmrtvýchvstání Páně! Kamenem těžkým hrob uzavřel, pečetí úřední ho opatřil a vojskem osadil. — Co se namyslí i dnes člověk zlý, aby nemusil věřiti, že Kristus z mrtvých vstal. Než vše potud, pokud Bůh připouští. Zavzní li však s výšin nadhvězdných — až sem, ani o krok dále, řítí se záměry lidské a vítězí slovo Hospodinovo »Jáť jsem přemohl svět.« Jan 16, 33. Stojíce dnes u oslaveného hrobu Páně, zapište, přátelé drazí, hluboce nauku podanou v srdce láskou ke Kristu naplněné a nedejte se nikým odvésti od lásky Kristovy. Ať svět mluví, co chce, ať nás i hanobí, nebo tupí, pokud stojíme u Krista, stojíme pevně, vždyť stojíme u Krista všemohoucího, u Krista, jenž všemohoucnost svou dokázal zvláště dnes, an sám, vlastní mocí z mrtvých vstal. Ó, jak pravdivé napsal slovo blahoslavený Tomáš Kempenský: »Bude-li s tebou Ježíš, žádný nepřítel nic ti neuškodí« II. 8, 2. Proto, prosím vás, drazí Čechové, vraťte se k Ježíši, a pak vyplní se i nauka sv. Lva Vel.: »Jsme-li u Ježíše, netřeba strachovati se před protivenstvím.« Ó přidrž se proto, duše dobrá, přidrž se vždy Ježíše Krista, Kristus odmění vezdy lásku účinnou a bude ti vždy Spasitelem i Vykupitelem, ať se děje cokoliv. Ježíš budiž nadějí mou, nadějí tvou, nadějí nás všech vždy a ve všem.

III.

Konečně přicházíme k otázce třetí. Čemu učí náboženství a víra ve zmrtvýchvstání Kristovo? Již mnoho jsme slyšeli z dějin a úvah rozumových. Vše, co již bylo řečeno, víra naše potvrzuje, když velí, abychom vyznávali: »Věřím, že Ježíš Kristus třetího dne vstal z mrtvých,« když potvrzuje, že zmrtvýchvstání Kristovo jest největší zázrak světový. Nad to však vidí víra katolická ve zmrtvýchvstání Páně *veliký důkaz*, že naše víra jest původu božského, že Ježíš Kristus jest zaslíbený Vykupitel a slíbený Mesiáš.

Kdo z nás by nevěděl, že fariseové nechtěli uznati, Mat. 12, 39; Luk. 11, 29. Krista za Syna Božího. Viděli sice mnoho zázraků, viděli, jak na Kristu se plní předpovědi ze Starého Zákona,

ale zúmyslně zavírali srdci pravdě neodvratné. Konečně rozhodli se a řekli: »Dá li nám znamení s nebe, uvěříme, že jest s Ním Bůh, že jest Syn Boží.« Jdou a přednášejí žádost po znamení s nebe. A co Kristus odpověděl, znáte, drazí moji všichni. »Pokolení zlé a cizoložné hledá znamení a nebude mu dáno, leč znamení Jonáše proroka.« Mat. 12, 39. A hle! Slíbené znamení zříme dnes u oslaveného hrobu Kristova. Jako Jonáš tři dny byl v rybě, tak i po tři dny odpočinul Pán ve hrobě. Dnes však stojí před námi, jsa oslaven a ozářen. Stojí před námi na znamení, že jest Syn Boží, že každé slovo, jež mluvil, jest slovo božské, že i víra naše z Boha jest. Dnes zříme anděla u hrobu; vidíme kámen odvalený a slyšíme slova: »Vstalť jest — *není ho tuto* « Dnes uvažujeme. jak Ježíš Kristus zjevil se 12kráte *na znamení*, že zmrtvýchvstal, i slyšíme vroucí: »Pán můj a Bůh můj!« — Ano, ano slíbené znamení dal nám Pán a proto jest nám zvolati se sv. Pavlem: »Nevstal-li Kristus z mrtvých, tedy jest marno kázání naše a marna jest i víra vaše« I. Kor. 15, 14. Nevstal-li Kristus z mrtvých, marna jest víra naše, marna naděje naše, marna jest i láska naše, vše jest marno. Ba potom vše jest dovoleno, není příčiny, proč by člověk zákona Božího se bál. Pak největšími pošetilci byli by sv. mučenníci, poustevníci, kteříž se světa odřekli. Pak i osmero blahoslavenství není pravdou, nýbrž je kletbou hroznou pro křesťany. Ach, kam dospívá člověk, jenž popírá vzkříšení Páně!

Jest mu uznati milosrdenství a vraždu, modlitbu a rouhání, krádež a almužnu — za stejnocenné před Hospodinem. Z příčin tak vážných dobře pamatujme, bratři milí: kdo popírá zmrtvýchvstání Páně, boří víru, ničí naději i podrývá lásku a základy blahobytu všeho. Pak kácí se i veškerý řád společenský, rodinný, obecní, státní! —

Avšak Kristus vstal! Hrob nalezen prázdný. Kristus se zjevil! Proto pravdivo jest kázaní naše, pravdiva i víra vaše. Ó, raduj se dnes, drahý bratře, raduj se, pravdiva jest víra tvá, katolíku, pravdiva jest víra, jíž tě učila dobrá matička, když jsi dle ní říkal: »Věřím v Boha Otce, Věřím v Ježíše Krista, Věřím v Ducha Sv., Věřím v těla vzkříšení a život věčný.« Ó ano, pravdiv jest jedenáctý článek víry: »Věřím v těla vzkříšení.« Ano Kristus z mrtvých vstal, i já vstanu z mrtvých, vstanou i moji dobří rodičové, jež jsem pochoval, vstanou i přátelé i bratři moji. Pěkně dí sv. Řehoř: Zmrtvýchvstání našeho Vykupitele bylo i naší slavností, poněvadž k nesmrtelnosti opět uvedlo nás. Ó, jak šťasten jsem, že učenníkem Kristovým jsem. Té víry chci se vždy držeti. Ó, Ježíši, Tvůj chci býti v životě i ve smrti, chci býti vezdy tvůj!

Drazí moji, milí Čechové! Jsem šťasten, že mi bylo možno vyložiti radostné zmrtvýchvstání Páně ve světle dějepisném, rozumovém a náboženském. Nyní vrátíte se do svých příbytků. Ale vraťte se tak, drazí otcové, jako učenníci emauzští a vy milé matky, jako Maria Magd. Zvěstujte všem, kde koho uvidíte: »Alleluja — Vstalť jest!« — Vstal z mrtvých Kristus Pán! Zvěstujte radost o vzkříšení Páně nejen slovem, ale zvěstujte ji i skutkem, celým

životem. Duch sv. Pavla ať oživí nás všecky, duch, jejž tlumočí list ku Kolosenským 3, 1: »Jestli jste s Kristem povstali, těch věcí, které svrchu jsou, hledejte.« Ó ano, hledejte zvláště věcí nebeských. Nechť není nikoho mezi námi, jenž by velikonoční »Alleluja« pokazil tím, že by nešel ke sv. zpovědi a ke sv. přijímání. Kdo by nepřijal v této době Svátosti oltářní, nebyl by ani hoden slouti Čechem, neboť patron náš sv. Václav jest mučenníkem pro nejsvětější Svátost oltářní. Z té příčiny, rodičové drazí, pošlete dítky, mistrové, pošlete učenníky, neodpírejte jim radosti velikonoční. Buďte dobrotiví a dobří, jako Čechové vždycky bývali. Jednejte dle pravd podaných a věřte, že budu nejšťastnější, když letos všichni setkáme se u stolu Páně; ale zvláště šťasten budu, když jednou všichni setkáme se u zmrtvýchvstalého Krista na nebesích a hlasem velebným zazpíváme věčné: »Alleluja« — »Chvalte Pána.« Amen. Dr. *Jan Nep. Jindra,* prof. boh. v Král. Hradci.

Pondělí velikonoční.

Jediné v Kristu jest spása.

»Zůstaň s námi, neb se připozdívá, a den se již nachýlil.« Luk. 24, 29.

Připozdívá se. Slunce za hory se sklání, západ rudou září se rdí, červánky do krvava planou, stíny večerní temnými perutěmi zahalují vrch i důl; nastává noc tmavá, noc bezhvězdná, noc příšerná, noc nekonečná. A burácí-li za pozdního večera divá bouře, tak že i mohutný dub se chví a láme, bije-li hrom do vrcholů stromův a do štítů domův, šlehá-li liják prudce v otřásající se okna, osvěcuje-li žhavý blesk řádění rozpoutaných živlův, tu dvojnásob hroznou jest černá noc.

Připozdívá se i ve společnosti lidské. Kristus, slunce věčné pravdy, jest světu pohoršením, Kristus, Syn Boží, Jenž Svou vznešenou naukou obrodil a obnovil lidstvo, se zavrhuje, Kristem, Jenž Svým nebeským učením rozptýlil tmy bludův a pověry, a Jenž pravdě dopomohl ke stkvělému vítězství, se opovrhuje. Nepřátelé kříže Kristova ve spisech vědeckých i prostonárodních, v časopisech i denních listech brojí proti Bohu, proti Ježíši Kristu, proti Církvi sv., proti přikázaním Božím i církevním, vůbec bojují proti všemu křesťanskému učení a životu. Pravda v bláto se šlape, světlo se nazývá tmou a naopak tma světlem. Právo a spravedlnost v hrob se ukládají, pochodně lží se rozžehají, základy mravnosti a pořádku se boří, pilíře spokojenosti a bezpečnosti řádů společenských se podkopávají. Nespokojenost úžasně vrůstá, poněvadž slibovaného ráje na zemi nalézti nelze; na všech stranách to vře, kvasí a bouří, tak že se zdá, jakoby se již půda pod nohama ztrácela a jakoby sopka svůj plamenný jícen otevírala, aby vybuchla, spousty žhavé lávy vychrlila a v ní společnost lidskou pohřbila.

Zlá znamení věští smutnou, nedobrou budoucnost. Kdo tu může pomoci? Dojista nikdo jiný než Kristus, Jenž má slova života věčného. Jediné v Kristu jest spása. Učení Kristovo jest solí, která chrání před rozkladem a hnilobou. Protož i my s důvěrou pevnou obraťme zraky své ke Kristu, Jenž vítězoslavně z mrtvých vstal, a snažně Jej prosme: »Pane, zůstaň s námi, neb se připozdívá, a den se již nachýlil.«

Pojednání.

S pochybnostmi srdce sžírajícími, s úzkostí a zármutkem v srdci ubírali se dva učenníci do Emaus. Rozmlouvali vespolek o všech těch věcech, kteréž se byly udály. Toho, k Němuž celou duší svou byli přilnuli, není na živu; dokonal smrtí nejpotupnější. Oplakávají Jeho smutný konec, Jeho přesmutnou smrt. Jeho tělo zraněné, zsinalé leží již třetí den v hrobě. Co dále se s Ním stalo, nevědí. Že by byl z mrtvých vstal, nevěří. Víra jejich jest otřesena, nedůvěra a beznadějnost nitrem jejich zmítá. Domnívalť se, že by Kristus měl vykoupiti lid israelský, a On snad je oklamal, On snad není ani vůbec Synem Božím, za něhož se vydával. I stalo se, když tak rozmlouvali a sebe se dotazovali, že i Ježíš se k nim přidružil a šel s nimi; oni Ho však nepoznali. Dvěma otázkami pohnul je k tomu, že se Mu svěřili a tak svému srdci ulehčili. A pak Pán Ježíš je poučoval, Písma jim otvíral, proroctví jim vykládal, takže za řeči Jeho srdce v nich hořelo. Nad pomyšlení rychle cesta do Emaus jim utekla a učenníci litovali nemálo, když neznámý průvodce jejich se dělal, jakoby chtěl dále jíti. I přinutili Ho, řkouce: »Zůstaň s námi, neb se připozdívá, a den se již nachýlil.« Ježíš vešel s nimi, posadil se za stůl, vzal chléb, dobrořečil, lámal a podával jim. Než nastojte! jaká to změna děje se s učenníky? Oči jejich jsou otevřiny, poznali Pána, Jenž náhle zmizel. Zmizely i temné mraky pochybností, zármutek obrátil se v radost, beznadějnost v důvěru a lásku. Ježíš vyléčil tajnou ránu jejich nevěry, utvrdil je ve víře, vrátil klid a spokojenost jejich srdcím.

Společnost lidskou, která chvěje se úzkostí před tajemnou budoucností, společnost lidskou, kterou bouře nevěry a zklamání zmítají, může zachrániti také jen Ježíš. Neboť toliko Ježíš může bouři poručiti a nastane všeobecné utišení. Nezbytně tudíž jest třeba, aby všichni jako jedněmi ústy volali k Ježíšovi: »Pane, zůstaň s námi, neb se připozdívá!« »Pane, zachovej nás, hyneme!« Mat. 8, 25. A Kristus zachrání malověrné, Kristus pomůže, navrátí-li se k Němu společnost lidská, zahoří-li láskou k Němu, postaví-li se pod vítězný prapor Jeho a bude-li slova Jeho zachovávati. Pak by utěšenější zas zavládly poměry ve společnosti lidské, vzkvetla by láska k Bohu i k bližnímu, láska křesťanská by překlenula propast mezi bohatými a chudými, a spokojenost blahá by potom zavítala do srdcí lidských. Kristus musí býti vůdcem a průvodcem křesťanů všech, neboť jediné v Kristu jest spása.

Připozdívá se. Tenhle výkřik, jenž často až se zoufalstvím hraničí, ostrým spárem rozdírá nitro lidské. Budova štěstí a spokojenosti, kterou si člověk pracně byl vystavěl, se boří, a on ubožák na její troskách oplakává ztracené své štěstí. Tu noc zahaluje duši a na rtech chvěje se otázka: »Jak bude dále?« Anebo člověk strávil svůj život v práci namáhavé a v strádání, slzami smáčel chléb svůj, starostmi hlava jeho sešedivěla, namáháním seslábla pravice jeho, a on nyní vzdychá a hořekuje: »Připozdívá se; nevidím nikde východu z toho světového bludiště, ani ve stará robě nedocházím pokoje. Dokud zdravé ruce jsem měl, pracoval jsem, živořil jsem. Nyní však pod břemenem stáří klesám, oko hasne, síla mne opouští. Nemám, kam bych znavenou hlavu svou položil.« Takové myšlénky táhly asi hlavou zbožného Tobiáše, když po požehnaném, blahu bližního posvěceném životě, slepotou byl raněn a nouzi tříti musil. Tobiáš však nereptal, nenaříkal, v bázni Boží ustavičně trval a za všecka soužení Hospodinu díky vzdával. Bohatě odměnil Bůh důvěru stařičkého Tobiáše, jenž v kruhu své rodiny ve zdraví, radosti a bázni Boží ještě mnohá léta žil a posléze sladce a blaženě zesnul.

V temné noci bolu a žalu musí i křesťan doufati v Boha, musí patřiti k Ježíši, a bouře se utiší. V úzkostech a bolestech musíme všickni volati k Ježíši: »Pane, zůstaň s námi!« A dobrotivý Ježíš zůstane s námi, bude nás těšiti, osvítí mysl naši, rozehřeje srdce naše; Pán s milostí Svou nás zachrání.

Ježíš těší v hodinách zármutku a utrpení, Ježíš těší v životě i ve smrti. Když člověk slzy žalu pláče, když srdce hořem lká, když nemoc, nehody a strasti jako kruté rány na hlavu dopadají, tu Ježíš těší plačící a lkající, vonným balsámem útěchy občerstvuje srdce trpící. Vždyť Sám trpěl, Sám nejednou zaplakal, v úzkostech smrtelných krví se potil, Jeho duše byla až k smrti smutna a na kříži v opuštěnosti volal: »Bože můj, Bože můj, proč Jsi mne opustil?« Mat. 15, 34. V kříži a soužení pospěšme k Ježíšovi, na oltáři Ho vyhledejme, k Němu na modlitbách se obraťme, Jemu se svěřme a láskyplné Srdce Ježíšovo nás nezamítne, jistě nás potěší a posílí. Ježíš jest přítelem trpících a těšitelem plačících.

Ježíš poučuje a osvěcuje. Ježíš jest světlo, jež svými jasnými paprsky rozptyluje temné mraky nedůvěry a pochybností. Světlo to sice na kříži na okamžik zhaslo, ale brzo zase z hrobu u veliké slávě a velebnosti vzešlo a všecek svět ozářilo a oblažilo. K tomuto nebeskému světlu jako orel na perutech víry se vznášejme a k němu své zraky vezdy upírejme! Když na pozemské pouti našeho života se připozdívá, když stíny nedůvěry a pochybností mysl naši zahalují, když naděje nás opouští, nepozbývejme mysli, nepoddávejme se zoufalství, ale k Ježíšovi pojďme, a hvězda blahé naděje nám zasvitne a jasný den nám vzejde! Kdo Ježíše následuje, nechodí ve tmách.

Ježíš chrání před nevěrou. Když křesťan nábožensky lhostejným se stává, když v nebezpečenství upadá, že ztratí víru, že ztratí Krista, když nevěra v srdci jeho zhoubné sítě své rozestírá, tu

Kristus neviditelně se k němu blíží, poučuje jej, hlasem svědomí k němu mluví, hrozí, varuje a snaží se na pravou cestu jej uvésti. A blaze tomu, jenž v čas pozná Krista, Jenž jest cesta, pravda a život.

Konečně Ježíš srdce vlažné rozněcuje láskou k Bohu a k bližnímu. Kdo kříž a rány Ježíšovy pozoruje, kdo do nejsvětějšího Srdce Ježíšova, kopím probodnutého, pohlíží, kdo na to božské Srdce, které z nevystihlé lásky poslední krůpěj krve za nás prolilo, bedlivě patří, ten i v srdci svém zahoří láskou k Bohu a k bližnímu. »Po tomť poznáváme, že milujeme syny Boží, když Boha milujeme, a přikázání Jeho ostříháme. Neboť to jest láska Boží, abychom přikázání Jeho ostříhali.« 1. Jan 5, 2—3.

Jediné v Kristu jest spása.

Nuže, Ježíši Kriste, Pane a Spasiteli náš, i my z hlubin duší svých k Tobě voláme a Tebe vroucně prosíme: Zůstaň s námi! Buď ochráncem a průvodcem na cestě života našeho! Dej pokoj posvátný srdcím našim, dej pokoj rodinám, dej pokoj dědinám, dej pokoj městům, dej pokoj zemím a národům, dej pokoj všemu světu! Pane, zůstaň s námi v životě i ve smrti! Až den života našeho se nachýlí, až večer života našeho nastane a stíny smrti oko naše zahalovati budou, ó Pane náš, pak zůstaň s námi, tělem Svým nás posilni, milostí Svou nás osvěť a posvěť, ve víře, naději a lásce nás zachovej, anděla míru k nám sešli a duše naše vezmi do stánků blaženosti věčné! Amen. Frà *L. Stolz.*

Neděle I. po Velikonoci.

O příchodu Páně k nám.

»Stál Ježíš uprostřed nich a řekl jim: Pokoj vám! Jáť jsem, nebojte se!«
Luk. 24, 36.

Již tedy zaplašen jest bol a smutek apoštolů. Viděli Ježíše vzkříšeného, poznali Jej podle svatých Jeho pěti ran, a zaradovali se. Svatí evangelistové vyličují s neobvyklou u nich jinak obšírností tuto radostnou událost, a navzájem se doplňují, aby žádná okolnost nepřišla v zapomenutí. Tak dodává sv. evangelista Lukáš k tomu, co jsme právě čtli ze sv. Jana, že toto zjevení Páně stalo se, když učenníci dva putovavší do Emaus ještě téhož dne na večer domů se vrátili a vypravovali, co se jim stalo na cestě a kterak Ho poznali v lámání chleba. A když o tom takto mluvili, aj, tu stál Ježíš uprostřed nich a řekl jim: »Pokoj vám! Jáť jsem, nebojte se!« Oni pak zděšeni a přestrašeni jsouce, domnívali se, že by ducha viděli. I řekl jim: »Co se děsíte, a proč vstupují myšlení taková na srdce vaše? Vizte ruce mé i nohy, žeť já jsem to: dotýkejte se a vizte; nebo duch nemá těla a kostí, jako mne míti vidíte.« A pověděv to, ukázal jim ruce i bok.

Tehdy zaradovali se učenníci radostí nevýslovnou, vidouce a poznavše Pána a přesvědčivše se, že jest to skutečně jejich Mistr, jejich Miláček; Ten, kteréhož na kříži umučeného a mrtvého tak bolestně byli oplakávali — Ten živ jest opět a zdráv a oslaven, a stojí uprostřed nich. Ó, jaká to byla srdečná radost a jakým blahem naplnila srdce milujících učenníků!

Nejmilejší v Kristu! I k nám, kteříž věříme v Ježíše Krista ukřižovaného a vzkříšeného, hodlá On přijíti a nás potěšiti. Uvažujme *o tomto příchodu Páně* k nám:

1. *co má tomu příchodu předcházeti, a*
2. *co má následovati.*

Pojednání.

1. Již časně z rána před východem slunce vstal Pán Ježíš slavně z mrtvých při zavřeném hrobě; ale neukázal se hned shromážděným učenníkům, až teprve, když byl večer téhož dne. Proč přichází tak pozdě, proč nechává jich tak dlouho v bolném zármutku? Ženy nábožné a Máří Magdalena již záhy ráno viděly Jej, přišedše k hrobu pomazat tělo Jeho; i Petrovi se již byl ukázal. Proč mešká Pán tak dlouho a proč nepřichází *k ostatním všem apoštolům shromážděným?* — Proto, že i oni otálejí, nechtějíce věřiti, že vskutku Pán *vstal* z mrtvých. Ženy již velmi časně z rána přišly a hledaly Jej, a kdo hledá, nalezne, jak ujistiti ráčil sám Kristus Ježíš. Rovněž vyšel i Petr ke hrobu, aby se přesvědčil, zdali na pravdě se zakládá, co mu ženy zvěstovaly. I viděl, a přesvědčil se; Šimon Petr a nábožné ženy uvěřili ve z mrtvých vstání Páně, a proto zasloužili sobě tu milost, že Jej sami uviděli. *Ostatní apoštolové neuvěřili*, jak podotýká sv. evangelium, také nedočítáme se, že by byli vyšli k hrobu, aby aspoň viděli, že hrob prázdný jest, buď pro strach před židy anebo z malátné malomyslnosti.

Z toho vezměme sobě, drazí v Kristu, dobré naučení. Tážeš-li se, křesťane můj: proč váhá Kristus Pán přijíti k tobě a potěšiti tebe, když sklíčen jsi bolem a zármutkem, kdežto k jinému přichází, přinášeje mu pokoj do duše a do srdce milou útěchu? — O, viz a pozoruj, *zdali nechová se Pán k tobě asi tak, jak ty se chováš k Němu!* Ty *Ho nehledáš*, ty jsi jen zabrán sám do sebe, *a neutíkáš se k Pánu s živou vírou a nezvratnou důvěrou.* Ó, jak jsi váhavý — ba, řekl bych — jak chladný a lenivý v hledání Pána! Hle, jest doba velikonoční, a již uběhne co nevidět. Jiní už byli u stolu Páně, šli s toužebností k sv. přijímání — ty dosud váháš. Ty otálíš, a proto váhá i On přijíti k tobě; ó, kéž bys probral se z malátnosti a malomyslnosti své, prve než připozdí se a přikvapí večer v životě tvém, aby i Pán dříve mohl k tobě přijíti a tobě se ukázati! A proč jsi tak lhostejný, tak vlažný? Proto, že se ti nedostává *živé víry*, že stále *dáváš místa pochybnostem*, zdali také naplní Pán, co slíbil, že poddáváš se malomysl-

nosti a lhostejné nečinnosti. Hledej Pána a nalezneš Ho, věř pevně, a On tě osvítí!

Ježíš přišel a stál uprostřed nich, když dvéře byly zavřeny, poznamenává sv. evangelista Páně. Dvéře k naší duši jsou *naši smyslové*. Chceme-li, aby Ježíš Kristus přicházel k nám a v nás příbytek Svůj učinil, dlužno jest nám dbáti o to, aby tyto dvéře naší duše pečlivě byly zavírány. Neostříháš li smyslů svých, především očí a uší svých, budeš roztržit v mysli své, nebudeš dbáti hlasu vnitřního a vnuknutí Božího, jež k dobrému tě nabádá, a srdce tvé bude plno marných myšlének a žádostí a nebudeš míti pokoje. V duši klidné toliko a na mysli sebrané rád uhostí se Pán a přináší jí Své požehnání a Svou milost.

2. A v čem *záleží požehnání Kristovo?* Vizme, co přináší a dává učenníkům Svým! »*Pokoj vám! Jáť jsem! Nebojte se!*« tak promluvil k nim, když přišel a stál uprostřed nich. Každým slovem vlévá do srdcí jejich zvláštní útěchu.

»*Pokoj vám!*« Zdaliž není obsaženo v tomto slově jediném veškeré štěstí, blaho a požehnání, a čeho to ubohé srdce lidské zde na zemi sobě nejvíc přáti může?! Pokoj, hříchem zmařený, nám Kristus Ježíš opět získal — draze sice, velmi draze — Svou smrtí přehořkou na kříži. »Neb se zalíbilo Otci . . . aby skrze Něho smířil s sebou všecko, v pokoj uvodě skrze krev kříže Jeho, i co na zemi, i co na nebi jest.« Kolos. 1, 20. Tamť smířil lidstvo s Otcem rozhněvaným pro hříchy jejich a zjednal nám pokoj. Neboť co dělá člověka nejvíce nespokojeným a nešťastným? Jest to nepokojné, hříchem stížené svědomí a vášněmi rozervané srdce. »Neníť pokoje bezbožným, praví Hospodin.« Is. 48, 22. »Ale pokoj mnohý těm, kteříž milují zákon Hospodinův,« Ž. 118, 165; majíť pokoj s Bohem, jsouce v Jeho přízni a milosti; pokoj s bližními, neboť láska křesťanská je vede k tomu, aby křehkosti a vady jiných trpělivě nesli a za křivdy utrpěné se nemstili, nýbrž zlé dobrým spláceli; mají též pokoj sami s sebou, ježto zlé náklonnosti a vášně v sobě potlačují a sebe zapírají. Ó, vznešený to dar nebeský, svatý pokoj! Pane, přijď k nám a uděl nám tento pokoj, jehož svět dáti nemůže! Mámeť ho za dob našich rozháraných a rozvaděných tak velice zapotřebí: pokoj v srdcích, pokoj v rodinách, pokoj v dědinách a pokoj mezi národy!

Pán Ježíš přicházeje k nám udělí nám nejen Svůj pokoj, nýbrž přináší více ještě, přináší a dává nám *Sebe Sama*. Tenť jest smysl Jeho slov: »Jáť jsem, nebojte se!« Ó, jak potěšitelné jest to slovo! Naslouchej mu, křesťane můj, a ne jednou zaslechneš v duši své, kterak i tobě volá Pán: »Jáť jsem, neboj se!«

Kdykoliv přistupuješ k oltáři Páně a klaníš se Mu v nejsv. Svátosti, aneb jej přijímáš, zaslechneš milé jeho slovo: »Jáť jsem, neboj se!« — »Jáť jsem,« vykládá *sv. Jan Zlatoústý* slovo to, »Jáť jsem, kterýž povolal jsem vás, protože rád a štědře rozdávám Své milosti; Já, kterýž jsem vyvolil vás, protože rád odpouštím; Já, kterýž snáším vás, protože se rád smilovávám, Já, kterýž strpěl

jsem vás, že pouhá láska jsem, kterýž přijmu vás, že pouhá dobrota jsem.«

V kříži a utrpení jakémkoliv, i když citelně se nás dotkla ruka Páně, i tu uslyšíme týž hlas Jeho: »Jáť jsem, nebojte se!« »Jáť jsem tvůj Spasitel a Vykupitel, kterýž za tebe na kříži umřel, abys ty měl život; Jáť jsem, jenž navštívil jsem tebe tímto křížkem, ne abych tě trápil, nýbrž abych tě tříbil a zkusil, jako zkoušeno bývá zlato v ohni; Jáť jsem, jenž pokušení ta na tebe dopouští, ne abych tě k hříchu ponoukal, nýbrž abych ve ctnosti tebe utvrdil; Jáť s tebou jsem, neboj se! Jáť přemohl jsem svět a ďábla, a jako jsem zvítězil Já, tak i ty zvítězíš se Mnou a ve Mně! Protož slouží-li Mi kdo, následujž Mne — hledejž Mne: a »kdež jsem Já, tuť i Můj služebník bude« Jan 12, 26. Amen.

P. *Prokop Baudyš*, O. S. B.

Neděle II. po Velikonoci.

Církev od Krista založená není dílem lidí, nýbrž dílem božským.

»Já jsem pastýř dobrý.« Jan 10, 11.

Já jsem pastýř dobrý, dí o sobě božský Spasitel; a jest jím skutečně. Onť zná ovce Své — on je miluje a sice tak, že dal život svůj za ovce Své. Onť vodí ovce Své na dobrou a výživnou pastvu, neopouští ovcí a neutíká, přichází-li vlk, aby je polapil, ale brání je dávaje život Svůj za ně. A proto, že má takovou péči o ovce Své, také o ovčinec se postaral, a přeje si z toho srdce, aby všecky ovečky t. j. nesmrtelné duše lidské v něm hledaly a nalezly svou ochranu, svůj útulek a svou spásu. Víte všichni, nejmilejší v Kristu, že jest to Jeho Církev, Církev Boží, kterou s nebe přišel založit, kteréž dobyl Svou krví. Skut. 20, 28

O této Církvi Kristově budeme dnes a v několika příštích promluvách zběžně uvažovati. Za našich dnů, kde tolik útoků se činí se všech stran na Církev Boží i od samých údů její, nebude zajisté od místa, abychom se utvrdili v učení o Církvi a u víře »*v svatou Církev obecnou*«.

Víte, nejmilejší v Kristu, co Církev jest; ještě se dobře pamatujete na slova katechismu, jenž dí, že »*Církev obecná nebo katolická jest viditelná společnost všech pravověřících křesťanů, kteří jednoho učení vyznávají, jedněch svátostí užívají a římského papeže za svou nejvyšší viditelnou hlavu uznávají.*«

O této Církvi si dnes vyložíme:

I. *že jest od Krista Pána založena, a*

II. *že není dílem lidí, nýbrž dílem Božím.*

Pojednání.

I.

1. Že na světě skutečně taková viditelná společnost křesťanů stává, kteří papeže římského za svou viditelnou hlavu uznávají,

jednoho učení vyznávají a jedněch svátostí užívají, — to vidíme na své oči, a my sami jsme údové této společnosti, a žádný rozumný a vážný člověk nebude o tom pochybovati, totiž: Zdali pak tato společnost, kterou Církví nazývají, stávala také již před námi? Na to odpovídají a svědčí naši rodičové a předkové, kteří praví, že sami k této společnosti, k této Církvi již před námi náleželi. A co praví dějiny? — Ty nám vypravují a z pramenů neklamných svědectví vydávají, že společnost ta čili Církev stojí a stávala již po 19 věků.

Nuže, kde se vzala tato Církev? Od koho má svůj původ? Kdo ji založil?

Co kde křesťanů jest po veškerém světa oboru, každý z nich dovede nám odpověděti na tyto otázky, každý řekne: »*Církev tato, ku které se i já přiznávám, pochází od Pána Krista; Ježíš Kristus, Syn Boží a náš Spasitel, ji založil.*« A otážeme-li se předků našich, kterak oni soudili o tom, a tážeme-li se dějin světových, — nejinou dají i oni nám odpověď, než že *Ježíš Kristus Církev tu založil,* neboť před Pánem Kristem společnosti té nebylo.

V čem ale celí národové po celé věky takto se shodují, musí *nezbytně zakládati se na pravdě;* neboť jen v pravdě jest shoda, a kde počíná nepravda, tam jest rozkol.

Jest tedy skutečně Církev obecná neb katolická od Krista Pána založena.

2. Co nám dějiny světové o založení Církve vypravují, o tom vydávají svědectv také *současníci Kristovi.* Tito vypravují, kterak Ježíš Kristus v třicátém roce věku Svého Janem Křtitelem na poušti pokřtěn byv veřejně před zástupy lidu od Boha Otce a Ducha Sv. za Syna Božího prohlášen jest, kterak napotom všude Své nebeské učení hlásal, učenníky kolem sebe shromažďoval a z nich dvanácte apoštolů vyvolil — vypravují, kterak Simona Petra za hlavu všech ustanovil. Tito vrstevníci Kristovi, kteří Jej osobně znali a s Ním obcovali, dále vypravují, kterak odevzdal Petrovi a ostatním apoštolům Svou moc, již ku spáse lidstva Sám od Otce nebeského byl obdržel, kterak je vyslal, aby učení Jeho kázali, Mat. 28, 19., svatými svátosti přisluhovali, 1. Kor. 4, 1., těch pak, již uvěří a pokřtěni budou, ve společnost svou přijímali, je řídili v spravovali, Mat. 18, 18. Luk. 10, 16., oni též dosvědčují, kterak jim slíbil, že bude s nimi po všechny dny až do skonání světa, Mat. 28, 20., t. j. že sám zůstane hlavou neviditelnou všech, kteří v Něho uvěří a řízení viditelného náměstka Jeho, sv. Petra i nástupců jeho se podrobí. Mat. 16, 18. Jan 21, 15—17. — Nemůže tudíž zakladatelem Církve obecné či katolické *nikdo jiný býti, než Ježíš Kristus, Syn Boží.*

II.

1. Kristus Ježíš založil tuto Církev *z rozkazu a vůle Svého Otce nebeského;* a poněvadž *Sám Syn Boží byl pravý Bůh a*

člověk, není Církev Jeho *dílem lidí, nýbrž dílem Božím.* To dokazoval Sám Pán Ježíš nejednou, řka: »Sstoupil jsem s nebe, ne abych činil vůli svou, ale vůli toho, kterýž mne poslal.« Jan 6, 38. A opět: »Můj pokrm jest, abych činil vůli Toho, kterýž mne poslal, abych konal dílo Jeho.« Jaň 4, 34. On veřejně o Sobě pravil, že »sám od sebe ničehož nečiní, jediné co uzří, že činí Otec,« Jan 5, 19.; »že naplňuje to, co proroci o něm mluvili.« Luk. 24, 25. Proroci ale předpovídali o budoucím Mesiáši, že založí na zemi království Boží, království, v němž budou se »lidé Bohu klaněti v duchu a v pravdě.« Jer. 31, 32.

2. Na doklad toho, že Syn Boží a pravý Bůh jest, a slovo i dílo Jeho že božského jest původu, činil mnohé zázraky, jakýchž činiti může toliko Bůh, jakož i sami současníci doznati musili. »*Mistře,*« *dí Jemu jeden vážený* měšťan a člen městské rady, jménem Nikodém, »*Mistře, víme že jsi od Boha přišel, — nebo žádný nemůže těch divů činiti, kteréž ty činíš, leč by Bůh byl s ním.*« Jan 3, 2.

Na tyto divy své odvolával se Kristus Pán jako na důkazy božského poslání Svého vůči nejúhlavnějším nepřátelům Svým, a nikdo z nich neodvážil se Jemu v tom odpírati. Jan 5, 36. — 10, 37. 38. Nepřátelé Kristovi dobře cítili pádnost důkazů těch, a proto nemohouce jich vyvrátiti, Jeho samotného lapiti hledali.

Tak počínají sobě až podnes nepřátelé Církve sv. Nemohouce ji z nepravdy usvědčiti, užívají proti ní hrubé lži a násilí, kde a jak jen mohou ji utiskujíce a v právech zkracujíce.

3. Že Církev Kristova *není dílem lidí, nýbrž dílem Božím,* to dokázal Kristus Pán zázrakem nade vše jiné vynikajícím, — *Svým slavným z mrtvých vstáním.* Z mrtvých vstání Kristovo jest *nezvratným důkazem* pro božskou pravdu a božský původ všeho toho, čemu On učil a co činil. Kdyby byl Kristus nevstal z mrtvých, mohlo by snad býti dílem pouze lidským, co konal, a marným, co zaslíbil. 1. Kor. 15, 14. 17. Ale Kristus Svou vlastní mocí vstal z mrtvých; ani kámen veliký na dveřích hrobových, ani pečeť úřední nemohla Mu překážeti, ani žoldnéři u hrobu stráž mající. Vstalť z mrtvých, aby dokázal, že jest Syn Boží a pravý Bůh, že učení Jeho jest učení božské a Jeho dílo že jest dílo Boží. *Protož i Církev Jeho není dílem lidí, nýbrž jest dílem Božím.*

4. Církev jest *duchovní budova,* Bohem Samým na zemi vzdělaná, jíž moci pekelné nepřemohou. Stavělť ji Sám Syn Boží, věčná Moudrost, na božském základě. Tato nerozborná pevnost Církve sv. již na počátku svém se osvědčila. Neboť, jakmile povstala první obec křesťanská v Jerusalémě, shlukla se proti ní veškerá zloba zvrhlého a od Boha zavrženého židovstva. Petra jali a uvrhli do žaláře, Štěpána ukamenovali, Jakuba sťali; — Církev ale nezbořili; tať *stojí na základě božském.* Mat. 7, 25.

5. Petr, chudý a neznámý rybář, ubírá se do světového velkoměsta Říma. Mají tam své chrámy bohové téměř celého pohanstva, — tam soustředěna osvěta a vzdělanost pohanská, neméně i veškerá moc světovládného pohanského císařství. — Kam

jdeš, Petře? — Co tam zamýšlíš? — Jde, aby tam *naproti císařskému paláci vztyčil prapor kříže.* Zuří proti němu krvelačný císař Nero, i proti všem křesťanům, jakoby peklem poštván byl. Mečem i ohněm žene se útokem proti Církvi; křesťané na potkání jsou vražděni, o jmění olupováni, z vlasti vyháněni, obě knížata apoštolská, sv. Petr a sv. Pavel, smrtí mučennickou odpraveni, — ale základy Církve se nepohnuly — *ona jest dílo Boží a ne dílo lidí.*

6. Veškeré síly své, jimiž druhdy národy a říše si podmaňoval, vyčerpal Řím za tři sta let nadarmo proti Církvi Kristově. — Ukrutný *Dioklecián* již si lichotil, že nad ní zvítězil, — ale za několik let po jeho smrti zatřpytil se na samém Kapitolu, jakož i na koruně samých císařův, *kříž Kristův.* — Nemůžeť býti vyvrácena Církev Kristova, *poněvadž jest dílo Boží.*

7. Mocnosti pekelné ale ještě od boje neustaly. Čeho nedosáhly hrubým násilím, domnívaly se, že podaří se jim dosáhnouti *lží a blátem.* Povstali ze samého lůna Církve různí *bludaři a kacířové,* kteří jako dravci vrhali se na svou vlastní matku, jakoby ji udáviti chtěli. Ale nadarmo; bludy a kacířstva jedno po druhém zmizely, a Církev Kristova podnes stojí, proto *že jest vzdělána na základech božských* — ona jest dílo *Boží a ne dílo lidí.* Jest tomu skoro devatenáct věků, co založil Kristus Církev Svou, a neminulo ani století, aby se nevalily kruté bouře proti ní, hrozíce jí nezbytnou záhubou, tak že by již dávno byla musila zahynouti, kdyby byla pouhým dílem lidí. Církev však dosud stojí pevně a nezvratně na důkaz, *že jest původu božského a dílem Božím.* Až podnes plní se na Církvi Kristově slovo Gamalielovo v radě židovské pronesené: »Jestliže jest z lidí dílo toto, rozprchneť se; pakli jest Boha, nebudete moci toho zkaziti.« Skut. ap. 5, 38. Devatenácte věků pracovala zloba lidská na záhubě Církve Kristovy, a dosud ničeho nesvedla. Nejsou-liž to patrné důkazy, *že z Boha jest dílo toto, a ne z lidí.* — Tak ani útoky proti Církvi v naší době se zvláštní prudkostí obnovené nic nezmohou, z téže příčiny, *že jest ona dílo Boží.*

Je-li tedy Církev Kristova dílo Boží, jak jsme se o tom přesvědčili, pak jest, nejmilejší v Kristu, *naší povinností, abychom ji v úctě měli a jí sobě nade vše, jako díla Božího vážili a upřímně z celého srdce z toho se radovali, že nás Bůh beze vší zásluhy přijal do této Církve Své, kde nám poskytuje všeliké vhodné prostředky k našemu spasení.*

Jest to zjev skutečně nepochopitelný, kterak může křesťan katolický, jenž byl jedenkráte přišel ku poznání, *jakou důležitost a jaký význam má Církev Kristova pro veškeré lidstvo vůbec, i pro jednotlivce zvlášť,* — tak se zapomenouti, že k Církvi té stává se lhostejným, chladným — ba, co dím — že Církev svou *nenávidí, ji haní, — ano, jí se zříká!* — Neví snad ani sám, do jak velikého nebezpečí se vrhá, že ztratí spásu duše své. Pravdivé jest zajisté slovo onoho světce z prvních křesťanských dob, že, »*kdo nemá Církev za matku, nebude míti Boha za otce.*« A přece

jest za našich dnů mnoho takových lhostejných a chladných křesťanů, ba i odpadlých!

Modleme se za ně, aby je Bůh osvítiti a od takového neštěstí uchrániti ráčil; — modleme se i za sv. Církev, aby Bůh království Své na zemi, jakož i v duších jednotlivých rozšířiti a upevniti ráčil. »Přijď k nám království Tvé!« Amen.

P. *Prokop Baudyš*, O. S. B.

Neděle III. po Velikonoci.

Že není spasení lidem, než jedině v Kristu a v Církvi Jeho.

»Tať jest milost, v Kristu Ježíši, Pánu našem.« 1. Petr 2, 19.

Nejmilejší v Kristu! Dnešní epištola vyňata jest z pastýřského listu *prvního papeže Církve Kristovy — sv. Petra.* Kdo slova této epištoly pozorně čte aneb čísti slyší, musí býti pohnut a doznati: *to nejsou slova lidská, to jsou slova Boží — tak může jen mluviti a psáti, kdo veden jest Duchem Sv.* Věřte, nejmilejší v Kristu! kdyby ode dneška všichni lidé všech stavů od císařův a králův, nejvyšších úředníků jejich až do nejposlednějšího poddaného, od nejbohatšího milionáře až do jeho nejposlednějšího dělníka a posluhy, od těch, kteří bydlí v nádherných palácích až do nejposlednějších baráčníků, slovem: *kdyby všichni lidé ode dneška přijali zásady a myšlénky sv. Petra v této epištole vyslovené za své vlastní, a dle nich a dle naučení jeho se řídili,* — věřte mi, že by pojednou *zmizely všecky zmatky a nedostatky z nynější společnosti lidské, a byl by místo těch poměrů opravdu neutěšených na zemi pravý ráj.* Chci vás jen na některé hluboké myšlénky upozorniti: Kdyby na př. všichni lidé o sobě věděli a skrz na skrz o tom přesvědčeni byli, že *jsou toliko příchozí a pohostinu na tomto světě, putujíce neustále, ať chtějí neb nechtějí, na věčnost nekonečnou,* rcete sami, zdaliž shromažďovali by tak lakotně ten mamon pozemský, na němž lpí nezřídka na tisíce hříchů proti spravedlnosti, proti Bohu a proti bližnímu, s nímž se zde jen bídně plahočí, a z něhož nevezmou s sebou na věčnost nic, než podpal k ohni pekelnému? Dále, kdybychom všichni podle učení prvního našeho papeže sv. Petra »*zdržovali se od tělesných žádostí, kteréž bojují proti duši, a měli obcování mezi lidmi dobré, aby spatřujíce dobré skutky naše nemohli nám nic zlého vyčítati, ale velebiti z toho Boha,*« pak věřte, nebylo by mezi námi žádných hrubých nepravostí, nebylo by žádných lenochů, žádných opilců, žádných marnotratníků, žádných rváčů, žádných smilníků, žádných cizoložníků a p., neboť všecky tyto nepravosti mají *počátek a původ svůj v nezřízených a nezkrocených žádostech.* Kdyby králové a knížata, a abychom užili pojmenování moderních, kdyby i sbory zákonodárné byly si vědomy, jak tomu chce týž apoštol, že jsou *zástupci Boží,* a že mají vykonávati *svrchovanou vůli Boží* a ne pouze vůli svou,

mnohdykráte dosti pokaženou: zdali nebyly by všude vlády spravedlivé a svědomité, zákony moudré, společenské poměry klidné a příjemné? Kdyby služební, jak chce tomu sv. apoštol, *poddáni byli pánům pro Boha a ve svědomí*: rcete, zdaliž by bylo tolik stížností na neposlušnost a nepodajnost u osob služebných a jiných podřízených?

Hle, nejmilejší v Kristu! Nebyl by to na světě pravý ráj? Zajisté! ale proč toho není mezi námi, proč vidíme spíše pravý opak? I na tuto otázku odpovídá nám sv. apoštol; on praví, takový život že jest *milost, dar veliký — a to v Kristu Ježíši, Pánu našem.* A to jak ve věcech časných, tak v záležitostech naší duše. Ano, jen v Kristu Ježíši, jen v Jeho učení, a poněvadž toto neporušené chová se jen v Jeho Církvi, tedy *jen v Kristu Ježíši a v Jeho Církvi jest naše spása.* O tom se s pomocí Boží dnes přesvědčíme.

Pojednání.

I.

1. Že *jedině v Kristu Ježíši jest naše spása,* a že *kromě Krista není žádné spásy lidem,* to Sám Syn Boží zřejmě pověděl, řka: »Já jsem cesta, a pravda i život. Žádný nepřichází k Otci, než skrze mne.« Jan 14, 6. Kdo přijde k Otci, jest spasen, kdo nepřijde k Otci, nemá spasení, jest zavržen, k Otci ale, čili k spasení žádný nepřichází, *než jedině skrze Krista.* Jen *jedna cesta* jest k nebi, kdo tam chce dojíti, musí ji znáti a po ní kráčeti, a tou jedinou *cestou jest Kristus.* Jen *jedna jest pravda,* kteráž ke spasení vede, jako jest jeden toliko Bůh, a touto jedinou *pravdou jest Kristus.* Jakož *jeden toliko jest Otec* na nebi, jenž mrtvé křísí a oživuje, Jan 5, 21., takť jest i jeden *toliko život nadpřirozený,* jen *jedna nadpřirozená oživující milost,* a tať jest *milost v Kristu Ježíši, Pánu našem. Mimo Krista není cesty, není pravdy, není milosti, není života, není spásy.*

Jest jen *jedna brána,* kterou se vchází do života věčného, a tou branou *jest opět jen Kristus:* »Já jsem dvéře. Skrze mne vejde-li kdo, spasen bude.« Jan 10, 9. *Jen jeden jest, jenž dává moc a sílu ku konání nadpřirozených* dobrých skutků, a *ten jediný jest opět Kristus.* Onť jest ten vinný kmen pravý, jenž dává ratolestem s Ním spojeným potřebnou šťávu, t. j. *nadpřirozenou sílu k dobrým skutkům.* »Jáť jsem vinný kmen, vy jste ratolesti, kdo zůstává ve mně, a já v něm, ten nese ovoce mnohé: neboť beze mne nemůžete ničeho učiniti. Jestliže kdo ve mně nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolest, i uschne, a seberou jej a uvrhnou na oheň a hoří.« Jan 15, 5. Tať jsou slova Kristova, z nichž jest patrno, že *bez Něho lidem není spásy!*

2. Že *jedině v Kristu Ježíši jest naše spása,* o tom pevné měli přesvědčení Jeho *apoštolové.* Když vykládal učení Své o nejsv. Svátosti oltářní, a někteří z učenníků Jeho odešli nemohouce učení to pochopiti, tedy řekl Ježíš ke dvanácti: »Zdaliž i vy chcete odejíti?« I odpověděl Jemu Simon Petr: »Pane! ke komu půjdeme? tyť

máš slova života věčného. My jsme uvěřili a poznali, že jsi ty Kristus, Syn Boží.« Jan 6, 67—69. Protož také směle a neohroženě stojíce uprostřed radních a starších hlavního města Jerusaléma vyznali řkouce: »Tentoť Kristus Ježíš jest ten kámen, kterýž zavržen jest od vás, stavitelů, kterýž učiněn jest v hlavu úhelní: a není v žádném jiném spasení; neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, skrze kteréž bychom měli spaseni býti.« Sk. ap. 4, 12. Slyšeli jste řeč apoštolskou? Můžete o ní pochybovati? A co dí apoštol národů, sv. Pavel? »Jedenť jest prostředník mezi Bohem a lidmi, Kristus Ježíš, kterýž dal sebe samého na vykoupení za všecky.« 1. Tim. 2, 5.

A suďte sami, zdali by byli sv. apoštolové tolik se namáhali, zdali by byli až do únavy pracovali, aby všem lidem hlásali Ježíše Krista ukřižovaného, zdaliž by byli i život a krev svou nasadili pro tuto víru, kdyby byli neměli pevného přesvědčení, *že v žádném jiném není spasení dáno lidem, než v Ježíši Kristu.* A měla by horlivost o spásu duší vůbec nějakou cenu, bylo by jméno »křesťana« jméno čestné, a byl by kříž, kterým se znamenáme, ještě nějakou pro nás ozdobou, *kdybychom bez Krista a bez kříže Jeho mohli spaseni býti?*

Jest tudíž jediné *milost a spasení v Kristu Ježíši, Pánu našem, a mimo Krista i Jeho Církev není spásy.*

II.

1. Nejmilejší v Kristu! *Církev Kristova jest na celém světě živoucí a mezi lidmi působící Kristus.* Toto působení Církve Kristovy není nic jiného nežli pokračování v onom vykupitelském díle, jež počal Kristus Pán, když s nebe na zem sstoupil, a které povede dále skrze sv. Církev ku spáse lidstva až do skonání světa. Církev tedy *jest* **učící**, *lidstvo* **posvěcující** *a ku spáse* **vedoucí** *Kristus.* Onť celé spásonosné učení Své v této Církvi Své uložil a ji osvítil, aby mu dobře rozuměla a je správně vykládala, a *to jen výhradně Své Církvi,* protože založil *jen jednu jedinou Církev a ne více.* — *Své Církvi* odevzdal poklady milostí, jež umučením a přehořkou smrtí Svou lidstvu byl vydobyl, a *jen skrze ni milosti* ty věřícím Svým rozdává, neboť jen *v Církvi Své* ustanovil řád, jímž by se svatými svátostmi platně přisluhovalo. *Jí, a jedině jí,* udělil nadpřirozenou moc, aby věřící na cestě spasení řídila a vedla. Tuto nadpřirozenou pastýřskou moc odevzdal *Svým apoštolům* a nikomu jinému — ani kněžím židovským ani žádnému králi ani císaři aniž žádnému mocnáři. A protož jako *není spásy bez Krista a mimo Krista* tak *rovněž není spásy bez Církve a mimo Církev Jeho.* A Církev Kristova v plné míře může říci o sobě podobně jako Kristus: »Já jsem cesta, a pravda i život. Žádný nemůže přijíti k Otci než skrze mne.«

2. Tak smýšlejí, takové přesvědčení o Církvi Kristově mají pravověřící křesťané. Proto napsal *sv. Cyprián* (de unit. Eccl.) ono vážné slovo (»Habere non potest Deum patrem, qui Ecclesiam

non habet matrem. Si potuit evadere quispiam, qui extra arcam Noe fuit; et qui extra Ecclesiam foris fuit, evadet?« Nemůže míti Boha za Otce ten, kdo nemá Církve za matku. A jakož nemohl za času Noe nikdo zachován býti, kdo se nacházel mimo archu, tak nebude spasen, kdo se nachází mimo Církev, kdo není živým údem Církve Kristovy. A *sv. Augustin* jakoby byl nazíral na naše doby, když napsal (Serm. ad Caes.): »Extra Ecclesiam totum habere potest praeter salutem. Potest habere honorem, potest habere sacramentum, potest cantare alleluja, potest respondere Amen, potest Evangelium tenere, potest in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti fidem habere et praedicare; sed nusquam nisi in Ecclesia catholica salutem poterit invenire.« — Všecko může míti, kdo je mimo Církev, jenom spasení ne. Může míti čest, může míti svátost, může zpívati alleluja a odpovídati: amen, může míti evangelium, může míti víru v nejsv. Trojici a ji kázati — ale spasení nenalezne nikde jinde, než jen v Církvi katolické.

3. Tak tedy skutečně zatracujeme všechi, kteří mimo Církev katolickou žijí a umírají, jak nám jinověrci předhazují? — Nikoliv, moji drazí, *my nezatracujeme nikoho;* — neboť my nepravíme aniž chceme rozhodovati o tom, *kdo bude spasen,* nýbrž my pravíme, **kterak** *může kdo jedině býti spasen.* O tom, *kdo bude spasen, rozhoduje jedině Bůh Sám,* Jenž zná každého srdce a ledví. Mnozí z jinověců, nacházejíce se bez vlastní viny mimo Církev, a majíce náboženství, v němž se zrodili, za jedině pravé, náležejí *srdcem zajisté k Církvi Kristově* a dojdou spasení.

Patří nám ale přece snad výtka *náboženské nesnášelivosti,* kterou nám katolíkům dávají jinověrci? — My katolíci jinověrcům *neubližujeme, víry jejich netupíme,* jako to činí jinověrci nám, ani *hádek náboženských nevyvoláváme,* a tudíž výtky nesnášelivosti nezasluhujeme. Říká-li se nám však, že jsme nesnášelivými *proto, že prohlašujeme Církev Kristovu za jedině pravou, kteráž jedině má pravé prostředky od Krista Pána, bez nichž nelze spasení dojíti,* pak tuto výtku klidně přijímáme; neboť pak jest to *nenášelivost pravdy,* která nesnese vedle sebe *lži a bludu,* chtějí-li býti s pravdou stejně oprávněny, neboť *pravda může býti jen jedna,* a co není pravdou, jest bludem, nepravdou, lží; pak jest to *nesnášelivost samého pravého a živého Boha.* Rcete sami, jaký byl by to bůh, který by vedle sebe trpěl i jiného boha? Nebyl by ani jeden ani druhý bůh pravý. — *Jest to nesnášelivost samého Krista,* který jsa pravý Bůh, nemůže ztrpěti vedle sebe a proti sobě *Beliala. Co nás spasí,* víme, Kristus nám to pověděl, a my Mu na slovo věříme, a stojíme na tom, co On řekl. — *Kdo ale spasen bude,* to ví jen On, a o tom my souditi a rozhodovati ani nechceme.

4. Z toho poznáváte, nejmilejší v Kristu, že ten *dopouští se velikého a těžkého hříchu,* kdo jsa údem Církve Kristovy, od *ní odpadne, z ní vystoupí.* Hřeší proti Vykupiteli svému, poněvadž *Jeho Samého se zříká,* kdo Církví Jeho pohrdá. Prohřešuje se

proti pravdě, ježto bludu přednost dává před pravdou a touto pohrdá. Prohřešuje se *proti své vlastní duši*, protože ji vydává v nebezpečí věčného zahynutí.

* * *

Ó, jak veliké jest to *dobrodiní od Boha*, že nám dal zroditi se a vychovánu býti v *lůně pravé Církve Kristovy*, naší duchovní matky: *tať jest milost veliká v Kristu Ježíši, Pánu našem.* Važme sobě nade vše milosti této a děkujme za ni Bohu všemohoucímu. Co dí Písmo o Moudrosti božské, možno obrátiti i na Církev: »Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa, et innumerabilis honestas per manus illius.« Spolu pak s ní přišlo mi všecko dobré, a nesčíslná čest skrze ruce její. Moudr. 7, 11. Čím více usiluje zloba světa nás odtrhnouti od Církve Kristovy, tím více k ní přilněme, *obcování mezi novověkými pohany majíce dobré, aby v tom, v čem utrhají nám jako zločincům, byli zahanbeni a spatřujíce dobré skutky naše, velebili Boha v den navštívení*, když Bůh i nad nimi se smiluje a Svou milostí je osvítí a je přijme do ovčince Svého, aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř. *Nebo tať jest milost v Kristu Ježíši, Pánu našem.* Amen.

P. *Prokop Baudyš*, O. S. B.

Neděle IV. po Velikonoci.

Úřad učitelský ve sv. Církvi.

»Když pak přijde ten Duch pravdy, naučí vás všeliké pravdě.«
Jan 16, 13.

Zármutek naplnil srdce apoštolů, když mluvil k nim božský Mistr jejich o Svém odchodu k Otci. A jak by se nermoutili, slyšíce, že opustí je Ten, kteréhož milovali, pro Něhož všecko na světě opustili? Ujišťuje jich sice, že jim jest užitečno, aby odešel, ale toho oni nepochopují nyní. Oni jsou si vědomi předobře, jak těžký úkol vložil na ně Pán, když na Petrovi jako na skále, a na ostatních, jako na sloupech, založil Církev Svou, a jim přikázal, aby jdouce po všem světě kázali všemu stvoření, křtili a učili je zachovávati všecko, cožkoliv slyšeli z úst Jeho. — Ovšem, kdyby byl Ježíš s nimi, jako byl až dosavade, pak by se nebáli, pak by s chutí dali se do práce s tím vědomím, že mají moudrého rádce a mocného ochránce při sobě, na Jehož pomoc mohou se bezpečně spolehnouti v každý čas a ve všech okolnostech! Ale nyní chce je opustiti dobrý Mistr: kdo bude jim v pochybnostech raditi, kdo rozum a paměť jejich síliti, aby učení Kristovu dobře rozuměli, nic z něho nezapomněli, dobře je lidem vykládali, lidi pravou cestou k věčnému spasení vedli, a v ničem ani sami nepobloudili, ani se od jiných na cesty bludné zavésti nedali?

O, nermuťte se, aniž se strachujte, dobří apoštolové! Mistr váš odejde sice, ale On vás neopustí; *On pošle vám utěšitele,*

Ducha Sv., Ducha pravdy; když pak přijde ten Duch pravdy, naučí vás všeliké pravdě! Ano, nejmilejší v Kristu! tak moudře opatřil Pán Ježíš Církev Svou: *On uložil v Církvi Své skrze Ducha Sv. všelikou pravdu a svěřil jí úřad, aby totiž neklamně a neomylně učila pravdě té všecky národy.* O tom se dnes přesvědčíme, a uvidíme, že jest Církev Kristova:

I. *Učitelkou všeliké pravdy,*
II. *neklamnou učitelkou všeliké pravdy.*

Pojednání.

I.

1. *Kristus Pán uložil v Církvi Své skrze Ducha Sv. všelikou pravdu, již z rozkazu Otce nebeského lidem hlásat s nebe přišel.* A pravdy ty *dlužno věděti a věřiti každému, chce-li se líbiti Bohu a spasení dojíti.* Vizme, kterak mluví v příčině té Kristus Pán k apoštolům a pozorujme bedlivě každé slovo Jeho. *Sv. Jan* zaznamenal v 15. kapitole svého evangelia toto: »Již vás nebudu nazývati služebníky; neb služebník neví, co činí Pán jeho: ale nazval jsem vás přátely; nebo *všecko,* což jsem koli slyšel od Otce svého, oznámil jsem vám. Ne vy jste mne vyvolili, ale já jsem vyvolil vás, a postavil jsem vás, abyste šli, a užitek přinesli, a užitek váš aby zůstal.« Jan 15, 15. »Když pak přijde ten Duch pravdy, naučíť vás *všeliké pravdě.*« Jan. 16, 13. A jinde praví: »Utěšitel pak, Duch Svatý, kteréhož pošle Otec ve jménu mém, tenť vás naučí *všem věcem,* a připomene vám *všecko,* cožkoli jsem mluvil vám.« Jan 14, 26.

Nejmilejší v Kristu! Má-li Církev Kristova takováto zaslíbení, pak může, ano ona má tu povinnost, aby předstoupila a směle hlásala učení své všemu světu a žádala ode všech, aby věřili učení tomu. Neboť *učení její není učení lidské, nýbrž jest* **slovo Boží**; její pravdy nejsou *smyšlení lidská, nýbrž pravda božská;* a ona chová v lůně svém ne *toliko pravdu některou,* nýbrž *všelikou pravdu,* poněvadž *Duch Sv. učí jí* **všeliké** *pravdě.*

2. Co tedy člověku o Bohu a povinnostech k Němu *věděti a věřiti třeba, to všecko svěřil Ježíš Kristus Své Církvi, a to pro všecky věky.* Velmi rozmanité jsou *poměry jedněch k druhým* ve společnosti lidské, a z poměrů těch povstávají různé *vzájemné povinnosti,* jimž říkáme *povinnosti k bližnímu.* O všech těchto povinnostech *Církev nás náležitě poučí,* neboť ona chová v sobě všelikou pravdu. Různé jsou *též povinnosti, jež máme k sobě samým;* i ty nám Církev svatá vyloží a o jejich plnění nás poučí. *Jsou též důležité povinnosti,* jež mají k sobě navzájem *jednotlivé vrstvy* společnosti lidské; jsou to povinnosti sociální. Které to *povinnosti jsou, a jak jim dlužno dostáti,* o tom, jak známo, vedou se již dávno učené hádky, které vyvolaly tak zvanou *sociální otázku,* o jejíž konečné rozřešení darmo sobě hlavy lámou státníci a učení mužové všech národů, protože nechtějí poslechnouti

rad a učení Církve Kristovy, kteráž má jediná od božského zakladatele svého vhodné prostředky, aby neblahé poměry povstalé v lidské společnosti urovnala. Důkazem toho jest onen okružní list, jejž vydal svého času *nynější sv. Otec o řešení této nejpalčivější otázky sociální.* Všickni se tehdáž obdivovali hluboké moudrosti jeho, ale málo kteří moudrého hlasu toho chtějí slyšeti. — O všech lidských poměrech a povinnostech z nich se vyvinuvších může nám dáti Církev sv. spolehlivé poučení a pokyny, neboť jí *svěřil Kristus Pán poklad moudrosti a všeliké pravdy,* aby z něho vybírala staré i nové vždy v pravý čas.

3. Jaká to pro nás, nejmilejší v Kristu, *útěcha,* když víme, že všelikou pravdu k spasení našemu potřebnou *nalezneme v Církvi svaté.* Není nám třeba po pravdě té dlouho se sháněti neb daleké cesty podnikati, ani namáhavá studia konati: Církev sv., kterou vždycky a všude máme s sebou, poučí nás o všeliké pravdě a dá nám radu spolehlivou ve všelikých pochybnostech. Ona jest studnicí vody živé, z níž bez přestání prýští prameny pravdy nebeské; kdo žízníš po pravdě, přistup, a nasycena bude duše tvá. — »Omnes sitientes venite ad aquas, et qui non habetis argentum, properate, emite et comedite: venite, emite absque argento et absque ulla commutatione vinum et lac . . .« »Inclinate aurem vestram, et venite ad me: audite et vivet anima vestra. Ecce testem populis dedi eum, ducem ac praeceptorem gentibus.« Is. 55, 1—4. Takto překrásně mluvil Hospodin o Církvi Své ústy proroka Isaiáše. Jako zaslíbeného Mesiáše, tak i Církev Jeho dal Hospodin Bůh »*za svědka, za vůdce a přikazatele národům.*« V tomže smyslu i *sv. Ireneus* (adv. Haer. l. 3. c. 4.) dí překrásně: »Non oportet apud alios quaerere veritatem, quam facile est ab Ecclesia sumere, cum apostoli quasi in depositarium plenissime in eam contulerint omnia, quae sunt veritatis, ut omnis, quicunque velit, sumat ex ea potum vitae.«

II.

1. Církev sv. jest nejen učitelkou všeliké pravdy, ona jest i *učitelkou neklamnou, t. j. ona nemůže v učení svém ani sama zblouditi, aniž může někoho v blud uvésti.* Církev nemůže se mýliti nebo poblouditi ve *svém učení,* nemůže poblouditi neb mýliti se v *přisluhování sv. svátostmi,* ona se nemůže mýliti nebo poblouditi v *řízení a vedení věřících po cestě k spasení.* Že tak tomu chtěl božský zakladatel její zřejmě vysvítá z Jeho slov, když k Petrovi pravil: »Jáť pravím tobě, že ty jsi Petr, t. j. skála, a na té skále vzdělám Církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou.« Mat. 16, 18. — Nemohl by byl ale Kristus Pán nikterak říci o Své Církvi, že jí brány pekelné, čili moci pekelné, jež jsou lež, klam a blud nepřemohou, — kdyby možné bylo, aby Církev hlásala a vydávala něco za dílo božské, co jest pouhým dílem lidí; kdyby Církev jinak vykládala slovo Boží než v tom smyslu, jak Bůh Sám jemu rozuměti žádá; kdyby jiná pravidla mravů ze slova Božího

vyvozovala, než jak tomu chce Bůh; — nemohl by Kristus nikterak říci o Své Církvi, že brány pekelné jí nepřemohou, kdyby možno bylo, aby Církev jinými svátostmi a jiným způsobem věřícím přisluhovala, než jak Kristus Pán Sám ustanovil, tak že by věřící nebyli účastni těch milostí, kterých jim Kristus Pán Svými svátostmi chtěl uděliti. Nemohl by Kristus o Své Církvi tvrditi, že brány pekelné jí nepřemohou, kdyby ona podléhala v zřízení svém zákonům lidským a ne zákonům Božím, jak Kristus Sám je ustanoviti ráčil, a kdyby místo ustanoveními od Krista Pána zřízenými mohla řízena a spravována býti Církev sbory zákonodárnými, jak kde v kterém státě se nalézají. Jak plitké a sypké byly by základy Církve Kristovy, kdyby ona v těch a podobných věcech byla na vahách, v nejistotě, anebo docela mohla se mýliti nebo poblouditi. Rcete sami, drazí v Kristu, možno-li sobě pomysliti, že *by Kristus, Syn Boží, na takových základech Církev Svou založil?* — Odstup to od nás, na cos takového jen pomysliti!

2. Jděme však ještě dále. Podle učení *sv. Pavla* jest Církev **duchovní neb tajemné tělo** *Ježíše Krista*, a *On jest jeho hlavou.* Kdyby Církev mohla zblouditi neb se mýliti, padal by blud a *omyl na Samu hlavu Ježíše Krista,* neboť všeliké úkony údů ostatních na těle řídí hlava, a ta jest jaksi za všecko zodpovědna. Hlavou Církve neviditelnou jest Kristus, Jenž jest věčná a neskončená pravda: *zdaliž mohl by připustiti Kristus,* od Něhož všecken život na údy těla duchovního se vylévá, *aby podrobeno bylo lži a omylu?*

3. Kristus Pán slíbil Církvi Své, *že při ní zůstane po všecky dny — až do skonání světa:* On Sám jest a bude při ní, když ona hlásati bude *lidem Jeho učení,* On jest a bude při ní, když bude *udělovati sv. svátosti,* když *říditi a spravovati bude věřících na cestě k spasení:* »Aj, já s vámi jsem po všecky dny, až do skonání světa.« Tať byla poslední Jeho slova na zemi! Mat. 28, 20. A Kristus Pán že by toho zaslíbení splniti nemohl, či nechtěl? Obojí jen sobě pomysliti bylo by rouhavé. Nebyl by ale Kristus zaslíbení Svého splnil, kdyby dopustil, že by Církev Jeho mohla blouditi a se mýliti!

4. Jak jsme v dnešním sv. evangeliu poznali, *slíbil Kristus Pán Církvi Své Ducha Sv., jenž jest Duch pravdy:* »Já prositi budu Otce, a jiného utěšitele dá vám, aby s vámi zůstal na věky, Ducha pravdy . . tenť u vás zůstane, a u vás bude. Když pak přijde ten Duch pravdy, naučíť vás všeliké pravdě.« Jan 14, 16; 16, 13. Kde jest ale Duch pravdy, nemůže činiti, než skutky pravdy, nemůže mluviti, než slova pravdy, nemůže býti než pravda; kde on jest, nemůže býti zároveň blud a klam!

5. Jakž ale, řekne někdo, *mohli povstati v Církvi bludaři a kacíři,* je-li Církev neomylná? — O těch sluší říci, co řekl o nich již *sv. Augustin:* »Vyšli z nás, ale nebyli z nás!« — A protož ihned vyslovila Církev proti bludům, jakmile se objevily, jasně učení své, bloudících napomenula, aby své bludy opravili, a jestli

tak učiniti se zdráhali, z Církve je vyobcovala, t. j. veřejně a slavně prohlásila, že jejich *učení neshoduje se s učením Církve, a že neuznává je za své údy, pokud svého bludného učení se nezříkají a učení Církve se nepodrobí.* Toť zajisté nový důkaz, jak Církev sv. si toho vědoma jest, že v učení svém nemůže poblouditi.

Proto, nejmilejší v Kristu, *takové sbory náboženské,* které sobě také název »církve« osobují, ale různá učení vzájemně si odporující v sobě trpí, nemohou býti církví Kristovou, »kdež není účastenství spravedlnosti s nespravedlností, kdež není společenství světla s temností, kdež není jakéhos sblížení Krista s Belialem.« 2. Kor. 6, 14.

* * *

Pravda jest tedy nezvratná, co řekl svatý apoštol Pavel o »Církvi Boha živého, že jest sloup a utvrzení pravdy.« I. Tim. 3, 15. Tím byla Církev Kristova, tím jest a bude vždy, až do skonání světa. Protož pevně se držme učení sv. Církve — *ona nemůže poblouditi, ani nás v blud nějaký uvésti;* podrobujme se vždy jejím ustanovením ochotně a pokorně. Ať nám za to spílají nevolníků, ať nás kaceřují a cokoliv proti nám mluví! — *My víme, komu jsme uvěřili,* my víme, že pravda, byť i potlačována byla bludem, *konečně přece zvítězí,* a že se naplní slovo Kristovo: *A bude jeden ovčinec a jeden pastýř!* Amen.

P. *Prokop Baudyš,* O. S. B.

Svědomí.

Sedm postních řečí od **Antonína Hoffmanna,** kooperatora na Král. Vinohradech.

VII.

Svědomí dobré — poklad nejdražší.

(Na Velký pátek.)

»Blahoslavení neposkvrnění na cestě, kteříž chodí v zákoně Hospodinově.«
Ž. 118, 1.

»Den dnešní hodí se jediné k pláči — jest to den slz a ne slov, den smutku, nikoliv řečnění, den odprošování a nikoliv kázaní!« Tak začal kdysi v Antiochii o Velkém pátku vzor kazatelů všech — sv. Chrysostom kázaní své. A pravdu měl, den pláče jest dnes. Tak hroznou jest ta událost, jejíž památku dnes Církev koná — smrt Boha člověka — Jenž před devatenácti sty lety na potupném dřevu kříže, vetknutém v pahorek Golgotský, duši vypustil — jest to událost tak hrozná, že všecho tvorstvo zatřáslo se, jakoby výraz dáti chtělo, že zahynouti chce, zemříti se Stvořitelem svým. Slunce zahalilo tvář, země se chvěla, skály pukaly, opona chrámová ve dví se roztrhla, hroby se otvíraly, vydávajíce mrtvé své, srdce nejtvrdší jako hromem omráčen a obměkčila se, bídníci

nejsurovější obráceni, bili se v prsa — událost to tak hrozná, že při pomyšlení na ni zvolal sv. Tomáš z Villanovy: »Samo peklo nezdá se mi daleko tak hrozným, nehrozím se tolik věčné muky, jako popatřím-li na kříž a o Synu Božím rozjímám, kterak na kříži umírá . . .«

Den smutku, den pláče je dnes. Připomíná mi to černá štola, kol krku knězova dnes zavěšená, znamení obřadů pohřebních — připomínají mi to oltáře oloupené o vši ozdobu, umřelť nejvyšší kněz — připomínají mi to zvony, které umlkly, protože umlkl i Hlasatel pravdy věčné — praví mi to pláč Jeremiášův, lkající v prostorách chrámu — celá Církev mi to volá, která »loutnu svou v kvílení a harfu svou v hlas plačících obrátila«. Job 30, 31.

Co kázati mám? Všechno svádí dnes kazatele k tomu, by i on pozvedl hlasu svého a snažil se, pohnouti vás k pláči nad smrtí Páně. K pláči však s dostatek jímala nás poslední naše rozjímání, a nám nezbývá dnes rozjímání nejsmutnější, nýbrž s hory Kalvárské, z prostředka všeho zármutku, zaznívá nám v sluch milá a útěšná melodie překrásné, velebné hudby. Uprostřed rmutného obrazu zjevuje se nám podoba umírajícího Spasitele — jako zosobněný obraz *dobrého svědomí* — o němž dnes zbývá nám ještě rozjímati. »Blahoslavení neposkvrnění na cestě, kteříž chodí v zákoně Hospodinově,« praví žalmista Páně, ano blahoslaveni, šťastni jsou pro *pokoj* a *útěchu*, kterou mají ze spojení s Bohem, šťastni jsou pro »*slávu svědomí*«, 2. Kor. 1, 12, již skýtá jim *vědomí skutků dobrých* v životě i ve smrti.

Pojednání.

Pokoj! pokoj! — jak kouzelné to slovo! Jako čarovnou jiskrou zanítí to slovo srdce milionů a rozezvučí k jásotu miliony jazyků, ozve-li se nad vlastí zvěst toužená, že zhasnuta je pochodeň války a nastal — pokoj! A je-li již *vnější*, politický mír a pokoj tak velikým statkem a tak veliké ceny, oč dražší jest onen pokoj *vnitřní*, který zvěstovali lidstvu při narození Knížete pokoje andělé, prozpěvujíce: »Pokoj lidem dobré vůle na zemi,« Luk. 2, 14 — pokoj, o němž Sám Spasitel praví: »Pokoj zanechávám vám, pokoj Svůj dávám vám,« Jan 14, 27 — pokoj, který sv. apoštol národů přeje Filipenským, 4, 7, slovy: »pokoj Boží, který převyšuje všechen smysl . . .« — pokoj to dobrého svědomí, které se těší z požívání Boha.

Srdce lidské jest tak veliké důstojnosti a tak uschopněno, že žádným jiným statkem, kromě dobra nejvyššího, upokojeno býti nemůže. Není pokojno, dokud v Boha nespočine, tak volal již sv. Augustin. Toho pak dojíti může jedině *ve stavu posvěcující milosti Boží.* Bůh jest sice dle sv. Tomáše Aquinského všude a ve všech tvorech přítomen, ale zvláště jest přítomen v duši, která posvěcující milostí naplněna jest. Tam bydlí jako přítel u přítele, jako milující u milovaného, dle slov Spasitelových: »Kdo Mne miluje . . . toho Otec můj milovati bude a přijdeme k Němu a

Něho bydliti budeme.« Jan 14, 23. Dle výroků sv. Otců jest taková duše opravdu chrámem, sídlem, archou Boží, milou poduškou Ženicha nebeského. Tím pak býti, jaké to povznášející, duši pokoj přinášející vědomí! Jaká to radost, moci si říci: Bůh bydlí ve mně, Bůh, nejvyšší, nejkrásnější, milování nejhodnější bytost, která větší ceny má, nežli všechny statky, které svět v sobě hostí! Bůh náleží mně a já Jemu, tak úzce s Ním spojen jsem, že bez mého svolení žádná moc mne od Něho nemůže odloučiti ani nyní, ani na věky! — to vše moci sobě říci, jak vznešeně blažící to svědectví, jímž svědomí duši blaží a horoucí touhu její po štěstí, pokud to zde na zemi možno jest, tiší! Šťastná ta duše, vjímáť ona blaho — »s nímž srovnány všechny ostatní radosti jsou pouhou trpkostí, všechny ostatní sladkosti pouhou bolestí nazvány býti musí,« jak krásně praví sv. Bernard — blaho, které jest předokoušením oné slávy, čekající nás za hrobem! »Ó, svaté svědomí!« — volá sv. Augustin — »nalézáš se sice na zemi v údolí slzavém, ale bydlíš přece jen v nebesích!« — Ta radost nebeská září již ze samé tváře křesťanovy a vrhá zlatící paprsky na vše kolem něho, koření a oslazuje mu všechny radosti životní, jimiž Pán ho daří. Viz nevinné dítě, kterak se raduje z věci nejnepatrnější, kterou dospělý s opovržením odhazuje! Tak i křesťan v blaženosti čistého svědomí nad nejnepatrnějším požitkem tam se raduje, kde světák maně radosti by hledal.

Sv. Chrysostom praví: »Nic na celém světě nemá té síly, aby mysl *těšilo* — nad čisté svědomí, třebas by i četným pokušením a protivenstvím navštíveno bylo.« Kdyby i tělo o žebráckou hůl se opíralo, v hadry odívalo, hlad je soužil, co jest to vše? — Duše ví, svědomí jí svědectví dává, že Boha má, Jenž náplní nebeských požehnání ji obdaruje, Boha, Jenž ji šatí paprsky Své milosti a sytí mannou útěchy Své. Byť i tělo v prudkých bolestech na loži se svíjelo, co jest to? Duše ví, že Boha má, Jenž od nemoci hříchu uhojil ji a v ohnivé peci těchto utrpení očistiti ji chce od utkvělých dosud skvrn. Sv. Augustin, bohatý na krásné myšlénky, v takovýchto rozjímáních praví: Vynajde-li stavitel dřevo ke stavbě potřebné, které na povrchu sice červy jest rozhlodáno, zda je odhodí? K jádru dřeva přihlíží. Je-li to zdravé, hodí se mu strom. Nestarejme se proto, pakli i vnější naše skořápka, tělo poškozeno jest a bolesti vnímá, jen když sídlo pravé radosti, duše při tom zdráva jest, pak vždy říci můžeme se svatým apoštolem: »Naplněn jsem potěšením, mám hojnou radost ve všelikém soužení.« II. Kor. 7, 4. »I samy slzy« — dí sv. Augustin — »které člověk prolévá, sladší jsou a příjemnější, nežli jásot tančících a skákajících.« V pravdě — dobré svědomí jest sladkým polštářem i uprostřed utrpení.

Jak skála v moři, která větru, hromu, i nejprudšímu nárazu ohromných vln směle vzdoruje, tak se mi jeví zbožný trpitel Job, tento vzor všech trpících, uprostřed četných zkoušek a utrpení. Co pak jest to, co ho v rovnováze udržuje a stálosti mu dodává? Dobré svědomí. Sám tak svědčí: »Ospravedlnění svého, kteréhož

jsem se počal držeti, neopustím; nebo aniž tresce mne srdce mé ve všem životě mém.« Job 27, 6. Pojď jen, satanáši, a nasaď všechny páky, bys mne k malomyslnosti a zoufání strhl! Pojďte, Sabejští, zabte mi pastýře, odveďte stáda! Pojď jen, bouře, a rozmec domy mé a pohřbi v troskách moje děti! Pojďte, odporní vředové, pokryjte tělo mé od hlavy k patě, aby se přátelé moji i vlastní žena má s odporem ode mne odvraceli — nicméně já ospravedlnění svého neopustím, nevyčítáť mi ničeho srdce mé po celý život můj!

»Tak oslazuje,« dle sv. Augustina, »dobré svědomí všechny trpkosti života jako med.« Byť i duše v prudkém návalu velikého utrpení se zachvěla, sklíčila, blízko zoufalství snad ocitla, přece tento první účinek nepotrvá dlouho — krátká vroucí modlitba k Bohu vší útěchy a pomyšlení, že Bůh ty navštěvuje, které miluje, utrpení ke spáse že slouží, to vše dostačí a — rychle uhašen jest zármutek jako jiskra, která do velikého jezera zapadne. Sv. Chrysostom.

Vizte tu odměnu, kterou člověku skýtá dobré svědomí za věrné následování jeho napomenutí: »varovati se zlého« — kterouž odměnou jest: pokoj a útěcha. A k odměně této druží se ještě další odměna za věrné plnění druhých napomenutí: »konati dobré«, a to jest — *sláva*.

Ó, blažená hodina ona, kdy člověk spravedlivý věc víry svaté i Církve Páně slovem i skutkem hájil — prost bázně lidské, povinnosti stavu věrně plnil — v obřím sebezapření křivdu odpustil — zlé dobrým splatil — kříž těžký s trpělivostí a odevzdaností nesl — bděním a mrtvením ocelil sílu proti útokům pekla — užíval svědomitě prostředků spásy: modlitby a sv. svátostí — almužnou stíral potají slzy vdov — blažil návštěvou nemocné — balsámem útěchy celil rány krvacejících srdcí — z propasti neřestí duši přítelovu zachránil a ctnosti získal — ó, hodiny přešťastné! — pak v nitru jeho ozývají se milé tony hlasu nejlíbeznějšího, hlas svědomí, které mu svědectví *dává, že dobře jednal a zásluhy bohaté* sobě získal. A toto svědectví naplňuje ho radostí, a může-li tato radost ještě něčím stupňována býti, pak jest to vědomí, že se Bohu samému líbí, Jenž ústy žalmisty Páně volá: »Služte Hospodinu s veselostí, vcházejte před obličej jeho s plesáním.« Ž. 99, 1. A ústy sv. apoštola: »Radujte se v Pánu vždycky, opět pravím vám: radujte se.« Filip. 3, 4. A v pravdě, je-li Bohu milá lítost naše a zármutek nad hříchy spáchanými, takže nám je odpouští, kterak by mu nebyla milou radost naše nad vykonanými dobrými skutky?

Neneseť radost ta na sobě známky hříšné, farisejské ctižádosti. Naopak, toto radostné sebevědomí jest spravedlivou slávou křesťana katolického, jinak by byl nemohl napsati sv. apoštol: »Sláva naše jest svědectví svědomí našeho.« II. Kor. 1, 12. Kdyby ovšem člověk svými skutky se chvástal a do světa je rozkřikoval, aby lidskou chválu klidil, sebe pro skutky dobré za lepšího a šlechetnějšího měl nad jiné, na bližního s patra hleděl, skutky své

za nejvýš dokonalé, prosté všech nedostatků měl, je sobě jediné, vlastním jen silám přičítal — pak by to ovšem bylo hříšné hledání slávy, farisejská samoláska. Všeho toho jest však spravedlivý dalek. V tichosti srdce raduje se jen ze svých skutků dobrých, a to proto jen, že se Bohu líbí, aniž by sám lidem se líbiti aneb nad ně vyvyšovati se chtěl. Ví dobře, že všechny skutky v očích Boha nejsvětějšího nedostatečny jsou a při slabosti své a četných nebezpečích o zásluhu jejich připraven býti může. Ví, že jen pomocí milosti Boží je dokonal a že záslužnost jejich a nárok na odměnu v nebesích spočívá jediné na zásluhách Krista Pána, neboť každá milost jen pro zásluhy Krista Pána se uděluje a každý skutek dobrý jen potud záslužný jest, pokud vykonavatel jeho s Kristem životně spojen jest. Bez Kristovy zásluhy — není zásluhy žádného člověka.

Radost nad dobrými skutky má pro člověka, pro jeho další zdokonalení veliký význam a cenu. Radostný pohled nad šťastným výsledkem námahy a práce jest pro obchodníka mocnou vzpruhou k daším podnikům a pracím, rozmnoží je, píli zdvojí, aby výsledků ještě krásnějších se dodělal. Totéž platí o díle spásy, při radostné vzpomínce na vykonané práce a milostí Páně vyzískané zásluhy. I u světců a světic Božích byla bez odporu tato radostná vzpomínka onou vzpruhou, která je poháněla nepřetržitě, bez únavy pracovati pro čest Boží, časné i věčné blaho bližních i pro spásu duše vlastní, která je poháněla vykonati skutky, nad nimiž žasnouti musí svět. Ona jest vysvětlitelným důvodem pro všechno velké, krásné a šlechetné, co kdy od duší Boha milujících vykonáno bylo. Slávou velikou a ctí jest svědectví svědomí dobrého. Svědectví to jest tak povznášející, tento pocit čistých radostí svědomí jest tak sladký, že duše šlechetné rády se odříkají stkvělého věnce zevní slávy, kterým svět hrdinům svým skráně věnčí, že trpělivě a rády snesou všechny potupy a podezřívání, jimiž svět je zasypává, takže se sv. Augustinem volají: »Záviď jen, odsuzuj, chvástej o mně, jak chceš — jen když svědomí mé před tváří Boží mne neobžalovává«, že konečně rády a všemu se vyhýbají, co by je o toto svědectví a jeho radost připraviti mohlo, jako hříchu a příležitosti k němu — a přijdou-li pokušení přece, s dětinnou důvěrou berou útočiště k Bohu, o pomoc prosíce. A Otec nebeský rád uslyší prosbu Svého dítěte a dává milost k přemožení pokušení, i milost k zachování a rozmnožení radosti svědomí v míře nejhojnější.

Čím dále pak prodlužuje se život člověka a tím i stále hojnější jest počet jeho skutků dobrých, čím bohatší je poklad jeho zásluh, tím více *stupňuje se i radost jeho svědomí*, až konečně na sklonku života *bodu nejvyššího* dostupuje.

V hodině umírání, kdy duše lidská při nastávajícím již vstupu na věčnost sama sebou nucena jest život prožitý přehlédnouti, tu zjevují se člověku ještě jednou, a to jasněji a zřetelněji, než kdykoliv jindy, všechny skutky dobré, před oči předstupují postavy všech těch, jimž v životě skutky tělesného i duchovního milosr-

denství byl vykonal. Ó, stkvělý obraz, jenž se tu před zrakem otevírá!

Vzhůru zvedněte zraky, rozmilí v Kristu, na horu Kalvárskou! Tam popatřte na kříž v prostředku stojící a slyšte slovo, které v ústa klade umírajícímu Spravedlivému pohled na dokonanou pouť životní! »*Dokonáno jest!*« Jan 19, 30, volá umírající Spasitel. A to slovo znamená: »Chtěl jsi, Otče, abych chud, nepoznán a ponížen ve chlévě se narodil. Chtěl's, abych po třicet tři leta chudý, skrytý, práce a námah, pronásledování a bolestí plný život vedl. Chtěl jsi, aby utrpení hroznému následovala potupná a krutá smrt! Nuže, veliká úloha ta ve všech, i těch nejmenších částech věrně jest provedena. Nemám ničeho více k vykonání, poslušnost Má životem Mým se končí, úřad Můj jest naplněn, povolání Mé u konce. Dokonáno jest! Co od patriarchů předobrazeno, proroky prorokováno, obětmi znázorněno, to vše se naplnilo. Dokonáno jest! Očekávání země jest upokojeno, přání nebes vyslyšeno, celý svět vykoupen, ďábel přemožen, moudrost lidská zahanbena, žádost zlá potlačena, modlářství ztroskotáno, Starý Zákon odstraněn, opona chrámová roztržena, evangelium zjeveno, Bůh poznán, člověk zachráněn, Církev založena, pravé kněžstvo ustanoveno, Nový Zákon zpečetěn, na místo Starého Zákona bázně, která jen otroky plodila, nastoupil zákon synovství Božího, náplň časů přišla, a veliký úradek moudrosti, moci a slitování, jenž přede všemi časy pojat byl a tvářnost země proměniti měl, jest v čase proveden, aby na věky potrval. Dokonáno jest!«*) Ó, jak musilo vědomí toto Spasiteli smrt osladiti! Podobný, ovšem v porovnání s tímto slabý doušek útěchy okouší i umírající spravedlivý, který poslání své v životě věrně naplnil — býti druhým Kristem a konáním krásných skutků ctnosti ve šlepěje Kristovy vstoupiti se snažil. »Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají..., nebo skutkové jejich následují jich.« Zjev. sv. Jana 14, 13. Ano, blahoslavení, blahoslavení jsou již v hodině umírání, blaženost ta září jako paprsek věčnosti v očích umírajícího, prozařuje jeho tahy a dává mu volati se Spasitelem: »Otče, v ruce Tvé poroučím ducha Svého.« Luk. 23, 46. Kdyby i tělo mé nahé bylo a obnažené, tak jak na svět přišlo, s toho světa odcházelo a ve hrob klesalo, přioděno toliko nuzným rubášem, duši poroučím v ruce Boží v naději jisté, že ji přijme.

Šlechtic jakýs zabloudil při honbě v lese, a daleko se vzdáliv od soudruhů, octl se v hrozné pustině lesní. Pln strachu rozhlíží se po soudruzích, v tom však — kdo popíše jeho překvapení — zavzní z blízké houštiny podivuhodný líbezný zpěv. Jde hned po hlase a ve zpěváku pozná tvora, opravdového Lazara, zachváceného malomocenstvím, jehož nemoc nejvyššího stupně dosáhla. »Kterak to možno?« ptá se šlechtic, »že v tak hrozném stavu ještě tak radostně zpívati můžeš?« A nemocný odpovídá: »Nemám-liž příčiny dosti, abych se radoval a zpíval? Hleď, jediná

*) Dle Ventury.

stěna, která mne od Boha dělí, bídné tělo moje, rozpadává se ponenáhlu, brzy již povznese se duch můj svoboden, s plesáním k sídlu svatých a k Bohu mému. To je má radost, to jest příčina radostného mého zpěvu. »Krásná jest před tváří Páně smrt svatých Jeho,« praví žalmista Páně, 115, 15, a sv. Bernard praví: »Smrt spravedlivého není vlastně smrtí, nýbrž radostným, slavným »Pascha«, přechodem, slavností nejvyššího triumfu.« Sv. Jarolím pak takto volá: »Šťastni jsou ti, kdož neumírají na stkvostném loži, zanechávajíce veliké bohatství, nýbrž kteří v Pánu umírají s dobrým svědomím, nesouce s sebou na věčnost veliké poklady zásluh.«

Přátelé v Kristu, vynaložme tudíž všechno, bychom tuto radost svědomí sobě zajistili!

Slibme to dnes Spasiteli svému, klečíce pod Jeho křížem a zrak upírajíce k Jeho svatým ranám! Jemu jen děkujeme, že vůbec blaha dobrého svědomí okoušeti můžeme. Krev Jeho je balsámem, který špatné svědomí celého lidstva v dobré proměniti může — kříž Jeho jest stromem, na němž vyrostly lidstvu vzácné plody *pokoje*, *útěchy* a *slávy* pro ten i onen život, pro čas i věčnost. Kéž by ta krev pro nikoho z nás marnou nebyla, kéž by ty plody nikoho z nás k požívání nadarmo nezvaly! Kristus a jediné Kristus buď životem naším! — pak bude nám i umírání ziskem a po smrti svědomí k odměně, kterou blažilo nás již za života, přidá korunu odměny nejsladší, až Kristus vsadí na hlavu naši korunu života věčného. Amen.

LISTY KATECHETICKÉ.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené.

Napsal **Václav Oliva.**

(Pokračování.)

»*Multo magis* tamen *peccati enormissimi*[1]) *reos se reddunt patres matresque familias*, qui erga propriorum filiorum animas vere crudeles, eos *ad protestantium scholas mittunt* aut (quod adhuc pejus est) cogunt. Evidenter patet, genitores hujusmodi propter tantum crimen esse omnino reprobandos et detestandos, eorumque resipiscentiam quovis modo possibili esse procurandam, atque interea a sacramentis, tamquam manifeste indignos, esse arcendos, donec filios adeo reis non subduxerint.«

»*Filii quoque* ad tales scholas accedentes, re in se spectata, sine dubio *mortaliter delinquunt.* In casu tamen verae coactionis, confessarius, perpensis personae et facti circumstantiis, erga eos se gerat juxta regulas, quas auctores probati in similibus eventibus suggerunt.« Berardi: De recidivis et occasionariis. Faventiae 1877. 341.

Všeobecného jaksi *rozřešení* dochází náš předmět různými výnosy apoštolské stolice *o návštěvě nekatolických chrámů (modliteben) vůbec.* Sem spadající výnosy jsou: 1. Rozhodnutí s. Congr. ze dne 14. ledna 1848, dle něhož *chrámy kacířů navštěvovati není nedovoleno,* byť i se dělo tak pouze ze zvědavosti a bez veškeré účasti na bohoslužebných úkonech (Müller II. 44.), ježto *v případě opačném* takováto návštěva *mohla by se považovati za akt vyznání falešného náboženství.* Skoro souhlasně dí *Lehmkuhl:* »Accessus

[1]) Před nedávnou dobou přinesly noviny poplašnou zprávu, že c. k. okr. školní rada čáslavská nakázala, tuším v Semtěši, na evangel. reform. škole, by učitel evangelík reform., ježto ve své škole má katolické dítky, dovedl je a dozor k nim měl při udělování sv. biřmování. Evangelíci psali o »tyranii« nynějších školních zákonů, o »násilí«, jež se činí evangelickému učitelstvu a pod. — za to žádný katolický list nezmínil se o tom, že posílati katolické dítky do evangel. školy je *peccatum enormissimum* — a katol. dítky chodí do evangel. reform. školy dále! Videant consules!!

*

ad templa, ad ritus haereticorum, si ex circumstantiis profitendae haeresis suspicio, falsi ritus communicatio abest, peccaminosus *ex se* non est, *secus peccaminosus est.*« (I. 295.) *Vždy však, má-li se návštěva chrámů nekatolických za dovolenou považovati,* **nesmí zavdati příčinu k pohoršení, anebo nebezpečí zviklánu býti ve víře.** Absit scandalum et fidei periculum, dí Müller. (II. 44.)

Ku právě uvedenému výnosu s. Congr. poznamenává *Zitteli* (Apparatus juris ecclesiastici II. Romae 1888. 528), o němž v poznámce dí Aichner »qui quam plurimas collegit s. Congr. fid. prop. de hac re (communicatione sc. catholicorum in sacris acatholicorum) decisiones«: »Jako totiž samo sebou jest *věcí indifferentní vcházeti do světských budov kacířů,* tak není v sobě (ex se), ani dobrým ani zlým, vstupovati *do bohoslužebných* (*náboženských*) *budov kacířů;* tento skutek stává se nedovoleným (špatným, hříšným) teprve z různých okolností jej provázejících. *Návštěva* nekatolických chrámů jest v následujících případech **zakázána**: 1. Přichází-li kdo *s úmyslem,* že bohoslužebným úkonům kacířů bude právě tak *přítomen jako jiný účastník* (assistere). 2. Přichází-li někdo sice bez tohoto úmyslu, ale přítomnost jeho v nekatol. kostele přináší sama sebou účast na bohoslužebných úkonech nekatolíků, anebo alespoň se zdá, že tuto účast přináší, čímž stává se *podnětem ku pohoršení.* 3. Vyžaduje-li se takovéto přítomnosti od kacířské vlády *na důkaz podstatné jednoty u víře* mezi katolíky a nekatolíky. 4. Považuje-li se přítomnost vůbec *za známku souhlasu* mezi katolíky a nekatolíky. Ve všech těchto případech jest zakázáno účastniti se v náboženských úkonech kacířů či ukrývati svou víru. Není-li však žádné z těchto okolností na místě a navštíví-li někdo kostel pouze *ze zvědavosti, aby si jej prohlédl, může bez hříchu do něho vstoupiti.*«

2. Druhým výnosem jest odpověď kongregace sv. inkvisice v Římě na otázku: »Utrum permitti possit catholicis *acatholicorum functionibus religiosis interesse*«: ze dne 28. června 1880, jež zní: »*Negative.*« Sv. Otec odpověď tuto schválil a potvrdil (Čas. katu duch. 1890. 442). Výnos tento *souhlasí s instrukcí vicarii Urbis* ze dne 12. července 1878, nahoře uvedenou, jež zapovídá návštěv chrámů kacířských pod těžkým hříchem, *alespoň pro Řím.*

Z právě uvedených výnosů a výkladů jich by se zdálo, že návštěva nekatol. chrámů dovoluje se pouze ze zvědavosti, ku prohlédnutí jich, nikdy však že se tak státi nesmí za kázaní, anebo jiných bohoslužebných funkcí. Názor tento však není zcela správným, alespoň u nás a vůbec v krajinách nábožensky smíšených. Linecká Quartalschrift (1882 str. 143) a P. *Lehmkuhl* (I. 651. poznámka 1.) vykládají uvedené výnosy *mnohem mírněji, alespoň pro krajiny nábožensky smíšené.*

P. Lehmkuhl píše: »Quae (Instructio vicarii Urbis) sub gravi prohibet, quominus aliquis etiam curiositatis causa templa haereticorum adeat, quando eorum ritus aut conciones celebrantur. Haec autem solum *ratione circumstantiarum, aut positivo praecepto absolute prohibita videntur esse;* nam alias secluso periculo, scandalo,

ritusque acatholici participatione ea gravia peccata non videntur esse: imo folium periodicum »Linzer Quartalschrift« anno 1882 pag. 143. hoc sensu sumit responsum S. Officii 14. Januarii 1848... Et quamquam suspicor, S. Officium non intendisse hoc responsum extendere ad tempora illa, quibus concio aut ritus haereticus celebretur, sed alia tempora attendisse, tamen *in Germania aliisve regionibus haereticis vel mixtis* communis (t. j. kde není positivního zákazu) sensus est, *nisi adjuncta periculi* etc. *adsint, illam haeretici templi visitationem non esse graviter illicitam*.... Igitur non raro videtur accidere, ut sive milites, sive nautae, sive ii, qui carceribus detinentur, nisi vapulare velint, cogantur sacris haereticorum interesse, quando catholicorum sacris assistendi occasio nulla est (není katol. služeb Božích a přítomnost při bohoslužbě vůbec je předepsána, jako na př. u vojska pod těžkým trestem!) *Quod cum fiat potius ordinis causa, non in odium fidei,* neque quisquam cogatur, illis sacris *formaliter* seu cum cultus exhibitione interesse: consentio cum Kenrick et Konings putantibus, *haec ex tam gravi causa non esse illicita; edocendos* tamen *catholicos esse*, ne fidei detrimentum sumant neve *formaliter* rituum haereticorum participes evadant.«[2])

Pravidlo tedy **pro praxi** *jest:* V krajinách nábožensky smíšených návštěva nekatolických kostelů a materialiter přítomnost při nekatol. bohoslužbě, jsou-li velmi důležité příčiny, se trpí; jinak[3]) nikoliv; v krajinách katolických budiž lid od ní důtklivě zrazován; jest vždycky hříchem a kde stává positivního zákazu (jako v Římě), hříchem těžkým.

Vedle činného obcování s bludaři, *zakazuje Církev generatim i trpné*[4]) *tovaryšení se* s nimi z následujících *důvodů:* »*a*) práva a *milosti udílí Církev pouze svým údům*, jimž také výhradně náležejí, majíce býti jakožto *signa distinctiva*, odznakem a důkazem, že jsou skutečnými údy Církve; *b*) *brání* tomu *povinná úcta ku věcem sv.*, by nepřišly v posměch a opovržení; *c*) *výrok Kristův:* »nedávejte svatého psům atd.«; *d*) ty *nejstarší kánony* mluvíce o bludařích, dokládají »excommunicamus« t. j. zbavujeme bludaře všech církevních práv a milostí duchovních, *e*) *nelze přisluhovati* bludařům *svátostmi* i proto, poněvadž by jich *nekodně a bez užitku přijali.*« (Dr. Brychta 112.)

O trpném tovaryšení se s bludaři ještě pamatovati sluší

---

[2]) Dle právě uvedeného *může katolík*, i sám kněz, *účastniti se na př. kladení základního kamene ku protest. kostelu urbanitatis causa*, ale nesmí tu veřejně ničeho mluviti, anebo snad dokonce vychvalovati skutek ten, jak stalo se na jistém místě nedávno! Toť jistě communicatio in sacris! Doporoučí se: Ad evitandum scandalum lépe zůstati doma a nanejvýš urbanitatis causa se omluvit.!

[3]) Koncil *pražský* dí výslovně (str. 47.): »Inter alia haec synodus *interdicit fidelibus*, ne cultum religiosum acatholicorum quasi simul acturi *adeant*, eorumque concionibus in templis intersint.«

[4]) Praví se *generatim*, protože některé svátosti *výjimečně i akatolikům*, zvláště těm, kteří ku konversi se připravují, anebo, aby spíše, ježto již v srdci akatolíky nejsou, konvertovali, *udíleti se mohou*.

Nekatolíci mohou některých dobrodiní, jež skýtá katolická Církev, *účastni* [5]) *se státi*, ježto Církev má rozličné prostředky ku spáse, jež dle své povahy jsou velmi vhodny, by kacíře o pravdě katol. víry přesvědčily a uvedly do lůna samospasitelné matky. (Aichner 157.) Takovými hlavně jsou: *kázaní, modlitba, katechése, půjčování katol. knih, propůjčování katol. škol* a p. Již nahoře bylo připomenuto, že communicatio jak aktiva, tak passiva může býti jednak formální, jednak materialní. Kongregace de Prop. výnosem ze dne 2. července 1827 sama vysvětlila, co jest účastí materialní a co formální. Di: »Tvoří-li účast část zapověděného (superstitiosi) ritu, jest *formální. Taková účast* musí se pro svou nejvnitřnější podstatu zamítnouti a *nemůže nikdy se státi dovolenou.* Opakem účast materialní jest, není-li částí onoho ritu. Veliká škoda, jež by stihla toho, kdo *materialně se účastní*, kdyby i materialního účastenství se zdržel, činí účastenství materialní *dovoleným i tehdy, když by z něho následovalo* ono *pohoršení*, jež bohoslovci zovou *pusillorum*, protože nikdo není vázán zákonem lásky by vystříhal se takového pohoršení a utrpěl velikou škodu.« Jakožto příklad účastenství čistě materialního uvádívá se (Lehmkuhl I. 651.) služba, již kdysi Naaman [6]) svému pánu v modlitebně pohanské prokázati musil.

Formální účastenství zavrhuje se dekretem papeže *Benedikta XIV.*, jenž zní: »Ačkoliv jest dovoleno, svobodně obcovati s kacíři, kteří výslovně a jménem označeni nejsou, jakož i stýkati se s nimi v záležitostech čistě světských a občanských, *není nikterak dovoleno*, aby katolíci z toho vyvozovali, že smějí s nimi *obcovati i při bohoslužebných úkonech.* Tak rozhodl Pavel V. pro katolíky v Anglii. Jest všeobecně známo, že *někteří bohoslovci osvobozují od všeliké viny* katolíky, kteří účastní se bohoslužeb kacířů a schismatiků, již nejsou výslovně exkomunikováni, ba od nich i svátosti přijímají, *jakmile následující okolnosti se vyskytují:* 1. Katolíci musí *důležitými* a nezvratnými *důvody* k takové účasti býti nuceni. 2. *Kacíři a rozkolníci*, od nichž katolíci svátosti přijímají, *musí býti platně posvěceni* a svátosti bez veškerého vměšování zakázaného ritu, dle katolického ritu udíleti. 3. Účastenství při službách Božích nekatolických *nesmí býti vyznáním falešného dogmatu*, jako za času Pavla V. bylo vstoupení do protestanské modlitebny. 4. Katolíci *nesmějí* tímto účastenstvím nikomu *dáti pohoršení.* Ačkoliv každý z těchto názorů mnohých bohoslovců má své protivníky a považují jej přemnozí v praxi za velmi nebezpečný, **musí ve skutečnosti všecky ony okolnosti se sloučiti**, aby katolík bez hříchu jinověreckého ritu účastniti se mohl. (Silvius, Lugo, Tomáš a Jesu, Abitius, Gotti.) *To však nikdy se nestane.* Proto prohlásila kongregace sv. Officia a de Prop. každé účastenství »na věčné časy za nedovolené« a vydala k tomu příslušnou instrukci« (Benedikt XIV.

---

[5]) »Řídí se Církev v této stránce slovem Kristovým, aby *všickni lidé ku poznání pravdy* a ku spasení přišli, Jan 10, 16.« Dr. Brychta 112.

[6]) IV. Reg. c. 5.

dekretem s. Off. 10. května 1753. Sr.: Appendix ad I. concil. Albanense).

Instrukce, k níž papež Benedikt XIV. se odvolává, zní: »*Důtklivě* se missionářům a *duchovním správcům na srdce klade,* by věřící napomínali, by vystříhali se oněch *nebezpečí,* jež buď jednotlivě, nebo společně jim *hrozí z obcování in sacris* s východními kacíři a rozkolníky. Neboť, ač onino substanci a platnost svátostí po většině zachovávají, přece nedovolují, aby katolíci, jak povinni jsou, své zvláštní postavení a hrůzu před schismatem i zevně na jevo dávali. Důsledně proto *nemohou,* byť i *jen zevnější připodobňování* se kultu a *jen zevnější pocta,* již katolík falešnému přisluhovateli prokazuje, třebas katolík v srdci zůstal věren své víře, nebo i kacířských a schismatických ritů, jež tvoří bohoslužbu jinověrcův, nenáviděl, *býti osvobozeny od nebezpečí pohoršení.* To platí tím více, ježto *u jinověrců není jediného ritu, jenž by byl úplně prost skvrny bludu.* Neboť, buď jest kostel zasvěcen schismatikovi, jejž schismatici ctí jako světce, buď uctívají se v něm obrazy a ostatky či slaví se svátky těch, kdož ve schismatu zemřeli a proto považují se za světce, anebo konečně činí se zmínka o živých schismatických patriarších a biskupech a oni jako hlasatelé katolické víry se odporučují a vychvalují. Katolíci, kteří takovéto slavnosti se účastní, nemohou býti osvobozeni od viny zapověděného obcování, anebo alespoň zhoubného pohoršení. Než snad tím jsou ospravedlněni, že účastní se toliko materialně? Nikoliv, neboť *ten, kdo podobným bohoslužebným úkonům kacířů* a schismatiků *jest přítomen, není více pouze materielně přítomen, nýbrž dokazuje svým skutkem, že účastní se jednotné modlitby,* jednotného kultu a jednotné pocty *služebníkův kacířství a rozkolu.* Patrno to i z toho, že obratem schismatik nikdy neúčastní se bohoslužby katolické. Vidí-li tedy schismatikové, že katolíci jich chrámy navštěvují, jich ritů se účastní, od nich svátosti přijímají, tu jest *obava,* že se ve *svých bludech víc a více zatvrdí* a v počínání katolíků naleznou důkaz, že kráčejí sami po cestě spásy. Pokaždé tedy nastává nebezpečné pohoršení pro kacíře a rozkolníky, a proto **důsledně nemůže katolík s klidným svědomím do jich chrámů vstoupiti.**

»*Tyto pravdy mají se věřícím vyložiti* a proto **nakazuje** sv. kongregace prelátům missionářům a všem *duchovním správcům* v Orientě *co nejpřísněji,* aby všickni podobně smýšleli a v tomto smýšlení i přesvědčení trvali, by nikdo opaku, co právě bylo řečeno, neučil, byť i ono učení se dělo pouze radou, anebo ve způsobě dispense. Naopak všickni mají věřící dle daných okolností napomínati, aby *každé účasti in divinis* se schismatiky a heretiky *se varovali* a *neřídí-li se věřící tímto pravidlem, mají jim toho* **připomenouti** *a je poučiti,* aby z tohoto hříchu se vyznávali, by Bůh jim jej odpustil a **budoucně mnohem opatrněji si počínali.**«

»*Namítává se,* že katolíci byli by, kdyby funkcí kacířských a schismatických se neúčastnili, všelijak pronásledováni. *Tato námitka jest bezpodstatnou.* Missionáři a duchovní správcové mají

o to pečovati, by všecky poučili, že takováto bázeň jest po většině planou. Ba, i kdyby podstatnou byla, třeba pamatovati, že není dovoleno naprosto vyhnouti se pronásledování, má-li pronásledování ráz tentýž jako vyznání víry. Budiž tu poukázáno na příklady mnoha statečných a věrně víře oddaných katolíků, kteří nikdy neobětovali mučení vyšší statky, pak na opačný princip orientalní církve, posléze na důstojnost katol. jména, jež nedovoluje, aby katolíci podrobovali se nepřátelům své víry a nepřátelům spojení se Římem, v němž oni trvají. Naopak mají uvážiti, že *takováto pronásledování nemají jiného účelu, než aby katolíci uznali jinověrce za nositele pravého ritu,* pravé víry, pravé Církve a aby katolíci, buď od své víry odpadli, anebo bludy schismatikův pravdou jmenovali, byť i schismatici předstírali, že touží po účasti katolíků pouze proto, aby vlastní ritus zachovali a almužnu obdrželi. Uváží-li katolíci dobře vše toto a vštípí-li si do srdce, pak jest naděje, že den ode dne všecky nátisky ochotněji a raději ponesou a ve spojení s pravou církví, v niž věří, čím dále, tím pevněji se utvrdí.«

O křesťanské spravedlnosti.*)

Dle nového velikého katechismu napsal **Jan Nep. Jos. Holý.**

754. *V čem záleží křesťanská spravedlnost?*

Křesťanská spravedlnost záleží v tom, že pomocí milosti Boží zlého se varujeme a dobré činíme, jak nás tomu víra učí.

Již v biblické dějepravě slyšeli jsme o mužích, které Písmo svaté spravedlivými nazývá. To je veliká chvála pro ně. O Noemovi se praví: »Uprostřed bezbožných žil spravedlivý muž, Noe.« Taktéž Simeon, který v chrámě Jerusalemském měl Ježíše na loktech svých, nazývá se spravedlivým mužem. O Zachariáši a Alžbětě čteme: »Oba byli uprostřed hříšného lidu spravedliví před Bohem a chodili bez úhony ve všech přikázaních Páně.« Kdo jako Zachariáš a Alžběta chodí bez úhony ve všech přikázaních Páně, jest spravedlivý. Proto varuje se spravedlivý všeho, co přikázaní Páně zapovídají (t. j. zlého) a činí vše, co přikázaní Páně poroučejí (t. j. dobré), a to bez úhony, t. j. tak, že je s ním Pán Bůh spokojen. *Spravedlivý* tedy *varuje se zlého a činí dobré.* Chceš-li býti spravedlivý, varuj se zlého a čiň dobré. Když pak stále tak činíš, jest to ctnost, a tato ctnost nazývá se *spravedlnost.* A kdo zlého se varuje v malých i nejmenších věcech, za to však mnoho dobrého činí, dobré činí i tehdy, když mu to za těžko připadá, jest veliký ve spravedlnosti. Proto pravíme: »Křesťanská spravedlnost záleží v tom, že . . . . zlého se varujeme a dobré činíme.«

Ale dále se v katechismu praví: »*pomocí milosti Boží* zlého

---

*) K tomutò pojednání bylo upotřebeno následujících spisů: Leonard Wiedermayr: Erklärung des kl. Katechismus, Franz Zenotti, Ausgearbeitete Katechesen, Výklad Podhajského, Procházkův atd.

se varujeme a dobré činíme.« Ovšem, neboť Bůh nám musí k tomu pomáhati milostí, kterou nazýváme pomáhající. Neboť Bůh pomáhající milostí osvěcuje náš rozum, abychom dobré jakožto dobré a zlé jakožto zlé poznali, a Bůh pomáhající milostí posilňuje vůli naši, abychom se poznaného zlého varovali a poznané dobré činili, Když jest tomu tak, když nám k tomu Bůh milostí Svou pomáhá, když nám tato milost neschází — a ta neschází nikomu, neboť Bůh dává všem dostatečnou milost, — pak můžeme býti spravedliví, můžeme se varovati zlého a dobré konati.

Konečně se praví: »*jak nás tomu víra učí.*« Bůh Sám nám řekl, co jest zlé a dobré, když dal desatero přikázaní. Tato přikázaní vykládal blíže Ježíš Kristus, zvláště v horském kázaní. Církev sv. obecná pak nám praví, jak máme těmto výkladům Pána Ježíše rozuměti. Jak nás sv. Církev obecná — jak nás jinými slovy víra učí — tak učil zakladatel křesťanství Ježíš Kristus, tak budeme se zlého varovati a dobré konati, abychom byli spravedliví.

Křesťansky spravedlivým býti znamená tedy býti takým, jakými nás Kristus míti chce. Kdo pomocí milosti Boží vše úplně bez úhony plní, čemu Kristus učil, a to také tak plní, jak to Kristus míti chce, jest křesťansky spravedlivým.

Řekli jsme: Spravedlivý je, kdo se zlého varuje a dobré činí. Proto učení o křesťanské spravedlnosti má dva díly. První díl křesťanské spravedlnosti volá k nám: *Varuj se zlého!* Druhý díl volá: »*Čiň dobré!* Napřed budeme pojednávati o prvním a pak o druhém dílu.

První díl křesťanské spravedlnosti.

Varuj se zlého!

755. *Co jest zlé?*

Jediné a pravé zlé jest, co se protiví zákonu Božímu, totiž hřích.

Hrozné věci dopustil Bůh na Joba. Sabejští zajali jeho voly a oslice, pobili jeho služebníky, oheň Boží spadl s nebe na ovce a služebníky, Chaldejští zajali velbloudy a pobili služebníky, jeho děti byly zasypány, ano, Job byl raněn nežitem nejhorším, seděl na hnoji, střepinou ostruhoval hnis s těla svého.

Všechno to, co se Jobovi přihodilo, nazývají lidé obyčejně zlem. Zlem jest u nich přijíti o majetek, býti chudým, ztratiti milované dítky, ztratiti zdraví, upadnouti v nemoc, upadnouti v opovržení, jako se vše to stalo u Joba. Ano, i v biblické dějepravě (čl. 29. star. zák.) jste četli: »Uslyševše tři přátelé Jobovi o všem zlém, které přišlo na něj, navštívili jej.« Avšak zde se mluví právě tak, jak obyčejně lidé mluví. Mluví se zde o zlém jen v nevlastním smyslu.

Pravé zlé totiž jest jen něco, co nám jenom škodí a žádného užitku nepřináší. Avšak něco, co nám zdánlivě škodí, skutečně však nám užitek přináší, není pravé zlé, jest jen zdánlivé zlé.

Vše ve světě, co se obyčejně zlem zove, jako chudoba, ztráta dětí, nemoc, opovržení, všechna utrpení nejsou pravými zly, neboť leckdy lidem zdánlivě škodí, skutečně však jim užitek přinášejí. Skutečně všecky tyto věci vůbec člověku ani škoditi nemohou, když nechce, a když je trpělivě a z lásky k Bohu snáší, prospívají mu tím více ku spáse. Trpělivým snášením nehod časných činíme zadost za své hříchy a můžeme si zasloužiti velikou odměnu na nebesích. Že tyto věci nejsou pravými zly, můžeme poznati také z toho, že Bůh právě na nejsvětější osoby často také množství podobných strastí seslal tak, že se ustálilo přísloví: Koho Pán Bůh miluje, toho křížkem navštěvuje.

Všechna tato zdánlivá zla nejsou tedy pravými zly. Jen hřích — to, co se protiví zákonu Božímu — nepřináší člověku žádného užitku, nýbrž nám jen škodí, a to na těle i na duši, v tomto časném životě i pro život posmrtný, věčný. Poněvadž pak jen hřích nám nepřináší užitku, nýbrž jen škodí, *jest hřích jediné a pravé zlé.* Hříchem ztrácí člověk veškeru cenu v očích Božích, upadá opět v nic. Jen hřích snižuje člověka. Když kdosi sv. Františku Xaverskému pravil, že je to pro něho ponižující, když si sám prádlo pere, odpověděl: »Jen jedna věc snižuje křesťana, totiž hřích.« — Když sv. Františka Chantal, která ošetřovala malomocného, slyšela, že by se mohla nakaziti, odpověděla: »Nebojím se žádného jiného malomocenství, leč hříchu.« Hříchem stává se člověk již zde na světě nešťastným. Kdyby tělesa nebeská opustila dráhu, zákonem Božím jim předepsanou, kdyby se protivila zákonu Božímu, rozpadla by se; když železnice opustí dráhu, koleje, stává se neštěstí. Tak také upadají rozumná stvoření, lidé, v neštěstí, když se protiví zákonu Božímu. Hříšník protiví se řádu svého rozumu, řádu lidské společnosti a řádu Božího řízení světa, proto snáší výčitky svědomí, tresty světské vrchnosti a zvláštní tresty Boží. Proto varujme se tohoto jediného a pravého zla, hříchu! Vzpomínejme častěji na slova sv. Františka Xaverského a sv. Františky Chantal!

756. *Kolikerý je hřích?*

Hřích jest dvojí:

1. hřích dědičný, kterého se Adam v ráji dopustil a který jsme i my s jeho následky po něm zdědili:

2. hřích osobní.

O hříchu dědičném jsme již dříve mluvili; zopakuj!

S tímto hříchem přichází každý člověk na svět. František měl jej také na sobě, když se narodil, byl nesen do kostela, zde byl pokřtěn, i sňat byl s něho tento hřích. Avšak když povyrostl, zapomněl na to, co při křtu sv. slíbil, přestoupil zákon Páně, hřešil. Hřešil ve své vlastní osobě, proto říkáme takovému hříchu hřích osobní. František se dopustil tedy osobního hříchu.

Zdědili jsme sice od Adama hřích dědičný i s jeho následky. Na tento hřích nám nyní není třeba tak dbáti; neboť byl na křtu sv. s nás sňat, a následky jeho mírní milost Boží v nás v tomto

pozemském životě, a zcela odstraněny budou při budoucím z mrtvých vstání, když budeme státi na pravici mezi spravedlivými. Avšak velice se musíme vystříhati osobního hříchu, jediné ten nám nyní škodí a může nám zabrániti i přístup do království nebeského. Proto pamatuj si pro vždy napomenutí: Varuj se osobního hříchu!

O hříchu osobním a jeho druzích.

757. *Co jest hřích osobní?*

Hřích osobní jest vědomé a dobrovolné přestoupnní zákona Božího.

Absolon zradil svého otce Davida, sebral vojsko a táhl proti otci, chtěje ho svrhnouti s trůnu a sám býti králem, vyhnal ho z Jerusaléma a bojoval proti němu. Znal přikázaní, zákon Boží: »Ctí otce svého i matku svou!«, a přece nectil otce svého, vzbouřil se proti němu, přestoupil tedy vědomě a dobrovolně zákon Boží, čtvrté přikázaní Boží, tím se dopustil osobního hříchu.

Co rozumíme zákonem Božím? Zákonem Božím rozumíme všechna přikázaní a předpisy Boží, ať nám je dal přímo jako desatero nebo nepřímo skrze Církev svatou, církevní přikázaní. Tyto předpisy a přikázaní, která každý člověk zachovávati musí, chce-li se Bohu líbiti a do nebe přijíti, činí zákon Boží.

Přestoupiti zákon Boží znamená: býti neposlušným tohoto zákona, mysliti, žádati, mluviti nebo činiti to, co zákon Boží zakazuje, nebo nečiniti to, co zákon Boží přikazuje. Hřích tedy jest neposlušnost vůči Bohu, vůči Jeho zákonu. Hříšník odhazuje jho Boží a dí: »Nebudu sloužiti.« Jerem. 2. 20. Kdo se hříchu dopouští, vede boj proti Bohu.

Aby skutek nějaký byl hříchem, třeba těchto věcí:

1. Třeba, aby o tom byl nějaký zákon, nějaké přikázaní Boží;
2. třeba, aby byl tento zákon Boží přestoupen
3. vědomě a
4. dobrovolně.

Kdo vědomě přestupuje zákon Boží, hřeší, to znamená: kdo ví, že to neb ono zákon Boží zakazuje, a přece to činí; také ten přestupuje zákon Boží, kdo by mohl a měl věděti, že to neb ono Bůh zakazuje nebo poroučí.

Kdo beze své viny nemá vědomí, neví, že to neb ono Bůh zakazuje neb poroučí, tedy kdo jest v nezaviněné neznalosti zákona Božího, nehřeší; hřeší však, kdo tuto neznalost sám zavinil. Také ten hřeší, kdo pochybuje, zda jest něco nedovolené, hříšné, a přece to činí, neboť vydává se tu vědomě a dobrovolně v nebezpečí hřešiti, a to již je hřích.

Dobrovolně přestupuje zákon Boží, kdo tak činí se svolením své vůle, kdo pozoruje, že je to proti zákonu Božímu, a přece to chce. Máme totiž svobodnou vůli a nad tou jsme sami pány; když svobodnou vůlí v něco zlého svolíme, je to naše vina, hřešíme.

Sv. mučenníci nedali se ani hrozbami ani tupením pohnouti, aby jednali proti zákonu Božímu. Bez svolení vůle ve zlé není hříchu Tak na př. první hnutí netrpělivosti, hněvu atd., která při těžkých urážkách povstávají, ještě nejsou hříchem, poněvadž jim zabrániti nemůžeme. Povstávají jako jiná pokušení bez naší viny a jsou v tomto případě nedobrovolná; avšak přestávají býti nesvobodnými, jakmile je zpozorujeme a vůlí se nesnažíme je potlačiti, nýbrž spíše jim povolujeme, pak jsou hříšnými. — Právě tak také svoluje vůle člověka, když sice nechce výslovně zlého, ale když chce příčinu, ze které zlé pochází. Tak za zlé, které kdo v zaviněné opilosti spáchal, bude se musiti zodpovídati.

Kdo hřeší, jest nepřítelem vlastní své duše. Nerozumně v životě jedná, kdo urazí toho, od Něhož veškeré jeho budoucí štěstí závisí; ještě nerozumněji jedná hříšník, když neposlušností uráží Toho, Jehož pomoci vždy a všude potřebuje, a od Něhož věčná blaženost závisí. My, ubozí lidé, nechceme snésti urážky od spolubližních, kteří mají jako lidé stejnou důstojnost s námi; hříšník pak tak velice uráží nejvyššího Pána.

Zopakovati můžeš také takto:

Co jest osobní hřích? Odpověď v katechismu.

Co nazýváme zákonem Božím?

1. Přikázaní Boží. 2. Přikázaní církevní.

Kdy přestupuje člověk zákon Boží?

1. Když činí to, co zákon Boží zapovídá, nebo

2. když nečiní toho, co zákon Boží poroučí.

Jest každé přestoupení zákona Božího hříchem?

Nikoli.

Jaké přestoupení zákona Božího jest hříchem?

1. vědomé a

2. dobrovolné.

Kdy přestupuje člověk zákon Boží vědomě?

Když rozumem svým poznává, že jest něco proti zákonu Božímu.

Kdy přestupuje člověk zákon Boží dobrovolně?

Když vůle chce to, co jest proti zákonu Božímu, když vůle svolí ve zlé.

Svatí měli vždy hřích v ošklivosti. K sv. Jindřichu Avellinovi přišla špatná osoba a chtěla ho ke hříchu svésti. Jindřich, teprve 16letý, odpověděl jí: »Spíše si oči vlastníma rukama vyškrabu, než abych svolil ve hřích, který Boha tak velice uráží.«

Vzpomínejte si také častěji na egyptského Josefa, na cudnou Susannu! Jak měli hřích v ošklivosti! Tak máte i vy mysliti a jednati. Takto však jste lhostejni ke hříchu, mnohý z vás dopouští se každý den brzy toho, brzy onoho menšího hříchu, a obávati se jest, aby se nedopustil větších hříchův. Dávejte na sebe lepší pozor! Hodné, zbožné dítě varuje se každého, i sebe menšího hříchu.

(Příště dále.)

Ruth.

Napsal **Jan Nep. Jos. Holý.**

Noemi byla stálá u víře (otázka 27.) i v pohanské zemi, a když hlad přestal, vrátila se do vlasti ke svým spoluvěřícím. Svým dobrým příkladem, svou živou věrou, zbožností obrátila Ruth k víře pravé, že i Ruth řekla: »Bůh Tvůj jest Bůh můj.« Tak i jedno dítko má druhému dávati dobrý příklad: »Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a slaví Otce vašeho, jenž jest v nebesích.«

Ruth opustila otčinu z lásky k tchyni své a ze stálosti u víře. Když poznala pravého Boha, chtěla bydliti i u lidu Božího. Byla stálá u víře, a raději všechno i otčinu opustila, než aby u pohanů přišla o pravou víru. Vyznamenala se také pokorou a pracovitostí. Nestydí se za svou chudobu, sbírá pilně klasy a přináší i zbytky pokrmů pro svou tchyni. Tak se mají dítky chovati k vlastním rodičům, mají jim pomáhati. Jaká by to byla hanba, nepomáhati vlastním svým rodičům, když Ruth pomáhala tak úsilovně tchyni své! Ruth zahanbuje každého takého člověka. Pracovitost, horlivost je ctnost (otázka 824.), přináší člověku úctu, lenost jest jeden z hlavních hříchů (otázka 786.) a přináší člověku hanbu. Ruth byla žena ctnostná, všechen lid města to mohl dosvědčiti. Otázka 796. d. Jak se chováš ty k svým rodičům? Nepřipravil jsi jim hanbu, starost? Čím? Varuj se toho! Ctnost (víra, láska, pilnost, mravnost, pravdomluvnost, pokora a j.) jest největší bohatství. Bůh se dívá nikoli na šaty a peníze, nýbrž na srdce člověka. Jsi tak pilný jako Ruth od rána až do večera?

Booz byl milosrdný vůči příbuzné Ruth, byl jí příznivý, přál jí všeho dobrého, pomáhal k jejímu blahu. Otázka 821. — Které tělesné a duchovní skutky milosrdenství doporučují se v Písmě svatém? Otázka 840. a 841. — Proč máme horlivě konati skutky milosrdenství? Otázka 842. — Booz pojal Ruth za manželku přes to, že byla chudá. Vážil si ctností její více než peněz a bohatství. I Bůh ho za to odměnil, dal mu ctnostnou manželku a požehnal jejich sňatku tak, že se Booz stal praotcem Ježíše Krista, Spasitele. V rodokmenu na počátku evangelia sv. Matouše, které se čte na den narození Panny Marie, nacházíme jména čtyř žen — jednou z nich je Ruth.

Promluva při prvním sv. přijímání.

V den Svého sv. vzkříšení, to jest na Hod Boží velikonoční, ukázal se Kristus Pán odpoledne též dvěma učenníkům, kteří šli do Emaus, městečka asi dvě hodiny cesty od Jerusaléma vzdáleného. Připojil se k nim na cestě a šel s nimi. A svatý evangelista Lukáš vypráví, že Kristus Pán Svým milým učenníkům na této cestě dvojí dobrodiní prokázal.

1. On nejprve jejich rozum Svým učením osvítil, čili On je

poučil. Nemohli totiž Kleofáš a jeho soudruh se svým rozumem srovnati ty události, jež se byly staly na Velký Pátek s Kristem Ježíšem v Jerusalémě; proč se dal, když byl Synem Božím a Vykupitelem světa — muž prorok mocný ve skutku i v řeči před Bohem i přede vším lidem (Luk. 24. 20.) — k smrti odsouditi a ukřižovati? — Byli tedy oba učenníci v pochybnosti, zdali Ježíš Nazaretský (Luk. 24, 19) byl opravdu Syn Boží, a zdali jest Jeho učení pravdivé. Proto Kristus Pán s nimi opakoval čemu je byl po tři roky učil. »Jen si vzpomeňte,« tak asi k nim pravil, »co Mojžíš, druzí proroci, a žalmista Páně byli o Vykupiteli světa předpověděli, a vy dobře víte, že předpověděli o Vykupiteli:

a) že se narodí v Betlémě — a Ježíš Nazaretský se v Betlémě narodil,

b) že se narodí z Panny — a Ježíš Nazaretský se narodil z Marie Panny,

c) že bude z rodu královského — a Ježíš Nazaretský jest z rodu krále Davida,

d) že králové se mu budou klaněti — a Ježíši Nazaretskému se klaněli mudrcové od východu,

e) že bude prodán — a Ježíš Nazaretský byl od Jidáše prodán,

f) že bude trpěti — a Ježíš Nazaretský trpěl.

g) že s lotry bude ukřižován — a Ježíš Nazaretský byl uprostřed dvou lotrů ukřižován, a

h) že Vykupitel vstane z mrtvých — i to, že se na Ježíši Kristu vyplnilo, sami se brzy přesvědčíte.

Proto Ježíš Kristus jest Vykupitel světa, Jeho učení, jež lidem hlásal, jest pravdivé, a vy jste dobře učinili, že jste Jemu uvěřili, Jeho učenníky se stali, pročež Jeho učení se držte, byť byste celé svým rozumem pochopiti nemohli, a dle Něho vždy v životě svém jednejte.«

Tak asi poučoval Kristus Pán Své milé učenníky jda s nimi do Emaus.

Moje milé dítky! I k vám zachoval se Ježíš Kristus právě tak jako ku Kleofášovi a jeho soudruhu jdoucím do Emaus. I vás Ježíš Kristus vyučuje sv. pravdám; tu víru sv., kterou vám na křtu sv. udělil, tu vám vykládal, vykládá a objasňuje nejednou, ale od vašeho narození až po dnešní den. A vy se v duchu tážete, kterak se to děje? my nevidíme Ježíše, my Jej neslyšíme. Ovšem okem tělesným Jej nevidíte, sluchem těla neslyšíte, ale přece On vás vyučoval a vyučuje a sice skrze vaše rodiče, kněze, učitele a jiné dobré lidi. — Ti na místě Ježíše Krista a z Jeho rozkazu učili a učí vás Boha znáti, a Jeho sv. přikázání plniti.

Vzpomeňte jen dnes na své rodiče, zvláště na svou matku dobrou; všechny ji máte, Bůh dobrotivý k vaší radosti a k vašemu užitku vám ji nechává na živu. Ta byla vaše první učitelka; sotva že jste uměly žvatlati, poněkud mluviti, předměty rozeznávati, tu ona, chovajíc vás na svém klíně a tulíc k svému srdci mateřskému, vykládala vám o Bohu Otci, Jeho Synu, o Jeho panenské matce

Marii, o Duchu Svatém, učila vás Boha znáti, ctíti a milovati; činila to tak, jak to nejlépe sama dovedla.

A šťastná jsi matko, šťastná jsi matko křesťanská, pravím, která dítky tobě Bohem svěřené takto *vychováváš* a *vedeš*. Tvoje dítky si to budou dobře pamatovati, že jsi je vychovala dobře, za řádné lidi a křesťany, ony s radostí budou až dospějí na tebe vzpomínati, za tebe, až v hrobě budeš práchnivěti, budou se modliti. I Bůh Sám tvoje dobré vychovávání dětí, tu tvou práci hojně odmění, vždyť *neumělé* učiti, jest jeden ze 7 skutků duchovního milosrdenství, *jenž* bez odplaty u Boha nezůstane.

Z domova přišly jste milé dítky do školy, a tu vás Ježíš dále vyučoval skrze Svého kněze (katechetu). Vy jste tu uslyšely o stvoření světa a lidí, i o tom jak Bůh byl dobrotivý a lásky plný k lidem, že je nejen stvořil, ale i blaženými na zemi učinil, blaženost v nebi jim přislíbil; vy jste se dověděly jak nevděčným však stal se člověk, že Boha až těžkým hříchem urazil, a že i tenkráte Bůh lidi nezavrhl, ač toho zasluhovali, ale smiloval se nad nimi tím, že Syna Svého na zem poslal, aby každý z lidí, kdo v Něho uvěří, nezahynul, ale měl život věčný. Vy dobře víte co práce, co namáhání to stálo Syna Božího, Vykupitele světa, než nás s Bohem smířil, že i jako beránek dal se zabiti, aby nám odpuštění hříchů od Boha, vysvobození od věčného zatracení zjednal. Vy víte, že Církev sv. katolickou založil, jí Ducha Svatého udělil, aby milosti Jím získané lidem udělovala a lidi bezpečně k spasení vedla.

Ó, v pravdě, milé dítky, šťastnými můžete nazvány býti, jelikož jste se naučily, poznaly, čemu věřiti, co činiti máte, abyste po skončení vezdejšího života do nebe přišly. — Tu milost vám udělil Ježíš Kristus, a dnes chce vám uděliti milost druhou, kterou v Emausích udělil sv. učenníkům.

2. Vše, co Kristus Pán po cestě vykládal učenníkům milenym, to nepostačovalo jim k spasení, pročež jim udělil milost druhou.

Spasitel náš, tak vypravuje sv. Lukáš dále, vešel s Kleofášem a jeho soudruhem v Emausích do večeřadla a když seděl s nimi za stolem, učinil zázrak převeliký; vzal totiž chléb, žehnal jej a pravil nad ním: »Totoť jest tělo mé,« podobně vzal kalich s vínem, požehnal jej a pravil nad ním: »Totoť jest krev má, vezměte, jezte a pijte.« Před očima svých učenníků konal v Emausích Kristus Pán tu oběť, již byl poprvé vykonal u večer před Svou smrtí, kterou až podnes konají z Jeho rozkazu kněží v kostele, která se nazývá oběť mše svaté. — Večeřadlo v Emausích, toť kostel katolický, stůl, za nímž seděl Kristus Pán, toť náš oltář.

A jak se ta oběť konala, a jak Kleofáš a jeho soudruh tělo a krev Páně přijali, ihned poznali Jej — Mistra svého. Luk. 24, 31.

Jako se dal v Emausích Kristus Pán Svým učenníkům za pokrm, tak i vám, milé dítky, dnes poprvé podává Své nejsvětější tělo, Svou nejsvětější krev ve velebné Svátosti oltářní za pokrm a za nápoj. To jest ta druhá milost, jíž se vám již brzy dostane.

A mám se vás tázati, milé dítky, jakého užitku vám přinese hodné sv. přijímání? Vy mi v duchu odpovídáte asi takto: My dobře jsme si zapamatovaly z přípravy, jakých převelikých milostí se nám dostane, když hodně Krista Ježíše v nejsv. Svátosti oltářní přijmeme; my víme:

1. že bude On s námi spojen,

2. že nyní, kdy vstupujeme v řadu lidí dospělých, tím větší nebezpečí hroziti bude duši naší, neb tělo naše t. j. zlé náklonnosti, svět t. j. lidé zlí, falešní proroci a sám ďábel strojiti budou naší spáse úklady, a proto pomoci vyšší budeme potřebovati a té se nám dostává ve sv. přijímání, kde Ježíš Kristus s námi spojen bude nás síliti, nám pomáhati, nás chrániti, abychom v dobrém setrvali;

3. že nejen duše, ale i tělo naše posvěceno bude hodným svatým přijímáním, aby i ono do nebe při našem vzkříšení vejíti mohlo.

Dobře pravíte, vědomy jste si té veliké milosti, již se vám dnes poprve dostane.

Milé dítky, dnes podobáte se více andělům, než lidem, vždyť pevně doufáme, že srdce vaše jsou nevinna, duše vaše čista tak, jako to roucho bílé, jímž vy, dívky, přioděny jste; ó snažte se, abyste tak vždy bezúhonné zůstaly, po celý život svůj, vždy tak ke stolu Páně přistupovaly. Poněvadž bez milosti Boží nemůže člověk nic záslužného k spasení svému vykonati. Za to proste Ježíše v každodenních svých modlitbách, za to proste Ježíše při každé mši svaté, jíž obcujete.

Proste dále dnes Ježíše za své milé rodiče, kteří se tolik o vás nastarali a starati budou, aby vám je Ježíš dlouho ve zdraví zachoval, aby odměnil jim hojně vše, co dobrého vám prokazují, aby jen radosti na vás se dočkali. Amen.

Nyní obnovíme slib křestní, ten, který za vás při křtu vaši kmotři učinili; pak vzbudíme tři božské ctnosti a lítost.

Brožka Frant., farář v Majdaleně.

LISTY VĚDECKÉ.

O přepodstatnění.

Píše Dr. Richard Špaček.

S naukou víry o přítomnosti Páně ve Svátosti oltářní souvisí co nejtěsněji důležitá otázka, jak se stává Kristus Pán v této Svátosti přítomným, anebo jak tamtéž přítomen býti počíná. Církev katolická vezdy vyznávala a učila, že se stává Kristus Pán v eucharistii tím způsobem a proto přítomným, poněvadž se chléb a víno co do podstaty své v tělo a krev Páně proměňují, jakož svatý Tomáš pěje: Dogma datur christianis, quod in carnem transit panis et vinum in sanguinem (Hymnus »Lauda Sion«). Když pak se proměnil chléb v tělo a víno ve krev Páně, přestává podstata chleba a vína a zbývá toliko jejich vnější způsoba, což zmíněný pěvec eucharistický takto vyjadřuje: Sub diversis speciebus signis tamen et non rebus latent res eximiae (v témž hymnu).

Zahrnuje tedy přepodstatnění tři důležité pravdy a to:

a) v eucharistii jest skutečně přítomno tělo a krev Páně;

b) v eucharistii není spolu s tělem a krví Páně přítomna podstata chleba a vína, nýbrž pouze vnější způsoby těchto;

c) v eucharistii stávají se přítomny tělo a krev Páně, když se proměnila celá podstata chleba v tělo a celá podstata vína ve krev Páně.

Tyto pravdy jsou mezi sebou tak souvisly, že, kdo třetí z nich doznává, i dvě předešlé připouští. (Suarez disp. 50. sect. 1. n. 5.) Proměna ona zázračná se uskutečňuje konsekrací čili mocí slov, kterými Kristus Pán Svátost oltářní ustanovil.

I.

1. Dle nauky Církve jasně a zřejmě prohlášené stává se konsekrací podivuhodná (mirabilis) a zvláštní (singularis) proměna celé podstaty chleba v podstatu těla a celé podstaty vína v podstatu krve Páně, při čemž způsoby proměněné podstaty chleba a vína zůstávají. Poněvadž toliko podstata v jinou podstatu se

mění, jest úkon tento vhodně a případně přepodstatněním či transsubstantiací vyjádřen. »Podivuhodná ona proměna,« dí sněm Tridentský, »tak se děje, že celá podstata chleba mocí božskou v celou podstatu těla Páně a celá podstata vína se v celou podstatu krve Kristovy beze všelíké proměny Pána našeho proměňuje. Aniž se Kristus rodí, aniž mění, aniž se množí, nýbrž ve své podstatě celý zůstává.« Sess. 13. cap. 4. can. 2.

Stává se tudíž transsubstantiací změna pravá a skutečná, ovšem že zvláštní, kteráž se od jiných změn v nejedné příčině liší. Chléb se v pravdě proměňuje v tělo Kristovo, a poněvadž tato proměna v podstatu věci zasahuje, jest vlastní a vniternou změnou, neboť jest po proměně něčím jiným, než čím dříve byla.

2. Přechází totiž při změně vůbec věc ve stav jiný, než v jakém dříve byla; při proměně však přestává věc býti, čím byla dříve a začíná býti, čím dříve nebyla. Kdežto tedy proměnou věc jedna ve druhou přechází (transitus unius in aliud) nastupuje či nastává změnou místo stavu jednoho stav nový nebo druhý (successio unius in aliud). Při proměně proto třeba míti na zřeteli:

a) terminus, a quo (mutatio fit) t. j. výmez, od něhož změna počíná, či věc, která se mění;

b) terminus ad quem, či výmez, k němuž změna dospívá;

c) podmět oběma věcem či výmezům společný, kterýž zůstává;

d) vnitřní souvislost mezi věcí, která přestala, a mezi věcí, která nastala.

Počátek proměny nebo výmez, z něhož proměna vychází, souvisí s cílem změny nebo s výmezem, k němuž proměna dospívá co do látky neb hmoty, poněvadž látka proměnou jednoho sice útvaru pozbývá, aby jiného nabyla. Útvar pak, kterého látka nabývá, po případě pozbývá, jest buď podstatný (substantialis), anebo případný (accidentalis): jako když se dřevo spálí na popel anebo zpracováno bylo na sochu, pročež i změna se děje buď podstatná neb případná.

Věci tohoto světa když se promění, zůstávají co do látky tytéž a přecházejí pouze v jiný útvar. Taková proměna pak se stane, když prvý útvar přestane za tím účelem, aby nový útvar nastal (uno motu forma abjicitur et forma introducitur), takže konec prvého útvaru jest již také počátkem útvaru druhého. Látka totiž jen útvarem určena býti může; když tedy dřívějšího útvaru pozbyla, nutno, by nového nabyla, kterým by určena byla.

3. I přepodstatnění jest sice proměnou než nadpřirozenou, poněvadž ji toliko Bůh vykonati může. Haec conversio non est similis conversionibus naturalibus, sed est omnino supernaturalis sola virtute Dei effecta (s. Thomas 3. q. 75. art. 4.). Nedají se tudíž o přepodstatnění ani veškery známky o proměně platné vysloviti, nýbrž pouze známky všeobecné.

Výmez, od něhož proměna počíná, i při přepodstatnění přestává a nastává pak výmez, k němuž proměna dospívá, neboť podstata chleba skutečně přestává, zcela nejsouc zničena, nýbrž v okamžiku

činností Boží přecházejíc v tělo Kristovo, které již existuje a nezměněno zůstává. Liší se tudíž přepodstatnění od stvoření, poněvadž tam nebylo terminu a quo, jelikož věci z ničeho učiněny byly; — různí se však i od zničení, kdež není terminu ad quem, poněvadž co zničeno není než ničím.

Při této zvláštní a zázračné proměně přepodstatnění zvané přechází celá podstata a toliko podstata chleba nepochopitelným způsobem v celou podstatu a toliko v podstatu těla Páně, kteréžto se nemění, nýbrž novým způsobem pod onou způsobou chleba existuje. Jakož tedy jest proměny této počátkem či výmezem, od něhož proměna počíná, podstata chleba, tak může býti cílem proměny nebo výmezem, k němuž proměna spěje, podstata těla Páně, aby podstata podstatě odpovídala. Nemá však podstata chleba, kteráž přepodstatněním přestává, společného podmětu s podstatou těla Páně, kteráž nastává; pročež jest přepodstatnění i po této stránce proměnou zvláštní, nadpřirozenou a mimořádnou. Oběma výmezům i podstatě chleba, která mizí, i podstatě těla Páně, která místo podstaty chleba se přítomnou stává, jsou toliko způsoby (accidentia) společny, kteréž před proměnou obsahovaly podstatu chleba a po proměně obsahují podstatu těla Páně. Jest to ovšem dílem a zázrakem všemohoucího Boha, že způsoby chleba a vína nadále zůstávají, ač podstata chleba a vína se proměnila. Při proměně přirozené podmět látkový zůstává a jest právě tento podstatnou součástkou proměny. Řád přirozený nemůže totiž žádnou věc co do podstaty proměniti, nýbrž jen podstatě, jež i po proměně trvá a zůstává, nový útvar dáti; aby tento nastal tam, kde byl útvar dřívější přestal.

4. Jakmile se tedy přepodstatnění konsekrací dokoná, nezbývá nic z podstaty chleba; nemůže tedy ani nic z podstaty chleba po proměně s podstatou těla Páně zároveň trvati; i zavrhla proto Církev názor takový. Podstata chleba se však přepodstatněním neničí; neboť, co zničeno, není leč ničím a proto nemůže býti proměněno; co však proměněno, stává se něčím novým, čím dříve nebylo. Když pak podstata chleba přestává, neničí se, nýbrž přechází v podstatu mnohem vznešenější a výbornější, totiž v podstatu těla Páně. Annihilatio, dí sv. Bonaventura, est non tantum nihil de re remanere, sed illud in nihilum cedere; sed hic non cedit in nihil immo in aliquid melius (IV. dist. 11. p. 1. q. 3). Bůh přece ve stvoření svém ničeho neničí, tím pak méně podstatu chleba v této Svátosti zničí, v níž i všemohoucnost i dobrotu svou zjevuje; naopak přestává konsekrací podstata chleba, by jako podstata těla Páně dále existovala.

5. Toto přepodstatnění jest úkonem jediným a jednoduchým, kterýž se toliko chleba týká, poněvadž se podstata chleba v podstatu těla Páně proměňuje; tělo Páně nepodléhá žádné změně. Tělo Páně přece, které v nebesích bytuje, nemůže žádné změně býti podrobeno v eucharistii, kdyžtě po proměně chleba nic z tohoto nezbylo, co by dále s tělem Páně trvalo. Jest to ostatně i nutným důsledkem onoho článku víry, že oslavené tělo Páně

iest jak v nebesích tak i v eucharistii jedno a totéž. Neděje se přepodstatnění ponenáhlu, nýbrž najednou a okamžitě (conversio momentanea). V témž okamžiku, co podstata chleba mocí Boží přestává, i podstata těla Páně nastává.

6. Dějí se ovšem při této proměně mnohé a nepochopitelné zázraky, takže nám přepodstatnění povždy tajemným zůstane. Proměny, které se v řádu přirozeném stávají, valně se od proměny přepodstatněním způsobené liší, takže jedinou známku proměny i v této lze postřehnouti a to, že jedna věc ve druhou přechází. Přechod tento, jímž jedna věc přestává a druhá nastává, nutně má netoliko co do doby, nýbrž i vnitrně souviseti, aby jedním úkonem nastal. I přepodstatnění děje se jedním úkonem, jímž podstata chleba přestává nejsouc zničena, nýbrž v podstatu těla Páně přecházejíc, což se mocí Boží děje. Způsoby chleba a vína, kteréž po proměně zůstaly, neobsahují ani podstaty chleba ani podstaty vína, nýbrž podstatu těla a krve Páně, kteréž pod způsobami zbylými bytují. Změna tato zázračná a svého druhu jediná zasluhuje, aby zvláštní název pro ni byl stanoven, jímž by se nepochopitelný onen přechod vystihnouti dal, což název transsubstantio velmi vhodně vyjadřuje. Slovo toto sice se u církevních spisovatelů dob prvých nevyskytuje, než podobnými, ano stejnojmennými názvy označuje se proměna zázračná tak: to, co jest, mění se v to, čím nebylo — co bylo, mění se v jiné. Berengar pak na sněmě v Římě vyznání víry podepsal, kdež se pravilo: že chléb a víno se podstatně proměňuje v tělo a krev Páně. Slavně a veřejně užil názvu transsubstantio sněm Lateránský IV., než učinil tak, poněvadž mnozí spisovatelé církevní jak současní tak dřívější slova tohoto užívali. Tak Hildebert serm. 93 de diversis VI. Op. ad Maur. p. 689 ve stol. XI., sv. Hildegardis biskup ke prelátům mohučským Bibl. Max. P. P. T. XXIII. p. 565 vest. XII. col. 2.; v listě okružním Petr kardinál, římské Církve legát, proti Albigenským a pod. Baronium r. 1179 č. 26 (T. XIX. ecl. 1746). (Pokračování.)

Liberalismus prvních století křesťanství
a liberalismus nynější.

Píše Dr. **Ladislav Dvořák**, prof. theologie v Českých Budějovicích.

Jako každá doba v dějinách je charakteristickou nějakou vadou, tak i doba nynější vyznamenává se svým — liberalismem. O liberalismu bylo už napsáno mnoho, ba příliš mnoho, ale bohužel namnoze marně; lidé, jichž se to týkalo, pořád slepě šli, a dosud jdou za svým ideálem — liberalismem, jehož ideálnosť pochopíme nejlépe, vzpomeneme-li, že nynější liberalismus není nic jiného než jakási smíšenina protestantského rationalismu, pohanského epikuraeismu a semitské lascivnosti (rozpustilosti). Učelem této stati není vypočísti liberálům celý ten dlouhý rejstřík hříchů

spáchaných na společnosti lidské, jejich pohrdání náboženstvím, pravdou, poctivostí, mravností a spravedlností. Tyto chyby uznají se, až přijde pokolení lidské se svými liberálními názory až ad absurdum, pak teprve snad nastane obrat k lepšímu. Ale účelem této stati jest, ukázati, že liberalismus nynější není ničím novým, že se s liberalismem potkáváme už v prvních dobách křesťanství a že liberalismus tehdejší a nynější si počínají až na malé výjimky aspoň k nám katolíkům — úplně stejně

První podobnost jest v tom, že jako dnes, tak již v prvých dobách křesťanských (kdy křesťané jistě vzory všech ctností byli), tito beze vší příčiny pronásledováni byli tak, že se naplnila slova Kristova u sv. Mat. 21, 9.: »A budete v nenávisti u všech národů pro jméno mé«, tedy ne snad pro nějaká provinění, nýbrž striktně proto, že jsou vyznavači Kristovými. Jako dnes mnozí, tak i tehdejší vzdělanci všichni byli liberály a materialisty zrna nejhrubšího. Bezcharakternost, požitkářství, nemravnost a hrubost byly na denním pořádku; každý, i ten nejnesmyslnější kult byl trpěn, jen křesťanství k vůli svému přísnému zákonu mravnímu a hrození odplatou na onom světě bylo až šíleně nenáviděno. Znamenitý obhájce víry křesťanské, Athenagoras, bývalý filosof školy athenské čtením Písma sv. na víru naši obrácený († kol r. 180) praví ve své apologii: »Ve vaší říši, Římané, jsou různé mravy a jiné obyčeje, ale nikomu se nebrání zákonem nebo bázní před trestem, své zvyky, i sebe směšnější, zachovávati. Egypťané považují dokonce kočky, krokodýly, hady a voly za bohy. Všem je dovoleno každého dle libosti za Boha míti. Proč tedy my jsme v takové nenávisti? My se nedopouštíme žádného bezpráví, a až do dnešního dne (asi r. 177 po Kr.) žádný křesťan z nějakého zločinu usvědčen nebyl, a přece jsme tupeni, pronásledováni, před soudce vlečeni — jen k vůli jménu křesťan. Může-li kdo nás z velikého neb malého poklesku nějakého usvědčiti, neprosíme o odpuštění trestu, ale žádáme, aby ten nejtěžší trest nám dán byl, jen nepronásledujte nás k vůli pouhému jménu, jen proto, že jsme křesťany.«

Další podobnost mezi tehdejšími liberály a nynějšími je, že nenáviděli křesťanství, kterého ani neznali, takže jiný apologeta církevní, Tertullian († 240) se viděl nucena tehdejším liberálům napsati: »Vaše nespravedlivé jednání (že totiž nenávidíte křesťanství) je tím větší, že nenávidíte něco, čeho vůbec neznáte, neznajíce ani podstatu křesťanství, které, kdybyste poznali, nenáviděti byste je ani nemohli, ale vy nechcete je poznati, protože nás nenávidíte. Považujete křesťany za schopné ku všem zločinům a nikdy nevyšetřujete, kolik dětí jsme snědli, kolikrát krvesmilství jsme se dopustili, ale propustíte každého, jakmile řekne: »Nejsem křesťanem.« S námi zacházíte jinak než s ostatními lidmi. U nás patráte po jméně, u jiných po zločinech.

Co čte se v protokolech soudních? N. N. jest odsouzen, protože jest křesťanem. A mnozí jdou ve svém záští tak daleko, že na př. řeknou: »Cajus je hodný muž, až na to, že je křesťan.« A zatím možná, že Cajus je proto hodným, že jest křesťanem.

Ba, vy jdete dále, vy nemůžete vystáti, když někdo přijetím náboženství se polepší, vám nejde o dobro, jež předstíráte, ale jen o nenávist! A mnozí dokonce se do škody uvrhnou svojí nenávistí ke křesťanství, jen aby ji ukojili. Muž zavrhne svoji manželku, která přijetím náboženství křesťanského ctnostnou se stala, otec syna dobře vychovaného a pán otroka věrnosti naučeného.« Jak krásně tato slova se hodí i na dnešní liberály, hlavně ohledně té neznalosti toho, co nenávidí. Dnešní liberálové si rovněž myslí, že náboženství rozumí každý, a proto tak klidně o věcech náboženských svůj úsudek projevují, že člověk myslící se až podiví.

Tehdejší liberalismus ovšem užíval různých nástrojů k mučení křesťanů, roztaveného olova a rozpálených rožní, dále vydal nejbezohlednější zákony proti křesťanům, čímž se liší od liberalismu moderního; ale v jedné věci se zase úplně shodují, totiž v posmívání se všem institucím křesťanským a nejsprostších nadávkách. Vzdělaný pohan tehdejší zrovna tak nemohl jména křesťan vysloviti jako dnes mnozí liberálové o náboženských věcech »bez veselosti« slyšeti a mluviti neumějí. Sv. Theofil, biskup antiochenský, rovněž apologeta stol. II., vytýká pohanům, že se smějí slovu křesťan, ač význam slova toho, totiž »pomazaný Páně« nijak směšným není. A Tertullian k tehdejším pohanům volal: »Jen se nám smějte, jak libo, ba třeba se zeptejte (decachimetis) vy blaseovaní duchové.« Neméně pochlebně vyjádřili se sv. Řehoř Nyssenský, který vybízel pohany, aby poněkud »přemýšleli« a nechali svého drzého smíchu, a sv. Chrysostom, který píše, že děti nerozumné se smějí, když se jim vykládají vážné a důležité věci, proto ale že smích ten není důkazem, že by ty pravdy byly nerozumné, je ale důkazem o obmezenosti těch, již se smějí. Totéž prý říci lze o osvícených, kteří skoro tak nevědomi jsou jako děti, že smějí se tomu, co člověka nezkaženého naplňuje podivem a úctou, a to chválí, co vskutku směšným jest.

A co se nadávek týče, byli liberálové tehdejší zrovna takovými mistry jako dnešní a ty samé nadávky byly u nich obvyklými, jako dnes u liberálních listů, což je opravdu pozoruhodné. Liberální pohan nazýval křesťanské furor, insania, amentia, dementia, furiosa opinio (našemu fanatismu) apilis superstitio, aniles fabulae, pueriles fabulae, muliebris superstitio, mulierum vetularum inventa et ludicra fabulam delicamentis anicularum similem (naší hallucinaci), pigmenta malesanae opinionis (mor), prodigia fabularum, nugae maximae (strašný podvod), res fatua et stulta fides, exitialis et malefica superstitio, a konečně humanum commentum malitiose confictum, fabulis addictum. Komu by se zdálo, že tyto výrazy jsou přehnány, ať si všimne literatury německé v dobách t. zv. kulturního boje v Německu a najdu je tam veskrze. Ostatně mutatis mutandis najde je i u nás v Čechách!

A jako náboženství, tak i věřícím dostalo se od souvěkých liberálů těch nejhorších nadávek. Již Tertullian a ještě více apologeta Arnobius, bývalý učitel rhetoriky v Africe (stol. IV.), hájí křesťany proti nadávkám (tupý, slabomyslný, bláznivý, osel, ovce

atd.) a známý spisovatel církevní stol. VI. Lactantius praví ironicky: »Jsme-li tak velikými osly, opovrhujte tedy námi, jděte nám s cesty, nepřijímejte naše peníze v obchodě!« (Z toho viděti, že i heslo »svůj k svému« není úplně nové.)

Apologeta Minutius Felix (počátek stol. III.) píše, že křesťané byli považováni u pohanů za studiorum rudes, litterarum profani, agrestes, indoctia impoliti, kteří z politiky nic nevědí a tím méně z náboženství. A že sv. biskup Cyprian nebyl zván od souvěkovců jinak, než Coprianus (t. j. špinka), jest historicky dokázáno.

Neméně jest historicky dokázáno, že se vytýkalo křesťanům, že ctí osla resp. hlavu oslí. Zmínku o tom činí i svrchu uvedený Minutius Felix i Tertullian, který praví, že se to pohanům »zdálo« nejspíše, že křesťanům oslí hlava za boha platí. A z téže doby se vypravuje, že jakýsi »liberální dvořan« v císařském paláci se svému křesťanskému soudruhu vysmál tím, že ukřižovaného osla na stěnu namaloval a pod to napsal: »(Křesťan) Alexaminos vzývá svého boha.« Odtud asi pochází titul křesťanů obvyklý u tehdejších pohanů »asinarii«, odkudž lze si vysvětliti slova Tertullianova (Apol. c. 16) o jakési karrikatuře v Karthagu s nápisem: »Christianorum Deus onokoites.« Mezi další pomluvy náleží ta, že křesťané chtějíce před nezasvěcenci svá tajemství svaté víry ukrýti a tím před zneuctěním ochrániti, z pojídání masa lidského a krvesmilství (hody, Thyestovy a oedipovské smilstvo) obviňováni byli, jak z téhož Minutia Felixe se dovídáme. Proto bylo o křesťanech užíváno jméno nyní tak u liberálů oblíbené, tmáři, hledající úkryt a štítící se světla, intriguáři, rytíři temností, kteří na venek němí jsou, tím více ale tajně se roztahují (latebrosa et lucifuga natio, in publico muta, in augulis garrula (Min. Felix Oct. c. 8.) Aby to vypadalo romantičtěji, podezřívali tehdejší liberálové křesťany nejen z nemravnosti, nýbrž i ze spiknutí proti císaři, říši a z nepřátelství k lidskému pokolení vůbec. Křesťané byli považováni za příslušníky illicitae et desperatae (ve smyslu podvodné) societatis, za hostes publici, irreligiosi in Caesares, a hostes populi Romani, jelikož nesměli ctíti sochy císařů jako bohů a účastniti se nemravných her a zábav tehdá obvyklých. Proti těmto uvedeným výtkám hájí křesťany Tertullian, an praví, že křesťané i nepřátely milovati musí, že nesmí zlé zlým odpláceti (což také nikdy neudělali, ač pohané ani mrtvol v hrobech neušetřili a jedna noc a několik pochodní by stačilo pomstu vykonati), že tedy není možné, aby někoho nenáviděli. A ejhle, dějiny zaznamenaly, že pohané nenahlédli toto odplácení zlého dobrým se strany křesťanů ba i modlitbou, nýbrž mluví o novém magnum ingens, furiosum, violentum a pertinax odium, proti všemu křesťanskému. A setkáváme se znovu s výrazy podobnými, obvyklými hlavně v dobách novějších u židů vůči nám křesťanům jako vermes, ranae, formicae, pulices, homines (ve smyslu chátra, něm. Gesindel) nihili, miserabiles, abjecti, mancipia, rusticani, viles, infames, a jiné zdvořilosti. Všimněme si dnešních liberálních listů (které beztoho jsou většinou v rukou židovských) a vidíme, jak podobni jsou si liberálové prvních

století křesťanských a liberálové dnešní. A tito liberálové tak rádi a se zálibou se honosí svým vzděláním a slušností a zatím není k tomu třeba velké znalosti lidí, aby se poznalo, že právě jim často i nejnutnější slušnost schází, ba často taková podlost se jeví, že jí není rovno.

Jak už svrchu dotčeno, není účelem těchto slov, ukázati, jak špatné ovoce přinesl pokolení lidskému liberalismus v každém ohledu, ale poukázati na způsob, jak liberálové k nám, katolíkům se chovali a dosud chovají. A co nejsmutnější je, že totéž chování vidíme často i u mužů v postavení vynikajícím a vzdělaných, o nichž by se dalo předpokládati, že budou si počínati slušně i vůči těm, již jejich přesvědčení náboženské nesdílí. Příležitost k tomu pozorování dal hlavně tak zv. kulturní boj v Německu, tedy v době nedávné. Tehdá bylo lze slyšeti i na sněmě r. 1877 slova, že Církev katolická musí býti zničena, i kdyby k tomu bylo třeba ještě jedné třicetileté války a tituly: černí, tmáři, černé četnictvo, nepřátelé kultury, olupovatelé lidu atd. jen se hemžily! A přece je známo, že právě v Německu vědy, umění a řemeslo v Církvi svůj počátek měly! Ano, tak si počínají liberálové dnešní doby, kteří sice bořiti dovedou, ale nic positivního postaviti! Aby pak lid tím více byl od Církve odvrácen a tím spíše balamucení liberálů uvěřil, vezme se útočiště k národnosti a »ultramontáni« se jednoduše pasují na nepřátely národa, vlasti a říše, zkrátka za černou internacionálu. Kdyby tito liberálové aspoň poněkud dějiny znali, věděli by, že teprve od časů t. zv. reformace velezrady a šilhání za hranice byly na denním pořádku jako prostředek k rozšíření protestantismu. Specielně co se týká říše německé, lze s určitostí říci, že dokud pouze katolíci v Německu byli, nikomu ani ve snu nenapadlo, že by mohl velezradu spáchati a že Elsasy, Lothrinsko, Nizozemí, Belgie, Lucembursko a Lombardsko vinou katolíků se neztratilo. A nejsou to katolíci, kteří slaví Gustava Adolfa, krále švédského, který za času války třicetileté tolik zemí proměnil v poušť, nýbrž zase — liberálové-protestanti. Katolíci ukázali svoji lásku k vlasti a svoji udatnost mnohokráte skutkem ve válkách, liberálové statečnost tuto velebí obyčejně jen v novinách a při hostinách — ústy a ne skutkem.

Vypravuje se o známém spisovateli »liberálním« Hacklaendrovi, že svými literárními pracemi si tolik vydělal, jako nějaký ministr, a vždy lásku k vlasti opěvoval, že ani daně z příjmů platiti nechtěl. Vůbec liberálové učinili se touto láskou k vlasti — v ústech pouze a ne ve skutcích — přímo směšnými!

Co mají tedy dělati katolíci vůči těmto urážkám? Mstíti se týmže způsobem, bylo by nekřesťanské, ač liberálové často tak klopýtnou, že je velice snadno na pranýř je postaviti. Ale na tom musíme trvati, aby se s námi, katolíky nezacházelo jako s heloty, ale aby se s námi zacházelo slušně; my nenutíme liberály, aby sdíleli naše náboženské náhledy, ale hájíme svá práva a zacházení takové, jaké se na vzdělaných lidech právem požadovati může. Již dosti dlouho jsme mlčeli, již dosti se nás naráželi liberálové,

aby budoucí věky věděly, jak se chovali k nám katolíkům, aby poznaly, že mnohdy u prostého člověka pracujícího, který náboženstvím neopovrhl, jevila se taková šlechetnost a vzácnost smýšlení, jaké u mnohého vzdělance liberálního by člověk zbytečně hledal. Goethe nazval chybou své doby prolhanost a jistý vynikající spisovatel německý se bojí, aby budoucí věky neoznačily dobu nejnovější dobou — sprostoty, jakožto výsledku materialistického nazírání světového, kdy nejeví se sice násilí jako kdysi ve středověku kopím a mečem, ale za to zbraněmi tím více nebezpečnými, totiž uhlazeným chováním se na venek, ale hrozným smýšlením uvnitř a ještě hroznějšími nadávkami, lžemi a pomluvami v novinách.

Čtení knih zvláště zakázaných
a duchovní správce, zvláště zpovědník.

(Dekrety ze dne 25. ledna 1897.)

Píše **Rudolf Schneider.**

Kterak za naší doby zvláště duchovní správce a zpovědník co největší péči věnovati musí tomu, co na jeho osadě se čte, vysvítá především ze slov Conc. prag. prov.: [1])

Pastores animarum in hac re non tantum bono suo exemplo fidelibus praeluceant, sed etiam verbis efficacibus eos et praesertim patres familias paterne doceant et saepe admoneant, ut ad salutem suam suarumque familiarum libros fidei et morum integritati nocivos caute devitent, neque tales per domos suas haberi et lectitari permittant. Sedulo porro et prudenter invigilent parochi, ne libri perversi et praesertim parvi tractatus veneno pleni, quibus religioni fideique contemtus et odium paratur, in gregem difundantur sive per bibliopolas sive per alios mercatores maxime emissarios, sive e bibliothecis, unde libri mutuo accipiuntur. Že věc tato nemalé je důležitosti, dosvědčují:

I. *Dějiny všech věků o knihách zvláště zakázaných,* tak zvláště papežové o to pečovali, aby vymýtili jedovaté býlí spisů bludných a zhoubných, jakož i zvláštní indexy sestavili, v nichž ony knihy se odsuzují. Nejstarší index má dekret papeže Gelasia, v kterémž staré doby kacířové se posuzují a jich spisy pod anathematem odsuzují. Objevením umění tiskařského nutnost ta ještě více se ukázala a vidíme, že v té době nejslavnější index je pořízen za Pia IV. z nařízení conc. Trid., který k tomu cíli muže učené vyzval, aby jej sestavili; od Pia V., Klementa VIII., Alexandra VII. a Benedikta XIV. zvětšen a valně zlepšen, rozeznával 3 druhy knih zakázaných, kteréž rozdělení zrušeno od Alexandra VII., který rozkázal v novém vydání dle pořádku abecedního knihy posuzovati.

---

[1]) Conc. prag. prov. str. 50.

Pro dnešní praxi platí konstituce »Apostolicae Sedis« papeže Pia IX. ze dne 12. října 1869, o níž bude ještě pojednáno. Povšimnutí hodna je v té věci konstituce Lva XIII. »Officiorum ac munerum« ze dne 25. ledna 1897, ku které jsou připojeny »Decreta generalia de prohibitione et censura iibrorum«. Důležitost a platnost těchto dekretů vysvítá ze slov sv. Otce Lva XIII.: Matura deliberatione, adhibitisque S. R. E Cardinalibus e sacro Concilio libris notandis, edere Decreta generalia statuimus, quae infra scripta unaque cum hac Constitutione conjuncta sunt: quibus idem sacrum *Concilium posthac utatur unice*, quibusque *catholici homines toto orbe religiose pareant.* Et vim legis habere sola volumus, *abrogatis Regulis ss. Tridentinae Synodi* iussu editis, Observationibus, Instructione, Decretis, Monitis, et quovis alio decessorum Nostrorum hac de re statuto iussuque *una excepta Constitutione* Benedicti XIV. »Sollicita et provida«, quam, sicut adhuc viguit, in posterum vigere integram volumus. Doslovné jich znění je přidáno jako dodatek pečlivého díla Th. Dra. Gabriela Pecháčka: Zpovědnice, v Praze r. 1897, o nejdůležitějších dekretech pak v této stati je nutno se zmíniti. Dříve však ještě přihlédněme, co o čtení knih nedovolených praví

II. *Konstituce »Apostolicae Sedis«*, která stanoví klatbu zvláštním způsobem papeži vyhrazenou na ty, kdo: »Omnes et singuli scienter legentes sine auctoritate Sedis Apostolicae libros eorundem apostatarum et haereticorum haeresim propugnantes, nec non libros cuiusvis auctoris per Apostolicas litteras nominatim prohibitos; eosque libros retinentes, imprimentes et quomodolibet defendentes.« K tomu na vysvětlení praví Dr. Simon Aichner [2]) asi v tomto smyslu: Sem vztahují se knihy apostatů a haeretiků, obsahující haeresi a ji obhajující, pak knihy kohokoli zakázané per apostolicas litteras; (ap. litterae jsou takové, jež ve formě bully, breve, apošt. encykliky neb apošt. auktoritou vycházejí.) Podléhají klatbě, kdo vědomě jsou legentes, retinentes, imprimentes aut defendentes, nepropadají klatbě, kdo poslouchají čtoucí knihu zakázanou, neb jen málo četli, neb nutností vedeni četli nemohouce v čas dovolení si opatřiti, pak když zadali o dovolení knihu u sebe chovajíce, neb aspoň co nejdříve zadají.

Klatba platí též na spisovatele, nakladatele, sazeče, na doporučovatele a rozšiřovatele knihy, jednají-li vědouce o censuře této.

Ještě více a podrobněji pojednávají o této věci zmíněná již

III. *Decreta generalia* de prohibitione et censura librorum ze dne 26. ledna 1897 ve dvou titulech.

Z těchto dekretů pro nás důležity jsou hlavně, jež jednají 1. které knihy jsou zakázány? Odpověď:

Všechny zavržené od papežů neb koncilů oekumenických, a které v novém indexu se neposuzují, tak se odsuzují, jak kdysi byly odsouzeny výjimkou těch, které dekr. gener. se dovolují. Jsou to zvláště knihy odpadlíků, kacířů, rozkolníků neb jiných spiso-

[2]) Dr. S. Aichner: Compendium juris eccl. str. 531—532.

vatelů, které haeresi neb schisma doporoučejí neb základy náboženství vyvracují, též knihy akatolíků jednající ex professo o náboženství a obsahující učení proti víře katolické, ty všechny jsou zakázány.

Dále zakazují se překlady do řeči mateřské Písma sv. od kohokoliv pořízené, když nejsou schváleny od Apošt. Stolice neb nejsou vydány pod dozorem biskupů, zvláště překlady Biblické společnosti. Dovolují se jen těm, kdo studia biblická konají.

Rovněž zakazují se knihy ex professo proti mravům jednající neb učící, takže nákaza z nich je snadná.

Odsuzují se rovněž knihy, ve kterých Bohu, Panně Marii, svatým, Církvi katolické a jejímu kultu, svátostem neb apoštolské Stolici urážky se činí, rovněž proti církevní hierarchii neb stavu duchovnímu a řeholnímu brojí, ve kterých pojem inspirace Písma svatého se převrací, neb pověrám učí a je schvaluje. Mimo to knihy, jež o nových zjeveních jednají, viděních, proroctvích, zázracích, nové pobožnosti zavádějí a nejsou schváleny žádnou vrchností církevní. Pak knihy, které za dovolené prohlašují souboj, sebevraždu a rozvod a zednářské sekty za užitečné, Církvi nikterak nebezpečné a hájí bludy od apošt. Stolice zavržené. Zakazují se i vydání knih liturgických, jestliže v nich změna libovolná a neschválená učiněna byla.

Za zakázané považují se také bez dovolení zákonité vrchnosti vydané knihy modlitební, pobožností, obsahu náboženského, mravoučného, asketického, mystického a podobné. Denníky, časopisy periodické, jež útoky činí na víru a mravy, rovněž se proskribují, o čemž lid buď poučen. Katolík v nich nic neuveřejňuj, leč by spravedlivá a rozumná byla příčina.

2. Kdo mohou čísti a přechovávati knihy zakázané?

Nejprvé ti, kdo od apošt. Stolice neb jejího delegáta svolení řádné obdrželi. Biskupové neb preláti s jurisridikcí quasiep. udělují dovolení pro jednotlivé knihy, v případech jen naléhavých, je-li příčina spravedlivá a rozumná. Ti pak, kdo dovolení obdrželi, nesmějí čísti každou knihu zakázanou neb ji přechovávati, leč by v apošt. indultu výslovně tak bylo dovoleno. Rovněž nesmějí jiným podobné knihy beze všeho dovolení půjčovati neb je na místě snadno přístupném přechovávati.

3. Které jsou tresty na přestupující Decreta gener.?

První a hlavní trest je klatba, papeži zvláštním způsobem vyhrazená, pro ty, kdo vědomě přestupují tyto dekrety a to ipso facto, vztahuje se na ty, kdo omnes et singuli scienter legentes, sine Auctoritate Sedis Ap., libros apostatarum, et haereticorum haeresim propugnantes, nec non libros cuiusvis auctoris per apost. litteras nominatim prohibitos, eosdemque libros retinentes et quomodolibet defendentes. V ostatních věcech přestupující od biskupa buď napomenut a trestán tresty kanonickými.

Dle toho zařídí *duchovní správce* své jednání

IV. *na kazatelně, při křesť. cvičeních a přednáškách spolkových* nedá sobě ujíti příležitosti, aby v té věci nevaroval sobě svě-

řené. Ukáže zajisté na dvojí tisk, dobrý a záhubný, jich moc a vliv na čtenáře, osvětlí snahu nepřátel Církve sv. tiskem podrýti víru, mravnost, lásku k vrchnosti církevní zvláště apošt. Stolici.

Tu třeba je poukázati na smutné následky špatné četby především již u mládeže: ztrácí příchylnost k práci vážné, smyslnost dráždí se mnohdy až k výstřednosti, vznik pochybování u víře, rostoucí nevěry, ano odpadlictví, mravní cit otupí se až k neuvěření četbou oplzlou, a mnohdy i následek takového čtení jsou samovraždy.

Zmíní se též duchovní správce o lásce a péči biskupů celého Rakouska v tom směru, kteří po nápravě volají a poučují, těmito slovy:[3]) »Zajisté jest špatný tisk záhubou naší doby a naší vlasti! Není nic drahocennějšího nad dar slova: slovo jest výrazem myšlének, jest nástrojem poučení o pravdě a právu. Než čím se stává v ústech toho, jenž ho zneužívá, aby šířil lež a hřích? Kazí a usmrcuje duši, mate rozum a rozněcuje v srdci vášně. Větší měrou však činí to slovo psané, činí to špatné knihy a časopisy. Jsou to otrávené prameny, ze kterých tisícové a tisícové neustále čerpají a tak své srdce kazí, svoji ctnost podrývají a vědomí o věčném povolání života svého pozbývají.« Na všech stranách i v odlehlých vsích zakládají se knihovny často od spolků liberálních a proti tomu se strany naší užiti jest téhož prostředku, zakládati farní knihovny, je rozmnožovati, lid naučiti vážiti si dobré knihy, a pak vzkvétati bude dobrá četba pomocí duchovního správce.

Než v této věci mnoho může činiti horlivý kněz

V. *ve zpovědnici:* poučí dříve, že věřící v pochybnosti, zda ta neb ona kniha je dovolená či zakázaná, uchýliti se má ke zpovědníkovi s prosbou o radu, což jasno je z tohoto případu:[4]) Ad eppos Helvetiae interrogantes: An fideles, salva conscientia legere possint ephemerides vel libros, qui censuram Ordinarii non subierunt?

S. Congr. Inquis. a. 1832 respondit: *Recurrant ad Confessarium.* Ipse Confessarius vero diligenter prae oculis habeat gravissimum monitum sancti Alphonsi: In hac re expedit ordinarie rigidiores opiniones sequi. Protože z četby knih špatných mnohé a těžké hříchy pocházejí, bude zpovědník ostražitý a slyší-li ve zpovědnici, že kajícník se vyznává:[5]) pochyboval jsem o víře, měl jsem pokušení proti víře, tupil zřízení a předpisy církevní — tu vhodna je otázka, které knihy a časopisy neb noviny čítá. Kde na osadě se čítají knihy špatné, lze se otázati, zda kajícník podobných spisů nečte. Dle toho zařídí se i napomenutí: ukazuje se nebezpečí, ve kterém kajícník se nalézá snad i víru ztratiti, o čemž praví Spasitel: Kdo nevěří, již je odsouzen. Bez víry nemožno je Bohu se líbiti. Žádá pak slib, že upustí kajícník od čtení jich, a kdyby přece polepšiti se nechtěl, může i rozhřešení odročeno býti na dobu pozdější, neb i zcela odepřeno. Ovšem dobře je

[3]) Pastýřský list rak. episkopátu r. 1891.
[4]) Vyňato z Müllerovy morálky díl II. str. 52.
[5]) Skočdopole: Pastorálka díl II.

rozeznávati, je-li kajicník bona fide nebo mala fide. V prvém případě je si počínati opatrně a mírně, aby snad z hříšníka materialního nestal se formální, když není vědom dosahu svého hříchu, bude tedy hledět zpovědník laskavým napomenutím a prosbou polepšení dosíci; hůře je v případě druhém, kdy kajicník třeba slíbí, že zlé četby zanechá, ale je pozorovati, že to opravdu mnoho nemíní, radno je absoluci odročiti, neb docela nejeví náchylnosti zanechati svého hříchu a pak není možno rozhřešení dáti, dokud se nepolepší. Ovšem je třeba poukázati na knihy dobré a také kajicníkovi na srdce vložiti, aby zase brzo přišel ke sv. zpovědi, zvláště má-li pochybnosti v té věci neb když opět hřešil těžce.

Právní přítel a rádce.

Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva.

Pořádá Dr. **Antonín Brychta.**

Čím více množí se politování a zavržení hodné odpadlictví od katolické Církve[1]) k protestantismu nebo docela k úplné, státem uznané bezkonfessnosti či náboženskému nihilismu, tím více budou se též množiti v duchovní správě nesnáze, v jakém náboženském vyznání měly by se děti takových odpadlých rodičů vychovávati, ježto má interkonfessní náboženství dětí ustanovující zákon ze dne 25. května 1868 (ř. z. č. 49.) mnohé *mezery* a *nedostatky*, jež působí v praxi mnohé obtíže, jak zkušenost i nálezy politických a soudních úřadů dosvědčují. Ustanovení dotčeného zákona o náboženském vyznání dětí, v manželství katolickém a smíšeném narozených, jako věc známou předpokládajíce, podáme v následujícím některé *zvláštní* případy o náboženském vyznání dětí *vůbec* a potom dětí, jichž rodiče uzavřeli manželství *smíšené*[2]) aneb prohlásili se za *bez vyznání.*

Vzhledem k výslovnému ustanovení obč. zákon.[3]) »že jsou rodičové *vůbec povinni*, své v manželství zrozené děti vychovávati, t. j. o život a zdraví jejich pečovati, slušnou výživu jim dávati, jejich síly těla *i ducha* vzdělávati, a **vyučováním v náboženství** a užitečných vědomostech *základ k budoucímu štěstí* jich klásti«, *nemá* se dítě nechati *bez vyznání* náboženského. Správní soud

---

[1]) Mluva i zákon církevní od nejstarších až do nejnovějších dob zná pouze *odpadnutí* od Církve (apostasia) a nikoliv — jak moderní právní terminologie se *tendenčně* vyjadřuje, by tento zločin seč lze seslabila a pokud možno zastřela — *vystoupení* z Církve, *přestoupení* a pod., kterýchžto přesnou mluvu církevní hyzdících a náboženské přesvědčení podrývajících výrazů jest se ve vlastním zájmu vystříhati. Srv. naše pojednání »O způsobu mluvení *moderního* práva« v *Pastýři duchovním* svého času uveřejněné.

[2]) Výraz: »*smíšené* náboženství« (místo: *různé, rozdílné*), kterého se nejednou užívá, jest nesprávný a nejasný.

[3]) Zák. obč. § 139; srv. též § 6. zákona ze dne 25. května 1868 (ř. z. č. 48).

dne 26. dubna 1877 č. 422 a ze dne 27. září 1882 č. 1561. — Poněvadž je obč. zákonníkem v uvedeném § o náboženském vyučování, a tedy i o náboženském vyznání, stanovena zásada *naprostá* a *bezvýjimečná* (rodičové jsou *vůbec povinni*), rozhodlo právem ministerstvo kultu a vyučování, že ani děti rodičů *bez vyznání nesmějí* zůstati *bez náboženského vyučování*. Minist. výnos ze dne 18. října 1872 č. 4608 a 4. listopadu 1882 č 18372.

Jelikož výše citovaný interkonfessní zákon výslovně stanoví (§ 1. a 2.), že děti následují náboženství svých rodičů, po případě náboženství svého otce nebo matky, *nemůže* dítě vychováváno býti v náboženství *kterémkoliv, nýbrž v tom,* které vyznávají oba nebo jeden z jeho rodičův, *aniž* je rodičům dovoleno, nechati dítě *bez vyznání*. Správní soud dne 27. list. 1879 č. 568.

* * *

Jestliže by se *katoličtí* rodičové z té neb oné příčiny *zpěčovali* své dítě dát pokřtiti[4]), má příslušný duchovní správce, po případě administrator farního obročí, obrátiti se k politickému úřadu, na němž jest, učiniti vhodná opatření. Výnos ministerstva kultu ze dne 2. července 1876 č. 8735.

* * *

Jestliže jeden z rodičů, jenž byl uzavřel smíšené manželství, zemřel, nemůže poručník — bez rozdílu, zdaž je katolík nebo protestant — vyznání dítěte měniti bez ohledu, zdaž dítě sedmý rok svého věku ještě nedokonalo nebo již dokonalo. Rozhodnutí to odůvodnil správní soud takto:

1. Dle § 1. a 2. interkonfessního zákona ze dne 25. května 1868 (ř. z. č. 49.) mohou *pouze rodičové* (tedy *jen* muž a žena) vyznání svých dětí smlouvou ustanoviti a rovněž tak mohou *pouze oni* vyznání to měniti a to *jen* v tom případě, když dítě sedmý rok věku svého ještě nedokonalo.

2. Dle téhož zákona (§ 1.) mohou *pouze obě* v manželství vstupující *strany* (snoubenci), po případě *oba manželé*[5]), samým zákonem stanovené náboženství dětí ze smíšeného manželství, dle něhož následují synové náboženství svého otce a dcery nábožen-

---

[4]) Děje se tak obyčejně z pychu a oposice proti Církvi, když rodiče dítěte *z neznalosti* církevních předpisů o udělování svátosti křtu, o kmotrech a pod. činí požadavky, jimž *svědomitý* kněz při nejlepší vůli vyhověti nemůže, nemá-li jednati *proti* zákonu a obtížiti své svědomí. Srv. naše pojednání: Mohou-li *spiritisté* býti kmotry při křtech katolických. Rádce Duch. z r. 1901; dále pojednání: Zdaž mohou *protestanté* pověřeni býti úřadem kmotrů při křtu dětí katolických, v témže časopise.

[5]) Rčení § 1. cit zákona: »Manželé mohou *dříve, nežli* vejdou v manželství, smlouvou ustanoviti . . .« není správné ježto manžely jsou strany (snoubenci), jakož patrno, *teprv tehdy*, když uzavřely řádné manželství. Též mohly by se jiné nepřístojnosti za touto větou skrývati, o nichž netřeba se tuto šířiti. Pěkně vyjadřuje se sv. *Isidor* o vlastnostnch zákonů, řka: »Erit lex honesta, juxta, possibilis, loco temporique conveniens, necessaria, utilis et manifesta, nullo privato commodo, sed pro communi civium utilitate scripta.« Etymol. lib. 2.

ství své matky, *měniti*, že totiž mají všechny děti následovati náboženství otcovo nebo všechny náboženství matčino.

3. Z těchto jasných ustanovení zákona plyne, že, zemřel-li jeden manžel, jenž žil ve smíšeném manželství, *nemůže* poručník náboženské vyznání dětí z takového manželství zrozených měniti, ať uzavřeli manželé o vyznání dětí smlouvu čili nic. Neboť v případě *prvém* může dotyčná smlouva, jakož patrno a jak zákon výslovně stanoví, *jen těmi býti změněna* po případě *zrušena*, kteří ji byli uzavřeli, tedy *pouze oběma manžely* jakožto stranami se smlouvajícími.[6]) Následkem však úmrtí jednoho manžela, *a) není tu* nezbytně nutného *druhého spolu — paciscenta, s jehož spolu — svolením* mohl by manžel jsoucí na živu **jedině** smlouvu o vyznání dětí za živa s ním uzavřenou *změniti; b)* z toho vysvítá, že nelze-li *po smrti* jednoho manžela jakožto kompaciscenta smlouvu o náboženském vyznání dětí více změniti, nelze důsledně *měniti ani vyznání dětí*, jež bylo smlouvou tou od **obou** *manželů* ustanoveno; *c)* poručník zemřelého manžela v této příčině zastupovati nemůže, ježto ani jím ani zákonem k tomu *zplnomocněn není*[7]). — V případě *druhém nemůže* se vyznání dětí rovněž měniti, ano je *samým zákonem* zřetelně stanoveno (§ 1.), který by jediné zákonodárce mohl změniti.

Správní soud dne 2. dubna 1884 č. 537.

Co platí o poručníkovi, platí dle analogie též o ovdovělém manželu, *vdovci* neb *vdově* ze smíšeného manželství; ani ti nemohou po smrti druhého manžela vyznání svých dětí měniti, byť to bylo sebe více žádoucí a zdálo se býti oprávněno, o čem mohli bychom mnoho dokladů podati. Místo všech stůj zde pouze jeden z doby nejnovější.

V obci N. vešla katolička v manželství s protestantem a všecky děti bez rozdílu pohlaví měly se vychovávati v náboženství otcově. Po nějakém čase zemřel protestantský manžel, načež žádala vdova, katolička, prostřednictvím své duchovní správy u příslušného politického úřadu (hejtmanství), by mohla své děti, z nichž jedno sedmý rok věku svého ještě nedokonalo, v náboženství *katolickém* vychovati, uvádějíc:

1. Že jako katolička své děti *jinak než po katolicku* vychovávati *nemůže,* k čemu je i ve svědomí i dle zásad svého vyznání zavázána, co zapříti nemůže.

2. Že dle samého interkonfessního zákona (§ 1. odst. 4.) jest k tomu oprávněna, dle něhož náleží tomu, kdo má *právo dítě*

---

[6]) I zde platí zásada: »Per quascunque causas res nascitur, per easdem dissolvitur.« R. J. I. in V. decret. lib.

[7]) Ani výše uvedený interkonfessní zákon ani zákonník obč. v tomto případě se nezmiňuje, jakkoli práva a povinnosti poručníků dosti obšírně vykládá. I v tom seznati lze značnou mezeru a neúplnost jmenovaného zákona, jež působí v praxi, jak z našeho případu patrno, nesnáze. V případě tom, kterýž je, jak úřední praxe dosvědčuje, *casus valde dabilis*, možno se sotva dovolávati výroku *Quintiliana*: »Non omnes casus providere legum actores possunt.« Declam. 274.

vychovávati, též právo ustanoviti náboženství, které má dítě vyznávati.

3. Že dle ustanovení téhož zákona (§ 2. odst. 1.) může se náboženské byť dítěti již ustanovené vyznání, ve *zvláštních případnostech měniti,* kterýžto *zvláštní případ* má zde zcela místo, ježto je samozřejmo, *a)* že katolička může své děti dle všech náboženských a paedagogických zásad *pouze* v náboženství katolickém vychovávati a ježto *b)* stanoviti opak, *odporovalo* by nejen těmto zásadám, ale i *úmyslu samého zákonodárce,* jehož vůle, jak třeba s jistotou předpokládati, zajisté k tomu se nesla, aby o náboženské vychování dětí vůbec a v tomto případě jako *sirotků* zvlášť, bylo *řádně* postaráno.

V uvážení těchto zajisté závažných důvodů *dala* první stolice dotčené *žádosti místa,* druhá však stolice následkem odvolání protestantského duchovního ji *zamítla* podstatně, z týchž důvodů, jež byly v hořejším rozhodnutí správního soudu uvedeny, doloživši toliko, že dle výslovného znění zákona (čl. 1. a 2.), jakož i dle rozhodnutí správního soudu ze dne 28. června 1883 *nemůže* náboženské vyznání dětí mezi 7. a 14. rokem jejich věku býti vůbec měněno. [8])

[8]) Z *nápisu* i z veškerého *obsahu* opětně zmíněného interkonfessního zákona třeba uzavírati, že změny náboženství v něm vyznačené týkají se *pouze* vyznání, jež jsou *státem uznána.* Z toho vysvítá, že zákon tento *vyznání státem neuznaná neváže,* důsledně že mohou jejich příslušníci své vyznání *vždy* a *kdykoliv* měniti, k čemu třeba v duchovní správě bedlivého míti zřetele.

ZPĚVY

při čelnějších svatých obřadech církevních.

Dle liturgických knih církevních sestavil, uspořádal a notopisem moderním opatřil ku potřebě katolických kůrů kostelních, zvláště venkovských

OTOMAR STUDNIČKA,

c. k. učitel při trestnici v Plzni.

Cena 8 K.

Z posudků uvádíme: Kniha sama jest dovedně uspořádána, čtříc roku církevního. Počátek tvoří obřady na den Očišť. P. Marie, následuje popeleční středa, svatý týden, vzkříšení Páně, průvod sv. Marka a dny prosebné, vigilie svatodušní, slavnost Božího Těla. Druhý díl obsahuje obřady příležitostné, žehnání církevní atd. Již z tohoto obsahu patrno, že zahrnuje všechny obřady jak v missálu, rituálu, pontifikálu, cerem. episcoporum obsažené, pokud jich kněz potřebuje. Co tu před některým nezvyklým obřadem bývá shánění, doptavání se, umlouvání a konec — obyčejně špatné provedení. Toho při knize Studničkově není se obávati, jasně a přehledně tu každý obřad vylíčen.

Druhou předností knihy jest potřebný všude průvod varhan, kde toho rubriky církevní dovolují. Průvod ten neužívá těžkých transposicí s mnohým předznamenáním, přihlédaje zcela rozumně k tomu, že na venkově není mnohdy dosti zručných varhaníků. Průvody ty po většině vyňaty z průvodu varhan k „Ordinarium Missae od Witta atd.

Kniha podává všechny obřady úplné, bez poukazování na obřady jiné, tak že není obracení; nemůže také býti mýlky.

Poněvadž pečlivě děleny tu slabiky, akcenty slovné jsou tu poznamenány, musí to přispěti k řádnému a důstojnému přednášení chorálních melodií.

Doufáme proto pevně, že kniha tato zatlačí všechna jiná, většinou nepotřebná a zbytečná manualia a že u nás jen ona brzy zdomácní. Rovněž pevně doufáme, že kniha tak praktická dočká se brzy druhého vydání. Úprava typografická jest velmi pečlivá; málo bylo u nás knih, jimž by se podobných dříve bylo dostalo. Cena zdá se nám spíše malá, povážíme-li, že se tímto spisem ušetří knih liturgických pro kůr nezbytných (jako Graduale, Vesperale, Offic. hebdomadae, Pontificale, p. ávody ke všemu) aspoň v ceně 20—25 zl.

Objednávky vyřizuje

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba,

Praha, Pštrossova ul. 200-II.

Nádherné album! **Nádherné album!**

Cestou kříže.

Čtrnácte obrazů V. Foerstera.

Výtisk 14 stkvostných reprodukcí v uměl. obálce **5** K.

Vzácná ozdoba každého salonu!

Objednávky přijímá

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna V. Kotrba v Praze.

Jindřich Eduard kard. Manning

a jeho devatero závad pokroku katolické Církve v Anglii.

Napsal

Fr. Vaněček

Cena 1 K 80 h. **Cena 1 K 80 h.**

Methodický

Výklad nového katechismu.

Sepsal

Václav Davídek,

katecheta c. k. st. reálky a ředitel diec. studentského konviktu v Ml. Boleslavi.

Dosud vyšlo 15 sešitů.

Cena sešitu 60 h.

Schváleno nejdůst. biskupskou konsistoří v Litoměřicích ze dne 15. února 1900 číslo exh. 1211., a nejdůst. biskupskou konsistoří v Českých Budějovicích ze dne 13. března 1900 číslo 2406.

Objednávky přijímá a vyřizuje

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl

v Praze, dům Městské spořitelny.

Ročník IX. Číslo 6.

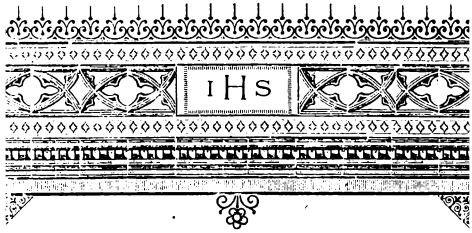

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redakci vede

Dr. JOSEF BURIAN,

sídelní kanovník Vyšehradský,

za přispění mnoha čelných spolupracovníků.

Vydává

VÁCLAV KOTRBA.

Schváleno nejd. kníž. arcib. konsistoří v Praze, a nejd. konsistoří v Č. Budějovicích.

V PRAZE 1902.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba.

OBSAH.

Listy homiletické.

Strana

Neděle V. po Velikonoci. Modlitba jest všemocná. Frant. Čech 369
Svátek Nanebevstoupení Páně. Blaženost nebeská — kdo jí dosáhne. František Čech 372
Neděle VI. po Velikonoci. O lži. Jan Podlaha 377
Svátek sv. Jana Nepomuckého, patrona země České. Životy svatých podávají důkazy: I. o dokonalosti Boží, II. o dokonalosti lidské. Alois Dostál 381
Svátek sv. Jana Nepomuckého. O významu jeho pěti hvězd. Boh. Hakl . 385
Hod Boží svatodušní. Rozšíření Církve svaté jest dílo Ducha Svatého. Jan Götschner 387
Pondělí Svatodušní. Duch Sv. — Utěšitel. Boh. Tomíček 394
Neděle I. po Sv. Duchu. Znovuzrození na křtu sv. † Jan Pazderka . . . 397
O výstavě nejsv. Svátosti oltářní. Co hlásá Ježíš přítomností Svou v nejsvětější Svátosti oltářní. Jirásko František 404

Řeči příležitostné.

Promluva u příležitosti sv. biřmování. Jan Götschner 409
Promluva při první májové pobožnosti. Jan Götschner 415

Listy katechetické.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené. (Pokračování.) Václav Oliva 417
Křesťanská cvičení. — Křesťanská cvičení o modlitbě. ThC. Mat. Lhotský 422

Listy vědecké.

O přepodstatnění. (Pokračování.) Dr. Richard Špaček 425
Právní přítel a rádce. Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva. Dr. Ant. Brychta 428
Proroctví o papežích. JUDr. Jan Sojka 431
O pojišťování života katolického duchovenstva 436
Literární oznamovatel 440

Velebné pány novosvěcence

upozorňujeme důtkliyě na náš časopis, který v duchovní správě jest spolehlivou rukovětí a výbornou pomůckou homiletickou.

Přihlášky přijímá

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl

v Praze, Melantrichova ulice.

Předplatné

na

„RÁDCE DUCHOVNÍHO“

ročně 8 K.

přijímá knihkupectví Cyrillo-Methodějské Gustav Francl v Praze

(Melantrichova ulice).

Vychází jednou měsíčně o 4—5archových sešitech.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle V. po Velikonoci.

Modlitba jest všemocná.

»Proste a vezmete, aby radost vaše byla dokonalá.« Jan 16, 24.

K sv. Kolumbanovi přišel jedenkráte chudobný muž a se slzami v očích líčil mu svoji bídu a nouzi, řka, že nemožno jest mu uživiti ženu a dítky a nebude-li mu pomoženo, že snad musí sobě zoufati. Světec milosrdenstvím jsa hnut, pravil: »Jdi a přines nějaký tlustý sochor.«

Muž učinil dle rady sv. Kolumbana a donesl sochor. Svatý Kolumban ho nožem ořezal a odevzdal do rukou muže se slovy: »Jdi, tento hrot bude ti místo sítě, udice, vidlice, ručnice a každého jiného nástroje, kterým bys mohl potravu si zaopatřiti.«

Muž vesele odešel a zasadil tento nový nástroj svůj do blízkého lesa. Z rána našel na něm chyceného jelena, druhého dne zajíce, třetího dne srnce a tak každého dne něco, čím mohl kuchyň svoji zaopatřiti a ještě něco peněz utržiti. Vzal hrot z lesa a zasadil ho do rybníka, a hle, druhého dne měl chycenou na něm rybu, že ji sotva unésti mohl. Pak sadil nástroj svůj na střeše a hned měl chyceného velikého ptáka. A tak dařilo se mu stále, až konečně podlehl ženě své, která mu stále vytýkala, že ho lidé budou pokládati za kouzelníka a ji za čarodějnici, uvrhl hrot onen do ohně a ocitl se opět na žebrácké holi jako dříve.

Tomuto podivuhodnému nástroji můžeme směle přirovnati modlitbu, neboť ona jest prostředkem, kterým možno na světě vyprositi všechno, o čemž s pomocí Boží dnes rozjímati budeme.

Pojednání.

Čím jest chléb tělu, slunce rostlině, déšť vyprahlé zemi, lék nemocnému, občerstvující pramen žíznivému: *tím jest člověku modlitba.*

Jako bez pokrmu a nápoje umírá tělo, bez slunce a vláhy hyne rostlina, bez léku dokonává ponenáhlu nemocný, tak člověk bez modlitby hyne, hyne duševně. Holofernes, jak vypravuje kniha Judit (7.), obléhaje město Bethulii, kázal zpřetínati trouby vodovodu, které vodu do města vedly, a tím způsobem odňal městu vodu, dobře věda, tak že musí se město vzdáti.

Podobně i ďábel, náš úhlavní nepřítel, dobře ví, že jen modlitbou člověk hojných získává sobě milostí, a proto od modlitby hledí člověka odvrátiti. Z té příčiny napomíná Duch Svatý ústy moudrého Siracha 18, 22. »Nedej sobě překážeti, abys se modlil vždycky.«

Žádná práce, žádné zaměstnání nechať neodvrátí tě, křesťane, od modlitby, neb věz, že *modlitba je všemocná.* Sv. Jan Zlatoústý učí: »Nic nám nezjednává takových pokroků ve ctnosti, jako častá modlitba; neboť tímto prostředkem dosahuje srdce lidské pravé ušlechtilosti, povrhuje věcmi pozemskými, povznáší se nade všechny, spojuje se ponenáhlu s Bohem a stává se svaté.«

Modlitba je všeobecný a velice účinný prostředek ve všech *pokušeních a nebezpečích našeho života.* Sv. Theodoret vykládá toto případné podobenství: »Tělesné nemoci hojí lékaři a sice každou nemoc zvláštním lékem, ano, aby jen jednu nemoc vyhojili, chápou se často rozličných prostředků, poněvadž každý v sobě jest nedokonalý a jen obmezenou sílu má. Modlitba však jest všeobecný, velice účinný prostředek ve všech potřebách a posila, bychom všechny možné nástrahy a nepřátelské úklady přemohli a všechny ctnosti si osvojili, neboť přivádí duši Bohu, který jest nejvyšší dobro, spoléhá na Něho, odpočívá v Něm.«

V tom smyslu je modlitba všemohoucí a může vše.

Proto sv. Otcové přirovnávají modlitbu zdroji, který uprostřed zahrady vytékaje, zachovává zahradu svým svlažováním vždy bujnou a krásnou; žebříku Jakubovu, po němž andělé sestupovali a vystupovali; zlatému řetězi, který s nebes až k zemi dosahuje a po kterém dary nebeské k nám sestupují a my k Bohu se povznášíme; praví, že modlitba je potřebné zrcadlo, v němž denně máme se shlížeti, bychom ošklivé věci odložili a ctnostmi se ozdobili.

Modlitba je klíč k nebesům a jeho pokladům. Jako modlitba k nebesům se povznáší, tak sestupuje Boží milosrdenství s nebes. O všemohoucnosti modlitby praví sv. Efrem: »Modlitba je stráž mírnosti, kázeň srdce. Modlitba brání pýše, krotí mstu, ničí závist. Modlitba požehnává tělo silou, domácnost ziskem. Modlitba je pečeť panictví, věrnost manželská, zbraň pocestných, stráž spících, důvěra bdících, úrodnost rolnictví, záchrana plujících na moři. Modlitba hájí odsouzené, rozvazuje spoutané, těší zarmoucené. Modlitba zjednává zemřelým odpočinutí. Modlitba je kořen nepočetného dobra a mocnější nad královskou moc.«

A sv. Jan Zlatoústý opět dokládá: »Chceš-li povinnosti své věrně plniti a ve ctnosti pokroky činiti, ber útočiště své k modlitbě a dosáhneš potřebných milostí. Bez modlitby právě tak neobstojíš, jako ryba nemůže bez vody žíti.«

Proto neostýchal se císař římský Honorius říci: »Říše římská trvání své nebo pád svůj zakládá na modlitbě kněží« — a císař Justinian pravil: »Říše, pole, luka a vše, co lidé mají a užívají, jen modlitbou svatých se zachovává.«

Císař Theodosius, dříve než do války proti tyranovi Eugeniovi vytáhl, žíněné roucho oblékl, sv. zpovědí svědomí své očistil, v průvodu kněží do chrámu Páně šel a vroucně za vítězství se modlil. A co se stalo? Šípy nepřátelské na vojsko jeho střílené bouří povstalou zpět vrhány byly a Theodosius dobyl slavného vítězství.

Někdy *Bůh modlitbu nevyslyší.* Kde je toho příčina? Petr s apoštoly lovil celou noc a nepolapili ničeho. Druhého dne vrhli síť jen jedenkráte a požehnaný byl lov jejich. Proč to? Někteří praví: Přítomnost Ježíšova přinesla jim štěstí a za poslušnost svou byli odměněni. Ovšem, pravda jest to, ale sv. Lukáš také vypravuje: »Rybáři pak byli sestoupili a vypírali sítě . . .« a potom teprve učinili bohatý lov. V noci sítě jejich byly plny bahna a proto neulovili ničeho. A podobně daří se podnes mnohým lidem. Vezmou do ruky modlitební knížku neb růženec a modlí se dlouho — loví den i noc — bez přestání takořka se modlí a přece modlitba jejich nemá žádoucího účinku. Proč? Síť jest plna bláta — svědomí nečisté, plno hříchů, mysl roztržita, těkající sem tam po marnostech, srdce plno pýchy, lakomství, smilstva, závisti atd. Proto, křesťane, vyper nejprve sítě, zbav srdce své hříchů a pak ve jménu Ježíše vrz sítě, pak ve jménu Ježíše se modli. »Neníť krásná chvála v ústech hříšníka,« praví moudrý Sirach 15, 9. »Modlete se pilně,« napomíná sv. Bernard, »modlete se dle příkazu Páně bez ustání, modlete se za sebe i za jiné, za přátele i nepřátele, za živé i za mrtvé.« A dále praví sv. Bernard: »Kdyby se mě někdo jednou, dvakrát i třikrát ptal, co křesťanu k spasení nejvíce prospívá, odpovím: modlitba a modlitba a zase modlitba.«

Falckrabě Ludvík byl náruživým lovcem a proto všem svým poddaným zakázal pod trestem smrti zvěř loviti. Zvěř ale rolníkům dělala veliké škody. Vypravili tedy poselství k falckraběti, a to mezi jiným mu pravilo: »Nezmírníš-li výnos svůj, pak modliteb poddaných svých postrádati musíš.« A co odpověděl Ludvík: »Myslíte-li, že tak daleko by to došlo, chci po celý život svůj lovu se odříci, než bych zbaviti se měl přímluvy poddaných svých u Boha.«

Společná modlitba nikdy není bez účinku. Sám Kristus Pán praví: »Opět pravím vám, jestliže by dva z vás shodli se o jakoukoli na zemi věc, za kterou by prosili, stane se jim od Otce Mého, který v nebesích jest. Neboť kde jsou dva neb tři shromážděni ve jménu Mém, tuť jsem Já uprostřed nich.« Mat. 18, 19, 20. Kristus Pán mluví o dvou neb o třech, čím více tedy zmůže modlitba společná, pobožnost veřejná, prosebný průvod, vůbec pobožnost, ku které se spojila celá osada, celá farnost? Toť také příčina, proč Církev sv. ustanovila společné průvody prosebné v následujících třech dnech křížových. Ustanovila je na tuto dobu, protože právě nyní více než jindy v roce máme o požehnání Boží

prositi. Dni křížové ustanoveny jsou v polovici května; vše zelená se bujnou zelení vzrostlého osení a vzbuzuje naději na bohatou žeň. Aby však naděje naše se splnily, tu zajisté třeba prositi Pána všehomíra, aby dal vláhu, sucho i teplo v čas příhodný, by odvrátil zhoubné krupobití a přívaly, slovem, aby práci naši požehnal. A zajisté každý z nás, nejmilejší, si přeje, aby práce jeho nebyla nadarmo, nýbrž aby skutečně požehnána byla. Proto poslechni každý hlasu Církve sv., súčastni se průvodů křížových a všemohoucího Otce nebeského pros o požehnání. Především ovšem vy rolníci, kteří na poli máte veškeru svou živnost pro tento rok. Ale také i ostatní bez výjimky. Vždyť nepožehná-li Bůh úrodě zemské, nastává drahota, kterou stejně pociťuje rolník i řemeslník, pán i dělník.

Ovšem, chceme-li zakusiti požehnaných účinků této společné pobožnosti, jest zapotřebí, bychom ji konali v duchu Církve svaté a ve jménu Ježíše Krista, neboť takové prosbě přislíbil Kristus Pán, že ji vyslyší, když pravil: »Amen, amen, pravím vám, budete-li zač prositi Otce mého ve jménu Mém, obdržíte.«

Když v Římě měl se stavěti proslulý chrám sv. Petra, stavitel jeden římský udělal také plán na kostel ten a poslal ho po svém chlapci do papežského paláce. Chlapec byl předveden k papeži. Papež plán si prohlédl a pak chtěl chlapce obdarovati. Vzal ho za ruku a zavedl ke stolu a otevřel ve stole šuple, kde měl plno zlatých peněz a řekl chlapci: »Sáhni si do těch zlatých peněz a co do ruky vezmeš, všechno bude tvé.« Chlapec se zarazil, pak pohlédl na papeže a pravil: »Sv. Otče, prosím vás, sáhněte do té přihrady vy sám, vy máte větší ruku!« Papež se usmál chlapcovu nápadu a hojně ho pak obdaroval. Nejmilejší! I naše ruka je jen malá a slabá, my malomocni jsme a ničeho sami ze sebe nedokážeme. Proto prosme, aby také Otec náš nebeský otevřel velikou a štědrou ruku Svou, popřával nám stále chleba vezdejšího a všeliké práci naší požehnal. »Proste a vezmete,« napomíná nás Kristus Pán v dnešním sv. evangeliu. Prosme tedy pobožně, pokorně a důvěrně v těchto křížových dnech, aby nám Otec nebeský ráčil všeho uděliti, čeho nám třeba, bychom časnými prostředky zaopatřeni jsouce, tím snažněji věčné zboží vyhledávali. Amen. *Frant. Čech,* kooperátor v Šaraticích (Morava).

Svátek Nanebevstoupení Páně.

Blaženost nebeská — kdo jí dosáhne.

»Pán Ježíš vzat jest do nebe a sedí na pravici Boží.« Mar. 16, 19.

K Filipovi, králi macedonskému, přišel jednou vyslanec z řeckého města Athen. Král pozval ho k hostině. Při hostině dal si od něho vypravovati o Athenách, jich poloze, velikosti, kráse a p. Vyslanec vše, jak náleží, pověděl a při tom krásu města tak vy-

líčil, že král Filip zvolal: »To město musí býti moje, ať to stojí co stojí, peníze, krev, život i smrt.«

Nejmilejší! Znám jedno město, které se nenazývá Atheny, ani Praha, Vídeň, Řím — krásné nade vše pomyšlení — jeho jméno jest Jerusalém. Není to ale Jerusalém, hlavní město Palestiny, nýbrž Jerusalém nebeský, říše nebeská sama. Tam jedenkráte v městě tom my všichni máme býti občany. Občanského práva nabyli jsme na křtu sv. Město toto musí býti mé, stůj co stůj, ať to stojí co stojí, peníze, krev, život i smrt.

Blaženost nebeská bude předmětem dnešního sv. rozjímání.

Pojednání.

Písmo sv. praví o nebi, že jest to večeřadlo veliké, připravené pro hosti pozvané ku svatbě Syna Krále nebeského, že jest to místo blaženosti, kam jen těsnou branou se vchází a kam jen bedliví a opatrní vpuštěni jsou, aby vzali odplatu svou, místo, kde shromážděni budou všichni praví ctitelé Boží. A kde asi nalézá se to nebe? To nepovědomo nám, ale seznáváme z Písma sv., že jest to místo skutečné, kde i s tělem svým po vzkříšení přebývati budeme a kde příbytkové mnozí jsou pro nás připraveni. Nesnadno ovšem mluviti o nebi, jehož žádný z nás nepoznal a ani pojem si nikdo z nás učiniti nedovede. Ano, i kdyby svatí s nebe přišli, nedostávalo by se jim slov, aby vylíčili nám blaženost nadpozemskou.

Sv. Petr, Jan a Jakub na hoře Tábor byli svědky proměnění Krista Pána. Vidí obličej Jeho zářící jako slunce, oděv bělejší nad padlý sníh, vidí Mojžíše a Eliáše. Petr je jako u vytržení, takovou krásu ještě nikdy nespatřil a proto pln radosti volá: »Pane, dobře jest nám zde býti . . .« Hle, nejmilejší, Petr chce zůstati na hoře, nechce dolů již sestoupiti. Na nic jiného nemyslí v tom okamžiku, jen kdyby mohl na tu krásu dále patřiti. A přece viděl Petr jen zastřenu přirozenost lidskou Ježíše Krista! Jak pak teprve, kdyby byl již tehdy na Božství Ježíšovo, na Ježíše jako Boha tváří v tvář patřil, na kterého nyní od své smrti mučennické patří a na kterého my všichni jedenkráte patřiti budeme, pakli srdce čisté si zachováme, dle slov Ježíše Krista: »Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.«

Díváme-li se na obraz, který jest krásný, nenasytíme se tak brzy toho pohledu, odcházíme a opět a opět se vracíme, čím dále, tím více se nám líbí, obraz vábí nás k sobě, ano, abychom tak řekli, všechny struny srdce našeho rozezvučí v nadšení, obraz nás povznáší z těch sfér země do sfér vyšších — a přece ten nejkrásnější obraz lidského umění jest jen »obraz« té nevyslovitelné krásy, kterou my věřící od Boha slíbenu máme a na kterou po ctnostném životě patřiti budeme.

Jak krásný je ten svět! Jaké krásy vidí oko, slyší ucho, pocítí srdce člověka, tak že častokráte člověk koře se moudrosti

a všemohoucnosti božské vyznati musí: »Toť poloviční ráj, poloviční nebe.« Co je ale všechna ta krása světa? Je to jen pouhý stín nebe, jen nepatrná stopa krásy a velebnosti říše nadhvězdné. Nebe je rájem rozkoše, kde Bůh setře všelikou slzu, kde nebude pláče, ani kvílení, ani smrti více. Nebe je tím městem Božím, kde panuje svoboda, volnost a rovnost pravá, neklamná. Nebe je místem všeho dobra; tam vše je pravé, jisté a stálé, tam radost nehynoucí. Nebe je naším domovem, kde vezdy s Pánem budeme jako domácí Jeho a spoluobčané svatých. Efes. 2, 19. »Uvaž, pokud ti možno,« praví sv. Bonaventura, »jak veliká bude blaženost tvá, když Ježíše Krista, který pro nás zde na zemi chudým a opovrženým byl, když Jej tam vznešeného Boha-člověka poznáš, když tam budeš dlíti s nejblahoslavenější Pannou, se všemi svatými apoštoly, mučenníky, vyznavači a pannami, jichžto radost bude i radost tvá. Jaká to blaženost! Jaká to blaženost býti ve společnosti Boha Otce, Boha Syna, Ducha Sv.! Jaká to blaženost býti ve společnosti nejčistší Matky Boží a všech svatých. Můžeš, člověče, smysly svými veškeru tu blaženost pochopiti? Budeš patřiti na Boha Otce, na nejsvětější člověčenství Spasitele svého, budeš s kůry andělskými věčně prozpěvovati: »Svatý, svatý, svatý jest Pán Bůh Sabaoth . . ., na věky zníti bude nebesy tvé radostné Alleluja!«

Přistupme v duchu ke smrtelnému lůžku nábožného a bohabojného křesťana, který Ježíše z celého srdce miloval a nyní tento svět opouští; doprovoďme duši jeho do blaženého království, které jí Bůh připravil. Duše stojí na soudu, soudce ji vítá a ohlašuje jí, že je blaženou. Tu jí přichází vstříc její anděl strážný, vítaje ji radostně: »Nuže, raduj se milená, jsi blaženou, pospěš patřit na tvář svého Pána.« Ó, což tu pocítí duše, když ponejprv se v této blažené vlasti octne, slastné nebeské město uzří! Tam se shledají bohabojní rodičové se svými dítkami, tam poslušný syn se shledá se svým milovaným otcem, počestná dcera se svou pečlivou matkou, přítel s přítelem, bratr se sestrou, manžel s manželkou, shledají se ne na okamžik, nýbrž aby věčně spojeni zůstali. Proto odvážil se říci sv. Chrysostomus: »Jsem hotov i trest pekla snášeti, jen kdybych aspoň na okamžik Krista spatřiti mohl.« A sv. Augustin volá: »Sláva, krása a velebnost, kterou Bůh miláčkům svým připravil, větší jest, než věříme, stkvostnější než doufáme, než si žádáme nebo toužíme.«

Sv. Pavel byl jedenkráte vtržen až do třetího nebe a byl vším tím, co viděl a slyšel, tak unesen, že nevěděl, zdali byl v těle, nebo kromě těla. 2. Kor. 1. Když ale měl tu krásu a blaženost nebeskou líčiti, ačkoli vše viděl, nemohl. Pln nadšení nebeského krátce radosti nebes vyjadřuje slovy: »Čeho oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, to Bůh připravil těm, kteří ho milují.« »Mysli sobě, co chceš,« píše sv. Bernard, »žádej sobě cokoli, všecko myšlení, všecko toužení tvoje převyšuje ona blaženost, ona věčnost.«

V knize Esther 1, 4. sqq. se vypravuje, že král perský Assverus chtěje ukázati své ohromné bohatství, vystrojil knížatům a služebníkům svým hody, které trvaly plných 180 dní. Hodovalo se v zahradě, jejížto úprava odpovídala ovšem bohatství královu. »Se všech stran zavěšeny byly čalouny barvy blankytné,« tak čteme v knize té, »zelené a hyacinthové, na provázcích kmentových a šarlatových, které byly provlečeny kroužky ze slonových kostí a přivázány ke sloupům mramorovým. Zlatá a stříbrná lůžka spořádána byla na podlaze, jež byla podlážděna smaragdovým a pariovým kamením a podivně ozdobena rozličnými malbami. Ti pak, kteří pozváni byli, pili ze zlatých koflíků a pokrmy nošeny byly na jiných a jiných nádobách. Víno také, jak slušelo na velebnost královskou, bylo výborné a předkládáno bylo v hojnosti.«

Nemyslete si však, nejmilejší, že snad v nebesích budou stkvostné paláce, zahrady, nádherná roucha, hostiny a p. Neodměňuje Bůh takovými rozkošemi tělesnými své svaté v nebi — toť urážka by byla velebnosti božské. Líčením hostiny této chtěl jsem označiti, že když král, člověk, mohl takového něco vystrojiti svým poddaným, jaké teprve hostiny nebeské my účastni budeme, jaké teprve radosti připravil nám náš nejvyšší a svrchovaný Pán a Bůh, Bůh všemohoucí.

Sv. Augustin psal jedenkráte list sv. Jarolímovi, kde se ho tázal, co soudí o blaženosti nebeské. Na list však nemohl sv. Jarolím odpověděti, poněvadž, než list došel, zemřel. Co se ale stalo? Sv. Augustin sám to vypravuje v listě k Cyrillovi. Sv. Jarolím se mu zjevil a odpověděl mu na list sám: »Jest snadněji hvězdy na nebi spočítati, jest snadněji kapky vody v moři a zrnka písku na břehu mořském sečísti, nežli slovy blaženost nebeskou vylíčiti. Nikdy bych to byl nevěřil, kdybych sám toho nyní nebyl zkusil.«

Kdo dostane se do nebe? Sv. Pavel dává nám na otázku naši odpověď sám, ve slovech svých: Ani oko nevidělo . . . odpověď: »kteří ho milují!« Kdo Boha nade všecko miluje, do nebe se dostane. Co jest lehčího, než Boha milovati? Nepřítele, který nás pronásleduje, milovati, bývá těžko, ačkoli z lasky k Bohu jest to naší povinností; ale velmi snadná věc jest přítele milovati a ještě snadnější Boha milovati, který naším nejlepším přítelem, Otcem a dobrodincem největším jest. Co jest rozumnějšího než Boha milovati? Přirozený zákon káže dítku, aby milovalo rodiče; i zákon božský mu tak velí. A hodné dítko rodiče své miluje. I zvíře lásku k těm, kteří ho milují, jeví. Člověk pak by svého Otce nebeského nemiloval? Boha milovati jest povinností každého křesťana, poněvadž náboženství křesťanské náboženstvím lásky jest. Co může býti konečně pro tebe, křesťane, čestnějšího, že Bůh nejen dovoluje, nýbrž poroučí tobě, abys Ho miloval: »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, ze vší duše své, ze vší mysli své!« Kteří Ho nemilují, peklo, kteří Ho milují, nebe zaslíbené mají.

Milují ale všichni Boha? Bohužel, že vyznati musíme: Nikoli. Kolik lidí je na světě, kteří by po celý život Boha hříchem nerozhněvali? Nenapášou se denně miliony hříchů? Kdo ale hřeší, Boha nemiluje, neboť to činí, co Bůh nenávidí, a kdo nemiluje, zůstává v smrti. Proto praví sv. Pavel tak krásně o lásce I. Kor. 13, 1—3: »Kdybych jazyky lidskými mluvil i andělskými a neměl bych lásky, byl bych jak měď zvučící, neb zvonec znějící. Kdybych měl proroctví a znal všecka tajemství i všeliké umění; a kdybych měl všecku víru, tak že bych hory přenášel, lásky pak kdybych neměl, nic nejsem. A kdybych rozdal na pokrmy chudým veškeren statek svůj a vydal tělo své k spálení, lásky pak kdybych neměl, nic mi to neprospívá.« Nezapomeňme nikdy, nejmilejší, na tato krásná slova apoštola národů.

Sestra sv. Tomáše Aq. tázala se jedenkráte svého bratra: »Pověz mi, bratře, co činiti mám, abych přišla do nebe?« A sv. Tomáš dal jí tuto odpověď: »Sestro, abys přišla do nebe, třeba jest, abys chtěla tam přijíti.« Krásná to odpověď! »Nebe stojí tolik,« praví sv. Vavřinec Just. »co máš; Abraham koupil si je pohostinstvím, Job trpělivostí v protivenstvích, Tobiáš pochováváním mrtvých, Zacheus rozdělením polovičky svého jmění mezi chudé.« »A leká tě cena ta?« dodává sv. Augustin. »Nuže, potěš se, chudá vdova koupila si nebe za dva penízky. Ano, ještě lacinější jest: za hlt studené vody. Ba, což dím: toliko za dobrou vůli můžeš nebe míti.« Kdo chce do nebe přijíti, přijde tam, ale musí chtíti opravdově, musí skutečně o nebe se starati. Musí plniti vůli Boží, Boží přikázaní. »Ne ten, kdo mi říká Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale ten, kdo činí vůli Otce mého, který v nebesích jest,« praví Kristus Pán. Mat. 17, 21. »Zachovávej přikázaní,« odpovídá Ježíš mládenci tázajícímu se, co by měl činiti, aby dosáhl života věčného.

Činiti dobré a varovati se zlého musí ten, kdo chce opravdově do nebe přijíti. Kde toho není, tam ani modlitba, ani víra neprospívá. Víra bez skutků je mrtva. Ale cokoli člověk dobrého z lásky k Bohu činí, to vše pomáhá jemu a nebude bez odplaty, jak praví Spasitel: »Radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích.«

Varujme se, nejmilejší, všeho zla, potlačujme každou hříšnou v sobě žádost, pamětlivi jsouce, že proto stvořeni jsme, bychom na světě dle Božích přikázaní žili a jednou na věčnosti za to nevýslovných radostí požívali. V nebesích jest naše pravé a jediné štěstí. Za životní úkol svůj učiňme sobě tedy: »Toto město, nebeský Jerusalém, stůj co stůj musí býti mé, ať to stojí co stojí, peníze, krev, život nebo smrt.« Amen.

Frant. Čech. kooperátor v Šaraticích (Morava).

Neděle VI. po Velikonoci.

O lži.

»Mluví-li kdo, mluviž jako řeč Boží.«
I. Petr. 4, 11.

Ducha pravdy slíbil Ježíš Kristus apoštolům Svým; pravilť: »*Když přijde ten Duch pravdy, naučí vás všeliké pravdě.*« Jan 16, 13. Ducha pravdy bylo sv. apoštolům také skutečně potřebí, neboť neměli jen sami pravdu znáti, ale měli ji i všem národům země hlásati, měli svět pravdě Boží učiti, měli o Kristu Pánu pravé vydávati svědectví. Než neznali ještě sv. apoštolové, dokud Pán Ježíš s nimi obcoval, všecku pravdu, nerozuměli ještě dokonale učení Kristovu, zaslepeni jsouce předsudky židovskými o Mesiáši. Bylo jim tedy Ducha pravdy potřebí; Duch Svatý naučil je také skutečně vší pravdě, takže pravdivé vydávali světu svědectví, učili svět pravdě Boží.

Ducha pravdy bylo i *nástupcům jejich, Církvi učící, potřebí,* neboť má Církev svatá svět pravdě Boží též učiti; a hle Duch Svatý jest také skutečně s Církví až do skonání světa, čině ji neklamnou a neomylnou učitelkou.

Ducha pravdy jest *i nám potřebí, abychom* pravdu poznati, vyznávati a podle ní živi býti mohli, neboť pravda jest život, světlo a spása duše.

Než ještě z jiného ohledu jest nám Ducha pravdy potřebí, a sice proto, abychom *pravdomluvnými byli,* pravdu mluvili, lži a klamu se varovali, neboť pravdu mluvit jest naší povinností, jak na to také dnešní sv. epištola poukazuje. Neboť praví sv. Petr: »*Mluví-li kdo, mluviž jako řeč Boží.*« Pravdu máme mluviti, klamu a lži máme se varovati, neboť lež a klam jest velikým a zhoubným hříchem. A přece se tak mnozí lži dopouštějí, jakoby lež žádným hříchem nebyla; přece lhou drze a hanebně mnozí, jakoby lež trestuhodným hříchem a proviněním nebyla.

Promluvím nyní o hanebnosti a trestuhodnosti lži, byste se lži varovali a pravdomluvni byli.

Pojednání.

Lež jest hříchem hanebným a nejvýš trestuhodným, proto že jest *přestoupením zákona Božího, že se lže vždy ze zlého úmyslu a že se lží hledí člověku po výtce ublížiti.*

Původcem a otcem lži jest ďábel, neboť on lhal Evě; *on jest vražedníkem a lhářem od počátku,* dí sv. Jan 8, 44. Kdo lže, následovníkem a učenníkem ďábla jest; kdo lže, přestává následovníkem Božím býti, stává se Bohu nepodobným, neboť Bůh jest nejvýš pravdomluvný, jest věčná a neomylná pravda a Bůh chce, abychom pravdu mluvili a lži se varovali; již v Starém Zákoně pravil Bůh: »Lži se vystříhati budeš.« II. Mojž. 23, 27. »Nebudete lháti, aniž kdo oklame bližního svého.« IV. Mojž. 19, 11. V osmém

přikázaní zapovídá Bůh každou lež, služebnou i žertovnou. Svatý Pavel dí: »Složivše lež, mluvte pravdu jedenkaždý s bližním svým, neboť jsme vespolek údové.« Efes. 4, 25. Z toho zřejmo, že lež hřích jest, neboť jest přestoupením zákona Božího. Za tou příčinou jest lež ohavností před Bohem a trestuhodná, praví Písmo svaté: »Slovo lživé v ohavnosti bude míti Spravedlivý.« Přís. 13, 5; »Ohavností jsou Hospodinu rtové lživí.« Přís. 12, 22. Ohavností jest lež zvláště křesťana, neboť praví Pán: »Ale buď řeč vaše jest, jest: ne, ne; což pak na to více jest, to od zlého jest.« Mat. 5, 37. Lež jest proto ale i trestuhodná před Bohem; již v Písmě svatém stojí psáno: »Ústa, kteráž lhou, zabíjejí duši.« Moud. 1, 11. Na Ananiáši a Safiře vidíme patrně, jak lež trestuhodná jest; zemřelit pro lež náhle. Skut. apošt. 5. kap.

Lež jest dále proto hanebná a trestuhodná, *že se lže obyčejně ze zlého úmyslu*, aby se klamalo. Sv. Augustin dí: »Každý, kdo lže proti tomu, co v duchu smýšlí, mluví s tím úmyslem, aby klamal. Ovšem pak není řeč vynalezena proto, aby se lidé vespolek klamali, nýbrž aby mohl skrze ni každý své mínění a myšlení jinému v známost uvésti. Slov tedy užívati ku klamu, k čemu určena nejsou, jest hřích.« Kdo klame, jest v něm lásky a upřímnosti? Jest v něm pravdy a poctivosti? Nemusí lež proto Bohu i lidem protivná a ohavná býti? Tak lže dítě, aby klamalo rodiče; čeledín, aby oklamal hospodáře; zlý člověk nechce zlým se zdáti a proto lže, aby klamal; ve zpovědi se lže, aby se kněz oklamal.

Než nejvíce se lže, aby se lží bližnímu ublížilo; pomlouvač ubližuje, neboť okrádá bližního o čest a dobré jméno; on chce o čest, ano i o chléb připraviti, proto lže. Lakomec lže, aby jiné podvedl; prodavač lže, aby jiné ošidil; smilník lže, aby pannu k smilství svedl; lenoch lže, aby se omluvil a vymluvil ze zahálky, která hospodáři škodu přináší; závistník lže, aby zkazil a zničil bližního; nevěrec lže, aby k nevěře svedl. Není lhář tudy pravým ďáblem? Což nehleděl ďábel lží první rodiče zkaziti a zhubiti a neublížil nám lží? Nemusí tudíž lež nejvýš ohavná a trestuhodná býti?

Jest arci též pravdou, že se někdy lže, aby se někomu prospělo; tak na př. lže zloděj před soudem, aby nebyl trestán; dítě lže, aby neuvalilo na sebe hněv a trest rodičů; lže se, aby se bližnímu pomohlo a t. d. Snad není taková lež hanebná a trestuhodná? I ta jest hříchem a trestuhodná. Sv. Augustin dí: »Ani pro užitek není lháti dovoleno, ano kdyby na lži i zachování člověka a celého světa závislé bylo, nemá se lháti.« Kdyby někdo z prospěchu a užitku, jaký lež často přináší, za to míti chtěl, že lež taková hříchem není, tak by vůbec *nic hříchem nebylo, neboť téměř každým hříchem* může si člověk užitek nějaký zjednati; užitek má ze hříchu na př. zloděj, smilník, cizoložnice, vražedník, nevěrec, zrádce a jiní; kdo může tvrditi, že všecko to hříchem není? Kdyby hřích žádný užitek a žádnou rozkoš nepřinášel, jistě by nikdo hříchu se nedopustil; v tom právě spočívá nebezpečenství

hříchu, že přináší časný prospěch hned, ale kletbu teprve později a věčnou záhubu po smrti; a okamžitým a časným prospěchem dají se lidé klamati. Sv. Alfons Ligu. dí: »Lež jest vždy hříchem, byť se i ze žertu, aneb ku prospěchu jiného děla; a tou příčinou není ani tehda dovoleno lháti, když by tím i smrti ujíti možno bylo . . . Děje-li se lež bez uškození bližnímu, jest hříchem všedním, působí-li se pak veliká škoda bližnímu, jest hříchem smrtelným. Tomu nás učí Písmo svaté slovy: »Ústa, kteráž lhou, zabíjejí duši.« Moudr. 1, 11; a lže-li kdo před soudem, dopouští se dvojnásobného smrtelného hříchu; a stvrzuje-li to přísahou, jakož tomu obyčejně tak před soudem bývá, dopouští se i svatokrádeže pro křivou přísahu, kteráž velmi těžkým hříchem jest.« Pro tuto příčinu nedopouštěli se svatí a světice Boží žádné lži, kdyby jí i život svůj byli mohli zachrániti, řídíce se podle příkladu Kristova, který před nejvyšším knězem vyznal, že Syn Boží jest, ač věděl, že proto smrti hodným uznán bude.

Krásný a následování hodný příklad máme na sv. Antonínu, biskupu z Nikodemie; císař Maximián vyslal vojáky, aby lapili sv. biskupa; vojáci, přišedše do domu jeho, byli zdvořile přijati a od něho pokrmy a nápoji obsluhováni; konečně mu pravili, že přišli ho lapit a svázaného k císaři odvést; úslužností a laskavostí jeho ale dojati jsouce, řekli mu, že tak neučiní a císaři že řeknou, jakoby ho nebyli doma zastihli. Sv. Antonín ale řekl jim: »To nechci, tak nečiňte, nesluší se křesťanu lží život zachrániti.« I vydal se sám v ruce jejich.

Hle, tak se báli svatí každé lži; oni nedopustili ani, aby jiný k vůli nim lži se dopustil; svatí mučenníci raději smrt podstoupili, než aby byli lží, že v Krista Pána nevěří, smrt od sebe odvrátili; a jak se mohli snadno lží od smrti vysvoboditi? Oni mohli jen říci: »Nevěříme v Ježíše Krista«; než neučinili toho, ale vydali o Kristu slavné svědectví, jak to Pán Ježíš podle dnešního svatého evangelia na nich žádal! Lež jest tedy hanebná a trestuhodná; ona jest hříchem a usmrcuje duši; ona jest tak hanebná, že i lepší z pohanů lež nejvýš nenáviděli.

Císař římský Markus Antonius, ač pohan, říkával: »Čehož nejvíce šetřiti máme, jest: aby srdce naše bylo přímé a řeč beze lži a klamu; člověku nic tak neslušÍ, jako přímost v řeči a pravdomluvnost. Kdo vědomě a zlomyslně lže, jedná bezbožně.«

Cicero pravil: »Kdo se jednou od pravdy odchýlil, ten nebude ani přísahu držeti; jako jest nesvědomito lháti, jest i nesvědomito křivou složiti přísahu, a bohové trestají lháře jako křivopřísežníka.«

Theophrast pravil: »Lidé, kteříž nejsou upřímní v řečech svých, těch více než zmije, hada jedovatého se varujme.« Plutarch se takto vyjádřil: »Lhaní jest nepravost otrocká a ode všech nenáviděná.« Nejen jednotliví pohané lež nenáviděli, ale i celí národové. Herodot vypravuje o Peršanech toto: »Dvě věci byly u nich ve veliké ošklivosti a nenávisti, a sice lež a zadlužení; zadlužení

proto, že ten, kdo zadlužen jest, nucena se vidí lháti a klamati; nenáviděli tudíž vlastně jen lež a opět lež.«

Na ostrově Tenedos byl při soudu vždy kat se sekerou přítomen; jakmile byl někdo při lži u soudu přistižen, byl hned usmrcen.

Aristides v Athenách a Epaminondas v Thebách byli tak velicí milovníci pravdomluvnosti, že si ani v žertu nejmenší lži nedovolili. Císař Klaudius uslyšel o jednom zemřelém, že býval velikým a nestydatým lhářem; co učinil? Dal tělo jeho vykopat a ptákům předhodit, jmění jeho nechal vzíti, dům zapáliti a ženu a děti z města vyhnati; bylo to arci ukrutné, neboť žena a děti nemohly za to; jest to důkazem jen, v jaké ošklivosti a opovržení každého lháře měl a jak velice lež nenáviděl.

Varujme se lži a klamu, jest velikým hříchem, jest hanebným a trestuhodným hříchem; *člověk lhář jest vší nešlechetnosti schopným;* málo *který lhář činí pravé pokání;* lhář lže i *ve svaté zpovědi* — ku svému zahynutí věčnému. Nemáme příkladu v Písmě svatém zaznamenaného, že by se byl lhář obrátil; z podvodníků a lakomců se obrátil Zacheus, z vražedníků lotr na pravici, z nepřátel Kristových Šavel; z pyšných a chlípných Magdalena, z pohanů setník, ze lhářů ale nikdo. Odkud to? *Odtud, že Bůh, jako věčná pravda, lež v největší ohavnosti a ošklivosti má a proto lhářům milost Svou odjímá,* takže pokání činiti nemohou. To bývá také příčinou, že ten, jehož kdo z uplacení lží a křivou přísahou od žaláře nebo od smrti na popravišti vysvobodil, málo kdy pokání činí, a tak lží ho přivádí do věčného žaláře. Nyní si ze lži svět nic nečiní, ano ani z křivé přísahy; nyní se lže tak šeredně, jako ďábel v ráji lhal, a lží tou se Bůh okrádá o čest, člověk o víru, ctnost a ducha kajicnosti; v záležitosti víry, ctnosti a spasení jest lež největším hříchem a toho hříchu se nyní tak mnozí dopouštějí; svět jest nyní samá lež a klam; ó, jak může Bůh na nás zalíbení míti, jak nemusí svět trestati? Ó, kéž by přestala všecka lež! Aby se tak stalo, prosme Boha a Ducha pravdy, by nás naučil právě smýšleti, právě mluviti a jednati; následujme Pána Ježíše, Onť jest pravda, On lháti a klamati nemůže; z úst Jeho nevyšla žádná lež; i nepřátelé Jeho to uznali, pravili proto také: »Mistře, víme, že pravdomluvný jsi.« Vy rodičové, trestejte přísně dítky své, když je ve lži dopadnete; netrpte, aby lhaly, ale aby pravdu vždy mluvily. Lež jest hřích a cestou k zahynutí, pravdomluvnost jest ale ctnost, v pravdě je život a spása; mluvte tedy vždy pravdu: »Mluví-li kdo, mluviž jako řeč Boží.« Amen.

Jan Podlaha, arcikněz, bisk. vik. a děkan v Stálci.

Svátek sv. Jana Nepomuckého, patrona země České.

Životy svatých podávají důkazy: I. o dokonalosti Boží, II. o dokonalosti lidské.

»Co jste vyšli na poušť vidět?«
Mat. 11, 7.

Božský Vykupitel náš, vida na poušti četné zástupy, které Ho až sem provázely, a chtěje poučovati je, jak měl obyčejem, tázal se jich: »Co jste vyšli na poušť vidět?« Pak vyličoval veliké a záslužné ctnosti Svého předchůdce, sv. Jana Křtitele.

A podobně bychom se mohli tázati dnes slovy Spasitelovými: »Proč jste se shromáždili dnes na tomto *posvátném místě?* Jaká příčina toho, jaký jste měli podnět k tomu?«

K otázce té každý sám může si dáti odpověď ve smysl tento: »Přišli jsme na svaté místo, do chrámu Božího i dnes, abychom vzdali úctu svému českému patronu, světci *Janu Nepomuckému,* velikému mučenníku Páně.« Ano, chceme poctiti sv. kněze toho, chceme slaviti památku jeho, budeme uvažovati o mučenníku pro pravdu, pro zpovědní mlčelivost. Ale nejenom tohoto světce život a zásluhy na paměti míti máme, často s prospěchem a užitkem *pročítejme životy svatých a světic Božích* a rozvažujme o nich, abychom vzorů těch mohli následovati, podobně život svůj zařídili, v ctnostech prospívali a tak dokonalejšími se stávali.

Jsou pak *životy svatých poučné,* podávajíce nám důkazy o *dokonalosti*

I. *Boží* a

II. *lidské,* o čemž s pomocí Páně v jednotlivých dílech.

Pojednání.

I.

Životy svatých poučují nás o veliké dokonalosti Boží.

Nebeského Pána tváří v tvář nevidíme posud, ale můžeme Ho poznati *z vlastností,* které aspoň poněkud Jeho nejdokonalejší bytost vystihují. Vlastnosti ony jsou patrné a zřejmé, a z mnohých okolností seznati je můžeme. Také životy svatých nám je podávají.

1. Poznáváme v nich především *všemohoucnost Boží,* velikou moc Páně, která v řízení lidských osudů se jeví, veškeren svět zachovává a spravuje i způsobem, který nelze člověku často pochopiti.

a) Touto všemohoucností Boží se stává, že některý člověk vznešenými jest obdařen *ctnostmi* a milostmi, že s pomocí Páně může svatý a nanejvýše dokonalý život vésti na zemi, čehož by pouze ze svých sil nedokázal.

b) Všemohoucnost Boží také působí, že na dráze života toho neb onoho člověka setkáváme se s *divy a zázraky,* jichž by jinak

nikdy neprovedl, kdyby mu nepomáhal Bůh všemohoucí, jej neposiloval a takovou zvláštní mocí neobdařil.

Obě tyto vlastnosti vidíme u dnešního oslavence, sv. *Jana z Nepomuku.* Světec ten vedl ctnostný, nevinný život a byl oslaven zázraky četnými. Ať jenom připomenu jeho lásku k chudině a jeho dobročinnost, když se stal almužníkem. A zázraky byla oslavena smrt jeho v řece Vltavě, když se hvězdy nad tělem jeho ukázaly, hvězdy, kterými dosud okrašlovány podoby jeho. Hrob pak sv. Jana mnohými divy byl oslaven, divy, pro něž na tisíce zbožných poutníků spěchá uctit svatých ostatků jeho.

2. V životech svatých poznáváme jinou Boží *vlastnost,* totiž *moudrost* Páně, kterou všechno co nejlépe pořádá a spravuje a takových užívá prostředků, by vznešeného Svého cíle při všem dosáhl.

a) Tuto moudrost Boží vidíme na *rozmanitých cestách* Páně, kterými se svatí a světice Boží brali, buď že jako vyznavači nebo mučenníci, buď že jako panici a panny nebo světem zkušení jako starci a vdovy život skončili. Za každým krokem jejich, při každém činu jejich viděti, že byli vedeni moudrostí Boží.

b) Moudrost tuto znamenáme na těch *vzorech,* které za sebou zanechali, na těch příkladech, které nám dali, na těch obrazech bohabojných, ctnostných a vznešených životů, které vedli.

Boží moudrost také doprovázela *sv Jana* jako příkladného žáka, jako učelivého jinocha, vzorného kněze, požehnaného zpovědníka, otcovského představeného, pilného a horlivého kazatele a posléze jako trpělivého a do vůle Boží odevzdaného mučenníka Páně. Moudrostí Boží byl na vysoký úřad povýšen, moudrost Páně ho vedla až do komnat královských, aby zde ukázal na sobě vzor nepodplatného, hrdinného, neústupného hajitele pravdy a práva, jako vzor Bohem nadšeného kněze, který v povinnosti a úřadě svém spíše život položí, než by se stal zrádcem přísahy, kterou učinil před Bohem.

3. A kdož by v životech těch neviděl i Boží *spravedlnost,* onu vlastnost, kterou Soudce nebeský již zde často na světě, jistě však na věčnostech dobré odměňuje a zlé tresce! Spravedlnost Boží se ukázala na svatých.

a) Svatí musili *mnoho trpěti,* mnoho snášeti bolestí, nesnází, pokušení pro Boha, pro jméno Páně a k vůli ctnosti, ve které měli vyniknouti a se vyznamenati. Světci na světě tomto prodělali trpkou školu zkušeností, bojů vnitřních a zevních, pronásledování a jiných svízelů.

b) Ale spravedlivý Bůh je *odměnil* za všechno, spravedlivý Pán nebeský ozdobil hlavy jejich korunou slávy v království Svém, a Církev svatá prohlašuje za svaté a blahoslavené ty, kteří Boha tak milovali, přikázaní Jeho tolik poslouchali a pro Boha i život obětovali.

Taková spravedlnost Boží se ukázala i na sv. *Janu Nepomuckém.* Trpěl na světě, byl zkoušen i ohněm, byl za nočního ticha svržen s mostu Karlova do Vltavy a předčasně život dokonal.

Za to však se mu dostává nyní oslavy jak v nebesích věčnou blažeností, tak i na zemi od věrných Čechů, a uctíván nejenom hrob jeho ve chrámě sv. Víta, ale i ono místo, odkud byl svržen, a tisíce Čechů, rodáků sv. Jana, dnešního dne stanou na Karlově mostě, by uctili velikého světce, na němž se ukázala i spravedlnost Boží.

Životy svatých poučují nás takto o Božích nejdokonalejších vlastnostech, o Boží velikosti a slávě; ale životy ony ukazují nám i *velikost a dokonalost lidskou*, o čemž v díle druhém.

II.

Životy svatých poučují nás o dokonalosti lidské.

První lidé ve svatosti a dokonalosti byli stvořeni, majíce četné dary přirozené i nadpřirozené, dary těla a duše. Vynikali rozumem dokonalým, vůlí dobrou, měli nesmrtelné tělo, duši bez hříchu a ráj. Ale hříchem ztratili mnohé dary a přednosti ony. Následky přešly i na lidí. Než my můžeme a máme se zdokonalovati a vynasnažovati, bychom aspoň poněkud původní dokonalosti své se dodělali. To dokazují životy svatých.

1. Světci dovedli *se přemoci* a sebepřemáhání jest stupněm dokonalosti. Kdo přemůže své náklonnosti, slabosti, náruživosti; kdo umí sebe opanovati, ten jest na dobré cestě. To dokázali svatí.

a) Podřizovali svoji vůli, od přirozenosti ochablou a spíše ku zlému než k dobrému nakloněnou, *vůli Boží* a za takového vedení dodělali se mnohých zásluh na zemi. I Syn Boží vůli Svoji podroboval moudrému vedení nebeského Otce.

b) Než světci v dokonalostech své postupovali výše, podrobujíce se dobrovolně *evangelickým radám*, volíce si chudobu, třeba z bohatých a slavných rodů pocházeli, poslušnost, třeba mohli poroučeti a vládnouti, čistotu těla i duše své do mrti.

Tak prospíval v dokonalostech i sv. *Jan Nepomucký*. Přemohl se, zvítězil nad sebou, vůli svoji Bohu podřizoval, stávaje se den ode dne dokonalejším, až v mukách, trpělivě snášených, dostoupil vysokého stupně, na jaký se křehký a citlivý člověk dostati může.

2. Svatí osvědčovali svoji dokonalost a velikost i svojí *statečností*, jakou jevili v životě svém, statečností ne tak tělesnou jako duchovní.

a) Statečností tou přemáhali *vnitřní překážky*, které se jim na cestě ctnosti stavěly, překážky, pocházející z těla a vnitřního hnutí lidského, z převrácené přirozenosti následkem hříchu prvotního.

b) Ale nejenom vnitřní i *zevní* poráželi nástrahy a překážky, které jejich ctnostnému a spravedlivému životu v cestu stavěl svět a zloba jeho, špatní lidé, zlé společnosti a jiné věci. Ale světci všechno přemohli a překonali, nade vším zvítězili, ukazujíce tím, jakou s pomocí Boží člověk má sílu, co může vykonati a provésti.

Také sv. *Jan* osvědčil se velikým světcem a mocným překonatelem veškerých překážek. Jeho ctnosti a spravedlnosti, jeho věrnosti a poctivosti v cestu se stavělo lichocení, podplácení, hrozby, muka, ano i smrt násilná, ale světec Jan všechny překážky ony zapudil. Jako člověk podléhal křehkostem a slabostem; ale statečnost zvítězila i nad těmito lidskými stránkami. Sv. Jan všechno překonal a sobě podrobil.

3. V životech svatých poznáváme jejich velikou *vytrvalost*, jakou projevovali, vytrvalost v dobrém, které neustávali konati, vytrvalost i v mukách, která snášeli. Byli ctnostni a bohabojni ne den, ne rok, ne deset let, ale celý život svůj, a jestliže některý v mládí pobloudil, jakmile Boha znovu poznal, zůstal kajícím křesťanem, ctnostným člověkem do smrti.

a) Tuto vytrvalost vidíme ve *víře*, již vyznávali, hlásali, cílem života si učinili, pro niž i umírali smrtí mučennickou.

b) Vytrvalost v dobrém podněcovala a živila jejich *naději* v království Boží a blaženost věčnou, naději lepšího života na onom světě, naději pomoci a milosti Boha nejdobrotivějšího.

c) Tato vytrvalost také podporuje *lásku k Bohu* a všemu dobru, lásku, která se ničeho neleká, nikdy neklesá, ale trvá až ke hrobu.

Takovou vytrvalost ukazoval sv. *Jan*, vytrvalost v dobrém jako kněz, jako kanovník, jako náměstek arcibiskupův, jako kazatel, zpovědník i jako mučenník. Vytrval ve víře, kterou hlásal, v naději, která ho posilovala, a v lásce, která ho doprovázela až do chladných vln a vystoupila s duší jeho až do nebe, aby spojen byl s Bohem, kterého tak miloval. Stal se mocným světcem, naším přímluvcem, *českým patronem*, a památka jeho nikdy nevymizí ze srdcí katolických Čechů.

Viděli jsme, jak životy svatých ukazují velikou dokonalost Páně a velikost lidskou při pomoci Boží a naší snaze. K čemu nás to pobádá? Abychom životy ony četli, o nich rozjímali a zbožně uvažovali. To nás povzbuzuje k *důvěře v Boha* všemohoucího a nejvýše moudrého, k důvěře v *sebe sama*, že můžeme své mravy zdokonalovati, v dobrém prospívati, vůli svoji přemáhati a k dobrému nakloňovati, darů, jež Adam ztratil, znovu si dobývati, v svatosti a spravedlnosti žíti a tak slávy věčné jednou dojíti. Bůh jest bytostí nejdokonalejší, má nejlepší vlastnosti, člověk jako tvor dokonalý má se Bohu svému připodobňovati, by duše jeho byla opravdu obrazem a podobenstvím Stvořitelovým. Amen.

Alois Dostál.

Svátek sv. Jana Nepomuckého.

O významu jeho pěti hvězd.

»Ale kteříž učení budou, stkvíti se budou jako blesk oblohy; a kteříž spravedlnosti vyučují mnohé, jako hvězdy na věčné věky.« Dan. 12, 3.

Překrásný, převznešený jest pohled na hvězdnaté nebe! Kdo je tam rozsil, ty hvězdy, na nebeské báni? Kdo je drží, že světla jejich neubývá? A každá je jiná; nebo *hvězda od hvězdy se dělí jasností,* dí ap. 1. Kor. 15, 44.

Věci viditelné jsou obrazem věcí *neviditelných*; to krásné, hvězdnaté nebe jest obrazem nebe ještě krásnějšího, neviditelného, *sídla svatých*; i tu se dělí hvězda od hvězdy jasností; jeden vynikal tou ctností, jiný jinou.

Ale málo jest svatých, jimž by i *hvězdy* za okrasu sloužily; a známe, drazí v Kristu, jen *dva*: Nejsvětější *Rodičku Boží*, královnu nebes a našeho sv. patrona, sv. *Jana N.* Královna nebes u vyobrazení Neposkvrněného Početí svého má hvězd *dvanácte* u věnci kolem hlavy; a hvězdy ty mají u ní význam ten, že mysl její stále ku nebeským věcem obrácena byla; že, ač na zemi bydlila, duchem v nebi žila. *Obcování naše v nebesích jest.* Filip. 3, 20.

Ale sv. Jan má hvězd *pět*; jediný svatý, jemuž mimo Rodičku Boží za okrasu hvězdy kolem hlavy přidány jsou; každé dítě jej zná; a to se zakládá na tom, že, jak známo, když v noci s mostu shozen byl, *pět hvězd* (světel) označovalo to místo, kde *tělo* sv. Jana ve vodě se nalézalo. Bůh snad oslavil jej *pěti* hvězdami *viditelně*, že pět zdobilo hvězd *neviditelných* i duši jeho a z ní zářilo, o kterých já nyní promluvím, totiž *o významu pěti hvězd kolem hlavy sv. Jana.* On sám budiž nám hvězdou a svitiž nám!

Pojednání.

»*Ale kteříž učení budou, stkvíti se budou jako blesk oblohy, a kteříž spravedlnosti vyučují mnohé, jako hvězdy na věčné věky!* — Nuž, který jest *význam* těch 5 hvězd?

1. První jest *nábožnost.* Z nábožných pocházel rodičů, v městečku Pomuku či Nepomuku; zbožně byl vychován a za mládí radostí jeho bylo, choditi do kláštera k otcům cisterciákům na blízkou Zelenou Horu a tam jim u oltáře posluhovati. Dán na studie a když se ocitnul v letech, že měl si voliti stav svůj, volil stav *duchovní*; k němu srdce jej táhlo. Jsa kněz, byl horlivý kazatel a zpovědník. U Matky Boží před Týnem ještě se ukazuje kazatelna, kde kázával; a mnozí volili jej svým rádcem duchovním a zpovědníkem, i sama králová. Kdy valila se naň bouře hněvu králova, putoval do Staré Boleslavi ku Rodičce Boží; důkaz, že byl *nábožný. Nábožnost ke všemu užitečná.* 1. Tim. 4, 8.

2. A hvězda *druhá* značí jeho *věrnost v úřadě*. Kdekoli a čímkoli ustanoven byl, věrně zastával úřad svůj; byltě farářem v Praze, kanovníkem na Vyšehradě, u sv. Víta, posléze i generálním vikářem v Praze, t. j. zástupcem arcibiskupovým u spravování arcibiskupství. Nejjasněji však zazářila jeho věrnost *v úřadě zpovědnickém*. Když, jak povědomo, nesmyslný král (Václav IV.) žádal na něm vyzrazení zpovědi královny Žofie, a kdy dorážel naň sliby i hrozbami: raději *muky* a hroznou *smrť* podstoupil, než by byl zpověď prozradil. On *první* mučenník pro svátostní tajemství v Církvi Boží; proto jej *Bůh tak* oslavil a proto slaven nyní po veškerém katolickém světě! *Zůstaň mi věrný a dám ti korunu života.* Zjev. 2, 10.

3. A třetí jest ta hvězda, kteráž nejvýše jsouc uprostřed, nad hlavou jeho září a jest *panická. čistota* a mravův jeho *neúhonnost*. Kdyby byl čistý a neúhonný nebýval, nebyl by nikterak tak vysoko postoupil a takových důstojností došel; byltě vroucím ctitelem *Rodičky Boží*. Věděl, byť *kdo stkvěl se všemi ctnostmi a skutky činil nejvýtečnější, že, nemá-li ctnosti čistoty, všecko po zemi vláčí* (Jarolím).

4. A hvězda čtvrtá znamená *dobročinnost*. Neměl jmění, ni bohatství; skládal poklady v nebesích. By nebyl býval dobročinný a přítel chudiny, nebyly by mu dojista svěřeny bývaly *almužny královské*, aby je mezi chudé rozdával. Královským *almužníkem* se i vypodobňuje, jak žebráčku *almužny udílí*. Jistě že dobročinným byl, nebo lakomci by byl takový úřad svěřen nebýval Znaltě slova apoštolova: *Na dobročinnost a sdílnost nezapomínejte, nebo takovými věcmi bývá získán Bůh.* Žid. 13, 16. Též 1. Jan 3, 17.

5. Konečně *pátá* hvězda jest jeho *učenost*. Vědělť, že *ústa kněze mají chovati moudrost a vědění, že budou hledati se rtů jeho.* Přísl. 2, 6. Proto velice pilně se učil jak písmům svatým, tak i světským vědám a uměním. Byltě mistrem či doktorem na vysokých školách Pražských *dvojnásobným: písma a práv*. O něm jistě platí: *A kteříž učení budou, stkvíti se budou jako blesk oblohy; a kteříž spravedlnosti vyučují mnohé, jako hvězdy na věčné věky.*

To, nejmilejší, 5 hvězd kolem hlavy sv. Jana; okrasa zvláštní, nebeská; který svatý má takovou? I při narození jeho označovala prý světla místo, kde se narodil, jež vznášela se nad příbytkem rodičů jeho. — Jen Syna Božího označovala *hvězda*, jež vedla mudrce; a jen Hospodin Bůh vedl Israelity z otroctví egyptského a svítil jim za noci *sloupem ohnivým* — do země zaslíbené. — I *sv. Jan* jest nám *sloupem ohnivým*, jenž vede nás pouští tohoto světa a ukazuje cestu do pravé vlasti naší, *země zaslíbené*; jest nám *hvězdou*, jenž nás vede ku Ježíši, do nebeského Betléma. Proto zírá s takou vroucností na Ukřižovaného Pána, jejž drží na loktech svých.

Ó, proto následujme ho! Jest nejkrásnější, spásonosnou hvězdou

na obloze *české*; pamatujme, co těch jeho 5 hvězd znamená; abychom, jako on zdobí oblohu nebeskou, jsa hvězdou *první velikosti*, i my s ním jedenkráte byli, *krajanem svým*. Pak splní se i na nás: *A kteříž* (spravedliví jsouce) *spravedlnosti vyučují mnohé, stkvíti se budou jako hvězdy nebeské po věčné věky*. Amen.

Mnsgr. *Bohumil Hakl*, prelát protonotář apoštolský.

Hod Boží svatodušní.

Rozšíření Církve svaté jest dílo Ducha Svatého.

»A naplněni jsou všickni Duchem Sv. a počali mluviti rozličnými jazyky, jakž Duch Sv. dával jim vymlouvati.«
Skutk. apošt. 2, 4.

Boží Hod svatodušní, v němž konáme výroční památku seslání a vylití Ducha Svatého na apoštoly Páně, jest spolu i radostnou vítězoslavností zázračného rozšíření naší svaté katolické Církve. Když se totiž Pán Ježíš na nebesa ubíral, zanechal zde jenom nepatrné a sporé počátky Své na Petru založené Církve. Čítalať i s apoštoly nanejvýš všeho všudy asi 600 v Krista věřících. Byla tehdáž vskutku ještě jenom maličkým zrnem hořčičným, z něhož ale dle zaslíbení Kristova vzrůsti měl ohromný, po celém světě rozvětvený a všecky pod nebem národy v sobě zahrnující strom. K tomu cíli vydal Kristus Ježíš, odcházeje k Otci, apoštolům svým rozkaz, aby jdouce po všem světě kázali evangelium všemu stvoření. I nezdálo se podle lidského náhledu nic pravdě nepodobnějším býti, jako to, že dvanáct prostých Galilejčanů Církev Páně valně na této zemi rozšíří, když Sám božský její zakladatel tříletým vyučováním jenom tak málo přívrženců získati s to byl. A přece se tak proti všemu lidskému nadání stalo. Přijavše Ducha Sv. počali apoštolové téhož ještě dne uložené sobě dílo. V čele jich vystoupil sv. Petr a měl ku shromážděnému z rozličných národů zástupu první své kázaní a ejhle! div divoucí. Tři tisíce posluchačů pak přijalo křest svatý a naplněni Duchem Svatým stali se prvními syny nově zrozené Církve křesťanské a prvními rozšiřovateli jejími v zemi. A čí to asi bylo dílo? Nebylo to nikoliv dílo pouze lidské, ale zázračné dílo Samého Ducha Svatého, všemohoucího Boha, pod Jehož správou Církev Kristova stojí. O tom se ku svému potěšení úplně přesvědčíme, uvážíme-li blíže:

I. *ony slabé nástroje, kterými Církev rozšířena byla;*

II. *ony veliké překážky, které se tomuto dílu v cestu stavěly, a*

III. *onen stkvělý výsledek, s jakým se toto apoštolské dílo v kratičké době potkalo.*

Pojednání.

I.

Chtějí-li mocnářové zemští něco znamenitého a velikého podniknouti, chtějí-li nějaké velerozsáhlé plány provésti: tuť k tomu používají i velikých sil a velemocných prostředků, používají k tomu lidí, kteří by důstojností, slávou, bohatstvím, rodem a jinak rozhlášeni jsouce, všeobecnou pozornost na sebe obraceli. Vysílá-li král nějaký do cizích zemí poslance, volívá k tomu knížata, hrabata, bohatýry, učence, přední vojenské důstojníky a jiné hodnostáře říše své. Zcela jinak jedná však Pán Bůh. »On,« dí svatý Pavel 1. Kor. 1, 17. »vyvoluje, co bláznivého jest ve světě, aby zahanbil moudré a co mdlého jest ve světě, aby zahanbil silné a neurozené světa a potupené, aby to, co se sobě něčím býti zdá, zkazil.«

Tato pravda nikdy patrněji do očí nebila, jako při založení katolické Církve. Ubíraje se na nebesa vysílá Kristus Pán dvanácte apoštolů do veškerého světa, vznášeje na ně ten veliký úkol, aby hlásáním Jeho evangelia rozšiřovali Církev Boží. Jaká to nepatrná hrstka lidí k obrácení celého světa na víru Kristovu! Jací to slabí poslancové krále nebeského! Což pak asi pořídí? Jsou to lidé sprostí, světa neznámí, židé z opovržené Galileje pocházející, nazvíce rybáři a celní; jsou to lidé chudobní, prací rukou svých klopotně se živící, kteří vše, co měli, pro Pána opustili, jimžto božský mistr při rozeslání jich do světa nařídil: »Nemějte ani zlata, ani stříbra, ani peněz v opascích svých, ani mošny na cestě, ani dvou sukní, ani obuvi, ani holí.« Jsou to lidé neučení, nevýmluvní, těžce chápající, beze všeho umění a vzdělání, jimžto Kristus Pán po tříletém s nimi obcování domlouval: »Tak dlouhý čas s vámi jsem, a nepoznali jste mne.« Jan 14. Jsou to lidé bojácní a nesmělí, kteří se při smrti Spasitelově všickni jako plaché stádečko rozutíkali, po smrti pak Jeho pro strach před židy bedlivě se uzavírali. A ti mají všemu světu neohroženě a bez obalu pravdu Boží hlásat! I kdož by mohl očekávati a na to jen pomysliti, že slavní mudrcové pohanští, jež sobě na učenosti tolik zakládali, že do školy půjdou k neučeným rybářům galilejským, aby se od nich naučili, že moudrost světská holým bláznovstvím jest u Pána Boha? Kdo by si to mohl pomyslit, že boháči do školy půjdou k chudobným rybářům, aby si koupili poklad, kterýž ani molem ani rezem nehyne, aniž od zlodějů vykopán býti může a odcizen? Kdož by si to mohl pomyslit, že jak vznešený tak obecný, rozmařilému životu navyklý lid, který všelikých nezbedností nekáraně se dopouštěl, že svého rozpustilého života se odřekne a na radu prostých rybářů dobrovolně na se přijme zákonů Páně, zač se mu na tomto světě neslibovalo, než protivenství, posměch a nenávist? Kdož by se mohl nadíti, že několik bázlivých mužů na to se odváží pouhým slovem na víru Kristovu obraceti divoké národy? A přece se tak stalo. Ten malý hlouček apoštolů dokázal v kratičké době, co žádný král svými sebe četnějšími vojsky,

co žádný boháč všemi svými penězi, co žádný mudřec vší svou učeností, co žádný řečník vší svou výmluvností nedokázal.

V Jerusalémě, v tomto sídle všech odpůrců a nepřátel Kristových, v tomto bohovražedném městě, kde před 53 dny si nikdo netroufal, jenom jméno mistra svého vysloviti, v tomto Jerusalémě, před jehož branou byl Kristus ukřižován, kdež všickni Jeho křiví žalobníci a nespravedliví soudcové ještě přítomni byli; v tomto Jerusalémě, kde veliké množství židů, kteří umučení a smrt Páně na své oči viděli, ze všech krajin země ku slavnosti Letnic shromážděno bylo: v tomto hlavním městě židovstva má apoštol Petr na den seslání Ducha Svatého první své kázaní a hle! Pojednou tři tisíce duší do sítě apoštolské zahrnuje. Když pak v několika dnech na to u brány chrámové člověka od narození chromého jménem Pána Ježíše byl uzdravil a zázrak ten veliké množství lidu přilákal, použil sv. Petr té příležitosti a podruhé k lidu o Ježíši Kristu mluvil. Řeč tato potkala se s tak požehnaným účinkem, že hned po ní přibylo Církvi pět tisíc mužů. To byla ta první křesťanská obec, z nížto se Církev svatá později na všecky strany šířila. Jinou obec křesťanskou založil týž kníže apoštolský v nedlouhém čase v městě Antiochii, v hlavním městě Syrie a jedním z prvních měst celé Asie. Konečně obral sobě i v Evropě ten nejtěžší úděl na vinici Páně, odebrav se do Říma. A což byl asi tehdáž Řím? Byltě hlavním městem té nejrozsáhlejší světovládné říše, střed a sídlo všech pohanských bludů a pověr, pelech ďábelských model, jichž se zde přes třicet tisíc nejohavnějším způsobem ctilo, hnízdo neslýchané bujnosti, pýchy a prostopášnosti. A do tohoto města odebral se sv. Petr s poutnickou holí v ruce v chudobném oděvu svém, hodlaje modloslužebný Řím pokřesťaniti. Jaké to odvážlivé a podle lidského zdání bláznovské podniknutí! »Apoštole Páně, kam to jdeš?« táže se svatý Jan Zlatoústý a zdá se mu, jakoby se sv. Petrem rozprávěl: »Petře, kam to chvátáš?« »Do města modlářského pospíchám,« odpovídá mu Petr. »A co tam hodláš dělat?« »Kříž Kristův chci do korun královských přivésti.« »Jak? Opovržený kříž Kristův do korun královských? O, ty prostý Galilejčane! Kterak to učiníš?« »Vypudím z Říma všecken modlářský blud!» »Modlářský blud odtamtud vypuditi chceš? Ó, ty bláhový rybáři! Věz, že nepravosti Říma jsou hlubší, než samo moře!« »Nic nedělá, já ty nepravosti všecky vyvrátím. Tamější lid pohanský musí se státi lidem Božím, lidem pravokřesťanským, Řím, toto hlavní město pohanstva, musí se státi hlavním městem křesťanstva, první stolicí katolické Církve.« »Jak, ty si troufáš Řím učiniti hlavou veškerého křesťanstva? O, ty bláhový kazateli! Takovéto lidské síly přesahující obrovské dílo troufáš si provésti? — — Ale proč o tom pochybuji? Vždyť se to všecko skutečně stalo. Řím, druhdy hlava pohanstva, učiněn jest hlavou a středem veškeré katolické, přes 200 milionů věřících nyní čítající Církve. Pohanství se svými modlochrámy tam vzalo za své a Církev Kristova slaví tam již přes 1900 let své nejstkvělejší vítězství. — Jako pak sv. Petr v Antiochii a v Římě, rovněž i ostatní

apoštolové v rozličných světa krajinách Církev Kristovu s velikým prospěchem rozšiřovali. Svatý Ondřej vyvolil si Skythii, nynější Rusko, načež do Řecka se odebral; sv. Jakub až do Španěl cestoval. Sv. Jan zvěstoval evangelium v Malé Asii, sv. Filip ve Frygii; sv. Tomáš procestoval velkou část Ethiopie, země mouřenínské, pak Persii a ostrovy indické; sv. Bartoloměj volil Armenii a Arabii; sv. Matouš a sv. Matěj Ethiopii, sv. Šimon Persii, svatý Juda Thadeáš převzal zvěstování víry Kristovy v Mesopotamii; sv. Pavel, druhé kníže apoštolské, nazývá se vším právem apoštolem národů pohanských. Nelze však tuto podrobně a zejména vypověděti, co všecko a kde horlivý tento apoštol, druhdy protivník Církve, pro rozšíření její činil. Všude pak, kamkoli nohy apoštolské zavítaly, vzkvétaly nové osady křesťanské. Tím se stalo, že hned za časů apoštolských při konci prvního křesťanského století Církev katolická daleko široko se rozmohla, a víra Kristova takřka ve všech národech své vyznavače měla, tak že Tertullián, spisovatel křesťanský ve druhém století, vším právem tvrditi mohl, že křesťany naplněna jest všecka říše římská. Nejmilejší! Divil prý se tomu svět, když Alexander Veliký, král macedonský, čtyřiceti tisíci mužů takměř celou Asii sobě podmanil. I jaké teprv divení bylo by vzešlo, kdyby to jen čtyřiceti muži byl dokázal a tito místo, aby jiné zabíjeli, sami sebe zabiti dali? Nuž! Mnohem podivuhodnější věci dokázali apoštolové Páně. Nebylo jich počtem čtyřiceti tisícův, ba ani čtyřicet, nýbrž pouze dvanácte a s apoštolem Pavlem třináct s několika málo společníky a všickni, vyjma sv. Jana, pro víru násilně usmrceni byli. A hle! Ti nejenom Asie, ale i Evropy a Afriky, celého téměř světa Kristu Pánu dobyli. Než nebylo to vlastně dílo jejich, ale dílo Ducha Sv., jehožto oni byli pouhými nástroji. A to ještě patrněji poznáme, uvážíme-li dále ony překážky, s kterými se sv. apoštolové při svém díle potkávali.

II.

Rozesílaje apoštoly své zřetelně osvědčil Pán Ježíš: »Aj, já posílám vás, jak ovce mezi vlky; budou vás vydávati v radách a v shromážděních svých, budou vás bičovati a před vladaře a krále voděni budete pro mne, a budete v nenávisti všechněm pro jméno mé. Ven ze škol vyženou vás, a každý, kdož vás zabije, domnívati se bude, že by tím Bohu sloužil. Pamatujte na řeč mou! Jestliže mne pronásledovali, i vás pronásledovati budou.« A tato prorocká řeč Páně do slova se na apoštolech a na prvních křesťanech splnila. Židé a pohané postavili se apoštolskému dílu na odpor, zuříce proti mladistvé Církvi křesťanské všemi možnými způsoby. První zjevné pronásledování křesťanů dálo se v Jerusalémě, kdež sv. jáhen, mládenec Štěpán, ven ze školy židovské i z města vyvržen a ukamenován byl. Smrt jeho byla židům znamením a podpalem k novému a smělejšímu boji proti Církvi Páně. Neboť ještě nebylo takměř pochováno tělo prvomučenníkovo, stalo se veliké pobouření proti stádečku Kristovu, kteréž se na všecky

strany na venek rozprchlo. Bídný král Agrippa, vnuk Herodesův, hleděl se rozvzteklenym židům tím zavděčiti, že dal usmrtiti sv. Jakuba, prvního z apoštolů, jenž pro víru Kristovu zemřel. Podobným osudem obmyslil i svatého Petra, dav ho jati a řetězy spoutaného v žaláři ostříhati. Nejvíce ale téhož času proti víře Kristově zuřil horlitel židovský Šavel. Tenť v Jerusalémě chodil po domech, a kteréžkoliv křesťany vyslídil, zajímal a svázané vodil do rady, z rady do žaláře, ze žaláře na popraviště. Ach! mnoho nevinné krve bylo tehdáž prolito, mnoho věrných křesťanů na smrt odsouzeno, a ještě více hynulo jich v žalářích a v mučírnách. Brzy na to vzal Jerusalém, dovršiv míru hříchů svých a shovívavosti Boží, bídně za své, byv v sedmdesátém roce po narození Páně od Římanů v hromadu rumu a kamení obrácen, chrám jeho spálen a národ židovský po celém světě rozptýlen. Než i v této své porobě neustali židé vzbuzovati nenávist proti křesťanům a nemohouce je sami pronásledovati, usilovali aspoň pány své, pohanské Římany, proti nim štváti a podněcovati.

Jako otcové jejich u pohanského vladaře Piláta proti Kristu Pánu křivě svědčili, všelijak Jej lživě obviňujíce: podobně i oni proti apoštolům a prvním křesťanům sočili, jakožto lidem velmi nebezpečným. Avšak nebylo ani toho zapotřebí. Pohané sami dosti lítě sápali se na křesťany. Štvalať je k tomu peklo, štvali modloslužební kněží a sobečtí panovníci.

Krupobití, povodně, neúroda, hlad, nakažlivé nemoci, nešťastné válečné příhody, slovem každá, odkudkoliv pochodící strast přičítala se křesťanům, jakoby takové pohromy na říši přicházely jako tresty rozhněvaných model, protože se v ní trpí křesťané. Odtud šlo, že se popuzený lid na věrné vyznavače víry Boží jako na divou zvěř řítil. S křesťanem zacházeno hůře než s největším zločincem. Pro něho nebylo žádného práva, před právem žádného zastání, ale zákony byly proti němu. Desetkráte pozdviženo proti křesťanům všeobecné pronásledování od pohanských císařů; menších bylo bez počtu. Takovéty nátisky trvaly plných tři sta let. Abyste si krutost jejich poněkud představili, zmíním se, ostatní mlčením pominuv, pouze o prvním z nich, kteréž Církvi Páně připravil císař Nero, tento nejohavnější pod nebem ukrutník, jenž první z pohanských císařů v krvi křesťanské broditi se počal. Zapáliv r. 65. po Kristu Pánu město Řím z rozkoše, svedl hřích svůj na křesťany. Pod touto lichou záminkou kázal je hledati, nalezené zajímal, zajaté věznil, uvězněné mučil, aby se víry své odřekli a modlám obětovali. Kdož ale u víře své shledán byl stálý, byl buď ukřižován, anebo mečem sťat, buď hladem až do smrti mořen, nebo divoké zvěři na hřbet uvázán a od žravých psů za živa roztrhán, buď v oděv pryskyřicí napuštěný oblečen anebo rozpuštěnou smolou za živa poléván, ku sloupům v císařské zahradě přivázán a večerní dobou zapálen, aby Neronovi jako pochodeň svítil na pekelných jeho procházkách.

Takové bylo první pronásledování křesťanské Církve v pohanstvu, v němžto umučena byla knížata apoštolská, sv. Petr a

Pavel v Římě, evangelista sv. Marek v Alexandrii, sv. Evodius, biskup v Antiochii a na tisíce učenníků Páně ve všech městech, vesnicích a krajinách, které byly pod vládou římskou. Proto ale neztenčila se Církev Kristova, nýbrž čím dále, tím více mohutněla, tak že za jednoho umučeného křesťana, sto nových se přihlásilo ke Kristu. Krev mučenníkův byla plodným semenem nových křesťanů. Korouhev Kristova slavila vždy své vítězství, Církev dobyla v každém svém boji nové oslavy, rozšířila pokaždé svoje království. A kdo jí to dopomáhal k vítězství? Kdo ji to chránil a zachovával uprostřed nejlítějších pronásledování? Kdo to sílil svaté apoštoly a první křesťany? Kdo je to těšil v mukách jejich? Kdo je to utvrzoval u víře? Kdo jim tu onu nadlidskou statečnost a zmužilost propůjčoval, takže raději to nejdražší, život svůj, obětovali, nežli by se víry své byli odřekli? Vše to působil v nich Duch Svatý, tento dárce nebeské síly, tento Utěšitel a všemocný správce Církve Kristovy, jak vysvítá z řeči Samého Ježíše Krista, řkoucího: »*Před vladaře i před krále vedeni budete pro mne. Když pak vás vydají, nepřemýšlejte, kterak a co byste mluvili; neboť dáno bude vám v tu hodinu, co budete míti mluviti; neboť nejste vy, jenž mluvíte, ale Duch Otce vašeho, jenž mluví ve vás*;« t. j. Bůh vás zastane, On vám udělí moudrosti a vnukne vám slova, jejichž síle neodolají nepřátelé vaši. A že tomu v pravdě tak, o tom nás přesvědčuje konečně onen zázračný výsledek, s kterým se apoštolské práce potkaly, o čemž v díle třetím.

III.

Čím menší při nějaké práci užívá se síla, a čím větší se jí na odpor staví překážky: tím menšího lze se nadíti výsledku. To samé mohlo a mělo by se mysliti o podniknutí apoštolů Kristových. Dvanácte chudobných, prostých mužů, kteří všichni, až na jednoho, násilnou smrtí ze světa sprovozeni byli, měli pokažený svět na víru Kristovu obrátiti a svatému životu naučiti. A kdož by za to neměl, že se potkají s nepořízenou? Nicméně však dílo jejich potkalo se nejen s dobrým, ale s tím nejstkvělejším výsledkem. Následkem apoštolského hlásání obnovil se i společenský i domácí život, mizely šeredné nepravosti a nové nevídané i neslýchané dosud ctnosti všude vzkvétaly. Přepožehnaně působila totiž ona svatá nebeská láska, s kterou se v životě prvních křesťanů všude takřka potkáváme, a kteráž byla nejkrásnějším květem víry a nejmilostnějším účinkem Ducha Svatého.

Když Kristus Pán Svou, vše oblažující Církev, tuto učitelku a matku bratrské lásky k bližnímu zakládati se jal, nenalezl na tomto světě, leč pány a otroky. Sobectví a z něho pocházející otroctví vládlo společností lidskou. Nebylo lásky k bližnímu, nebylo tudíž ani pravé občanské svobody, těchto dvou základních pilířů společenského blaha. Tři čtvrtiny lidstva úpěly v nejhnusnější porobě. V hlavním městě řeckém Athenách, ze šedesáti tisíc obyvatelů bylo jich čtyřicet tisíc otroků, a v Římě z 1,200.000

obyvatelů sotva dva tisíce svobodných. Každý ve válce zajatý stal se otrokem. Otroci se prodávali a kupovali na veřejném trhu jako hovada. Mnohý boháč jich měl na sta. Na jich čele vypaloval pán žhavým železem své znamení, aby ihned otrok poznán byl, kdyby chtěl utéci. Bití dostávali místo pokrmů a napájeti se mohli vlastními slzami, kterých do syta prolévali. Ve dne byli poháněni biči k tuhé práci, v noci zavíráni v podzemních příbytcích. Mnohý otrok ocitnul se v rybníce na pochoutku žravým rybám, pakli podivínským choutkám pánovým vyhověti neuměl, nebo nádobu drahou rozbil. Tisícové takovýchto nešťastníků zahynuli pro podívanou panstva i lůzy, buď s divokými šelmami nebo sami mezi sebou zápasiti musíce. Divoké zvíře mělo větší cenu, než otrok. Nebo lva, tygra zabiti, zákonem přísně zapověděno, otroka ale zabiti zákon dovoloval. Stal-li se takový buď nemocí, neb stářím ku práci neschopen, dal jej pán jeho utlouci k smrti. Utekl-li pánu a byl-li zase dopaden, za živa byl dravé zvěři k roztrhání předhozen. Opovážil-li se některý tyranskému pánu svému se opříti, byli všichni do jednoho, co jich v domě bylo, napořád usmrceni. Tak nakládali pohané s lidmi, neznajíce důstojnost spolubližních svých. Sotva se ale Církev Kristova na okrsku země objevila, již blahodárným působením jejím nový řád mezi lidi jest uveden. Víra její počala hlásati, že jsou všickni lidé, bohatí jako chudí, urozeni jako prostí, páni jako otroci, židé jako pohané, cizinci jako krajané, stejně důstojní, k témuž obrazu Božímu stvořeni, tou samou krví Syna Božího vykoupeni, že jsou všichni dětmi jednoho a téhož Otce nebeského, že jsou v Církvi vespolek údové jednoho a téhož těla, jehož hlavou jest Kristus, tedy mezi sebou bratřími. Ona učila, že se křesťané láskou bratrskou vespolek milovati a uctivostí vespolek se předcházeti mají. Tímto učením stav otroctví byl zmírněn, až poznenáhla zmizel. Nově obrácení stali se jednou rodinou Boží. »Množství věřících,« píše sv. Lukáš, »bylo jedno srdce a jedna duše, aniž kdo něco z toho, co měl, svým nazýval, ale všecky věci jim byli společné. A milost velká byla v nich ve všech. Aniž pak byl kdo mezi nimi nuzen.« Skutk. 4, 32. Jaký to utěšený obrázek první křesťanské obce v Jerusalémě! Neméně krásný jest onen, který nám podává Minutius Felix o prvních křesťanech v pohanstvu. Píšeť: »Co nás vespolek známé činí, jest nevinnost a čistota života. My se milujeme vespolek, ačkoli se vy na nás horšíte, že se neumíme nenávidět. Myť se jmenujeme bratry, poněvadž jednu víru máme i naději jednu. Mezi námi není zločinců. Jmenujte mi křesťana, který by jako zloděj, podvodník, vražedník a vůbec jako zlosyn trestu zasluhoval.« — Takto mohl tento obhájce křesťanské víry vyzývati pohanské soudce a vladaře. Vším právem jmenovali se tedy první křesťané *svatými*; neboť jimi skutečně byli. »Církvi katolické,« píše Tertullian, »byla tehdáž nevinnost nevyhnutelně potřebnou a ona se jí skutečně stkvěla.« — »My křesťané,« vykládá sv. Justin, jenž žil na počátku druhého století, »my křesťané prve, než jsme onu víru přijali, byli jsme všelikým rozpustilostem oddáni; nyní pak milujeme

toliko čistotu; nebo víra naše zapovídá nám netoliko skutky nečisté, ale i slova i myšlení. To učení víry má mezi námi tak dobrý účinek, že bych tobě, ó císaři, mohl ukázati osoby obojího pohlaví ve všech stavech, které již více než 60 let mají, a ještě čistoty své neporušily.«

Jaká to náš věk zahanbující svědectví o prvních křesťanech z dob apoštolských!

A kdo způsobil takovou změnu jak v apoštolech tak i v prvních křesťanech? Nikdo jiný než Posvětitel Duch Svatý, o němž sv. Pavel píše: »Ovoce Ducha Sv. jsou: Láska, radost, pokoj, mírnost, dobrota, trpělivost, tichost, věrnost, zdrželivost, čistota.«

* * *

Poznali jsme, posluchači moji, že rozšíření Církve Svaté jest dílo Ducha Sv., uvážívše ony slabé nástroje, kterými Církev rozšířena byla, ony veliké překážky, které se tomuto dílu v cestu stavěly, a onen stkvělý výsledek, s jakým se toto apoštolské dílo v kratičké době potkalo.

Ó křesťane můj! Cti a miluj Církev jako dílo Ducha Svatého, miluj ji jako matku svou, nebo »nikdo nemůže míti Boha za otce, kdo nemá Církve za matku.« Sv. Cyprian. Měj účastenství v jejích radostech i utrpeních; konej svědomitě její přikázaní a nařízení; přilni upřímně k svatému Otci a k biskupům a řiď se vůbec, jak v soukromém, tak i veřejném životě jenom zásadami katolickými! Jen tak budeš pravým katolíkem a jednou údem Církve vítězné v nebesích. Amen.

Jan Götschner, farář na odpočinku ve Vídni.

Pondělí Svatodušní.

Duch Sv. — Utěšitel.

»A když Petr ještě mluvil slova ta, připadl Duch Sv. na všecky . . . .«
Sk. ap. 10, 44.

V 5. století po Kr. P. obývali nynější Uhry Hunové. Jejich král — Attila — sebral ze všech stran bojovné hordy a činil loupežné vpády do zemí sousedních. Svojí nelidskostí zjednal si brzy hrozné jméno. Byl nazýván »bičem Božím«. Pouhý hlas: Attila se blíží — stačil, aby zděšeně opouštěli obyvatelé své dědiny, aby všude ozýval se pláč a nářek. Vždyť příchod tyranského krále znamenal jen smrt anebo hnusné otroctví. — Moji předrazí! Když Pán Ježíš vstupoval na nebesa, slíbil apoštolům Ducha Sv., aby řídil Církev Sv. až do skonání světa. A hle, včera jsme slyšeli, že třetí božská osoba skutečně sestoupila na hlavy shromážděných ve způsobě ohnivých jazyků. Od té chvíle pak Duch Sv. jako vítěz počal dobývati si srdce všech národů pomocí mi-

losti své a svými vznešenými dary. Nižádné srdce neodolá nebeskému vítězi — běda, kdo by se Mu chtěl postaviti na odpor! Nebylo by mu odpuštěno ani na tomto ani na onom světě! Duch Sv. má veliké jméno mezi národy. Nikoli však jméno hrozné, jako bylo Attilovo. Tam hrůza, strach, smrt aneb otroctví; Duch Sv. však bojuje láskou, navracuje pokoj tam, kde byla rozervanost, dává život, kde byla duchovní smrt, vrací svobodu, kde bylo ďábelské otroctví. Slavné jméno má dobyvatel srdcí lidských, jméno, které radostí naplňuje každého přítele Božího, jenž o něm slyší. Duch Sv. jmenuje se *Utěšitel.* Sám Pán Ježíš Jej tak nazýval. Proč? Zodpovíme si tuto otázku v dnešním rozjímání. Kéž by i na nás připadl Duch Sv. jako tehdy, když Petr mluvil dle dnešního sv. evangelia, a potěšil nás milostí Svou, když budeme s pozorností sledovati slova kazatelova!

Pojednání.

Jest velkým uměním udržeti v člověku naději na lepší časy. Jestliže dlí lékař u nemocného, snaží se oživiti v nebohém důvěru, že nemoc brzy vezme za své, nebo aspoň, že se bolest umírní. Kdo takovou důvěrou dovede potěšiti, zmůže více, než kdyby předpisoval léky sebe výbornější. Nejhůře pro člověka, je li bez naděje v lepší budoucnost. Zprvu chápe se ho lhostejnost, pak netrpělivost, omrzelost — dokonce snad zoufalství.

Dokud naděje vévodí, jest dobře, jakmile naděje vezme za své, vše ztraceno.

Dokud vojín důvěřuje svému vůdci, jest udatným, jakmile však vojsko utrpělo několik citelných porážek, ztrácí naději, opouští je nadšení, a kdyby bylo sebe četnější, kdyby bylo o jeho potřeby sebe lépe postaráno, a kdyby jeho válečné postavení bylo sebe výhodnější — utíká, sotva uslyšelo první výstřel z tábora nepřátelského.

Běda člověku, ztratil-li naději v lepší časy! To jest právě úlohou našeho života, abychom se dívali s touhou blažené budoucnosti vstříc. Život při vší jednotvárnosti, při stálém opakování dne a noci, práce a odpočinku má býti posilován vábivou důvěrou, že bude zítra lépe nežli dnes, namáhání bude menší, chudoba snesitelnější, bolest mírnější. Ba i svědomí zlé má naději, že hříchu se zbaví a ctnost si zase přivlastní.

Když Pán Ježíš putoval po končinách Judských, výborně se vyznal v umění duchovního lékaře. Zajisté těšil zarmoucené. Fariseové a zákonníci neposlouchali arci s nadšením jeho kázaní — za to však chudý, opuštěný, trpící lid hrnul se za Mistrem, jenž takovou útěchu uměl líti do srdce sklíčeného.

Když sv. Učitel vstoupil na nebesa, nezapomněl na Církev svou. Poslal místo sebe jiného Utěšitele — Ducha Sv. — Věru bylo Církvi třeba takové pomoci. Kterak by rostla z malého semínka v mohutný strom, kdyby jí nesílil jeden a týž Duch Sv., který naplňuje okršlek zemský sv. nadějí v nebeskou blaženost.

Jak byli apoštolové zarmouceni po odchodu Mistrově, jak bázlivě krčili se ve večeřadle Jerusalemském! Jak zdrcena byla jejich naděje! Po čem toužili, pominulo. Domnívali se, že Kristus bude králem, že seděti budou na dvanácti stolcích — a nyní vše ztraceno. Mesiáš byl chudý — byl přibit na kříž, a nyní židé pronásledují každého, kdo osmělí se jen vysloviti Jeho jméno! — Představme si sklíčenost apoštolů! — Ale tu desátého dne vstoupil na ně Duch Sv. A hle, jaká změna! Ohniví jazykové se okázali, srdce vyznavačů Pána Ježíše hořelo. Bázlivost pominula, nadšení se dostavilo. Petr a Jan se radovali, že mohli za Pána Ježíše trpěti, Ondřej objímal kříž, na němž mu bylo přichystáno bolestné lůžko, Štěpán viděl při kamenování nebesa otevřena. Duch Sv. osvítil rozum, dal poznati všem, že království Vykupitelovo jest duchovní, nadpozemské, vlil pokoj do srdce, potěšil věrné křesťany. To byl ten pokoj, jejž sliboval Pán Ježíš, a jehož svět dáti nemůže.

Útěcha světa pomíjí, ale útěcha Ducha Sv. zůstává neustále. Útěcha světa jest zbudována na písku, ale útěcha Ducha Sv. jest oblažující i v neštěstí a bolestech. Nábožný Job přišel o statek, o děti, o zdraví i potěchu přátel, ale Duch Sv. jej sílil, takže nevyšlo z úst jeho slovo rouhavé. »Budiž jméno Hospodinovo požehnáno!« tak se těšil v bolestech svých.

Matka makabejská ztratila již šest synů smrtí ukrutnou — a přece, když jí ještě nejmladší zbýval, ukazovala mu vzhůru do nebe, aby se jen nebál umříti pro svého Boha, který připravil zajisté radost neskonalou všem, kteří Ho milují.

Byla-li útěcha Ducha Sv. tak působivou již ve St. Zákoně, což říci o nás, o křesťanech, na něž přece sestupuje třetí božská osoba ve sv. svátostech. Duch Sv. právě v nejhorší době činí divy v našem srdci, okazuje nám k blankytu nebeskému, kde sídlí náš Otec, jenž sice dopouští, ale neopouští. Kdybychom vše na světě ztratili, aspoň jedna radost může se státi naším podílem — radost na nebesích, která nebude míti konce. Ano, tak mocná jest útěcha Ducha Sv., že není možno, aby zoufal, kdo Bohu upřímně jest oddán. Zoufá a ztrácí naději jen nevěrec a hříšník nepolepšitelný, a tím spolu dopouští se nového hříchu, o němž praví Písmo sv., že nebude odpuštěn ani na tomto ani na onom světě. Bezbožník neví si rady v chudobě, běduje na celý svět, proklíná den, kdy se narodil. A což, když přišla nemoc a hrozila smrt! Co ho potěší? Všemu se smál, naděje žádná, svědomí buší, strach se ozývá! Co ho čeká? V posledním okamžiku přejde mudrlantství, přejde ďábelská lesť, jakoby vše smrtí končilo. Člověk cítí, že jest duše nesmrtelná, že za hříchy bude následovati trest. Ó, kdo pomůže, kdo vysvobodí? V srdci nebydlí Duch Sv. — Utěšitel — proto chápe se ho zoufalství.

Naopak duše Bohu oddaná. Navštiv příbytek chuďasa! Bída si podává ruce s neštěstím, a chuďas se při tom usmívá. Práce se nedaří, metla za metlou stíhá, nemoc skličuje tělo — ubožák však se slzou v oku líbá sv. kříž a ulehčí si slovy: »Koho Bůh miluje,

křížkem navštěvuje.« A což v okamžiku smrti! Okolo pláč, a umírající se usmívá. Zajisté se smířil s Bohem, a Duch Sv. ho nyní sílí a těší. Umírající vidí nebe otevřené.

Co bych ještě mluvil, milí křesťané? Znáte již útěchu Ducha Sv., víte také, jak ji přivolati. Život zbožný, časté přijímání sv. svátostí jest tím čarovným proutkem, který volá Ducha Utěšitele do srdce člověka. Pamatuj si to, křesťane, jenž jsi dosud rozerván a nešťasten. Není toho příčinou tvůj život nekající? Pojď do zpovědnice, Duch Sv. přijde, potěší tebe! — Amen. *Boh. Tomíček.*

Neděle I. po Sv. Duchu.

Znovuzrození na křtu sv.

»Jdouce učte všecky národy, křtíce je ve jménu Otce, i Syna, i Ducha Sv.«
Mat. 28, 19.

Židé se domnívali, že jako potomci patriarchy Abrahama jsou samojedinými dědici zaslíbení Božích a zejména království Božího. To byla bludná domněnka, jakoby pouhý původ z Abrahama ku království Božímu opravňoval a více se nic nežádalo. Proto ji Kristus Pán často vyvracel, dokazuje, že dědicům království Božího znova zroditi se jest, a to z Boha. Tak pověděl zejména Nikodemovi, náčelníku židovskému, když jednou v noci jej navštíviv osvědčoval, že ho považuje za velkého proroka pro neobyčejné divy jeho. »Amen, amen, pravím tobě, odpověděl mu Spasitel, nenarodí-li se kdo znova, nemůže spatřiti království Božího.« A když Mu Nikodem namítl: »Kterak se může člověk naroditi, jsa stár? Může-li v život matčin se vrátiti a znova zroditi?« potvrzuje výrok první Pán Ježíš doložil: »Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo z vody a Ducha Sv., nemůže vejíti do království nebeského.«

Těmito slovy naráží Kristus Pán na sv. křest, jímžto lidé k životu věčnému znovu zrozeni býti měli, jak předpověděno u Ezech. 36, 25.: »Vyliji na vás vodu čistou a očištěni budete ode všech poskvrn svých, a položím Ducha svého uprostřed vás.«

Odtud také, posílaje apoštoly do světa, Ježíš Kristus přikazuje jim netoliko učiti, nýbrž i křtíti a skrze sv. křest nový, nebeský, božský život lidem vštěpovati, jakož řečeno bylo o něm od sv. Jana: »On vás křtíti bude Duchem sv. a ohněm.« Mat. 3, 11. K čemuž dodává sv. Cyrill Alex.: »Jako voda k ohni byvši připravena v nádobě, podobu ohně přijímá, tak na křtu sv. voda božskou moc dostává a posvěcuje ty, kteří v ní pohříženi bývají.« Sv. Jan Zlatoústý pak: »Ve vodě jako v hrobě starý člověk se pohřbuje a vynikna z vody nový odtud vychází. Jak snadno jest člověku pohroužiti se a z vody vyniknouti, tak snadno jest Bohu starého člověka z nás svléci a v nového nás obléci.« Křest jest

tedy pravý obrod, odtud se i nazývá svátostí znovuzrození. Nuže, v čem záleží tento obrod a jaké jsou jeho následky?

Pojednání.

1. Pláně jsou stromy divoké, ježto buď žádného ovoce nenesou, aneb jen trpké a odporné. Kdo chce míti z pláně strom, jenž by nesl ovoce dobré a chutné, musí ji přeroditi. Přerod ten se děje, že se vezme roub ze stromu ušlechtěného, ovocného, zaštípí se do stromu planého a mízou svou divokou šťávu pláňky promění, takže strom dorůstá, ušlechtilé ovoce nese.

Také my jsme od přirození pláně, nenesoucí buď žádného ovoce, aneb jen nechutné a trpké. Bůh však chce, abychom nesli ovoce dobré, chutné, ovoce pro život věčný. Proto musí nás prve přeroditi, a to vštípením v nás roubu ušlechtilého, jenž by mízu naši divokou proměnil ve svou ušlechtilou, nebeskou a božskou. Takovýto ušlechtilý strom, mající šlechetné rouby, jest strom života, Ježíš Kristus. Ten se v nás vštěpuje skrze Ducha Svatého, abychom živi byli ne my, ale Kristus v nás.

Jeden z nejstarších a nejvznešenějších divů, o nichž čteme v Písmě sv., jest ten, jímž prorok Eliseus syna ženy sunamitské, která ho pohostinu byla přijala, vzkřísil. Eliseus spolehl na pachole, položil ústa svá na ústa jeho, oči své na jeho oči, ruce své na jeho ruce, a zahřálo se tělo pacholete, a zívlo dítě sedmkrát a otevřelo oči.

Něco podobného, ač ve smyslu vyšším, děje se s námi na křtu sv. Před křtem sv. jsme také my duchovně mrtvi pro Boha a život věčný. Na křtu sv. přichází k nám Duch Sv., nakloňuje se s nevýslovnou láskou a něžností na duši naši, klade ústa svá na ústa naše, vdechuje v nás dech svého života, oči své na oči naše. spojuje rozum svůj s rozumem naším, ruce své na ruce naše, slučuje svou božskou moc s přirozenou silou naší, »tak nás dle ducha k novému životu vzbuzuje, jímžto my v Bohu žijeme a on v nás.

Neb vzkřísiv nás duchovně Duch Sv., neopouští nás, jako Eliseus opustil vzkříšené pachole, nýbrž zůstává v duši naší, jako duše v těle, jež oživuje, a působí v ní, co duše působí v těle, zachovávaje a upevňuje život v ni vštípený, osvěcuje a zahřívaje ji světlem nebeským, aby vydávala spanilé květy a vzácné ovoce bohumilých skutků, rukojemství to života věčného.

»Toť, křesťané milí, nejvyšší milost Boha našeho, jakož i nejvyšší naše důstojenství a povýšení, ježto, přijímajíce lásku a milost, zároveň samu božskou osobu Ducha Sv. přijímáme, který sám od sebe lásce a milosti se připojuje, nás obývá, oživuje, za vlastní přijímá, zbožňuje a ke všemu dobrému nás vede.« Cornel. a Lapide in Osee I. 10.

Jaký to v tomto nevýslovném daru a v té nepochopitelné vznešenosti mocný podnět, abychom obojího nade vše si vážili! Života přirozeného vážíme si nade všecky věci stvořené. Pro život

časný vynakládáme všecky své síly, — neboť všechno naše starání, pečování a usilování k zachování jeho směřuje — pro život časný jsme hotovi vzdáti se všech ostatních statků tohoto světa, abychom na sebe kratší čas ho prodloužili. A přece jest tento časný život, život bídný, chatrný a krátký, pouhý troud smrti, od níž není žadného vykoupení, kdežto onen jest plný božské síly, krásy a trvanlivosti, ano zárodkem života věčného, pročež, místo aby chřadnul, bujní, místo aby stárnul, mládne. »Ten člověk náš, jistí apoštol národů, který zevnitř jest, ruší se, avšak ten, který jest uvnitř, obnovuje se den ode dne« 2. Kor. 4. 1, 6. A zárodkem života věčného jest netoliko pro duši, nýbrž i pro tělo. »Neb přebývá-li ve vás Duch toho, který Ježíše vzkřísil z mrtvých, tenť obživí i smrtelná těla vaše, pro přebývajícího ve vás Ducha Jeho.« Řím. 8, 11.

Zdaž tedy si nemáme tohoto života milosti více vážiti, nežli života tělesného? Jsme-li pro tento ochotni vše stvoření opustiti, kterak mohli bychom se rozpakovati, pro onen kromě všeho ostatního i tento nasaditi? Právě, když život časný více milujeme než věčný, aneb jak apoštol se vyjadřuje, když dle těla žijeme, zemřeme, a to dle těla i dle duše; když však duchem tělo zapíráme a mrtvíme, věčně žíti budeme, nejen dle duše, nýbrž i dle těla. Řím. 8, 15.

Jak pravdivé a patrné jest učení Páně: »Kdo miluje duši svou, ztratí ji, a kdo duše své na světě nenávidí, zachová ji k životu věčnému.« Jan 12, 25. Ale jak málo jest těch, kteří mu nechtějí rozuměti, a ještě méně takových, kteří dle něho pravou cenu života své duše a svého těla odhadují. Kdo myslí na závažné slovo Páně: »Co pomůže člověku, byť celý svět získal, ale na své duši škodu utrpěl«!

Ach, co ti pomohou, pošetilý a bídný člověče, všecky radosti a požitky toho světa, co tvůj líný, pohodlný život, co ta nádhera, požívavost, jížto tělu svému hovíš a je dráždíš? To vše jest ztráta, jed, smrt, zkáza. Kdybys měl polovici těch starostí, které máš o tělo, o duši svou, a nepatrný náklad na ni vedl, přineslo by ti to život věčný, blaženost nehynoucí, bylo by ti nevýslovným prospěchem, kdežto nyní v časnou a věčnou zkázu běžíš.

2. Milost Boží, činíc nás účastny přirozenosti božské, vštěpujíc v nás život božský, usazujíc v nás Ducha Svatého, činí nás pravými dítkami Božími a Boha Otcem naším.

»Kteřikoli Duchem Božím vedeni bývají, ti jsou synové Boží.« Řím. 8. 14.

»Kolikkoli přijali ho, dal jim moc syny Božími býti, kteřížto ne z krve, ani z vůle těla, ani z vůle muže, ale z Boha zrozeni jsou.« Jan 1. 12.

»Bůh nás předzřídil k zvolení sobě za syny skrze Ježíše Krista, podle uložení vůle své, k chvále slávy milosti své, kterouž nás dobrotivě obdařil v milém Synu svém.« Ephes 1. 56.

Podle přirozenosti své nejsme ovšem syny Božími, nýbrž

pouze tvorové a sluhové Boží. Jen věčné slovo, Ježíš Kristus jest od přirozenosti syn Boží, jsa od Otce od věčnosti zplozen a obraz Jeho bytosti. Ale co nemáme od přirozenosti, to máme z nesmírné štědrosti Boží. Co nejsme od přirozenosti, to jsme z milosti. Z milosti Boží jsme dítky Boží a to tak pravdivě, že jakožto přijaté děti Boží k Synu Božímu připojeni jsme a z milosti máme, co on dle přirozenosti jest.

Děje se to podobným způsobem, jako když někdo svému synovi, aneb místo něho jiného za syna přijme a touž lásku tomuto prokazuje, tutéž důstojnost a tatáž práva mu udělí, jaká vlastnímu synovi patří. Bůh tedy vztahuje tu lásku, kterou má k jednorozenému Synu Svému, nezaslouženým způsobem také na nás lidské tvory, On nás miluje v jednorozeném Synu Svém touž láskou, jakou Tohoto; On nás k Němu jako bratry připojuje, Jeho důstojnost nám uděluje, v Jeho práva a dědictví uvádí. Ale člověk, když přijme ze svobodné lásky někoho za syna, nemůže mu dáti leda jméno a právo skutečného syna; znova jej zploditi, svůj život mu sděliti, své tahy mu vtisknouti, sobě podobným jej učiniti, té moci nemá. Bůh však, přijímaje nás za děti, dává nám netoliko, že se jmenujeme, nýbrž jsme i synové Boží. Jako milost Boží nezáleží pouze v tom, že nám přízeň Boží zjednává, nýbrž zároveň nadpřirozenou krásu a dobrotu nám uděluje, tak nás Bůh ve Svém Synu a skrze Něho nejen jako děti miluje, nýbrž i obraz Jeho skutečně nám vtiskuje, Jemu nás připodobňuje, abychom v skutku a pravdě Jeho děti byli.

»Neboť, které předzvěděl (za dítky Boží), ty i předzřídil, aby byli připodobněni obrazu Syna Jeho, aby on byl prvorozený mezi mnohými bratry.« Řím. 8. 29.

Chceť, abychom se oblékli v jednorozeného Syna Jeho. Jeho tahy přijali, Jeho božskou slávou se oděli, Jeho božským životem naplněni byli; proto nás přijímá v Své lůno, a skrze Ducha Svatého jako Své dítky nás plodí a rodí v koupeli znovuzrození; ovšem ne dle těla, ano co z těla se zrodilo, tělo jest a tělem zůstane, nýbrž dle ducha, bychom k novému životu povstali. Tak učí sv. Jakub: »Všeliké dání výborné a všecek dar dokonalý s hůry jest, od Otce světel, neboť dobrovolně zplodil nás slovem pravdy.« Jak. 1. 17—18.

»Znovuzrozeni jsme, dí svatý Petr, ne ze semene porušitelného, ale neporušitelného, skrze slovo Boha živého a zůstávajícího na věky.« I. Petr. 1. 23.

Na křtu svatém vložil Bůh v naši přirozenost símě nebeské, božské, z něhož nový život klíčí. Tak jsme dítkami Božími, jsouce netoliko za děti přijati, nýbrž jako přirozený syn, z Jeho lůna zplozeni a zrozeni, an nám sděluje Svou božskou přirozenost, Svůj božský život, Duchem Svým nás naplňuje a oživuje.

V tom jeví se jednak vzácnost milosti Boží, ana nás dětmi Božími činí, ale i nesmírná láska Boží, ana nás nehodné za syny přijímá. »Hle,« volá svatý Jan, »jakou lásku nám Otec prokázal, že syny Božími slujeme, jsme.«

»Považ, křesťane milý, jak nevýslovně veliká milost a láska Tvůrce tvého jest, že nechtěl býti toliko tvým Pánem, nýbrž Otcem, a že tě za Své dítě a za bratra jednorozeného Syna Svého přijal. »Kdyby nějaký mocný a bohatý král,« dí svatý Anselm, »nejposlednějšího svého poddaného nahého, chudého, opuštěného, plného nemocí a vředů našel, jeho se ujal, o jeho uzdravení pečoval, v královský šarlat jej oblékl, za syna a spoluvladaře svého vlastního syna a někdejšího nástupce svého přijal a rozkázal, aby ho všichni jako syna jeho poslouchali: kdo by, křesťané milí, tu neočekávanou milost a štědrost vynachválil, ba jen pochopil?«

My pak od přirozenosti nesmírně níže stojíme pod Bohem nežli nejposlednější poddaný od svého krále; bída, z níž nás Bůh vysvobozuje, nepoměrně hlubší jest nežli bída kteréhokoli poddaného a sláva, kterou nám dává, nad slávu pozemského krále jako nebe nad zemí vyniká: pročež i dobrodiní, že z nás cizinců činí děti své, nesmírně jest větší.

Ó křesťane! kdybys toho synovství svého pamětliv byl, jak bys se snažil božskými skutky hoden ho býti, jak bys vše obětoval, než bys je ztratil!

Svatý Augustin zmiňuje se o výroku jakéhos pohanského mudrce: že obcím velmi užitečno jest, když silní mužové, ač bludně, se domnívají, že od bohů pocházejí, aby duch lidský, spoléhaje na svůj božský původ, veliké činy s větší odvahou podnikal, horlivěji konal a s větší jistotou šťastněji dokonal.

V tomto domnění měli za to, že jejich odvaze nic není nemožno, národové pak, tou myšlénkou proniknutí, s úctou a hrůzou k nim vzhlíželi, jedni se slepou oddaností do bojů je následovali, druzí před nimi jako nepřemožitelnými hrdinami s hrůzou utíkali. Pouhé jméno jejich přemohlo města, vyhrálo bitvy, podmanilo národy. Král Alexandr Macedonský bezbožnou lží jakéhos kněze egyptského, že od boha pochází, jistě mocně byl povzbuzen k oněm hrdinným činům, jimž svět podnes se podivuje. To způsobil mam, co by neměla způsobiti pravda, že jsme synové Boží. Jakž by nás ta měla povzbuditi, bychom úsilí své co nejvíce napjali, Bohu se připodobnili, proň vše činili a trpěli!

Z té příčiny svatý Pavel věřící napomíná: »Bratří! svaté evangelium nás učí, že jsme dítky Boží. Ta víra má nám dodávati mysli a pobízeti nás, abychom se hleděli zalíbiti Tomu, Jenž nás souditi bude, ať živé neb mrtvé. »Usilujme,« praví, »buď že vzdáleni jsme, aneb přítomni líbiti se Jemu.« 2. Kor. 5. 9. Svatý Cyprián uděliv křest někomu, volával: »Bratře! považ, k čemu jsi se zavázal, že musíš zcela jiný život vésti nežli pohané, jimž Bůh této cti neproukázal, mravy tvé že musí býti úplně čisté a svaté, život tvůj že musí svatosti Otce odpovídati, Bůh že musí v tobě oslaven býti ctí, kterou tvůj ctnostný život mu prokazuje.«

»Nesvrhujte se s výše dítek Božích,« napomínával osvícený duchovní učitel, Baltazar Alvarez, své nováčky. Ta slova ujala se v srdcích jejich a učinila z nich hrdiny. Někteří z nich odhodlali se za nedlouho opustiti vlast i vše a kázati evangelium opuštěným

Indiánům v Brasilii. Ale na cestě upadli v ruce kacířů. Ti na nich žádali, buď aby víru zapřeli, aneb že jim bude zemříti. Tu připomenul jim jeden slova zbožného učitele: »Nesvrhujte se s výše dítek Božích!« a všickni srdnatě podstoupili smrt mučennickou.

Ta slova ať jsou také naším heslem. Když jsme v nebezpečí zhanobiti svou vysokou důstojnost, aneb když běží o to, hrdinskou ctností Otce našeho hodnými se ukázati, volejme i my na sebe: Nesvrhuj se s výše dítek Božích! abychom hříchu se ubránili a ctnost statečně vykonali.

3. Jakožto synové Boží jsme i dědici Boží a spoludědici Kristovi, jak učí apoštol: »Přijali jste ducha vyvolení synů, v němžto voláme: Abba. Ten zajisté Duch svědectví vydává duchu našemu, že jsme synové Boží. A jestliže synové (tedy) i dědicové, dědicové zajisté Boží a spolu dědicové Kristovi.« Řím. 8. 15—17. Nejinak i svatý Petr učí: »Požehnaný Bůh a otec Pána našeho Ježíše Krista, který podle velikého milosrdenství svého znova nás zplodil k naději živé, k dědictví neporušenému a neposkvrněnému a nevadnoucímu, které se chová v nebesích vám.« 1. Petr. 1. 4.—5.

Výhody dědictví Božího vztahují se na tento vezdejší i na budoucí život. Dědictví naše na zemi záleží v milosti a slávě, v nesmírných pokladech, ježto obsahují všecky statky otce nebeského v nebi i na zemi. Dostáváť se nám odpuštění hříchů a očištění duše a s ním se nám udělují tři božské ctnosti — víra, naděje a láska — čtvero hlavních ctností — opatrnost, spravedlnost, střídmost a síla — sedm darů Ducha Svatého — dar moudrosti, rozumu, rady, síly, umění, pobožnosti a bázně Boží — a s těmito přichází v duši naši sám Duch Svatý a s Duchem Svatým i Otec i Syn, tak že v pravdě chrámy Božími a příbytky Ducha Svatého jsme. To vše činí člověka novou bytostí, zrozenou k novému, nadpřiroz. životu a schopnou božských skutků. Člověk za syna Božího nepřijatý může doživotnou prací leda zlata a stříbra nashromážditi; ale křesťan Synem Božím učiněný a jsoucí může si každou chvíli nashromážditi pokladů, z nichž nejmenší celý svět převáží. Každý skutek křesťana v milosti Boží postaveného jest semenem věčné slávy. Jako z jádra strom a ovoce pocházejí, tak z milosti Boží sláva a blaženost věčná. Zde ovšem obojí jen se začíná a zakládá, v nebi pak se dokoná. Bůh jsa věčný nemůže nás udělati svými nástupci, nýbrž dá nám podíl na své vlastní nepomíjející slávě, ano co více, On Sám bude naším dědictvím a královstvím. Sebe Samého, to nejvyšší, neskončené dobré, jež všecky ostatní statky v sobě pojímá, dá nám Bůh v majetek náš. Jako jednorozený Syn Jeho větší milosti od Něho dostati nemohl, leda patřiti naň tváří v tvář a požívati Ho na věky, tak i přijatým dětem nic většího dáti nemůže, leda že na Něho věčně věků patřiti a požívati Ho budou.

»Bratří,« dí apoštol, »jsouce ospravedlněni, pokoj máme; za tu milost děkujeme Ježíši Kristu, původci našeho smíření, On nám zjednal přístup k Otci, k milosti, v které stojíme. Než to není celé naše štěstí, my očekáváme nepochopitelnou slávu, jížto se do-

stane těm, kteří nosí jméno dítek Božích, a tou nadějí slávy synů Božích se chlubíme.« Řím. 5. 2. násl.

Jsme-li však dědici Božími, dědici statků a pokladů nehynoucích a nevýslovných, po čem, křesťané, toužiti a dychtiti máme, leč po nich? A zač proti nim všechny časné statky považovati máme, ne-li za nic? A ztratíme-li časné pro věčné, zač, ne-li za šťastné; pakli věčné za časné, zač, ne-li za nešťastné míti se máme.

Chlodvík, král francouzský, zvítěziv nad Alemanny bral se v průvodu celého dvora a velké části vojska do města Remeše přijmout křtu (r. 496). Kostel, kde křest udílen býti měl, co nejstkvostněji byl ozdoben: podlaha a boční stěny ověšeny byly drahými koberci, věnce z kvítí zdobily oltář, křestní kapli a sloupoví, vonné balsámy a květiny, jež ve stříbrných nádobách hořely, nebeskou vůni po celém kostele šířily. Užaslý tázal se král svatého Remigia: »Otče, jest to ono království, které jsi mně slíbil?« »To jest jen stín jeho,« řekl Remigius, a ukazuje na křtitelnici doložil: »Tam jsou dvéře vedoucí do toho království.« Posilněn jsa nadějí života věčného, ba uchvácen, vyslechl hrdý král s tichostí a odevzdaností slova, jimiž mu Remigius úplnou změnu života ukládal: »Schyl pokorně,« pravil, »svou šíji, Sygambře, cti, cos dříve hubil, a hub, čemus se klaněl.«

Tak by měla i nás uchvátiti, unésti myšlénka, že jsme dědici Boží a spoludědici Ježíše Krista, že bychom i my šíje své podrobili zákonu Božímu a hubili, co jsme dříve ctili, a ctili, co jsme dříve hubili.

Proto děkujme Bohu Otci skrze Syna Jeho v Duchu Svatém, Jenž se pro velikou lásku, kterou nás miloval, nad námi smiloval, a když jsme hříchy byli zemřeli, v Kristu a Kristem nás vzkřísil Eph. 2. 4—5, abychom Mu byli novým stvořením. Složme starého člověka s jeho skutky a účastni jsouce zplození Kristova, odřekněme se skutků těla. Poznejme svou důstojnost a jsouce účastni přirozenosti božské, střezme se rozpustilým chováním k dřívější své nízkosti se vrátiti. Pamatujme, jaké hlavy a jakého těla údy jsme! Pomněme, jak jsme vytrženi z moci temnosti a přeneseni v světlo a království Boží. Skrze svátost křtu jsme chrámy Ducha Svatého, střezme se tak velikého hosta zlými skutky vypuditi a otroctví ďábla se podrobiti; neb výkupné naše jest krev Kristova a v spravedlnosti bude nás souditi, Jenž v milosrdenství nás vykoupil. Amen. † *J. Pazderka,* farář v Kateřinkách u Opavy.

O výstavě nejsv. Svátosti oltářní.

Co hlásá Ježíš přítomností Svou v nejsvětější Svátosti oltářní.

»Veliký jest Hospodin a velmi chvályhodný v městě Boha našeho na hoře svaté jeho.« Žalm 47, 2.

V Kristu shromáždění! Země otočí se kolem svého slunce v době 365 dnů. Podobně i naše milá dioecese Královéhradecká otočí se kolem svého duchovního slunce — nejsvětější Svátosti oltářní — v době 365 dnů, t. j. jednoho roku. Jest totiž nařízeno v naší dioecesi, aby každý den v roce byla v některé farnosti slavnost Vystavení nejsvětější Svátosti oltářní. Pro naši ctihodnou kollaturu připadá každoročně tato slavnost na 16. prosinec. Poněvadž dnes jest 16. prosince, slavíme v dnešní den slavnost příchodu »duchovního slunce« — nejsvětější Svátosti oltářní. Slavíme dnes velikou slavnost — Vystavení nejsvětější Svátosti oltářní.

Ó, jaká to radost! Ó, jaká to čest pro nás! Král nebeský přichází k nám, aby nám udílel audienci! Slunce nebeské lásky zavítalo k nám, abychom se na výsluní této nesmírné lásky vyhřáli! Den dnešní jest tím radostným dnem, v kterém může volati každý z nás se žalmistou Páně: »Veliký jest Hospodin a velmi chvály hodný v městě Boha našeho na hořesvaté jeho.« Žalm 47, 2.

Ano, veliký jest Bůh náš a chvályhodný, neboť přebývá dnem i nocí ve svatostánku a dnes vystupuje jako na horu na povýšené místo na oltáři, aby nám všem bez rozdílu slyšení svého popřál.

Celý tento dnešní den má býti zasvěcen Ježíši svátostnému! Po celý den máme si vyprošovati slyšení u nebeského vládce! Po celý den jest srdce našeho Spasitele pro naši milou osadu, pro potřeby jednoho každého z nás otevřené. Jako lidé neduživí vyhřívají se na sluníčku, tak i my slabí, potřební, chladní — vyhřejme se na sluníčku lásky Boží, která dnes zavítala k nám!

Abych vás, drazí katolíci, k hojné návštěvě svátostného Spasitele v dnešní den povzbudil, jakož abych ve vás živou víru rozmnožil, důvěru v Boha posilnil a lasku k Bohu roznítil, ukáži vám v dnešním slavnostním rozjímání, konaném před vystavenou Nejsvětější Svátostí oltářní:

Co hlásá Ježíš přítomností Svou v nejsvětější Svátosti oltářní?

Ó Pane Ježíši pod způsobou chleba skrytý, dej našemu rozjímání své požehnání, ať slouží k tvé cti a chvále a nám všem ku spáse!

Pojednání.*)

I. *Ježíš, kterého spatřujeme v nepatrné způsobě chleba v monstranci, hlásá Svou přítomností — Svou* **všemohoucnost.**

*) Dle Kurze.

Mezi učenci řeckými povstal kdysi spor o to, co jest na světě nejmenší a spolu největší. Mnoho krásných a důmyslných odpovědí tu bylo řečeno. Jeden pravil: »Mám za to, že nejmenším a spolu největším jest *oko* lidské. Vždyť v tom malém oku obráží se jako v zrcadle celý svět!« »Ne tak,« řekl druhý, »ale nejmenším a spolu největším jest *jazyk* lidský. Vždyť tak nepatrný úd může způsobiti ohromně mnoho dobrého, ale i zlého!« Třetí tvrdil: »Já mám pravdu! Nejmenším a spolu největším jest *srdce* lidské! Vždyť celý svět se všemi rozkošemi je nasytiti a upokojiti nemůže!«

Krásné a důmyslné to, moji drazí, odpovědi. Ale mám za to, že jedině správná odpověď na otázku: »Co jest na světě nejmenší a spolu největší,« zníti může: »Nic a Bůh!« Nejmenší jest nic! Největší jest Bůh! A kde máme rozmilí křesťané toto nejmenší nic, a toto největší — Bůh, na jednom místě v jedno spojené?

Patřte, drazí katolíci, sem na náš oltář! Na vyvýšeném místě na oltáři vidíte monstranci, v jejímž středu se něco bělá, jako kolečko, jako proužek papíru! Není to papír, ale jest to způsoba chleba pšeničného, nekvašeného. A v této nepatrné hostii máte takřka vrytou odpověď na otázku: »Co jest na světě nejmenší a spolu největší?« Jest to nepatrná způsoba hostie, v níž přebývá nekonečný Bůh! To jest to nejmenši a spolu největší! Co jest nepatrnějšího, než tenký proužek, koustiček pšeničného, vodou zadělaného chleba? A co jest většího nežli Bůh?

Ó, moji drazí! Jaké to tajemství všemohoucnosti Boží! V nejsvětější Svátosti oltářní jest nic a spolu všecko! Jest nejmenší a spolu největší!

Ó, vzbuď, křesťane, v srdci svém živou víru a řekni svému Spasiteli upřímně: »Ó, Bože, já věřím, že jsi přítomen v nejsvětější Svátosti oltářní! Já padám na kolena svá a volám s Tomášem: »Pán můj a Bůh můj!«

Drahý bratře a sestro! Mysli si, že bys byl tak šťasten a byl živ tenkrát, kdy právě Spasitel náš v chudičkém chlévě Betlémském se narodil. Jak bys spěchal, abys narozenému Ježíškovi v jesličkách se poklonil! Mezi tím však, než bys přišel, Ježíšek by usnul a Panna Maria přikryla by Ho závojem. Na tvou otázku: »O, Maria, kde máš Jesulátko?« ukázala by ti Matka Boží jen na závoj a řekla by: »Ježíšek můj jest zde pod závojem, ale nebuď Ho, počkej, až Ho sama probudím!« Táži se tě, drahý bratře a sestro v Kristu! Řekni mi na své dobré svědomí: »Věřil bys to Panně Marii, že pod závojem skrývá božské dítko?« O, zajisté! Slyším tvou odpověď: Kdo by se mohl odvážiti pochybovati o tom, co praví Matka Boží? I kdybych neviděl dítka a viděl jen závoj, za nímž dle slov Matky Páně dítko Betlémské se skrývá, já bych padl na kolena svá a dítku nebeskému pokorně bych se klaněl!

Aj, hleď sem, milý bratře a sestro v Kristu! Ne Matka Boží, ale Sám Bůh ti praví: »Co spatřuješ zde pod závojem, pod způsobou chleba v monstranci, to jest tělo mé, to jest má krev — to jsem já Sám! Ó křesťane, uvaž dobře, že to praví věčná pravda,

která nemůže klamati, aniž může býti oklamána, že to praví Bůh Sám, u něhož dle slov archanděla — *není nemožné nižádné* slovo! Proč bys tedy nevěřil?

Ano věř, že Ježíš Kristus v nejsvětější Svátosti oltářní jest právě tak přítomen, jako sedí na pravici Boha Otce všemohoucího, jen že zde v monstranci jest zakryt závojem — způsobou chleba!

Vzbuď ty, ó křesťane, živou víru v srdci svém a řekni svému Ježíši v monstranci přítomnému: Ó, můj Spasiteli! Věřím pevně, že jsi přítomen v té nepatrné způsobě chleba před očima mýma, celý s tělem, krví, duší i Božstvím, věřím to, neboť není u Tebe nic nemožného, vždyť jsi Bůh náš všemohoucí!

Nejmilejší v Kristu Pánu! Bůh ukazuje Vám přítomností Svou v nejsvětější Svátosti oltářní *všemohoucnost,* tím že *nejmenší* a *spolu největší mezi námi přebývá*! Ó, pamatujme na to, že Ježíš ve Svátosti oltářní jest Bůh všemohoucí! Až budeš naříkati, příteli a přítelkyně drahá, že jsi nešťasten, že celý svět ti pomoci nemůže, že nikdo ti v bolesti uleviti a v zármutku potěšiti nemůže, pak přijď sem a pros svátostného Spasitele a On ti pomůže, vždyť jest všemohoucí. Jaká útěcha to pro nás, že máme Ježíše v nejsvětější Svátosti — a to všemohoucího! Na to vzpomeňme si zvláště dnes. Až budeme prositi Boha dnes za něco, co se nám zdá býti dle lidského rozumu takřka nemožným, pak si vzpomeňme: vždyť u Toho Ježíše, kterého za vyplnění svých proseb žádám, není nic nemožného — vždyť jest to náš Bůh všemohoucí, který volá k nám: »*Proste a bude vám dáno... tlucte a bude vám otevřeno!*«

II. *Ježíš, kterého spatřujete v monstranci zastřeného závojem svátostného chleba, hlásá nám svou přítomností — Svou božskou* **moudrost**.

Dvě společnosti železářské v Anglii zápasily spolu o přednost. Jedna firma přes druhou tvrdila, že ona nejlepší výrobky zhotoviti umí. Konečně sestavena komise, aby podle předložených výrobků obou firem rozhodla, které firmě přísluší přednost. Před komisí prokázali se zástupci obou firem svými výrobky. První zástupce vyňal z krabičky ocelového *pavouka,* položil jej na stůl a pavouk jako živý po stole běžel. Přítomní diváci se uměleckému výrobku divili a již šeptali mezi sebou, že ta firma nejspíš dostane cenu. Zástupce druhé firmy však zcela klidně vyňal z pouzdra *obyčejnou jehlu* a položil ji na stůl. Všichni se smáli tomuto počínání a myslili si, že si z nich zástupce té firmy tropí žerty. Ale jak se podivili, když zástupce vzal do ruky jehlu, rozšrouboval ji a udivená komise spatřila v této jehle ještě jinou jehlu jemnější, jako v pouzdro vloženou. Ale i tuto jemnější jehlu ven vytaženou zástupce rozšrouboval a překvapeným divákům, že v této jemné jehle jest ještě jedna jehla velice jemná, jako v pouzdro v tuto tenkou jehlu vložená. A všichni volali: Této firmě patří cena, neboť ona nejen zhotovila výrobek velice umělý, ale také spolu praktický.

Moji drazí! Proč jsem vám tento příběh vypravoval? Proto, abych vám ukázal na moudrost Boží, před níž všechna vynalézavost lidská ustoupiti musí jako noc přede dnem. Celá příroda jako veliká kniha hlásá na každé stránce moudrost Boží. Povšimněte si jen toho nepatrného zrnka obilního, které rozséváte na poli svém. Během roku z tohoto jediného zasetého zrnka vyroste ne 1, ne 2, ne 3, ale celý klas, v němž bývá okolo 40 zrnek! Zrnka vyrostlá nebývají menší, ale stejně pěkná, jako to zaseté, ba kolikráte i lepší, bujnější zrno vyroste, než jaké bylo zaseto. Jaká to umělost, vynalézavost, moudrost Boží. A jak praktický jest tento výrobek moudrosti Boží! Vždyť ze zrnek obilních připravuje se pokrm pro naše tělo, chléb náš vezdejší. Ale tím není moudrost Boží vyčerpána. Kde se jeví tedy moudrost Boží v celé své kráse? Kde jinde, než v nejsvětější Svátosti oltářní!

Ó, jak Bůh jest nejvýš moudrý! Chtěl dáti sebe člověku, chtěl býti hostem v srdci člověka, chtěl býti pokrmem pro duši lidskou. To byl plán Boží, to byl úmysl Boží. A k dosažení tohoto Svého úmyslu volil nejvhodnější prostředek — způsobu pokrmu, způsobu chleba. V nejsvětější Svátosti oltářní obdivujeme moudrost Boží. V uvedeném příkladě jehly do sebe vložené byly čím dál tenší, jemnější. Ale v nejsvětější Svátosti oltářní jest přítomen Bůh náš neztenčený, nezmenšený; v jediném drobečku, který sotva okem zříme, jest právě tak jako v celé sv. hostii. A v jediné krůpěji způsoby vína jest přítomen Bůh náš právě tak, jako kdyby celý kalich krví Páně byl naplněn. A jak nanejvýš praktickým jest tento výrobek moudrosti božské! Nechtěl nám Bůh jen ukázati Svou moudrost v tomto hlubokém tajemství, ale chtěl býti pokrmem naším duchovním, chtěl býti pokrmem naší duše a toho opravdu dosáhl a dosahuje.

Jak jednoduchý a spolu složitý jest výrok: Ježíš přebývá s námi v nejsvětější Svátosti oltářní! O, pojďte sem, vy mudrci světa, kteří tak rádi rozumem svým a vynalézavostí se vychloubáte a kořte se nejdokonalejšímu rozumu nejvýš moudrého Boha! Rozum lidský by nikdy nepřišel na ten způsob, který jest nejvhodnější k tomu, aby Bůh mezi námi přebýval a spolu pokrmem naším byl, ten způsob vymysliti může jenom rozum nejdokonalejší, nejvýš moudrý Bůh!

O, křesťane, pamatuj, že Ježíš svátostný tím, že *v nepatrném drobečku* a v *nepatrné krůpěji* svátostné způsoby *přebývá celý, neztenčený* — hlásá ti svou božskou *moudrost.* Jaké to štěstí pro nás, že Ježíš v nejsvětější Svátosti oltářní jest Bůh nejvýš moudrý. Když si nevíš rady, drahý bratře a sestro v Kristu, když nevíš, jak bys o té neb oné věci dobře jednal, aby to bylo moudré a rozumné, pak s důvěrou klekni před nejsvětější Svátost a Ježíš v ní přítomný, jenž má ze všeho nejdokonalejší rozum, bude tvým rádcem.

Přistupte zvláště dnes k Jeho trůnu všichni, kteří zmítáni jste nějakými pochybnostmi u víře, kteří v nejistotě tápáte a úzkostlivě vstříc do budoucnosti hledíte, proste Ježíše, aby byl vaším

rádcem. A Bůh v monstranci před očima vašima přítomný vám jistě dobře poradí na cestách tohoto života, neboť on volá k nám pevně a bezpečně: »*Já jsem cesta, pravda a život. Kdo mě následuje, nechodí ve tmách.*«

III. *Ježíš ve svátostné způsobě přítomný, hlásá nám Svou přítomností nesmírnou Svou* **dobrotivost**.

Přátelé v Kristu! Celá příroda od travičky, která sotva ze země vylézá, až po mohutný dub, kterým marně vichr zmítá, od nepatrného červíčka až po ohromného slona, od nepatrné rybičky, která v blátivé vodě se šplouchá až po orla, který k slunci se vznáší, od malinkého broučka, který před chodcem utíká, aby zašlápnut nebyl, až po člověka, koruny tvorstva — všechno všecinko hlásá dobrotivost Boží.

Ale tato dobrotivost Boží jako by se stupňovala. Větší nežli v přírodě spatřujeme dobrotivost Boží na kříži. Četl jsem, že na jednom vrchu Alpském pní na temeně kříž s nápisem německým, který česky by zněl asi takto:

V krásném chrámu přírody
stopy lásky Boží zříš!
Chceš-li lásku Boží blíže znáti,
zůstaň zde u kříže státi.

Jak krásná a významná to slova! Velikou lásku prokázal Bůh tím, že nás stvořil a všecko nám dává. Ale ta dobrota Boží zdá se, po lidsku řečeno, že jako slunce vystoupila výše při našem vykoupení. »Neboť Bůh tak miloval svět, že Syna Svého jednorozeného na svět poslal, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný;« tak volá pln obdivu sv. Jan 3. 16.

Ale Bůh neposlal, nevydal syna Svého jen jednou za nás, ale vydává, posílá Ho k nám z otcovského Svého náručí každodenně. Ó, jaký to dar, jaká to láska a dobrotivost Boží, která nám posílá denně to, co má nejmilejší — Svého jediného Syna! Tu opravdu zdá se, po lidsku řečeno, že tímto denním posíláním Svého Syna dostoupilo slunce lásky a dobroty Boží svého vrcholu. K tomu mínění vedou nás slova velikého učence a světce sv. Augustina, který praví: »Bůh ačkoliv jest všemohoucí, nemohl nám přece dáti nic lepšího, nežli Svého Syna, který jest s ním stejné božské podstaty.«

A kde se Syn Boží za nás vydává denně? Kde jinde, než na oltáři při mši svaté. Ó, jakou cenu má tedy mše svatá! A kde se nám dává Syn Boží? Kde jinde, než ve svatém přijímání, v němž Bůh stává se naším majetkem, pokrmem a nápojem.

Syn Boží, kterému andělé v nebesích prozpěvují: Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů, čeká jako host u dveří srdce našeho a prosí: »Synu otevři mi, já chci zavítati k tobě a býti pokrmem pro tvou duši.«

Ó, zdaž nemůžeme volati spíše před nejsvětější Svátostí oltářní, nežli před křížem ta krátká slova:

»Kdo chceš lásku Boží znáti,
zůstaň zde v svatostánku státi!«

Ó, moji milí! Láska a dobrotivost Boží se takořka vyčerpala v tom okamžiku, kdy Bůh uvolil se mezi námi dnem i nocí přebývati, denně s nebe k nám na oltář sestupovati a ve sv. přijímání pokrmem a nápojem pro duši naši býti. Ó, předrazí moji! Jazyk vypovídá službu, člověk nenalézá dosti slov, aby lásku, dobrotivost Boží, jevící se nám v nejsvětější Svátosti oltářní — důstojně vyjádřil!

Ó, Ježíši Tebe poznati jest Tě milovati. »Kdybychom věděli, jak nás miluje Spasitel náš, radostí bychom zemřeli! Nevěřím, že by se našlo srdce tak tvrdé, které by Jej nemilovalo, vidouc Jeho neskonalou lásku.« Tak volá roznícen vroucí láskou k Bohu sv. Anselm.

Co ty duše drahá, řekneš svému Spasiteli? Řekneš Mu, že Ho také miluješ? Ó, řekni Mu to, udělej Mu radost a vzdychni si pln lásky, k svému Spasiteli: Ó, můj Ježíši, Tobě žiju, Tobě umírám, Tobě lásku zachovám, pokavadž neskonám!

* * *

Končím. Jako ovoce dnešního rozjímání budiž hojná, nepřetržitá návštěva Pána Ježíše v nejsvětější Svátosti oltářní po celý den vystaveného!

Při této návštěvě dnešní vzbuďte city živé víry, věřte v Jeho přítomnost a při svých prosbách Mu přednášených pamatujte na Jeho *všemohoucnost*! Vy všichni, kteří nějaké rady ve věcech světských i duchovních potřebujete, předneste dnes Ježíši Kristu všechno, co vás tíží, co vás tísní, On vám poradí, vždyť jest nejvýš moudrý rádce náš. Svou přítomností v nejsvětější Svátosti oltářní hlásá nám Svou *moudrost*. A konečně jste slyšeli, že Ježíš v nejsvětější Svátosti oltářní přítomný jest láska a *dobrota sama!* Proto slyšte Jeho hlas: »*Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.*« Ano, pojďme, pokloňme se Jemu, vyznejme Ho před lidmi a On jednou se k nám přihlásí na nebi. Amen.

Jirásko František.

Řeči příležitostné.

Promluva u příležitosti sv. biřmování.

»Vzkládali na ně ruce, a oni přijímali Ducha Svatého.«
Skutk. apošt. 8, 17.

Tentoť jest den, kterýž nám, rozmilí v Kristu, učinil Hospodin, den nad jiné vzácný a požehnaný, den pobožných radovánek. Neboť

hle, kněz veliký, nejdůstojnější biskup a arcipastýř náš ..... na svých apoštolských cestach i k nám zavítal, a mešká mezi námi v tomto chrámu Páně. — *Láska otcovská a arcipastýřská péče* o svěřené sobě stádo Kristovo, v kterémž jej Duch Svatý správcem Církve Boží učinil, přivedla ho k nám. *Přicházíť ve jménu Páně*, aby udělováním svátosti sv. *biřmování* všecky po této svátosti dychtící v katolické víře *posilnil* a *utvrdil*. Jako tedy hned na počátku Církve apoštolové Páně Petr a Jan v Samaří, Pavel pak v Efezu na věřící ruce vzkládali, a oni Ducha Svatého přijímali: tak též přítomný zde apoštolský náměstek dle ustanovení Páně vzkládati bude ruce své na mnohé z vás, v Kristu shromáždění, a *prositi Otce Pána našeho, Ježíše Krista, aby vám dal podle hojné dobroty své mocně posilněnu býti skrze Ducha Svatého u vnitřním člověku, aby Kristus (stále) přebýval skrze víru v srdcích vašich: abyste v lásce vkořeněni a založeni jsouce naplněni byli ve všelikou plnost Boží*, t. j. abyste všemi milostmi oplývali. Neníť jej tajno, kterak za našich časů víra Kristova v mnoha srdcích vymírá, a láska Boží tudy stydne. Za tou příčinou touží otcovské Jeho srdce velice, onu duchovní posilu u víře vám uděliti, kteráž nám od Krista Ježíše ve svátosti sv. biřmování složena jest. Než zdali pak i vaše srdce též tak vroucně touží, posilu tuto přijati? Věda, že člověk jen po tom velmi dychtí, čehož potřebu jasně nahlíží, umínil jsem sobě ku přípravě srdcí vašich v dnešní řeči své ony dvě pravdy s vámi rozjímati, které nám dnešní slavnost na mysl uvádí, že totiž *každý dospělý křesťan ku statečnému vyznání a vykonávání své víry duchovní posily potřebuje a ta že se mu od Ducha Sv. ve svátosti sv. biřmování udílí.* Jestiť to zajisté vší vaší pozornosti hodný předmět a proto dejž vám Bůh v poslouchání neunavnou pozornost, mně pak dar Ducha Svatého, bych s prospěchem dále hlásati mohl ve jménu Páně.

Pojednání.

Po celý věk života slovem i skutkem ku Kristu Ježíši se znáti, svou víru i směle vždy vyznávati i svědomitě vykonávati, totě úkolem každého dospělého katolického křesťana. Neboť Sám Spasitel praví: »Kdož Mne vyzná před lidmi, vyznámť i Já jej; kdož pak Mne zapře před lidmi, zapřímť ho i Já před Otcem Svým, Jenž jest v nebesích.« A jinde: »Chce-li kdo za Mnou přijíti, následuj Mne.« A sv. Petr dí: »Pána Krista posvěcujte v srdcích svých.« — Má-li však křesťan tomuto sobě vytknutému úkolu věrně dostáti, jest mu k tomu zapotřebí duchovní posily u víře, jest mu k tomu potřebí posilující milosti Ducha Svatého a to pro překážky vnitřní, jež jsou: *porušená tělesnost a duchovní mdloba.*

a) Truchlivým dědictvím pádu Adamova jest mezi jiným i převládající v nás porušená tělesnost. Neb ačkoli nás křest svatý prvotního hříchu a kletby jeho, věčného trestu, zbavuje, porušenou tělesnost přece v nás ponechává. Tato pak strojívá každému

věkem dorůstajícímu člověku mnohé krušné boje, mnohá nebezpečná pokušení, zlé žádosti v něm podněcujíc, jak to svatý apoštol Jakob vyjadřuje, řka: »Jedenkaždý pokoušín bývá, od své (tělesné) žádosti zachvácen a přilouzen jsa, kteráž, když počne, porodí hřích.« Dobře tedy praví sv. Jan Zlatoústý: »Tělo naše jest vrozený v nás pokušitel, který nás stále ku zlému drážďí.« Ano, naše vlastní tělo jest onen domácí nepřítel našeho spasení, před kterým se všude a ustavičně na pozoru míti, s nímž bez přítrže zápasiti musíme. Jsouc odbojné vzpouzí se proti duchu a přes tu chvíli mu poslušenství vypovídá; jsouc pozemské táhne nás jako olověné závaží k věcem pozemským, kdykoliv se duchem svým k nebeským žádostem pozdvihnouti chceme; jsouc choulostivé nechce jho přikázaní Kristových nositi, neřku-li pro Krista cos odporného trpěti; jsouc bujné libuje si v nevázanosti a v tom, co jeho smyslům a zkaženým choutkám lahodí; jsouc jako troud chytlavé každým zevnějším pokušením hned se znímá a plným plamenem nečistých žádostí hořívá. Nejneb zpečnějším pokušitelem stává se ale člověku v čas mladosti. Jako totiž mrazy a housenky nejvíce z jara mladistvému stromoví škodívají: tak též porušená tělesnost nejvíce z mládí člověka ku zlému unášívá. I kdož z vás nenahlíží, že každý, zvláště pak mladý člověk za příčinou této porušené tělesnosti své sám sebou naprosto nedostatečným jest, sv. zákon Kristův ostříhati? A to tím více, poněvadž i duše lidská pro přirozenou mdlobu svou s to není, by mocné tělesnosti náležitý odpor kladla; následkem totiž prvotního hříchu jest nejenom tělo, ale i duše lidská ve všech mohutnostech svých porušena a seslabena, jakž i Písmo svaté učí: »Smysl a smýšlení lidského srdce k zlému nakloněna jsou od mladosti jejich.« Odtud ta mdloba našeho rozumu, že tak těžko poznáváme, která by byla dobrolíbezná vůle Boží a co by nám ku spasení sloužilo; odtud ta nestálost našeho srdce, že se ve svých žádostech a úmyslech každé okamžení měníme; odtud ta porušenost naší vůle, že jsme k dobrému tak váhaví, ku zlému tak přerychlí; plni chtění, prázdni pak činění dobrého. Ach! Nejsme-li Petrové, jenž se na večer pro Krista na smrt jíti kasal, a v několika hodinách té samé noci třikráte Jej zapřel? Nejsme-li třtiny, každým větérkem lidské přízně sem tam se klátící? Nejsme-li děti, které se teď něčeho domáhají, a na obrácenou tím pohazují? Nejsme li list větrem se točící, jak sv. Řehoř Veliký píše v tento smysl: »Což jest jiného člověk než list, kterýž každým větrem pokušení unesen bývá a každým dechem žádostí se pozdvihuje?« I kdož by za sebe slíbiti, kdož se na svou, byť i sebe lepší, vždy ale slabou vůli spolehnouti mohl? A přece, chceme-li nejenom křesťany slouti, ale i býti, musíme býti u víře nepodvratitelní, v milování Ježíše Krista věrní, u vyznávání Jej neobrožení, v plnění sv. přikázaní Jeho horliví, v dobrém až do konce vytrvalí, v utrpeních pro víru a zákon Kristův trpěliví. I není-liž nám tedy zapotřebí takové posily, která by mdlý rozum náš osvěcovala, naše nestálé a bázlivé srdce v dobrém ustálila, naši slabou vůli ku konání víry posilnila, kterou by naše porušená

mysl zduchovněla a se posvětila? Zajisté všickni se sv. Pavlem vyznati musíme, že »nejsme dostatečni sami ze sebe ani co spasitelného mysliti.« 2. Kor. 3, 5.

b) Nejenom však překážky vnitřní, nýbrž i útoky zevnitřní vymáhají při katolickém křesťanu potřebu duchovní u víře posily, neboť jest mu také nutno bojovati proti pokušením světa a proti úkladům ďábelským.

Mluvě o pokušeních světa míním ona nebezpečná osidla bezbožných, Krista nenávidících lidí, která věrným vyznavačům Páně k podvrácení jich víry a ctnosti kladou. Stává se to tím dvojím způsobem, jejž sv. Augustin těmito slovy naznačil: »Svět,« pravil, »ustavičně proti těm, kdož jsou Kristovi, bojuje: buďto je pochlebováním hledí u víře pomásti, anebo vyhrožováním srdce jim odníti.« A neužívá li celý svět této dvojí zbraně proti křesťanu i za nynějšího věku? — »Po ovoci poznáte je,« dí Kristus Pán. A jaké ovoce jeví se při nynějších synech tohoto světa? Ach, strašlivá nevěra, zjevné pohrdání Pánem Ježíšem a žhavá nenávist ku svaté katolické Církvi Jeho. Osočování a ostouzení Církve a jejího řádu, podrývání důvěry k jejímu kněžstvu, zjevné pohrdání službami Božími, svátostmi a modlitbou, posmívání se tajemstvím svatého náboženství, vychvalování nevěry za známku osvěty a vzdělanosti a veřejné se s ní vychloubání, užívání svobody za zástěru nepravosti, nachlebování jak zkaženým žádostem tak zpyšnělému rozumu, vlažnost, ano úplná lhostejnost u víře mnohých, tvrdících, že víra jako víra; falešní učitelové, svět bez Krista osvítit chtějící; úlisné řeči (ošemetných) lichometných svůdníkův, pohoršlivý život mnoha světáckých údů samé Církve — tyto a podobné věci, nejsou-li v lůně samé Církve za dnů našich pro mladé, u víře neutvrzené katolíky velmi nebezpečny? Ó, jak mnohý, jindy horlivý zvlažněl mezi vlažnými! Jak mnohý dal se lichým strachem před pošklebky světáků k zapření Krista zavésti! Jak mnohému se zdálo snesitelnějším býti, slouti u světa vzdělaným nevěrcem, nežli vírou osvíceným údem Církve svaté! Jak mnohý pro mrzkou chválu víryprázdných světáků zadal chválu dobrého svědomí, pro slávu světa slávu křesťanského jména svého!

Při takovéto povaze světa, suďte sami, není-li to slabému křesťanu nesnadno, ba takměř nemožno, víru svou v Krista i směle vyznávati, i svědomitě vykonávati? Nesnadnost tato tím více nám do očí bíti bude, považíme-li ještě, že ve spolku se zlým světem i kníže tohoto světa, ďábel, na nás útokem žene.

c) Od té doby, co satan, jenž v pravdě neobstál, s výsostí nebes do říše temností svržen jest, neustává množiti blud a hřích. Jsa nenávistníkem Božím a arcivrahem duší lidských ukládá zvláště o zhoubu věrných ctitelů Kristových. Vímeť to z úst Samého Pána Ježíše, jenž na krátce před Svým utrpením učenníkům svým pravil: »*Šimone, hle satan vyprosil vás, aby vás tříbil jako pšenici.*« A jinde učí, že ďábel na roli Církve Boží stále koukol bludů a nepravostí vysívá, vysáté pak símě slova Božího ze srdcí věřícího lidu vynímá. Maje již s tolikerými nepřátely co bojovati, kam se

poděje, kterak obstojí, kterak vykoná křesťan na sebe vložený úkol? Každý zajisté nahlíží, že mu k tomu nevyhnutelně pomoci a posily třeba. Než odkud ji vzíti, kde se jí dodělati? U lidí? Hle, vždyť jsou všickni napořád stejně porušení, stejně mdlí, stejným pokušením podrobení.

Avšak velebte lásku a dobrotu Páně. Ten, jenž vás povolal k boji, povolal vás i k vítězství, postarav se o posilu vydatnou a postačitelnou. »*Toto pak jest vítězství naše, které přemáhá svět, víra naše,*« píše sv. Jan; »*kdož jest, který přemáhá svět, jediné kdo věří, že Ježíš jest Syn Božíl*« — A potřebnou posilu k vyznávání a vykonávání této vítězné víry uděluje Duch Svatý, tento rozdavatel milostí Božích, jakž Sám Pán Ježíš veřejně učil, neboť právě před Svým nanebevstoupením pravil: »*Přijměte moc Ducha Sv. přicházejícího na vás, a budete mi svědkové v Jerusalémě, i ve všem Judsku a až do končin země.*« A předpovídaje jim protivenství pro víru v Něj čekající je, dí: »*Nermutiž se srdce vaše aniž se strachuj; když vás vydají, nestarejte se o to, kterak a co byste mluvili; dánot bude zajisté vám s hůry, nebo duch Otce vašeho mluviti bude ve vás.*«

Z těchto slov Kristových zřejmo, že apoštolové posily k vyznávání své víry teprv skrze a od Ducha Sv. dosíci měli. A takť se i stalo. Důkazem toho jest ona zázračná proměna, kterou v nich Duch Svatý okamžikem v den svého seslání způsobil. Před příchodem Jeho měli sice víru v Krista Ježíše, ale síla k neohroženému ji vyznávání jim až do příchodu zaslíbeného Ducha Sv. pořáde chyběla; té jim Pán Ježíš neudělil Sám, odkázav je na Ducha Sv. Jak těžko chápali, jak mdle věřili! Ještě v den nanebevstoupení Svého tresce je Kristus Pán z jich nevěry. Známo vám též, jak se v zahradě Getsemanské rozprchli, jak Ho Petr zapřel, jak se po smrti Páně uzavřeli, netroufajíce si strachem ani se ukázati. Než pohleďme na ně po příchodu Ducha Svatého. Najednou stávají se z neumělých osvícení, z bázlivých neohrožení, ze slabých hrdinové, ze zapíračů vyznavači, z netrpělivých mučenníci, z nedokonalých svatí. A kdo to způsobil? Kdož jiný, leč jediné Duch Svatý, který je nebeským světlem Svým osvítil, nadpřirozenou silou Svou nadchnul, božskou láskou Svou roznítil? Dosvědčuje to ve jménu všech apoštol národů, sv. Pavel, an dí: »Dostatečnost naše z Boha jest. Duch Sv. napomáhá mdlobě naší; láska Boží rozlita jest v srdcích našich skrze Ducha Sv., kterýž dán jest nám.« A opět: »Vše mohu v tom, kterýž mne posiluje, v Bohu.« Nejenom však apoštolové, ale i první křesťané nabývali potřebné posily u víře od Ducha Sv., jak opět Písmo sv. svědčí a to v udělované jim vzkládáním rukou apoštolských svátosti sv. biřmování. Tak čteme o Samařských, že sice byli již pokřtěni, ale že na žádného z nich Duch Sv. nebyl přišel. Dověděvše se o tom sv. apoštolové, vyslali k nim z Jerusaléma Petra a Jana, kteří na ně ruce vzkládali, a oni přijímali Ducha Sv. A tak se od založení Církve katolické dálo, a tak se děje až podnes. Až dosud síla Ducha Sv. neoslábla; pramen milosti Jeho téci neustal. Tentýž

Duch Sv., který apoštoly a první křesťany posilňoval, vylévá podnes posilující milost na všecky věřící, svátost svatého biřmování hodně přijímající, jakž vám z přípravného vyučování křesťanského známo.

Tak tomu učí svatá, jediné pravá, od Krista na Petru založená, Duchem Svatým řízená katolická Církev, kterou sv. Pavel *sloupem a utvrzením pravdy* nazývá. Ať jedno z nejstarších svědectví o tom uvedu; slyšte, co Tertullián, spisovatel křesťanský na konci druhého století, píše: »Tělo bývá pomazáno, aby duše posvěcení došla; tělo bývá znamenáno, aby duše posilněna byla; tělo se vzkládáním rukou zastiňuje, aby duše Duchem Svatým osvícena byla.« Sv. Cyprián, sv. Jan Zlatoústý a jiní církevní učitelové jednomyslně se v ten smysl vyjadřují, že se na křtu sv. dává Duch Svatý k odpuštění, v biřmování pak ku posilnění v boji.

* * *

Předložil jsem vám, rozmilí v Kristu, ony dvě důležité pravdy, jež nám dnešní slavnost připomíná, že totiž každý dospělý křesťan k vyznávání a k vykonávání víry své posily potřebuje a že se posila tato od Ducha Svatého ve svátosti sv. biřmování uděluje. Nuže, k čemu pak ale slouží vám tyto pravdy? K čemu jinému, než ku povzbuzení, abyste dnes, spojujíce modlitby své s modlitbami biskupa svého, Ducha Svatého za udělení té tak potřebné posily snažně prosili dle napomenutí Páně: »*Proste a bude vám dáno.*« Abyste ale této milosti Ducha Sv. nepřijímali nadarmo, nenechávejte ji ladem ležeti, nýbrž jako apoštolové a první křesťané spolu s ní až do skonání věrně pracujte, nebo jen tehdáž blahých účinků té milosti na srdcích zkusíte.

Již tedy vzhůru srdce majíce obrácená ku Pánu vroucně volejte: Přijď, ach přijď, ó Duše Svatý, všech milostí pramene a vylej na nás této chvíle vzácné dary Své. *Darem moudrosti* pozdvihuj naši mysl k nebeským žádostem. *Darem rozumu* nauč nás znáti vůli Tvou; *darem rady* vysvětluj naše pochobnosti u víře, *darem umění* ukazuj nám krásu víry, i vznešenost tajemství jejich; ozbrojuj nás *darem síly* proti pokušení zlému; oslazuj nám *darem pobožnosti* jho svatých přikázaní tvých; *darem bázně Boží* ochraň nás hříchu, bychom se ničeho nebáli, leč Tebe, dobrý Bože, hříchem zarmucovati!

Konečně Tě ještě prosíme, opatruj a posilujž též ony apoštolské ruce služebníka tvého, biskupa našeho . . . . ., jichžto vzkládáním tolikerých milostí nám udíleti budeš, aby je ku slávě Tvé, ku zdaru katolické Církve, ku radosti nebešťanů a ku spáse svěřených sobě oveček mnohá ještě leta na věřící lid vzkládati a jim žehnati mohl a po tomto časném životě dej, aby se u Tebe shledati mohl s ovečkami svými, kdež bychom Tě společně s Otcem a Synem jako Boha a Pána svého slavili a v Tobě se radovali po všecky věky věkův. Amen.

Jan Götschner, farář na odpočinku ve Vídni.

Promluva při první májové pobožnosti.

Maria Panna jest příkladem obětavé lásky křesťanské. Ona obětovala, zasvětila celý svůj život Bohu. »*Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi,*« toť heslem jejím. Tím heslem se řídila blahoslavená Panna; v celém životě svém byla plná lásky. Byla laskavá ke všem lidem, oddaná svým rodičům, vděčná všem dobrodincům, pečlivá o božské dítko, milosrdná k chudým a nešťastným. Byla vlídná, úslužná, pokorná, trpělivá k chybám a křehkostem lidským, že nelze si představiti větší dobroty. Ó, jakou dobrou duší byla ta nebeská matka! Tak as častěji vzdychlo srdce vaše. Jestliže, křesťane přítomný, Pán na učenníky Své volal: »*Následuj mne!*« tu já dnes v tento den Marianský pravím: Jdi, následuj Marii Pannu. Jdi, křesťane, a zeptej se jí, co si od tebe žádá a ona tě povede před Krista, svého milého Syna a řekne: »Co ti Pán poručí, učiň!« Čiň tedy po vůli Krista Ježíše, když ti radí, abys Boha nade vše miloval a lásku tu zbožnou modlitbou, návštěvou chrámu Páně v neděli a v zasvěcený svátek na jevo dával, čiň tedy, když ti Pán hlasem svědomí tvého radí, abys vždy v době velikonoční správu Boží vykonal, zkrátka, když ti praví: »*Chceš-li do života vejíti, zachovávej přikázaní.*« Učiň tak k vůli té Matce Páně, k vůli své duši, čiň tak pro Boha, jejž nade všecko milovati máš, a vše od Boha máš; proto po příkladu Panny Marie zvolej vždy: »*Buď vůle tvá!*«

Tak zavděčíš se Bohu, nakloníš si svatou Pannu, získáš milost pro sebe u Hospodina, o čemž si rozjímati budeme.

Nevěrecké noviny francouzské přinesly jednou toto posměšné oznámení: »Kdo chce viděti zázraky, ať jde každou sobotu večer mezi sedmou a osmou hodinou do chrámu Panny Marie vítězné.« Jistý starý pán, jenž tyto noviny pravidelně čítal, byl zprávou tou velmi překvapen a hned příští sobotu večer spěchal do uvedeného kostela, aby se podíval na zázraky. Když tam vstoupil, kázal právě kněz o milosrdenství Panny Marie, útočišti hříšníků. A hle — Matka nebeská zvítězila i nad srdcem tohoto starce, jenž dlouhá leta o Boha nedbal. Po kázaní šel do sakristie a řekl faráři: »Zde stojí před vámi starý nevěrec. Noviny mi oznámily, že se tu dějí zázraky. Přišel jsem ze zvědavosti, slyšel jsem slova vaše o vnitřním pokoji, jejž svět dáti nemůže — a hle, se mnou se stal zde první zázrak; Maria Vítězná zvítězila i nade mnou; vyslyšte mou zpověď.«

Když se s Bohem smířil, obrátil se ještě jednou k faráři a řekl: »Radost má jest veliká, rád bych blahoslavené Panně přinesl nějakou oběť, jsem bohat a ochoten, jakýkoliv dar přinésti té, jež mne zachránila.«

»Pouze jedinou věc,« odpověděl kněz vlídně, »přeje si od vás Matka Boží. Vás přivedla sem zpráva novin; přiveďte sem budoucně toho, kdo ty noviny psal.«

»To nemohu,« pravil obrácený, »nechci více těch špatných novin čísti, a nechci ničeho míti s jejich vydavatelem.«

»Než Matka Boží přece si od vás té služby přeje,« řekl kněz a odešel.

Stařec druhý den šel k vydavateli novin, ten na něj z daleka volal: »Přicházíte jako na zavolání, píšu denní zprávy, co víte nového?«

»Důležitou novinu, praví stařec, že totiž včera večer se stalo, co jste v kostele vítězné Matky v novinách ohlásil.«

»Ach zázrak, řekl vydavatel; řekněte mi to, bude zase v novinách něco pro zasmání.«

Stařec však řekl vážně: »Ano; dějí se tam zázraky, ale musíte sám v sobotu tam přijít se podívat, stavím se pro vás.«

Novinář se v sobotu na to večer vymlouval, že mu nijak není možno, ale na důtklivé naléhání svolil. Obdivoval chrám, zpěv, ale kde jsou zázraky?

»Počkejte několik minut!«

V tom vystoupil kněz na kazatelnu a vydavatel s nelibostí odvětil: »Ach, kázaní, dobrý večer, nechci je slyšeti, přijdu později.« Přítel starý ho však zadržel a řekl: »Právě při kázaní dějí se zázraky.« Zůstali tedy. Z počátku poslouchal redaktor roztržitě, ohlížel se a přetlapoval, víc a více však dojímala jej slova o úctě Marianské, až konečně celý rozechvěn praví starému příteli: »Už vám věřím, že se zde dějí zázraky, ode dneška nenamočím péro k potupě svaté víry Kristovy, ale chci ji hájiti a sám dle ní žíti.«

Řekl to a také splnil; mnoho krásných článků o svaté víře a o Marianské úctě vyšlo z péra jeho.

Zbožní křesťané! Kdyby návštěva naše, tohoto chrámu Páně při této májové pobožnosti neměla jiného účinku, než, že aspoň na tu chvíli rozehřálo, rozplamenilo se srdce naše k Matce Boží, a že z toho rozplameněného srdce vycházela slova naše upřímně míněná: »Matko Páně, oroduj za nás«, již to jest pro nás významné, neboť srdce, které jednou pro Marii horuje, tak hned na tu úctu k Matce Páně nezapomene.

Beřme útočiště k Marii: Toť užitek, který nám přinese tato pobožnost májová; ukažme, že jsme jejími dítkami, že poslouchati chceme jejího napomenutí, když nás za Synem svým posílá: »Cokoliv vám řekne, učiňte.«

Ctěme ji vroucně, modleme se s vroucností modlitby k její cti a chvále složené, sv. růženec, své příbytky okrašlujme jejími obrazy a své srdce vyzdobme obrazem ctností jejich a tak obětujme se zcela královně nebeské. — Proto, Paní naše, pod tvou ochranu se všickni utíkáme, žehnej našim rozjímáním, našim předsevzetím, nezamítej nás v potřebách našich, abychom jednou opravdu, jak k Tobě voláme, hodni učiněni byli zaslíbení Kristových. Amen.

Jan Götschner, em. farář ve Vídni.

LISTY KATECHETICKÉ.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené.

Napsal **Václav Oliva**.

(Pokračování.)

Z posud řečeného plyne: **Církev vždy a všude z důvodů velmi vážných zakazuje formální účastenství** katolíků při bohoslužebných úkonech nekatolíků, jakož i formální účast nekatolíků při bohoslužbě katolické; *může se dovoliti pouze účast materialní a to ještě pod výjimkou, že nehrozí žádné nebezpečí.* Tak rozhodla kongregace de Prop. dekretem 2. července 1827 a ještě dříve dekretem r. 1729, jež zní: »Regula data est ab hac S. C. in Instr. edita anno 1819, eo nimirum principio nixa, quod *communicatio in divinis cum haereticis et schismaticis ut illicita regulariter habenda est* **in praxi**, vel ob periculum perversionis in fide catholica, vel ob periculum participationis in ritu haeretico et schismatico, vel denique ob periculum et occasionem scandali; quae quidem circumstantiae quemadmodum regulariter communicationi in divinis cum haereticis et schismaticis connectuntur in praxi, ita universim vetitae sunt jure naturali ac divino, in quo nec ulla potestas est, quae dispenset, nec ulla conniventia, quae excuset.« Čas. kat. duch. 1897, 208.

Mimo všeobecně daná pravidla o účastenství in sacris, rozluštila kongregace sv. Officia veliký počet zvláštních případů jí o téže věci podaných, a tak sama naznačila, jak všeobecné její výnosy posuzovati se mají. Z té příčiny stopujme alespoň v hlavních rysech její rozhodnutí.

Pokud se týče **kázaní**, stanoví kongregace ze dne 10. května r. 1770: »Catholicis *regulariter non licet haereticorum* aut schismaticorum *concionibus,* baptismis et matrimoniis *interesse.*« Totéž patrno i ze slov *Pavla V. k Angličanům,* že není dovoleno poslouchati kázaní kacířská, i kdyby sám vladař trestem poroučel: »Non licet vobis haec facere sine detrimento divini cultus ac vestrae salutis.« Kanonisté i moralisté souhlasí na př. *Aichner* 155, *Lehmkuhl* I. 651 atd. Slovo »*regulariter*« *vysvětluje Kenrick:* »Je li účastenství čistě materialní a okolnosti dostatečně osvobozují od podezření skutečné účasti při bohoslužebných úkonech, může se tak státi bez hříchu.[1]) *Kázaní zavírá v sobě pro každého člověka nebezpečí perversionis* a proto nanejvýše učenci, kteří potřebují míti známost kacířské nauky ku jejímu vyvrácení, mohou se kázaní

[1]) Nedovoleno však jest »audire praedicationem in fano acatholico ad solatium et *doctrinam inde hauriendam*« (Aichner 155.)

jinověreckých súčastniti; *lidu obyčejnému poslouchati kázaní jinověrecká se zakazuje, leč by snad nastaly poměry* nahoře vylíčené, kdy jednalo se o účastenství v kostele nekatolickém vůbec v krajinách nábožensky smíšených.

Nekatolíkům naopak je *vždy dovoleno poslouchati kázaní katolická*, ježto »verbum Dei omnibus indiscriminatim applicabile esse, per se intelligitur« k Řím. 10, 14 a ježto kázaní počítá se mezi prostředky, jímž nekatolíci získáni býti mohou.

Praktickou jest otázka, co činiti kněži na osadě smíšené, když ovečky jeho navštěvují kázaní pastorů? Odpověď na tuto otázku podám na konci pojednání, ježto jest společnou i pro jiné úkony, účastní-li se jich katol. lid v modlitebnách nekatolických.

Přichází na řadu **křest**. Dne 26. září 1668 rohodla kongregace sv. Officia, že holandským *katolíkům není dovoleno, aby své dítky dávali křtíti od protestantských pastorů;* v případě opačném, že propadnou trestu 25 zlatých a že nesmějí účastniti se protestantské večeře Páně, i kdyby ji považovali zcela za něco profanního.

Katolický kněz nemůže licite udělovati sv. křest těm dítkám kacířův, o nichž alespoň pravděpodobně neví, že i v katol. náboženství budou vychovány a vyučovány, leč in extrema necessitate.[2]) *Biskupové irští* ř. 1850 na synodě shromáždění (dekr. XI. n. 9) dí: »Si quis acatholicus suos infantes sacerdoti catholico baptizandos offerat, *et spes adsit*[3]) *catholicę eos esse educandos*, omnino

[2]) Rozluštění otázky o křtu nekatol. dítek od katol. kněze, *stručně a věcně podává Aichner* (str. 159.) »Dico, id *fieri posse* 1. *in articulo* vel in proximo periculo *mortis;* 2. extra articulum mortis *cum consensu parentum*, ubi spes adest, fore ut infans in cath. religione educetur et instruatur. Nam s. Congr. Officii d. 13. Sept. 1827 declaravit, ab hac regula in praxi discedi non debere: »infantes haereticorum a parentibus oblatos non esse baptizandos, nisi probabilis effulgeat spes catholicae eorum educationis.« Possent quidem filii haereticorum (ait Scavini) valide et licite baptizari, quia ecclesia in istos jus habet. Verum *in praxi non expedit* . . . quia nulla probabilis spes concipi potest, ut puer baptizatus possit suo tempore in vera fide instrui« (Theol. mor. III. n. 73. ed. 12.) Decisiones Romanae pro similibus casibus editae eodem fere recidunt, dum enuntiant baptizandos esse infantes, si *nulla certitudo apostasiae, nec ullum grave perversionis periculum immineat.*« In quo recte advertunt, facilius baptizari posse infantes parentum apostatarum (seu nullam confessionem profitentium) inter medios catholicos degentium, quia eorum perversio minus timenda est, *quam infantium, quorum parentes sunt protestantes.* »**Verum sine episcopi consilio non expedit, ut parochus quaestionem resolvat.**« (Scavini l. c.) Katolický kněz nemá ani *dospělého* nekatolíka, který *dubie* valide byl křtěn, sub conditione křtíti, jak rozhodla s. Inqu. 13. dubna 1878, *není-li tento ochoten státi se katolíkem.*

[3]) Ve smíšených osadách stává se, že *nekatolická matka nemanželského dítka si přává*, aby *dítko její bylo pokřtěno* a vychováváno *v náboženství katolickém.* V případě tom sepisují mnozí duchovní s nekatolickou matkou *zvláštní prohlášení na 1 K kolku*, kdež matka vlastnoručním podpisem prohlašuje, že si přeje, by dítko její po katolicku bylo pokřtěno a vychováno. Ježto praxe tato odporuje základním, interkonfessionelním státním zákonům, nebývá toto prohlášení matčino nic platno — obrátí-li se pastor na c. k. hejtmanství se stížností, musí katol. farář pastorovi zápis vydati a dítko je nekatolické. Křtí tedy v tomto případě kněz in subsidium pastoris, což zase církevně se nedovoluje. Znám jest mi i případ, kde královéhradecká konsistoř *přímo zakázala* duchovní správě křtíti nemanželské dítky nekatolických matek, ač

baptizentur, adhibitis tamen patrino vel matrina catholica. Quodsi infantes hujusmodi in proximo vel probabili mortis sint periculo, sacerdotes, si occasio se obtulerit eos baptizare absque ulla dubitatione debent.« Podobně[4]) rozhodla i jiná koncilia. Nejnověji tak učinila sv. Stolice v Uhrách při boji o matrikách. Ostatně v této věci v praxi[5]) třeba dbáti i stávajících zákonů státních.[6])

---

mám po ruce rozhodnutí inkvisiční kongregace ze dne 26. srpna 1885, dle *něhož nejen může, ale i* má *katolický farář křtíti dítky nekatolických rodičů, je-li obava, že sluhové nekatol. náboženství neplatně křtí, ať již katol. výchov pokřtěného dítka jest garantován čili nic.* (Schüch 11. vyd. 652. Pozn. 1. b.) Co tu činiti u nás, aby kněz vyhověl intencím církve a nenarazil na státní zákony? Když mi královéhradecká konsistoř zakázala křtíti nemanželské dítky nekatolických matek, bylo mi ubohých dítek líto, ježto jsem věděl, že zůstávají pohany, an pastor byl nevěrec a křtil neplatně — pouze pro forma! — a přišel jsem na následující praxi: Žádala-li nemanželského dítka nekatol. matka, bych dítko pokřtil, byl jsem tak učiniti ochoten pod podmínkou, že *podepíše prohlášení na c. k. hejtmanství s datem den před narozením dítka*, že z církve evangelicko-reform. vystupuje a ku římsko-katol. přistupuje. Dítko jsem pokřtil, neboť prohlášením matky, že stává se katoličkou, byl jsem kryt před zákonem státním a vyhověl intenci Církve. Po udělení křtu nechal jsem matce na vůli, buď vskutku aby se stala katoličkou, byla-li přesvědčena o katol. pravdě! — anebo, aby zase ohlásila na hejtmanství, že se stává evangeličkou. Stala-li se evangeličkou, což dělo se velmi zřídka, ježto obyčejně se stydívala jíti zase k pastorovi, přinutil ji pastor a státní zákon, by vzala dítko s sebou k evangelismu. V tomto případě nevydal se zápis křestní, ale dítko vedlo se v seznamu jako apostata. Proces tento je sice dlouhý, spojený s mnohým psaním, ale dítko je alespoň — *platně křtěno!* — Jak konverse nekatolíka díti se má, srov. článek: O formě přijetí konvertity do katol. církve (Rádce duch. 1901)

[4]) Kongregaci Inquis. byla předložena otázka: »Si duo conjuges Protestantes, deficiente ministro proprio, exhiberent parocho alterive sacerdoti catholico, proprium infantem baptizandum, declarantes, sese per hoc haud intelligere obstringi ad eum educandum in religione catholica, poteritne parochus eum baptizare, ut interdum in tuto ponat innocentis infantuli aeternam salutem, praescindendo ab eo, quod in futuro evenire possit, quando ad aetatem discretionis pervenerit?« k níž dána byla odpověď: »Negative, praeterquam in periculo mortis. (Rozhodnutí 26. srpna 1885. Quartalschr. 1896, 242.) Podobné rozhodnutí dáno i 19. ledna 1886. (Quartalschrift 1887, 651.) *O témže předmětu pojednává se v* »*Quartalschrift*« 1895, 651 n., kdež uvádí se celá řada bohoslovců (Ardeskin, Laymann, Babenstuber, Mazotta, La Croix, Sasserath, Taberna), z nichž někteří jsou pro (většina), někteří proti. Ač rozhodla kongregace »negative«, přece významná jsou slova *Jansenova* (Theol. moral., de baptismo, casus 89. qu. 5. n. 15.): »Licite baptizantur proles haereticorum, si id velint Superiores ecclesiastici . . . quia sunt subditi ecclesiae, at catholicus baptizans impedit, ne sacrilege baptizet haereticus, et adhibet sacros ritus; *cavendum tamen, ne laedatur pax publica;* unde raro expedit ejusmodi baptismus, praesertim si proles cum periculo perversionis sit reddenda parentibus.« Z této příčiny *nesprávně by jednal kněz* na osadě smíšené, kdyby dítky nemanželské, jichž matkou jest evangelička, křtil pouze z toho důvodu, aby dítky byly platně pokřtěny. Pisateli těchto řádků jest znám případ, že katol. farář i přes zákaz hradecké konsistoře a přes zákaz c. k. hejtmanství, kdež pastor si stěžoval, křtí nemanželské dítky evangelických matek, ač vydává se v nebezpečí státního trestu, ježto zákon státní toho zapovídá a jest neposlušen — a to v důležité věci! — svého biskupa. Dobře jest býti horlivým, ale i dobře jest býti poslušným a znáti nařízení jak církevní, tak státní!

[5]) »Quoties parochus ejusmodi infantem (nekatol. rodičů) in casu necessitatis baptizavit, *parentes monere debet de obligatione prolem educandi*

*

Pokud se týče *kmotrovství při křtu sv.*, dají se platné zákony shrnouti ve slova: *není dovoleno, aby nekatolík byl kmotrem katolickému dítku*[7]) *a rovněž není dovoleno, aby katolík byl kmotrem dítku nekatolickému.*[8]) Ježto o této věci psáno u nás již důkladně,[9]) podávám jen nejnutnější pro celek. »Co se týče otázky o přípustnosti nekatolíků k zastávání úřadu kmotrovského při křtu křtěnců katolických, dostačí poukázati jen na rituál římský (De sacram. baptismi, tit. de patrinis), římský katechismus (part. II. c. 2. qu. 28), pražskou synodu provincialní z r. 1860 (tit. IV. c. 2. p. 120) a přihlédnouti k učelu a významu úřadu kmotrovského, aby bylo zcela zřejmo, že **akatolik kmotrem při křtu křtěnce katolického nikdy býti nemůže**, a že tedy správně jednají ti, kdož hájí učení to proti některým theologům, kteří alespoň za jistých okolností a z důležitých příčin přípustnost nekatolických kmotrů při křtu katolickém stanoví a za dovolené to mají, zvláště když S. Congr. Inqu. dne 3. května 1893 zcela výslovně prohlásila, že jest lépe, aby křest sv. děcku rodičů katolických bez kmotra byl udělen, než aby haeretik za kmotra byl připuštěn, a to i tehdy, když by z nepřipuštění téhož k úřadu kmotrovskému veliká vzniknouti měla škoda.« (Čas. kat. duch. 1894 sv. IV. 238 a 1897, 130 a ročník 1901 str. 510.) Nejdůležitější dekrety kongregace o této věci jsou: Ku dotazu smyrnenského arcibiskupa: Dovoleno-li, aby *nekatolík byl kmotrem* dítku katolickému? Smí-li *katolík dítko*

---

catholicae... Porro sacerdos catholicus **semper** *parentibus significare debet, se non tamquam vicarium pastoris* acatholici, sed tamquam ministrum ecclesiae catholicae, ac proinde ritu catholico sacramentum administrare.« (Aichner d. c. 159.)

[8]) Tu hlavně platí *zákon říšský ze dne 25. května 1868* č. z ř. 49, článek 1., 2. a 3. jichž hlavní zásady jsou: Děti v manželství zrozené... následují, pokud *oba rodičové jsou téhož vyznání*, náboženství rodičů svých. Jestli manželství *smíšené*, následují synové náboženství otcova a dcery náboženství matčina. Manželé mohou smlouvou ustanoviti náboženství některým nebo všem svým dítkám buď stejné, buď rozdílné. *Děti kromě manželství zrozené následují náboženství matčina.*

[7]) *Důvody:* »tum quia *valde dedecet*, eos (acatholicos) positive cooperari in administrando sacramento, tum quia *eorum religio officio patrinorum repugnat*, quo sponsores fidei et religiosae educationis quoad eos sunt, quos ex baptismate susceperunt.« (Aichner 160.)

[8]) *Koncil pražský* dí (str. 47.): »In baptismatibus eorum (acatholicorum), etiamsi de vere baptismi administratione nullum dubium sit (dnes již pozbyla tato slova všeobecné platnosti!), non facile testes, *numquam vero patrinos agant*, cum praeter vetitam in divinis communicationem, catholici patrini officium promittere aut sperare de ejus expletione non possint.

[9]) Ant. Slavíček: »Slovo o volení nekatolíků za kmotry dítkám katolickým« (Čas. kat. duch. 1833. 596 nn.); Dr. Alois Jirák: »Kmotrovství nekatolíků při křtech katolických« (Pastýř duch. II., 717 nn.); Dr. Ant. Brychta: »Smějí-li protestanté býti kmotry při křtu dítek katol.« (Pastýř duch. 1893, 52 nn.); Dr. Josef Tumpach: »Kmotrovství katolíků při křtech nekatolických« (Čas. kat. duch. 1897. 129 nn.); »Haeretik nesmí býti kmotrem při křtu katol.« (Tamtéž 1894. 238); Dr. F. M. Schindler: »Akatholische Pathen bei katholischen Taufen« (Quartalschrift 1888. 122 nn.); Dr. Ant. Brychta: »Mohou-li dle práva spiritisté pověřeni býti kmotrovstvím při křtu dítek katol.« (Rádce duch. 1901. 425.); Týž o témže předmětu v Quartalschrift 1901. 378 nn. a j.

schismatické či kacířské při křtu držeti, udílí-li křest minister haereticus? Byla dána 7. července 1864 odpověď *záporná* ke všem otázkám a zároveň sděluje se odpověď daná apoštolskému vikáři ve Smyrně ze dne 10. května 1770 na dotaz: »An liceat catholicis baptismo protestantium et eorum concionibus interesse, necnon matrimoniis et baptismis Graecorum, in quibus per se, vel per alios, aliquando etiam officio patrini funguntur?« R. »Catholicis regulariter non licere haereticorum aut schismaticorum concionibus, baptismis et matrimoniis interesse. **Absolute autem non licere** *nec per se, nec per alios, fungi officio patrini* in baptismis, qui haereticorum filiis ab haereticis ministrantur.«[10])

Slušší ještě připomenouti: Rozhodnutí ze dne 10. května 1770 *sv. Alfons neznal* a proto domněnka jeho, již dle Laymanna, Lacroixa, Gobata, Tamburiniho uvádí (Theol. mor. VI. 176), že katolík může dítkám heretickým býti kmotrem, když »nullatenus illa actio censeri possit approbatio ritus acatholici« je bezdůvodnou, a to tím více, že schválení ritus acatholici vlastně v praxi vždycky bývá, neboť nemůže-li kacířský minister, jak se všeobecně učí, křtíti dovoleně, není též dovoleno o křest jej žádati, jak činí přece kmotr při křtu jménem dítka.[11]) Dle novějšího názoru nelze nekatolíka připustiti ke křtu katolickému ani jako svědka.[12]) Starší na př. sv. Alfons (VI. 156) nekatolíka za svědka připouští.

Při **biřmování** rozhodujícími jsou jednak slova *pražského koncila* z r. 1860: »Patrini, qui ad hujus Sacramenti (Confirmationis) administrationem advocantur, tamquam duces ac monitores descendentium in spirituale certamen tales solum admitti possunt, quibus non obstat, *quod eos a patrinorum munere in baptismo prohibeat*« (str. 125.), jednak učení Církve, že kmotrem při biřmování musí býti člověk již biřmovaný a nesmí jím býti »manifeste excommunicatus, interdictus, vel gravioribus facinoribus alligatus.« (Müller III. 190.) Z toho plyne, že *zapovídá se katolíkům,*[13]) by *nebrali si za kmotry ke sv. biřmování ani kacíře,* ani schismatiky, tím méně židy, anebo ty, kdož od katolicismu odpadli (apostaty).

---

[10]) Zvláštní případ uvádí Quartalschrift 1888 (p. 1002.) *může-li katol. porodní bába křtíti nekatolické děti* a rozhoduje, odvolávajíc se na dekret inkvisiční ze dne 19. ledna 1886 (Quartalschr. 1887 str. 651.), že smí tak učiniti pouze necessitate urgente (in articulo mortis).

[11]) Třeba připomenouti: 1. *Není dovoleno žádati* nějakých *svátostí na duchovním kacíři* nebo schismatiku, *leč* a) *křest v případě nutnosti* a není-li jiného, kdož by valide et licite křtíti mohl, b) *svátost pokání in articulo mortis,* není-li katol. kněze. 2. Totéž se nedovoluje žádati na tom, kdož je excommunicatus vitandus, leč křest a pokání in extrema necessitate, dle některých i viaticum a poslední pomazání; excommunicatus toleratus může udíleti svátosti (a tedy jest dovoleno i je žádati) »sine gravi causa«.

[12]) Tak učí na př. Skočdopole (Pastýřské bohosloví I. 337.) a j., jinak Aichner (160. pozn. 11.) a j. Pro praxi na smíšených osadách doporoučí se z *mnoha důvodů* nekatolíky *jako svědky* připustiti; jinak v krajinách katolických.

[13]) Ku dotazu: »an neohaeretici ad munus patrini in Baptismo in Confirmatione admitti possunt?«, odpovídá (Müller (II. 47.), že sv. kongregace Inquis. ze dne 17. září 1871. *pochválila* biskupy bavorské proto, že prohlásili, že takovíto kacíři *od kmotrovství při křtu a biřmování mají se vyloučiti . . .«*

Obráceně rovněž *katolíkům není dovoleno, aby při tak zvaní konfirmaci navštěvovali protestantské modlitebny,* byť i byla konfirmována jich »vlastní krev«. Zákaz tento všeobecně plyne z toho, co bylo řečeno o communicatio in sacris cum acatholicis a z nauky protestantské o konfirmaci. [14])

Mnozí z katolíků, aby ospravedlnili *přípustnost nekatolických kmotrů alespoň při biřmování,* odvolávají se na odpověď sv. Poenitentiariae ze dne 10. prosince 1860 ad 19., kdež se dí, že biskup nebo farář může dovoliti, aby *notorie censuratus* byl kmotrem při sv. biřmování, dá-li se očekávati, že z odmítnutí jeho povstala by gravia damna. Než ani toto *není správným,* ježto teprve vždy by se musilo rozhodovati, zda obávané grave damnum skutečně jím jest čili nic; u nás po pravidlu není.

K otázce apoštolského nuntia v Benátkách: *Musí katolík klaněti se* **Nejsvětější Svátosti Oltářní**, potká-li schismatického kněze, jenž ji nese k nemucnému?, odpovědělo sv. Officium dne 15. dubna 1672: v případě, že se *katolík knězi vyhnouti nemůže, může* Eucharistii *se klaněti, ale nemá Ji provázeti* a do kostela řeckého vcházeti. Tento dekret, z něhož patrno, že není dovolena katolíkovi visitatio Sanctissimi v kostele schismatickém (Quartalschrift 1892), byl obnoven dne 7. července 1864. Podobně nařizuje [15]) dekret koncilu Smyrnenského z r. 1869. Obráceně, jak myslím, rozkolníkům a *kacířům dovoleno jest* nejsvětější Svátost v katolickém kostele navštěvovati a jí se klaněti. Důvody jsou na snadě.

Křesťanská cvičení.

Křesťanská cvičení o modlitbě.

Píše **Th. C. Mat. Lhotský**, c. k. professor v Soběslavi.

CVIČENÍ PRVNÍ.

Co jest modlitba.

Všichni, přátelé, znáte toho všemohoucího Vládce, jenž neměl počátku a nebude míti konce. Znáte tu nejvyšší bytost, která z ničeho pouhým slovem učinila tento viditelný svět a jej dobrotivě zachovává a přemoudře spravuje. Víte, kdo je ten, jenž vládne hromem a bleskem, životem i smrtí. Víte, že je to *Bůh,*

[14]) Přehledně uvádí ji Dr. Jos. Burg ve svém díle: »Symbolik« a »Protestantische Geschichtslügen« II. díl.

[15]) »Si catholicus iter faciens casu incidat in sacerdotem acatholicum SS. Eucharistiae Sacramentum ad infirmos publice deferentem, declaramus, licere illi SS. Sacramentum adorare. Animadvertimus tamen hoc dumtaxat permitti occasione, qua catholicus non possit evitare delationem sacramenti; ac propterea praecipimus, ne catholicus in praefato casu sacerdotem SS. Eucharistiam deferentem prosequatur, nec ingrediatur ecclesiam acatholicorum.« (Coll. Lac. Recent. Concil. VI. 568)

ten Pán převeliký, ten Král nade všecky krále pozemské povznesený. Ano, *Bůh!* Slovo to sice krátké, ale velevýznamné! A ten Bůh dal se nám, nepatrným tvorům poznati, zjevil se nám! Zjevil se nám nejprve při stvoření světa; pak se zjevoval prvním lidem v ráji a potom i jiným lidem a vyučoval je o Sobě; později zjevoval se skrze nábožné a svaté muže, patriarchy a proroky, nejposléze pak zjevil se skrze Svého jednorozeného Syna, Ježíše Krista, a Jeho apoštoly, aby žádný, kdo v Něho věří, nezahynul, měl ale život věčný.

Nyní ovšem nezjevuje se nám Bůh tím způsobem, jako se zjevoval prvním rodičům a nábožným lidem Starého Zákona, neobcuje s námi, jako s nimi obcoval; nicméně přece jest nám vždy na blízku, tak že se můžeme k Němu kdykoli utíkati, s Ním kdykoli rozmlouvati a u Něho ve všeliké nouzi a potřebě pomoci hledati, a to *modlitbou*.

Modlitba sbližuje nás s Bohem Poněvadž nad sblížení se s Bohem nic není přednějšího a užitečnějšího pro člověka, a poněvadž modlitbou sblížení to se uskutečňuje, předsevzal jsem si v nedělních odpoledních schůzích našich rozhovořiti se s vámi, drazí přátelé, právě *o modlitbě* a uvésti vám při tom znova na pamět vše, čemu jste se o modlitbě ve škole učili, a co nám katechismus o ní předkládá, abyste obnovením nauky o modlitbě v myslích svých tím více k ní přilnuli a ji pak co nejpilněji a co nejsvědomitěji vykonávali. Dnes učiním počátek tím, že pohovořím s vámi o tom, »*co jest modlitba.*«

Žádám vás, přátelé, byste se hojně súčastňovali těchto našich odpoledních cvičení. Budu s vámi probírati *soustavně* učení našeho svatého náboženství, jak nám je katechismus předkládá, tak že během času obeznámím vás s nejhlavnějšími pravdami naší svaté víry. Nikdo se neboj, že snad zde budeš považován za školáka a že budeš dělati zkoušku z náboženství. Hlavním účelem mým při těchto cvičeních jest obnoviti znalost pravd náboženských v mysli vaší — *jak* se to díti bude, uvidíte a přesvědčíte se, že nic školáckého zde nebude. Nuže, ve jménu Páně!

Slíbil jsem vám, rozhovořiti se s vámi o modlitbě? Co pak jest modlitba? Snad dovede nám někdo z vás pověděti, co katechismus o tom praví? (Zde možno obrátiti se na někoho nedávno ze školy vyšlého. aby pověděl, co jest modlitba. Pro ponejprv, kdyby se snad nikdo neměl k odpovědi, pověz sám)

Odpověď: *Modlitba jest nábožné pozdvižení mysli k Bohu.*

Slyšeli jsme tu, že modlitba jest nábožné pozdvižení mysli k Bohu. Rozumíte, přátelé, důkladně každému tomu slovu? Vysvětlím vám je.

Co máme při modlitbě pozdvihnouti k Bohu? (Mysl.) Co pak rozumíte slovem »mysl«? Slovem tím rozumíme celou naši duši, a ne jen snad myšlení, vzpomínání. Objasním vám to příkladem: Jeden zvedený hoch musil odejíti z domova od rodičů a odebrati se do vzdálené krajiny. V cizině stýskalo se mu velice po rodičích; jeho myšlénky bývaly často k nim obráceny, ba často nic jiného neměl na mysli, než rodiče. Vzpomínal si, jak byli naň

vždy dobrotivi a laskavi, a tím myšlením *rozradovalo* se jeho srdce. Přál si, aby v té chvíli byli u něho, aby jim mohl *poděkovati* za vše, co dobrého mu kdy prokázali, a zároveň jim říci, čeho se mu nedostává, a *prositi* jich, by mu v potřebách jeho pomohli. Při tom si též vzpomněl, jak často byl jich neposlušen, k nim neuctivý, i přál si, aby je mohl *odprositi* a říci jim, jak velice toho lituje, že je kdy rozhněval.

Hoch ten obracel často své myšlení k rodičům. Ale nejen to; on při vzpomínce na rodiče cítil *radost*, neboť ho těšilo, že má tak hodné rodiče. V jeho srdci se ozývala *touha*, *žádost*, aby mohl rodičům poděkovati a jim své potřeby přednésti, ale i *zármutek*, že je často hněval. Tak tedy nejen myšlení, ale i radost a zármutek v srdci, touha a žádost toho hocha, *všecko* bylo obráceno k rodičům, neboli byla k nim obrácena celá jeho duše, *celá mysl*.

Co tedy rozumíme slovem »mysl«? (Celou duši) A jako ten zvedený hoch v cizině obracel *celou* duši neboli mysl k svým rodičům, tak máme i my obraceti při modlitbě celou duši, celou mysl k Pánu Bohu, svému nejlaskavějšímu Otci. Nestačí jen na Něho mysliti, o Něm uvažovati a pod., nýbrž třeba všecky mohutnosti duše, totiž rozum, vůli, paměť, radost, touhu, zármutek, lítost k Němu obraceti. Činíme-li tak, říkáme, že k Němu obracíme celou duši neboli krátce »*mysl*«. — Poněvadž však Bůh přebývá zvláště v nebesích, neříkáme, že k němu mysl obracíme, nýbrž že ji k Němu *pozdvihujeme*.

To pozdvižení mysli k Bohu, jenž jest náš nejvyšší Pán a nejvyšší dobrodinec, má se díti beze vší roztržitosti, nemáme při tom dáti místa ničemu jinému, nýbrž mysl naše má se obírati *jen* Bohem. Děje-li se tak, jest pozdvižení mysli naší k Bohu *nábožné*, a jen tehdy zasluhuje názvu *modlitba*.

Proto si pamatujte, přátelé, že modlitba jest *nábožné* pozdvižení *mysli* k Bohu. Co rozumíme slovem »mysl«? — Proč říkáme, že při modlitbě »pozdvihujeme« mysl k Bohu? — Kdy jest naše pozdvižení mysli k Bohu »nábožné«?

Co jest modlitba? — Někdy nazývá se modlitba též »*rozmluvou s Bohem.*« Proč? Protože člověk své nábožné myšlénky, žádosti a city klade obyčejně ve slova, byť jich někdy ani nevyslovoval; rozmlouvá tedy s Bohem. Někteří svatí Otcové nazývají modlitbu »*dýcháním duše a životem jejím*«; jako totiž dýchání těla vydává svědectví o životě tělesném, tak vyslovování modlitby k Bohu vydává svědectví o životě duchovním.

Co odnesete si z dnešního cvičení domů? (Vědomí: »co jest modlitba«.) Pamatujte si to! Při modlitbě musíte pozdvihnouti k Bohu celou mysl, celou duši a musíte tak učiniti nábožně. — Kdybyste tak činili roztržitě, nebyla by to modlitba! O tom ještě více později uslyšíte. Budoucí neděli rozhovoříme se o tom, z kterých příčin se modlíme. Doufám, že se tu zase všickni uvidíme, ano že s sebou ještě některé jiné přivedete. A nyní na konec pozdvihněme nábožně mysl svou k Bohu a pomodleme se: »Otče náš . . .« »Zdrávas . . .« (Pokračování.)

LISTY VĚDECKÉ.

O přepodstatnění.

Píše Dr. **Richard Špaček.**

(Pokračování.)

II.

1. Přítomnost Ježíše Krista ve Svátosti oltářní nutně následuje z přepodstatnění; Kristus Pán by nemohl býti v této Svátosti přítomen, kdyby se neproměnily chléb a víno v tělo a krev Jeho. Když tedy jest jedna pravda článkem víry, tu i druhá za takový považována býti musí; jsou pak obě ve zjevení Božím obsaženy a stejným způsobem, ano těmitéž slovy vyjádřeny. Zjevení Boží totiž hlásá, že se Kristus Pán stává v této Svátosti přítomným zázračnou proměnou chleba a vína v tělo a krev Páně; takže po proměně není ve Svátosti této ani podstaty chleba ani podstaty vína zároveň s tělem a krví Páně, poněvadž se chléb a víno proměnily, tudíž v něco jiného přešly a tím, čím dříve byly, býti přestaly.

Zázračná proměna tato se od prvopočátku *ze slov Páně konsekračních* odvozovala. Sv. Otcové se vždy, kdykoliv onu proměnu dokazují, na slova konsekrační jakožto na hlavní pramen odvolávají anebo ze slov těchto, jež napřed uvádějí přepodstatnění, jako důsledek uvádějí.

Ve slovech konsekračních jest ona zázračná moc a síla, jíž se ona proměna děje. In sacramentis, dí sv. Tomáš, hoc efficitur, quod significatur (Summa 3, q. 78 a. 5). Zajisté tedy i slova konsekrační, kteráž jsou Svátosti oltářní formou »sua significatione efficiunt conversionem panis in corpus Christi.« S. Tomáš tamtéž. Byla proto tato slova povždy základem a důvodem pro víru o přepodstatnění, jak ji Církev vyznávala a na sněmě Tridentském prohlásila: »Poněvadž Kristus pravil, že to, co pod způsobou chleba obětoval a podával, jest v pravdě tělo Jeho — *proto* byla Církev ode dávna toho přesvědčení, a sněm znova je vyslovuje, že slovy konsekračními nad chlebem a vínem vyslovenými celá podstata chleba v podstatu těla Pána našeho Ježíše Krista a celá

podstata vína v podstatu krve Jeho proměněna bývá.« Trid. conc. sess. 13. cap. 4.

Tělo Páně se nemůže přece státi jinak přítomno v této Svátosti než mocí oněch slov, která Ježíš Kristus k tomu určil, a to toliko takým způsobem, jaký ona slova vyjadřují.

Slova však ona významem svým požadují proměnu podstaty chleba a vína, takže tato proměna jediným možným způsobem, kterým přítomnost Páně v této Svátosti nastává. Ze slov konsekračních dá se přepodstatnění zcela přesně dokázati. I nebylo správným, když tvrdili někteří bohoslovci katoličtí, že slova Páně konsekrační sama o sobě nade vši pochybnost nedokazují, že se přepodstatnění děje, poněvadž i jiný smysl připouštějí; že však nade vši pochybnost takový význam těchto slov Církev dokazuje podáním svým, kteráž se u výkladu Písem svatých klamati nemůže. Scotus, Durandus, Petrus Alliacensis.

Slova konsekrační nepraví toliko zcela zřejmě, že jsou v této Svátosti přítomny tělo a krev Páně, nýbrž i že se přítomny staly, když se byla podstata chleba v podstatu těla a podstata vína v podstatu krve Kristovy proměnila, takže nic z podstaty chleba a vína v této Svátosti nezbylo. Obě tyto pravdy jsou tak těsně spolu souvisly, že se buď jako jedině správny a skutečny zároveň s Církví katolickou vyznávají anebo se obě popírají, jak to Kalvín a Zwingli učinili, jimž jest večeře Páně pouze znamením, kteří pouze obrazný výklad podávají; výklad Lutherův, že chléb zároveň s tělem Páně trvá, jest nedůsledný a polovičatý. Dle nich zůstává chléb chlebem, ovšem že na tělo Páně upomíná, anebo jakous mocí a silou těla Páně jest obdařen.

2. Uvažuje-li se pravý a úplný význam slov, tu Kristus Pán vzal do rukou Svých chléb a poukazuje na to, co v rukou držel, řekl: »Totoť jest tělo mé.« Zájmeno »toto« ukazovací obrací pozornost posluchačův na něco přítomného a smysly poznatelného, tedy chleba, jak se tento ve způsobách viditelných smyslům našim jeví. Způsoby či případky totiž (accidentia) zprostředkují, že podstata o sobě neviditelná, skrze ony poznána býti může. Poznačuje tedy ono zájmeno podstatu, kteráž jest stejnoroda se způsobami; dokud jest ona podstata pod těmito přítomna, nemůže zájmeno označovati podstatu jinou se způsobami různorodými, kteráž by pod oněmi způsobami též přítomna byla, a stejnorodá podstata zároveň trvala. Až teprve podstata stejnorodá přestane a jiná různorodá pod těmi způsobami nastane, tenkráte označovati může ono zájmeno podstatu jinou. Když se tedy ve větě »totoť jest tělo mé« o zájmeně »totoť« vyslovuje výrokem podstata jiná, od vlastní podstaty, se způsobami stejnorodé, různá: tu věta ona může jedině znamenati, že co se výrokem vyslovuje, skutečně již nastalo a přítomno jest a podstata stejnorodá přestala; tudíž, že pod způsobou chleba tělo Páně přítomno a podstata chleba již přestala. Poněvadž podstata chleba jako se způsobami stejnorodá pod těmiž skryta býti může a dokovad pod těmito trvá jedině a pouze, takže každá jiná podstata vyloučena jest, zájmenem

»totoť« označena býti může, tu by se větou »totoť jest tělo mé,« kdyby výrok »tělo mé« podstatu chleba nevylučoval, tvrdilo, že tato pod způsobou chleba obsažená podstata chleba jest tělo mé. Tělo a chléb jsou přece dvě věci zcela různé a nemůže se přece říci, že chléb jest tělem Páně; to pak by pravdivo bylo, kdyby i po zázračné proměně s podstatou těla Páně i s podstata chleba trvala.

Mají-li tedy ona slova býti pravdiva, třeba by to, co proslovují, i uskutečnila a způsobila t. j., aby nebyl více pod způsobou chleba již chléb, nýbrž tělo Páně. Toto však se jen tenkráte státi může, když slova konsekrační proměnu onu provedla, anebo chléb tělem Kristovým učinila, anebo v tělo Kristovo proměnila.

Jest tedy slovy Páně »totoť jest tělo mé« jednak kladně vyjádřeno: »toto, co se skrývá pod způsobou touto,« jest tělo mé; jednak záporně »toto, co se skrývá pod touto způsobou,« není již chléb. Slova Páně jako pravdiva i vždy to uskutečňují, co vyslovují. Když vyslovují, že pod touto způsobou tělo Páně jest přítomno, popírají, že by tam chléb ještě dále trval a proto i způsobují přítomnost těla Páně, pod způsobou chleba a konec podstaty chleba, ovšem i vyžadují, by podstata chleba za tím účelem přestala, aby pod způsobou chleba tělo Páně nastati mohlo. V tom pak právě proměna celé podstaty chleba v celou podstatu těla Páně čili přepodstatnění záleží. Slovy Krista Pána se označují i se uskutečňují netoliko přítomnost těla Kristova, nýbrž i konec podstaty chleba a to proměnou podstaty chleba v tělo Kristovo.

3. Proti těmto vývodům se však namítá, že se často ukazuje na peněženku se slovy: toto jsou peníze, neb na láhev s vínem se slovy: toto jest víno. V takových případech však každý dobře ví, že jsou tyto věci zmíněné i jiné podobné schránkami pro jiné předměty anebo nádržkami (pro tekutiny) a že již útvarem svým zevnějším s dostatek naznačují, co asi obsahují. Zájmeno »toto« lze v takých případech vztahovati jak na věc či předmět obsažený nebo uschovaný, jakož i na schránku neb nádržku. Chléb však není ani od přírody ani ustanovením nějakým schránkou těla, jelikož chléb se nehodí k tomu, aby neviditelné tělo Páně obsahoval a jako přítomné oznamoval. Nemůže se přece o jablku, do něhož vložen zlatý peníz, říci: toto jest zlato; nýbrž třeba říci: v tomto (jablku jest zlato). Mělo-li by se o jablku se zlatým penízem uvnitř právem říci: toto jest zlato, nutno, aby podstata jablka zázračným způsobem přestala a podstata zlata nastala.

4. Ze slov Páně konsekračních tedy plyne, že Kristus Pán, ar. chléb v rukou maje, řekl: »Totoť jest tělo mé,« netoliko zcela jasně vyřkl, že, co pod způsobou chleba viditelnou podával, jest tělem Jeho, nýbrž i že to není již chléb. Výrok Páně »totoť (co pod způsobou chleba se podává) jest tělo mé« zároveň popírá, že by tam chléb byl přítomen, ježto dokud pod způsobou chleba podstata chleba trvá, lze pouze říci: toto jest chléb a ve chlebě jest tělo mé, než nikdy. »Totoť jest tělo mé.«

Vývody tyto vyplývají ostatně ze prohlášení sněmu Tridentského, kterýžto ze slov, jimiž Kristus Pán Svátost ustanovil, přepodstatnění dovozoval (sess. 13, cap. 4.) slovy: Poněvadž Vykupitel náš nazval v pravdě tělem Svým, co pod způsobou chleba obětoval, proto byla Církev povždy přesvědčena, že se děje proměna celé podstaty chleba v podstatu těla Páně. Plyne tudíž ze slov Páně ustanovovacích: Kristus Pán na chléb, jenž v rukou držel, poukazuje, řekl: »Totoť jest tělo mé;« když tedy tvrdil, že toto jest tělo Jeho, zároveň vyřkl, že není již chlebem, a poněvadž slova Jeho jsou nade vši pochybnost pravdiva, i oboje uskutečňují, aby toto bylo tělem Jeho i aby již tímže úkonem nebylo chleba. Franzelin de Eucharistia str. 242. Romae et Taurini 1868.

Přepodstatnění jako přirozený důsledek slov konsekračních přiznávají i nepředpojatí a poctiví spisovatelé protestantští — Herzog (v Realencyclopaedie für protest. Theol. ed. 2. t. I. pag. 39) přiznává zcela upřímně: Luther a přívrženci jeho mezi bohoslovci zcela správně nahlíželi, že kdo se doslovného smyslu (slov konsekračních) přidržuje, přímo ke katolické nauce dospívá. Vězíť věru ve výkladu doslovném veškera kat. theorie i praxe na Svátost oltářní se vztahující a to netoliko proměňování darů obětních, nýbrž i klanění se hostii a odepírání kalicha, nýbrž i smírná oběť mše, kteráž se dle přesného smyslu slovného při večeři konala . . . Tak jen s dvojí možností počítati můžeme buď: pouze a přesně doslovný smysl, nebo pouze přenesený, anebo obrazný — buď katolický až k Bohu v ciboriu (in pyxide) a ke mši anebo reformovaný.

Právní přítel a rádce.

Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva.

Pořádá Dr. **Antonín Brychta.**

Náboženské vyznání dětí rodičů bezkonfessních.

V příčině této třeba rozeznávati, zdaž stali se rodiče bez vyznání **před** narozením aneb teprv **po** narození svých dětí. I. V ohledě prvém vynesl správní soud dva *nestejné* a sobě zcela *odporující* nálezy. Maje zření k *naprosté* a *bezvýjimečné*, § 139. zákona občanského stanovené zásadě,

1. že jsou rodiče *vůbec povinni* o *náboženské vychování a vyučování svých dětí pečovati*, s kterou zásadou i článek 1. a 3. interkonfessního zákona ze dne 25. května 1868 (ř. z. č. 49), jakož i §§ 1., 3., 17. a 20. zákona ze dne 14. května 1869 (ř. z. č. 62) souhlasí, důsledně

2. že *musí každé dítě k jistému náboženskému vyznaní přináležeti* a proto *beze všeho vyznání či bezkonfessní zůstati nemůže*, rozhodl správní soud dne 26. dubna 1877 č. 422, že *nesmí* dítě bezkonfessních rodičů, které se narodilo po jejich odpadnutí, *zů-*

stati bez náboženského vyznání, nýbrž že *má se k jistému vyznání přidržovati*. Podobně rozhodl správní soud dne 27. září 1879 č. 568., že *nejsou rodiče*, k jistému vyznání náležející, *oprávněni nechati dítě bez vyznání*. [1]) Rovněž uznalo ministerstvo kultu a vyučování dne 4. listopadu 1882 č. 18 372, že děti rodičů bezkonfessních *nesmějí zůstati bez náboženského vychovaní a vyučování*. [2])

Později však změnil správní soud své právní stanovisko a rozhodl ve smyslu *zcela opačném*, že totiž *nemají* se děti bezkonfessních rodičů *přidržovati k jistému náboženskému vyznání*, když se narodily *po* odpadnutí svých rodičů, důsledně že mají *zůstati bez vyznání*. Nález tento odůvodnil správní soud následovně:

1. Dle ustanovení interkonfessního zákona [3]) *rozhoduje* o náboženském vyznání manželských dětí ono *vyznání*, k němuž *oba rodiče nebo aspoň jeden* přináležejí, z čeho vysvítá:

2. že dle úmyslu zákonodárce *řídí se* náboženské *vyznání dětí dle vyznání jejich rodičů*, že tudíž *nemůže jim býti žádné jiné vyznání ustanoveno, než ku kterému se hlásí rodiče*; z této zásady

3. plyne, že třeba dle úmyslu zákonodárce *i ony případy rozhodovati, pro něž zákon výslovné ustanovení neobsahuje*, tedy i náboženské vyznání dětí, jichž rodiče v době jejich narození k žádnému zákonem uznanému vyznání nepřináležejí, [4]) z čeho dále jde, že, jsou-li rodiče, když se jim dítě narodilo, *bez vyznání, zůstane i toto bez vyznání*, [5]) ježto nedostává se v takovém případě základu, o který by se konfessnost dítěte opírati mohla.

Správní soud dne 22. dubna 1882 č. 848. [6])

---

[1]) Rozhodnutí toto je bohužel smutným dokladem náboženské netečnosti a převrácenosti naší doby, ježto dokazuje hroznou náboženskou skleslost oněch rodičů, kteří, ač sami *nebyli* bez vyznání, *proti všem zákonům o náboženské výchově dětí*, dle tohoto rozhodnutí správního soudu odvážili se i toho, že *nechtěli své děti ani ve svém aniž v kterémkoli jiném vyznání* vychovávati! Děti měly býti dle vůle vlastních rodičů — pohany a bezbožci. Může býti větší zvrhlosti a převrácenosti?! Jak asi vypadá to s náboženským vychováním takových ubohých dětí — ve skutečnosti, když je vlastní rodiče hned na počátku jejich života v ohledu náboženském zradili a proti všemu právu a citu lidskosti tak ukrutně — zahladiti chtěli?!

[2]) Srov. výše str. 365 n.

[3]) Srov. §§. 1., 2. a 3. svrchu cit. interkonfessního zákona.

[4]) Rčení to jest *contradictio in adjecto*, neb jako nelze tmu jmenovati světlem a zimu teplem, podobně nelze *náboženský nihilismus* či *bezvyznání* nazvati náboženským *vyznáním*. Neb kde se odhazuje všecko náboženské vyznání, tam zůstává jen náboženská *prázdnota*, pouhé náboženské *nic*.

[5]) Netřeba připomínati, že v takovém politování hodném případě zůstane dítě *nepokřtěno* a všecko namáhání duchovního správce, aby se dítě ke křtu přineslo, zůstane marným, čemu i toto rozhodnutí správního soudu nasvědčuje. — Chtějí-li *bezkonfessní* rodiče, aby dítě hned po jeho narození nebo později bylo *pokřtěno, není tomu nic na závadu*, toliko má o křesťanské pěstouny dítěte býti postaráno a dlužno mimo to šetřiti všeho, čeho zákon a pastýřská opatrnost šetřiti káže. Srov. naše pojednání: »Mohou-li děti bezkonfessních rodičů s jejich svolením kdykoliv býti pokřtěny, v »*Pastýři Duchovním*« svého času uveřejněné, kde byl tento zajímavý případ, jak sluší, vyložen a úředními daty objasněn.

[6]) Jakkoli toto *opačné* rozhodnutí dle právní theorie může býti správné, zamlouvá se rozhodnutí prvější, dle něhož má *každé dítě* míti nějaké nábo-

II. V ohledu druhém, když stali se rodiče dítěte *po* jeho narození bezkonfessními, nemohou mu svou bezkonfessnost vnutiti, po případě jiné náboženské vyznání ustanoviti, než které mu po zákoně přísluší, dle něhož:

1. následují děti v manželství zrozené, jsou-li oba rodičové téhož vyznání, náboženství svých rodičů, aneb, je-li manželství smíšené, synové náboženství otcova, dcery pak náboženství matčina (§ 1. cit. interkonfess. zákona), jak tomu bylo a *státi se mělo dříve, než prohlásili se rodiče za bezkonfessní,* z čeho

2. plyne, že o náboženském vyznání dítěte rozhoduje v takovém případě po rozumu zákona *doba jeho narození a* **ne doba**, *kdy jeho rodiče stali se bezkonfessními.*

Správní soud dne 18. dubna 1884.

* * *

Podobný nález učinil správní soud v následujícím případě. Jistí rodičové v obci N. *nedali* své dítě pokřtiti, předstírajíce, že jsou bez vyznání, jakkoli matka dítěte tehdy, když se dítě narodilo, své *odpadnutí od Církve ještě* u příslušného úřadu *neohlásila*. Dítě zůstalo nepokřtěno. Když dorostlo a mělo býti přijato do školy, vyšla věc na jevo, an nemohl jeho křestní list býti předložen. Po mnohých průtazích dostala se věc tato až ku správnímu soudu, aby rozhodl, zdali má dítě za daných poměrů *býti pokřtěno čili nic.* Soud tento učinil nález, že dítě *má býti pokřtěno, ježto* **mělo se tak státi** *již po jeho narození,* kdy matka jeho formálně od Církve *ještě neodpadla,* důsledně *oba rodičové ještě bezkonfessními nebyli* a *nelze tudíž tvrditi, aniž* je zákonem interkonfessním (§ 1.) *odůvodněno,* že má dítě zůstati *bez vyznání* a beze křtu, poněvadž se *nenarodilo* z rodičů bezkonfessních. [7])

Správní soud dne 14. března 1900.

* * *

Podobné rozhodnutí stalo se v následujícím analogickém případě. Stav se bezkonfessním, vešel jistý muž v občanský sňatek s osobou vyznání židovského. Zrozený z tohoto manželství syn následoval dle cit. interkonfessního zákona vyznání své matky.

ženské *vyznání,* daleko více, jednak z důvodů v rozhodnutí onom uvedených, jež i ministerstvo kultu a vyučování, jak připomenuto, za své přijalo, jednak i proto, že rozhodnutí druhé opírá se o pouhou z právnických podkladů a závěrek plynoucí *pravděpodobnost* a *samo připouští,* že interkonfessní zákon o tomto případě *přímého ustanovení neobsahuje,* z čeho plyne, že tu zastupuje pouhá právní *analogie* a *probabilnost* místo positivních právních důvodů. Kromě toho nesmí se přehlédnouti, že se tu otvírá *zvůli* a *převrácenosti* lidské *brána do kořán* a náboženskému *nihilismu* ponechává se úplně *volné pole.*

[7]) K rozhodnutí tomu třeba míti v duchovní správě bedlivého zřetele, by se zachránilo, čeho zachrániti lze, a mnohé dítě nezůstalo beze křtu (a neoctlo se v nebezpečí věčné zkázy), jež dle zákona a dle tohoto rozhodnutí mělo býti pokřtěno, ježto tehdy, když se narodilo, **oba** *rodiče* bez náboženského vyznání *ještě nebyli;* nýbrž pouze strana *jedna.* Že později i strana druhá od Církve odpadla, nerozhoduje. Srov. výnos min. kultu ze dne 2. července 1876 č. 8735 na str. 366 uvedený.

Než dosáhl šestý rok svého věku, zemřela matka, otec pak *vrátil se* po nějakém čase *do Církve* katolické, aniž by se o pokřtění svého syna byl postaral. Když dítě přijato bylo do školy, nezůstala věc více tajnou, až konečně bylo pokřtěno ve 12. roce věku svého, poněvadž, jak příslušná stolice rozhodla, *bylo tím vykonáno jen to*, **co se mělo vykonati** již před šestým rokem tohoto dítěte.

Týž správní soud.

Proroctví o papežích.

Píše JUDr. **Jan Sojka.**

Často slýcháme a čítáme o proroctví jistého Malachiáše, biskupa irského, jenž v pověsti světce žil a umřel. Narodil se r. 1094 v Irsku u Armaghu ze šlechtické rodiny, bydlil nějaký čas na poušti s poustevníkem Imarem, v 25. roce byl vysvěcen na kněžství, stal se představeným kláštera Baugorského a v třicátém roce byl již biskupem v Conerethu. Vystavěl klášter v Ibsachu, kde rád dlíval i jako metropolita irský. Vzdal se hodnosti biskupské a odebral se do Říma, by vymohl potvrzení zřízení biskupství dunského, jehož správu převzal, byv jmenován apoštolským legátem pro celé Irsko. Zemřel na cestě k papeži Eugenovi, od něhož chtěl vymoci dvě pallia. Roznemohl se v Clairvauxu ve věku 54 let a pochován byl 3. listopadu 1148. Za svatého byl vyhlášen r. 1189 Klimentem III.

Vydal spis nadepsaný: »proroctví Malachiášovo«, jenž dosud od mnohých jako authentické proroctví se čte, a to ne bez důvodu; právě v nynější době jest jeho proroctví o nynějším papeži dosti trefně sestaveno. Proroctví jedná o 112 papežích, jichž jména uvádí *symbolicky* a sice od r. 1143 až do konce světa; mezi těmi jest nynější papež 102. a má míti ještě jen 10 nástupců. Nebudeme zde uváděti všech 112 papežů symbolicky Malachiášem naznačených, zůstaneme státi při nynějším Lvu XIII., jenž uveden jest Malachiášem pod symbolem »lumen de coelo«. Tím »lumen« myslí osvíceného učitele a slovem coelum Církev čili království nebeské na zemi. Může prý to znamenati také původ Pecci-ho, jehož rodina má v erbu světlou vlasatici. Po Lvu XIII. přijde prý »*ignis ardens*« plápolající oheň, což má znamenati horlivost ohnivou jeho nástupce pro vše, co se týče cti a slávy Boží. Neb prý se Bůh zjeví v ohni, jako kdysi Mojžíšovi v hořícím keři. Dokud byl živ kardinál Zigliara, mělo se za to, že on bude nástupcem Lva XIII., protože má v erbu rodinném hořící oheň. Než po jeho smrti jmenován byl brzo kardinálem Svampa, který jsa šlechticem má v rodinném znaku také hořící oheň. Kardinál Svampa byl před tím arcibiskupem bolognským; i jeho jméno poukazuje na oheň: Svampa = hasič, svampare = hasiti.

Třetí symbolický papež slove *religio depopulata*. Spuštěnost řádu se tím naznačuje. Dle Malachiáše však se tím rozumí proti-

papež světskou mocí stolci Petrovu vnucený, za něhož kázeň řádů (klášterů) a církve vůbec poklesnouti má. Kdo tím míněn, není blíže naznačeno.

Čtvrtý je »*fides intrepida*« neohrožená víra. Znamená tedy statečného obhájce víry a Církve bez bližších údajů.

Pastor angelicus — andělský papež — jenž žíti bude v pověsti světce a obnoví stálý mír mezi mocí světskou a Církví.

Pastor et *nauta* — pastýř a plavec, dle Malachiáše proto tak zvaný, že svůj zřetel obrací k zámořským zemím a k činnosti missionářské a obrátiti má všechny pohany na víru Kristovu.

Flos florum — květ květů, protože prý Církev za panování tohoto papeže dostoupí netušeného rozkvětu v každém ohledu, zvláště co se týče bohumilého ctnostného života a konání skutků bohumilých.

De mediate lunae — z půl měsíce. Za tohoto papeže má se naroditi antikrist; protikřesťanský proud a duch začne se po celém světě šířiti a rozpínati.

De labore solis — tím se míní zatmění slunce; Kristus a Jeho učení zastíněn má býti za tohoto papeže bludy a sektářstvím, z čehož vznikn u rozbroje vnitřní a zevnější pronásledování Církve, což bude počátkem činnosti antikristovy.

Gloria olivae — sláva olivového stromu. Za tohoto papeže přijdou na svět proroci Henoch a Eliáš, zvaní olivami v knize Zjevení (11, 4.) by přispěli utlačované Církvi ku pomoci a vrátili úctu a čest olivě, kterou se míní Kristus. Pronásledování Církve bude však nabývati rozměrů stále větších, jak o nich Kristus se zmiňuje (viz evangelium na poslední neděli po Sv. Duchu) a tu v největším soužení a zmatcích dosedne na trůn papežský Petr II. římský, jenž pásti bude ovce v strastech a hoři, a věčné město Řím se zboří a Soudce nejvysší se zjeví v oblacích nebeských a andělé budou volati lidi z hrobů k soudu poslednímu.

Co se tkne jednotlivých proroctví Malachiášových, dlužno podotknouti toto: symbolická jména či názvy jednotlivých papežů vztahují se v 72 případech buď na rodiště, vlast, stav, dřívější hodnost, rodinný znak neb na rodové jméno toho kterého papeže. Ostatní názvy symbolické nemají významu, dle kterého by se dalo na nějakou případnost souvisící s tím kterým papežem souditi.

Jest s podivením, že současní spisovatelé katoličtí, zvláště sv. Bernard, opat clairvauxský, jenž sepsal životopis sv. Malachiáše, o těchto proroctvích úplně *mlčí*. I krajané a známí Malachiášovi nezmiňují se ani slovem o proroctvích papežův, a to jednoduše proto, že jim o nich nebylo ničeho známo.

První, kdo vydal tiskem tato proroctví, byl benediktin Arnold Viom r. 1595, který je převzal do svého díla: lignum vitae a podotýká pouze, že prý pocházejí od Malachiáše a že prý našel jich výklad u Alfonsa Ciaconia. Sám Viom však nevěří proroctvím těm, že by skutečně byla sepsána Malachiášem — nýbrž uvádí to pouze jako pověst a domněnku, jelikož *prý* se mnozí tak

domnívají, že je sepsal Malachiáš (scripsisse fertur). Na jinou osobnost však jako na autora těchto proroctví se nikde nepoukazuje.

Vrstevník Viomův Possevin S. J. vypočítává všechna díla sepsána Malachiášem, proroctví zmíněná však tu v seznamu nenejsou, byla mu neznáma a neuvádí jich.

Všichni církevní spisovatelé zabývali se záhy studiem proroctví těch, která se objevila na povrchu veřejnosti jako proroctví Malachiášova a kritický rozbor a posudek všech těcho spisovatelů zní pro ona proroctví — nepříznivě. Mužové svatí a učení nazývají je věcí bludnou, pověrčivou, klamnou a — nesmyslnou.

Menestrier (r. 1689) myslí, že proroctví ta sepsal a dal vytisknouti biskup Simoncelli z Orvieta, aby mohl býti zvolen po Urbanu VII. († 27. září 1590) papežem; nástupce Urbana jest totiž v proroctvích těch označen symbolem: »ex antiquitate urbis« = ze starého města, čemuž prý odpovídá jméno »Orvieto« = urbs vetus. Po Urbanu totiž protahovala se dlouho volba papežova, jelikož se byly mezi kardinály utvořily tři strany. Gregoriánská se Sfortiou, Sixtinská s Montaltem a Piiská s Alexandrinem v čele. Světská vláda se začala do rozmíšek těch míchati, než kardinálové vidouce nebezpečí z roztržky té plynoucí, zvolili pak Sfondratiho, jenž přijal jméno Řehoř XIV. r. 1590.

I má se za to, že si některý kardinál neb někdo jiný udělal vtip a sestavil řadu papežů pod symbolickou řadou až — do konce světa; aby si vtipu svému dodal jakési věrohodnosti, předeslal řadu minulých papežů až k Coelestinu II. r. 1143, opatřiv každého papeže názvem buď dle jeho rodu, erb neb pod. a podepsal »proroctví« to Malachiášem, který v pověsti světce žil a umřel.

Náhledu toho jsou přední katoličtí spisovatelé tvrdíce, že »proroctví« ta povstala kolem r. 1590, tak Tencel, Crüger, Andreä«, Aemilián Petráš (series chronologica summorum Pontificum, Praha 1775, na str. 124.) píše o papeži Celestinu: s tímto papežem počíná ono prolhané a podvržené, Malachiáše zcela a zcela nehodné proroctví o posloupnosti papežů na římském stolci.«

Ne příznivěji zní svědectví francouzského Minority Carriéra, Cisterciáka španělského: Angela Maurinquera, Jesuity Papebrocha a j.

Na obranu proroctví těch vystoupili také mnozí mužové jako: Moreri, Heidegger, Cave, O'Kelly, dr. Ginzel. Ti všichni je berou ze spisu Viomova: lignum vitae.

Než, pokus ten, obhájiti věrohodnost proroctví těch, nemůže se již proto zdařiti, patříme-li *k řeči, účelu* a *vyplnění* proroctví těch.

Řeč jejich jest *vážná* a *přímá*. Tvoření však symbolických názvů jeví se býti jen hříčkou, nikoli však duchem prorockým, trháním pravých jmen a tvořením nových »symbolů«.

Tak na př. u papeže Honoria III. (1216) jest symbol: canonicus de latere: Honorius vstoupil do kláštera lateránského a stal se tam řeholním kanovníkem; symbolický název proroctví měl jej označiti tedy: canonicus de Laterani a ne de latere.

Symbol 30: Picus inter escas při Mikuláši IV. r. 1288. Narozen byl v Ascoli v kraji Picenském a zván byl Picenus Asculanus — autor »proroctví« z toho udělal »picus inter escas.«

Symbol 41: novus de virgine forti (Řehoř XI.). Otec tohoto papeže jmenoval se hrabě Belfort a Řehoř XI. byl dříve kardinálem při kostele S. Virginis M. novae, tedy: Belfort de nova Virgine, kdežto autor proroctví z něho udělal »novus de virgine f rti« atd. Jakkoliv tedy věty jsou psány tónem vážným a přímým, jsou dělané tituly prací umělou, hříčkou, která se zakrývá a zahaluje do vážných slov, aby tím více vzbudila přesvědčení u neznalých věcí, že proroctví ona jsou vskutku emanací nadpřirozeného osvícení čili dílem Ducha Sv. kdyby řeč nebyla vážnou, tedy by nikoho neupoutala a nezarazila, jako se zde děje aspoň na první pohled.

Jaký *účel* mají míti tato »proroctví«? Mají snad utvrditi svět ve víře, že papežství *bude* až do skonání světa trvati a že je žádná moc nezničí? To snad ne — jelikož má Církev zaslíbení to od svého zakladatele. Mají snad voliči kardinálové již hleděti, na koho by symbolický název se hodil a toho voliti? Pak by nebylo třeba tolik obřadností, nebylo by třeba vzývati Ducha Sv., by On řídil volbu celou, vždyť vlastně už jest nástupce označen, jen vyhledati dle jeho jména, stavu, povolání či hodnosti atd., zda se hodí naň symbol a pak jednoduše by mohli kardinálové zvolati: »ten jest papežem!«

Proroctví ta jsou velice důmyslně a při tom jednoduše sestavena. Připadají nám tu na mysl orákle Pythie delfské. Pius IX. se jmenuje Crux de cruce, protože bude mnoho trpěti, nové křesťanství (jehož znak kříž) prý povstane. Netrpí však Leo XIII? Nemáme nic proti tomu, že je nazván lumen in coelo, ale nebyl Pius IX. podobně lumen?

Nástupce nynějšího papeže rovněž tak, jakoby se byl hodil plnou měrou na Pia IX? A co ta religio depopulata a další symboly; neznamenají tak dobře stav přítomný, nehodily by se na kterékoli papeže v minulosti, jako se dává věděti pro budoucnost?

A pak — pouze tak krátký čas by trval již svět? Řekněme, že by každý z nástupců nynějšího papeže vládl průměrně 40 let, tedy by svět trval 400 let a těch několik roků, co bude nynější papež žíti. Konec světa dal by se pravděpodobně vypočísti, od jednoho papeže ke druhému stávala by se pravděpodobnost jistější. Myslíme, že kdyby byl Pán chtěl blíže označiti konec Církve a tím konec světa, že by tak byl učinil Sám sice ještě podrobněji, než předpověděl. Ale věci ty chtěl zúmyslně skrýti před zraky lidskými. Než to věcí vlastně vedlejší. Zůstaňme u proroctví. S podivením jest, že symbolické názvy jednotlivých papežů od 17. stol. vlastně *ničeho* neznamenají; znamenají mnoho a vlastně nic. Jak jsme již ukázali, mohou se symboly ty proměniti a přilehnou úplně zase k těm kterým osobnostem, neb u některých papežů

nemají vůbec žádného smyslu a významu, tak že se ptáme, co to, nač to?

Zdá se nám, že proroctví ta byla vydána na světlo pro sensaci, jako asi dnes se vydávají různá »proroctví« v těch kterých tiskárnách za 2 krejcary, jako o slepém mládenci neb o psaní, které Kristus s nebe poslal na svět (bezpochyby hned do tiskárny!) Bůh nikdy zázraků nečinil k vůli sensaci, Kristus ničeho nikdy k vůli sensaci nepředpovídal a možná, že proroctví ta jsou právě nepřátely Církve sestavena, jako do nedávna ještě vycházela »proroctví« miss Vaughanové, která budila sensaci, že i církevní hodnostáři tomu věřili. A co bylo za tím? Zednářství. U proroctví Božích nenalézáme nikdy pythickou neurčitost, právě ta se vyznamenávají svou jasností a přesností, svou určitostí nedovolují žádné obojakosti. Proto nelze nazvati chytře vymyšlené názvy nahodile volené proroctvími, tím méně, an jich autor *neznámým* jest a svatý Malachiáš jich nikdy nepronesl, nýbrž jeho jménem slavným se měl svět zkrátka: obalamutiti. A konečně: má li býti proroctví to o *posloupnosti* papežů, pak nesmí pojmouti v sobě žádné *protipapeže*, protože pak nelze mluviti o posloupnosti. A mluví-li se o protipapeži, uvádí-li se jako pravý nástupce Petra na stolci římském (Mikuláš V. a j.), pak se to proroctví divně vyjímá.

Není možná, by vyšší bytost takové proroctví dala smrtelníku do úst, kterým by se ta vyšší bytost vlastně, po lidsku řečeno — u lidí blamovala, a to proto, že pro praeterito uvádí věci nepravdivé, protipapeže jako řádné papeže a o řádných se vůbec nezmiňuje a dále pro futuro mlhavé, vše a nic zároveň značící názvy nahodile volené s intencí označiti nápadným titulem hlavu Církve.

Osudy světa a Církve předpověděl s dostatek Syn Boží — — a více pověděti nechtěl, protože bychom ani my nesnesli více, jako apoštolové. Tehdy v době vzniku proroctví, nebylo ještě tolik knihtiskáren, nebylo veřejných listů (novin) jako dnes, aby se bylo ihned poukázalo na padělek ten, jichž bohužel až dosud máme dosti a právě nepřátelé Církve v tomto ohledu balamutí lid nezkušený, čemuž nelze se diviti. Nezdá se nám, že by je byl sestavil biskup, nýbrž sestavení jejich prozrazuje právě člověka, jenž nestál na výši vzdělání, jaké měl Simoncelli, ač také zase nelze tvrditi, že by byl vůbec vzdělání neměl. Někdo, kdo znal neb četl životopis papežů, jich rod, znak a pod., sestavil symbolické názvy a jména jejich jak pro praeterito, tak pro futuro — na nelogičnost, nesprávnost a nesmysl se neohlížeje (snad jednal tak v nevědomosti věci), a chtěje způsobiti sensaci, vydal je tiskem u nazval je proroctvím Malachiášovým.

O pojišťování života katol. duchovenstva.*)

Sotva že novosvěcený kněz nastoupil prvé své místo, poctěn bývá v krátké době návštěvou inspektora neb agenta některé pojišťovací společnosti, který jej usiluje pro svůj podnik získati. A že za dnešních dnů konkurence pojišťovatelů jest veliká, nezůstává obyčejně jen při jediné návštěvě; i jiní vrhají své sítě, aby mladého muže k pojištění pohnuli. Vždyť mnohé společnosti mají agenty, kteří jen »mezi duchovními« cestují. V nejkrásnějších barvách dovedou tito pánové líčiti panu kaplanovi výhody svého pojištění, ba i na půdu mravouky se staví a dokazují mladému bohoslovci, že svědomím zavázán jest, aby se pojistil. Na sta poddá se jich na prvý útok, jiní teprve později se k tomu odhodlají. Jsou však někteří, již každému pojišťujícímu (agentu) dvéře ukáží a zříkají se zásadně každého pojištění na život. Kdo činí lépe? Odpověď k této otázce jest velmi důležitá.

I. Mnohý bohoslovec opouští kněžský seminář s dluhy, které uvolil se po částech spláceti; nejednou však při skrovném platu jest mu těžko povinnou roční splátku sehnati. Připusťme, že rozdělí si ono břemeno na deset roků; zemře-li však v té době, zanechá přece dluh, kterým obtíží své příbuzné. Aby této nepříjemnosti se vyvarovali, vcházejí mnozí v pojištění *smíšené*, na př. do roku 50. neb 60. svého věku. Za splacené premie společnost pojišťovací zaplatí pojištěnému, dosáhne-li roku 50. neb 60., sumu pojištěnou, nebo zemřel-li by snad dříve, jeho právním dědicům. Takto pojištěný od svých pozůstalých oddálí starost o placení dluhu, který z pojištěné sumy nahraditi se může. Jedná však pojištěný opatrně?

Kdyby nebylo jiného, lacinějšího způsobu, jímž by své příbuzné oné tísně zbavil, musili bychom říci, že jednal správně.

Tomu však tak není; neboť jest ještě pojištění, kde pojišťovatel zavazuje se zaplatiti pozůstalým sumu pojištěnou, zemře-li pojištěný *do desíti let*. Nezemře-li však pojištěný v této době, nemá společnost více žádného závazku. Tento pojišťovací způsob odpovídá nejlépe potřebám mladého duchovního, který má dluhy, jež během desíti let chce zaplatiti. Zemře-li v této době, obdrží pozůstalí pojištěnou sumu, kterou dluhy zaplatiti mohou; žije-li déle, zaplatí své dluhy ze svých příjmů.

Ale pak jsou ztraceny premie, které během desíti let byly placeny! Toť ovšem pravda; avšak tyto premie jsou tak malé, že nikterak neodpovídají ceně klidného pomyšlení, že postaráno máme o zaplacení dluhů v případě, že smrt dříve by nás zastihla. Co pak řečeno bylo o mladém duchovním, platí o každém, kdo z jakékoliv příčiny dluh nějaký učiniti musí a zaplatiti jej má v určité době. Chce-li své příbuzné neb svého nástupce zmíněné nepříjemnosti zbaviti, učiní nejlépe, vejde-li v takovéto *krátké* pojištění.

*) Dle Dr. Filipa Hupperta.

Dosud uvažovali jsme o placení dluhu, jako o příčině, jež duchovního ku pojištění vede. Ale i jiné jsou příčiny, jež kněze k tomu velice pobádají, by se na život pojistil.

Přemnohým farářům obstarává vedení domácnosti buď sestra neb jiná osoba z příbuzenstva, která snad pro sebe všeho jiného zaopatření v budoucnosti se zřekla. Nemají-li tyto osoby nějakého soukromého majetku, snadno se může státi, že při časné smrti faráře s prázdnýma rukama faru opustí. Nepřeháníme zajisté, pravíme-li, že povinností farářovou jest, aby se o tyto osoby i po smrti staral, a to zvláště, jestliže snad majetek jejich dříve na jeho studie vynaložen byl. Každý kněz milerád povinnost tuto na se přijímá. Zde tedy velice prospěti může pojištění na život. Zemře-li farář dříve, i v letech snad, kdy ještě užiti musí majetku své sestry atd. k zařízení domácnosti, je při jeho smrti z pojistky tolik peněz po ruce, že jeho pozůstalí nekráčejí vstříc nouzi. Nemluvíme zde pro praxi, která výrazu dochází ve větě: »On jest knězem pro nás«, ty případy výslovně máme na mysli, kde kněz závazky má k těm, kdož pozůstali. Za takových okolností je s výhodou, uzavře-li pojištění na život.

Může se tak státi dvojím způsobem, buď *jednoduchým pojištěním pro případ úmrtí,* nebo *smíšeným pojištěním.* Při onom vyplatí se pojištěná suma při smrti pojištěného; při tomto po dosažení ve smlouvě ustanoveného stáří, nebo po smrti, nastala-li by před oním rokem. Poněvadž předpokládáme, že kněz pojištěnou sumu po své smrti potřebuje k zaopatření pozůstalých, jest jasno, že jednoduché pojištění pro případ úmrtí účelům duchovního nejlépe odpovídá.

I peněžně doporoučí se duchovnímu pojištění pro případ úmrtí, ježto premie daleko menší jsou, než při pojištění smíšeném. Příklad to ukáže. Pojistí-li se čtyřicetiletý muž u Magdeburské společnosti pojišťovací na 10.000 M tak, aby placení premií po 20 letech přestalo, platí ročně 375 M.; ale *smíšené* pojištění proti tomu stojí jej, má-li kapitál býti splatným po dokonání 60. roku, 487 M. Rozdíl premií obnáší tedy ročně 112 M. V prvém případě dostanou příbuzní při nastalém úmrtí 10.000 M. Dožije-li se však roku 60. a ukládal-li onen roční rozdíl 112 M. na 4% z úroků na úrok, má ještě pohotově M 3471·10. Zemře-li dříve před 60. rokem, dostanou příbuzní nejen oněch 10.000 M., ale i nad to sumu, ve kterou vzrostly ony premiové difference. *Rozumněji* hospodaří tedy se svými penězi ten, kdo uzavře jednoduché pojištění pro případ úmrtí.

Ale i toto jednoduché pojištění pro případ úmrtí může býti různými způsoby uskutečněno. Premie mohou totiž placeny býti po celý život, neb určitý počet let, také i *jediným* vkladem. Zkrácené placení po určitou řadu let, zvláště pak splácení premie najednou má své stinné stránky. Jen tenkráte bylo by s výhodou, když by dosáhl pojištěný vysokého věku, jinak však jsou tu na př. v placení najednou obsaženy premie za léta, jichž se pojištěný nedožil. Má-li ten, jenž o pojištění se uchází, tolik, že jedinou

splátkou zbaviti se může všeho budoucího placení, přece bude jen tenkráte nejrozumněji hospodařiti, zaváže-li se ku placení premií každoročně a ostatní peníze zúročí. Jiné počínání má více ráz hry, než moudrého hospodaření. Podobné, co pověděno o placení premií jednou pro vždy, platí i o zkráceném placení, jen pro určitou řadu let.

Z toho, co pověděno, jest patrno, že *nejvýhodnějším pro kněze jest jednoduché pojištění pro případ úmrtí s tím závazkem, že premie ročně až do smrti bude platiti.* Chce-li na zisku podíl bráti či nic, zůstává si skoro stejným. Kdo touhou po dividendě dá se svésti, že uzavře pojištění, aby zároveň podíl měl na zisku, musí také o to s počátku větší platiti premie. Kdo by obával se, že snad v pozdějších letech nebude mu možno tak lehce premie platiti, učiní nejlépe, béře-li podíl na zisku, tu premie jsou stále nižší a tak břemeno stále menší. Zajisté jest to daleko bezpečnější, než vydati se nebezpečí, že v pozdějších letech pojištění musíme zanechati, což za jistých okolností s těžkými obětmi mohlo by býti spojeno.

Dále uzavírají také duchovní *smíšené* pojištění, chtějíce v 70. roce obdržeti nějakou větší sumu, ježto pensijní zaopatření velmi nejistým jest. Abychom dobře toto jednání posouditi mohli, popatřme blíže na celý plán pojišťování na život.

Toto pojišťování spočívá na *úmrtnostních tabulkách,* jichž je celá řada. My za základ béřeme *Bruneovy,* ježto ty nejlépe pro kněze se hodí, jsouce sdělány dle pozorování v letech 1876—1885 konaných na úřednících, knězích a učitelích, pojištěných u pruského vdovského opatřovacího ústavu. Dle těchto tabulek umírá během roku na př. z 1000 lidí pětadvacetiletých 6·76, z 1000 třicetiletých 7·34, z 1000 čtyřicetiletých 12·09 atd. Spojí-li se tedy 100.000 čtyřicetiletých osob ku společnému pojištění života každá po 1000 M., a ježto v prvém roce dle úmrtních tabulek Bruneových umře 1209 osob, musí také v prvém roce zaplacena býti za zemřelé pojištěná suma 1,209.000 M. Každý z pojištěných musil by tedy platiti ročně premii 12·09 M. To bylo by pojištění na rok. Chtěli-li by však zůstati solidárně i na dále ve spojení, tu, poněvadž počet živoucích stále by se umenšoval a počet zemřelých naopak by vzrůstal, přirozeně také premie by vzrůstaly. Ježto dle Bruneových tabulek ze 100.000 čtyřicetiletých pouze 12 dosáhne 94. rok života, avšak tento již nikdo nepřekročí, bylo by k splacení v tomto roce 12.000 M., tak že by každý tolik na premiích platiti musil, co jeho pozůstalí obdrželi. Takové pojištění nemělo by však ceny. Spíše musí býti vyhledán takový způsob pojištění, aby premie pro pojištění neb po celý život stejnými zůstaly, ne však aby vzrůstaly.

Z 1000 třicetiletých zemře dle Brunea v prvém roce 7·34; dle předcházejícího výpočtu obnáší tedy příspěvek na 1000 M. pojištěné sumy pro první rok 7·34 M. Ve skutečnosti však obnáší trvalá premie dle téže tabulky 12.29 M., vezme-li se za základ $3^1/_2\%$ úroková míra. Premie 19.29 M. vzroste do konce roku

prvého o 0·70 M. úroků, kdežto příspěvek na úmrtí 7·34 M. obnáší. Zůstane tedy na konci prvého roku pojišťovacího z premie 12·65 M. To jest *premiová reserva*. Ta musí býti zachována a pojištěnému vždy býti k dobrému připsána. Tím dosáhlo se dvojího. Jednak zůstává, jak praveno, premie po celý čas stejnou, a nad to docílí se toho, že dostatečně je prostředků, aby i za ty, kdož naposledy zemrou, pojištěná suma jich právním dědicům vyplacena býti mohla. Nebo kdyby ničeho se neukládalo, pro ty poslední by ničeho se neukládalo, pro ty poslední by ničeho nezbylo, leč jejich roční premie. Ano, má-li za posledně zemřelého pojištěná suma býti vyplacena, musí pro něho nashromážděná premiová reserva jeho pojištěné sumě se rovnati. Pro přehled připojujeme premiové reservy pruského úřednického spolku, sestavené na základě Bruneových úmrtnostních tabulek, při čemž brána jest v počet $3^1/_2$ % úroková míra. Na 100 M. pojištěné sumy při smíšeném pojištění do 30. roku pro 30letého obnáší roční premie M 2·61 a premiová reserva po letech

1	2	3	4	5	10	15	20	25	30	35	40
M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M
1·46	2·95	4·47	6·00	7·56	15·82	25·01	35·32	47·09	60·69	77·01	100

Premie tedy vždy dělí se na dva díly. Aby předešlo se nedorozumění, budiž připomenuto, že máme zde na mysli nettopremii, která menší jest než v tarifech označená bruttopremie, obsahující onu a ještě jistou přirážku na správní výlohy. Tato přirážka již z předu vždy od premie se odpočítává a není patrna v početních výkonech pojišťovacího oddělení. Nettopremie slouží proti tomu jedině účelům pojišťovací smlouvy a rozdělí se na dva díly. Jedna část slouží k tomu, aby umožněno bylo vyplacení pojištěných sum u těch, kdož dříve před určeným rokem zemřeli. Zemře-li 30letý pojištěný pruského úřednického spolku, když 10 let premie platil, obnáší premiová reserva, uzavřeno-li bylo pojištění dle předcházejícího rozvrhu, 15·82 při pojištěné sumě 100 M. Difference mezi pojištěnou sumou a premiovou reservou zemřelého musí uhrazena býti od spolupojištěných. Aby pak, jak řečeno, i posledně zemřelí nezůstali bez podílu, musí i druhý díl nettopremie býti stranou uložen. A tento díl dobře musí býti uchován, každý rok o určitou částku zvětšen, tak že při smíšeném pojištění na konec pojistky, při jednoduchém, po dosažení ve smlouvě ustanoveného roku, vyrovná se složitým úrokováním pojištěnému obnosu. Kdo tedy při smíšeném pojištění do 60. roku toto stáří dosáhne, obdrží *pouze* svoji premiovou reservu zpět, až vyplacen mu bude pojištěný kapitál. Naproti tomu druhý díl nettopremie pro něho úplně jest ztracen následkem smlouvy, ježto pro pojišťovací účely musí býti vynaložen.

Jest tedy zcela nepravým tvrzení agentů a inspektorů, jakoby pojištění bylo nejvýnosnějším uložením vlastního kapitálu. Z řečeného patrno, že tomu zcela tak není. Ovšem jedna část nettopremie uloží se z úroků na úrok 3%, při mnohých společnostech

snad ještě výše, ale druhá její část musí použita býti k účelům pojišťovacím, ježto pojišťování hospodářsky na *dělení* se zakládá. K tomu pak připojujeme ještě, že zcela určitě ztracena je i ona přirážka na správní výlohy.

Zde máme patrnou odpověď k naší otázce, zda má se doporučiti uzavírání smíšeného pojištění, aby v nastalém stáří pro případ nepatrné pense byla po ruce větší suma. Kdo jenom nepatrnou poměrně část tarifové premie ročně z úroku na úrok uloží, bude míti ve spořitelně v 60. roce také onen podíl, který by mu pojišťovací společnost také v 60. roce vyplatila, avšak za předcházející daleko větší premie. Kdo pak celou premii ukládati může z úroků na úrok, bude míti v 60. roce daleko větší hotovost, než by byla pojištěná suma.

Pouze jediný případ jest, kde smíšené pojištění výhodno pro toho, kdo v určitém věku větším obnosem vládnouti si přeje: kdo totiž si nedůvěřuje, že by skutečně ročně onen určitý obnos z úroků na úrok uložil, a ten má pak pojišťovnu za *nucenou spořitelnu*. Ovšem toto donucování draze musí zaplatiti. Avšak že zde jedná se hlavně o pojištění kněží, není třeba dále otázkou touto se zabývati. (Pokračování.)

Literární oznamovatel.

Pomněnky z českých krajů. Práce Františka Wildmanna, bývalého faráře v Sudoměřicích. Upravil Dr. Jan Zítek. Podíl údů Dědictví Svatojanského č. 89 na rok 1902.

Věru, Dědictví Svatojanské nemohlo se více zavděčiti katolickým čtenářům v národě českém, než když tiskem vydalo literární práce v Pánu již zesnulého faráře Františka Wildmanna. Jsou to pěkné historické črty vzaté z minulosti českého národa, jež lid tak rád čítá, vzpomínaje událostí dávných, které se sběhly na rodné půdě. Doba pohnutých těch událostí spadá nejvíce do 17. století, kdy nepřátelé — — jinověrci, drahé Marianské svatyně zneuctívali rouháním a vandalským pleněním. Dobrý lid český lnul a lne dosud k Rodičce Boží, vzdávaje jí poctu příslušnou, tak že v pořekadlo vešlo: *Milá byla Rodička Boží Čechům.* František Wildmann mnohý pěkný obrázek z dob 17. století zachytil a lidu českému podal k uvažování, kdo byl lidu českému přítelem — a kdo nepřítelem. Letošní podíl údů Dědictví Svatojanského doporučujeme co nejlépe.

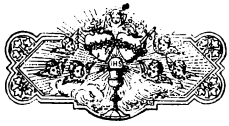

Spisy redakci zaslané.

Museum. Časopis bohoslovců Českomoravských. Roč. XXXVI. čís. 2. a 3. Obsah: Jakub Deml: Slova. J. Šverdík: Hexaëmeron v exegesi. F. Odvalil: Čím radost buď plná. Fr. Krchňák: Leží-li v mezdní smlouvě pracovní právo účasti na zisku podnikovém? Vel. Kužela: Canticum fidelium. Jos. Toman: O původu organismů. J. Deml: Znamení ve snu. Jan Pátek: Katolické vlastenectví. F. Odvalil: Nová pohádka. (Ol.) O coelibátě kněží. Lad. Tomášek: O ideové povaze středověku. J. Deml. Nepřátelům poesie. Fr. Hruda: Ruskinův životní názor. Xaver Kašpar: Jsem stejný posud? Oldřich Zlámal: Řeka. J. Deml: Řeči bázlivých, Až stínem smrti. Ant. Al. Havelka: P. Jos. Šmidinger. Fr. Hruda: Zpráva o schůzi bohoslovců československých na Velehradě. Zprávy z jednot. Rozmanitosti.

Ludmila. Sbírka zábavné četby pro český lid. Red. ThC. J. Paulv. Roční předplatné 2 K. Nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny V. Kotrba, Praha, čís. 200-II. Roč. IV. Sv. 5. J. M. Kadlčák: Bez lásky a víry. Láska bez víry. Jsou to dva obrázky vzaté ze života. Co nejvřeleji doporučujeme.

P. Bern. Duhr: **Bajky o Jesuitech.** Autor. a doplň. vydání. Seš. 18 a 19. za 1 K. (Vzdělavací knihovny katol. sv. XX. Nákladem V. Kotrby.) Zmínili jsme se již několikráte pochvalně o výborném tomto díle, které jest pravou pokladnicí obrany proti světoběžným lžím, namířeným proti Jesuitům a tím vlastně i proti církvi katolické. Dílo toto jest tím cennější, čím více všímá si i dějin českých, hlavně doby reformace katol., která dlouhou dobu ladem ležela a byla překrucována až běda. Z tohoto sešitu zvláště zajímavy jsou stati o revoluci francouzské a pak o Jesuitech v Sasku. Doporučujeme spis tento co nejvřeleji, jakož i vůbec celou Vzdělavací knihovnu katol., která podala již tolik znamenitých děl.

Succinctus de anima humana tractatus philosophico-Theologicus studiosae juventuti dedicatur a Dr. Francisco Endler, c. r. Universitatis Carolo-Ferdinandeae Germanicae Professore. Spis tento, na hlubokých vědeckých základech založený, došel všude nejpříznivějšího posouzení, Doporučujeme.

Methodický výklad nového katechismu. Sepsal Václav Davídek, katecheta c. k. státní reálky a ředitel diecésního studentského konviktu v Ml. Boleslavi. Díl druhý, schválený nejd. č. Ordinariaty, dospěl k sešitu 16. Příštím sešitem bude dílo toto, jež možno odebírati též na splátky v knihkupectví Cyrillo-Methodějském, ukončeno.

Methodický výklad nového katechismu. Složil ThC. Mat. Lhotský. profesor náboženství při c. k. ústavě ku vzděl. učitelů v Soběslavi. Část čtvrtá: O milosti a svátostech. Doporučujeme.

Josefa Ehrenbergra sebrané spisy. Seš. 33—36. Doporučujeme pro naše knihovny.

Zajímavé ascetické novinky z péra **Petra Kopala:**

UMUČENÍ PÁNĚ V SEDMERU POSTNÍCH ROZJÍMÁNÍ.

První vydání bylo ne během měsíce (března) úplně rozebráno i uspořádáno **vydání druhé.** **Cena 1 K.**

Stejné pozornosti se těší

VZKŘÍSENÍ PÁNĚ. Lidové apologetické úvahy na neděle a svátky doby velikonoční.

S povolením nejd. kníž. arcib. Ordinariatu v Praze, ze dne 6. března r. 1902 čís. 2798.

Cena 1 K 20 h.

V tisku:

ŘÍŠE DUCHA SVATÉHO. Lidové apologetické úvahy.

Veškery objednávky přijímá a vyřizuje

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl v Praze-I.,

Melantrichova ul., palác Městské spořitelny.

K májovým pobožnostem

vydala **Cyrillo-Methodějská knihtiskárna V. Kotrba**

následující cenné spisy:

Máj Panny Marie Lúrdské. Na základě spisů církevně schválených sestavil Th. Dr. Řehák. S vyobrazeními. Cena 2 K váz. K 2·80.

Sv. Růženec, o němž z lásky nejvroucnější k Bohorodičce Marii Panně kázání činil Micka Frant. Cena K 1·30.

Kněžský růženec uvitý královně kněží. Dle II. vydání něm. spisu Dra Leop. Ackermanna, kněze diecése Vircburské, napsal Václav Brabec, farář v Jirnech. Schváleno nejd. knížecí arcib. konsistoří v Praze, výnosem ze dne 10. dubna 1896 číslo 3115. Stran 192. V tuhé vazbě vázaná stojí K 2·60.

Rozjímání o litanii Loretánské. Napsal Dr. Lenz. Svolením knížecí arcib. konsistoře v Praze dle dato 23. listop. 1888 č. 9312. Cena K 5·60.

Mariologie Arnošta z Pardubic, prvního arcibiskupa Pražského. Napsal Dr. Ant. Lenz. Schválením nejd. kníž. arcib. Ordinariatu. Cena K 2·70.

Mariologie čili učení církve katolické a v církvi chované o matce Boží. Napsal Dr. Lenz. Cena K 1·80.

Svatý růženec. Po stránce dějinné, exegetické a liturgické. Napsal Fr. Konečný. S povolením představených. Cena K 2·40, váz. v kůži K 3·40, v chagr. kůži s kostěnými rosetami K 5·40, v jemné telecině K 7·40, v telecině s bohatými ozdobami K 10·40.

Rozjímání o tajemství sv. růžence. Třicet a dvě úvahy, jež dle mnohých pramenů sestavil a v chrámu Páně sv. Mikuláše v Praze konal P. Antonín Postřihač. Cena 1 K.

První májová pobožnost na Vyšehradě. Napsal Edy. Brynych. Schváleno nejd. kníž. arc. konsistoří Pražskou. Cena 1 K.

Májová pobožnost k uctění nejblah. Panny a Matky Boží Marie. Dle německého textu na jazyk český převedl B. F. Hakl. 536 str. K 2·40.

Květy Mariánské. Promluvy k úctě nejblah. Panny Marie při pobožnosti májové. Dle Ludv. Gemingera český podává Antonín Klos. Cena 1 K.

Třicet a jedno rozjímání k uctění blahoslavené Panny Marie v pobožnosti májové. II. vydání. Napsal P. Jos. Baar. Cena K 1·20.

Objednávky vyřizuje

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl

v Praze, Městská spořitelna.

Ročník IX. Číslo 7.

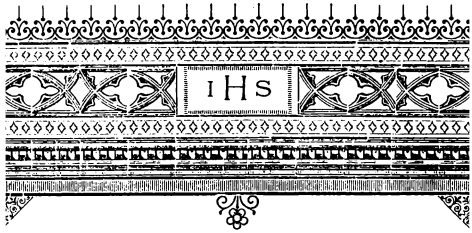

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redakci vede

Dr. JOSEF BURIAN,

sídelní kanovník Vyšehradský,

za přispění mnoha čelných spolupracovníků.

Vydává

VÁCLAV KOTRBA.

Schváleno nejd. kníž. arcib. konsistoří v Praze, a nejd. konsistoří v Č. Budějovicích.

V PRAZE 1902.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba.

OBSAH.

Listy homiletické.

Strana

Neděle I. po Sv. Duchu. Odkud plynou radosti v království Božím. Jan Götschner 441
Neděle II. po Sv. Duchu. Kde větší užitek: při mši sv. nebo ve světě? Boh. Tomíček 443
Neděle III. po Sv. Duchu. (V oktávě nejsvětějšího božského Srdce Páně.) Svět jest údolím křížů. Frà Vojtěch Hronek 445
Neděle IV. po Sv. Duchu. Proč mnozí marně pracují. P Frant. Franěk 450
Neděle V. po Sv. Duchu. (V oktávě sv. Aloisia) Sv. Aloisius zachoval svou nevinnost: I. prací; II sebezapíráním; III. modlitbou. Jan Götschner 454
Neděle VI po Sv. Duchu. O oběti mše sv. a o sv. přijímání. František Rychlík 460
Svátek sv. Petra a Pavla. I. Římský papež jest nástupcem sv. Petra a hlava Církve; II. úřad ten vždy v Církvi potrvá. Jan Götschner . . 464

Řeči příležitostné.

Svátek sv. Jana Křtitele. Škodlivost lidské bázně. Frà L. Štolc 471

Listy katechetické.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené. (Pokračování.) Václav Oliva 477
O křesťanské spravedlnosti. (Pokračování.) Jan Nep. Jos. Holý 481
Křesťanská cvičení. — Křesťanská cvičení o modlitbě. (Pokračování.) ThC. Mat. Lhotský 485

Listy vědecké.

Přejde-li patronátní statek do rukou israelity, zdaž může tento ustanoviti svého souvěrce zádušním účetním. Právní úvaha. Dr. Ant. Brychta . 489
O přepodstatnění. (Pokračování) Dr. Richard Špaček 494
Význam majestátu z r. 1609. Jiří Sahula 497
Právní přítel a rádce. Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva. Dr. Ant. Brychta 499
O pojišťování života katolického duchovenstva. Hlavnější předpisy o vyučování náboženství na školách obecných a o návštěvě služeb Božích školní mládeží. (Pokračování.) 501
Může-li farář katolický nemanželské dítě matky evangelíčky na její žádost po katolicku pokřtiti? 513
S. Rituum Congregationis decreta novissima 514

Velebné pány novosvěcence

upozorňujeme důtklivě na náš časopis, který v duchovní správě jest spolehlivou rukovětí a výbornou pomůckou homiletickou.

Přihlášky přijímá

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl

v Praze, Melantrichova ulice.

Předplatné

na

„RÁDCE DUCHOVNÍHO“

ročně 8 K.

přijímá Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francl v Praze

(Melantrichova ulice).

Vychází jednou měsíčně o 4—5archových sešitech.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle I. po Sv. Duchu.

Odkud plynou radosti v království Božím.

»Člověk jeden učinil večeři velikou a pozval mnohých.« Luk. 14, 16.

Jest vám známo, nejmilejší, že dobrotivý Pán Bůh všem lidem spravedlivým, kteří Jeho vůli rádi plniti budou, přislíbil život věčný, že jim přislíbil neskončené radosti v nebesích. Jakož pak podstatu života věčného žádný jazyk nemůže vypravit, tak také ani ten nejbystřejší rozum náš nemůže vystihnout, v čem tyto radosti nebeské pozůstávati mají. Neboť sám sv. Pavel praví, že »žádné oko nevidělo, žádné ucho neslýchalo, aniž na mysl lidskou vstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří Ho milují.« Abychom ale toužebné srdce své přece poněkud upokojili a aspoň nějaký stín věčného blahoslavenství poznali, připodobňoval Pán Ježíš nebeské království k rozličným věcem vezdejším. Tak je jednou ke královskému trůnu, jindy zase ke svatbě přirovnal, v dnešním pak svatém evangeliu ke slavné veliké večeři, a to vším právem. Neboť rovně jako při hodech jenom radost a rozkoš panuje, tak i v království nebeském se děje. Odkud pak tyto radosti v takové hojnosti ustavičně plynou a v čem obzvláště pozůstávati budou, o tom v krátkosti dnes s milostí Boží budeme rozjímati, bychom se tak ochotnějšími stali k plnění přikázaní Božích.

Pojednání.

1. Radosti nebeského království plynou obzvláště z obcování s vyvolenými miláčky Božími. Jako totiž při hodovánkách přátelských dobří známí a sousedé se sejdou, tak i v království nebeském shledají se samí nábožní, spravedliví a rozšafní přátelé Boží. Neboť Ježíš Kristus, věčná pravda, Sám u sv. Matouše praví: »Přijdou mnozí od východu a západu a stolovati (t. j. přebývati) budou pospolu s Abrahamem, Isákem a Jakobem v království nebeském.« Bude tedy v nebesích svaté a líbezné tovaryšství, bude

zde ta nejrozkošnější společnost se zástupy proroků, apoštolův, mučenníkův, svatých a světic Božích. Bude tam utěšené shledání se s našimi milými předky, rodiči, přátely a příbuznými. Našla tam nábožná babička, svatá Ludmila, nábožného vnuka svého sv. Václava; sešla se tam umučená pro víru matka Makabejská se sedmi též pro víru usmrcenými synáčky svými; sešel se tam bohumilý Zachariáš s manželkou svou Alžbětou, upřímná Marta se svým bratrem Lazarem. A tak se tam shledá i dobrá matka s roztomilými dítkami, jestliže spolu s ní v bázni Boží zde na zemi živi byli.

Tam se shledáme s Abrahamem, otcem všech věřících; s Mojžíšem, věrným služebníkem Hospodina; s Davidem králem, mužem dle srdce Božího; s Janem Křtitelem, největším mezi syny zemskými. S těmito se všemi a s množstvím jiných nábožných lidí tam obcovati budeme.

Ó, jaká to rozkoš v takovém obcování! Již zde na světě si libujeme, když jsme pobyli ve společnosti lidí šlechetných a upřímných, lidí, kteří jenom v zákoně Páně zalíbení své mají. Říkáváme tu obyčejně: Toť nám slaďounce uplynul čas u těch dobrých duší. S těmi jest blaze živu být. Jsouť pouhá laskavost, pouhá přívětivost. A hle, nejmilejší, takový život bude i v nebesích. Tam jest andělský pokoj, svatá láska, svrchovaná radost. A tuto radost nic nezakalí. Neboť zde není jedovatého jazyka pomluv, žádné utrhačnosti, zde nepanuje ďábelská zlost a závist. Není zde zrádce ani úšklebného nepřítele, není zde ani falše ani úskoku. Život zde nemá skončení, láska tu nikdy nestydne (nechladne), zde není žádného loučení, pláč a vzdychání se tu nikdy neslyší; neboť zde, praví sv. Jan, »setře Bůh jednu každou slzu«; a sv. Augustin o nebi dí: »Není tam žádné chudoby, žádné hanby; není násilí, není nástrahy. Ale je tam dokonalá láska, ustavičné plesání a věčné Boha chválení.«

Jako totiž při hodech jen líbezné a radostné rozprávky se vedou: tak se děje i v příbytku nebeském. Zde bude jenom samé chválení divných a mocných skutků Božích. Zpívati tam budou spravedliví s anděly, s cherubíny a serafiny: »Svatý, svatý, svatý Hospodin, Pán Bůh zástupů, plná jsou nebesa slávy Jeho.« Zpívati budou s Rodičkou Boží, Marií Pannou, volajíce: »Velebí duše má Hospodina a zplesal duch můj v Bohu, Spasiteli mém.« Zpívati budou se sv. Ambrožem a Augustinem: »Tě Boha chválíme, Tě Hospodina vyznáváme.«

2. Tato radost nebešťanů konečně rozmnoží se nanejvýše tím, že tam na Pána Boha svého tváří v tvář patřiti budou. O tom nás Sám Spasitel ujišťuje, když praví: »Blahoslavení čistí srdcem, neb oni Boha viděti budou.« — A svatý Pavel píše: »S Pánem vždycky budeme.« — A když se s milými učenníky loučil, řekl jim: »Maličko, uzříte mne, a opět maličko a neuzříte mne, neb jdu k Otci. Nyní zármutek máte, ale opět uzřím vás, a radovati se bude srdce vaše, a radosti vaší žádný neodejme od vás.«

Ó, té nevyslovitelné blaženosti! Uzříme tam Tebe, naše potěšení, útočiště naše, nejsladší Ježíši! Budeme tam patřit na Tebe, jenž jsi dokonalý obraz Otce nebeského, jenž jsi základ a dárce všeho štěstí našeho; nyní na Tebe v nejsvětější Svátosti oltářní skrytého jenom očima víry hledíme; tam pak tě uzříme v plné slávě Tvé!

Tam budou spravedliví vždy lépe a lépe božskou dobrotu a velebnost poznávat, poznávajíce milovat, milujíce pak bez ustání chválit a velebit. Nebudou tam více lačněti a žízniti po spravedlnosti. Pán Ježíš Sám je dovede ke studnicím vod živých, kdežto poznají mocnost Otce, moudrost Syna a dobrotu Ducha Svatého. »Neboť tenť jest,« dle slov Samého Krista Pána, »život věčný, abychom poznali pravého Boha a kteréhož poslal, Ježíše Krista.«

Ó, nejmilejší, kdož by, o tom na mysli rozjímaje, netoužil dojíti tohoto života věčného, tak radosti a pokoje plného? Zdali by nebyl sám proti sobě? Zdali by jej každý rozumný nemusil pošetilcem nazývati? A hle, přece bohužel jsou lidé, kteří, neposlouchajíce hlasu Božího, pozváním k této večeři nebeské pohrdají, jako učinili oni k večeři veliké pozvaní v dnešním svatém evangeliu; jsouť lidé, kteří jako tito pozvaní pro přílišnou starost o vezdejší jmění, pro světskou slávu a rozkoš pravých a trvanlivých radostí nebeských lehkovážně se zbavují. Ó, nechtějmež, nejmilejší, k těmto přináležeti, aby i o nás neplatila ona strašlivá slova Kristova, jež pronesl o oněch pozvaných: »Pravímť pak vám, že žádný z mužů těch, kteří pozváni byli, neokusí večeře mé.« — Hleďme, abychom vlastní vinou nebyli vyvrženi a odmrštěni od požívání radosti této. A když nás Kristus Pán skrze služebníky své sv. Církve k Sobě volá a k hodům andělským na nebesích zve, hleďme tohoto hlasu uposlechnouti. Ale hleďme se k tomu také jak náleží připraviti. Mějme jako ony moudré panny pohotově lampu srdce svého, naplněnou olejem sv. víry, naděje a lásky křesťanské; ozdobme se rouchem hodovním, rouchem čistoty a nevinnosti; a tak jsouce přichystáni, budeme moci po smrti kráčeti za neposkvrněným Beránkem Ježíšem Kristem k hodům nebeského království, k čemuž nám všem pomáhej Sám dobrotivý Bůh. Amen. *Jan Götschner*, farář na odpoč. ve Vídni.

Neděle II. po Sv. Duchu.

Kde větší užitek: při mši sv. nebo ve světě?

»Člověk jeden učinil večeři velikou a pozval mnohých.« Luk. 14, 16.

Nejapné byly výmluvy pozvaných. Záležitost, o niž se jednalo, dala se odložiti na jinou dobu. Ve skutečnosti neměli rozumné příčiny, proč by pozvání nepřijali. Má míti snad obchod, hospodářství nebo dokonce svatební veselí přednost před hostinou

*

královskou? — Pošetilci, — sami sobě nejvíce uškodili! Připravili se nejen o přízeň svého pána, ale také o všechen požitek při hostině vzácné. Takových hostin bývá pořídku! Ať zkoumají, čeho užili ve svém životě? Kdy kde takových pokrmů a nápojů okusili, v tak vznešené společnosti se nacházeli, také radostí zažili, jak by měli příležitost při večeři tak veliké?

Nebeský král učinil večeři velikou, a pozval mnohé. Aspoň v neděli a ve svátek chce nás viděti Hospodin při mši sv. A nejsou mnozí, kteří se vymlouvají? Jak zpozdilé bývají jejich výmluvy! Pošetilci! Ať porovnají, čeho nabyli a co ztratili! Snad k jinému přijdou poznání!

Pojednání.

Od návštěvy chrámu Páně neomlouvá obchod, hospodářství, dokonce snad svatební veselí. Povinnost křesťanská jest daleko přednější. Rozpočti si všechno tak, abys nemusil v neděli pracovati, cestovati a něčím podobným se zabývati! Jak často mnohý takové zaměstnání schvalně tak volí, aby v neděli měl výmluvu! Schvalně před nedělí seče, aby v den sváteční sušil, aneb něco podobného do hlavy si vezme. Diví se tomu křesťané široko daleko, že právě u nás je zlozvyk: pořádati svatbu, plesy a jiné zábavy v sobotu nebo před svátkem. Již se na účet hřeší, aby druhého dne byla výmluva. A platí taková výmluva? V podobenství vymlouval se také jeden z pozvaných na svatební veselí, ale nepochodil. Také o něm řekl hospodář: »Neokusí večeře mé!«

»Proč bych chodil do kostela, tam ničeho nezískám!« říkává za našich dnů mnohý prostořeký člověk, — a myslím, že neví, co mluví. Co získáš, zůstaneš-li doma? A co získáš, půjdeš-li do kostela? Porovnej!

Když Pán Ježíš poprve mši sv. obětoval, nebyl Jidáš již přítomen. Byl za obchodem, — šel si pro třicet stříbrných. Zda těšily ho potom tyto peníze? Místo mše sv. šel za penězi a zradil svého Mistra. Rád by potom peníze vrátil, ale bylo pozdě. Sami fariseové měli tuto mzdu krve v ošklivosti. Jidáš místo mše sv. šel za výdělkem — a potom ze zoufalství se oběsil.

Když katolický křesťan místo mše sv. vydělává, těší ho tato mzda krve? Není to také mzda Jidášova? Stojí těchto třicet stříbrných za žár, který potom ve svědomí mučí a hryže? Dobře to uvaž, milý příteli!

Když se Pán Ježíš hotovil k veliké oběti Nového Zákona, Petr místo modlitbdy odával se spánku. Ač poznovu byl napomenut, opět a opět usínal. A toto zdánlivé pohodlí bylo příčinou, že potom svého Spasitele zapřel Kdyby Pán obzvláště se nad Petrem nesmiloval, Petr byl by zahynul jako Jidáš. Ach, co slz, co nářku přineslo Petrovi toto zdánlivé pohodlí v Gethsemanské zahradě! Stál takový spánek za to?

Když pak někdo, místo aby se připravoval do chrámu, oddává se pohodlí, spánku, není v podobném nebezpečí jako Petr? A jestliže padne, kdo mu ručí za to, že na něj pohlédne Pán

jako na Petra? Ztratí-li duši, stojí potom trochu toho pohodlí za tak veliké neštěstí? A pak vzpomeňme, jak bývá někomu celé dopoledne často dlouhá chvíle, jak marně se namáhá, aby tuto dlouhou chvíli zabil! Má trápení a při tom ještě hřeší. Kdyby do chrámu šel, nebylo by trápení a nebylo by také hříchu.

Či jde snad do společnosti, do zábavy? Jaký užitek z takové zábavy? Stojí všecky ty řeči a vtipy za výčitky svědomí, že při tom zradil své náboženství? K tomu, šel-li do hostince, stálo ho to ještě peníze, kdežto ve chrámu Páně o nic by nepřišel, a při tom jaký by mu nadešel užitek!

Ve svých starostech a nesnázích by se potěšil, srdce své by od prachu všednosti očistil, slovem Božím by se posilnil. Při mši svaté andělé obletují oltář, a v této společnosti se nachází, kdo nábožně je přítomen. K tomu okusí též pokrmu, který nehyne. Nejde-li skutečně k sv. přijímání, aspoň přijímá duchovně. A nestojí již tento vzácný chléb za to, bys nechal všeho a spěchal do chrámu Páně? Není to záruka tvé budoucí slávy v království nebeském? Co máš na světě, že bys i této slasti zbaviti se chtěl?

Škodí sobě nejvíce, kdo do chrámu nejde. A já se nedivím pak, že takových světských lidí chytá se závist, vidí-li štěstí nábožného člověka, jehož při všem zdánlivém blahobytu dosíci nemohou. Sami si pokazili život! Ať konají své náboženské povinnosti náležitě, a potom poznají, jak sladký jest Pán! Amen.

Boh. Tomíček.

Neděle III. po Sv. Duchu.

(V oktávě nejsvětějšího božského Srdce Páně.)

Svět jest údolím křížů.

»Sebou nebudu se nic chlubiti, leč svými nemocemi.« II. Kor. 12, 5.

Svět, v němžto žijeme, podobá se bouřlivému moři, na němž lodička života našeho bouří utrpení, strastí, nebezpečenství, protivenství a pokušení je zmítána. A jak mnoho a jak často povstávají bouře na moři života našeho! Jak často a jak velice hrozí lodička naše rozbitím! Denní zkušenosti poučují nás, že utrpení a protivenství po čas lidského života nejsou žádnou vzácností. Králové i žebráci, vysocí i nízcí, bohatí i chudí, spravedliví i hříšní, zdraví i nemocní, mladí i staří — všichni vzdychají více méně pode jhem strasti: tomu ztrpčuje život to, druhému ono. Zkrátka, zdá se, že od kolébky až ke hrobu osudem člověka je — trpěti. Kdož by chtěl popříti, že země naše není v pravdě údolím slz, údolím křížů, že bolest a zármutek není denním chlebem člověka? V bolestech je člověk zrozen, slzy jsou první známkou jeho života, v bolestech vypouští duši, a prostor mezi hrobem a kolébkou není nic jiného, než život plný starostí. Proto zcela dobře označují lidé místo svého pozemského putování znamením kříže: kříž

ve příbytcích, na staveních, na cestách a silnicích, náměstích a návsích, kříže na horách, v lesích a polích, u řek a potoků — kříž při křtu — i pohřbu. Toto všecko hlásá vykoupení světa skrze kříž Kristův, avšak i tu pravdu: »*Svět jest údolím křížů.*«

Než velikým omylem by bylo domnívati se, že utrpení a strasti, které Bůh na nás sesílá, jsou zlem, neštěstím anebo důkazem Jeho nemilosti. Naopak, ona jsou důkazem Jeho božské dobroty, otcovské lásky Boží, ona jsou dobrodiním, jichž účelem je spasení naše. *Či nemiloval Bůh Svého Syna?* »Tento je můj milý Syn, v němž se mi dobře zalíbilo,« slavně prohlásil Svoji lásku Bůh při křtu Ježíšově a na hoře Tábor podruhé — — a ušetřil Toho Syna Svého před křížem? Nikoli! *Nejtěžší* kříž vložil na ramena Svého milovaného Syna — — cesta kříže je cesta k oslavení a pravé blaženosti. Musíme však s onou poslušností nám podávaný kříž obejmouti, s níž objal svůj kříž Kristus Pán, musíme jej nésti s onou tichostí, trpělivostí a odevzdaností do vůle nebeského Otce, jak to učinil Pán Ježíš. Ale to je právě tak těžké jako důležité umění, *a tomuto se musíme učiti od Jeho božského Srdce.* Hle, právě minulý pátek zasvěcen byl božskému Srdci Páně! Ó, to Srdce božské našeho Spasitele — — — jaká to škola pro nás! Pojďmež, moji drazí, dnes do této školy nejsv. Srdce Pána Ježíše a *pozorujmež ony záměry a úmysly Boží, které má Otec nebeský, an kříže rozličné na ramena naše skládá, a poznáme, že to není žádnou nespravedlností anebo tvrdostí Boha, nýbrž znamením Jeho lásky, něžné péče otcovské, která jej k tomu má*

Pojednání.

Bůh sesílá rozličné kříže a soužení na hříšníka, ale nešetří též spravedlivého, ano ctnostného a svatého! Na onoho, aby jej přiměl k obrácení a poznání, na tohoto, aby jej jako zlato v ohni zkusil a v dobrém utvrdil, na šlechetného, ba svatého — aby mu daleko větší odměny a větších radostí udělil.

Bůh sesílá rozličná soužení na hříšného. — Ač Bůh nejvýš svatý hříchu nenávidí a v ošklivosti má a hříchem zohavenou duši ihned po činu dle zásluhy odsouditi mohl k trestu věčnému, nečiní tak přece, ale všech možných prostředků se chápe, aby duši ke spasení přivedl a ji zachránil. Nepomohla-li nic dobrá vnuknutí, výčitky svědomí, varovné hlasy upřímných přátel, nepomohlo-li samo nezasloužené štěstí, kterým ho Bůh v míře tak nápadné zasypal, aby ho od cesty nepravosti na cestu pravou přivedl — tu chápe se Bůh prostředku ostřejšího a odpornějšího — *metly* — jako dobrý, moudrý *otec* činí, když všecko jeho napomínání marným se ukázalo. — Jako *lékař* opatrný, když nic sladké léky nepomohly, trpké *pilulky* dává, a nespomáhá-li to, konečně nože se chápe a řeže — — tak i Bůh posílá hříšníka do školy zkoušek a utrpení — aby jej k obrácení a na cestu pravou přivedl. On dopouští, praví *sv. Řehoř,* aby krupobití zničilo jeho úrodu, jeho majetek, na něm si zakládal, stává se kořistí pla-

menů, čest jeho pomluvou zachází, On dopouští, aby tělo bolestnou nemocí bylo na lůžko upoutáno, aby jeho jediné dítě kořistí smrti se stalo — — všecko to s tím úmyslem, aby se hříšník probudil ze spánku smrti, aby se poznal a polepšil.

Pokud *marnotratný syn* žil šťastně v domě svého otce a měl všecko k ukojení svých hříšných chtíčů — tu nepomýšlel ani z daleka na pokání. Když však se týž octl v cizině a nad to u veliké bídě, když hlad tříti musil, tak že by rád mlátem byl se najedl, kdyby byl jen směl, když rozedrán, polonahý, bez kouska pořádného šatu zimou na pastvě křehl, a nikoho tu nebylo, jenž by se nad ním smiloval (neboť otec jeho byl daleko) — tu teprve počal do sebe jíti, na staré šediny otce vzpomínati, po otcovském krbu toužiti — — tu naplnilo se srdce jeho hořkostí — on u sebe pevně si umínil navrátit se a otce odprosit.

Zde máme, nejmilejší, *věrný obraz* hříšníka Dokud se mu vede dobře, nepomýšlí na polepšení. Navštíví-li ho Bůh nějakým soužením, pak se pozná ihned a činí pokání. Kříž a soužení nejlépe mu *dokazují světskou marnost a pomíjejícnost pozemských statků a požitků*, na nichž tolik lpěl; ona mu poskytují příležitost, aby poznal nestálost lesku světského a slabost lidské moci (síly), v níž svou naděj skládal; ona mu praví, jak bídnými a bezcennými jsou krátké rozkoše života pozemského, jimž lehkomyslně chtěl zašantročiti věčnou blaženost. S hrůzou poznává onu propast, na jejímž okraji se byl octnul, pohled do budoucnosti jej děsí; víra představuje mu vážně pravdy, které mu svítí na cestě bludu. Jeho srdce měkne, první krok k zachování učiněn, milost nalezla cestu do duše jeho, a ta vyvolá žal a lítost. — V utrpení pomýšlí hříšník na věci, na které nikdy před tím ani nevzdechl, aspoň nikdy vážně nepřemýšlel: na Boha, na Jeho spravedlnost, na smrt, na svůj bídný stav. On počíná sám sebe a svých hříchů se hroziti, a jako marnotratný syn se navrátí do domu Otce nebeského a jako zlosyn na pravici prosí o milosrdenství Boží. Lítost a bázeň obrátí se s pomocí milosti Boží v lítost lásky, a tak učiněn první krok k vlastnímu spasení duše.

Jestliže hříšník skutečně zanechal cestu nepravosti a nastoupil cestu ctnosti — stal-li se s pomocí milosti Boží kajicníkem ještě často nepřestává Bůh soužení a kříže naň posílati a tu má, abychom tak řekli, nejlepší úmysly: On chce kajicníku příležitost dáti, aby za hříchy své již zde zadost učinil. Pravé pokání shlazuje sice věčné tresty viny, nikoli však časné. Posílá-li Bůh na kajicníka soužení, tu vkládá mu do ruky takřka *zlatý peníz*, aby dluh spravedlnosti Boží zaplatiti mohl. Bůh přijímá trpělivé nesení křížů v tomto životě v dostiučinění, aby nám na věčnosti ušetřil trestů.

To platí v jisté míře i o spravedlivých a dokonalých lidech. Či může ten, kdo bohabojně je živ, říci: Mně není třeba zadostučinění, já jsem dosti svatým? »Jako pole, byť sebe pečlivěji zděláno byl, přece není plevele prosto, a není-li i nejjasnější slunce skvrn prosto, tož zajisté i ten nejsvětější a nejspravedlivější člověk

není před Bohem *zcela* svatým — on nese na sobě aspoň stín poskvrny, nějakou nedokonalost — z lidské slabosti klesá i ten nejspravedlivější častěji, a byť jen lehce hřešil — přece poskvrňuje duši svou. — Pakli Bůh na takové soužení posílá, tu skýtá jim příležitost, svoje malé, nepatrné slabosti si odpykati, aby jednou před osudnou stolicí Boží nalezeni byli zcela očištěni.

Jsou tudíž, nejmilejší, kříže a soužení všechněm lidem: hříšným i spravedlivým, k velikému užitku — ony jsou cvičbou v pokání.

Z toho vyplývá, jak nemoudře a nekřesťansky, ba hříšně jedná ten, kdo v souženích je netrpěliv, reptá a malomyslní. Pokládáme-li kříž za to, čím jest, zajisté budeme malé utrpení rádi snášeti, abychom se vyhnuli většímu, abychom větší dluh zaplatili, budeme líbati metlu, která nás šlehá a *zvoláme se sv. Augustinem*: »Zde Pane řež a pal, jenom na věčnosti mne ušetři!« čili jinými slovy: Zde posílej na mne, ó Pane, soužení a kříže, jak chceš, ať jsou jakkoli veliké, jen tam dej mi spasenu býti.

Posílá-li Bůh na člověka zde na zemi rozličná utrpení, má při tom *ještě jiné úmysly*. On chce zkusiti ctnost jeho, jej ve ctnosti utvrditi, nás zdokonaliti, a právě proto blaženějších radostí na věčnosti nám chce popřáti. On nenechává vždycky své služebníky ve štěstí život tráviti, nýbrž On je navštěvuje protivenstvími, On nevede jich vždycky hned na horu Tábor, kdež by okoušeli v lesku štěstí sladkostí, nýbrž On vede je často do zahrady Getsemanské a na horu Kalvarii, kdež jim dává píti hořký kalich utrpení. V utrpení má se ukázati pravá ctnost a láska k Bohu Zde má člověk ukázati, že lne věrně k Bohu jako v čase zdaru a štěstí. Pokud mu dobře jest, tu snadno řekne: »Bože, já Tě miluji«; pokud nás naši spolubližní milují a přízeň svou k nám prokazují, lehko jest odpláceti lásku jejich; pokud z plnění povinností našich dostává se nám chvály a časného prospěchu, je snadno je konati — hůře však, potká-li nás nezdar, neštěstí, zklamání. *Ne v míru, nýbrž ve válce* ukazuje se statečnost a věrnost vojínova — ne ve štěstí, nýbrž v neštěstí jeví se ctnost křesťana: chce-li v pravdě ctnostným nazván býti a odplatu přijati z rukou Božích, jest mu dříve ohněm utrpení a soužení projíti a není-li ani tu nic v stavu jím otřásti: miluje-li Boha v neštěstí jako ve štěstí, lne-li věrně k Bohu ve dnech zármutku jako radosti, drží-li se pevně Boha tenkráte, když Tento zdá se, že ho opustil — tenkráte je člověk takový člověkem v pravdě ctnostným. Tak byl zkoušen *Job*, který o všecko v životě svém přišel, a přece ani známky netrpělivosti nedal na jevo; tak byl zkoušen *Abraham* a dokázal lásku svoji k Bohu i tu, když měl nejmilejšího syna svého jediného v oběť Bohu přinésti; tak byl zkoušen *Tobiáš*, an dobré skutky vykonával — bylť největším neštěstím zastižen, přišed o zrak. A všichni tito tři stáli v neštěstí skalopevně — ano, oni chválili Boha za to, že je tak navštívil.

Utrpením a soužením očišťuje se ctnostný od svých nedokonalostí, jako zlato v ohni se čistí. — I nejzbožnější shledává na

sobě, zkoumá-li se důkladně, mnoho nedostatkův a stínů hříchů v duši své: brzy nějakou smyslnou náklonnost, nezřízenou lásku k věcem pozemským, sebelásku, liknavost ve službě Boží, rozličné pozůstatky náruživostí překonaných. Jsou-li tyto skvrny pranepatrny, tož přece zastiňují lesk ctnosti, oslabují zaslíbení Boží a brání, že milost Boží nemůže, jak by chtěla, působiti — ony jsou jakousi překážkou v dokonalosti. Proto je potřebí jakéhosi plamene, ohně, a tím jest oheň soužení a strastí. Ony očišťují srdce naše, odtrhávají je od země a víží úžeji k Bohu.

Čím je *hořká sůl vodě, čím bouřní větrové moři*, tím jsou strasti spravedlivému. Myslemež na sebe! Jak snadno liknavíme, stáváme se vlažnými, jak slábne naše horlivost v dobrém, jak snadno zapomínáme na Boha, nechává-li nás po delší čas bez starostí ve spokojenosti žíti — — tu je třeba něčeho, co by nás z nebezpečného usnutí proburcovalo a nám připomnělo, *že jsme cizinci na zemi a poutníky do jiné, pravé vlasti nadhvězdné putujícími, tam kde Kristus po pravici Otce Svého sedí.*

Bez utrpení by neměla naše ctnost *dlouhého trvání.* Bouře strastí má plamen naší horlivosti rozdmýchati a oživiti a jako tělo prací a námahou síly a vytrvalosti nabývá, tak i duše nabývá síly v boji s utrpením a soužením.

Konečně poslední prospěch, který z utrpení pro křesťana vyplývá, pozůstává v tom, že ona jsou mu *zárukou blaženosti věčné.* Nedomnívej se, milý křesťane, že je lehkou věcí, nebe si vydobýti a že chce Bůh nám ho bez vlastního přičinění darovati. Nikoli! Božský Spasitel praví výslovně: »Království nebeské násilí trpí, a jen ti, kteří násilí činí, uchvacují je.« Úzká je brána, úzká je cesta, která vede k životu. Je tedy nebe vítězstvím, které vydobyto býti musí, je korunou, která bojem a námahou zasloužena musí býti. Výborným prostředkem k vydobytí koruny této jsou strasti a utrpení, která Bůh na nás posílá. Čím více trpíme a při tom stálejší jsme, tím krásnější koruna na nás čeká v nebesích. To dosvědčuje krásné *podobenství o Lazaru.* Jeho chudoba, opuštěnost, hlad byly proměněny u veliké, nejčistší radosti nebeské, protože s největší trpělivostí a vytrvalostí snášel utrpení. Čemu učí nás božský Spasitel v tomto Svém podobenství, to *ukázal nám také Svým příkladem.* Neboť čemu učí nás *Kristus od narození až ku Své smrti?* Co káží nám jesle, kříž? Co Jeho bičování, trním korunování, co hřeby, co kopí? Ovšem nic jiného, než že všecko to trpěl Ježíš s trpělivostí, *a trpěti musil, a tak do slávy Své vejíti. Ano, cesta kříže Ježíšova byla cestou k Jeho oslavení.* A tak jest i s učenníky Ježíšovými: cesta utrpení je sestou k nebesům: neboť Kristus trpěl za nás pozůstaviv nám příklad, abychom následovali šlepějí Jeho.

Jen tenkráte, budeme-li následovati Ježíše na cestě křížové, vejdeme do oné slávy, do které On a Svatí za Ním byli vešli. Není třeba, abychom těla naše vydali pálení, řezání, kamenování — nesmež jen trpělivě, co život náš s sebou přináší odporného, co Bůh na nás v moudré Své prozřetelnosti skládá, co stav náš při-

náší trpkého. »*Bez meče a ohně*,« praví sv. Řehoř, »můžeme se státi mučenníky a do nebe přijíti, jen jestli zachováme v srdci svém trpělivost.« Příležitost k tomu má každý hojnou — život náš je na kříže bohat a bohaté je pole na utrpení. Ale též je jistá odměna, hojná žeň, krásná koruna, vytrváme-li v trpělivosti. »Všecka utrpení toho světa nejsou ničím u přirovnání k oné slávě, která na nás čeká.« Co jsou nemoci, co bolesti, co chudoba, ztráta jmění, cti, pronásledování — co všecko to, jež člověk pokládá tak často za něco strašlivého? Toto všecko jest okamžité, protože časné, co však tam nahoře jest — je nebeské, věčné!

Patření na tuto korunu, která zbožné trpitele čeká, jest příčinou, že ctih. Tomáš Kempenský cestu kříže nazval cestou královskou. Opravdu cesta kříže je cesta královská, neboť ona vede do království nebeského. Pohled na tuto korunu naplnil sv. Pavla, že s radostí zvolal: »Jsem pln radosti a útěchy ve všem svém soužení.« Pohled na tuto korunu osladil sv. mučenníkům jejich nejhroznější muka a trápení. Pohled na tuto korunu přiměl svatého Františka Xaverského, že zvolal: »Ještě víc, ó Pane, ještě víc« — utrpení pro Tebe.

Když sv. Felicita, ona machabejská matka Nového Zákona, viděla své syny ve hrozných bolestech umírat a se bála, že by víru svou zapřeli, zvolala: »Děti, pohleďte k nebi, kde Ježíš bydlí, patřte na korunu, která vás čeká!«

Tak volám ke všechněm vám, drazí křesťané, které něco tísní a tlačí, trápí a souží; patřte k nebi, kde Ježíš bydlí, hleďte na svoji korunu, která vás čeká, vizte, jak Ježíš vám ji již podává — hleďte, jak raduje se božské Srdce Jeho, že má tak statečné bojovníky, neúnavné trpitele. Neustupujte, vytrvejte — volá k vám božské Jeho Srdce — učte se ode mne trpěti — cesta kříže je cesta k oslavení křížem a soužením, vejděmež k radostem neskonalým. Amen.

Frà *Vojtěch Hronek.*

Neděle IV. po Sv. Duchu.

Proč mnozí marně pracují.

»Mistře, přes celou noc pracovavše, nic jsme nepopadli.«
Luk. 5, 5.

Svatí apoštolové živili se, prve nežli se Pána Ježíše přidrželi, prací rukou svých. A věru těžké a někdy při tom i málo výnosné bývalo jejich přičinění. Sám svatý Petr postěžoval si Pánu Ježíšovi, když Mu na Jeho vybídnutí, aby sítě k lovení poznovu rozestřeli, pravil: »Mistře, přes celou noc pracovavše, nic jsme nepopadli.« A co bylo toho příčinou, že dříve tak marně pracovali? Příčinou toho bylo, že Ježíše u sebe neměli, a proto bez požehnání Božího pracovali. S podobným výsledkem setkává se často

i přičinění naše. Mnohý pracoval po celý Boží rok pilně a svědomitě, a přece, když se ke konci roku po ovoci svého přičinění ohlížel, s Petrem k Pánu Bohu zvolal: »Pane, po celý rok jsem těžce pracoval, avšak ničehož jsem nevyzískal.« A co bylo toho příčinou? Příčinou toho bylo, že

I. *před prací Boha o pomoc a požehnání neprosil, a*
II. *že svými hříchy práce své o požehnání Boží olupoval.*

Pojednání.

I. Ke všemu, cokoliv člověk podniká a započíná, potřebuje pomoci a milosti Boží. Bez Boha člověk ničehož nepořídí a nesvede a pořídí-li přece, nemívá jeho dílo žádného dlouhého trvání, ježto mu Bůh Své ochrany odepřel. Potomci Noemovi chtěli zvěčniti jméno své a proslaviti je mezi všemi národy. I stavěli věž nadmíru vysokou; avšak Bůh spletl jazyk jejich, tak že od práce ustati musili, ježto si vespolek nerozuměli. Oni práci bez Boha započali, proto jí nedokončili, proto i marně pracovali. Dokud Saul se Pána Boha přidržoval a věrně Jeho svatou vůli plnil, dával mu Bůh vítězství nad protivníky Israelských. Jakmile však se Boha spustil, odstoupil od něho duch Boží, a u vědomí tom započínal proto boj s Filistinskými jen s malou myslí, a stalo se mu, čeho se před bojem obával; ztratilť bitvu a s tou i život svůj. Saul marně pracoval, poněvadž bez Boha, bez pomoci Boží pracoval, a nikoliv k Bohu, ale k čarodějnici své útočiště bral. Nechceme-li, aby se i nám práce podobně dařily, proto své práce modlitbou započínejme. To ukládá nám i příklad Ježíše Krista, neboť Pán Ježíš se před každou prací modlíval. Prve, než započal dílo našeho vykoupení, odebral se na poušť a tam se čtyřicet dní a čtyřicet nocí modlil a postil. Prve než nasytil zástup pět tisíc mužů, Pán Ježíš se modlil, neboť, vzav pět chlebův a dvě ryby, vzhlédl k nebi, modlil se. Než Lazara vzkřísil, stoje u jeho otevřeného hrobu, pozdvihl očí Svých vzhůru k nebi a modle se mluvil: »Otče, děkuji Tobě, že jsi mne vyslyšel. Jáť jsem věděl, že mne vždycky slyšíš; ale pro zástup, kterýž okolo stojí, jsem to řekl, aby uvěřili, že jsi Ty mne poslal —« a pak teprve řekl Lazarovi: »Lazare, pojď ven!« Když pak nadešla doba Jeho přehořkého utrpení, posiloval se k němu nábožnou modlitbou; odebrav se po poslední večeři do zahrady getsemanské, modlil se tam a k modlitbě i Své učenníky vybízel, říkaje jim: »Bdětež a modlete se, abyste nevešli v pokušení!« Tak to činívali za příkladem Ježíšovým i svatí apoštolové. Započínajíce dílo, zvláště pak důležité, nábožné oddávali se modlitbě. Když pak chtěli zvoliti na místě zrádného Jidáše jiného apoštola, »postavili dva, Josefa, jenž sloul Barnabáš, kterýž měl příjmení spravedlivý, a Matěje. A modlíce se, řekli: Ty, Pane, kterýž znáš srdce všech, ukaž, kterého z těchto dvou jsi vyvolil, aby přijal místo posluhování tohoto a apoštolství, z něhož jest vypadl Jidáš, aby odešel na místo své. I dali jim losy a padl los na Matěje, i přičten jest k jedenácti apoštolům.« Sk. ap. 1. 23. 26.

Petr, chtěje vzkřísiti Tabithu, učennici plnou dobrých skutkův a almužen, z mrtvých, poklekl na kolena a modlil se. Sk. ap. 9. 36. 40. Co Pán Ježíš a co svatí apoštolové před každým dílem činili, to i nám Pán Ježíš za povinnost uložil, když nám ústy sv. Pavla nařídil: »Buďto tedy že jíte, nebo pijete, neb cožkoli jiného činíte, všecko k slávě Boží čiňte.« I. Cor. 10. 31.

II. A to právě bývá toho příčinou, že naše práce bez žádoucího ovoce zůstávají, že při svém díle nikoliv čest a slávu Boží, ale svou vlastní vyhledáváme, neboť naše pýcha oloupila práce naše o Boží požehnání. Konáme-li dobré, udělujeme-li almužny, činíváme to jen veřejně, aby celý svět naši dobročinnost viděl a nás za ni chválil. Tím pak samým pozbavujeme se odměny na skutky dobré ustanovené a platí i nám, co Pán Ježíš o fariseích mluvil, když pravil: »Pilně se varujte, abyste spravedlnosti své nečinili před lidmi, abyste od nich viděni byli: jinak nebudete míti odplaty u Otce svého, jenž jest v nebesích. Protož, když dáváš almužnu, netrub před sebou, jako pokrytci činí ve školách a na ulicích, aby ctěni byli od lidí. Amen pravím vám, vzali odplatu svou.« Mat. 6. 1. 2. V této své pýše nepřipisujeme Bohu, co dobrého jsme vykonali, a započínajíce dílo, nespoléháme na Boha, ale toliko na svůj rozum a na svou dovednost. Chováme se jako Goliáš, kterýž, chtěje se s Davidem potýkati, jediné na svoji sílu a na své válečné umění spoléhal, když Davidovi toto zpupně mluvil: »Zdaliž jsem já pes, že přicházíš proti mně s holí? Pojď ke mně, a dám tělo tvé ptákům nebeským a zvířatům zemským.« Tuto zpupnost a přemrštěnou sebedůvěru vytýkal David Goliášovi, když mu toto pravil: »Ty přicházíš ke mně s mečem a s kopím a se štítem; ale já přicházím k tobě ve jménu Hospodina zástupů, kteréhož jsi dnes zhaněl.« David zvítězil, ježto se dal do boje v důvěře v Hospodina; Goliáš pak podlehl, jelikož jeho pýcha vítězství od jeho zbrani zapudila.

Mnozí lidé započínávají sice svou práci s Bohem a s modlitbou; spojují s vlastní přičinlivostí i důvěru v pomoc Nejvyššího: a přece musí, když se po ovoci své přičinlivosti ohlížejí, s Petrem bolestně zvolati: »Pane, po celý život jsme pracovali, avšak blahobytu jsme se nedodělali.« A proč? Poněvadž pracovali ve dnech, kteréž si Bůh Sám pro sebe vyhradil a v nichž spásy duše a nikoliv rozmnožení svého statku vyhledávati měli. Co činí ten, kdo v neděli ráno sice na služby Boží chodí, avšak odpoledne toho samého dne orá, dříví vozí, ano i hnůj na pole vyváží? Jak chová se ke svému Bohu, kdo neděli a svátek těžkou a nedovolenou prací zlehčuje? Ah ten a takový chová se ku Pánu Bohu zrovna tak, jako onen žebrák, kterýž, sáhaje po chlebě, jejž mu dobročinný kníže podával, knížeti ve tvář plival. Ten neujde trestu Božímu. Bůh netrestává sice nyní smrtí rušitele dnů svátečních tak, jako to za Starého Zákona činíval: avšak trestává je tím, že jich pracím svého požehnání a jich majetku své ochrany odepírá. O tom poučuje nás naše denní zkušenost. Chcete-li tedy, aby Bůh žehnal vašim pracím, a abyste nepracovali bez užitku, mějte

v uctivosti přikázaní, jež zní: Pomni, abys den sváteční světil, a plňte i svědomitě, co vám ukládá přikázaní čtvrté, jemuž jest i slib připojen, že se tomu na zemi dobře povede, kdož své rodiče ctíti bude.

Posvátný dějepis i zkušenost všech národův a všech věků dosvědčuje, že se na zemi jen těm dětem dobře vedlo, a že jen ty děti požehnání Boží měly, kteréž své rodiče ctily a milovaly; naproti tomu však že se životem bídně vlekly, které své rodiče opouštěly a nenáviděly. Tato zkušenost potvrzuje pravdu slov Siracha řkoucího: »Požehnání otcovo utvrzuje domy synů: zlořečení pak matčino z kořene vyvrací základy.« Sir. 3. 11. Sém a Jafet měli otce svého v úctě a ve vážnosti. Otec požehnal jim a oni, oplývajíce blahobytem, stali se pány země i bratra svého; jeden pak bratr Cham, jemuž otec zlořečil, že se mu posmíval, sténal pod tíží otcovské kletby a byl otrokem svých bratří. Chudobná Ruth, kteráž sbíráním klasů sebe a svou tchýni obživovala, stala se na odměnu své dětinské lásky manželkou vznešeného Booza, a oplývajíc blahobytem, těšila se všeobecné úctě a vážnosti. Naproti tomu žili v opovržení synové Heli a vzali i bídný konec za to, že otci život ztrpčovali a zarmucovali ho. Mladý Tobiáš vedl život spokojený a blažený, protože na jeho hlavu jím oblažené srdce otcovské požehnání Boží s nebe svolávalo. Absolon pak, jenž po trůně i po životě otce svého bažil, všemi proklet, na dubě vise, duši vypustil, a každý, kdožkoli okolo jeho hrobu kráčí, hází po něm kamením, poněvadž v sobě ukrývá to nejhanebnější srdce, jež kdy v těle lidském tlouklo. A tato kletba Boží stíhá až posud všechny Absolony, kteříž své rodiče v stáří opouštějí, výměnek jim odepírají, je zarmucují nebo dokonce na ně ruce své vkládají. Hlas otcovské kletby nebesa proniká a vystupuje až k trůnu všemohoucího Boha, jenž dětem odnímá majetek, pro který ony v sobě nejsvětější pocit lásky byly udusily. Ano, Bůh takovým nezdárným dětem ani žehnati nemůže, jinak by přestal býti spravedlivým! Proto ctěte své rodiče, dokud je na živě máte, služte jim a dávejte jim svědomitě, co si byli vymínili. Za to budou rodičové žehnati vám a Bůh rozmnoží na jejich prosby majetek váš.

Jiná příčina, proč mnozí marně pracují, spočívá v tom, že z domů svých svou nepoctivostí a necitelností požehnání Boží zapuzují. Na majetku odcizeném, vylichvařeném nespočívá Boží požehnání. Zkušenost dokazuje, že v sobě pravdu chovají přísloví, kteráž zní: »Jeden nespravedlivý haléř sto jiných spravedlivých z kapsy vyhání«; »Kdo stojí o cizí, přichází i o své.« Jakob připravil bratra Esaua o prvorozenství, nabyl sice práva, ale pozbyl bezpečnosti života, tak že před rozlíceným bratrem z domova do vzdálené ciziny utéci musil. Achab násilně oloupil Nábotha o dědictví jeho otcův, avšak netěšil se dlouho z cizího majetku. Přišel brzy o trůn i o život. Stál o cizí a přišel o své. Giezi dopomohl si podvodně ke zlatu a stříbru Naamana syrského, avšak cizím jměním obtížil se i kletbou Boží, ježto se ho i malomocenství Naamanovo přidrželo. Vy sami znáte mnohé lidi, jichž otcové

rozsáhlými statky vládli, a vidíváte je v té největší bídě a nouzi. Ah, nespravedlivě nabytý majetek otcovský, přešed na ně, u nich se neudržel, poněvadž jim ho z rukou kletba Boží vyrvala. A takovouto kletbou obtěžuje se i ten hospodář, který dělníky na mzdě zkracuje a chudé utiskuje. Když kroupy mu úrodu na poli ničí, když oheň jeho špýchary a stodoly v prach a popel obrací, a když mu mor chlévy vyprazdňuje, ať pak nenaříká a neběduje. Toť jsou tresty, jakéž na něho jeho vlastní necitelnost byla svolala. Vždyť sám Bůh přislíbil, že vyslyší kletby utiskovaných dělníků, když se takto vyjádřil: »Nezapřeš mzdy potřebného a chudého bratra svého . . . : aby nevolal proti tobě k Hospodinu, a počteno by bylo tobě za hřích.« V. Mojž. 24. 14. 15.

Dověděli jste se právě, co by vás o ovoce vaší přičinlivosti oloupiti mohlo. Seznali jste, že marně pracuje, kdo práci bez modlitby započíná, jen na sebe spoléhá, rodičů nectí a bližního okrádá a utiskuje. Proto modlete se vždy pokorně, mějte v uctivosti své rodiče a chovejte se laskavě k svému bližnímu. Tak ukážete se býti hodnými syny Otce nebeského, Jenž otevře vám pravici Své dobroty a vyleje přehojného požehnání na role, na louky a na zahrady vaše a učiní, že spokojeně oslavovati budete Jeho nevýslovnou dobrotu zde i v budoucím svém životě. Amen.

P. Frant. Franěk.

Neděle V. po Sv. Duchu.

(V oktávě sv. Aloisia.)

Sv. Aloisius zachoval svou nevinnost: I. prací; II. sebezapíráním; III. modlitbou.

»Nebude-li hojnější spravedlivost vaše nežli zákonníků a farizeů, nevejdete do království nebeského.« Mat. 5, 20.

Ježíš Kristus porovnával zákonníky a farizejce s hroby obílenými, kteréž se zdají lidem zevnitř krásnými, ale vnitř jsou plné kostí umrlčích a vší nečistoty. »Tak i vy,« řekl, »zevnitř zajisté zdáte se lidem spravedliví, ale vnitř jste plni pokrytectví a nepravosti.« Mat. 23, 27. 28. A jinde varoval božský Spasitel důrazně: »Podle skutků jejich nečiňte; nebo praví a nečiní.« Mat. 23, 3. Na Sobě Samém pak ukázal Pán Ježíš ten nejkrásnější vzor, ten nejušlechtilejší příklad, takže vším právem mohl o Sobě říci: »Příklad zajisté dal jsem vám, abyste, jakož jsem já činil vám, tak i vy činili.« Jan 13, 15. Milostí Pána Ježíše nalézáme v Církvi, od Něho založené, mnoho tisíců krásných příkladů na svatých Jeho. Každodenně staví Církev svatá před oči příklady jednoho neb i více svatých. Tento týden slavili jsme svátek sv. Aloisia. Jeho život jest pro nás všecky, zvláště pak pro mládež velmi poučným; a proto mám za to, že dobře učiním, když vás na některé výjevy ze života tohoto svatého upozorním. Jest všem známo, že tento

jinoch svatý, ten nejstkvostnější ze všech statků, totiž nevinnost neporušenou zachoval.

Uvažme nyní, kterých prostředků užíval ku zachování své čistoty a nevinnosti dílem proto, aby ti, kteří se dosud z nevinnosti těší, tohoto prostředku užívali, dílem proto, aby rodiče poznali, jak by nejlépe nevinnost dítek svých chránili, dílem proto, aby ti, kteří nevinnost ztratili, naučili se, kterak by ze svého smutného pádu povstali a od opětného pádu se chránili.

Kterými prostředky zachoval si sv. Alois nevinnost svou? Odpovídám: I. prací; II. sebezapíráním; III. modlitbou. Všecky ty tři díly budou krátké. Věnujte mi jenom pozornost svou. Ty pak, svatý Aloise, buď nám přímluvcem a orodovníkem, abychom i my tvými následovníky byli, jako ty jsi byl následovníkem Ježíše.

Pojednání.

I.

K Adamovi promluvil Bůh po hříchu takto: »V potu tváře své budeš jísti chléb svůj.« Gen. 3, 19. Slova tato obsahovala v sobě dílem trest za spáchaný hřích, dílem ale také zároveň veliké dobrodiní pro Adama, poněvadž ustavičná práce, pracovitost jest mocným prostředkem proti budoucím pokušením ke hříchu. Zahálka jest polštářem ďáblovým, jest počátkem všech nepravostí, jak dobře dí sv. Bernard, »že *zahálka jest kaliště a žumpa nečistých pokušení, naproti tomu pracovitost jest znamenitým ochranným a povzbuzujícím prostředkem všech ctností, zvláště pak stavu přiměřené čistoty.*«

Sv. Aloisius miloval práci a proto také zachoval nevinnost svou. Aloisius byl prvorozeným synem Ferdinanda z Gonzagy, markhraběte z Castiglionu a zbožné paní Marty z Tanu. Samo sebou se rozumí, že tento kněžic nekonal prací takových, jaké venkované vykonávati musí, ale učení, studování, vzdělávání ducha ve vědomostech, to jest také práce, a to často práce unavující a těžká. Takové zaměstnání vyžadoval od Aloisa jeho stav a jeho budoucí povolání a takovému zaměstnání oddával se s neobyčejnou pilností. — Aloisius učinil si denní pořádek, v němž všecky hodiny od rána až do noci rozděleny byly, takže na každou hodinu vždy pro přiměřené zaměstnání pravý a určitý čas vyměřen byl. Tohoto pořádku držel se tak přísně, že mu ani jediné chvilky ku zahálce nezbývalo. Někteří z posluhovačů jeho skutečně odpřisáhli, že jej nikdy neviděli v jeho světnici jinak, než buď modlícího se, anebo knihu obsahu zbožného v rukou držícího. Nikdy ho neviděli tedy zaháleti. A kdyby ani tohoto svědectví nebylo, poznáváme pracovitost tohoto jinocha svatého z toho důvodu, že v krátkém čase učinil neobyčejné pokroky v nižších i vyšších vědách, pokroky, které u mužů učených veliký obdiv vzbudily. Tak pracovitým tedy byl sv. Aloisius a pracovitostí tou udržel a zachoval nevinnost svou. Vedlo se mu tak jako onomu zbožnému starci, jenž na otázku, zdali na něho přicházejí také pokušení proti čistotě, odpověděl:

»Odkud pak bych vzal času mysliti na rozkoše, když sotva se mi dostává času k jídlu a k píti?« Práce, práce ustavičná chránila tedy tohoto zbožného muže proti smyslnosti, t. j. proti hříchu, který nejčastěji svatou nevinnost kazí a ničí.

Nuže tedy, rodičové milí, leží-li vám na srdci, záleží-li vám na nevinnosti dítek vašich, hleďte je od mládí ustavičně něčím zaměstnávati, zaměstnávati prací ruční, anebo prací duševní a zabraňujte jim co nejvážněji a nejdůrazněji zahálčivé běhání a toulky po ulicích a po silnicích. Tak jako se kazí voda, když nečinně stojí, tak jako voda stojatá hnusným hmyzem se plní, hmyz šev ní redný se rodí a jen hemží, právě tak děje se i v duši člověka zahálčivého. Takový člověk stává se ničemníkem a ponenáhlu nešlechetníkem, padouchem a zlosynem. Připomínejte jim často slova sv. Pavla: »Kdo nepracuje, nemá také jísti,« 2 Thess. 3, 10, a dítě zahálčivé ať někdy také zakusí pravdu tuto. Ale i dospělých týká se napomenutí toto. »Nechať tebe ďábel v zahálce nikdy nepřistihne.« Hieron. ep. ad Rustic. monach.

II.

Kromě pracovitosti ku zachování čistoty neobyčejné mnoho působilo sebezapírání. »Kteříž pak jsou Kristovi, tiť ukřižovali tělo své s hříchy a s žádostmi.« Gal. 5, 24. Aby tedy Kristu náležeti mohl, křižoval svatý jinoch tělo své, krotil a mrtvil je.

1. Sv. Aloisius měl následující pevnou zásadu: »Dokud tělo není kroceno a ku poslušnosti přivedeno, dotud nemůže v dokonalosti křesťanské žádné pravé pokroky činiti.« My rozmařilí a choulostiví lidé, kteří o sebezapírání ničeho věděti nechceme, divíme se a žasneme, když čteme o jeho přísném a tvrdém zapírání sebe. Pokrmu požíval co nejméně. Jedna unce stačila mu k obědu a k tomu ještě postil se třikráte za týden Spánek jeho byl krátký a k tomu ke všemu ještě spal jenom na holém prkně, které tajně do lůžka svého vložil. Jak velice na uzdě držel oči své, dokazuje okolnost, že ani nepohlédl na královnu španělskou, u kteréž tři leta jako páže sloužiti musil; ano ani do obličeje své matky neodvážil se dívati. Nedal si nikdy říci, aby šel na procházku s nevinnými princeznami, které byly jeho nejbližšími příbuznými; ano on si vyprosil na svém panu otci jako nějakou zvláštní milost, aby nebyl posílán tam, kde by s osobami druhého pohlaví ve styk přijíti musil. K tanci a návštěvě divadel nedal se nikdy pohnouti nebo přemluviti. Kromě těchto a jiných kajících skutků bičoval často až do krve nevinné tělo své; nejdříve třikrate za týden, později každodenně. Měl při tom úmysl činiti pokání za hříchy své a přece ani žádný hřích na sobě neměl. Jakožto ještě nerozumný, sedmiletý chlapec promluvil několik neslušných slov, která od vojáka zaslechl, zajisté tenkráte ještě ani těm slovům nerozuměl; a rovněž ještě jako malé dítě vzal jednomu vojínu svého otce něco málo prachu. Tyto přestupky, které se mu zdály býti hříchy, a ani hříchy skutečnými nebyly, trestal na sobě s přísností velikou. Jak

celému světu zcela odumřel, ukázal konečně tím, že se vzdal všech nároků na markrabství, že veškerou pompu světskou opustil a do řádu Ježíšova vstoupil. Opovrhl paláci a vnitřní radost svou nalezl v malé, nepatrné cele, která mu v klášteře vykázána byla. Jakmile tuto svou celu poprve uzřel, zvolal radostně slovy žalmisty Páně: »Toť jest odpočívání mé na věky věkův; tu přebývati budu, neb jsem zvolil je« Žalm 131, 14.

2. Jak velikým bylo jeho zevnější sebezapírání, právě tak velikým bylo též jeho sebezapírání vnitřní, které ještě nutnějším jest. Nezakládal si pranic na sobě, nebyl pranic domýšlivým pro své ctnosti, pokládal se vždy za posledního a chtěl, aby za posledního i od jiných považován byl. Domácí práce nejnižšího druhu byly mu nejmilejší; nikdy ani jediného slova sám o sobě nepromluvil. Knížecí princ dědičný, který bohaté markrabství opustil, měl z toho velikou radost, když mohl choditi po římských silnicích s tlumokem od domu k domu žebrat. Zvláště rád obsluhoval nemocné, neboť také skutečně sám jako oběť soustrastné lásky k bližnímu nakažlivou nemocí r. 1591 v Římě zemřel. A jak velikou a obdivuhodnou byla tato jeho pokora, právě tak velikou byla jeho poslušnost, kterou ihned a ochotně rozkazy svých představených vykonával a svou vlastní vůli podroboval; právě tak velikým bylo jeho vítězství nad přirozenou příchylností a náklonností k rodičům a k příbuzným, které jenom v Bohu miloval. Dlouho to trvalo, než mu otec dovolil do řádu vstoupiti. Musil podstoupiti mnoho obtíží a překážek, kteréž touze jeho zabraňovaly a na cestu se kladly. Konečně udělil mu otec toužené dovolení, ale s těmito slovy: »Synu můj, tys zasadil srdci mému ránu, která ještě dlouho krváceti bude.« Ale na to na všecko, ač to bolelo jeho dětské srdce, svatý Aloisius nedbal jenom k vůli Pánu Bohu; umrtvil a umořil svou lásku přirozenou jenom proto, aby srdce své nadpřirozené lásce Boží zcela otevříti mohl.

Tak, křesťané moji, tak upraveno a uspořádáno bylo sebezapírání Aloisiovo, sebezapírání vnější a vnitřní a skrze takovéto sebezapírání zachoval nevinnost svou; kdyby se býval nemrtvil, sebe nezapíral, pak by svou nevinnost nezachoval a pak by byl také nedosáhl radostí nebeských. Neboť pravda věčná, Ježíš Kristus dí: »Kdo miluje život svůj, ztratí ho; a kdo nenávidí života svého na tomto světě, k životu věčnému ostříhá ho.« Jan 12, 25. Tak veliké sebezapírání, jaké si činil sv. Aloisius, není sice povinností každého křesťana, ale zapírati se má každý křesťan, toť jeho povinností; kdo svým hříšným náklonostem neodporuje, odpor jim neklade, ten kráčí vstříc záhubě a zkáze své, a jenom ten, kdo si násilí činí, zachová nevinnost svou, ten dosáhne království nebeského — neboť království nebeské násilí trpí. Ale jak to vypadá mezi námi s tímto sebezapíráním? Zachováváme i my nařízené posty? Střežíme i my své oči a uši? Chráníme se i my neopatrného obcování se společnostmi hříšnými? Nevěsíme příliš srdce své na bohatství, nelneme příliš ku statkům vezdejším? Jest oděv náš zřízen dle zákonů křesťanské kázně a mravnosti? Sídlí v srdci

našem pokora, poslušnost a láska k Bohu? Ó, dejž to Bůh všemohoucí, abych mohl říci, že ano! Ó, kéž bych byl ušetřen odpovědi záporné; jedenkaždý z nás zkoumej svůj vlastní, dosud neumrtvený a rozmařilý život, a slibme dnes všickni sv. Aloisiovi, že v budoucnosti ho v sebezapírání věrněji a horlivěji následovati budeme.

III.

»Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteří stavějí jej;« Žalm 126, 1. dí žalmista Páně. A co platí o domu, to platí zrovna tak i o nevinnosti. Když Hospodin neostříhá nevinnosti, nadarmo bdí ten, kdo ochraňuje ji. Pracovitost a sebezapírání jsou ovšem dobrými prostředky, kterými nevinnost chráněna bývá, ale prostředky ty samy o sobě úplně přece ještě nedostačují. Nedává-li Hospodin lidskému chtění zdaru a požehnání Svého, pak všeliký podnik lidský marným jest. Bůh ale dává milost Svou jenom tomu, kdo Jej za ni prosí. Z toho vysvítá, jak nutnou jest modlitba pro toho, kdo nevinnost svou si zachovati chce a jak dozajista nikdo tento drahocenný poklad střežiti nemůže, kdo se nemodlí. Svatý Aloisius modlil se, modlil se mnoho a dobře a tak zachoval si nevinnost svou. Každodenně vykonával kluče ranní i večerní modlitby své před svatým obrazem; sedm kajících žalmů a hodinky ku Panně Marii nevynechával nikdy ani po čas nemoci své. Vykonával mimo to ještě mnoho modliteb střelných a modlil se tak pilně, že lidé domácí o něm říkali, že »v domě není jediného koutku, není jediné zdi, s nimiž by sv. Aloisius nehovořil«. V noci, když všecko odpočívalo, vstával ze svého lůžka, padl na kolena svá a strávil celé hodiny na modlitbách svých. Do své postele dával sklenice a kousky dřeva, aby se tím spíše k modlitbě probuditi mohl. Zvláště rád a s tou největší zbožností modlíval se před nejsvětější Svátostí oltářní. Každodenně byl přítomen při mši svaté a nebylo mu milejšího zaměstnání nad posluhování knězi při oltáři, právě tak, jako kněží nikoho tak rádi u oltáře neviděli jako svatého Aloisia, poněvadž ujišťovali, že jeho zbožností sami ku větší zbožnosti své povzbuzováni bývali. Svatý jinoch mezi mší svatou, zvláště pak po svatém pozdvihování rozplýval se v slzách svých. Navštěvoval Pána Ježíše v nejsvětější Svátosti přítomného nejenom po čas mše svaté, ale přicházel k návštěvě nejsvětější Svátosti nejméně čtyřikráte. Konečně nespokojil se jenom pouhou návštěvou tohoto tajemství nejsvětějšího, ale on také často nejsvětější Svátost přijímal. Bylo mu dvanáct roků, když svatý Karel Boromejský do Brescie přišel. Také Aloisius chtěl přijati požehnání od tohoto muže; ale on přijal ještě více, totiž nejsvětější Svátost oltářní poprve z rukou tohoto svatého kardinála. Svatý Karel napomenul a vybídl sv. Aloisia, aby často nejsvětější Svátost přijímal a dal mu k tomu také užitečné naučení. Aloisius uposlechl rady arcibiskupovy a od té doby přijímal nejméně každou neděli Spasitele svého pod způsobou chleba; s nejsvětější Svátostí přijímal též zvláštní milosti, poněvadž jeho příprava a jeho díku-

činění při každém přijímání zvláštní byly; každá jeho pobožnost při svatém přijímání trvala po celé tři hodiny. Jako všichni svatí tak i svatý Aloisius byl zvláštním a vroucím ctitelem Matky Boží. Jeho zbožná matka připisovala šťastný porod dítěte svého přímluvě Marie Panny a proto naučila ho po jménu Pána Ježíše jméno Marie vyslovovati. Tak rostla a vzmáhala se v něm láska a úcta k Marii Panně; již jako dítě modlíval se denně hodinky k Matce Boží; zvlášť obdivoval a miloval neposkvrněné početí Panny Marie a jemu odporučil pod ochranu také čistotu svou. Tuto lásku a úctu odměnila Panna Maria svatému Aloisiu větší než mateřskou štědrotou. Jestliže svatý Aloisius ve všech ctnostech tak vznešené a obrovské pokroky činil, jestliže zvláště pro svou neporušenou a neposkvrněnou čistotu andělem v lidském těle nazýván byl, měla na tom zajisté Maria, matka krásné lásky, veliký podíl.

Tak to tedy činil sv. Aloisius, on se modlil mnoho a dobře po celý život svůj; on se modlil i před smrtí svou. Když při posluhování nemocných sám morem nakažen byl a božským zjevem se dověděl, že v den oktávy Božího Těla zemře, modlil se radostně s knězem řádu svého »Te Deum laudamus«. V zápasu smrtelném pozdvihovala se duše jeho neustále k Pánu Bohu, skrze láskou dychající střelné modlitby, říkal konečně ještě tato slova: »*Pane v ruce tvé poroučím ducha svého*,« a vzývaje nejsv. jméno Ježíš zesnul v Pánu dne 21. června 1591.

Ustavičná modlitba byla tedy tím nejvýbornějším a nejpřednějším prostředkem, kterýmž sv. Aloisius zachoval si nevinnost svou. Kéž by sv. Aloisius nalezl více následovníků v ohledu tomto mezi mládeží naší! Ó, modleme se všichni pilně modlitby obyčejné, dávejme na jevo zvláště velikou lásku k nejsv. Svátosti oltářní, zvláště častou a zbožnou přítomností při mši svaté a častým zbožným přijímáním této manny nebeské, a buďme všichni upřímnými a vroucími ctiteli Marie Panny, jako byl sv. Aloisius. Buďme všichni, zvláště pak dorůstající a dospělá mládež, horlivými ctiteli sv. Aloisia samého. Hřích nečistoty vzmáhá a šíří se za dnů našich strašlivě. Svatá Církev dala nám za patrona čistoty a nevinnosti čistého a nevinného svatého Aloisia. Vzývejme ho tedy pro sebe a pro své spolukřesťany ustavičně, úsilovně a snažně, aby Pán Bůh na jeho přímluvu stojící zachoval, padlé opět pozdvihl, aby duše nesmrtelné nezahynuly, v záhubu neupadly.

Aby úctu ku svatému Aloisiu zvelebila a zvýšila, uděluje Církev katolická plnomocné odpustky těm, kteří po šest neděl po sobě, ať před anebo po svátku sv. Aloisia, svátost pokání a nejsv. Svátost oltářní přijímají a na úmysl Církve svaté se modlí. Účastněme se též my těchto tak bohatých pokladů milostí Božích, abychom i my jedenkráte s andělským jinochem svatým Aloisiem Boha věčně chváliti a velebiti mohli. Amen.

Dle Rudigiera upravil *Jan Götschner*, em. farář ve Vídni.

Neděle VI. po Sv. Duchu.

O oběti mše sv. a o svatém přijímání.

»I jedli a nasyceni jsou.« Mar. 8, 8.

Přečtená částka svatého evangelia vypravuje o velikém zázraku. Pán Ježíš totiž nasytil okolo 4000 lidí sedmi chleby a několika rybičkami. Pátráme-li však dále, hledíme-li hlouběji do svatého textu, není možné, abychom mimoděk nespatřovali v rozmnožení chleba onen mnohem vyšší chléb, chléb života, pokrm duše, tělo Ježíše Krista. Neboť spojíme-li tuto částku svatého evangelia s onou řečí, kterouž Pán Ježíš k učenníkům Svým činil, a v které se výslovně chlebem živým, Jenž s nebe přišel, nazývá; uvážíme-li, že Pán Ježíš vždy u vyučování Svém postupně postupoval, a že, ač věc samou ještě nepochopovali, přece símě již hozeno bylo, a duše jejich připravována byla k porozumění zázraku neslýchaně většího: tu není pochybnosti, že zázrak dnešní obrazem jest nejsvětější Svátosti oltářní.

Nechci vám, milí křesťané, dokazovati, že v této Svátosti Ježíš Kristus jako Bůh a člověk s tělem i s duší skutečně a podstatně jest přítomen; neboť chtít dokazovati, co po 19 století křesťanstvo veškeré věří, o čemž přesvědčeni byli a jsou mužové, jichž svatost od celého světa jest uznána, jichž učenost ode všech jest obdivována a velebena, bylo by nerozumné. Raději upozorniti vás chci *na lásku Ježíše Krista, že se za nás každodenně pod způsobou chleba a vína Otci nebeskému obětuje a že se od nás požívati dává.*

Pojednání.

V oné poslední řeči, kterou Pán Ježíš k učenníkům Svým činil, prve než vydán byl v ruce hříšníků, pravil mezi jiným: »Většího milování nemá žádný nad to, by kdo život svůj položil za přátely své.« Jan 15, 13. A to učinil Pán náš, když na dřevě kříže obětoval se za nás. Než ani touto krvavou obětí nebyl spokojen. Onť věděl, že smířil pokolení lidské s rozhněvaným Otcem nebeským, věděl ale též, že Bůh vždy žádati bude oběť od lidu Svého, věděl, že nemůže býti náboženství, nemůže býti služba Boží bez oběti; proto nalezla láska Jeho prostředek, aby ona oběť dokonalá, kterou Bohu na kříži jednou byl přinesl, ustavičně se Bohu přinášela, což se děje při mši svaté, kde On Sám skrze ruce kněze způsobem nekrvavým Otci nebeskému se obětuje.

Ó, kdyby On se byl nad námi neslitoval, nikdy, nikdy bychom v stavu nebyli, Boha, jak toho zasluhuje, jak toho hoden jest, ctíti! Než On, Pán Ježíš, to jest, kterýž slov sluhy Svého hříšného poslušen, ochotně neviditelně opouští nebe a na oltář sestupuje, při svatém pozdvihování takřka znova se vtěluje, a při přijímání takřka znova umírá. Tať jest oběť Bohu nejlíbeznější a nejmilejší a velebnosti Boží jediné hodná, neboť se tu obětuje Jeho od věč-

nosti milovaný Syn. Touto obětí nejdokonaleji dokazujeme Bohu svoji vděčnost.

Pohleďme kolem sebe; se všech stran obklopeni jsme nesčíslnými dobrodiními Božími. Co máme, čím vládneme, čím se těšíme, čím se honosíme, to vše jest dar Boží. Ať pozorujeme svou duši, neb své tělo, vždy zvolati musíme: »Ó Pane, milosrdenství Tvá jsou bez počtu!« A tu, vidouce spolu svou převelikou nedostatečnost, s žalmistou Páně vzdycháme: »Co dám Pánu za všecko, co On udělil mi?« I nenalézáme dokonalejší, Boha hodnější oběť, jako když s tím samým královským prorokem řekneme: »Vezmu kalich spasení a vzývati budu jméno Hospodinovo.« Ano, když my přesvaté tělo Kristovo a kalich přesvaté za nás vylité krve Jeho Bohu za oběť přinášíme, můžeme být jisti, že nižádným jiným lepším způsobem Bohu vděčnost svou prokazovati s to nejsme. Za nás tu děkuje Syn Boží.

Máme-liž pak dále prostředku užitečnějšího a jistějšího k ukrocení hněvu Božího a k dosažení odpuštění viny, než oběť, v kteréž se Bohu podává onen Beránek nevinný, který, vzav na se hříchy světa, ani úst Svých neotevřel, nýbrž nechal Se usmrtiti, a o Němž píše sv. Pavel: »Jestliže krev kozlů a býků a popel jalovice, pokropujíc poskvrněných, posvěcuje k očištění těla: čímž více krev Kristova, kterýž skrze Ducha Svatého sebe Samého obětoval neposkvrněného Bohu, vyčistí svědomí naše od skutků mrtvých.« Žid. 9, 13. A tato krev obětuje se za nás při mši svaté, přinášíť se Bohu na oltářích našich na obmytí hříchů, přinášíť ji pro naše smíření Sám Ježíš Kristus, kterýž na místě lidu hříšného Sám předstupuje před Otce Svého, a s oltáře, jako druhdy s hory Kalvarie volá k Němu: »Otče! odpusť, odpusť těmto hříšníkům, na kterýchž vším právem spočívá ruka hněvu Tvého, já prosím Tě za ně o milost, já obětuji se za ně; oni zasloužili trest, ale pohleď na tuto krev Mou, jež jednou ukrotila prchlivost Tvou, jež jednou smířila Tebe, jež jednou vymknula z ruky Tvé blesk pomsty, ó nedej, aby teď snad volala k Tobě nadarmo o smilování.« Ó nikoliv! Jak mohl by Bůh oněch trestati, kteří znamenáni jsou Krví Syna Jeho! Tato Krev Syna Božího nás smíří s Bohem, ona smíří i naše zemřelé bratry a sestry, i za ně teče, i za ně se obětuje, ona smaže aneb aspoň zmenší jejich dluh, který splácejí spravedlnosti Boží za hrobem v očistci. Proto se při té nejdražší oběti Církev svatá též modlí: »Rozpomeň se, ó Pane! na služebníky a služebnice své, kteří nás předešli a spí spánek pokoje.«

Ale i jako oběť prosebná jest oběť mše svaté pomníkem lásky Kristovy. Cokoli Církev žádá od Boha, žádá skrze Ježíše Krista, neboť, jak tvrdí sv. Pavel, živ jest Ježíš Kristus k orodování za nás. V této oběti se nás ujímá, a chceme-li čeho dosíci, živou víru, hlubokou pokoru, plamennou lásku, nezrušitelnou čistotu, v protivenstvích trpělivost, milost spasitelné smrti: v této oběti a skrze tuto oběť dosáhneme vše to. Tak Bůh miloval svět, že Syna Svého jednorozeného dal; a který ani vlastnímu

Synu Svému neodpustil, ale za nás za všecky vydal Ho, kterakž také s Ním nedaroval nám všech věcí?

A tento Syn, aby dovršil míru své lásky, učinil to, nad čímž celá země a celé nebe žasnouti musí: On Sám Sebe dává za pokrm. Ó, můj Ježíši! když toto rozjímám, tu nevím, co mám činiti, mám-li obdivovati se Tvé lásce, aneb padnouti na tvář svou a klaněti se Tvé všemohoucnosti, aneb z celého srdce, z celé duše děkovati Tobě? Což pak nebylo na tom dost, že mezi námi přebýváš, že se za nás obětuješ, i za pokrm chceš se dáti nám? Milí křesťané! co by žádná obrazotvornost lidská nevymyslila, co převyšuje vše, nač kdy andělé a lidé pomysliti mohli, co zdá se býti nemožností, stalo se. Slyšte! náš Bůh, náš Pán, náš Vykupitel a Spasitel dává se nám za pokrm, ne andělům, ale nám, nám hříšným lidem. K stolu Páně přijde jeden, přijdou tisíce, přijde dobrý, přijde zlý, přijde chudý, přijde bohatý, a všickni vstanou nasyceni, nikoli chlebem, nýbrž nejsvětějším tělem Krista Ježíše!

Ach, co jest láska celého světa proti lásce této? Co veškerá oddanost, co veškerá srdce mateřská, který přítel, která matka dali se kdy těm, které milovali, za pokrm? Jediný Syn Boží jest takové lásky schopen. On krmí nás Svým tělem, napájí Svou krví, On naplňuje nás Svou bytostí, sestupuje k nám, aby konečně přece jednou přijal to srdce naše, které jsme Mu, ach, tak často odpírali, On skládá takřka všecky plameny své lásky v klín našich ustydlých duší, by přemohl jejich chladnost a lhostejnost, On zapomíná Sám na Sebe, a čeho bychom se my, ano čeho by ani andělé neopovážili se žádati, to činí On z lásky k nám.

Ach, co vše přináší Pán Ježíš s sebou do srdce onoho, které čisté a Jemu zcela oddané jest! Když již archu úmluvy Starého Zákona přinesena do domu Obededoma Gethitského, jemu a celému jeho domu tisíceré přinesla požehnání, jaké množství milostí obdrží duše čistá, přijímající Boha svého! Takové přijímání jest jako plamen, který duši vždy víc a více čistí od chyb jejích a nedokonalostí; zde nás Ježíš Kristus sílí proti nepřátelům, s kterými ustavičně jest nám bojovati, zde dává nám odvahu v utrpení a v nebezpečenství, zde spojuje se Bůh s duší lidskou, aby obrátil člověka pozemského v člověka nebeského, zde uděluje sladkost, radost a útěchu nevýslovnou, zde závdavek jest příštího z mrtvých vstání a života věčného. Ó, kdybychom vždy přijímali tohoto Boha, jak Jej přijímati máme, nebe se svou blažeností by přebývalo v srdcích našich!

Takť doprovází nás Pán po všech cestách života našeho. I tenkráte, kdy zvláště potřebujeme pomoci, kdy mizí všecky naděje naše jedna po druhé, kdy vidíme, jak již ty poslední hodiny naše utíkají, jak celý svět nám není s to život zachovat, kdybychom Mu jej i dali, tenkráte, kdy před námi otevírá se hrob a za ním věčnost, o které nevíme s jistotou, co nám přinese, tenkráte, kdy síly a přátelé naši budou opouštěti nás, kdy poslední nastane nám pouť, pouť těžká, kteráž před soud Boží povede nás, tenkráte, v té největší úzkosti a opuštěnosti: kdo k nám pospíchati bude, nesen

v rukou kněžských? Náš Ježíš v nejsvětější Svátosti oltářní. V rozhodné té době bude On opět naší posilou, naší útěchou, naší potravou na dalekou cestu. I do té nejbidnější chatrče milerád jde a s umírajícím se spojuje, jeho ochrancem proti svůdným nepřátelům se stává, i jeho vůdcem. Tak veliká jest láska Ježíše Krista k nám. Nejsem, nejsem s to vyobraziti ji vám; a kdybych i jazyky andělskými mluvil a všecko řekl, co by mi jen možné bylo, přece by to byl jen stín proti té lásce! Které srdce by se tu nepohnulo, musilo by studené býti jako led a tvrdé jako ocel. Doufám, ano jsem přesvědčen, že každá zde přítomná duše vzdychá: Ó, můj Ježíši, jak se Ti mám a mohu odměniti za nesmírnou tuto lásku Tvou? Co chceš, bych činil? Co?

Za lásku Svou žádá od vás opět lásku. »Synu můj, dcero má, dej mi srdce své,« tak volá k nám, »dej mi srdce své.« Ó, kdož by Mu je odepřel? Ne toliko srdce, duši i tělo, ano všecko, co jsme a máme; když Pán Ježíš celý jest náš, ať jsme i my celí Jeho.

Nuže, když Ježíš Kristus za nás se zde Otci nebeskému obětuje, nemáme co možná nejčastěji k této předrahé oběti dostavovati se? Než, co, bohužel, vidíme? Chrámy naše bývají skoro prázdny a to i v neděli a ve svátek. Patřte na zástup dnešního evangelia, jenž tři dny trvá u Pána Ježíše, zapomíná na svůj hlad, na svou žízeň, na své unavení. Či snad méně činí pro nás Pán Ježíš, než pro zástup onen? Či snad méně miluje nás, než ono množství? To jen pomysliti, již zdá se mi hříchem býti; a přece měli bychom pozadu zůstati za zástupem tím? anať přece láska a dobrota Pána Ježíše zůstává ta samá? Onen lid Jej následoval, a my bychom se Ho měli vzdalovati? Nikdy, nikdy!

»Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti Jeho krve, nebudete míti v sobě života. Kdo jí Mé Tělo a pije Mou Krev, máť život věčný a Já jej vzkřísím v den nejposlednější,« pravil Kristus Pán. Chcete-li tedy dosáhnouti života věčného, musíte přijímati nejsvětější Svátost oltářní, musíte jíti k stolu Páně, musíte požívati ten chléb andělský. Čiňte tedy tak, čiňte tak často, ale čiňte to tak, jak napomíná sv. Pavel: »Zkusiž sám sebe člověk, a tak z toho chleba jez a z kalicha pij,« ano, zkoumejte se, zpytujte, zdaž snad nějakého na sobě nemáte hříchu, zdaž s Bohem jste smířeni, obmyjte se náležitě v svátosti pokání, vyčisťte srdce své a pak s Ježíšem Kristem se spojte, kterýž pak povede vás cestou života pozemského k životu blaženému v nebi. Amen.

František Rychlík, bisk. vikář.

Svátek sv. Petra a Pavla.

I. Římský papež jest nástupcem sv. Petra a hlava Církve; II. úřad ten vždy v Církvi potrvá.

»I jáť pravím tobě: že ty jsi Petr, a na té skále vzdělám Církev svou a brány pekelné nepřemohou jí.«
Mat. 16, 18.

Veškerý Israel se shromáždil, aby obdržel nového krále; »i postavil se Saul uprostřed lidu a převyšoval veškeren lid od ramene svého vzhůru. I řekl Samuel ke všemu lidu: Vidíte-li, koho vyvolil Hospodin, že mu není podobného ve všem lidu? Protož vzkřikl veškeren lid a řekl: Živ buď král!«

Jediného člověka — proroka Samuele — použil Hospodin, aby předvedl lidu toho, koho byl králem nad Israelem ustanovil. Jinak ale, nejmilejší, děje se ustanovení krále Církve svaté. Tu sstupuje Bůh Sám ve sbor apoštolův; nebeský majestát chce voliti majestát církevní. I patří tu Syn Boží vševědoucím okem Svým ve tvář Šimona, rybáře galilejského a ze rtů božských zaznívají slova, kterých ucho lidské nikdy před tím neslyšelo, a která do žádného knížecího srdce nevstoupila: »*Ty jsi Petr! a na té skále vzdělám Církev svou a brány pekelné nepřemohou jí; a tobě dám klíče království nebeského a cožkoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi, a cožkoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi.*«

V této slavné chvíli sdílí se Syn Boží se synem Jonášovým o Svou všemohoucnost. Na královské hlavě knížete apoštolského nestkví se sice žádná koruna, jeho ruka nevládne žádným žezlem, na jeho bedrech nečervená se žádný purpur. — Ano, on spíše oděn jest oděvem rybářským — hlava jeho nepřikryta a sám jest bos. Než, já přece v nejhlubší úctě skláním se až k zemi a volám s miliony věrných katolíků: Živ buď král, jehož hlavu korunuje plamen milostí Ducha Svatého, kterýž v ruce drží klíče království nebeského, na jehož bedrech stkví se purpur mučennický, mezi jehož stádem, mezi jehož poddanými jsou králové a knížata, jehož říše není omezena ani moři ani horami. — Ano, živ buď král, jemuž dány jsou klíče království nebeského, jimiž lidu věřícímu otevírá brány nebeského Jerusaléma!

»*Ty jsi Petr a na té skále*...« Ano, sv. Petr jest ta skála, kterouž Kristus Pán učinil základním kamenem Své svaté Církve. Sv. Petr jest ta skála, o niž se rozrážejí útoky nepřátel království Božího zde na zemi, Církve svaté, ať útoky ty osnují brány pekelné, ať rotí se na Církev synové tohoto světa. —

Avšak, nejmilejší, Kristus Pán snad toliko sv. Petrovi pravil: »*Ty jsi Petr a na té skále vzdělám Církev svou a brány pekelne nepřemohou jí?*« Snad tedy jen sv. Petr byl za hlavu Církve ustanoven a po jeho smrti Církev sv. jest snad bez viditelné hlavy od Krista Pána ustanovené? Nikoliv, nejmilejší, sv. Petr žije posud;

klíče nebeského Jerusaléma máme posud zde na zemi. Římský biskup jest nástupcem sv. Petra — římský papež, dokud Církev bude zde na zemi, vždy bude míti moc otvírati brány nebeské a zavírati je.

Naskýtá se nám ale důležitá otázka:

I. *Jest římský biskup skutečně nástupcem sv. Petra a tedy též hlavou Církve?*

II. *Potrvá ten úřad v Církvi po všecky věky?*

Na tyto dvě otázky hodlám s pomocí Boží dnes odpověděti. — Ty pak, sv. Petře, jenž jsi z rukou Božího Syna přijal úřad ten veleslavný, spravovati celou Církev Jeho: vypros mi jen část té výmluvnosti, kterou jsi hájil a rozšiřoval království Boží zde na zemi, abych i já slabý sluha Páně s prospěchem dnes zastával nejdůležitější zájmy Církve svaté!

Od vás pak, nejmilejší, naději se laskavé pozornosti, když mluviti budu k vám ve jménu Páně

Pojednání.

I.

Abychom nabyli tohoto přesvědčení a té nezvratné jistoty, že římský biskup, kteréhož papežem čili otcem věřících nazýváme, skutečně jest nástupcem sv. Petra, a tedy i hlavou Církve, nevyhnutelno jest, abychom dokázali a se přesvědčili, že sv. Petr skutečně v městě Římě byl, v Římě že konal úřad biskupský a v Římě že též jako biskup zemřel — a konečně, že po jeho smrti hned opět jiný muž v úřadě biskupském ho následoval. Zajisté jen toho biskupa můžeme jmenovati nástupcem sv. Petra, který na tomtéž stolci biskupském seděl, s kterého hájil a rozšiřoval Církev svatou od Ježíše Krista sobě svěřenou sv. Petr; jen ten biskup mohl zděditi po sv. Petru vládu nad celou Církví, který bezprostředně na tomtéž místě následoval sv. Petra v úřadě biskupském.

A proto, nejmilejší, jestliže sv. Petr v Římě biskupem nebyl, jestliže též jako biskup římský nezemřel anebo vůbec ani v Římě nebyl — pak římský biskup není nástupcem sv. Petra — pak římský biskup není hlavou Církve — není otcem křesťanstva — není papežem.

Avšak bohudíky, nejmilejší, my máme nezvratné důvody, které nás neomylně přesvědčují, že sv. Petr, kterého Kristus Pán učinil viditelnou hlavou Církve, skutečně v Římě byl biskupem a též v Římě jako biskup smrtí mučennickou život svůj dokonal.

Nuže, které jsou ty důkazy spolehlivé?

Koho jiného, nejmilejší měli bychom se tázati, na koho bezpečněji mohli bychom se obrátiti, nežli na sv. Otce, kteří živi jsouce v prvních křesťanských staletích, věrohodnou mohou nám dáti zprávu o životě a smrti knížete apoštolského sv. Petra? Nechci a nebudu uváděti mnoho míst, kterými sv. Otcové nás důkladně přesvědčují o pravdě naší, ale uvedu jen slova nejzávažnější, slova římského kněze Caja, který žil okolo roku 216, e

uvedu výrok Tertullianův, který zemřel r. 220 po narození Krista, tedy oba asi za 100 let po smrti Petrově se narodili, a proto svědectví obou může býti a nade všechnu pochybnost jest pravdivo.

Římský kněz Cajus praví v jednom ze svých spisův: »Já pak mohu tobě pomníky apoštolův ukázati, neboť ať do Vatikánu, ať cestou ostienskou bráti se chceš: objeví se tobě pomníky těch, kteří Církev onu založili.« Cajus jest tedy nezvratně přesvědčen, že sv. apoštol Petr v Římě byl, Církev tam založil a důkazem toho jsou mu pomníky knížat apoštolských sv. Petra a sv. Pavla.

Zřejměji se vyslovuje Tertullian: »Jsi-li Italii na blízku,« vece, »máš tu Řím odkud i nám pravidlo víry jest po ruce, kde Petr smrtí, umučení Páně podobnou, umírá.«

Nuže, drazí křesťané, nemáme tu jasný důkaz, že svatý Petr v Římě byl biskupem a v Římě že též umřel, a to smrtí, umučení Páně podobnou, totiž, jak zbožně praví podání, smrtí kříže, ale hlavou dolů? — A na jiném místě praví týž Tertullian o kacířích: »Nechť nám vypočítají řadu svých biskupů, jako římská Církev má Klimenta od Petra svěceného.«

Hle, nejmilejší, tu zřejmě praví Tertullian, že sv. Kliment byl nástupcem sv. Petra na biskupské stolici v Římě.

A kdybychom ani neměli těchto písemných památek, což nepřesvědčoval by nás hrob sv. Petra v Římě, že tam svůj život dokonal? — A proč kacíři a rozkolníci po celých 16 set let tak četní neodvážili se popírati, že sv. Petr v Římě byl biskupem a jako takový zemřel? Tím jenom bývali by mohli ospravedlniti své odloučení se od římské Církve, kdyby bývali dokázali, že sv. Petr nebyl římským biskupem a následovně že žádný římský biskup není nástupcem sv. Petra. — A přece, pravím, žádný kacíř ani rozkolník nepopíral, že sv. Petr byl římským biskupem. Toť, nejmilejší, velmi závažný a spolehlivý důvod, kterým utvrzeni jsme v jistotě, že sv. Petr zemřel skutečně jako římský biskup.

Ale divná věc, mohl by někdo namítnouti, divná věc, že sv. Pavel, který Římanům psal, ani o sv. Petru se nezmiňuje v listě tom; a dále, proč pak šel sv. Pavel sám do Říma, když tam již sv. Petr Církev založil?

Námitky ty na první pohled nezdají se býti bez podstaty, zkoumáme li je však bedlivěji, tuť se rozplynou jako bubliny. — Ovšem, kdyby Písmo svaté jen slovem zmínku činilo o tom, že sv. Petr v Římě byl, pak bychom byli nade všecku pochybnost již o tom přesvědčeni, ale zdaž bychom se my, drazí křesťané, domnívali, že nemáme papeže, kdyby náš biskup poslal nám pastýřský list a v něm o papeži ani zmínky nečinil?

A proto, že sv. Pavel o sv. Petru ve svém listě k Římanům se ani nezmiňuje, mohl ještě sv. Petr v Římě býti; vždyť sv. Pavel píše psaní ke Galatským, Efezským a Thessalonickým, také se nezmiňuje o jejich biskupech, a zajisté nikdo by se neopovážil tvrditi, že by tyto křesťanské obce neměly svých biskupův. A pak,

nemohl liž sv. Petr z Říma na čas býti vzdálen, když sv. Pavel Římanům psal?

A proč sv. Pavel do Říma šel, když tam sv. Petr byl již Církev založil? O příčině té poučuje nás sám sv. Pavel v listě svém k Římanům. Chválíť je tam pro jejich pevnou víru a přeje si navštíviti je bezpochyby proto, aby opět sejíti se mohl s tím, na němž Pán jako na skále vzdělal Církev Svou. — Tedy námitky ty a jim podobné nemají žádné podstaty.

Jisto jest tedy, nejmilejší, že sv. Petr v Římě skutečně byl biskupem a že tam též jako biskup zemřel.

Avšak, rozmilí křesťané, my se musíme ještě o neméně důležité pravdě přesvědčiti, totiž, zdali římský biskup jest též, jako sv. Petr, hlava celé Církve, a sice božským ustanovením, t. j. zdali na každého římského biskupa přechází ona moc, kterou Pán udělil sv. Petrovi: říditi a spravovati celou Církev.

Již pouhý rozum náš přesvědčuje nás o tom, že každý římský biskup dědí po sv. Petru pravomoc hlavy Církve. Ono povýšení sv. Petra za hlavu Církve zajisté nemohlo býti a nebylo jenom osobním vyznamenáním sv. Petra.

Jako Kristus Pán před Svou smrtí přenesl na sv. Petra úřad a moc hlavy Církve, tak zajisté chtěl a ustanovil, aby tato moc a úřad první hlavy církevní na Jeho nástupce přešel. Vždyť pak se tak děje i ve světských úřadech. Když na př. u nás nastoupí nový místodržitel, má zajisté tentýž úřad a tatáž práva jako jeho předchůdce, leč by hlava státu, císař, jinak ustanovil. A tak, nejmilejší, jest to i v Církvi.

Kristus Pán, ustanovuje sv. Petra za hlavu Církve, neřekl mu: »Tvůj nástupce nebude míti ta práva a tu moc, kterou nyní dávám tobě.« A proto každý nástupce sv. Petra jest nejen římským biskupem, ale též hlavou Církve.

Ale někdo by mohl namítnouti: toliko za časů sv. Petra bylo Církvi potřebí viditelné hlavy, a když sv. Petr církevní život byl spořádal, nepotřebovala Církev žádné hlavy více. — Abychom ukázali, jak jalová jest námitka ta, stačí, zeptáme-li se: Která říše více potřebuje nejvyššího řízení, říše veliká či malá? Ovšem že veliká. Avšak za časů sv. Petra byla Církev ještě velmi skrovná a tato skrovná říše již potřebovala dle ustanovení Samého Pána Ježíše viditelného nejvyššího pastýře: nepotřebovala táž Církev, když každodenně se šířila po všech dílech světa, nepotřebovala i pak, táži se, nejvyšší hlavy? Kristus Pán pravil sv. Petrovi: »*Tobě dám klíče království nebeského,*« atd. Což bylo jen prvním křesťanům potřebí toho rozvazování a svazování? Či byli jen první křesťané hříšníci? Jsme my všichni svatí? Zajisté patrno, že nám více jest potřebí oněch klíčů, království nebeské otvírajících, než prvním křesťanům. Proto zajisté Pán ustanovil také, aby moc a právo, které dal sv. Petrovi, i po jeho smrti zde na zemi zůstalo.

A kdybychom i svému rozumu nechtěli věřiti, máme ještě svědectví svatých Otců, učitelů církevních z prvních staletí křesťanských, kteří římského biskupa jakožto hlavu Církve ctili a

uznávali. Tak praví sv. Athanasius, veliký biskup cařihradský, k papeži Felixovi: »Proto vás a předchůdce vaše na tvrzi výsosti ustanovil a o všecky církve péči míti přikázal, abyste i nám přispěli.« A sv. Jarolím krásně praví ve svém listě k papeži Damasovi: »Já,« vece, »nikoho prvního, leč Krista následuje i svatosti tvé se podrobuji; neboť na té skále že vzdělána jest Církev, vím.« Tato slova svatých Otců zřejmě nás přesvědčují, že římský biskup uznáván byl za prvního biskupa a za hlavu Církve.

Zdali pak též jednali první papežové jako hlava Církve? Událo se, nejmilejší, že mezi křesťany v městě Korintě povstala rozepře, a tenkráte se korintští křesťané neobrátili na sv. Jana apoštola, který ještě živ byl, nýbrž na římského papeže Klimenta, a jeho rozsudkem rozepře ta rozhodnuta a ukončena. Proč se neobrátili křesťané korintští u věcech víry na sv. Jana apoštola a proč právě na biskupa římského? Poněvadž věděli a uznávali, že římský biskup má právo ve věcech víry neomylně rozhodovati a že výrok římského biskupa více platí než slovo kteréhokoliv jiného biskupa, ba i samého apoštola. A podobně přesvědčuje nás dějepis církevní všech věků, že římský papež vždy platně náboženské rozepře rozhodoval.

Než, nejmilejší, nebudu se více šířiti, vímť, že jste se důkladně přesvědčili a utvrdili ve víře té, že jako sv. Petr jest ta skála, na kteréž vzdělal Kristus Pán Církev Svou: že taktéž římský papež, jsa nástupcem sv. Petra, jest posud oním základním kamenem, na kterémž až po dnešní den Církev Kristova jest vzdělána.

Neboť, jak jsme se přesvědčili, nejen k sv. Petrovi, ale v jeho osobě všem jeho nástupcům pravil zakladatel Církve, Kristus Pán: »*Ty jsi Petr t. j. skála* . . .« atd. Římský biskup sice umírá, ale Petr, t. j. ona skála, na níž založena jest Církev, trvá posud.

Jestiť to zajisté pozoruhodné a patrně vidíme v tom uskutečněné zaslíbení Krista Pána, jak pevna jest vláda papežova. Největší a nejmocnější domy panovnické zašly, říše byly rozkotány a každá téměř země za čas změnila rod svých vladařů, a nyní již nestává říše žádné na zemi, která by trvala již od dob apoštolských. Jen viditelná hlava Církve katolické zůstala od časů těch až po dnešní den a *úřad ten v Církvi vždy potrvá.*

II.

Miláčku Svému, sv. Janu, odevzdává Pán, s tohoto světa se ubíraje, Matku Svou, sv. Petru Svou Církev. Nemohl se zajisté loučící se Vykupitel nad Církví, milenou nevěstou Svou, kterou vlastní krví Svou vykoupil, tak zapomenouti, aby ji byl jako papírovou loďku od proudů časů nechal vyplouti bez kormidelníka, bez řiditele, který by v bouřích a vlnách ji vedl a řídil.

Jen tímto řiditelem, pouze viditelnou hlavou, položen jest základ k svaté budově této; jen ve viditelné hlavě má křesťanství důstojného zástupce, prostředníka, který nejvyššího kněze, Krista

Pána spojuje s lidem věřícím, který jakožto první a nejvyšší pastýř pastýře i stádo v jednotu spojuje a všeobecnou Církev řídí a spravuje.

Církev má zajisté rozptýlené ovce shromažďovati, je přijímati po všecky věky a ve službě Boží a křesťanské spravedlnosti zdokonalovati.

Říše světské mají čas a místo svého trvání omezené, ony kvetou a odkvétají; dosáhše svého vrcholu, ztrácejí rovnováhu a rozpadávají se; jejich velikost jest pádem jejich.

Jinak Církev, říše Boží zde na zemi. Ta není omezena ani časem ani místem. Sám božský její zakladatel přislíbil jí věčného trvání slovy: »*Ty jsi Petr, a na té skále vzdělám Církev svou a brány pekelné jí nepřemohou.*« Na Petrovi tedy vzdělané Církve brány pekelné nikdy nepřemohou: ona má trvati věčně. A proto nemohla Církev se sv. Petrem přibita býti na kříž, nýbrž musila přejíti ihned na jeho nástupce.

Římský papež, zástupce Kristův zde na zemi a nástupce sv. Petra, jest nám tím středem, a abych tak řekl, svítící hvězdou jednoty víry a mravů; katolickým křesťanům, viditelným údům viditelné Církve jest zajisté potřebí, aby měli viditelnou hlavu. A proto Kristus Pán, vznášeje na sv. Petra úřad viditelné hlavy Církve Své, nechtěl, jak jsme již slyšeli, jen sv. Petra snad tím vyznamenati, nýbrž úřad ten založil pro blaho a spásu Církve svaté. Účel jedné viditelné hlavy v Církvi není zajisté jiný, leč ten, aby tato hlava Církve byla pevnou tvrzí a nedobytným základem Církve, aby byla středem církevní jednoty. A hlava Církve, majíc takový úkol, nemůže a nebude Církvi nikdy scházeti, neboť dle zaslíbení Krista Pána brány pekelné jí nepřemohou.

Ovšem zdá se, že za našich dob zvláště se jedná o bytí či nebytí papežské stolice; avšak takových trudných dob měla Církev po 19 věků svého trvání již více a vždy pravdivě se osvědčilo přislíbení Páně, že brány pekelné jí nepřemohou.

Bylot to r. 311; tu povstal v Egyptě pyšný muž, veliký kacíř, jménem Arius. Ten nechtěl ničemu věřiti, co by rozumem chápati nemohl; ano, on upíral nejdůležitější články a tajemství svaté víry, vypověděl papeži poslušnost a rouhal se Bohu a Jeho sv. Církvi. Učení Ariovo tak velice lichotilo lidskému rozumu, že s náramnou rychlostí se šířilo po veškerých krajinách; ano, zdálo se, že celý svět ariánským se stane. I soudilo se, že katolická Církev ke konci svému se blíží — že v brzku zanikne. Však zpozdilí! Oni nepomyslili, že Pán Církev na skále založil a že brány pekelné na věky jí nepřemohou.

Třicátý třetí nástupce sv. Petra, který tehdáž Církev sv. řídil, papež Silvestr I., shromáždil v Nicei první církevní sněm, na němž kacířství Ariovo odsouzeno a přednost římského biskupa opět uznána a stvrzena byla. Aria církevní kletbou stíženého, zachvátil též trest Boží.

Tak, nejmilejší, dokázáno, že brány pekelné Církve nepřemohou.

Avšak boj pekla a spojenců jeho proti apoštolské stolici ještě nepřestal. V osmnáctém století vzešlo rozseté símě bludu v celé bujnosti.

V Anglii přivedli to pomatenci až k úplnému upírání Boha. Toto pohanské učení bylo z Anglie do Francie přineseno; tam odtud rozšiřoval se jed tohoto neznabožství po všech zemích evropských. — Krista — Boha — ctnost tupiti a upírati — katolickou Církev z jejího základu vyvrátiti — to bylo pekelnou snahou jejich. —

Bylit toho sobě úplně vědomi, že podaří se jim tenkráte křesťanskou víru uvésti v lehkost a konečně i vykořeniti ji, jestliže se jim dříve podaří hlavu Církve svrhnouti s trůnu a tak Církev přivésti o viditelnou hlavu; pak — mudrovali dále — pak s ostatními kněžími i vírou křesťanskou budeme hotovi brzy a snadno. A skutečně štěstí zdálo se jim přáti. Na trůn francouzský vyšinul se muž, který se chtěl státi pánem nad celou zemí, aby, jak říkával, jeden pán byl na zemi jako jest jeden na nebi. Že římský papež, nemoha schvalovati jeho záměrů, mu odporoval, byl násilně z Říma vyvlečen a u vězení ve Francii držán. I jásali tu nepřátelé Kristovi a Jeho viditelného náměstka, že po Církvi již veta, že stádo ztrativši svého pastýře samo se rozptýlí a rozptýlené snadno že se dá o víru svou oloupiti. — Než, bláhoví zapomněli, že Pán se směje jejich piklům, a že může přikázati větrům a bouři a že se stane utišení veliké. — Napoleon, jejich naděje, v Rusku ztrativ celou armádu, byl s trůnu francouzského svržen — a papež opět v jásání a blahoření zasedl na trůně svém v Římě, a Církev na skále Petrově vzdělána, když se již již jednalo o její bytí či nebytí, opět skrze svou viditelnou hlavu nabyla svých práv a důstojností, a tak opět pravdivým se osvědčilo Kristovo zaslíbení, že brány pekelné jí nepřemohou.

V 19. století zvláště se zdálo, že celé peklo se spiklo proti náměstku Kristovu; synové tohoto světa, korunovaní i prostí, ochotně mu napomáhali, aby ústav Kristův — katolická Církev vyhlazena byla z této země. Předně a hlavně se jím jednalo o to, aby viditelnou hlavu oloupili o její právo a moc. Metali šípy vtipu svého, kde nemohli vražditi hmotnou zbraní — vtipkovali, zlehčovali, utrhali náměstku Kristovu, viditelné hlavě Církve a jejím služebníkům; ano, i vražednou a loupežnou zbraní bojovali proti papeži. — Avšak jejich vtip byl matný, zbraň jejich tupá. Ukřižovali sice božského zakladatele naší sv. Církve, ukřižovali též sv. Petra, mohli též sv. Otce, o němž prorokováno, že bude kříž z kříže, mohli i Pia IX. násilně držeti u vězení, ale Církve Kristovy na skále — na viditelné hlavě založené — ani brány pekelné nepřemohou.

Když v radě židovské v Jerusalémě nevěděli si rady, co by měli s ukřižovaným Kristem a s Jeho věřícími si počíti, tu povstal Gamaliel a řekl: »*Je-li dílo to z Boha, tedy potrvá.*« A zajisté mluvil pravdu. Marně a jenom k svému zahynutí bojují ti, kteří proti Církvi a proti její viditelné hlavě bojují; Církev a její

hlava nemůže býti vyhlazena; neníť zajisté založena od lidí, ale od Samého všemohoucího Boha, který ještě žije a s ní bude až do skonání světa.

* * *

Přesvědčili jsme se, nejmilejší, že římský papež jest nástupcem sv. Petra a že všechna pravomoc, kterou Kristus Pán sv. Petrovi udělil, na každého římského biskupa přechází, dále pak, že Církev, dokud svět státi bude, vždy viditelnou hlavu míti bude.

Když tedy sv. Petr nyní v osobě Lva XIII. na svaté stolici v Římě posud zasedá, tuť na nás jest, drazí křesťané, abychom jeho nařízení a zákony svědomitě zachovávali. S jakou ochotou, s jakou radostí vykonávali první křesťané přikázaní knížete apoštolského, sv. Petra — a jak lehkovážně, ano jak potupně za našich dnů mnozí katolíci protiví se zákonům, které dává římský papež na př. o postě, o každoroční velikonoční sv. zpovědi a velikonočním přijímání. Ó, drazí křesťané, nejednejte tak nesvědomitě! Jak by mohl býti Kristus Pán milosrdným Soudcem, kdybyste potupně nohama šlapali nařízení Jeho náměstka zde na zemi?

A když římský biskup jest nástupcem sv. Petra, jest povinností naší, bychom se za něho modlili. Víme ze Skutků Apoštolských, že celá křesťanská obec na kolenou prosila Pána Boha o smilování, když sv. Petr v okovech držán byl. Nikoho z vás není tajno, jak sklíčen jest nynější svatý Otec křesťanstva. Vlny rozkaceného moře nevěry bijí do posvátného jeho trůnu; kolem něho nepřátel bez počtu, kteří by jásali divokou radostí, kdyby chudý jako Petr, jako rybář Petr musil opustiti své hlavní město.

Ó, modlete se, nejmilejší, aby Pán hořkých dnů sv. Otce Lva ukrátil, aby mračna nad Vatikánem se stahující dechem úst Svých rozehnati a sedmibarevnou duhu míru nad Římem vzklenouti ráčil. Amen. *Jan Götschner*, farář na odpočinku ve Vídni.

Řeči příležitostné.

Svátek sv. Jana Křtitele,

Škodlivost lidské bázně.

»Nestrachujte se těch, kteří tělo zabíjejí; bojte se toho, kterýžto má moc uvrhnouti do pekelného ohně.«
Luk. 12, 4—5.

V domě bohabojných manželů Zachariáše a Alžběty zasvitlo slunce radosti a štěstí. Narodil se jim syn. Sousedé a příbuzní radovali se spolu se starými rodiči. Oči všech byly upřeny na

dítko. Tušili, viděli v tom slabém nemluvňátku něco neobyčejného, neboť podivuhodné události narození jeho předcházely a provázely. A když konečně se rozvázal svazek jazyka otce jeho, když stařičký Zachariáš počal slovy nadšenými Boha chváliti a velebiti, tu všecky přítomné pojala posvátná hrůza, takže se tázali s úžasem: »Kým medle toto dítě bude?« Luk. 1, 66 A sv. Jan byl veliký před Pánem, byl andělem v těle lidském, byl knížetem proroků, učitelem apoštolův, předchůdcem Pána Ježíše, byl hlasem volajícího na poušti, byl vůdcem svého národa, byl slavným mučenníkem, nejpřednějším světcem, slovem byl největším ze synů lidských. Církev sv. mimo narození nejblahoslavenější Panny Marie oslavuje toliko narození sv. Jana Křtitele.

V Kristu shromáždění! Sešli jste se dnes do tohoto velebného chrámu Páně,*) jenž s tohoto vrchu všemu okolí vévodí, abyste uctili a oslavili sv. Jana Křtitele, svého vznešeného patrona, jenž odtud vašim příbytkům žehná, vás před pohromami chrání a se za vás u trůnu Božího milosrdenství přimlouvá. Sv. Jan vám již dojista s tohoto posvátného místa nejedno dobrodiní prokázal, nejednu milost vám u Syna Božího vyprosil. Vzpomínejte tudíž dnes na sv. Jana Křtitele s láskou a vděčností!

Předchůdce Páně byl muž podivuhodný, byl to hrdina ctnosti a vzor dokonalé svatosti. Dle slov Samého Spasitele nenarodil se nikdo větší nad syna Zachariášova. A v pravdě velikým byl sv. Jan Křtitel: velikým byl při narození svém, velikým byl v životě, velikým byl i ve smrti. Avšak největším byl jako hlasatel pokání. Bojoval za vítězství pravdy. Bičoval hříchy, šlehal nepravosti, potíral neřesti. Odkrýval pokrytectví a mohutnými slovy otřásal svědomím. V posvátném hněvu svém nešetřil nikoho. Trpkou pravdu mluvil ve tvář velmožův i chuďasův. Ano, sv. Jan se ani nerozpakoval pokárati samého krále Heroda. Odvážně vstupuje před krále a směle mu praví: »Nesluší tobě míti manželku bratra tvého.« Ovšem tahle slova zaplatil Jan svým životem. Tu odvahu zpečetil vlastní krví. Skončil smrtí mučennickou, byl sťat. Přátelé milí! Kéž bychom se i my sv. Janu podobali a řídili se slovy nebeského Mistra: »Nestrachujte se těch, kteří tělo zabíjejí; bojte se toho, kterýžto má moc uvrhnouti do pekelného ohně.«

Na světě nikoli bázeň Boží, nýbrž bázeň lidská šíří se jako nakažlivá nemoc a všude zhoubně řádí. Mnoho zlého již způsobila a dosud působí ta nešťastná bázeň před lidmi. Ke hříchům svádí a odvrací od dobrého. Sv. Jan Křtitel ani chybujícího krále se nebál a stojí dnes jako slavný vítěz před zrakem naším. Pozorujme dnes sv. Jana, jenž bez bázně a beze strachu i samého krále pokořuje, a následujme ho! Nemáme příčiny báti se lidí. Zanechme tudíž falešné bázně před lidmi, protože bázeň lidská jest:

I. pošetilá a
II. záhubná.

---

*) Kázáno v Radomyšli.

Vyslechněte, přátelé drazí, s takovou pozorností a shovívavostí upřímná slova má, která o škodlivosti lidské bázně promluvím s pomocí Boží ku cti a chvále sv. Jana Křtitele!

Pojednání.

I.

Předchůdce Páně, ozbrojen neohrožeností, ubírá se na dvůr královský a ve jménu Božím vytýká Herodovi jeho zločin. Přísnými slovy napomíná krále, aby propustil manželku bratra svého. Čím měl Herodes Jana potrestati, aby jazyk jeho umlkl? Sv. Jan statků časných neměl. Oděv jeho byl ze srsti velbloudí. Pokrmem jeho byly kobylky a lesní med. O bohatství a přepychu a pohodlí nevěděl ničeho. Žalář také nezalekne sv. Jana, vždyť od mladosti své živ jest na poušti, odloučen od světa žije v ústraní, v osamělosti slouží Bohu, a Bohu sloužiti stejně může i v nejhlubším a nejtemnějším vězení. Vezme-li mu život, přijde tím dříve do života věčného, kam srdce jeho na perutích vroucí touhy ustavičně se vznášelo. Nijak nemůže Herodes sv. Janu nahnati strach a hrůzu. Sv. Jan se mocného krále nebojí a směle mu praví slovo pravdy: »Nesluší tobě.« Sv. Jan nezná bázně lidské.

Vy, přátelé milí, nebudete míti asi nikdy příležitosti, abyste nějakého vysoce postaveného hodnostáře upozorňovali na jeho chyby. Nuže, koho vy byste měli napomínati, ke komu měli byste vy se sv. Janem volati: »Nesluší tobě.« Vizte, jsou to vaše vlastní dítky, jest to manžel, manželka, jsou to bratři, sestry, čeledínové, dělníci, učenníci, jest to snad přítel, soudruh, — a přece jak se chvějete, jak se bázní třesete, když nezdárnému synu, když nezvedené dceři máte říci: »Nesluší tobě.« A nedáváte při tom v sázku svůj život a svou svobodu jako sv. Jan. Vaše dítě nešťastné snad by jen na vás zlostně pohlédlo nebo by vám zpurně odpovědělo, a toho právě vy se bojíte Vy pozorujete, jak vaše děti v různé chyby upadají, jak se také již začínají hříchův a nepravostí dopouštěti. S hrůzou poznáváte, že vyhledávají špatné společnosti, které kazí jejich dobré mravy. Přestávají vás ctíti a poslouchati, a vy nemáte ani tolik odvahy, abyste jim řekli: »Nesluší vám.« Často slyšíte, jak vaši dělníci a čeledínové bohopusté řeči vedou, jak klejí a se rouhají, jak Církev a náboženství tupí a hanobí, vy na vlastní oči své vidíte, jak hnusná pohoršení dávají, a vy nemáte zmužilosti, abyste jim řekli: »Nesluší vám.« Vy jste si dobře vědomi toho, že vaši domácí se nemodlí, na služby Boží nechodí, sv. svátostí nepřijímají, ze hříchu do hříchu upadají, a vy se strachujete jim říci: »Nesluší vám.« Co vám brání je napomenouti, jim domluviti. Ach, bázeň lidská to jest, která vám ústa zavírá, která vás slepými a hluchými činí, takže viděti a slyšeti nechcete. Ta myšlénka: co by tomu řekl můj syn, má dcera, můj dělník, kdybych jim to zakázal? ta neblahá myšlénka vás zastrašuje a zaslepuje. Vy se strachujete poučiti a napomenouti

tam, kde jest to vaší svatou povinností a kde Bůh toho od vás žádá. Ó jak zpozdilou jest ta bázeň lidská!

A dále. Za našich dnů jest mnoho lidí, kteří jsou úplně lhostejni ke všemu dobrému a šlechetnému, kteří o Církev svatou a náboženství se pranic nestarají a přikázaní Boží i církevní nohama šlapají. Služeb Božích nenavštěvují a vůbec svých náboženských povinností neplní. Proč tak jednají? Z bázně lidské. Hned si myslí: Co by tomu lidé řekli? Když jen chtějí své povinnosti konati, ihned v duchu vidí, jak se jim tisícové a tisícové proto vysmívají, a zatím, kdo ví, stará-li se o ně sotva deset lidí! Mnohý snaží se zalíbiti se lidem a k vůli lidem hlouběji a hlouběji do propasti hříchův upadá. Potřebuje-li však pomoci, nikdo z těch, v jejichž očích nechtěl býti zbožným, ani prstem nehne, aby mu ku pomoci přispěl. Podivný tvor jest člověk. Vyjde-li na hřbitov a otevře-li hrob, uzří kostru umrlce, spatří hromádku kostí zetlelých. Zachvěje se, mráz mu kosti proniká. Proč se bojí? Vždyť jest to prach, hrstka popela, stín člověka, který neuškodí nikomu! U hrobu chvěje se člověk, poněvadž vzpomínka na smrt plní nitro jeho bázní spasitelnou, ale lidí živých bojí se a to z malicherných a nicotných ohledů lidských.

Jakých lidí bojí se obyčejně člověk? Z pravidla nebojí se člověk ani vládcův ani bohatcův, a kdyby se jich bál, bylo by to zcela pochopitelno. Bude z nich sice jednou také prach a popel, ale oni jsou mocni, v jejich rukou jest moc a bohatství. Avšak málo jest jich a ostatně s obyčejným člověkem zřídka kdy se stýkají. Nač se jich tedy báti? Učenců pak jest ještě méně, a pravý učenec nebude nikdy dobré haněti a zlé chváliti. Či snad by se měl člověk strachovati lidí zbožných a svatých? Ti přece radují se vždy z toho, co jest dobré a spravedlivé. Nuže, koho tedy bojí se člověk?

Nikoli dobrých a zbožných, nýbrž zkažených, zvrhlých lidí a svůdců zlých strachuje se člověk. Co by ti řekli, kdybys se modlil a postil, kdybys do kostela chodil anebo kdybys snad dokonce — ó hrůzo! — se opovážil se zpovídati? Ne lidí učených bojí se obyčejně člověk, ale nevědomých anebo málo, jednostranně vzdělaných, kteří sotva znají apoštolské vyznání víry, kteří se z katechismu nenaučili ničemu, ale přece víru tupí a z náboženství si dělají nejapné vtipy. Zasluhují takoví posměváčkové nějakých ohledů? Tropiti si posměch z toho, co jest vznešené a svaté, to nikterak nesvědčí o vzdělání a rozvaze. Naopak, jest to znamením nevzdělanosti a nerozumu. To jest umění, jakému se každý i bez učení může hravě naučiti, a nemusí ani vysokých škol navštěvovati. Ne zbožných, ale bezbožných lidí bojí se člověk. Viděli snad kousek světa, prošli tu neb onu zemi, navštívili to neb ono město, nikde se však ctnosti a nábožnosti nepřiučili, spíše neřesti ve všech možných podobách spatřili, nicméně pokládají se za osvícence, kteří si dovolují úsudek o všem pronésti, a kteří se snaží vše převrátiti. Takových lidí, přátelé milí, se nebojte! Ti přece vám nemohou uškoditi. Tu neběží o váš život, nemáte

tudíž příčiny se báti. Odhodlaně setřeste se sebe pošetilou bázeň, která odporuje zdravému rozumu.

Tři věci jsou, jichž se bojím, praví jistý světec, a to jsou: hodina smrti, nejvýš spravedlivý soudce a poslední soud. Ano, hrozná jest vzpomínka na smrt a na nebeského soudce, strašným bude pro člověka zavržení věčné, ale lidí se báti, jest zpozdilost. Bázeň lidská jest však také zhoubná, poněvadž se více bojíme než sv. Jan Křtitel, o čemž ještě několik slov ve jménu Páně promluvím.

II.

Sv. Jan opouští poušť, bez bázně předstupuje před krále Heroda a slovy drsnými vytýká mu nepravost jeho. Jan se nebojí, neleká. Herodes mu mimo život nemůže vzíti ničeho. Herodes káže Jana uvrhnouti do žaláře. Tím však není ukojen hněv Herodiadin, to nepostačuje její pomstě. Touží po životě prorokově. Kuje pikle tak dlouho, až konečně vidí zkrvácenou hlavu Janovu na míse. V ďábelské nenávisti propíchla jehlicí jazyk, jenž kázal a káral její zločiny, tělo pak Janovo poručila shoditi do příkopu na pospas psům. Přišli však učenníci Janovi a pochovali ho. A sv. Jan, neohrožený obhájce pravdy, požívá nyní u Beránka Božího blaženosti věčné

Přátelé milí, zhostěte se záhubné bázně lidské! Kdo se bojí, neztratí svého života časného, ale věčného. Na věky zahyne, protože bázeň lidská odvrací od dobrého a nutí takořka ke zlému. Kristus Pán praví: »Kdo by se styděl za mne a za řeči mé, za toho se bude styděti i Syn člověka, když přijde ve slávě své.« Luk. 9, 26. Kdo však se dává bázní lidskou ovládati, ten stydí se za Spasitele a Jeho slova, ježto se vždy jen lidí dotazuje, zda by měl to neb ono činiti, a tuší-li, že by se mu za to dostalo výsměchu, upouští od toho. Zanedbává dobré, stydí se před jinými kříž dělati, modliti se, postiti se, vůbec se stydí přikázaní Boží i církevní zachovávati. Tak bázeň lidská odvracuje od plnění křesťanských povinností.

Sami, v Kristu shromáždění, ze své vlastní zkušenosti víte, že tomu tak skutečně jest. Poctivosti, spořádanosti, zbožnosti a zkrátka každé ctnosti zlý svět se posmívá. Vše, co jest vznešeného a svatého, staví se na pranýř potupy a pohany. Blátem pomluvy a zneuctění bývá nyní vše dobré poházeno a pošpiněno. A přece čteme v Písmě sv. slova Syna Božího: »Chceš-li vejíti do života, ostříhej přikázaní,« Mat. 19, 17. A jinde psáno jest: »Ne každý, kdož mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského: ale kdo činí vůli Otce mého, kterýž v nebesích jest, ten vejde do království nebeského.« Mat. 7, 21.

Nutným následkem bázně lidské jest hřích a nepravost. Vůbec bázeň lidskou dlužno považovati za převeliké zlo na světě. V jejích stopách všude kráčí hřích. Projděte dějiny světové a s hrůzou poznáte, že bázeň lidská byla nejstrašnější pomocnicí ďábla a

pekla, téměř všude zhoubu a smrt rozsévala, nespočetné oběti na jmění a krvi padly jí za kořist.

Proč Adam přestoupil v ráji přikázaní Boží? Aby se zalíbil Evě. Proč David stal se vrahem? Z bázně před Uriášem. Proč Petr zapřel svého Mistra? Z bázně před děvečkou. Proč vydal Pilát nevinného Ježíše, aby byl ukřižován? Ze strachu, aby neupadl v nemilost u římského císaře. Tak bázeň lidská svádí ke hříchům a neštěstí, nehody a pohromy s sebou přináší. Projděte celý svět, navštivte veliká města, vejděte do vesnic a samot, pozorujte rodiny a na přemnohých místech shledáte neskonalou bídu, nespořádanost a neštěstí. A příčinou všeho toho jest velikou většinou bázeň lidská.

Jest zvláštním zjevem nynější doby, že téměř v každé společnosti zavádí se řeč na náboženství, na zpověď, na papeže, na posty a podobné věci. Mnozí o těchto dovedou vykládati jako dokonalí odborníci a ovšem nikdy neopomenou Církev sv. za zpátečnickou a tmářskou vyhlašovati. A proč mnozí lidé odsuzují řády a ustanovení církevní? Konali snad o těch věcech dlouhá a hluboká studia? Přečetli Písmo sv.? Obírali se spisy sv. Otců? Snažili se vniknouti ve sv. tajemství? Nikoli. Toho oni schopni nejsou. Ale přemnozí přece odsuzují a tupí, poněvadž jest nyní taková móda.

Sv. Františka ze Chantalu, útlé ještě děcko, byla jednou přivedena do společnosti, kde několik mladých pánů vedlo nemravné a rouhavé řeči. Nikdo jich nezakřikl. Malá Františka však bez bázně k nim přistoupila a srdnatě jim řekla: Pánové, tak se nesmí mluviti o Pánu Bohu! A ohlušující potlesk zazněl místností. Všickni přítomní tleskáním projevovali chválu zmužilé dívce, která několika prostými slovy zahanbila nerozumné a lehkomyslné mladíky.

V Kristu shromáždění! Bázeň lidská jest pošetilá a záhubná, proto lidí se nikdy nebojte, bázní lidskou se nikdy od plnění křesťanských povinností odstrašiti nedejte! Boha se bojte, neboť bázeň Boží jest počátek moudrosti. S bázní a třesením o spasení své se starejte! Lidí však se nebojte! Jest to bázeň falešná, a proto velice škodlivá. Svým životem dokazujte, slovy i skutky osvědčujte, že jste katoličtí křesťané! Za víru svou nikdy se nestyďte! Pamatujte, že spravedlivý živ jest z víry! Nedopouštějte, aby někdo vaši víru, po předcích zbožných zděděnou, snižoval, zlehčoval a tupil! Ozvete se, rázně se ozvete, zastaňte se zmužile svého náboženství, a uvidíte, že bezbožníci umlknou! Po příkladě sv. Jana Křtitele vždy bez bázně a strachu volejte: »Nesluší tobě!« V bázni Boží buďte živi na zemi a pak zajisté uzříte slávu Boží na nebi. Nestrachujte se tudíž těch, kteří tělo zabíjejí; bojte se Toho, kterýžto má moc uvrhnouti do pekelného ohně. Amen.

Frà. *L. Štolc.*

LISTY KATECHETICKÉ.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené.

Napsal **Václav Oliva.**

(Pokračování.)

Pokud se týče **Mše svaté**, vyskýtá se tu několik velice důležitých otázek.

a) Dne 5. prosince 1668 napsalo sv. Officium biskupu trebyňskému, že má svým *katolíkům zakázati, aby nesúčastnili se mše sv.* a jiných officií *v kostelích schismatických* a je poučiti, nemohli-li by slyšeti katol. mši sv., že jsou osvobozeni od povinnosti účastniti se pro ten den (neděli a svátek) mše sv. vůbec. Ku dotazu kapucínů v Cařihradě: platí-li tento dekret i pro ona místa, kde modlitby akatolické neobsahují ničeho proti katolické víře a katol. ritu? odpověděla sv. kongregace dne 7. srpna 1704 kladně. V podobném smyslu dána odpověď Arménům ze dne 6. srpna 1710.

b) *V kostele, v němž kacíři konají své* profanní a sakrilegické *bohoslužby, není dovoleno* dle dekretu sv. kongregace de Prop. ze dne 21. května 1627 *mši sv. sloužiti.* Dne 13. srpna 1627 nakázala kongregace de Prop. sardinskému arcibiskupovi, aby o to pečoval, by v kostele sv. Jana de Curtola v diecési castamenské katolíci se schismatiky mše sv. neobětovali, »neboť, ač neužívají těchže oltařů, přece již postačí, že v témže kostele bohoslužby konají a se schismatiky zakázané účastenství in sacris provozují.« Podobně stalo se rozhodnutím s. Officia ze dne 10. května 1753. Raději, tak rozhodla sv. Stolice, nežli by se takovéto společné konání služeb Božích katolických v témže kostele s akatolickými dovolilo, mají katolíci kostel opustiti, zanechati, a hmotným škodám z toho vzniklým se podrobiti (Instr. ad Vic. Cap. Frib. 23. března 1873.) *Výjimky* z tohoto pravidla *také se staly.* Tak dovolilo sv. Officium 13. června 1534 společné užívání chrámu Páně pro bohoslužby katolické a akatolické v zaujatých od od schismatiků a heretiků kostelích *v Rhetii*, papež Klemet XI. dne 12. dubna 1704 totéž

za zvláštních podmínek pro *Ethiopii* »ad facilius promovendam eorum conversionem«, a totéž dovoleno jest *pro některá místa v Německu.* Sr.: Zitelli 459.

Obráceně prohlásila kongregace sv. Off. 16. září 1695, že »*není dovoleno ani kacířům* ani rozkolníkům *v našich chrámech celebrovati*, i kdyby dříve oltářní kámen se odstranil.« Ku dotazu smyrnenského arcibiskupa: smějí-li latinští katolíci připustiti, aby řečtí, schismatičtí a heretičtí kněží v jejich kostelích mši sv. sloužili? dána odpověď ze dne 7. července 1864, že dle dekretu ze dne 10. května 1753 »není dovoleno, zvláště proto, že patriarchu cařihradského ve mši jmenují a slaví svátek bezbožného Palama.«

To jsou nejhlavnější a rozhodující dekrety.

c) Dle dekretu sv Off. ze dne 7. července 1864 ad II. *není dovoleno, aby kacíř v katolickém kostele zpíval a při mši sv. posluhoval*; proto též *nemůže se dovoliti, aby katolík v nekatolickém kostele zpíval,* [1]) *hrál na varhany při bohoslužbě, zpěv řídil.* Ba i velmi slušná odměna ku výživě sebe nebo příbuzných velmi nutná neospravedlňuje. V Římě, jak z instrukce kardinála vikáře jasno, jest takováto účast trestána exkomunikací sv. Otci zadrženou. Netvoří-li hra součástku bohoslužby akatolické, jest účastenství prokázané hrou pouze materiálním. Pěkný případ sem spadající uvádí Quartalschrift 1886, 616.

d) Za nekatolíka sloužiti mši sv. nelze, mluvíme-li *generatim*, neboť »sacrificium N. T. pro iis, *qui foris sunt,* non posse offerri eoquod per eminentiam ad bona pertinet communioni sanctorum propria.« Aichner 157. Ostatně *někdy* zejména pro duchovní spásu nekatolíků mše sv. *obětovati se může. Třeba dobře rozeznávati inter missas privatas et solemnes publicasque*, [2]) et ulterius inter *missas pro acatholicis vivis et pro defunctis.*« Aichner 157. Dne 19. dubna

---

[1]) La-Croix (II. n. 67.) dí: »Recte notat Less. *non esse licitum* in templis aut conviviis acatholicorum eorum *psalmos simul canere;* item non licere in eorum templis pulsare organum aut alia instrumenta, quia in his videtur esse approbatio, vel scandalos communicatio in sacris.« Philipp. (de Carboneano in Appendice ad tract. P. Antoine De Virt. Theol. part. 1. cap. 2.) dí: »Secundo facto fidem negant, qui ea faciunt, quae ritum falsum sacrilegumque cultum comprobant, ratumque habeant. Id enim est fidem orthodoxam, quae haec damnat contemnere, falsamque religionem opere profiteri. Ratum vero habent ritum falsumque cultum, qui in Schismaticorum, haereticorum infideliumque templis organa vel alia instrumenta pulsent, metros canant aut concinendos componant, vel artem musicam alio modo exerceant.« Kenrick (Tr. 13. n. 37.): »*Qui in eis* (templis haereticorum) *canunt hymnos, organa pulsant, praeconi respondent, plane cultus participes fiunt, ideoque fidem quodam modo produnt.*«

[2]) *Lehmkuhl*, jeden z nejslavnějších moralistů, *zamítá názor* těch, kteří vzhledem ku celebrujícímu knězi činí rozdíl, slouží-li mši sv. jako persona publica, anebo persona privata »nam *in celebratione semper personam publicam agit*« — ale doznává přece, že v některých případech *za zemřelého haeretika lze sloužiti mši sv.* Dí: »Relate ad omnes, qui absque unione externa cum Ecclesia defuncti sunt, prohibetur omnis missae celebratio ceu applicatio publica (odvolává se na breve Řehoře XVI. ku biskupu pasovskému ze dne 16. února 1842 a na breve ze dne 19. července 1842 k opatovi benediktinů v klášteře Scheyeru). At si probabilia signa sunt, defunctum bona fide atque *in gratia divina ex hac vita migrasse,* occulte seu privatim sacerdos pro

r. 1837 byla dána sv. Officiu otázka, může-li a smí-li se mše svatá sloužiti a stipendium přijmouti, prosí-li úpěnlivě řecký schismatik, aby též za něho byla obětována, a sám že buď bude přítomen, anebo zůstane před kostelem? k níž zněla odpověď: »Jak případ se udává nikoliv, není-li určitě jisto, že stipendium schismatik výslovně dává za milost obrácení se ku pravé víře.« Tuto odpověď stvrdil papež Řehoř XVI. Proto dí Aichner: »Dicunt, missas *privatas pro acatholicorum conversione licite celebrari,* ita tamen, ut sacerdos quidem fructum, qui dicitur medius, pro spirituali acatholici salute applicet, sed privatim dumtaxat, quin nomen illius publice denuntiet, ne ceteri vel scandalum sumant, vel ejusmodi sacerdotem nomine ecclesiae agere existiment. Idcirco licet in missa pro iisdem a Deo petere auxilia et bona spiritualia, non vero bona temporalia, nisi quatenus esse possint media conversionis et aeternae salutis« (157).[3]) *Slavná mše svatá může se také obětovati za živé nekatolíky, ale pouze za panujícího knížete*, krále, císaře a to na úmysl, aby poddané dobře spravoval a řídil.

Dle rozhodnutí papeže Řehoře XVI. *nikdy však se nedovoluje sloužiti mši sv. za nekatolíka zemřelého,*[4]) *byť i byl býval panovníkem*, ve jménu Církve. Praví sv. Otec výslovně (r. 1842): »Veteri ac nova ecclesiae disciplina interdictum est, ne homines in externa notoriaque haeresum professione defuncti catholicis ritibus honorentur.« *Protestanté* vůbec v očistec nevěří a mši sv. zavrhují: kterak tedy možno duším jich dávati, v co za živa nevěřili? Svaté Officium to naprosto zapovídá. Nanejvýše může se dovoliti *za zemřelého akatolíka mše sv. privátní* a to pouze za takového, o němž všeobecně známo, že *po katolicku smýšlel, s upřímnou*[5]) *lítostí zemřel,* a že buď falešný stud ve zdraví nedovoloval mu

tali defuncto in particulari celebrare posse videtur. Missa de Requiem cum speciali oratione pro hoc defuncto non probatur. (II. 176. n.)

[3]) *Müller* (III. 48.) uvádí dvě odpovědi s. Officii ze dne 19. dubna 1837 a to: 1. *non licere pro graecoschismatico* celebrare missam et percipere eleemosynam, nisi constet expresse, eleemosynam ab acatholico praeberi ad impetrandam conversionem ad veram fidem; (sr. nahoře v textu!) 2. Proposito dubio: utrum liceat sacerdotibus *missam celebrare pro Turcarum* aliorumque infidelium intentione et ab iis eleemosynam pro Missae applicatione accipere?, odpověděla kongr. s. Officii dne 12. července 1865: *Affirmative, dummodo non adsit scandalum,* ac nihil in Missa specialiter addatur, et quoad intentionem constet, nihil mali aut erroris aut superstitionis in infidelibus eleemosynam offerentibus abesse.

[4]) Důvodem jest, že po smrti takovéhoto nekatolického knížete neobětuje se mše sv. za panování jeho šťastné, *ale za jeho duši,* což dovoleno není. *Nekatol. vlády mnohdy toho žádaly*, jako na př. v Bavorsku (1842), v Bádensku (1852), v Anglii (1900) atd.

[5]) Mnohdy *na smrtelné posteli zabrání příbuzní evangeličtí,* by jinak po katolicku smýšlející evangelík nemohl navrátiti se do lůna katol. Církve. Za *toho obětovati mši svatou se dovoluje, ba doporučuje.* Kněžstvo na smíšených osadách zná takovýchto případů na sta. Ba stalo se, že po zaopatření od katol. kněze vedral se k nemocné pastor, a když byla již téměř bez smyslů, na žádost evangelického příbuzenstva tak dlouho do ní hučel, až ubohá, aby měla pokoj, udělala na půl archu tři křížky — více pan pastor nechtěl! — a stala se evangeličkou. Ihned skonala. — Za tu ovšem obětovati mši sv. rovněž se dovoluje.

víru katolickou přijmouti, anebo v nemoci, že přátelé nekatolíci násilím zabránili, by nekonvertoval.[6])

Rozumí se samo sebou, že i obráceně *není dovoleno katolíkům*, aby za sebe buď za živa, neb po smrti dávali sloužiti mši sv. od kněží schismatických anebo řeckých. Protestanté a kacíři většinou mše sv. nemají, nemožno tedy s nimi v tomto bodu dopouštěti se účastenství při mši sv.

Menší a *podřízenější otázky* v obor tento spadající, na př. *je-li dovoleno pro kult kacířský připraviti stůl* a věci k tomu potřebné, nemožno pro omezenost pojednání šíře rozebírati.[7])

Pokud se týče **pokání** či absoluce, *jedná se hlavně* o absoluci *v hodince smrti* od kněží *schismatických* udělovanou. *Protestante* (kacíři vůbec) *absoluci* (sv. zpověď) *zamítají*. Sv. Officium ku otázce, smí-li se v hodince smrti, není-li katol. kněze po ruce a je-li těžko vůbec jej povolati, poprositi kněz schismatický, by umírajícímu udělil absoluci, rozhodlo dne 7. července 1874 ad VI.: »*ano, nedá-li se ostatním věřícím* skutkem tímto *pohoršení a vskutku žádný katolický kněz nalézti se nemůže*. Pak nesmí býti pražádného nebezpečí, že věřící bude sveden a konečně musí se s jistou pravděpodobností souditi, že haeretický kněz tuto svátost dle předpisů katol. církve udělil.« Při zdraví nikdy a nikomu není dovoleno zpovídati se schismatikovi, anebo kacíři.

Netřeba ani dokládati, že *katolický kněz nemůže* nikdy a za žádných podmínek *absolvovati kacíře*[8]) anebo schismatika.[9])

---

[6]) Z této příčiny *dovoleno* na př. u nás *sloužiti mši sv. za Palackého*, ježto o něm všeobecně známo, jak v přátelském poměru se nacházel ke katol. Církvi. Rozumí se samo sebou, že *dovoleno* jest sloužiti mši sv. *za zemřelé katechumeny*, jak na př. učí koncilium Strigoniense 1858. Důvod je, že po katolicku smýšleli. — Posléze ku otázce: »*An liceat missam offerre* pro illis, qui in *manifesta haeresi* (na př. *pastoři, naši evangelíci* »*tvrdí*«) moriuntur, praesertim quando hujusmodi applicatio nota esset?« a »An liceat etiam in casu, quo hujusmodi applicatio tantum sacerdoti et illi, qui dat eleemosynam, nota esset?« odpovědělo sv. Off. 7. dubna 1875: »*Negative.*« (Acta S. Sedis t 25. 445.)

[7]) Obšírně a s akademickým apparátem jednají o tom morálky, zvláště Lehmkuhlova.

[8]) Třeba se krátce zmíniti o udělování katol. svátostí nekatolíkům vůbec. *Svátosti zpravidla nekatolíkům udělovati se nemají*, »tum quia signa et bona sunt *communionis* ecclesiasticae, qua acatholici privantur, tum quia iidem dispositionibus carent pro eorum susceptione requisitis, cujus generis potissimum sunt: fides (intellige hic non solum habitum infusum, sed praecipue fidem actualem et publice manifestatam) et status gratiae pro suscipiendis sacramentis vivorum.« Aichner 158. Kdož by tedy nekatolíkovi udílel svátosti, páchal by sacrilegium. *Jedinou výjimku* uvádějí Laymann a sv. Alfons: »*Rustici aliique homines simpliciores in Germania*, qui haeretici habentur, attamen pertinaces non sunt, possunt absolvi a suis parochis. Ratio est, quia non sunt haeretici formales; habent fidem cath. in baptismo acceptam, quae non perditur, nisi errando pertinaciter.« III. n. 19.

[9]) Dne 20. června 1898 byl inkvisici předložen následující případ: K jistému missionáři v Orientě přišla ku sv. zpovědi *dáma, schismatička*, jež velmi pokorně a lítostně *vykonala generální sv. zpověď*, ježto ku schismatickému svému knězi nechovala důvěry, a prosila, že budoucně přijde vždy ku missionáři ku správě Boží a pak ve svém schismatickém kostele přistoupí ku sv. přijímání. Dáma ona vůbec neví, co je schisma, touží po pravé víře

»Ad sacramentum poenitentiae regulariter ne materiales quidem haeretici, quos acatholicos esse notorie constat, admitti possunt, tum quia desideratur verae fidei professio externa, tum etiam propter aliorum scandalum.« Aichner 158.

Zde třeba dotknouti se i otázky, *může-li katolík k umírajícímu kacíři zavolati duchovního* jeho ritu, by mu udělil »poslední útěchu«. Sv. inkvisice odpověděla k otázce této dne 7. července r. 1864 ad. VI. *záporně* vzhledem ku smyslu dekretu ze dne 15. března 1848. K téže otázce odpověděno záporně 14. prosince r. 1899. K otázce totiž, smí-li řeholnice působící v nemocnicích a špitálech veřejných zavolati haeretického faráře, aby umírajícímu své sekty poskytl útěchu náboženskou, byla dána odpověď záporná (negative), anebo aby sestry zachovaly se passivně. Přihlédneme-li blíže, shledáme, že zavolati faráře nekatolického k nemocnému, není vlastně ničím jiným, než účastniti se kacířského ritu, což nemůže nikdy státi se bez hříchu, alespoň objektivního. Gury: Casus. I. 202. V nejnutnějším případě, jak poznamenává Lehmkuhl, (I. 652.) může katolík nekatolickému duchovnímu oznámiti, že ve špitále jest nemocný, jenž by ho rád viděl. Kdo zdrží se veškeré prosby, jejímž předmětem by byl náboženský úkon, činí, jak se zdá, zákazům sv. inkvisice zadost.[10])

O křesťanské spravedlnosti.

Dle nového velkého katechismu napsal **Jan Nep. Jos. Holý.**

(Pokračování.)

758. *Kterak bývá spáchán hřích?*

Hřích bývá spáchán:

1. Myšlením a žádostmi, slovy a skutky;
2. opominutím dobrého, jež jsme povinni konati.

1. *a)* Když Bůh se zalíbením shlédl na Abele a na dary jeho, na Kaina a na dary jeho neshlédl, rozhněval se Kain náramně tak, že opadla tvář jeho; byl plný hněvu a závisti, myslil, co zapověděl Bůh mysliti, tím hřešil *myšlením.* Tak hřeší každý myšlením, když myslí na něco, na co mysliti Hospodin zapověděl. Tak hřeší myšlením, kdo dobrovolně pochybuje o některé pravdě sv. náboženství, když myslí na ošklivé věci, když v srdci jiným člověkem opovrhuje a pod.

---

a má znalost nejdůležitějších pravd křesťansko-katolických. Zpovědník ji absolvoval. Ku předložené otázce: může-li se za těchto okolností absolvovati materielní schismatik, odpověděla kongregace záporně, »cum scandalum nequeat vitari«; výjimka může se státi toliko in articulo mortis a to jen tehdy efficaciter remoto scandalo. Hirtentasche 1889. 6.

[10]) Z této příčiny dovoluje se i u nás, aby *katolík svým povozem dovezl pastora k nemocnému* evangelíkovi. Vždyť i nekatolíci velmi často vozí kněze k nemocnému svými povozy, a znám mnohé, kteří učinili tak zdarma, toliko za: »zaplať Pán Bůh!«

Ne každá myšlénka zlá je již hříchem. Karel jda kolem třešňového stromu, vidí na něm pěkné, zralé třešně. I napadne ho myšlénka: Kdybych tak ty třešně otrhal! Ale hned na to praví: K čemu potřebují třešní? Jsem rád, že mám chléb. — Karel nehřešil, neboť nesvolil ve zlou myšlénku, zapudil ji.

Za chvilku jde kolem téže třešně Richard. Dívá se kolem, nevidí nikoho, i chce si třešní natrhati, sahá po větvi. Je však příliš malý a nemůže dosáhnouti větve, i odchází nespokojený. Nekradl jen proto, že nemohl, avšak myšlením již hřešil, protože ve zlou myšlénku svolil, zdržoval se dobrovolně při zlé myšlénce a měl v ní zalíbení. Srv. ot. 759. Zlé myšlénky přicházejí dosti často lidem dorostlým i dětem na mysl. Když však se člověk při nich nezdržuje, nemá v nich zalíbení a je zapuditi hledí, nehřeší, spíše si ještě zásluhy získává.

Písmo sv. praví: »Zvrácené, t. j. zlé myšlénky odvracejí od Boha.« Kniha moudrosti 1. 3. Když řeřavé uhlí, jiskra když ti padne na šat, rychle ji odstraníš Tak také zapuď zlé myšlénky, když padnou v mysl tvou! Jsou jako jiskry, z nichž požár vzniknouti může. Ďábel posílá zlé myšlénky na ty, kteří zahálejí; proto vždy něčím dobrým se zaměstnávej, aby tě nikdy nenalezl ďábel zahálejícího! I na procházce zabývej se dobrými myšlénkami! Mnozí svatí šli mezi lidi, když zlé myšlénky ustoupiti nechtěly. Jdi i ty mezi hodné kamarády, když zlé myšlénky ustoupiti nechtějí. Jiní svatí vyhledávali opět samotu, když zpozorovali, že jim mezi jinými lidmi přicházejí zlé myšlénky. Když to i ty zpozoruješ, odejdi od takových kamarádů a buď raději sám!

1. *b*) Kain měl přání, toužil po tom, aby Abela zavraždil a čekal jen ještě na příhodný okamžik, kdy by to mohl nejlépe učiniti. Hřešil tak *žádostí*. Neboť dobrovolně toužil po tom, co jest hříšné, po vraždě. Tak každý člověk, který dobrovolně touží po něčem, co jest hříšné, hřeší žádostí. Ot. 760. Saul toužil zabiti Davida, toužil dobrovolně po něčem, co jest zlé, hříšné, hřešil žádostí. Tak také hřešil Achab žádostí, když toužil po cizím majetku, po zahradě Nábotově.

Když sv. František Serafinský byl zmítán žádostmi, touhami zlými, postil se přísně a přemohl tak zlé žádosti. Jako kupec odepřel jednou, právě když měl mnoho práce, chudému almužnu. Ale rychle běžel za chuďasem a dal mu značnou almužnu; tak přemohl zlou žádost, lakomost. Řezník jeden zavřel psa nevědomky do lednice, kde měl maso uschované. Když třetího dne opět přišel do lednice, ležel tu pes zpola vyhladovělý, z masa nechyběl ani kousek. Bitím byl pes tak vycvičen, že nevzal nic. Když nerozumná zvířata tak mohou býti vycvičena, tím spíše máme my potlačovati zlé žádosti, jak již Bůh řekl Kainovi: »Přemoz zlou žádost a panuj nad ní!«

1. *c*) Kain úlisnými slovy vylákal Abela na pole, vzdorovitě odpověděl Bohu: »Nevím. Zdaliž jsem já strážným bratra svého?« Tak hřešil Kain *slovy*. Slovy hřeší, kdo vědomě a dobrovolně mluví, co jest proti zákonu Božímu, nebo kdo takové řeči dobro-

volně a se zalíbením poslouchá; tak hřeší slovy, kdo mluví řeči proti sv. víře, kdo se rouhá Bohu, kleje, proklíná, křivě nebo bez příčiny přísahá, kdo je hrubý a vzdorovitý proti rodičům a představeným, kdo mluví ošklivé věci, zvláště hříchy proti osmému přikázaní Božímu, jsou hříchy slovy. Židé vysmívali se a tupili Pána Ježíše, hřešili slovy.

Pán Ježíš praví (sv. Matouš 7. 36.): »Pravím vám, že lidé budou musiti v den soudný účty klásti z každého marného slova, které promluví.« Marná slova jsou taková, která neprospívají ani ke cti Boží, ani ke blahu mluvícího, ani ke blahu bližního. »Přestaňte mluviti tak hanebné řeči, jinak budu to na vás žalovati,« říkal sv. Alois svým kamarádům, i způsobil, že přestali tak mluviti. Varuj se i ty hřešiti slovy, jazyk je sice malý úd lidského těla, ale velmi mnoho zlého působí. Když přijdeš do společnosti, kde se slovy hřeší, napomeň své kamarády, jako sv. Alois, a když nemůžeš napomenouti, ukaž svým chováním, že se ti takové řeči nelíbí, nebo odejdi odtud!

1. *d*) Kain zabil Abela, dopustil se zlého skutku, hřešil *skutkem.* Tak hřešili také skutkem bratří Josefovi, když Josefa prodali, Saul, když si život vzal, židé, když Pána Ježíše ukřižovali atd. Skutky hřeší, kdo něco činí, co zakazují přikázaní Boží nebo církevní, kdo na př. v neděli a ve svátek bez potřeby nebo bez dovolení služebné práce koná, jiného bije, poraní, zabije, ošklivé věci činí, krade atd.

Sv. Pavel píše (2. ke Kor. 5. 10.): »Všichni musíme objeviti se před soudnou stolicí Boží, aby každý obdržel dle toho, zdali ve svém těle dobré nebo zlé dělal.« Proto varuj se hříšných skutků! Varuj se také špatných kamarádů, kteří konají hříšné skutky, snadno mohli by tě svésti také ke zlému, hříšnému skutku. Přidržuj se raději hodných, nábožných dětí!

2. Kainovi Bůh přikázal: »Přemoz zlou žádost a panuj nad ní!«, ale Kain toho neučinil. Tak *hřešil opominutím dobrého, jež byl povinen konati.* Opominutím dobrého hřeší, kdo vlastní vinou nečiní nebo opomíjí činiti, co Bůh přikázal, co jsme povinni činiti. Hříchem tedy není, když někdo opomíjí činiti dobré, ke kterému Bůh radí, ale které nepřikazuje. Kdo opomene v neděli a svátek jíti na mši sv., hřeší, neboť jest povinen toto dobré činiti. Kdo ve všední den opomene mši sv., nehřeší, neboť to Bůh nepřikazuje, nejsme povinni, ve všední dny mši sv. býti přítomni. Kdo jde ve všední dny na mši sv., dobře činí; kdo ve všední dny však nejde, nehřeší.

Bůh praví v listě sv. Jakuba (4. 17.): »Kdo dobré umí činiti a nečiní, tomu jest to hříchem.« Když můžeš a dovedeš dobré konati, neopomíjej toho, bylo by ti to počítáno za hřích! »Každý strom, který nenese dobrého ovoce, vyťat a uvržen bude do ohně.« Mat. 7. 19. I ty jsi jako strom, který má nésti dobré ovoce, který má konati dobré. Kdybys tak nečinil, byl bys dle slov Páně uvržen do ohně (pekelného).

Vývoj hříchu.

Ne najednou padají domy, nýbrž nejprve vnikají do zdi kapky deště a uvolňují zeď; konečně padá celá budova. Tak to činí i ďábel v lidské duši. Na Evě nejlépe pozorujeme, jak hřích vzniká.

1. Nejprve připadá člověku *zlá myšlénka*, která sama o sobě ještě hříchem není.

Nikdy nemůžeme to tak daleko přivésti, abychom neměli nikdy zlé myšlénky, jako ostrov uprostřed moře nemůže zabrániti vlnám, aby na něj nedorážely. Ale jako ostrov odporuje vlnám, tak i my máme odporovati zlým myšlénkám.

Odvracujme ihned mysl od zlého, pomodleme se, nebo mysleme na smrt, na soud!

2. Když člověk ihned zlé myšlénky nezapudí, povstává *zalíbení ve zlém*, a to je již hřích (buď všední nebo smrtelný). Zlé myšlénky jsou jako vejce, která ďábel v naše srdce klade; jako z vejce povstává mládě, když slepice na něm sedí, tak ze zlé myšlénky povstává hřích, když při ní déle prodléváme. Nezapomínej na Boha vševědoucího; Bůh ví všecko, nač myslíš!

3. Ze zalíbení povstává *zlá žádost*, ta jest téže zloby, jako skutek, ke kterému se nese. Má-li někdo zlou žádost, již vůle svolila ve zlé. U Boha platí již vůle za skutek. Kdo má zlou žádost, vykonal již zlý skutek v mysli. Mat. 5. 28. Kdo nedovede zlé žádosti krotiti, podobá se jezdci, kterého splašený kůň unáší a v záhubu uvádí; tak také ten, kdo zlé žádosti nekrotí, bývá unášen a v záhubu uváděn.

Jak krotíš ty své zlé žádosti?

4. Konečně přichází *úmysl*, zlé provésti.

Zlá žádost byla jen přání nebo touha po něčem zapovězeném. Úmysl již je rozhodnutí, také užití prostředků, které vedou k dosažení tohoto zapovězeného předmětu. Až dosud byl hřích stále ještě jen vnitřní.

5. Když se takovému člověku nahodí příležitost, dopouští se *vnějšího hříchu, hříchu skutkem.* Vnější hřích má horší následky, než hřích toliko vnitřní; rozmnožuje zlobu vůle, ničí stydlivost, přináší často pohoršení, uvaluje člověka v bídu, svaluje na něho větší tresty Boží.

6. Když se člověk téhož vnějšího hříchu častěji dopouští, povstává *hříšný návyk, vášeň.*

7. Hřích vnější a hříšný návyk má *v zápětí hříchy a návyky jiného druhu.* Takový člověk klesá ze hříchu do hříchu.

8. Zakořeníi-li se zlý návyk příliš hluboko, upadá člověk *v nekajícnost.*

O otázce 759. a 760. jsme již jednali.

761. *Jsou-li všechny hříchy stejně veliké?*

Všechny hříchy nejsou stejně veliké; jsouť hříchy těžké nebo smrtelné a hříchy lehké nebo všední. Že všechny hříchy nejsou stejně veliké, poznáváme z toho, že Kristus Pán přirovnává některé

k velbloudům, jiné ke komárům Mat. 23. 24.; mluví o dluhu deseti tisíc hřiven a sta peněz (evangelium na 21. neděli po Sv. Duchu); mluví o břevnu a mrvě v oku lidském (evangelium na 1. neděli po Sv. Duchu).

762. *Kdy se dopouštíme hříchu smrtelného?*

Hříchu smrtelného se dopouštíme, když přestupujeme zákon Boží:

1. ve věci důležité,
2. s jasným poznáním zlého,
3. s úplným svolením.

Bůh stvořil anděly, udělil jim veliké milosti a dokonalosti, obdařil je velikým rozumem a svobodnou vůlí. Lucifer s ostatními padlými anděly znali tedy dobře Boha a Jeho svatou vůli. A přece se vzbouřili proti Bohu, chtěli býti Bohu rovni, vzbouřili se tedy proti Bohu. Překročili tím zákon Boží a to ve věci důležité, věc důležitá jest zajisté čest Boží, Sám Bůh praví: »Svou čest jinému nedám« — a tuto čest Boží chtěli si padlí andělé přivlastniti, chtěli býti Bohu rovni. Že to byla věc důležitá, poznáváme také z trestu, který za to obdrželi, jen pro věc důležitou trestá Bůh skutek některý peklem. Přestoupili tedy zákon Boží ve věci důležité a to s jasným poznáním zlého. Svým rozumem jasně poznali a poznati musili, jak veliké zlé jest přivlastniti si čest Boží, chtíti býti Bohu rovným. Ale oni také úplně svobodně svolili ve zlé, přestoupili zákon Boží s úplným svolením. Dopustili se tedy hříchu smrtelného, neboť přestoupili zákon Boží 1. ve věci důležité, 2. s jasným poznáním zlého, 3 s úplným svolením. Tak se každý člověk dopouští hříchu smrtelného, když přestoupí zákon Boží ve věci důležité s jasným poznáním zlého a s úplným svolením.

Křesťanská cvičení.

Křesťanská cvičení o modlitbě.

Píše **Th. C. Mat. Lhotský**, c. k. professor v Soběslavi.

CVIČENÍ DRUHÉ.

Proč se modlíme.

Minulé neděle pověděli jsme si, co jest modlitba, že totiž jest nábožné pozdvižení mysli k Bohu. Dnes postoupíme o krok dále a budeme hovořiti o tom, *proč se modlíme.*

Uveďte si na mysl, co jsem vám minulé neděle vypravoval o zvedeném hochovi, jenž se odebral z domova od rodičů do vzdálené krajiny. Hoch ten obracel v cizině mysl svou k rodičům a měl při tom rozličné úmysly.

Přál si především, aby mohl vyjádřiti rodičům radost nad tím, že má tak dobré rodiče. Podobně i my se někdy modlíme

hlavně s tím úmyslem, abychom Boha pro Jeho vlastnosti a dokonalosti velebili, jak toho jakožto nejdokonalejší bytost a nejvyšší Pán nebes i země zasluhuje, neboli modlíme se, *abychom Boha chválili.* Takové modlitbě říkáme »*modlitba chvály*«.

Modlitbou chvály jsou mnohé žalmy, chvalozpěv: »Tebe Boha chválíme«, slova: »Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému,« jakož i mnohé písně, jichž Církev svatá užívá při službách Božích, jako: »Bože, před Tvou velebností«, »Tvůrce mocný«, »Svatý, svatý, svatý« a mnoho jiných.

Modlitbu chvály konali na př. *Mojžíš s Israelity*, kteří po přechodu Rudého moře zpívali píseň Hospodinu; *tři mládenci v peci ohnivé,* kteří byvše zázračnými způsobem zachráněni, chválili a oslavovali Boha pro Jeho všemohoucnost krásným chvalozpěvem: »Požehnaný jsi, Pane Bože otců našich, a chvalitebný a slavný a nade všecko vyvýšený na věky«; *Zachariáš,* kterýž po narození syna svého chválil Hospodina pro Jeho dobrotu a milosrdenství chvalozpěvem: »Požehnaný Pán Bůh israelský, že navštívil a učinil vykoupení lidu Svého.« Z téže příčiny *Panna Maria* prozpěvovala: »Velebí duše má Hospodina.«

Také my máme často konati modlitbu chvály, jak nás k tomu Písmo svaté vybízí, když dí: »*Chvalte, služebníci, Hospodina, chvalte jméno Hospodinovo!*« Žalm 65, 8. — »*Chvalte Hospodina všichni národové, chvaltež Ho všichni lidé!*« K Řím. 15, 1. — »*Všeliký duch chval Hospodina!*« Žalm 150, 6. — Příležitost ke konání modlitby chvály naskýtá se nám dosti často. Když vyjdeme si na př. do polí a vidíme krásné obilí, řekneme-li ze srdce: »Jak dobrotivý a mocný je Hospodin!« vykonali jsme modlitbu chvály. Vidíme-li krásný východ slunce, velebnou duhu, třpytící se hvězdy na obloze, pestré květiny na louce a j. a řekneme-li potichu: »Jak krásný jest Bůh, když tolik krásy na světě stvořil!« vykonali jsme modlitbu chvály.

Která je první příčina, pro kterou se modlíme? (Abychom Boha chválili.)

Uveďte si znova na mysl zvedeného hocha v cizině. Při obracení mysli k rodičům nejen se radoval, že má tak dobré rodiče, ale přál si též, aby v té chvíli byli u něho, by jim mohl poděkovati za všecko, co dobrého mu kdy prokázali. Podobně i my, když se modlíme, máme někdy na mysli hlavně dobrodiní, která nám Bůh prokázal, a modlitbou Mu za ně děkujeme; modlíme se tedy proto, bychom Mu za prokázaná dobrodiní *děkovali.* Takové modlitbě se říká »*modlitba děkovací*«.

Kterak sluší Bohu díky vzdávati, ukazuje Církev svatá, když při oběti mše svaté před »Sanctus« pěje ústy kněze: »*V pravdě hodno, spravedlivo, slušno i spasitelno jest, Tobě vždy a všude díky činiti.*« K modlitbě děkovací zve sv. apoštol Pavel v listě k Efezským slovy: »*Díky čiňte vždycky za všecko ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Bohu a Otci!*« 5, 20 a v listě ke Kolosským: »*Na modlitbě trvejte bdíce v ní s díkůčiněním!*« 4, 2. — Ano, k díkům zavazuje nás i veškerá příroda i vše, co na duši své

nebo na těle svém pozorujeme, poněvadž vše je svědectvím o neskonalé moci, moudrosti a lásce Boží k nám. Zvláště máme modlitbu díků konati, když dostaneme některé vzácnější dary, jako: po žních, po dokončení práce, večer, ke konci roku atd.

Příkladem modlitby děkovací jsou nám: *Eliezer,* služebník Abrahamův, jenž poznav, že Rebeka je dcera Batuele, syna Abrahamova bratra Nachora, děkoval Bohu, řka: »Požehnaný budiž Bůh, který přímou cestou mne přivedl do domu bratra pána mého!« *Jakub,* jenž vrátiv se šťastně od Lábana domů, šel s celým domem svým do Bethel, aby tam vystavěl oltář a poděkoval Bohu, že byl ochráncem jeho v cizině. *David* děkoval Bohu za vysvobození z rukou nepřátelských, *Tobiáš,* když nabyl zraku, *Simeon,* když uviděl Spasitele.

Která je druhá příčina, pro kterou se modlíme? (Abychom Bohu děkovali.)

Když zvedený hoch v cizině obracel mysl svou k rodičům, přál si, by je měl u sebe nejen proto, aby jim mohl poděkovati za všecko, co dobrého mu kdy prokázali, ale i proto, by jich mohl prositi za pomoc ve svých potřebách. Také my při modlitbě máme někdy hlavně na mysli své potřeby a svou bídu a obracíme se k Bohu s prosbami neboli modlíme se, *bychom Boha prosili,* by nám ráčil ve Své dobrotivosti dáti, čeho jest nám třeba pro tělo, čemuž říkáme dobrodiní, a čeho pro duši, což nazýváme milostí. Takové modlitbě říká se »*modlitba prosebná*«.

K modlitbě prosebné vybízí nás Pán Ježíš, řka: »*Proste a bude vám dáno!*« Mat 7, 7; a sv. Pavel dí: »*Ve všeliké modlitbě a prosbě s díkůčiněním prosby vaše známy buďte Bohu!* Fil. 4, 6.

Modlitbu prosebnou konal na př. *Šalomoun.* Když totiž po smrti otce svého Davida nastoupil na trůn královský, ukázal se mu Hospodin ve snách a řekl mu: »Žádej, zač chceš, abych dal tobě!« Šalomoun řekl: »Hospodine, dej mi moudrost, abych mohl dobře panovati nad lidem svým!« Bůh vyslyšel jeho prosbu a dal mu moudrost. — *Eliáš* se modlil nad mrtvolou syna vdovy ze Sarepty: »Hospodine, Bože můj, prosím, nechť se vrátí duše pacholete tohoto zase do těla jeho!« Hospodin vyslyšel prosbu jeho, a pachole ožilo. — *Pán Ježíš* v Gethsemanské zahradě prosil Boha: »Otče můj, je-li možno, nechť odejde ode mne kalich tento!«

Která je třetí příčina, pro kterou se modlíme? (Abychom Boha prosili za dobrodiní a milosti.)

Zvláštním druhem modlitby prosebné je způsob, když prosíme Boha za odpuštění hříchů. Také onen zvedený hoch v cizině, obraceje mysl svou k rodičům, přál si býti u nich, aby je mohl odprositi, že je často hněval. — Poněvadž, modlíme-li se za odpuštění hříchů, prosíme, by se Bůh hříchy rozhněvaný s námi smířil, říká se modlitbě takové »*modlitba smírná*«. Modlitbu kající konali na př. David, Zacheus, publikán ve chrámě, kající lotr na kříži a j.

Modlitbu smírnou máme konati po každém spáchaném hříchu, při mši svaté, když jdeme k sv. zpovědi, každý den večer při zpytování svědomí a vůbec co nejčastěji, poněvadž často Boha hněváme. Krátce může se modlitba ta díti slovy: »Bože, buď milostiv mně hříšnému!« a podobně.

Zač máme Boha zvláště prositi v modlitbě prosebné? (Za odpuštění hříchů.)

Dnes jsme poznali, *proč se modlíme*. Modlíme se: 1. abychom Boha chválili; 2. bychom Mu děkovali; 3. bychom Ho prosili za dobrodiní a milosti, zvláště pak za odpuštění hříchů.

Kdykoli se tedy modlíte, vždycky tak čiňte s některým z těchto úmyslů, neboť jen tak dovedete v pravdě nábožně se modliti, a modlitba vaše bude se Bohu líbiti. Abyste to snáze dovedli, před každou modlitbou vzbuďte v srdci úmysl, proč se chcete modliti. Tím pro dnešek končím.

Na poděkování Bohu za dnešní poučení pomodleme se: »Otčenáš« a »Zdrávas«.

(Pokračování.)

LISTY VĚDECKÉ.

Přejde-li patronátní statek do rukou israelity, zdaž může tento ustanoviti svého souvěrce zádušním účetním.

Právní úvaha.

Píše Dr. Ant. Brychta.

Pro lepší objasnění naší otázky předešleme následující případ, jenž před nedávnou dobou příslušné úřady po delší čas zaměstnával. Jistý israelita koupil velkostatek, na němž vázlo patronátní právo. Patronátním komissařem kostela a fary ustanovil katolíka, vedení ale zádušních účtů svěřil svému souvěrci, *israelitovi.* By se tato anomalie, jež bije všemu právu v líc,[1]) odstranila, vyzvala biskupská konsistoř jakožto vrchní dozorce diecésního jmění církevního[2]) v zastoupení biskupa příslušný farní[3]) a vikariátní úřad,[4]) by působili k tomu, aby držitel velkostatku zádušním účetním jmenoval *katolíka.* Než všecko spravedlivé úsilí těchto úřadů bylo marné. Majitel panství ohradil se proti tomu obvyklou frází, jež měla zastupovati místo platných důvodů, »že *nestojí v zákoně,* že účetní patronátního úřadu musí býti *římsko-katolického* vyznání,« zároveň — aby jeho odmítnutí zákonného požadavku jmenovaných úřadů více imponovalo a oni k dalším krokům v této záležitosti se neodhodlali — doloživ, »že svým povinnostem jako patron co *nejsvědomitěji* dostojí.« Na opětné úřední vyzvání, týkajíc se ustanovení katolického zádušního účetního,[5]) odpověděl držitel velko-

[1]) Za normálních církevních poměrů bylo by naprosto zbytečno, toho dokazovati. Bychom důkazu tomu nepředbíhali, odkazujeme k vývodům níže položeným. Srov. pod I. Že ale odporuje tato anomalie, již jest těžko přiměřeně naznačiti, i ustanovením práva světského, bude rovněž později dokázáno.

[2]) Srov. pouze § 38, 46 státn. zákona ze dne 7. května 1874 (ř. z. č. 50.) Jiná přečetná o tom nařízení, co se týče biskupů, vikářů a farářů, viz v našem pojednání: »*O správě jmění zádušního*«, v tomto časopise, roč. VI. (1899) uveřejněném.

[3]) Srov. § 41, 42 cit. zákona státního.

[4]) Srov. poznamenání 2.

[5]) O *vlastnostech* zádušního *účetního* srov. výše cit. pojednání.

statku, »že, bude-li po své *informaci* na příslušných místech v *právu, setrvá na svém* dosavadním *ustanovení* (židovského zádušního účetního), *„nebude-li v právu,* že ustanoví ihned »jiného úředníka« zádušním účetním.« Ježto nebylo dle řečeného naděje, že se záležitost ta cestou smírnou vyřídí, podána věc s patřičným odůvodněním politickému úřadu k rozhodnutí, který držiteli statku nařídil, že jest povinen ustanoviti katolického zádušního účetního.[6])

Nastává tudíž otázka, z kterých důvodů jest nepřístojno, aby zádušní jmění spravoval israelita, zvláště může li o účetního katolického snadno býti postaráno. Důvody ty spočívají I. v samé *povaze věci,* II. v povaze *patronátního práva,* III. dokazují to mnohá a jasná *rozhodnutí světských instancí.*

Ad I. Z přečetných míst církevního zákonníka *jest průvodno,* že jmění církevní má ráz *náboženský* a tudíž *posvátný,* ježto bylo k účelům duchovním a posvátným věnováno, z které také příčiny se často *res Dei,*[7]) *res Deo sacratae,*[8]) *patrimonium Christi,*[9]) *substantia egentium,*[10]) *vota fidelium, redemptio peccatorum* [11]) a pod. nazývá, tak že každé dotknutí se a porušení jmění toho jest *svatokrádeží,* již stíhá právo nejtěžšími tresty církevními.[12]) Již z řečeného lze uzavírati, jaké asi stanovisko zaujímá právo, když stanoví zásady, **jak a kým** má se majetek církevní spravovati, by se jeho vznešeného samými dárci — jichž vůle jest v této příčině *rozhodující* a má se *přesně* zachovati — vytknutého účelu dosáhlo. Celá řada církevních zákonů stanoví, že veškeré církevní jmění diecésní podléhá pravomoci biskupa,[13]) on že je řídí a spravuje buď sám, nebo pomocí svých církevních orgánů.[14]) O *laicích* pronášejí se tyto zákony, jak starší tak pozdější, vesměs v ten rozum, že jim *nepřísluší* majetek církevní spravovati [15]) a jestliže

[6]) Trvalo však celá *dvě* leta, než byla záležitost tato vyřízena a politický úřad na *urgenci* příslušného úřadu církevního konečně odpověděl.

[7]) Can. Apost. 39.; Conc. *Trid.* sess. 25. cap. 1. de ref.

[8]) Can. 59 C. 16. q. 1; can. 3. 5. 6 C. 12. q. 1. a m. j. Capitularia králů *Franckých* užívají přečasto o jmění církevním tohoto výrazu.

[9]) Can. 1. C. 12. q. 2.; cap. 34. lib. I. tit. 6. in VI. (Bonif. VIII.); cap. 16. x lib. III. tit. 5. (Innoc.)

[10]) Can. 65. C. 16. q. 1.; can. 66. c. C. q. 2; cap. 2. x lib. III. tit. 13. (Conc. Lugdun. IV.). I capitularia králů *Franckých* nazývají jmění církevní: *res Deo sacratas, patrimonia pauperum* a pod.

[11]) Can. 59. C. 16. q. 1. (Lib. I. Capitul. *Caroli* et *Ludovici* Impp. c. 83.); can. 21. (Synod. VI.) C. 12. q. 2. a m. j.

[12]) Totiž vyobcováním z Církve. Constit. »Ambitiosae« *Pavla* II. (1468); Conc. *Trid.* sess. 22. cap. 11. de ref.; Constit. »*Apost. Sedis*« (1860), starších zákonů o tom minouce. Srov. can. 3. 4. seqq. C. 12. q. 2., can. 1. seqq. C. 17. 4.

[13]) Can. 23. 24. C. 12. q. 1., can. 32. (Conc. *Agath.*) c. C. q. 2., can. 1—8. C. 10. q. 1. a m. j.

[14]) Can. 21. (Conc. *Chalced.*), can. 22. (Conc. *Hispal.* II.) C. 16. q. 7. Spravovati jmění církevní byť jen *pomocí* laiků bylo za starších dob přísně zakázáno. Tak zv. správci (oeconomi) jmění církevního měli se voliti z řad *duchovenstva,* jak to z uvedených a jiných snětnů církevních vysvítá. Srov. *Ferrarisa* s. v. »*oeconomi ecclesiastici*«.

[15]) Zásadou bylo vždy: »*Laicis* quamvis religiosis, *nulla de ecclesiasticis facultatibus* aliquid disponendi legitur *attributa facultas*«. Can. 23.

se tak později za zcela *změněných* poměrů přece dělo, přiúčastňovali se laikové této správy jen za **souhlasu** a se **svolením** *Církve,*[16]) jak tomu i nejnovější zákonodárství Církve nasvědčuje.[17])

Již z těchto několika hlavnějších bodů, jež staví shora položenou otázku do patřičného světla, a jež popírati nelze,[18]) nemají-li se základní principy Církve o jejím majetku, jeho povaze a správě bráti v pochybnost, jest nepřístojnost a nezákonnost

(Synod. Rom III. Symmachi P.) can 24. C. c.; cap. 12 x lib. III. tit. 13. (Conc. *Lateran.* IV.) atd. Srov. can. 2. 14. 15. C. 10. q. 1. Důkladně jedná o tom: *Braun,* Das kirchl. Vermögen von der ältesten Zeit bis auf Justinian I. Giessen 1860 S. 24 ff.

[16]) Srov. *Praelectiones* juris can in semin. S. *Sulpitii.* Paris. 1880 tom. II pag. 560 seqq., kde se uvádí ustanovení sněmu *Vídeňského* (1310), *Pařížského* (1346 a 1528), *Frisinęského* (1440) a *Mohučského* (1549), v této příčině prohlášená. Srov. sněm *Trid.* sez. 22. kap. 9.

[17]) »Bonorum ecclesiasticorum administratio — stanoví v ohledě tom *rakouský konkordát* čl. 30. — *apud eos* erit, *ad quos secundum canones spectat.*« Aneb, jak zřetelněji praví konkordát *Toskánský* (1851) art. I., XIII.: »Bona Ecclesiae administrabuntur ab *episcopis* et *rectoribus beneficiorum.*«

Dozor státu k církevnímu jmění a jeho správě (§ 38, 60 cit. státn. zák.) *není* církevním právem odůvodněn a již papež *Lev* se proti tomu ohradil, když chtěl císař Valens, aby správci jmění (oeconomi) církve Cafihradské před světskými úřady účty skládali, doloživ: »Ut oeconomos *novo exemplo* (an se to dosud nikdy nedělo) a publicis judicibus *non sinatis* audiri et hanc quoque *injuriam* a sacris removeatis ordinibus.« (*Thomassin.* De vet. et nova Ecclesiae discipl., P. III. lib. 2. cap. 4.). Proto stanovil sám císař *Bedřich* II.: »Quum dispositione divina nihil velit Ecclesia, quae nil debet praeter bonum appetere, nos Imperator . . . *irritamus omnia statuta contra libertatem Ecclesiae.*« (*Archiv* für das kathol. Kirchenrecht, sv. 4. (1859), str. 671.) Vůbec všecky kanony *vylučují* osoby světské, jakkoli věřící, ze správy jmění církevního, *čím více* bude a musí to platiti o osobách, jež nejsou *ani členy Církve, ba ani pokřtěny!* Jestliže Církev mnohé státní předpisy o správě jmění církevního přijímá, ježto jsou pro správu tu výhodné a prospěšné, naprosto z toho neplyne, že je stát oprávněn jmění to spravovati, aneb že by Církev správu tu, byť jen mlčky, uznávala. Vyhrazuje-li si stát »*vrchní dozor*« k církevnímu jmění (§ 38. a 46. cit. státn. zákona) a jde-li v praxi svými orgány tak daleko, že *veškeru správu* jmění toho podrobuje svému dozoru a **rozhodnutí**, zvrací *praxí,* co ustanovil v *theorii.* Zkušenost podává k tomu hojnost dokladů, o čem netřeba se tuto šířiti. Sami světští proslulí právníci *zavrhují* státní ex titulo advocatiae plynoucí dozor k církevnímu jmění v tom rozsahu, že se tento »**dozor**« *rovná úplně* **spolusprávě**, ba téměř **samosprávě** *jmění toho.* »Diese Schutzpflicht des — dokládá v ohledě tom *Schulte* — berechtigt den Regenten (*eben so wenig* als der Kaiser *je hiezu berechtigt war*) **nicht** *zu einer Mitverwaltung* oder einer solchen *gleichkommenden fortwährenden Beaufsichtigung,* wohl aber zu der Befugniss: Verwendungen gegen das Recht der Kirche oder gegen die Verträge dem **Kirchenobern** *anzuzeigen* und demselben Vorstellungen zu machen.« Kirchenrecht, § 97 a 92. Totéž stanoví *Richter,* Kirchenrecht, § 302 nn.

Z toho též jasně vysvítá, zdali může dle práva *israelita jmění církevní spravovati* a o jeho užívání rozhodovati.

[18]) Moderní, Církvi nepřátelské právo neoštídá se i na tyto, zákonodárstvím Církve jasně stanovené a samými dějinami církevního majetku nezvratně dokázané zásady útočiti. Než na co by neútočil liberalismus, zřeknuv se práva i spravedlnosti! Srov. *Syllabus* v. 26. 27., jimiž jsou liché náhledy »*moderního práva*« zavrženy. Co se týče dějin církevního jmění, o tom jedná stručně, avšak důkladně kanonista *Valter* ve svém díle: Lehrbuch des Kirchenrechts, Bonn 1871, S. 553—563; *Phillips,* Kirchenrecht. Regensburg 1869, Bd. 2. S. 124 ff. Bd. 7. S. 248 ff.

*

spravování zádušního jmění *nečlenem* katolické Církve, jenž mimo to není *ani* pokřtěn,[19]) samozřejma. Není zajisté a nemůže býti o tom ani nejmenší pochybnosti, že by odporovalo všem zásadám zdravého rozumu i práva, aby orgánové, kteří nejsou členy Církve katolické, jmění církevní a to v takovém dosahu, jak to úřad zádušního účetního s sebou přináší, spravovali a na záležitosti církevní tak velikého vlivu měli. Jestliže nepřísluší laikům, byť náleželi k svazku a jednotě Církve,[20]) ano třeba byli i zakladateli chrámů[21]) a jinak o Církev zasloužilí,[22]) dle práva a veškeré církevní praxe majetek církevní spravovati, budou tím méně moci spravovati tento majetek laikové Církvi úplně *cizí*, kteří, k jednotě Církve a vůbec do počtu věřících nenáležejíce, *nemají pro její blaho a prospěch ni zájmů ni porozumění*, nepřihlížeje k tomu, že nemají ani potřebných *vědomostí* a zkušeností, jichž správa jmění církevního nutně vyžaduje.

Kromě toho odporuje takové správě i *vůle* zbožných *dárců* a *zakladatelů*, kteří odevzdavše svůj majetek k účelům bohoslužebným a náboženským Církvi, odevzdali jí s jeho *vlastnictvím*, jak z *věnovacích a zřizovacích listin* patrno,[23]) nerozlučně i jeho *správu*, která tedy v rukou Církve a její orgánů, a ne v rukou orgánů zcela cizích, jichž Církev vůbec ani nezná, tím více musí spočívati, ježto se Církev, majetek onen k naznačenému účelu svými vrchními přijavši, navzájem pro všecky časy zavázala, že věnovaný jí majetek bude náležitě spravovati, kterýžto jednak závazek a jednak právo z nabytého zároveň vlastnictví onoho majetku nutně vyplývá. Ponechati tedy správu církevního majetku jinověrcům, byť byli v držení statku, na němž patronátní právo vázne, příčilo by se nejen právu, nýbrž i výslovné vůli jeho dárců a přijatému závazku Církve. Též dlužno se tázati, zdali by jinověrci svěřili správu svého, nedím náboženského, nýbrž jen *obyčejného* světského majetku orgánům *církevním*, ba jen věřícím *katolíkům?*

Mimo to nesmí se přehlédnouti, že by všickni uvědomělí a jen poněkud povážlivější věřící brali ze správy církevního, náboženským účelům katolickým od zbožných předků za spásu duše věnovaného majetku jinověrcem, jenž vůbec není ani vyznání křesťanského, nemalého *pohoršení*, an jim nebývá a nemůže býti lhostejno, stal-li se držitelem a zároveň patronem kostela a fary, kdo

---

[19]) Řím. *katechismus*, č. II. hl. 2. ot. 4. 30. a 31; I. Kor. 5, 12.

[20]) Can. 23. 24. C. 16. q 7; cap. 12. x lib. III. lit. 13. (Conc. *Lateran.* IV.). Srov. výše.

[21]) Can. 2. (Conc *Tolet.* III); can. 3. (Conc. *Cabilon.* II.), can. 6. (Conc. *Tolet.* IV.), can. 7. (Conc *Aurel.* I.). C. 10. q. 1. atd.

[22]) Can. 3. (Conc. *Cabilon.* II., can. 7. (Conc. *Aurel.* I.)

[23]) Srov. *Borového*, Libri erectionum. V dedikačních formulích vyjádřili zakladatelé a dárci svou vůli obyčejně těmito slovy: »Bona a *mea proprietate* transfero«; sicut mihi pertinent *proprietario jure*, ita in *proprietate* ecclesiae N. permaneant« a pod. *Schenkl*, Instit. juris eccl. Landshuti in Bavaria 1830, ed. 10 P. I. pag. 588. Je-li však jmění církevní *vlastnictvím* Církve, náleží zřejmě pouze jí jmění to spravovati. Právo majetku obnáší i právo jeho správy.

není vyznání *katolického a příslušníkem Církve.*[24]) Třeba neznali zevrubně zřizovací listiny a podmínky, za jakých dárci církevního majetku Církvi byli věnovali, tolik vždy s jistotou předpokládají, jsouce vedeni přirozeným náboženským citem a povšechným přesvědčením farníků, že věnovali účelům bohoslužebným a vůbec náboženským, ježto Církev dle svého bohodatného zřízení jiného účelu nemá a míti nemůže.[25]) Tu je samozřejmo, že by věřící nedovedli se svým náboženským názorem *srovnati,* kterak může někdo, kdo není členem Církve, ba ani křesťanem,[26]) a komu na prospěchu a blahu Církve nejen *nezáleží,* nýbrž kdo dle samé povahy věci a dle svých náboženských zásad bude spíše vždy, jak dějiny a zkušenost nezvratně dosvědčují, *proti Církvi* a jejím zájmům vystupovati, pravím, jak může takový držitel statku jmění k účelům této Církve od jejích zbožných příslušníků věnované spravovati, nad jměním tím, by škodu nevzalo, bdíti, k jeho rozmnožení prohlédati, vůbec s ním náležitě[27]) hospodařiti? Neméně povážlivý důsledek byl by ten, že by věřící dle svého náboženského přesvědčení nemohli pochopiti, jak mohly věci za *bedlivého* dozoru těch, kdo jsou k hájení zájmů Církve a tedy i církevního majetku a k jeho náležité správě dle zákona církevního i světského především *povoláni,* na *tato* místa přijíti a mimo to, *proč nechopili se* příslušní orgánové v čas vhodných prostředků, by tato neslýchaná a pohoršlivá anomalie hned z počátku byla odstraněna. Namítne-li se, že věc za daných okolností, jak se zádušní majetek dosud spravuje, zůstane »tajnou« a nevnikne do »veřejnosti«, jest to námitka, k právní její nicotě ani nepřihlížeje, tou měrou, řekněme pouze, smutná, že jest lépe o ní — pomlčeti. Platí i zde bystré slovo *Lessingovo:* »*Schlechte* Gründe sind weit *schlimmer* als gar *keine* Gründe.« Věru jest to útěcha — bez útěchy! Či má tak důležité právo Církve, jako je řádná správa jejího majetku, *tak malou cenu a váhu,* že netřeba sebe hrubšího jeho porušení dbáti, že lze ho ignorovati, jen když se věc — neprozradí?! Než dosti o tom. Tu by spravedlnost měla sice dosti bustým závojem zavázané oči, ale váhy nestrannosti by z jejích rukou buď úplně zmizely, aneb byly pouhým prázdným symbolem. *Takové* konání práva a *takovou* spravedlnost netřeba, trváme, za naší doby ještě podporovati, kdy zmatek právních pojmů[28]) šíří se pohříchu čím dál tím více a s ním i děsné zásady »moderního práva«: »Moc

---

[24]) Příčiny toho jsou na snadě a budou níže v bodě II. stručně objasněny.

[25]) *Bouix,* De principiis juris can. Monasterii 1853, pag. 48 seqq 404 seqq.

[26]) I. Kor. 5, 12. Známa je všeobecně platná zásada: »*Infideles* (non baptisati) canonicis constitutionibus *non ligantur.*« *Řím. katech.* l. c. ot. 4. dí: »Svátost křtu jest jakoby brána, kterouž vcházíme do *společnosti života křesťanského.*« A sněm *Florentinský* učí: »Křtem stáváme se údy Kristovými a *údy Církve.*«

[27]) Mat. 7, 16; Luk. 6, 44.

[28]) Známka to jednak *neporozumění* věci a *pobloužení* rozumu, jednak *zloby* a *převrácenosti* mysli, jež dávajíc přednost svým výmyslům a své sofistice před objektivními zásadami práva, žene sebe i jiné — *v záhubu!*

předchází právu«; »člověk má tolik práva, kolik má moci«; »ubi potestas, ibi jus«; »justitia in libris, jus in armis est« a pod.! Vše to jsou výstřelky zhoubného *liberalismu* a důsledky *falešných nauk o státu* a jeho domněle »*neobmezené moci*«, jež vede k nesnesitelnému despotismu a zvrácení všeho právního i mravního řádu.[29])

(Přiště dále.)

O přepodstatnění.

Píše Dr. Richard Špaček.

(Pokračování.)

III.

1. Církevní podání dokazuje rovněž, že přepodstatnění bylo od prvopočátku článkem víry. Všechna století i všechny země na východě i na západě podávají důkazů přehojných o přepodstatnění, a to spisovatelé církevní v různých dílech svých, jako homiliích, katechesích, výkladech, pojednáních ať na jednotlivé církve v liturgiích, ať na sněmech obecných i částečných, že totiž po konsekraci není ani chléb ani víno na oltáři, nýbrž tělo a krev Kristova a to proto, poněvadž dary obětní, chléb a víno slovy Kristovými anebo všemohoucností Ducha Sv., jenž s nebe sestoupil, proměněny bývají v ono tělo, které z Panny se zrodilo, a v onu krev, která se z ran Beránka řinula. Poněvadž se tento článek víry po celém křesťanském světě vyznával, zasluhuje vším právem by zván byl prvokřesťanským anebo starokřesťanským. Velmi případně tudíž píše Franzelin (Tract. de Eucharistia p. 210.): Pozoruje-li se shoda veškerého křesťanského oboru světového, shoda společenstev, kteráž jsou po mnohá století beze všeliké pásky jednoty, shoda v tajemství kteréž jest sice v každodenním a obecném užívání všech věřících, než přece velmi těžké pro víru a nad rozum, ano smyslům protivným se býti zdá, kdož nenahlédne, jakou sílu důkaznou, téměř nezdolatelnou nabývá důkaz promlčení (nebo poslání)? Jak celý křesťanský svět přepodstatnění svorně a jednotně od počátku Církve vyznával, to dokazují přečetní spisovatelé, kteří proti Berengarovi, jenž se článek víry zmíněný napadnouti opovážil, spisy svými víru křesťanskou obhajovali, názory Berengarovy jako bludné zavrhujíce. Anglie, Francie, Italie i Německo honositi se může velikým počtem obhájců transsubstantiace. Byli to: Hugo Lingonský, Adelman, biskup Brixenský, Durand, opat Troamenský, Lanfrank, Deodvín Guitmund, biskup Aversánský, Vilém, opat sv. Theodoricha Alger. Sněmy pak církevní na půdě francouzské, na italské se shromaždivší neustaly v obraně transsubstantiace dříve až Berengar se uvolil podepsati a přijati prohlášení víry, jímž své bludy zavrhoval. Křivdí tudíž oni spisovatelé Paschasiovi Radebertovi, kdyžtě téhož původcem nauky o přepodstatnění nazývají. Muž tento znamenitý (v 9. stol.) dosvědčuje zároveň s Rabanem Maurem a Ratramnem všeobecnou shodu, kteráž v tomto článku

[29]) Liché tyto zásady odsuzuje syllabus v. 39.

víry všude mezi křesťany za doby jeho vládla. Gihr. Die heil. Sacr. str. 444. Franzelin, c. p. 184.

2. Sv. Otcové jako svědkové přepodstatnění vyjadřují úkon onen zázračný slovy μεταστοιχειοῦσθαι (sv. Řehoř Nyss.), μεταβάλλεσθαι (sv. Cyril Jerus., Theodoret), k čemuž Theodoret přidává: καὶ ἕτερα γίνεται (a jiným se stává), μιταρρυθμίζεσθαι (sv. Jan Zlatoústý), μεταποιεῖσθαι (sv. Cyril Alex.); transmutari, transfigura in aliud, mutari in natura (sv. Ambrož), transelementari, čímž zázračnou změnu kterou působí slova, konsekrační dokazují. K výrazům pak oněm proměnu vyznačujícím přidávají, že se proměňují chléb a víno: »in corpus Christi, vinum in pretiosum sarquinem, anebo panem fieri corpus Christi, de panefieri corpus Christi« atd.

Transmutari, transformavi, transfieri vyjadřuje ovšem i změny případné a nepodstatné. V tomto významu neužívají spisovatelé církevní sloves uvedených. Přidávají totiž vždy, že se chléb proměňuje v tělo Kristovo pravé a podstatné, v totéž tělo, o němž Kristus Pán při poslední večeři byl řekl: »Toto jest tělo mé.«

Mění se takto podstata v podstatu: chléb v tělo Páně. Proměna tato žádá, by chléb přestal a na místě chleba tělo Páně nastalo, což právě přepodstatněním nazýváme. Nelze pak ze rčení lidé se »proměňují nevinným životem v anděly, dovozovati, že i ona proměna v eucharistii jest toliko obrazně míněna. Nikdo nerozumí rčením uvedeným, takou že by člověk přestal býti člověkem a stal se andělem, změnu podstatnou, když se o nevinnosti jeho dí, že se změnil v anděla, nýbrž že se přikládá pouze vlastnost anebo ctnost andělským bytostem vlastní Není ve větě této a všech podobných vyřčená změna podstatná, jaká se větami: chléb se mění — proměňuje v tělo Páně, pronáší.

3. O výměru, od něhož počíná změna anebo, který se proměňuje, nemluví sv. Otcové jinak, než, že podstata chleba a vína přestává. Před konsekrací jest na oltáři chléb a víno, po konsekraci co se chlebem zdá, chlebem není, byť se i chutí pociťoval, nýbrž tělo Páně a co se vínem zdá, není více vínem, nýbrž krví Kristovou, byť tomu i chuť chtěla — posilniž srdce své (sv. Cyrill Jerusal. Catech. myst. IV. n. 9.)

Po konsekraci není již to, co příroda vytvořila, nýbrž co požehnání posvětilo. Sám Pán Ježíš volá: Toto jest tělo mé. Před posvěcením slovy nebeskými jiná se podstata jmenuje, po posvěcení tělo se naznačuje. (S. Ambrosii de mysteriis c. 9.) Nežli se konsekruje (posvětí), chléb jest, jakmile slova Kristova přistoupí tělo jest Kristovo. Před slovy Kristovými kalich plný vína a vody, jakmile slova Kristova již působila, tam krev se stává, kteráž lid vykoupila (Auctor libr. de sacr. l. IV. c. 5.)

Chléb a víno s vodou smíšené. (Stvořitel) ana podoba vlastní zůstala, v tělo a krev svou proměnil (S. Gregor Mag. apud Paulum diac. n. 18. saec. 1. Bened. p. 393); není obyčejným chlebem, nýbrž tělem Kristovým (sv. Justin); místo chleba, kterýž dříve byl, jest na oltáři položeno tělo Páně — místo vína v kalichu jest krev Páně (sv. Jakub Sarng., sv. Izák Mag. in serm. de fide bibl.

or. str. 220); není pouze chlebem posvěceným, není pouze vínem, požehnáním obdařeným, nýbrž tělem a krví Páně. (Xenaias Mabug. Assemani bibl. or. 2, 39.)

Dle výroků sv. Otcův přestává chléb a víno, jakmile konsekrace provedena slovy »toto jest tělo mé.« Výroky svými přece tvrdí, že po pronesených slovech oněch není již ani chléb ani víno; co označuje zájmeno »toto«, přestalo, totiž podstata chleba se způsobami stejnorodá a co vyrčeno slovy »tělo mé«, nastalo t. j. podstata těla Páně.

4. Cílem proměny svátostní či výmezem, k němuž proměna dospívá, jest dle sv. Otcův *tělo Páně*, jež se z Panny narodilo, kteréž za hříchy naše trpělo, kteréž Otec z mrtvých vzkřísil (sv. Ignác Ep. ad. Eph. n. 20), kteréž jest v pravdě (sv. Řehoř Nyss.) tělo zbičované, ukřižované, tělo nesmrtelné, a *krev Páně*, kteráž se z boku Kristova řinula (sv. Jan Zlat., sv. Augustin.)

Přepodstatnění jako zázračnou proměnu zobrazují sv. Otcové i různými podobenstvími, porovnávajíce ji s proměnou pokrmu v tělo lidské (sv. Justin) proměnou vody ve víno (sv. Cyril Jerusalémský, s proměnou hole v hada (sv. Ambrož). Na proměny s přepodstatněním obdobné poukazuje sv. Jan z Damašku (de fide orth. IV. 13): »Když tedy jest Boží účinní (k Žid. 4, 12) a všechno, co chtěl, Hospodin učinil (Žalm 1, 34, 6); když nebesa, země, voda, oheň, vzduch i veškera okrasa jejich slovem Božím dokonána jsou, ba i onen tvor nejvýbornější, jenž se zove člověkem, když konečně Sám Bůh slovo vůlí svou člověkem se stal a z těla nejčistšího a neposkvrněného svaté a ustavičné Panny tělo si připravil, proč by nebyl mocen chléb tělem rovněž i víno s vodou učiniti krví Svou? Na počátku děl: Vydej země bylinu se zelenající (I. Mojž. 1, 11), a až do dneška deštěm skýtaným dle příkazu Božího země posilněna a povzbuzena plody své vydává — řekl proto Bůh: Toto jest tělo Mé a toto jest krev Má, a to čiňte na Mou památku a to se dle všemocného příkazu Jeho, dokud nepřijde, děje vzýváním an se nad tímto novým osením déšť snáší, totiž moc Ducha Sv. zastiňující. Tážeš se nyní, který chléb se tělem Kristovým stává a víno i voda krví Jeho? Odpovídám ti, že Duch Sv. přichází a působí, co daleko přesahuje slova i pomysl.

Jiné analogie uvádí sv. Řehoř Nyss. (orat. cat. c. 37.) Chléb v ono tělo proměněný přechází v moc Boží, skrze totéž děje se nyní podobně. Neboť onde učinila milost Slova tělo svatým, jemuž z chleba byla podstata a do jisté míry i tělo bylo chlebem: a tak podobně, jak dí apoštol, chléb se posvěcuje slovem Božím a modlitbou než nikoliv tím způsobem, že by jídlem a nápojem přecházel v tělo Slova, nýbrž že ihned slovem se mění v tělo jakož řečeno jest: »toto jest tělo mé.«

Třetím podobenstvím přesvědčil Theodor Abucara Saracéna, že se chléb tajuplným posvěcením tělem Páně stává. Tímže způsobem (jako splynutím pokrmu s tělem) si představuj, že se naše tajemství děje. Klade kněz chléb na posvátný stůl a podobně i víno a an se modlí modlitbu svatou, Duch Sv. sestupuje na

položené (dary) a Božstvím Svým chléb a víno v tělo a krev Svou mění, neméně než krev pokrm v tělo u kterého člověka. Zda přiznáváš, příteli, že Duch Sv. totéž zmůže, co krev vykoná. Saracén odpovídá: Přiznávám a oddechnuv si, mlčel. (Op. 22. Mig. patr. gr. 97, 1554.)

Význam majestátu z r. 1609.

Uvažuje **Jiří Sahula**.

I.

Rudolfův majestát budí v nás trpké vzpomínky na jednu z nejstrastnějších krisí, kterými se kdy náš národ vláčel. Lidem mělkým, povrchním jest pověstný majestát symbolem pokroku a výronem osvícenosti; jest jim prospěšným, pracně prosekaným průlomem v hradbě středověkých předsudků, jímž si nalezly průchod paprsky dlouho utlačované svobody svědomí. Kdo však přesně rozlišiti dovede svobodu od nevázanosti, křesťanské sebezapření od samolibého ctění výmyslů vlastních, osobních, ten v majestátu pozná snadno cestu k zbahnění poměrů náboženských.

Voláno po majestátu jako po nutné podmínce zlepšení a uklidnění poměrů náboženských; žadatelé nepřestávali do omrzení opakovati, že toužený majestát podepře znamenitě úspěšný vývoj čistého křesťanství. A zatím pokřik vycházel nejvíce od těch lidí, kterým tanuly na mysli v přední řadě prospěchy osobní. Protestantismus český nešlechtil, nereformoval; již první harcovníci jeho, pokud byli protestanty čistokrevnými, nebyli charaktery, nesvítili národu na cestu křesťanské dokonalosti mravní příkladným životem a stálostí přesvědčení; před mučenictvím prchali, sotva se známky příštích nesnází na obzoru objevovaly. Jen některé z vůdčích osob vymykaly se pravidlu obecnému; a to byli ještě ti, kteří důvěřivě čekali od protestantství skutečné obrození mravní, pravé podstaty nového hnutí neznajíce. Příklad máme na prostém Matěji Poustevníku, který konečně po seznání pravého stavu věcí současné sobecké propagátory opustil a od jednoho z nich konečně za své břitké výtky i vězením byl trestán. V počátcích protestantismu vlastně theologům se bořila půda pod nohama a jejich žezlo duchovní padalo v plen obratným politikům. Politický význam kněžstvo ztratilo již dříve; nyní mu odnímali pečliví laikové i starost o řízení věcí čistě církevních. Mnohý kollátor, který sotva desatero vyříkati uměl, domníval se zcela vážně, že má právo kněze poučovati ve příčině ceremonií i — víry; chtěl-li kněz s patronem obstáti, musil se podříditi. Pro kus chleba se poddával kněz všem náladám svého kollátora. V jakém duchovním otroctví se kněží ocitli, to patrno z toho, že se mnozí již před stěhováním na faru úzkostlivě vyptávali, jaké víry, jakých ceremonií jest nastávající kollátor milovníkem, aby hned i bez připomenutí kollátorovi mohli jíti na ruku.

Heslo Husem propagované a laiky realisované vydalo smutné plody velmi brzo. »Zboží časné kněžstvu škodí; když církev byla císařem Konstantinem obohacena, tehdy jed byl vlit do ústrojí církevního. Pánové světští nechť zasedají ke kontrole záležitostí církevních; buďtež správci církevními«; taková asi byla nešťastná hesla Husova, jichž se panstvo lačně chápalo nikoli k vůli reformaci, ale aby zveličilo své bohatství a svůj politický vliv. Převrat, který dle domněnky Husovy sliboval ovoce nejlepší, tíhl ve své realisaci k úkazům pochmurnějším, než jaké byly před husitskou revolucí. Jestliže smutné následky Husových návrhů zle se mstily na národě již v XV. století, dálo se to za šíření protestantství měrou dvojnásobnou. Šlechta, nabyvši z revoluce velikých výhod proti stavům jiným, zotročovala lid selský i městský, podvracela autoritu královskou a — stavěla se v popředí politiky náboženské. Kněz nemohl býti ve skutečnosti nezávislým vůdcem lidu; byl pouze placeným sluhou a pomocníkem náboženských rozmarů svého chlebodárce. Mohl snad tento smutný stav vésti k upevnění a pravému uplatnění ducha křesťanského? Jen pronikavá změna mohla zde ve prospěch víry působiti; vždyť způsob řízení církve husitské i protestantské v Čechách byl hotovým monstrem, vedoucím jen v chaos nejspletitější. Konsistoř husitská byla jednou v rukou kališníků starověrců, jednou v rukou protestantů; majíc vládnouti, musila se úzkostlivě krčiti před zvůlí protivníkův. Kollátoři beztrestně její práva porušovali; i zvrhlí kněží ucházeli jejímu trestu pomocí kollátorův. Mnozí kněží se k zotročilosti svého ducha bez obalu přiznávali, tvrdíce veřejně, že uznávají za své představenstvo nikoli konsistoř, ale kollátory.

Nač tedy vlastně konsistoř byla? Jestliže duchovenstvo husitské proti ní mohlo posměšné písně skládati a na kazatelně ji tupiti, pak bylo dosti zřejmo, že jest institucí zcela bezvýznamnou. Bezcitní kollátoři měli k uplatnění svých choutek moc, konsistoriánům zbýval jen zoufalý nářek, který se nesl k uším hluchým. Není skutečně s podivem, že charakterní mužové měli pramálo chuti nejen k úřadu kněžskému, ale i k úřadu konsistornímu. Často prosili sami administrátoři, aby byli svého úřadu zbaveni, poněvadž jsou jen pouhými figuranty, vystavenými posměchu duchovenstva a kollátorův.

Někteří kněží jen na nátlak vyšší úřad administratorský na se brali. Pravou konsistoří byli mocní stavové světští; v jejich rukou, v jejich moci ležel osud křesťanství českého. Zdali však stavové ti, kteří prováděli sobecké, nevlastenecké intriky na poli politickém, měli lepší vůli ve příčině reformace církevní? Věru, že nikoli. Vždyť již politické snahy samy u nich se nesly vlastně směrem protikřesťanským. Nedovedeme si představiti, že by mohl míti upřímnou touhu reformační šlechtic takový, který sepjal prosté sedláky okovy zákonův otrockých a jenž největší masse národa bere i práva přirozená.

Ač se tudíž náboženská reformace za dob kvétoucího lutheranismu v Čechách horlivě přetřásala, vůdčí kruhy si vedly

v praxi životní dle vzoru pohanství. V Čechách vládla byrokracie, jež se v činech svých nelišila mnoho od starořímské. Tato byrokracie se odvažovala tvrditi, že bojuje za pokrok, svobodu svědomí; nerozpakovala se vyhlašovati, že hájí čisté evangelium. Ti, kteří brali sedlákům i svobodnou vůli, nemohli věru býti apoštoly ryzí svobody křesťanské. Kdyby bývalo na stavy české v době reformace Lutherovy působilo mohutně skutečné evangelium Kristovo, jistě by se bylo musilo jeviště společenských poměrů v Čechách pronikavě změniti.

To rozhodně popříti nelze, že směr protestantismu byl výlučně aristokratický. (Příště dále.)

Právní přítel a rádce.

Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva.

Pořádá Dr. **Antonín Brychta.**

Hlavnější předpisy o vyučování náboženství na školách obecných a o návštěvě služeb Božích školní mládeží.

Vyučování náboženství *opatřovati* a zvláště k němu *dohlížeti* přísluší *úřadům církevním*. Jak by se vyučování to na každou školní třídu *rozděliti* mělo, mají vyměřiti *úřadové církevní*. Co úřadové tito ve příčině vyučování náboženství a cvičení náboženských (návštěva služeb Božích a přijímání sv. svátostí) ustanoví, *třeba oznámiti správci školy* prostřednictvím školního okresního dozorce (inspektora). Jestliže není v některém místě duchovního, jenž by mohl *pravidelně* náboženství *vyučovati*, *může* učitel s přivolením úřadu církevního býti přidržen, aby ve příčině vyučování dětí,[1]) jež jsou s *ním téhož vyznání*, *byl nápomocen* dle nařízení, jež o tom školní úřady vydají. [2]) Jestliže by některá církev *opomněla*, [3]) aby se děti náboženství vyučovaly, učiní *zemský školní*

[1]) Originál: »Damit er (der Lehrer) bei diesem Religionsunterrichte aushelfe« jakož i jeho překlad: »aby byl při tomto vyučování dětí... nápomocen«, *není dosti správný*, an vzbuzuje domněnku, že v takovém případě vyučuje *větším dílem kněz* náboženství, čemu ale nebývá tak, an katecheta školu takovou pro přílišnou její *vzdálenost* od místa, kde se fara nalézá, *málo kdy* může navštíviti. a když, děje se to hlavně z důvodů *náboženskopaedagogických a pastorálních*. Tomu nasvědčují i rozhodnutí *samých světských úřadů* školních, jež budou níže uvedena.

[2]) Dle §§ 255. a 256. polit. školní správy byli učitelé obecných škol *povinni opakovati* se školní mládeží *látku z náboženství*, kterou duchovní probral a mládeži vyložil, a tímto způsobem pomáhati *učení se katechismu*, což ale bylo níže uvedeným státním zákonem zrušeno. Srovnej též vynesení zemské školní rady ze dne 3. června 1870 č. 3461, níže uvedené.

[3]) Co by se mělo o tomto *vřadování* Církve katolické do počtu jiných »církví« nebo dokonce »náboženských společností« souditi, kterážto *neslýchaná degradace Církve* musí každého katolika pocity nejtrapnějšími naplniti, objasnili jsme v pojednání: »*O způsobu mluvení a terminologii moderního práva*«, v časopise »*Pastýř Duchovní*« svého času uveřejněném.

úřad (zemská školní rada) potřebná v této příčině *opatření*, vyslyšev dříve strany, jichž se týče. Státní zákon ze dne 14. května 1869, § 5.

Ve příčině *výpomocného vyučování* náboženství učiteli na školách obecných platí tato nařízení: Poněvadž o vyučování náboženství pečují dle § 5. státn. zák. škol. (ze dne 14. května 1869) úřadové církevní, smí se na učiteli v souhlase s těmito úřady jenom tehdy žádati,[4]) aby k vyučování tomu byl nápomocen: *a*) když je škola v takové osadě, kde *není* duchovního, který by mohl *pravidelně* náboženství vyučovati; *b*) učitel může výpomocně vyučovati náboženství *jen* ty děti, které jsou *téhož, jako on, vyznání* náboženského; *c*) v takovém případě má dle nařízení ministerstva vyučování ze dne 12. července 1869 buď *aa*) počet ostatních učebných hodin učitele býti *ztenčen*, nebo *bb*) musí se mu dostati za větší jeho namáhání a rozmnožení práce *remunerace*; *d*) aby se některý učitel zavázal, náboženství výpomocně vyučovati, je k tomu třeba *usnesení zemské školní rady*, která zůstavuje si právo svolení úřadu církevního se domoci a věc rozhodnouti; *e*) dokud učitel zemskou školní radou k takovému vyučování ustanoven není, má *odpírati každé spolupůsobení* u vyučování tom. Výnos zemské školní rady ze dne 3. června 1870 č. 3461.

Je-li v některé škole *pravidelné* vyučování náboženství farní správou duchovní *nemožné*, jest **povinností** *školního úřadu*,[5]) použiti ve srozumění s církevními úřady 6. odstavce § 5. říšského zákona o školách obecných[6]) a dle toho učiniti nutná opatření. Z té příčiny mají se pro takové školy (venkovské, kde není duchovní správy) vždy jen *takoví* učitelé ustanovovati, kteří mají *zákonitou způsobilost* (kvalifikaci), že mohou u vyučování náboženství vypomáhati. Výnos ministerstva kultu a vyučování ze dne 29. prosince 1879 č. 14.692.

I z tohoto vynesení nejvyšší správy vyučování je zřejmo, že hořejší výnos zemské rady *není zcela správný*, an *vybočuje z mezí*

Stále naplňují se slova velikého *Pia IX.*: »Jam dudum *vera* rerum vocabula *amisimus*.« »*Vera* rebus *nomina* sunt reddenda.«

[4]) Rčení: »**smí se** *na učiteli žádati*« je patrné *zostření*, ba *změnění* citovaného státního zákona, který výslovně stanoví: »**může** *učitel s přivolením úřadu církevního* **býti přidržen**, aby u vyučování dětí náboženství ... *byl nápomocen*«, což vysvítá i z vynesení ministerstva vyučování ze dne 29. prosince 1879 č. 14.692 (jež bude níže uvedeno), ku které vážné *změně není* zemský školní úřad, ba ani nejvyšší státní správa vyučování oprávněna a již by mohl *pouze zákonodárce* předsevziti. Na příslušných činitelích svého času bylo na tuto *nepřístojnost* a zákonem *neodůvodněné přehánění* věci s důrazem na rozhodujících místech poukázati, by přílišná snaha po úplném *odtržení školy od Církve* byla v meze zákona, Církvi beztak málo příznivého, uvedena a rovněž tak výstřední touha po *samostatnosti* a úplné *nezávislosti*. Tím nechceme říci, že by se takové výpomocné vyučování náboženství, zvláště, bylo-li by *vynucené, doporučovalo*. Příčiny jsou na snadě a netřeba se o nich šířiti.

[5]) Místní školní rady, jež vyrozumějí o tom okresní a tato dále zemskou školní radu.

[6]) Odstavec ten byl svrchu uveden.

zákona a jasné jeho ustanovení — proti výslovnému jeho znění i proti jeho duchu — *obmezuje*, což je zhola nepřístojno. K tomuto nesprávnému vykládání školního zákona přispělo asi nemálo, že výnos onen vydán byl *záhy po* prohlášení výše citovaného státního šk. zákona, kdy se jevila na všech stranách až »*přílišná horlivost*« u provádění Církvi nepříznivých zákonů a tyto hleděly se ještě, buď vědomě nebo nevědomě,[7]) příslušnými provádějícími orgány *proticírkevním* výkladem a upotřebením — překonati. Z té příčiny byl dotčený výnos zemského školního úřadu tímto ministerským vynesením *opraven* a zákon patřičně *vyložen*. Srov. též výše uvedené poznamenání. Praví-li ministerský výnos: »Je-li v některé škole pravidelné vyučování náboženství *farním duchovním* nemožné,« viděti v tom místnější a přiměřenější označení nejasného a mnohoznačného výrazu »*duchovní*«, jehož citovaný šk. zákon užívá, jakkoliv i tato záměna *není* dosti správna, jak na oce jest.[8])

Navštěvují-li školu obecnou, pro určité *stejnověrce* zřízenou, děti *jiného náboženského vyznání*, jak § 5. zák. ze dne 25. května r. 1868 říš. zák. č. 48 připouští, jest povinností rodičů nebo jejich zástupců, aby dali děti *doma náboženství vyučovati*, pro kteréžto vyučování je měřítkem § 23., odst. 2. říš. zák. o školách obecných a čl. 17. odst. 3. o všeobecných právech státních občanů. Výnos ministerstva vyučování ze dne 15. prosince 1869 č. 10 590.

(Pokračování.)

O pojišťování života katol. duchovenstva.

(Pokračování.)

II. Druhou důležitou otázkou jest, u které společnosti by se kněz měl dáti pojistiti. V Německu jest pouze *jedna* společnost, která pojištění toho druhu přijímá, totiž Magdeburská pojišťovací společnost. Bylo by přáním, aby tento druh pojištění, pro obecné dobro tak významný, více nalezl rozšíření, než jak dosud se dálo.

Těžší jest věc, chce-li kněz uzavříti jednoduché pojištění pro případ úmrtí. Jedině v Německu roku 1895 napočetlo se 42 pojišťovacích společností na život. Od té doby počet tento ještě vzrostl. Tyto společnosti jsou buď *akciové*, nebo *vzájemné*. K prvé řadě náleží nyní v Německu 20, ke druhé 23 společností.

Obě tyto řady jsou naprosto různé. Při akciových společnostech dají akcionáři provozovací kapitál, jako ke kterýmkoli

---

[7]) Odkud také měli příslušní orgánové, kteří stali se *rázem exegety* přečetných a složitých školních zákonů — o nichž bylo se dlouhý čas ve sborech zákonodárných raděno, k nim přidáváno, zkracováno atd. — nabýti *pojednou* potřebných exegetických *vědomostí* k vykládání práva a zvláště nutného exegetického *taktu*, by se nelpělo na *liteře*, nýbrž k *duchu* zákona *nepřeapojatě* se prohlédalo?

[8]) Nelze dosti opakovati, co praví sv. *Isidor* o zákonech, řka: »Erit lex *honesta, justa, possibilis, utilis* et *manifesta*.« Lib. 2. Etymol.

obchodním podnikům a přijímají pojištění pojišťujících se za určitý poplatek. Nestačí-li tento na správu, premiové reservy a j., musí vypomoci také akciový kapitál. Ale docílí-li se nějakého výtěžku, připadá naprosto a jedině do klína akcionářů pode jménem dividenda. A dividendy nejsou nikterak nepatrné. Tak dosáhli v jednom z posledních let akcionáři společnosti: *Providentia* 24·5%, *Thuringia* 25%, Victoria 29%, *Janus* 46⅔%, Lübecká 62·2% zaplaceného kapitálu. Proto také jsou akcie, jak náleží, vysoko: tak na bursách mají záznam Viktoria 650, Thuringia 800.

Zcela rozdílným je uspořádání při *vzájemných pojišťovnách*. Jistý počet účastníků spojí se a každý z nich platí určitou, počtem pevně stanovenou premii, ze které se kryjí správní výlohy, pojištěné pak obnosy dříve zemřelých upraveny a premiové reservy uloženy býti mohou. Nevystačí-li premie snad v některém roce pro velikou úmrtnost, nemají pojištění ovšem nějaké reservy v akciovém kapitálu, ale jsouce pouze na sebe odkázáni, musí v tomto případě *scházející dopláceti*. Právně tedy věc se má tak, že při vzájemném pojištění oni, *kdož se pojišťují*, jsou zároveň *pojišťovateli*, kdežto při akciových společnostech ne pojištění, ale akcionáři jsou pojišťujícími.

Jakou tedy společnost voliti má kněz, jenž chce dáti se pojistiti, zda akciovou, nebo vzájemnou? Nechceme blíže obírati se světlými i temnými stránkami obou způsobů, ale z *národohospodářských důvodů* dáváme přednost pojištění vzájemnému. Vysoké dividendy mnohých akciových společností plynou jen do kapes velkokapitálu, kdežto výtěžek ústavů vzájemných zcela připadá k dobrému pojištěných. A kdyby snad ne přímo všechno hned se jim rozdělilo, ježto část k reservnímu fondu se ukládá, jest to přece jen majetkem pojištěných a ne akcionářů. Kdo tedy při uzavírání pojištění národohospodářskými důvody dá se vésti, zajisté bude ceteris paribus hledati pojištění u některého vzájemně pojišťujícího ústavu. Bázní, že by snad někdy dopláceti musil, nechť nikdo nedá se odstrašiti, neboť zvláště u starších společností jest to zrovna jako vyloučeno. Reservní kapitál je tak veliký, že i při nějaké mimořádné epidemii dostojí společnost svým závazkům. Nebezpečí, že by snad v takovýchto případech dopláceti se musilo, vyváženo je tím, že pojištěný u společnosti akciové v takové krisi snadno by svých pojistek nedostal. Neboť jakmile akciový kapitál mimořádně častým úmrtím jest vyčerpán, pojištění zůstanou na holičkách. Ale obě eventuality jsou v našich dnech vyloučeny.

Máme-li tedy pojistiti se u vzájemně pojišťovací společnosti, ptáme se dále, u které? Zde musí se až do nejmenších podrobností zkoušeti podmínky jednotlivých ústavů. A pak ani tenkráte nelze říci, zda ta neb ona společnost jest nejlepší. Neboť jsou-li některé podmínky zde příznivější, opět jiné jeví se býti nepříznivými! Tu pak nedá se matematicky určiti, zda ta neb ona společnost nad druhou vyniká. Než s dobrým svědomím můžeme říci, že máme řadu solidních vzájemně pojišťovacích ústavů, kterým možno klidně se svěřiti.

Může-li farář katolický nemanželské dítě matky evangeličky na její žádost po katolicku pokřtiti?

Podává **Fr. Klíma**, farář ve Výmyslicích.

Za mého farářování roku 1897 ve Slavonicích dostavila se 14. prosince Marie Šedá, služebná, vyznání a. h. s dítkem nemanželským, které 9. prosince porodila, a žádala, aby dítě její po katolicku bylo pokřtěno Založil jsem protokol, v němž matka přede mnou a dvěma svědky žádost svou vyjádřila a spolu slíbila, že dítko po katolicku vychovati dá. Protokol podepsán, a dítě pokřtěno. Po pěti letech, když už jsem ve Slavonicích farářem nebyl, měl pro nemanželské dítě býti ustanoven poručník. Pro dítko i pro matku vyzvednuty křestní listy, a tu c. k. okr. soud v Dobersberku, kam matka přísluší, zpozoroval, že dítko z matky evangeličky po katolicku bylo pokřtěno. I začalo úřední dopisování mezi c. k. okr. hejtmanstvím v Bejdově na Dyji a c. k. okr. hejtmanstvím v Dačicích. Na to zaslán dotaz nynějšímu p. faráři Slavonickému, který snadno se vymluvil, že tehdy nebyl farářem, poukázav na faráře Výmyslického, který křest ten vykonal. I poslán dopis c. k. okr. hejtmanství Mor. Krumlovskému, a odtud faráři Výmyslickému, aby se vyjádřil o věci té a vysvětlil, jak se věc udála. Bejdovské c. k. okr. hejtmanství uznalo ve skutku tom přestupek zákona ze dne 25. května 1868. R. G. Bl. 49 ve smyslu § 3. odstavec 2. Spolu také totéž hejtmanství se táže, byl-li nadřečený farář vom wohldortigen Amte zur Verantwortung gezogen?

Nížepsaný podal vyjádření, jak se věc udála, a nyní čeká, je-li skutečně čin tento protizákonný, a jaké bude zodpovídání, kterému asi bude vystaven. Snad některý z důst. pp. spolubratří měl podobný případ, anebo snad některý podá zprávu, jak by se byl v případě tomto zachoval, aby o § říšského zákonníka nenarazil, anebo snad se najde někdo, kdo nás poučí, jak bychom se v případě takovém budoucně zachovati měli. Nížepsaný neopomine výsledek s důst. pp. spolubratry sděliti, až bude uvědoměn, dopustil-li se skutečně skutku protizákonného, a jaké bude míti zodpovídání. Kéž v Rádci Duchovním důst. pp. spolubratří z praxe případy uveřejňují, aby Rádce Duchovní byl zajímavějším a skutečným rádcem, k němuž bychom v pochybnosti mohli se utíkati!

Odpověď má zněla:

Na dotaz sl. c. k. okr. hejtm. dto 16. dubna 1902 č. 4633 ohledně křtu nemanželského dítka Marie Šedé, jejž nížepsaný jako bývalý farář Slavonický roku 1897 vykonal dle ritu ř. k., služiž nížepsané vyjádření a vysvětlení:

Marie Sedá sama osobně přišla k nížepsanému a žádala, aby dítko její bylo dle obřadu ř. k. pokřtěno. Tato její žádost protokolárně zapsána, nížepsaným, Marií Šedou a dvěma svědky podepsána a dítko na žádost matčinu pokřtěno. A ač sl. c. k. okr. hejtm. v Bejdově ve skutku tom vidí čin protizákonný a vyzývá

nížepsaného k zodpovídání, aniž by se bylo dříve otázalo, jak se věc sběhla: nejenom není ve skutku tom nic protizákonného, a není nížepsaný povinen z něho se zodpovídati, jelikož jednal úplně správně a ve smyslu uvedeného, ale sl. c. k. okr. hejtmanstvím nedobře a nesprávně pochopeného zákona, jenž doslovně takto zní: R. G. Bl. vom 25. Mai 1868 Artikel I. Absatz 4. Im Falle keine der obigen Bestimmungen Platz greift, hat derjenige, welchem das Recht der Erziehung bezüglich eines Kindes zusteht, das Religionsbekenntnis für solches zu bestimmen.

Dle zákona tohoto nebylo ani protokolu ani dvou svědků třeba, jelikož nemanž. matka musila dítě živiti a následkem toho také úplně dle zákona práva svého použila, ana dítě dala dle ritu řím. katol. pokřtiti. Stojíť zákonník náš na základě přesně křesťanském, neboť zakladatel víry katol. praví: »Jděte ke všem národům a křtěte je,« čemuž i zákon svrchu dotčený nebrání a brániti nemůže, dávaje živitelům a vychovavatelům právo, dle něhož vyznání náboženské dítek určiti mohou.

S. Rituum Congregationis decreta novissima.

R. D. Pacificus Garin Parochus loci Sancti Eugendi dioeceseos Augustanae, de consensu R.mi sui Episcopi, Sacrorum Rituum Congregationi sequentia dubia, pro opportuna declaratione, humillime proposuit; videlicet:

I. In exequiis, antequam cadaver efferatur debetne cani vel tantum recitari Psalmus *De profundis?*

II. In officiis mortuorum extra diem obitus, seu depositionis defuncti, sumi ne debet semper nocturnum, quod feriae occurrenti respondet, sint onera adimplenda fixa vel adventitia?

III. Potestne cani vel saltem recitari submissa voce Responsorium *Libera* in die dominica, quando haec concurrit cum festo duplici 1ae vel 2ae classis?

IV. Quando festum Annuntiationis incidit in hebdomadam maiorem, potestne transferri etiam quoad solemnitatem, ad alium diem?

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, exquisito voto Commissionis Liturgicae, omnibusque rite expensis, rescribendum censuit:

Ad I: *Negative* ad primam partem, *affirmative* ad secundam.

Ad II: *Affirmative* iuxta decreta N. **3691**, *de Guatemala*, 22 Iulii 1888, ad III: et N. **3764**, *Lincien.* 6 Februarii 1892, ad V.

Ad III: Detur decretum *Romana — Resolutionis Dubiorum*, 12 Iulii 1892, ad VIII.

Ad IV: *Affirmative.*

Atque ita rescripsit. Die 11 Aprilis 1902.

L. † S. D. Card. FERRATA, *Praef.*
† D. Panici, Archiep. Laodicen., *Secret.*

Račte laskavě doporučovati

všem knihovnám

soukromým i veřejným

souborné vydání

Petra Kopala

Sebraných spisů

něb novou naši levnou lidovou sbírku

Knihovna „KŘÍŽE“ a „MARIE“:

Vyšlý 1. sešit **Petra Kopala Sebraných spisů** obsahuje 64 strany a podobiznu spisovatelovu. Výprava jest sličná. Papír jest silný, dřeva prostý.

Cena 25 kr.

V sešitě počíná pozoruhodná práce Kopalova

Mojžíš.

Znamenitá povahokresba ze souvěkého života.

Toutéž praci počíná »Knihovna Kříže a Marie«, která obsahovati bude **levné vydání** »Kopalových Sebraných spisů«.

Sešit 64stránkový za 10 kr.

Ukázku **Sebraných spisů Petra Kopala** i **Knihovny „Kříže“ a „Marie“** s ochotou zašle

administrace

nakladatelství Cyrillo-Methodějského

V. Kotrba, Praha 200-II.

Nové druhy obrázků!

Po víceleté přípravě a zásobování dáváme na trh **své**

nové obrázky svatých,

památné obrázky, věnovací (z pilnosti, na ukončení školního roku a jiné a jiné). — Provedení nových prací je pečlivé a cena poměrně velice nízká. Při větších objednávkách značná sleva.

Veledůst. duchovenstvo prosíme snažně, by dle hesla „Svůj k svému“ výrobkům i tohoto oddělení našeho závodu svou pozornost věnovati ráčilo.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství

V. Kotrba v Praze-II., Pštrossova ul. 200.

P. DIDONA

JEŽÍŠ KRISTUS.

Se svolením spisovatele na jazyk český převedl zasloužilý kněz

Jan Ev. Hulakovský.

Dílo toto, jež ozdobeno jest výbornými tabulkami přehlednými a mapami, přijato bylo veškerými čelnějšími českými listy s velikým nadšením a vzbudilo v celém vzdělaném světě živý zájem. Úplné dílo s četnými mapami brožované za 11 K, stkv. vázané za 14 K 20 h. — — Vkusné desky po 1 K 60 h.

Přihlášky k odebírání přijímá

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl v Praze,

jakož i

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství

V. Kotrba v Praze 200-II.

Ročník IX. Číslo 8.

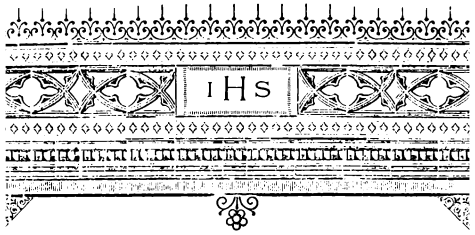

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redakci vede

Dr. JOSEF BURIAN,

sídelní kanovník Vyšehradský,

za přispění mnoha čelných spolupracovníků.

Vydává

VÁCLAV KOTRBA.

Schváleno nejd. kníž. arcib. konsistoří v Praze, a nejd. konsistoří v Č. Budějovicích.

V PRAZE 1902.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba.

OBSAH.

Listy homiletické.

Strana

Svátek Navštívení Panny Marie. (Neděle VII. po Sv. Duchu.) Barvy nebeské Královny. Frà L. Štolc 505
Neděle VIII. po Sv. Duchu. I. Opatrnost světská; II. opatrnost křesťanská. † Ant. Dudík 510
Neděle VIII. po Sv. Duchu. Sedmé Boží přikázaní. Boh. Tomíček . . . 515
Neděle IX. po Sv. Duchu. Proč Pán Ježíš pláče nad Jerusalémem a nad námi. Frant. Holmann 517
Neděle X. po Sv. Duchu. Pýcha jest: I. veškerých hříchů matka; II. veškerých ctností záhuba. Jan Götschner 521
Neděle XI. po Sv. Duchu. O duchovně hluchoněmých. Josef Skalský . 526

Řeči příležitostné.

Svátek sv. Cyrilla a Methoda. Sv. Cyrill a Method po Bohu největšími dobrodinci národa našeho. Frant. Čech 530
Svátek sv. Anny. Křesťanská matka. Frant. Čech 533
Promluva u příležitosti první mše sv. novosvěcence. Poměr kněze k Bohu, k Církvi, k národnosti. J. Šmejkal 535

Listy katechetické.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené. (Pokračování.) Václav Oliva 540
O křesťanské spravedlnosti. Dle nového velkého katechismu napsal Jan Nep. Jos. Holý. (Pokračování.) 543
Křesťanské cvičení. — O svědomí a zdali svědomí nás zotročuje? Clem. Kuffner 545
Křesťanská cvičení. — Křesťanská cvičení o modlitbě. (Pokračování.) ThC. Mat. Lhotský 550

Listy vědecké.

Přejde-li patronátní statek do rukou israelity, zdaž může tento ustanoviti svého souvěrce zádušním účetním. Právní úvaha. Dr. Ant. Brychta . . 553
O přepodstatnění. (Pokračování.) Dr. Richard Špaček 558
Význam majestátu z r. 1609. (Pokračování.) Jiří Sahula 561
O pojišťování života katolického duchovenstva. (Pokračování.) 563
Může-li farář katolický nemanželské dítě matky evangelíčky na její žádost po katolicku pokřtiti? (K otázce v »Rádci duch.« roč. IX., str. 503.) Václav Oliva 565
S. Rituum Congregationis decreta novissima 568

Předplatné

na

„RÁDCE DUCHOVNÍHO“

ročně 8 K.

přijímá Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francl v Praze

(Melantrichova ulice).

Vychází jednou měsíčně o 4—5archových sešitech.

Račte čísti i na 3. a 4. straně obálky!

LISTY HOMILETICKÉ.

Svátek Navštívení Panny Marie.

(Neděle VII. po Sv. Duchu.)

Barvy nebeské Královny.

»A odkud mi to, že matka Pána mého přišla ke mně?« Luk. 1, 43.

Krásný a utěšený jest obraz, který v dnešním sv. evangeliu mistrnou rukou namaloval sv. Lukáš.

Panna Maria opouští tiché obydlí své, opouští chudý domek svůj v Nazaretě a vydává se na obtížnou cestu do dalekých hor, aby příbuznou svou Alžbětu navštívila a jí přátelskou službu prokázala. Láska řídí její kroky. Do hor chvátá k milé přítelkyni své, aby jí blahopřála, a spolu aby s ní své nesmírné štěstí sdělila. S láskou a radostí se pozdravují. Srdce jejich blahem překypuje a se rtů proudí jim slova velebná. Bůh obě ty duše svaté omilostnil, a proto také obě jako o závod Boha dobrotivého s nadšením chválí a velebí. Nejblahoslavenější Panna přináší do domu Alžbětina požehnání a milost, »naplněna jest Alžběta Duchem Svatým« Luk. 1, 41., a Jan, Předchůdce Páně, v životě své matky jest posvěcen.

Od onoho památného okamžiku Maria k tisícům věřících přišla, tisíce křesťanů navštívila, tisícům se zjevila a všem štědrou rukou milosti hojné a zázračné udělila.

I vy, ctitelové Marianští, včera a dnes opustili jste své domovy a přichvátali jste do tohoto útulného chrámu Páně, abyste Rodičku Boží, abyste svou nebeskou matku navštívili, abyste jí srdce svá otevřeli. V dnešní svátek jste sem přišli, abyste z rukou Matky Boží mateřské požehnání přijali. Pospíšili jste na toto místo posvátné, abyste Bohorodičku pozdravili, abyste jí úctu hlubokou a čest vzdali. Přichvátali jste sem, abyste ukázali, jakou úctou a láskou srdce vaše k Boží Mateři jsou proniknuta! Dnes nejblahoslavenější Panna Maria má se přesvědčiti, že ji netoliko svou královnou nazýváte, nýbrž že skutečně jest královnou vašich srdcí a že její božský Syn jest králem vašich duší.

Matka Boží má dosud své ctitele. Můžeme říci, že tolik jest ctitelů Marianských, kolik jest křesťanů zbožných. Jejich dobrotivou a vznešenou královnou jest neposkvrněná Panna. Že křesťané Bohorodičku vroucně ctí a vzývají, důkazem toho jsou nespočetní poutníci Marianští, kteří o svátcích Marianských v proudech putují na posvátná místa, kde Máti Boží divy tvoří. Že křesťané Matku nejsvětějšího Vykupitele v hluboké úctě chovají, to dokazují velikolepé a nádherné chrámy, které zbožní věřící na počest nebeské Královny zbudovali. I tato velebná svatyně jest památným poutním místem Marianským, neboť i zde na přímluvu Matky Boží učinil všemohoucí Bůh mnoho podivuhodných zázraků, které v pamětní knize zdejší fary pečlivě jsou zaznamenány. I sama tato překrásná svatyně*) jest důkazem, že Maria dosud má své ctitele věrné a oddané. Rozhlédněte se jen, poutníkové Marianští, touto svatyní! Popatřte a vizte, jakou krásou, jakou září stkví a leskne se tento stánek Boží! A uprostřed té záře jasné, uprostřed toho zlatého lesku a třpytu trůní Matka Boží Bolestná. Tak ozdobili svou nebeskou Královnu zbožní a obětiví křesťané. Ano, dosud Matka Boží má své ctitele. A těm budiž upřímný a srdečný dík za to, že tento chrám Páně novým rouchem se stkví!

Před mnohými lety byl tu duchovním správcem jistý kněz šlechetný a bohabojný. Matce Boží sloužil s věrností a láskou nelíčenou. Matka Boží mu žehnala, Bůh ho chránil a statků pozemských mu hojně udělil. Ve službě Boží sestaral, 60. roku svého kněžství se dočkal, diamantové jubileum svého požehnaného života kněžského slavil a zemřel jako slepý kmet. Na Matku Boží Bolestnou vždycky pamatoval, a než umřel, několik tisíc zlatých na obnovení této svatyně odkázal. Odpočívá v pokoji na posvátném poli v nedalekých H . . . . . Věnujte, drazí přátelé, tomuto šlechetnému dárci na modlitbách svých zbožnou vzpomínku a proste Boha milosrdného, aby mu na přímluvu Matky Boží radostí věčnou odplatil! Ale i všem ostatním, kteří hřivnou svou přispěli k vyzdobení této svatyně, sluší vzdáti vroucí díky. Matka Boží sama zajisté je i na zemi i na věčnosti štědře odmění. A tak všem ještě jednou z toho srdce volám: Zaplať Bůh!

Navštíví li dobrotivá královna své poddané, tu se poddaní kolem ní shromažďují, jí hřímavé »sláva« provolávají, vonnou kytici na znamení úcty a oddanosti jí podávají a její barvy nosí. I vy, poutníkové Marianští, jste se tu dnes shromáždili kolem své mocné a dobrotivé Královny nebeské abyste ji oslavili a si u ní potřebných darův a milostí vyprosili.

Nuže, s pevnou důvěrou k Matce Páně přistupte a horlivě ji vzývejte! A na znamení své oddanosti a věrnosti i barvami Boží Rodičky se ozdobte! Než, které jsou barvy nebeské Královny?

V odlehlé jeskyni Lúrdské zjevila se neposkvrněná Panna chudé dívce v rouchu spanilém. Šat její byl bělostkvoucí, kolem

*) Kázáno při obnovení chrámu Páně u Matky Boží Bolestné na Podsrpu.

boků modravý pás a na nohou růže ohnivé. Jest tedy barva nebes Královny modrá, červená a bílá.

Vyslechněte, poutníkové Marianští, s laskavou shovívavostí a trpělivostí upřímná slova má, která o tomto předmětu na počest vznešené Královny nebeské promluvím ve jménu Páně!

Královno, bez poskvrny hříchu dědičného počatá, oroduj za nás!

Pojednání.

I.

Barva modrá, blankytová, barva, jakou honosí se tiché výšiny nebeské, znázorňuje především víru. Kdo tedy ctitelem Marianským slouti chce, musí míti víru tak pevnou a živou, jakou měla Panna Maria. Kdo nepřijímá ochotně za pravdu všecko, co Bůh zjevil a co Církev sv. k věření předkládá, ten nenosí modravé barvy nebeské Královny

Panna Maria, když jí archanděl Gabriel přinesl tajůplnou zvěst o vtělení Syna Božího, byla překvapena, zarmoutila se nad řečí jeho přemýšlela, jaké by to bylo pozdravení a konečně se rtů splynula jí otázka: »Kterak se to stane?« Luk. 1, 34. Sotva však posel nebeský řekl, že u Boha není nic nemožného, tu všecka nedůvěra a pochybnost ihned zmizela, Maria uvěřila, vůli Boží se podrobila, a pokorně řekla: »Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.« Luk. 1, 38.

Když Bůh nejvýše pravdomluvný a věrný mluví, když i neomylná Církev mluví, tu třeba jest věřiti. Bez víry nemožno ani Bohu ani Boží Mateři se líbiti. Jen ten, kdo modrou stuhu víry na hrudi své nosí, může se s důvěrou ke Královně nebeské blížiti.

Barva modrá jest dále znamením pokory. Kdo tudíž ctitelem nejblahoslavenější Panny zván býti chce, musí Mateře Boží v pokoře následovati.

Vzpomeňte si, drazí přátelé, na pokoru Panny Nazaretské a při tom vzpomeňte si i na fialku, ono roztomilé kvítko, které na odlehlém, skrytém místě naše oko sotva rozeznává. Fialka vyrůstá a vykvétá v ústraní, líbeznou vůni vydává a přece zraku světa se skrývá, jakoby se ostýchala svůj prostý, ale krásně modrý šat stavěti na odiv, skrývá se, jakoby snad byla květinou opovrženou. Nicméně vzácným a podivuhodným kvítkem jest ta skromná, tichá, libovonná fialka. Jest perlou jaré vesny, jest korunou jarního kvítí, jest královnou smavého jara. I Maria jest perlou pokolení lidského, jest královnou panen, královnou všech svatých, a přece zjevuje se nám v pokoře hluboké. Vizte Marii třeba jen dnes! Pěšky, v prostém oděvu pospíchá do hor, aby navštívila sv. Alžbětu. Uctivě ji Alžběta pozdravuje, avšak Maria jen Bohu čest vzdává a se zanícením volá: »Velebí duše má Hospodina.« Luk. 1, 46. Plné tři měsíce ošetřuje a obsluhuje svou příbuznou, jakoby byla její služkou. A byla to přece ta, kterou pastýřové oslavovali, které tři králové od východu úctu vzdali, kterou Si-

Matka Boží má dosud své ctitele. Můžeme říci, že tolik jest ctitelů Marianských, kolik jest křesťanů zbožných. Jejich dobrotivou a vznešenou královnou jest neposkvrněná Panna. Že křesťané Bohorodičku vroucně ctí a vzývají, důkazem toho jsou nespočetní poutníci Marianští, kteří o svátcích Marianských v proudech putují na posvátná místa, kde Máti Boží divy tvoří. Že křesťané Matku nejsvětějšího Vykupitele v hluboké úctě chovají, to dokazují velikolepé a nádherné chrámy, které zbožní věřící na počest nebeské Královny zbudovali. I tato velebná svatyně jest památným poutním místem Marianským, neboť i zde na přímluvu Matky Boží učinil všemohoucí Bůh mnoho podivuhodných zázraků, které v pamětní knize zdejší fary pečlivě jsou zaznamenány. I sama tato překrásná svatyně*) jest důkazem, že Maria dosud má své ctitele věrné a oddané. Rozhlédněte se jen, poutníkové Marianští, touto svatyní! Popatřte a vizte, jakou krásou, jakou září stkví a leskne se tento stánek Boží! A uprostřed té záře jasné, uprostřed toho zlatého lesku a třpytu trůní Matka Boží Bolestná. Tak ozdobili svou nebeskou Královnu zbožní a obětiví křesťané. Ano, dosud Matka Boží má své ctitele. A těm budiž upřímný a srdečný dík za to, že tento chrám Páně novým rouchem se stkví!

Před mnohými lety byl tu duchovním správcem jistý kněz šlechetný a bohabojný. Matce Boží sloužil s věrností a láskou nelíčenou. Matka Boží mu žehnala, Bůh ho chránil a statků pozemských mu hojně udělil. Ve službě Boží sestaral, 60. roku svého kněžství se dočkal, diamantové jubileum svého požehnaného života kněžského slavil a zemřel jako slepý kmet. Na Matku Boží Bolestnou vždycky pamatoval, a než umřel, několik tisíc zlatých na obnovení této svatyně odkázal. Odpočívá v pokoji na posvátném poli v nedalekých H . . . . . Věnujte, drazí přátelé, tomuto šlechetnému dárci na modlitbách svých zbožnou vzpomínku a proste Boha milosrdného, aby mu na přímluvu Matky Boží radostí věčnou odplatil! Ale i všem ostatním, kteří hřivnou svou přispěli k vyzdobení této svatyně, sluší vzdáti vroucí díky. Matka Boží sama zajisté je i na zemi i na věčnosti štědře odmění. A tak všem ještě jednou z toho srdce volám: Zaplať Bůh!

Navštíví li dobrotivá královna své poddané, tu se poddaní kolem ní shromažďují, jí hřímavé »sláva« provolávají, vonnou kytici na znamení úcty a oddanosti jí podávají a její barvy nosí. I vy, poutníkové Marianští, jste se tu dnes shromáždili kolem své mocné a dobrotivé Královny nebeské abyste ji oslavili a si u ní potřebných darův a milostí vyprosili.

Nuže, s pevnou důvěrou k Matce Páně přistupte a horlivě ji vzývejte! A na znamení své oddanosti a věrnosti i barvami Boží Rodičky se ozdobte! Než, které jsou barvy nebeské Královny?

V odlehlé jeskyni Lúrdské zjevila se neposkvrněná Panna chudé dívce v rouchu spanilém. Šat její byl bělostkvoucí, kolem

*) Kázáno při obnovení chrámu Páně u Matky Boží Bolestné na Podsrpu.

boků modravý pás a na nohou růže ohnivé. Jest tedy barva nebes Královny modrá, červená a bílá.

Vyslechněte, poutníkové Marianští, s laskavou shovívavostí a trpělivostí upřímná slova má, která o tomto předmětu na počest vznešené Královny nebeské promluvím ve jménu Páně!

Královno, bez poskvrny hříchu dědičného počatá, oroduj za nás!

Pojednání.

I.

Barva modrá, blankytová, barva, jakou honosí se tiché výšiny nebeské, znázorňuje především víru. Kdo tedy ctitelem Marianským slouti chce, musí míti víru tak pevnou a živou, jakou měla Panna Maria. Kdo nepřijímá ochotně za pravdu všecko, co Bůh zjevil a co Církev sv. k věření předkládá, ten nenosí modravé barvy nebeské Královny

Panna Maria, když jí archanděl Gabriel přinesl tajůplnou zvěst o vtělení Syna Božího, byla překvapena, zarmoutila se nad řečí jeho přemýšlela, jaké by to bylo pozdravení a konečně se rtů splynula jí otázka: »Kterak se to stane?« Luk. 1, 34. Sotva však posel nebeský řekl, že u Boha není nic nemožného, tu všecka nedůvěra a pochybnost ihned zmizela, Maria uvěřila, vůli Boží se podrobila, a pokorně řekla: »Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.« Luk. 1, 38.

Když Bůh nejvýše pravdomluvný a věrný mluví, když i neomylná Církev mluví, tu třeba jest věřiti. Bez víry nemožno ani Bohu ani Boží Mateři se líbiti. Jen ten, kdo modrou stuhu víry na hrudi své nosí, může se s důvěrou ke Královně nebeské blížiti.

Barva modrá jest dále znamením pokory. Kdo tudíž ctitelem nejblahoslavenější Panny zván býti chce, musí Mateře Boží v pokoře následovati.

Vzpomeňte si, drazí přátelé, na pokoru Panny Nazaretské a při tom vzpomeňte si i na fialku, ono roztomilé kvítko, které na odlehlém, skrytém místě naše oko sotva rozeznává. Fialka vyrůstá a vykvétá v ústraní, líbeznou vůni vydává a přece zraku světa se skrývá, jakoby se ostýchala svůj prostý, ale krásně modrý šat stavěti na odiv, skrývá se, jakoby snad byla květinou opovrženou. Nicméně vzácným a podivuhodným kvítkem jest ta skromná, tichá, libovonná fialka. Jest perlou jaré vesny, jest korunou jarního kvítí, jest královnou smavého jara. I Maria jest perlou pokolení lidského, jest královnou panen, královnou všech svatých, a přece zjevuje se nám v pokoře hluboké. Vizte Marii třeba jen dnes! Pěšky, v prostém oděvu pospíchá do hor, aby navštívila sv. Alžbětu. Uctivě ji Alžběta pozdravuje, avšak Maria jen Bohu čest vzdává a se zanícením volá: »Velebí duše má Hospodina.« Luk. 1, 46. Plné tři měsíce ošetřuje a obsluhuje svou příbuznou, jakoby byla její služkou. A byla to přece ta, kterou pastýřové oslavovali, které tři králové od východu úctu vzdali, kterou Si-

meon a Anna, a lid ve chrámě velebili, a kterou konečně veškero pokolení lidské blahoslavenou nazývá. Než Maria stále praví a odpovídá: »Aj, já dívka Páně!«

Veliká jest moc, důstojnost a vznešenost Panny Marie, avšak nemenší jest její pokora. Pokorným dává Bůh milost. Pokorným i Maria žehná a pomáhá, pokorné těší a sílí. Pyšným však protiví se i Bůh i Maria. Proto jen s modravou fialkou pokory má křesťan ke Královně nebeské přistupovati.

Konečně barva modrá jest obrazem pokání. Kdo Marii královnou srdce svého chce nazývati, ten musí činiti pokání jako Maria. Bez poskvrny hříchu dědičného počata a zrozena, po celý život beze hříchu zůstala a neměla tudíž potřebí za sebe a za hříchy své pokání činiti. Nicméně Maria byla velikou kajicnicí. Důkazem toho jsou její vroucí modlitby, její hořké slzy, její posty, její sebezapření. Nikoli za sebe, ale za hříchy světa se kála a pokání činila. Bez pokání nemůže nikdo očekávati odpuštění u trůnu milosrdenství Božího, bez pokání nemůže také nikdo očekávati milost a pomoc od Královny nebeské. Jen ten, kdo modrou stuhu pokání na hrudi má připevněnu, může se s důvěrou k nejblahoslavenější Panně přiblížiti.

II.

Druhá barva Královny nebeské jest barva červená. Představuje lásku. Červenou barvu Panny Marie nosí, kdo Boha a bližního tak miluje jako Maria.

Poutníkové Marianští, popatřte na Marii, Bolestnou Matku Boží! Vzpomeňte si na její bolesti! Mimo Ježíše nikdo snad na světě širém netrpěl tolik, jako Matka Ježíšova.

Utrpení jest zkušebným kamenem lásky. Kříž a utrpení jsou školou, kde láska se mocně rozvíjí, neobyčejně mohutní a posvátným žárem plápolá aneb jsou školou, kde vzniká nenávist, rouhání a kletba. Nuže, jak Maria ve svém utrpení velikém, ve své úzkosti nesmírné si počínala, jak ve svých bolestech a ve svém kříži jednala? Jak se v moři bolu k Bohu a lidem chovala? Trpěla, nevýslovně mnoho trpěla. Byla to však trpitelka tichá, trpitelka přesvatá. Hořem obrovským Srdce její bylo proniknuto. Vzedmuté moře bolestí v duši její burácelo, vzbouřené vlny žalu duši její bičovaly a šlehaly, břitký meč bolestí její mateřské, její milující srdce proklál. To byla bolest nevýslovná, to bylo hluboké moře bolestí, to byl kříž, podobný onomu, na němž božský Syn její zraněný a krví zbrocený pněl a zemřel. To byla úzkost smrtelná. A co činila Maria v tom hrozném utrpení svém? Zlořečila snad, reptala snad proti Bohu? Přestala snad Boha milovati? Svolávala snad s nebes síru a oheň na vrahy svého milovaného a nevinného Syna? Proklínala snad nepřátely Ježíšovy? Nikoliv, ani slovo nářku a hněvu z úst jí nevyšlo. Naopak. V tom žhavém ohni utrpení láska Panny Marie k Bohu a k lidem ještě jasnějším a spanilejším leskem vzplála a nebeskou září se zastkvěla. Maria jest královnou čisté, nebeské lásky.

Nemůže se tudíž z přízně Rodičky Boží těšiti, nemůže se za ctitele Matky Boží pokládati ten, kdo nemiluje Boha a bližního svého.

Co chceš tedy u Panny Marie ty, jenž nejsi ani teplý ani studený aneb ty, jenž Boha tak málo v úctě a lásce máš, že přestoupení přikázaní Božích a církevních již ani za hřích nepovažuješ, a tak hříchy jako vodu piješ? Co můžeš od Rodičky Boží očekávati ty, jenž v utrpení a kříži svém přestáváš Boha milovati a Bohu sloužiti? Jak můžeš doufati, že nebeská Královna bude milostivou tobě, jenž bližního svého nemiluješ, s bližním svým v nepřátelství a hněvu žiješ, jemu škody činíš, jemu křivdíš, ubližuješ a z jeho křížů a neštěstí škodolibě se raduješ? Jak můžeš k Matce Boží svých očí pozdvihnouti ty, jenž bližnímu svému špatný příklad dáváš a ho pohoršuješ? Od těch a takových křesťanů Matka Boží s bolem odvrátí svou velebnou tvář. Neboť, kdo nemiluje Boha a bližního, na toho nemůže Maria pohlížeti s láskou. Proto jen ten, kdo červenou stuhu lásky k Bohu a k bližnímu na hrudi své nosí, smí a může v pomoc nebeské Královny doufati.

III.

Konečně bílá barva jest třetí barva Královny nebeské. Bělostná barva lilijová značí nevinnost a čistotu srdce. Maria jest Pannou neposkvrněnou. V rouchu sněhobílém, v rouchu stkvoucím se jako stříbro, zjevila se v Lúrdech. Barva bílá jest hlavní, základní barvou, jest takřka duší celého života nejblahoslavenější Panny. Musí tudíž i ctitelé nebeské Královny bílou barvu míti za odznak.

Anděl v lidské podobě s jedním sv. poustevníkem ubíral se kdysi pouští. Cestou narazili na mrtvolu, která, jsouc vystavena palčivým paprskům poledního slunce, v nejvyšším stupni rozkladu a hniloby se nacházela. Poustevník rychle odvrátil se od mrtvoly. Na otázku andělovu, proč tak činí, odpověděl: »Abych nepadl a nezhynul morovým výparem, který vychází z hnijícího těla tohoto.« Sotva však několik kroků dále popošli, uzřeli sličného jinocha, který drahocenným, přestkvostným rouchem byl oděn a na překrásném vraníku pouští pádil. Jakmile se mladík přiblížil, odvrátil se zase anděl od něho právě tak chvatně, jako to dříve byl učinil poustevník. Divil se tomu poustevník velice a úžas svůj nad tím hlasitými slovy na jevo dával. Anděl však řekl: »Protože jsi tělo, odvracíš se od těla, ale my, duchové, s ošklivostí odvracíme se od duše, která jest stížena hnilobou hříchův. A tento zhýralý mladík jest Bohu a andělům právě tak odporným, jako tobě odpornou jest hniloba lidského těla.«

Tak, drazí přátelé, mluvil anděl. Královnou andělů jest Maria. Ó, nedopusťte, aby vaše nebeská Matka od vás se odvrátila! Uchraňte duše své před hroznou hnilobou hříchů! Pamatujte stále na slova Spasitelova: »Blahoslavení čistého srdce: neboť oni Boha viděti budou.« Mat. 5, 8. Vůbec varujte se zlého a čiňte

dobré! Pak milost a požehnání Boží bude s vámi, pak Maria, Máti Boží bude vás chrániti a vám pomáhati, Maria bude se za vás u Syna svého přimlouvati, abyste jednou na Boha tváří v tvář patřili a radostí nebeských bez konce až na věky požívali!

* * *

Křesťané, kteří putují do světoznámého, proslaveného poutnického místa Sant Jago de Compostella ve Španělích, ozdobují prsa svá zvláštními stuhami na znamení, že navštívili hrob sv. apoštola Jakuba. Podobně i vy, poutníkové Marianští, ozdobte hruď svou barvami mocné Královny nebeské! Zde v této překrásné, obnovené svatyni obnovte se všichni v duchu mysli své, setřeste se sebe veškeru hnilobu hříchův, a před zázračnou sochou Matky Boží Bolestné připněte na prsa svá modrou stuhu víry, pokory a pokání, červenou stuhu lásky a bílou stuhu čistoty! Pak, ctitelové Marianští, ty kroky vaše, které jste do tohoto chrámu Páně vážili, budou požehnány. Nad vašimi krovy a příbytky zklene se jasná duha míru a pokoje; do vašich rodin zavítá bázeň Boží, svornost, vzájemná láska a spokojenost. Vy povedete život křesťansky spravedlivý, a život ten bude vás těšit a blažiti, vy s chutí dvojnásobnou práce své budete konati, své povinnosti věrně budete plniti a přikázaní Boží i církevní svědomitě budete ostříhati. Vy šťastni budete na zemi, dočkáte se šťastné hodinky smrti, a konečně i vy jako Maria, budete vzati na nebe, neboť nejblahoslavenější Matka Boží bude vaší královnou, vaším útočištěm, vaší pomocnicí v životě i ve smrti. A nyní do ochrany Rodičky Boží sebe a všecky své milé poručte a zbožně se pomodlete se mnou: »Pod ochranu Tvou utíkáme se, svatá Boží Rodičko . . .«

Frà *L. Štolc.*

Neděle VIII. po Sv. Duchu.

I. Opatrnost světská; II. opatrnost křesťanská.

»I pochválil pán vladaře nepravého, že opatrně učinil.« Luk. 16. 8.

Přes devatenáct set let uplynulo již od toho času, co Pán Ježíš vypravoval dnešní sv. podobenství. A co myslíte, v Kristu shromáždění, zdaž se hodilo na tehdejší časy a časové poměry? Ovšem že; neboť kdyby se toto podobenství nebylo hodilo na časy farizeův a zákonníkův, tedy nebyl by je vykládal Spasitel světa, Kristus Ježíš.

A co soudíte, milí přátelé, zdaž se dnešní evangelní čtení nehodí na naše časy a poměry? Alespoň myslím, milí přátelé, že i za našich časů nalézá se mezi námi dosti lstivých, podvodných, zlodějských a šibalských lidí právě jako za dnů Syna Božího.

Tu ale mnohý z nás, slyše dnešní evangelní slova, rozmrzí se nad tím, kterak Pán chváliti mohl vladaře nepravého, že opatrně

jednal. Každý z vás zajisté nahlíží, že onen vladař ohavným byl zlodějem a podvodníkem: a krádež, podvod dá-li se se snad chváliti? Či snad posvěcuje Kristus Ježíš svojí chválou loupež a šibalství? »*Kdo čte, milí přátelé, rozuměj.*«

Že se krádež, podvod, lež a šejdířství nikterak chváliti nedá, to nahlíží zajisté každý člověk, tím více ale křesťan, osvícený světlem víry. A proto též nechválil a chváliti nemohl ani Spasitel náš onoho vladaře, nýbrž zrovna nazval jej »*vladařem nepravým*«, t. j. bezbožným, nešlechetným, lživým.

Že ale vladař, vida se u veliké nesnázi, a maje před očima přesmutnou budoucnost, tak obratně, šikovně, chytře to nastrojil, aby vyváznul z bídy a nouze, tuto toliko jeho *chytrost a opatrnost* pochválil Pán.

I za našich časů, a snad mnohem více, nežli kdy jindy, provozuje se ve světě mezi lidem opatrnost, podobná opatrnosti onoho vladaře. I za našich časů dostihlo chytráctví a liščí povaha vysokého stupně a snad mnohem vyššího, nežli by si toho člověk právě žádal. I za našich časů jest se nám a sice hodně co diviti, kterak mnohý tak opatrným jako had, a tak prohnaným a liškou podšitým býti může. Opatrnost se ovšem nezavrhuje, ale chválí; povážlivý a soudný křesťan pak dělá mezi opatrností znamenitý rozdíl. A o této rozdílné opatrnosti jednati budeme v této posvátné chvíli.

Rozeznáváme totiž dvojí opatrnost, a sice:

I. *opatrnost světskou;*

II. *opatrnost křesťanskou.*

Pojednání.

I.

Chce-li člověk něco provésti, anebo něco dosáhnouti, tu přemýšlí, jak, kterakým způsobem by k dosažení svého úmyslu přijíti mohl. K tomu konci užívá *rozličných prostředkův*, kteréžto jej k žádanému přivésti mají cíli. Tak když po sedmi úrodných letech přijíti mělo na Egyptskou zemi sedm roků neúrodných a sice tak neúrodných, že »*hlad zahubiti měl všecku zemi*«. I. Mojž. 41, 30.: tu přemýšlel Josef, syn Jakobův, jak, kterakým způsobem by hlad a drahotu od Egypta odvrátiti mohl. A víte-li, milí přátelé, jakých prostředkův se byl uchopil? Dal vystavěti stodoly a špejchary a do nich nashromážditi obilí. Hle, milí přátelé, toto byly příhodné prostředky, kterýmž Josef svůj záměr, svůj úmysl uchrániti obyvatelstvo od hladu, dosáhnouti chtěl a také dosáhnul. A v tom záleží »*opatrnost*« vůbec, když totiž příhodných užíváme prostředků k dosažení vytknutého svého záměru.

Avšak není každý zaměr, není každý náš úmysl také pravý, dobrý a šlechetný. Má-li snad zloděj, loupežník a vražedník dobrý úmysl? Chce-li snad něco dobrého a spanilého provésti? A podobně nejsou všecky prostředky, jichžto k dosažení svého úmyslu užíváme, stejně dovoleny, slušny a poctivy. Či snad, táži se vás,

uchopila-li se Rebeka poctivých prostředků, aby pro syna svého druhorozeného uchvátila otcovského požehnání? Dá-li se to schváliti, že »oblékla Jakoba v šaty Esaua, kožkami kozelčími obvinula ruce jeho a díl nahý hrdla zakryla«? I. Mojž. 27, 16. Ó, v Kristu shromáždění! To byla lest, podvod a chytrost, ač *svatý Augustin* o tom praví, »*že to bylo tajemství.* »Ovšem, moji přátelé, že to bylo tajemstvím; neboť kožky kozelčí vyobrazují naše hříchy, ten ale, jenž se do nich zavinul, představuje toho, jenž nikoliv své vlastní, nýbrž naše nepravosti vnesl na dřevo kříže.

Skutek tedy, jejž Rebeka se svým synem provedla, jakož i prostředky, jichžto užívala, nemůže, lidé předrazí, uplně se chváliti, nemůže od viny čist prohlášen býti; a přece pravíme, že Rebeka »*opatrně*« jednala! Než tuto její opatrnost nazývám, moji drazí, »*opatrností světskou*« a opatrnost světská je brzy tolik, co lest, chytrost, šibalství.

Nahlédnětež, moji nejmilejší, ještě jednou v dnešní svaté evangelium! Vladař, jenž jako mizerný, marnotratný a lehkomyslný hospodář promrhal statek pána svého, těžce obžalován byl u soudu. Měl býti s úřadu shozen, jeho majetnost měla se mu exekučně, veřejně prodati, měl se svojí rodinou vyhozen býti na cestu, měl se státi žebrákem! Než jakých medle uchopil se prostředků, zdaliž dovolených čili nedovolených, poctivých čili nepoctivých, aby si lepší pojistil budoucnost a vezdejší svůj blahobyt? Ó, rozmilí přátelé, dlužní úpisy zfalšoval, veřejné listiny a směnky v ceně snižoval a přepisoval, ohavného podloudnictví a podvodu se dopouštěl, cizí zboží sobě přivlastňoval, pána svého ošidil a okrádal! Toť, v Kristu shromáždění, nepěkné prostředky k slušnému živobytí! A přece byl onen vladař *opatrný!!* Ovšem že byl; ale světsky, tělesně opatrný, on byl kapitální chytrák; jen bohužel, že takové chytráctví nazývá sv. apoštol Pavel: »*bláznovstvím u Boha*!« I. Kor. 3, 19.

Ten tedy, jenž k dosažení časného svého úmyslu každého třebas i toho nejhanebnějšího se chápe prostředku, jehož sobě jen vymysliti může, ten provozuje opatrnost světskou čili světské chytráctví. Z toho poznáváte v Kristu shromáždění, že opatrnost světská před soudem svědomí a naší sv. víry *zřídka kdy* obstojí, ačkoliv nynější svět na svědomí a na náboženství málo dbá, jen když svou chytrost v hodně rozsáhlé míře provozovati může.

Takto za našich časů vylíhla se v hlavách přemnohých podivná opatrnost světská. Onit říkají: Stát v náramných dluzích vězí; obchod, řemeslo, živnost vázne! Co tedy činiti? Jakého prostředku se uchopit? Sem, »volají oni«, sem statky církevní, sem záduší čili fundace, sem zlato a stříbro z katolických chrámů, sem pole a jmění katolických far a klášterů a bude zpomoženo!! Jak pak se *vám*, moji milí, tato řeč líbí? Sáhali byste i vy na církevní jmění? Možná, já sice nevím, toliko možná, že by i mnohý z vás na farní pole své zuby brousil! Než, suďte sami, jakým medle právem? jakým svědomím? jakým zákonem? Co by řekli na to

naši zbožní předkové, již na oslavu Církve Boží a k výživě jejich služebníků náležité jmění byli odkázali? Neřekli-li by, že to loupež a opovážlivá krádež? Neřekli li by, že se takto ruší každý testament, že poslední vůle umírajícího není svatá, ale že se nohama šlape? K čemu udělaly se fundace? K čemu rozličné zbožné odkazy nadací k chrámům a jiným církevním ústavům? Snad proto, aby se to pobralo, během času prohýřilo a potom na vás hodné břemeno se zase uložilo? Aspoň myslím, přátelé milí, že s takovou opatrností světskou nesouhlasíte; pakli ale svět na církevní jmění chuť má, buďsi: Petr musil na rozkaz mistra svého, Krista Ježíše, uschovati sice meč, ale za to obdržel meč jazyka a slova Božího. Požehnáno to zajisté nebude, jak nás poučuje minulost.

Než tažme se, v čem záleží opatrnost křesťanská?

II.

Člověk není toliko pro tento svět stvořen, nýbrž povolán jest pro věčnost, pro život věčný. Toto tedy, moji drazí, náš cíl, náš konec, náš záměr. A abychom tohoto svého konce šťastně dostihnuli, nemá-li se snad každý z nás všemožně přičinit? Jakých ale prostředků máme užívati?

Jsou, lidé předrazí, dva toliko prostředky, ježto, pakli je dobře užíváme, nás bezpečně a jistě povedou k svrchovanému cíli, totiž k životu věčnému. Předně, aby se náš rozum víc a více vzdělával a šlechtil, napomáhá k tomu *učení Krista Ježíše*, tedy naše svatá víra, naše náboženství; a za druhé, aby naše vůle upevňovala se v dobrém, v ctnosti, k tomu napomáhají *sv. svátosti*.

Učení Krista Ježíše a svaté svátosti jsou tedy ty dovolené, slušné a spasitelné prostředky, skrze které dosáhnouti můžeme svého úmyslu, totiž života věčného. A kdo těchto prostředků užívá, ten jest »*křesťansky opatrný*«.

Jako světská opatrnost jest sice dobrá vlastnost, ale ne vždycky chvalitebná ctnost: tak křesťanská opatrnost jest a zůstává vždycky hlavní ctností, z kteréž mnoho krásného a bohulibého ovoce vyrůstá. Neboť je-li kdo křesťansky opatrný, co myslíte, moji drazí, bude-li ten a takový špatné udělovati rady? Či snad bude jeho rada v každém ohledu dobrá a spasitelná? Ovšem že dobrá: neboť křesťanská opatrnost váží dobrou radu z náboženství Krista Ježíše, kteréž se mýliti a oklamati nemůže.

Jednou přišel k sv. Bernardu člověk, jenž téměř každého dne prohřešoval se proti své čistotě, žádaje ho o poradu, jak by se zprostiti mohl nepravosti této. Sv. Bernard domlouvaje mu důtklivě, uložil mu, aby se ke cti nejsvětější Trojice a umučení Páně tohoto hříchu po tři dny varoval. — Po třech dnech přišel opět onen hříšník se zprávou, že se úplně zachoval dle krásné této rady. Svatý Bernard napomenul ho, aby se opět po tři dny ke cti Anděla strážného atd. A hle, lidé přemilí, tato rada tak účinkovala, že onen navyklý hříšník potom velmi šlechetným se stal křesťa-

nem. Kdož pak by z vás, moji drazí, nevěděl, že takovou radu toliko opatrnost křesťanská udělovati může?

Než druhé, výborné a šťavnaté ovoce, jakéž podává křesťanská opatrnost, záleží v tom, že křesťansky opatrný člověk *dobrý pronáší soud* netoliko sám o sobě, nýbrž i o svém bližním. On totiž nikdy sebe samého nechválí, maje na mysli slova Krista Ježíše, jenž pravil: »Oslavuji-li já sebe sám, sláva má nic není,« Jan 8, 54., nýbrž čeká, až jej jiní lidé pochválí. On zachovává křesťanskou skromnost v celém svém jednání, a vždy raději více činí, nežli mluví. A právě tato jeho skromnost pronáší o něm soud, kterýž mu chválu získá. A o svém bližním proč by opatrný křesťan zle smýšleti, anebo mluviti měl? On dobře ví, že by takto jednal proti povinné lásce, že by takto svůj vlastní a svého bližního pokoj rušil, a takto sobě ztrpčil bez toho krátký svůj život.

Posledně komu Bohem popřána »křesťanská opatrnost«, ten umí zajisté dobře *poroučeti*, ten zajisté umí netoliko sám nad sebou, nýbrž i nad jiným v duchu Krista Ježíše *vládnouti*. Největší zajisté umění, moji drazí, pozůstává v tom, pakli sami nad sebou vládnouti, pakli sami sobě poroučeti dovedeme. A kdo sobě samému dobře poroučeti, kdo nad svými žádostmi dobře vládnouti dovede, ten zajisté dostihl vrcholu křesťanské opatrnosti, kteráž mu pobloudíti nedá ani tenkráte, má-li zase jiným udělovati rozličné rozkazy. Takto vypravuje se *o sv. Filipu Neri*, že s velikou opatrností, s podivuhodnou rozvážlivostí zacházeti uměl se svými duchovními syny, hnedle rozeznávaje, který z nich pro klášterní vychování se hodí a který ne. Neboť mnohým z nich, jimž třicet i čtyřicet roků s ním bylo pohromadě žíti, ani slovem, ani skutkem nikdy ničeho nenařizoval, kdežto naopak jiným, kteří sotva do školy jeho přišli, nařídil nejsměšnější věci. Některým uložil velmi těžké zapíravé skutky, jiným prostřední a opět jiným velmi lehké, jak dle opatrnosti své za dobré uznával. Tak na př. zní to sice směšně, ale pravdivě — posílal častěji kněze Baronia, jenž později stal se kardinálem, s ohromnou láhví pro půl žejdlíka vína do hostince, dávaje mu naň vždycky dukát s připomenutím, aby, co nazpět dostane, přinesl. Jelikož Baronius dle rozkazu věrně jednal, nemálo sápali se hospodští, toho jsouce mínění, že si z nich žert dělá, spílali mu a hrozili, a s posměchem a hanbou zahnali. A hle, moji milí, tyto rozkazy, vedoucí k spasitelnému zapírání sebe, nesly veliký užitek.

* * *

Slyšeli jste tedy, moji drazí, v čem záleží opatrnost světská v čem opatrnost křesťanská. Ovoce křesťanské opatrnosti jest: dobrá rada, dobrý soud a dobrý rozkaz, kteréž tři věci dohromady činí »křesťanskou moudrost«, o kteréž čteme v přísloví 8, 35.: »*Kdo by mne nalezl, najde život, a obdrží spasení od Hospodina.*« Amen.

† Ant. Dudík.

Neděle VIII. po Sv. Duchu.

Sedmé Boží přikázaní.

»Co učiním, nebo Pán můj odjímá ode mne vladařství?« Luk. 16, 3.

Tak se tázal nespravedlivý vladař. Mohl se sice uživiti poctivým způsobem, ale nechtěl. »Kopati neumím, žebrati se stydím!« Okradl tedy pána, aby sobě pomohl.

Arci podobenství ve sv. evangeliu má jiný smysl, dávajíc radu člověku, jak by pomocí zboží pozemského získal si dobrými skutky zásluhy pro věčnou blaženost. Ale nechejme dnes sv. evangeliu smysl doslovný a pojednejme podrobněji o nepoctivosti. Jak se ji dopouští člověk a jaké má potom povinnosti, aby chybu napravil?

Pojednání.

»Nepokradeš!« zvolal Hospodin na hoře Sinai, a v tom hlase byla obsažena pevná vůle, abychom každému nechávali, co jeho jest, poctivě si dobývajíce vezdejšího chleba. »Člověče, přičiň se, a Pán Bůh ti požehná!« Sej, vzdělávej půdu, zalévej — a Hospodin dá vzrůst!

Kdo bez vědomí majetníka něco si přivlastní — krade. Na tom nezáleží, jakou cenu má přivlastněná věc. Kdyby se podobala špendlíkové hlavičce, již jest to krádež. I kdyby to byla růže v cizí zahradě, ovoce na zemi ležící, kus dřeva v cizím lese — bez dovolení majetníka dopustil bys se krádeže.

Z obyčejné krádeže stává se svatokrádež, stane-li se takový hřích na místě posvěceném anebo byl-li poškozen majetek církevní. Zlodějové v kostele nebo na hřbitově dopouštějí se tedy svatokrádeže. Zda stojí na př. nepatrná květina, již s hrobu neoprávněně trhám, za ten hřích, jehož se dopouštím? — Stane-li se při krádeži majetníku nějaké násilí, již se takový zločin nazývá loupeží. Nezáleží na tom, jakou věc měla cenu: každé násilí spojené s krádeží jest loupež. — S těmito základnými hříchy proti sedmeru přikázaní kráčí však celá řada hříchů jiných.

Kdo lehkomyslně poškodí cizí majetek, ačkoli z toho snad žádného užitku neměl, hřeší, jakoby kradl. Bylo li spojeno toto škůdnictví s násilím proti majetníkovi, zajisté provinil se škůdce tak, jakoby spáchal loupež. A snad takový hřích bývá tím větší, byl-li spojen se zlomyslností, závistí, hněvem, pomstou.

Co má nepřítel z toho, když poškodil cizí majetek? Ničeho nezíská, ale na své duši škodu utrpí. Vždyť poškozený majetek volá do nebe!

Rovněž hřeší proti sedmému přikázaní, kdo si něco vypůjčí a neodvede, — něco nalezne a nevrátí. — Dělati dluhy s úmyslem, že jich nevyrovnám, jest krádež. Byla-li při tom zvláštní lest a prohnanost, pak zajisté s loupeží do jednoho patří druhu. »Co platno člověku, kdyby celý svět získal, ale na své duši škodu

utrpěl!« Ach, jak bude nepoctivému člověku, až na něj zvolá věčný soudce: »Vydej počet z vladařství svého!« — Nejsme ještě hotovi! — Kdo, jsa zjednán k práci, pracuje nedbale, nepozorně, — za práci hříšný plat žádá, — dopouští se krádeže na svém chlebodárci. Užije-li při tom násilí, — (jak se často stává u tak zv. soc. demokratů při bezpodstatných stávkách) — již zde jest loupež! — Arci podobně hřeší chlebodárce, jenž dělníkům mzdu bez příčiny strhuje, jejich sil příliš k svému prospěchu nadužívá. I chlebodárce nepoctivý svého dělníka okrádá, — ba často olupuje.

Bude-li pán i dělník si počínati dle vůle Boží, bude-li práce obou prosycena sv. náboženstvím, zejména sedmým Božím přikázaním, pak zajisté tak zv. sociální otázka bude rozluštěna.

A ještě něco! Přichází za dnů našich tak často slovo: »lichva«. Co jest lichva? Používá-li kdo bídy bližního k tomu, aby se obohatil, dopouští se lichvy. Lichva jest hřích *do nebe volající.* Lichvář půjčuje peníze na veliká procenta. Skoupí obilí a jiné potřeby, dokud je lacino, a v čas hladu a nouze za *krvavý* peníz prodává. Na př. Jest podivno, že za našich dnů obilí jest laciné, a — mouka drahá? Uhlí za laciné peníze se doluje, — a draho prodává? Kde je ta třetí ruka, která se asi dopouští lichvy? Kdo utrpí lichvou? Chudina. A proto lichva volá do nebe, ať má podobu jakoukoliv!

Ještě nejsem u konce! Prodávati zboží špatné místo dobrého, ke zboží mísiti jiné, ke zboží tomu nepatřící věci, — šiditi na váze, míře a pod. — toť krádež. A jak často zde možno hovořiti o lichvě! (Prodavači mléka, másla, mouky, — uhlí pozor!) Nechci se déle zdržovati. Každému zajisté svědomí samo promluví, zda jednal vždy poctivě! — Ale na jedno chci upozorniti. Kéž by každý nepoctivec pomněl na povinnost, která mu potom nastává!

»Co učiním?« táže se nespravedlivý vladař v Písmě sv. Kéž by se tak tázal hříšník, chce-li upřímně konati pokání! Nestačí pouhá zpověď. »Věc volá po svém majetníku!« Cizí statek musí býti vrácen, škoda učiněná musí býti napravena. Dokud se tak nestane, dotud vina hříchu bude vězeti v duši tvé.

Má-li kdo na svém těle rakovinu, marně volá lékaře, nedá-li si rakovinu vyříznouti. Máš-li cizí statek na svědomí, marně jdeš k sv. zpovědi, nemáš-li upřímného úmyslu, že se této rakoviny zbavíš.

Pamatuj, že věčně nebudeš vládnouti! Dokud žiješ — dokud vládneš — dokud Pán neodňal duše tvé — zavolej poškozené a vyrovnej se s nimi! Učiň tak aspoň tajně, nechceš-li, aby o tom zvěděl svět. Snad zpovědník sám byl by ochoten, aby místo tebe vyrovnání učinil, aby tvá vina nebyla prozrazena.

Nemůžeš-li hraditi všecko, nahraď aspoň z části! Nemůžeš-li nalézti pravého majetníka, nebo je-li poškozených příliš mnoho, věnuj něco aspoň k dobrému účelu! To nejlepší prostředek k utišení zlého svědomí! Daniel tento prostředek radil králi babylonskému, celník v Písmě sv. sám dobrovolně k takovému prostředku

se zavázal. Zda není tedy takovýto prostředek nejjistější? Trest na onom světě líčí se jako oheň. Tím palčivější oheň, čím více paliva. Čím více nepoctivosti, tím větší byl pal. Nuže, odstraň palivo, abys ohně se báti nemusil!

Pamatuj však, že proti sedmému přikázaní hřešiti můžeš i tehdy, kdy bližní tvůj tíhy té necítí. »Nepokradeš!« Koho? Též sama sebe! Nuže, chraň se zahálky, chraň se přílišné nešetrnosti, parádivosti, marnotratnictví. Ale chraň se též lakomosti! Kráčej prostřední cestou, která jest zlatá a vede do nebe! Amen.

Boh. Tomíček.

Neděle IX. po Sv. Duchu.

Proč Pán Ježíš pláče nad Jerusalémem a nad námi.

»A když se přiblížil, vida město, plakal nad ním« Luk. 19, 41.

Jistý otec slavil své narozeniny. Zdaleka široka spěchají jeho děti, by mu blahopřály. Starý otec vida jejich dětinnou lásku, jest k slzám radosti pohnut. Připomíná si, jakou péči vynakládal, aby děti své dobře vychoval. A nyní vidí ovoce svých starostí, prací a bezesných nocí, vidí děti zdárné, které nejen otcovská napomenutí, týkající se praktického života, ale i svatováclavskou víru věrně zachovávají. Slze děkuje Pánu Bohu, že mu tolik radostí zažiti dopřál.

V dnešním sv. evangeliu jsme slyšeli, že Pán Ježíš též slzí, pláče, obklopen jsa Svými dětmi, učenníky. Veliký zástup Jej oslavuje: »Požehnaný král, jenž se béře ve jménu Páně.« Zdá se však, jakoby Spasitel náš tohoto oslavování nedbal, neboť On uprostřed radujícího se lidu začne nad městem, ku kterému se přibližuje, plakati. Jsou to též slzy radosti, jaké prolévá onen starý otec ve středu svých zdárných dětí? Bohužel, Kristus prolévá slzy zármutku Z jakých asi příčin? Připomíná snad si, jak bude v příštích dnech v Jerusalémě mučen? Nad Svým mučením a smrtí nepláče I když byl tak ztrýzněn, že při pohledu na Jeho bolesti jiní k slzám pohnuti byli, On přece neplakal. Avšak patře na Jerusalém připomíná si, že pro většinu jeho obyvatelstva nadarmo trpěl, nadarmo na kříži skonal, že za několik let z krásného města zbudou jen trosky; a to Jej přimělo k pláči, k povzdechu: »Ó, kdybys bylo i ty poznalo, a to aspoň v tento den tvůj, co tobě je k pokoji: ale nyní jest to skryté před očima tvýma.« Nejbolestnější při tom bylo, že Jerusalém svévolně se v záhubu vrhal a ruku spásy, kterou mu Ježíš láskyplně podával, vzdorovitě odstrčil, na kříž přibil. Příčina slz Ježíšových byl

1. *nevděk,*
2. *zaslepenost* a
3. *záhuba obyvatelstva jerusalemského.*

Pojednání.

1. Mnohý z nás, ne-li každý, dožil se již nevděku. Jak nám bylo tenkrát u srdce, když za dobré rady, za poskytnutou pomoc, za mnohá dobrodiní dostaly se nám v úděl ústrky, pomluva a posměch? Nedraly se nám do očí slzy žalosti? Mnohdy pláčou rodiče nad nevděkem svých dětí, pro které byli ochotni vše i život obětovati. Největšího dobrodince očekává největší nevděk.

Jerusalemským prokázal Bůh dobrodiní největší. Dal jim vše, co si člověk přáti může. Dal jim slávu i bohatství. Jejich město bylo jedno z nejkrásnějších, nejbohatších a nejpevnějších měst v Malé Asii. Pán Ježíš Sám v tomto městě často přebýval, učil, činil zázraky a dílo vykoupení dokonal. Bylo to vskutku město Boží. A za všecka vyznamenání, za neskonalou otcovskou lásku odměnili se Jerusalemští svému Spasiteli křížem. Tento nevděk přinutil Syna Božího k pláči.

Plakal však jen nad Jerusalémem? On plakal i nad nevděkem naším. Náš nevděk je snad větší než nevděk Jerusaléma. Nás vyznamenal a obdaroval Pán Ježíš ještě snad více než Jerusalém. Nám dal tu milost, že jsme se narodili z křesťanských rodičů v Jeho Církvi. V Jeho učení jsme byli vychováni, On řídí náš osud, dává nám nesčetné prostředky ku spasení, dává nám vše, čeho potřebujeme, každý den svědčí o Jeho dobrotě a milosrdenství k nám. Jak se Mu za vše odměňujeme? Jsme zatvrzelí a nevděční jako Jerusalemští. Tito připravili svému největšímu dobrodinci největší muka a my také. Každým hříchem chystáme Mu nový kříž. Rádi přijímáme Jeho dary, jsme rádi, že mezi námi v nejsvětější Svátosti stále dlí, by nás těšil a sílil, a za to Jej urážíme nepravostmi. On chce míti z našeho těla chrám Ducha Sv., a my z něho činíme peleš lotrovskou, řídíce se vášněmi. A tento černý nevděk připravil Pánu Ježíši větší bol, než Jeho hrozné mučení, bičování, korunování, ukřižování.

2. Další příčina slz Páně byla zaslepenost Jerusaléma. Jako slepý ve tmách bloudí a nerozeznává cestu dobrou od nebezpečné, tak i Jerusalém nevidí a nerozeznává více, co mu slouží ku spáse. Srdce jeho obyvatelstva jest tvrdší než kámen, jest již nepolepšitelné. Proto Kristus žaluje: »Ó kdybys bylo i ty poznalo, co tobě je k pokoji: ale nyní jest to skryté před očima tvýma« Neměli snad Jerusalemští příležitost, přesvědčiti se o božském poslání Pána Ježíše? Měli. Vždyť Písmo sv. jim zřetelně udávalo čas, kdy Kristus přijíti má, a Pán Ježíš Sám slovy a skutky dokázal, že On jest zaslíbený Mesiáš

Jeho důkazy jsou nad slunce jasné, ale zaslepení židé, zatvrzelý Jerusalém zavřeli raději oči před tímto světlem nebeským, hleděli toto světlo zastříti, zničiti, aby mohli tápati ve tmách. Proto Spasitel žaluje: »Jerusaléme, Jerusaléme, kterýž zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří k tobě posláni jsou: Kolikrát jsem chtěl shromážditi syny tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla

kuřátka svá, a nechtěl jsi.« Mat. 23. 27. Příčina zaslepenosti židovské jest jejich zlá, zkažená vůle. Oni nechtěli Syna Božího přijmouti. Tak již uvykli svým neřestem, že se od nich více nemohli a nechtěli odloučiti. Ač jim Ježíš do duše hřměl: »Ale běda vám, zákonníci a fariseové, pokrytci: že zavíráte království nebeské před lidmi; nebo sami tam nevcházíte, ani těm, již by vjíti chtěli, vcházeti dopouštíte« Mat. 23, 13., přece se neobrátili, nepolepšili.

Ten den, kdy Pán Ježíš při Svém slavném vjezdu do Jerusaléma nad městem plakal, dostoupila zaslepenost židovská svého vrcholu. Ten den totiž volili židé velikonočního beránka. Syn Boží hlásí se k této volbě, z té příčiny jde do Jerusaléma, Sám se za Beránka nabízí, avšak zákonníci a fariseové Jeho volbu zamítli. Onen Beránek, který snímá hříchy světa, nebyl přijat. Proto plakal Ježíš: »Ó, kdybys bylo i ty poznalo, a to aspoň v tento den tvůj, co tobě je k pokoji!«

Naše zaslepenost podobá se zaslepenosti města Jerusaléma. I my jsme jako slepí, nerozeznávajíce, co slouží k naší spáse. Naše vůle je zlá, zkažená.

Známe, co jest dobré, činíme a volíme přece jen to, co je zlé. Známe cestu spásy, kterou Kristus naznačil, ale nemůžeme se odtrhnouti od cesty tohoto světa. Ovšem naše slabosti jsou četné.

Avšak ospravedlní nás toto uznání před Soudcem nejvýše spravedlivým? Když víme, že máme četné slabosti, tím více máme proti nim bojovati, neboť cena tohoto boje jest království Boží. Podlehneme-li svým slabostem, pak z nás budou zaslepení hříšníci jako fariseové a zákonníci.

U města Jerusaléma měla zaslepenost ten hrozný následek, že jeho obyvatelé zameškali čas spásy. Každému dal Bůh jistý čas, aby pracoval pro svoji duši. Kdo tento čas zamešká, je ztracen na věky.

Kdo z nás by chtěl zameškati ten drahocenný čas, který nám Bůh vyměřil? Jediný okamžik stačil, aby proměnil Šavla v Pavla, hříšnici Máří Magdalenu v horlivou kajícnici. A takových okamžiků, kdy milost Boží obzvláště na nás působí, dostává se nám dosti, my musíme však míti dobrou vůli a spoluúčinkovati.

U židů měla zaslepenost náboženská v zápětí zaslepenost politickou a zaniknutí samostatnosti národa. Tvořily se četné, navzájem se potírající strany, které síly národa tříštily a nepříteli vítězství usnadnily. Není něco podobného i u nás? Tak zvaní národovci nábožensky zaslepeni, jsou zaslepeni i politicky, dělí národ v různé strany, z čehož jen nepřítel získati může. Židé za času Kristova jsou v tom ohledu odstrašujícím příkladem, ale zaslepenec se z dějin neučí. Jen prapor kříže přinese spásu našim duším a národu.

3. Nejhlavnější příčina slz Ježíšových byla ze zaslepenosti a nevděku k Němu plynoucí záhuba města. Nad dobytím a zničením města vojskem římským Pán Ježíš neslzel. Vše pozemské ča-

sem zaniká. Jiné říše a jiná města zanikly též, snad ještě tragičtěji než Jerusalém. Avšak při pádu Jerusaléma zahynuly věčně nesčetné duše. A to jest nejhroznější ztráta, která Pánu Ježíši nejtrpší slzy vynutila. Pád Jerusaléma byl sice strašný, ale mnohem strašnější při tom bylo věčné zahynutí nesmrtelných duší.

I nyní pláče Spasitel nad úmrtím mnohého křesťana. Smrt bývá někdy bolestná, trapná, na př. smrt sv. mučeníků, ale přece blažená, neboť znamená spojení s Bohem. Strašná a hrozná, byť i bez tělesných bolestí, je smrt zatvrzelého hříšníka.

A nad ztrátou této duše plakal Kristus a pláče, vždyť i pro ni trpěl, ovšem nadarmo.

* * *

Slza, ať již vzniká z jakýchkoli příčin, jest napomenutí nejtklivější, nejmocnější. Nejpádnější důvody nezmohou tolik jako jediná slza. Mnohý syn a mnohá dcera zůstávají chladnými při slovech otce, matky; ale slza otcova aneb matčina je přece obměkčí. Slza jest také napomenutí poslední.

Kristus Pán vyčerpal též všecky zdroje napomenutí; napomínal slovy, hrozbami a zázraky, vše nadarmo. Zbývá Mu ještě slza. On pláče nad městem, národem nevděčným a zaslepeným, ale i toto poslední, dojemné napomenutí zůstalo nepovšimnuto.

Neslzí někdy rodiče nad svými dětmi jako Pán Ježíš nad Jerusalémem? Zajisté slzí, vidouce, jak jejich dítě po cestách špatných bloudí a polepšiti se nechce.

Neslzí mnohý sám nad sebou? I vášní zaslepený hříšník má světlé okamžiky, ve kterých poznává, že sám lehkomyslně zničil své zdraví, své jmění.

Jest mnoho tak zvaných ztracených existencí. Bohužel, takové světlé okamžiky nemají dlouhého trvání, síla životní jest podlomena, nevděk, zaslepenost a vášeň panuje dále. Za našich časů není zaslepenost a nevděk menší než za časů Kristových. Jak strašný byl konec Jerusaléma, tak zoufalý konec musí míti ten, kdo jest nevděčen k Bohu a vášní zaslepen. Kristus ho opustil, srdce jeho je prázdno, temno, obraz to prázdnoty a temnoty pekla. To jest duševní stav a konec fariseů a hříšníků, nad nimiž Pán Ježíš plakal.

Jestli jsme i my byli nevděčni k Bohu a zaslepeni, odložme tyto chyby, aby nás Pán Ježíš nezavrhl jako Jerusalém Prolévejmež slzy kajicnosti, pak nebude Spasitel nad námi plakati. Řiďme se napomenutím královského pěvce: »Dnes, uslyšíte-li hlas Jeho, nezatvrzujte srdcí svých«, a pokorně volejme: »Odpusť, Hospodine, odpusť lidu svému: a nedej dědictví svého v pohanění.« Joel 2, 17. Amen.

Frant. Holmann, farář v Červ Potoku.

Neděle X. po Sv. Duchu.

Pýcha jest: I. veškerých hříchů matka; II. veškerých ctností záhuba.

»Fariseus stoje takto sám u sebe se modlil: Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé.« Luk. 18, 11.

Ne nadarmo vyvolil Pán Ježíš k podobenství dnešního sv. evangelia pyšného farisea a pokorného publikána. Fariseové byli pokrytci, pyšní a nadutí, jenž si na své domnělé zbožnosti a spravedlnosti mnoho zakládali, ji lidu na odiv stavěli; a tudíž dobře se tu hodí fariseus za příklad vysokomyslnosti a pýchy, jejížto ohavnost a záhubnost Kristus Pán tuto chtěl vyznačiti. Jedovatou povahu pýchy, této nejstarší dcery Luciferovy, hodlám s pomocí Boží učiniti předmětem dnešní posvátné řeči. Zlobu její poznáme z toho, že *pýcha jest*

I. *veškerých hříchů matka,* a

II. *veškerých ctností záhuba.*

Svrchovaný Bože, jenž se pyšným protivíš, ale pokorným uděluješ milost Svou, jenž sesazuješ mocné s trůnu a povyšuješ ponížené, požehnej toto dnešní rozjímání naše, bychom ohavnost pýchy náležitě poznali a bedlivě se jí vystříhali. Ó Maria! pokorná děvko Páně, oroduj za nás!

Pojednání.

I.

Nejjedovatější ze všech hříchů jest pýcha, neb ona jest nejenom počátek, jádro a podstata každého hříchu, nýbrž i matkou hříchů všech.

Vším právem klade se v našem katechismu pýcha v čelo sedmera hlavních hříchů; neb ona byla nejenom vůbec prvním hříchem, od andělů na nebi a od prvních lidí v ráji spáchaným, nýbrž ona i v každém jakémkoli hříchu vězí a podstatně se obsahuje, jak sv. Augustin dobře praví: »Pýcha jest i počátek i konec i příčina hříchů všech, neboť nejenom že jest sama v sobě hřích, ale bez pýchy nebyl, není a nebude žádný hřích možný.« A každý z nás tomuto výroku přisvědčí, uváží-li blíže, jak pyšný člověk smýšlí, mluví a jedná, jak si vzhledem k Pánu Bohu, bližnímu a sobě počíná.

Pýcha plodí zajisté neposlušnost, vzpouru, vzdorovitost, nevázanost a nekázanost, odboj a nepodajnost Bohu a Církvi, Božím poslancům a mocnostem od Boha ustanoveným, duchovním i světským úřadům a rodičům. Pýchou posedlý za to má a také to říkává, že mu nikdo na světě nemůže a nemá co poroučet, on žádného pána nad sebou uznati, žádnému zákonu podrobiti se nechce.

Když Pán Bůh služebníka svého Mojžíše k Faraonovi vyslal s rozkazem, aby Mu propustil lid israelský, hrdě odpověděl Farao:

»Kdož jest Hospodin, abych poslechl jej a propustil Israele? Neznám Hospodina a nepropustím Israele.«

Pýcha to byla, která srotila a vzbouřila Kore, Datana, Abirona a 250 jiných mužů israelských, že povstali proti Mojžíšovi a Aronovi, vůdcům od Boha sobě ustanoveným, což jim Mojžíš vytýkal, řka: »Příliš se vynášíte, synové Levi.« 4. Mojž. 16.

Pýcha svedla nezdárného syna Absolona, že proti dobrému otci svému Davidovi spiknutí zosnoval a válku zdvihl, chtě ho trůnu zbaviti.

Jelikož pak hřích nic jiného není, než neposlušenství, zřejmo, že v každém hříchu pýcha vězí, jakž Bůh ústy proroka Jeremiáše 2, 20. oznamuje: »Zlomila si jho mé, roztrhla jsi svazky mé a řekla jsi: nebudu sloužiti.«

Pýcha plodí dále nevěru, neznabožství, odpadlictví od víry, bludařství, kacířstva, zbožňování samého sebe, modlářství, rozumářství, liché mudrlantství, pohrdání svatým náboženstvím, slovem Božím, službami Božími, chrámem Páně, modlitbou, sv. svátostmi.

Pyšný a nadutý hříšník říká v srdci svém: »Není Boha.« Pyšný jest sám sobě ohavnou modlou t. j. Bohem; nebo nejen že sám sebe zbožňuje, ale i od jiných zbožňovati se dává.

V šílené zpupnosti měl za to Nabuchodonosor král, že on sám Bohem jest, a mimo něj že Boha není. Z pýchy považoval se král Herodes za nějakého pozemského Boha, přijímaje od lidu čest, Samému jen Bohu náležitou.

Že učený, ale nad míru ctižádostivý kněz Arius biskupské stolice alexandrinské nedosáhl, cítě se uraženým, opustil katolické učení a učil bludům, které po více století katolickou Církev hubily, stav se původcem kacířství ariánského. Totéž dosvědčuje církevní dějepis vzhledem vůdců ostatních sekt a kacířství, o anglickém Viklefovi, o českém Husovi, o německém Lutrovi, švýcarském Kalvínovi a o jiných, kteří ryzí učení Kristovy Církve zhoubnými novotami prznili a na sekty ji trhali, nechtíce ji za neomylnou učitelku pravdy Páně uznati, svůj vlastní rozum však za neomylný považujíce a vydávajíce. Pročež dobře praví sv. Isidor Hisp.: »Jsou sekty v Africe, na východě i na západě: ale matka všech těch rozdílných sekt jest pýcha.« Pyšný rozumem uráží se na tajemstvích svatého náboženství Kristova a pyšný srdcem na předpisech jeho jej upokořujících, jako na př. jsou: modlitba, sv. zpověď, půst, zapření sebe samého, poslušnost a t. p. Takový nadutý zpanštilec, nedouk, polovzdělanec a lichý osvícenec myslívá sám u sebe: Co mi do Boha, Krista a náboženství? Toť jsou jenom prasprosté věci, kterými se i každý žebrák obírá. Co mi do modlitby, do svatých svátostí, do služeb Božích? Toť jsou věci, kterých i každý nádenník může účasten býti. Co je slovo Boží, Písmo sv., kněz, kostel? Vše to jen pro hloupé lidi dobré jest, to hodí se jen pro obecnou chátru. My, kteří jsme osvícenější, vzdělanější a učenější jiných, nesmíme se s obecným lidem na roveň stavěti. Zahazovali a snižovali bychom se, kdybychom se sprostým Kristem společenství hledali, kdybychom se od prostého

kněze poučovati, napomínati a kárati dali, kdybychom se sprostým lidem společně do chrámu Páně chodili, na kolena klekali, křížem se žehnali, ku zpovědi a ke stolu Páně chodili.

Pýcha plodí také pokrytství, přetvářku, licoměrnictví, svatoušství a plané pobožnůstkářství. Pyšný, jsa marné cti a chvály žádostivý, zneužívá i samého svatého náboženství k ukojení své vášně, vida a věda, že ctnost vážena bývá.

On se staví nábožným a svatým, nejsa jím; on se tváří skroušeně v posvátné zpovědnici; on jde často ke stolu Páně, ale jeho zpovědi jsou zamlčováním hříchů a omýváním sebe; jeho přijímání jsou svatokrádežná, jsou to svatokrádeže jidášské. Jeho pobožnost jest rouška, pod níž se chytře kryje bezbožnost. On to vše činí jenom proto, aby byl ctěn a chválen.

Pýcha plodí závist, hněv, zášť, nenávist, mstivost, nepřátelství, sočení, pomluvu, nelaskavost, nespravedlnost, krvežíznivou ukrutnost i samu vraždychtivost. Pyšný nepřeje jiným milost Boží, přízeň a chválu lidskou, chce sám jediný nade všecky ctěn a vychvalován býti. A proto se mrzí a rmoutí, bývá-li i někdo jiný vážen mimo něj. Pyšný se hněvá bez ustání pro každou i sebe nepatrnější, ba snad jen domnělou urážku; pro každou, byť i sebe spravedlivější domluvu a výtku; pro každou, byť i sebe menší křivdu. Pyšný nenávidí na smrt každého, kdož mu nepochlebuje, do očí jej nechválí, kdož se mu nekoří tou měrou, jakouž on to žádá a očekává.

Pyšný cítí se uraženu býti tam, kde se na uražení jej ani nemyslilo a přísahá, že se pomstí nad křivditelem a protivníkem svým.

Zkrátka: není ani jedinkého hříchu, jenž by z pýchy nepocházel. Dokazuje nám to zjevně umučení a smrt Pána našeho Ježíše Krista, jichžto první a hlavní příčinou byla pýcha. Nikdo totiž na světě neměl více a větších nepřátel, jako právě tento nejšlechetnější lidu přítel, cti nejhodnější a nejsvětější Syn Boží.

Neukojitelnou nenávistí nenáviděli Ho zvláště fariseové, zákonníci, starostové a přednostové lidu a velekněží čili knížata kněžská Annáš a Kaiáš, vesměs tak zvané židovské panstvo, náčelníci a vůdcové obecného lidu. A jací to byli asi lidé? Byli to lidé velikého ducha, náramně nadutí, pánovití a ctižádostiví, chlubní a jenom svou chválu hledající, přední místa vyhledávající, závistiví a na svou přednost žárliví, všecko jen pro chloubu činící, honosní a vysokomyslní, ohavní pokrytci a přetvářenci, pýchou skrz na skrze posedlí, praví to synové a náhončí ďáblovi, praví to synové pyšného Lucifera, jimž platila slova Páně: »Vy z otce ďábla jste.«

Předchůdce Spasitelův, sv. Jan Křtitel, nazývá je plemenem ještěrčím, vševědoucí pak Syn Boží, Pán Ježíš, pokrytci, vlky hltavými v rouše ovčím, zevnitř okrášlenými hroby, uvnitř trouchniviny plnými. Takovým lidem ovšem nebyl a nemohl býti božský Spasitel náš po chuti, jsa chudobný, prostý, na oko nepatrný, ukrývaje slávu Božství Svého pod roušku chatrného člověčenství. A to tím méně, poněvadž ke všemu tomu jejich svatoušství odkrýval, jich pokrytství káral, před jejich bezbožností výstrahu dá-

val a září své svatosti velice je zatemňoval; a tím pýchu jejich nanejvýš urazil a na sebe popudil.

Nejenom, že tedy v Něj, jakožto od Pána Boha poslaného pravého Mesiáše, neuvěřili, pohrdnuvše Jím, ale nad to vše na smrt Jej nenáviděli, potupovali a lidu zostuzovali, Jeho božské řeči překrucovali a na zlou stránku vykládali, Jeho božské skutky místo Duchu Svatému, knížeti duchů pekelných, Belzebubovi, připisovali, tvrdíce, že s Ním ve spolku jest, Jeho přesvatý, neúhonný život lživě Mu připisovanými nepravostmi káleli. Když pak to všecko nic neprospělo, ustanovili se na tom, nenáviděného Ježíše stůj co stůj ze světa sprovoditi a zabiti, jak sv. evangelista Matouš píše: »Tedy sešli se velekněží a starší lidu na síň nejvyššího kněze, jenž sloul Kaifáš, a uradili se, aby Ježíše lstivě jali a usmrtili.« Mat. 26, 3. Stalo se tak krátce po vzkříšení Lazara v Bethanii, tomto nejslavnějším zázraku Páně, skrze nějž mnozí z lidu v Pána Ježíše uvěřili. I byli nepřátelé Jeho nad tím celí bez sebe, a myslili, že jest nyní čas, aby se pojednou všemu konec učinil. Za tou příčinou sešli se velekněží a fariseové v radu, řkouce vespolek: »Co učiníme, nebo tento člověk divy mnohé činí. Necháme-li ho tak déle, všickni uvěří v něho.«

Ale proč pak asi sami v Něj neuvěřili? Proč Jím pohrdali? Proč Ho nenáviděli? Proč Jej tupili a ostouzeli? Proč Mu přízeň obecného lidu záviděli? Proč se na Něho hněvali? Proč pomstou proti Němu dýchali a soptěli? Proč o bezživotí Jeho ukládali? Všech těchto nepravostí jedinou příčinou byla prožluklá pýcha. Ta zplodila v nich zúmyslnou *nevěru*, pekelnou *závist*, zuřivý *hněv*, neukojitelnou *nenávist*, nenapravitelnou *zarytost*, ohavné *pokrytectví*, krvežíznivou *ukrutnost*, až i strašnou bohovraždu. Hle, tolikerých a tak velikých nepravostí matkou jest pýcha! Není v skutku hříchu, jenž by z ní nepocházel. A ó, kéž by na tom dosti bylo! Než pýcha jest spolu i všech ctností záhuba, o čemž, po krátkém oddechu, v díle druhém.

II.

Nejjedovatější ze všech nepravostí jest pýcha; neboť ona jest nejenom veškerých hříchů matka, ale i všech všudy ctností zkáza, jelikož:

a) každou, sebe vzácnější ctnost porušuje a zohavuje; *b)* každý sebe lepší skutek otravuje; *c)* každou sebe vyšší dokonalost podvracuje.

a) Má li nějaká ctnost pravou a ryzou ctností býti, musí se na pokoře zakládati. »Kdo bez pokory ctnosti shromažďuje,« píše sv. Řehoř, »jakoby prach do větru házel. Všecko, cožkoli činíme, přichází v nic, nestaví-li se to na pokoře.« Již právě pýcha má do sebe tu jí zcela zvláštní vlastnost, že každou, sebe lepší ctnost, kazí, porušuje a otravuje. Jako vosk ohněm, tak ctnost chloubou se rozpouští. Jako mol, který v rouchu se zlíhnul, ji porušuje; jako červ, který v rostlině se utvořiv, uvnitř ji rozežírá: podobně pýcha, ze samé ctnosti se zlíhnuvši, ctnost u vnitřním základě je-

jím hubí, porušuje a na zmar uvádí. V tom ohledu dobře praví jistý sv. Otec, »že lépe jest v tom hříšník, je-li při své hříšnosti ještě pokorný, nežli ctnostný, jenž svou ctností se pyšní.« (Pokorný publikán byl na tom lépe než pyšný fariseus.) Jádro totiž a podstata všeliké ctnosti jest pokora a láska k Pánu Bohu. Ctnost, pýchou podešlá, jest pouze blýskavá shnilotina, holé sobectví, sobělibé sebemilství, slupka bez jádra, podoba ctnosti bez podstaty. Takovou byla ona ctnost farisejská, o nížto božský Spasitel řekl učenníkům svým: »Nebude-li spravedlnost (ctnost) vaše hojnější, než ona fariseů a zákonníků, nevejdete do království nebeského.« I čehož má se tedy sám ctnostný člověk více strachovati, nežli, aby se ho ze samé ctnosti nepřichytila konečně duchovní pýcha, kteráž všelikou ctnost kazí a na zmar uvádí?

b) To samé platí vzhledem k našim dobrým skutkům. Přidá-li se k nim totiž pýcha, ztrácejí ihned všecku svou dobrotu, všecku cenu a záslužnost před očima Páně, jak sv. Augustin osvědčuje, řka: »Uprostřed dobrých skutků jest se nám nejvíce pýchy báti, která i jinak chvalitebné a záslužné skutky svou žádostí po chvále zavržení hodnými činí a vší zásluhy nadobro zbavuje.«

Jako pokrm, sebe lepší, přimísí-li se doň jedu, stává se smrtonosným, otravujícím, podobně i dobrý skutek, neděje-li se pro Pána Boha, nepochází-li z lásky k Pánu Bohu, přestává býti dobrým, bohumilým a pro nebe záslužným, jak sv. apoštol Pavel oznamuje: »Kdybych rozdal na pokrmy chudých veškeren statek svůj a kdybych vydal tělo své tak, že bych hořel a neměl bych lásky, nic mi to neprospívá« 1. Kor. 13., t. j. i sebe větší oběti i sebe hojnější almužny i mučenická smrt, (nejdou-li z pravého úmyslu) přestávají býti skutky záslužnými, nemají-li pravé pohnutky lásky k Bohu a dějí li se jen na chloubu a pro chválu světskou. Pravdu tuto Sám nebeský učitel v podobenství o pyšném fariseovi a pokorném publikánovi vylíčil. Do kostela choditi, Pánu Bohu děkovati, modliti se, postiti se, almužny dávati, přísný, umrtvený život vésti, zdali to všecko není výborné a krásné? Nicméně však přece se všemi těmito, jinak velmi dobrými skutky, fariseus pro svou hnusnou pýchu a honosivost před Pánem Bohem propadl. Proto napomíná Pán Ježíš: »Varujte se, ať dobré skutky své nečiníte před lidmi, abyste od nich viděni byli, jinak nebudete míti odplaty u Otce svého, který jest v nebesích. Protož, když dáváš almužnu, netrub před sebou jako pokrytci činí na ulicích, aby ctěni byli od lidí. Zajisté, pravím vám, vzali odplatu svou.« Mat. 6, 2.

c) Při pýše posléze ani ta nejdokonalejší ctnost na dlouho neobstojí, jelikož pýcha člověku milost Boží odnímá, bez které nikomu ve ctnosti setrvati nelze. Že i ten nejctnostnější, jakmile se jej pýcha chytila, podvrácen a v propast hříchu skácen býti může, vidíme na nejstkvělejším andělu Luciferovi, na apoštolu Petrovi, jak také z následujícího příběhu zřejmo jest:

Jistý řeholník a průvodce sv. Jana Kapistrána, příjmím Justin, pro své ustavičné na modlitbách trvání, pro tuhé samého

sebe mrtvení, pro svou neposkvrněnou čistotu a pro mnohonásobné horlivé své práce hoden byl, že jej jednohlasná pověst za muže plného milosti Boží a svatosti vůbec rozhlásila. Sám sv. Otec papež Eugen IV. tak mnoho chvalitebného o něm slyšel, že téměř žádostí hořel, jej poznati, a proto jej k sobě povolal. Justin přišed do Říma, byl co nejlaskavěji přijat. Nejvyšší náměstek Kristův před ním vstal, objal jej a vedle sebe posadil. I kdož by nevelebil ctnost muže, kterého sama hlava Církve tak velice poctila? Když pak se Justin od papeže ke sv. Kapistránu navrátil, pohleděv tento naň útrpným okem, řekl: »Ó, bratře Justine! Odešel jsi jako anděl, ale navrátil jsi se jako ďábel.« Pravda této tvrdé řeči se brzy ukázala. Neboť den ke dni Justin víc a více pýchou se nadýmal; každá malićkost ho popouzela k hněvu v domnění, že se mu patřičná čest neprokazuje, až konečně v pýše své tak daleko pokročil, že jistému řeholnímu spolubratru nůž do prsou vrazil pouze proto, že, jak se mu zdálo, jemu dosti slušnou úctu učiniti opomenul. Po spáchané vraždě prchl, bloudil, nepravost na nepravost vršil, až konečně byl polapen, uvězněn, a pak v nevěře a v nekajicnosti ohavnou smrtí sešel.

* * *

Ó, zlořečená pýcho! Jaká jsi ty zkázonosná nepravost! Horší a jedovatější tebe jiná není! Neboť tys i plodná matka všech jiných hříchův i jedovatá zhoubkyně všech ctností a dobrých skutků! Kdož by se tě nezhrozil? Již dobře pochopuji pravdivost onoho výroku Ducha Sv. ústy Siracha: »V nenávisti před Bohem i před lidmi jest pýcha. Kdož by se jí přidržel, naplněn bude zlořečenstvím.« Sir. 10, 15 Již dobře pochopuji, proč se Bůh pyšným tak velice protiví, pokorným pak milost Svou dává.

Nuže, nejmilejší, mějmež ustavičně na očích a na mysli zlou povahu pýchy, abychom se tudy k ustavičnému proti ní bojování podněcovali, ji hned v zárodku v srdci svém potlačovali, pohlížením na nejponíženějšího Boha, Ježíše Krista a nejpokornější dívku Páně, Máti Jeho Marii, v bohumilé pokoře se utvrzovali a až do smrti zachovali. Amen.

Jan Götschner, farář na odpočinku ve Vídni.

Neděle XI. po Sv. Duchu.

O duchovně hluchoněmých.

»I přivedli jemu hluchého a němého.«
Mar. 7, 32.

Dobrodiní, které dle slov dnešního sv. evangelia Pán Ježíš hluchoněmému prokázal, prospělo netoliko jemu, ale i mnohým jiným, kteří ho přivedli a zázrak na něm učiněný spatřili, tím pak odměnu za svůj dobrý skutek dostali. Neboť divili se a pravili: »Dobře všecky věci učinil.«

Usta jejich, která dosud málo, anebo docela nic nechválila a nevelebila Syna Božího, se otevřela a počala Ho chváliti a velebiti. Uši jejich, které snad nebyly posud ochotny slyšeti božské Jeho učení a poslouchati svatých Jeho přikázaní, nyní se otevřely, aby naslouchaly svatým slovům božského Učitele. Tak prospěl div ten i oněm, kteří kolem Pána Ježíše shromážděni byli.

Církev svatá, která tuto částku Písma svatého dnes předčítati dává, chce zajisté, abychom i my duchovní užitek divuplného činu Páně měli. A skutečně, kdo se srdcem věřícím událost tu čísti slyší, tomu na rty derou se slova zástupu: »Dobře všecky věci (Pán Ježíš) učinil,« tomu otevírají se uši, by s radostí naslouchaly slovu Božímu, jež se vykládá. A toho věru u mnohých jest velmi potřebí, všem pak užitečno, neboť *hluchých a němých duchovně jest velmi* mnoho, zvláště za doby nynější.

A o těchto duchovně hluchých a němých chceme dnes s pomocí Boží uvažovati, abychom sami těchto duševních neduhů prosti byli a s pomocí milosti Boží i jiné jich zprostili.

Pojednání.

Bude vám povědomo, že hluchoněmí pravidelně pouze hluší bývají, a jenom proto nemluví, že hlasu lidského neslyší a tudy hlásek a slov napodobiti nedovedou. Hluchota stává se příčinou němoty, a tak tomu i duševně.

Již v mládí vyskytuje se nemoc ta i u dítek. Až mnoho vnímavé, mluví-li se z neopatrnosti neb docela svévolně před nimi něco zlého, přeslechnou často krásné výklady o Pánu Bohu a o svatém náboženství, zdají se neslyšeti svatých Jeho přikázaní, varovného hlasu svých starostlivých rodičův a svědomitých vychovatelův.

A věkem neduh ten se ještě vzmáhá. Ač přicházejí leta nejnebezpečnější, kdy by dospívající jinoši a panny nejvíce měli dbáti hlasu dobrého, by nezbloudili s pravé cesty ve světě, do něhož se vydávají, zdá se, že právě tento hluk světský je ohlušuje, by neslyšeli, co by jim k dobrému bylo.

Přemnozí vzdalují se hlásání slova Božího, kteréž by stromek víry, v srdci jejich zbožným vychováním zasazený, upevnilo a uchránilo, by přinesl ovoce dobrých mravů.

Naslouchati nechtějí hlasu anděla strážného, který je varuje, by utíkali před nebezpečím hříchu, by svévolně nevyhledávali příležitosti ke zlému a v ní se nezdržovali.

Hluší bývají k upřímnému napomínání moudrých rodičův a lidí rozumných.

Nedbají hlasu svědomí, které je odstrašuje od zlého, je upozorňuje na následky hříchu a volá zpět na cestu ctnosti a dobra.

A právě jako hluk bouře neb velikých měst, závodů továrních a rozpustilých zábav tělesně ohlušuje, že pozorněji naslouchati musíme, bychom s námi mluvícímu rozuměli, tak jsou bohužel

tato místa po bouři vášní nejčastěji příčinou, že mnozí ztratí sluch pro dobré a spasitelné.

A což, jestli neduh ten potrvá i ve věku dospělém, že takový neslyší hlasu Církve svaté, o níž Spasitel náš dí, že kdo »ani Církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán«, Mat. 18, 17.; že nevěnuje sluchu svědomí, které ho upomíná na povinnosti k rodině a společnosti lidské; že neslyší slov Písma svatého: »Co jest platno člověku, byť všechen svět získal a na své duši škodu trpěl« Mat. 16, 26. a »Bděte, neb nevíte dne ani hodiny.« Mat. 25, 13.

Snad ani na smrtelném již loži nechce rozuměti slovům: »Uloženo jest lidem jednou umříti a potom soud«, k Žid 9, 27., »při němž jest hrozno upadnouti v ruce Boha živého« Žid. 10, 31., rozhněvaného hříchy, z kterých pokání nečinil a které mu proto neodpuštěny a zadržány jsou. Taková hluchota, toť nemoc a neštěstí veliké, tím horší, ano sebou přivádí i němotu duševní.

Již v mládí oněmějí rty duševně hluchého, že potom nerozmlouvají a neklanějí se Pánu všehomíru, otci laskavému, dárci všeho dobrého, soudci spravedlivému, ale i milosrdnému. Že neslyší o Pánu nebes i země zvěst radostnou, sv. evangelium, přestává se mu klaněti, srdce jeho chladne a tu i rty umlknou. Nenaslouchá výkladům o dobrodiních, jež Bůh, láska nesmírná a náš milý Spasitel z lásky k nám nehodným lidem prokázal, a proto ústa jeho Bohu neděkují. Nepochopuje, čeho všeho pro duši a tělo potřebuje; nechce slyšeti, že každý dobrý dar s hůry jest, od Otce světel, že bez Pána Ježíše a svaté Jeho milosti ničeho dobrého nemůžeme činiti. Neslyší slov: »Proste a bude vám dáno: hledejte, a naleznete, tlucte a bude vám otevříno. Nebo každý, kdo prosí, béře.« Mat. 7, 7. 8, a proto neprosí Boha o milost a vše potřebné. Nedbal hlasu přikázaní Božích, nedbal svého svědomí, snad násilím je téměř umlčel a proto necítí dobře, že vinen jest před Bohem a neprosí Ho o odpuštění svých hříchů. Ztrácí sluch pro Boha a svaté náboženství a proto stává se k Bohu němým, nemodlí se.

A tak stává se s ním, jak Pán Ježíš varuje slovy: »Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení.« Mar. 14, 38. Řeči zlých svůdců a bouře vášní tím více ohlušují, že tím spíše zapomíná volati o pomoc a přispění Boží, nevzývá o ochranu svatého anděla strážného, neutíká se pod záštitu nejblahoslavenější Panny a Matky Boží Marie a tak klesá stále hlouběji do záhuby a zkázy mravní a často i tělesné.

A neduh ten nepřestává u mnohého ani ve věku mužném. Neslyší hlasu Církve sv. a obhájců jejich, nepřístupni jsou všem důkazům o pravé osvětě, kterou Církev Kristova, ta jediná a pravá všude šíří, nechtějí slyšeti o kameni úhelném, Pánu Ježíši a svatém Jeho učení, na němž, kdyby společnost lidská zbudována byla a On za základ všech řádů a zařízení společenských vzat byl, celá společnost lidská by se obrodila.

Zdaž neplatí o nich slova sv. Štěpána, která před vysokou radou pronesl: »Tvrdé šíje a neobřezaných srdcí a uší, vy se

vždycky Duchu Sv. protivíte?« Sk. ap. 7, 51. Nepřihází se, co se sv. Štěpánu tehdy stalo: »Zkřikše tedy hlasem velikým, zacpali uši své a obořili se jednomyslně na něj«? Sk. ap. 7, 56. Nejen že mlčí lidé duchovně hluší a němí, je-li sv. náboženství, pravá Matka Církev, její Svatí a služebníci tupeno a napadáno, ano ještě hůře. Často slýchal jsem v ústavě hluchoněmých hlasy až hrůzné, které ubozí chovanci při čtení a odpovídání ze začátku ze sebe vydávají a vyrážejí, takže obdivovati jsem musil trpělivost ctihodných sester řádových, které je vyučují. A je tomu jinak u duchovně hluchých a němých? Slušíli nazvati řečí to, co pronášejí ve svých schůzích a při jiných příležitostech, ty urážky, pomluvy, tupení Církve sv., jejích zařízení zvláště sv. zpovědi, jejich svatých a především našich sv. patronů zemských. K pravdě a důkazům jsou hluší a proto tím hlučněji a neslušněji si počínají. Hluši jsouce k hlasu svědomí, které by jim mnoho vytýkati mohlo, zatajují hříchy své ve sv. zpovědi, neb ani vůbec jich nevyznávají, snad ani tehdy, blíží-li se konec života jejich.

Přátelé moji! Není-li hrozný tento stav, stav člověka duchovně hluchoněmého?

Křesťane milý, jdi v soukromí, jako Pán Ježíš hluchoněmého dnešního sv. čtení pojal, t. j jdi do sebe a uvažuj, zdaž i ty snad, ač v míře menší, nejsi postižen neduhem tím. Pros Pána našeho, aby dotekl se milostí Svou uší a jazyka tvého a pak slyš a mluv právě! Naslouchej hlasu svědomí svého, ptej se ho, a co jsi při zpytování svědomí jako hřích seznal, vzbudiv lítost pravou a dobré předsevzetí, mluv právě, vyznej upřímně ve sv. zpovědi! Nepozastavuj se nad tím, že člověk, kněz má býti prostředníkem, kterým si Bůh hříchy odpouští. Či nedotkl se jazyka hluchoněmého v dnešním sv. evangeliu slinou a »plivnuv dotekl se jazyka jeho«?

Když slina vrátiti mohla zdraví tělu, nevrátí-li člověk, kněz, ovšem že z vůle a nařízení Pána Ježíše, zdraví duše tím, že ti rozhřešení udělí? Chceš raději odpírati milosti Boží a slovu Božímu, které jako meč proráží srdce a slyšeti jednou soudem Božím hrozná slova: »Odejděte ode mne zlořečení do ohně věčného« a potom oněměti hrůzou na věky? Ó, slyš tedy a poslouchej hlasu Spasitele svého, který volá tebe zpět na cestu života, mluv právě při sv. zpovědi, otvírej často ústa svá k upřímné, ze srdce vycházející modlitbě, vyznávej sám i s rodinou svojí slovem i skutkem, že vážíš si sv. víry svatováclavské, vzbuzuj k tomu i jiné, haj jí před nepřátely jejími. Pak jednou rád uslyšíš slova: »Vejdiž v radost Pána svého,« kde Ho věčně budeš chváliti a velebiti, že »dobře všecky věci učinil«. Amen.

Josef Skalský.

Řeči příležitostné.

Svátek sv. Cyrilla a Methoda.

Sv. Cyrill a Method po Bohu největšími dobrodinci národa našeho.

»Přiblížilo se k nám království Boží.«
Luk. 10, 9.

Ve století IX. ve vlasti naší nad pohanskými předky našimi panoval kníže Rostislav. Ten byl jedním z nejlepších panovníků národa našeho. Skutečné blaho lidu jeho šlo mu nade vše. Dobře věděl, že pravé blaho a štěstí kvete jen tenkráte v zemi, vládnou-li v ní mravy a ctnosti ušlechtilé — křesťanské. Sám jsa křesťanem, přál si, aby víru křesťanskou přijal celý jeho národ. I vypravil posly své do krajin, kde křesťanství vzkétalo, do Cařihradu a snažně žádal řeckého císaře Michala, aby mu poslal učitele víry křesťanské. Císař Michael s radostí vyslyšel posly Rostislavovy a vypravil dva učené bratry Cyrilla a Methoda jako věrověsty k našim předkům moravským. Oba svatí bratří přijali na sebe dílo Bohem uložené. Jako sv. tři králové opouštějíce jesle Betlémské, spěchají do vlasti, aby zvěstovali krajanům »že království Boží přišlo mezi nás«, tak vidíme, kterak sv. věrověstové rozžehnávají se s matkou, opouštějí vlast a vydávají se na dalekou cestu, aby bratřím Slovanům zvěstovali království Boží a rozžehli světlo, které osvěcuje každého člověka přicházejícího na tento svět. Tito sv. bratří jsou po Bohu největšími dobrodinci národa našeho. Jim děkujeme i my samospasnou víru Kristovu.

Pojednání.

Poslušni rozkazu Ježíše Krista: »Jdouce do celého světa, učte všecky národy«, procházeli apoštolové veškery krajiny, kázali evangelium, křtili, rozšiřujíce tak Církev Páně, jediný zdroj života věčného. Panovala mezi národy víra ve veliké množství bohů, jimž lidé obětovali rozličné věci, ano i lidské životy; měli bohy dobré i zlé, bohy ctností i hříchů, jimž se buď dobrými skutky, buď nepravostmi zavděčiti chtěli. Surovost mravů, otroctví, pomsta, bojechtivost panovaly všudy.

A jak to vyhlíželo u nás, v naší milé vlasti, nežli sem zavítala víra křesťanská? I zde přebývali národové hnusivému pohanství oddaní, Bojové, Markomané. Po nich se sem přistěhovali národové slovanští, kteří tolikéž modloslužbě oddáni byli a přemnohým bohům a bůžkům se klaněli. Tam kde nad Brnem strmí hrad Spielberg, tam předkové naši ctili boha Peruna, boha nejvyššího, boha hromu a blesku. Naproti Spielbergu, na kopci Františkově, kde nyní je chrám sv. Petra a Pavla, ctili bohyni

lásky, Ladu. Kde na Valašsku strmí nad Rožnovem hora Radhost, tam stála modla boha pohostinstva, Radhoště. V sídle královském Velehradě uctívána modla Svantovíta, boha úrody a vojny.

Tu přišli apoštolové, sv. bratří Cyrill a Method, a za nedlouho změněna jest tvářnost celé země moravské. Sv. bratří procházejí vlast naši, hnusné modly porážejí pravdou Boží, mečem sv. kříže a nejsvětějším jménem Ježíš. Padá modla Peruna, Radhostě, Lady, Svantovíta a na jejich místě stkví se znamení vítězství — kříž. Již neutíkají se předkové naši o pomoc a přispění k němým modlám rozličnými obětmi, nýbrž modlitbou vroucí vzývají Boha trojjediného, Ježíše Krista a Matku jeho, Marii Pannu.

Sv. Cyrill a Method milovali slovanský národ náš, sv. věrověstové milovali naši slovanskou řeč. Největším jejich přáním bylo, aby národové slovanští šťastni byli časně i věčně, láska k lidu našemu vedla je k tomu, aby také jazyk i řeč jeho zachována a zušlechtěna byla, aby písmem a knihou mohl lid náš zušlechtiti srdce a mysl svou. Proto sv. Cyrill vynalezl zvláštní písmo, dle něho cyrillským zvané a v písmě tom přeložil část Písma sv. do řeči slovanské a nejpotřebnější knihy bohoslužebné. Tím položen hlavní základ k písemnictví, ku vzdělanosti národů slovanských a proto, jak sv. Otec Lev XIII. ve svém okružním listě »Grande munus«, praví: nikoli bez zásluhy za původce slovanské řeči se považují.

Ó, jaká horlivost u praotců našich, plamennou láskou sv. apoštolů roznícených, povstala! Jako dobré ovečky k pastýři svému s láskou se vinou, jeho následují a hlasu jeho poslouchají, tak i náš dobrý lid moravský vinul se k sv. bratřím a s dychtivostí největší naslouchal učení božskému. Požehnaně působilo náboženství Kristovo mezi předky našimi.

Zbožní předkové naši vážili si nade vše té víry, kterou jim hlásali sv. Cyrill a Method, čistou a neporušenou po tisíciletí ji potomkům svým zachovali. A my, nejmilejší, jak vážíme si dnes toho pokladu největšího víry své, zda i my ji neporušenu zachováme potomkům svým?

Vzdělanost, pokrok, osvěta, uhlazený mrav a Bůh ví co ještě to jsou okřídlená slova dnešního dne — tím prý nad předky naše vynikáme. Možná. Co nám ale schází a čím za předky našimi daleko jsme, to jest pravá zbožnost a bázeň Boží, pravá křesťanská statečnost a poctivost. A proč? Všimněme si jen bystřejším okem nynějšího světa. Staré pohanství dávno již vymizelo z vlastí našich, dnes ale za to se zavádí pohanství nové. Každý dnes chce býti nazýván vzdělancem, osvíceným, pokrokářem a aby se osvíceným a hodně vzdělaným zdál, nevěří v Boha, Ježíše Krista, víru svou cyrillo methodějskou veřejně tupí a zavrhuje. Špatný věru syn, který nechá matku svou od jiných tupiti a jí nehájí. A špatný věru katolík, který nechá tupiti Církev sv., jí nehájí, ba naopak sám, kde jen příležitost se mu naskytne, Církev tupí, knihy, časopisy, noviny Církvi nepřátelské čte, podporuje, rozšiřuje. Mnozí za dnů našich více věří lecjakému mluvkovi a nevěřícímu tlacha-

lovi, než zjevení Božímu a Písmu sv. Tenkrát prý pravá svoboda lidstvu vykvete, až náboženství Kristovo, víra v Boha a Syna Božího se světa smeteny budou. Co je to? Novomodní pohanství a vracení se k pohanství starému. Srdce bolem krváceti musí každému zbožnému Moravanu, když vidí, kterak ti potomci zbožných předků zavrhují víru, kterou s takovými obětmi hlásali sv. Cyrill a Method a kterak vracejí se k pohanstvu, které před tisíci lety předkové naši zavrhli.

Smutně věru to vyhlíží v naší krásné vlasti. A aby to nevypadalo ještě hůře, aby horší ještě časy na nás nepřišly, musíme my, jako předkové naši Boha se držeti, v životě křesťanském a bohumilém pokračovati, v pravé křesťanské osvětě, vzdělanosti, zbožnosti a poctivosti blaho a čest vyhledávati. Jen sv. víra Kristova je tím pojítkem mocným, které udrží národ náš v jednotě a proti nepřátelům chrániti bude. Běda národu, jenž Boha se spustil, jenž vírou Kristovou pohrdl. Bez Krista, bez víry, není blaha, není štěstí.

Sv. Roman, předvolán byv před pohanského císaře Valeriana, nic nedbal muk, jimiž se mu vyhrožovalo, nýbrž pln nadšení zvolal: »Já jsem křesťan a za nejšťastnějšího člověka se pokládám, že křesťanem jsem.« Též sv. Pacianus honosí se a praví: »Křesťan jest moje jméno a katolík moje příjmení.« »Já jsem křesťan, já jsem křesťanka«, budiž největší chloubou naší. Ano za štěstí si to pokládati máme, že křesťany jsme, a vroucí modlitbou za to sv. věrověstům denně díky vzdávati.

Nejmilejší! Dnešního dne, kdy slavíme výroční památku sv. apoštolů našich slovanských Cyrilla a Methoda, zajisté upřeněji než kdykoli jindy s nebes výšin hledí na nás patronové naši a volají k nám: »Bratři, neopouštějte drahé víry Kristovy, kterou jsme vám přinesli, nedejte se svésti tím novomodním pohanstvím, nýbrž věrni zůstaňte povždy Bohu, Církvi a té staročeské poctivosti a zbožnosti. Pokud, bratři Moravané, kříž Kristův, který jsme vás znáti naučili, budete míti za prapor svůj, nadarmo budou se namáhati nepřátelé vaši, aby vás porobili a o práva vaše oloupili.« Proto, nejmilejší, kříž Kristův vezměme sobě za prapor svůj, kříži Kristovu věrni zůstaňme po celý život svůj a tak cti a slávy dobudeme sobě, jménu svému a drahé vlasti své, tak získáme sobě štěstí a spokojenost vezdejší a jedenkráte velkou odměnu na věčnosti. — Končím slovy překrásné naší písně Velehradské:

Nechať se pyšná nevěra kol zmáhá,
a peklo seje koukol nových zmatků,
nebudem dbáti odvěkého vraha,
nedáme věčných bráti sobě statků;
[: víře vždy věrni budou Moravané:
Dědictví otců zachovej nám, Pane! :] Amen.

Frant. Čech, koop. v Šaraticích (Mor.)

Svátek sv. Anny.

Křesťanská matka.

»Žena, která se bojí Hospodina, tať chválena bude.« Přísl. 31, 30.

Sv. Anna! Kdo neznal by obraz ženy té svaté, matky Rodičky Boží, babičky Spasitele našeho Ježíše Krista! Světice Anna byla rodem z Betléma a dcerou rodičů bohabojných. V domě otcovském řádně vychována, prožila mládí své v čistotě, zbožnosti a bázni Boží. Ve 24. roce zasnoubila se s Jachimem, mužem ne sice bohatým, ale bohabojným. Ve vzorném manželství žili drahně let, pokojně a svorně. V potomcích však požehnáni nebyli, což u židů pokládáno za nečestné, ano za kletbu a trest Boží, neboť Mesiáš z takové rodiny vyjíti nemohl. I trpěli bez reptání, dnem i nocí Boha o požehnání rodiny prosíce. A vytrvalá modlitba jejich byla vyslyšena. Bůh všemohoucí učinil Jachima a Annu, když již do věku kmetského vstupovali, nejšťastnějšími rodiči, dav jim nejsvětější dítko — nejblahoslavenější Pannu Marii. Po čtyřech letech zemřel Jachim. Sv. Anna zesnula u vysokém věku. Svátek její světíme 26. července, který dle podání byl dnem její smrti.

Nejmilejší! Jaké cti, jaké slávy došlo dítko sv. Anny, blahoslavená Panna Maria! A z této cti, z této slávy Rodičky Boží souditi možno zajisté, jak výbornou byla matkou sv. Anna. Ó, kéž by svět dnešní měl takových matek, jakou byla sv. Anna! Jak zcela jinak by to ve světě vypadalo! Rozjímejme tedy dnes, u příležitosti svátku sv. Anny, vzoru všech matek křesťanských, jakou jest pravá křesťanská matka!

Pojednání.

Každá matka v srdci svém nosí lásku k dítku svému. Vždyť Stvořitel Sám v srdce matky hlubokou, nevyčerpatelnou lásku vložil, tak že skutečně bez lásky této matku mysliti si nemůžeme. »Zdali se může zapomenouti žena nad nemluvňátkem svým, aby se neslitovala nad synem života svého« Is. 49, 15., volá již Isaiáš prorok. Matka křesťanská, matka zbožná, pamětliva vždy Stvořitele, pamětliva, od koho jí dítko dáno, miluje dítko své pro Boha.

Zbožná matka miluje dítky své netoliko z lásky přirozené, která Bohem jí v srdce vložena jest, nýbrž proto, že Bůh tak chce a velí, ve své lásce vždy na paměti majíc Boha a pro Boha proto vychovává dítky své. Vždyť to dítko její křtem svatým stalo se dítkem Božím, bratrem Ježíše Krista, chrámem Ducha Sv. Bůh Sám dítku takové milosti prokázal, Sám láskou neskonalou je zahrnuje.

Zbožná, křesťanská matka, majíc tedy Boha vždy na paměti, nedovolí dítku svému ničeho, co s vůlí Boží se nesrovnává. Nepovolí dítku svému zaháleti, což pramenem jest všech neřestí,

nýbrž učí je záhy pracovitosti, nedovolí dítku nebezpečné hry a zábavy, nevinnost ničící, špatné společnosti a známosti, které jen ku zkáze přivádějí. Jen matka ješitná, která nemá v srdci svém pravé lásky, nýbrž která miluje dítky své láskou opičí, plní dítkám každé nerozumné jich přání, neumí, abychom tak řekli, dítkám svým poručiti, nýbrž nechává se jimi ovládati všude a ve všem a pak nedivme se, že dočká se odměny špatné dle slov Písma sv.: »Pachole, kterému se dopouští vůle jeho, zahanbuje matku svou.« Přísl. 29, 15.

Sv. Anna přivedla Marii sotva tříletou do svatyně a obětovala ji, aby s jinými pannami sloužila Bohu. Tak činí zbožná matka křesťanská, která vědoma jest si svého povolání a své, Bohem jí uložené povinnosti. Vštěpuje dítkám záhy pevné základy víry, zbožnosti a bázně Boží, dávajíc tak dítkám poklady největší. Tu klade matka základy pro celý život, neboť »počátek moudrosti jest bázeň Boží,« dí Písmo sv. Přísl. 1, 7. a kdo se Boha bojí, pevně stojí. Zbožná matka pamětliva jest dítka svého při každé modlitbě své, zbožná matka obrací se na modlitbách svých zvláště k dítku sv. Anny, královně nebes Marii Panně, její mocné ochraně odporoučí miláčky své. A zajisté, že modlitbu matky zbožné neoslyší Rodička Boží.

Zbožná, křesťanská matka napomíná slovem; a věru, nejmilejší, každý z nás vyznati může a musí, že mnohé a mnohé slovo matky naší až podnes nám v mysli tkví a že každý z nás vzpomíná napomenutí, varování a rad matky své po dlouhých letech.

Zbožná matka předchází příkladem dobrým. »Slovo zní, příklad hřmí,« praví staré přísloví. »Ve všech věcech sebe samého vydávej za příklad dobrých skutků,« napomíná sv. Pavel Tit. 2, 7. A dobrý příklad matčin je kniha ta nejlepší, ze které dítky nejvíce se naučí. Matka je prvním učitelem, matka je prvním kazatelem. Zkrátka, zbožná matka křesťanská nevychovává dítky pro tento svět, nýbrž pro království věčné v nebesích. Tak vychované dítko zůstane vždy hodné, ctnostné a zbožné, tomu neuškodí zkažený svět, to nezpronevěří se rodičům svým, nezapomene otce a matky, nýbrž s vděčností a láskou jich vzpomínati, do smrti vzpomínati bude.

Byl jsem kdysi volán k lůžku těžce nemocné matky několika dítek. Všechny dítky i ty, které vzdáleny byly se shromáždily u lůžka nemocné matky své, pohnutým srdcem děkovaly jí za všechna dobrodiní, za křesťanské vychování a prosily o požehnání. Matka dojata láskou dítek svých, sepjala ruce a obrátivši oči k nebi, pravila: Ó Bože, jak ti děkuji, že jsi mi tak dobré dítky dáti ráčil, rač jim Sám hojného požehnání uděliti a jejich lásku ke mně svou láskou neskonalou odměniti. A věru, že nemůže býti pro matku větší útěchy na lůžku smrtelném, jako když vidí, že zanechává zde hodného syna, zbožnou, ctnostnou dceru; nemůže ale také býti pro matku větší bolesti v poslední hodince, jako když vidí dítky své darebné, zpustlé, nehodné.

Nuže, matky křesťanské, zde přítomné! Ruku na srdce a tažte se samy sebe: jednaly jsme vždy tak, milovaly jsme dítky své láskou takovou? Pakli jednaly jste takto, šťastny jste, matky křesťanské, vězte, že Sám Syn Boží, který malé dítky k sobě volával a jim žehnal, i vám žehnati bude a lásku vaši odplatí láskou svou a korunou radosti věčné. Amen.

Frant. Čech, kooper. v Šaraticích (Morava).

Promluva u příležitosti první mše sv. novosvěcence.

Poměr kněze k Bohu, k Církvi, k národnosti.

»Čím se odplatím Hospodinu za všecko, co učinil mi? Kalich spasení vezmu a jméno Hospodinovo vzývati budu.«
Žalm 115, 12, 13.

Kronika česká vypravuje o hrdinném muži Viprechtu Grojském, ve veliké přízni jsoucím pro svoji rozšafnost a statečnost u knížete Vratislava, jemuž vrátivšímu se z výpravy vlašské na přímluvu císařovu slavné kníže české darem podával štít drahými kameny, zlatem a stříbrem ozdobený, lučiště a toul, který byl sám od krále uherského darem byl dostal. Viprecht však pouze luk a toul přijal, ostatní s díky odmítl.

Vratislav domnívaje se, že podávané věci příliš nepatrnou odplatou hrdinovi zdají se býti a proto že je odmítá, podával jemu dvacet překrásných koní sedly ozdobených. Ale Viprecht i těmi pohrdl a tu syn knížete Vratislava Bořivoj k otci přistoupil, řka: »Otče milý, dej Viprechtovi dceru Jitku za manželku a ten dar jemu vděčnější bude, než všecky ty klenoty, kterých jsi jemu podával.« Kníže Vratislav učinil tak a Viprecht, jak dí kronikář, s nevýslovnou radostí a vděčností Jitku za manželku přijal. Tolik z naší kroniky.

Drazí přátelé! Mnohý z vás asi si myslí, za jakou příčinou událost tuto z kroniky naší uvádím. Za tou příčinou, že v tomto chrámu Páně slaví dnes prvotiny kněžské muž, který odmítl zlata a stříbra, kterých při pilnosti své svět by mu byl dal, ale za vrchol svého štěstí pokládal zasnoubiti se s úřadem — s úřadem katolického kněze. Vím, že za dnů dnešních nepochopitelno za největší blaženost pokládati: státi se knězem, neboť tam, kde z jedné strany peněžní aristokracie vévodí a z druhé strany se oceňují jen význačné titule, sotva bude moci kdo viděti štěstí v pouhém obdržení důstojnosti kněžské, ježto katolický kněz věru jako kněz v občanském životě málo bývá oceňován, vážen.

Než v očích pravého věřícího křesťana, a k těm chceme patřiti všichni, kteří jsme se k dnešní slavnosti tak četně shromáždili, jest úřad kněžský, přes všecko očerňování a pomlouvání, úřadem veledůstojným, úřadem, v němž může člověk na nejvyšší

stupeň dokonalosti se vyšinouti, jiným přátelskou pomocí na tentýž stupeň dopomoci, úřadem, v němž může člověk sobě nesčíslných zásluh o lid si získati, a to právě o lid v tom nejužším slova smyslu. Sám Pán Ježíš v těle lidském zastával úřad kněžský, ano zastává ho až posud neviditelně a zastávati ho bude až do skonání světa.

Jak se tedy nemáš, milý a drahý duchovní bratře, za šťastna pokládati, když tobě všemohoucí Bůh svěřuje úřad, který zastával Sám vtělený Syn Boží — Ježíš Kristus? Ó pochopuji dobře výrok, který jsi učinil dnešním dnem heslem svým: »Čím se odplatím Hospodinu za všecko, co učinil mi? Kalich spasení vezmu a jméno jeho vzývati budu.« — Ano brzy, poprve máš jako obětník do rukou vzíti posvátný kalich, velebný to znak křesťanského kněžství! Ó, kéž jest ti radostí, kéž jest ti slávou, největším klenotem až do toho dne, ve kterém bratrská ruka znak tento posvátný ti připne na rakev tvou, aby ti, kteří tě znali, mezi nimiž jsi pracoval, mohli svědectví dáti, že jsi jej důstojně k oltáři nesl a význam jeho v životě naplnil.

Mně však budiž popřáno, dnes před vámi za příčinou této krásné slavnosti promluviti o povolání kněze vzhledem k Bohu, k Církvi, k národu.

1. U všech národů považováni byli kněží jako tlumočníci vůle Boží k lidem, a v tom hlavní příčina, základ jejich úcty, vážnosti v lidu samém. Že přemnozí a zvláště tam, kde poznání Boha bylo matné a bludné, postavení svého jen k svému vlastnímu užitku zneužívali, věci samé v podstatě dobré nemůže býti na újmu a věci samé nemůže uškoditi. Kněz všude člověkem jenom jest, leč přece poklesky jeho cenu povolání snížiti nemohou. Tím více mylné jest domnění těch, že Kristus, jakožto božský obnovitel společnosti lidské, ve své Církvi zvláštního kněžství neustanovil, neboť nemůže býti náboženství bez zvláštních vykonavatelů posvátných úkonů a nechtíti míti kněží jest totéž, jako nechtíti míti náboženství. Ostatně dosti a dosti jest míst Písma sv., které dotvrzují pravdu, že Kristus stav kněžský i pro Církev Svou ponechal, ano, jej na svátost povýšil a jako pokračování Svého vlastního vykupitelského povolání zřejmě prohlásil. Nebyl-li to On, jenž celou noc na modlitbě strávil, dříve než z posluchačův Svých dvanácte apoštolů vyvolil! Neosvědčoval-li častokráte: »Já vás z tohoto světa povolal!« Neřekl-li: »Kdo vás poslouchá, mne poslouchá — kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá!« Nepravil-li: »Jako mne poslal otec, tak i já posílám vás.«

Apoštolové též si důstojnosti své dobře vědomi byli, jak píše sv. Pavel ke Korintským: »Tak o nás smýšlej člověk jako o služebnících Kristových a rozdavačích tajemství Božích.« — Hle, ve výroku tom nejjasněji naznačen poměr kněze k Bohu. — On jako služebník Kristův má býti rozdavačem tajemství Božích. Vědomí toto jest daleko vzdáleno v knězi vzbuditi snad pýchu, kterou tak rádi protivníci Církve naši kněži vytýkají, jako by se on i nad anděly vyvýšoval, naopak vědomí to vzbuzuje spíše sv. velikou

bázeň, která častokráte zabraňovala i nejšlechetnějším srdcím a duším, jako sv. Františku z Assisi úřad kněžský na sebe přijmouti, jehož povinnosti a zodpovědnost zdála se jim býti nesnesitelna.

Nestává se kněz jako člověk andělem, zůstává býti člověkem ale úřad, kterýž mu svěřen, jest takový, že Syn Boží jej ani andělům ani samé Matce Své nesvěřil, z čehož nevysvítá žádné povýšení jeho přirozenosti lidské, ale vzrůstá jeho zodpovědnost před Bohem. Ne andělům, ale apoštolům Svým rozkázal světiti nejsvětější tajemství víry naší při poslední večeři, tajemství, které jest středem naší bohoslužby, při kterém kněz není Bohem, který by mocí svou proměňoval chléb v tělo a víno v krev Páně, ale jest jenom služebníkem Kristovým, stavitelem tajemství Božího, při němž dle ustanovení Kristova slovem Jeho Bůh Sám při vyřknutí kněze mění chléb v tělo a víno v krev Páně. A to vše kněz uváživ, že jest služebníkem Kristovým a rozdavačem tajemství Božích, nemůže se chlubiti něčím, co jeho není, ale musí bázní naplněn býti, aby zodpovědnost těžkou na hlavu svou neuvalil, pamětliv jsa slov božského Mistra, který napomínal apoštoly své neradovati se z moci jim svěřené, ale z toho, že jména jejich zapsána jsou v nebesích a že v onen den veliký řekne těm, kteří, spoléhajíce snad na moc jim svěřenou, budou chtíti se na ni odvolávati, řkouce: »Pane, Pane, zdaliž jsme ve jménu Tvém neprorokovali, ve jménu Tvém divy nečinili,« že vyzná jim vtělená Pravda Syn Boží: »Nikdy jsem vás neznal; odejděte ode mne, kteří činíte nepravost,« pamětliv jsa slov proroka Jeremiáše: »Zlořečený, kdo dělá dílo Hospodinovo lstivě.«

Milý bratře! toho vždy pamětliv buď, kdykoliv ti jest rozdávati tajemství Boží, buď že při oltáři svatou oběť konáš, buď že sv. svátostmi dítkám svěřeným přisluhuješ! Svatá bázeň tě vedíž k stupním oltáře, kde Beránek Boží v rukou tvých obětován býti má; svatá bázeň tě provodiž do zpovědnice, kde tobě místo Kristus svěřil, abys rádcem, lékařem a soudcem duši lidské byl; svatá bázeň tě prostoupiž, kdykoliv ti přijde přisluhovat sv. svátostmi ovcím Kristovým, mezi kterými ti největší část života tráviti bude. Vzorem budiž ti Mistr náš, který u studnice Jakubovy očekával Samaritánku, by získal duši její pro království pravdy a ctnosti, pro království Boží. Věděl, že Mu budou protivníci Jeho spílati, nazývajíce Jej Samaritánem. Co však Mu po křivém úsudku lidském, jen když může získati duši pro Boha! Tak Jej pochopoval sv. Pavel, který vnikl nejhlouběji v ducha křesťanství, a proto i on volá: »Mně na tom nezáleží, bych od lidí souzen byl« a opět jindy: »Všechno všechněm učiněn jsem, bych všechny Kristu získal.«

2. Ve slovech těch jasně opět vytčen poměr katolického kněze k Církvi.

Je-li kněz svědomitým u vykonávání svých povinností, slouží-li s vroucí zbožností přesvatou oběť, zasedá-li pilně ve zpovědnici, podává-li rád a často velebnou Svátost oltářní, mluví-li ohnivě pro sv. víru, zkrátka, horlí-li pro Církev Boží, nevšímaje si při tom

mnoho světských radovánek a veselostí — ihned svět hází po něm jmény a názvy: pobožnůstkář, jezovita, zatemnělec a pod. A má snad proto opustiti dráhu horlivosti, má se státi k vůli úsudkům takovým méně horlivým, má si hleděti více divadel a besed než chrámů, aby nepadl v domnění výše zmíněných názvů? Myslím, že mu na úsudku lidí tohoto světa nezáleží, ti ho mohou posuzovati jak chtí, čím není, tím ho neudělají, jemu jest posvátným slovo sv. Pavla: »Vím, komu jsem dal slovo, komu jsem přísahal.« Kristus mi je vzorem a Jím říditi se chci.

A půjdeš-li, milý bratře, životem Mistra našeho, jak nám jej evangelium podává, tu přesvědčíš se, že Kristus nepostil se sice tak okázale, tak často a tak přísně jako fariseové a zákonníci, kteří Mu to častokráte vytýkali, ač se věru postil mnohem krásněji nežli oni, kteří se sice báli jídel, ale nebáli se nepravostí, pak se přesvědčíš, že Kristus nevázal si sice zákon mezi oči a na ruce, jak to činili Jeho protivníci, a že přece zákon Boží učinil si měřítkem života a vyplnil do posledního písmena; přesvědčíš se, že Kristus nemyl si vždy ruce, když chtěl jísti, necídil konvice, neprocezoval vodu, kterou chtěl píti, což vše činili ti, kteří komáry procezovali, ale velbloudy polykali — ale za to měl lásku nejvznešenější k Bohu, k člověku, kterou Jeho nepřátelé při veškerém svém puntíčkářství nohama drze šlapali. Kdo z vás sv. evangelium přečetl, shledal o božském Mistru, že byl jen jednou na svatbě, ale nespočítatelně u nemocných, chorých, trpících, strádajících; že rád býval v chrámě, kde horlil mezi kněžími, a ve škole, kde rád učíval; že rád byl mezi dětmi, které v Něm viděly pravého přítele a zastance — a jaká Mu za to odsluha od světa? Kříž, smrt.

Tak Ho znej i ty z evangelia, bratře milý! V chrámě býti, v chrámě Boha velebiti, mezi dítkami dlíti, je zaučovati znáti Boha a Ježíše Krista, u lože nemocného trvati, ve zpovědnici těšiti srdce zarmoucené, v tom Kristus buď ti vzorem nejkrásnějším. Neboť jenom tak vyplníš úlohu, která na tebe vznesena jest od Církve svaté, tak ale vyplníš i úlohu, kterou národ tvůj na tebe vkládá.

3. Kněz nesmí býti odpůrcem ideí, které zrodily se z křesťanství, aneb k nim býti chladným, lhostejným, ježto idee lidskosti, národnosti, rovnosti a svobody teprve v křesťanství nabývají pravé krásy. Kněz má se varovati toliko vášní politických, neboť nemá zapomenouti, že jej především jedna věc má zaujímati: sláva Boží a blaženost bratří, byť byli sebe odchylnějších názorů. Jsouce kněžími katolickými jsme i spolu kněžími národa svého, ale běda, jestliže bychom, chtějíce vyhověti vratkým vášním, strany některé se přichytili a tak způsobili, že by jméno Hospodinovo, sv. zákon, v rouhání bylo uvedeno u těch, kteří Ho neznají. Že knězi populárnosti, t. j. pravé důvěry lidu potřebí jest a že po ní toužiti má, o tom nelze pochybovati, vždyť jen na tolik působiti může, na kolik populárným se stává. A k té populárnosti dojíti může vzdělaností, horlivostí, obětovností na výši potřeb doby, osvětou, dobrodiním a láskou.

Jsou ovšem mnozí v lidu našem, kteří se zjevně odříkají kněze, ježto jim v úmyslu jich překáží, a proto hledí kněze od styku s lidem odloučiti, hledí ho kamením potupy, pomsty poházeti, aby nemohl pro vlast a národ působiti; jedno mu zabrániti nemohou, by totiž modlil se jako sv. Štěpán, modlil se pln Ducha Božího. A jako modlitba Štěpánova Církvi získala Pavla, tak i modlitba kněze modlícího se za vlast a národ nebude marna, zbytečna.

Tak poněkud ukázal jsem povolání kněze v trojím jeho směru k Bohu, k Církvi, k národu a nyní již již blíží se chvíle veliká a posvátná, kde před očima nábožně shromážděných milený náš bratr podávati bude Bohu drahocennou oběť mše sv., z níž požehnání plyne člověčenstvu. Hle, my dnes do tvých modliteb se poroučíme. Viz, tu matka tvá, které máš sám požehnání dáti. Dvacet čtyři roky tomu, co tebe v rukou kněze Bohu obětovala, dnes tě navždy Bohu obětuje. O kéž tobě jednou, matko křesťanská, Církev za dar tvůj díky vzdávati bude! Dnes požehnání Boží vyprosiž otci svému, vypros všem, které ti prozřetelnost Boží k vedení přivede! A až přestane ruka tvá žehnati, věř, pak shromáždí se opět přátelé a ctitelé tvoji, by na tobě požehnání v kříži učinili, a den ten staniž se dnem tvého vzkříšení k trůnu Beránka Božího na věčnosti. Amen. *J. Šmejkal.*

LISTY KATECHETICKÉ.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené.

Napsal **Václav Oliva**.

(Pokračování.)

Již od *nejstarších dob jsou nedovoleny (illicita)* **sňatky smíšené** t. j. sňatky katolíků s nekatolíky.[1]) (Concilium Illiberit. can. 16, Chalcedon.) Papež Řehoř XVI. v breve ze dne 30. dubna 1841 pro Uhry a dne 22. května 1841 pro Rakousko dí: »Církev považovala vždy manželství smíšená za nedovolená a velmi nebezpečná, pro zapověděnou a hříšnou účast v náboženských úkonech jakož i pro nebezpečenství svodu hrozící straně katolické a špatný výchov dítek . . .«[2]) Zákaz tento vztahuje se dle sv. Officia ze dne 20. srpna 1671 netoliko na sňatky s kacíři, ale i schismatiky. (Non esse permittenda conjugia inter catholicos et schismaticos.) *Sňatky smíšené dovoleny jsou toliko z důležité příčiny* a nehrozí-li nebezpečí ani katol. straně, ani dítkám, jež všecky po katolicku mají býti křtěny a vychovávány.

Uzavrou-li snoubenci ze smíšeného sňatku manželství před

---

[1]) *Sňatkem smíšeným* vyrozumívá se, jak dí Gasparri, (Tractatus canonicus de matrimonio I. 290.) sňatek »*inter partem catholicam et partem acatholicam* seu haereticam seu schismaticam, sed tamen baptizatam«, což vyplývá i z dotazu biskupa Jos. Rademachera (diecése Fort-Wayneské): »an matrimonia catholicos inter et schismaticos . . . quoad conditiones canonicas praemitti solitas aequiparanda sint matrimoniis mixtis i. e. catholicos inter et haereticos (baptizatos) contrahendis« odpověděla kongregace s. Off. 17. března 1894.: »Affirmative«. (Čas. kat. duch. 1895. 560. »Rádce duch.«)

[2]) »*Maxime* vero *caveant* (catholici) *ab ineundis mixtis matrimoniis*, quorum *deploranda damna* et pericula *tristissima experientia* abunde loquitur. Praeter communionem enim in sacris non tantum ipsi catholici periculum fidei incurrunt, sed et procreandorum liberorum sortem in re gravissima salutis aeternae sat aperto discrimini exponunt; et quantum denique dedecus miserae indifferentiae tum in religione tum in mutuo animarum consortio conjugali, si in sanctissimis, quos pectus humanum nutrit sensus, nedum diversitas, sed etiam contradictio ultro admittitur.« (Zdrcující to soud koncilu pražského 47!)

duchovním nekatolickým, dopouštějí se těžkého hříchu.[3]) K otázce: *je-li účastenstvím* in sacris, *uzavře-li katolický muž sňatek s protestantskou ženou* dle ritu protestantského, odpověděla sv. kongregace Inqu. dne 21. dubna 1847 *kladně.* Ježto pak dle bully Pia IX. Apostolicae Sedis takovýto skutek podléhá trestu exkomunikace speciali modo papeži reservované,[4]) *propadají tací katolíci exkomunikaci.* Tak rozhodla po dlouhém otálení kongregace Off. dne 22. března 1879 a opakovala totéž v odpovědi dané německým biskupům. (Synodus dioecesana Albanensis ann. App. n. 10.) Podobně stalo se v dekretě ze dne 29. srpna 1888. Dle těchto rozhodnutí jest se říditi, *jedná-li se o rekonciliaci katolíka, který uzavřel smíšený sňatek coram ministro acatholico.*[5])

Smíšená manželství (mimo jiné, jako jsou: interkonfessionální škola, občanské a úřední styky mezi katolíky a nekatolíky atd.) bývají hlavní páskou, jež příbuzenstvo katolické pojí s příbuzenstvem nekatolickým. Pásku tu trhávají vášně lidské a smrt. Při smrti, jak život učí, smiřují se často i největší nepřátelé, **pohřeb**, jeden z nejpůsobivějších momentů v životě člověka, stává se smiřovací akcí i mezi katolíky a akatolíky. Tehdy cit převládá nad rozumem; mrtvé uctivě pochovávati velí skutek tělesného milosrdenství a proto není divu, že pohřbu katolického účastní se mnohdy velký počet »evangelíků« a pohřbu evangelického velký počet katolíků, ba i katol. spolky (hasiči, veteráni, členové katolických jednot atd.)

Při **pohřbu**, jak již naznačeno, sluší rozeznávati *dvojí případ:* buď katolíci účastní se pohřbu nekatolického, anebo nekatolíci pohřbu katolického.

Müller (II 44.) výslovně dí: »Item (*illicitum* autem *non est*) eorum (*haereticorum*) *funera humanitatis causa comitari* . . . in

---

[3]) Snoubenci takoví, jak známo, nesmějí se v *katol. kostele ani ohlášeti, ani vydati jim ohláškový list.* Ohlašovali-li by se a vydával křestní list, *směla by se tato cooperatio pouze trpěti,* jako děje se v Bavořích od r. 1832 *ad majora mala gravia evitanda.* Papež Řehoř XVI. zakázal i pro Bavory ohlašovati zmíněné snoubence a vydávati ohláškový list; později však pro veliké příkoří, jež klerus bavorský od vlády pro toto nařízení trpěti musil, — biskupové i kněží byli žalařováni. — zákaz svůj odvolal. Ježto *u nás nikterak vláda nenutí kněze,* aby ohlašoval a vydával ohláškový list, zapovídá-li mu toho Církev, *není nikterak dovoleno neříditi se nařízením Církve.* Proto naprosto *nesprávnou je praxe* některých farářů, jak Moravanů, tak Čechů, podél hranic českomoravských, že snoubence, kteří dali garantie pastorovi, ohlašují, ale nevydají jim ohláškového listu. Pastor pak zavolá si dva katolíky jako svědky, kteří, když ohlášky se konaly, v kostele byli, s nimi sepíše protokol, že ohlášky slyšeli, a pak snoubence sezdá. Katol. kněží činí podobně. Praxe tato asi se vyvinula na základě poznámky Dr. Borového (Církevní sloh 594.): »a *jestli už byli prohlášeni, nebuď jim prohlašní list doručen.*« Netřeba připomínati, že snoubenci *mají míti »ohláškový list«* a že přísně vzato, nastrkovati protokol místo ohláškového listu, není správno!

[4]) Sr: Quartalschrift 1892 p. 107.

[5]) Sr. o tom: »Synopsis« d. c. 172., »Pastýř duch.« 1891, 49. 1895. 151., Quartalschrift 1893, 19. 1892, 984 n. 1891, 480. 1894, 489., Pecháček: Zpovědnice: Rekonciliace katolíka, který uzavřel sňatek coram ministro acatholico atd. — Věc tato vyžadovala by — pro svou důležitost! — nového, podrobného pojednání!

his quippe participatio in sacris non obtinet. *Sed absit scandalum et fidei periculum.*« Aichner píše »Licita vero est haec (activa) communicatio, quando, sejuncto tum scandalo tum periculo, aliqua participatio non ex aestimatione alienae religionis sed ex alio motivo rationabili procedit, e. gr. *si officiales et magistratus catholici vi muneris sui acatholicorum intersunt, aut si quis comitatur funus amici vel consanguinei ad sepulchrum, dummodo id fiat solo affectu civilitatis et amicitiae* absque ulla communicatione in ritibus haereticorum (str. 155—156). Cum hi similisque actus ex mente participantium nullam relationem habeant ad religionem, sed ex alia habitudine procedant, cooperationem dumtaxat materialem *minime vero communicationem illicitam* in sacris involvunt.[6]) Sv. Officium dne 9. září 1874 dí: »*Dovoluje-li sv. Stolice ve svých dekretech při pohřbech jinověrců účast čistě materialní*, tu pohnutkou jí jsou *obzvláštní obtíže*, jimž bývá člověk přečasto vydán, prchá-li před velikou škodou a nebezpečenstvím. Proto zajisté apoštolská Stolice biskupům určité normy v tomto ohledě dala, aby *pro budoucnost tento tak nebezpečný zvyk nedovolovali*, ba těmže **obzvláště nakázala, by vážně zkoumali, nebylo-li by možno toto odstraniti.** Apoštolská stolice 1. *trpí materialní účast*, bohužel, z důvodu *občanské cti* a to pouze *v šatě světském i pro kněze* a za podmínky, že akatolíci uznávají, že tato přítomnost není aktem náboženského kultu. Takovéto účastenství *nemůže se* mravně *omluviti* záminkou veliké škody, anebo velikého nebezpečí, neexistuje-li skutečně ani jednoho ani druhého a *někdo účastní se z vlastní záliby, aniž by nucen byl občanskou povinností.* Apoštolská stolice 2. žádá, aby takováto přítomnost zůstala úplně a zcela bez všeliké účasti in sacris s haeretiky a schismatiky. Proto *není dovoleno připojiti se*[7]) *k modlitbám*[8]) a náboženským úkonům kacířův a schismatikův, ani světlo nésti, ani za duši zemřelou se modliti. *Tím méně dovoluje se zvoniti zvony*[9]) katol. Církve. *Chvalořeč* o občanských ctnostech zemřelého může se trpěti nanejvýš od laiků, *nikdy však od kněze*, nebo faráře a naprosto nikdy od biskupa.« Podobně též vyjádřilo se sv. Officium již v několikráte citovaném dekretě k arcibiskupu smyrnenskému, v němž však uvádějí se ještě dvě zvláštní okolnosti: 1. »**Má se průvod pohřební doprovoditi pouze ku dveřím chrámovým**« (ad I) Do modlitebny tedy katolík vstoupiti nemá! 2. Zapovídá se účast při

---

[6]) Též Reiffenstuel a Pirling, ad tit. 7. a 39. libri V. decretalium; *Lehmkuhl*, I. 651.

[7]) T. j. *klasitě* se modliti, anebo tak si počínati, že přítomní jsou přesvědčeni o jeho modlitbě.

[8]) *O modlitbě za jinověrce* sluší pamatovati: privátně může se každý za jinověrce modliti, ba nejen může, nýbrž i z lásky křesťanské má; »sed preces publicae et communes pro iis, quos ab ecclesia separatos esse constat, *singillatim* seu nomine *singulorum* expresso fieri non possunt, exceptis tamen regnantibus«. (Aichner 157.)

[9]) Důkladné a *věcné* pojednání o tom ve článku: »Smí-li se o pohřbu protestantů zvony katolickými zvoniti.« Napsal Dr. Antonín Brychta (»Pastýř duch.« 1891. 241. nn.)

zvláštním zvyku Řeků. Řekové totiž rozdělují při pohřbech přátelům a sousedům chléb a obilí, čemuž říkají *colira*. Kdo coliru obdrží, musí říci: Zaplať mu (zemřelému) to Pán Bůh. Katolíci nesmějí těchto darů[10]) pod uvedenými podmínkami přijmouti. (ad VIII.)[11])

Obráceně o *účasti nekatolíků při katol. pohřbu* dí kongregace Off. ze dne 10. května 1763: »Při pohřbu katolickém *mohou* akatolíci účastniti se *pouze materialiter,* aby zemřelému se své strany civilní čest prokázali; nesmějí se však v katol. modlitby anebo rity, jichž se při pohřbech užívá, vtírati. Kdyby pak chtěli při pohřbech (katol.) své rity konati, anebo v naše se vměšovati, není to dovoleno a nemůže se připustiti.«

Katolický kněz nemůže v místech, kde haeretici svých sluhů nemají, *mrtvolu haeretika z domu na hřbitov doprovázeti,* byť i do kostela se nešlo a zvony nevyzvánělo. Obratem rovněž *není dovoleno,* aby *mrtvola katolická* na hřbitov byla doprovázena *duchovním nekatolickým.*[12])

O křesťanské spravedlnosti.

Dle nového velkého katechismu napsal **Jan Nep. Jos. Holý.**

(Pokračování.)

1. *Věc důležitá* jest čest Boží, důležité dobro lidské, jako život, nevinnost, jmění, čest lidská.

Čest Boží. Proto smrtelnými hříchy jsou: modlářství, bludařství, rouhání se Bohu, křivá přísaha, důležité znesvěcení dne svátečního.

Důležitá dobra lidská. Život. Proto smrtelným hříchem jest vražda, sebevražda, těžké poškození tělesné.

Nevinnost. Hříchy proti 6. přikázaní jsou proto z veliké části hříchy smrtelné.

Jmění. Proto jsou smrtelnými hříchy veliká krádež, podvod veliký atd.

Čest. Těžké poškození cti člověka jest proto hřích smrtelný.

---

[10]) U nás dává se kořalka a chléb jako »*zavdaná*« a »úcta«. To *přijati se může* — ježto nemá žádného vztahu k zemřelému. Mnozí ovšem z katolíků právě jen pro tu kořalku a chléb evangelických pohřbů se účastní, jinak by zůstali doma. *Motiv tento je nešlechetný* — a kněz při příležitosti má jej postaviti veřejně na pranýř hanby!

[11]) *Podružnou* k tomuto odstavci jest otázka: *může-li katolík-muzikant hráti na »evangelickém« pohřbu.* Tu třeba připomenouti slova Marcova (Theol. moral. II. 432.) »Funus deducere usque ad fores templi vel coemeterii censetur civile obsequium« a Lehmkuhlova (II. 656.) »*instrumentorum musicorum concentus inter ritum* quidem religiosum, *sed non ut ejus pars* vel ornamentum, sed e. g. in honorem principis acatholici praesentis« *dovoleny jsou.* Dle toho tedy katolík-muzikant, zachová-li se passivně ke kultu akatol., *na nekatol. pohřbu hráti může.* (Quartalschrift 1900. 845.)

[12]) O *pohřbívání nekatolíků na katolických hřbitovech* platí zásada Církve: Quibus non communicamus vivis, non communicamus et mortuis«. Ostatně o tom jedná Borový (d. c.) str. 653. n.

Důležitá věc, důležité přikázaní, nebo důležitý zákaz, jest taková věc, na níž mnoho záleží, kterou Bůh přísně zakazuje nebo přikazuje, kterou Bůh přísně trestá. V důležité věci přestupuje zákon Boží, kdo něco činí, co Bůh zakázal, nebo nečiní, co Bůh přísně přikázal, co Bůh peklem trestá. Z toho, že Bůh nějakou věc peklem trestá, jasně poznáváme, že jest to věc důležitá.

2. *Jasné poznání zlého.* S jasným poznáním zlého přestupuje zákon Boží ve věci důležité, kdo ví a poznává, nebo věděti by mohl, že Bůh to přísně přikazuje anebo zakazuje, a napřed, nebo v okamžiku, kdy zlé činí, také na to myslí. Kdo vůbec na to nemyslí, nebo bez vlastní viny neví, že to neb ono Bůh přísně zakazuje, nedopouští se smrtelného hříchu. Když někdo pochybuje, zdali to, co činiti chce, je hřích smrtelný, nemá to činiti; a když přece to činí, dopouští se hříchu smrtelného. Kdo jest sám vinen, že neví, co Bůh přísně přikazuje, hřeší také těžce. Když někdo bez vlastní viny dopouští se něčeho zlého bez jasného poznání zlého, na př. v polospaní, nedopouští se smrtelného hříchu.

3. *Úplné svolení.* S úplným svolením přestupuje zákon Boží, kdo ve hříšné pokušení zcela svoluje. Kdo tedy pro hrozbu, že bude zabit, nebo z veliké bázně, dopustil by se těžce hříšného skutku, sotva se dopustil smrtelného hříchu.

Smrtelného hříchu může se člověk dopustiti:
myšlením: andělé;
žádostí: David;
slovy: křivopřísežník;
skutky: Adam a Eva, Kain atd.;
opomenutím dobrého, jež jsme povinni konati: tak kdo v neděli a svátek bez příčiny zamešká mši sv.

Bez své viny v náboženství špatně vyučený křesťan nalezl tisíc zlatých. Svědomí mu praví sice, že je má navrátiti majiteli, ale míní, že se má majitel u něho přihlásiti, a podrží proto peníze. Proč se přece nedopustil smrtelného hříchu?

Řádný mladík pije ve veselé společnosti na mnohé domluvy silné víno, jehož síly nezná, a je vemi veselý. Když vyjde na čerstvý vzduch, nemůže na nohou státi, jest opilý. Proč se nedopustil smrtelného hříchu?

Jiný muž má už dlouho zlost na svého souseda. Jde schválně do hostince, aby se napil a dostal zmužilost, a v opilosti těžce poraní souseda na těle. Dopustil se dvou smrtelných hříchů, proč?

763. *Proč se hříchy těžké jmenují také »hříchy smrtelné«?*

Hříchy těžké jmenují se také »hříchy smrtelné«, protože jimi pozbýváme nadpřirozeného života duše, to jest milosti posvěcující, a stáváme se hodnými věčné smrti. (»Máš jméno, jakobys byl živý, a jsi mrtvý.« Zjev. 3, 1.)

Když marnotratný syn vrátil se k otci, pravil otec služebníkům svým: »Rychle přineste roucho nejlepší a oblecte ho; dejte prsten na ruku jeho a obuv na nohy jeho; přiveďte též tele tučné

a zabijte, abychom hodujíce byli veselí. Neboť tento můj syn byl mrtev a zase ožil; byl ztracen a nalezen jest.«

Marnotratný syn vrátil se domů živ a zdráv; avšak poněvadž měl na duši své těžké hříchy a tím milost posvěcující ztratil, nazývá ho otec duševně mrtvým. Poněvadž pak otec kajícímu synu hříchy odpustil a posvěcující milost opět mu daroval, praví otec, že syn jeho zase duševně ožil. Duševně živý jest tedy člověk, který se nalézá ve stavu posvěcující milosti Boží. Duševně mrtvý jest člověk, který posvěcující milosti Boží nemá.

Člověk má přirozený život, pomocí jehož může viděti, slyšeti, mysliti, mluviti, pracovati, i když se dopustil hříchů těžkých. Křesťan však obdržel na křtu sv. posvěcující milost a tím též nadpřirozený život, pomocí jehož může konati dobré skutky, které jsou také záslužné pro nebe.

Jako mrtvý člověk nemůže již pro svět pracovati, tak také duševně mrtvý člověk nemůže pracovati pro nebe, nemůže konati dobrých, záslužných skutkův. Duše ztrácí těžkým hříchem věčnou blaženost, život věčný a stává se hodným věčné smrti, pekla. Taký člověk jest mrtvý pro nebe.

Těžký hřích odjímá tedy člověku

1. nadpřirozený život v tom okamžiku, kdy se ho dopouští, a odjímá mu

2. nebe, a přináší mu věčnou smrt v pekle, když v těžkém hříchu umře. Proto se hřích těžký nazývá také smrtelný.

Proto praví Bůh skrze sv. Jakuba: »Hřích, když jest spáchán, plodí smrt« (totiž smrt duševní, a když v něm někdo zemře, i smrt věčnou). A sv. Jan píše ve svém Zjevení: »Máš jméno, jakobys byl živ, a jsi mrtvý« t. j. tělesně jsi sice živ, ale duševně jsi mrtvý.

764. *Proč se musíme hříchu smrtelného nade všecko chrániti?*

Hříchu smrtelného musíme se nade všecko chrániti:

1. pro jeho zlobu,

2. pro jeho následky.

(Příště dále.)

Křesťanské cvičení.

O svědomí a zdali svědomí nás zotročuje?

Ve své horní řeči řekl Pán Ježíš na konec Mat. 7, 13. 14.: »Vcházejte těsnou branou, nebo široká brána a prostranná cesta jest, kteráž vede k zahynutí a mnoho jest těch, kteří vcházejí skrze ni. Jak těsná brána a ouzká cesta jest, kteráž vede k životu: a málo jest těch, kteříž ji nalézají.«

Opakuj ta slova.

Zde nám ukazuje Ježíš Kristus dvě cesty: jednu, kteráž vede k zahynutí (k jakému? — věčnému; čili kam? — do pekla;), a druhou, která vede k životu (k jakému? — věčnému; čili kam? —

do nebe). I napomíná nás, abychom kráčeli branou těsnou, cestou úzkou.

Co se asi vyrozumívá cestou vůbec? Cestou se vyrozumívá život. Jest tedy jeden život, který vede do pekla, a jiný život, který vede do nebe. Který pak život nazývá Pán Ježíš branou širokou a cestou prostrannou, vedoucí do pekla? Tak nazývá Pán život člověka, který se nechce ve svém jednání dáti ničím obmezovati, ničím tísniti, jenž chce jednati beze všech ohledů, zcela, vždy a všude jen dle své hlavy, dle svých choutek, žádostí, náruživostí a vášní, jenž tedy nechce míti nad sebou žádný zákon, ani Boží, ani lidský, jenž o každém zákoně prohlašuje, že ho tísní a svobody zbavuje, kdežto prý on chce kráčeti volně, bez překážek. Takový život jest vskutku branou širokou, cestou prostrannou, pohodlnou a snadnou. A my vidíme, že vskutku jest mnoho lidí, kteříž vcházejí na tuto cestu. Leč, jak se učíme ze slov Páně, vede tato cesta, čili takovýto život neomylně k zahynutí, do pekla.

Který život nazývá Pán Ježíš branou těsnou, cestou úzkou? Tak nazývá Pán Ježíš život člověka, jenž se ve svém jednání neohlíží na své choutky, žádosti, náruživosti a vášně, nýbrž, jenž se ohlíží na zákon Boží a pro ten i na zákon lidský a jenž právě naopak dává své choutky, žádosti, náruživosti a vášně zákonem Božím i lidským poutati, takže zdánlivě *) nekráčí volně, svobodně, nýbrž omezeně, obtížně, s mnohými překážkami. Takový život jest v pravdě branou těsnou, cestou úzkou. A my vidíme, že málo jest lidí, kteří ji nalézají. Leč jak učí Pán, vede takový život do nebe.

To jsou tedy ty dvě cesty, na které Pán Ježíš ukázal ve své horní řeči k našemu naučení. Jedna jest snadná, pohodlná, druhá drsná, obtížná.

Podívejme se nyní blíže na obě cesty. **) Dám vám jistého druhu hádanky.

1. Lehké jest se nemodliti, modlitbou pohrdnouti, zvonění k modlitbě si nevšímati a čas modlitby na jiné věci obrátiti. Ale těžké jest proti chuti kleknouti; když se k modlitbě zvoní, v práci, v řeči ustati a se modliti, při modlení roztržitost zapuzovati, pro nábožnost posměch utrpěti. (Opakuj, co jest lehké a co těžké?) Avšak které z obého jest lepší?

2. Lehké jest seděti doma v teple, v suchu, když je venku sníh, když mrzne, prší, když je bláto a vichřice. Ale těžké jest v drsném počasí vydati se na cestu do kostela a tam dlouho na službách Božích pobýti, tam mrznouti a se tísniti, slušně se chovati; těžké jest dalekou cestu do kostela vykonati. (Opakuj!) Avšak které z obého jest lepší?

3. Lehké jest sv. zpovědi se vyhnouti, k sv. přijímání nepřicházeti. Ale těžké jest se zpytovati, svou špatnost před oči

*) Zdánlivě, poněvadž sám tak chce, svobodně se pro to rozhodl.
**) Řada následujících příkladů může umenšena neb i rozmnožena býti.

si stavěti, tuto knězi odhalovati, uložené dostiučinění vykonati. (Opakuj!) Avšak které z obého jest lepší?

4. Lehké jest, když máš z čeho, hodně se najísti a napiti, věcí si nakupovati, na zábavy, tance, divadla choditi. Ale těžké jest, i když máš, přece jídla, pití si odepříti, skromně si vésti, postiti se, tanců, divadel a j. zábav se odříci. (Opakuj!) Avšak které z obého jest lepší?

5. Lehké jest, když nemám, někde si ukrásti, někoho podvésti, z lesa dříví odnésti, nějaký kus zvěře uloviti. Ale těžké jest, než bych byl nespravedlivým, raději bídu snášeti, hlad i zimu trpěti. (Opakuj!) Avšak které z obého jest lepší?

6. Lehké jest někoho, kdo byl dosud s málem spokojen, učiniti nespokojeným, proti majetnějším ho pobouřiti a rozeštvati. Ale těžké jest slibům o pohodlnějším životě nevěřiti, k násilným činům se nemíti, proti svůdcům se postaviti a za to býti podezřívám, tupen, ztlučen, poraněn, za zrádce prohlašován. (Opakuj!) Avšak které z obého jest lepší?

7. Lehké jest z nějaké nepříjemnosti se vylhati, zajímavé pomluvy donášeti, lidem se tím zalibovati, za to peníze neb jídlo od nich přijímati. Ale těžké jest pro pravdu v nepříjemnosti trvati a trpěti, pro mlčelivost za tupého neb hloupého považován býti, na vlastní chyby pamatovati. (Opakuj!) Avšak které z obého jest lepší?

8. Lehké jest dělati si z někoho úšklebky a posměchy. Avšak těžké jest úšklebky a posměchy tiše snášeti, se nemstiti a nehněvati, za zlé dobrým se odpláceti. (Opakuj!) Avšak které z obého jest lepší?

9. Lehké jest na bezbrannou Církev, na věci posvátné, na kněze za větrem hubovati, na ně hanu a kal smítati a sčítati. Ale těžké jest Církve, svatých věcí, kněze se zastati a za to přímo pekelnou nenávist na sebe uvaliti. (Opakuj!) Avšak které z obého jest lepší?

Než, buď dosti již těch příkladů. Jak to přijde, milé děti, že jste vždycky tak snadno a zcela dobře uhodly, co jest lepší? Vždyť vám mohu říci, že by nějaký pohan, aneb nějaký nevěrec bez rozpaků zrovna naopak prohlašoval za lepší to, co vy prohlašujete za horší! Kdož vám to řekl? Neřekl vám toho nikdo. Zdálo by se tedy, jako byste to měly samy ze sebe. Pak by ale pohan a nevěrec musili nutně souditi jako vy. Nuže, vězte, to není jen z vás, jakkoliv to z rozumu vašeho vyšlo. Něco totiž rozum váš osvítilo, abyste to hned a snadno uhodly. A to byla víra Ježíše Krista. Víra Ježíše Krista osvěcuje náš rozum, tak že on hned poznává, co jest naprosto, totiž podle Boha dobré a lepší a rozum takto osvícený nás také hned navádí k tomu, bychom podle toho jednali. A tento návod z rozumu vírou osvíceného, jenž vždy čerstvě, ano i bleskurychle nám oznamuje, když se máme o něčem rozhodnouti a jednati, co jest lepší, jmenujeme svědomím. (Dictamen practicum rationis.)

(Definice může se obrátiti a jednou neb vícekrát opakovati.)

Pokud tedy jest rozum vírou osvícen, potud jest svědomí hlasem Božím.

Čím dokonaleji poznáme učení Ježíše Krista, tím věrněji bude rozumem naším pronikati pravda Boží, tím bezpečnější bude naše svědomí a budeme-li se dle něho spravovati, tím jistěji budeme na cestě spásy.

Pán Ježíš, jak jste právě mohly porozuměti, vede nás Svým učením k častému odříkání, k sebezapírání, ano i k utrpení zde na světě. To však bývá lidem protivné. A odtud také berou si lidé bezbožní záminku, aby proti učení křesťanskému brojili. Nechtíce horliti přímo proti Kristu Pánu, obracejí zlobu svou proti Církvi svaté, která jest nositelkou učení Páně, a říkají, že nás Církev svatá chce svědomím zotročovati. Je-li to pravda? Není li tomu právě naopak? Nuže, uvažte se mnou to, co vám budu vykládati, abyste se přesvědčily o něčem jiném a nedávaly se podobnými řečmi tohoto světa oblouditi.

Kdy se stává člověk otrokem? Tenkrát zajisté, když si nemůže něco voliti sám, ale když bývá přinucen, aby jednal proti svému lepšímu poznání. Tu nemůže užívati svobodné vůle a proto se stává otrokem, čili nevolníkem. Svědomí však nedělá nic jiného, než že nám ukazuje, co jest lepší; při tom však ponechává rozhodnutí a volbu vždy jen nám a proto nám nijak svobodné vůle neodnímá, ani nás nezotročuje.

Pohleďme, abychom se k nějakému příkladu uchýlili, na svaté mučenníky. Ti svého času stanuli také před tou dvojí cestou, o které jsme před chvílí rozjímali. Měliť Krista Pána buď vyznati, neb zapříti. Vyznají-li Ho, očekávají je muka plná brůzy a smrt: to bude cesta drsná a brána těsná. Zaprou-li Krista, mohou očekávati přízeň vladařovu, bohatství a rozkoše, jež se jim za to podávaly: to by byla cesta pohodlná, snadná a brána prostranná. Tenkrát se však také postavilo před duchovní zrak jejich svědomí: božskou vírou osvícený rozum jejich ukázal jim, co jest lepší, totiž: tím lákadlem světa pohrdnouti a Krista zmužile vyznati. Zdaliž je svědomí nutilo? Nikoli. Svatí mučenníci mohli voliti a volili sami. Rozhodli se pro Krista a tím pro muka a smrt. —

Táži se: Dovedl-li by něco takového nějaký živočich? Nevidíme-li zde, jak vysoko vyniká člověk nad všecky živočichy? A čím nad ně tak vyniká? Právě svobodnou vůlí, která dovede voliti dobré, když i způsobuje muka a smrt, a zavrci zlé, které by tak lahodilo! Tak i ty bys dovedl, kdybys chtěl, zavrci hřích příjemně tě lákající, dovedl bys odvrátiti oči v čase pokušení, odvrátiti mysl od myšlenek nečistých, odříci se tance a jiných nebezpečných vyražení, dovedl bys nastoupiti drsnou cestu sebezapření, postů, modliteb, rozjímání, samoty a těžších služeb lásky. Tak ti také jistě svědomí tvé ukazuje, avšak nenutí tebe, neb rozhoduješ, volíš a jednáš sám. Chceš-li!

Na křižovatkách, kde se cesty rozcházejí, stává sloup, a na tom bývá napsáno, kam cesty vedou. Dejme tomu, že k místu

tomu, kam poutník má přijíti, vede cesta zlá a špatná, k jinému pak místu cesta pěkná a pohodlná. Když poutník přijde na to rozhraní, dívá se na obě cesty. Ovšem, že by se mu líbila cesta pěknější. Kdyby nebylo ukazatele, bez rozpaků šel by tudy; avšak zbloudil by, nepřišel by na místo své. Tu však, jako onde svědomí, stojí zde před ním tabulka, kterou dobří lidé zde postavili, a ta mu, ukazuje, co jest lepší. Avšak ta tabulka sama nemůže nijak přinutiti chodce, aby šel tak, jak je na ní napsáno.

Hůře by bylo, kdyby tu stál nějaký člověk lstivý, neb celá tlupa lidí špatných, kteří by poutníka sváděli na cestu nepravou napřed lákáním a přemlouváním, a když by to marno bylo, kteří by ho potom oslepili, jím zatočili a ho na cestu bludnou, třeba jinak pohodlnou, vtáhli: tenkrát by skutečně chodec učiněn byl nevolníkem a otrokem, poněvadž by již nešel podle lepšího poznání svého, podle své volby.

A hleďte, jest skutečně něco, co svádí člověka, co zatemňuje jeho lepší poznání, co ho činí v době, kdy má voliti, slepým a slabým, tak že se již více nerozmýšlí a jedná, jakoby neměl rozumu ani svobodné vůle. Co jest to? To jsou jeho choutky, žádosti a vášně, jest to jeho pohodlnost, rozmařilost, lenost, ctižádost a pýcha Ty staví člověku před oči všecky obtíže, nepříjemnosti, zahanbení, bolesti a muka, jež by musil podstoupiti, kdyby chtěl konati dobré, a následek toho bývá, že se člověk zbaběle na útěk dává, že se vášním svým slepě poddává, aby ho zcela opoutaly a držely, aby všecku volbu jeho předem zamezily, a tak otroka v celém slova smyslu z něho učinily.

Jak mnohý člověk může to dobře poznati a uznati, že jest dobré jíti k svaté zpovědi; vždyť cítí mocný nepokoj, který mu způsobují vzpomínky na spáchané hříchy. Avšak proti tomuto lepšímu poznání jeho mu představuje jeho pýcha, jak by se musil zapříti, kdyby se z hříchu chtěl vyznati, jak by se hanbil, kdyby ho jiní zahlédli u zpovědnice, anebo jak mezi prostými lidmi přistupuje ke stolu Páně, a to již stačí, aby se dal od svaté zpovědi odstrašiti, aby se jí proti svému přesvědčení vyhnul. Ejhle otrok!

Taková jest, rozmilý, převrácenost světa. A co víc? Takovýto převrácenec a zbabělec, jenž se hrozí trochu sebezapření, jenž se bojí ukázati, že jest křesťanem, mívá tu nestoudnou troufalost, že se chce pokládati za nějakého hrdinu, že chce s vysoka pohlížeti na ty, kteří se s velikým sebezapřením pokořují, kteří se posměchu bez bázně vystavují, kteří ochotně i nejtěžší věci na sebe berou; tento čirý otrok chce pohrdati a úšklebky si dělati z hrdinů vlastních a pravých, jimž není hoden rozvázati řeménkův u obuvi.

A nic jiná, než jaká je převrácenost světa, jest i také řeč bezbožných lidí, když říkají, že Církev sv., která nás učí poslouchati hlasu svědomí, nás chce zotročovati. Nyní jste se přesvědčily, že tomu tak není, a že Církev Páně nedělá vlastně nic jiného, než to, co dělávají oni dobří lidé, kteří stavějí ukazatele na rozcestí a přejí si, aby lidé v zájmu svém vlastním volili cestu podle něho. Myslím, že jste se přesvědčily zcela naopak, že k otroctví přivádí

lidi právě onen pohrdavý, vysmívající se, avšak sám oslepený a na bludné cestě se nacházející svět. Volme cestu drsnou, aspoň tu, kterou jsme si četnými příklady objasnili. Velesráznou, přeobtížnou cestu překročili svatí Páně. Kéž bychom jednou nelitovali, že jsme se ani málo zapříti nechtěli. Na cestě drsné předešel nás všecky Pán Ježíš a ten volá Mat. 16, 24.: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, a vezmi kříž svůj, a následuj mne.« Amen.

Clem. Kuffner.

Křesťanská cvičení.

Křesťanská cvičení o modlitbě.

Píše **Th. C. Mat. Lhotský**, c. k. professor v Soběslavi.

CVIČENÍ TŘETÍ.

O potřebě modlitby.

Již jsme poznali, co jest modlitba, a proč se modlíme. Víme, že modlitba jest nábožné pozdvižení mysli k Bohu, a že se modlíme, bychom Boha chválili, Jemu děkovali a Ho prosili za dobrodiní a milosti, zvláště pak za odpuštění hříchů. Dnes pokročíme zase o krok dále a poučíme se *o potřebě modlitby.*

Jistý pacholík, jménem Konrád, nerad se modlil. Když se měl modliti, musil k tomu býti nucen a doháněn. Jednou se ho otec tázal: »Konráde, přišel-li bys pak také rád do nebe?« Konrád přisvědčil. »Ale,« pravil otec, »co pak jsi slyšel o andělích, že činí v nebesích?« »Že tam ustavičně Pana Boha chválí a oslavují.« »Ano«, pravil otec »a totéž činí také svatí v nebi. Kdo tedy chce po smrti do nebe přijíti, musí také již zde na zemi Pána Boha chváliti a velebiti, musí se modliti. Kdo se nemodlí, nebo jen nerad se modlí, nepřijde do nebe.« To si Konrád zapamatoval a od té doby nedal se již k modlitbě nutiti; vždy se rád již modlíval.

Důležitou pravdu pověděl otec Konrádovi, pravdu, že modlitby je *každému* třeba ku spasení. Ano, modlitba je duši tak potřebna k životu věčnému, jako vláha rostlinám. Třeba však připomenouti, že, mluví-li se o potřebě modlitby ku spasení, nejsou v tom zahrnuty děti, které ještě nepřišly k užívání rozumu, neboť ty nemohou vůbec nic pro spasení svoje činiti, tedy také ne se modliti, nýbrž míní se tu jen lidé dospělí, kteří již přišli do rozumu. Ti bez modlitby spaseni býti nemohou.

Že modlitby je všem lidem třeba, vysvítá z výslovného rozkazu Pána Ježíše, jenž dí: »Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení!« Mat. 26, 41. — »Proste a bude vám dáno, hledejte a naleznete, tlucte a bude vám otevřeno!« Mat. 7, 7.

Co Pán Ježíš rozkázal, tomu také příkladem svým učil, neboť velmi často se modlíval; život Jeho byl takořka ustavičnou mo-

dlitbou. Modlil se ve chrámě Jerusalemském, na hoře Olivetské, a na jiných místech a při různých příležitostech. Když Mu bylo 11 let, putoval na slavnost do Jerusaléma a tam se modlil, modlitbou připravoval se na úřad učitelský a pak často celou noc trvával na modlitbách; modlil se před Svým utrpením, modlil se za Své učenníky, za všecky věřící, ano i za Své vrahy. Modliti se učil Své apoštoly a nejednou je k modlitbě nabádal.

Poněvadž Pán Ježíš přikázal, abychom se modlili, a poněvadž Sám Svým příkladem nás učil se modliti, proto je třeba, by se všickni lidé modlili, a kdo se nemodlí, neplní rozkazu Kristova, nenásleduje Jeho příkladu, proto nemůže se Bohu líbiti a spasen býti.

To je tedy první důvod, proč je modlitby všem lidem třeba, proto totiž, *že Pán Ježíš výslovně přikázal, abychom se modlili, a nás příkladem Svým modliti se učil.*

Zvláště potřebna jest modlitba prosebná, poněvadž Bůh slíbil, udělovati větší část milostí, potřebných k bohumilému životu a k setrvání v dobrém, jen tehdy, budeme-li se modliti, a nařídil, aby modlitba byla řádným prostředkem k dosažení potřebných milostí; řekl Pán Ježíš: »Proste a vezmete!« Jan 16, 24. Kdo se tedy nemodlí, neobdrží milosti Boží; bez milosti Boží nemůže však vykonati nic bohumilého a pro život věčný záslužného, nemůže přemáhati pokušení a setrvati v dobrém, pročež nemůže ani spasen býti. Proto dobře praví sv. Alfons Liguori: »Všichni svatí v nebi stali se svatými modlitbou; všickni zavržení zahynuli proto, že se nemodlili.« A skutečně tomu tak, jak zkušenost ukazuje. Pokud se křesťan horlivě a nábožně k Bohu modlí, udržuje se na cestě k ctnosti a spravedlnosti; jakmile však v modlitbě ochabuje, ochabuje touž měrou i horlivost v dobrém; netečnost a zhoubná vlažnost uvrhuje ho v propast hříchu a nepravosti.

Jeden zbožný muž vypravuje: »Znal jsem člověka velmi poníženého, horlivého, k chudým velmi laskavého, nadmíru střídmého, trpělivého a čistoty milovného, který pro velikou svatost života byl ode všech velice vážen. Jistý znamenitý muž řekl o něm: Když toho člověka vidím, vždycky se mi zdá, že vidím ne člověka, ale anděla. Ale ten člověk změnil se po čase tak, že při něm nebylo viděti ani šlepěje předešlých ctností. K Bohu se stal velmi vlažným a ke všelikým nepravostem velmi náchylným. Odkud ta veliká proměna? Odtud, že opominul cvičiti se v modlitbě. Od té doby, kdy začal zanedbávati modlitbu, počala se také tratiti a stydnouti jeho láska k Bohu, bohabojnost a ctnost, až se pomalu ztratila všecka.«

Tak tedy *bez modlitby nelze dosáhnouti potřebných milostí, bychom bohumile žili a v dobrém až do konce setrvali.* A to je druhý důvod, proč je modlitby všem lidem třeba.

O potřebě modlitby byli přesvědčeni všickni svatí a světice Boží Starého i Nového Zákona a proto rádi a horlivě se modlili. Již *Kaina a Abela* vidíme přinášeti Bohu oběť díků, při níž se jistě též modlili; taktéž spatřujeme *Noema* k Bohu se modliti a Jemu děkovati za zázračné zachování jeho rodiny od potopy. Kdo z vás

nezná *žalmů Davidových*, jimiž velebil Boha a k Němu o smilování volal? A kdo z vás neslyšel, anebo nečetl, že král ten za den sedmkráte se modlíval, ba i v noci k modlitbě vstával? Kdo nezná, jak *Šalomoun*, syn jeho, krásnou modlitbou zasvětil Bohu chrám v Jerusalémě, na hoře Moria vystavěný? A o prorocích, jež Bůh posílal k lidu israelskému, je známo, že se často modlili a lid k horlivé modlitbě vybízeli, aby si tak vyprosil odvrácení trestů Božích a pomoci v potřebách. Vzpomeňte jen na *Ninivetské*, od nichž Bůh odvrátil neštěstí, kterýmž byl ústy proroka Jonáše pohrozil. Zajisté musila to býti krásná modlitba, již král i lid konal, a již Bůh usmířen smiloval se nad lidem a odpustil mu!

Jestliže potřeba modlitby byla tak velice uznávána ve Starém Zákoně, byla daleko více uznávána v Zákoně Novém. A proto po příkladu Pána Ježíše všickni *svatí apoštolové, učenníci Páně*, svatí *mučenníci*, všickni *svatí a světice Boží* od počátku Církve až do času nejnovějšího byli horlivými pěstiteli modlitby. Pomíjejíce přečetné příklady připomínám jen *sv. Jakuba Mladšího*, biskupa jerusalemského, který téměř stále klekával ve chrámě modle se, pročež kolena jeho ztvrdla jako kůže velbloudí. *Sv. Antonín, poustevník*, často celé noci ztrávil na modlitbách; *sv. Václav* každodenně navštěvoval chrámy, ano i v noční době chodíval do chrámu a tam se za svůj lid horlivě modlil. Slovem, všickni svatí a světice Boží byli o potřebě modlitby přesvědčeni a proto se také horlivě modlili. Modlitba utvrdila je v životě bohumilém, ulehčila jim poslední hodinku a usnadnila jim i blažené skonání.

Přátelé! Následujme vždy ty krásné vzory zbožnosti a zasvěcujme modlitbou život svůj Bohu! Modleme se často! Pak budeme moci volati se sv. Gerardem: »Ó, jak šťastni jsou všickni, kdož mají povolání bez přestání s Bohem se obírati!« Nezapomínejme, že bez modlitby nelze se udržeti na cestě ctnosti a uvarovati se hříchu a tudíž věčného spasení dojíti. Zajisté všickni toužíte po tom, abyste po smrti v nebi se radovali. Nuže, modlete se! »Kdo se nemodlí, nebo jen nerad se modlí, nepřijde do nebe,« pravil otec Konrádovi, o němž jsem vám na počátku vypravoval. Totéž pravím i já vám, a kdykoli vám přijde pokušení, byste modlitbu zanedbali, vzpomeňte si na slova ta a budete jistě k modlitbě hned ochotnější. Bůh budiž vám v tom nápomocen!

LISTY VĚDECKÉ.

Přejde-li patronátní statek do rukou israelity, zdaž může tento ustanoviti svého souvěrce zádušním účetním.

Právní úvaha.

Píše Dr. Ant. Brychta.

Ad II. Nezákonnost a nemožnost, aby nepokřtění jinověrci katolické zádušní jmění spravovali, vysvítá mimo to i z *povahy práva patronátního*. Jak známo, zakládá se právo patronátní pouze na *výsadě*, kterou Církev udělovala z počátku těm, kdo si o ni zvláštních zásluh získali, jmenovitě že vystavěli kostely, založili duchovní obročí a pod. Z uznalosti za to propůjčila Církev zbožným věřícím zakladatelům výsadu, že mohli na uprázdněné obročí biskupovi duchovního praesentovati,[1]) by mu udělil úřad s tímto obročím spojený. Během času nabyli patroni ještě jiných práv, jež se obyčejně tímto dvojveršem vyjadřují.[2])

»Patrono debetur honos, onus utilitasque;
Praesentet,[3]) praesit, defendat,[4]) alatur[5]) egenus.«

Zřejmo, že těší se patroni mnohým a vznešeným právům, která jiným, byť sebe zbožnějším a zasloužilejším věřícím, a třeba

[1]) Can. 31. C. 16. qu. 1., can. 1. C. c. qu. 5, can. 31. 32. C. c. qu. 7., can. 30. C. 18. qu. 2. etc. Srov. též: cap. 3. 4. X (III. 38; Conc. Lateran. III.) de jure patr. etc.

[2]) Can. 29. C. 16. qu. 7. (Leo IV.), can. 30. ibid. (Conc. Tolet. IX. a. 655.).

[3]) Přední čestné právo patrona je právo *praesentační*, an se nepřímo súčastňuje *obsazování církevních úřadů*, z které příčiny nazývá se právo patronátní jus *spirituali annexum*. »Mandamus — stanoví v ohledu tom papež *Alexandr III.* — quatenus, si R. illud (jus patronatus) comparavit (emptione), cum inconveniens sit vendi jus patronatus, quod est *spirituali annexum*, contractum illum irritum esse decernas«.

[4]) Z té příčiny slove patron též *advocatus*, poněvadž má práva kostela a obročí hájiti, jeho majetek střežiti, vůbec o jeho prospěch dbáti, by své povinnosti dostál.

[5]) Can. 29. 30. C. 16. qu. 7.

i k stavu duchovnímu neb rodem vznešenému náleželi, nepřísluší a třeba byli dobrodinci a mecenáši Církve největšími. Jeví-li se důležitost a obsažnost práv těch již z jejich pojmenování, jeví se daleko více vykonáváním jich v praktickém životě.[6]) Zajisté nelze popříti, že jest to něco vážného a důležitého, může-li patron praesentací nejen naznačiti, nýbrž i výslovně jmenovati duchovního,[7]) jemuž má se dostati farního obročí,[8]) ježto biskup patronem na obročí praesentovanému kanonickou instituci (investituru) dle práva odepříti nemůže, leč by instituce byla z právních a dokázaných příčin nemožna.[9])

Rovněž nemalá to výsada a přednost před ostatními, byť vznešenými a vysoce postavenými laiky, že je patron *strážcem* a *obhajcem* katolických chrámů a duchovních obročí, že je ve všech jejich záležitostech, pokud nejsou povahy náboženské a duchovní, v ohledu administrativním i právním zastupuje, jmění jejich hájí a chrání a, jak se dosud věci mají, téměř výhradně spravuje.[10]) Důsledně třeba patrona (neb jeho oprávněného zástupce) vždy *slyšeti*, kdykoli se jedná o zájmy kostela neb farního obročí, jejich jmění, závazky, výdaje, opravy a pod.,[11]) maje ve všem slovo rozhodné. Tím více vyžaduje se *svolení* patronovo, jde-li o výměnu, spojení, rozdělení, zrušení, vůbec o jakoukoli změnu v dosavadním stavu a právních poměrech obročí.[12])

Neméně, bychom jen něco podotkli, zaujímá patron význačného postavení, co se týče jeho *čestných* práv ve smyslu užším. Náleží mu přednost přede všemi věřícími při církevních průvodech jako i při všech patronátních kostelů a far týkajících se schůzích, v kostelích má zvláštní, na čestném místě postavenou lavici,[13]) podává se mu svěcená voda aspergilem, pacifikal, náleží mu právo, že může svůj znak v chrámě neb nade dveřmi chrámovými dáti

---

[6]) O tom nemůžeme zde jednati, viz o tom kanonisty.

[7]) Ba dokonce i *více* duchovních, z nichž má obdržeti obročí ten, koho uzná biskup, věc náležitě uváživ, za nejzpůsobilejšího. Srov. cap. 29. X (III. 38; Innoc. III.), dle něhož musí býti praesentatio *cummulativa*, *non privativa* t. j. praesentováním klerika druhého (po případě i třetího), nesmí se rušiti praesentace prvá, aniž ztrácí prvé praesentovaný právo, by se jemu dostalo obročí, uzná-li to biskup za spravedlivé.

[8]) Tak že vykonává v jistém ohledu *moc církevní*.

[9]) Srov. o tom kanonisty, an o této otázce zde mluviti nemůžeme. Viz konstit. *Benedikta XIV.* »*Redditae nobis*« z r. 1746, otištěnou v Schultově a Richterově vydání sněmu Trid. v Lipsku 1853, str. 586 nn.

[10]) Srov. mimo jiné dvorní dekret minist. financí ze dne 2. září 1800 č. 2456, § 2. a 5.; Výnos česk místodržitelství ze dne 11. února 1864 č 5992. K celku srov. naše svrchu *cit. pojednání*, kde je mnoho vládních nařízení o tom uvedeno a tato věc jak sluší objasněna.

[11]) Za tou příčinou mají se též zástupci patrona kanonické *visitace*, generální i obyčejné, *súčastniti*. Dv. dekret 12. dubna 1810 č. 4461, 6. března 1817 č. 4747, co bylo výnosem místodržitelství ze dne 10. září 1885 č. 23559 opět nařízeno.

[12]) *Ferraris*, Bibliotheca s. v. »*unio beneficiorum*«.

[13]) Ne ale v presbyterium, jak papežská kongregace obřadů opětně rozhodla. Srov. mé »*Vademecum*« s. v. »*Sedilia* in ecclesia«. Někteří kanonisté věc tuto volněji pojímají. *Van Espen*, Jus eccl. P. II. tit. 25. cap 7.

upevnit (jus lustrae), v nemoci konají se za něho v chrámě modlitby, má nad jiné věřící slavný pohřeb atd.[14])

Z řečených, ač jen hlavními body naznačených práv a výsad patrona jest zřejmo, že tak významných práv a neobyčejných výsad může nabýti a vykonávati *pouze* ten, kdo je *příslušníkem Církve,* ježto jsou, jak výše připomenuto, práva ona jednak výronem uznalosti a vděčnosti Církve vůči jejím dobrodincům, které nebude zajisté nikdo mezi nevěřícími a nepřáteli Církve hledati, a jednak je též samozřejmo, že může Církev — nechce-li zapříti vlastní zásady a jednati proti svému prospěchu — práva ta a výsady propůjčiti *jenom* těm, kdo jsou jejími členy a tudíž také *způsobilí* řečená práva vykonávati tak, jak toho blaho Církve a věřících vyžaduje a kdo si posléze dovedou práv a výsad těch, jak sluší, také vážiti.[15]) Jsou zajisté práva patronátní do jisté míry *signa,* ať tak díme, *distinctiva,* jimiž se patron od ostatních věřících významně liší a mezi nimi místo vyšší a přednější zaujímá. A takových práv a výsad, jež předpokládají o Církev nemalých zásluh, ryze křesťanské a církevní smýšlení, mohla by Církev uděliti těm, kdo nejsou jejími údy ano kdo nejsou ani křesťané? Jestliže vylučuje již *zcela obyčejný spolek* ze svých práv každého, kdo k němu nepřináleží, a hájí žárlivě práva ta, bude moci Církev dopustiti, aby nabyl a vykonával tak důležitých a vznešených práv, jako jsou práva patronátní, kdo se k ní ani nehlásí,[16]) kdo stojí vně, kdo vůbec není ani křesťanem?

---

[14]) Srov. o tom kanonisty, na př. Van Espena l. c., *Ferrarisa* s. v. »*jus patronatus*« art. IV. a j.

[15]) Neváží-li si, jak zkušenost učí, mnohý patron, jenž je katolík, jak by se slušelo svých patronátních práv, čeho důsledky jeví se v praxi v příčině konání s těmito právy spojených *povinností* pohříchu někdy až příliš pro kostely a beneficiáty nevýhodné, jak teprv měly by se věci — ač by snad sem tam byla výjimka — když by dotčená práva byla v rukou nekřesťana, jehož veškeré smýšlení a náboženské přesvědčení musilo by je považovati za — *jura odiosa,* která by ho přiváděla do vážných rozpaků a uvalovala naň, majíc zření k jeho náboženským zásadám a zároveň k četným povinnostem, jež obnášejí, *břemeno* téměř nesnesitelné, poněvadž svrchovaně nenáviděné!

[16]) Dle přesných zásad kanonických nejsou *ani protestanté* schopni, by mohli patronátního práva nabýti, jakkoli to někteří novější právníci připouštějí, dovolávajíce se hlavně dlouholetého *zvyku,* dle něhož protestanté praesentační právo vykonávají. K tomu budiž pouze podotknuto:

1. *Abusus* nemůže se nikdy nazývati *usus* či, jak dí německé přísloví: »*Missbrauch* ist *keine Gewohnheit*« aneb, jak praví jiné přísloví: »*Hundert Jahre Unrecht* ist *keine Stunde Recht*«. Zvyk onen má do sebe sotva oněch vlastností, jež právo žádá, by to byl *usus legitimus* a měl *právní* moci do sebe. Důsledně kloní se k pověstné zásadě »hotových událostí«, jež nestranná práva zavrhují. *Syllabus* v. 59, 61. a 62.

2. Případně dokládá *Aichner:* »Argumenta pro contrario longe praevalent (že t. nepřísluší protestantům, by patronátní právo vykonávali). Etenim cum jus patr. sit jus *spirituali* adnexum, cum porro ejusdem exercitium *actum potestatis ecclesiasticae* involvat: quid magis incongruum esse poterit, quam ut ii, qui ab ecclesia *alieni,* imo plerumque *pravo animo* in eam affecti sunt, ad constituendos ipsius ministros proxime cooperentur«?

3. Nelze se pro to dovolávati tak zv. *věcného* patronátního práva, ježto odporuje to zásadám konkordátu (čl. 35.) a mnohým ustanovením partiku-

Z té příčiny jsou dle práva i církevní praxe všecka patronátní práva a výsady, jmenovitě právo praesentační, *zastavena*, přejde-li statek, na němž vázne právo patronátní, do rukou israelity, a všecka duchovní, na takovém statku se nalézající obročí, stanou se beneficia *liberae collationis* episcopalis, obročí svobodného zadání biskupského. Důsledně nemůže židovský držitel patronátního statku *ani ostatní práva patronátní*, ježto mu dle řečeného *vůbec nepřináležejí*, vykonávati, z čehož plyne, že *není oprávněn, ani patronátního komisaře a zádušního účetního vůbec ustanoviti*, tím pak méně, jako v našem případě, zádušního účetního — *židovského*. Nesmí se též přehlédnouti, že by tento funkcionář bral odměnu za skládání zádušních účtů [17]) z *katolického* jmění církevního, co jest naprosto nepřístojno a právní absurdum.

Ad III. Z téhož právního hlediště posuzují a řeší naši otázku mnohá vládní ustanovení a rozhodnutí nejvyšších státních úřadů, z nichž, an byla věc předešlými vývody, jak sluší, objasněna, pouze některá na doklad uvedeme. Nejhlavnější a spolu nejrozhodnější je v této příčině *císařské nařízení* ze dne 18. února 1860 (ř. z. č. 44), § 2., ježto se o této otázce zcela a jasně takto pronáší: »Wenn und in so lange ein *Israelit* ein Gut besitzt, womit *Patronats- oder Vogteirechte*, oder das Recht der Schulpraesentation verbunden sind, **ruhen** *diese Rechte*. Gleichwohl bleibt der israelitische Besitzer zur Tragung der mit diesen Rechten verbundenen Lasten verpflichtet. Auch können an *israelitische Pächter* (des Gutes) diese Rechte *nicht* übertragen werden.« Z toho patrno, že i státní zákonodárství je o tom přesvědčeno, že vzhledem k povaze patronátních práv je nemožno, aby nekřesťan práva tato vykonával a požíval církevních výsad, jichž naprosto je neschopen.[18]) Poněvadž mluví nařízení ono o patronátních právech *vůbec*, jichž vykonávání po celou dobu, dokud je israelita držitelem patronátního statku, je *suspendováno*, a poněvadž dle výslovného znění dv. finančního dekretu ze dne 2. září 1800 č. 2456, zaslaného českému

---

lárním, jež uvádí *Schulte* ve svém: System des Kirchenrechtes str. 672 n. Důkladně jedná o tom *Rosshirt* v *Archivu* l. c. str. 15 nn., uváděje z doby nejnovější rozhodnutí *Pia VII.* z r. 1819, který se proti této praxi vyslovuje

[17]) O této remuneraci zádušního účetního srov. naše svrchu *cit. pojednání*, kde je více dv. dekretů a vládních nařízení o tom uvedeno a zároveň vytknuto, v jaké výši a z kterých kostelních kapitálů remunerace tato se vyplácí.

[18]) *Minoritní* usnesení, svého času v říšské radě, když se jednalo o zákoně ze dne 7. května 1874 (ř. z. č. 50) § 32. prohlášené, nemohlo se arci k tomuto ze samé povahy věci plynoucímu názoru povznésti, a nese těžce, řečené císařské nařízení trvá dosud — v platnosti, ježto prý takovému držiteli statku jest nésti patronátní břemena, aniž by mu za to příslušela jen dost malá práva »jako ekvivalent« za ony oběti. I zde platí slovo *Tulliovo:* »Nulla lex *commoda* est *omnibus*«. Nesrovnalost, o níž je řeč, by nejsnáze zmizela, kdyby se nekřesťané chtěli zdržeti, aby patronátní statky koupí na ně tak často nepřecházely, co bylo před vydáním zákona ze dne 18. února 1860 (ř. z. č. 44 a 45) nemožné.

guberniu, k těmto právům též *ustanovení patronátního komisaře a zádušního účetního* patronem náleží, jest zřejmo, že **nepřísluší** *židovskému držiteli* patronátního statku **ani** *tyto funkcionáře,* kteří dle tohoto dekretu jeho jménem úřad konají, **jmenovati,** *tím pak méně smí úřadem tím pověřiti své* **souvěrce** a *ustanoviti účetním katolického záduší* — **israelitu.** »Den Kirchenpatronen — stanoví řečený dekret — soll unbenommen bleiben, den *Patronatkommissär* oder Repräsentanten, wie auch den *Rechnungsführer, selbst zu ernennen* (§ 1.). Für das Kirchenvermögen hat überhaupt der Patron aus dem Grunde zu haften, weil er seinen Repräsentanten, und *den Rechnungsführer, aufstellt«* (§ 5). Dle toho bylo velikým *ústupkem,* byl-li židovský držitel statku slušně požádán, by ustanovil zádušním účetním katolíka; než i to, jak svrchu připomenuto, bylo buď z neznalosti věci neb z jiných na snadě jsoucích důvodů prostě odepřeno.

Nezvratným dokladem, že židovští držitelé patronátních statků jsou neschopni patronátní práva vykonávati, jest mimo to rozhodnutí *ministerstva kultu* a vyučování ze dne 28. prosince 1870 č. 12069, jímž bylo prohlášeno, že zákon, kterým bylo israelitům povoleno, zboží nemovitého trhovou smlouvou nabývati,[19]) svrchu zmíněného císařského nařízení se netýče, jež tudíž nemůže se považovati vzhledem k patronátním právům na statku váznoucím za zrušené, aniž možno dovolávati se č. 14. zákl. státního zákona ze dne 11. prosince 1867 (ř. z. č. 142), který nemá v této věci, k níž se vůbec nevztahuje, žádné průkaznosti.[20])

Definitivní posléze rozhodnutí o tom obsahuje nález *správního soudu* ze dne 18. listopadu 1876 č. 320. V podobném případě, jako je svrchu nastíněný, dovolával se rekurent výše uvedeného základního zákona dovozuje, že právo patronátní náleží k právům *občanským a politickým,* důsledně že mu nemůže u vykonávání práva toho býti bráněno, ježto výkon ten dle výslovného znění 14. článku onoho zákona na náboženském vyznání *nezávisí.* Správní však soud nedal této stížnosti místa, dovodiv, že právo patronátní **není** *původem* ani *povahou svou obyčejným právem* **občanským** a tím méně **politickým,** důsledně že *nemůže* — prohlédaje k jeho zvláštnímu rázu a jevení se — *s* právem tímto *na* **roveň** *býti stavěno.*[21]) Z toho právem správní soud odvodil, že 14. článek řečeného zákona shora uvedeného císařského nařízení se netýká, jež věc tuto z pravého hlediště — jak se sluší na zá-

---

[19]) Srov. v poznamenání předešlém cit. zákon z r. 1860.

[20]) Článek tento mezi jiným stanoví: »Každému zaručena je úplná svoboda víry a svědomí. Užívání *občanských* a *politických* práv není závislé na *náboženském vyznání.«*

[21]) Srov. objasnění toto pod bodem I. »Non mero jure — praví úsečně *Fagnanus* — sed ex *gratia* et *permissione* quondam et *tolerantia* ecclesiae« plyne oprávněnost tato. (Ad cap. 3. X lib. III. tit. 38. num. 4.). Proto dí kanonista *Rosshirt:* »Das Patronatsrecht war von jeher die Jemand übertragene Ausübung eines *geistlichen* Rechts, denn nur als **begünstigter** *Stellvertreter der Kirche* kann ein Laie eine Art von *Theilnahme* an der *Besetzung der* **Kirchenämter** *haben.«* *Archiv* l. c. str. 15.

konodárce — posuzuje, z čeho plyne, že nařízení to zmíněným článkem *zrušeno nebylo* a zrušeno ani dle právních zásad býti *nemohlo*. Třeba tak tím více stanoviti, ježto dle § 32. státn. zákona ze dne 7. května 1874 (ř. z. č. 50) patronátní právo a plynoucí z něho poměry ponechány byly *in statu quo* a jejich zákonité *upravení* odloženo *na dobu pozdější*, tak že v příčině těchto poměrů *zůstávají všecky dosavadní předpisy v platnosti*, tedy i opětně vzpomenuté císařské nařízení.[22])

Než i kdyby těchto rozhodnutí nebylo, byla by otázka tato, jakož dokázáno, samou povahou věci a patronátního práva jako i majetkovým a vlastnickým právem Církve rozhodnuta, dle něhož jsou *zástupcové* a *správci* církevního majetku jediné *církevní vrchní*,[23]) co i josefinští [24]) a protestantští [25]) autorové uznávají, stanovíce, že vrchní dozor k majetku tomu, jeho správa a užívání církevním přednostům náleží.

K nastíněným vývodům třeba v duchovní správě i v praxi bedlivého míti zřetele, by se právům Církve nezadalo a jsou-li napadena — jak stalo se v našem případě — by se práva ta jak sluší a povinnost káže hájila a obhájila.

O přepodstatnění.

Píše Dr. **Richard Špaček.**

(Pokračování.)

5. Dokladem dalším pro nauku o přepodstatnění jsou modlitby z liturgií východních i západních.

V liturgii Alexandrinské sv. Řehoře jest uvedena tato prosba: »Sám tudíž ó, Hospodine, slovem svým tyto dary předložení proměň. Sešli Ducha Sv., aby přijda svatou, dobrou a stkvělou přítomností Svou posvětil a proměnil předložené dary a svaté dary ony v tělo a krev našeho vysvobození (u Renaudota collectio liturg. 1., 105. et 3.).

Alexandrinská liturgie sv. Basilia předpisuje: Proměň tyto, aby chléb se stal tělem a tato smíšenina v kalichu se stala drahocennou krví.

Sacram. Gregor. obsahuje tuto modlitbu: Dary obětované, Pane, posvěť, aby se staly tělem Tvého Jednorozeného.

Liturgie Ambrosianská dí: Tento dar obětní se od přemnohých přináší a jedno tělo Kristovo vlivem Ducha Sv. se dokonává.

Liturgie Gotská káže se modliti: Kéž sestoupí ó, Pane, na tyto oběti Utěšitel Duch Sv., abychom oběť, kterou jsme Tobě ze země úrodné poslali, proměnou nebeskou přijímali, aby po pro-

---

[22]) *Budwinski*, Erkenntnisse des Verwaltungsgerichtshofes. Bd. I. S. 14 ff.

[23]) *Schulte* l. c. str. 710. Srov., co bylo pod bodem I. řečeno.

[24]) *Pehem*, Kirchenrecht (§ 809): »Von geistlichen Gütern haben die Kirchen zwar das Eigenthum, die *Vorsteher* aber die *Verwaltung*.«

[25]) Jako na př.: *Wiese*, Handbuch des Kirchenrechtes. Leipzig 1800, II. S. 710; *Böhmer*, Jus eccl. protest. Lib. III. tit. 2. § 31. a j.

měně chleba v tělo a kalicha ve krev sloužilo k zásluhám, co jsme obětovali za hřích. (Viz Muratori Lit. rom. vetus I., 125., 126. . . .)

V Liturgii sv. Jana Zlatoústého se kněz modlí: Učiň ó, Pane, tento chléb drahocennou krví Krista Tvého.

6. V nauce o přepodstatnění shodují se s katolíky i sekty východní, od Církve katolické záhy se odštěpivší. Na příklad budiž uvedena modlitba, kterouž dle liturgie Nestoriánské. Theodorovi z Mopsuesty připisované (Le Brun Exp. liturg. T. III. ch. 10. p. 447.) kněz říká: Sestoupiž na nás na oběť tuto milost Ducha Sv. Kéž se stane chléb mocí jména Tvého chléb onen dím tělem Pána našeho Ježíše Krista a kalich onen krví Pána našeho Ježíše Krista . . .

Z pozdějších spisovatelů Nestoriánských zmíněn budiž Ebedjesus Assaubaony (Sobensis) biskup v Sobo (kolem r. 1290), jenž (v knize Liber Margaritae de veritate fidei pars 4. cap. 5.) píše: Tímto příkazem (bezprostředně před tím jednal o ustanovení Svátosti oltářní) Páně mění se chléb ve svaté tělo Jeho a víno ve drahocennou krev Jeho a konají se na odpuštění hříchův.

Z orthodoxního vyznání víry (vyd. 1643) podepsaného patriarchy a metropolity řeckými i ruskými patrna víra církve východní ve přepodstatnění. V 107 otázce o knězi konsekrujícím vyznání dotčené dí: Když kněz dary obětní posvěcuje, sám má u sebe stanoviti, že podstata chleba a podstata vína se mění v podstatu pravého těla a pravé krve Ježíše Krista působením Ducha Svatého, jehožto vzýváním v onu hodinu vykonává (kněz) prose, aby dokonal toto tajemství řka: Sešli Ducha Svatého. Po těchto slovech ihned se děje přepodstatnění a přepodstatňuje se chléb v tělo Kristovo pravé a víno ve pravou krev. Zůstávají toliko způsoby, které se jeví (smyslům) (Schelstrate acta orient. Eccl. l. t. 1., 512. sqt.).

Jednostejná víra o přepodstatnění vyjádřena jest ve všech liturgiích počínajíc liturgií Const. apost. (l. 8. c. 12.), kdež Bůh se vzývá, by: Καταπέμψῃς τὸ ἅγιόν σου πνεῦμα . . . ὅπως ἁγίνῃ τὸν ἄρτον τοῦτον σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου (Mig. 1., 1104.) až do liturgií řeckých a armenských, v nichž se k Bohu prosba vysílá, aby posvětil chléb a víno: μεταβαλλὼν τῷ πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ (Goar. Euch. p. 168.)

7. Shoda tato ve článku víry o sobě tak nepochopitelném, byť v každodenní bohoslužbu zasahujícím, nebyla by možna bývala, kdyby se nebyla na základě slov Kristových ustavila a do všech zemí i církví křesťanských rozšířila, i v oněch církvích na dále trvala, které se od Církve pravé odtrhly. Po roztržce těchto náboženských společenstev zajisté že nebylo přepodstatnění zavedeno, nýbrž že zároveň s jinými pravdami zbylo dědictvím, které zachovaly dcery odcizené od matky své Církve katolické. Jak Církev katolická víru tuto v přepodstatnění hájila, dokazují sněmové v různých stoletích konané, když tato nauka prvokřesťanská přesně vytčena i velmi případným jménem označena. Ve středověku tento článek byl všeobecně zastáván a vyznáván — dokazuje to literatura katolická proti Berengarovu bludu namířená i pozdější bohoslovci scholastičtí se sv. Bonaventurou a sv. Tomášem Aq. v čele.

Berengar z Toursu byl prvním, jenž bludný názor o přepodstatnění šířil; Guitmund líčí nauku téhož takto: Berengariani omnes quidem in hoc conveniunt, quia panis et vinum essentialiter non mutantur, sed ut extorquere a quibusdam potui, multum in hoc differunt, quod alii nihil omnino de corpore et sanguine Domini istis sacramentis inesse, sed tantum modo umbras huccet figuras esse dicunt; alii vero rectis Ecclesiae rationibus cedentes nec tamen a stultitia recedentes, ut quasi aliquo modo nobiscum esse videantur, dicunt ibi corpus et sanguinem Domini revera sed — latenter continui et ut sumi possint quodam modo ut ita dixerim, impanari (C. I. de Corpore et Sang. Domini Bibl. Max. PP. T. XVIII. p. 441.). »Berengariáni všichni se v tom shodují, že se chléb a víno podstatně nemění, než jak jsem od některých vynutiti mohl, velmi se v tom liší, že jedni tvrdí, jakoby vůbec nic z těla a krve Páně v této svátosti nebylo, nýbrž toliko stíny a znamení — druzí pak správných důvodův Církve se vzdalujíce vlastní však pošetilosti se nevzdalujíce, aby se jaksi našimi přívrženci býti zdáli, tvrdí, že tělo a krev Páně jest tam obsažena než skrytě a by požívány býti mohly, že se vchlebují.«

Církev nauku o proměně zázračné hájila proti Berengarovi, žádajíc, by potvrdil vyznání víry v Římě na sněmě r. 1069 slovy: »Já Berengar srdcem věřím a ústy vyznávám, že chléb a víno, které se na oltář kladou, modlitbou tajemnou a slovy Spasitele našeho se proměňují podstatně v pravé a vlastní tělo a krev Ježíše Krista.« (Harduin T. VI. p. 1585.)

Sněm pak Lateránský IV. r. 1215 konaný netoliko přesným pojmenováním zázračnou proměnu při mši svaté slovem »transsubstantiatio« (přepodstatnění) poznačil, nýbrž i prohlásil: »Tělo a krev Ježíše Krista jsou v pravdě obsaženy ve Svátosti oltářní pod způsobami chleba a vína, když přepodstatněn chléb v tělo a víno ve krev mocí božskou.« (Deminger Enchiridion n. 357.)

Podobně i sněm Lyonský předložil Řekům ku podpisu a schválení (1274) toto prohlášení víry: »Táže Církev Římská zachovává a učí, že v oné svátosti chléb se v pravdě přepodstatňuje v tělo a víno ve krev Pána našeho Ježíše Krista.«

Nauku o přepodstatnění chránila Církev i na sněmě Kostnickém, kde články Viklifovy proti přepodstatnění čelící byly zavrženy a znova tutéž prohlásila na sněmě Florenckém ustanovením pro Armény (Wenzinger Enchir. n. 593.) »podstata chleba se proměňuje v tělo Kristova, podstata vína ve krev však tím způsobem, že celý Kristus obsažen pod způsobou chleba a celý pod způsobou vína.«

Vyjádřil a prohlásil tudíž sněm Tridentský víru v Církvi od počátku vyznávanou a zachovávanou, když o přepodstatnění stanovil: »Kdyby někdo tvrdil, že ve přesvaté Svátosti oltářní zůstává podstata chleba a vína zároveň s tělem a krví Pána našeho Ježíše Krista, a popíral podivnou a zvláštní změnu celé podstaty chleba v tělo a celé podstaty vína ve krev, any toliko zůstávají způsoby, kteroužto proměnu Církev katolická velmi případně transsubstantiací

nebo přepodstatněním nazývá, budiž z Církve vyobcován« (sess. 12. can. 2.).

Stanovisko toto Církve vůči nauce o přepodstatnění vyslovil i Pius VI., když čl. 29. synody Pistojské zavrhl.

Tato prohlášení učitelského úřadu Církve zamítají názor dualistický, dle něhož by v Eucharistii zároveň s tělem a krví Páně i chléb i víno přítomny byly, ať již se názor tento nazývá consubstantio anebo impanatio.

Consubstantio mylně tvrdí, že s podstatou těla a krve Kristovy trvá ve Svátosti oltářní i podstata chléba a vína, takže by se tělo Páně rozdávalo s chlebem, v chlebě nebo pod chlebem (in pane, cum pane, sub pane), což u Luteránův se věří.

Impanatio nazývá se buď blud právě zmíněný anebo též spojení hypostatické těla Kristova s podstatou chleba, takže by se říci mohlo: »Kristus anebo tělo Kristovo stalo se chlebem.« Neprávem se blud tento Robertovi Deutzovi připisuje, jelikož jest vlastním původcem téhož Jan Pařížský, jenž tento názor jako hypothesis probabilis přednášel. (Gihr, die hl. Sacramente I. Th. p. 425.)

Význam majestátu z r. 1609.

Uvažuje **Jiří Sahula**.

(Pokračování.)

Pokud se někteří poctivější novotáři snažili protestantský proud uvésti opravami v souhlas s potřebami lidu, byli umlčeni. Protestantství počalo se v Čechách ujímati v té době právě, kdy zápal náboženský značně chladl; a ovocem jeho postupu bylo ještě větší rozšíření lhostejnosti náboženské! Jalová hesla protestantská o potřebách víry nebyla známkou skutečnou náboženského vzpružení, scházely-li skutky. Akademické spory věroučné byly spíše snahou o uplatnění prázdných osobních theorií než skutečnou horlivostí náboženskou. Co se nyní na př. vede hovorů o českém státním právu, vlastenectví! A sotva dvacátý díl politických mluvků právu českému rozumí, na tož aby byli vlastenci! Jako nyní žádá moda hovory politické, tak u věku tehdejším byly v oblibě náboženské fráze. A úporné hádky náboženské, mající podklad v osobní ješitnosti, nebyly ještě skutečnou známkou touhy po evangeliu. Husitství bylo rozhodně mnohem opravdovějším proudem náboženským aspoň u středních vrstev než protestantství.

Jestliže se stavové ze samé náboženské horlivosti nepostarali ani o znovuzřízení bohoslovecké fakulty na pražské universitě, pak těžko důvěřovati jejich opravdovosti. Největší ignoranty stavové rádi přijímali za své duchovní, jen když tito poslouchali a jejich praktický život na kázaních s pokojem nechávali; dovední, učení theologové by je byli z pohodlí nepříjemně vyrušovali. Divoká svoboda mocných laiků, pohrdnuvši jednolitou autoritou a vyklá-

dajíc si Písmo nikoli dle-ucelených jakýchsi pravidel, ale dle vlastní libovůle, uváděla do naší země chaos nesmírný.

Jestliže pravé výklady evangelia nebyly po chuti samým vrchnostem, nedivme se, že prostí sedláčkové nectnostem svých pánů rádi se přiučovali. Nejprostší lidé, kteří sotva čísti uměli, filosofovali a v krčmách náboženství podporovali o přítrž. Fráze novotářské, třebas od protichůdných radikálů hlásané, ujímaly se v lidu náhodně, beze všeho systému; a lid je v hlavách neumělých přepracovával a srovnával též dle vlastního umu. Slavata k smutným poměrům oněm poznamenává, že »každý smejšlel a věřil, jak se jemu vidělo, zdálo a líbilo, tak že ti, kteří se jmenovali v království Českém pod obojí, mohli vlastně slouti quodlibetarii; neb každý z nich podle vůle své věřili, někteří blížeji a někteří dáleji v artikulích víry s katolickými pod jednou se srovnávajíce, a když toliko se hlásili, že jsou pod obojí, tedy od žádného dáleji tázáni nebyli, co a jak věří.«

Mimo to poznamenává, že znal jednoho rytíře, který ve z mrtvých vstání nevěřil; týž tvrdil, že spisy Senekovy jsou lepší než svatého Pavla. Ten rytíř prý byl v službách jednoho z nejpřednějších pánů českých. Jiný dle zkušeností Slavatových o Duchu Sv. nic nevěřil; a trestán za to nebyl. Kancléř Slavata doslechl i následující případ: »Jeden šlechtic, který málokdy o kostel zavadil, slyšel kdysi v kostele o umučení Kristově; tu se prý ptal služebníka, zda ty spory židů s Kristem jsou ukončeny, o kterých za mládí slýchal« Nemáme příčiny věrohodnost Slavatových zpráv podceňovati, jestliže podobné případy se vyskytovaly již ku konci století XV. A tehdy ještě byl zmatek daleko menší než nyní. Smutně to s kterýmkoli náboženstvím končívalo, jestliže místo pokorné oddanosti lidé počínali vlastní zkum nad zjevené pravdy stavěti.

II.

Forma náboženství, ponechána jsouc na vůli jedinců, mění se u každého dle stupně vzdělání, dle letory; některý luští otázku náboženskou pouze citem, jiný jedině rozumovým hloubáním. A tak dogmata jednotlivců mění se dle subjektivních nápadů a vášní. A v tomto případě často volný pozorovatel ani netuší, že se klaní spíše svým subjektivním výmyslům než vyššímu, nadpřirozenému poznání a než autoritě nadřízené. Při takých úkazech není ani možno, aby se více lidí spojilo duchovně v náboženskou obec jednolitou, souhlasnou. Jestliže pouhá filosofie světská ve zpracování různých, třebas poctivých duchů zcela různými směry se bere a k protichůdným výslednicím dospívá, tím větší zmatek nastane, hloubají-li jednotlivci zcela neodvisle o věcech těch, jichž správný výměr pouze Bůh určiti dovede. Běda tomu národu, který místo pokorného přijetí pravd zjevených, místo poddanosti křesťanské podrobuje náboženství vlastní kritice a hoví subjektivnímu eklekticismu. Tu vystupuje do popředí vždy vlastní lidské já, tu ctí každý Boha takového, jakého si ve své

fantasii sám utvořil. Čím více taký dogmatický eklekticism se pěstuje, tím více náhledy jedinců se tříští a tím blíže se přichází ku skepticismu.

Srdce, které není provanuto plně křesťanským čistým zápalem, které není obrněno křesťanskou skromností, nerado důvodům výše uvedeným rozumí; a přec důvody ty u každého pravého křesťana váhu míti musí. Náboženství není poznáním podobným vědě mathematické, aby rozum lidský sám přesných poznatků věroučných se v něm dopracovati mohl; vždyť většina článků náboženských se opírá o zjevení Samého Boha, o zjevení taková, jichž vůbec prostý rozum dostoupiti vlastní silou nemůže. A aby pravdy Kristem zjevené nebraly porušení, musil na světě nestálém zanechati Ježíš autoritu náměstnou, která by nedopustila ani nejmenšího porušení pravdy zjevené. Nejobsáhlejší kodexy věrouky a mravouky křesťanské by nedovedly udržeti lidstvo v jednotné víře neporušené, kdyby scházela autorita živá, střežící každou částku učení pravého a rozsuzující ve sporech nejsubtilnějších neomylně. Krčí-li někdo rameny nad slovy těmito, nechť hledá poctivě analogii na př. ve vědě právní. Jaká spousta paragrafů v každé zemi vytištěna k zachování dobrého řádu společenského! A ani obrovskou akkumulací nejspecielnějších příkazů a zákazů nedocílí se skutečného sjednocení názorů právních; v rozličných případech rozliční i nejzkušenější znatelé práva rozcházejí se u výkladu jednoho a téhož paragrafu; při málokterém případě právním by se učenci zcela shodli jednomyslně. I zde naposled musí rozhodnouti autorita nejvyšších úřadů často, aby spory vzaly svůj konec. A k vůli dobrému řádu pak musí se na rozsudku posledním, na rozsudku autority přestati; jinak by se otevřela brána zmatkům nedohledným. Zdaž tedy podobně není potřebí i při sporech náboženských podřízení se autoritě jediné? Či by bylo náboženství věcí méně cennou než věda právní? (Příště dále.)

O pojišťování života katol. duchovenstva.

(Pokračování.)

III. Nejednou dána byla otázka, zda nemohli by duchovní z Německa a Rakousko-Uherska sami založiti vzájemně pojišťovací společnost. V jiných odborech, na př. při pojištění proti ohni, jsou podobné ústavy mezi kněžími. Tak v arcidiecési Fryburské mají kněží vzájemnou pojišťovnu proti ohni a jsou na tom velmi dobře. Pojištění na život je ovšem spojeno s většími obtížemi, nežli pojištění živelní a nedá se také provésti mezi kněžími jen jedné diecése. Zdali však ve všech diecésích Rakousko-Uherska a Německa?

Abychom správně odpověděti mohli, uvažujme nejprve, kolik kněží se pojišťuje, případně pojistiti potřebuje. Statistických dat po ruce nemáme, ale zdá se, že počet pojištěných kněží jest do-

statečný. Alespoň jest mi známa společnost, pro kterou *jeden* inspektor inkassoval ročně od duchovních 70.000 M. Pojištěný takto kapitál obnášel kolem 1·5 mil. M. Uzavíráme-li dle tohoto *jednoho* inspektora *jediné* společnosti pro celé německé duchovenstvo, patrno, že pojišťování na život mezi ním velmi jest rozšířeno, tak že by společnost, jež by jedině obírala se pojišťováním duchovních, velmi dobře prospívati mohla.

K založení společnosti bylo by nejprve potřeba *základního* kapitálu. Ten by musil obnášeti asi 600.000 M., bylo by však potřeba splatiti pouze as 25%, ostatních 75% uhradilo by se směnkami. Nechť nezdá se býti nikomu sehnání kapitálu základního příliš obtížným. Jest potřeba jen, aby nalezlo se tisíc duchovních, z nichž každý ručil by za 600 M., ze kterých by ihned splatil 150 M., nebo 600 kněží, kde každý 1000 M. by representoval, z kterých 250 by se splatilo a na ostatních 750 M. vydal by směnku. V Německu je kolem 18.000 světských duchovních, v Rakousko-Uhersku 25.000. A že by mezi těmi potřebný základní kapitál se nesehnal? Pochybujeme o tom tím méně, ježto splacený kapitál by náležitě se zúrokoval.

Abychom ještě dále poznali, čeho třeba k dalšímu trvání společnosti, pozorujme počátky společností jiných.

Pruský úřednický spolek				Život pojišťující banka pro Německo v Gothě			
Obchodní rok		Pojištění na život		Obchodní rok		Pojištění na život	
		Počet	Kapitál M			Počet	Kapitál M
1	1876/7	1380	4,870.200	1	1829	1273	7,092.300
2	1878	2110	7,405.400	2	1830	1747	10,044.900
3	1879	3070	10,657.700	3	1831	2918	16,558 200
4	1880	4069	14,260.300	4	1832	3816	21,284.100
5	1881	5370	18,622.200	5	1833	4619	25,203.600
6	1882	6361	22,170 600	6	1834	5372	28,141.200
7	1883	7079	24,759.900	7	1835	6120	31,470 900
8	1884	7861	28,134.300	8	1836	7053	35,571.300
10	1886	9629	36,233.400	10	1838	8779	43,604.500
15	1891	15940	67,182.750	15	1843	12176	58,602.900

Dle předcházející tabulky mohla by tedy vstoupiti v činnost vzájemně pojišťovací společnost, kdyby 1000 nebo 1200 duchovních přistoupilo se společnou pojištěnou sumou 4—5 mil. M. Pruský úřednický spolek počal také svoji činnost s $4^3/_4$ miliony. Avšak ani to by nebylo nemožným, aby nepočal svoji vzájemně pojišťovací činnost, jako banka v Gothě. Další veliký rozvoj nebyl by zde ovšem možným, jako při jmenovaných společnostech, poněvadž kruh pojišťujících se je velmi obmezený. Kdyby však jen 10% duchovenstva se pojišťovalo, vždy dosáhlo by se počtu 4000 pojistek s pojištěnou sumou 12 mil. M. Tato čísla nejsou úmyslně brána příliš vysoko;

ba možno-li souditi dle zpráv odborníků o pojištěných kněžích i v samotném Německu, bylo by lze počtu toho dosáhnouti, ano překročiti jej. Tak nízká čísla proto volena, aby předešlo se předhůzce optimismu.

Ovšem velká obtíž záleží v tom, že přemnozí duchovní jsou již pojištěni a novou pojistku uzavříti nechtějí. Nepřihlížejíce ani k tomu, že přemnohé stávající společnosti přijímají ty, kdož z jiné společnosti přestoupiti chtějí, za velmi příznivých podmínek, přece může býti dosažen onen počet do začátku potřebný, i kdyby tohoto způsobu se neužilo. Neboť kolem 3% pro pojištění získati těch, kteří pojištění skutečně potřebují, nebylo by přes příliš a kdyby jen v Německu samém c. 6—8% bylo získáno, již to by vystačilo. K tomu nebudiž zapomínáno, že každý rok jen v Německu nějaké sto novosvěcenců vychází, ze kterých vždy veliká část k některé pojišťovací společnosti se přihlásí.

Ale buďsi tomu jakkoliv, pojištěná suma brzo by stoupla na 12,000.000. Ale i kdyby toho nebylo lze dosíci, nikterak by to nebylo podniku na újmu. Neboť máme společnosti, z nichž některé již jubileum slavily, ač jen menšími pojištěnými sumami vykázati se mohou. Brunšvický pojišťovací ústav založený r. 1842 měl koncem r. 1895 celkem stav pojištěného kapitálu 4,675.070 M.; v téže době měl Darmstadtský ústav, založený 1855, 10,296.619 M., »Gegenseitigkeit« v Lipsku, založená 1855, 11,205.710 M.; »Prometheus« v Berlíně, zal. 1871, 5,111.234 M.; »Vesta« v Poznani, zal. 1873, 12.585 664 M.; »Život pojišťovací banka v Norimberce«, zal. 1884, 11,532.822 M.; »Urania« v Drážďanech, založ. r. 1891, 1,502.738 M.; »Vilhelma« v Berlíně, založ. 1892, 8,210.830 M. »Vzájemně duchovenstvo pojišťovací ústav« nikterak by nezůstal za těmito ústavy, třeba nemohl se rovnati velkým německým ústavům, jako na př. jest »Germania« ve Štětíně s 512,541.760 M. pojištěného kapitálu, nebo »Gothajská banka« s pojištěnou sumou 691,689 800 M.

Pamatujme pak dále na okolnost, že sestry duchovních a hospodyně pojištění potřebují a do pojišťovacího svazku přijaty by býti mohly, tím stoupne stav ještě více.

Může-li farář katolický nemanželské dítě matky evangeličky na její žádost po katolicku pokřtiti?

(K otázce v »Rádci duch.« roč. IX., str. 503.)

Napsal **Václav Oliva**.

Na osadě nábožensky smíšené stává se častěji, že matka evangelička žádá, by její nemanželské dítko bylo po katolicku křtěno a vychováváno. Je tedy otázka: 1. Smí li kněz nemanželské dítko evangeličky křtíti? 2. Jak si má počínati, je-li dána k první části otázky odpověď záporná?

1. **Smí-li kněz křtíti nemanželské dítky matek evangelických?** Při luštění této otázky *třeba rozeznávati zákonodárství* a) *církevní*, b) *státní*. *U nás pak*, ježto Církev a stát nalézají se navzájem v jakémsi *modu vivendi*,[1]) třeba knězi velmi opatrně si počínati, aby, zachovávaje ustanovení Církve, nenarazil na zákon státní, neboť v mnohém již tak daleko jsme pokročili, že, po lidsku souzeno z ohledů přečetných, lépe se v tomto životě vede knězi, který zachovává jen a jen zákon státní a církevní bije ve tvář, než tomu, kdo zachovává ustanovení církevních, ba kdo chce i proti státním úřadům obhajovati práva Církve. [2]) I — ač nemělo by tak býti! — zvrátím pořádek a přihlédnu nejprve k zákonodárství státnímu a pak církevnímu.

a) Obecný **zákonník občanský mocnářství Rakouského** (Třetí vydání, v Praze u M. Knappa 1887) v § 187. dí: »Osobám, jež *nepožívají péče otcovské* a jsou ještě nezletily, nebo z jiné příčiny záležitostí svých opatrovati nemohou, propůjčují zákony zvláštní ochrany skrze poručníka nebo skrze opatrovníka čili kurátora.« Proto **každé nemanželské dítě musí míti poručníka**. Z té příčiny, jak všeobecně známo, podávají farní úřady čtvrtletně k c. k. soudu, jakožto úřadu poručenskému, výkazy nemanželských dětí. [3]) Soud ustanovuje pak jednotlivým dítkám poručníky, kteří dle § 166. téhož zákonníka zastupují své svěřence. (»Jinak dítě nemanželské není pod pravou mocí otcovskou zploditele svého, nýbrž zastupováno bývá poručníkem.«)

Zákon ze dne 25. května 1868 (ř. z. 1868, č. 49), jímž upravují se mezikonfessionální poměry státních občanů ve svých vztazích, vzhledem na vyznání dětí čl. 1. odst. 3. dí: »**Nemanželské dítky následují náboženství matčina**. *V případě, že žádné z uvedených ustanovení místa nemá, určí ten, komu náleží právo vychovávati dítky, jeho náboženské vychování.*« Dle tohoto je zcela jasno, že **nemanželské dítě evangelíčky musí býti křtěno a vychováváno v náboženství evangelickém** Tomuto nikterak neodporují slova: »V případě, že žádné z uvedených ustanovení místa nemá, určí ten, komu náleží právo vychovávati dítky, jeho náboženské vychování.« Vše záleží na výkladě slova »vychování«. A tu dle § 141. obč. zák. »opatrovati je (dítky) na těle i na zdraví, povinna jest obzvláště matka (ať manželská či nemanželská), to jest, přibereme-li ještě § 167. téhož zák. (»Živiti nemanželské dítě

[1]) Že tento modus vivendi příliš k duhu katol. Církvi, a hlavě katol. životu nejde, možno znamenati nejen u nás v Čechách, ale v celém Rakousku. Více psáti nedovoluje censura!

[2]) Známy jsou případy, že kněží-patolízalové jsou oblíbeni jak u úředníků státních, tak úřadů církevních, ač ducha křesťansko-katolického a hlavně smýšlení církevního nemají ani za mák, za to kněží, jichž cílem životním jest sláva a práva katol. Církve, nenáviděni a mnohdy i pronásledováni. Tak na světě. Po smrti zajisté se los obrátí! V tom je útěcha mnohých.

[3]) Na zasílání těchto výkazů doléhají státní úřady co nejpřísněji. Znám případ, kde c. k. soud, když jeden farní úřad po dvě čtvrtletí opomenul výkazů nemanželských dětí zaslati, žádal kategoricky konsistoř, by dotčený farář, ač byl v nejkrásnějším věku a jinak vzorně všecky své kněžské povinnosti konal, byl dán do pense.

povinen jest nejprve otec, a není-li s to, připadá povinnost ta matce«), jasně řečeno: matka nemanželského dítka má právo a případně povinnost dítě své živiti či péči o zdraví a zachování těla jeho vésti, ale nemá práva rozhodovati o jeho vychování. Pečovati totiž o vychování dítka jest dle § 216. obč. z. právo a[4]) povinnost — poručníka. Slovem »vychování« pak rozumí se dle § 143. obč. zák. a dle všeobecného výkladu právníků péče o vzdělání ducha.[5]) Ku vzdělání ducha patří zajisté náboženství. Tedy: *rozhodovati o náboženské výchově dítka nepřísluší nikdy nemanželské matce — ale poručníkovi.* Jest jasno, že protokoly, sepsané s evangelickou matkou nemanželského dítka, nebo jakákoliv její vyjádření, i kolkem a podpisy svědkův opatřená, ježto odporují státním základním zákonům, nemají žádného významu, jsou neplatná a zbytečná.

Pokřtí-li dle toho *katolický kněz nemanželské dítko evangeličky, dopouští se* se stanoviska státu *činu protizákonného a* **může, ba má** *za čin svůj býti volán k zodpovídání,* ježto zmíněný interkonfessionelní zákon ze dne 25. května 1868, článek 3. dí: »Rodičové, poručníci, jakož i služebníci náboženství jsou zodpovědni za přesné (genau) zachování těchto předpisů. V případě jejich porušení náleží nejbližším příbuzným, jakož i představeným Církve a náboženských společností právo, *volati úřady o pomoc, které věc vyšetří a, co jest po zákonu, zařídí.*« Mimo to: α) státní úřady mají nad tím bdíti, aby náboženské společnosti a členové jejich, spravujíce si přikázané jim záležitosti a vykonávajíce své náboženství, nepřekročovali hranic, státními zákony vytčených, a *jsou tudíž* **z povinnosti úřední oprávněny i zavázány,** *aby zakročily při porušení práva* a přestoupení zákonné působnosti náboženských společností (rozhodnutí spr. s. ze dne 8. února 1880 č. 469 sb. »Budw.« č. 3919); β) dle státního práva dohlédacího mohou i státní úřadové ukládati **peněžité pokuty** u výši přiměřené poměrům majetkovým, jakož i používati jiných dovolených donucovacích prostředků (§ 60. zák. ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z., § 30. zák. ze dne 21. března 1890 č. 57 ř. z.); γ) státnímu úřadu jest dále vyhrazeno, aby **sesadil s úřadu** členy představenstva náboženské obce, jakož i **přisluhovače náboženské,** jejichž úřadování v nebezpečí uvádí veřejný pořádek; δ) příslušnými k vykonávání těchto státních práv dohlédacích jsou v I. instanci politické úřady okresní (okresní hejtmanství), ve II. instanci c. k. místodržitelství a ve III. ministerstvo kultu a vyučování; a konečně ε) »představení, **služebníci**[6]) nebo příslušníci některé **církve** nebo

[4]) § 216. zní: »Poručník má jako otec povinnost a právo, o vychování nezletilého pečovati«

[5]) Míní se tu i katol. kněz a ne kostelník, nebo svíčková babka, jak by někdo ze slova církevní služebník souditi mohl! Tak daleko to dopracovala státně »církevní« terminologie právní (sic!). Ostatně lze to znamenati ze všech státních zákonů v tomto pojednání uvedených!

[6]) § 143 zní: »Je-li otec nemajetný, jest matka povinna o výživu dětí pečovati, a zemře-li otec, má vůbec o jich vychování péči míti.« Rozeznávati tedy sluší výživu a výchovu!

náboženské společnosti **mají se zdržovati úkonů bohoslužby** a duchovní správy **na příslušnicích jiné církve** nebo náboženské společnosti, když k jejich předsevzetí (t. j. vykonávání) od oprávněných osob požádáni nebyli.« (Zákon ze dne 25. května 1868 čl. 8.) Tak stát.

b) **Církev** *v theorii* dovoluje katolickému knězi, ba do jisté míry i ukládá, by nekatolické dítky křtil, je-li obava, že sluhové nekatol. náboženství neplatně křtí, ať již katol. výchov pokřtěného dítka jest garantován čili nic, *v praxi* však, alespoň u nás, nakazuje říditi se zcela zákony státními. Rozumný kněz tento názor za stávajících poměrů a výše uvedených státních zákonů o »dohledu státu k Církvi« přijímá — byť srdce se vzpíralo! — a se podrobuje. Vždyť jediný Bůh trvá na věky; ostatní vše podrobeno jest změnám. Dá zajisté Pán, že i v rakouském zákonodárství nastane někdy obrat ve prospěch Církve! (Dokončení.)

S. Rituum Congregationis decreta novissima.

In Missa Vigiliae Immacul. Concept. B. M. V. color violaceus est adhibendus.

DUBIUM.

A Sacra Rituum Congregatione expostulatum fuit:

»An in Missa de Vigilia Immaculatae Mariae Virginis Conceptionis adhibendus sit color albus vel violaceus?«

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, exquisito etiam voto Commissionis Liturgicae, reque accurate perpensa, proposito dubio ita respondendum esse censuit:

Negative ad primam partem, *Affirmative* ad secundam.

Atque ita rescripsit. Die 12. Septembris 1901.

D. Card. *Ferrata*, Praef.

L. † S. † D. Panici Archiep. Laodicen., Secret.

Spisy redakci zaslané.

P. Bern. Duhr: **Bajky o Jesuitech.** Autor. a doplň. vydání. Seš. 20. a 21. za 1 K. (Vzdělavací knihovny katol. sv. XX. Nákladem V. Kotrby.) O díle tomto zmínili jsme se pochvalně již několikráte. Činíme tak opět, neboť i poslední dvojsešit toho plně zasluhuje. Obsahuje neméně než dvacet kratších statí, vyvracejících různé pomluvy, novinářské kachny atd. o Jesuitech. Jsou tu obsaženy i nejnovější nájezdy z let posledních, nevyjímaje ani pověstnou Dreyfusiádu ve Francii. Dílo, které se tímto dvojsešitem blíží svému dokončení, vřele doporučujeme. Při té pak příležitosti upozorňujeme na výtečné spisy Vzdělavací knihovny katolické, jichž dosud vyšlých 23 svazků tvoří bohatou studnici a pramen potřebných vědomostí pro každého katolíka.

Sebrané spisy Petra Kopala. Seš. 2. Cena 50 hal. (Nákl. Cyrillo-Method. knihtisk. V. Kotrby.) Vychází tu povídka Mojžíš. Nedávno jsme měli příležitost rozhovořiti se obšírněji o významu spisů Kopalových, dnes jen na tom přestáváme, že poukazujeme na krásné toto lidové čtení, které by nemělo chyběti v žádné české rodině vůbec. Úprava spisů jest velmi vkusná. Zároveň vyšel i druhý sešit vydání lidového, laciného s názvem: »Knihovna Kříže a Marie« za 20 hal Co nejvřeleji doporučujeme, jsouce pevně přesvědčeni, že se spisům Kopalovým dostane největšího rozšíření.

Bible a nejnovější objevy v Palestině, Egyptě a Assyrii. Sepsal F. Vigouroux. Přeložil Dr. A. Podlaha. Sešit 51. a 52. Cena 80 h. (Nákl. Cyrill.-Method. knihtisk. V. Kotrba v Praze.) Vzácné toto dílo, pro každého vzdělance ceny neobyčejné, dospělo těmito sešity k zakončení Starého Zákona. Leží před námi všechny čtyři svazky, v nichž krok za krokem dokazují nám nedávno objevené památky assyrské a egyptské pravdivost zpráv starozákonních. Velmi pečlivě sestavený rejstřík umožňuje rychlé nalezení i sebe menší otázky biblické. Zároveň počíná díl V., totiž Nový Zákon a nové archaeologické objevy, v němž se zabývá spisovatel celým Zákonem Novým. Kniha prvá jedná pak o authentičnosti knih novozák., dokázané z mluvy jejich. Zajímavá to stať. Protože knih novozákonních každý zvláště užívá, doporučujeme i těm, kdož celého díla neodbírali, aspoň tento svazek

Museum. Časopis bohoslovců československých. Obsah: J. Kestl: K pětadvacátému roku trvání Literární jednoty bohoslovců v Olomouci. Fr. Odvalil: Chvalozpěv o vítězné Královně Moravy, jak jej životem svých generací pěje lid. J Hlobil: K československé vzájemnosti. Fr. Odvalil: Dojmy a nálady. I Fr. Jemelka: Dnešní intelligence a Církev katolická. Fr. Odvalil: Dojmy a nálady. II. Josef Vrchovecký: Může-li bezbožecká filosofie nahraditi křesťanský názor světový? Vel. Kuzela: V znamení horečné lásky. Oldřich Zlámal: Vyznání a zpověď. Fr. Hruda: Zpráva o schůzi bohoslovců československých na Velehradě. Rozmanitosti.

Josefa Ehrenbergra Sebrané spisy. Seš. 39—41. Doporučujeme.

Slova pravdy. Laciné čtení časové. Roč. XII. čís 11., cena 4 h. Protestantská inkvisice v Čechách a na Moravě. Doporučujeme vřele. V tisku se nachází: Svobodomyslný Hus. Na skladě jsou ještě dobré brožury o Husovi.

Velebné pány novosvěcence

upozorňujeme důtklivě na náš časopis, který v duchovní správě jest spolehlivou rukovětí a výbornou pomůckou homiletickou.

Přihlášky přijímá

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl

v Praze, Melantrichova ulice.

Pánům novosvěcencům,

jakož i všemu veledůst. duchovenstvu do duchovní správy doporučujeme jako pomůcky nepostradatelné:

Kardinál J. E. Manning:

MANUALE RITUUM

in cura animarum saepius occurrentium e Rituali romano et collectione rituum particularium a clero Provinciae Pragensis et benigna venia s. Sedis Apostolicae retinendorum excerptum. Cui accedunt breves allocutiones et preces Bohemicae. Mandante et approbante verendissimo archiepiscopali Consistorio Pragensi. (377 stran) česko-latinský. 3 K, váz. v plátně se zlatou ořízkou 4 K 20 h, váz. v kůži se zlatou ořízkou 5 K.

Totéž německo-latinské (383 stran). 3 K, váz. v plátně se zlatou ořízkou 4 K 20 h. váz. v kůži se zlatou ořízkou 5 K.

Homiletické novinky:

Method Zavoral:

~ DUCHOVNÍ ŘEČI ~

na všecky neděle a svátky roku církevního.

Cena sešitu 50 h.

Dr. RUDOLF HORSKÝ:

Řeči o sedmeře darů Ducha svatého.

Cena 90 hal.

František Janovský:

MATER ADMIRABILIS.

Sváteční kázaní Marianská.

Cena 70 h.

Ročník IX. Číslo 9.

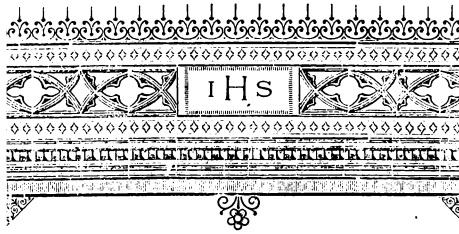

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redakci vede

Dr. JOSEF BURIAN,

sídelní kanovník Vyšehradský,

za přispění mnoha čelných spolupracovníků.

Vydává

VÁCLAV KOTRBA.

Schváleno nejd. kníž. arcib. konsistoří v Praze, a nejd. konsistoří v Č. Budějovicích.

V PRAZE 1902.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba.

OBSAH.

Listy homiletické.

Strana

Neděle XII. po Sv. Duchu. Pán Ježíš duchovní Samaritán celého lidstva. Josef »Skalský«. 569
Svátek nanebevzetí Panny Marie. V čem záleží nejlepší částka, kterou Maria vyvolila? František Grydil. 572
Svátek nanebevzetí Panny Marie. Krásný byl život Mariin, a krásné skončení jeho. Jan Götschner 574
Neděle XIII. po Sv. Duchu. Odpuštění hříchů jest jedno z největších dobrodiní Božích. Frant. Čech 579
Neděle XIV. po Sv. Duchu. Lakomec hřeší: I. proti Bohu; II. proti bližnímu; III. proti sobě samému. Jan Götschner. 585
Neděle XV. po Svatém Duchu. Co všechno učiní matka pro své děti. P. Bernard Brand. 591

Řeči příležitostné.

Poutní kázaní o svátku svatého Jakoba. Proč dopouští Bůh utrpení. Jan Götschner. 595
Slavnost Porciunkule. Co jsou odpustky? Fr. Wolf. 600

Listy katechetické.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené. (Pokračování.) Václav Oliva 607
O křesťanské spravedlnosti. Dle nového velkého katechismu napsal Jan Nep. Jos. Holý. (Pokračování.) 612

Listy vědecké.

O přepodstatnění. (Dokončení.) Dr. Richard Špaček 617
Význam majestátu z r. 1609. (Pokračování.) Jiří Sahula 621
O pojišťování života katolického duchovenstva. (Pokračování.) 624
Může-li farář katolický nemanželské dítě matky evangeličky na její žádost po katolicku pokřtiti? (K otázce v »Rádci duch.« roč. IX., str. 503.) Václav Oliva 626
Právní přítel a rádce. Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva. Dr. Ant. Brychta 627

Předplatné

na

„RÁDCE DUCHOVNÍHO“

ročně 8 K.

přijímá Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francl v Praze

(Melantrichova ulice).

Vychází jednou měsíčně o 4—5archových sešitech.

Velebné pány novosvěcence

upozorňujeme důtklivě na náš časopis, který v duchovní správě jest spolehlivou rukovětí a výbornou pomůckou homiletickou.

Přihlášky přijímá

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl

v Praze, Melantrichova ulice.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle XII. po Sv. Duchu.

Pán Ježíš, duchovní Samaritán celého lidstva.

»Měj o něj péči; já když se vrátím, zaplatím tobě.« Luk. 10, 35.

»Jdi, i ty čiň podobně,« Luk. 10, 37. tak ukončil Pán Ježíš Své podobenství o milosrdném Samaritánu. Zdaliž neodpovídá vůle naše: »Ano, Pane, já chci jednati podobně.« Nebudu nevšímavým k bídě svého bližního. Sám nešťastné vyhledám, neboť mnozí jsou, kteří sami pomoci bližního dovolávati se nemohou, jako nešťastník, o němž dnešní čtení sv. evangelia vypravuje.

Ale netoliko rány a bídu tělesnou máme hojiti, ale i rány a nedostatky duševní. Jako 5. přikázání Boží zapovídá škoditi bližnímu nejen na těle, ale i na duši, tak jest povinností naší netoliko tělesné, ale i duchovní milosrdenství mu prokazovati. Pán Ježíš za času působení Svého na zemi neléčil toliko neduhy lidí, neléčil pouze nemoci tělesné, ale i nemoci duševní, hřích totiž a jeho následky. Osvědčil se vzorným Samaritánem těla mnohých lidí, kteří za času Jeho pobytu na zemi žili, ale On *prokázal se i Samaritánem duchovním celého lidstva.*

A o tom chceme dnes uvažovati, abychom Ho v tom následovati mohli ku blahu duše své a nám svěřených.

Pojednání.

Život lidí . . . toť cesta. A na této cestě již první člověk byl tak nešťastný, že upadl mezi lotry. Padl do rukou nepřítele pokolení lidského, ducha zlého, a vedlo se mu jako onomu pocestnému, o němž vypravuje dnešní čtení Písma sv., že byl oloupen, zraněn a zpola živý zanechán. I první člověk na své cestě k cíli, k blaženosti totiž nebeské, byl zraněn hříchem, kteréhož se dopustil, byv sveden duchem zlým. A byla rána ta, hřích prvotní, který na všechny lidi přešel, snad menší, nežli poranění nešťastného v dnešním sv. evangeliu? Hřích tento prvotní za ná-

sledek měl nesčetné jiné hříchy v Adamovi a potomcích jeho, takže Bůh již téměř vyhladiti musil pokolení lidské potopou. I obloupen byl první člověk o mnoho předností, o vzácné dary nadpřirozené, jimiž ozdobena byla duše a tělo jeho, s kterými vypravil ho Tvůrce všemohoucí na pouť tímto životem. Nepřítel, duch zlý, oloupil ho o milost posvěcující, kteráž jako šat vzácný duši jeho krášlila, takže schopen byl po vykonání cesty pozemské objeviti se v příbytku věčného Boha, blaženém městě nebešťanův. Oloupil ho o lásku Boha, otce nejlaskavějšího, o naději na věčnou blaženost, o nesmrtelnost těla a rozkošný pobyt v ráji. A položivého nechal ho ležeti.

Žilo jenom tělo prvního člověka a jeho potomstva, ale duše byla mrtva pro Boha a nebe, neboť zbaven byl milosti Boží posvěcující, která jest životem vyšším, nadpřirozeným duše naší, kterýmž tato stává se způsobilou života pro Boha a nebe.

Zcela mrtev dosud nebyl; přirozenost lidská, rozum a svobodná vůle mu zůstaly, ač i ony velmi byly seslabeny a pohmožděny. Brzy ztratilo člověčenstvo následkem ran hříchu dědičného vědomí o pravém Bohu, nejvyšším Pánu a Tvůrci nebes i země, upadlo v blouznění, pohanství.

Zůstala mu svobodná vůle, ale ta více ke zlému než k dobrému nakloněna jsouc nepostačovala, aby lidstvo se zvedlo a samo bez pomoci dospělo k cíli života věčného, do města nebeského. Zůstalo ležeti ve tmách pohanství a běd z něho vyplývajících.

A bylo by tak člověčenstvo již navždy v pádu svém ležeti zůstalo a věčné smrti propadlo, kdyby mu nebyla přišla pomoc. Jako ve snách zaslechlo blížícího se pomocníka, připověď svého Vykupitele.

I přišlo k němu náboženství israelitské, které zastupováno jest v příběhu našeho svatého podobenství knězem a levitou židovským. To však lidstvu nepomohlo, ran hříchu a následku jeho nezbavilo. Otevřely se sice poněkud zraky lidstva hříchem zraněného, ale vše vidělo jen jako mlhou zahaleno, jako ve stínu, neboť Starý Zákon jest pouze stín, předobrazem Nového Zákona. Ale aspoň naděje usídlila se v srdci chorém, že přece přijde jednou pomocník pravý, ten vytoužený Spasitel, který se ho ujme.

I přišel Syn Boží Sám, opustil vlasť nebeskou a vydal se, stav se člověkem, na cestu životem tímto. I ujal se nemocného. Přivedl ho učením Svým k vědomí o pravém a jediném Bohu, přivedl lidstvo k poznání svaté pravdy a vůle Jeho. Ale především postaral se o rány hříchu. Vzal hříchy naše na Se a nesčetnými ranami zacelil rány naše, Svým vykoupením nalil oleje milosti a vína nové síly do ran těchto. Vložil hříchy naše na dřevo Svého kříže. Pak uvedl nás do pohostinného domu, kterýž všecky lidi po sebe pojati může a má, do Církve svaté. Odevzdal nás hospodáři Jeho, sv. Petru a jeho nástupcům, kteří Církev sv. spravují, řídí a se svatými apoštoly a nástupci jejich, biskupy a kněžími, o blaho lidstva péči mají. Zanechal Církvi Své dvojí milost Svoji, posvěcu-

jící a účinnou, by rány duševní, hříchy totiž, jimi se hojili, a lidé k dobrému se sílili. Přikázal sv. apoštolům a jich nástupcům, by péči měli o veškeré lidstvo, kterémuž smrtí Svou pomohl a je vykoupil, řka: »Pasiž beránky mé, pasiž ovce mé.« Jan 21, 15. 17. »Jdouce, učte všecky národy, křtíce je ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého.« Mat. 28, 19.: »Přijměte Ducha Svatého: kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějíť se jim, a kterým zadržíte, zadržány jsou.« Jan 20, 21. 22. Přikázal jim, by připravovali lidem pokrm nebeský, tělo sv. a krev Jeho pod způsobami chleba a vína, pokrm posilující duši, rozmnožující a upevňující život duše, sílící nás k další cestě životem pozemským a na smrtelném loži sílu nám dávající dojíti až ku branám města nebeského. Sám odešel k Otci Svému, vstoupil na nebesa, ale slíbil odměnu těm, kteří záslužnou tu péči o lidstvo přejali, pravě, že jména jejich zapsána jsou v nebesích, že odměna jejich hojná bude při Jeho návratu, v den soudný, až přijde soudit živých i mrtvých v den poslední.

Ó, křesťane milý! Obdivuj nesmírné milosrdenství božského Samaritána, Pána a Spasitele našeho, Ježíše Krista, který celého člověčenstva, jež hříchem zraněno, o milost a lásku Boží oloupeno na cestě zůstalo, se ujal, jemu pomohl, k životu vyššímu pro Boha a blaženost nebeskou probudil a dosažení cíle cesty jeho, města království nebeského, mu možným učinil. Jakou vděčností naplněno musí býti srdce naše k tomuto největšímu dobrodinci lidstva, tedy i tvému, křesťane věrný.

I tebe vykoupil, rány tvé Svou zsinalostí na dřevě sv. kříže zhojil a dosažení cíle života tvého, tvé cesty pozemské, dosažení života věčného v pravé vlasti tvé nebeské ti umožnil.

Doufám, přátelé moji, že jste poznali, že Pán Ježíš skutečně ještě větší milosrdenství všem lidem prokázal, nežli onen Samaritán dnešního sv. evangelia. Důvěřuji pevně, že i ty, křesťane milý, Vykupitele svého milovati budeš za to nade všecko, že zdraví duše své vážiti si budeš, že varovati se budeš upadnouti do rukou nepřátel duše své, svůdců zlých, bys znovu smrtelnými hříchy zraněn, oděvu milosti božské posvěcující a pokladu ceny nepomíjející, dobrých to pro nebe záslužných skutků, oloupen nebyl. Zdaž nemusíš se báti, že bys cíle svého nedošel a věčné smrti propadl? Umiň si též vážiti si domu pohostinného, Církve svaté, do níž při křtu sv. byl jsi uveden, užívej v ní pokladu milostí, svatých svátostí, zvláště léčivého pokání a posilujícího pokrmu těla a krve Páně. Hleď i sám býti Samaritánem netoliko tělu, ale i duši bližního svého, abys s radostí očekávati mohl příští Páně v den soudný, kde Pán vyrovná si s tebou, kolik jsi duševního a tělesného milosrdenství prokázal bližnímu svému, tím že tě odmění životem věčným. Amen. *Josef »Skalský«.*

---

*

Svátek nanebevzetí Panny Marie.

V čem záleží nejlepší částka, kterou Maria vyvolila?

»Maria nejlepší stránku vyvolila, kterážto nebude odňata od ní.« Luk. 10, 42.

My katoličtí křesťané uctíváme ostatky svatých, a v každém oltáři, na kterém se oběť mše sv. přináší, jest malá částka z těla některého svatého. A čím větší a slavnější byl svatý, tím ve větší uctivosti máme jeho ostatky. — Ostatků tělesných největší svaté, nejblahoslavenější Panny Marie, Církev svatá nemá, neboť Matka Boží byla i se svým svatým tělem do nebe vzata. Neboť kdyby její svaté tělo bylo na zemi zůstalo, jako těla jiných svatých, jistě by bylo bývalo od počátku Církve sv. předmětem nejvroucnější úcty věřících.

Smrť těla jest následkem a trestem hříchu prvopočátečního, Panna Maria však neměla ani okamžiku hříchu tohoto na sobě, byla bez poskvrny hříchu počata, a proto též její tělo nestihla smrt taková, jaká jest trestem za hřích, ona byla i se svým tělem i se svou duší do nebe vzata, a památku toho slavíme dnešního dne. Dnes připomínáme sobě onen radostný den, kdy vyplnila se nejvroucnější touha Panny Marie, totiž býti u svého Syna a již nikdy odloučenu nebýti od Něho. Dnes se koná památka onoho dne, kdy bolestná Matka Páně korunou věčné slávy ozdobena byla. Brána nebeská se otevírá a zástupy andělů, patriarchů, proroků, mučenníků, vyznavačův a panen kráčejí plesajíce královně nebes vstříc a milovaný Syn nejčistší Panny, Beránek Boží, sestupuje s trůnu Své slávy, pozdravuje a vítá Svoji milou Matku a uvádí ji do nebeské radosti, která jí připravena byla od věčnosti. »Čeho oko nevidělo, čeho ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, to připravil Bůh těm, jenž Ho milují.« I. Kor. 2, 9. Když Bůh každému, jenž Jej miluje, tak velikou slávu v životě věčném připravil, jaká radosť, jaká sláva připravena byla teprv té, jež královnou všech svatých se nazývá. — A proč byla Maria Panna k nejvyšší důstojnosti Matky Boží povýšena, proč povýšena též v nebi nad všechny anděly a svaté? Proto, poněvadž »Maria nejlepší stránku vyvolila«. A v čem tato nejlepší stránka záleží, o tom chci ke cti Rodičky Boží více promluviti.

Pojednání.

Nejlepší stránka, kterou si Maria Panna vyvolila, nezáležela v bohatství a pozemských statcích, vždyť víme, že Panna Maria byla chuda a též po bohatství a statcích netoužila. Rovněž tak nehledala Panna Maria světské cti, neboť žila od světa odloučena v Nazaretě. Nejlepší stránka, kterou si Panna Maria vyvolila, pozůstávala v tom, že se — ne tak, jako Marta — více o světské věci starala, nýbrž že jako Maria v dnešním svatém evangeliu »seděla u nohou Páně a poslouchala slova jeho«, t. j. Panna Maria vyvolila si za svůj podíl Boha samého, Jeho slova ve svém

životě vždy poslouchala a následovala. Jednohoť jen jest potřebí — Bohu sloužiti, Jemu se líbiti, a tak duši svoji spasiti. A tuto nejlepší stránku vyvolila si nejblahoslavenější Panna Maria. Ona byla v pravdě děvka, t. j. služebnice Páně. Panna Maria nehleděla se lidem, nýbrž jen Bohu zalíbiti. Proto si zvolila a následovala ctnosti, neboť věděla, že těmito se jen Bohu zalíbí. A není ctnosti, kterou by Rodička Boží Panna Maria nebyla okrášlena bývala, a to ve vysokém stupni. Chceš míti vzor nábožnosti, modlitby a oddanosti do vůle Boží, pohleď na Marii. Celý život svůj ztrávila ve službě Boží, a to hned od útlého svého mládí, kdy od bohabojných rodičů svých sv. Joachima a sv. Anny v chrámě Jerusalemském službě Boží zaslíbena byla. Chceš míti vzor sv. čistoty, pohleď na tu, kterou nejčistější Beránek Boží za Svou Matku zvolil. Chceš míti vzor pokory, uvažuj slova Rodičky Boží: »Ejhle, děvka Páně, staniž se mi podle slova tvého!« Chceš míti, ó křesťanská matko, vzor mateřské lásky, vzpomeň si, kterak Maria Panna po tři dni bez oddechu dvanáctiletého Ježíše hledala. A vy všichni, obzvláště vy, křesťanské matky, které jste těžkým křížem ve své domácnosti obtíženy, pohleďte na vzor trpělivosti — Marii Pannu, kterak s božským děťátkem dalekou cestu do Egypta nastupuje, vizte bolestnou matku Páně na křížové cestě a pod křížem. Sv. Epifanius přirovnává proto Marii Pannu ke krásnému a bohatému zahradnímu záhonu, na kterém její božský ženich nejvybranější květiny všech ctností nasázel.

Maria nejlepší stránku vyvolila zde na zemi. Vyvolme si i my, nejmilejší, všichni tuto nejlepší stránku, neboť jednoho jest též i pro nás potřebí: Bohu sloužiti, Jemu se zalíbiti a duši svou spasiti. Podobně čteme hned v první kapitole Násl. Krista Pána: »Marnost nad marnost a všecko marnost kromě milovati Boha a Jemu samému sloužiti. Ta jest ta největší moudrost, povrhnouti světem a snažiti se po království Božím,« Imit. Chr. I. cap.

Poněvadž Panna Maria vyvolila zde na zemi tu nejlepší stránku, proto jí též se dostalo nejlepší stránky v nebi, která nikdy od ní odňata nebude. Jest povýšena nade všechny anděly a svaté a požívá u svého božského Syna blaženosti, které my smrtelníci ani pochopiti, ani slovy popsati nemůžeme. Maria Panna užívá však své nebeské blaženosti i k našemu prospěchu. Jsouc vždy u svého božského Syna, jest nám v našich potřebách mocnou přímluvkyní, jest pro nás matkou milosrdenství. Učený sv. Tomáš Aquinský praví o Matce Boží: »Panně Marii dostalo se polovice království Božího, ona jest královnou milosrdenství, jako její Syn jest králem spravedlnosti.« Největší radostí Panny Marie jest — u božského Syna Svého za nás orodovati — »ona vždy obrací své milosrdné oči k nám«, kdykoliv my své ruce k ní pozdvihujeme. Když, milý křesťane, na zemi žádné potěchy najíti nemůžeš, jest ještě mocná královna, která se tebe ujati chce, jest to Panna Maria, »potěšení zarmoucených«. Utíkej se k »životu sladkosti«. Když máš málo síly, abys ze hříšného života povstal a pokání činil, obrať se k »útočišti kajících hříšníků«. A když by někdo již tak

daleko byl klesl, že na svém spasení zoufá, ještě se mu může pomoci dostati, když se důvěrně obrátí k té, jež jest »branou nebeskou.«

Před několika roky byl v Štrassburce volán kněz k jistému pánu, který byl za mladých let spolužákem tohoto kněze, ale později ve světě víru ztratil. Nyní ležel na smrtelné posteli. Když kněz k němu přišel a ho ku smíření s Bohem napomínal, bylo všechno marno. Nemohl srdce jeho oměkčiti. Tu napadla knězi myšlénka, aby tohoto ubohého, zatvrzelého hříšníka královně nebes doporoučel. I pravil k nemocnému: »Milý příteli! S hrůzou a zármutkem vidím, že jste na cestě do věčnosti, aniž byste byl s Bohem smířen. Když jste mi všechno odepřel, neodepřete mi aspoň tuto moji prosbu: Modlete se krátkou modlitbu k Panně Marii, modlitbu »Zdrávas Maria!« A kdyby vám scházela důvěra k Matce Boží, obětujte jí moji důvěru; jest tak milostivá, že i na cizí důvěru popatří. Když mi to slíbíte, osměluji se vás ujistiti, že příští svátek marianský s Bohem se smíříte.« Tváře nemocného, zatvrzelého hříšníka zalily při těchto slovech slzy, podal knězi laskavě ruku a slíbil, že tak učiní. Vždy s větší nábožností modlil se nemocný modlitbu »Zdrávas Maria!« A příští svátek marianský byl nemocný úplně změněn. Matka milosrdenství vyprosila mu milost obrácení. Zpovídal se skroušeně a přijal sv. svátosti s velikou nábožností. A poslední jeho slovo byly díky nejmilostivější ochranitelkyni Marii Panně (Vademecum für Priester am Krankenbette 35).

Nejmilejší, co tento nemocný činil až ve své nemoci, čiňme my za našich zdravých dnů. Buďme horlivými ctiteli Rodičky Boží, následujme její ctnosti, vzývejme ji vždy o pomoc a přímluvu, ať kdy vzývajíce její svaté jméno z tohoto života vykročíme a dojdeme té radosti, která od nás nebude odňata na věky. Amen.

František Grydil.

Svátek nanebevzetí Panny Marie.

Krásný byl život Mariin, a krásné skončení jeho.

»Marie nejlepší stránku vyvolila, kterážto nebude odňata od ní.«
Luk. 10, 42.

Jako, nejmilejší, v životě lidském, kdykoliv sobě připomínáme cosi truchlivého, vždycky bolest a zármutek celé srdce naše projímá, a i na smutné tváři naší se projevuje: tak naproti tomu není také možno utajiti onu radost, která při obnovování milých a příjemných událostí srdcem naším pohybuje. A hle, i já spatřuji, že se jakási neobyčejná radost dnešního dne rozlévá po tvářích vašich; spatřuji, že srdce vaše dnes až k slzám radostným oměkčeno jest. Rcete, proč asi tak velmi pohnuti jste na mysli své? Ó, jak bychom nebyli pohnuti, voláte ke mně, vždyť nám nastal dnes den velmi utěšený, slavný a žádoucí, den pravých

radovánek křesťanských, den totiž nanebevzetí Panny Marie. Neboť dnes se koná po celém světě křesťanském památka onoho okamžení, v němžto Maria opustila nás, aby se odebrala do příbytku nebeského. Ona Matka Páně, která i nad námi jako pečlivá máti bděla a bdí, ku které tak často své útočiště béřete, pod jejížto ochranu se tak důvěrně utíkáváte, jížto vezdejší bídu svou, kterou i ona v plné míře zakusila, s pláčem přednášíváte, tato nejkrásnější mezi dcerami jerusalemskými, plna milosti, plna svaté lásky, tať se s námi dnes žehná a loučí, tať se v lesku a v záři veliké od nás ubírá. Již ji na rozkaz Ježíše Krista unášejí andělé Boží do sídel nebeských, aby ji tam posadili na pravici Syna jejího, aby tu věčně věků byla mocnou přímluvkyní a orodovnicí naší. Dnešního dne veselí se celé království nebeské, plesají andělové i archandělové.

Ó, nejmilejší! Když toto uvažujete, zdali pak i vaše srdce nehoří plamennou žádostí po takovémto krásném skončení života? A bude jistě tak blažený a dobrý konec váš, jako Mariin, bude-li i život váš tak dobrý, krásný a příkladný jako byl život Mariin. Neb nejvýš pravdomluvný Bůh nám to zaslíbil, a dnešní slavnost nám to jistí a dokazuje, že ctnost vždycky zvítězí a slavné odplaty u Pána Boha dojde. Abych vás tedy k milování ctnosti povzbudil, ukáži vám dnes, že *krásný a dobrý byl život Mariin*, o čemž v díle prvém; a proto také, že *i konec jejího života vezdejšího krásný a dobrý byl*, o tom v díle druhém. — Ty pak, ó Královno milosrdná, kteráž jsi dnes za orodovnici naši na nebe vstoupila, přispěj nám ku pomoci, a přimluv se zvláště nyní u Syna svého, Ježíše, aby mne v tuto dobu Ducha Svého svatého seslati ráčil, posluchačům pak těmto vypros milost Jeho, aby s užitkem přijali slovo Boží, kteréž hlásati budu ve jménu nejmilostivějšího Syna Tvého.

Pojednání.

I.

Že dobrý a krásný byl život Mariin, o tom každá takřka stránka Písma sv. mluví. Přečteme-li všecko, cožkoli jen o této Rodičce Boží zaznamenáno jest, musíme vyznati, že Maria právě tak nevinně, právě tak neposkvrněně tento svět opustila, jako do něho byla vstoupila. Toho se arci o žádném z nás říci nedá, nebo čím déle živi jsme, tím více a více roste naše vina, a na konec života našeho všickni poznáváme, že ačkoliv jsme na křtu svatém Bohu a svatosti zasvěceni byli, že nicméně všickni jsme hříšníky. Maria byla však ta jediná ze všech lidí na zemi, která, jsouc jako my k obrazu Božímu stvořena, ne jako my tento obraz v duši své pokálela, ale sama jediná jej čistý zachovala, a čistý opět s sebou nazpět do nebe přinesla. Neb se odtud ubírala čistá na těle i na duši, nevinna v celém obcování svém, bez úhony, v každé době života, bohumilá ve všem jednání svém. A pro tuto svatost, pro tuto andělskou čistotu srdce byla jest vyvolena mezi tolika

tisíci, státi se Matkou nejvyššího, Matkou nejsvětějšího Syna Božího. Zůstalať pak Maria i jako matka, i jako manželka vždycky čistotnou pannou, vždycky zůstala neporušenou. Žádný úlisný svůdník, žádný pochlebník, žádné pohoršení, odkudkolivěk přicházelo, žádné lákadlo ke zlému nebylo s to podvrátit její nevinnost. Nepovolené, marné myšlénky neposkvrnily nikdy mysl její a srdce její nehořelo nikdy zlými, nezřízenými žádostmi. Nikoliv šperky, ani tělesná krása, ani nádherný oděv, ale jediné neporušenost mravů a srdce to byla, čímž se Pánu Bohu zalíbiti chtěla, a tím jediné má se také hledět zalíbit milovníku ctnostnému každá rozšafná dcera křesťanská. A tato *nevinnost srdce* byla spojena s neobyčejnou *dobrotivostí*. Bylať Maria podle sepsání svatých evangelistů vtělená dobrota a milostnost. Jsouc ještě prostičká a chudá dívka *nezáviděla* jiným jejich bohatství, urozenost a štěstí; jsouc pak napotom povýšena za Matku Boží, *nepohrdala* jinými pro jich prostnost, pro jich chudičký oděv a nuznost. Jako vonná fialinka skrytě v stínu kvete a svou libou vůní každého kolemjdoucího občerstvuje, tak i Maria bez hluku v tiché domácnosti své v Nazaretě krásnými ctnostmi občerstvovala každého, kdožkoli s ní obcoval. Prázdna vší ziskuchtivosti, marnosti, pýchy, závisti, utrhačství, byla ke každému přívětivá a laskavá; v celém chování svém byla jemnou a líbeznou, neb ani žádnému nikdy neublížila.

Jako dobrý strom nikdy tajiti se nedá, nýbrž každého roku dobré ovoce přináší, tak i Mariino dobré a šlechetné srdce ve všech případech života dobrými skutky na jevo se dávalo. Jsouc živa mezi lidmi, měla tytéž povinnosti jako my, ale ona je všecky mnohem svědomitěji a věrněji plnila než my, nežli synové a dcery, než otcové a matky povinnosti své plnívají. A proto, chcete-li si představit *dokonalý příklad dětinské lásky, poslušnosti, oddanosti a uctivosti k rodičům*, naleznete jej na Marii, dceři Jáchyma a Anny, která k těmto bohabojným rodičům svým všecku uctivost nejkrásněji zachovala.

Hledáte-li *příklad a obraz nevinné panny*, pohlédněte na Marii, kterak se podivného pozdravení andělského leká, studem zardívá a praví: »Kterak se to stane, poněvadž muže nepoznávám?« Hledáte li příklad *pravé přítelkyně*, máte jej na Marii, která z pouhé lásky chvátá radostnou novinou potěšit příbuznou svou Alžbětu. Hledáte-li příklad *dobré ženy, rozšafné manželky*, máte jej na Marii, panenské manželce sv. Josefa. Hledáte-li *příklad pečlivosti mateřské a moudré lásky k dítkám*, máte jej na Marii, matce Ježíšově, která od kolébky až do poslední chvíle se synáčka svého ani oka nespouští. Hledáte-li konečně *příklad pilné domácí svornosti a pořádek milující hospodyně*, najdete jej na Marii v domě Josefa, tesaře. Slovem, Maria byla ve všem právě tím, čím podle svého stavu a povolání měla být, čím měla býti jako dcera, panna, přítelkyně, matka, manželka, hospodyně, čím měla býti jako měšťanka israelská, zvláště pak jako rodička a vychovatelka světa Spasitele, Ježíše Krista. Mezi tisíci svého pohlaví k veliké milosti

a důstojnosti mateřství Ježíšova vyvolená, účinila zadost velikému tomuto povolání úplně. Vším právem může se tedy o ní říci, že krásný, spanilý a dobrý byl její život. Ano, dobrý a andělský byl život nejblahoslavenější Panny od dětinství až do nejvyššího stáří jejího. Ustavičně kvetla nevinnost její jako za krásného jitra letního kvete neuvadlá růže. Jako lilie v nejlíbeznějších zahradách stkvěly se vždycky její krásné ctnosti. Život její byl dobročinnost, a každý krok její postup na cestě ke ctnosti. Sama královna Sabejská, když přišla navštívit moudrého Šalomouna, se všemi libovonnými věcmi, se všemi nádhernými šperky, se vší krásou, nezajímala všecko kolem sebe, jako Maria obradovala svou nevinností, oddaností Bohu, čistotou mravů a celého svého života. Proto také byl i *konec její krásný a dobrý.*

II.

Již staré přísloví praví: »Kdo dobře živ jest, dobře skončí.« A pravda přísloví tohoto se nejdokonaleji stvrdila na Marii Panně, neboť skončení Mariino bylo výborné, překrásné a přeslavné.

Sv. Jarolím píše o tom, že Maria neumřela, nýbrž že ji sám Spasitel oslavenou i s tělem i s duší jako milý Syn milou Matku na nebesa vzal a tam podle pravice své nade všecky kůry andělské posadil.

Její svaté tělo tedy, které tak dlouho nosilo Syna Božího, nemělo se státi pokrmem červů. Smrt se neměla chlubiti nad Marií, kterážto nám porodila život věčný, přemožitele smrti, Ježíše Krista.

Ó té blahoslavené Marie! Smrt pro ni neměla ani té nejmenší hořkosti; ona jedinká se neměla co obávat onoho rozloučení se těla s duší, které nás, hříšníky, na konec živobytí našeho nevyhnutelně potká. Její vykročení z tohoto světa bylo nejpřímější, nejrovnější cestou do nebe, kam ji byl již předešel Syn její, Ježíš Kristus. Tam pak ji očekávala ta nejvyšší čest a nevyslovitelná blaženost. Na to se mohla Maria se vší jistotou již napřed, již za života svého těšiti; její zásluhy, její výborné ctnosti dávaly jí toho jistotu. Můžeme tedy snadno pochopiti, s jakou toužebností Maria Panna očekávala (tyto radosti nebeské) konec vezdejšího života svého. Jako se dobrá matka těší na onen večer, kdy uzří syna svého, jehožto již dávno neviděla, a jehož z cizích, dalekých krajin očekává, jako matka ta každý den, každou hodinu, každou minutu počítá, brzo-li konečně ono žádoucí okamžení nastane, rovněž tak toužila i Maria po shledání se se svým Synem, kteréhož naposledy viděla na hoře Olivetské vstupovat na nebesa. Tehdáž ještě nebyl čas, aby spolu s Ježíšem na nebe vstoupila, neboť světa Spasitel měl napřed jíti, aby, jak Sám byl řekl, připravil příbytek miláčkům Svým. Ale toto dávno očekávané a slavné skončení přece Marii nastalo. V duchu sice již dávno požívala rozkoší nebeských, neb nevinné svědomí a pravá ctnost již zde na zemi podávají člověku předtuchu nebeských blažeností.

Ale k úplnému požívání dokonalých radostí nebeských přišla Maria teprv svým skutečným nanebevzetím. V tento den, píše sv. Jarolím, hnula se schrána všeho světa; neboť všeho světa lidé tento den věčnou orodovnici obdrželi. V tento den stkvěla se čistá radost, andělské vytržení v očích svaté Panny. Již jest povýšena nad prach zemský; celý zástup blahoslavených duchů radu.e se již z její společnosti, již se nanejvýš doplnila radost jejich, neb ona nejsvětější královna, která jim až doposud scházela, na kteroužto se tak dávno již těšili, ta mezi ně slavně a vítězně vstupuje. A protož: »Vítej nám, královno naše! Zdrávas Maria, milosti plná, Pán s tebou,« prozpěvují dnes kůrové andělští, cherubíni a serafíni. »Vítej nám, příčino naší radosti!« volají svatí patriarchové. »Vítej nám, vévodkyně ctnosti, vévodkyně, jakouž před Tebou země nevydala nikdy,« provolávají svatí proroci Boží. »Budiž i od nás vítána, Matko božské milosti, Matko drahého mistra našeho,« volají svatí apoštolové a učenící Páně. Nyní se zdá nebe jakoby krásnější a blaženost všech svatých B›žích jakoby dokonalejší, poněvadž Mari a přítomna jest. A protož, mohl-li kdy člověk říci k Bohu: »Držel jsi pravici mou, ó Pane, ve své vůli jsi mne vedl, a ve slávě jsi mne přijal,« tedy to tato Panna říci mohla. A řekl-li kdy Bůh k člověku kterému zvláště: »Pojď, přítelkyně má,« tedy to byla tato Panna.

* * *

Ó, nejmilejší, může-li člověk ještě lépe, ještě krásněji skončit, než skončila Maria? Skončila pak proto tak dobře, poněvadž dobře živa byla. Z toho poznáváme nyní onu pravdu, že, »*kdo dobře živ jest, dobře skončí.*« Nanebevzetí Panny Marie jest, jak jste viděli, nejlepším důkazem této pravdy. Pravdu tu mějme vždycky před očima. Ale jak maličko lidí jest, kteří, jak náleží rozjímají, že právě tak, jak živi jsme, skončíme. Všickni sice máme jednu žádost, všickni si žádáme jednomyslně někdy dobrého skonání. Ale bohužel! ne u všech se to vyplní, poněvadž ne všickni tak živi jsou, jak si umříti žádají Avšak nechtějmež o jiných soudit, nýbrž každý suď o sobě samém. Každý z nás učiň dnešního dne, tuto otázku k sobě: »Jak pak se to asi jednou s tebou skončí, zda dobře, či zle?« A tuto otázku může si každý jen ze sebe samého, z vnitřní duše své zodpovídati. Pohlédni nazpět na celý běh minulého života svého, prozpytujž své srdce; a nalezneš-li zde mnoho dobrého, je-li mysl tvá čistá a šlechetná, máš-li v uctivosti povinnosti své, nechováš-li v sobě žádné hříšné náklonnosti, je-li život tvůj krásný a příkladný: ó, tedy se těš již napřed na dobré skončení své! Pakliže ale neděláš rozdílu mezi dobrým a zlým, mezi spravedlivým a nespravedlivým, posloucháš-li jen vnuknutí zlých žádostí svých, nedržíš-li se pevně zákona Páně, učinil-li jsi v životě svém více zlého nežli dobrého: ó, pak si nepřislibuj mnoho dobrého ve svém skonání, neboť spravedlivý soudce odplatí každému vedle skutkův jeho. Jen skutkové naši nás po

smrti následují, ostatně nic. Ještě jednou: dobrý a krásný byl život Mariin, a proto také bylo skončení její dobré a krásné. Můžeme-li to první o sobě říci, pak i to druhé na nás se vyplní. Aby se to však tím spíše stalo, a my potřebnou k tomu milost Boží tím spíše obdrželi, prosme dnes blahoslavenou Pannu Marii o její přímluvu, volajíce:

»Svatá Maria, Matko Boží, skrze Tvou mocnou přímluvu u Boha doufá nemocný polehčení, malomocný posilnění, soužený pomoci, zarmoucený potěšení, v nebezpečenství postavený vysvobození; a protož i my Tě vroucně žádáme: pros za nás za hříšné, nyní, v životě tomto, abychom také tak dobře a krásně živi byli, jako ty; i v hodinu smrti naší, abychom též tak krásně i dobře skonali.« Amen.

Jan Götschner, farář na odpočinku ve Vídni.

Neděle XIII. po Sv. Duchu.

Odpuštění hříchů jest jedno z největších dobrodiní Božích.

»Jděte, ukažte se kněžím.«
Luk. 17, 14.

Ve východních krajinách často bývají lidé stíženi hroznou nemocí, malomocenstvím. Malomocenství jest svrabovitý neduh tělesný, který počíná osutinami na kůži, palčivými vředy do masa se zažírá, často zachvacuje i kosti, způsobuje chřadnutí celého těla, úd po údě takořka z těla odpadává a po dlouhém trápení následuje bolestná smrť. V takovém bídném stavu nalézalo se oněch deset mužů, o nichž vypravuje dnešní sv. evangelium. Ježíš ustrnul se nad nimi, jako lékař nebeský, očistil a uzdravil je.

Než, nejmilejší, mnohem horší a nebezpečnější, než toto malomocenství těla, jest malomocenství, které i u nás panuje a každého člověka zachvacuje, — jest to malomocenství duše — hřích. Jako oni nešťastní malomocní Ježíše za smilování a uzdravení prosili, tak volati i my máme k Ježíšovi, o uzdravení duše své prosíce: »Ježíši, přikazateli, smiluj se nad námi.« A Ježíš, lékař divotvorný s všemocný, volá k nám: »Jděte, ukažte se kněžím.« Jdi tedy, křesťane, malomocenstvím duše stížený, jdi, ukaž se kněžím, ukaž jim nemoc svoji, vyzpovídej se upřímně, budeš očištěn a plesati bude tvá duše nad nesmírným dobrodiním, jehož se ti dostalo.

Odkud to ale, nejmilejší, že, ačkoli sotva kdo jest mezi námi, jenž by zázračných dobrodiní Božích již častěji nebyl zakusil, přece tak zřídka na dobrodiní Boží myslíme a za ně děkujeme? Kolikrátkoli člověk pokáním byl od hříchů těžkých osvobozen, vždy k němu pravil Bůh: »Duše tvá malomocenstvím stížená, jest uzdravena, pro hřích mrtva, opět žije.« Toť dobrodiní největší, dobrodiní, za které Bohu dosti děkovati s to nejsme, poněvadž je oceniti nedovedeme. Chci dnes o velikosti toho dobrodiní po-

jednati a všechny, kteří toho dobrodiní kdy zakusili, k ustavičné k Bohu vděčnosti povzbuditi. Proto pravím: Odpuštění hříchů jedno z největších dobrodiní Božích. Buďme za ně vděčni.

Pojednání.

Kdo poznati chce, jak veliké jest to dobrodiní, ztraceného zdraví opět nabyti, ať jen sobě vzpomene, co vše vytrpěl, byl-li kdy nemocen, a jak jest příjemno, a jak je šťasten člověk, je-li zdráv, a jistě s radostí zvolá: »Bohu děkuji tisíckrát, že mi zdraví opět navrátil!« Právě tak, bychom velikost dobrodiní, jehož se nám odpuštěním hříchů dostává, posouditi dovedli, jest třeba uvážiti jednak přenešťastný stav duše člověka hříchem obtížené, jednak přešťastný stav duše člověka po dosaženém rozhřešení ve svátosti pokání. A zajisté uznáme, že odpuštění hříchu jest v pravdě nesmírné dobrodiní, za které dosti Bohu děkovati ani nejsme s to. Ó, duše, víš-li, co jsi byla před rozhřešením, a co jsi nyní? Obojí stav abys poznala, pojď se mnou v myslénkách ke dvoru císařskému do Konstantinopole a slyš, co se tam událo: Michal Balbus, dvořan císaře Lva, jest obžalován a usvědčen, že touží býti císařem. Proto do žaláře uvržen a jako zrádce k smrti odsouzen — měl býti za živa upálen. Na místo popravní kráčejícího v den Božího Narození uzřela císařovna Theodosia; útrpností nad nešťastným dvořanem hnuta a radostnou slavností dnů vánočních, šla k císaři a prosila, by svatost dne tak slavného neznesvěcoval skutkem tak ukrutným. Nerad sice, ale přece odložil Lev popravu na den po svátcích. Však slyšte! Tu noc, kdy odsouzený popraven býti měl, zemřel císař Lev, a Michal Balbus ze žaláře vyveden a veřejně za císaře prohlášen, na trůn vyvýšen a v chrámu sv. Žofie korunován. Jaká to proměna! Ze žaláře na trůn, místo okovů korunu! A tato proměna jest jen stín proměny, která se stává s duší, když z hříchu do stavu milosti Boží přijata jest.

Pomni jen, hříšníku kající, kdo jsi byl! Posvěcující milostí Boží byl jsi na křtu sv. přijat za dítko Boží, za krále a dědice království nebeského, ty však Bohu jsi se zprotivil, ke hříchu jsi svolil a do hříchu jsi upadl. Ó, v jak v bídném stavu byla duše tvá! Považ, člověče, jak jsi hanebně jednal, když jsi se dopustil těžkého hříchu. Tys nohama šlapal takřka po přikázáních Božích, tys takořka k Bohu vyzývavě volal: »Já tě nebudu poslouchati, já nebudu činiti, co přikazuješ.« Tys opustil a zavrhl dobrotivého Otce nebeského a vyvolil jsi sobě za otce — ďábla, jemuž jsi zaprodal duši svou a všechny milosti, kterých jsi od Otce nebeského obdržel. Krásná tvá a Bohu milá duše učiněna jest ohavností před okem nebes, vřaděna do společnosti ďáblů a ze společnosti dítek Božích vyloučena, zbavena milosti posvěcující a s ní lásky Boží, připravena o všechny zásluhy pro nebe, ztratila právo dědičné na království nebeské a odsouzena do ohně pekelného beze vší naděje na vysvobození. Může-li býti pro duši člověka něco smutnějšího a strašnějšího? Kdyby Bůh od tebe odvrátil Své oko laskavé,

navždy bylo by pro tebe nebe ztraceno. Však, kdo toho příčinou, že nejsi ztracen? Milosrdenství Boží! »Pán, kdyby mi ku pomoci byl nepřispěl, již by duše má úpěla v propasti pekla,« musíš vyznati. Milostí Svou že dotekl se Bůh dobrotivý srdce tvého, obměkčil je k pravé lítosti nad spáchanými hříchy, k upřímné zpovědi, kde jsi od hříchů svých byl očištěn, za to musíš děkovati.

Viz ale spolu, člověče, proměnu, která se s tebou stala v okamžení, an jsi od kněze rozhřešení obdržel. Co myslíš, jak velikého došel jsi tenkráte štěstí? Byl jsi snad od smrti vysvobozen a životu vrácen, ze žaláře pod korunu, z okovů povýšen na trůn císařský, jak stalo se onomu Balbovi, o němž jsem vyprávěl? Ó, křesťane milý, tys dosáhl mnohem většího štěstí. Zproštěn jsi byl osidel a okovů ďábelských, z otroctví ďábla byl jsi vysvobozen a znovu přioděl tě Bůh štědrý rouchem posvěcující milosti Boží, okrášlil tě dary Svými božskými a ctnostmi nadpřirozenými, zásluhy tvé, které jsi hříchy svými zmařil, zase platnými uznal, zkrátka znovu jsi přijat za dítko Boží, za dědice království nebeského, jemuž koruna věčné slávy a velebnosti přináleží, Bůh hodným tě učinil, abys mohl s Ním přebývati! Zázrak dobroty! Zázračná proměna!

Člověče, jak bylo tobě u srdce při oné zázračné a blažené proměně? Jest možno, abys na takové dobrodiní zapomněl? Jest možno, abys zapomněl, že povinen jsi Bohu děkovati? Máš li den narozenin, jak ho slavíš častokráte slavně a okázale — slavíš den, kdy světu jsi zrozen byl. Jak slavněji máš světiti den a Bohu děkovati, který jsi svatou zpovědí ze smrti hříchu znovu zrozen byl k životu věčnému! Ano, odpuštění hříchů jest větší dobrodiní, nežli naše stvoření, neboť skrze ně otevřena jest nám brána nebeská; ano, odpuštění hříchů jest dobrodiní takové, jako bylo naše vykoupení smrtí Kristovou, neboť ospravedlnění hříšníka bylo hlavním cílem smrti Kristovy, jak praví sv. Pavel Řím. 4, 25., který vydán jest pro hříchy naše a vstal z mrtvých pro ospravedlnění naše. Proto zrovna tak, jako za vykoupení, musíme děkovati za odpuštění hříchů.

Když ve známé vám válce proti povstalcům bosenským a hercegovským obsadilo naše rakouské vojsko Bosnu a Hercegovinu, tak že všichni povstalci byli rozprášeni a za hranice vypuzeni, tu ovšem nemohli tito pro případ, že by se vrátili a byli chyceni, nic jiného očekávati, než přísný trest. Však tu velikomyslný vůdce Filipovič jménem císaře a krále prohlásil všeobecnou milost, čímž dovoleno bylo všem povstalcům beztrestně do svého domova se vrátiti. S jásotem a vděčností zajisté přijali milost tu, zbaveni jsouce zaslouženého trestu. A hle! takovouto milost nabízí nám milosrdný Bůh ve svátosti pokání, ochoten jsa odpustiti nám viny naše.

Bychom velikost dobrodiní, jehož se nám odpuštěním hříchů dostává, jasněji poznali, nahlédněme do sv. evangelia, a tam nalezneme, že Ježíš Kristus větší váhu kladl na obrácení jediného hříšníka, než na vzkříšení mrtvých, uzdravení nemocných a všechny

Své zázraky. Když Lazara vzkřísil, propustil ho okolostojícím, řka: »Rozvažtež jej a nechte odejíti.« Když vzkřísil mládence naimského, dal jej mateři, aby ho domu odvedla. Byv požádán od dvořana královského, aby uzdravil syna jeho umírajícího, řekl: »Jdi, syn tvůj živ jest.« Však, když pohlédl okem milosrdným na Matouše hříšníka, obměkčil jeho srdce a napomínaje ho, tu neřekl: Jdi, nýbrž následuj mne. Když získal Zachea, známého hříšníka, zvolal: »Rychle sestup dolů, neb v domě tvém musím zůstati. Dnes stalo se spasení domu tomuto. Neboť přišel Syn člověka hledat a spasit, co bylo zahynulo.« Něco podobného nepromluvil ani při uzdravení nemocných ani při vzkříšení mrtvých. Obrácením hříšníka dokazuje Kristus Svou všemohoucnost a slávu patrněji, než všemi svými zázraky. Viz ale, křesťane! Takového dobrodiní dostalo se mně i tobě již častěji. Jakou vděčností jsi tedy milosrdnému Bohu zavázán!

Milejším zajisté a příjemnějším jest nám prokázané dobrodiní, pakli nám štědrý dárce prokáže je s ochotností a veselou tváří. Tím vzácnější pak zajisté jest dobrodiní Boha přemocného — odpuštění hříchů, poněvadž nám je Bůh rád s největší ochotou uděluje, jak praví Sám Spasitel, že bude v nebesích větší radost nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují. Proto připisuje sv. sněm Tridentský ospravedlnění hříšníka třetí božské osobě, Duchu Sv., jakož se i Církev sv. modlívá: Duch Sv. nechať obnoví srdce naše...; ne snad ale, jakoby Bůh Otec a Bůh Syn hříchů odpustiti nemohli, nýbrž aby se tím ukázala velikost lásky, s kterou Bůh kajícím hříšníkům hříchy odpouští, poněvadž Duch Sv. jest podstatná láska mezi Otcem a Synem. A takové dobrodiní uděluje každému hříšníku, kdo jen upřímně za ně prosí, nikdo nebývá odstrčen. Tím nás ujistil Sám Kristus Pán, jak vykládá sv. Augustin: »Jeden ze žoldnéřů otevřel kopím jeho bok. A proč? Chtěli snad o smrti jeho se přesvědčiti? Nikoli, neboť přišedše k Ježíšovi, jak viděli jej již mrtvého, nezlámali údů jeho, ale jeden ze žoldnéřů kopím bok jeho otevřel. Chtěl snad Spasitel ještě více za nás trpěti? Nikoli. Tělo mrtvé ani netrpí, ani necítí bolestí. Veliký jesi rozdíl mezi ranou na těle živém a na těle mrtvém. Jak to? Na zdravém se rána po čase zhojí, na mrtvém však žádný lék nemůže ji zhojiti. Proto, že rána v srdci Ježíšově měla býti otevřenou branou k milosrdenství, by v něm obracející se hříšníky přijala, proto ji chtěl Ježíš učiněnu míti ne na těle ještě živém, nýbrž již na těle mrtvém, aby nikdy nemohla se zavříti a zahojiti, aby hříšník jakýkoliv každého času bránu milosrdenství k odpuštění hříchů otevřenu nalezl.«

Bůh konečně toto veliké dobrodiní prokazuje dříve, než hříšník za ně prosí, neboť Bůh jest, který milostí Svou předcházející hříšníka pokání nakloňuje. Sv. Petr a Jan vstupovali po seslání Ducha Sv. do chrámu jerusalemského, u jehož brány chromý žebrák seděl. Ten prosil Petra i Jana o almužnu. »Věděl sice,« dí sv. Jan Zlatoústý, »že tito jsou učenníci Ježíšovi a zázraky činiti že mohou, a přece neprosil za uzdravení, nýbrž o almužnu, bylť chudobný a chromý. Jistě že ale, dokládá dále sv. Jan Zlato-

ústý, nemoc těla byla horší nad chudobu. Neměl tedy prositi za osvobození od zla většího? Ovšem, na to on nemyslil, an na údy chromé již přivykl. Však obdržel, nač ani nepomyslil. Sv. Petr praví k němu: »Zlata a stříbra nemám, ale co mám, to tobě dám. Ve jménu Ježíše Nazaretského vstaň a choď« — za to dobrodiní Bohu děkoval, neb vešel s nimi do chrámu, velebě Boha.« Pomni, člověče, že takovým bídákem, jako onen chromý, byl jsi i ty. Tys hledal věcí hříšných, staraje se jen o tělo, kterak jsi se staral ale o duši, aby uzdravena byla od hříchů? Na to jsi ani nepomyslil. Přicházel a vycházel jsi z chrámu Páně, aniž jsi Boha za milost pravé kajicnosti poprosil, snad jsi se vyhýbal kázaní, obávaje se, že by svědomí v tobě se ozvalo, nechtěl jsi vyhnouti se blízké příležitosti ke hříchu atd. A hle! I tentokráte pamatoval milosrdný Bůh na spasení tvé a na odpuštění hříchů tvých! Sv. Bernard praví: »Vidí-li někdo, že dům jeho má rozpukliny, aneb střechu děravou, nerozboří hned celý dům, ale spraví střechu, zazdí díry, opraví dům; a tak to činí i Bůh s hříšníkem, neboť shledává-li na někom chyby a poklesky, nezavrhne jej hned a neodsoudí do pekla, ale tupí ho, snáší jeho chyby a pobádá jej k polepšení a k pokání.« A proto praví také Písmo sv.: »Ty, ó Pane, smilováváš se nade všemi, neb všecko můžeš a přehlídáš hříchy lidské pro pokání« Kniha Moudr. 11. 24., a Hospodin Sám praví: »Živť jsem já, nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil a živ byl« Ezech. 33. 11. Neočekávané dobré vnuknutí, kázaní, nemoc nepředvídaná, náhlá smrť milého přítele, byli milostí předcházející a počátek tvého polepšení. Bůh takořka tě k sobě přitáhl, z otroctví ďábla vyrval a do počtu dítek svých a dědiců království nebeského opět vřadil. »Ó, dobrodiní neslýchané,« volá sv. Augustin, »a milosrdenství neskončené, Ty, ó Bože, nezapomněls na nás, an jsme na tebe zapomněli, takové dobrodiní jsi nám prokázal, nežli jsme za ně prositi pomyslili.«

A co žádá Bůh za to dobrodiní od nás? Snad přísné, dlouholeté pokání sv. Makaria? Snad vždy trvající půst sv. Antonína? Snad abychom nosili roucho žíněné a tělo své bičovali jako kající Magdalena? Nikoli; jen vzdychnutí: zhřešil jsem, lituji hříchů svých, chci se opravdově polepšiti — a to postačí, abys rozhřešení hříchů svých dosáhl. Slyš, hříšníku! vykonej kající zpověď a dostane se ti toho největšího dobrodiní, jakého jen Bůh ve Své lásce ti uděliti může. »Hle, dvéře pokání jsou otevřeny,« volá sv. Efrém, »pospěšte tedy, dokud se nezavrou.«

Horlivý kněz z řádu sv. Dominika, jménem Jan, vypravuje ve své knize »Nebeský žebřík« tuto událost: Mladý muž přišel ke konci velikonočního času do chrámu, aby jen tak z obyčeje se vyzpovídal a lístek zpovědní dostal. Srdce jeho bylo studené, a proto i příprava jeho k sv. zpovědi nijaká. Postaviv se k zpovědnici stál, mysle na domácí záležitosti, na svůj obchod, hříchů svých ani nevzpomínaje. Již se blížil pořádek na něho; jen ještě naproti zpovídala se stařičká osoba před ním. S nevrlostí čekal na osvobození své, neboť osoba ta zpovídala se trochu dlouho.

Dlouhou chvílí trápen přiklekl nevrle, chtě tak přinutiti kněze, aby se již k němu obrátil a jeho zpověď vyslyšel. Tu padl zrak jeho na obraz, jenž ve zpovědnici visel a kajícného krále Davida představoval, jak skroušeně klečícímu řinou se slzy z očí, které stojící u něho anděl do zlaté nádoby sbírá, aby je donesl před trůn věčného Soudce. Čím déle patřil mladý muž na obraz, tím více rozehříval studené srdce jeho jakýsi vnitřní oheň a vnitřní bolesť ho sklíčila. Zdálo se mu, jakoby slyšel hlas volající: Hle, tolik zapotřebí k pravému pokání, a ty nemáš lítosti žádné. David byl mocným králem a nestyděl se za slzy; ty jsi jen bídné stvoření a oči tvé jsou slz prázdné. David zhřešil jen jednou a plakal ustavičně, ale ty hřešíš ustavičně a neplakal jsi nikdy. V takových myšlénkách pohroužen a milostí Boží dotčen, počal plakati; skládání životní zpovědi sestárlé osoby proti němu poskytlo mu času i příležitosti, aby zpytoval svých hříchů a nepravostí plný život. Proniknut kajicností, pevně si předsevzal život svůj polepšiti a jen Bohu sloužiti. V tom okamžení obrací se kněz k němu a uděluje mu požehnání. Třesoucím se hlasem vyznával hříchy své a pociťoval, že čím upřímněji mluvil, tím blaženější pokoj naplňoval srdce jeho. Z upřímného vyzvání jeho poznal zpovědník, že milost Boží zázračně tu působila a že nebeský pastýř opět jednu nalezenou ovci přidružuje ke stádu. Co pocítil kajicník v tom posvátném okamžení, toho popsati nelze. Radost a pokoj, jehož nepocítil v celém životě svém, rozhostil se pojednou v srdci jeho. S vděčností a zkroušeností klekl na stupeň oltáře, velebě Boha za otcovskou lásku jeho, svatosvatě přislibuje, že od toho dne kráčeti bude cestou ctnosti a pečovati jedině o spásu duše své. A co přislíbil, také splnil; za krátkou dobu opustil svět a vstoupil do kláštera, aby bez překážky sloužiti mohl jedině Bohu. Kathol. Hausfreund, II. Jahrgang.

»Čím se odměním Pánu,« nemáme i my se žalmistou Páně volati? Čím se jemu odsloužíme, že nám s ochotností a radostí jen za lítost a dostiučinění hříchy odpouštěl? Zda nemusí tu dobrý Ježíš právě tak k nám jako k oněm nevděčným malomocným dnešního sv. evangelia volati: Zdali deset jich uzdraveno nebylo? Kde jest tedy těch devět? Zdali ve svátosti pokání nebylo rozhřešení uděleno tolika a tolika tisícům? Kde jsou všichni? Jen několik málo z toho počtu jich jest, kteří za to vděčnými se ukazují, jen málo jich jest, kteří se snaží zbožným životem vděčnost Bohu prokázati. Sotva snad jen po tolikerých dobrodiních přichází, aby poděkoval. Vypravuje se o císaři Basiliovi, že jednoho z nejvěrnějších dvořanů svých, který mu s nasazením vlastního života život zachránil, odpraviti dal, a to proto, že se styděl, že svému služebníkovi zachránění svého života děkovati má. Hrozíš se zajisté, křesťane, nad takovou nevděčností! A nad svou nevděčností k Bohu nejvýš dobrotivému, jehož nesmírná dobrodiní jen nevděkem a novými hříchy splácíš, se nehrozíš? Sv. Petr Dam. vypravuje, že na jistém ostrově kupci nalezli lva, kolem kterého ohromný had byl ovinut, tak že lva jižjiž byl by udusil. Hada

kupci rozsekali a lva osvobodili; a hle, lev zuřivý vděčnost svou prokázal jim tím, že nehnul se od nich, všude jich provázeje a chráně. Jak zahanbuje lev ten mnohého křesťana! Že jsme v hříších, ďábelskými to hady spoutáni, nezahynuli věčně, kdož nás zachránil již tak často, jako Bůh neskončeně milosrdný? Proto zvolati můžeme slovy Písma sv.: »Duše naše osvobozena jest jako ptáče od osidel ptáčníků, osidlo zlámáno jest, my pak jsme vysvobozeni.« »Jak daleko vzdálen jest východ od západu, tak vzdálil od nás nepravosti naše« Žalm 102. Čím se Bohu odplatíme? Táži se sám sebe i tebe, hříšníče. Kdyby spravedlivý Bůh tebe v hříchu na věčnost byl povolal, již by duše tvoje snad trápila se bez naděje na vysvobození. A kdyby Bůh od hříšníka do pekla již zavrženého žádal, jestliže znovu na svět poslán, jemu sloužiti bude a za to věčně že bude kralovati, — ó jistě že by Bohu děkovati nepřestal. Hle, i tys měl již častěji pro hříchy býti zavržen a Bůh opět přijal tě na milost. Jak vroucně Bohu děkovati máš po všechny dny života svého životem ctnostným a svatým.

Ó, můj neskončeně milosrdný Bože! Jak mnoho jsem Tobě povinen a čím se Ti odsloužím! Nejen nechci Tebe více hříchem uraziti, nýbrž chci tě milovati z celého srdce, pokud žíti budu na zemi. Tebe, svého největšího dobrodince chci milovati a lásku Tvou láskou svou odplatiti, z lásky Tvá svatá přikázání zachovávati a milosrdenství Tvé budu hlásati na věky věkův. Amen.

František Čech, kooperátor v Šaraticích (Morava).

Neděle XIV. po Sv. Duchu.*)

Lakomec hřeší: I. proti Bohu; II. proti bližnímu; III. proti sobě samému.

»Nemůžete Bohu sloužiti i mamonu.«
Mat. 6, 24.

»Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti,« kteří různé požadavky od něho činí. Tato pravda jest tak jasná, že ji i rozum malého dítěte uznati musí. Takými pány s různými požadavky jsou: Bůh na jedné straně — a na druhé straně svět se svými třemi žádostmi, s žádostí očí t. j. se svým lakomstvím, s žádostí těla t. j. se smyslností a s pýchou života t. j. se svou ctižádostí. Nikdo tedy nemůže Bohu a lakomství, nikdo Bohu a smyslnosti, nikdo Bohu a zároveň ctižádosti sloužiti; neboť zajisté jednoho nenáviděti bude a druhého milovati, aneb jednoho strpí a druhým pohrdne. Dnešní svaté evangelium obrací tu pravdu všeobecnou, že žádný dvěma pánům sloužiti nemůže, zvláště na Boha a na tu první žádost, žádost očí, a Pán Ježíš praví: »Nemůžete Bohu sloužiti i mamonu.« Pán uvádí také nejkrásnější důvody, aby lidem vštípil dětinnou důvěru v Pána Boha a v otcovskou prozřetelnost

*) Dle Rudigiera.

Jeho; ukazuje na ptactvo nebeské, jež živí Otec nebeský, na kvítí polní, jež Bůh tak nádherně odívá, a praví: »Zdaliž vy lidé nejste více než tvorové tito, vy, kteří jste dítkami Božími? Nebuďte tedy tak malověrnými, nevyhledávejte tak pečlivě a nezachovávejte tak úzkostlivě statky své — nebuďte lakomými!« Výstrahu před lakomstvím nalézáme tak často jak v evangeliu, tak i v epištolách sv. apoštolů; ano již v knihách Písem sv. Starého Zákona nalézáme mnohá místa, kde se lakomství líčí jako jedna z nejohavnějších nepravostí.

Výstraha před lakomstvím bude tedy vhodnou zvláště dnes. Lakomství jest trojnásobným hříchem. Pravda ta budiž obsahem dnešního kázaní, ve kterém ukázati chci, že *lakomec hřeší:*

I. *proti Bohu;*
II. *proti bližnímu; a*
III. *proti sobě samému.*
Pokračujmež ve jménu Pána Ježíše.

Pojednání.

I.

Lakomec hřeší proti Bohu opuštěním a dopuštěním.

1. Lakomec opouští, či zanedbává povinnosti své k Bohu. Jak špatně vypadá to u něho s bohopoctou! Jak zanedbává bohoslužbu domácí i veřejnou! Péče o peníze a o jmění, o dobývání, zachování a rozmnožení peněz jest to první, co ho hned z rána, při procitnutí, to jest to vše, co ho po celý den, a to poslední, co večer ho zaměstnává; kde by vzal času, aby srdce své z rána, čas od času mezi dnem a opět u večer k Pánu Bohu pozdvihoval, aby se modlil? Kde vezme času, aby přítomen byl při mši svaté nebo při odpoledních službách Božích?

Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti; lakomec ale slouží mamonu, slouží bohatství a proto nemůže sloužiti Pánu Bohu. »Nemůžete Bohu sloužiti a mamonu.« Mat. 6, 24. A dejme tomu, že lakomec pilně vykonává modlitby své ranní, večerní, před jídlem a po jídle, dejme tomu, že i pilně přítomen bývá při službách Božích, — táži se, jak asi vypadá ta modlitba jeho, jak asi ctí on Pána Boha svého? (Jak asi vypadá to s jeho bohoslužbou?) Ach, Písmo svaté praví: »Kde jest poklad tvůj, tam i srdce tvé.« Mat. 6, 21. Možná, že lakomec své ruce k nebesům vztahuje a své zraky na Pána Boha vzhůru k nebi upírá a pohlíží, než srdce, to lne k zemi a k statkům pozemským; možná, že ústa jeho vyslovují nejsvětější a nejkrásnější modlitby, srdce jeho však o tom praničeho neví; lakomec jest jedním z toho lidu, na který si stěžuje Pán následujícími slovy: »Lid tento ctí mne ústy svými, ale srdce jeho daleko jest ode mne.« Mat. 15, 8. A prorok Isaiáš píše: »Nebo praví Pán: Proto, že lid tento přibližuje se ke mně ústy svými, a rty svými ctí mne, srdce pak své vzdaluje, a že bázeň jejich, jíž se mne bojí, z přikázaní lidských pošla: z té příčiny aj já také divně zajdu s lidem tímto.« Isaiáš 29, 13.

Lakomý snad mluví k Pánu Bohu takto: Pane Bože, Ty's mým největším a nejvyšším dobrem; — a jeho srdce zatím ví jenom o statcích pozemských. Lakomý snad dí dále takto: miluji Tě z celého srdce svého, z celé duše své — a zatím slova ta byla by jenom tenkráte pravdiva, kdyby tak jenom ke svému bohatství a ke svému mamonu volal.

Lakomý tedy hřeší, prohřešuje se proti Pánu Bohu opomíjením a zanedbáváním oné úcty, kterou Pán Bůh naše celé srdce žádá. Přísl. 23, 26.

Když úcta Boží vyžaduje snad jenom malý, nepatrný příspěvek peněžitý, na př. pro chrám Páně a pro výzdobu jeho, pak lakomec ani tu nejmenší oběť přinésti nechce.

Lakomec podobá se Jidáši, jenž se horšil nad tím, že Maria Magdalena vzácnou mastí nohy Pána Ježíše pomazala; lakomec volá zrovna tak, jako Jidáš: »K čemu jest ztráta tato?« Mat. 26, 8.

2. Lakomý hřeší proti Pánu Bohu nejenom opomíjením povinné úcty, nýbrž i pácháním skutečných hříchů proti Pánu Bohu.

Zajisté velikým a smrtelným hříchem jest křivá přísaha a rušení přísahy, při vzpomínce na hřích ten chvěje se zbožná mysl křesťanská. A právě lakomec to jest, jenž se této hrozné nepravosti, tohoto strašlivého zločinu nejvíce pro mamon dopouští. — Odpadnutí od víry jest velmi velikým hříchem, a již od časů apoštolských počínaje bylo lakomství často hlavní příčinou hrozného tohoto hříchu (lakomství nejvíce odpadlictví zavinilo); ano již za časů apoštolských mnozí lakomstvím svedeni byvše, od víry své odpadli. Neboť svatý Pavel svému Timotheovi píše takto: »Kořen zajisté všeho zlého jest milování peněz, kterýchž někteří žádostiví byvše, pobloudili od víry.« 1. Tim. 6, 10. Největším hříchem jest modlářství, modloslužebnost; a jak nazývá svatý Pavel lakomství? Vícekráte ve svém listě k Efezským a ke Kolossenským právě lakomství sv. Pavel nazývá modlářstvím a modloslužebností Ef. 5, 5. Koloss. 3, 5. — Sv. Jarolím píše o tom následovně: »Když uvažujeme těžkost a velikost hříchu, zdá se nám, že se lakomec dopouští menšího hříchu než modlář, ale takovým úsudkem bychom se náramně mýlili; neboť nedopouští se menšího hříchu ten, kdo několik zrneček kadidla na oltáři modle bohu Merkurovi obětuje, než ten, kdo peníze lakotně, dychtivě, beze všeho užitku a prospěchu hlídá a shromažďuje? Bylo by to zajisté směšné, kdyby někdo za modláře považován byl proto, že několik zrneček kadidla nějakému stvoření (modle) obětuje a věnuje, které pravému Pánu Bohu věnovati a obětovati měl, ten pak, jenž službu celého života svého bídnému mamonu (stvoření) věnuje, kdyby za modláře považován a pokládán býti neměl.« Ep. ad Rust. Z toho patrno, že lakomství vede k zanedbávání a k opomíjení nejdůležitějších povinností, které k Pánu Bohu máme, a k páchání těch nejstrašnějších zločinů proti Pánu Bohu; lakomství jest tedy skutečně velikým hříchem proti Pánu Bohu.

Lakomec hřeší ale také proti svému bližnímu.

*

II.

Lakomec hřeší také proti bližnímu svému opuštěním (opomíjením, zanedbáváním) a dopouštěním.

1. Jak často zanedbává a opomíjí lakomý povinnosti, které mu spravedlnost k bližnímu ukládá. »Každému tedy, což jste povinni, dávejte,« volá sv. apoštol. Řím. 13, 7. Než jak často opomíjí napomenutí toto člověk lakomý! Jak často neplatí on dluhy své a nenahrazuje a zadost nečiní za škodu, kterou bližnímu svému způsobil, když tento úplných důkazův o tom nemá! Ano, jak často dopouští se lakomý do nebe volajícího hříchu, že chudým služebníkům, nádenníkům a dělníkům jejich zaslouženou mzdu zadržuje, strhuje, nebo dokonce i upírá. Hlavně o lakomých platí ona přísná slova, která čteme v listě sv. apoštola Jakoba, a která zní: »Aj, mzda dělníků, kteří žali krajiny vaše, při vás zadržána křičí; a hlas volání ženců v uši Pána zástupů vešel.« Jak. 5, 4. — A když lakomý tak často ani nejpřísnějších požadavků spravedlnosti nedbá, pak to činí tím necitelněji s povinnostmi lásky k bližnímu svému. Kolikráte vidí lakomý, že by jenom malou a nepatrnou obětí svou, kterou by přinésti musil, od bližního svého hřích a zkázu duševní odvrátiti mohl, a on to přece neučiní; jemu je to jedno, ať třeba jeho bližní, jeho bratr, jeho spoluobraz Boží ztracen jest, jenom když z toho jeho bůžku, jeho mamonu a jeho penězům žádná škoda a újma nevzejde. Jak často vidí lakomý potřebné, nuzné a chudé spolubratry své; oni ho úpěnlivě prosí za almužnu, avšak jejich krušná a tvrdá nouze jím ani trochu nepohne; lakomec hluchý jest ke všem nářkům a bědováním opuštěných vdov, hluchým jest ke všem steskům a ke všemu úpěnlivému a prosebnému volání opuštěných nešťastných sirotků, bezcitným jest k bídě nuzných starců, nuzných, strádajících ubohých nemocných; srdce lakomcovo tvrdší jest nad kámen, ano nad ten kov, po němž neuhasitelnou žízní prahne a nenasytným hladem dychtí. Lakomý o udílení almužny nechce praničeho věděti; a upokojuje a chlácholí se při tom tou myšlenkou, že almužny udíleti žádnou jeho přísnou povinností není. Ano, almužny udíleti není sice povinností přísné spravedlnosti, ale ona jest přísnou povinností křesťanské lásky. Ó, kéž by si každý lakomec vzpomněl na ta hrozná slova, která Pán Ježíš v den posledního soudu k zavrženým při spravedlivém výroku svém promluví: »Jděte ode mně zlořečení do ohně věčného, kterýž jest připraven ďáblu i andělům jeho. Nebo jsem lačněl, a nedali jste mi jísti; žíznil jsem, a nedali jste mi píti. Hostem jsem byl, a nepřijali jste mne; nah, a neodívali jste mne, nemocen a v žaláři, a nenavštívili jste mne.« Mat. 25, 41. a t. d. Kdyby lakomý o slovech těchto upřímně přemýšlel, pak by zajisté také uznal, že dobročinnost k chudým a nuzným i jeho povinností jest.

2. Než lakomec hřeší proti svému bližnímu nejenom opuštěním, ale také i dopuštěním, protože jednáním svým bližního velice poškozuje. Jmenujte mi nějaký zločin, jehož příčinou a původem

již lakomství nebylo? Nebo jmenujte mi takový blízký a posvátný poměr a svazek, který by lakomému posvátným byl a jejž by lakomec již nezrušil, neroztrhl a neposkvrnil? Svatý apoštol dí o tom krátce, ale jasně a důrazně: »Kořen zajisté všeho zlého jest milování peněz.« 1. Tim. 6, 10.

A skutečně, kdo sečte všecku tu škodu na cizím majetku, kterou svými podvody, svými krádežemi, svými loupežemi, svými lichvami a t. d. lakomství již způsobilo? Kdo vypočte a vylíčí náležitě ztrátu cizí cti, kterou necitelně lakomství na cti utrháním a křivým svědectvím proti bližnímu již způsobilo? Lakomec jest schopen všech hříchů proti bližnímu svému; lakomec také nešetří a nebéře žádný ohled ani na nejsvětější poměr, ve kterém lidé vespolek se nalézají. Svatý Augustin píše: »Lakomec nedbá na žádného člověka; lakomý neušetří ani otce svého, lakomý nepoznává ani matku svou, lakomec nectí bratra svého, lakomý není věrným ani tomu nejlepšímu a nejvěrnějšímu příteli svému. On potlačuje, utiskuje vdovy, okrádá sirotky, v otroctví uvádí (zotročuje) svobodníky, ano on i majetek mrtvých sobě přivlastňuje (on okrádá i mrtvoly).« De verb. Dom.

Podívejte se jenom na ten hrozný a odstrašující příklad nešťastného Jidáše a poznáte, jak lakomství v zápětí má největší hříchy proti lidem, kteří našemu srdci nejbližšími a nejmilejšími býti mají. Lakomý Jidáš ubírá se ku kněžím židovským a dí jim: »Co mi chcete dáti, a já vám ho zradím?« Mat. 26, 15. A ta bídná, mizerná, nepatrná částka třiceti stříbrných stačila ohavnému lakomci k tomu, aby Boha člověka, svého přítele, svého dobrodince, nejsvětějšího a nejlepšího učitele a Spasitele lidstva Jeho nejúhlavnějším nepřátelům zradil a odevzdal!

Lakomý hřeší konečně také sám proti sobě.

III.

Naší povinností jest, abychom své časné i věčné blaho křesťanským rozumem a dovoleným způsobem vyhledávali; toho žádá láska, kterou sami k sobě chovati máme, kterou sami sebe milovati máme; než člověk lakomý ruší sám své časné a věčné blaho, a proto tedy sám proti sobě velice hřeší.

1. Skoro každý jiný hřích (skoro každá jiná nepravost a náruživost) přináší člověku alespoň krátkou radost a rozkoš; lakomci však jeho vášeň nepřináší pražádnou radost, ano spíše již zde na zemi nesmírně nešťastným jej činí. — Lakomému nedostává se žádného požehnání Božího, a všecko to jeho spoření a shánění se po majetku nepomáhá a pranic mu neprospívá; on buď chudým zůstává nebo zchudne. Písmo svaté samo praví: »Člověk závistivý chvátá k statku, nic nevěda, že nouze na něj přijde.« Přísl. 28, 22. A zajisté pravdivé jest přísloví, že nespravedlivý haléř stráví deset tolarů jiných. K tomu ještě se stává, že lakomého v domě nikdo nemiluje a nikdo ho ani milovati nemůže, a tím méně ho milují

a tím méně váží si ho lidé cizí; ano lidé ho nenávidí, pohrdají jím, považují ho za vyvrhel člověčensta.

A kdyby ani toho nebylo, kdyby lakomec i bohatým byl a vysocectěným a velice váženým a oblíbeným mezi lidem, nemůže přece nikdy úplně šťastným býti a zůstává přece ještě nešťastným. — Lakomý svého majetku neužívá a pořád jenom nenasytně po dosažení a rozmnožení svého jmění touží a se pachtí. — Svatý Augustin praví: »Lakomec podobá se nenasytnému peklu; neboť kdyby peklo sebe více obětí pohltilo, nikdy neříká: teď již mám dosti, teď již dostatečně nasyceno jsem v jícnu svém; právě tak i lakomec nikdy nasycen nebude, byť i všecky poklady země pohltil a sobě přivlastnil.« In epist. ad comit.

Jak pravdivým jest výrok tento! Jak pravdiva jsou i slova, která pronesl sv. Pavel se zřetelem na život tento pozemský: »Kořen zajisté všeho zlého jest milování peněz, kterýchž někteří žádostivi byvše pobloudili od víry, a sami se naplnili bolestmi mnohými.« 1. Tim. 6, 10.

2. A nyní se táži: kam vede konečně takovýto život trapný? Mučenníci křesťanští těšili se na svou smrt a na věčnost, mučenník svého peněžitého bůžka, lakomec, bojí se, třese a chvěje se jak před smrtí, tak i před věčností. — Moudrý Sirach píše: »Ó, smrti, jak hořká jest vzpomínka na tebe člověku, který pokoj ve jmění svém má;« Eccli. 41, 1. t. j. pro takového člověka, který takřka jenom na svých penězích visí.

A jestliže již pouhá vzpomínka, pouhá myšlénka na smrt tak hořká jest, jak hořkou a trpkou bude teprve smrt sama? A jak hrozná očekává věčnost lakomce nenapravitelného, lakomce nekajícího! Svatý Pavel píše v ohledu tom: »Vizte zajisté o tom, že žádný smilník, ani nečistý, ani lakomec, jenž jest modloslužebník, nemá dědictví v království Kristově a Božím.« Efez. 5, 5. — »Ani zloději ani lakomci dědictví království Božího nedojdou.« 1. Kor. 6, 10. Tam tedy vedou lakomého jeho muky, které na věčnosti trpěti bude; svatý Řehoř o tom praví: »Lakomec zde na světě v tomto životě pozemském hoří plamenem touhy a rozmanitou péčí a starostí o zachování statku svého a v budoucnosti (tam na věčnosti) hořeti bude ohněm pekelným.« Homil. A svatý Jan Zlatoústý praví: »Kdo slouží penězům, ten nyní řetězy svázán, — aby pro řetězy budoucí (věčné, pekelné) zachován a spoután byl.« Draze tedy kupuje si lakomec nešťastnou (budoucnost) věčnost svou, kde vždy na věky bídným a nešťastným bude.

Jelikož tedy lakomec hřeší proti Pánu Bohu, proti svému bližnímu a proti sobě samému, poněvadž plnění svých povinností k Bohu a ke svému bližnímu překáží a je zanedbává, a sebe samého časně a věčně nešťastným činí, ó poslechněmež proto ochotně napomenutí Pána Ježíše, jenž dí: »Viztež a vystříhejte se lakomství« Luk. 12, 15; a proto také místo lakotného vyhledávání, pachtění a shánění se po těchto pomíjejících, vratkých a krátkých statcích pozemských vyhledávejme raději snažně statky takové, které ani mol ani rez nekazí a které nám žádný zloděj ukrásti

nemůže; uvažujme často a důkladně slova, která napsal svatý Pavel k Timotheovi: »Kořen zajisté všeho zlého jest milování peněz, kterýchžto někteří žádostiví byvše pobloudili od víry, a sami se naplnili bolestmi mnohými.« A k tomu dokládá: »Ale ty, ó člověče Boží, takových věcí utíkej; následuj pak spravedlnosti, pobožnosti, víry, lásky, trpělivosti, tichosti. Bojuj ten dobrý boj víry, dosáhni věčného života, k němuž povolán jsi.« 1. Tim. 6, 10. atd. Amen.

Dle Rudigiera napsal *Jan Götschner*, farář na odpočinku ve Vídni.

Neděle XV. po Svatém Duchu.

Co všechno učiní matka pro své děti.

»Aj, mrtvý byl nesen ven, syn jediný matky své.« Luk. 7, 12.

Písmo svaté, jakožto pramen zjevené pravdy božské, chová v sobě pro křesťany veliké poklady ponaučovací. Podobné ponaučení drží v sobě i dnešní část svatého čtení, již jsem Láskám Vašim přednesl, i jest obsah části té následující: Pán Ježíš za Své pozemské pouti přišel jednoho času do městečka Naim a právě když vstoupiti chtěl do bran městských, aj, mrtvý byl nesen ven, syn jediný matky své, která vdovou byla a pro syna svého hořce plakala. I ustrnul se Pán Ježíš nad ubohou vdovou tou a synu jejímu opět život navrátil.

Ubohý mládenec Naimský! Smrt, která jest údělem všech smrtelníků, jej v předčasný hrob sklátila a on vše musil opustiti a také věci všechny i přátelé jej opustili; jen jediná osoba jej až do tmavého hrobu provázela a hořké slzy prolévala tak, že Spasitel náš lítostí nad ní dojat zvolal: »Neplačiž!« a opuštěnou matku tím potěšil, že syna jejího k životu probudil.

Nuže tedy, rozmilí přátelé, poznati můžete z dnešní události, co všechno matka z lásky k dětem svým učiniti může, neboť člověka bezcitného obměkčí, hněvivého utiší a zbloudilého napraví. Nikdo z nás nedovede ani pověděti, co matka pro dítky své vykoná; láska mateřská k dítkám jest nevyčerpatelna. Proto také láska mateřská bude předmětem, o němž dnes mluviti hodlám. Věnujtež tedy, o to vás prosím, výkladu mému laskavou pozornost, abych mohl k oslavě Boží a ku prospěchu vašemu mluviti.

Pojednání.

1. Mládenec Naimský za svého živobytí za šťastného pokládati se mohl, že tak starostlivou a dobrou matku měl, která ani na okamžik ho neopustila a vždy jemu sloužila. Za tak šťastné také my se považovati můžeme, kteří radujeme se ze starostlivého a něžného srdce mateřského. Jsou na světě mnozí šťastní lidé, kteří honositi se mohou buď bohatstvím, anebo vznešeným svým rodem, ale přece mnohem šťastnější jest ten, kdož s pýchou říci

může: »Mám matku dobrou, matku nade všechen poklad pozemský drahocennější.«

Pozorujme lidi rozličných stavů a povolání, pátrejme po příčinách jejich spokojenosti a vždy uslyšíme odpověď: »Moje dobrá matka k Bohu mne vedla, o mne se starala a proto šťastným jsem.« Znamenáte již, nejmilejší, že lásku matky naší nikdo nám nenahradí a nikdo na světě nemůže a také nebude nás tak milovati jako právě matka.

Za tou příčinou chtíce dokonale poznati tu dobrotivou matku svou, vmysleme se v celý život svůj od narození až do doby zaopatření; ano, stopujme i svou budoucí smrt a uvidíme, že v každém rozhodném okamžiku života našeho byla vždy na prvním místě matka, která svou laskavostí a pečlivostí k tomu směřovala, abychom na světě šťastnými byli.

Dítě přichází na svět s pláčem a naříkáním, a první, kdo mu pomocné ruky poskytuje, jest roditelka sama, jež novorozence do klína svého přijímá, aby jemu prvého pokrmu poskytla. Dítě nemluvně samo sobě pomoci nemůže, a zajisté bídně by zahynulo, kdyby matka, zapomenouc všech svých nesnází, dítku slabému a sotva života schopnému život svůj nebyla zasvětila, aby o vzrůst a vychování jeho pečovala. Kdo jen poněkud zná a dovede oceniti ty veliké oběti, které nám matky naše v dětském věku našem věnovaly, ten zajisté podiví se nad láskou mateřskou. Kdo jen spočte ty všechny noci, které u lůžka našeho ztrávily? Člověk cizí, jehož krev v žilách našich neobíhá, není s to, aby nám věnoval takovou službu. Což teprve, když miláček drahé matinky onemocní, jak velikou práci dá si matka u lože nemocného dítěte, aby opět nabylo předešlého zdraví. Ano, sotva že zapláče nemluvně v kolébce a bolestně zasténá, již matka ničehož si nevšímajíc, chvátá k dítěti svému, aby mu pomohla a bolest jeho zmírnila. A kdo opět dovede pocítiti tu nesmírnou bolest, kterou utrpí srdce mateřské, když miláček její padne za oběť smrti. Nejvýmluvnějším důkazem toho jest ubohá vdova Naimská, o níž vypravuje dnešní evangelium, jak hořce naříkala, že Samého Pána Ježíše k útrpnosti pohnula a Syn Boží v jejím bezměrném bolu slovy přívětivými: »Neplačiž!« ji potěšil.

Jako matka Naimská žila jen pro svého jediného syna, tak i každá jiná matka křesťanská vidí jediné své blaho ve svých zdárných dítkách. I otazuji se vás, drazí přátelé: Co jest toho asi příčinou, že láska matky k dítěti jest tak velikou, abych řekl, nekonečnou? A na otázku tu odpovídám, že jest zcela přirozená, a že láska ta plyne z něžného poměru matky k dítěti. Matka, která pod srdcem svým nosila dítko před narozením, věnuje zajisté lásku svou dítku na svět přišlému a veškeru práci a namáhání ráda bude podnikati, poněvadž ji sílí a dodává útěchy to vědomí, že nepracuje nadarmo, nýbrž proto že všechno koná, aby dítko své uživila a pro Boha vychovala. Přirozenost sama klade do srdce mateřského něžnou příchylnost k dítěti. Dítko pak, ač jest nemluvnětem, které samo sobě nemůže pomoci a matce

své se odměniti za její pečlivost, přece aspoň svým libým úsměvem dává na jevo, že dovede si vážiti lásky plného srdce mateřského.

Pravá matka křesťanská u kolébky dítěte vysílá k trůnu výsosti zbožné modlitby za svého kojence a s mlékem svým vštěpuje jemu počátky vznešených pravd náboženských, které Sám Syn Boží a Spasitel náš na svět přinesl a způsobem takovým dává dítěti svému dobré základy pro budoucí život. Když pak dítko povyroste, učí je každodenně modliti se a Boha za milost prositi.

Ve zbožném životě dítko pokračujíc, přijde do života veřejného, prvním krokem svým, který učiní do školy, kde má sobě osvojiti nejpotřebnější vědomosti pro veškeré své budoucí povolání. A co tu činí zbožná matka? Chvátá s dítkem svým do školy, aby je předala do starostlivých rukou dobrého a zbožného učitele, při čemž prosí a žádá učitele, aby pomocnou rukou svou pomáhal jí pěstiti dítě její. Po celou pak dobu, co dítě školu navštěvuje, vodí je pilně také do svatyně Boží a ukazuje mu, jak dobře jest Bohu sloužiti a Jeho svatá přikázaní plniti. Ano, pravá matka křesťanská stejně s knězem i učitelem o to se přičiňuje, aby dítko nevzalo zkázu na mravech. Když konečně přiblížil se onen okamžik, kdy dítko má školu opustiti a do života veřejného vstoupiti, opět jest to matka, která ve své mateřské lásce všemožně o to se stará a s otcem se přičiňuje, aby dítěti svému dopomohli k dobrému a spolu spokojenému životu. A což teprve matka činí, když syn její má opustiti domov a do daleké krajiny mezi lidi neznámé se odebrati? Zase chvátá, aby na Pánu Bohu pro své dítě požehnání Boží vyprosila; ano, ona se s ním loučí se slzami v očích, dává dobrá napomenutí i ponaučení a naposledy uděluje mu své mateřské požehnání, znamenalíc je znamením svatého kříže, čímž naznačiti chce synu svému, aby v dálné krajině vždy na paměti měl Boha trojjediného, i aby zůstal mezi lidmi neznámými věren Bohu, kterého jej naučila znáti ještě jako nemluvně. A ač syn od matky daleko vzdálen jest, přece srdce mateřské po všech cestách s ním kráčí; neboť matka všechno s dětmi svými ráda snáší a bez ustání na ně pamatuje, byť by nedlely v domě matčině.

Nuže, moji drazí, takovouto lásku chovala k synu svému vdova Naimská, o níž dnešní svaté čtení vypravuje, že milovala syna svého nade všechno; tudíž snadno dá se vysvětliti ona hrozná bolest matky, vdovy z Naimu, když její jediný poklad, zdárný syn, smrtí umřel. A tak tedy poznáváme, že všechno na tom záleží, jak matka spořádána jest, tak i dítky její spořádány budou.

2. Viděli jsme vzor pravé matky křesťanské, která jen pro děti své žije a v nich také jen jediné své blaho vidí. Avšak ještě jen krátkými slovy míním ukázati, jak těžce se prohřešuje matka bezbožná, která ani trochu lásky a citu nemá pro dítky své.

Matka, která dítko své nosí pod srdcem, a při tom žádné lásky k svému dítěti nepociťuje, o dítko také starati se nebude;

a matek takových za doby naší jest veliká síla. Taková matka kojence svého si nevšímá, a jen tehda poskytuje mu pokrmu, když ubohé dítko svým žalostivým pláčem dovolává se pomoci u své matky, která však ne z lásky, nýbrž z té jediné příčiny krmí dítko své, aby se upokojilo a matku, jak ona říká, nezlobilo. Ubohé robátko! Ono ve své nevinnosti zlobí matku, která ani nepoznala, co jest pravá láska mateřská.

Zcela jinak matka bezcitná pečuje o své dítě; ona se o ně zhola nic nestará a když dítěti hrozí nebezpečí, sama raduje se, že zbavena bude všech nepříjemností, které prý spojeny jsou s vychováváním dítek. A zajisté lépe by bylo, aby Bůh dítko takové k Sobě povolal, dokud ještě nevinno jest; vždyť dítku takovému hrozí nebezpečí, že od své vlastní matky bude zkaženo. V pravdě ubohým jest dítko, které má matku nelidskou, nekřesťanskou, neboť pod jejím vedením zakrní na těle a ještě více na duši.

Pozastavme se a pozorujme krátkou jen dobu matku takovou, a zvíme, jakým neštěstím jest pro pokolení lidské.

Jest sice pravdou, že také někdy dítko své ošetřuje, ale nikdy přece s takovou láskou, jak se na pravou matku sluší. O Bohu a Jeho svaté službě dítko nikdy nic neslyší a tudíž nedivme se, že často se stává, že dítko přijdouc do školy, neumí se ani poznamenati svatým křížem, o modlitbě pak již nemůže ani býti řeči. Učitel křesťanský, zvláště kněz, co si dá práce, aby naučil dítko modliti se! Avšak práce jeho bývá marnou, vždyť matka nechce a nepodporuje učitele v jeho svatém povolání. Když pak hlas svědomí dělá matce výčitky, tu nechce vinu svou uznati a ráda by ji uvalila brzo na učitele, brzo na kněze. Než, milá matko, zanech svého pokrytství a nechtěj chybu a hřích svůj jinému přičítati, pamatuj si dobře, že Bůh tobě svěřil dítko a proto opět jen z tvých rukou bude je požadovati. Nuže tedy, matko křesťanská, posílej dítky své ráda do školy a buď učiteli křesťanskému nápomocnou, aby dítko tvé dobře vycvičeno bylo, a pak buď jista, že Bůh tě za to odmění.

Rád bych věděl, jak může dítko býti nábožno, když nevidí celý rok matku svou, ana se modlí a do chrámu Páně chodí. Matko milá, když bez ustání nic jiného na práci nemáš, než abys o jiné lidi se starala, je spravovala, je pomlouvala a jim na cti utrhala, jak můžeš potom žádati, aby syn tvůj, dcera tvá jinou byla? Ano, svatou pravdu dím, že dcera taková v tomto nekalém řemesle matku svou předčí, a tak sobě počíná, že již ani neví, kdy má přestati. Vidíš, matko drahá, tys to vše zavinila, že dítko tvoje špatným věcem se naučilo, které jemu jedenkráte škoditi mohou.

Než, drazí přátelé, s bolestí říci musíme, že takových bezbožných matek jest za naší doby velmi mnoho, které nemají pražádné lásky ke svým dětem. Což však při tom nejhoršího jest, že mnohé z matek bezbožných staví se býti upřímnými, vskutku však jsou naplněny jedem pomluvy a vší nepravosti a o těch

platí vším právem výrok Pána Ježíše, že »jsou to obílení hrobové plni hniloby a zápachu«.

Ukázal jsem tedy, v Kristu shromáždění dnešního dne, jak vznešenou jest láska mateřská a spolu předvedl jsem zrakům vašim jako příklad odstrašující matku bezbožnou, která lásky k dítkám nemá. Z toho již poznati můžete, že matka má v rukou veškerý základ mravního vychování dítek svých. Jen pravé a zbožné matky mohou nám zroditi zdárné syny vlasti a Církve svaté a proto naše konání k tomu směřovati má, aby v rodinách křesťanských matka vykonávala své povolání, které hlavně v lásce mateřské spočívá a pak směle můžeme doufati, že pokolení lidské šťastným bude, a že nebude mu obtížným vykonávati povinností křesťanských.

Nuže tedy, přiložme ruce k dílu, a snažme se o to, aby matky nábožně dítky k Bohu vedly a jim pevný základ kladly pro život jejich. Zvláště dnešního dne, při nejdražší oběti mše svaté, vysílejme vroucí modlitby před trůn božské velebnosti, aby všemohoucí Hospodin sesílal na svět matky pravé, které by dítky své vychovávaly pro život věčný. Amen. P. *Bernard Brand.*

Řeči příležitostné.

Poutní kázaní o svátku sv. Jakoba.

Proč dopouští Bůh utrpení.

»Můžete-li píti kalich, kterýž já píti budu? Řkou jemu: Můžeme.«
Mat. 20, 22.

Kdo sobě zde jen radovánky, rozkoše, sladkosti a kratochvíle připovídá, tenť jistě ve svém snění se klame, poněvadž toto slzavé údolí není ono místo, kde radost, ples a blaho stánek trvající sobě utvořilo. Ano, na naší vezdejší dráze střídá se přečasto světlo s temností, krátká radost s dlouhým utrpením, utěšené doby s trudnými časy. I zdáť se, jakoby jen soužení a trápení za všeobecné dědictví se nám za podíl dostalo od prvních rodičů, neb od nejprostšího nuzáka až k nejmocnějšímu a nejslavnějšímu vladaři, od slabého děcka až ku sešedivělému kmetu, každému jest jistá míra trápení vykázána.

Než, tážete se, nejmilejší: nábožný, ctnostný a spravedlivý, jest snad všeho trápení zproštěn a toliko zatvrzelý hříšník neštěstím a nesnází stíhán? Kdežto ctnost spíše odměnu a ne trest zasluhuje? A, nejmilejší, i ctnostný a zcela spravedlivý s mnohým trápením a soužením zápasiti musí, jak to každodenní zkušenost dosvědčuje, ba i Písmo svaté. Kdo z vás neví, co Josef egyptský,

tento miláček Boží, od vlastních bratří trpěti, co v domě Putifarově, co v žaláři zkusiti musil? Komu není známo, že Tobiáš, tento muž podle srdce Hospodinova, v chudobu uvržen a slepotou raněn byl? A k čemu dlouho ohlížeti se po příkladech, vždyť hlavní oltář zdejšího chrámu Páně staví nám před oči muže, muže to svatého, který též neušel trápení a soužení. A muž ten jest sv. Jakob, apoštol a mučenník Páně, patron zdejší svatyně a veškeré kolatury Kopidlenské; jehož památku dnes slavíme.

Sv. Jakob jako věrný sluha (Boží) božského mistra svého neunavně hlásal slovo Boží, nesčíslný počet lidí seznámil on s věčnou pravdou, a to netoliko v krajině židovské a samařské, ale i mezi pohany spěchal apoštol náš, opouštěje milou vlasť, aby i tam na rozkotaných, dříve pohanských oltářích (vzdělal) postavil kříž svatý.

Při svém návratu do Jerusalema splesal radostí nevýslovnou, vida rozkvět v Církvi Kristově, i vzplápolal v srdci jeho nový oheň lásky ke krajanům mileným a počínal si tak horlivě, že příkladem svým ctnostným nových následovníků získal.

Avšak v rozkošnou tuto sladkost přimíchala se brzy hořká peluň. Horlivostí svou popudil totiž na sebe nemalý počet zatvrzelých židů, kteří ho obžalovali u krále Herodesa Agripy, jenž sv. Jakoba bez rozpaků z pouhé náklonnosti k židům ve tmavý žalář vsaditi, okovy spoutati a posléz k libosti židů na popraviště vyvésti kázal. S tváří veselou, srdcem pokojným spěchá muž nevinný, věrný svému povolání, k lešení krvavému zmužile, bez bázně nastavuje hrdlo hrdina svatý a hle, v okamžení dělí ostrý meč svatou jeho hlavu od těla.

Ejhle, tu splnil sv. Jakob to, co slíbil božskému mistru svému, tázajícímu se: »*Můžete-li píti kalich, který já píti budu?*« Řkou jemu: »*Můžeme.*« Sv. Jakob sevřen byl trápením prvé, než Bůh neporušenou korunou mučennickou jej ověnčil; a vsadil jej na stolici z dvanácti.

Jak pravdivá jest výpověď žalmisty Páně: »*Mnohonásobná jsou soužení spravedlivého.*«

Než, nermuť se, nestrachuj a neděs se nikdo z výpovědi této ty, jenž kráčíš cestou Páně a toužíš po spravedlnosti křesťanské, ale věz, že tato utrpení dopouští dobrotivý a nejvýš moudrý Bůh, který též trpícího spravedlivého milostí Svou podporuje, jak na oslavu sv. Jakoba, milého patrona našeho a k útěše spravedlivých v dnešní řeči své ukázati hodlám.

V prvním díle vyložím pohnutky, pro které Pán Bůh spravedlivého jako našeho sv. Jakoba trpěti nechává, v druhém pak díle ukáži prostředky, jimiž Pán Bůh spravedlivého v utrpení podporuje a sílí. Slyšte mne atd.

Pojednání.

I.

Mnohý z vás, nejmilejší, snad se nad tím pozastaví, zdaž se to se spravedlností a dobrotivostí božskou srovnává, že Pán Bůh spravedlivého právě tak jako hříšníka, ba mnohdy ještě více

a ještě častěji utrpením navštěvuje. A vskutku, bylo by tomu tak, nejmilejší, kdyby Pán Bůh takovýmto soužením neobmýšlel opravdové a skutečné dobré Svých vyvolených, Svých miláčků! Které jsou tedy ty pohnutky, pro něž Pán Bůh spravedlivého s utrpením zápasiti nechává? Zajisté ne jiné, než, aby srdce spravedlivého od tohoto marného a pomíjejícího světa odvrátil a Sobě naklonil; dále, by útrpnost nad stejným neštěstím svého bližního v srdci jeho vzbudil; a posléz, aby ctnost jeho zdokonalil. Statky pozemské, bohatství, sláva, důstojnost, tělesná krása, vznešenost rodu přečasto i spravedlivého jaksi zaslepují a tak ctnosti jeho na příč se staví.

Jak lehko zapomíná na ctnost a spravedlnost ten, na nějž se neustále štěstí usmívá! On hoví, jak zkušenost učí, svým vášním a náklonnostem, zatvrzuje se nad nuzným a bídným, toliko v rozkoších a radovánkách hledá blaženost tohoto světa a zapomíná na opravdivé dobré, zapomíná na Pána Boha, na duši svou a na věčné spasení své

Bůh tedy, by spravedlivého od tohoto tak velikého neštěstí ochránil, sesílá naň utrpení, by poznal mocnost a blud a pomíjejícnost všeho pozemského, by tomuto světu srdce své uzavřel a tím úžeji se s Ním, jako pramenem všeho pravého blaha, spolčil.

Pročež ctnostný, spravedlivý bratře, který jsi snad do ne dávna vším vezdejším statkem oplýval, nyní ale uvržen v nedostatek, snad v bídu a nouzi, trapně ohlížíš se po vydatné pomoci. Přátelé tě opustili, kteří tebe, dříve bohatého, takřka na rukou nosili a věčné přátelství tobě přísahali; ó netruchli, ó nekvil, nýbrž věz, že tento trpký stav duši tvé opravdové blaho získal. Nyní jsi poznal, jak vrtkavé jest vezdejší štěstí, nyní jsi shledal, že vše pozemské marným a pomíjejícím jest, nyní víš, zdaž a jak daleko se na lidi spoléhati můžeš, nyní bažíš po statcích lepších, po pokladech, které rez a mol sežírá aniž zloději vykopávají, nyní toužíš po přátelství Boha svého, který vše ztracené ti stonásobně nahraditi může.

Tobě, ubohý sirotku, odňal Pán Bůh záhy tvoje starostlivé rodiče. Srdce tvé krvácí, oko se zarosí, vzpomeneš li, že nemáš buď otce nebo matku, aneb ani otce ani matku; než věz, v nebi je-tiť Otec všech sirotků, toho se drž, ten tě neopustí, ale jednou zase s otcem, s matkou tě spojí. Jen si zajdi tam na hřbitov, poklekni u rovu milených roditelů svých, a povšimni si hlasu z hloubi se ozývajícího, synu, dcero, žij nábožně a ctnostně, bys v objetí našem zapomnělo jednou na přestálé utrpení své. Drž se Pána Boha a ctnosti, spusť se světa a marnosti, a blaze tobě i v osiřelosti tvé!

Ó, poslechneš-li hlasu toho, zda nebudeš opravdově šťasten? — Ó ty nábožný mrzáku, jenž beze vší viny neduhem sklíčen anebo nemocí na bolestné lůžko upoután jsi, uvaž, jak dobře to s tebou Pán Bůh myslí, ty nebažíš po věcech pomíjejících, ty netoužíš po rozkoších tohoto světa, duch tvůj se vznáší k Bohu a obírá se

věcmi, »*které svrchu jsou*«, touha tvá jediná »*býti brzy rozdělenu a spojenu s Kristem*« v krajině nadhvězdné!

Nuže, nejmilejší, jsou-liž pak utrpení spravedlivému ziskem anebo škodou? Není tu patrno, co Pán Bůh zamýšlí, když trápení dopouští? Ó, zajisté — od světa odloučiti a k Sobě přivésti chce Pán spravedlivého.

Druhá pohnutka, proč Pán Bůh spravedlivého trápením navštěvuje, jest, aby v srdci jeho útrpnost nad neštěstím svých bližních vzbudil; neb kdo sám nikdy nepocítil, co je chudoba, kdo sám nikdy nebyl sirotkem anebo mrzákem a lazarem, ten trpícímu bratru tak lehko neuvěří, ba mnohdy jeho stesky a vzdechy za přetvářené drží. Koho však Pán Bůh mnohým utrpením navštívil, ten zná i soužení svého bližního posouditi, ten umí plakati s plačícími a všemožně se snaží, by spomohl, a nemůže-li spomoci, alespoň by potěšil. Kdo již v mladistvém věku oplakávati musil ztrátu rodičův a svou nynější výživu toliko cizí pomoci a dobrotě děkovati má, ten nebude patřiti lhostejně na ubohé chudé dítky osiřelé, ale vynasnaží se jim ku pomoci přispěti, jich potěšiti, a možná li, jim otcem, jim matkou se státi. Kdo sám dlouhou nemocí byl stížen, ten jistě polituje churavého bližního a pospíší potěšiti ho, nelze-li pomoci. Kdo v neštěstí věrnému příteli úzkost svou sděliti mohl, a v jeho náručí útěchu nalezl a soucitem jeho od zoufalství zachráněn byl, ten zajisté pospíší své útrpné srdce nešťastnému bratru otevříti, utrpení jeho láskou a vřelým přátelstvím osladiti a do srdce ztrápeného balsám útěchy vlíti. A vlastního utrpení zkušenost činí jej soucitným, službovolným a laskavým. A aby se tak stalo, proto navštěvuje Pán Bůh soužením spravedlivého. Konečně sesílá Bůh na spravedlivého utrpení, by ctnost jeho zdokonalil a zásluhu jeho zvětšil. »*Jako zkoušeno bývá zlato a stříbro v peci,*« praví moudrý Sirach, »*tak zkouší Bůh srdce člověka*«.

A v pravdě, nejmilejší, často mívá i člověk ctnostný ještě jakési pozemské záměry; on netoliko po ctnosti baží a nábožnosti oddán jest, protože jest tato Pánu Bohu milá, nýbrž mnohdy i proto, že časný zisk aneb i snad chvála tohoto světa s ní spojena jest. Mnozí jsou jen tak dlouho Bohu a ctnosti věrni jak dlouho se jim dobře vede, potkává-li je neštěstí, nalézají-li na cestě ctnosti trní, tuť veta po lásce k Bohu a veta po slavném vítězství nad tímto krátkým utrpením. Kdož však i při nejtěžším soužení ctnost neporušenou zachovají, ti zdokonalí tu samou a zvětší zásluhu, kterou dobrota Boží jedno tím slavněji odmění.

I proto, nejmilejší, zkouší Pán Bůh, jenž naše věčné blaho obmýšlí, spravedlivého utrpením. Nuže, nejmilejší, kdo nenahlíží dobrotu a užitek těchto pohnutek, proč Pán Bůh spravedlivého mnohdy mnoho a dlouho trpěti nechává?

Protož nereptejme proti Pánu Bohu, když nás neštěstí (trpěti nechává) potkává, když nás trápením navštěvuje, nýbrž snášejme toto raději v křesťanské trpělivosti, a hledejme útěchu a posilu u Pána Boha, poněvadž On jediný jest, který nám také pro-

středky na ruku dává, jak nad tímto trápením zvítěziti, ctnost neporušenou zachovati, a tak nevýslovné odplaty účastniti se máme; a o tom, které prostředky to jsou, promluvím po krátkém oddechu v díle druhém.

II.

Od Boha velemoudrého a nejlepšího Otce nás všech doufati můžeme, že spravedlivého, když ho trápením navštíví, také mu posilu a útěchu v hojnosti dopřeje. A to také, nejmilejší, Pán Bůh vskutku činí; On jej posiluje a těší příkladem Svého jednorozeného trpícího Syna, dále Svou milostí a konečně zaručením odměny, která na toto krátké utrpení následovati má.

Kdo sám na sebe nebo na jiné pozorným jest, shledá, že velmi důrazně nejenom zlé, ale i dobré příklady na srdce člověka účinkují. Tyto příklady nás jako mocí k následování nutí, zvláště, jsou-li to příklady těch, jež milujeme, jichto si vážíme.

Vojín postupuje srdnatěji do boje, když milovaného vůdce svého v čele vojska neohroženě proti nepříteli kráčeti vidí. Dítko ochotněji nastoupí cestu ctnosti, když po ní své milé rodiče ubírati se vidí.

Když tedy již příklady lidí takovou k sobě poutající moc mají, čím více příklad Syna Božího, zvláště na spravedlivé, kteří Spasitele svého a Boha nade všecko milují a si váží? Ó, jak musí mocně příklad tento na srdce trpícího účinkovati, když patří na zakladatele své svaté víry, Jenž radostí opovrhl a kříž zvolil, Jenž z lásky k nám nejtrpčí, nejukrutnější muky, ano tu nejohavnější a nejpotupnější smrt podstoupil, ó, jakou útěchu, jakou posilu vlévá v srdce trpícího tento pohled na Pána Ježíše!

Hle, on nereptá proti Bohu, že jej, nevinného, tak trpkými křížky navštěvuje, on neškytá, že trápení toto sílu jeho převyšuje, on nevzdychá, že trápení to každou radost ztrpčuje, on jen patří na svého Spasitele, Jenž z lásky k němu kalich nejtrpčího utrpení zcela vyprázdnil a jemu toliko jednu kapku z něho podává.

Co učinilo našeho svatého apoštola tak srdnatým, tak neohroženým, že pro pravdu naší svaté víry i svou krev na popravišti vylil? Zajisté nic jiného, než pohled na jeho milého mistra, kterému ne lépe, nýbrž mnohem hůře se vedlo.

Protož, nábožný bratře, když na tebe trápení doléhati bude, vzpomeň sobě jenom na Pána Ježíše, Jenž sílící a útěchu skýtající příklad zanechal tobě, a který, když k Němu na kříži visícímu o útěchu a posilu volati budeš, milostným hlasem odpoví tobě: »Chceš-li mne následovati, zapřiž sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne« po trápení do radosti

Bůh dále spravedlivého v utrpení podporuje a sílí *Svou milostí.* Když již zde nenalezneme otce, jenž by tak ukrutného byl srdce, že by dítě své v trápení, bez pomoci a útěchy nechal, jak mnohem více podporuje a sílí nás v utrpení Otec nebeský, Jenž nás více miluje, než vlastní matka nás milovati může! A tuto podporu a posilu v utrpení nám zřejmě přislíbil, když pravil, že

nás neopustí v potřebě. Pravdu tuto na sobě samém stvrzenou shledal apoštol Pavel, neboť uprostřed svého utrpení zvolal: »Požehnaný buď Bůh, Otec milosrdenství a Bůh všelikého potěšení, který těší nás ve všelikém soužení, bychom i my mohli těšiti ty, kteří ve všelikém nátisku jsou.«

Avšak nejen sv. Pavel, nýbrž i všickni ctnostní a nábožní tuto sílící milost při svém utrpení v plné míře zakusili. — Hle, tu volá milovnice kříže, sv. Terezie: »Pane, trápení nebo smrt!« Zde vyzývá sv. Ignác pln dychtivosti po trápení dravou zvěř, aby ho svými tesáky roztrhala. Tam líbá sv. Jakob na cestě k popravišti svého žalobníka, když tento jej za odpuštění prosí. A kdož jest s to, všecky příklady trpících spravedlivých vypočítati, kteří dosvědčují, že Pán Bůh mdlé a slabé posiluje, a že v trápení jich neopouští?

Konečně, co spravedlivého v trápení sílí, jest neklamná naděje hojné odplaty po přestálém soužení.

Je-li traplivé, musit trpěti beze vší naděje jakési za to odměny, tak zase nanejvýš potěšitelné jest věděti, že po krátkém utrpení následovati bude hojná odplata. A tuto naději má trpící spravedlivý, poněvadž naše svatá víra představuje mu Boha jako spravedlivého odplatitele i toho nejmenšího a nejnepatrnějšího skutku, který z lásky k Němu a zapřením sebe samého koná.

Pročež, bude-li vám, nejmilejší, trpěti, ani zatím jiní v rozkoších a kratochvílích žijí, tuť pozvedněte mysl svou k Otci nebeskému, Jenž jedenkráte jako spravedlivý soudce utrpení naše nepomíjející odplatí radostí, jak dokládá Žalmista Páně, an praví: »Ti, kteříž jako slzami rozsívají, s plesáním jako žíti budou.« A apoštol sv. Pavel zvolal ve svém vytržení: »Utrpení času nejsou rovna slávě, která jednou zjeví se v nás.« Amen.

Jan Götschner, farář na odpočinku ve Vídni.

Slavnost Porciunkule.

Co jsou odpustky?

»Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co bylo zahynulo«. Luk. 19, 9.

Pán Ježíš hledal a ke spáse vedl lidi, když byl zde na světě. Pán Ježíš však hledá a vede i posud stále ke spasení, a kdo jej poslechne, může říci o duši své: »Dnes spasení stalo se domu tomuto; spasení stalo se duši mé.« Také vy, drazí v Kristu, můžete tak říci o sobě! Vás Pán Ježíš také vyhledal, vás sem zavolal, a vy jste přišli. Přišli jste sem do této svatyně, abyste dobře posloužili duši své pro svou spásu, pro život věčný. Přispěchali jste sem, abyste očistili duši svou ve svátosti pokání. Vykonali jste sv. zpověď s pravou lítostí a pravým úmyslem, že více hřešiti nebudete. Duše vaše jsou nyní očištěny. Pán Ježíš oděl duši vaši svatebním rouchem milosti Boží. Vina hříchu na vás již ne-

spočívá. My všichni vykonali jsme za hříchy své modlitby, a tak i spravedlnosti Boží jsme se snažili dostiučiniti, abychom si sami odkáli, odpykali tresty, které za hříchy své zasluhujeme. Z té příčiny uložil nám kněz po sv. zpovědi pokání. Leč tu, drazí v Kristu, můžeme si dáti otázku: Je to pokání, nám uložené, tak veliké, jak veliké by spravedlnost Boží od nás žádala? Ví kněz, jak veliké pokání má uložiti, aby hříchy byly úplně napraveny a tresty za ně úplně odpykány? Nikoli! Pán Ježíš nikomu nezjevil, jak veliké tresty ukládá na věčnosti na ten který hřích, a proto Církev sv. neprohlásila nikdy, že by někdo svým určitým pokáním za hřích byl úplně dostiučinil. Ale dnes můžeme se radovati! Dnes nám Církev sv. při našem pokání pomáhá. Dnes Církev sv. otevřela veliký poklad duchovní, který sestává ze zásluh Pána Ježíše, Panny Marie, všech svatých a světic Božích a všech věřících vůbec v celé Církvi sv.; a dnes ona ze zásluh těch, z pokladu toho doplňuje naše pokání: dává nám plnomocné odpustky.

Kdo z vás, drazí v Kristu, navštívil tento chrám, vykonal sv. zpověď a přistoupil ke stolu Páně, a pomodlil se nejméně pětkrát Otče náš a Zdrávas Maria a Sláva Bohu Otci... může říci: Dnes jsou mi hříchy odpuštěny a já jsem získal plnomocné odpustky a za mé hříchy spravedlnosti Boží jest úplně dostiučiněno. Veliký zástup váš, četné vaše účastenství jest důkazem, že jste čerpali horlivě z pokladu dnes otevřeného a získali odpustky plnomocné; ale abych i pro budoucnost vaši horlivost podnítil, a rozmnožil vaši známost sv. víry, chci vám dnes vykládati: co to jsou odpustky, jaké jsou, a co jsou odpustky porciunkulové.

Svatý Bože, Svatý Silný, Svatý a Nesmrtelný, smiluj se nad námi! Sv. Františku, zakladateli řádu tohoto a původce dnešních odpustků, oroduj za nás!

Pojednání.

I.

Co jsou odpustky? Odpustky jsou odpuštění časných trestů, které Církev sv. po odpuštění hříchů mimo svátost pokání uděluje. Abychom dobře rozuměli, co jsou odpustky, vzpomeňme si na první rodiče, Adama a Evu. Pán Bůh řekl jim: »Ze všech stromů rajských můžeš jísti, ale se stromu vědění dobrého i zlého ať nejíš, v kterýkoli den bys s něho jedl, umřeš!« Dal těmi slovy Pán Bůh přikázaní, zákon, ale zároveň určil i trest, nebude-li zákon ten naplněn, a sice trest ten byl ztráta života vezdejšího a pak i na duši zavržení věčné. Adam a Eva měli zákon vyplniti; leč Eva dala se svésti hadem, jedla a pohnula k témuž skutku Adama. Přestoupili vědomě a dobrovolně zákon Boží, dopustili se hříchu. Duši svou poskvrnili vinou; byli vinni přestoupením zákona Božího a za vinou následoval trest: vyhnáni byli z ráje, po celý čas života svého musili snášeti obtíže a bídy tohoto světa. Leč Adam i Eva s pláčem odcházeli z ráje, litovali hříchu svého

a proto jim Pán Bůh odpustil vinu jejich, duše jejich nezavrhl na věky. Písmo sv. nám to vypráví (Sap. 10, 1.) a z té příčiny Církev svatá slaví svátek Adama a Evy na štědrý den. Odpustil tedy P. Bůh trest, který měl trvati věčně, a nechakje vytrpěti trest zde na světě. Vidíme tedy, že Pán Bůh dvojitě trestá hřích: zde na světě jen na nějaký čas, a na onom světě na věky. Proto tresty na onom světě, že na věky trvají, nazýváme věčnými; tresty na tomto světě anebo tresty v očistci, že trvají pouze nějaký čas, na př. sto let, deset let, nazýváme tresty časnými. Věčné tresty Pán Bůh odpustil a časné dal vytrpěti také králi Davidovi, když prohřešil se se ženou Uriášovou a dal Uriáše zabiti. Pán Bůh poslal k Davidovi proroka Nathana a ten jemu ve jménu Božím vytkl onen hřích. Král David plakal, postil se, modlil se a prosil Pána Boha za odpuštění. A Bůh odpustil jemu trest věčný i vinu hříchu. David nebyl od Pána Boha zavržen, ale syn jeho za ten hřích mu zemřel. Trest časný jej Bůh nechal vytrpěti.

Tak jednal Pán Bůh ve Starém Zákoně, a v Novém Zákoně nás Pán Ježíš tomu podobně naučil. Jest to článkem naší sv. víry, že nám Pán Bůh ve svátosti pokání odpouští vinu hříchu a trest věčný, ale jenom někdy trest časný; ten obyčejně musíme vytrpěti. To jest: ve svátosti pokání dosahujeme očištění duše od hříchu, nabýváme milosti posvěcující a duše naše pak jistě nebude zavržena na věky, ale spravedlnosti Boží musíme dostiučiniti konáním pokání, to jsou ty tresty časné. Z té příčiny nám kněz hned před rozhřešením uloží pokání. Pravdu tuto vidíme na sv. Maří Magdaleně. Jí řekl Sám Pán Ježíš: »Odpouštějí se jí hříchové mnozí, protože mnoho milovala.« Došla tedy od samotného Pána Ježíše odpuštění hříchů, ale proto přece po nanebevstoupení Páně ještě třicet roků konala pokání, žila život poustevnický, aby dostiučinila za hříchy své. Tak také jednal i sv. Petr, po celý život svůj oplakával zapření Krista Pána, tak čtyřicet roků kála se Maria Egyptská, a jiní svatí tak odpykávali své hříchy. Aby na onom světě nemusili dostiučiniti, aby duše jejich ihned bez pokání v očistci mohla přijíti do nebe a patřiti na Pána Boha, trpěli tady po dlouhý čas sami. Odkáli si tak tresty časné.

I my tak jednati musíme, jako jednali svatí a světice Boží! Když jdeme ke svaté zpovědi, kněz není vševědoucí, aby nám určil pokání, které by úplně vyrovnalo naše hříchy, a proto máme činiti pokání sami. Ze příčiny té bývalo v prvních dobách Církve svaté pokání přísné a dlouhé. Když veřejně spáchán byl hřích, veřejně ho kajícník vyznal a dostal rozhřešení. Na těžké hříchy dáváno bylo pokání po kolik let trvající, že vyloučen byl hříšník ze sboru věřících a před chrámem státi musil a teprve později mohl znova na mši sv. Když konal pokání s obzvláštní horlivostí, bylo mu pokání zkráceno. Také chodili si takoví kajícníci k zajatým křesťanům, kteří měli pro sv. víru život položiti, ke sv. mučenníkům o přímluvu, aby jim bylo pokání zkráceno. A tak pokání bylo umenšováno, tresty časné za hříchy byly odpuštěny.

Církev sv. udělovala odpustky. A tak děje se i nyní. Církev sv nám odpouští ve jménu Pána Ježíše Krista buď část onoho pokání, které máme za hříchy své konati, anebo i celé pokání, dává nám odpustky, doplňuje ze zásluh Ježíše Krista pokání naše. Když odpouští nám celé pokání, dává odpustky plnomocné, když jen některou část, neplnomocné. Jest to tak, jakoby někdo měl dluh, který by měl někomu zaplatiti. A přijde k nám přítel a řekne: »Zaplať to, co můžeš ihned zaplatiti, a to ostatní já za tebe doplatím.« Podobně máme my u spravedlnosti Boží dluh, pokání za naše hříchy, časné tresty, a tu Církev sv. nám praví: »Udělej, co můžeš, sám: Jdi ke sv. zpovědi, získej si odpuštění trestů věčných a vin svých, a já pak doplním to ostatní; udělím ti odpustky plnomocné; anebo jen z části doplatím, a zůstane ti přece ještě něco trpěti, a to jsou neplnomocné odpustky.« Ó, jak vděčni musíme býti Církvi sv. za to, že nám tak ke spáse naší pomáhá a nám tak dílo spásy naší usnadňuje. Jen přirovnejme skutky a pokání, co činili svatí a světice Boží, a co činíme my! Jak málo a jak nepatrné námahy my pro spásu duše své podnikáme! Nemusí nás to naplniti vděčností k Církvi sv. a horlivostí, abychom tím více a častěji snažili se získati odpustky?

II.

Drazí v Kristu! Všecko, co ke spasení našemu potřebno a prospěšno jest, zjevil Pán Ježíš, od Něho to slyšeli svatí apoštolové a ti to svěřili naší Církvi sv. A tak též odpustky Pán Ježíš Sám musil sv. apoštolům a Církvi sv. svěřiti! Udílel Pán Ježíš Sám odpustky, dokud byl zde na zemi? Udílel! Víme, že nemocným říkal: »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji,« než vrátil zdraví, a několikráte také řekl: »Jdi a nehřeš více, aby se ti něco horšího nepřihodilo.« Pán Ježíš věděl, že ta nemoc byla následkem, trestem hříchu, a přece i tu odpustil. Dal odpustky, jaké ani Církvi sv. nesvěřil, i přirozené následky hříchu zázračně odpouštěl! Ale nejkrásnější příklad odpustků nám dal Pán Ježíš, když umíral na kříži. K onomu kajícímu lotru promluvil: »Amen, amen pravím tobě, ještě dnes budeš se mnou v ráji.« Slovy těmi nejen odpustil hříchy veliké, které onen zločinec spáchal, ale slíbil mu, že s Ním ještě týž den bude v ráji, že tedy ani do očistce nepřijde, odpustil mu trest časný v očistci. Dal tak Pán Ježíš největší odpustky plnomocné v hodince smrti!

A podobně činili sv. apoštolové. Sv. apoštol Pavel I. Kor. 5, 4. píše ke Korintským o hříšníku velikém, který prohřešil se se svou macechou: »Já zajisté vzdálen tělem, ale přítomen duchem, již jsem usoudil jako přítomný, aby kdo to učinil, ve jménu Pána našeho Ježíše Krista, když vy shromážděni budete s duchem svým, mocí Pána našeho Ježíše Krista vydán byl takový satanu k zahubení těla, aby duch spasen byl v den Pána našeho Ježíše Krista.« Slovy těmi praví, že vylučuje onoho hříšníka z Církve, tak jakoby tam sám byl přítomen, a vydává ho ďáblu, který mimo Církev

velikou moc má, aby jím byl trápen na těle po čas života, aby duše byla zachována, až přijde k soudu. Onen pak činil pokání, a tak se trápil, že se o zdraví jeho obávali. Přimlouvali se tedy za něho Korinťané u sv. Pavla a sv. Pavel jim pak ve druhém listě svém odepsal: II. Kor. 2, 10. »Komu jste vy odpustili, i já, neboť i já, co jsem odpustil, jestli jsem co odpustil, pro vás jsem odpustil v osobě Kristově.« Na místě Božím tedy mu odpustil pokání, udělil mu tedy odpustky.

Způsob tento zůstával po celé první tisíciletí; uložilo se pokání tuhé, a když hříšník je horlivě konal, odpustilo se mu. Později však způsob udílení se změnil a nastoupil způsob nynější; to jest: Církev sv. prohlásí, že udílí odpustky, a udá podmínky, pod kterými je udílí, a předem každý, kdo jde ke sv. zpovědi a k sv. přijímání, již ví, jaké odpustky získati může a jak jich získati může. Poprvé učinil to sv. Otec Urban II. na církevním sněmě v Clermontu r. 1096, když vyzval ke slavné výpravě křížové na vysvobození Božího hrobu z rukou tureckých. Aby nadchl a povzbudil katolíky k hojnému účastenství na výpravě křížové, odpustil všem věrným, kteří by tuto obtížnou pouť podnikli a proti pohanům zbraně se chopili, veškeré církevní pokání. Proto ve svém listě papežském napsal: »Kdokoli z pouhé nábožnosti a nikoli pro získání cti a peněz na cestu do Jerusaléma se vydá, Církev Boží vysvobodit, tomu cesta ta za úplné pokání počítána bude.« Slovy těmi vyjadřuje, že takovýto bojovník za veškeré hříchy své úplné pokání vykoná, tak veliké, jak veliké od něho spravedlnost Boží žádá. Proto dále podotýká sv. Otec: »Kdož by na této pouti v pravém pokání zemřeli, ať nepochybují, že dosáhnou odpuštění hříchův a ovoce věčné odměny.« J. Hůlka: Odpustky. To jest: Kdo kajicně po řádné sv. zpovědi by byl padl za Zemi svatou, anebo na cestě tam dokonal, má odpuštěny nejen hříchy, ale duše jeho bez trestů očistcových do nebe se dostane. To bylo první udělení odpustků plnomocných. Jaké pak roznítily odpustky ty nadšení, kolik výprav pro osvobození Božího hrobu podniknuto, vypráví nám dějiny, ano i děti vydaly se na výpravu křížovou!

Přes sto roků pak zůstalo jedinou podmínkou, získati si odpustky plnomocné, účastenství na výpravě do sv. země. Ale tu zakladatel řádu Františkánského, jemuž tato svatyně náleží, svatý František Serafinský, vymohl znamenitou úlevu. Svatý František vedl život úplně chudobný. Pro Pána Ježíše vše opustil a následoval Jej v Jeho chudobě. Ve svém rodišti Assisi opravil kostelík Panny Marie a tam kolem něho shromáždil soudruhy, kteří s ním byli společně živi. Jedné noci, když horlivě se modlil, bylo mu zjeveno, aby šel do Říma ke sv. Otci Honoriovi III. a od něho aby vyprosil plnomocné odpustky pro svůj kostelík. Měl tedy dosáhnouti každý odpustků plnomocných, kdo by navštívil kostelík ten a tam vykonal sv. zpověď. Kdož tedy v kostelíku onom vykonali sv. zpověď hodně, měli dosáhnouti nejen odpuštění hříchů,

ale i všech časných trestů za své hříchy od křtu sv. až do toho okamžiku, kdy vstoupili do chrámu onoho. Pod tak lehkou podmínkou odpustky posud nebyly uděleny, a proto setkal se svatý František s odporem, neboť hodnostáři církevní tvrdili, že nikdo potom do sv. země nepůjde, ano i do Říma že nikdo putovati nebude. Leč sv. Otec vyhověl prosbám sv. Františka a r. 1223 udělil plnomocné odpustky všem, kdož dne 2. srpna kostelík Panny Marie v Assisi zbožně navštíví a sv. svátosti přijmou. A to jsou právě dnešní odpustky, známé po celé Církvi pode jménem »Porciunkula«. Jméno to mají proto, že sv. František nazýval kostelík svůj Porciunkula, jako podílek nebo částečka, asi jako když říkáme: »můj kousek země, můj podílek.« A poněvadž ze všech končin země věřící nemohli do Assisi přijít a odpustků získat, rozšířili později papežové tyto odpustky na všecky kostely řádu Františkánského, ano i na kostely řádu Kapucínského, poněvadž se spravují Kapucíni toutéž řeholí. A tyto odpustky právě dnes se zde udílejí, a vy všickni přišli jste sem pro spásu duše své si jich vydobýt. Kdož přišel jsi sem z pouhé pobožnosti pro spásu duše své a vykonal jsi zde sv. zpověď, nepochybuj, dosáhl jsi odpuštění hříchů, ale též odpuštění všeho pokání; kdybys zemřel, bez muk očistcových dojde duše tvá do slávy věčné!

* * *

Tak mnoho nám dnes poskytuje Církev sv.! Ó, jak můžeme býti hrdi na to, že jsme katolíky! Jak můžeme pyšně se hlásiti ke své Církvi sv.! Ó, čiňme tak, vždy před světem stavme na odiv, že jsme katolíky! Za nynějších časů je to potřeba, aby bylo mezi námi více hrdosti, více pýchy, ne sice té pýchy hříšné, ale té pýchy, o které píše sv. Pavel: »Ve kříži Kristově chlubiti se budu.« Svou vírou, svou Církví se chlubme, k ní se hlasme, a všude ji před světem stavme na odiv! A právě když získáváme odpustky, tím nejlépe svou víru katolickou okazujeme! A těch získáváme nejen dnes, ale i při každé příležitosti. Církev sv. je s rozdáváním odpustků velice štědrá. Když řekneme: »Pochválen buď Pán Ježíš Kristus . . .«; když modlíme se kleče: »Anděl Páně« a jiné krátké modlitby, získáváme neplnomocných odpustků; když na svátky Jména Pána Ježíše a Panny Marie přijímáme sv. svátosti a jsme na mši sv., získáváme plnomocné odpustky. A tak hleďme si jich co nejvíce získati, a to nejen pro sebe, ale i pro duše v očistci. Vzpomeňte si, snad některý z vašich miláčků jest na věčnosti a posud nedošel patření na tvář Boží a koná pokání a sám si pomoci nemůže, musí jen trpěti, a tedy volá k vám: »Vzpomeň si na mne, pros za mne, pomoz mi!« Ó, získejte mu pomoc také tím, že pro něho obětujete odpustky! On pak za vás bude prositi Pána Boha, bude za vás se přimlouvati, až snad právě vaší pomocí přijde do nebe, vyprosí vám milost a požehnání. A pak, až nakloní se dnové života vašeho, až Pán Bůh nemocí vám dá znáti, že již nastává čas, abyste se vrátili k Němu, za-

volejte si kněze, abyste přijali sv. svátosti! Kněz dá vám rozhřešení, odpuštění hříchů, podá vám Tělo Páně, pak vám udělí poslední pomazání a na konec požehnání apoštolské spojené s plnomocnými odpustky. A až kněz nad vámi bude říkati slova, kterými na místě sv. Otce vám bude dávati odpustky, bude to, jakoby Sám Pán Ježíš nad vámi mluvil: »Amen, amen, pravím tobě, ještě dnes budeš se mnou v ráji.« Amen.

František Wolf, kaplan ve Dvoře Králové n. L.

LISTY KATECHETICKÉ.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené.

Napsal **Václav Oliva.**

(Pokračování.)

Zbývá ještě zmínku učiniti:

o stavění chrámu. K otázce apoštolského vikáře z Kentucky ze dne 14. ledna 1818, *je-li dovoleno stavěti haeretické chrámy*, odpovědělo sv. Officium: »*Nemají se znepokojovati, nedává li se pohoršení* a stavba nesměřuje ku zneuctění náboženství (katol.) Biskup má však o to péči míti, *aby umělci a dělníci vhodně* od missionářů a zpovědníků *byli poučováni*, kdy účast na takovéto stavbě se *nedovoluje*. Jest tomu tak v těchto případech: 1. Platí-li účast vůbec *za známku příslušnosti k falešné víře*, 2. nachází li se při této účasti něco, což *direktně nebo indirektně obsahuje opovrhování katol. kultem*, anebo souhlas se zavrženým kultem haeretickým, 3. je-li známo, že kacíři hledají katol. stavitele *na posměch katol. víry*. Ač, nejsou-li tyto případy, mají in bona fide býti ponecháni, přece *mají se* alespoň *upamatovati, aby ničím sami nepřispěli* ku haeretickému kultu.« Podobná odpověď dne 7. července 1864 ad IX. a XI. dána arcibiskupu smyrnenskému s doložením: »*nesmí se* ku stavbě *přispívati ani almužnou.*« Almužnou pak by bylo na př. v týdnu jeden den na nekatol. stavbě zdarma pracovati.

Naopak *dovoleno jest nekatolíkům účastniti se na stavbě katol.* chrámu Páně.

S otázkou touto souvisí: *je-li dovoleno katolíkům přispívati penězi na nekatolické kostely*, školy, ústavy a pod.? *Dovoleno* sice, ale za jistých podmínek. Totéž platí o otázce: *je-li dovoleno zhotovovati* a prodávati věci, *jichž užívá se při vykonávání haeretického kultu.*[1])

Konečně *třeba se zmíniti* o službě u akatolíků, o nábožen-

[1]) Sr.: Lehmkuhl na příslušných místech.

ských hádkách, o spolupůsobení při vydávání čtení akatolických knih, časopisů, listů, o účastenství při hostinách a o poměru katolíků ritu latinského ku katolíkům ritu řeckého. Ač *generatim* řečeno **služba u nekatolíků** se dovoluje, jsou mnohé a *mnohé důvody, proč kněz* své věřící *od ní zrazovati má.* Nikdo nepopře, že katolíkům u nekatolíků sloužícím hrozí: 1. *periculum perversionis,* 2. periculum *non implendi praecepta Ecclesiae,* co se týče hlavně mše sv., přijímání sv. svátostí, postu, a konečně 3 *periculum indifferentismi.*

Naopak *dovoleno jest, by katolíci brali si za sloužící nekatolíky* a snažili se jednak životem, poučováním a příkladem uvésti je do lůna sv. katol. Církve.

Dle rozhodnutí kongregace Sv. Concilii ze dne 8. března 1658 **veřejná hádka náboženská** (disputace) s kacíři smí díti se pouze *s dovolením apoštolské Stolice,* »quia plerumque vel ob loquacitatem, audaciam, aut circumstantias populi acclamantis, veritas falsitate praevalente opprimitur« a protože ze zkušenosti »constat, ejusmodi disputationes in meros clamores et tricas degenerare solere« Lehmkuhl I. 298 nota. *Soukromá hádka náboženská s kacíři laikům se zakazuje,* »ne aut religio despectui exponatur aut disputantes fideles ipsi periculum incurrant.« *Vyjímají se* však tyto případy: 1. nisi sit *urgens necessitas* ad avertendum scandalum pusillorum, ad simplices in fide confirmandos, ad petulantiam provocantium reprimendam, 2. adsit *spes fructus* sive in provocantibus, sive in audientibus, 3. *in locis, ubi haeresis impune grassatur* . . . maxime cum *vix possibile sit, in itinere* aliisve circumstantiis *omnem disputationem vitare«* Lehmkuhl místo cit. Ten však, *kdo se domnívá,* že by nad kacířem *nezvítězil,* má z důvodů, evitandi periculum et servandi dignitatem religionis, *raději mlčeti.* **Kněz nemůže nikdy mlčeti,** hanobí-li se víra, neboť »ipsa *taciturnitas* eorum, qui resistere debent pervertentibus fidei veritatem, *esset erroris confirmatio.«* S. Thom. 2 2. qu. 10. ar. 7.

V praxi celkem může se říci, že *hádka náboženská,* zvláště za našich dob plných indifferentismu, náboženské lhostejnosti a nevšímavosti, *se dovoluje,* ba naopak, že je *vyznáním víry.* Tomu, kdo hádku s nekatolíkem vede, říditi se jest hlavně pravidlem: ustavičně se tázati po důvodech, *proč* odpůrce tak a tak proti naší sv. víře mluví!

Netřeba uváděti důvodů, že jakékoliv **spolupůsobení při vydávání nekatolických knih,** časopisů, listů **jakož i jich** [2]) **čtení** bez důležité příčiny »ob periculum perversionis in fide et moribus« *jest katolíkovi zapovězeno. Nekatolík* však *katolické knihy nejen čísti* může, ale do jisté míry jest i *povinen. Totéž platí o působení katolíků* **v nekatolických spolcích, besedách, slavnostech**

---

[2]) 18. června 1898 rozhodla kongregace indexu, že *biskup nesmí* bez zvláštního dovolení Apošt. Stolice *dovoliti* svým *alumnům, by při studiu užívali řeckého a hebrejského textu, jejž pořídili nekatolíci,* ani tehdy, není-li ani v úvodě, ani v poznámkách té nejmenší zmínky o katolických dogmatech, tím méně jich vyvrácení. Hirtentasche 1899, 6.

a p., kdež přistupuje ještě scandalum, jež hraničí téměř se zapřením své víry.

Dovoleno jest katolíkovi súčastniti se *nekatolických* **hostin** při křtinách, při svatbě, slavnostech a p., *nesmí* však *nikdy při nich spolupůsobiti* t. j. nesmí nijaký úkon konati, jenž by se nesl rázem náboženským. Praví Müller II. 44.: »Illicitum autem non est convivio nuptiali interesse.« Opak dovoluje i zakazuje se též.[3])

Jest otázka: **smí-li řeckosjednocený katolik přijmouti od schismatiků svátosti** dříve, než obrátí se ku knězi ritu latinského. Bylo sice vícekráte [4]) zakázáno, aby nikdo nepřijímal svátosti (vyjma pokání v nutném případě) dle jiného ritu (Různá rozhodnutí de Prop.), než *přece v případě nutnosti má katolický kněz, byť i ritu latinského, míti přednost před knězem schismatickým.* Sv. Officium k otázce: smějí katolíci řeckého ritu, kteří nemají kostelů svého ritu, vstoupiti v účast in sacris s heretickými a schismatickými Řeky? odpovědělo dne 10. května 1753 ad II.: Negative, neboť v uvedeném případě mohou se utéci ke kostelům latinského ritu a při nedostatku kněží ritu řeckého přijmouti svátosti od kněze ritu latinského.

S rozhodnutím tímto souvisí i jiný výnos daný téhož dne k otázce: je-li dovoleno latinským zpovědníkům či knězím, udělovati svátost pokání (absolvovati) katolickým Řekům, kteří účastní se se schismatiky náboženských obřadů, jenž zní: »Negative, leč v případě nutnosti (smrti).« Toto rozhodnutí naopak platí i pro kněze ritu řeckého.

Sluší poznamenati, že *nejnověji* 18 srpna 1893 Congr. de Prop. *poněkud názor svůj změrnila* a *dovolila*, aby katolíci jednoho ritu, ne jak až posud dovoleno bylo, *v čase velikonočním a na smrtelné posteli, ale i kdykoliv jindy v katol. chrámech jiného ritu Tělo Páně přijímati směli.* Praví kongregace: »omnibus fidelibus utriusque sexus, sive latini, sive orientalis ritus, degentibus in locis, in quibus non sit ecclesia aut sacerdos proprii ritus, facultas in posterum a S. Apostolica Sede conceditur, ss. Communionem non modo in articulo mortis et pro paschali praecepto adimplendo, sed *etiam quotiescumque devotionis gratia*, juxta ritum Ecclesiae existentis in praedictis locis, dummodo catholica sit, recipiendi.[5])

---

[3]) Zde třeba zmíniti se o tom, *mohou-li nekatoličtí žáci a chovanci vůbec býti přijímáni do katolických ústavů.* Ku zvláštnímu případu odpověděla inkvisice 6. prosince 1899, že *interní* žáci nemají se přijímati, pro *externí* pak má se vždy vyžádati zvláštního svolení u Apoštolské Stolice (»recurrant«). (Hirtentasche 1900, 38.) *Dítky apostatů se naprosto z katolických ústavů vylučují.* Správně tu poznamenává zmíněná Hirtentasche, že za našich dob (v hesle »Pryč od Říma«) jest na pováženou dle tohoto v praxi se říditi, zvláště tehdy, je-li jeden z rodičů katolík a neúčastnili-li se nekatoličtí žáci posud vůbec jakýchkoliv úkonů náboženských své konfesse!

[4]) Pius V. »Providentia« ze dne 1. září 1566 nakázal, že *ten, kdo slouží mši sv. jiným ritem, než pro jaký byl ordinován, má býti na vždy suspendován.* Benedikt XIV. 29. března 1751 (Imposito Nobis) tento zákaz *znovu obnovil a ještě přiostřil* a p.

[5]) Při *jiných náboženských funkcích má se vše říditi dle obyčeje.* Kongr. de Prop. ze dne 11. prosince 1838 rozhodla: »pro mši sv. naprostý zákaz

Pokud se týče **svátostin** a jiných prospěchů, jež vyplývají z obcování svatých, *pravidlem tyto nekatolíkům udělovati se nemohou,* »quia non convenit, ut beneficia filiis piis morigerisque destinata extraneis, quin et obstinatis conferantur.« Než *v praxi některé svátostiny,* jako různá žehnání, posvěcená voda a pod. *i nekatolíkům udíleti se mohou* »posito nempe acatholicos hisce mediis facilius ecclesiae conciliari posse, et dummodo scandalum,[6]) contemptus et superstitio in usu sacramentalium evitentur.«[7])

Katolíkům nikdy nelze užívati věcí buď kultem kacířským nebo schismatickým jakkoliv *zasvěcených.*

Nekatolíci nemají **práva patronátního**[8]) a **nemohou** býti **pochováni ritem katolickým** (ecclesiastica sepultura).[9])

(o směšování ritu) zůstává stále v platnosti, *jine však pobožnosti řiďlež se dle právoplatného obyčeje«* tak, že dovoleno jest na př. po litaniích, jež konaly se dle řeckého ritu, — je-li tak zvykem, — zpívati ku požehnání latinsky, *dovoleno o Božím Těle po evangeliu latinském zpívati české,* polské a pod. Sr. Quartalschr. 1895, 228.

[6]) V Quartalschrift 1901 str. 466. luští se otázka, může-li novosvěcenec dáti požehnání svému příteli, nekatolíkovi, jenž mu prokázal mnoho dobrodiní, v tom smyslu, že *privátně,* ježto není tu scandalum, *udělovati se může.*

[7]) Někteří (Binterim: Denkwürdigkeiten VII 320.) učí, že velice na tom záleží při udělování svátostin nekatolíkům, může-li se posvěcené věci k něčemu prospěšnému užiti a je-li cennou (*utrum usum et pretium jam ex se habet*), jako jsou na př. posvěcené pokrmy, anebo *nemají-li věci posvěcené,* kromě svěcení, *žádné ceny,* a nehodí-li se k ničemu, jako na př. ratolesti palem (o květnou neděli), posvěcený popel o škaredé středě. *První druh spíše nekatolíkům dávati se může* než druhý, proto, že jich nezneužijí ku pověrám, a pod. Sluší také dodati, že věci posvěcené mohou sice u nekatolíků povzbuzovati srdce, pobádati ku zbožnosti, ale neudělují jim milosti a darů duchovních, alespoň ne ony věci svěcené, při jichž posvěcení výslovně se žádá, aby těm prospěli, qui his rebus rite usi fuerint, jako děje se při svěcení vody, křížů, obrazů a p. (srov. Rituale!) Důvod jest ten, že akatolíci (excommunicati tolerati) nemají podílu na společných modlitbách církve.

[8]) Presentovati však mohou. Borový d. c. 556.

[9]) Zbývá tu pod čarou zmíniti se o **úvodu nekatolické matky.** *Skočdopole* II. d. c. 549. v Pozn. di: »Žádá-li za úvod nekatolická matka ze smíšeného manželství po narození děcka, ježto v náboženství katolickém vychováváno bude, *může v některém případě nesnadno býti odmítnuta pro bázeň,* aby manželé oba nebyli uraženi aneb od katolického náboženství odvrácení. V případě takovém lze uniknouti nesnázím a manžely spokojiti, říká-li se na místě modliteb k úvodu předepsaných nějaké žehnání nad dítětem, na př. se změnami vhodnými »Benedictio puerorum aegrotantium« z Manuale rituum pražské církevní provincie na str. 262. *Apoštolská Stolice* (S. C. C.) ex congressu dne 7. května 1897 o úvodu nekatolických matek *rozhodla, že se nedovoluje* z těchto důvodů: 1. Obstat S C. Concilii, quae in una Vratislavien 18. Junii 1859 id vetat. 2 Benedictio haec mulierem recipit, quae prorsus indigna est, non infantem, nisi satis late secundario. 3. Scandalum ipsum, quod vitari non potest, id prohibet. (Quartalschr. 1897, 988) — a *přece odepříti,* jak každý uzná, *bývá velmi těžko.* Co tu činiti? Jisto jest, že úvod nekatolické matky jest communicatio passiva in sacris. A tu jak Aichner, tak obzvláště *Schüch* — který v této věci je rozhodnou autoritou — dí: »Im Allgemeinen können Akatholiken die Sakramentalien der Kirche nicht empfangen. Aber wenn Einer alles Heil von der Kirche erwartet und sich selbes anzueignen aufrichtig bestrebt ist, darf wohl auch die Mitwirkung der Sakramentalien zur Vollendung seiner Bekehrung eintreten.« *Pro praxi* nejlépe jest *se říditi zásadou: požádá-li nekatolická matka za úvod — vykonejme*

Rozumí se samo sebou, že *úředníci katoličtí nejsou povinni poslouchati* zákonů světských, bylo-li by jim poručeno, přes zákaz Církve, vykonávati jakoukoliv posvátnou funkci nekatolickou, na př. assistovati manželstvím smíšeným, doprovázeti nekatol. pohřby a pod.[10])

Vše, co posud pověděno o toleranci v praxi, jsou vlastně pravidla a rozhodnutí, jimiž ve skutečném životě říditi se jest. Že rozhodnutími těmito kněžstvo samo mnohdy se neřídí, a věřící též, sezná každý, kdož si všímá bedlivě *života* nejen v osadách nábožensky smíšených, ale *života katolického,* zvláště u nás v Čechách, vůbec. *Jisto jest, že život neodpovídá nauce právě podané.* Proto jest velmi důležito věděti: může-li katol. kněz pod jistými podmínkami katolíkům na nekat. bohoslužbě účast dovoliti čili nic.

Instrukce z r. 1729, již nahoře jsem uvedl, dí: »*Kdyby věřící od tohoto pravidla se uchylovali, mají kněží je poučiti a upamatovati,* by z tohoto hříchu ve svátosti pokání *se vyznávali,* aby od Boha odpuštění dosáhli a *budoucně opatrněji si počínali.* Missionáři pak a *zpovědníci mají hříšnost každého případu dle okolností dobře uvážiti* a věřícím na srdce vložiti, by vždy v těchto věcech byli opatrnými, aby jich svědomí nestalo se laxním.«

Jistý polský biskup z Ruska předložil sv. Stolici dotaz asi tohoto znění: Od dvaceti posledních let zakořenil se v diecési vilnenské, samogizské a částečně v arcidiecési mohylevské zvyk, že gymnasijní žáci o tak zvaných slavnostech císařských (jmeninách, v den korunovace ruského cara atd.), ubírají se do schismatického kostela, aby byli přítomni akatolické bohoslužbě. *Marně snažili se biskupové tento zvyk odstraniti.* Při tom nespokojuje se vláda pouze civilní přítomností, nýbrž vyžaduje pod těžkými tresty, aby žáci účastnili se akatol. ritu, klekali, kříž líbali, svíce nosili atd. Nejnověji podobné nařízení bylo dáno i pro školy obecné. Protože pak katol. kněží odporovali v této příčině, pohrozila vláda katechetům přísnými tresty, nepodrobí-li se. *Mnozí byli ze škol vyhnáni, jiní v klášteřích internováni, jiní do Sibiře posláni.* Úmysl vlády je zřejmý: mládež má znenáhla zamilovati si schisma. Jest i mnoho učebných knih, v nichž představuje se rozdíl mezi katolicismem a schismatem v neprospěch katolicismu a tak připravují se žáci k odpadu. Konečně vláda pokročila tak daleko, že ukládá za povinnost pro každého loyalního poddaného, by účastnil se schismatických ceremonií. Vláda, aby cíle svého došla, potlačila ve jmenovaných diecésích všecky katolické školy. Kdyby některý z katechetů odvážil se žákům takovým (kteří účastní se schisma-

---

jej, ale sami k němu neraďme! Chovejme se tedy spíše passivně! Pokud se týče *požehnání při sňatku, nemá se nikdy nevěstě nekatolické dávati.*

[10]) V novější době *státy podobných nařízení dni nevydávají,* ježto velice odporují svobodě víry i svědomí. Rakouský zákonník na př. dí: »Nikdo nemůže býti nucen k nějakému aktu církevnímu anebo k účastenství na slavnosti církevní, kdo není podroben moci druhého, a to toho, kdož dle platných zákonů právo k tomu má.« (§ 14.)

tických bohoslužeb) *odepříti svátosti, mnoho rodičů, zvláště na venkově, převede dítky své ke schismatu;* rozkáže-li kněz, by dítky školu schismatickou opustili, bývá trestán od vlády. Proto táži se: Jest dovoleno katechetům na gymnasiích a školách obecných, by dovolili žákům při uvedených slavnostech přítomnost při schismatické bohoslužbě, *dosáhne-li se alespoň toho, že vláda bude požadovati pouze materialní,* čistě civilní assistenci bez účastenství na akatol. kultu? K tomuto dotazu odpověděla sv. kongregace Off. dne 19. června 1889 ve způsobě otázky a odpovědi: »Jest dovoleno, by katolíci obcovali (interesse) náboženským úkonům nekatolíkův?« »*Nikoliv!*«

O křesťanské spravedlnosti.

Dle nového velkého katechismu napsal **Jan Nep. Jos. Holý.**

(Pokračování.)

765. *Jaká zloba spočívá ve hříchu smrtelném?*

Ve hříchu smrtelném spočívá nadmíru veliká zloba; jestiť hřích smrtelný:

1. těžkou urážkou Boha a pohrdáním nekonečné Jeho velebnosti; (»Zlámala jsi jho mé... a řekla jsi: Nebudu sloužiti.« Jeremiáš 2, 20.);

2. hanebným nevděkem k Bohu, nejlepšímu Otci; (»Slyšte nebesa a ušima pozoruj země; nebo Hospodin mluví: Syny jsem vychoval a vyvýšil; oni pak pohrdli mnou.« Is. 1, 2.);

3. hroznou zpronevěrou proti Pánu Ježíši, našemu nejlaskavějšímu Vykupiteli;

4. trestuhodnou nevážností k milostem Ducha svatého.

Mocný král našel na ulici špinavého, špatně oděného hocha, sirotka. Soucitem jat, pravil k němu král: »Když mi slíbíš, že všechna má přikázaní budeš věrně zachovávati, vezmu tě za své dítě a budeš účasten slávy mé. S radostí slíbil hoch, že bude vždy poslušný, vděčný a věrný. Na to dal král špinavého hocha očistiti, v krásný oblek obléci a dal ho znamenitým učitelům, aby ho pečlivě vyučovali a vychovávali. Po několik let zachovával hoch věrně svůj slib, a pilností nabyl mnoha vědomostí, poslušností pak takových vlastností, že lidé měli z něho radost. Avšak potom zpyšněl a přestupoval častěji lehkomyslně přikázaní králova. Král mu vážně před oči stavěl, jak je nevěrný, neposlušný a nevděčný a ukazoval mu na jedné straně zlatou korunu a žezlo, kterých si může získati, když bude věrně zachovávati přikázaní králova, na druhé straně pak železná pouta, která jsou pro něho připravena, když ve zlém setrvá. Uchvácen vážností královou, prosil za syna přijatý hoch pokorně za odpuštění a obnovil svůj slib, i odpustil mu král milostivě. Když za syna přijatý hoch dvacet let byl stár, zosnoval nepřátelský kníže tajné spiknutí, a nevděčník postavil se mu v čelo. Drze přišel se spiklenci do

pokoje králova a pravil: »Nebudeme ti již sloužiti. Čas jest, abychom převzali panství tvé.« Na dané znamení královo vnikli však věrní služebníci do pokoje, chopili se nejprve nevděčníka, odňali mu jeho krásný šat, spoutali a odvedli ho se spiklenci do žaláře, který nesměl již opustiti.

Králem jest Bůh. Špinavý hoch je člověk. Přicházíť na svět poskvrněn hříchem. Na křtu sv. slíbili jsme, že budeme Boha poslouchati. A Bůh nám daroval krásný šat, očistil nás od hříchu a vzal nás za své dítky; slíbil nám, když budeme Mu věrni, že budeme účastni slávy Jeho v nebi. Bůh nás dal vyučovati rodiči a učiteli; i měli v nás lidé zalíbení, dokud jsme Boha poslouchali. A když i dítky ze slabosti a křehkosti lidské hřešily, opět jim Bůh milostivě odpustil. Když konečně byl mladík 20 let stár, spolčil se s nepřátelským knížetem, ďáblem. S jasným poznáním a úplným svolením vůle odepřel králi poslušnost, řka: »Nebudu ti sloužiti.« Dopustil se těžkého hříchu a urazil tím krále.

1. *Každý těžký hřích jest proto těžkou urážkou Boha.* Ošklivé jest, když urazí druh druha; ještě ošklivější jest, když urazil někdo svého představeného; ale nejtěžší urážky dopouští se člověk, když uráží Boha svého, když těžce hřeší. Urážka je tím větší, čím níže stojí ten, který druhého urazil. Co jest nižšího nežli člověk, který vůči Bohu ani není tím, čím je žebrák vůči králi.

Těžký hřích jest pohrdáním nekonečné velebnosti Boží. Hříchem těžkým hříšník odvrací se od Boha a obrací se ke stvoření. A právě v tom záleží pohrdání Boha a jeho velebností. Neboť jak by Ho mohl kdo opustiti a zaměniti takřka za stvoření, kdyby si Ho vážil. A jak nepochopitelné jest toto pohrdání! Bůh jest nejvyšší dobré! soujem všeho, co se nazvati může dobrým, velikým, krásným a milování hodným, krátce nekonečná jest velebnost Jeho. Člověk jinak, když se jedná o časné statky, dává obyčejně přednost předmětu, vyšší cenu majícímu před předmětem méně cenným, avšak nejvyššího dobra, nekonečné velebnosti Boží nedovede si vážiti. A za jakou cenu opouští Boha? Často pro několik zlatých, pro marnivou čest, pro nízké požitky! Nepochopujeme, jak mohl Jidáš mistra svého zaprodati za třicet stříbrných. Hříšník však zaprodává Boha často za menší cenu. Jaká to pošetilost!

2. *Hřích těžký jest hanebným nevděkem k Bohu, našemu nejlepšímu Otci.* Jaká dobrodiní prokázal král v příběhu, který jsem vám vypravoval, chudobnému hochu na duši i na těle. Všech těchto věcí zneužil však za syna přijatý hoch ke vzpouře proti králi. Jaký to nevděk! Podobně, hanebně nevděčně jedná hříšník k Bohu, svému nejlepšímu Otci. Vše, co má, jest darem Božím. I dalo by se očekávati, že bude za všechna dobrodiní Bohu vděčným. Ale hříšník zneužívá přijatých dobrodiní, aby Boha urážel. Používá časných statků, schopností duševních i tělesných k pohaně Boha. Hříšník podobá se dítěti, které vrazilo otci do prsou nůž, který právě od něho obdrželo. Uraziti někoho, kdo nám nic zlého neučinil, je známka špatného srdce, ale přijatých dobrodiní po-

užiti k těžké urážce, dovede jen obluda. Čím více se svatí vyznamenávali láskou k Bohu, tím méně mohli chápati možnost těžkého hříchu. Na smrtelné posteli zvolala sv. Máří Magdalena z Pazzi: »Loučím se se světem, a co jsem nikdy nemohla pochopiti, nemohu pochopiti ani nyní: jak je možno, že se může člověk dopustiti těžkého hříchu.«

3. *Hřích smrtelný jest hroznou zpronevěrou proti Pánu Ježíši, našemu nejlaskavějšímu Vykupiteli.* Hrůza nás pojímá, když vidíme, jak vojáci Pána Ježíše ukrutně bičují a křižují, ale neznali Pána Ježíše. Hrůza pojímá nás, když vidíme, že lid židovský dává přednost Barabáši před Ježíšem; ale učinili tak z nevědomosti. Avšak křesťan vyznává, že jest Kristus pravý Bůh a náš nejlaskavější Vykupitel, a přece Ho uráží smrtelnými hříchy, stává se Jeho nepřítelem. Jak hrozná to zpronevěra!

Co Bůh učinil, aby shladil hřích, ničí hříšník, jak může. Kristus svou poslušností až k smrti na kříži vrátil Bohu uzmutou čest. Hříšník mu ji na novo odnímá. Kristus otevřel nám nebe, abychom mohli Boha věčně velebiti. Hříšník uzavírá si nebe a otvírá si peklo, aby s padlými anděly věčně se rouhal Bohu. Ano, křižuje takořka znova svého nejlaskavějšího Vykupitele. Hříšník dopouští se hrozné zpronevěry proti Pánu Ježíši, svému nejlaskavějšímu Vykupiteli, neboť ruší slib, Pánu Ježíši při křtu svatém daný. Je-li rušení slibu již beztoho hroznou zpronevěrou, je jí tím větší, když nikdo přechází nad to ještě v tábor nepřátelský. Ďábel, nepřítel Kristův, spatřuje nyní pod svým praporem člověka, který dříve Božskému Spasiteli slíbil věrnost. Je-li dle slov sv. apoštola Pavla 1. Kor. 16, 22. »prokletí hodným, kdo nemiluje našeho Pána Ježíše Krista,« kolikeré prokletí stihne toho, který se stal zrádcem Krista Pána!

4. *Hřích smrtelný jest trestuhodnou nevážností k milostem Ducha Svatého.* Hříchem smrtelným uráží člověk nejen Boha Otce, nejen Boha Syna, nýbrž i Boha Ducha Svatého. Duch Sv. ho na křtu svatém milostí svou posvětil, rozmnožoval tuto milost ve svátostech živých, napomáhal mu svou milostí pomáhající, aby mohl konati skutky dobré a pro nebe záslužné. Vše to jest hříšníkovi málo, neváží si těchto milostí Ducha Svatého, váží si více světa, jeho statků. Jaká to trestuhodná nevážnost!

Již toto uvažování, jaká zloba spočívá ve hříchu smrtelném, zajisté v nás vzbudí ošklivost nad hříchem a vzbudí v nás pevný úmysl: Jen žádný smrtelný hřích! Prosme Ducha Sv., aby v nás tento úmysl vždy více upevňoval! Prosme také Rodičku Boží, by se za nás přimlouvala, abychom neupadli ve smrtelný hřích!

766. *Které následky má hřích smrtelný?*

Hřích smrtelný má tyto následky:

1. zbavuje nás milosti posvěcující a s ní i lásky Boží a synovství dítek Božích;

2. připravuje nás o všecky zásluhy pro nebe, které jsme si už získali;

3. činí nás neschopnými, získati si nové zásluhy pro nebe;

4. uvaluje na nás tresty Boží a konečně věčné zatracení.

1. Jakmile za syna přijatý hoch králi řekl: »Nebudeme ti sloužiti,« byl mu odňat krásný šat. Právě tak ztrácí člověk v tom okamžiku, kdy se dopouští smrtelného hříchu, roucho svatební, posvěcující milost Boží. (Srv. o tom můj článek: »Svatebné roucho« ve Vychovateli X. str. 215.) Smrtelným hříchem ztrácí tedy člověk život duše.

Když se někomu uděluje milost posvěcující, vlévají se také do duše jeho tři božské ctnosti, víra, naděje a láska.

Hříchem smrtelným zbavuje se člověk nejen posvěcující milosti Boží, nýbrž i lásky Boží. Neboť posvěcující milost a láska Boží jsou nerozlučně spolu spojeny. Hříchem smrtelným neztrácí však člověk víry a naděje. Těch se zbavuje toliko hříchy, těmto ctnostem protivnými, jako na př. ztrácí naději zoufalstvím a víru nevěrou. (Srv. o tom můj článek: »Vinný keř« v Rádci duchovním r. 1894 sešit 11.)

Otec obyčejně nezdárného syna vydědí. Tak se hříšník zbavuje hříchem smrtelným i synovství dítek Božích. Jako byl dříve milostí Boží syn Boží, tak je nyní hříchem smrtelným synem ďáblovým. Když Bůh člověka opouští, zmocňuje se ho ďábel. Smrtelný hřích je provazem, který si člověk sám upletl, kterým mu ďábel nohy a ruce svazuje. Neboť smrtelným hříchem vydává se člověk dobrovolně v moc ďáblovu.

2. Muž pracoval po 30 let pilně a spořil, aby mohl ve stáří bez starostí žíti, a hle! přichází oheň a oloupí ho v krátkém čase o všecko, co si získal, co si zasloužil, co si uspořil. Tak také se hříšník smrtelným hříchem připravuje o všecky zásluhy pro nebe, které si už získal. Neboť Bůh praví ústy proroka Ezechiele 18, 24.: »Když se spravedlivý od spravedlnosti odvrací a zlé činí, nebude se již pamatovati na všecku jeho spravedlnost, kterou konal.« Jako silný mráz ničí všechny květy, tak i hřích smrtelný připravuje člověka najednou o všecky jeho dobré skutky a zásluhy. Smrtelný hřích podobá se krupobití, které najednou ničí všechny plody celého roku.

3. Mladík, za syna králova přijatý, byl spoután a odveden do žaláře, tam nemohl již nic činiti, čím by si byl získal lásky krále. Tak také hřích smrtelný činí člověka neschopným, získati si nové zásluhy pro nebe. Jako vinná ratolest, odťata s keře, uschne a plodu nepřináší, tak také člověk, který se oddělil od vinného keře, Krista Pána, nemůže konati skutků záslužných pro nebe. Jako tělo, od něhož se duše oddělila, nemůže pracovati, právě tak nemůže konati záslužných skutků člověk, který ztratil život duše, posvěcující milost Boží. Hříšník podobá se poušti, kde nic neroste, kde se zdržují dravá zvířata. Jaká to poušť bez Boha! Jaké sucho, kde není nebeského deště! Jaká neplodnost, kde nebeské slunce nesvítí!

4. Mladík, který se protivil králi, byl spoután a odveden. Tak také uvaluje smrtelný hřích na člověka tresty Boží, a to časné i věčné, totiž věčné zatracení.

Tresty časné posílá Bůh, aby hříšník se vzpamatoval, od hříchu byl očištěn. Nejjistější časný trest smrtelného hříchu jest vnitřní nespokojenost. Jako bouře ničí pokoj a jasnost hladiny vodní, tak i hřích smrtelný ničí spokojenost duše. Jako stín následuje těleso, tak i bázeň následuje zlý skutek. Kdo žije ve hříchu smrtelném, nosí peklo stále s sebou v srdci. Hřích smrtelný uvaluje člověka v časnou bídu, velmi často nemoci. Proto pravil Kristus Pán uzdravenému: »Nehřeš více, aby se ti něco horšího nepřihodilo.« Hříšník ztrácí často i jmění i čest, jako na př. pijan, zloděj.

Když pak hříšník ve hříchu smrtelném umře, uvaluje na něho hřích konečně věčné zatracení. Kdo těžce hřešil, ztratil svatebné roucho; člověk bez svatebného roucha uvržen bude dle slov Kristových do temnosti zevnitřní, do pekla. Jen okamžik trvá u hříšníka radost, věčně bude trvati trest. Tomáše, anglického kancléře, k smrti odsouzeného, hleděla jeho manželka přemluviti, aby podepsal nespravedlivé nařízení krále; Tomáš jí odpověděl: »Jak bláhový bych byl, kdybych krátké štěstí několika let zaměnil za věčně trvající čest a štěstí!« Z toho poznáváš, jak bláhově hříšník jedná. Lidé se bojí jísti něco jednovatého, co by jim přineslo smrt; ale nebojí se smrtelného hříchu, který přináší duši jejich věčnou smrt. (Srv. též můj článek: »Následky hříchu« v Rádci duchovním r. 1894 sešit 9.!)

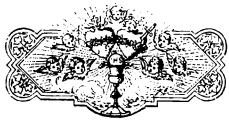

LISTY VĚDECKÉ.

O přepodstatnění.

Píše Dr. Richard Špaček.

(Dokončení.)

IV.

Námitky proti nauce katolické o přepodstatnění hledají odpůrcové ve spisech církevních otcův, kde prý se svatí Otcové tak vyjadřují, jakoby zůstávala i po proměnění podstata chleba v Eucharistii.

Nelze tu však pominouti, že sv. Otcové vyrozumívají podstatou vlastnosti, které jsou viditelny a poznatelny a nechtějí podstatou vytknouti opak případků (accidentium). Tak píše Tertullián (De anima 32. M. 2, 705.): Podstata jest kámen, železo; tvrdost kamene a železa přirozeností jest podstaty; podobně svatý Jan Zlatoústý (Hom. ad pop. antioch. n. 3 m. 49, 63) tam o mládencích v peci ohnivé dí, že zbožnost jejich přirozenost věcí změnila anebo živlové vlastní přirozenosti neznající v jiné jsou změněni.

Jednotlivé a velmi řídké výroky sv. Otcův, kdež o přepodstatnění se snad dosti jasně a přesně nevyslovují, nemohou býti pravidlem této víry; jsoutě výjimečny a musí býti vykládány dle nauky o přepodstatnění obecně uznávané a zcela zřejmě i přesně sv. Otci zaznamenané.

1. Tak Theodoret (in dialogo 2 Incofus. viz Mig. 83, 187) uvádí: Eranista Monofysitu a pravověrce v hovoru — Monofysita souhlasí, že před konsekrací jest přítomen chléb i víno, po konsekraci však, že přítomno tělo a krev Páně. I dí Eranista: Po posvěcení jak toto nazýváš? Pravověrec: Tělo a krev Kristova. Eranista: A věříš, že tělo a krev Kristovu přijímáš? Pravověrec: Tak věřím. Z této obecné víry dovozuje Monofysita: Jakož jsou znaky těla a krve Kristovy před vzýváním knězovým jiné a po vzývání jinými se stávají, tak i tělo Páně po nanebevstoupení v podstatu Boha proměněno bývá. Pravověrec však odpovídá: Do tenat jsi se polapil, která jsi sám strojil. Ony tajemné způsoby nevymykají se

po posvěcení ze své přirozenosti; zůstávají totiž i v útvaru i v podobě dřívější podstaty a lze je viděti a se jich dotýkati, jakými byly dříve; tak že se považují za to, čímž se staly a jako takové se uctívají, poněvadž jsou tím, což se o nich věří. Theodoret tímto výrokem dokládá, že symboly (způsoby) svátostné po konsekraci lze sice viděti i hmatati, než považovati a pokládati je třeba za to, čím se staly, což se o nich věří, any se jako tělo Páně uctívají. Což tedy před konsekrací způsoby jako chléb zvěstovaly. jest po konsekraci poznáním víry i považovati a pokládati i uctívati za tělo Kristovo. Zajisté se Theodoret, na něhož se odpůrcové transsubstantiace velmi rádi odvolávají, od otců církevních Ambrože, sv. Jana Zlatoústého a Cyrilla neuchyluje v této příčině, nýbrž naopak sám nauku oněch potvrzuje.

2. Ani námitka, která se uvádí (auctor epistulae ad Caesarium [inter opera s. Chrysost. M. 52, 758]): Než se chléb posvětí, nazýváme jej chlebem; když však jej byla milost Boží prostřednictvím knězovým posvětila, jest již názvu chleba zproštěn; hoden však názvu těla Páně, ač přirozenost chleba v něm zůstala a nejsou těla dvě, nýbrž jedno tělo Syna Božího vyznáváme. Nemůže přece zůstati podstata chleba zároveň s podstatou těla Páně, poněvadž by byla těla dvě a nikoliv jedno jediné tělo Syna Božího. Ostatně když chlebu nepřísluší po konsekraci pojmenování chleba, zajisté že podstata chleba přestala a pouze zevnější přirozenost či způsoba anebo podoba chleba zbyla.

3. Protivníci nauky o přepodstatnění poukazují i na takové výroky sv. Otcův, dle nichž se obětním darům sdílí pouze síla života a se proměňují v sílu těla Kristova (jak Theofylakt in Marc. 14, 22 [Mig. 123, 650] vykládá anebo sv. Cyril Alexandrinský in Luc. c. 22) (Mai, Nova Bibl. II. 417). Theofylaktův výrok není na prospěch a podporu názoru kalvínského, nýbrž novým a stkvělým dokladem katolické nauky o přepodstatnění; píše totiž Theofylakt: Toto jest tělo mé, toto, co nyní přijímáte. Není chléb pouze podobou a jakýmsi vzorem těla Páně, nýbrž se v ono tělo (Kristovo) proměňuje. Vždyť Pán děl asi: »chléb, kterýž dám vám, jest tělo mé,« neřekl: jest podoba těla mého, nýbrž: jest tělo mé.

A opět: Nebudete-li jísti těla Syna člověka . . .

A jak to? řekne někdo, vždyť tělo viděti nelze — pro slabost, ó člověče. Poněvadž chléb a víno jsou nám obvykly; neboť kdybychom krev a tělo viděli, zděsili bychom se. Proto dobrotivý Bůh, an sestupuje, způsobu chleba a vína zachovává, v sílu však krve a těla Páně se proměňuje.« Když byl Theofylakt z počátku výrokem svým nauku křesťanskou o přepodstatnění tak přesně vyložil, jistě že nepopírá ve slovech posledních, co byl zprvu vyřkl. nýbrž onou silou těla a krve skutečnost a pravdivost těla Páně vytýká jako opak či protivu pouhých způsob anebo znamení.

Ze Theofylakt úplně v duchu katolickém přepodstatnění pojímal, dokazují výklady téhož in Mat. 26, 26 a in Joan. 6, 48 et seq.

4. Rovněž sv. Cyrill Alex. jest oním výrokem, kterého odpůrcové přepodstatnění ve svůj prospěch používají, zřejmým a rozhodným zastancem nauky o přepodstatnění. Zmíněný sv. Otec píše: Bylo potřebí, by se on takřka smísil s těly našimi skrze svaté tělo a krev Svou, kteréž máme skrze životodárné žehnání (εὐλογία) ve chlebě a víně. Abychom se totiž neděsili, tělo a krev na posvátných oltářích Církve spatřujíce, sdílí Bůh, jenž se k naší mdlobě snižuje, s položenými dary sílu života a proměňuje je v účinnost těla Svého (πρὸς ἐνεργείαν τῆς ἑαυτοῦ σαρκός), abychom je měli v účast životodárnou, aby bylo v nás jako símě životodárné tělo života. Ať nepochybuješ, že to pravda, když Sám dí zřejmě: Toto jest tělo mé. Přijmi raději u víře slovo Spasitelovo — kdyžtě pravda jest, neklame.

Církevní učitel dí, že se chléb proměňuje v účinnost těla Kristova; nic jiného tím netvrdí, než, že se chléb stává tělem Kristovým, jenž jest účinným a působivým k našemu posvěcení i tak plným života, že s námi se sděluje. Když tedy po svatém přijímání jest v nás Eucharistie semenem životodárným, zajisté, že to tělo Kristovo pravé a živé, v něž chléb byl proměněn.

Kdykoliv tedy sv. Otcové píší, že se sděluje darům obětním síla života a že se proměňují v účinnost těla Kristova, nepopírají to, co na jiných místech nesčíslněkráte tvrdili, totiž, že se dary obětní mění v tělo a krev Páně; neboť když se mění v tělo Krista Pána živé a pravé, zajisté že budou míti i účinnost i sílu životní těla Kristova a to tím více, poněvadž otcové označují slovem δύναμις podstatu, na př.: když praví o 3 božských osobách, že jsou μία δύναμις (Athenagoras Legat. n. 10). Ani z takových výroků sv. Otců, ve kterých praví, že nám dal Kristus Pán tělo a krev Svou ve chlebě a víně, nelze odvozovati, že i po konsekraci podstata chleba zůstává. Sv. Otcové, kdyby tento názor byli měli, zajisté by i tvrdili, že Kristus Pán nám dal tělo a krev Svou s chlebem a vínem, a přece nepoměrně častěji dí, že se chléb mění v tělo Páně, takže Eucharistie není více chlebem, nýbrž tělem Páně. Zmíněný způsob mluvy třeba vykládati tak, že se tělo Páně podává pod způsobou a v podobě chleba. Se zřetelem na látku, z níž se tato svátost připravuje, dí Tertullián: Sanguinem suum in vino consecravit (cont. Marcion l. IV. 40.); anebo se zřetelem na viditelnou způsobu chleba a vína, jakož sv. Cyril Jerusal. píše: in figura panis datur tibi corpus.

5. Bohoslovci snaží se přesněji určiti úkon, jakým se tělo a krev Páně přítomny stávají. Jedni mají za to, že se tělo Páně konsekrací přivodí (adducitur), jako Scotus, Toletus, Vasquez. Žádný však z nich nerozumí přivoděním (adductio) místní pohyb, jímž by se tělo Páně sneslo s nebe na oltář, nýbrž jest jim adductio oním úkonem, který ke přítomnosti jednoho a téhož těla Páně v nebesích novou svátostnou přítomnost přidává. »Přivoděním,« tak píše Bellarmin, »vyrozumíváme onu proměnu nikoliv proto, že by tělo Kristovo nebesa opouštělo, anebo že by se místním pohybem na oltář přivádělo, nýbrž že tělo Kristovo, jež pouze na

nebesích bylo, jest již i pod způsobou chleba a netoliko pod nimi prostě anebo s nimi existujíc, nýbrž jsouc s nimi sjednoceno. Lugo nazval proto tento úkon actio constitutiva corporis Christi sub speciebus. Úkonem tímto, ať adductio ať actio constitutiva corporis Christi, neděje se žádná změna na Kristu samém, jak již sv. Bonaventura dí: Fit ut quod erat alicubi sit sine mutatione alibi In. 4. d. 10. p. 2. art. 1. seq. Tak jest tělo Kristovo oslavené zároveň po pravici Otce nebeského a zároveň se stává přítomným na různých místech anebo jak sněm Tridentský hlásá Sess. 13: ut ipse Salvator noster semper ad dexteram Patris in coelo assideat et ut multis nihilominus aliis in locis sacramentaliter praesens sua substantia nobis adsit.

Jiní bohoslovci nazývají úkon, jímž se tělo Páně stává přítomným, reproductio anebo productio (Lessius de perf. div. 1. 12. c. 16 n. 114 a Suarez disp. 50 sect. 4.), podobně Tanner, Viva, Tomisté a z novějších Franzelin a de Augustinis. Productio (vyvození) neznamená, že by tělo Páně teprve začalo existovati, poněvadž se jako existující předpokládá. Správnějším se mi vždy zdálo, že se tělo Kristovo stává přítomno úkonem, jímž se vyvodí, kterýž i replicatio i reproductio nazvati můžeme, skrze který se totéž bytí, jež má v nebesích, udílí a jaksi vyvozuje pod způsobami, ač jiným způsobem bytí.

Zastancové tohoto mínění se odvolávají na výroky spisovatelů, jako na sv. Jarolíma, jenž napsal (Epist. ad evang. n. 1.): Ad preces sacerdotum corpus et sanguis Christi conficitur, anebo na sv. Gaudentia, jenž píše: Sám Stvořitel přírody a Pán, Jenž vyvozuje ze země chléb, z chleba opět, poněvadž i může i slíbil, vyvozuje Své tělo, kterýž z vody víno učinil, z vína krev Svou činí (tract. 2. in Exod.)

I liturgie východní, any modlitbu předpisují: Učiň chléb tento drahocenným tělem Krista tvého, přejí názoru tomuto, jak zmínění zastancové téhož dokládají. Z pozdějších spisovatelů dí Paschasius, Radbertus a Adelman, že se tělo Páně tvoří, anebo znova tvoří (creatur, recreatur, což se shoduje s producitur), toto podobně názoru dotyčnému nasvědčuje.

Ať tudíž jest názor prvý neb druhý oprávněný, jisto jest: 1. že tělo Kristovo se stává podstatně přítomným beze všelikého pobytu místního; 2. že úkon proměny se netýká těla Kristova, jak toto v nebesích jest, nýbrž toliko pod způsobami působí; 3. že úkon tento má výmezem, k němuž směřuje tělo Kristovo, novým způsobem svátostným existující.

Význam majestátu z r. 1609.

Uvažuje **Jiří Sahula.**

(Pokračování.)

Svět se stará houževnatě a zcela přirozeně o neporušené uplatnění řádů lidmi vymyšlených; kdyby stát nechával bez trestu i přestupování méně závažných zákonů, kope hrob své autoritě i dobrému řádu společenskému. A náboženství, věda Boží, by měla býti vystavena volné kritice duchů nejobmezenějších? Řekl by snad někdo, že dohadů duchů obmezených stejně nikdo rozumný následovati nebude. Kdo tudíž *rozliší přesně duchy povolané, odborníky od lidí povrchních, mělkých?* Ostatně známo, že právě bezhlaví fanatikové svedli na kluzkou cestu nejabsurdnějšího bludařství celé ohromné davy věřících. Zkrátka: vezměte křesťanskému lidu jednotnou autoritu a poznáte, že nejučenější theologové u věcech víry více se znesnadí a v úsudku rozejdou, než právníci. Vždyť to musí uznati každý, že několik stručných spisů apoštolských samo o sobě by bylo daleko menším pojítkem pro theology než halda zákonů pro právníky. A pak: zákony světské jsou podávány ve formě co možná nejsrozumitelnější; zdali však v Písmu jsou všecka místa jasná? Na základě některé věty v Písmě uložené si nalátali různí bludaři dlouhou řadu výkladů nejabsurdnějších a k tomu protimyslných. Zdaž toto nesvědčí o naprosté potřebě autority mezi námi žijící, která nad názory bohoslovcův i nejučenějších neunavně bdí a je kontroluje?

Nelze si mysliti, že by byl Kristus celý odkaz Svůj uložil do několika stručných spisů apoštoly napsaných, zvláště jestliže v těchže spisech přečasto tytéž věci se opakují a ukazují-li svou celou povahou, že byly psány pouze příležitostně, bez úzkostlivého systému. Dokladů k tomu z péra samých sv. pisatelů dosti. Jednotná autorita byla přirozeně nutnou podmínkou zdárného svorného vývoje Církve, i kdyby tomu samo Písmo výslovně nenasvědčovalo. Kristus zajisté dal lidstvu pravdu náboženskou hotovou; rozhodně nechtěl, aby se dědictví Jeho stalo míčem v rukou subjektivních hloubálků, kteří by je každou chvíli na jiný způsob přebarvovali a kteří by dokonce v některé příčině i opačný smysl Jeho slovům dávali, než jaký Jeho řeč měla. Takovou svobodu Kristus jistě nikomu dovoliti nemohl, povážíme-li, že důležitost pravdy Své krví vlastní zpečetil.

Zhola nesmyslným jest tvrzení, že již několik století po smrti Kristově se víra Jeho v samé Církvi kazila. Takové dopuštění přičítati Bohu bylo by rouháním. Tedy by byl dopustil Kristus různotvárné bludařství na Církev Svou po celá dlouhá století; mužové nejsvětější by zmírali v bludech, majíce je za pravdu nejsvětější bez osvícení, bez pomoci s hůry, — až teprve Luther sám po dlouhé době by byl povolán Duchem Svatým k rozplašení temnot. Sv. Bernardu, Tomáši Aquinskému, sv. Terezii a jiným a jiným duchům obrovitým a ryzím by byl Bůh skrýval dar do-

konalého poznání — a na Luthera by byl vylil milost všech sedmi darů Svých! To by odkaz Kristův prodělal osudy takového způsobu, jakoby se Bůh o ryzí pravdu Svou po smrti Kristově nestaral, ač byla tak vzácnou obětí zpečetěna. Jestliže po otřesení autority římské duchové v různé směry se rozběhli za pravdou Kristovou, jestliže viděl každý pravdu Boží v něčem jiném: to zajisté nebylo utvrzením, nýbrž otřesem pravdy Kristovy. Blud zůstává bludem, třebas byl i ve jménu Kristově hlásán.

Jaké jisté kriterium měli míti věřící, kterému ze samozvaných apoštolů nových nejvíce dlužno věřiti? Všem věřiti by bylo bláznovstvím největším. Který v koncertu vířivém a kvapném mohl býti zván apostolissimus? Hus by řekl, že tomu nejvíce se musí věřiti, kdo jest nejctnostnějším a kdo uvádí nejtěsněji svůj život v souhlas s příkazy evangelia. Dle tohoto výměru by musil Luther a Kalvín rozhodně s kolbiště ustoupiti. A že by se Husův náhled osvědčil na jiném, to také jest veliče pochybno. Pravý reformator mohl býti ve zmatcích XVI. věku pouze ten, jemuž by se dostalo bezprostředního osvícení Duchem Sv. A ještě tento apoštol by těžko s úspěchem poznání své šířiti mohl, kdyby mimořádným způsobem, zázraky na něho Bůh lidstvo neupozorňoval. Jinak se mohl honositi posláním reformačním člověk nejfanatičtější a nejneschopnější.

Kde byla jistá, přesvědčivá známka, že mimo Luthera nemá práva jiný svobodně evangelium vykládati? Proto nedivme se nikterak odporným zmatkům náboženským, které Luther otřesem autority římské způsobil. Prolomil hráz klidné vodě, která ukázala svou divou energii dříve spící, řítíc se na všecky strany beze všeho pořádku, až na některých místech otravným bahnem končila. Nedovedl Luther za hráze zbořené postaviti pevné hráze nové, aby určitým a jedním řečištěm silný tok se řídil. To snad mělo vývoji křesťanství přispěti?

V jednom protestantském spise jsme četli, že prý katolíci různost náhledů náboženských u protestantů mylně pokládají za chybu; prý v čilých sporech, v bedlivém hledání pravdy prá vě jest u protestantů zřejmo, že aspoň voda u nich nestojí; v tom prý právě zříti snahu úsilnou propracovati se k pravdě nejryzejší; v klidu, v úplné důvěře v autoritu církevní prý makavě lze poznati apatii a tiché umírání. Ubozí protestantští badatelé! Téměř již pět století uplynulo od vystoupení Lutherova a nejučenější protestanté náboženské názory souvěrců sjednotiti nedovedou. Naopak roztříštěnost jest stále horší; již po smrti Lutherově bylo různění protestantů víc než povážlivé. A nelze nikterak očekávati, že tyto rozstrky vezmou někdy přirozeným způsobem konec. Jakmile se namluví jednotlivcům, že bez urážky pravdy Boží mohou dle vlastní chuti spřádati si náboženské přesvědčení pouze na základě Písma a vlastního rozumu, nikdy se jednoty nedocílí. Roztříštěné výklady Písma, podporované roztříštěnými názory filosofickými, vedou k neustálé odstředivosti. Poznatky, stojící proti sobě různým výkladem Písma, jsou děleny na nové protivy, na

nové částečky nesvorné, zasáhnou-li je drobivou činností různé směry filosofické. Ejhle, toť vymoženosti náboženské svobodného hloubání, toť následky opuštění autority věroučné a spolehnutí na autoritu svého vlastního já! Divno-li, že konečný cíl tohoto procesu jest náboženská skepse, hasnutí náboženského zápalu vůbec?

Když jednáno vší mocí o majestát, netušili mnozí a přemnozí ani tušiti nechtěli, jaký bič na poměry náboženství českého pletou. To, co se jim zdálo touženou svobodou, volným rozpjetím křídel ducha, mělo se státi vlastně morální tyranií; měli poznati, že regimen ducha vlastního jim bude nesnesitelný, že povýšením vlastního já nad autoritu zřízenou se zbaví průvodce nejbezpečnějšího. Snad se jim právem některé náhodné nedostatky zevnější v Církvi nezamlouvaly; však oni zapomněli zkoumati hlavní rysy vnitřních snah církevních, nechtěli pochopiti ducha Církve. Měli považiti, že to církevní učení, které slyšeli i z úst charakterů prostředních, ano i z úst hierarchů nedostatečných, zaznívalo stejně z úst největších světců. Studium patrologie, svědomité zkoumání tendencí svatých doktorů církevních by bylo zdrželo jich nerozumný chvat po šikmé ploše, stupňovanou vášní stále urychlovaný. Totálním rozdvojením krvavé a dlouho nezacelené rány zasadili matce Církvi, ač viděli, že tato se uchopila praporu zdravé reformace a třímala jej v rukou svých stále pevněji.

Ale ještě více než Církvi ublížili sobě. Církev se očišťovala od živlů vůle nedobré. Zdaž mohli protestanté potvrditi s rozumem, že Jesuité, přední harcovníci reformace katolické, o mravní obrod se skutečně rázně nezasazují? Nedovedli se ani povznésti duchem svým tak vysoko, aby úžasné, překvapující činnosti Jesuitů porozuměli. V organisaci jejich pevně sepjaté viděli panovačnost, v sebekázni necitelnost a šplhalství, v bouření proti bludařství vlastizradu a nesnášelivost. A přes to vše nízkou úroveň mravů osobních Jesuitům ani při svém šovinismu vyčísti nemohli. Ani skalopevná síla přesvědčení, nesčetněkráte skutky osvědčená, nedovedla protestanty naše v podiv uvésti. Před očima jejich se odehrávaly děje, z nichž jako ze zcela srozumitelné knihy mohli vyčísti markantní rozdíly mezi mravní úrovní stoupenců Lutherových a Ignaciových. Zdaž neviděli zcela zřetelně, která strana více v souhlas uvádí své skutky s evidentními příkazy Písma? Jesuitský řád hned na počátku vychovával mučenníky nejstatečnější, protestanté jich postrádali. Jesuité vystoupili s programem do všech podrobností výtečně propilovaným, protestanté trpěli nesjednoceností a nehotovostí i v hlavní věci, v samé víře novotářské. Mohli snad přesilou fysickou protivníkovi mnohou hmotnou ránu zasaditi; leč nedovedli jej ani z jedné posice vypuditi, pokud tato posice se vztahovala na věci církevní vnitřní. Jesuité si zůstali důsledni od začátku do konce. Údery vnějšími řady jejich se jen víc a více k sobě spínaly.

Domnělá vítězství protestantů byla spíše mravními porážkami; urvati Církvi celá veliká území dovedli, ale nebyli s to zbudovati na zabraných territoriích dílo, jež by svou promyšlenou a

blahoplodnou stavbou hlásalo příštím věkům jejich mravní velikost a sílu jednomyslného přesvědčení positivního. Stávali se tak nevolnými, bezděčnými hlasateli velikosti Církve. V této době zmatků největších, v čase předmajestátovém zmařila Církev naději novotářů, kteří se domnívali, že ideální zápal a snahy obětavé z Církve vyvřely zcela. Církev nalezla nadšené proselyty, kteří zdaru a šíření vlastního přesvědčení dovedli své já obětovati bez váhání. Snahy osobní mizely u nich před prospěchem celku. Jesuita nebyl hrd na svou osobní zdatnost; dovedl pouze sebevědomě poukazovati na práci celého řádu. Celá organisace Jesuitů byla tak výtečně sestrojena, že osobně ani žádný nemohl zevně nad ostatní vyniknouti ani bez pomoci živořiti. Ukoly všech byly přesně vyměřeny i prováděny. Ti, kteří nejvyšší úřady zastávali, poddávali se tuhé disciplině tak ochotně, jako bratří nejnižší. Sobecká hašteřivost protestantů neměla u Jesuitů místa, tovaryšstvo si též nepomáhalo k moci věroučnými kompromisy a tak se velice lišilo od svých odpůrců, kteří k vůli mocnějšímu politickému postupu si dovedli bez dlouhých rozpaků nasaditi masku věroučné přetvářky. Protestanté příliš tíhli k světu pozemskému, aby neužívali i v stránce věroučné takových intrik, jež jsou tolik oblíbeny v politice světské. (Příště dále.)

O pojišťování života katol. duchovenstva.

(Dokončení.)

Z vývodů těchto patrno, že *možným* jest založení »vzájemně život pojišťovacího ústavu pro kněze.« Nevyhnutelně *nutným* ovšem není, neboť více méně každý nálezti může uspokojení v některém ze stávajících ústavů. Nebyl by však *užitečným?* Předpokládáme-li dobrou organisaci a administraci, bylo by to s velikým prospěchem.

Velikou přednost již v tom by měl, že lékařské ohledání neuráželo by citu kněze, jak nejednou se děje. Jsou nám známy případy, že faráři, kteří chtěli se pojistiti, vyjádřili se, když by společnost trvala na zjištění jistých věcí důvěrným lékařem, raději pojištění se zříkají. V té příčině mnohé změniti by se mohlo v dotazném archu. I přes to, že pojišťovateli pro možné snad risiko znám musí býti stav pojištěnce, celá řada stávajících otázek mohla by se vypustiti. A to tím spíše by se mohlo státi, že k tomu odpovídají osoby, které pravidla morálky o neplatnosti smlouvy a povinné náhradě dobře znají a zároveň povýšeny jsou nad podezření podvodu.

Také *peněžní* prospěch byl by veliký. Kdyby i z počátku snad pro jistotu nemohly premie nízko se bráti, přec přebytek premií ostal by v rukou kněží. A že by čistý výtěžek musil býti veliký, vidíme na vysokých dividendách, jež akcionářům se dostávají. I malé společnosti vykazují veliké přebytky. Tak r. 1895 obnášel *čistý roční přebytek* Brunšvické život pojišťovací společnosti

36.910 M, důchody a život pojišťovací společnosti v Darmstatě 35,053 M, »Vesty« v Poznani 11,755 M, Norimberské 10,800 M. Čistý roční přebytek ústavu vzájemně pojišťovacího připadá opět pojištěným, přímo ve formě dividendy, nepřímo v reservním kapitálu. I ve vzájemně pojišťovacím ústavu pro duchovní musila by alespoň z počátku velká část čistého výnosu věnována býti reservnímu kapitálu; ale až tento dosáhl by zákonité míry, byla by po ruce každoročně náležitá suma, jíž by dle okolností užiti se mohlo. Takto však mnozí duchovní, kteří u akciových společností jsou pojištěni, pomáhají svými premiemi plniti kapsy velkokapitalistických akcionářů, neb rozmnožují jmění jiných společností.

A že by vysoký čistý výtěžek byl docílen, když za svůj by se přijal premiový tarif stávajících společností, nikterak nezakládá se na falešném výpočtu. Ba naopak čistý výnos vzájemného pojištění katolického duchovenstva byl by větší, než jiných společností. K dokázání připomínám jen *správní výlohy. Správní náklad* německých společností obnášel průměrně roku 1805 — 10·22%. Některé z ústavů nedosáhly tohoto průměrného čísla, jiné však je opět překročily značně Pod 7½% ročního příjmu mimo dvě společnosti, o nichž brzo bude zmínka, ostaly pouze čtyři velké vzájemně pojišťovací společnosti: *Gotha* (4·96%), Stuttgart (6·10%), Lipsko (6·19%), Karlsruhe (7·04%). Z ostatních potřebovaly z příjmů ročních na správní výlohy (dle statistiky »Zustand und Fortschritte der deutschen Lebensversicherungsanstalten im Jahre 1895):

přes 7½ do 10% : 5, totiž Mnichov 7·58%; Stuttgart, Rentový ústav 8·67; Concordia 8·77%; Brunšvik 9·17% a Germania 9·42%.

10—12% : 8, totiž Janus 10·24%, Thuringia 10·29%, Berlínská 10·72%, Providentia 10·97%, Teutonia 1034%, Lübeck 11·63%, Darmstadt 11·67%, Nordstern 11·78%.

12—15% : 5, totiž Wilhelma-Magdeburk 12·47%, Victoria 12·65%, Iduna 14·33%, Frankfurt 14·67% a Elberfeld 14·81%.

15—10% : 8, totiž Pruská pojišťovací společnost akciová 15·34%, Schwerin 15·41%, Vratislav 16·40%, Magdeburg 16·55%, Postupím 16·79%, Norimberk 17·52 a Hannover 18·83%.

20—30 : 4, totiž Friedrich Wilhelm 21·97%, Brémy 25·41%, Vzájemnost 27·24% a Vesta 39·55%.

Přes 30% čtyři: Arminia 34%, Vojenská pojišťovna 34·88%, Atropos 43·51%, Deutschland 44·17%, Urania 52·91%, Prometheus 43·51% a Wilhelma v Berlíně 65·57%.

Vysoké správní výlohy snadno dají se odůvodniti. Poněvadž jest mnoho společností, pomáhají si reklamou. Nejlepším odporučením jsou jim jména velkokapitalistů, ve finančních kruzích dobré pověsti požívající. Avšak tato jména musí se také dobře znějícími penězi zaplatiti. Proto v seznamech ředitelů, správních radů různých společností čteme jména, která u obecenstva přítažlivě působí, zadarmo však na ta místa nepřišla. Starší společnosti tako-

vého lákadla již nepotřebují, za to mladší sotva bez něho obejíti se mohou. K tomu pak generální agenti, inspektoři, agenti atd. spotřebují ohromné sumy. Při ročně stoupající soutěži zimničně se pracuje, aby jen nové půdy se získalo. Celou tu výbojnou výpravu zaplatí však — pojištění. Zde opět velké staré společnosti jsou ve výhodě; ty nepotřebují hledati, jsou však samy hledány.

Kde není potřeba kapitalistů se zvučnými jmény, kde není nutno celého voje placených úředníků, budou zajisté také správní výlohy poměrně menší. »Pruský úřednický spolek« r. 1895 pouze 2·03 proc. ročních příjmů na správní výlohy vynaložil. Tento pojišťovací ústav také neměl nikdy placených agentů a za své rozšíření děkuje pouze bezplatně působícím místním úřednickým spolkům, výborům a důvěrníkům. Podobný postup byl by u kněžstva tím snadnější, ježto ono jest organisováno. Pouze několika málo úředníků bylo by třeba, a to technikův a juristů k řízení vnitřní správy.

Jako každá život pojišťovací společnost pouze pro jednu třídu povolání, tak i vzájemná společnost mezi kněžími pracovala by s nepatrnými správními výlohami, kdežto čistý výtěžek by vzrůstal. Tak byla by společnost velmi solidní a mohla by čas od času část čistého výtěžku k jiným účelům dobrým užiti. Jak mnoho kostelů by z toho mohlo býti ozdobeno, potřebnými věcmi opatřeno!

Může-li farář katolický nemanželské dítě matky evangeličky na její žádost po katolicku pokřtiti?

(K otázce v »Rádci duch.« roč. IX., str. 503.)

Napsal **Václav Oliva.**

2. Jak by kněz, žádá-li evangelička o katol. křest svého nemanželského dítka, počínati si **mohl**, aby vyhověl intencím Církve a nenarazil na zákony státní, naznačil jsem poněkud v poznámce 3. a 4. na str. 418. a 415. v letošním »Rádci duchovním« v pojednání: »O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené.« Proto neopakuji tam podaného, jen připojuji některé poznámky. Rozeznávati sluší *dva druhy* matek evangeliček, jež žádávají by nemanželské dítky jejich byly křtěny a vychovávány v náboženství katolickém: první činí tak z přesvědčení, druhé — jsou to matky, jejichž nemanželských dítek otcové jsou katolíci — z ohledů světských (»pro svatbu«). Matka z přesvědčení ochotně a ráda vrací se do lůna katol. Církve a oznamuje na c. k. hejtmanství, že se stává katoličkou. Chtěla již dříve katoličkou se státi, ale nemohla nalézti vhodné příležitosti — až při narození nemanželského dítka. Než, tolik konstatovati sluší, že takovýchto případů je poskrovnu — jako bílých vran — a že při naší indifferentně — nevěrecké době zmizí co nejdříve úplně. *Druhý případ bývá pravidlem.* Jako vědí

katoličtí kněží, tak vědí dobře i pastoři, že evangelička, která porodila nemanželské dítko, jehož otcem je katolík, a jež chce, aby toto dítko bylo po katolicku křtěno a vychováváno, bývá i s dítkem pro evangelismus pravidlem ztracena. Nežli bylo rozhodnuto, že dítko po katolicku křtíti se dá, předcházelo domlouvání, pláč, výčitky, hněv, prošení atd, až strana evangelická povolila. Toho dalším důsledkem bývá povolení druhé: svatba před katol. farářem, garancie o katol. výchovu dítek, anebo i návrat evangeličky do katol. církve. Pastoři tedy vědí, že dítko, i kdyby vymohli u všech instancí, aby »vymazáno« bylo z katol. matrik a zapsáno do evangelických, přece po svatbě najisto bude katolíkem a proto »velkomyslně« — i když katol. kněz nemanželské dítko evangeličky pokřtí — mlčívají. Katol. kněz v opačném případě měl by si počínati podobně. Alespoň dle mého soudu, je to nejmoudřejší. Státní úřady — na řídké výjimky! — mlčívají též.

Snad *by mohla zavésti se,* přeje-li si evangelička, by její nemanželské dítko křtěno bylo po katolicku, i následující praxis: Když by s určitostí se vědělo, že matka evangelička požádá za katol. křest svého nemanželského dítka a sama konvertovati nebude — jsou také takové případy, jako na př. nemá-li otec nemanželského dítka, katolík, ještě »po vojně«, snoubenci stanovili si již dříve, že chlapci budou po otci katolíky, děvčata evangeličkami a narodí se chlapec! — nechť se křest, je-li dítko silné, odloží na nějakou dobu, a zatím usiluje se o ustanovení poručníka katolíka, který po obdržení dekretu poručnického zažádá na katol. farním úřadě o katol. křest a výchovu svého svěřence. Poručník toto právo, jak nahoře podotčeno, má. Pravím, že tato praxis snad by se zavésti mohla. Sám jsem při úřadech podobného případu dle této praxe neměl a nečetl,*) ale vzpomněl jsem si, že snad by tak postupovati se mohlo, při dotazu »jak bychom se v případě takovém budoucně zachovati měli.« Stálo by vše alespoň za pokus!

Pro praxi budiž — abych resultát celého podal — pravidlem: **Nekřtěme nemanželských dítek evangeliček,** *nemáme li prohlášení,* že evangeličky vracejí se do katol. Církve, aneb *nebyli-li jsme o to požádáni od poručníků* příslušných dítek.

Právní přítel a rádce.

Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva.

Pořádá Dr. **Antonín Brychta.**

(Pokračování.)

V případech, kdy u vyučování náboženství katolického naskytnou se *nepředvídané překážky,* když na př. katecheta (farář neb kaplan) náhle onemocní, a jest třeba, aby byl *zastupován,*

*) Je to tedy můj soukromý názor!

a není hned jiného kněze po ruce, jenž by se v zastupování uvázal a u vyučování náboženství pokračoval, *nemá* okresní školní rada o své moci vyučování to světským učitelům *svěřovati* a teprve *dodatně* za schválení tohoto opatření církevní úřad (ordinariát) žádati. Aby se zásadám církevním [1]) i okamžité potřebě stejným způsobem vyhovělo, má se v takových případech, kdy třeba duchovního učitele náboženství zastupovati a není ihned kněze, *církevním úřadem k tomu oprávněného,* a nezbývá-li tudíž, než svěřiti vyučování náboženství na čas na školách obecných a měšťanských světským osobám učitelským, požádati o svolení k tomu *zatím úřad vikariátní* neb aspoň příslušného správce duchovního. Na to třeba v době nejkratší žádati za svolení též příslušný ordinariát nebo biskupskou konsistoř. Výnos zemské školní rady ze dne 15. května 1879 č. 5037.

Před vyučováním školním a *po něm* má se konati krátká *modlitba*; učitelské sbory mají voliti modlitby a písně takové, jež jsou biskupskými ordinariáty *schváleny*, přihlížejíce k poměrům jednotlivých škol. Výnos ministerstva vyučování ze dne 8. října r. 1872 č. 8759.

Zemská školní rada dne 13. března 1855 č. 4037 nařídila, aby na obecné škole v S., kde jsou dítky katolické a nekatolické, konala se *modlitba* od počátku školního roku až do velikonočních svátků *potichu*, ježto prý jeví se v modlitbě příliš rozdíl náboženského vyznání dítek. Po odvolání příslušného diecésního úřadu zrušilo ministerstvo vyučování nařízení ono a rozhodlo výnosem ze dne 26. května 1886 č. 2177, že od počátku školního roku až do Velikonoc, v kteréž době evangelické děti před vyučováním do evangelického kostela se nevodí, mají všecky školní děti před vyučováním a po něm dle dosavadního obyčeje, okresní šk. radou v N. výnosem ze dne 27. září 1870 č. 2954 zavedeného, takové modlitby *nahlas* konati, potažmo takové nábožné písně zpívati, jimiž se *náboženský cit žádného dítěte neuráží.*[2]) Katechetům zůstavuje se *na vůli*, aby *před a po* vyučování náboženství konali s dětmi *svého vyznání* modlitby. Nařízení zemské šk. rady ze dne 13. března 1885 č. 4037.

Děti obecných škol jsou *povinny choditi na náboženská*

---

[1]) Dle zásad katolických (i po rozumu zákona) může náboženství katolickému vyučovati pouze ten, koho Církev k tomu zmocnila a za způsobilého prohlásila.

[2]) Rozhodnutí to jest v mnohém ohledu pozoruhodné. Patrno z něho, kterak béře až *úzkostlivě v ochranu menšinu děti protestantských* proti *katolické většině*; předpokládá již *tou měrou vyvinuté* u nich náboženské přesvědčení a smýšlení (nikoliv »cit«, ježto náboženství *není* věcí citu ani nějaké sentimentálnosti, zakládajíc se na přesvědčení vůle a rozumu zjeveným pravdám náboženským), že by děti protestantské z *katolické krátké* školní *modlitby* neb *písně* — braly *pohoršení;* tyto náboženské úkony jeví se dle dotčeného rozhodnutí ve svědcle zcela *nepříznivém,* jakoby byly na *úkor* a *škodu* protestantského vyznání náboženského, co zajisté jest naprosto *mylné* a co lze též *těžko srovnati s čl. 14. základních zákonů* o svobodě víry a svědomí.

cvičení, jež státní školní úřady správcům škol ohlásily.[3]) Jestliže by jich děti vlastní vinou obmeškávaly, má se proti nim užiti *kázeňských prostředků*, § 24. školního řádu stanovených. Jsou-li tím rodiče nebo jejich zástupcové vinni, budiž *proti nim zakročeno dle platných ustanovení*. Výn. min. vyuč. ze dne 30. června r. 1888 č. 6042. Srov. též usnesení zemské šk. rady ze dne 14. října 1879, dle něhož sluší užiti *kárných prostředků* v řádě školním a vyučovacím vytknutých proti dětem povinné služby Boží zanedbávajícím.

Smutně zajímavý jest v této příčině následující případ: Jistý otec, náležející k sektě baptistů, zpěčoval se posílati svou dceru, *katoličku, na služby Boží*. Okresní šk. rada v Broumově vyměřila mu *pokutu* v obnose 5 zl nebo 24 hodin vězení Otec dítěte odvolal se k zemské šk. radě, která odvolání jeho *zamítla*. Na to odvolal se k *říšskému soudu*, kterýž odvolání rovněž zamítl, a to z následujících důvodů:

1. Uložením trestu stížnost vedoucímu *nebyl porušen* čl. 14. státních základních zákonů o svobodě víry a svědomí, na který se odvolává, poněvadž *on sám pro svou osobu nebyl k ničemu donucován*.

2. Poněvadž je dle platných nařízení *povinen přidržovati* svou dceru k *účastenství* při náboženských cvičeních *toho vyznání*, k němuž ona *náleží*. — Z toho patrno, že vyměření trestu jmenovanou školní radou zmíněnému otci bylo *potvrzeno*.

Evangelická presbyterstva augsburského a helvetského vyznání v obci A. a B. odvolala se z ustanovení školní rady v Roudnici, aby na obecných a měšťanských školách v R. konaly se před vyučováním a po něm *modlitby dle katolického katechismu*. Zemská školní rada ale výnosem ze dne 22. ledna 1891 č. 510 odvolání to *zamítla* a nařídila, aby děti katolické modlily se *prosbu* (»Přijď, sv. Duše«) a *díkůčinění* (»Díky Tobě, Hospodine«) s modlitbou Páně a Pozdravením andělským, dítky ale *nekatolické* aby *modlily se s nimi společně* prosbu s díkůčiněním a modlitbu Páně, avšak *bez* Pozdravení andělského a křížem aby se *neznamenaly*.[4])

Ku stížnosti duchovní správy v N. rozhodla okresní šk. rada v Chotěboři takto: 1. Dle nařízení ze dne 17. prosince 1883 č. 37.948 z. š. r. a dle § 48. ze dne 3. května 1883 má správa školy všady, kde školní mládež předepsaných výkonů náboženských se súčastňuje, postarati se o *náležitý dozor*. 2. Žáci přifařených škol *venkovských* mají v době letní za pohodlného

---

[3]) Výraz tento není dosti správný, ježto dle § 5. říšsk. šk. zákona ze dne 14. května 1869 č. 62 ustanovují vyučování náboženství a cvičení náboženská *úřadové církevní*, jež mají se správcům škol okresní šk. radou oznámiti.

[4]) Jest s podivením, že se protestanté kříže tolik — *bojí*, an je kříž přece znamením vykoupení a spásy. Či *nechtějí* míti v jednom ani druhém *účastenství?!* Aneb jest *hvězda* nebo jiný *profanní odznak* na jejich náboženských budovách *významnější* a *úcty hodnější* než — kříž? Mohamedán nestydí se za půlměsíc.

počasí od *1. května až do 15. října*, není-li škola od farního kostela *příliš vzdálena*, aspoň *dvakrát za měsíc* služeb Božích se súčastniti. Kdy mají dítky službám Božím býti přítomny, rozhoduje správa školy. Nachází-li se v obvodu takové školy kaple (filiální kostel), v němž se v neděli a ve svátek služby Boží konají, mohou se dítky *těchto súčastniti*. Okresní šk. rada v *Chotěboři* dne 24. července 1900. Srov. usnesení šk. rady v *Mnichově Hradišti* ze dne 22. února 1893 č. 1158, níže uvedené.

Není dosti, aby se dítky škol *venkovských* pouze *třikrát* do farního chrámu Páně na služby Boží učiteli vodily, nýbrž jest *žádoucno*, aby se súčastňovaly, nebude-li zlá povětrnost, aspoň v následující dny služeb Božích: O *Božím hodě velikonočním* a *svatodušním*, v den *Božího Těla*, o svátku sv. apoštolů *Petra a Pavla*, sv. *Jana Nep.* a sv. *Václava*, v den *posvěcení* farního *chrámu Páně*, nepřipadne-li v dobu prázdnin. Kde je kostel *filiální*, mají dítky této osady nebo v okolí bydlící v době letní službám Božím býti přítomny, *když se tam konají*. Správě školy se ukládá, aby se tímto ustanovením řídila, místní školní radě je sdělila a horlivě o to pečovala, by školní mládež chrám Páně pilně navštěvovala.[5]) Rozhodnutí okresní šk. rady v *Mnichově Hradišti* ze dne 22. února 1893 č. 1158.

Co se týče *zkoušek z náboženství* na školách *obecných*.

Poněvadž požívají úřadové církevní zákonem ze dne 25. května 1868 č. 48, § 2. a § 5. říšsk. zákona o školství obecném přiřknutého (!) práva, že smějí (!) nad vyučováním náboženství přímo bdíti,[6]) *nemůže se jim* ze zásady v tom *brániti*, by náboženství v *kteroukoli dobu* sami nezkoušeli, ač pokud se to státní školní správě vidí býti ve shodě se zavedeným školním řádem. Nařízení ministerstva vyučování ze dne 16. srpna 1871 č. 1225.

Chtějí-li biskupové nebo vikáři při farní visitaci s dětmi zkoušku z náboženství předsevzíti, stačí *oznámiti* to *předsedovi zemské školní rady*; *vikáři* mají to oznámiti *předsedovi příslušné okresní školní rady*, by mohl tento i onen v pravý čas dotčenou zkoušku na příslušném místě ohlásiti. Totéž nařízení ministerské

Vzhledem k nařízení ministerstva vyučování ze dne 16. srpna r. 1871 č. 1225, dle něhož zůstaveno je úřadům církevním na vůli,[7]) by zkoušky z náboženství na školách obecných konaly se v *dobu kteroukoli* (pokud se to srovnává se školním řádem), nic

---

[5]) Zajisté moudré, se zásadami křesťanskými se shodující nařízení, jehož by se všady šetřiti mělo.

[6]) Ze »smějí« úřadové církevní nad vyučováním náboženství bdíti a k němu dohlížeti, jest dle toho *pouhé svolení, pouhá koncesse*, jež může tedy každé chvíle *býti jim odňata* a úřadům »jiným« dozor k náboženskému vyučování svěřen! Lze si mysliti větší pokoření Církve? Porovná-li se nařízení toto s § 5. říšsk. šk. zákona, který stanoví: »Vyučování v náboženství opatřovati a zvláště k němu dohlížeti přísluší úřadům církevním«, zdá se nařízení to zákonu přikládati smysl, kterého *nemá*, a ustanovení jeho *zostřovati*, ježto pojmy »směti« a »příslušeti« *nejsou totožné*, nýbrž, jak zřejmo jest, od sebe zcela se *různí*. Jako mluva zákona, rovněž tak má býti mluva těch, kdož jej provádějí, přesna, jasna a srozumitelna.

[7]) Ani toto rčení *není správné*, jak z předešlého připomenutí vysvitá.

nevadí, aby biskupští vikáři zkoušky ty při kanonické farní visitaci konali s dětmi *ve škole.*[8]) Též nevadí řádu školnímu a vyučovacímu, aby se zkouška ta konala nejen v hodinách vyučování náboženství ustanovených, nýbrž i ve *kterékoli jiné hodině učebné*, kterou ale má pak katecheta učiteli opět *nahraditi.* Výnos zemské školní rady ze dne 28. února 1873 č. 785

Biskupští vikáři mají *konání zkoušky* při kanonické visitaci *předsedovi* okresní školní rady vždy v pravý čas *písemně oznámiti,* který oznámení to co nejrychleji správcům škol ohlásí. Bez tohoto ohlášení *nesmějí* se s dětmi žádné zkoušky z náboženství konati.[9]) Zejména nelze připustiti, aby učitel bez takového prohlášení ke zkoušce té *ve škole* svolil, aneb aby školní mládež k tomuto konci učitelem *do kostela byla vedena* a vyučování se tím přerušovalo. Týž výnos.

V jednotlivých uvážení hodných případech mohou okresní školní rady, žádají-li o to církevní úřady, vyslechnuvše dříve příslušnou místní školní radu, aby děti z *venkovských škol,* k jisté faře náležejících, *voděny byly* pod *dohlídkou učitelů do sídla farníko.* Vynesení ministerstva vyučování ze dne 29. října 1877 č. 13.987; sděleno výnosem zemské šk. rady ze dne 8. listopadu r. 1877 č. 23 961.

Navštěvování služeb Božích školní mládeží.

Všickni katoličtí žáci škol *obecných a měšťanských,* kteří bydlí v místě školy a fary, vůbec v místě takovém, kde se ve dny nedělní a sváteční konají služby Boží, povinni jsou o *všech nedělích a svátcích celého školního roku* společně školní *služby Boží navštěvovati.* Výnos min. kultu ze dne 16. května 1880 č. 6205.

Dispens od služeb Božích dává jednotlivým žákům *správce školy,* dorozuměv se o tom s *katechetou.* Jestliže se jednotliví žáci z vážných důvodů k pravidelnému navštěvování služeb Božích nepřidržují, mají se ve škole *upozorniti často* na *církevní přikázaní,* jež velí, že třeba v *neděli* a v *zasvěcené svátky* službám Božím býti přítomnu. Týž min. výnos

---

[8]) Po prohlášení šk. zákonů zavládla z počátku *rozličná* praxe, co se týče konání zkoušky z náboženství při kanonické visitaci. Někde konala se zkouška ta pro zvláštní místní poměry v kostele (skoro většinou), jinde byla ve škole, jak tomu bylo napořád před novou školní érou. Dobře-li cit. výnos zemského šk. úřadu uváží, vysvítá z něho, že domnívaly se některé školní správy tou měrou býti »samostatnými«, že neměl kromě katechety *žádný* církevní orgán do školy od Církve odloučené míti přístupu, považujíce — jak smutná zkušenost pohříchu až příliš doposud dosvědčuje — ve své *novopaedagogické* osvícenosti náboženství za něco *zbytečného,* ve škole dosud *pouze trpěného,* od čehož musí škola býti **osvobozena**! Proto uznala zemská školní rada za potřebno, přílišné přivržence moderní osvěty a školy *bez náboženství* poučiti, že škola *není tak výlučným* ústavem, do něhož by kromě katechety *nesměl nikdo jiný,* ani vyšší církevní orgán vstoupiti, kromě jiného i z toho důvodu, že na ústav ten nejen laikové, nýbrž i *duchovní* přispívají a pro vydržování škol vůbec *veliké hmotné oběti* přinášejí.

[9]) Že i zde zemský školní úřad meze své kompetence překročuje, jest patrno, uváží-li se, že hodina k vyučování náboženství rozvržením vyučovacích hodin určená náleží *katechetovi,* v kteréžto hodině může tudíž *buď on sám nebo vikář* náboženství zkoušeti. To zajisté neodporuje zákonu ani školnímu řádu.

Katoličtí žáci jsou povinni ve dni nedělní a sváteční *dopolední služby Boží* — kázaní a mši sv. — navštěvovati (srov. svrchu cit. min. výnos), a zejména *není dovoleno*, aby dítky v tu dobu, co nedělní nebo sváteční kázaní trvá, *ve škole se shromažďovaly a teprv po kázaní vedeny byly do kostela.*[10]) Výnos min. kultu ze dne 8. prosince 1881 č. 17.958.

Za příčinou častých dotazů správců *venkovských* škol obecných, *kdy* mají se školní dítky se svými učiteli služeb Božích súčastňovati, nařizuje se, aby se tak dělo pravidelně *každou neděli a zasvěcený svátek,* mimo to v *den jmenin* a *narozenin* císaře, *pak vždycky,* když toho vyžaduje *zvláštní církevní slavnost,* v kterém případě má se o tom usnésti místní školní rada. Zároveň ukládá se správám obecných škol, aby učitelové i v neděli a ve svátek školní mládež před službami Božími *ve škole shromažďovali* a v *průvodu do chrámu Páně vodili.* Nařízení okresní šk. rady v Plzni ze dne 9 prosince 1884 č. 3992.

Jistý učitelský sbor se usnesl, že bude voditi školní mládež *jen v neděli* do kostela. Po odvolání duchovní správy k okresní školní radě rozhodla tato, aby se děti vodily do kostela *třikrát za týden,*[11]) proti čemu odvolal se církevní zástupce ve šk. radě okresní k zemské šk. radě, která takto rozhodla: Usnesení učitelského sboru obecné školy v A., jakož i usnesení okresní šk. rady v B. v příčině služeb Božích pro školní mládež v A. ve všedních dnech *se zrušuje,* an dle platných nařízení, maje zřetel ku čl. 5. říšsk. zák. ze dne 14. května 1869 č. 62 ř. z, jakož i k vynesení ministerstva kultu a vyučování ze dne 16. září 1872 ex 1871 č. 14.878, prohlášeném zdejším výnosem ze dne 24. prosince 1872 č. 11.764, *není* ani učitelský sbor v A., ani okresní šk. rada v B. *kompetentní,* by mohla o náboženských cvičeních rozhodovati. Ve *shodě s bisk. konsistoří* Budějovickou se nařizuje, aby správa školy v A. byla přidržena voditi školní mládež do kostela na mši sv. *každý den od 1. května až do konce října.* Za nepříznivého počasí v měsíci říjnu může správce školy ve srozumění s duchovní správou nebo s učitelem náboženství školní dítky od návštěvy služeb Božích všedního dne osvoboditi. Vynesení zemské šk. rady ze dne 12. prosince 1897 č. 38.792.[12])

(Pokračování příště.)

---

[10]) Zřejmo, že shora uvedený min. výnos ze dne 16. května 1880 se nesprávně vykládal, ježto výraz »služby Boží« obmezován byl *pouze* na slyšení mše sv. s *vyloučením kázaní.*

[11]) Rozhodnutí to, k jeho nezákonnosti ani nepřihlížeje, bylo zcela nejasné, ježto není z něho vidno, zdali měly se děti do kostela voditi *třikrát* za týden, počítaje v to *neděle* a *svátky,* čili nic.

[12]) K tomuto *důležitému* rozhodnutí, jež stalo se ve *srozumění* s nejvyšším diecésním úřadem, třeba v praxi *bedlivého* míti *zřetele,* ježto podobný případ může snadno se opakovati. »Tela praevisa minus feriunt.«

Tiskopisy a listiny

pro farní úřady

potřebné

dodává dle oprávnění kníž. arcib. Ordinariatu

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství

V. Kotrba, Praha 200-II.

Na všechny tiskopisy zachováván jest nyní zvláštní papír dobré jakosti a trvanlivosti, pro všechny listiny nezbytné.

Kříž a Maria. **Přes 100.000 odběratelů** mají tyto krejcarové, zábavně-poučné i náboženské časopisy českého lidu katolického, vedené důst. panem **Petrem Kopalem**. — Vyšlo ročn. **IX.** číslo **14.** »Kříže«.

Vycházejí střídavě 1. a 3. týden v měsíci »Maria«, 2. a 4 týden »Kříž«.

Číslo po krejcaru. Na venek zasílá se, když aspoň 15 výtisků možno zaslati do místa, pod společnou páskou bez náhrady poštovného.

Račte požádati o čísla ukázková a takéž rozdati svým známým, abyste výborné této četby aspoň 15 výtisků v místě odbyli, načež ráčíte obdržeti každé číslo hned, jak vyjde, po **krejcaru poštou.**

Ukázky a objednávky vyřizuje obratem

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství

V. Kotrba, Praha 200-II.

Naši spolubojovníci.

Český Kraj. Katolický týdenník družstva sv. Vojtěcha. Vychází každý pátek o 4. hod. odp. Vyšlo roč. **IV.** čís. **30.**

Obsahem zahrnuje následující rubriky: Úvodník. — Kulturní listy (pod čarou). — Zahraniční a vídeňské politické zprávy. — Politický přehled. — Různé zprávy. — Hospodář. — Tržní zprávy. — Čtyřstrannou zábavnou a poučnou přílohu „Neděle“.

„Český Kraj“ poskytuje úplný týdenní přehled všech politických, národních a národohospodářských událostí.

Odběratelem možno se státi kdykoliv. Předplácí se čtvrtletně **1 K 50 h.**

Lidové Listy. **Orgán křesťansko-sociální lidové strany.** Vychází každý pátek odp. Vyšlo č. **46.**

Obsahem svým zahrnuje: Úvodník. — Politický přehled — Různé zprávy. — Dopisy. — Z celých Čech a Moravy zprávy původ. dopisovatelů. — Věstník Všeodborového sdružení křesť.-sociálního. — Feuilleton. — Drobnosti. — S přílohou pro poučení a zábavu, s rubrikou **„Duševní zahrádka“.**

Jako orgán křesť.-soc. lidové strany přináší všechna provolání a zprávy »českého i moravsko-slezského«, zem. výkon. výborů křesť.-sociálních.

„Lidové Listy“ všímají si bedlivě politických událostí ve světě i doma.

Odběratelem možno se státi kdykoliv. — Předplácí se na čtvrt roku **koruna.** Jednotl. čísla po **8 hal.** Při zásilkách nejméně **10 exempl.** číslo po **6 hal.**

Přítel Lidu. **Časopis ku poučení, vzdělání a zábavě lidu vůbec, katolického dělnictva zemědělského a čeledi zvlášť.** Vychází každý 2. a 4. pátek v měsíci. Vyšlo ročn **II.** číslo **14.**

Obsahem má tyto odstavce: Úvodník. — Různé zprávy. Zlatá kniha. — Černá kniha. — Zdraví. — Žvýkanice — Směs. — Pro domácnost — Hospodářství. — Feuilleton. — Přílohou jest ke každému číslu 8 str. výtečné **„První národní čítanky“.**

Sprostředkovatel služeb (V odstavci tomto bezplatně se služby zemědělského lidu sprostředkují.) — Vedle článků vychovatelských, národohospodářských a zákonodárných i jiné praktické pokyny přináší tento list.

„Přítel Lidu“ jest jediným českým listem pro hospodářskou čeleď, který v lehkém, lidu přístupném slohu hledí čtenáře pobaviti, poučiti a užitečné zeměd. práci zachovati.

Předplácí se čtvrtletně poštou jednotlivě **50 hal.**, 8 odběratelů pod jednou zásilkou obdrží list čtvrtletně po **36 hal.**

Ukázku všech těchto listů zašleme každému, kdo o ni požádá

Cyrillo-Methodějskou knihtiskárnu a nakladatelství
V. KOTRBA, Praha 200-II.

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redakci vede

Dr. JOSEF BURIAN,

sídelní kanovník Vyšehradský,

za přispění mnoha čelných spolupracovníků.

Vydává

VÁCLAV KOTRBA.

Schváleno nejd. kníž. arcib. konsistoří v Praze, a nejd. konsistoří v Č. Budějovicích.

V PRAZE 1902.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba.

OBSAH.

Listy homiletické.

Strana

Neděle XVI. po Sv. Duchu. Neděle jest dnem odpočinku od služebné práce. František Stibor 633
Svátek andělů strážců. Některé vady při vychování. † Fr. Bartoš 637
Svátek Narození Panny Marie. Maria Panna jest uzdravení nemocných a útočiště hříšníků. Jan Götschner 641
Svátek Narození Panny Marie. Krása a velikost Matky Boží. Frà L. Štolc. 644
Svátek Jména Panny Marie. Panna Maria jest příčinou naší spásy pro své vznešené jméno. P. Bernard Brand 648
Neděle XVIII. po Svatém Duchu. 1. Co jest zázrak; 2. je-li zázrak možný; 3. proč a kdy Bůh dělá zázraky. Karel Fejtl 652
Neděle XIX. po Sv. Duchu. V čem záleží roucho svatební, možno-li je ztratiti a čím se hlavně nabývá. Karel Fejtl. 655
Svátek sv. Václava. Svatý Václav ve škole Kristově. Filip Šubrt. . . . 658

Řeči příležitostné.

Promluva k vojínům před slavnou přísahou na slavnost Všech Svatých. Alois Sedláček 662
Promluva ke kollegům v den 25letého jubilea kněžství. ThDr. Jan Sýkora 665

Listy katechetické.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené. (Pokračování.) Václav Oliva 669
O křesťanské spravedlnosti. Dle nového velkého katechismu napsal Jan Nep. Jos. Holý. (Pokračování.) 674

Listy vědecké.

Význam majestátu z r. 1609. (Pokračování.) Jiří Sahula 681
Nový tiskový zákon. JUDr. Jan Sojka. 684
Čemu a jak máme se z dějepisu učiti. Dr. Lad. Dvořák 687
Právní přítel a rádce. Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva. Dr. Ant. Brychta 690
Otázky při farním konkursu v Hradci Král. ve dnech 16., 17. a 18. července 1902. 693
S. Rituum Congregationum decreta novissima 694

Předplatné
na
„RÁDCE DUCHOVNÍHO“
ročně 8 K.
přijímá Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francl v Praze
(Melantrichova ulice).
Vychází jednou měsíčně o 4—5archových sešitech.

Velebné pány novosvěcence
upozorňujeme důtklivě na náš časopis, který v duchovní správě jest spolehlivou rukovětí a výbornou pomůckou homiletickou.
Přihlášky přijímá
Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl
v Praze, Melantrichova ulice.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle XVI. po Sv. Duchu.

Neděle jest dnem odpočinku od služebné práce.

»Sluší-li v sobotu uzdravovati?«
Luk. 14, 4.

Neklene se nad hlavou naší stále modrý blankyt nebeský, nesvítí nad námi stále slunce a nevanou od hor jen příjemní zefirkové, ale zatemní se nad námi často nebe, děsné mraky vztahují se nad hlavou naší a prudký déšť sype se na zem. Není člověk tělem nebo duchem stále v těžké práci zaměstnán, ale oddává se ob čas nevinné zábavě.

A co by se stalo, kdyby nad námi byl stále blankyt nebeský, slunce jasně svítilo a zefirové vanuli dědinami? Co by bylo z těla a ducha našeho, když by nikdy si neodpočinulo? Země bez chmurných mraků, bez bouřky a deště proměnila by se v poušť, a člověk bez odpočinku skácel by se zničen tělesně a duševně v chladný hrob. Bůh však pro zachování přírody ustanovil sluneční počasí a déšť, a pro zachování člověka ustanovil čas k dílu a čas k odpočinku.

Příroda se podle zákonů všehomíra řídí, jinak ale člověk. Člověk má svobodnou vůli, a proto také často v převrácenosti své od zákona toho ustupuje, chybně si jej vykládaje. Či nestalo se za časů Kristových, že fariseové dny odpočinku čili dny sváteční zcela mylně si vykládali? Nezakazovali na dny sváteční takové práce, které nevyhnutelně potřebny jsou? Neodvážili se vytýkati i Ježíši Kristu, že znesvěcuje den sváteční uzdravováním nemocných? Bludné toto vykládání zákona Božího nemohl trpěti Ježíš Kristus, a proto hleděl lid o tom tím poučiti, že kladl fariseům a zákonníkům otázku: »Sluší-li v sobotu uzdravovati?«

Fariseové vykládali si svěcení dne svátečního příliš úzkostlivě a nedovolovali ani věci potřebné ani dobrodiní vykonávati. Jinak počínají si v tomto ohledě lidé za našich dob. Ti upadli do zcela opačného bludu a den sváteční nejhrubšími pracemi znesvěcují. Z těch příčin, aby mnozí od hříchu proti tomuto přikázaní

se odvrátili a jiní aby zlým příkladem k němu svedeni nebyli, chci dnešního dne pojednati, že den sváteční,

neděle je dnem odpočinku od služebné práce.

Pojednání.

Neděle je dnem odpočinku od služebné práce. Služebná práce je ta, kterou lidé vykonávají rukama a tělesnou silou, aby si chleba vezdejšího vydobyli. V neděli má rolník ustati od svých namáhavých prací na polích a lukách, řemeslník má uzavříti svoji dílnu, obchodník svůj sklad a úředník svoji kancelář. Všemi těmi pracemi znesvěcuje se den sváteční, a jen ten byl by hříchu prost, kdož by práci konal za velice důležitou příčinou nebo s povolením církevním nebo pro zamezení veliké škody. Zjevným toho důkazem jest: 1. výslovné přikázaní Boží, 2. jednání prvních křesťanů, a konečně 3. sám cit lidský.

1. Že máme světiti dny nedělní, to výslovně nařídil Bůh. Neboť co učinil Bůh po vyjití Israelitů z Egypta, vida, že víra předků jejich Abrahama, Isáka a Jakoba jest mnohými bludy znečištěna? Hned druhý měsíc po vyjití z Egypta dal jim na hoře Sinaj přikázaní. A mezi těmi přikázaními hned na třetím místě bylo: »Pomni, abys den sobotní světil.« Exod. 20, 8. Aby pak nikdo nebyl v nejistotě, co to znamená, den sobotní nebo sváteční světiti, sám to vyložil, řka: »Šest dní pracovati budeš a dělati všecka díla svá. Sedmého pak dne sobota Hospodina Boha tvého jest. Nebudeš dělati žádného díla v něm, ani ty, ani syn tvůj, ani dcera tvá, ani hovado tvé, ani příchozí, který jest ve branách tvých.« Exod. 20, 9—10. Den nedělní podle výslovného výkladu Božího jest dnem Božím, nám nepatří a nesmí v něm pracovati ani pán ani sluha. Bůh i odůvodnil, proč v den nedělní nesmí se pracovati, anť pravil dále: »Nebo v šesti dnech učinil Hospodin nebe a zemi, i moře, i všecko, což v nich jest, a odpočinul v den sedmý. Protož požehnal Hospodin dne sobotního a posvětil ho.« Exod. 20, 11.

Co zde Bůh tak přísně poručil, že pod přísností rozkazu toho hora Sinaj se třásla, blesky se křižovaly, a lidé, od hřímání ustrašeni, na obličej svůj padali, to Bůh v tom nejkrásnějším příkladě nám na počátku světa naznačil.

Co čteme hned na prvních listech Písma sv.? »Odpočinul dne sedmého ode všeho díla, kteréž byl dělal. I požehnal dni sedmému; a posvětil ho.« Gen. 2, 2—3. Zde výslovně stojí, že šest dní pracoval Bůh, sedmý den však že odpočíval a den ten posvětil. Tím dal člověku příklad, aby i on šest dní pracoval, sedmý den aby odpočinul a den ten Jemu zasvětil.

Dávaje Bůh člověku příklad, jak si v životě počínati má, ustanovil jej zároveň pánem nad veškerou přírodou. Každé zvířátko musilo jej poslouchati, každý ptáček jej obveselovati a každá bylinka mu užitek přinášeti. Samy živly nesměly mu škoditi a musily jemu podrobeny býti.

Tolik dobrého učinil Bůh člověku, a co za to vše od člověka žádal? Vedle nejedení se stromu zapověděného měl za příkladem jeho sedmý den odpočívati.

Tak mnoho dal Bůh člověku, a tak málo od něho žádal! Připadá mně to, že jednal jako dobrý otec se synem svým. Když syn doroste, odevzdá otec v ruce jeho celý svůj statek, všecka pole, všecky luka, a nic pro sebe neponechá, leda skromničký výměnek. A co soudili byste, moji milí, o synu tom, když by proti otci povstal a ten skromničký výměnek mu odpíral? Nevzbouřila by se vám při takovém jednání darebného syna každá krůpěj krve, a nepřivolávali byste na něho ve spravedlnosti své ty největší tresty? A, moji milí, co máme sami o sobě souditi, vidouce, že vše, cokoli máme, od Boha jsme dostali a nyní Jemu ani to nechceme dáti, co si vymínil, abychom totiž den nedělní světili? Nemusíme sami sebe k těm nejhroznějším trestům odsouditi, a nebudeme musiti jednou s bázní a třesením pro to před Boha předstoupiti?

Moji milí! Nebuďme lhostejni k tomuto sv. přikázaní, Bůh přestoupek náš bude jednou přísně trestati. To vidíme jasně ze slov Písma sv. Neboť jak potrestal Bůh jednoho muže, jenž v den Páně nalezen byl, že sbíral dříví? Bůh rozkázal, aby ode všeho lidu byl kamenován. A jestli Bůh zde na zemi tak přísně trestal přestoupení zákona toho, jak bude nás jednou na věčnosti trestati!

2. Že v neděli máme od práce odpočívati, máme krásný příklad na prvních křesťanech a na našich předcích. Nechci vám dnes vypočítávati jednotlivé výroky sv. otců, jak máme den nedělní světiti, ale uvedu vám pouze sv. Justina, co týž praví o svěcení neděle u prvních křesťanů. Týž svatý vypravuje, že první křesťané světili neděli nanejvýš svatě. Netoliko, že od veškeré práce odpočívali, ale oni scházeli se pospolu, chválili v žalmech a písních Boha, poslouchali slovo Boží, modlili se za věřící i za nevěřící a přijímali tělo Páně. Od takového svěcení neděle nemohlo jej žádné pohanské nařízení a žádný pohanský trest odvrátiti. Císař Dioklecian konečně pod trestem smrti zakázal jim všeliká svěcení neděle a společné na ten den schůze, ale první křesťané, vědouce, že mají více poslouchati Boha než lidí, na nařízení to nedbali. Byli mnozí z nich se sv. Saturninem a sv. Viktorií jati, na skřipec napjati a železnými háky trháni, ale uprostřed těch muk Boha chválili a vyznávali, že neděli jen tak světiti budou, jak jim Bůh přikazuje.

Avšak nač připomínám vám první křesťany, z nichž téměř každý byl velikým světcem nebo svatým mučenníkem, zaleťte jen duchem svým k našim předkům, a uvažujte, jak ti den nedělní světili. Jakmile v sobotu rozezvučely se u velebném zvuku zvony a oznamovaly do celé dědiny, že nastává den Páně, kladl rolník spokojeně stranou u večer před nedělí svůj pluh, řemeslník odkládal svoje nástroje, obchodník zavíral svůj sklad a úředník svou kancelář. Všichni s radostným obličejem vstupovali do své rodiny, jakoby oznamovati chtěli nastávající den Páně. Každý otec

a každá matka, každý hospodář a každá hospodyně nejen sami na sebe hleděli, aby v den Páně ničeho nepracovali, ale i svým dítkám a své čeledi to na srdce kladli. Ano, tak daleko sahala jejich spravedlnost, že za těžký hřích si kladli, jestli zvíře nějaké k práci použiti měli.

3. Abychom ve dny nedělní nepracovali, nabádá nás k tomu naše přirozenost. Každý člověk uznává, že není jen pro tento svět stvořen, ale že má jakési vyšší a vznešenější povolání. Takový hlas ozývá se i v těch, kteří ve své pošetilosti odvažují se hlásati, že není Boha. Poněvadž ale mohu se do vás nadíti, že žádný z vás není takového smýšlení, a všichni že v největší úctě Bohu se kořítе a o spásu své duše se staráte, chci pouze k vám mluviti a vás se tázati. Rcete mi, jak vám bylo, když jste se zapomněli a v den sváteční služebné práce vykonávali? Když k sluchu vašemu s věže zavzněl zvuk zvonův a zval věřící k službám Božím, nezmocňovala se vás jakási úzkost? Nezdálo se vám, že každé udeření na zvon buší do vašeho srdce? Neohlíželi jste se úzkostlivě kolem sebe, jako byste se sami před sebou a před celým světem za jednání své hanbili? Neprovázela vás celý den jakási skličenost a omrzelost?

Není divu, že nemá duše pokoje pro rušení neděle, vždyť tím ukazujeme proti Bohu velikou nevděčnost! Co byste soudili o dítku, které o jmeninách svého otce z domu se vzdálí a otci nejen nic dobrého nepřeje, ale ještě otce hanebným jednáním uráží? Myslím, že byste všichni otce litovali a synem nezdárným povrhovali. A co máme souditi o těch křesťanech, kteří v den Boží od Boha se vzdalují a Jej netoliko prací, ale snad i těmi nejohavnějšími prostopášnostmi hněvají? Uvažujíce to, nemáme tím spíše do kostela spěchati a tím vroucněji a nábožněji k Bohu se modliti, abychom hněv Jeho poněkud zmírnili? Čiňme tak, aby trestající ruka Páně zlých těch ušetřila, bychom snad i my při trestání jich nebyli nějakým soužením postiženi. Bůh vždy trestal a dosud trestá znesvěcování neděle, a nejeden příklad o tom mohl bych vám podati. Obmezím se pouze na jeden z dob novějších. V roce 1861 poručila dělníkům vláda italská, aby pracovali na sněmovně v Turině i na neděli devítník. Mnozí dělníci skutečně uposlechli a dostavili se k práci jako v den všední. Však nepracovali dlouho, a sřítil se při klenbě jednoho pilíře ten nejdovednější dělník s lešení, a než dopraven byl do nemocnice, vypustil duši. Dělníci nepracovali po případě tom ještě ani celé půl hodiny, a již sřítil se druhý dělník a zápase se smrtí, odnášen byl do nemocnice. Nyní spatřovali v tom všichni dělníci trestající prst Boží a hned od další práce ustali. (Erklärung des mittleren deharbeschen Katechismus von Dr. Schmitt, pag 228.)

Z toho nemyslete, že Bůh trestá jen očividným způsobem, nikoliv, moji milí! Bůh nás trestá, kdy se toho nejméně nadějeme, a snad příčinu trestu toho všude jinde, jenom ne ve znesvěcování neděle hledáme. Řekněte mně, co dobrého přináší lidem znesvěcování neděle? Nechci vám nyní vypočítávati mnoho při-

kladů, ale následující věc musíte všichni doznati: Snad ještě nikdy, co svět světem stojí, nepracovali lidé tak mnoho ve dnech nedělních, ale nikdy nebylo mezi lidem tolik bídy a tolik nouze, jako nyní. Boháčům, kteří v neděli na svých polích pracovati dávají, nejen že práce ta neprospívá, ale jako z trestu Božího v takový dluh upadají, tak že ruce lichvářské po mnohém tom statku již se vztahují. A jak to vypadá s nuznými? Ach, o tom by mohly lépe vyprávěti kořalny, jak ti lidé plní zoufalství své tělo a svou smrtelnou duši utracují.

* * *

Moji milí! Nedělní práce nemá žádného požehnání, neboť příčí se výslovnému rozkazu Božímu, příčí se jednání prvních křesťanův a našich předkův, a příčí se konečně přirozenosti lidské. Neděle jest den Páně, který jen Bohu zasvěcen má býti a ve kterém jen Bohu sloužiti a jen o svou duši pečovati máme. Jestli na každý čas a na každý okamžik mohou se uvésti slova Páně: »Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všecko bude vám přidáno«, Mat. 6, 33, tím více mohou se uvésti slova ta na neděli. Pečujme v den nedělní jen o Boha, a jistě to ostatní, co potřebujeme pro své tělo, bude nám přidáno. Toho zárukou jsou nám i slova Boží: »Budete-li choditi v přikázaních mých, a poručení mých budete-li ostříhati a je činiti: dám vám deště časy svými, a země vydá urodu svou, a stromové plni budou ovoce. Mlácení obilí postihne vinobraní, a vinobraní postihne setí: a budete jísti chléb svůj do sytosti« Lev. 26, 3—5. Tak volal Bůh k židům, tak volá i k nám, a na Jeho slova můžeme se vždy spolehnouti, neboť, kdyby celý svět nás klamal, Bůh nás jistě klamati nebude. Amen. *František Stibor.*

Svátek andělů strážců.

Některé vady při vychování.

„Já pošlu anděla svého, kterýž by ostříhal tě na cestě.“ 2. Mojž. 23, 20.

Jediný pohled do Boží přírody vykazuje veliký počet rozličného tvorstva. Shledává se tu pak zřejmý pokrok od nepatrných ke znamenitým. A dnešní Písmo sv. nás poučuje, že s člověkem, který korunou pozemského tvorstva slove, řada a postup v tvorstvu Božím uzavřen není, — že jako nad zemí krásou a slávou nebesa vynikají, tak jejich obyvatelé nás pozemčanů lepší jsou a dokonalejší — ti andělé Boží.

Když pak svědčí Sám Bůh lidu Svému: *Já pošlu anděla svého, kterýž by ostříhal tě na cestě,* učíme se té pravdě, ana jest základem a předmětem dnešní slavnosti, — když anděl má na cestě střežiti, tedy v pravdě andělem strážným slove; a když Pán Ježíš o maličkých dítkách pověděl, že *andělé jejich* patří na

tvář Boží v nebesích: tedy, když jsou andělé jejich, tedy andělé ochranní, strážní, a když jejich jednoho každého, zřejmě učí Kristus Pán, že každý má svého anděla strážce. Že je tomu nepochybně tak a dojista, vyznal také ďábel, pokoušeje Pána, by jemu k vůli s chrámu se spustil, udávaje: Bůh Sám andělům přikázal, *a na ruce uchopí tebe*, budou Tě střeziti před jakoukoli pohromou.

Než, mimo anděla neviditelného dal Bůh dítkám ještě ochránce viditelného, a to jste vy, *milí rodičové*. Vám ty maličké odevzdal, vám je svěřil, byste je ostříhali na cestě nynějšího života, aby beze škody šťastně dospěli jedenkráte života blaženého v nebesích, — vám nejprve svěřeno jejich vychování. — Zdaž plníte všichni a každý úlohu tu věrně a svědomitě? Vím, že všichni dítky své srdečně milujete; ale vychování všude náležitě se neděje. Proto, jak mně povinnost velí, upozorním na *některé vady při vychování*.

Slyštež o předmětě tom důležitém ve jménu Páně.

Pojednání.

Svatá rodina svým příkladem učí, kterak si rodičové mají počínati, aby se vychování zdařilo.

Na prvém místě stojí navedení k *poslušnosti*. Ta žádá, aby dítky, co rodiče přikáží, bez odmluvy konaly, co zakáží, zanechaly. Rozumí se, že obé vůli Boží odporovati nesmí. Jakmile čte se o *Isákovi*, když jako mírná a tichá ovečka kráčel s otcem Abrahamem k oběti na hoře Moria, když s tou ochotností, s jakou dříví na ramena vzal, sebe na upravenou oltářní hranici položil! Otec oznamuje: Bůh žádá, milé dítko, život tvůj z ruky mé, — a Isák v duši odpovídá: Otče, s radostí dám život svůj, vždyť víš, že vždy a ve všem poslechnu. — Podobně: když stařičký *Tobiáš* moudrá a ponaučná napomenutí synu svému dal, dí Písmo, že v tato slova syn odpověděl: *Všecko, což jsi mi přikázal, učiním, otče*. Tob. 5, 1. O Pánu Ježíši pak, když byl ve 12 letech, čteme, že s panenskou svou matkou Marií a s pěstounem Josefem spravedlivým v Nazaretě zůstávaje, *byl poddán jim*. Luk. 2, 51.

Abyste, milí rodiče, podobné radosti zažili na dítkách zvedených, musíte je navykati k bezvýminečné poslušnosti A v tom mnozí z pochybné lásky chybují, přehlížejíce a shovívajíce tak, že desetkráte musí poručiti, než se jednou slovo jejich splní — a jak neúplně, jak mrzutě, až snad hrozí trestem, který se však pro opičí lásku nevykoná, — a dítě se slabosti svých rodičů za zády a třeba do očí vysměje. Či není tomu tak? A pak si stýskáte, že si vás dítky neváží? Ale čí vinou? Ukazujete na školu: Však tě tam poslouchati naučí! Ó, nikoliv! Nenaučí, poněvadž přiměřeně a příslušně a citelně trestati nesmějí, a ti mladí nezvedové snad z úst vašich o tom dobře vědí, protož i ve škole vzdorně si vedou, a símě neposlušnosti a s ní spojené nevázanosti bujně roste a se vzmáhá, tak že při převráceném pořádku konečně děti rozkazují a na rodičích splnění své vůle třeba i ranami vynucují.

Přátelé milí! Pořádek žádá poslušnost. Proto i v životě spo-

lečenském i náboženském jako se žádá spořádanost, tak nutně i poslušnost. Co by prospěl zákon bez neplnění? A když vychování podává poručení, poučení, napomenutí, rady, výstrahy, protož vyžaduje i poslušnost. K slovům Písma: *Lepší jest zajisté poslušnost, nežli oběti*, poznamenal sv. Řehoř Vel.: *Poslušnost se právem předkládá obětem, poněvadž se obětmi usmrcuje život cizí* (tělo zvířete), *poslušností ale* se překonává k zlému nakloněná *vůle vlastní.* — Druhé pak jest, aby rodiče dítkám nedůvěřovali příliš, je v dobrotě nepřeceňovali, ale k jejich konání bedlivě a svědomitě *dohlíželi.* Ó, naše děti jsou hodné, na ně mohu spolehnouti, ty mluví pravdu a p. A aj, dovolím si té řeči, nebylo hodnějšího dítka nad dítko Ježíš, a při slavnosti v Jerusalémě ztratil se jim. A oni? Ač najisto věděli, že dobrý Ježíš bude v dobré společnosti, dohlíželi, hledali, a všedše do chrámu, vidí miláčka svého mezi učiteli a zákonníky. A Maria, vedena hlasem starostlivého srdce mateřského, v tak vzácné a učené společnosti zasedajícímu synu domlouvá: *Proč jsi nám tak učinil?* Proč bez vědomí našeho zde jsi zůstal? *S bolestí hledali jsme tebe.*

Tak to žádá věc sama. Jako *moudrý učitel mládeži* nejen ty a ony potřebné vědomosti vykládá, ale ob čas se přesvědčiti hledí, zdaž žáci také něco umějí, a jako *nekážeme* pravdy Boží jen proto, abychom se, Lásky Vaše, na tu krátkou chvíli s Pánem Bohem pobavili, ale pozorujeme, zdaž rozsévané símě také se daří ve skutcích křesťanského života, a jako Pán Bůh Sám, Otec náš, když nám oznámil vůli Svou, k našemu konání není nevšímavým, nýbrž, ač nyní shovívá, časem svým posoudí a odplatí, a proto dohlíží a rukou andělskou činy naše do knihy života zaznamenává: tak, milí rodiče, bedlivá dohlídka jest svědomitou povinností vaší, a zanedbávajíce jí, těžce na dítkách místo lásky hřešíte a jim i sobě nadmíru škodíte.

Toť zcela přirozeno. V každé rodině, v každé obci, v každém státě, má-li kýžené blaho zkvétati, vedle zákonů dohlídka býti musí, a když u rozumných, dospělých, čím nezbytněji u malých, nerozumných! Znáte přece dobře výstražný ten příklad. Co platila ta domluva mdlá a ničemná k synům v nepravostech dozrávajícím, když Heli, ten otec slaboch jen říkal: *Proč činíte takové věci, věci nejhorší, kteréž já slyším ode všeho lidu?* Co platilo, když prosebně dokládal: *Nechtějte toho činiti, synové moji!* 1. Král. 2, 23. Není to obraz a podobenství mnohých rodičův? Nutno dohlížeti a, kde třeba, příslušné přísnosti užiti, aby se chybám v čas předešlo.

Jak mnozí uspořili by si těch pozdních slz a vzdechů, nerku-li potupy a hanby, kdyby při vychovávání žádoucího dohledu byli nezanedbali! Proto dí Písmo: *A vy, otcové, vychovávejte syny a dcer svých v kázni a trestání Páně*, Efes. 6, 4, a Kniha Přísloví 13, 24 svědčí: *Kdo šetří metly, nenávidí syna svého.*

Poněvadž pak v Přísloví 1, 7 čteme: *Bázeň Hospodinova jest počátek moudrosti; moudrostí a uměním blázni pohrdají;* vychování pak tou nejvyšší moudrostí se zabývá, totiž uvedením

duše ke spravedlnosti a ctnosti, a takto k cíli věčné blaženosti: protož to

třetí, veledůležité zní, aby dítky *vedeny byly k Bohu.*

Tak vstupoval mladistvý Ježíš v průvodu nejsvětější Panny a svatého Pěstouna k slavnosti do chrámu Jerusalemského; tak se obyčejně vyobrazuje sv. Anna, učíc mladistvou Marii zákonu Božímu; a jak známo, vyjádřil dvanáctiletý Ježíš, že v těch věcech Otce nebeského se zabývati musí. Zaznamenal svatý Ignác z Loyoly: *Není pochybnosti, že první símě bázně Boží po všechen život zůstane vkořeněno, byť i nějaký čas vášněmi potlačeno bylo* Jaký se položí základ, taková stavba se vzdělá; však jaký v tom rozdíl dle podobenství Páně: zdali na skále nebo na písku!

Co má vzrůsti z dítek vašich? Zbytečná otázka; který pak cíl vytčen člověku vůbec? Blaženost časná, spasení věčné, a obého nabývá se toliko z *křesťanského vychování.* Vždyť, jak pořekadlo zní: Bez Božího požehnání marné lidské namáhání, a zřejmý výrok Pána Ježíše jistí: *Žádný nepřichází k Otci, jedině skrze mne.*

Když Mojžíš předložil lidu zákon Hospodinův a učinil k jeho zachování potřebná opatření, přidal toto památné: *Složte tato slova má v srdcích a myslích svých, vyučujte* (jim) *syny své.* 5. Mojž. 11, 18, — což moudrý Sirach potvrzuje, když dí: *Máš-li syny, cvič je a ohýbej je z mládí jejich,* Sir. 7, 25 — a v čem předně cvičiti sluší, učí příklad šlechetného Tobiáše, který k synu takto mluvil: *Po všecky dny života svého v paměti měj Boha a varuj se, abys nikdy nesvolil k hříchu a abys neopouštěl přikázaní Pána Boha našeho.* Tob. 4, 6. Musí tedy mládež k Bohu vedena býti, a důležitost této práce vychovatelské, protože se týká pravého blaha nesmrtelné duše, vyjadřuje sv. Řehoř Naz. následovně: *Umění nad umění, člověka vésti, nejmistrnějšího a nejvrtkavějšího všech tvorů.*

A v tom právě oni mnozí, kteří prý nejsrdečněji své dítky milují a o jejich blaho přeúzkostlivě pečují, nejvíce chybují, domýšlejíce se: Na to je času dost, dítě věcem náboženském ještě nerozumí, nechápu toho já, veliký, kterak pak to dítko? K tomu krátce takto odpovím a nemístnou, neboť nemoudrou námitku takto odbudu: Ani ty, veliký, ani ty, nejcvičenější, Boha nepochopíš; když ale Pán Ježíš učí: *Já jsem cesta,* opověděl nám, čeho nám na cestu spasení věděti třeba, a v tom se již mládež cvičit může a musí; učí-li se mluvnici, proč by se neučila mluviti s Bohem na modlitbách? Učí-li se přírodopisu, proč by neměla znáti Pána přírody a sv. zákon Jeho? Učí-li se počtům, proč by neměla znáti násobilku křesťanské ctnosti? Učí-li se dějepisu vlasti pozemské, proč by neměla se učit znáti blaženost a slávu sv. hrdinů Božích? Tedy zkrátka: Učí-li se papouškovati: »ruku líbám«, proč by nemohla pozdravovati: »Pochválen buď Ježíš Kristus«? Jaké pak v tom nemožnosti? Ale v tom díle andělském musí předcházeti *váš vlastní příklad.*

Sami poslušni zákona Božího a pro Boha plníce věrně zákony zeměpanské, tak budete učit poslušnosti. Přihlížejíce svědo-

mitě k tomu, co každému jeho stav a povolání ukládá, uvyknete i svých k pořádku života. Budete-li počínati každý den a každé dílo »ve jménu Otce i Syna i Ducha Sv.«, životu křesťanskému od vás snadno se dítky přiučí.

Proto, milí rodičové, vizte, aby i vám platilo, co píše svatý Pavel o Timotheovi: *Rozpomínám se na tu víru, kteráž jest v tobě bez pokrytství, kteráž i nejprve v bábě tvé Loidě přebývala a v matce tvé Evnice, jist pak jsem, že i v tobě.*

Časné statky způsobují zmatky; křesťanské pak zboží v nebesích se složí u trůnu Pána našeho Ježíše Krista ve slávě Boží; tam s anděly Božími stanou se dobří rodičové a dobré dítky svatou, v pravdě šťastnou, na věky blaženou rodinou v Kristu Ježíši. Amen. † *Frant. Bartoš.*

Svátek Narození Panny Marie.

Maria Panna jest uzdravení nemocných a útočiště hříšníků.

»Kdo mne nalezne, nalezne život a dosáhne spasení od Hospodina.«
Přísl. 8, 35.

Církev svatá oděla se dnes rouchem slavnostním, raduje se dnes, plesá dnešního dne, neboť dnes slaví narození té, ze které se měl naroditi Spasitel světa. Církev svatá nemá dnes ani dosti slov, jimiž by vyjádřila radost svou nad narozením Rodičky Boží. Již od včerejšího předvečera plesalo srdce každého upřímného křesťana, již od včerejšího předvečera plesali tisícové a tisícové kněží, volajíce: S radostí a veselím slavme dnes narození Panny Marie, aby ona přimlouvala se za nás u Ježíše Krista!

Naším heslem tedy dnešního dne budiž radost, radost neskonalá, neboť dnes jest výroční památka toho dne, kdy matka Spasitele se nám narodila, dnes je ten den, kdy vycházejí Marii Panně vstříc zástupové nebešťanů, dnes je ten den, kdy radostné zpěvy zaznívají ve výších nadhvězdných, dnes je ten den, kdy vítá Syn Boží Matku a Duch Svatý choť Svou, dnes je ten den, kdy andělé v radosti řadí se kolem královny nebes a volají cherubové a serafové: »Ó, vítej nám, ty dennice jasná, jitřenko blahá, vítej nám, choti Ducha Svatého, ty chráme, ve kterém ráčil příbytek sobě vyvoliti Pán všech pánů!«

A podobně zde na zemi volá Církev svatá k věřícím svým: »Ó, plesej, pokolení lidské, v srdci svém, raduj se, veškerý obore země, neboť slunce pravé se ti ukazuje na obzoru nebeském; utíkej se k Marii Panně, neboť stojí psáno v dnešní epištole: *Kdo mne nalezne, nalezne život a dosáhne spasení od Hospodina.*«

Křesťané nejmilejší! Blahoslavená Panna Maria je tedy od Boha tak poctěna a tak vyvýšena, že jest jako královnou v paláci bydlící; každodenně tisíce a tisíce prosících rukou vztahuje se k ní, aby smilování sobě vyprosily.

Ó, blaze nám, jestliže i my každodenně stojíme u dveří této mocné královny, blaze nám, jestliže i my vzpomínáme na tuto božskou přímluvnici Boží, blaze nám, jestliže i my, vroucně se modlíce, nalezli jsme milost před očima jejíma. A jestliže jsme nalezli ji, nalezneme život a dosáhneme spasení, neboť ona pomáhá nám mocnou přímluvou svou v každé bídě a strasti. A právě slova dnešní svaté epištoly to krásně naznačují. Ale křesťané drazí, dějiny Církve svaté ukazují, že, kdo se utíká k Marii Panně, že nalezl také život tělesný a zdraví, a proto ne nadarmo stojí v litanii slova: »Uzdravení nemocných, oroduj za nás.« K tomu se hodí též slova dnešní sv. epištoly: »Kdo mne nalezne, nalezne život.« Života duševního však též nedosáhne nikdo jiný, než ten, kdo ji ctí — a tu opět takřka každá stránka církevních dějin ukazuje, že, kdo obrátil se z nepravosti, že jinak se to nestalo, než že on sám anebo někdo jiný ve jménu jeho vzýval Pannu Marii, a proto nestojí též nadarmo v litanii loretánské: »*Útočiště hříšníků, oroduj za nás!*«

A o těchto dvou názvech budeme dnes rozjímati, a sice,

že *Panna Maria jest uzdravením nemocných a útočištěm hříšníků,* a k tomu přidáme potom též prosbu svou: »*Oroduj za nás, královno nebešťanů!*«

»Ty oslavená královno nebes, Ty hvězdo jitřní, oroduj za mne u trůnu Všemohoucího, bych hodně hlásati mohl slávu Tvou!«

Vy pak, posluchači moji, věnujte náležitou pozornost této řeči mé!

Pojednání.

I.

Svatý Petr Amienský vypravuje následující zaručenou událost: Chlapec jakýsi v kvetoucím věku svém byl velmi churav a tak sláb, že nemohl unésti ani údů těla svého a nemohl sám ani choditi; byl dítětem rodičů dosti zámožných, a proto měl služku k obsluze své, která ho měla opatrovati, aby při své chorobnosti nijaké pohromy neutrpěl. Služka ta šla s ním jedenkráte kolem otevřeného chrámu, posadila dítě v předsíni chrámu a sama odběhla do města. Dítě mezitím nahlédlo dveřmi do krásné svatyně, pocítilo nesmírnou touhu, by ohlédlo se blíže v této přestkvostné svatyni, a jak mohlo, dovléklo se do chrámu; a spatřivši tu oltář Rodičky Boží, na kterém byl obraz Marie Panny, vleklo se dále — a tu jakoby nějaký vnitřní hlas ho k tomu měl: vztáhl ubohý chlapeček ručky své a zvolal: »Ó, kéž bys mne pozvedla, mocná Panno, abych se pozdravil!« A hle — prosba, kteráž vyšla z nevinného srdce, — ihned jest vyslyšena: síla nadpřirozená ujala se těla nemocného dítěte, dítě postavilo se na nohy a šlo samo zdrávo domů, kdež je přijali rodičové s radostí velikou, kteráž se ani slovy vylíčiti nedá. A chlapec ten stal se později mužem učeným, vysvěcen byl na kněžství, stal se opatem, a jméno jeho ctěno bylo všude. — Zpráva tato zaručena byla

vypravováním muže onoho, svatého Petra Amienského, a protož není o ní žádné pochybnosti.

Křesťané nejdražší, táži se nyní vás: čemu nás učí tato událost? Událost ta nás učí, že Maria Panna zajisté nadarmo nenese jméno »uzdravení nemocných«. A podobně, jako jsem vám nyní vypravoval, vypravuje se ve všech zemích katolických. Kamkoliv sahá naše svatá víra, ať se mluví tím aneb oním jazykem, ať jsou tam lidé bílí nebo černí, jsou-li katolíky, ó, tu zajisté dovedou vypravovati, jak se jim přímluvou Marie Panny dostává uzdravení nemocných. A protož, křesťane drahý, jestli i ty někdy ocitneš se na lůžku nemocných, jestliže ,i ty snášíš trampoty a bídy tohoto světa, ó, tenkráte obrať očí svých k Marii Panně, a ona, která jest uzdravením nemocných, ona posilní i tebe, ona ulehčí i bídě tvé.

II.

V litanii loretánské jmenuje se Maria Panna též »útočiště hříšníkův«.

Přišel, nevím z jaké příčiny, ke zpovědnici do jednoho chrámu člověk jeden, který byl zatvrzelým hříšníkem a který o Bohu a o náboženství ničeho ani slyšeti nechtěl. Na otázky zpovědníkovy nechtěl odpovídati a vůbec tak se choval, že bylo znáti, že jest zatvrzelým a zarputilým hříšníkem. Svědomitý a horlivý zpovědník vyvážil již veškerý poklad své výmluvnosti, zapřísáhal člověka toho, ukazoval jemu, v jakém bezcestí a nebezpečenství se nalézá. A když konečně zpovědník viděl, že všechna slova jeho byla nadarmo, nemohl jinak, než že mu ohlásil, že mu nemůže pro jeho zatvrzelost rozhřešení uděliti, ale prosil hříšníka toho, aby mu učinil to jediné po vůli, by odešel tamo před oltář Rodičky Boží a tam aby se jednou po dlouhých letech opět pomodlil alespoň jedno »Zdrávas«, ale vroucně a pobožně, a při slovech: »pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší« aby se zastavil a o slovech těch aby rozjímal. Ale člověk ten téměř se smíchem odchází od zpovědnice, aby ale slovu a slibu svému dostál, zastavuje se před oltářem Rodičky Boží, pohlédne na její obraz, a hle, tu pojednou jakási vážnost se ho chápe, jakýsi vnitřní hlas úcty a bázně se v něm ozývá, a z čeho si dříve smíchy tropil a co dříve jen z lehkomyslnosti a pro žert činil, hle, to nyní koná své vážnosti a se srdečností opravdovou Hle, ústa jeho pojednou otvírají se ke zbožné modlitbě a šeptají slova: »Zdrávas, Maria« — a když přišel ke slovům: »pros za nás hříšné«, tu sotva že řekl: »i v hodinu smrti naší, amen« — hle, tu počal v duši své rozjímati o smrti a o tom, že po smrti přijde soud a po soudě že bude hříšnému následovati nešťastná, bídná věčnost. A táži se: Co činí hříšník ten v okamžiku tom? Od oltáře rychlým krokem chvátá opět k svaté zpovědnici, a tu již to nebyl ten zatvrzelý a urputný hříšník, ale byl to zcela jiný člověk, on spěchá nyní, ochotně a po dlouhých letech vyznává se upřímně ze všech hříchů

svých a s velikou radostí přijímá Ježíše Krista do srdce svého. Slova jeho vyslyšena byla v nebesích.

Křesťané drazí, příklad tento učí, že Marii Panně sluší ten název: »útočiště hříšníkův«. Co nemohla výmluvnost kněze, zpovědníka, který líčil hrůzu pekla a nešťastnou věčnost, hle, to mohlo nábožné pomodlení jediného »Zdrávas« k Rodičce Boží, která přivedla člověka toho k pokání a která mu vymohla odpuštění hříchů. A takových příkladů nalezneme mnoho v duchovním životě. Mnozí, kteří žili ve hříších po mnohá léta, později se obrátili, a když se jich tážeme: Jestli pak jsi se nemodlil k Rodičce Boží?, ó, tu každý nám řekne: Ano, před svým obrácením jsem vzýval Marii Pannu, ona mne vyslyšela, ona, kterážto jest útočiště hříšníkův.

A protož, přátelé nejdražší, když jsme nyní poznali, že Rodička Boží jest uzdravením nemocných, když jsme shledali, že ona je též útočištěm hříšníků, co učiníme my, kteří putujeme v tomto údolí slzavém, my, kterým jest bojovati proti tělu, světu a hříchu?

Ó, utíkejme se k ní ve všech potřebách života svého a volejme k ní: »Uzdravení nemocných, oroduj za nás! Útočiště hříšníků, oroduj za nás! Královno nebešťanů, oroduj za nás.« Amen.

Jan Götschner, em. farář ve Vídni.

Svátek narození Panny Marie.

Krása a velikost Matky Boží.

„Z nižto se narodil Ježíš, jenž slove Ježíš Kristus.“ Mat. 1, 6.

Svatí evangelisté jsou čtyři a všichni vypravují tak málo o nejblahoslavenější Panně Marii. To jest skutečně nápadno. O sv. Janu Křtiteli a o některých apoštolech rozepisují se dosti obšírně, kdežto Matce Boží, která přece důstojností svou převyšuje i předchůdce Páně i sv. apoštoly, často jen několik slov věnují. Tak nepodávají žádných zpráv o rodičích Bohorodičky a její domovině, o jejím dětském věku, o jejím zevnějšku a ctnostech, kterými vynikala. Ničeho také nezaznamenali o společném žití jejím s Ježíšem a o jejím poměru k apoštolům po nanebevstoupení Páně. A jsou to přece věci veliké důležitosti a značné ceny. Zprávy o tom jistě by dnes každý s posvátnou uctivostí četl, a národové světa by drahocenné zvěsti ty jako převzácný poklad přechovávali a je jako dědictví nejdražší potomkům svým odkazovali.

Není pochybnosti, že při narození a v prvních letech tohoto požehnaného dítka veliké a podivuhodné věci se dály. Jisto jest, že Panna Maria záhy v mladém věku svém byla již vzorem ctností všech, hodna jsouc toho, aby se jí všecky budoucí věky podivovaly.

Proč tedy sv. evangelisté věcí tak významných zatajili, proč právě v této příčině v tajemné mlčení se zahalili?

Odpověď na tyto otázky dává dnešní sv. evangelium. Úplný životopis Rodičky Boží, jak dobře sv. Tomáš z Villanovy pověděl, jest krátce zahrnut ve slovech: »Z nížto se narodil Ježíš, jenž slove Kristus.«

Co více, táži se, můžeme chtíti? Co více můžeme si přáti a žádati? Nás musí uspokojiti ta nezvratná pravda, že Maria Matkou Boží jest. Když tohle víme, všecko víme. Neboť není krásy ani slávy, není přednosti ani dokonalosti, není velikosti ani velebnosti, kterou by Máti Boží ozdobena nebyla. A právě proto, že Maria Bohorodičkou jest, není možno.

I. *ani její krásu vylíčiti,*

II. *ani její velikost pochopiti.*

O tom uvažujme ve jménu Páně ke cti a chvále Panny Marie, jejížto narození dnes oslavujeme!

Pojednání.

I.

O královně Estheře vypravuje Písmo svaté, že byla velice krásná, že pro svou neobyčejnou krásu byla všem, kdo ji viděli, velmi milá a příjemná. Esther však byla toliko obrazem Panny Marie. Krása Estheřina byla dojista jen pouhým stínem oproti kráse a sličnosti Marie, královny nebeské.

Popusťme na okamžik uzdu své obrazotvornosti a představme si v duchu dokonalý obraz panny krásné, ctnostné, vznešené. Tu každý ihned řekne: to není Maria. Představme si pannu čistou a sličnou jako anděl, nevýslovně krásnou, moudrou a zbožnou, skromnou a pokornou, něžnou, bohabojnou, tak že by se jí nenašlo podobné na světě: a Maria to přece není. Vymalujme si obraz panny milosti plné, svaté, obraz panny, která jest obdařena všemi myslitelnými přednostmi a dokonalostmi: a Maria to není.

Vykouzleme si konečně na plátno uměleckým štětcem a živými, nebeskými barvami zázračný obraz, zdokonalujme ho, ozdobme ho, jak jen můžeme, obklopme ho leskem a světlem, pokud síly naše stačí: a přes to Maria to není. Ne, to není Maria! Maria jest daleko krásnější, větší, vznešenější, velebnější. To všecko jsou slova slabá, ty barvy jsou mdlé. Krása Matky Boží slovy vypověděti se nedá. Krása královny nebeské ani barvami vystižena býti nemůže.

Ti nejslavnější umělci všemožně se vynasnažovali, všechen důvtip, všechnu vynalézavost a veškero nadání své na to vynaložili a ničeho nešetřili, aby mistrným štětcem krásu Matky Páně znázornili. Opravdu úchvatné a velebné jsou obrazy Madon, velikolepé a dojemné jsou mnohé obrazy, představující Rodičku Boží: ale Maria to není.

Svatá evangelia, která sepsána jsou z vnuknutí Ducha Svatého, ani slovem se nezmiňují o zevnějšku a podobě Panny nej-

světější. Duch Sv. nám to přenechal a zůstavil, abychom si sami v duchu svém obraz Matky Páně představili, bychom se snad nedomnívali, že v Písmě sv. jest krása Panny Marie dostatečně slovy vyjádřena. Kdyby sv. evangelisté byli jednotlivé tahy a milostné rysy tváře Panny Marie zanechali, byla by na snadě domněnka, že právě to, co není napsáno a zaznamenáno, nejblahoslavenější Panně scházelo. Z té příčiny mlčí sv. evangelisté o narození, dětství, skutcích a ctnostech Bohorodičky, a nic nepraví, než jen toto: »*Z nížto se narodil Ježíš, jenž slove Kristus.*«

A nyní, ctitelové Marianští, suďte sami! Zajisté již častěji jste četli v životopisech světců a světic, jakou nebeskou krásou, jakou zázračnou spanilostí Bůh Své vyvolené obdařil. Sv. panna Anežka na př. zdála se býti svým katanům bytostí andělskou, bytostí z jiného světa, bytostí plnou krásy a velebnosti, tak že ti pustí lidé ze strachu a bázně ani se neodvážili očí svých k ní pozdvihnouti. Jestli tedy všemohoucí Bůh Své služebnice tolik a tak velice vyznamenával a ozdoboval, jakou krásou a velebností teprve asi obdařil tu, kterou ze všech dcer Eviných vyvolil za Matku Svého jednorozeného Syna!

David praví: »Stála královna tobě po pravici v oděvu pozlaceném: ozdobena rozličností.« Žalm 44, 10. A dále dí: »Dcery Tyrské přijdou s dary: obličeje tvého žádati budou všichni bohatí lidu... Připomínati budou jméno tvé v každém národě... Národové chváliti tebe budou na věky.« Žalm 44, 13. 18.

Krásu Panny Marie opěvují sbory svatých panen, všichni svatí ji oslavují a velebí jako svou královnu, knížata nebeská jí čest a úctu vzdávají. Bůh nejvyšší ji povýšil nade všecky i nad samé anděly. Maria jest Matkou Boží, a Matce Boží přísluší všecka krása a sláva, všecka velikost, velebnost a moc. Jako však není možno krásu Panny Marie vylíčiti, tak není také možno ani její velikost a moc pochopiti.

O tom se ihned přesvědčíme.

II.

Sv. Bernard praví: »Nebe jest Maria, země jest Maria, peklo jest Maria.«

Nepochopitelnou jest velikost Panny Marie, kteráž zase jest obsažena ve slovích: »Z nížto se narodil Ježíš, jenž slove Kristus.« Z Panny přesvaté se narodil Bůh a člověk. Tak zázrak zázraků se stal. Tak se stalo, co se před tím nikdy nestalo a také již asi nikdy se nestane.

Ježíš trůní v nebesích na pravici Boha Otce. Po pravici Syna svého sedí Maria, jejížto oko plno blaha a slasti spočívá na Synu. Otec nebeský vidí v Ježíšovi druhou božskou osobu, kterou od věčnosti zplodil. Maria vidí v Něm spolu i člověka, který se z ní v čase narodil. Otec má nejlepší zalíbení na Synu Svém a také Maria raduje se ze Syna svého. Otec praví k Synu: »Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe.« Žalm 2, 7. Maria také k Němu dí

»Syn můj jsi ty, jako Panna porodila jsem tebe.« Kdo takovou vznešenost, přednost, velikost Panny Marie dovede pochopiti? V pravdě veliké věci Bůh s ní učinil. Bůh sám si ji vyvolil za Svou matku a povznesl ji tak nade všecko stvoření.

Co jsou proti Matce Boží matky králův a knížat pozemských? Ty podobají se pestrým motýlům, kteří po louce poletují, kdežto Maria jako orlice do nebeských výšin se vznáší.

V pohanském Římě žila vznešená paní, jejížto duchaplná odpověď velice často bývá opakována. Když byla otázána, kde má své stkvosty, ukázala na své syny a řekla: To jsou mé poklady, to jest má velikost! Tato krásná odpověď všude došla takové obliby, že té matce šlechetné byl ještě za živa postaven pomník s nápisem: Matce Gracchův!

Také Matce Boží zbudovali sv. evangelisté pomník, pomník mohutný a velikolepý, který přečká všecky věky a časy, který nezničí ani země ani peklo. A tím pomníkem nad kov pevnějším a trvalejším jsou slova sv. evangelia: »Z nížto se narodil Ježíš, jenž slove Kristus.« V tom, že Maria jest Bohorodičkou, spočívá všecka její krása, velikost a moc, která jest tím větší, čím výše stojí božský její Syn nade všemi králi a knížaty světa.

* * *

V Kristu shromáždění! Blahopřejme Panně Marii k této nepochopitelné velikosti, radujme se i z její nevýslovné, podivuhodné krásy! Panna Maria, když poznala, že jest požehnanou mezi ženami, s nadšením zvolala: »Velebí duše má Hospodina a zplesal duch můj v Bohu spasiteli mém.« Luk. 1, 46. 47. Velebme i Hospodina za to, že Pannu Marii tolik oslavil, a přičiňme se, aby pravdou byla další slova Rodičky Boží: »Od této chvíle blahoslavenou mě nazývati budou všickni národové.« Luk. 1, 48. Každý den tudíž i my pamatujme na to, abychom aspoň něčím přispěli k oslavě Matky nebeské. Dle slov sv. Bonaventury Bůh dobrotivý požehná těm, kdož ji ctí a vzývají. Nuže, nezapomínejme nikdy ve svých potřebách k Panně Marii se utíkati a ji za pomoc a ochranu prositi! Člověka těší a sílí ta pravda, že Maria jest nejen Matkou Boží, ale i Matkou naší. S uctivostí dětinnou ji tedy ctěmež a s radostí upřímnou jí služmež! Jest třeba častěji si na mysl uvésti slova sv. Alfonsa, velikého to ctitele Panny Marie, jenž řekl, že není možno, aby ten, kdo Panně Marii věrně slouží a každý den se do její ochrany poroučí, zahynul. Amen.

Upravil Frà *L. Štolc.*

Svátek Jména Panny Marie.

Panna Maria jest příčinou naší spásy pro své vznešené jméno.

»Jméno Panny bylo Maria« Luk. 1, 27.

Zvláštním řízením Božím stala se dívka chudobná z Nazaretu Matkou vtěleného Slova Božího. A jakkoliv nuznou byla, přece velmi vznešené jméno od Boha obdržela, neboť Marií se nazývala, což v jazyce našem znamená tolik, jako hvězda mořská. Ký div tedy, že křesťané toto svaté jméno vždy v uctivosti měli!

Sám anděl Gabriel přišed k Panně této uctivě ji pozdravil a zvláště jménem »Maria« oslovil, jak o tom svědectví vydává svatý evangelista Lukáš. Panna Maria jsouc od Boha Otce za Matku Syna Božího vyvolena, byla nejen Matkou Páně, ale i Matkou naší a z té příčiny křesťané ve všech dobách ji ctili a vzývali a hlavně ke svatému jménu Rodičky Boží útočiště brali. Tím také stalo se, že jméno »Maria« u všech národů křesťanských hned od počátku Církve svaté u veliké vážnosti bylo, a proto snadno pochopitelná jest věc, že v pozdějších dobách zasvěcen byl zvláštní den tomuto svatému jménu, při jehož pojmenování nejen pozemšťané se radují, nýbrž i nebešťané nevýslovnou radostí naplněni bývají.

A ejhle, drazí posluchači, tento zasvěcený den konáme právě dnes, kdy jsme se sešli do naší velebné svatyně, abychom náležitou úctu vzdali oné nebes královně, která tak spanilým a rozkoše plným jménem ozdobena jest. Nuže tedy, milovaní přátelé, slyšte s vroucí pobožností slova má, která činiti budu na oslavu jména Mariánského!

Pojednání.

Jak jsem hned na počátku řeči své pravil, znamená jméno »Maria« *hvězdu mořskou* a toto pojmenování převýborně hodí se Matce a Paní naší, neboť ona sama přirovnává se hvězdě a to zcela vhodně.

Jako hvězda beze vší škody vypouští světlý paprsek, tak i Maria beze všeho porušení porodila Syna Božího a Pána našeho a jako paprsek neumenšuje jasnost hvězdy, tak rovněž i Kristus Pán neumenšil neporušenost Panny Marie. Nuže, drazí křesťané, Maria jest ona vznešená hvězda z pokolení Davidova, jejíž paprsek osvěcuje celý okršek světa, jejíž stkvělost září na nebesích a proniká až do útrob zemských, zároveň při tom zemi oživujíc a mysl naši i tělo k dobrému pobádajíc. Hvězda taková podporuje ctnosti a vykořeňuje nectnosti. Jméno »Maria« v pravdě jest ona přejasná a převýborná hvězda, nad mořem rozsáhlým a prostranným vyvýšená, jež se třpytí zásluhami a stkví příklady.

Nejmilejší, Maria jest také kvítko luční, z něhož vypučela lilie a právě tato lilie mění naši hříšnou přirozenost a ničí zároveň i vinu naši.

U Panny Marie, u tohoto svatého jména změnil se onen nešťastný výrok, jímž nad Evou byla kletba vynesena těmito slovy: »V bolestech budeš roditi syny své,« poněvadž tato v radosti a plesání porodila Pána a Vykupitele světa; Eva zajisté kvílela a Maria v srdci svém se radovala, ona hříšníka, tato nevinného porodila. Matka našeho pokolení trest světu přinesla, Rodička Pána našeho dala světu spásu. Eva byla původkyní hříchů, původkyní zásluh zase Maria; Maria světu prospěla, Eva uškodila; tato pokolení lidské poranila, ona zase uzdravila. Neposlušnost zaměnila se v poslušnost a víra za nevěru zadost učinila.

Nedivme se tudíž, křesťané drazí, že tato převýborná žena a Matka naše zjevila se svatému Janu na ostrově Patmu, kde život trávil v opuštěnosti. Překrásná žena, pravá královna nebeská, oděna jest sluncem a dvanáctero hvězd tvoří této královně stkvostný zlatohlav a měsíc slouží za trůn královský naší Paní. Ó, jak překrásný to zjev! Protož zcela pochopitelno jest, nejmilejší přátelé, že zbožný lid, shromáždiv se do chrámu Páně, aby uctil nebes královnu, jako u vytržení nad tímto zjevem plným hrdlem a jedněmi ústy volá: »Maria, Maria! nad slunce jasnější, nad měsíc krásnější, nad perly vzácnější, Maria! Budiž pozdraveno tvé překrásné jméno na nebi, na zemi, ó Maria!« Ejhle, duše křesťanská, jméno Mariánské nad měsíc jest krásnější a slunce jasnější. To nám zřejmě ukazuje zjevení svatého Jana, vždyť ono slunce, které člověčenstvu svým působením velmi užitečno jest a jehož jasnosti všechny jiné hvězdy ustoupiti musí, jest oděvem Panny Marie, čímž naznačuje se veliká moc a sláva, které Panna Maria na nebesích požívá. Dvanáctero pak hvězd vyznačuje dvanáctero pokolení israelských, z nichž z jednoho, a to z pokolení Judova vyšlo ono světlo, které osvěcuje každého člověka přicházejícího na tento svět, a to světlo, v Kristu shromáždění, jest Sám Kristus Pán, Syn této přemocné nebes královny. Podle výkladu jiných znamená dvanáctero hvězd sbor svatých apoštolův, jehož královnou jest Panna Maria. Měsíc konečně, jenž za doby noční na obloze vévodí a za tmavé noci osvětluje zemi naši, jest známkou nestálosti a ustavičné proměny, neboť každého dne jiné a jiné nabývá tvářnosti, a proto Maria po tomto obrazu nestálosti a proměnlivosti šlape nohama, když jí slouží za podnož.

Hle, tak vznešené jest ono jméno, jímž Matka Spasitele našeho od Boha obdařena byla, a ze vznešenosti jména Mariánského plyne ta důležitá věc, že to přeslavné jméno »Maria« jest příčinou naší spásy.

První člověk v ráji zhřešil a tím stal se hoden spravedlivého hněvu Božího a tudíž i trestu věčného. Z té příčiny byl první člověk z ráje vypuzen a jemu uložen zasloužený trest, v potu tváři dobývati chleba. Po této smutné a pro prvního člověka jakož i pro nás všechny nanejvýš zdrcující události byla člověčenstvu přislíbena žena, jejíž potomek měl vykoupiti celé pokolení lidské, neboť Hospodin řekl ďáblovi v podobě hada, jenž první rodiče k pádu přivedl: »Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi semenem

tvým a semenem jejím; ona potře hlavu tvou, a ty budeš činiti úklady patě její.« Od této pak doby uplynulo skoro čtyři tisíce let a člověčenstvo stále úpělo v porobě ďáblově, stále po Vykupiteli volalo, až konečně poslán byl archanděl Gabriel do Nazareta k oné ženě, o níž toto proroctví vyplniti se mělo. A ta žena, milení přátelé, byla ona Panna zasnoubená svatému Josefovi, o níž svatý Lukáš praví, že »Marií« nazývána byla.

Panna Maria jest vznešený vzor pokory a pravé pobožnosti. Když přinesl anděl Gabriel přeradostné poselství, že stane se Matkou Syna Božího, tož poníženě je přijala z rukou andělského posla a hned se podrobila vůli Boží, řkouc: »Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého!« Hospodin vyvolil Sobě za Matku Syna Svého tuto chudobnou, za to ale ctnostnou dívku; avšak milost tu nepřipisovala zbožná dívka Nazaretská sobě, nýbrž za dobrodiní jí prokázané děkovala Bohu těmito slovy: »Velebí duše má Hospodina. A zplesal duch můj v Bohu, Spasiteli mém, že vzezřel na ponížení děvky své.«

Nejmilejší, tím právě, že Maria poníženou byla, stalo se jméno její příčinou našeho spasení a pomocí všech křesťanů.

Každá manželka má velikou moc a váhu u svého manžela, který na její přímluvu mnoho učiní a mnohým z nesnáze pomůže. Nejinak činí i nebes královna u Boha Otce, Jehož dcerou se nazývá, přemnoho může u Boha Syna, Jehož Matkou jest a nesčíslných vyprosí nám milostí u Boha Ducha Svatého, Jehož vznešenou nevěstou sluje.

Zajisté dobře znáte, drazí posluchači, onu historickou událost o obležení města Vídně. Před dvěma sty lety sebral turecký sultán Soliman nesčíslné hordy své, aby sobě podmanil celý křesťanský svět. Proto vyslal do naší říše veškeré své vojsko, které jako líté šelmy řádilo mezi křesťany a vše ničilo, nenechávajíc nikoho na živu. Za takových okolností přitáhlo až k Vídni, kde se křesťané na obranu shromáždili. Turci den ode dne město úžeji svírali a obležené tak tísnili, že zdálo se, že město déle neodolá a padne do rukou nevěřících. A ejhle, v největší tísni a nesnázi rozkázal vrchní velitel vojska křesťanského Sobieski na prapory dáti obraz Panny Marie a celé vojsko za stejným heslem »Maria« dalo se do boje. Panna Maria, jejíž jméno v bitvě této vzýváno bylo, dopomohla křesťanům k vítězství tak, že Turci na hlavu byli poraženi a tím celý křesťanský svět od poroby turecké osvobozen. — Na památku pak tak slavného vítězství, které ne tak vojsko, jako sama Panna Maria vydobyla, ustanovil tehdejší papež Innocenc III., aby Církev každoročně v neděli po narození Panny Marie slavila slavnost Jména Panny Marie a mimo to do litanií loretánských vložena byla slova: »Pomocnice křesťanů, oroduj za nás!«

Nuže tedy, křesťané drazí, buďme vždy horlivými ctiteli jména Mariánského a úctu svou při každé příležitosti ukazujme, abychom byli pravými syny své předrahé matky, která nikdy nedopustí, aby nepřítel nad námi zvítězil. Jako po žebříku Jakubově

vzhůru vystupovali andělé, tak i po žebříku přímluvy Mariánské kráčejí do nebes ctitelové blahoslavené Panny Marie; vždyť ona sama v knize »Ekklesiasticus« nazvané praví: »Já jsem matka krásného milování a svaté naděje; pojďte ke mně, kteří mne žádostivi jste a plody mými nasyťte se! Kdo mne poslouchá, nebude zahanben a kteří pracují ve mně, nebudou hřešiti.« Ženich nebeský v písni Šalomounově praví o své choti, že jest sice krásná přítelkyně, avšak hrozná spolu jako šik vojenský k bitvě spořádaný. Místo toto z Písma svatého Církev nebes královně přivlastňuje; neboť v pravdě ctitelům svým jest překrásná, přemilá, avšak hrozná bezbožným.

Když pod tvým praporem, Maria, bojujeme, když k tobě o pomoc se utíkáme, když pod tvým mateřským pláštěm odpočíváme — tuť jest dobrá naděje, že nás pekelní nepřátelé nikdy nepřemohou; neboť přímluva její nedopustí, aby ctitelové její zahynuli, jelikož tak mocná jest před trůnem Božím, že spravedlivým milost svatého setrvání, hříšníkům však dar svatého pokání vyprositi může. Chceš li, milý křesťane, v ctnosti býti zbaven pokušení, pros Marii, královnu všech svatých, vzývej její jméno a ona zajisté tobě vyprosí milost potřebnou; vždyť nás k tomu napomíná svatý Jan Zlatoústý, řka: »Kteříkoli jste panicové nebo panny, utíkejte se k Matce Boží, neboť ona vaše nejkrásnější a neporušené poklady přímluvou svou zachová.« Téhož smýšlení jest i svatý Bonaventura, an dí: »Poznal jsem, že nikdo nemůže býti stydlivý, leč mu to dá Bůh na přímluvu Panny Marie; neb známá věc jest, že nečistým myšlením pobouřené mysli samým vzpomínáním na Pannu Marii upokojeny a ku pobožnému přemýšlení přivedeny bývají.«

Pravdou jest, že horlivá pobožnost k Panně Marii a býti jejím stálým ctitelem, jest známkou vyvolených; neboť hojných o tom podávají svědectví svatí Otcové. Tak praví sv. Augustin: »Prostřednictvím Panny Marie sestoupil Spasitel na zemi a prostřednictvím jejím vstupují pozemšťané do nebe« a »Žádný nesejde nešťastně s tohoto světa, kdo věrným byl ctitelem Panny Marie, Rodičky Boží,« dokládá svatý Ignác mučenník. Slyšme též, jak vyjádřil se biskup svatý Anselm: »Kdo v sladkosti a důvěrnosti k Matce Kristově se utíká, soudím, že jest to známka vyvolenosti,« a konečně veliký ctitel nebes královny, svatý Bernard, praví, že »přímluvou Marie Panny vyprazdňuje se peklo a množí se nebešťané.«

Pravý ctitel Mariánský ctí a velebí Rodičku Boží rozličnými modlitbami a mezi těmi první místo zaujímá modlitba svatého růžence, která obzvláště Panně Marii jest přemilá a ctitelům jména Mariánského užitečná, jak o tom i dějepis dobré vydává svědectví. Mimo to pravý ctitel Mariánský rád slouží nebes královně a velmi často a to velmi zbožně obcuje mši svaté, při které způsobem nekrvavým obětuje se Syn Boží, jehož čistá Panna v Betlémě porodila. Ano vroucí ctitel jména svatého, jímž Rodička Boží ozdobena byla, následuje příkladu své dobrotivé matky a poslouchá hlasu jejího, varuje se zlého a nenavštěvuje zlých společností, po-

něvadž dobře ví, že to Matce Boží působí zármutek, když vidí, že dítky její jsouce neposlušny nedbají rady její a tak samy dobrovolně vydávají se v hlubokou propast záhuby věčné.

Drazí přátelé, známo vám, že Církev svatá slaví dnešního dne slavnost Panny Marie a protož oslavujme s Církví památku jména Matky Kristovy! Spojme při oběti nejdražší modlitby své s modlitbou kněze na oslavu téže blahoslavené Rodičky, aby nás nebes královna nikdy neopustila! Učiňme pevné předsevzetí, že budeme vždy pravými ctiteli Mariánskými a že k ní ve všech nesnázích a protivenstvích útočiště bráti budeme. Nuže tedy velebme a rozmnožujme slávu Panny Marie a tak objeví se pravda slov nebes královny, kterými svou slávu předpověděla řkouc: »A aj, od této chvíle blahoslaviti mne budou všichni národové.« Amen.

P. *Bernard Brand*, O. S. A.

Neděle XVIII. po Sv. Duchu.

1. Co jest zázrak; 2. je-li zázrak možný; 3. proč a kdy Bůh dělá zázraky.

»Přinesli mu šlakem poraženého.«
Mat. 9, 1.

Sv. evangelium staví nám dnes před oči opět jeden veliký zázrak Páně. Uzdravení člověka mrtvicí raněného. Jaká je to nemoc mrtvice, víte všichni. Člověk, který je raněn mrtvicí, nemůže s sebou ani hnouti. Jen po dechu poznáváme, že není mrtev. Nemoc tato bývá smrtelná, je-li člověk raněn na hlavu neb na srdce, jinak sice není smrtelná, ale vždy zvolna a těžko zhojitelná! Pán Ježíš léčí i tuto hroznou nemoc jedinkým slovem, jedinkým rozkazem Svým, čímž nás opět přesvědčuje, že není obyčejným lidským lékařem, ale lékařem nebeským, lékařem zázračným.

A poněvadž dnešní sv. evangelium tak jasně hlásá pravdu o zázraku vůbec, učiníme si i my dnes úvahu o zázracích a sice povíme si:

1. *co jest zázrak;*
2. *je-li zázrak možný;*
3. *proč a kdy Bůh dělá zázraky a můžeme-li i my Pána Boha o zázrak prositi a jak Jej o něj prositi máme.*

Pojednání.

1. Co jest zázrak? Zázrak v pravém slova smyslu jest čin, který převyšuje všecko umění, všecku dovednost lidskou, který tedy žádný člověk, sebe dovednější, sebe moudřejší nebude s to vykonati. Ať tedy lidstvo je na světě Bůh ví kolik milionů let, ať pokračuje a se vzdělává a odhaluje nové a nové, dosud jemu neznámé síly přírodní, to, co jmenujeme zázrak, nedokáže nikdy.

Uvedu malý příklad. Věda lékařská učinila v poslední době netušené úspěchy. Dnes hojí lékař s úspěchem nemoci, které dříve pokládaly se za vůbec nevyhojitelné, ale přece ani dnes, ani po tisíci a milionu letech nepřivede to lékařská věda tak daleko, aby lékař mohl postaviti se před nemocného jako v dnešním sv. evangeliu Pán Ježíš a aby mu pomohl několika slovy: »Tobě pravím, vstaň a choď!« Bude-li tedy jednou věda lékařská hojiti nemoci, jež ani dnes nemůže ještě vyléčiti, vyléčí je snad poznenáhlu, použitím léků, jež se teprve vynajdou, ale nikdy ne jedním slovem, holým rozkazem, aniž by užila prostředků a léků vhodných. Pravý zázrak tedy člověk sebe učenější a pokročilejší udělati nemůže, neboť zázrak převyšuje všecky jeho síly i síly přírody vůbec.

2. Než ptejme se dále. Je tedy zázrak vůbec možný? Člověku ovšem pravý zázrak je holou nemožností, než, což Bohu? Otázku tuto zodpověděti vlastně nepřísluší nám, neboť pro nás zní tato otázka skutečně cize. Vždyť my všichni věříme, že Bůh jest nad námi a že z ničeho učinil všecko a jestliže to jest naše přesvědčení, jak nebudeme věřiti, že týž Bůh, když ve světě něco se porouchá, jako na př. když některý člověk se rozstůně, nebo dokonce přestane chodit, když někdo umře, nedovede porouchané místo spravit, nebo co došlo, nedovede uvést opět v pohyb? Dovedl-li z počátku více, dovede později jistě to, co znamená méně. Věc je zcela jednoduchá a snadno se dá znázorniti. Vidím-li na př., že slavný nějaký malíř namaloval krásný obraz, jsem přesvědčen, že týž malíř namaloval by i jiný stejně krásný, ne-li krásnější obraz. Říci, že by toho nebyl schopen, je velký nerozum, jejž nám vyvrací denní zkušenost, která učí, že malíř své umění nevyčerpává jedním obrazem, nýbrž že tvoří, dokud síly a život vůbec mu stačí. A právě tak jest to s tím největším ze všech malířů, s Pánem Bohem. On namaloval malbu živou a krásnou, dle níž učí se a věčně učiti se budou malíři všech věků — totiž Boží přírodu. Kdo by tedy pochyboval, že by tento malíř nebeský nedovedl udělati ještě krásnější obraz, anebo že by ani nedovedl v tomto obraze Svém již hotovém opraviti a přemalovati, co v tomto obraze během let sestárne, se otře neb se opotřebuje?

Po našem tedy smyslu křesťanském, zázraky jsou možné. Nuže, a kdo popírá zázrak! Jen ten, drazí přátelé, kdo v Boha vůbec nevěří a věří pouze v mrtvou přírodu.

Než, řekne někdo: Jak možno nevěřit v zázraky, když zázraky skutečně dokázané se udály a neustále dějí? Odpovídám: To je zrovna tak, jako když mnohý dlužník, když mu věřitel ukáže účet jeho, aby jej zaplatil, místo aby dal za pravdu účtu a jej zaplatil, vezme nohy na ramena a zůstává na věky dlužen. Právě tak přicházejí mi ti lidé, kteří vidí neb slyší o skutečných zázracích, ale místo aby je uznali, utíkají od nich a nechtějí je přijmouti.

Zázraky tedy, přátelé drazí, možnými jsou, ale jedině Pánu Bohu.

3. Než, proč Bůh zázraky činí? Důvodů k tomu má více: Prvním důvodem jest, aby přesvědčil člověka, že bytost nejvyšší, t. j. On Sám nad ním jest. Jest pravda, člověk již svým rozumem může přijíti k pravdě, že Bůh nad ním jest, jak dosvědčují i velmi mnozí mudrcové pohanští, kteří bez víry pravé přišli svým rozumem k poznání, že Bůh jest.

Ale, přátelé drazí, nesmíme zapomínati, že tato pravda veliká má v nás samých nesmiřitelného nepřítele, t. j. vášeň. Vášeň chce sama člověku panovati, vášeň nechce o žádném pánu nad sebou slyšeti, a proto vždycky strhovala a strhuje rozum za sebou, aby neuznával žádného Boha nad sebou. Aby tedy Bůh rozumu člověka přispěl ku pomoci, aby člověk přes všechen křik vášní uznal nad sebou Boha, v Něho věřil, doufal, Jej miloval, činí Bůh tyto kromobyčejné skutky čili zázraky, které právě tím, že tak ohromují a oslňují, nutí člověka, aby chtěj nechtěj věřil v bytost vyšší, která tyto činy veliké působí.

Jiný důvod, proč Bůh zázraky činí, jest, aby ukázal, které učení, které náboženství jest pravé! A tak člověk velice snadno může najíti, které z tolika náboženství je pravé, božské. Před Kristem Pánem bylo pravým náboženstvím židovské, a Bůh také je potvrzoval neustále novými a novými zázraky. Od Krista Pána pravým náboženstvím je naše, křesťansko-katolické, o čemž nás opět Bůh přesvědčuje, neboť v žádném jiném náboženství, v žádné jiné víře nedějí se dnes zázraky, kromě našeho svatého náboženství!

Nemenším důvodem pro Boha, aby učinil zázrak, jest zloba a zlomyslnost lidská, která v některých dobách zvláště ohrožuje víru, pravé náboženství a vůbec celou věc Boží na zemi. A tu, přátelé drazí, v těchto stísněných, smutných dobách přichází rovněž Pán Bůh ke Svým věrným a posiluje víru jejich zázraky. K těmto smutným dobám, drazí přátelé, náležejí i doby naše, ale my se přesvědčujeme též, že doba naše je hojnější než která jiná na zázraky. Poukazuji tu na památné Lúrdy, kde do roka celá řada skutečných, dokázaných zázraků se udá, a které tudíž nynějšímu zkaženému světu vždy budou hlásati: »že marné jest proti Bohu bojovati a jej popírati.«

Konečně důvodem Boha, aby dělal zázraky, jest skutečná potřeba ať tělesná, ať duchovní, Jeho věrných. Opakuji výslovně »Jeho věrných«, t. j. těch, kteří v Boha pevně věří, v Něj doufají, Jej nade vše milují. A tak, přátelé drazí, právě tak jako Pán Ježíš, dokud byl na zemi, hlavně tam dělal zázraky, kde viděl skalopevnou víru v Sebe, dělá i dnes zázraky, žádá-li jen o ně srdce v Něj věřící a Jemu cele oddané. To je též důvod, k vůli kterému Bůh zázraky činí.

4. A teď ještě odpovězme si na otázku: máme-li i my žádati o zázrak a jak máme prositi o něj, abychom byli vyslyšeni? Že i my můžeme prositi Pána Boha o zázrak, jest samozřejmo. Prosili jiní, proč my bychom nesměli prosit, před Pánem Bohem máme

všichni stejná práva, před Bohem jsme všichni sobě rovni, jsmeť všichni Jeho dítkami.

Než, jak máme prositi o zázrak, abychom vyslyšeni býti mohli? Rozhodně nesmíme prositi opovážlivě, vyzývavě. Tak prosili, či lépe řečeno Boha k zázraku donutiti chtěli židé, když pokřikovali na Pána Ježíše visícího na kříži: »Jsi-li Syn Boží, sestup s kříže a my ti uvěříme.« To nebyla prosba o zázrak, to byl rozkaz, který činili židé Bohu. Ale Bůh právě proto jich nevyslyšel. On mohl sejíti s kříže, právě tak jako mohl vzkřísiti Lazara, než nesešel, poněvadž dobře věděl, že i tento nový zázrak přešel by kol srdce jejich neupřímného a nevěřícího, jako celá řada Jeho zázraků.

Tak tedy prositi neb dokonce rozkazovati sobě zázrak nesmíme. Než, chceme-li, aby prosba naše vyslyšena byla, poklekněme s celou důvěrou před trůn svého Otce nebeského, odkryjme Mu ránu, pod níž krvácíme, a prosme pokorně o své uzdravení. A aby pak modlitba naše tím více zmohla, neopomeňme o přímluvu prositi tu, která u Boha všecko zmůže — nejblahoslavenější Pannu Marii. A uzná-li toho ten Nejvyšší za nutné pro nás, ujišťuji vás, že oslaví Své jméno před námi, jako je oslavil před mnoha jinými, učiní zázrak na naši probu, abychom Jeho jméno tím více velebili, chválili a oslavovali zde na zemi a jednou na věčnosti. Amen.

Karel Fejtl.

Neděle XIX. po Sv. Duchu.

V čem záleží roucho svatební, možno-li je ztratiti a čím se hlavně nabývá.

»Uzřel člověka, neoděného rouchem svatebním.« Mat. 22, 13.

Dnešní sv. evangelium luští krásným a jasným způsobem tu nejdůležitější otázku člověka, t. j. čeho je třeba člověku, má-li se dostati jistě do nebe. Jeden král, tak vypráví dnešní evangelium, vystrojil velikou hostinu a k té pozval hosty. Než ku podivu samého krále ani jeden ze zvaných hostí se nedostavil. I rozmrzel se proto král a nařídil sluhům, aby se rozešli, a kde koho najdou, k hostině přivedli. I učinili tak.

A brzy naplněn byl sál hodujícími. I vešel král, aby poseděl také s hosty a je seznal. A tu připadl na člověka, jenž nebyl oděn svatebním rouchem. Ihned kázal jej spoutati a uvrhnouti jej do vězení.

A dodal: »Neboť mnoho je povolaných, ale málo vyvolených.«

Z dnešního evangelia vysvítá tedy jasně, kdo je vyvolený a kdo tedy zcela určitě bude připuštěn k hostině nebeské: Jen ten, kdo bude oděn rouchem svatebním, a poněvadž svatební roucho

o naší celé budoucnosti rozhodne, promluvíme si dnes o tomto rouše svatebním, a sice nejprve:

v čem záleží, dále možno-li je ztratiti, čím se opět nabývá a hlavně zdaž je možno udržeti.

Pojednání.

V čem záleží svatební roucho, jež nás oprávňuje k nebeské hostině?

Svatební roucho aneb sváteční roucho naší duše není nic jiného, než svatební neboli sváteční stav, sváteční nálada naší duše. Naše duše bývá někdy v náladě sváteční, jindy v náladě všední. Sváteční nálada vždy jest, překypuje-li duše štěstím, blahem a spokojeností. A touto oplývá, není-li si vědoma žádného těžkého, smrtelného hříchu. Ano, přátelé drazí, jen těžký hřích jest pravou příčinou naší nespokojenosti, neboť on nás staví proti Bohu, proti sobě a proti bližnímu. A zdá-li snad se mnohému, že tomu tak není, ujišťuji jej, že přijde i na něj chvíle, kdy procitne a pozná jako jiní, že v hříchu není spokojenost a štěstí, ale člověka neštěstí. Duše člověka tedy jásá, plesá radostí a štěstím oplývá, je-li čista od hříchu a právě tato čistota a neposkvrněnost duše jest svatebním šatem jejím, s kterým může předstoupiti před hostitele nebeského.

Než, přátelé drazí, jako roucho sváteční, jež v neděli nosíme, přestává býti svátečním, jakmile jsme je více znečistili, právě tak jest i s rouchem svátečním naší duše. I ono může zevšedněti, spotřebovati se tak, že vůbec s ním k hostině nebeské odvážiti se nemůžeme. A ta nákaza, ten mol, který rozežírá a úplně nepotřebným činí sváteční roucho naší duše, jest smrtelný hřích. A že jedině hřích smrtelný jest oním molem, sžírajícím svatební roucho vaší duše, o tom nás poučuje samo Písmo sv.

Ono dělá rozdíl mezi hříchem a hříchem. Některé hříchy nazývá až k smrti, neboť výslovně praví, že za ně trest jest oheň věčný. Tak výslovně na př. Písmo sv. tvrdí: »Žháři, smilníci, cizoložníci, vrahové nevejdou do království Božího.« Podobně praví: »Kdo nevěří, bude zavržen.« A opět: »Nebudeme-li si navzájem odpouštěti, ani nám nebude odpuštěno.«

A totéž Písmo sv. praví jinde: »I spravedlivý člověk sedmkráte za den hřeší.« Neboť: »V mnohém urážíme všichni.«

Jako však z prvu uvedených slov Písma sv. vidno, že člověk, kdo podobnými hříchy má duši znečištěnu, do nebe vejíti nemůže, tak zase z těchto slov patrno, že člověk, byť byl mnohými, ovšem lehkými, malými hříchy obtížen, nicméně proto spravedlivým zůstává dále, a má tedy právo na hostinu nebeskou.

Jen tedy smrtelný hřích znečišťuje šat naší duše tak, že v něm před tváří Boží ukázati se nemůže.

Než, jděme dále. Nastal li by pro někoho ten smutný stav, že by duši měl poskvrněnou hříchem smrtelným, a tudíž šat

úplně neschopný k hostině nebeské, jest už proto veta po něm? Nikoli, přátelé!

Tu právě začíná se lišiti šat naší duše od obyčejného šatu svátečního, jejž v neděli a ve svátek nosíme. Obyčejný náš sváteční šat, byl-li jednou velice znečištěn, není více k potřebě sváteční, odkládáme jej a začínáme jej nositi ve všední den. Jinak jest to se svátečním šatem naší duše. Šat tento, byť byl sebe více zašpiněn a zaneřáděn, může opět se očistiti, takže bude opět krásný, čistý, beze skvrny jako dříve, dokud žádných skvrn na sobě neměl. A ptáte-li se mne, která jest to voda, která tento ušpiněný šat naší duše obnovuje, odpovídám, že touto zázračnou vodou jest ona, jež prýští se na nás ze svátosti pokání.

Ano, přátelé drazí, kdykoli litujete svých hříchů, slíbíte upřímně polepšení, vyznáte se z nich ve sv. zpovědi, pokaždé zastkvěje se i duše vaše v celé své bělosti a kráse před Bohem, pokaždé očistíte ji tak, jako byla, když vraceli jste se od křtu sv.

A teď odpovězme si na tu nejdůležitější otázku, již zodpovídati máme. »Čeho třeba, abychom si roucho své duše vždy tak bělostné udrželi, abychom každým okamžikem, když by toho třeba bylo, mohli předstoupiti před tvář Boží a k hostině nebeské?«

Jest více prostředků, jež nás k cíli řečenému vésti mohou. A na prvním místě jmenuji častější přijímání nejsvětější Svátosti oltářní. Člověk je slabý tvor, člověk je třtina, kterou větrové vášní snadno ohnou, kam chtějí. Má-li člověk odolati hříchům a vášním, je mu třeba posily. A tu posilu člověk čerpá v nejsvětější Svátosti oltářní. Nejsvětější Svátost oltářní je chlebem naší duše, chce se tím říci, právě jako chlebem obyčejným silíme tělo své, právě tak zase chlebem nebeským, nejsvětější Svátostí oltářní sílíme svou duši tak, aby hříchem a vášní strhnouti se nedala.

Jiným prostředkem k řečenému cíli vedoucím je modlitba. Nepodceňujme sílu modlitby. Modlitba je klíč ke všem milostem. Ani nevíte, přátelé drazí, kolik pokušení a zla odvrací od vás Bůh, když se k němu denně vroucně modlíte. Než, je-li vůbec prospěšno, modliti se, pak jest nejsvětější naší povinností, modliti se ve chvíli pokušení. Naše duše ve chvíli pokušení podobá se tvrzi, do níž se všech stran dobývají se již nepřátelé. Sama tyto nepřátely nezmůže. Je třeba, nemá-li dobyta a o šat svatební oloupena býti, aby jí přišla pomoc s hůry, a ta přijde, prosíme-li o ni. Kterak svatí a světice přemohli hrozné útoky nepřítele pekelného, jenž je neustále sužoval? Modlitbou a hlavně modlitbou. I my tedy modleme se, abychom nevešli do pokušení, a upadneme-li do pokušení, dvojnásobně se modleme, neboť bez modlitby ztratíme svatební roucho své duše.

Konečně mnoho zmůže v naší věci vroucí zbožnost k nejblahoslavenější Panně Marii. Že tomu tak, v tom souhlasí všichni svatí a učení mužové. Proto, přátelé drazí, nenajdete ani jediného světce aneb světici, jež by nebyl zároveň vroucím ctitelem aneb ctitelkou Rodičky Boží. A to jest opět úplně vysvětlitelné.

Vždyť nejblahoslavenější Panna Marie jest Matkou Boží, může tedy mnoho u svého nejsvětějšího Syna nebeského svojí přímluvou učiniti, a jest též Matkou naší, neboť nám byla za Matku od Pána Ježíše přikázána. Jako však každá matka nespustí nikdy s očí blaho svých dětí, právě tak Matka nebeská nespouští s očí blaho svých dítek, a těmito jsou ctitelé mariánští. A proto, přátelé drazí, hleďme vždycky, ať náležíme do počtu ctitelů blahoslavené Panny Marie, neboť tím jen blaho své věčné sobě pojistíme.

Poznali jsme tedy dnes, přátelé drazí, v čem záleží svatební roucho naší duše. Chraňme se, abychom je znečistili. Je pravda, možno jest opět ho nabýti, ale poněvadž nevíme dne ani hodiny, lépe je, abychom hleděli udržeti si je neposkvrněné po celý čas našeho života. Nemožné to pro nás není!

Je třeba duši posilniti častěji chlebem nebeským, modlitbou a zvláště modlitbou k nejblahoslavenější Panně Marii. A zachováme-li se dle toho, ujišťuji vás, že se nemusíme báti hodiny, v kterou nás Pán Bůh k sobě povolá. To nejhlavnější a nejpotřebnější budeme míti, totiž roucho svatební, a máme-li to, nemusíme se obávati, že nás stihne podobný osud jako onoho v dnešním sv. evangeliu, jež vešel k hostině neoděn rouchem svátečním. Nikoli!

Nás Pán Bůh přijme s tváří usměvavou, uvede nás k hostině svojí, kdež budeme s Ním hodovati, se radovati na věky věkův. Amen. *Karel Fejtl.*

Svátek sv. Václava.

Svatý Václav ve škole Kristově.

»Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne!«

Mnoho svatých nebešťanů ctí a vzývá náš lid český. Slýcháme v jeho modlitbách jména sv. apoštolů našich, Cyrilla i Methoděje, sv. Václava, Vojtěcha, Jiřího, Sigmunda, Kosmy a Damiana, Benedikta s Bratřími, Ivana, Prokopa, Jana Nepomuckého, Ludmily, Anežky, a všem těmto svatým Páně doporoučí se národ náš přečasto, ba mnohým z nich zasvětil i dny sváteční. Z těch svátků však zbyly do našich dnů pouze dva: den sv. Václava, a den sv. Jana Nepomuckého. Den sv. Václava připomíná nám čas, kdy křesťanská víra mezi našimi pradědy zapouštěla teprve svoje kořeny, den sv. Jana Nepomuckého však vede nás v doby, kdy po dobách Karla IV. hroziti začaly ony bouřné mraky, které rozervaly bouří hroznou národ a vlast naši jak ve víře, tak i v síle a blahobytu, až zbyly pouhé trosky. Po bouřích oněch, kdy nastal pokoj, jako na hřbitově, ba horší ještě, jako na bojišti, kdy po mnohých vesnicích nezbylo stopy, kdy z měst zbyla spáleniska a v nich národ na desátý jen díl ztenčený, byly smutny tyto

svátky patronů našich, byla smutna modlitba každého Čecha k dědici vlasti, sv. Václavu, ba zdálo se, že tento ochrance vlasti naší s ostatními sv. patrony zapomenul se nad rodem svým. Ale nebylo tomu tak, a my, kteří dnes ve vlasti své nemáme pojmu o těch krutých dobách, my vidíme, že po době smrtelné mdloby jako zázrakem povstal národ náš i četným, i mohutným a pokročilým nad očekávání. Ne nadarmo tedy doporučoval svůj rod sv. dědic náš Václav Rodičce Boží Staroboleslavské, ne nadarmo, že putoval na totéž místo sv. Jan, předvídaje, jaké pohromy se na vlast přivalí, a ne nadarmo, že Čechové v bídě nejhorší volali: »Nedej zahynouti nám i budoucím, sv. Václave!«

Ale tato úcta naše k sv. ochrancům není vhod nepřátelům víry. Proto jali se volati, že prý sv. Jana nikdy nebylo, a jiní, že Václav, náš sv. patron, nebyl nikterak ochrancem rázným své vlasti, a že ublížil národu, poddav se císaři německému.

Na štěstí však dějepis zná Jana z Nepomuku, umučeného od Václava krále, zná také i svatého Václava, knížete českého, a dovede oceniti jeho zásluhy, kterými národu prospěl více, než kdyby byl válčil a krev lidu svého v marném úsilí proti přemoci proléval.

A my, křesťané, členové národa, jenž v Církvi takové květy ctnosti ke své cti vypěstoval ve svatých svých, my nejlépe dnes učiníme, budeme-li uvažovati, a uvažujíce následovati tu pravdu, že *svatý Václav sobě i národu prospěl nejvíce, následuje Krista a k následování Jeho nás veda.*

Pojednání.

Kristus Pán chce hlavně, bychom Ho následovali sebezapíráním a nesením kříže. Sebe nezapírá, kdo svým smyslům dopřává, po čemkoli touží, nehledě k tomu, zdali to zákon Boží dovoluje, či zapovídá. Sebe však zapírá, kdo vytrvale podrobuje smysly svoje rozumu, rozum pak Bohu. Smysly naše tělesné vzpouzejí se proti kříži Kristovu. Brzy oči touží po cizím a závidí bližnímu, brzy žene nás touha tělesná ve vír nepočestných myšlenek a žádostí, brzy vzpírá se tělo nepohodlí, jaké s sebou nese kříž.

A k tomu vábení připojuje se zlý příklad světa, nikoli toho, který Bůh v čistotě a svatosti stvořil, ale toho, který lidský hřích pokazil. Mimo to i nepřítel Boží stále slídící a hrozící zkázou obchází, hledaje, koho by pohltil. Toť onen trojí proud, odkud nebezpečí nastává duši, onen trojí proud, ve kterém utonouti může naše spása, zvaný od sv. učitelů: tělo, svět a ďábel. A síla, kterou ho od sebe odrazíme, hráz, kterou mu postavíme, je: Vezmi kříž, zapři sebe sám!

Tak velel Kristus Pán, jako moudrý lékař, který účinky zápalu napravuje umělým ochlazením, který účinky jedu ničí protijedem. Kdyby Jidáš byl užil toho léku, této síly, a krotil žádost očí, lakotu a závist sebezapíráním, nehyzdilo by jméno jeho sbor apoštolův na věky, jako nyní činí. Kdyby onen boháč v evangeliu byl odpíral nezřízené žádosti těla svého, ze které pocházela jeho

nestřídmost a nečistota, nebyl by Spasitel dával ho za příklad hrozných muk pekelných. A fariseus, který vynášel se nad kajícího publikána, měl jen pýchy se odříci a Spasitel byl by také o něm řekl, že spravedlnost jeho byla Bohu milá.

Tak učí nás Písmo sv. svými příklady, jak právě na tom sebezapírání, na tom boji proti tělu, světu a ďáblu záleží náš úkol, kterak jen tímto bojem dopracujeme, dobojujeme se nebe.

Dobře znal tuto pravdu Kristovu sv. Václav, náš vévoda i dědic vlasti. — Dobře ho tomu naučila sv. babička jeho, světice Ludmila, pokud jako pacholík slýchal s radostí její učení. Také sám dobře poznával, že škola sebezapírání, škola to v pravdě Kristova, vede opravdu k pokoji a spáse.

V této škole naučil se výborně přemáhati žádost očí.

Svět a jeho statky dobře dovedl pak oceniti proti statkům duchovním, nebeským a porozuměl úplně, kterak za tyto statky pozemské možno kupovati sobě zásoby statků nehynoucích. Jeho sluha Podiven mohl vyprávěti pravé divy o tom, kterak kníže jeho ani dosti málo nedbal o bohatství. Oni zajisté samojediní chodívali spolu v noci, nesouce hojnou almužnu chudým. Kdo by jich byl neznal, a potkal je v noci na obchůzce jejich, kdo ví, v jakém podezření by je mohl míti. Ale chudí věděli, že jen svaté úmysly ho vedou. Kdyby na něm vše záleželo, nebyl by měl chudého v celé vlasti, ale každému by byl pomohl, aby slušně žíti mohl. Toto však nebylo hlavní touhou jeho srdce. Jiné statky, jiné bohatství, vyšší, přál jim ještě vroucněji.

Přál jim statky a bohatství království Božího. Nemodlil se pouze: Přijď království Tvé, ale hleděl říši tuto, Církev křesťanskou mezi svým lidem zakotviti a upevniti, věda, že tímto způsobem nejlépe o národ svůj se postará.

Vždyť znal sousedy naší země, a věděl, kterak úsilovně hledají, kde by mohli s vírou Kristovou i svoje panství šířiti, kde by mohli národy na víru obraceti, ale obrácené zároveň si podmaniti. Takového nebezpečí bylo se báti i pro naše krajiny a národ, kdyby pokojně nebyla se zde víra té doby rozšířila. Proto i z ohledu na zemský pokoj a blaho vlasti bylo užitečno, že sv. Václav dokonati hleděl dílo sv. Cyrilla a Methoděje v naší zemi. Jak bylo tedy dobré a užitečné, že sv. Václav šířil horlivě a vytrvale víru Kristovu, že Církev Kristova i naše kraje jala se čítati ku křesťanským, a mocný soused náš neměl příčiny ani záminky, aby příliš horlivě do našich krajin se zadíval. Kdyby toho nebylo, jak vítaná příležitost pro něho, podmaniti si ty pohany a s vírou dáti jim také řeč německou i mrav, aby vymizela památka Čechů, jako zmizely s povrchu země stopy znatelné po Slovanech na severu, kteří tak dlouho bojovali proti podmanění, až byli skoro vyhubeni a pak násilím nejen k víře, ale i k cizí národnosti přivtěleni. Tento osud odvrátil od nás kníže náš, když uvedl nás v ochranný Kristův stan. Horlivě šířil světlo Kristovo, horlivě podporoval hlasatele zákona Božího, stavěl chrámy a školy křesťanské a radostí planul, vida, kterak zdárně pokračuje dílo předsevzaté.

Sv. Václav nejen že znal pravou cenu bohatství časného a věčného, ale i pravou cenu rozkoší těla a pravou cenu lásky Boží. Že nehledal pohodlí, že nedbal o blahobyt pro sebe, kdo by z nás Čechů o tom nevěděl? Vždyť víme, kterak i v noci modlitby jeho vznášely se k Pánu, že ctnost střídmosti a panické úplné čistoty provázela ho až ke hrobu, až před trůn soudce Vševědoucího. A také již na zemi nosil následkem toho mír nebeský v srdci. Mír tento provázel ho všemi cestami, o mír tento nemohl ho připraviti žádný útok a ústrk protivníkův. Proto ani by se byl nepovažoval za dobrého vévodu, kdyby míru nebyl přál národu svému, již tak mírumilovnému. Věděl, že třeba je míru, pokoje, aby víra i její působení v lidu se upevnila, aby zvykl životu, jaký ona předpisuje. Věděl, že v míru nejlépe zakotví se víra Kristova v srdce lidu jeho, že bouře a války símě doposud nemnoho zakořeněné by vyvrátily. Proto prosil Pána za ochranu před úklady knížat nad jednotlivými krajinami, proto prosil Jej za zachování míru s mocnou říší německou.

A Pán vyslyšel prosbu jeho a jako anděl Boží chránil ho tehdy, když v boji se měl utkati s knížetem odbojným, tak i andělé obhájili svatý pokoj země ohrožené, kdy mocný císař valil se s vojskem jako hrozné krupobitné mračno na naše nivy, osením slova Kristova se zelenající. Pokoje bylo vlasti třeba, a vojevoda český pokoj ten zajistil i poplatkem, aby tím jistěji upevňovati mohl víru, základ a dárkyni pokoje vnitřního, nadpřirozeného, Božího.

A posléze ještě pozorovati třeba, jak uměl sv. Václav oceňovati sebe a svého Boha. Mírou, stupnicí této ceny byla mu — pokora. Vyznával vždy a všudy, slovy a skutky, že je pouhým sluhou Krále nejvyššího, ba, že považuje se za sluhu posledního. Proto rád posluhoval u oltáře, věda, že tím neslouží pouze knězi, jenž mši svatou slouží, ale Tomu, který rukou kněze obětuje se Otci za hříchy lidu všeho. Ba ani to neměl za ponižující, aby sám chystal k oběti nejdražší hostie a víno. Jeho protivníci vytýkali mu tuto pokoru, ale zapomínali při tom, kterak právě takový kníže, který upřímně vyznává i ctí krále nebeského, nejvíce bude se snažiti, aby laskavým a milosrdným byl vladařem, jako sám chce jednou dosáhnouti milosrdenství před soudnou stolicí Boží, že právě tak bude obětovati pohodlí své, práci svou i statek blahu národa, jako doufá v moc a milost oběti Kristovy.

Svatý Václav ctil tedy a vyznával krále nebeského, a proto byl spravedliv, proto byl laskav ke svým poddaným, proto vše obětoval spáse národa, a jistě milerád by byl korunu odevzdal bratru vládychtivému, kdyby byl věděl, že takto pomůže vlasti své k lepšímu pořádku, k lepší budoucnosti.

Takový byl svatý náš dědic a proto žehnal mu Hospodin v práci jeho, a když viděl, že dokonán jest úkol, ke kterému jej byl povolal, dal mu Pán ještě tu velikou milost, aby mučennické koruny došel. Ve chvíli té ukázalo se, jak jinak odplácí svět a jinak Bůh. Za vše dobrodiní své měl sv. Václav na zemi ne-

přátely mocné uprostřed lidu svého, a tito nepřátelé i bratra jeho zaslepili a ke skutku Kainovu popudili. Ale Hospodin oslavil duši jeho korunou vzácnou, mučennickou, oslavil i tělo jeho divy Svými, pro které i bratrovrah později pokání se jal činiti.

Tak dokonal sv. Václav oběť svoji. Následoval Krista v životě i ve smrti a poslední slovo jeho podobalo se posledním slovům Kristovým, kterými za nepřátely prosil. Jako sám následoval Krista, tak má i právo nás vyzývati, bychom následovali jej, svého knížete a patrona.

Jak krásným bylo by, kdybychom mohli, až se s ním shledáme, říci mu bez uzardění.

»Sv. Václave, my jsme si zachovali řeč, kterou tys miloval a kterou jsi zachránil, upevňuje víru Kristovu, před zátopou německou. My jsme si zachovali víru, kterou tys tak horlivě šířil. My jsme milovali vlast svou, jako ty jsi činil, milovali Církev, jako tys nám příklad dal, milovali Boha, jako tys nás tomu učil příkladem svým. Tys nedal nám zahynouti ani ve hrůzách 30leté války, tys nedal nám zahynouti ani tehdy, kdy stál bratr proti bratru, jako stál proti tobě, my tě ctili a ctíme, a ty nás od sebe nezamítej, ať spolu s tebou chválíme Boha. Amen.« *Filip Šubrt.*

Řeči příležitostné.

Promluva k vojínům před slavnou přísahou na slavnost Všech Svatých.

Drazí přátelé! Opustili jste svůj domov, své dosavadní zaměstnání, otce a matku, bratry a sestry, své přátele a příbuzné a následovali jste vyzvání Jeho Veličenstva, vyzvání zákona a vlasti, abyste vřaděni byli do čestného stavu vojenského. Avšak tento nový stav ukládá vám nové a důležité povinnosti, které pod přísahou na sebe béřete, a které jako hodní vojíni a stateční obranci své vlasti též svědomitě vyplniti musíte. Při této příležitosti chci vás poučiti, co jest přísaha, kterou dnes složíte, co znamená přísahati.

Přísahati jest Boha za svědka bráti, že to, co činíme, neb mluvíme, jest pravdou, aneb co slibujeme, že skutečně se stane. Pravím, přísahati jest Boha za svědka bráti a ne člověka, Boha vševědoucího, jenž zná srdce i ledví lidská, jenž zná všechny naše i ty nejtajnější myšlénky, dříve než povstaly; Boha nejvýš svatého a pravdomluvného, před nímž každá i sebe menší lež, přetvářka a nepravda jest ohavností velikou; Boha neskončeně spravedlivého, jenž nižádný hřích bez trestu nenechá; Boha všemohoucího, jehož

mocnému rameni žádný člověk nemůže uniknouti, jenž křivopřísežníka časně i věčně trestati může.

Přísaháme-li, chceme tím říci: to, co mluvím, jest pravda — věrnost a poslušnost, kterou slibuji, chci tak jistě plniti, jako že jest jeden Bůh, jenž všechno ví a vidí, jenž jest nejvýš svatý a pravdomluvný, jenž jest nejvýš spravedlivý a všemohoucí. Není-li pravda, co mluvím, nemám-li úmyslu to, co slibuji, též svědomitě plniti, nechť mne trestá Bůh, ať nemám žádného podílu na věčné blaženosti v nebesích!

Z toho poznáváte, drazí přátelé, že přísaha jest věc příliš vážná a svatá. Proto připravovali se k ní za starých časů postem, šli do chrámu a zde položili pravou ruku na oltář na znamení, že Boha, jemuž na oltáři oběti se přinášejí, volají za svědka a mstitele, jestliže pravdu nemluví aneb slib svůj nesplní. Též dotýkali se sv. evangelia aneb ostatků svatých a říkali při tom: Jako že mně Bůh pomáhá a jeho sv. evangelium aneb svatí jeho, čímž chtěli říci: jestliže křivě přísahám, ať nemám podílu na tom, co nám sv. evangelium slibuje, — ať mně svatí nepomáhají. Ačkoliv přísaha nyní neděje se tímto způsobem, přece má zdvižení tří prstů pravé ruky týž význam a znamená, že voláme za svědky tři božské osoby.

Velkého hříchu a zločinu se tedy dopouští, kdo křivě přísahá, a svolává na sebe těžký trest od Boha, kterýžto jej také jistě nemine, ale jej stihne, když ne na tomto světě, tedy na věčnosti a nesmíme tudíž přísahu bráti na lehkou váhu. Na doklad dva příklady.

Vladislav II., král český a uherský (1471—1516), uzavřel smlouvu s Amuratem, císařem tureckým a přísahou ji stvrdil. Ale Vladislav brzy proti smlouvě chopil se zbraně a bojoval šťastně. Tu vytáhl Amurat smlouvu a drže ji v ruce a dívaje se k nebi pravil: »Zde jest, ó Kriste! smlouva, kterou mi křesťané přísahou stvrdili, nuže, potrestej, ó Bože, rušitele smlouvy a přísahy, jsi-li pravý Bůh!« A vskutku, štěstí válečné se obrátilo, Uhrové na hlavu poraženi a vůdce Vladislavův zabit jest. Jan. N. Černohouz: Sbírka historických příkladův.

Rudolf, král švábský, přísahal věrnost císaři Jindřichu IV., brzy však přísahu tu zrušil a odpadl od něho. Brzy na to v boji u Meziboří pozbyl pravé ruky. Zvednuv ruku se země ukazoval ji ustrašen svým vojínům a pravil: »Toť ruka, kterou jsem přísahal věrnost císaři Jindřichovi, svému řádnému pánu. Suďte sami, jednal-li jsem správně, odpadnuv od něho.«

Tak i vy, drazí přátelé, dnes slavnou přísahou se zavážete, že po celou dobu branné povinnosti — v míru i ve válce — vždy věrni a oddáni zůstanete Jeho Veličenstvu císaři a králi, že věrni a oddáni zůstanete zákonu a vlasti; budete přísahati, že chcete poslušni býti svého vojevůdce, jakož i svých představených důstojníků, že nikdy neopustíte praporu, jemuž sloužíte, že nespojíte se nikdy s nepřítelem, ale že na rozkaz svých představených hájiti chcete Jeho Veličenstvo císaře a krále, svou vlast a otčinu a hotovi

jste za ně, bude-li toho třeba, i krev svou prolíti a život svůj obětovati. Prapor, který se nese v čele vojska, zastupuje Jeho Veličenstvo, nejvyššího vojevůdce, a jest střediskem veškerého vojska a upomíná vojína stále na jeho přísahu. Kdo by opustil prapor — sběhl — stává se nevěrným svému pánu, stává se křivopřísežníkem a hanebným zrádcem.

Drazí přátelé! Stav vojenský jest stav důležitý a vznešený. Ne bez příčiny vážili sobě všichni národové po všechny časy stavu vojenského. Ne bez příčiny bojí se též nepřátelé Boží, nepřátelé pořádku ve společnosti lidské vojska, které vědomo jsouc své povinnosti za pravdu a právo, za zákon a pořádek stojí svou ctí, zbraní, svou krví a vlastním životem. Ne bez příčiny jest smrt vojína na bojišti smrtí čestnou, hrdinskou, ano obětí. A proto má to svou příčinu, že při vstoupení do stavu vojenského požaduje se přísaha, a vy můžete býti hrdi, že tuto přísahu můžete skládati.

Ano, drazí přátelé, vy můžete býti pyšni na svůj stav a vše, co obtížného stav ten s sebou přináší, dovede vám usnadniti myšlénka: Jsem vojínem, bojovníkem za Boha, za vlast, krále a národ, bojovníkem proti nepřátelům práva a pořádku, proti rušiteli pokoje a míru.

Nám třeba však vojínů věrných, zmužilých a statečných. Leč oděv a zbraň nečiní ještě muže pravým vojínem, vojínem řádným. Co vojenský stav zdobí, jsou tyto vojenské ctnosti: poslušnost, věrnost, zmužilost, statečnost, pohrdání smrtí, a tyto ctnosti mají svůj základ a své kořeny v Bohu, ve svatém náboženství a v hlasu svědomí, který Bůh každému člověku do srdce vštípil.

Hospodin, Bůh zástupů, jest to, který povolal vás do stavu toho, Hospodin, Bůh jest to, v jehož moci váš život i vaše smrt; Bůh jest to, jehož ochranná ruka v boji rozestřena jest nad vámi; Bůh jest to, jemuž vy též jako vojíni jako svému nejvyššímu soudci účet skládati budete, zda zachovali jste sobě ctnosti: cti, věrnosti a poslušnosti.

Vojín bezbožný jest zlý — špatný vojín, pravila před nějakou dobou jedna korunovaná hlava. A proto musí dobrý vojín přidržeti se Boha, musí především Bohu věrně sloužiti, a věru nebude jej to nikdy mrzeti.

Nedomnívejž se žádný, že ve stavu vojenském nelze sloužiti Bohu. Dějiny učí, že ve všech dobách byli stateční vojíni, kteří vynikali nejen svou statečností, ale zároveň bázní Boží. Poukazuji jen na sv. Mořice a jeho soudruhy, sv. Jiřího, zbožného krále polského Jana Soběského; a kdo neslyšel o věhlasném vojevůdci Radeckém, který obzvláště modlitbu sv. růžence tak miloval. A mezi těmi nesčetnými řadami svatých, jichž památku církev svatá dnes koná, zajisté též hodná řada svatých vojínů.

Drazí přátelé! Vezměte sobě z nich příklad a nebuďte jen vojíny, ale buďte též křesťany! Nezapomínejte nikdy na Boha a jeho přikázaní, jakož i na přísahu, kterou dnes složíte! K Bohu častěji pozvedněte mysl svou ve zbožné modlitbě a když někdy

povinnosti vaše zdáti se vám budou těžkými, volejte s důvěrou k Pánu: »Hospodine, v tebe doufám, ty mne nezahanbíš!«

Nuže, přistupte již k přísaze s čistým srdcem a slibte věrnost, poslušnost a statečnost svému nejvyššímu Pánu, přísahejte však v pravdě a spravedlnosti, aby vám pomáhal Bůh a jeho sv. evangelium. Amen. *Alois Sedláček*, duch. správce ve Val. Meziříčí.

Promluva ke kollegům v den 25letého jubilea kněžství,

kterou měl rector magnificus Th.Dr. **Jan Sýkora**

Drazí kollegové! Opět vešli jsme do tichých oněch síní, v nichž trávili jsme druhdy čtyři aneb alespoň tři leta spolu v míru a lásce bratrské; opět shromáždili jsme se ve svatyni, v níž scházeli jsme se druhdy den co den, abychom čerpali sílu a útěchu i posvěcení k povolání, pro které jsme se byli rozhodli. A pohled na tento oltář, k němuž jsme přistupovali, na ty stolice, v nichž jsme klekali, a na místa ostatní, jež nás hostila, oživil v duši naší všecky ty dojmy a city, jež plnily tehdy naše nitro.

Byly to dojmy radostné i bolné, příjemné i nepříjemné. Vedloť se nám podobně, jako Simeonovi, jenž obdržev zaslíbení, že nezemře, dokavad neuzří Spasitele, s toužebností sice čekal oné chvíle, kdy vyplní se dané zaslíbení, ale zároveň jakousi hrůzou pojímán byl při pomyšlení na okamžik, ve kterém tváří v tvář bude patřiti Tomu, na němž visí spása celého lidstva. A podobně i my s radostí sice těšili jsme se na den svého svěcení, ba jako bychom se byli nemohli ani dočkati ho, každý den ubylý zaznamenávali jsme v kalendáři, jmenovitě v ročníku čtvrtém, avšak i hrůza jakási zmocňovala se nás při myšlénce na tu dobu, kdy do rukou bráti a v oběť podávati budeme tělo Toho, který jest nejen naším Vykupitelem, nýbrž i nejvyšším Pánem a budoucím Soudcem, jenž rozhodne o našem životě posmrtném. A nejen to; k pocitu této, abych tak řekl, hrůzy posvátné, družil se též pocit obavy, vycházející z představy vlastní slabosti, a toho, co na nás čeká; neboť my byli si vědomi toho, jak těžké jsou ty povinnosti, a jak zodpovědný úřad, ke kterému se chystáme, my cítili ten boj, který bude nám podstoupiti na poli vlastního života vnitřního, ta přemáhání a odpírání, která musíme si uložiti, ba my tušili i protivenství a pohany, jakých se nám dostane, budeme-li věrni svému povolání. Vždyť, nejen že jsme byli upozorněni na to, my sami byli svědky toho, kterak za boje kulturního v přestrojení utekli se sem do Prahy bohoslovci z ciziny, žádati za svěcení, aby zase v přestrojení jako kněží vrátili se do své vlasti v nejistotě, zda nebudou uvězněni hned pro první mši sv., kterou budou sloužiti ve své otčině; a ačkoli nebylo se nám obávati, že bychom také my měli býti vězněni pro úkony kněžské, přece případ onen mocně upozorňoval nás, kterak i my musíme býti připraveni na

to, že působením svým nebudeme pouze ku povstání, nýbrž i k pádu mnohých, a na znamení, jemuž bude odpíráno. Přes to však přece nedali jsme se odstrašiti, ale proti vtírajícím se obavám stavěli jsme pevnou důvěru v Toho, který věrným sluhům Svým nejen předpověděl zármutek a utrpení, nýbrž i potěšil je slovy: »Nebojte se, já jsem s vámi.« A opět: »Budete kvíliti a plakati, ale zármutek váš obrátí se v radost.«

Za těch a podobných dojmů dostavil se den patnáctý měsíce července r. 1877; tehdy biskup vkládal na nás ruce, modlil se nad námi a mazal nás sv. olejem: My obdrželi moc kněžskou a sloužili zároveň s Ním první oběť mše sv., my obdrželi i poslání církevní, a rozešli se po vykázaných dědinách, abychom podle vůle Páně přinášeli užitek, a užitek náš aby zůstával.

Od té chvíle uplynulo 25 roků; doba to sice dlouhá v životě člověka, ale připadá tak, jakoby se vše bylo událo před nedávnem, před týdnem. Tak rychle uplynul ten čas. A když v duchu přehlížíme jej a srovnáváme s těmi nadějemi, které jsme si druhdy činili, co shledáme? To, že naše důvěra v Boha nás nezklamala, a že máme největší příčinu, Bohu díky činiti. Děkovati jest nám zajisté již za to, že nás Bůh všecky, až na jednoho kollegu seminářského a jednoho řeholního zachoval při životě a při zdraví. Byla ovšem většina mezi námi zdraví dobrého a síly svěží; ale jak málo bylo lze na tom zakládati si, patrno z toho, že právě ten nejdříve nás předešel na věčnost, který zdál se býti nejsilnějším. Byli však mezi námi též zdraví slabého, a právě můj stav zdravotní jevil se takovým, že lékař hrozil již, že nedočkám se ani příštích prázdnin, nedám-li pozor na sebe, a že jeden z vás v úmyslu ovšem nejlepším, na výstrahu totiž, vystavil mi již jakýsi lístek úmrtní, dav mi na pult oznámení, že, tuším v roce 1887, tedy v desátém po vysvěcení, zemřel universitní profesor Sýkora. A hle, přes to, že tak slabé bylo zdraví mé, a že na některé z nás dopustil Bůh i těžkou nemoc v době života kněžského, přece, až na řečené dva kollegy, zachoval nás všecky. Jak velikými tedy díky jsme za to Bohu povinni!

Však nejen že Bůh nás zachoval, On žehnal nám též a skýtal hojné milosti i nám i jiným skrze nás. Ať o jiném pomlčím. Kolik jen milostí proudilo z oněch, více než 9000 mší sv., jež každý z nás byl odsloužil? Kolik duší očištěno a k synovství Božímu povzneseno bylo ve svátosti křtu, jejž jsme udělovali?

Kolik jich dosáhlo vnitřního klidu a pokoje, jež svět dáti nemůže, v těch četných zpovědích, jež jsme byli slyšeli? Kolik jich připraveno a posilněno ke kroku nejrozhodnějšímu, ke kroku na věčnost? Kolik jich při tom zachráněno před záhubou nekonečnou, nenapravitelnou? Někdy ovšem zdálo se nám, že slova naše padala na skálu a snahy naše zůstávaly bez úspěchu. Ale nezřídka bylo to pouhým zdáním. Bůh žehnal pracím našim, i když nebyli jsme si toho vědomi. Nemohu v té příčině zapomenouti na to, kterak jistá žena přišla, aby generální zpovědí napravila řadu zpovědí neplatných, a když jsem se jí tázal, co ji k tomu po-

hnulo, pravila, že to byl jistý příklad, který jsem vypravoval ve škole, a který dítko její opakovalo potom doma; nemohu zapomenouti ani na to, kterak jistý mladík, jenž nepatřil ve škole právě k žákům nejlepším, po deseti letech mi psal, že jeho milenka, obávajíc se, aby se jí nestal na vojně nevěrným, má jej k tomu, aby si spolu život vzali, a že on, maje na paměti slova, jež jsem mluvil ve škole při výkladě o pátém přikázaní Božím, rozhodně jí odpírá, mne pak žádal za poučení, jak by ji od jejího úmyslu odvrátil. A podobně zajisté působil Bůh častěji při každém z nás, žehnal pracím našim, i když jsme toho nepozorovali, a to způsobem, jakým jsme se nenadáli. Avšak ani tehdy, kdy skutečně žádného úspěchu jsme nedosáhli při jiných, kdy i na odpor jsme narazili a klidili pohanu, kdy nevyplněny zůstaly naše naděje, nebyly přece práce a snahy naše prosty veškerého úspěchu, alespoň ne pro nás samy. Neboť ten neúspěch, s kterým jsme se potkali s hledem k jiným, a ten bol, který jsme z něho pocítili, upozorňoval nás mocně na naši slabost a nedostatečnost, povzbuzoval nás ku pokoře, a vybízel, bychom tím vroucněji utíkali se k Tomu, na němž všeliký vzrůst záleží, a tím úsilovněji prosili ho za ty, kteří svěřeni jsou naší péči. Jak velikou tedy máme příčinu, abychom děkovali Bohu vždycky sice, ale zvláště nyní, když jsme po 25 letech sešli se poprvé, abychom oslavili památný den svého svěcení na kněžství. Proto také, ačkoli bývá obyčejem při schůzích kollegů sloužiti mši sv. za zemřelé kollegy a představené, neobětoval jsem za ně dnes, — to učinil jsem již předevčírem a učiním ještě zítra — ale sloužil jsem dnes na poděkování za všecky milosti, jež Bůh nám všem byl udělil v době našeho života vůbec, kněžského pak zvláště.

Avšak nejen jako oběť díků sloužil jsem dnešní mši sv., nýbrž i jako oběť prosby. Máme zajisté všichni mnoho nejen zač děkovati, nýbrž i co prositi, a to i s hledem k minulosti i s hledem k budoucnosti: S hledem k minulosti proto, abychom odprosili Boha za všecky poklesky a hříchy, kterými jsme jej urazili. Neníť nikdo bez chyby, nejsme bez ní ani my; a uvážíme-li, jak četná jsou pokušení, jak veliká jest lidská slabost a jak snadno při svatosti těch úkonů, jimiž se zabýváme, může se prohřešiti kněz již opomenutím aneb nedostatkem náležité uctivosti, přizná zajisté každý, jak velikou máme příčinu, abychom se srdcem kajícím volali co nejvroucněji: Bože, buď milostiv mně hříšnému. My ovšem hleděli očistiti se svátostí pokání, a učinili jsme tak i včera. Avšak nesmíme zapomenouti na to, co praví Písmo sv.: De propitiato peccato noli esse sine metu. Zůstávajíť zpravidla i po náležitě vykonaném pokání ještě tresty časné, a na nás jest, abychom také jich odpuštění zjednali si tu modlitbou, tu jinými skutky dobrými. Máme však prositi také s hledem k budoucnosti. Až na dva překročili jsme již všichni rok padesátý; a ta slábnoucí paměť, ubývající svěžest těla i ducha, ten bělající se vlas již na některých z nás mocně upomíná na to, že v našem životě již se připozdívá. Do dneška odešel sice na věčnost pouze jeden z kol-

legů seminárních a jeden z řeholních. Ale kolik jich asi odejde za ním v pětiletí nejbližším? Kdo půjde nejprve? Kdo bude druhým? Kdo posledním? Nevíme; to však jest jisto, že jako cestující musí se na hranici podrobiti prohlídce a vykázati listem průvodním, tak i my na hranici věčnosti musíme podrobiti se prohlídce velmi přísné, a jen ten že bude propuštěn do věčnosti blažené, kdo nebude míti na sobě žádného zboží nedovoleného, žádných hříchův, a kdo vykáže se listem průvodním, milostí posvěcující. Také to jest jisto, že jako na každém, komu mnoho dáno, tak i na nás, kterým zvláště mnoho milostí bylo uděleno, bude též mnoho požadováno. Nemůže však udržeti se člověk ve stavu milosti posvěcující ani konati skutky pro nebe záslužné, leč ve spojení s Kristem, který pravil: Beze mne nic nemůžete učiniti. Jestli tedy vůbec, tož zvláště nyní, kdy již připozdívá se v životě našem, máme největší příčinu z hloubi srdce volati: Pane, zůstaň s námi. Zůstaň s námi stále, jmenovitě tehdy, když nám bude učiniti krok nejrozhodnější, krok z časnosti na věčnost. To-li se stane, Pán-li s námi zůstane, nebude nikdy přetržena ta páska přátelství, které jsme byli před lety zavřeli a nyní utvrdili. Neboť smrt nebude leč přechodem z činnosti viditelné, strastiplné, do činnosti prozatím neviditelné, na výsost blažené. A ti, kteří předejdou, budou provázeni láskou a modlitbami a vzpomínkami při mši sv. od těch, kteří pozůstanou, sami pak budou přicházeti jim v ústrety, až jeden po druhém budou je následovati, a tak konečně přijde doba, kdy podobně, jako nyní shromáždili jsme se všickni, abychom vešli s Kristem ve spojení svátostné, shromážděni budeme též všickni spolu, abychom trvali s Kristem věčně ve spojení na výsost oblažujícím.

Někteří však z nás již předešli. Jest to, jak jsem pravil, ze seminářských kollegů Josef Nosek, z řeholních pak Ludvík Šubert; mimo to již před svěcením zemřel kollega Josef Kuchař a Václav Havlíček. Z představených pak našich odešel na věčnost bývalý vicerektor Zenefels a Dr. Salát, z arcipastýřů našich kardinál Schwarzenberg a kardinál Schoenborn, jakož i náš světitel biskup Průcha. Za ně obětoval jsem sice mši sv. již předevčírem a budu obětovat ještě zítra. Ale ta láska, která nás k nim poutala a poutá dosud, žádá, abychom také dnes byli jich pamětlivi. Pomodleme se proto za ně zbožně Otčenáš a Zdrávas Maria.

LISTY KATECHETICKÉ.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené.

Napsal **Václav Oliva.**

(Pokračování.)

Ještě uvádím odpověď sv. Officia ze dne 26. dubna 1894 pro její důležitost v celém znění: »Non semel ad hanc S. Sedem relatum est, in nonnullis imperii russiaci provinciis accidere, ut publicorum gymnasiorum scholarumque discipuli catholici aliquoties per annum templa acatholicorum adire, una cum discipulis acatholicis sacris eorum functionibus interesse, atque ritibus acatholicis participare, crucem a ministro acatholico porrectam osculari, genu flectere, panes benedictos accipere, aliasque ceremonias peragere adigantur. Ex qua re non solum ipsi adolescentes eorumque parentes in grave salutis periculum conjiciuntur, sed etiam capellani scholarum, praeceptores religionis, confessariique puerorum magnas in angustias atque discrimina incidunt. Quamobrem iterum iterumque a Sede Apostolica postulatum est, ut conscientiis fidelium subvenire atque circa rationem, qua sive scholares praedicti eorumque parentes sive confessarii atque magistri in difficillimis illis adjunctis se gerere debeant, opportunas regulas constituere ac praescribere velit. Cui postulationi debitoque custodiendae fidei satisfacere cupiens, S. C. supr. et univ. Inquis. auctoritate Apostolica decrevit, quae sequuntur:

1. *Discipulorum praesentiam* in expositis circumstantiis pro civili tantum ceremonia haberi non posse, sed *continere vetitam omnino communicationem in sacris acatholicorum, atque ideo prorsus illicitam esse.*

2. *Magistros* religionis in praedictis scholis teneri, *si* a discipulis eorumve parentibus *interrogentur*, eos monere, communicationem, de qua agitur, *tolerari non posse,* divinisque atque ecclesiasticis legibus contrariam esse.

3. Quodsi *interrogati* semel discipulos *monuerint,* vel praedictae communicationi, *licet frustra,* obstiterint, *non teneri protestationes* seu monitiones *iterare, nisi* fundata adsit spes, *iterationem*

utilem et *efficacem* fore, a qua etiam tum *abstinere possunt*, cum ex protestatione seu monitione iterata *graviora mala* timentur.

4. Quodsi magistri religionis a discipulis *non interrogentur*, attentis gravissimis rerum circumstantiis, remoto scandalo, *dissimulare possè*, si pueri in bona fide sint. In qua tota re magistri praedicti judicio Episcopi stare poterunt.

5. *Confessarii*, ad quorum judicium hujus generis casus in tribunali poenitentiae deferri contigerit, *tenentur pueros*, qui, licet non ignari graviter illicitam esse communicationem in sacris, de qua agitur, eam nihilominus imminentium malorum metu admiserint, *similiter parentes*, qui filii culpae committendae auctores fuerint, *diligenter instruere*, corrigere et exhortari; *nec eos absolvere poterunt, nisi serio promiserint, se in posterum* a vetita communicatione in divinis sive committenda sive praecipienda *abstenturos esse*. — Quodsi tamen *adolescentes vel parentes in bona fide sint*, poterunt confessarii, attentis gravissimis rerum circumstantiis, *dissimulare*, eos in hac bona fide relinquere, atque ab eisdem monendis abstinere.

6. Quodsi alicubi mos sit, ut non omnes discipuli scholarum sacris acatholicorum intersint, sed pars tantum e ceteris electa omnium nomine adsistat, declarat haec S. Congregatio, hanc sive electionem sive interventionem illicitam esse, posse tamen, si pueri in bona fide sint, dissimulari, remoto scandalo.«

Výsledek? Krátce: **zásadně communicatio in sacris se nedovoluje, ale po uvážení všech okolností, možno knězi někdy počínati si tak, jakoby o účastenství katolíků in sacris nekatolíkův nevěděl.**

Co činiti u nás? Právem dí *jesuita Arndt:* »Církev, strážce víry a prostředků spásy, jest přísnou ve svých předpisech, ale nevyžaduje této rozhodnosti věrnost k jejímu zakladateli a správné oceňování pokladu jí svěřeného, jakož i cena duše lidské?« (str. 304 Quartalschrift 1899.) Je-li *Církev* **rozhodnou**, i služebník její, *kněz, má se* **rozhodnosti** *vyznamenávati!* Rozhodnost spojená s pastýřskou opatrností zabránila mnohému zlu, hříchu, zlozvyku, nešvaru, vyrvala tisíce duší z jícnu pekel, z úst indifferentismu a přivedla na cestu spásy; proto též *rozhodnost a s ní spojená pastýřská opatrnost* kněze, zjedná zajisté platnost panujícím zákonům Církve i v ohledu tolerance v praxi či communicationis catholicorum in sacris cum acatholicis.

Můžeme, abychom spíše seznali názory, jak zákonům církevním o účastenství in sacris *průchod* **v životě praktickém**, katolickém *zjednati by se mohl*, rozeznávati: osadu (farnost), kdež zákony Církve o účastenství *jsou úplně neznámy*, a osadu, kdež zmíněné zákony jsou sice známy, ne-li úplně, alespoň tedy částečně, *ale nezachovávají se.*

V osadě, kde *zákony církevní o účastenství in sacris známy nejsou, a osada je čistě katolickou,* snad i dobře katolickou, práce kněze při uplatňování zmíněných zákonů bude, ne-li snadnou, tož alespoň ne nepřekonatelnou. *Dobrá vůle*, jasný výklad ve škole,

na kazatelně, při cvičení a též v osobním snad styku *dokáže velmi mnoho;* alespoň lepší katolíci svého kněze poslechnou! *A nebylo* by snad *lépe,* ježto všichni jsou bona fide, *raději o tom pomlčeti?* Dle mého názoru: *lépe* jest církevní *zákony prováděti* a lidu připamatovati! Proč? Uvedu příklad. V mém rodišti za nedávných ještě dob byli lidé v pravdě pobožni, věrní synové i dcery katol. Církve; o zákonech církevních de communicatione in sacris, ač ve vůkolí jsou dva pastoři (asi hodinu cesty augsburské konfesse a asi jednu a čtvrt hodiny helvetské konfesse), ba i v místě samém jedna rodina byla helvetská (muž byl prvním radním!) a druhá augsburská (muž byl druhým radním!) vůbec se nevědělo. Jakmile zemřel některý »evangelík« v okolí, celá ves šla na pohřeb a poslouchat »pána«, který byl dobrým kazatelem. *Pastoři seználi, že jest doba vhodnou ku šíření »čistého evangelia«.* Pomlouvali při pohřebních výkladech kněžstvo katol., brojili proti papeži a hanobili různé naše instituce. Lidu výklady, jak ze zkušenosti vím, tuze se líbívaly,[1]) dlouho po pohřbu o nich se rozmlouvalo, zvláště v zimě, názory Církvi nepřátelské se ujímaly a třebas formálně nikdo neodpadl, o »evangelících« smýšlelo se jinak, přátelštěji, indifferentněji, přesvědčení katolické kolísalo . . . Proto není divu, že v krátkém čase tři nejbohatší dcerky, rodičů velmi zbožných, dcerky, které putovávaly každoročně ke sv. Salvatoru do Chrudimi, k Rodičce Boží na »Hrádek« (u Vlašimi), které přijímaly sv. svátosti a *nezanedbávaly nikdy služeb Božích,* uzavřely sňatek s »evangelíky« coram ministro acatholico a dítky všecky obětovaly »protestantismu«. Jedna z nich byla mou spoluškolačkou. Po dvouletém působení na osadě nábožensky smíšené, jako kněz jsem se s ní setkal; dali jsme se do hovoru a já jí vyložil, jakého se sňatkem svým dopustila hříchu. Propukla v pláč a výsledek byl: »ó, já nešťastná, *já jsem to nevěděla, nám to kněží neřekli! já bych to byla nikdy neudělala,* kdybych to byla věděla!«

Praví se: »historia est magistra vitae.« V našem případě historia *potvrzuje,* že lépe nemlčeti, ale *lidu zákony Církve vykládati.* Nic nepadá na váhu, že sama Apoštolská Stolice radí nechati lid in bona fide; *sluší nepřehlédati,* že se dodává »attentis gravissimis rerum circumstantiis,« čemuž u nás v Čechách není. Sluší konečně *uvážiti slova Kristova: »Pilně* se varujte falešných proroků . . .« a že *v Čechách* (vyjmeme-li některé farnosti v diecési budějovické) *téměř není místa,* osady, farnosti dozajista, *kde by nebylo alespoň jednoho »evangelíka«. Pastoráty* se množí, ale *množily se i tehdy,* kdy ještě nezaznívalo heslo: »Pryč od Říma!« Proto budiž heslem: zákony Církve o účastenství in sacris vykládejme i v osadách katolických, *varujme před falešnými proroky!* Vždyť již *sám zákon Boží žádá* (Řím. 16, 17; Tit. 3, 10—11; 2. Thes. 3, 14—15), *abychom varovali se člověka nevěřícího, aneb u víře bludného!*

[1]) Člověk, jak známo, vždy je *nakloněn více ke zlému,* než k dobrému a pak »Dixit laicus clero, tibi semper inimicus ero« . . . .

Těžší již v tomto směru je práce kněze tam, *kde zákony o účasti nejsou známé, a osada je smíšená.* Příbuzenské svazky, pokrevní přátelství katolíků a »evangelíků« stěžují úkol kněze nesmírně; vždyť právem dí přísloví »krev není voda«. Ale i tu *dá se mnoho dobrého způsobiti;* jen se *neukvapiti!* Pravím tak ze zkušenosti a opakuji: »jen se neukvapiti.« První *počátek* musí se státi *ve škole* u dítek a tak připravovati půdu k srdci rodičův. Druhý krok budiž *na kazatelně:* přesvědčivá kázání o pravosti katolické Církve, o kráse její a vznešenosti. Třetí krok: *zkoumání, jsou-li katolíci ochotni pro pravost víry své něco trpěti,* na př. ve třídách nejsou kříže, pořiďme je, odbývejme slavné veřejné průvody, zaveďme pobožnost májovou, zařiďme nějakou katol. slavnost právě v době, kdy také protestanté mají velikou slávu, na př. konfirmaci a zpytujme, dostaví-li se katolíci k naší slavnosti všickni a kteří scházejí, rozhoďme po osadě nějaký *katol. leták,* obhajující Církev proti nájezdům protestantským atd. Čtvrtý krok: *vyložme* na kazatelně *důkladně nauku o účasti in sacris* a uveďme co nejsrozumitelněji *důvody,* proč Církev tak jedná a jednati *musí.* Následuje nějaká *doba klidu,* měsíc, dva, tři . . . pak při vhodné příležitosti zopakujme důvody zákazu katol. Církve a naposledy *poprosme,* výslovně pravím poprosme (ale ničeho nenakazujme, nebo *nezakazujme!*), aby se katolíci zdrželi účasti in sacris, *pochvalme* ty, kteří účasti se zdržovali, *omluvme* ty, kteří se nezdržovali, a *doufejme,* že pro lásku ke Kristu Pánu a z přesvědčení svého jako dobří katolíci, od *nynějška všickni účasti se zdrží.* Stane-li se, a přece někdo *ještě neposlechne,* poprosme ho *v soukromí,* aby nedával zbytečně pohoršení. **Ve zpovědnici jednoho každého na hřích ten bez výjimky se ptejme** a tam sub sigillo nejen neposlušné důkladněji poučujme, ale případně i mírně kárejme; nikdy však *absoluci neodpírejme,* nanejvýš u notorických a stále recidivních na nějakou kratší dobu absoluci odročme a poenitenta sigillo sacramentali zavažme!

Nejtěžším je případ zjednati průchodu předpisům církevním o účastenství in sacris na *osadě, ať již katolické, ať již více nebo méně smíšené,* jsou-li tam předpisy ony známy, alespoň některé, a se *nezachovávají,* nebo se nezachovávají tak, jak se zachovávati mají, bylo-li toto nesprávné zachovávání zavedeno od některého z velmi oblíbených kněží předchůdců a p. *Zde musí kněz počínati si energicky,* bez ohledů jakýchkoliv, jelikož již jedná se *o zřejmý hřích* a neposlušnost, ať nedím *zradu vzhledem ke katol. Církvi* a vzhledem k jednomu *z nejdůležitějších rozeznávacích článků:* o postavení římského papeže a jeho úřadě učitelském. Není divu, že často v takovýchto případech mezi věrně Církvi oddaným knězem letory sanguinické, (za kterou vlastně nikdo nemůže!) a mezi tvrdohlavými některými farníky dochází ke konfliktu, mnohdy dosti prudkému.[3]) *Mluvívá se* sice i *tu o pastýřské*

---

[3]) Tak znám jest mi případ, kde *sami katolíci stěžovali si na svého kněze* u konsistoře, protože — po jasném výkladu — nechtěli zdržovati se

opatrnosti či neopatrnosti, ale dle *mého soudu,* snad *ne dosti správně,* neboť kněz, který uplatňuje zásady Církve, bývá kněz čistě církevního smýšlení a ten, že by nechtěl co nejdovedněji a nejsvědomitěji použiti, pokud jeho duch vůbec schopen jest, všeho, tedy i mírnosti a opatrnosti, ku spáse svěřených duší? Ostatně *pojem pastýřské opatrnosti* či neopatrnosti, jest pojmem *velmi relativním* a tu *může jeden nazývati pastýřskou opatrností* to, co u druhého jest *vlastně lenosti, pohodlím, nerozhodností,* ba i do jisté míry nevědomostí a necírkevním smýšlením, ať ničeho nedím o vyhledávání přízně lidské, shnilém míru, lichocení lidem, zakrývání svých vlastních neřestí a hříchů; naopak zase, *což jeden nazve pastýřskou neopatrností, nazve druhý sebevědomím, znalostí svého oboru, energií,* smýšlením církevním, nezištností, bičováním hříchů a nepravostí, ať zase ničeho nedím o pevné vůli, neohroženém zastávání pravdy a p. Škoda, že posud naše pastorálky pojem pastýřské opatrnosti nestanovily přesně a jasně, či jak říkával jistý starý farář oekonom (měl veliký kus farního lesa!) nevykolíkovaly, aby se vědělo, až sem pastýřská opatrnost a za kolíkem pastýřská neopatrnost. Posud tak pastorálky neučinily a nepodaří se jim to vlastně nikdy, ježto tu nejlépe uplatňuje se přísloví: »Kolik hlav, tolik smyslů.« Než raději k věci!

Chce-li kněz uplatniti zásady katol. Církve *o »tovaryšení« s jinověrci* tam, kde jsou známy, ale nezachovávají se, myslím, že nejlépe učiní, bude-li *bedliv* následujícího: 1. Nechť *užije* všech *prostředků, jimiž budí se katolická uvědomělost* a horlivost věřících. Takovéto prostředky jsou: Dobré knihy a časopisy, mimořádné pobožnosti, missie, bratrstva, spolky a p. 2. *Hledí si získati vážnost, důvěru a lásku lidu,* ale vždy a všude jen dle ducha zákonů církevních. 3. Ať *sám je vzorem,* jak v životě soukromém, tak veřejném, jenž by ukazoval, jak věřící k protestantům a jich bludům chovati se mají. 4. Když získal si lásku, vážnost a důvěru lidu, postupuje tak, jak nahoře udáno, kdy pojednáváno o osadě smíšené a uplatňování katol. zásad o tovaryšení s jinověrci.

---

evangelických pohřbů — ne snad z lásky křesťanské, ale že u evangelíků bývalo hodně kořalky a rohlíků! — a *kněz toužil, by katolíci chovali se dle předpisů sv. Stolice.* Ve stížnosti dí: »Nás vede víra k tomu, že Boha máme milovati nade všecko a bližního svého jako sebe samého. To řekl Sám Kristus Ježíš, pravda neomylná. A každý člověk jest náš bližní bez rozdílu. Když Církev svatá katolická jest neomylná, vždy musí čisté Kristovo evangelium hlásat stejně, neboť *za našeho věku ani o tom žádný neslyšel, že jest to nedovoleno jíti helvetoj (tak v originále!) na pohřeb . . .«* Kněz uvedl konsistoři důvody svého jednání. A konsistoř odpověděla: Zaslané nám vysvětlení vzali jsme na *uspokojivé* vědomí. *Horlivost* duchovních *nás potěšila a přejeme si, aby na nastoupené cestě pravdy, spravedlnosti a lásky s pastýřskou opatrností* a umírněnosti *se pokračovalo* a při tom i na to pamatovalo, že lepší bývá někdy nepřítelem dobrého.«

O křesťanské spravedlnosti.

Dle nového velkého katechismu napsal **Jan Nep. Jos. Holý.**

(Pokračování.)

767. *Z čeho nejlépe poznáváme, jak zlý a trestuhodný jest hřích smrtelný?*

Jak zlý a trestuhodný jest hřích smrtelný, poznáváme nejlépe:

1. z přísného potrestání padlých andělův a našich prarodičův;

2. z věčného trestu pekelného, kterého zasluhuje každý hřích smrtelný;

3. z přehořkého utrpení a smrti, kterouž Ježíš Kristus pro hříchy naše podstoupil.

1. *a)* Bůh stvořil velmi dokonalé tvory, anděly, a obdařil je velikými dary. Mají lepší rozum než nejrozumnější lidé a lepší vůli než nejlepší lidé. Jsou svatí a blažení. I ďábel a ostatní zlí duchové byli takými krásnými a svatými tvory. Ale ve svém velikém štěstí zpyšněli a pozdvihli se proti Bohu, řkouce: »Nejvyššímu chceme podobni býti; nad hvězdy Boží vyvýšíme stolici svou.« I stal se boj veliký na nebi, zlí andělé byli přemoženi a s nebe do pekla svrženi. Jaká to nyní změna! Měli na věky býti blaženi v nebi, nyní jsou na věky zavrženi v pekle. Měli věčně zpívati: »Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupův« — a nyní věčně Bohu se rouhají v pekle. Byli tak krásní tvorové Boží — a nyní jsou ohavy, ošklivi zlí duchové. Malíři malují padlé anděly v postavách ohavných, ale skutečně jsou ještě ohavnější, jak je žádný člověk vypodobniti nemůže. Jaká to změna! A čím se stala tato změna? Jediným hříchem smrtelným, a to hříchem myšlením. Z toho však také jasně poznáváš, jak ohavný jest hřích v očích Božích. — Lidé často říkají: »Jednou hřešiti jest jako nehřešiti.« Jest to pravda? Kolikráte hřešili padlí andělé? Jednou. A pokládal to Bůh tak, jako kdyby nebyli hřešili? Nikoliv. Tedy za jediný smrtelný hřích věčné zatracení! Snad jsi ty nehřešil jen jednou, snad jsi hřešil několikráte, a to nejen myšlením, ale i žádostmi, slovy a skutky. Co jsi zasloužil za jediný hřích smrtelný? Tím větší trest v pekle zasluhoval jsi za tolik hříchův. Ale Bůh ti doposud shovíval, dosud tě neztratil. »Milosrdenství Páně to jest, že jsme nebyli zničeni.« Proto obrať se k Pánu, učiň vše, co žádá Bůh, když ti chce hříchy odpustiti, a varuj se pro budoucnost každého těžkého hříchu!

1. *b)* Ano, mohlo by se říci, tak Bůh potrestal anděly, my jsme však jen ubozí lidé. Proto vám také ukáži, že Bůh pro jediný smrtelný hřích i lidi právě tak trestá jako anděly.

Adama a Evu stvořil Pán Bůh právě tak jako vás, aby Ho ctili, Jeho vůli plnili a tím na věky blaženi byli. Stvořil je v neobyčejně šťastném stavu. Adam a Eva neměli zemříti. Bůh je ochránil před utrpením, před nemocmi, bolestmi a smrtí, a tento tak šťastný stav zde na zemi měli zaměniti za věčný, ještě šťast-

nější život v nebi. Ale Bůh jim dal také zkoušku; když by v této zkoušce obstáli, měli býti na věky blaženi. Víte, jakou zkoušku jim Bůh uložil. A tu přichází Eva k zapověděnému stromu a vidí na stromě krásné ovoce. I myslí: Když je to ovoce tak krásné, jest zajisté i dobré. Ale jak se mýlila! Proto, že je něco krásné, není to ještě dobré. Právě nejjedovatější byliny jsou nejkrásnější, a nejkrásnější zmije jsou jedovaté. I praví ďábel se slovem v pravdě ďábelským: »Proč?« »Proč přikázal vám Bůh, abyste nejedli s každého stromu rajského?« To slovo »Proč«, abych tak řekl, ďábel vynalezl, aby učinil lidi nespokojenými. A bláhová Eva dává se s ďáblem do řeči. A když jí ďábel slibuje, že budou jako Bůh, jde do léčky ďáblovy a musí za to pykati, že chtěla býti jako Bůh. Adam pak, sveden ženou, jedl také. Tak byl spáchán první hřích!

A jak jej Bůh potrestal! Lidé musí zemříti, jsou podrobeni nemocem. Jak ošklivá jest na př. cholera, jak bolestné jest, když lékaři odnímají člověku nohu nebo ruku, jaká zla působí válka, jak se lidé musí v potu tváře namáhati, aby pro sebe měli chléb a aby mohli dětem dáti kousek chleba. I povstala v lidech náklonnost ke zlému. Tato náklonnost způsobila mnoho zlého mezi lidmi. Adam a Eva i my všichni měli jsme přijíti do pekla, tu se Bůh nad námi smiloval a slíbil a poslal nám Spasitele. Tak potrestal Bůh Adama a Evu a nás všechny pro jediný hřích. Jak jest tedy hřích zlý a trestuhodný!

2. V Linci žil mládenec tichý, zbožný a nevinný. A najednou zemřel. Zpovědník jeho chystá se k oltáři, aby za něho obětoval mši sv. I zjeví se mu duch zemřelého mládenečka a praví k němu žalostně: »Marné jest všechno modlení za mne, neboť jsem zatracen v pekle, zatracen na věky, a to pro jediný smrtelný hřích! Jediného smrtelného hříchu jsem se dopustil, a v tom mne zachvátila smrt, a nyní jsem zavržen na věky!« A takovým zavržencem pro jediný hřích není zajisté onen jinoch v pekle sám. Z toho však také poznáváš, jak zlý, ohavný jest hřích smrtelný, když milosrdný Bůh jediný taký hřích peklem trestá!

3. Hřích jest dluh u Boha. Jediný smrtelný hřích jest tak veliký dluh, že žádný člověk není s to, aby tento dluh zapravil. A kdyby celý svět až do soudného dne na kolenou se modlil, kdyby se postil o vodě a chlebě, kdyby se bičoval až do krve, přece by nemohl zapraviti dluh, který způsobil jediný hřích smrtelný. Ano, všichni lidé a všichni andělé dohromady nemohou splatiti tento dluh. A hříchy všech lidí, jaký to ohromný dluh! Když není tento dluh zapraven, musí všichni lidé uvrženi býti do žaláře, do pekla.

Milé dítky! Děkujte Pánu Ježíši z celého srdce! Neboť On zapravil dluh, který učinili lidé hříchy u Boha. Zapravil dluh Adamův, vaše dluhy, dluhy všech lidí — celý ohromný dluh zapravil. Mohl tak ohromný dluh zapraviti, poněvadž jest Syn Boží, pravý Bůh. Ale nikoli zlatem ani stříbrem zapravil tento dluh, nýbrž svou krví. Řekl svému Otci nebeskému: »Zemru za lidi,

za ně proliju svou krev. Odpusť jim, co zavinili, pro mou krev!« Otec nebeský to přijal, připustil, aby Jeho nevinný Syn zemřel za vinné, hříšné lidi. Krev Pána Ježíše jest velmi drahocenná. Má větší cenu, než všecko na světě. Touto krví zapraven byl veškerý ohromný dluh. Ano, Pán Ježíš zapravil ještě více, než lidé Bohu dluhovali. Jeho krví, Jeho smrtí jsme se obohatili, obohatili milostí Boží. Jak ohavný jest tedy hřích, když celý svět nemohl tento dluh zapraviti, když jej mohl zapraviti toliko Syn Boží přehořkou smrtí svou na dřevě kříže!

Podívej se na Krista Pána na hoře olivetské! Jako červ plazí se Syn Boží na skalnaté půdě hory olivetské, a ve smrtelné úzkosti vystupují krůpěje krvavého potu na Jeho tělo a řinou se na zem. Nebyla to tak hrůza smrti, již měl zítra podstoupiti, nebyl to kříž, na nějž měl býti zítra přibit, nýbrž na prvním místě byl to hřích, jenž mu krvavý pot vynutil. Viděl všechny hříchy všech lidí před sebou. Tyto ohavné hříchy způsobily, že jeho pot byl krvavý; proto říkáme: »který se za nás (za naše hříchy) krví potil.« — Mezi hříchy, které Kristu Pánu takou bolest způsobily, byly i tvé hříchy. Jak zlé, ohavné, trestuhodné tedy tyto hříchy jsou! Vzbuď proto lítost a rci v srdci svém: »Ježíši, lituji všech svých hříchů! Zošklivuji si je, protože Ti na hoře olivetské takou bolest způsobily. Činím pravý úmysl, ze všech sil svých hříchů se varovati.«

Pohleď na Krista Pána obnaženého, k sloupu přivázaného, jak Ho biřici bičují! Kolik ran padlo na Jeho svaté tělo! Kdo hřeší, zasluhuje trestu, ran. Ježíš nikdy nehřešil. Proč byl tak ukrutně bičován? Za nás, za naše hříchy. »Který za nás bičován byl.« Na svém svatém těle vytrpěl tresty za to, co lidé zlého učinili.

Vojáci dali Kristu Pánu na hlavu trnovou korunu, na tělo červený plášť, do ruky třtinu a posmívali se mu. Z lásky k nám to Pán Ježíš trpělivě snášel. Nechal si dáti trnovou korunu za nás, za naše hříchy. »Který za nás trním korunován byl.« I za tebe byl Pán Ježíš bičován, i za tebe byl trním korunován. Rci tedy kajicně v srdci svém: »Ó Ježíši, lituji všech svých hříchů, protože Ti tolik bolestí způsobily!«

Pán Ježíš nese kříž přes ulice Jerusalemské na horu Kalvarii. Ten kříž je mu tak těžký, že třikrát pod ním klesá. Hříchy lidí, tvé hříchy vložily Kristu Pánu kříž na ramena, hříchy lidí, tvé hříchy kříž ten tak těžký učinily, že Kristus třikrát pod ním klesá. »Který za nás kříž nesl.« Jak ohavný, ošklivý, trestuhodný jest hřích!

Kristus přibit jest na kříž, tři hodiny visí na kříži ve hrozných bolestech, za posměchu a rouhání židů. Zde prolévá svou krev, zde umírá, obětuje život Svůj. Vše to vytrpěl za nás, za naše hříchy. »Který za nás ukřižován byl.« Děkuj za to Ježíši Kristu a rci: »Děkuji Ti, Pane Ježíši Kriste, že jsi za mne tolik bolestí vytrpěl. Činím opravdové předsevzetí, hříchu se varovati. Pomáhej mi k tomu Svou milostí!«

Sv. Ludvík, král francouzský, měl moudrou a zbožnou matku, Blanku. Blanka vštěpovala v srdce malého Ludvíka velikou oškli-

vost před hříchem, říkala mu častěji: »Synu, ačkoli tě velice miluji, přece bych tě raději viděla mrtvého, než smrtelným hříchem poskvrněného.« Tato slova dojala Ludvíka tak, že po celý život se nedopustil smrtelného hříchu. Následuj sv. Ludvíka a učiň podobné předsevzetí!

Jen žádný smrtelný hřích, raději zemříti, říkali svatí. Leckdy i vás chtějí zlí lidé svésti ke hříchu, říkají: Vždyť je to jen maličkost. Nedej se svésti, pohleď ke kříži, k ukřižovanému Spasiteli, nechtěj Ho znovu hříchem křižovati!

Když člověk těžce upadl a nohu si zlomil, v nebezpečí smrti se nalézá, činí vše, by smrti unikl, by zdraví zase nabyl. I ty, když jsi nešťastně upadl ve hřích smrtelný, čiň brzy vše, abys se smířil s Bohem, abys nabyl opět zdraví duševního, vyzpovídej se kajicně a varuj se po druhé lépe hříchu i příležitosti ke hříchu!

768. *Kdy se dopouštíme hříchu všedního?*

Hříchu všedního se dopouštíme:

1. když přestupujeme zákon Boží ve věci méně důležité;

2. když přestupujeme zákon Boží ve věci sice důležité, ale nikoli zcela vědomě a dobrovolně.

1. Jistá paní vyslovila jméno Boží bez uctivosti, jistý muž křivě přísahal. Oba hřešili proti druhému přikázaní, ale paní jen ve věci méně důležité, muž ve věci důležité. Hřích paní byl proto jen hřích všední, hřích muže byl hřích smrtelný.

Otec poručil synu, že má býti v 7 hodin doma. Syn byl ve společnosti, líbilo se mu tam, a když se podíval na hodinky, bylo již 8 hodin. Spěchal domů, přišel o hodinu později. Absolon vzbouřil se proti otci svému Davidovi. Oba hřešili proti čtvrtému přikázaní Božímu. První přestoupil však zákon Boží ve věci méně důležité, druhý ve věci důležité. Jakého hříchu dopustil se první, jakého druhý?

Dítě jde cestou, utrhne si několik třešní a sní je. Po chvíli jde touže cestou loupežník, přepadne cestujícího a násilně mu vezme všechno, co má. Oba hřešili proti sedmému přikázaní Božímu. První přestoupil však zákon Boží ve věci méně důležité, druhý ve věci důležité. První dopustil se všedního, druhý těžkého hříchu.

Věc jest méně důležitá tehdy, když na ní mnoho nezáleží, když se nepřikazuje nebo nezakazuje pod přísným trestem.

2. Kočí veze pána svého a na voze dřímá. Koně jdou stranou, vůz se převalí, pán vypadne a zláme si ruku. Kočí hřešil proti pátému přikázaní ve věci důležité, neboť uškodil pánu svému těžce na zdraví. Nehřešil však smrtelně, nýbrž jen lehce, poněvadž ne zcela vědomě přestoupil zákon Boží. Ne zcela vědomě přestupuje zákon Boží, kdo beze své viny ani dobře neví, co dělá, na př. v prvním návalu zlosti, v prvním leknutí a pod.

Otec posílá hocha, aby ukradl velice cennou věc, a hrozí mu, když jí nepřinese, velikým trestem. Hoch ví, že nemá poslechnouti rodiče, když mu hřešiti poroučejí, ale bojí se velmi trestu a z bázně

jde a ukradne žádanou věc. Přestoupil zákon Boží ve věci sice důležité, ale ne zcela dobrovolně, proto nedopustil se hříchu smrtelného, nýbrž jen všedního. Ne zcela dobrovolně přestupuje zákon Boží, kdo ve hřích úplně nesvoluje.

Také hříchy všední jsou na př. neuctivé vyslovování jména Božího, malá netrpělivost, krádež několika krejcarů, lež žertovná, malá nestřídmost a pod.

769. *Proč nazýváme hříchy lehké také hříchy »všedními!«*

Hříchy lehké nazýváme také hříchy »všedními«, protože se jich člověk i spravedlivý z křehkosti lidské často, ba denně dopouští.

Abychom zůstali pokorni, dopouští Bůh, že i nejlepší křesťané, i spravedliví častěji se lehkých hříchů dopouštějí. Proto praví sv. Jakub: »Ve mnohém zajisté klesáme všichni.« A sv. Jan praví: »Když pravíme, že hříchu nemáme, sami se šálíme, a pravda není v nás.« A v knize přísloví se dí: »Sedmkrát padne spravedlivý a (zase) povstane.« Všechna tato slova platí o hříších lehkých, a protože se jich i spravedliví často, ba denně dopouštějí, jmenujeme je také hříchy všedními.

Lehkými je jmenujeme proto, že lehko, snadno můžeme dosáhnouti odpuštění jich. Není nutné, aby takový člověk šel ke sv. zpovědi, když se za tyto hříchy pomodlí, nebo postí nebo almužnu dá, odpouštějí se mu i mimo sv. zpověď.

Ale přes to nemáme jich nízko ceniti, ano máme se i hříchů všedních pečlivě varovati.

770. *Proč se máme i všedního hříchu pečlivě varovati?*

I všedního hříchu máme se pečlivě varovati:

1. protože i všedním hříchem Bůh bývá urážen;
2. protože je překážkou mnohých milostí, které by nám Bůh jinak udělil;
3. protože na nás mnoho trestů přivádí;
4. protože časem hříchy těžké mívá za následek.

1. Marie Theresie, manželka francouzského krále Ludvíka XIV., dopustila se jednou malého poklesku, na který vždy ve velké hořkosti duše vzpomínala. Chtěli ji potěšiti, pravíce jí, že onen poklesek je nanejvýš hříchem všedním. Královna odpověděla: »Bůh tím byl uražen; proto jest to pro mne velikou ranou.« — Tak máme smýšleti a jednati i my. »Pána Boha i v nejmenším uraziti nemá se podceňovati.« Sv. Jeron. Kdo Pánu Bohu slouží jako milující syn a nikoli jako otrok, ostýchá se Boha i v malém uraziti. Kdyby nebesa i země zničena byla, nebylo by to také neštěstí, jako jediný lehký hřích — Pomysli si, že ti přítel prokazuje mnoho dobrodiní. Zajisté bys ho těžce neurazil, zajisté bys nečinil životu jeho nástrahy. Avšak nebolelo by tvého přítele již, kdybys byl k němu méně zdvořilý? kdybys ho chladně přijímal, když tě navštíví? kdybys na jeho přání mnoho nedbal? Hle, tak jedná každý, kdo dobrovolně dopouští se všedního hříchu proti Bohu, svému největšímu příteli a dobrodinci!

2. Hodný křesťan měl jenom několik všedních hříchů na svědomí a nešel delší čas k sv. zpovědi. Brzy nemohl se už zbožně modliti, pak se stal nespokojeným. Avšak vykonal kajicně svatou zpověď, a hle! opět nalezl radost v modlitbě a nabyl staré spokojenosti. Všední hříchy překážely milostem, které mu chtěl Bůh uděliti. — Když démant leží vedle magnetu, překáží mu, že nemůže k sobě železo přitáhnouti; ačkoli jeho přirozenou přitažlivou sílu neolupuje, přece překáží její působnosti. Tak nám lehký hřích sice lásky a milosti Boží neodjímá, avšak překáží a oslabuje její působnost. Frant. Salesský. — Zrcadlo, prachem pokryté, neukazuje jasně; tak také zrcadlo duše, když je pokryto prachem lehkého hříchu, nemůže již jasně přijímati paprsků slunce spravedlnosti. Ludvík z Granady. Všední hřích zmenšuje horlivost v dobrém. Jako lehké zachlazení často člověku zabraňuje plniti povinnosti stavu svého, činí tak i lehký hřích: oslabuje vůli naši a odvrací ji od dobrého.

3. Písmo sv. ukazuje nám v mnoha příkladech, jak přísně Bůh i všední hřích trestá. Bethsamité byli smrtí potrestáni, poněvadž se zvědavě podívali na archu úmluvy; jistý Israelita byl na rozkaz Boží ukamenován, poněvadž v sobotu sbíral trochu dříví; Mojžíš byl pro pouhou lehkou pochybnost odsouzen, že nesměl vejíti do zaslíbené země; Zachariáš oněměl, že andělu nechtěl věřiti. Všední hřích zajisté jest veliké zlo, poněvadž jej Bůh, nejmilostivější Otec tak přísně trestá, totiž tím, že vylučuje takového člověka na čas ze své nebeské říše a dlouhými tresty v očistci jej očišťuje.

4. Zlosyn, který se dopustil několika vražd, upadl konečně v ruce soudcovy a byl k smrti odsouzen. Když už byl na popravišti, pravil: »Zajisté bych nebyl nikdy tak daleko zašel, abych zavraždil člověka, kdybych si nebyl v mladosti zvykl trýzniti zvířata. Trýzněním zvířat zatvrdlo tak srdce mé, že jsem se neostýchal zavražditi člověka.« Hřích lehký, kterého se z počátku dopouštěl, přivedl ho tak daleko, že se dopustil i smrtelného hříchu. Jako nahnilé jablko znenáhla zcela shnije, tak i člověk, který se dopouští lehkých hříchů, upadá znenáhla i v těžké hříchy. Člověk začíná s malou lží, později křivě svědčí a těžce jinému na cti škodí. Z počátku vezme jehlu, péro, krejcar, znenáhla přichází tak daleko, že krade velké věci. Jako nemoc usnadňuje cestu k smrti, tak i hřích lehký usnadňuje cestu k hříchu smrtelnému. Všední hříchy jsou jako molové, kteří rozežírají roucho svatební, milost posvěcující. S malým se začíná, velkým se končí. Kdo je v malém nespravedlivý, je nespravedlivý i ve velkém. Kdo chce veliký kus dřeva rozštípati, udělá do něho díru, vrazí do něho klín; právě tak jedná ďábel, napřed nás svádí k lehkým a znenáhla k těžkým hříchům.

Proto varujme se pečlivě i všedních hříchů! Proč? Zopakuj!

771. *Které druhy hříchů rozeznáváme?*

Rozeznáváme tyto druhy hříchů:

1. sedmero hlavních hříchů;

2. šestero hříchů proti Duchu Svatému;
3. čtvero hříchů do nebe volajících;
4. devatero cizích hříchův.

Jisté hříchy mají společné známky čili jsou společnými známkami vzájemně spojeny. Několik rozličných věcí, které jsou společnými známkami vzájemně spojeny, činí spolu druh, náležejí k témuž druhu. Proto činí také spolu druh všechny ty hříchy, které mají jisté známky společné. Jako známky, které jisté hříchy mají společné, rozdílné jsou, tak jsou i druhy hříchů rozdílné.

Jisté hříchy mají na př. společnou známku, že z nich jiné hříchy povstávají; tyto hříchy spolu činí druh, i nazýváme je hříchy hlavními. — Jiné hříchy mají tu společnou známku, že jejich zloba namířena jest zvláště proti Duchu Svatému, dárci milosti Boží, i nazýváme je hříchy proti Duchu Svatému. — Jiné hříchy mají tu společnou známku, že jejich zloba jest tak hrozná, že o nich Písmo sv. tvrdí, že volají do nebe o pomstu, tyto hříchy činí spolu druh hříchů do nebe volajících. — Konečně jiné hříchy mají tu společnou známku, že se jich sice jiní dopouštějí, že my však tím neb oním způsobem na nich spoluvinni jsme, to jest druh cizích hříchův.

LISTY VĚDECKÉ.

Význam majestátu z r. 1609.

Uvažuje **Jiří Sahula.**

(Pokračování.)

Dle potřeby na mnohých místech průkopníci protestantismu otřásli starou věroukou jen skrovně, zachovávajíce na oko jinak zásady konservativní. Seznali-li, že jest půda kyprá a připravená, trousili další símě novotářství. A jakou zbabělost, jaké nedobré svědomí dávali často při tom na jevo! Akta konsistoře kališné jsou toho pádnými doklady. Když protestantský kazatel přec byl přinucen k zodpovídání před konsistoř, jak se uměl vytáčeti, jak dovedl své výstřednosti zapírati a konservativního ducha osvědčovati!

Nic takového nebylo u Jesuitů. I tam, kde byli obklíčeni se všech stran novotáři, nedovedli se v příčině věrouky utéci k přetvářce, kterou v tomto případě právem by byli pokládali za hřích smrtelný. Přicházeli s hledím otevřeným, takže jejich cíle nemohly nikoho pomásti, nikoho v omyl uvésti. Čemu učil jeden, to všecko hlásal jiný; jak žil jeden, tak si počínal v praktickém životě jiný. A tyto okolnosti rozhodně musily imponovati i největším odpůrcům tovaryšstva. I ten, kdo nejvíce proti Jesuitům bouřil, musil ve svém nitru důslednosti tovaryšstva vzdáti zaslouženou úctu.

Novotáře snad ani tak nedráždily idey řádu, jako spíše překvapující, náhlý postup úsilné práce jesuitské. Tovaryšstvo přepadlo tábory nepřipravené, zchoulostivělé a bláhově troufalé početným množstvím přistouplých. Protestantstvo počalo ohledávati své slabiny teprv tehdy, když se boj rozvinul na celé čáře, kdežto Jesuité ohledali opatrně sílu svých čet již před započetím zápasu rozhodného.

Když protestanté jásali, že palmu vítězství již pevně v ruce třímají, byl boj rozhodný teprve v počátku, a mocné otřesy následující je zburcovaly ze zamilovaného snu dokonale. Právě tehdy začal u nich i vnější úpadek, když se jim zdálo, že stojí na vrcholu a pevně. Sám bystrý protestant Denis to přiznává. A toto

nemilé vyrušení dráždilo radikály k hněvu šílenému. Nejednou vyznávali, že proti náboženství katolickému ničeho nemají a že s jeho vyznavači chtí v svornosti žíti a také prý namnoze žijí; ale ta »sekta jezovitská« jim byla trkavým beranem mezi »snášelivými« ovečkami. Sekta — takové slovo vynalezli vrtkaví novotáři na rozhodné apoštoly katolicismu. Nelze vskutku upříti, že obecná náboženská otupělost nakazila značně v Čechách i kruhy katolické a že před příchodem Jesuitů byly jejich protesty více formální; milejší byl tehdy přemnohým katolickým representantům pokojný krb než málo vděčná obrana otřesených posic. Teprve Jesuité vyváděli souvěrce ze zálohy v otevřené pole a vlili slovem i příkladem v katolíky sílu omlazující. Za to byli zváni hroznou »sektou«, jakoby byli přinášeli do Čech jiné idey, než jaké byly posvátné Církvi již před staletími.

III.

Jaké směry tedy v akutním tom náboženském boji zápasily? Zahájen tu tedy ostrý spor mezi ctiteli autority a rušiteli vlády světské i duchovní, mezi živlem koncentrujícím a rozptylujícím; bojovalo zde skalopevné přesvědčení náboženské proti nábožensky laxním obojetníkům, jimž byly hlavním cílem triumfy politické; zápasila zde důslednost a otevřenost s plachou polovičatostí, věkovitá pravda s vrtkavým a různotvárným bludem, reformace s deformací.

Ti, kteří tasili meč na obranu Církve, hrdě se ohlíželi na tisíce předchůdců nejšlechetnějších, kteří za tytéž snahy ochotně krváceli a životy ztráceli. Novotáři však vlastně předchůdcův neměli. Dávní bludaři se toliko nynějším směrům radikálním blížili, ale učili přec v mnohém jinak; a v boji proti Římu si nepočínali tak šlechetně, aby mohli svým příkladem uvésti samozvané a polovičaté své nástupce v ideální nadšení. Jesuité hájili historická práva, radikálové lámali kopí za mnohé věci takové, o nichž do dob Lutherových historie vůbec mlčela.

Marně se snažili protestanté zmásti uvědomělé křesťanstvo, že historie mluví v jejich prospěch a že vlastně obnovují, co již dříve v křesťanstvu bylo. Domnívali se mnozí, že se odehrává boj mezi náboženským despotismem a svobodou svědomí; však zatím to byl zápas mezi jedině správnou naukou Kristovou a věroučnou nekázní; byl to spor mezi náboženským objektivismem, jenž nutí k pokornému podřízení, a mezi subjektivismem, jenž připouští smělou kritiku a končí malomocnou skepsí.

Kontrasty těchto dvou protichůdných náboženských proudů silně nám vyniknou, srovnáme-li spisy sv. Tomáše Akvinského, Ignáce z Loyoly a Tomáše Kempenského se spisy Lutherovými, Melanchthonovými a novějších protestantů-racionalistů.

Nedá se ovšem upříti, že taktika vládních kruhů konservativních nebyla často opatrná. Když už nedbalostí předchůdcův símě protestantismu bylo rozplozeno na všech místech, tu odkazy

na zemské paragrafy těžce mohly zdržeti jarý veletok. Právě tehdy, když každý rozumnější musil cítiti, že povolení majestátu jest jen otázkou času, byli neobratným pronásledováním protestanté jen více drážděni ve své neústupnosti. Zde více mohli na vnitřní obrat působiti svatí Janové Zlatoústí, Bernardové a Kempenští než slídivé policejní nástrahy. A Jesuitům snad též nebylo potřebí tolik se těšiti z podpory některých politiků a viděti ve všech lidi prosáklé od hlavy až k patě ryzím duchem katolicismu.

Radikálové byli ve skutečnosti před majestátem silnější než po něm. Vztek proti neústupnosti katolické je udržoval ve svornosti; ten jim na okamžik dával zapomenouti na sváry v táboře vlastním. Než by se bylo před zpětným tlakem konservativců couvlo, to se raději co nejochotněji spojovali protestanté na posílení svých řad s českými bratry; to raději v diplomatickém jednání zcela vážně tvrdili, že s bratřími vlastně vyznávají víru tutéž. A nebyla sama jednota českobratrská v značném mravním úpadku, jestliže k vůli politickému postupu přetvářku protestantů ochotně následovala? Hrubými stehy byla na rychlo slátána »česká konfessí«, pod jejímž děravým pláštěm chtěly zachovati své posice strany obě. Ani protestanté ani bratří k české konfessi lnouti nemohli, ale přece mávali praporcem jejím na obranu, kdykoli od politiků konservativních byli voláni k zodpovědnosti. Praví křesťané vždy považovali za smrtelný hřích zapření svého přesvědčení před úřady; čeští bratří však měli svědomí volnější. Dle jich theorie náboženské záleží výhradně na skutcích, jak kdo jest dobrým křesťanem; protestantský program však dle zásady Lutherovy měl dobré skutky za věci vedlejší a tvrdil, že hlavně prostá víra ospravedlňuje člověka. A hle, přece nositelé tak protikladných věr ochotně si ruce podávali, jen aby majestát společně ulovili. Takovým stranám nemohl býti majestát skutečnou mravní vzpruhou k prospěšnému pokroku.

Nejsměšnější věcí u protestantů bylo, že chtěli stále i na základě zemských zákonů dokazovati oprávněnost svých principů. Místo, aby byli otevřeně volali po zákonech nových, stále překrucovali smysl sobě nepříznivých dekretů starých. Na této cestě se ovšem katolíci snadno udolati nemohli; bylit v této příčině u veliké právní výhodě. Ti novotáři, kterým již dávno dříve byla i radikální kompaktata solí v očích, měli málo práva odvolávati se na zemské zřízení; ti, kteří náhlým útokem kompaktata zničili již před několika desítiletími, nemohli býti ctiteli konservativních zákonů, ač se nechtěli zevně přiznati, že je chtí rušiti a vyhladiti.

Stavovská oligarchie protestantská kula plány na zničení moci Habsburské v českých zemích; ač na oko osvědčovala co největší loyalitu, přece hledala stále záminku ke vzpouře. Každá právní neopatrnost Rudolfova byla protestantům vítána jako voda na protidynastický mlýn. Kdykoli se něco protestantům nemilého přihodilo, lkali s pokryteckou skroušeností, jakoby vláda urážela city lidu nejvěrnějšího. Zatím však stále utužovali protestanté spolky se zahraničními politiky a měli povstání již před maje-

státem umluvené. Jejich víra jim měla sloužiti za zástěru politických převratů. Kdyby byl lid jasně věděl, že se v celé aféře jedná výhradně o politické triumfy oligarchie, bývalo by zajisté povstání velice stíženo; vždyť prostý lid dobře pozoroval, že moc české šlechty jest až příliš veliká a nebezpečná. Proto musil býti nevolník mámen sladkým cukrátkem. Před králem i před lidem se horovalo pro něco jiného, než co skutečně revoluční stavové v plánu měli.

Nový tiskový zákon.

Píše JUDr. Jan Sojka.

(Pokračování.)

Slibovaná oprava tiskového zákona stala se konečně skutkem. Vláda podala ke konci zasedání říšské rady osnovu, kterou dosavadní zákon tiskový ze dne 17. prosince 1862 č. 6 ř. z. a dodatečné zákony ze dne 15. října 1868 č. 142 ř. z., dále zákon ze dne 9. července 1894 č. 161 ř. z. a s těmi souvisící hlava 27. trestního řádu z roku 1873 se úplně mění a nová ustanovení v 50 paragrafech se zavádějí.

V prvních sedmi paragrafech jsou všeobecné předpisy a sice o svobodě tisku v mezích zákona, o svobodném prodeji tiskopisů v *určitých* místnostech každou osobou jsoucí oprávněnou k volné správě svého jmění (§ 1) neb na ulicích, dále rozdávání tiskopisů na kohokoliv (§ 5), konečně vytknuta jest definice periodického tiskopisu, jímž se rozumějí veškeré noviny a časopisy vycházející ve lhůtách aspoň měsíčních (neb kratších), byť i nepravidelně. Sem patří tedy denníky, týdenníky a měsíčníky, pokud nejsou díly tvořícími celek po určité lhůtě, na př. román vycházející pravidelně týdně, měsíčně neb i denně, neb vědecké dílo po sešitech vycházející, které se později ukončí a pak celek tvoří. Tato poslední díla tisková nespadají pod ustanovení tiskového zákona. Vytknuta tu tedy tak zv. *volná kolportáže* tiskopisů.

Kdo chce dle osnovy vydávati nějaký časopis, oznámí to pouze zeměpanské policejní správě (policejnímu řiditelství v hlavních městech, na venkově okresnímu hejtmanství), a to aspoň 48 hodin dříve před vyjitím prvního čísla. (§ 9.) Oznámení to musí obsahovati: titul časopisu (jméno), v jakých periodách bude vycházeti, zda denně, týdně, neb měsíčně a program, jakým se bude list bráti. 2. Jméno a bydliště zodpovědného redaktora s prohlášením, že má k redaktorství schopnost dle zákona § 9. odst. 2. Zákon určuje či vymezuje schopnost k redaktorství pouze negativně: kdo totiž schopným není a to v § 10., kde se praví, že ten není způsobilým k redaktorství, kdo následkem trestního odsouzení pozbyl práva volitelnosti do obecního zastupitelstva; neschopnost ta trvá právě tak dlouho, jako ztráta passivního práva volebního a kdo se nalézá v trestním vyšetřování; neschopnost ta trvá po celou dobu vazby vyšetřovací. Je-li redaktor jen dočasně pro

nějakou překážku nucen od časopisu se vzdáliti, musí nakladatel neb tiskař na tu dobu povolati zástupce a oznámiti jej policejnímu úřadu zeměpanskému pod pokutou od 10—200 K, při zúmyslném zanedbání oznámení toho až do 2000 K.

Konečně musí oznámení vydávání listu obsahovati jméno a sídlo tiskaře a místo tiskárny (město, ulici a číslo domu) Opomenutí těchto předpisů tresce se od 10 - 500 K a zúmyslné opomenutí od 100 - 2000 K.

Periodický časopis může býti z prodeje vyloučen zeměpanským úřadem na dobu 1—3 let a to pouze pro spáchání zločinů v § 58., 63., 67. trestního zákona (velezrada a urážka Veličenstva), dále pro spáchání zločinu v § 122. (rouhání se Bohu) a zločinu uvedeného v § 8. z. ze dne 27. května 1885 ř. z. č. 134 neb konečně pro spáchání přečinu proti veřejné mravnosti (§ 516. tr. z.) Zákon z r. 1885 jedná o zápovědi vyrábění, prodeje a p. třaskavých látek. Zákaz ten oznámí se ve všech úředních novinách. Ten, kdo chce časopisy prodávati veřejně (na ulici, ve veřejných místnostech), oznámí to pouze zeměpanskému úřadu policejnímu (hejtmanství) s udáním jména, bydliště a příslušnosti buď ústně neb písemně. Oznámení písemné jest prosto kolku (§ 15. odst. 2.). Dále musí obsahovati oznámení to seznam tiskopisů, které míní dotyčná osoba prodávati. Po oznámení tom vyhotoví úřad žadateli bezplatně legitimaci a to do 8 dnů, kterouž musí vždy na požádání zřízencům úředním ukázati čili se jako oprávněný vždy legitimovati. Protože zákon mluví o zřízencích, budou oprávněni i četníci žádati za ukázání legitimace. Legitimace ta se může oprávněnému odníti neb vyhotovení její ze zákonných důvodů vůbec odepříti.

Časopisy neperiodické mohou se veřejně prodávati dle živnostenského zákona, jak tomu bylo dosud. Nakladatel (tiskař) oznámí jméno, bydliště a časopisy úřadu (bez kolku). I zde se vyhotoví do 8 dní legitimace pro prodavače. Ohledně odnětí legitimace neb odepření její platí hořejší ustanovení. Osoby, které mohou obdržeti legitimaci ku prodeji, nesmějí býti mladší 18 let, nesmějí míti žádné nemoci, vzbuzující ošklivost (nakažlivé), nesmějí býti na duchu chorými, slepými, němými neb hluchoněmými (§ 17. odst. 2) a konečně nesmějí býti pod policejní dohlídkou (odst. 3.) a nesměly býti nikdy odsouzeny k trestu aspoň půl roku trvajícímu pro ziskuchtivost neb nemravnost (odst 4.). Pouze v tom případě, kdyby prodavač byl otcem rodiny chudé, může se mu povoliti prodej časopisů, byť byl na duchu chorým, slepým, němým neb hluchoněmým, neb byť stál pod policejní dohlídkou neb byl již býval odsouzen pro ziskuchtivost neb nemravnost. Prodej dovolen od 6 hod. z rána do 10 hod. do večera (§ 18. odst. 2.). Na blízku dvorních budov, dále budov úředních a u *chrámů* (kaplí) jest prodej úplně zakázán (§ 18. odst. 3.) a nelze tu učiniti žádné výjimky; rovněž zakázán jest prodej od domu k domu. Dovolen jest prodej i automaty, který se musí právě tak oznámiti jako prodej osobami. *Rozdávání* tiskopisů veřejnosti nepodléhá těmto ustanovením a nemusí býti oznámeno. Každé jednání proti zá-

konu: prodej zakázaných tiskopisů, neoprávněnost osoby k prodeji, překročení času dovoleného tresce se jako přestupek 10 až 200 K a v případě § 17. a 18. odst. 2. a 3.

K zápovědi cizozemského časopisu vyžaduje se usnesení ministerské rady.

Velice důležitým, protože zcela novým jest ustanovení o tak zvaných opravách, o nichž nynější (starý) zákon pojednává v § 19. a následujících, které pak osnova vládní uvádí v § 25. a následujících. Osnova tiskového zákona chce do časopisectva uvésti pravdu a zameziti všelikým smyšlenkám, které mnohé listy tak rády uveřejňovaly, zvláště, mohly-li tím jisté stavy neb osoby napadnouti, potupiti, očerniti, zlehčiti neb směšnými učiniti. Tomu chce nynější osnova učiniti přítrž. A vítá-li tak zv. liberální tisk osnovu tu jako vymoženost doby liberální, osvícené, pak ji může vítati i »zpátečnický« konservatismus čili klerikalismus, jenž se pravdy nemusí nikdy báti. Ovšem přijde na to, jak se zákon brzo pochopí, jak brzo vejde v širší známost, aby si mohl každý ze zákona toho učiniti prostředek ku hájení cti své neb stavu svého. Dosavadní tiskový zákon žádal na zodpovědném redaktoru uveřejnění každé opravy, ale žadatel musil míti na opravě *zájem* nějaký, zkrátka inkriminovaný článek musil se vztahovati buď přímo neb nepřímo na jeho osobu a statky buď ideální (ethické) jako čest, pověst neb statky hmotné, k nimž dlužno počítati i takové, které samy o sobě jsouce ideálními jsou s hmotnými v úzkém spojení, jako úvěr a p.

Nynější osnova nutí bezpodmínečně zodpovědného redaktora k uveřejnění opravy, pokud se tato vztahuje na vyvrácení zpráv uveřejněných jakožto nepravdivých neb takových, které by mohly vzbuditi křivou domněnku, podezření. Opravu tu může podati privátní osoba, mající na článku uveřejněném nějakou účast, což je širším pojmem než zájem, neb může ji podati nějaký úřad — ne jak tomu bylo dosud — státní návladnictví, nýbrž kterýkoliv úřad, ať již státní neb zemský, autonomní neb církevní, jen když to úřad (§ 25. odst. 1.) Oprava *musí* býti uveřejněna buď hned v následujícím čísle neb nejpozději v druhém po tom. Podá-li se oprava denníku ve čtvrtek, musí býti uveřejněna buď v pátek neb nejdéle v sobotu a sice na *libovolném* místě, pouze však v redakční části a těmitéž písmenami, jakými byl vytištěn článek napadající neb urážlivý. Oprava nesmí přesahovati dvojnásobné místo článku urážlivého, jinak za to více musí se platiti insertní poplatek, avšak nikdy nesmí býti větší než trojnásobný článek urážlivý, jak hned uslyšíme. Pouze tehdy ponechává osnova redaktoru volnost odepříti uveřejnění opravy, když nastaly skutečnosti obsažené v § 25. odst. 1.—5. a to:

1. může-li redaktor dokázati, že obsah opravy buď celý neb částečně obsahuje nepravdu;

2. uplynuly-li od uveřejnění článku urážlivého již 4 neděle;

3. je-li obsah opravy více než třikrát tak veliký jako článek, jenž se opravuje;

4. pakli by oprava obsahovala skutečnosti trestního skutku nějakého;

5. byla-li podána v jiné řeči než urážlivý článek.

Důvody ty jsou taxativně vypočteny a na jiné důvody nemůže tudíž soud bráti žádného ohledu a redaktora musí vždy odsouditi pro odepření uveřejnění opravy. Ovšem sluší zde podotknouti, že žadatel opravy musí zodpovědnému redaktoru vždy dokázati, že opravu mu zaslal a týž že ji obdržel a obdržeti musil. Proto bude třeba vždy jako dosud veliké opatrnosti při zasílání opravy i bude se doporoučeti, opravu buď doručiti redaktoru poslem, případně osobně neb proti zpátečnímu lístku před svědky zaslanému (notářem a p.).

Čemu a jak máme se z dějepisu učiti.

Podává Dr. **Lad. Dvořák**, prof. círk. dějin v Č. Budějovicích.

O dějepisu praví Cicero ve svém spisu de Oratore II, 9, že je testis temporum, lux veritatis, vitae memoria, magistra vitae, nuntia vetustatis. Dějepis je tedy dle Cicerona magistra vitae — učitelkou života. Výrok tento zní sice velice pěkně, není však nijak bezpodmínečně nezvratným axiomem filosofie dějin. Cicero sám, ač více spisů filosofických pod jeho jménem na nás se uchovalo, žádným pravým filosofem nebyl; jako řečník sice vynikal a tato slova pronesl, leč tu je známo, že řečníci nejsou příliš úzkostliví, mají-li všeobecně platnou pravdu pravým výrazem vyjádřiti. Mimo to praví se o Ciceronovi, že neměl hlubších vědomostí dějepisných, z nichž by větu svrchu uvedenou jako nutnou consequenci odvodil. Proto nejednají správně ti, kdož myslí, že věta ta platí absolutně, bez ohledu na to, jak se s dějepisem zachází, kteří, když několik fakt z dějin vědí, hned o sobě myslí, Bůh ví čemu pro život z toho se naučili a svým protivníkům lehkomyslně ve tvář urážku vrhnouti se neostýchají, že z dějin pro praktický život ničeho nepochytili. A zatím život Ciceronův je makavým svědectvím, že věta »historia vitae magistra« platí jen pod jistými podmínkami.

Nám nenapadá popírati, že dějepisné známosti při různých příležitostech života veřejného specielně u řečníků politických a státníků velice dobře zužitkovati se dají, jak ukázali zvláště katoličtí poslanci na říšském sněmu německém sdružení v centru. — Jenom že politika není účelem lidského života, jako tomu bylo kdysi u starých kulturních národů, kde »státu« obětováno vše. Jako křesťané máme ještě jiné, daleko vznešenější pole působnosti, v němž se má náš vnitřní a vnější život odrážeti; i pro toto pole můžeme se z dějin mnohému přiučiti, ovšem v docela jiném smyslu a podle jiných pravidel, než podle kterých svět vykládá si ta slova Ciceronova: historia vitae magistra.

Pravidla tato jsou různá a velice dobrá jak pro studující, tak i pro učitele dějin, jako na př. že je nutno k důkladnému po-

znání dějin a ku získání si zkušeností pro život praktický vybrati si nějakou specielní část dějin bohatou na boje a utrpení člověčenstva a dobře seznámiti se s nějakým *historikem* (v pravém smyslu) z dob starších a ne lehkověrně věřiti leckterému dějepisnému kompilátoru a podobně, ale nám jedná se v prvé řadě o to, naučiti se z dějin tomu, co nás schopným činí k vyplnění našeho pravého poslání Bohem daného a tedy vyššího než nějaká professura dějepisná.

A k tomu cíli absolutně nutno jest *seznámiti se důkladně s Božím řízením a působením v přírodě, světě, Církvi a lidstvu.*

Nejbližším a nejpřirozenějším účelem poslouchání, vypravování dějepisných bylo ode dávna ukojení touhy po něčem mimořádném a podivném resp. zázračném. Právě zázrak, o němž naši nevěrečtí učenci ani slyšeti nechtějí, jest nejdůležitějším, ale též nejpoučnějším skutkem dějepisným. Neboť zázrak jest veledílo Boží, v němž nekonečná moc Stvořitele oproti tvorům a závislost těchto na Bohu tak jasně se jeví. Jak nábožně poslouchali prvotní židé, když jim předčítány byly skutky Boží při bohoslužbě ze Zákona Starého! A nedá se upříti, že Písmo svaté to jest, které všichni lidé ode dávna s největší radostí čítávali a na dějepisných faktech této knihy knih největší interess, dle křesťanské mluvy můžeme říci největší vzdělání a povzbuzení nalézali a proto vždy nejraději evangelia specielně utrpení Páně čítávali a slyšeli (přes veškeru krásu ostatních prorockých a didaktických knih Písma svatého), tak že Církev sv. tomuto zbožnému duchu vždy vstříc vycházela a vychází a přečasto přiležitost poskytuje, aby věřící sv. evangelia slyšeli. Bylo by téměř nepřirozeno tu touhu po něčem podivuhodném, která v srdci každého zdravého člověka tak mocně se jeví, chtíti utlumiti a přece vidíme tuto snahu v našich dějepisných dílech napořád. Ovšem nemůže tomu býti jinak, vychází-li se ze zásady, že zázrak jest nemožným. A vskutku nikdo se nebojí tak zázraků jako tak mnozí dějepisci, ale také nikde se tato vada tak nemstí, jako právě v dějepise. Následek toho jest, že zlé čím dále tím více v dějinách v popředí vystupuje.

Krvavých a frivolních románů bychom neměli, kdyby historikové nebyli viděli se nucenými nedostatek vznešeného a svatého nahraditi neobyčejnými a pikantními líčeními! A čemu lze se z takového dějepisu naučiti? Ničemu, a dějepis pak stává se nezdravou, dlouhou chvíli vzbuzující potravou duševní, kdyby byl v sebe umělejší formě podáván. Ba mnohdy je takový rationalistický dějepisec nucen do svých spisů něco zázračného pojmouti, byť jen k účelu, aby si z toho smích udělal a čtenářům tak trochu dlouhou chvíli zkrátil. Žádná perioda dějepisná nebývá tak povrchně v dějepisech probírána, jako život našeho Spasitele a doba apoštolská, a to jen z toho důvodu, aby se žádný zázrak připustiti nemusil. Ještě že proti tomuto rationalismu má každý tu nejlepší zbraň ve své duši, již nazval Tertullian naturaliter christiana, která dobře tíhne tam, kam tíhnouti má, ač není-li násilně proti své přirozenosti od toho odvrácena. Proto je tím pozoruhodnější, jak jeden francouzský

professor dějepisu J. de Sainte-Marie, v časopise »revue de l'Enseignemen chrétien (Nro. 52, 53 a 54, 1875) (revue křesťanského vyučování) »o postavení Vykupitele v dějinách« a »o apoštolské aeře« se vyjadřuje a tím největší ze světových historických událostí patřičnou důležitost připisuje oproti mnohým, kteří z evangelia obyčejnou legendu rádi by udělali. Dle jeho vlastních slov jsou dějiny světa »křížem« rozděleny na dva velice rozdílné díly a děj na Kalvarii jest největší událostí se stanoviska jakéhokoliv. Tento děj oduševňuje a vysvětluje všecky ostatní události, a jen ten, kdo jej důkladně promyslí a pochopí, jest s to, aby smysl celého dějepisu pochopil. Po té stěžuje si spisovatel na to, jak tato velikolepá událost bývá v dějepisných dílech a vyučovacích plánech pro mládež studující zanedbávána, následkem čehož lidé, kteří nejkrásnější věk za školní lavicí strávili, pak do života vstupují, téměř nic o životě Krista Pána, o založení Církve, o apoštolech, mučennících a svatých Otcích nevědouce, jak vidno z tak zv. adress laiků proti Otcům sněmu vatikánského. To ovšem nevadí takovým moderním pohanům, kteří pro narození Krista Pána ve chlévě jen pohrdlivý úsměv mají, aby se pletli do všech církevních záležitostí, ač při zkoušce z katechismu by mnozí těžko obstáli, neřkuli z ostatních věd theologických na gymnasiích probíraných.

Jak mnozí křesťané znají o hodně méně život sv. apoštola Pavla, než Caesarův a Alexandrův, trefně připomíná dále a praví: »Hned je člověk přistihne při nejhrubších a nejsměšnějších bludech, jakmile této látky se dotýkají.« Dále projevuje zmíněný autor své mínění, jak by vyučování dějepisu interessantním, jasným a užitečným učiniti se mohlo. První překážkou, již odstraniti v té příčině je nutno, je *rozdíl mezi dějinami církevními a světskými*, který se mu zdá naprosto lichým a tudíž doporučuje jednotnost studia historického. Tento názor zdá se arciť na prvý pohled jako holá, nemožná fráze, leč přihlédněme k jeho praktickým pokynům. Dle jeho názoru mělo by se začíti s křesťanskou aerou, dále bylo by důkladně vylíčiti poměry a osoby římského císařství za času Kristova a krátce projednati dějiny následujících císařů až do Konstantina a zde na blahodárný vliv křesťanství upozorniti (zde třeba uvésti na pravou míru přílišné nadšení Tacita a jiných historiků pro t. zv. stoické císaře, kteří vskutku jakousi chválu zasluhují) tak, aby z temného pozadí pohanského světa oproti pohanskému Římu světlá postava Vykupitele světa a křesťanský Řím tím více vystupoval, a ukázalo se, že lidská přirozenost při sebe lepší vůli a ušlechtilém smýšlení k pravé ctnosti povznésti se nemůže, nečerpá-li z nevyvažitelného pramene Božího milosti, který z Kalvarie se prýští! A mimo to je nutno oproti profanním historikům, kterým zhusta pověsti pro tyto první doby jsou pramenem, evangelium a skutky apoštolské sv. Lukáše jako prameny naprosto jisté využitkovati a na Kristu Pánu skutky božské přirozenosti a skutky lidské vždy dobře rozeznávati. — Takovým způsobem uvede se vypravování evangelií velice lehko do ostatních dějin

světových, jako jejich nutný základ; bez evangelií, které nazývá J. de Sainte-Marie sluncem dějepisu, jest ostatní dějepis temným, bez nich nelze poznati pravou povahu dalších světových událostí v lidstvu, které Kristus na kříži úplně obnovil, takže celý vesmír pocítil účinky vykoupení a pohanství křesťanství ustoupilo. Tím by byl krátce nastíněn nejinteressantnější obsah dějin. Pak mohly by následovati charakteristiky osob, Kristem počínajíc až do posledního svatého, který zde na zemi kdy živ byl, jakožto v pravdě zázračné zjevy obdiv vzbuzující u andělů i lidí, vpletené do ostatních událostí dějinných. Spisovatel uvádí některé ukázky a musí se dle pravdy vyznati, že nelze si mysliti ničeho krásnějšího a plastičtějšího, než jeho líčení Panny Marie, sv. Josefa, Jana, Štěpána a Petra, těchto nejstarších heroů křesťanství, jichž velikost z božského vzoru Ježíšova, z Jeho chudého, pokorného, poslušného a obětavého života dobře lze vysvětliti.

Jak vznešenou jeví se Panna Maria ve světle náboženství křesťanského! Kdo toho se nedrží, musí viděti v Panně Marii po způsobu protestantském pouze chronologickou osobu jako je Pontský Pilát ve vyznání víry, neboť protestantismus udělal z Panny Marie docela nečinný (passivní nástroj) v díle vykoupení. Leč Panna Maria musí každému imponovati, kdo v ní vidí dokonalý ideál ženy. Dobře praví o Matce Boží Lacordaire: Maria obdržela od Boha úřad vychovavatelský pro svého chotě, otce, syna a pro přátele jejího domácího krbu. Maria jest vzor ženy svým panenstvím a svým hrdinným duchem ve všech dobách života. Jak mnohému může tedy každá žena z této charakteristiky se přiučiti! Bez ženy nemá choť, syn a rodina žádného srdce!

Neméně krásně charakterisován jest ve spise zmíněném i sv. Josef jako representant nebeského Otce ve svaté rodině slovy: Jak vznešený to úřad pro člověka! jaká postava vznešená k studiu v této hodině temnosti, kdy světlo víry vyhaslo, kdy vzrušení, nepokoj a jakási horečka ve všech záležitostech lidských vzbuzeny jsou, protože nic o Boha se neopírá, takže síly člověka vybočují (z mezí, tuze mnoho podnikají, seč nejsou) a jej stravují, jeho ducha, jeho tělo a život stálému mučení podrobujíce.

Bylo by příliš dlouhé ostatními charakteristikami se zabývati, ale již z uvedeného lze seznati, jak dobře připomíná spisovatel na konci: Které historické biografie byly by s to tak cenná poučení poskytnouti? (Dokončení.)

Právní přítel a rádce.

Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva.

Pořádá Dr. **Antonin Brychta.**

II. *Přijímání svatých* **svátostí** mládeží škol obecných.

Dle vynesení ministerstva kultu a vyučování ze dne 21. dubna r. 1870 č. 3662 mají žáci — co platí též o žácích škol *středních*,

učitelských ústavů a škol *měšťanských* — *svátost pokání a oltářní* přijímati na *počátku a na konci školního roku* a pak *v době velikonoční.* Zemská školní rada dne 29. dubna 1870 č. 2485.

Přípravu mládeže škol obecných *k sv. svátostem* třeba pravidelně konati v *hodinách k vyučování katolického náboženství* učební osnovou a rozvrhem hodin ustanovených. Jestliže by ale na některých místech vyžadovaly tohó poměry, aby za tou příčinou *zvláštní přípravné vyučování mimo pravidelný čas* (mimo pravidelné vyučovací hodiny) se konalo, k němuž by žáci školní správou přidrženi býti měli, vyžaduje se dle § 5. říšsk. zákona školního ze dne 14. května 1869 č. 62 a dle § 50. školního řádu vyučovacího ze dne 20. srpna 1870 č. 7648, aby příslušní úřadové církevní svá ustanovení *správci školy* okresní školní radou *oznámili.* — Aby takovým odůvodněným požadavkům se vyhovělo, tomu *nejsou školní zákony na odpor,* jenom budiž z příčin paedagogicko didaktických hleděno k tomu, aby takové mimořádné vyučování náboženství konal *příslušný katecheta,* mimo to by vyučování to trvalo jen po *několik těhodnů* školního roku, posléze aby se konalo ve *školních místnostech* jako obyčejné vyučování náboženství. Jestliže by mezi církevními a školními úřady okresními vznikly v této příčině *rozepře,* mají o tom rozhodnouti dle instance *vyšší školní úřady.* Vynesení ministerstva vyučování ze dne 22. prosince 1876 č. 11.355.

Aby se náboženská cvičení *(přijímání svátostí* pokání a oltářní) mohla konati v každém ohledu *důstojně,* má správce školy, srozuměv se s katechetou, *dáti prázdno,* jak jest to místním poměrům přiměřeno, a sice buď *jeden celý den* aneb *jedno odpoledne* s nejblíže *příštím dopolednem.*[1]) Vynesení téhož ministerstva ze dne 8. listopadu 1886 č. 15.905. — Totéž platí dle uvedeného min. vynesení o náboženských cvičeních žáků a žákyň *škol středních, ústavů ku vzdělání učitelů a učitelek* jakož i *škol měšťanských.* Tím zároveň objasněn, po případě zaměněn jest odstavec 4. min. nařízení ze dne 21. prosince 1875 č. 19.109, pro školy *střední* vydaného, jenž zní: »Cvičení ve službách Božích[2]) pro katolické žáky, pokud nepřipadá na neděle neb dny sváteční, ať se koná *bez zkrácení času* k vyučování předepsaného.« Z toho vysvítá, že pro přijímání svátostí žáky středních škol nebyla státní správou duchovních záležitostí *žádná doba* přesně *stanovena,* co vedlo k mnohým *nesnázím*

---

[1]) Příčinu k tomuto min. výnosu zavdaly, jak se v něm praví, »*nesnáze,* které se při přesném provádění 4. odstavce (níže cit. min. nařízení ze dne 21. prosince 1875) na školách *středních* dle dosavadních zkušeností ve *valné míře* naskytovaly.« Nesnáze ty způsobilo dotčené nařízení samo, ježto se dle něho náboženská cvičení žáků měla konati *bez zkrácení času k vyučování předepsaného,* tedy v *době* **mimo** *školní vyučování,* což vedlo nutně k rozepřím mezi církevními a školními úřady, bylo důstojnému a užitečnému přijímání svátosti pokání a oltářní, náboženství samému a vážnosti katechety na újmu a pod. Omnia *perinde se habent, ut aguntur.*

[2]) Výraz tento je zcela neobvyklý, aniž označuje správně věc, o niž jde. Kdo, věci znalý, nazve přijímání svátosti pokání a oltářní »*službami Božími*«, nebo dokonce »*cvičením* ve *službách Božích*«?

a čím *náboženské zájmy* žactva nemálo *trpěly*. Uvedené min. vynesení těmto nesnázím, zajisté že k zakročení příslušných církevních úřadů, odpomohlo.

Dle vynesení ministerstva vyučování ze dne 1. listopadu 1889 č. 15.642 má *celá třída míti prázdno* i v tom případě, když pouze *jistý počet* školních dětí některé třídy svaté svátosti přijímá, by se mohl zákonem nařízený dozor k dětem, jak sluší, konati. Nařízení zemské školní rady ze dne 14. dubna 1897 č. 12.607.

Následkem zmocnění ministerstva vyučování ustanovila okresní školní rada v *Praze*, aby v těch dnech, kdy se koná odpoledne zpověď školních dětí o jedné hodině, skončilo se dopolední školní vyučování již o 10. hodině. Pakli se koná zpověď ta o 2. hodině odpoledne, má se ukončiti školní vyučování o 11. hodině dopoledne. Ustanovení okresní školní rady v *Praze* ze dne 24. března 1899 č. 8249.

II. *Dozor ke školní mládeži při službách Božích.*

Škola (správa školy) *má* o to pečovati, aby k řádným cvičením náboženským přihlíželi *disciplinárně učitelové příslušného náboženského vyznání*. Řád školní a vyučování pro školy obecné ze dne 20. srpna 1870, § 50. (ř. z. č. 105). Totéž stanoví zákon školní ze dne 14. května 1869, § 48. (ř. z. č. 62).[3])

Nařízení církevních úřadů v příčině vyučování náboženství a náboženských cvičení (§ 5. šk. zák. výše cit.), když jejich prohlášení úřady školními zakázáno nebylo (!), mají *povahu nařízení*, jež učitele i žáky *vážou*. Výnos min. kultu a vyuč. ze dne 11. července 1879.

Povinný dozor učitelů ku mládeži při náboženských cvičeních *není výkon náboženský*,[4]) nýbrž plnění povinnosti, aby se kázeň žactva jako při jiných shromážděních udržovala. Týž min. výnos, jenž byl rozličnými školními radami, an toho kázala vždy větší potřeba, příslušným školním správám a orgánům opětně i a pamět uveden a blíže vysvětlen, an bylo mezi jiným stanoveno,

1. že jsou správcové škol za *zevrubné* šetření tohoto ministerského výnosu a všech jiných v této příčině vydaných nařízení *zodpovědni;*

2. že mají o církevních *průvodech* ke školní mládeži dohlížeti a ji k návštěvě chrámu Páně svým *příkladem* a vychovatelskými *prostředky pobádati*;

3. mají školní mládež ke všem bohoslužebným obřadům a náboženským úkonům, jichž súčastniti se jest povinna, do ko-

[3]) Dozor učitelů k dítkám při službách Božích stanoví též říšský šk. zákon ze dne 2. května 1883, § 48. č. 53 a vynesení zemské šk. rady ze dne 17. prosince 1883 č. 37948.

[4]) Patrně dali k tomuto výnosu podnět oni učitelové a školní správy, kteří přes všecky zákony a nařízení školních úřadů povinný dozor ku školní mládeži při službách Božích — *odepřeli*, vykládajíce křivě základní zákon o »svobodě svědomí a náboženství« a že k »náboženským úkonům nemůže nikdo býti nucen.« Jestliže se školní orgánové oproti jasnému znění *zákona* i proti četným *nařízením* příslušných *nejvyšších* úřadů již *takových* prostředků chápou, pak zajisté dospěly věci již daleko!

stela i z kostela *voditi*, an jim náleží *plný* dozor nad slušným chováním mládeže jim svěřené jak v kostele tak i na cestě z něho;[5])

4. kde jsou sbory učitelské četnější, mohou se učitelové v dozoru tom *střídati*, vždy ale má jich přítomno býti tolik, kolik jich žádoucí pořádek a slušné chování žactva vyžaduje;

5. konají-li se služby Boží zvláště slavné, jako na př. o Božím Těle, v den narozenin a jmenin panovníka a pod., povinni jsou *všickni* členové sborů učitelských, těchto náboženských úkonů se súčastniti;

6. přítomnost i nepřítomnost dítek při službách Božích v neděli a ve svátek má se orgány školními do »výkazů návštěvy kostela« a »prospěchu mládeže« zaznamenati.

Po rozumu § 1. říšského zákona školního ohledně náboženské a mravní výchovy dítek jest povinností správ škol, aby se súčastňovaly ve školní dohlídce při cvičeních náboženských, učiteli náboženství příslušného vyznání řádně vytknutých [6]) a kromě toho, aby vynakládaly všechen *svůj vliv*, by oni žáci, kteří jsou *dočasně* od navštěvování školy osvobozeni, po tuto dobu své náboženské povinnosti *plnili*. Proto mají správcové škol každého roku o to pečovati, aby žáci v navštěvování školy úlevy požívající *před* počátkem této úlevy svými učiteli byli *upozorněni*, že mají po tuto dobu svým náboženským povinnostem *náležitě dostáti*.[7]) Výnos zemské školní rady ze dne 2. května 1901 č. 1647. (Pokrač.)

Otázky při farním konkursu v Hradci Králové ve dnech 16., 17. a 18. července 1902.

I. *E Theologia dogmatica:* 1. Doctrina catholica de infallibilitate Eae in genere et Romani Pontificis in specie exponatur et demonstretur. — 2. Quid docet Ea de communione sanctorum in genere et de communione cum animabus in purgatorio in specie.

II. *Ex theologia morali:* 1. Quid est conscientia perplexa et quae regulae sunt observandae ab homine, qui tali conscientia laborat. - 2. Cui, ex quibus bonis et a quibus hominibus eleemosyna est tribuenda.

III. *Ex iure canonico:* Exponatur impedimentum matrimonii »affinitas« dictu. — 2. Quid est resignatio beneficii et quae regulae de ipsa valent.

---

[5]) Tak daleko dospěla »moderní« paedagogika, že se její stoupenci, ač jsou katolíci (ovšem dle matriky a v theorii), kostelu — *vyhýbají*. Dovedše školní mládež z donucení do kostela, vzdálili se nejednou, jak zkušenost dosvědčuje, *sami z něho*, zanechavše mládež *bez* dozoru, která se tímto »příkladným« chováním svých pěstitelů zajisté — nemálo vzdělala!

[6]) Stilisace to nejasná, jež působila by jen nesnáze a rozpaky, kdyby nebylo jiných jasných a srozumitelnějších o této věci nařízení.

[7]) Zvláště jest na *katechetovi*, by měl k tomuto nařízení bedlivého zřetele, ježto mládež, odvykajíc škole, odvyká pohříchu často i kostelu, není-li k jeho návštěvě pobádána.

IV. *Ex theologia pastorali:* 1. Dospělý žid žádá za přijetí do církve katolické; co jest tu duchovnímu správci činiti. — 2. Kdo jsou úzkostliví a kterak se s nimi má jednati ve zpovědnici. — 3. Podán budiž nástin poučení snoubenců o povinnostech, které v manželství míti budou jako manželé, rodiče, a dle okolností i jako dítky a hospodářové.

Kázaní na den sv. Marie Magdaleny. Text: Odpouštějí se jí hříchové mnozí; neboť jest milovala mnoho. Luk. 7. 47.

Thema: I. Kající Magdalena jest nám vzorem pokání.

II. Odpouštějící Spasitel jest nám povzbuzením ku pokání. (Úvod a pojednání nastínit — konec úplně vypracovat.)

Paraphrasis: Exegetico-homiletica expositio super evangelium sancte Lucae cap. 7. v. 36 50. (Svátek sv. Maří Magdal.)

Súčastnilo se těchto 12 dpp.:

1. *Jan Čeřovský,* kaplan v České Prusnici.
2. *Josef Jaška,* kaplan v Chocni.
3. *Josef Krajíček,* kaplan v Pardubicích.
4. *Boh. Kulhánek,* zám. kaplan ve Vrchlabí.
5. *Jan Oliva,* kaplan v Chroustovicích.
6. *František Náhlík,* kaplan v Dol. Královicích.
7. *František Plichta,* kaplan v Bělohradě.
8. *Josef Prudič,* kaplan v Nebovidech.
9. *Otakar Radouš,* fund. kaplan v Kyšperku.
10. *Václav Říha,* kaplan v Borové u Poličky.
11. *Ladislav Tůma,* kaplan v Jedlové (Schönbrunn).
12. *Václav Vostřel,* kaplan ve Svinčanech.

S. Rituum Congregationis decreta novissima.

I.

Novarcen. (Newark).

Usus invaluit in dioecesi Novarcensi, ut super Altaribus, una cum candelis ex cera confectis, lumina ex *gaz* accendantur ad maiorem splendorem obtinendum. Dubitans porro hodiernus Episcopus Novarcen., utrum id liceat, a Sacra Rituum Congregatione exquisivit:

»An super Altari, praeter candelas ex cera, tolerari possit, ut habeatur etiam illuminatio ex *gaz,* vel an usus praedictus prohiberi debeat?«

Sacra vero eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, eiusmodi dubio rescribere censuit: *Negative* ad primam partem; *Affirmative* ad secundam.

Atque ita declaravit et rescripsit. Die 8. Martii 1879.

D. Card. BARTOLINI, *Praef.*

L. † S. PLACIDUS RALLI, *Secret.*

Ita reperitur in Actis et Regestis Secretariae Sacrorum Rituum Congregationis. In fidem etc.

Ex eadem Secretaria. Die 16. Maii 1902.

P. R. P. D. D. PANICI Archiep. Laodic., *Secret.*

L. † S. PHILIPPUS DI FAVA, *Substitutus.*

II.

Natcheten.

R.mus D.nus Thomas Heslin, Episcopus Natcheten., a Sacra Rituum Congregatione sequentis dubii declarationem humiliter expetivit; nimirum:

Quum Sacra Rituum Congregatio in una *Novarcen.* 8. Martii 1879 prohibuerit illuminationem ex *gaz,* una cum candelis ex cera super Altari, ob paritatem rationis et sub iisdem circumstantiis censerine potest vetita etiam illuminatio electrica?

Et Sacra eadem Congregatio, referente subscripto Secretario, atque audito voto Commissionis Liturgicae, rescribere rata est:

Affirmative, ad tramites decretorum 8. Martii 1879 et 4. Iunii 1895.

Atque ita declaravit et rescripsit. Die 16. Maii 1902.

D. Card. FERRATA, *Praef.*

L. † S. † D. PANICI, Archiep. Laodicen., *Secret.*

III.

Liverpolitana.

R.mus D.nus Episcopus Liverpolitanus Sacrorum Rituum Congregationi humiliter exposuit, R.mis Patribus Abbatibus e Congregatione Anglo-Benedictina haud dudum benigne concessum fuisse privilegium, ut in Ecclesiis propriis usu pontificalium in Missarum solemniis gaudere valeant. Quum autem non plane constet, quaenam Ecclesiae tamquam ipsis propriae intelligendae sint, R.mis Episcopis Angliae opportunum visum est, ut Episcopus supradictus, in cuius dioecesi multae existunt Ecclesiae patribus Anglo-Benedictinis addictae, nomine omnium Episcoporum Angliae, dubiorum sequentium solutionem postularet, nimirum:

I. Utrum tamquam Ecclesia propria cuiusvis Patris Abbatis intelligenda sit sola Ecclesia monasterii, cui ipse praesit?

II. Utrum cuivis Patri Abbati competat ius pontificalium in omnibus Ecclesiis, quibus praesint terni, bini vel singuli patres sub eius iurisdictione constituti, curam vero animarum exercentes? et quatenus affirmative.

III Utrum ad usum pontificalium talibus in Ecclesiis sub cura Patrum Anglo-Benedictinorum constitutis licite exercendum requiratur consensus Episcopi Ordinarii?

IV. Utrum Patres Abbates in Ecclesiis aliorum regularium cuiusvis Ordinis vel Congregationis, vel in Ecclesiis saecularium

usu pontificalium sine consensu Episcopi Ordinarii gaudere valeant? et quatenus negative.

V. Utrum in talibus Ecclesiis sive regularium sive saecularium usum pontificalium de consensu Episcopi Ordinarii gaudere valeant?

Et Sacra eadem Congregatio, referente subscripto Secretario, exquisito etiam voto Commissionis Liturgicae, omnibus accurate perpensis, rescribendum censuit:

Ad I. *Affirmative*, nisi et aliae sint filiales Ecclesiae, quibus et ipse praesit, seu illius iurisdictioni subiectae.

Ad II. *Affirmative*, dummodo agatur de Ecclesiis propriis, et detur Decretum No. 2080, *Fasulana*, 1. Octobris 1701.

Ad III. *Negative*, si agatur de Ecclesiis propriis, uti supra.

Ad IV. Detur decretum No. 2923, *Ordinis Monachorum Sancti Basilii*, 18. Decembris 1846 [1]).

Ad V. Iam provisum in praecedenti.

Atque ita rescripsit. Die 13. Iunii 1902.

D. Card. FERRATA, *Praef.*

L. † S. † D. PANICI Archiep. Laodicen., *Secret.*

---

[1]) Decreto hic citato, Pius pp. IX. potestatem fecit Visitatori generali Ordinis s. Basilii »revocandi Abbates ad observantiam decretorum, praesertim ut non liceat eis pontificalia exercere nisi in propria Ecclesia; et si ex speciali indulto S. Ap. Sedis ex eis quisquam agere possit pontificalia etiam extra propriam Ecclesiam, nullatenus liceat hoc privilegio uti nisi de expresso R mi Ordinarii consensu.« Die 18. Dec. 1846. Abbas tamen pontificalia agens in Ecclesia non sua, uti nequit Throno, nec baculo, nec septimo candelabro, sed in Faldistrio sedebit, cum unica Mitra simplici. Indultum enim nuper concessum per decretum 9. Maii 1899, valet tantum pro Episcopis et quidem vere extraneis, non Auxiliaribus etc.

ČESKÝ HERBÁŘ

S ATLASEM.

Pořádá: LAD. ZD. MACHÁČEK.

Vyšlo číslo I.

Samostatné číslo po 20 hal.

Další čísla vyjdou pravidelně vždy 1. každého měsíce.

Každé číslo bude míti 2 listy ATLASU s litograficky provedenými obrazy rostlin.

Předplatné na 12 čísel 2 K 40 h

přijímá

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství
V. Kotrba, Praha 200-II.

Říše Ducha svatého

lidově-apologetická pojednání od

PETRA KOPALA

právě vyšel sešit VI. s obsahem velice praktickým:

V den nanebevzetí Panny Marie. **Dlužno Marii a Martu v životě křesťana spojovati.**
Maria a Marta. **(Příklad.)**
Neděle XIII. po svatém Duchu. **Vděčnost Pánu Bohu.**
Na den sv. Rocha. **O ošetřování nemocných.**
Neděle XIV. po sv. Duchu. **Ctnost tvoří na zemi ráj, neřesti proměňují jej v poušť.**
Na den svatého Bartoloměje, apoštola Páně. **Utrpení apoštolů.**

V příštích sešitech budou podána další pojednání o světcích, jimž v Čechách a na Moravě je věnováno mnoho svatyň.

Cena 75 h.

Expedici obstarává:

Administrace „Kříže“,
Praha, č. 200-II.

Doporučujte svým osadníkům:

Římský missál

čili **mešní kniha Církve římské,**

již pro věřící na jazyk český upravil a poznámkami opatřil

P. **Prokop Baudyš,** O. S. B.

S povolením nejdůstojnější kníž. arcib. konsistoře v Praze.

Stran 952. — Cena brož. 4 K, váz. v plátně 5 K, v kůži váz. K 5·60.

Objednávky vyřizuje

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl

v Praze, Melantrichova ulice.

Tiskopisy a listiny

pro farní úřady

potřebné

dodává dle oprávnění kníž. arcib. Ordinariatu

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství

V. Kotrba, Praha 200-II.

Na všechny tiskopisy zachováván jest nyní zvláštní papír dobré jakosti a trvanlivosti, pro všechny listiny nezbytné.

Ročník IX. Číslo 11.

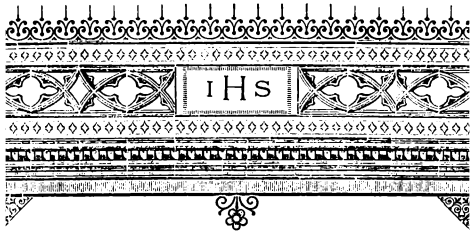

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redakci vede

Dr. JOSEF BURIAN,

sídelní kanovník Vyšehradský,

za přispění mnoha čelných spolupracovníků.

Vydává

VÁCLAV KOTRBA.

Schváleno nejd. kníž. arcib. konsistoří v Praze, a nejd. konsistoří v Č. Budějovicích.

V PRAZE 1902.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba.

OBSAH.

Listy homiletické.

Strana

Neděle růžencová. Růžový keř blahoslavené Panny Marie. Boh. Tomíček 697
Neděle růžencová. (Neděle XX. po Sv. Duchu.) Výbornost a užitečnost modlitby růžencové. Jan Götschner 698
Neděle XXI. po Sv. Duchu. I. V čem pozůstává láska k nepřátelům; II. co nás k milování nepřátel pohnouti má. Jan Götschner 702
Posvěcení chrámu Páně. (Neděle XXII. po Sv. Duchu.) Chrámy zřídla světla. Filip Šubrt 706
Neděle XXIII. po Sv. Duchu. Co jest smrt? Frant. Jirásko 710
Svátek všech svatých. Památka svatých mezi námi. P. Filip Šubrt . . . 715
Neděle XXIV. po Sv. Duchu. Božská a lidská stránka v Církvi. P. Filip Šubrt 719
Památka všech věrných dušiček. Den vzpomínek a křesťanské lásky. Frà L. Štolc 723

Řeči příležitostné.

Řeč při svěcení stříkačky. Proslovená v Honicích dne 5. srpna r. 1900. Karel Procházka 728

Listy katechetické.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené. (Pokračování.) Václav Oliva 733
O křesťanské spravedlnosti. Dle nového velkého katechismu napsal Jan Nep. Jos. Holý. (Pokračování.) 736

Listy vědecké.

Význam majestátu z r. 1609. (Pokračování.) Jiří Sahula 745
Nový tiskový zákon. (Dokončení.) JUDr. Jan Sojka 751
Čemu a jak máme se z dějepisu učiti. (Dokončení.) Dr. Lad. Dvořák . 755
Právní přítel a rádce. Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva. Dr. Ant. Brychta 758

Předplatné

na

„RÁDCE DUCHOVNÍHO“

ročně 8 K.

přijímá Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francl v Praze

(Melantrichova ulice).

Vychází jednou měsíčně o 4—5archových sešitech.

Velebné pány novosvěcence

upozorňujeme důtklivě na náš časopis, který v duchovní správě jest spolehlivou rukovětí a výbornou pomůckou homiletickou.

Přihlášky přijímá

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl

v Praze, Melantrichova ulice.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle růžencová.

Růžový keř blahoslavené Panny Marie.

»... jako štěp růže v Jerichu.«
Sir. 24, 18.

Růže jest královnou květin. Na první pohled nezdá se, že by neúhledný keř mohl se honositi takovým květem. Jiné keře a stromy vypadají mnohem malebněji, poskytujíce zdánlivě zahradě větší okrasu a užitek. Mimo to na keři našem jsou ostré trny, které nemilosrdně bodají až do krve. Ale na vše to zapomene člověk, sotva objevilo se první poupě a z něho vyvinula se růže. Jaká krása, jaká vůně!

Růže zasvěcena jest v měsíci říjnu blahoslavené Panně Marii, poněvadž v obraze tom velice pěkné pro nás jest poučení. Rozjímejme!

Pojednání.

a) Prostý, jednoduchý byl život Rodičky nejsvětější. Kdo by v pokorné Panně nazaretské hledal co slavného? Byla chuda, světu neznámá. Řekněme, že její pozemské putování bylo neúhledným keřem naproti ženám, které zaujímaly v zahradě společnosti lidské vynikající postavení, odívajíce se v nádherná roucha a oslňujíce zlatem celé okolí.

A k tomu ještě ty trny! Co bolesti, co úzkosti vryl jí do srdce sedmeronásobný meč! A přece právě na tomto zdánlivě obyčejném keři rozvilo se nejkrásnější poupě, které svou krásou a vůní otevřelo člověku království nebeské.

b) V říjnu — jak jsem již pravil — modlíme se sv. růženec. Co to znamená? Sbíráme nejkrásnější růže v zahradě sv. náboženství — nejdůležitější tajemství sv. naší víry — a vineme z těchto růží věnec ku poctě nebeské královny.

Modlitba tato nenalézá u mnohých lidí obliby, mnohý na ni hledí s vysoka. Ba v našich dobách slovo »růženečkář« má býti dokonce potupou! »Tento člověk se modlí růženec«, směje

se světák, a při tom začne mluviti o vzdělanosti nynějšího světa, jakoby růženec této vzdělanosti byl závadou.

Já však pravím: Ať se zdá býti prostým ctitel sv. růžence, ať mnohý trn posměchu bodne ho až do duše, — přece růže, která z modlitby takové se rozvine, jest mnohem krásnějším ovocem, nežli všecky učenosti světa, poněvadž svojí vůní nalézá oblibu u Otce nebeského.

c) Jen pohleďme! V radostném růženci zobrazen život Pána Ježíše. Byl počat z Ducha Sv., matka navštívila s ním Alžbětu, porodila Ho v Betlémě, obětovala a nalezla Ho ve chrámě. Prostý zajisté keř. — Život Alexandra Velikého zajisté zdál se mnohem slavnější. K tomu ještě trny! V bolestném růženci zajisté rozjímáme, jak P. Ježíš potil se krví, byl bičován, trním korunován, nesl těžký kříž a na něm umřel. Až dosud nevidíme nic zvláštního. Ale pozor! Nyní přijdou růže: P. Ježíš Svou mocí vstal z mrtvých, vstoupil na nebesa, poslal Ducha Sv. Aby nám okázal, ža i nám v nebi připravil místo, vzal Matičku Svou do věčné blaženosti a tam ji korunou slávy ozdobil. Nuže, ať někdo lepší najde krásu, lahodnější vůni!

d) Nemodlíme se růženec bez příčiny. Chceme utvrditi svou víru, posilniti naději, roznítiti lásku. Chceme zkrátka ve svém srdci jako v zahradě vypěstiti růžový keř. Kdyby naše víra zdála se sebe prostější, kdyby měla i trny, přece láska a naděje jsou růže vzácné, jichž nevyváží poklady celého světa. A což, kdybych měl vzpomenouti na jiné ještě ctnosti a dobré skutky, které se vyvinují na prostém keři sv. víry! Ať již Církev sv. na světě má sebe více nepřátel, přece nikde nedaří se tak krásné růže jako v této zahradě, již založil P. Ježíš.

e) Z modlitby sv. růžence mnoho čerpáme užitku. Tam se učíš pokoře, tam se odevzdáváš do vůle Boží, tam připravuješ se na život za hrobem, kde z keře pokory a z trnů trpělivostí čekáš odměnu věčnou. Nuže, buď vroucím ctitelem této modlitby! Nedej se přemluviti nikým, abys odložil klenot, který tvé matičce byl tak drahým, a který také tvé nadpozemské Matičce tolik se líbí. Amen.

Boh. Tomíček.

Neděle růžencová.

Neděle XX. po Sv. Duchu.

Výbornost a užitečnost modlitby růžencové.

Přepodivné jestiť to, nejmilejší, že lidé všeho nového, buď si to nějaký kroj anebo způsob, buď si to nějaká zábava nebo krmě, ochotně se chápají, jenom ne toho, což se buď k pozvédnutí mravnosti nebo k rozmnožení nábožnosti nového zavádí.

A nejen že mnozí se toho nechápají, ano oni to ještě zlehčují, tupí a v posměch uvádějí. Za nejnovějších časů zřídily se sem tam v katolickém světě zaniklé náboženské spolky a bratrstva,

a medle jaký úsudek pronesli mnozí o těchto semeništích k pozvednutí mravností a k rozmnožení nábožnosti? Že jest to náboženská přepjatost, že to jest pobožnůstkářství, že jest to jesuitství.

Nuže tedy nezpívati stejnou píseň se světem, ale všímati si mravnosti a nábožnosti, to má býti provinění a naopak zhýřilost a náboženská netečnost to má býti ctnost?

Ó, chraň nás Bůh od takovéto převrácenosti! Mohl by již dost býti svět poučen nejnovějšími událostmi, jaké strastiplné převraty a krvavé boje, zkáza mravů, lhostejnost u víře nebo dokonce nevěra za sebou vleče a protož měl by svědomitě přihlížeti k tomu, by spolky a bratrstva, jež sobě za cíl vytknuly mravy šlechtiti a nábožnost rozněcovati, podporoval a rozšiřoval.

Než, bohužel, svět u své převrácenosti raději podporuje a rozšiřuje nevěru, nemravnost, zpupnost a nevšímavost všeho, co k Bohu vede, a co věčného spasení se týká.

Nemalým jest mi to, ale, nejmilejší, potěšením, že proud těchto nábožnost a mravnost dusících zásad světa převráceného i naši kolaturu nezaplavil, jelikož zde od několika roků stává bratrstvo svatého růžence, a buďtež vřelé díky Pánu Bohu vzdány, že nezaniká, že se nejen netenčí, ale že více a více údů jemu přibývá.

By pak nám na tomto bujném keříčku ještě více růží vykvetlo, by bratrstvo růžencové ještě více údů nabylo, spolu pak by, jestliže jest mezi námi kdosi, kdo by naši pobožnost v posměch uváděti neb dokonce nám pobožnůstkářů spílati chtěl, spravedlivější úsudek o této růžencové pobožnosti pronésti mohl, umínil jsem sobě dnes jakožto na neděli růžencovou ukázati vám, *jak výborná a užitečná jest modlitba růžencová*, jestliže se řádně koná. Slyštež a t. d.

Pojednání.

Není snad nikoho mezi námi, kdo by nevěděl, v čem modlitba růžencová pozůstává a protož rcete, může-li býti výbornější modlitby nad ni? Obsahujeť ona všecko, co svatého a vznešeného jest, co Panně Marii k úctě slouží a co se s duchem našeho sv. náboženství úplně srovnává.

Započínámeť růženec apoštolským vyznáním víry, a hle! tuť plníme, což moudrý Sirach od každého, kdož se v pravdě modliti chce, žádá, an dí: »*Před modlitbou připrav duši svou, a nebuď jako člověk, který pokouší Boha.*« Eccles. 18, 23.

Aneb můžeme-li se lépe k modlitbě připraviti, jako když dříve obnovíme víru v trojjediného Boha a připomínáme sobě všecka tajemství, dobrodiní, a pravdy našeho sv. náboženství? A započínáme-li takto připraveni růžencem vzývati Pannu Marii, zdaž nemusí ona nás znáti jako údy Církve od jejího milého Syna založené? A vidouc na čele našem znak synovství Božího, zdaž nemusí k nám jako bratřím Ježíšovým a tudíž i jako k dítkám svým

láskou přilnouti? K apoštolskému vyznání víry připojujeme dále modlitbu Páně, kterouž Kristus Ježíš nás modliti učil, a kteráž vše, co jen nám prositi třeba, obsahuje.

A nyní teprv obracujeme zraků svých k Marii, modlíce se pozdravení andělské. Toto pak několikráte opakujeme, připojujíce ke slovu Ježíš pokaždé některé tajemství ze života a utrpení jak Ježíšova tak i Marie Panny čerpané.

Ale slyším mnohého z vás namítati: K čemu toto připojování oněch tajemství; nikdy jsem se tomu neučil, aniž pak potřebu toho nahlížím. Avšak, drahý příteli, což jest ti zamezeno, něčemu dobrému a chvalitebnému se přiučiti?

A dále neslyšel jsi, že jako perle a drahé kameny na koruně královské jsou, jsou též ona připojená tajemství v růženci? Viješ-li tedy, modle se růženec, Marii Panně věnec, proč bys chtěl ho té největší okrasy a stkvostnosti zbaviti? Připojováním tajemství teprv růženec dochází pravé ceny a zajímavosti, aniž pak tak lehce roztržitosti se poddáš, jako když tajemství vynecháš.

Jiného opět slyším: k čemu ale toto opakování pozdravení andělského, toť jen roztržitosti zavádí a než se roztržitě modlit, lépe se nemodlit.

Než, nejmilejší, roztržitě se modlí, kdož se jen chce roztržitě modlit, opravdově modlícího se nezachvátí roztržitost, i byť tu nejkratší modlitbu tisíckráte a ještě vícekráte opakoval; a dále zda kdo od tebe jistě chce něčeho dosáhnouti, také neopakuje prosbu svou? Proto nechtěj se pozastavovati nad opakováním pozdravení andělského; děje se to v tom nejlepším úmyslu, totiž, aby modlící se tím spíše sobě pojistil mocnou přímluvu Panny Marie.

Tak tedy, nejmilejší, modlitba růžencová jest v pravdě výborná, neb nejen že ní zvěstujeme moc a slávu Hospodinovu, ale i Marii Pannu, tuto dceru Otce nebeského, tuto Matku Syna Božího a tuto nevěstu Ducha Svatého ní velebíme a chválíme, jakož o její velemocnou přímluvu k ní voláme.

A protož suďte, nejmilejší, zdaž to není rouhavý úsudek, který mnozí pronášejí, nazývajíce modlitbu růžencovou pověrou, náboženskou přepjatostí, pohoršením? Anebo jest to pověra, přepjatost a pohoršení, když my v této modlitbě Spasiteli za to, že se vtělil, že za nás trpěl a umřel, že Ducha Sv. seslal, díky vzdáváme? Když my k Jeho slávě připojujeme i slávu té, s kterou On tím nejútlejším svazkem spojen byl, když my živý chrámek Jeho Božství, totiž Jeho Matku oslavujeme a velebíme? Jenom neznámost této modlitby nebo převrácenost srdce zahvrhuje ji a v posměch ji uvádí.

Řekl jsem dále, nejmilejší, že modlitba růžencová jest výborná, jestli se řádně koná, to jest nejenom tak, jak jsem svrchu uvedl, ale i s čistým svědomím, shromážděnou myslí a živou nábožností, poněvadž jinak byla by ohavností před Hospodinem.

»*Kdo uchyluje uši svých, aby neslyšel zákona, i modlitba jeho bude ohavností Bohu*« Přísl. 28, 9., praví Písmo sv.

A nebylo by to trestuhodné pokrytství, kdyby kdosi, modle se růženec, rozjímal tajemství a pěl andělské chvalozpěvy, při tom pak v nepravostech si liboval, nebylo by to pokrytství, Bohu a Jeho Matce slova za oběť přinášeti a při tom duši svou ďáblu darovati?

Čím výbornější jest tedy modlitba růžencová, tím strašlivější kletba musí potkati toho, kdo ji zneuctívá.

Než i ty, hříšníče, můžeš a máš se modliti růženec, ale modliti se kajícím, skroušeným srdcem a s opravdovým předsevzetím, že se polepšíš; pak snad nejbližším růžencem, nejbližším Otčenášem, staneš se spravedlivým.

Jakož ale jest modlitba růžencová, jestliže se řádně koná, *výborná*, tak jest i spolu *užitečná*. Maria nazývá se »*Matka krásného milování*« A což, nejmilejší, znamená toto jiného, než, že Maria tyto překrásné ctnosti, kterými se ona stkvěla, i těm vdechne, kteří ji o to prosí?

Ovšem ne sama ze sebe, nýbrž svou mocnou přímluvou u svého božského Syna. Modlíme-li se tedy růženec s pravou nábožností, tuť líbíme se Panně Marii a za odměna podává nám ona ovoce své mateřské lásky, totiž vzbuzuje nás ku všeliké ctnosti, ku spravedlnosti a k čistotě srdce. A jak sladkou útěchu, jak mocné povzbuzení obsahuje modlitba růžencová i pro tebe, hříšníče, jenž divou vášní svou snad až k samé propasti věčné záhuby zanesen jsi, když kajícím a skroušeným, skormouceným srdcem několikráte upřímně k Marii voláš: »*Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné.*« Neb mohla by snad tato matka krásného milování, která se zvlášť nechá nazývati »*útočiště hříšníků*«, marně tebe nechat volati, když ji opravdově za přímluvu prosíš a vzýváš?

Nuže tedy, nejmilejší, nejen výborná, ale i užitečná jest modlitba růžencová, jestliže se řádně koná, a proto nechtějte jí opomíjeti, nechtějte, zavrhnouce ji, mocné přímluvy Marie Panny se zbaviti, alébrž raději pospěšte vstoupením v bratrstvo růžencové rozmnožiti počet růží, bychom tak tím větší a plnější mohli vinouti věnec Panně Marii, a ji tím hlasitěji blahořečiti v té naději, že i ona nám uvije jedenkráte věnec z květin rajských, jímžto jediné ozdobeným bude dovoleno přistoupiti k jejímu milému Synu Kristu Ježíši a s Ním kralovati na věky dopřáno.

Ty pak Maria, ty Matko krásného milování, neustávej prositi, by všemohoucí Syn tvůj roznítil v srdcích našich lásku k pobožnosti, kterou jsi ty schválila věrnému sluhovi svému Dominiku svatému, v kteréž zalíbení nacházíš a kterouž k orodování takřka donucena býváš. Spolu přijmi pod ochranu svou zdejší růžencové bratrstvo, by se netenčilo a neumenšovalo, ale, jak pevně doufám, se v hojný počet růží rozmnožilo. Konečně vypros živým ještě údům v dobrém setrvání, zemřelým pak království nebeské. Amen.

Jan Götschner, farář na odpočinku ve Vídni.

Neděle XXI. po Sv. Duchu.

I. V čem pozůstává láska k nepřátelům; II. co nás k milování nepřátel pohnouti má.

»Zaplať, cos dlužen« Mat. 18.

Nelze si mysliti, nejmilejší, že by kdo měl tak zatvrzelé, tak všeho citu prázdné, tak kamenné srdce, jako onen služebník, o kterémž zmínku činí dnešní sv. evangelium. A přece bohužel i mezi křesťany najdou se mnozí, kteří vzpírají se proti jakémukoliv odpuštění, ukřivdil-li jim kdo. Ježíš Kristus v uvedeném podobenství nás poučuje, že záslužné a spravedlivé jest odpouštěti těm, kteří nám ublížili, jelikož naše viny, jichž jsme se dopustili proti Bohu, jsou daleko větší, a odpuštění těchto nesmírných vin, kteréž doufáme a také dosahujeme, jest daleko větší dobrodiní, než my svým nepřátelům prokazujeme; spolu ale Spasitel nás poučuje, že nesmířlivost, ne malým, ale největším, nejhroznějším trestem, totiž věčným zatracením pokutována bude.

Ó, kéž byste vy všickni, kteří kyselost, nesmířlivost, nenávist, nepřátelství a pomstu proti svému bližnímu v srdci přechováváte, ó kéž byste často toto dnešní sv. evangelium bedlivě četli a pozorně rozjímali, abyste již jednou tyto neřesti ze srdce svého vypudili a tak uposlechli hlasu božského zakladatele naší svaté víry, jenž zřejmě velí, bychom nejen těm, kdož nám ukřivdili, odpouštěli a to ze srdce odpouštěli, nýbrž bychom i své nepřátele milovali. Zdá se to sice mnohým těžké býti, zdá se, že nelze ze srdce nepříteli odpustiti, nicméně Kristus to poroučí. Proto k našemu povzbuzení i poučení promluvím dnes:

I. *v čem pozůstává láska k nepřátelům, a*

II. *co nás k milování nepřátel pohnouti má.*

Pojednání.

I.

Milovati nepřátele jest ctnost, nejmilejší, která křesťana pobádá, aby pro Boha nepřátelům svým ochotně odpustil a učiněnou křivdu dobrým splácel. Neříkejme však, nejmilejší: Jak jest to ale možno milovati nepřátele své? Co Pán Ježíš zákonem učinil, to musí býti možné.

Jestiť ovšem láska k bližnímu vznešenější ctnost, než která jiná, protož i ten zákon, milovati nepřátele Bůh jen v Novém Zákoně poručil, jelikož dává k tomu nám křesťanům Své milosti.

Kdož tedy pravým křesťanem chce se zváti, ten tuto ctnost musí si osvojiti.

V čem ale pozůstává tato láska k nepřátelům? Co musí činiti ten, jenž říci chce, že miluje své nepřátele? On musí jak smýšlením, tak i skutky dokázati, že nepříteli ze srdce odpouští. A skutky, jimiž se toto dokazuje, jsou:

1. On musí ze své nepřátele se modliti, neboť Pán Ježíš praví: »*Modlete se za ty, kteří vám protivenství činí.*«

Když jednoho dne sv. Alžběta za toho se modlila, kdo jí ublížil, slyšela, jaktě k ní pravil Bůh: Věz, že jsi ještě nikdy mně příjemnější modlitbu nekonala, jako tuto.

2. On musí o svých nepřátelích dobře, pochvalně mluviti dle výroku Kristova: »*Žehnejte ty, jež vám zlořečí.*« Žehnati znamená zde: Dobře, pochvalně o někom mluviti, čest jeho rozmnožovati, to dobré, co na sobě má, rozhlašovati.

Takto zachoval se sv. Ambrož, jenž člověka, který ho zavražditi chtěl, skrze své doporučení a dané o něm chvalitebné vysvědčení k úřadu dopomohl, který mu pohodlný život poskytl.

3. On musí své nepřátele pozdravovati a s nimi přívětivě, laskavě hovořiti. Tak to chce míti Spasitel náš, který praví: »Pakli jen bratry své pozdravujete, co činíte více, než činí pohané?«

On tedy chce, abychom i ty pozdravovali, kteří nám ubližují, ukřivďují, kteří našimi nepřátely jsou.

4. On musí nepřátelům dobře činiti, jak praví Pán: »Dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí.«

Tajemník patriarchy jerusalemského Alexandra prchl, když byl dříve patriarchu znectil, ztupil a jej velice okradl. Byl však lapen a měl za své provinění na hrdle pokutován býti. Než patriarcha Alexander vyplatil jej 85 dukáty z vězení.

Sv. Achatius prodal vše, co měl, aby tomu zpomoci mohl, jenž ho znectil a dobré jméno pokálel.

5. On musí svým nepřátelům více, než jim povinnován jest, činiti, aniž pak díky od nich očekávati, neboť tak to praví Pán Ježíš, »syny Nejvyššího nazváni budete, neboť i On jest dobrotivý k nevděčným a zlým.«

Nuže, nejmilejší, kdo to tedy vše žachovává, kdo za své nepřátely se modlí, o nich dobře, pochvalně mluví, nepřátele slušně pozdravuje, jim dobře činí, ano více než povinnován činí, jen ten může říci, že nepřátelům ze srdce odpouští, že je miluje. Matka, vdova měla jedinkého syna. Tento byl od jistého zuřivého nepřítele svého zavražděn; vrah nemoha se před stíhajícími ho právními služebníky jinam uschovati, vběhl do domu té nešťastné vdovy, jejížto syna byl nedávno zavraždil. A co myslíte, co učinila tato matka? Snad jej výčitkami trápila, snad jej právu vydati hrozila? Ó, nikoliv, slyšte a užasnete: ona jej, vraha svého jedinkého milovaného syna v domě svém přijala řkouc: »Jelikož více vlastního syna nemám, budeš ty mým synem, mým dědicem. Vezmi zatím tento měšec s penězi a prchni, neboť nyní nejsi v domě mém jist.«

Nuže, neučinila, neprokázala tato matka více, než povinna byla tomu, jenž syna jí zavraždil? Ale Pán Bůh odplatil jí tuto lásku k nepříteli, neboť, když napotom do chrámu Páně šla, by se za syna a za vraha jeho modlila, zjevil se jí nebeským světlem ozářen syn její a pravil: Jelikož jsi nepřítele ušetřila, stala jsi se mou opravdovou matkou, více jsi mi dobrého prokázala, než že jsi mne porodila, neboť tou láskou k nepříteli vymohla jsi mi

odpuštění všech trestů, kterých jsem dlouhá leta v očistci trpěti měl. A před jejíma očima ubíral se do nebe. O kdož by to vše nemohl zachovávati! Nemůžeme se snad za nepřátele modliti? Vždyť každodenně modlíme se v Otčenáši tu prosbu: »Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům.« Kdo se ani za své nepřátele modliti nechce, ten není hoden býti křesťanem. Dále nemůžeme o svých nepřátelích dobře, pochvalně mluviti? Nemůžeme je slušně pozdravovati? Nemůžeme jim nic dobrého prokazovati? Ó vše to můžeme, jen když chceme.

II.

Ale, ale, slyším mnohého volati, když jest to příliš těžké, toho, který mne zarmoutil, zkazit chtěl, milovati, k němu jako ku příteli se chovati, ano i dobře mu činiti, jest to příliš těžké, veškerá přirozenost se od toho odvrací. Ale bláhový, což nevíš, že ti milost Boží toto usnadní, že ti zpomůže? »Nemáš-li k tomu dosti síly,« praví sv. Ambrož, »tedy pros Boha o ní, a On ti ji udělí.« Bez namáhání a zapírání sebe není žádné ctnosti lehce, beze všeho vynasnažení, abych tak řekl, zadarmo nepřijdeme do nebe. Ostatně, nejmilejší, milovati nepřátele, jest zákon, který nám náš božský zákonodárce dal. Není to jenom pouhá rada, kterou zachovati můžeš a nemusíš, není to ctnost, která jenom svatým přináleží a takovým duším, které vyšší dokonalosti nabýti chtějí, k dokonalosti, ke které všickni zavázáni nejsou, jest to nejvyšší rozkaz Boha a budoucího našeho soudce a On má zajisté právo, rozkazovati tobě, co chce a ty pak máš povinnost poslouchati. Tuto lásku k nepřátelům, praví sv. Alfons, musíš míti pro Boha, mělo-li by ti i srdce lítostí puknouti. Ježíš Kristus kdysi přikázal: »Milujte nepřátely své, dobře čiňte těm« atd.

Odřekni se tedy nebe, nechceš-li to činiti, nebo kdo neuposlechne zákona toho, nemá k očekávaní žádného milosrdenství. A více nejmilejší. Bůh a Pán nejenom přikázal nepřátely milovati, ale On též zaslíbil, že ten, kdo tomuto rozkazu zadost učiní, odpuštění hříchů a synovství Božího nabude. »Kdybych i mrtvé křísil,« píše jeden svatý, »nebyl bych tak jist, že mne Bůh miluje, jako jsem o tom ubezpečen, když se odhodlám, tomu dobře činiti, kdo mi ukřivdil.« A komu na tom ještě není dosti, nejmilejší, toho odkazuji na příklad samého Spasitele. A pak nás ale, nejmilejší, k této lásce nepřátelům povzbuzují následující důvody:

1. Nejprv bedlivě rozjímej, kdo jsi? Nuže, kdo pak jsi? Ty jsi bídný hříšník, který každodenně milosrdenství Božího zapotřebí máš. Kdyby jen na okamžení tě milosrdenství Boží opustilo, musil bys v pravdě hned do propasti pekelné se propadnouti. Vězte, nejmilejší, a uvažte to bedlivě; mezi zatracenci v pekle a mezi námi jest jenom ten rozdíl, že takový zatracenec nemá více žádné milosti a žádného milosrdenství k očekávání, kdežto my ještě v milosrdenství Boží doufati můžeme. Nuže, považ to každý, nechceš li nepřátelům svým odpouštěti, že pak není žádného rozdílu

mezi tebou a zatracencem, neboť i ty nemáš žádného milosrdenství od Pána Boha k očekávání.

2. Rozjímej, kdo jest ten tvůj nepřítel? On jest, a byť by jsi byl podle stavu svého kdokoliv, on jest zároveň s tebou údem těla Kristova; Ježíš jej miluje, byť bys i ty jej nemiloval a poroučí ti, bys jej na místě Něho miloval, an praví, že vše, co jednomu z těch nejmenších prokážeme, Jemu prokážeme; pakli tedy nemiluješ nepřítele, nýbrž jej tupíš a haníš, tudy tupíš a haníš Pána Ježíše, tudy nemiluješ Pána Ježíše. A byť by se ti i zdálo, že tvůj nepřítel nezasluhuje lásky tvé, uvaž přece, že Ježíš tvé lásky zasluhuje a miluj tedy Ježíše v nepříteli tvém. Spolu nepředstavuj sobě tvého nepřítele, jakým nyní ve své bezbožnosti jest, nýbrž představ si jej, čím pomocí milosti Boží býti může a jednou bude, poněvadž on může pokáním a obrácením se spasen býti a do nebe přijíti a totéž také i ty chceš. V nebi tedy bude tvým spoluobčanem, protož nepohrdej ním jako nepřítelem, nýbrž miluj jej jako tvého budoucího přítele v nebi.

3. Rozjímej si tu křivdu, kteráž se ti stala. Často ta křivda není nic jiného než nějaké nepředložené slovo, které bližnímu mimovolně jenom z úst vyskočilo, často jest to lehkomyslné osočení, kterému jsi hned víru přiložil. Dříve než takovému pomlouvačnému jazyku uvěříš, přesvědč se, zdali nejsi klamán, zdaliž to skutečně pravda, co tak ochotný na cti utrhač tobě o tvém nepříteli sdělil, aby tě jen proti němu ještě více rozhořčil, aneb aby tvou lásku a přízeň k němu v nenávist změnil. Kdyby pak byly skutečně jaksi znamenité ty urážky a křivdy, které jsi utrpěl, pak považ, že předce nikdy nemohou býti tak veliké, jako byly ty urážky, které se staly Kristu Pánu, a že Kristus Pán řekl: »Nemá býti učenník nad mistra.«

4. Rozjímej, odkud ty křivdy, to bezpráví přichází, které ty od svého nepřítele trpíš. Pes shání se po holi, kteráž po něm hozena byla a hryže ji, aniž si pak všímá ruky, kteráž hůl tu po něm hodila; křesťan ale musí vždy mysl svou vzhůru obraceti; byť i neprávě od svého bližního trpěti měl, neboť nezřídka jest nepřítel náš jenom nástrojem v rukou Božích, jehož Pán Bůh užívá, by buď za naše hříchy nás pokutoval anebo ctnost naši zkusil. Když Semei Davida krále na útěku haněl, chtěl jemu Abisai, vůdce Davidův, hlavu sraziti. Než David řekl: »Nechte jej mne haněti, neboť Bůh mu to přikázal a kdo jest, jenž říci smí, proč takto On jest učinil?«

A tak i ty považuj nepřátely své jako nástroje v rukou Božích, jichž Pán užívá ku potrestání za hříchy spáchané nebo ke zkoušení ve ctnosti a takto miluj, co Bůh vyvolil ku spáse tvé. Konečně rozjímej, jak to, co ty nyní od nepřátel snášeti musíš, než co jsi ty dříve jiných ucítiti nechal. Anebo nepomluvil jsi ty ještě žádného? Neukřivdil jsi dosud ještě nikdy nikomu? Nezarmoutils nikoho? A kdyby jsi toho všeho byl nikdy neučinil, neurazil jsi ještě Pána Boha? Uvaž, kdyby tak tvůj nepřítel tě byl o všecken statek oloupil, kdyby tě byl tak zhanobil, že bys tu zcela zne-

ctěn nyní stál, ano kdyby byl tě i o život připraviti chtěl, vše to by ještě nebylo nic, nic proti tomu, co ty jsi proti Pánu Bohu zavinil a co Jeho spravedlnosti a svatosti povinován jsi. A hle, ty nemáš lepšího prostředku, všecky hříchy své smazati, jako když nepřátelům ze srdce odpustíš a je miluješ. Sv. Augustin praví: »Ten, kdož za své hříchy tak lehkým způsobem zadost učiniti nechce, ten nemá více naděje přijíti do nebe.«

To tedy, nejmilejší, musíme rozjímati, máme-li se k milování nepřátel povzbuditi a roznítiti. Střežme se ale všech lichých výmluv jako: I co já bych to rád odpustil, ničeho bych si z toho nedělal, kdyby mi to jenom ten anebo onen, ta neb ona byla neučinila, anebo rád bych odpustil, kdyby mi jen tak velice byl neublížil — aneb i vždyť on mne nenávidí, kterak pak já jej mám milovati? Střežme se spolu všeho klamu, který by nám rád namluvil, jako bychom své nepřátely milovali, což ale v pravdě tak není. Neříkej nikdo: já bych jej miloval, kdyby on jen mne milovati chtěl. Ty jej jen miluj, a zůstane li ti lásku dlužen, pak Pán Bůh Sám bude odplatitelem tvým. — Neříkej nikdo: já jej tak miluji jako ostatní, ale jinak s ním ničeho nechci míti, já mu přeji všecko dobré, ostatně ale o něho se nestarám. Ach, jak bychom byli neštastní, kdyby se i o nás Pán Bůh nestaral!

Nikoliv, do takové lásky není nic. Opravdově tak, jak jsem ukázal, musíme nepřátele milovati a k takovému milování nepřátel dejž nám Bůh všem milosti Své. Amen.

Jan Götschner, farář na odpočinku ve Vídni.

Posvěcení chrámu Páně.

(Neděle XXII. po Sv. Duchu.)

Chrámy zřídla světla.

»Nebo první věci pominuly. Ale slova má nepominou.«

Zjev. 21, 5. Mat. 34, 35.

Že mezi národem vyvoleným zmáhalo se často modlářství, kdo by nevěděl? Ale i nevěrectví, jaké za naší doby se dosti šíří, bylo tehdy znáti, a v samém Písmě sv. nacházíme o tom zmínky. Žalmista Páně zajisté dí.: »Blázen řekl v srdci svém: Není Boha.« Jistě tento žalmista Páně znal podobného zpozdilce a slyšel ho tak mluviti. A již dávno před ním žili dva mužové, kteří sice netvrdili tak slovy, ale svým jednáním nevěru prozrazovali.

Byli to Ofnis a Finees, oba synové nejvyššího kněze Heli. Odvraceli svým jednáním lid od obětí zákona svého. Nic nedbali na příkaz zákona toho, ale jako Kain jen věci nepotřebné obětovali, věci lepší sami si ponechávajíce. Takovým způsobem ovšem dávali na jevo, že za nic nepokládají, co Bůh velel, že víra jejich v Hospodina je slabá, ne-li docela nijaká.

Byl pak tehdy ve chrámu Božím sluha Jeho bdělý, Samuel. A ten uslyšel hlas Hospodinův, kterýžto zvěstoval jemu, jakými pokutami potrestá Hospodin bezbožné syny a slabého otce, který jich nekáral. Pokuty ony se naplnily brzy. V boji proti pohanům zabiti byli oba bratří, a otec jejich, slyše tu truchlivou zprávu, spadl se stolice a zlámal vaz. Tak dotvrdil Hospodin, že slova Jeho pravá jsou.

První věci pominuly, nastal Zákon Nový. A také v tomto zákoně objevili se Ofni a Fineesové mnozí, kteří ujímají Bohu, co Božího jest, víru a lásku mnohých. A Samuelové Zákona Nového marně zvěstují, že nastává mnohý zlý trest Hospodinův, bouře a převraty nebývalé. Starý Heli, to jest sestárlá společnost lidská, malomocně skládají ruce v klín, nedbajíce, že též jim hrozí pád a svržení, až nastane boj rozhodný mezi vírou a nevěrou.

Teprve potom, až hrůzy ony zde budou, teprve potom poznají, jak pravdivě je napomínali, kdo říkali: Víra Kristova buď světlem malému i velkému, víra ta nechať volně svítí se z chrámů našich, nepřekážejte jí, nehaste světla jejího. My však dbejme hlasu toho již nyní, v čas, a *pozorujme,*

jak pravdivo je naše přesvědčení, že místa víry, chrámy naše, jsou místy osvěty tajemné, ale pravé a spasitelné.

Pojednání.

Dnes připomínáme si, drazí v Kristu, posvěcení biskupského chrámu a všech chrámů veřejných naší diecése. Ale co by bylo naší povinností, kdyby bylo pravda, že víra zde hlásaná není světlem, ale tmou, že domy tyto nejsou zřídlem osvěty, ale tmy? Co jiného, leč abychom je zbořili, rozmetali, zničili, tak jako činívali nepřátelé víry za časů minulých.

Ale jakou máme povinnost, když tomu není tak, když světlem je víra? Je-li světlem víra naše, tedy chrámy, kde se hlásá i utvrzuje, jsou zřídlem toho světla nemalým, a pak co jiného je povinností naší, než abychom se místům těmto nevyhýbali? Je-li dům tento domem Božím, nebylo by hezké, abychom pozdě, nedbale sem chodili, abychom zde nedbale a bez pobožnosti přítomni bývali, abychom odtud chvátali, jako od nepřítele, kterého se bojíme, ale naopak, abychom s láskou a pílí a pobožnou vytrvalostí osvětou Kristovou plnili duše svoje.

Toť příčina, pro kterou otázka naše, zdali chrám Páně je dům tmy anebo osvěty, zasluhuje více pozornosti, než obyčejná úvaha nějaká.

Nepřátelé víry tvrdí ovšem beze všeho to první, že totiž chrámy jen tmu a nevědomost šíří mezi lidem. Chrámy, Církev, která je staví, trvá nyní již 19 století celých. Kolik pak bylo světla před 19 stoletími, v době, kdy Kristus pravil chudému rybáři Galilejskému: »Ty jsi skála a na té vzdělám Církev svou.« Třeba si připomenouti, jak bylo s lidstvem v době, kdy Kristus Pán světový chrám Církve založil?

Tou dobou vynikali nad ostatní národy pouze dva: Římané a Řekové, ti byli přední ve všelikém umění a vůbec v tom, co slulo a sluje vzdělaností, osvětou. A co bylo znáti na pohled prvý mezi nimi? Nemravnost, zkáza mravů pronikla vše od jejich chrámův až do jejich posledních doupat, kde otroci bídně živořili. Tak hluboko vnikla tato zkáza, že všecky jejich síly vytrávila, jako malomocenství nějaké. A následkem toho říše, která prve přemohla svět a všude vítěznou byla i obávanou, nemohla odolati divochům, jež Asie do Evropy vychrlila, a že tyto surové hordy rozmetaly říši prve světovou. Při tomto stěhování národův ukázalo se, že ani vojsko, ani vláda římská nic nedovedou již, že mravy, umění, vzdělání a jiné přednosti pohanstva římského jsou porušeny, že národové divocí promění Evropu v poušť hroznější a pustější, nežli kterákoli poušť v Africe byla a jest.

Ale co se stalo? Kdo to byl, jenž tenkráte uchránil nejen Řím a jeho okolí, ale pokud mohl, i druhé krajiny, aby tak úplně neupadly za hroznou kořist divochům? Na tu otázku odpovídá nikoli katolík, ale francouzský jeden protestant, dějepisec, dokazuje, kterak právě papežové a jich kněží to byli, kteří uprostřed zmatků těch zachovali pevné body — obce křesťanské, a kolem jejich chrámů pevných nový pořádek zaváděli.

Tenkráte ani pohanští vladaři se všemi svými armádami nevěděli, kterak udržeti aspoň stopy pořádku, ale Církev se svými chrámy a kněžími jala se tak činiti beze hluku, a tak zabránila, by tmy přikryly náš díl světa.

Pohleďme na jinou stránku života společenského těch a následujících ještě dob. Když chudý rybář Galilejský, kterého Syn Boží učinil hlavou apoštolův, do Říma přišel, kolik bylo tam pravých občanův? Závažní a pravdy milovní dějepisci vypravují, že tehdy ze 100 lidí bylo až 90 otroků, a jenom 10 lidí svobodou občanskou nadaných. A tento nepoměr, který 90 procent lidí připravil v porobu 10 procent lidí ostatních, nastal právě následkem pohanského způsobu života, který nedovolil, aby přemožený vedle vítěze volně dýchal, ale celé přemožené národy do pout otrockých vrhal. A kdo asi nepřetržitě, tiše, bez revoluce, ale tím úsilněji pečoval, by ta pouta povolovala, až i spadla jako nepotřebná? Nikdo jiný než Církev svými zákony, chrámy, kněžími. Dá se docela podrobně sledovati, kterak Církev milliony na to během let obětovala, by otroci byli vykupováni, kterak spolky a řády zakládala, kteří také výměnou a životem samých členův usilovali o propuštění, uvolnění zajatých otrokův. Kolik dalo by se vyčísti řeholníkův a kněží, kteří sami dobrovolně dali se v otroctví, aby jiní na svobodu mohli jíti! Kde se ukázalo toto zlo i v dobách pozdějších zlobou lakomství lidského, tam i Církev obracela sílu svoji a všude hleděla i hledí zlořád tento nedůstojný odstraniti. Nikoli Církev, ale její nepřátelé zavinili vícekráte, že snaha ta se nedařila.

Ještě na jiný díl působení jejího je třeba ukázati, aby se jevilo, zdali je Církev šiřitelkou tmy a chrámy její ústavy zhoubnými. Kdož to byl, jenž první veřejné školy zakládal a stavěl kdo prvé

vyučování zařídil, když po stěhování národů první věci, staré to řády pominuly? Opět kněžstvo Církve to bylo, kterému tmářů přezdívají, jež ty školy a to vyučování zařídilo, a to v dobách, kdy něco takového bylo nesnadným, bylo skoro zázrakem, v dobách, kdy obce a státy nemohly se toho odvážiti. A první vysoké školy, první university také byly dcerami chrámů, dcerami Církve. Proto ještě Karel IV., Otec vlasti, když v Praze novou universitu chtěl založiti, prosil zvláště římského papeže o svolení a potvrzení. Stvrzení toto mělo účinek právní ten, že učenec, který na universitě Církví schválené za mistra vyhlášen byl, měl právo na každé takové universitě ve všem světě učiti a přednášeti. Takového práva nemá nyní doktor žádné university. Toto právo velice pomáhalo, že učenost nezůstala majetkem jediného národa, že nové objevy rychle se šířily mezi všemi národy, kde takové školy byly. Naše vysoká škola teprve v rozbrojích husitských o toto právo přišla a také od té doby po 200 let pozbyla vyšší důležitosti bývalé.

Na veškerých takových školách horlivě pěstováno zvláště právo církevní, a ta věc způsobila Církvi mnohou výčitku. Prohlédněme sobě, jak tomu bylo s tím právem. Každé království a říše má své zákony, a vrchnosti těch říší jsou povinny na jich základě souditi, pořádek udržovati a hájiti. K tomu Sám Hospodin ustanovil lidstvo tak, aby vždy a všude podobné říše a obce si tvořilo. Jak tomu bylo však, když přepadli Evropu národové se stěhující? Abychom mluvili jasněji, pozorujme vlastní naše dějiny! U nás v Čechách ještě 500 let po zavedení víry křesťanské před soudy rozhodovaly mnoho očisty, jež z pohanství pocházely a jen formu křesťanskou na se přijaly. Co to bylo? Bylo jich více druhů. My upozorníme jen na jeden: Nemohl-li obžalovaný dovoditi nevinny své jinak, tedy rozpálené radlice položili na zemi a on donucen jíti po této žhavé stezce. Jestliže se popálil, uznán vinným, zdali zůstal neporušen, což ovšem byl zjev skoro nemožný, propuštěn Soudcové chtěli tak Boha skoro donucovati, aby ve prospěch nevinny činil zázraky, aby jejich neumělost zázraky podporoval. Dělo-li se tak ještě za prvých dob křesťanství, což teprve podobných věcí bylo tam, kde posud dleli ve tmách? A kdo učinil u nás tomuto divnému řádu soudnímu přítrž? Byl to prvý arcibiskup Pražský Arnošt z Pardubic, který na zemském sněmu českém r. 1355 o to se zasadil, aby zvyk ten surový zrušen byl. Mimo nadání setkal se s odporem, ne u kněžstva, ale u panstva světského, a kdyby Karel IV. byl Arnošta nepodporoval, lidumilný návrh jeho byl by padl. A takových zlozvyků bylo plno, protože právo hlavně trestné a soukromé nebylo ustáleno. Jak chatrné byly na př. zákony trestní a vyšetřovací ohledně zabití! Jak snadno mohl jeden druhého viniti z vraždy z pouhé pomstychtivosti!

A právě proto, aby vyhostiti se mohly ponenáhlu tyto nešvary, vzdělávala Církev studie právní a právu tomu pomáhala do zákonodárství jednotlivých říší. Nesmíme ovšem se domnívati, že bylo možno dnešní lidumilné zásady hned tehdy provésti, nikoli. Tehdy

zločince nečekaly nikde pohodlné a celkem zdravé žaláře, tehdy mnohem krutější byly tresty na všecky různé zločiny, a nevěra i kacířství mezi nimi čítány na místo prvé, ale přece jen člověk zaslepený upírati může Církvi snahu, aby právo bylo ustáleno, jistějším a lidumilnějším učiněno.

A co jiných oborů vědění a pokroku těšilo se právě církevní ochraně, co jich právě od kněžstva a jeho chrámů vycházelo! Umění všechno na dlouhé doby jen ve chrámech mělo útulek, odtud vycházela umělcům i výživa i síla nová, která je učila pokračovati. Kdoby mohl tedy chrámy Církve a ji samu viniti, že tmu šířila, když právě naopak, zde více onde méně vedla lid, vedla národy ku světlu? Církev, jež vedla národy nevzdělané k pořádku, jež vybavovala otroky z pout, jež stavěla i chránila školy, jež upevňovala právo a pěstovala umění, ta přece nestavěla chrámů, aby znova zaváděla tmu, nepořádek, otroctví. Nikoli! Pro něco jiného stavěla chrámy své! Chtěla zajisté, a kde mohla, i provedla toho dosti, aby byla jednota i v těchto věcech: aby soudní stolice, i dům školní, kathedra professorova i dílna umělcova svorně se kupily kolem chrámů Boha Trojjediného. Jestliže soudce učila souditi jednotně a spravedlivě, ve chrámu podávala zákon Nejvyššího, který bude jednou znova souditi jak soudce tak i odsouzené. Jestliže ve školách podávala, co duch lidský vybádal doposud, ve chrámech podává vědu samého Boha, pokud On ji zjevil. Jestliže učila řemeslníky a umělce tvořiti díla krásná, ve chrámě tvoří ještě více: posvěcuje ty, kdo jsou srdce upřímného a věřícího. A za to by zasluhovala naší nedůvěry? Ať si dnes ostatní všecko může pokračovati bez ní, ať si její dítky a svěřenci dávní, totiž právo i věda, škola i umění křesťanské bez ní, samostatně hledají cesty rychlejšího pokroku, přece nemají právo na to, co jí dosud zbylo, na chrámy její, hleděti s opovržením. Tam ona dosud učí věcem nejvyšším, zde ona dosud plní, co jí uložil Pán Ježíš, a plniti bude úkol ten ještě i potom zdárně, až potomci dávní budou se smáti tomu, co nyní se vydává za moudrosť nepochybnou, jako nyní mnohý se posmívá tomu, čemu z věcí dávných nerozumí. Ano, první věci pominuly, ale slovo Kristovo nepomine. Kéž ani nám nepomine, nezmizí, ale blaží nás a těší a spasí. Amen.

Filip Šubrt.

Neděle XXIII. po Sv. Duchu.

Co jest smrt?

»Pane, dcera mé právě umřela.«
Mat. 9. 18.

»Škoda jí je! Ještě rdí se růže mladosti a krásy na mladistvém, panenském její obličeji, a již zachvácena jest smrtí. Rodičové její byli přece tak zámožní měli všeho dost, mohli všelijaké radovánky dítěti svému popřáti a ono umírá! Zavolali lékaře ze

všech stran — nic platno — pod dozorem vyhlášených lékařů skonala! Jak jen mohla dívka ta umříti, vždyť byla v takovém něžném opatrování, byla chována jako v bavlnce a přece umírá!«

Tak a podobně zaznívalo to v domě knížete židovského kolem mrtvoly mladinké, spanilé dvanáctileté děvušky!

Moji drazí! Snad divíte se i vy, jako se divili zástupové v domě Jairově. Snad i vy tu shromáždění předkládáte si otázku: Proč dvanáctiletá dívka, dcera to bohatého, váženého knížete židovského umírá? Drazí křesťané! Není se čemu diviti! Divíte se snad tomu, že pod hustým krupobitím klesají k zemi spřeážené klasy? Divíte se snad tomu, že prudkým mrazem bývají v zahrádce spáleny útlé květinky? Divíte se snad tomu, že v prudké bouři klesá k zemi strom zasažený bleskem? Ach nikoliv, tomu všemu se nedivíte! Spíše byste se divili, kdyby v krupobití zůstal státi jeden klas neporušený, kdyby mráz krutý přestála jedna něžná květinka, kdyby strom v křížovém ohni blesku roztříštěn nebyl!

A co jest, přátelé milí, krupobití pro obilí, mráz pro květinku, blesk pro strom — to jest smrt pro jednoho každého z nás! Smrt, to jest to krupobití, v němž za své bere mnoho nadějných klasů — lidského života. Smrt jest ten mráz, který spálil tu něžnou květinku — dvanáctiletou dívenku v dnešním sv. evangeliu. Smrt jest ten blesk, který stále křižuje kolem nás, pod nímž klesá tak mnohý život našich miláčků, který konečně zasáhne jednoho každého z nás a porazí k zemi!

Ano, smrt nikoho nemine! Dnes mně, zítra tobě — tak volá k nám smrt dívky dvanáctileté — o níž jsme slyšeli v dnešním sv. evangeliu! Proto, v Kristu shromáždění, mám za to, že nebude od místa rozjímati o spasitelné pravdě — **o smrti.**

Zasvěťme těch několik chvilek svého rozjímání spáse své duše!

Pojednání.

1. *Umru.* Jsem člověk — proto musím umříti.

Umru, praví mi *rozum.* Tělo mé, na kterém hlodá ustavičně zub času, musí konečně povoliti, musí se rozpadnouti v prach. Krásně praví Job 14, 18. 19: »Hora padajíc schází a kámen přenesen bývá z místa svého. Kameny vyhlubuje voda a od povodně pomalu země zabrána bývá, čímž více ti, jenž bydlí v domích hliněných, kteřížto ze země mají základ, stráveni budou jako od mole.« — »Všecko jest nejisté,« praví sv. Augustin, »jen smrt jest jistá.«

Přátelé drazí! Nejisto jest, bude-li dítko narozené chudobné, nebo bohaté, bude-li se těšiti stálému zdraví, nebo bude-li stiženo těžkou chorobou, zemře-li v krátkém čase, anebo dosáhne vysokého stáří — to všecko, všecinko jest nejisté, jen smrt jest jistá. Všichni musíme zemříti! Můžeme se protiviti ohni, vodě, železu, moci panovnické, ale smrti se protiviti nelze! Bohatý i chudý, mladý i starý, učený i neučený, filosof i hlupák, šťastný i nešťastný

musí zemříti. »Všichni se rodíme,« praví sv. Cyprian, »s oprátkou na krku! Čím více kroků uděláme, tím více smrti se přibližujeme.«

A co mi praví rozum, v tom potvrzuje mne i *víra*, která mne poučuje, proč jest na světě smrt. Dítko malé, již učící se katechismu, nám odpoví na otázku: Proč jest smrt na světě? — »Smrt jest trest za hřích dědičný a proto musí všichni lidé zemříti.« Ortel smrti nad člověčenstvem jest vynesen, tak praví nám víra naše: »Uloženo jest lidem umříti, a potom bude soud.« Žid 9, 27. — »Bůh zajisté stvořil člověka neporušitelného . . . ale závistí ďábla přišla smrt na okršlek země.« Moudr. 2, 23. 24.

A že mne neklame můj rozum, a že mně pravdu hlásá moje víra, o tom mne přesvědčuje *zkušenost*. Kde jest ten, kde jest ta, kde jest ten hospodář, ta hospodyně, ten jinoch, ta dívka, kde jsou všichni ti, kteří ještě před rokem, snad měsícem, neb ještě i týdnem tu s námi byli? Umřel — umřela! Tak mi odpovíte. Všechny pravdy může člověk v pochybnost bráti, ale kdo kdy pochyboval, že na něho přijde smrt. »Nižádného není, kdo by vždycky byl živ a kterýž by o tom naději mohl míti.« Kar. 9. 4 praví Hospodin.

Na všechny otázky můžeš dr. kř. odpověděti si slůvkem snad! Budeš ještě někdy bohatý a šťastný: Můžeš říci — snad! Zemřeš smířen s Bohem — snad! Budeš spasen — snad! Ale na otázku Zemřeš? — zní jasná jako do skály vytesaná odpověď: Ano zemru, já musím umříti.

Drahý bratře a sestro v Kristu, zamysli se a předlož si svou *smrt!* Přijde i pro tebe den, kdy zdraví své zaměníš za nemoc a budeš bojovati boj poslední! Přijde i pro tebe hodina, kdy smutný hlas umíráčku hlásati bude, že opět jeden člověk rozžehnal se se světem — a tím že's ty a při tom vysloví tvé jméno. Přijde ta hodina smrti pro tebe? Ano jistě! Přijde i pro tebe okamžik, kdy tě mrtvého z domu vynesou a do hrobu uloží? Ano jistě! Budeš i ty zaznamenán do matriky úmrtní a bude učiněn u tvého jména křížek? Ano, jistě! Řeknou o tobě lidé jednou až se někdo na tebe ptáti bude — On umřel? Ano jistě!

Nuže, bratří a sestry v Kristu! Ruku na srdce si položme a upřímně jeden každý si řekněme: Zemru, zemru jistě, nic před smrtí mne neuchrání, ani mladistvý věk, ani bohatství ani cokoliv jiného. Musím umříti — nic od smrti mne zachrániti nemůže!

2. *Umru jednou!*

Dcera vznešeného Jaira, o níž se vypravuje v dnešním sv. evangelium, umřela dvakrát. Jednou totiž již mrtvou Pán Ježíš vzkřísil, jak jsme dnes o tom slyšeli — a po druhé umřela — a to ji vzkřísí teprv o posledním dnu — v den soudný.

Budeš snad i ty, drahý křesťane, tak šťastný, že umřeš dvakrát? Ach nikoliv! Ne ty umřeš jen a jen jednou. »Uloženo jest lidem jednou umříti,« praví sv. Pavel. Ach, to jest hrozná myšlénka, umru, ale jen jednou! Chybím-li a špatně umru, umru špatně na věky a bude to pro mne neštěstí pro celou věčnost!

Kdybys milý bratře v Kristu mohl umříti dvakrát, pak bych ti řekl: »Neboj se té smrti, nestarej se o svou spásu, nestarej se příliš, v jakém stavu umřeš. Umřeš-li jednou špatně a spasení své ztratíš, nezoufej, můžeš ještě druhou šťastnou smrtí duši svou od záhuby zachrániti. A proto se o své spasení příliš neboj!« — Ale ty, příteli milý, zemřeš jen jednou! Máš jen jeden život, máš jen jednu duši, jen jednou duše tvá od těla se oddělí — jen jednou umřeš! Zemřeš-li spatně, jsi ztracen na věky!

Dychtivě se mne tážeš: A co rozhoduje o mé šťastné neb nešťastné smrti? Na to odpovídám: Jediný okamžik! Jediný okamžik v hodince smrti postačí, abys na věky byl ztracen. A na tom nepatrném okamžiku jako na teninké nitce visí celý tvůj život — život na věčnosti!

Při koňských dostihách bývá mnoho překážek jezdci v cestu postaveno. Jednou z nejkrkolomnějších jest překážka poslední, kde má jezdec se svým koněm přeskočiti hluboký, příkrý, široký příkop. Stál jsem také u této překážky a pozoroval jsem, jak jezdec šíleně koně svého pobízel, aby všechny síly své napjal — by v tom hrozném okamžiku — rozhodujícím buďto o slávě nebo zkáze — šťastně přeskočil na druhou stranu! Nebo běda jezdci, běda koni, kdyby v tom rozhodném okamžiku špatně skočil, kůň s přeraženýma nohama klesl by do příkopu a jezdec sletěl by s koně a zůstal by ležeti mrtev s roztříštěnou lebkou!

Mojí drazí. Obrázek ten, který právě jsem vám naznačil, znázorňuje — skok náš na věčnost — okamžik smrti. Jezdec, toť naše duše, kůň to jest naše tělo. Skočíme-li špatně v tom hrozném okamžiku — smrti — pak ztracen jest na věky kůň — naše tělo — i jezdec — naše nesmrtelná duše! Proto musíme napjati všechny síly své, abychom na věčnost skočili dobře, abychom totiž šťastně umřeli! Kůň i jezdec před dostihami, před tím rozhodujícím skokem se dlouho cvičí, na smrtelný skok připravují.

I my k tomu smrtelnému skoku na věčnost se připravujme zbožným životem! Varujme se hříchu, jsme-li v hříchu zvláště těžkém, smiřme se s Bohem! Nevydávejme duši svou v nebezpečí, že špatně — ve hříchu skočí — nepřipravena před Boha nesmířeného! —

3. *Umru, ale nevím kdy.*

»Neví člověk konce svého«, Kor. 4. 12 praví sv. Pavel. A věru, ačkoliv nic není tak jistého jako smrt, na druhé straně není nic tak nejistého, jako hodina smrti! Pro každého z nás již hodina — na hodinách věčných — jest ustanovena. Až ta hodina padne, pak padneme i my skláceni neúprosnou smrtí! Polož si otázku, dr. kř.. »Kdy přijde si pro mne smrt?« Bude to v zimě, či v létě, či v jiné době, až bude padati listí ze stromů, či kdy? Přijde na mne smrt až za svou záležitostí odeberu se do města, či až v potu tváři budu vzdělávati rodnou půdu? Klesnu rázem mrtev, zasažen náhlým neočekávaným šípem smrti, či budu se

dlouho svíjeti jako červ v hrozných bolestech, v dlouhé trapné nemoci? Bude státi u mne kněz a smíří mne s Bohem — či nebude možná již toho kněze zavolati na smíření s Bohem, již bude pozdě? Na všechny ty otázky, které bys rád měl, drahý křesťane, určitě zodpověděny, musíš si dáti jen jedinou, nejistou odpověď: To všecko nevím!

A proč Bůh nám neřekl, kdy umřeme, když jest smrt pro nás tak důležitá? Na to odpovídá nám krásně sv. *Řehoř*: »Bůh k našemu prospěchu hodinu smrti neohlásil, abychom na smrt vždy připraveni byli!« Ach, lidé to vědí, jak nejistá jest pro každého hodina smrti a přec jak lehkomyslně si vedou! Nadarmo neříkají: to jsem na to zapomněl jako na smrt!

A přece na té smrti tolik záleží, záleží na ní celá věčnost!

Kdy zemru? Taž se sám sebe! Mohu zemříti hned po spáchaném těžkém hříchu, ať jest to hřích jakýkoliv? Ano, to jest možné, nebyl bych první, ani poslední!

Ó, drahý bratře a sestro v Kristu, ty můžeš zemříti každou chvíli! Ach, ty můžeš zemříti právě v tom okamžiku, kdy jsi hněvem rozpálen na svého spolubližního, tak že se ani necítíš! Ty můžeš klesnouti mrtev v tom okamžiku, kdy se nad jiné vypínáš a jimi pohrdáš — právě v tom okamžiku — jako chlubivý klas můžeš býti zasažen kosou morany. Ty můžeš klesnouti u té hromady mamonu, ty můžeš mrtvým býti okamžitě — když Boha právě nečistotou urážíš! Ano, milý křesťane, právě v tom okamžiku, kdy závistivě na požehnání svého bližního vzhlížíš a zlolajným jazykem mu škodíš, nebo kdy zcela nestřídmosti (zvláště v pití) zaprodán klesl jsi jako zvíře a zapomněl jsi se nad svou důstojností lidskou — ach, právě v tom okamžiku může přijíti smrt! V tom okamžiku může ti nastati osudný — smrtelný skok na věčnost! Umřeš v těžkém hříchu, jaká bude tvá smrt, jaká teprv tvoje věčnost?!

Kdybys věděl, milý příteli, že zítra umřeš, co bys udělal? Nuže, co bys udělal dnes, neodkládej na zítra, neodkládej s pokáním, nevíš, jestli zítra živ se dočkáš!

V té věci krásně nás napomíná Hospodin v Písmě sv.: »Jako ryby lapány bývají udicí — tak zlapáni bývají lidé v čas zlý.« Kaz. 9. 12. A čas zlý jest pro tebe, kdy nesmířen s Bohem, žiješ v těžkém hříchu! Neodkládej tedy s pokáním! Protož bděte, neboť nevíte dne, ani hodiny, nevíte, kdy Pán domu přijde u večer-li či o půl noci, čili když kohouti zpívají, čili ráno; aby, když by nenadále přišel, nenalezl vás spících. A co vám všechněm pravím: bděte! Mar. 13. 35—37. Tak volá k nám Spasitel.

Poslechněme tedy varovná slova Pána Ježíše a připravujme se zbožným životem na šťastnou smrt, neboť jaký život, taková smrt, jaká smrt, taková věčnost!

* * *

Poznali jsme, v Kristu milí, tu pravdu, o které tak mnozí neradi slyší, — totiž o smrti! *Umru, umru jednou* a na té *smrti* celá *věčnost* jako na nitce *visí!*

Vzbuďme na konec jeden každý v srdci svém toto pevné předsevzetí: Chci se na smrt zbožným životem připravovati a zvláště za šťastnou hodinku smrti se modliti. Až v pátek ve 3 hodiny zazní hlas, zvěstující světu, že umřel Spasitel, vzpomenu si: tak jednou zazní zvonek a bude hlásati, že jsem zemřel já a proto, aby ta hodinka poslední byla pro mne šťastná, pomodlím se aspoň Otčenáš a Zdrávas Maria! Každého večera, až na lůžko se budu ubírati, vždy budu volati z hloubi srdce: Poslední ať jsou slova má Ježíš, Josef, Maria. — Amen!

Frant. Jirásko, kaplan v Rovni.

Svátek všech svatých.

Památka svatých mezi námi.

»Jméno jejich a památka jejich nebude opuštěna.« Žalmista.

Když Naaman Syrský, postižen jsa malomocenstvím, dověděl se o skutcích proroka Elisea, jel k němu s dary mnohými a prosil o uzdravení. Nařídil jemu prorok, aby se umyl sedmkráte v Jordánu, che-li býti zdráv. A rada tato, když jí uposlechl Naaman, opravdu pomohla jemu. I nabízel za to prorokovi dary veliké, které tento vesměs odmítl. Sluha prorokův Giezi však lakotou dal se zaslepiti, běžel za Naamanem a vyprosil si od něho stříbro a roucha krásná i drahocenná.

Když dary tyto uschoval a zase před Elisea předstoupil, tázal se ho Eliseus, kde byl. On pak zapřel, ale tvrdil, že byl doma. Tehdy pravil mu Eliseus: »Zda nebyl jsem při tom, když muž onen otevřel poklad svůj a dal tobě více, nežli jsi sobě žádal? Aj, nyní máš i roucha i peníze a jsi bohat. Ale i malomocenství Naamánovo přichytí se tebe!« I stalo se tak.

K této události dobře napsal sv. Augustin:

»Prorok Eliseus, nejsa tělem přítomen, viděl, kterak služebník jeho, Giezi řečený, bral dary od Naamana Syrského . . . ač ten služebník nešlechetný se domníval, že pán ho nevidí: čím více tedy v onom těle duchovním svatí nebeští všecko uhlídají, netoliko kdyby oči zavřeli po budoucím těla vzkříšení, ale také, kdyby od některé věci vzdáleni byli. — Srdcem, duchem svým prorok viděl, jemuž beze všeho pochybování předivně Bůh při tom pomáhal. Ale čím více tím darem všichni oplývati budou tehdy, až bude Bůh všecko ve všech!«

Ano, tenkráte podle učení tohoto sv. otce a veškeré Církve, v Bohu, jako ve světle vše pronikajícím, poznávati budou svatí své spoludruhy tak dokonale, jako by všichni byli jedno tělo. Ale již i nyní vidí, prozírají svatí Boží pomocí tohoto zvláštního světla nebeského, s výšin nebeských také naše hlubiny zemské, a to nikoli, aby trestali a v záhubu uvodili, ale aby pomáhali bratřím

*

svým. Neopustili naší země tak, aby na ni zcela zapomněli, ale trvají s námi nadále tajemně, ale při tom i blahodárně.

A jako oni pamatují na nás, tak ani my nesmíme zapomínati na ně. K tomu zajisté vybízí Církev svatá, ukazujíc nám svaté jako vzory a přímluvce naše.

Na svaté vítěze upamatují *nás jména, ostatky, svátky, životy, zázraky svátých* tak, že jen tehdy bychom mohli opustiti památku jejich, *kdybychom vůbec opustili nejen Církev, ale víru veškeru. O těchto památkách svatých mezi námi, budeme dnes rozjímati.* —

Pojednání.

Jména svatých nacházíme v každém kalendáři, chrámy katolické jsou po většině zasvěceny určitým svatým, jména jejich na křtu svatém udělují se novým členům Církve, modlitby a litanie církevní, ba samy modlitby mešní obsahují jich celé řady. A proč toto vše děje se jiného, než aby nám na paměti tanula pokaždé tato myšlénka: »Takové-li řady vítězů nad tělem, světem a ďáblem, proč bych také já nemohl kdysi ku světlým těm zástupům připojen býti?« A k tomuto všemu třeba míti na paměti, že ani polovinu svatých, ba co dím, polovinu, snad ani desátý díl jich neznáme jmenem, a že jmen těchto po všech krajích Církve jde do tisíců! Mláďátek Betlemských bylo pro Krista pobito mnoho, za dob mučennických často celé zástupy obětovaly pro Krista život a nikdo se na zemi jmen jejich nedověděl. A co bylo takových, kdož ve skrytu a v zákoutí domácím Bohu věrně sloužili, jichž jména nejsou zapsána v knihách dějin! Svět na ně zapomněl, ale oni na svět nikoli! Jako na nebi vedle hvězd s určitým jménem pohybují se myriardy hvězd, jimžto jména nejsou dána, protože zůstávají nám skoro skryty, tak i na nebi tomu jest. Ne každého sluhu svého oznámil Bůh světu. Ale jako na obloze každá ta hvězda má úkol a všecky dohromady pravidelným pohybem udržují rovnováhu světovou, tak i v nebesích svatí všichni působí přímluvou i zásluhou svojí v náš prospěch. Až jednou na konci časů otevře Hospodin Sám Svou knihu dějin, pak uvidíme, co jmen, co zástupů svatých zdobilo Církev a rozsévalo požehnání na její údy. Ale již i ta jména, která známe, jsou nám velkou útěchou. Vždyť nejsou to jenom jména králů, císařů, biskupů, papežů, ale máte mezi nimi jména řemeslníků i dělníků, rolníků i čeledínů hospodyní a služebných děvčat, vojákův a hercův, různých tedy stavů a zaměstnání, které nižšími slovou, a tato jména již sama napomínají nás, bychom netratili důvěry, že také my přes práce své a starosti mnohé budeme moci zvítěziti.

Svatí zůstavili nám ještě jiné památky, ostatky svoje. Hned z prvých dob Církve uvedu vám dva příklady, jak první věřící sobě památek takových vážili. Když sv. Ignác v Římě byl předhozen dravcům, protože nechtěl zbaviti se víry své, zůstaly z něho jen větší kosti těla jeho. O tyto kosti žádali vznešení věřící z Antiochie katany, a když je odváželi, nesli je dlouhou cestou na svých

ramenou do Antiochie, po cestě Boha i Jeho sluhu sv. Ignácia chvalozpěvy a modlitbami velebíce. Pak je uložili ve schránce, které sobě nad poklady vážili. Rovněž tak stalo se s kostmi sv. Polykarpa. Smyrnenští křesťané psali o tom křesťanům Filadelfickým: »My jsme sebrali kosti ty, vzácnější nad drahokamy a zlato, a schovali jsme je na místě slušném, kde Pán nám dopřeje se shromažďovati a výroční dni slaviti na památku těch, kdo bojovali, jakož i na povzbuzení těch, kdo teprve bojovati mají.« Tak smýšleli křesťané po apoštolského věku o ostatcích svatých. Měliť v Písmě samém příklady, jak pouhé šátky apoštolů byly uzdravující mocí opatřeny a proto důvěřovali, že tím více ostatky samého těla svatých mohou jim platny býti, a kdyby k ničemu jinému nebyly, aspoň jim živě představí památku jeho. Ctíme-li ostatky svatých, ctíme, jak praví sv. Ambrož tělo, které Kristus poctil ve smrti a které s Kristem po obecném vzkříšení kralovati bude v nebi. A kdyby snad i ostatek, který ctíme, pravým nebyl, kdyby délkou časů byl pravý zmizel a místo něho napodobený byl nám podán — což ovšem snadno není, ježto každý znamenitější ostatek musí míti pověření, potvrzení, odkud je, proto přece jen nehřeším, ctím-li jej. Vždyť ctím toho svatého samého, a jeho ostatek mi je pouhou k tomu pobídkou, jako byly Antiochenským kosti Ignáciovy, Smyrnským kosti Polykarpovy. Jako vlastencům drahými jsou památky na jich dávné předky, jako oni je sbírají a ukládají a pohledem na ně se povzbuzují k novému vlastenectví, tak i nám drahými jsou památky svatých, kteří nás předešli, tak i my uctivým pohledem na ně se máme rozhorliti k upřímnější ještě lásce k Bohu.

Co by v tom bylo hany hodným, proč by v tom katolíci zasluhovali hany, toť nepochopuji.

Ale ostatky, i jména svatých málo by nám spasitelného podaly, kdybychom neznaly životů těchto sluhů Božích. Vždyť samo Písmo svaté nám je v tom ohledu vzorem. Sv. Ambrož o tom píše: »Život svatých je pro ostatní pravidlem chování. Proto jsme obdrželi úplněji spořádanou řadu Písem, abychom Abrahama, Isáka, Jakuba a jiné spravedlivé čtením poznali a takořka jakousi nevinnosti stezkou, jež jejich ctnostmi nám otevřena jest, jejich šlepěje napodobíce, za nimi se brali.«

Tak již samo Písmo svaté mnoho životů svatých nám podává, a jistě Duch Svatý, který Písma tato rukama sv. spisovatelů psáti dal, neměl při tom úmysl pouze ten, bychom znali vyvolené služebníky Boží, kterými se nám dostalo zjevení Božího, ale abychom znali ctnosti a přednosti jejich a příklad jejich aby nás pohnul k následování.

Sv. Bernard píše: »Příklad rozsévali na zemi andělé, kteří věrnými zůstali Hospodinu, když druzí klesli. Příklad podali apoštolé, kteří Spasitele se přidrželi, mučenníci, že sílu ukazovali, vyznavači spravedlnosti svojí, panny svaté střídmostí a čistotou, pro kterou šlapaly po rozkoších.«

»Hleďmež tedy,« napomíná blah. Tomáš Kempenský, »na živé příklady Otců svatých, ve kterých pravá dokonalost a nábožnost jasně se stkvěly, a shledáme, kterak málo, aneb skoro nic nebývá, co my činíme. Ach, jaký jest život náš, když jej přirovnáme k životu svatých! Svatí a přátelé Kristovi sloužili Hospodinu v hladu a žízni, zimě a nahotě, v pracech až do unavení, ve bdění a postech, modlitbách a svatém rozjímání, v soužení a pohanění mnohém.« Tak dí tento blahoslavený, a my zardíti se musíme, jak málo jim jsme podobni. Oni pak při tom všem stále se strachovali, že spásy nedojdou, my však v jakési zaslepenosti ducha svého myslíme, že nebe máme jisté!

Pozorujme dále, jak Bůh je oslavil již na zemi divy a zázraky, kterými ukazoval, jak je i my slaviti máme. Sv. Jan Zlatoústý pravil: »Již v Zákoně Starém Eliseus, prorok svatý, dvěma mrtvým navrátil život: jednomu, pokud sám ještě na zemi putoval, druhému pak po smrti své, když tento položen byl omylem do jeho hrobu. Hle, kterak i ty ostatky mrtvých mučenníků a svatých posud žijí! Může li medle kdo pochybovati, že ještě žijí a říkati, že zcela zničeni jsou? V jich ostatcích jsou nám spíše otevřeny oživující poklady, jsou to pravdy nedobytné, jež města ochraňují, a vpády lupičův jakož i náběhy vojů nepřátelských zadržeti mohou. Vysoké a pevné věže jsou to, kdež jest všechněm připravené útočiště, kdo pomoci žádostivi jsou. Kdo prudkou nevolí proti bratru svému rozhořev, ztrátu lásky utrpěl, pokorně se k ostatkům svatých utec, prose, aby se mysli rozdvojené opět spojily svazkem míru. Kdo duchem nečistoty trápen, v plamenech zneuctívající rozkoše hoří, oleje svatého přičiň, jímž oni pomazáni byli, a hned se na útěk dá duch nečistý. Neboť v jich ostatcích přebývá Božství a silou a přítomností božskou všechny divy vykonati mohou!«

Tak i jiná svědectví dávnověku křesťanského dotvrzují, že Bůh přímluvou svatých a zvláště při hrobech a ostatcích jejich mnoho dobrodiní prokázal těm, kdo s důvěrou o tu ochranu prosili. Jednotlivé toho příklady po různu jste v kázaních slyšeli, a dá-li Bůh i více uslyšíte.

Když tedy tělesné jejich schrány, jež země naše a oltáře přechovávají, Bůh tolik oslavoval, čím více jejich vzácnější částku, čím více nesmrtelné duše jejich, když na nebesa se ubíraly? Tehdy asi vyplnilo se jim ono osmero blahoslavenství, jímžto Kristus Sám blahoslavil Své věřící! Jak plesají v příbytcích, které jim Kristus Pán připravil, ve světle osvěty nebeské, v teple lásky neskončené, ve vůni blaha nejvyššího! A když svátek všech jich se oslavuje, když ne pouhý svět, ne lidé, ale Sám Kristus jim blahopřeje, jak tu s plesem a radostí slyší Jeho blahoslavenství!

»Blahoslavení jste vy,« dí Kristus, »kdo jste byli chudí duchem a touto chudobou ducha zahanbili jste moudrost světa! Ano, vás apoštoly, zvaly zpozdilými ty duše pyšné, a kde jsou ony, a kde jste vy! Blahoslavení vy tiší — když vás vedli na muky hrozné, vy jste šli jako obětní beránkové a snášeli jste muky

krvavé tiše — a ovládli jste zemi. Kde jsou vaši katané a kde vy? Blahoslavení jste vy lkající! Hříchy své jste obmyli svými slzami a mou krví, a ti, kdo se vám za to posmívali, kde jsou? Blahoslavení jste vy, kteří jste s pláčem toužili a volali po spravedlnosti a nemohli jste se jí na světě dovolati! Hle, došli jste spravedlnosti, která neustoupí násilí, a vaši pronásledovníci, kde jsou? A vám, kdo jste srdce čistého, vám duše panenské, duše andělské, vám ani není třeba mého blahoslavení, vyť vidíte Boha, a Boha viděti co jest, nepochopí nikdo tak, jako vy. Vy pějete mi píseň novou, které poskvrněný duch nepochopí, které ústa poskvrněná nedovedou. A vy duše pokojné, kterých žádná bouře vášní posud nerozbrázdila, kteří drahou úplně klidnou se země k nebi jste putovali, také vás blahoslavím, jako všecky ostatní, ať zkoušky vaše byly jakékoli! Vy jste moji, ve vás přemohl jsem svět a nikdo mi vás neodejme na věky!«

Tak zní jejich nebeské blahoslavenství. O, kdo mi dá, abych brzy mohl slyšeti řeč podobnou, třeba z povzdálí, třeba mezi posledními. Kdo nám dá, by blahoslavenství toto znělo nám všem v hodinu, která bude naší poslední na této zemi! Nikoli, drazí v Kristu, nikoli svět a jeho statky a rozkoše, a nikdy ne sláva a pochvala světa nám k tomu dopomůže, ale pevné odhodlání, že chceme svaté oslavence Kristovy více následováním, než obdivem ctíti, aby jméno jejich a památka byla nám pobídkou na cestě spásy. Amen. *P. Filip Šubrt.*

Neděle XXIV. po Sv. Duchu.

Božská a lidská stránka v Církvi.

»Pokrývala se lodička vlnami — on pak spal.« Ned. evangelium.

Apoštolé malověrní trnou hrůzou pro bouři, jež se valí se všech stran, lodička takřka topí se pod vlnami, a Kristus spí. Nedbá v nebezpečí, které může Jej s apoštoly pohltiti, nedbá o to, aby je zachránil, anebo neví o tom nic? V obojím případě není Spasitelem, není apoštolům nic platen, a oni zbloudili, že Mu všecku víru a důvěru věnují. Neví-li o nebezpečí, kterak může slibovati tak veliké věci, jako je spása, jako je blaho věčné?

Pakliže ví o něm, ale nedbá o ten strach apoštolů, nechává je hynouti a nepomáhá, ba chce zhynouti s nimi, pak není laskavým Jejich Mistrem, ale svůdcem, který více slibuje, nežli může dáti. Ale Spasitel ví o nebezpečí, může pomoci a pomůže. Jediné jen slovo — a bouře přešla. Jediný rozkaz, a živlové slovem Božím stvoření klesají z rozbouření u rovnáhu, ve klid.

Ale bouře nad tuto hroznější ještě čeká na apoštoly. Tehdy nejen moře, ale lidská vášeň, lidský hněv obklopí je se všech stran, tehdy nejen větry budou buráceti, ale sta rozzuřených nepřátel zvolá: Na kříž s Ním! A On, On usne spánkem smrti a bude

pohřben, a oni malověrní ukryjí se ve strachu a bázni. A až vstane a rozmetá vazby hrobu a smrti, oni ještě budou malověrnými tak, že ještě v hodinu rozloučení bude Pán kárati jejich nedůvěru, jejich malověrnost a znovu je ujistí, že s nimi bude na věky.

A nové bouře čekají na ně, bouře, které smrtí jejich se ukončí a po kterých teprve v nebi na vždy uzří toho, ve kterého věřily duše jejich. A když na jejich dílo, na Církev bouře nové přijdou, také tehdy často zdáti se bude, jakoby Kristus spal, a pro to zdánlivé spaní Jeho budou vlny nepřátelství směleji a směleji dorážeti na loďku Církve, budou rváti z ní kus po kuse, bude se často zdáti, že loďka ta je již slabá na takové bouře, ale ona odolá. Je při ní Kristus, On to slíbil a plní. Jako On, ač byl vtělený Bůh, spal a únavu cítil, protože i tělo měl a duši lidskou, *tak i Církev Jeho má v sobě dvoji stránku, božskou a lidskou.*

A jako Kristus Pán, když oddal se spánku, zdál se býti pouhým bezmocným člověkem, tak i *Církev někdy zdá se pouhým dílem lidí*, které zase lidé mohou zbořiti. A přece je *Církev dílem Božím*, které lidem je svěřeno. Toť je věc, o které dnes budeme uvažovati.

Pojednání.

Bůh když se zjevuje, činí tak spůsobem, který lidé mohou jistým způsobem poznati. Ukazoval se viditelně, posílal-li koho, aby mluvil Jeho jménem, dal mu moc činiti divy, které by lidé poznali a uznali. Když tedy zřídil Církev Svou, zřídil ji opět způsobem tím, že Sám se učiniv viditelným, viditelné apoštoly a viditelné věřící sobě vyvolil, aby jim hlásal jejich řečí, jejich způsobem mluvy, jejich podobenstvími tajemství nebeská. Po lidsku mluvil a jednal, aby lidi naučil cestě Boží.

V tom leží celé to tajemství, které v Církvi překvapuje svět: že zdá se dílem lidí a má trvání nad všecka díla lidí, že je dílem Božím a přece zdánlivě se mění a stárne. První poklad nebeský, kde se tak děje, je poklad víry.

Co se zde namluví a naspílají nepřátelé Církve, dokazujíce, že my dnes docela něco jiného hlásáme, nežli hlásal Kristus! Z té příčiny povstávali od dávna mnozí mužové a tvrdili, že prý oni očistí Církev od nového učení a zavedou zase víru, jako byla ta prvá víra Kristova i apoštolů. A proto zapírali jeden článek víry za druhým, a jen ty chtěli věřiti, které prý v samém Písmě svatém jsou obsaženy. A co se stalo? Brzy ani Písmo svaté jim nevyhovělo: vylučovali z něho tu neb onu knihu, vysvětlovali ostatní dle svého rozumu, a dnes hádají se o to, zdali vůbec třeba článků víry, zdali nejsou zcela zbytečnými.

Mohl Kristus Pán chtíti takovému zmatku? Jistě nemohl! Vždyť Jeho apoštol přímo napsal: Jeden Pán t. j. Bůh, jedna víra, jeden křest, jeden Pán a Otec všech. Jak tomu tedy s našimi články víry? Jsou skutečně nové články víry novým učením, kterému nestačí jméno Kristovo? Je naše víra vírou Kristovou, vírou apoštolskou?

Povím podobenství. Vsadí li se vinná réva, malý odnož, a přijme se a roste, a vydává listí a ovoce; mohl by někdo říci tomu, jenž révu svou nazývá: tvým je jen kořen a malý ten odnož, který jsi vsadil; co vyrostlo, již není tvé! Jako v semeni ukryta je bylina a v bylině celé pokolení bylin nových, jež ze semena toho vyrostou, tak v učení apoštolův je naznačeno a zavinuto mnoho věcí, které teprve delším zkoumáním a za čas zřejmými se stanou. Listy v pupenu byliny jsou podobně napřed nezřetelné, zavinuté, a zřetelnými se stanou, až přijde jejich doba. Tak i v evangelium psaném i tom, které původně jen ústně bylo hlásáno, mnoho bylo a je takových zavinutých listů, článků to víry, které teprve pozdějšími rozepřemi o víru staly se zřetelnými. Dejme si příklad: Anděl zvěstoval Marii Panně poselství své slovy: Zdrávas, milosti plná. Málo slov, ale co v nich zavinuto věcí! Celý libosad samého spasitelného a krásného učení víry od prvního určitě hlásaného článku, že Maria měla od Boha všelikou milosť nadpřirozenou, až do onoho nedávna prohlášeného, že měla zvláště posvětnou milost hned tehdy, kdy jiní mají poskvrnu hříchu dědičného, čili od početí svého. Anebo slovo Páně? Totoť jest tělo mé! Co tu je zavinutého učení! Tak tomu je se slovem Božím: je příliš obsažno, než aby rozum lidský najednou zcela je pochopil, je jako hlubina mořská, ze které stále nové články, nové perly možno vážiti. Nikdy není zcela probráno, a následující věky Církve najdou mnohou příležitost, aby ze slova Božího odvodily nové a nové články rozvinuté ze starého, původního kmene víry Kristovy. Slovo Jeho je božské, a slovo to opatruje Církev z lidí složená, a lidé tito jen po částech a nikoli najednou dávají tomu božskému semeni se rozvíjeti. V tom je změna, ale jen zdánlivá, taková jako by týž strom jeden květ za druhým vydával, ale žádného neztrácel a stále stejně neporušeným trval.

Tak tomu s jedním pokladem, jenž Církvi je svěřen. Ale pouhý tento poklad je pouhým základem vysoké a pevné stavby, jež má nás vésti výš a výše, až k nebesům. Stavba ta má býti nám žebříkem Jakubovým, jehož by konec byl až přede Trůnem lásky a milosti Kristovy, má býti lepší a zdařilejší věží Babylonskou, která by nepřiváděla zmatek v pokolení nového Israele, ale až do konce zdařile jsouc vystavena k nebi nás dovedla.

Stavba ta je dílo spásy, síla, kterou ji provádíme, je milosť Boží. Tato milost nám byla koupena od Krista Pána. On za ní dal vše, co měl. On za ni dal Své blaho, kterého v nebi v lůnu Otce mileného požíval, dal strasti a chudobu, kterou snášel, dal muky a krev, kterou pro nás na kříži vycedil. On utvořil tak velké moře spasitelné, léčivé vody, kterou bychom nabývali síly nové, života nového, kterou bychom duši svou úrodným stromem činili, aby vydávala ovoce spásy. A z tohoto moře Sám Kristus Pán vyvedl sedmerý pramen, aby svlažoval duše naše, kdykoli prahnou. Pramen prvý, křest, dává milost tuto každému, kdo hlásí se, nebo přihlášen je za člena Jeho Církve. Proud druhý, biřmování, posiluje duše křtem znovuzrozené, aby statečně mohly bojovati

boj unavující, ale rozhodný. Pramen třetí pak největší div působí; on vtěluje nás Kristu, jako kmeni našemu, skrytému v nejsv. Svátosti, abychom skutečně s Ním byli jedno tělo, s Ním žili a působili, či lépe, aby On žil v nás a působil v nás. A kdo pro hřích nový není toho schopen, proud čtvrtý, pokání, ho činí k tomu schopným. A když v poslední chvíli zápasu, ve chvíli smrti s úzkostí hledati budeme ruku pomocnou, která by nás v posledním boji podepřela, podá Sám Kristus v proudu pátém Své milosti, v posledním pomazání ještě jednu číši léku svého, abychom Jeho silou přemohli pokušení poslední. A zbývající dva proudy — tyť doplňují Církev: svěcení kněžstva obnovuje řady sluhů Páně, stav manželský řady věřících rozmáhá. O každém tom proudu svědčí nám buď Písmo svaté, nebo podání prvých dob Církve, a kdo k tomu hlasu není hluchý nebo slepý ke svědectvím pravěku církevního, nepochybuje o tom. A přece i tuto lidé pro různé příčiny změny zavedli. Avšak, pozorujeme-li ty změny, nikdy nezmařily věci hlavní, ale buď učinily přísná zařízení první mírnějšími, anebo důrazněji uváděli k paměti, čeho nedbalost lidská špatně, nebo lenivě užívala. Tak na př. Prvé doby přísné pokání konaly: veřejně vyznával se hříšník, když veřejně byl zhřešil. Veřejnému, dlouhému pokání se podroboval, aby tím spíše dokázal polepšení svého. V té věci nastala změna, že tajná je zpověď a pokání mírné. Každý den přijímali věřící tělo Páně, a dlouhé konali modlitby při oběti mše svaté: nyní tomu tak není, aby nepřijímalo se tak snadno svatokrádežně, a aby mohli na mši svaté býti také ti, kdo času mnoho nemají celé hodiny býti v kostele. Obřady a modlitby některé se změnily, buď aby slavnější bylo udílení některých svátostí, anebo aby lépe se zachovala jednota. Ale jádro všech těchto spasitelných tajemství zůstalo v naší Církvi stejno. A tato věc to je, která mnohého zkoumatele starověku uvedla do naší Církve. Mnozí učení anglikáné a protestanté, když sobě prohlédli katakomby římské, a tam nalezli v kresbách a obrazech na stěnách mnohá svědectví o tom, že u nás dosud ve hlavních věcech se koná, co se konalo v katakombách, za dob sv. mučenníků, tímto svědectvím uvedeno bylo do Církve naší.

A jako tomu s vírou, jako tomu se svátostmi a obětí mše svaté, tak tomu i církevními vrchnostmi. Nebylo ovšem hned za dob apoštolských všech těch stupňů, kardinálů, arcibiskupů, kanovníků, opatů, nebylo nádhery a bohatství, nebylo oltářů a staveb krásných, jaké pozdější věky vytvořily, ale hlavní věci byly, byl kmen, ze kterého to vše vyrostlo.

Byl tu především rozdíl mezi apoštoly, učenníky a věřícími, bylo prvenství sv. Petra, kterého nikdo upříti nemůže, kdo čte evangelia bez stranických ohledů. A když na tomto základě Církev vyrostla a krví mučennickou si dobyla uznání, není divu, že vedle hlavních stupňů vrchností církevních, papeže, biskupů a kněží vyrostlo i mnoho jiných, nižších a vyšších důstojenství. Je to právě, jako v říši. Pokud měl každý kníže málo poddaných, nepotřeboval mnoho úřednictva. Ale jak jeho říše vzrostla, vzrostl i počet a

stupně důstojnictva i úřednictva. A co se nádhery dotýče, není hany hodno, že i Církev domy Boží a služby Jeho zvelebuje tímto leskem, když svět se neleká nákladu na divadla a jiná místa rozkoše. Když Filip Krásný, král francouzský, posmíval se jistému kardinálovi a pravil: »Jak to, že vy chodíte si tak nádherně, když váš mistr, Kristus Pán, jen na oslátku do chrámu jel a chudý byl,« tehdy odpověděl kardinál: »Tehdy, kdy Kristus Pán jel na oslátku, nebylo ani nynějších králů, a jejich předkové honili oslátka na pastvu.« Jako musí úředník obléci uniformu slavnostní, jde li ke králi, třeba král byl při tom oblečen prostě a jednoduše, tak i my z úcty ke králi králů oblékáme, co slavnostního nám předkové ponechali, nebo sami jsme pořídili, ač král ten sám z lásky k nám chudé roucho nosil. Tak tomu je s těmito lidskými změnami v Církvi.

Stejnou víru máme, i stejné svátosti i stejné církevní vrchnosti, jako Církev první s tím pouze rozdílem, že símě první se rozvilo, rozčlenilo, dospělo, a kdo to vše chce zahoditi a zase jen míti místo toho prvotnou jednoduchost, podobal by se člověku, kterému předkové vystavěli palác a dobyli jmění, ale který toho chce zanechati zkáze a jíti zase do chaloupky dávno spadlé, ve které přebývali jeho praotcové. Nemůžeme století minulá vymazati z dějin a říci: žijeme ještě v dobách, kdy praotcové nynějších panovníků neměli moci ni slávy.

Kristus Pán zasel símě evangelia, ono se ujalo, vzrostlo, užitek vydalo. Kristus Pán byl při Církvi, dokud byla malá, je při ní, když vzrostla, neopustil jí nikdy a bude při ní též, až svět i Antikrist proti ní povstane. Kristus panuje na věky. Kéž my sloužíme Jemu a spásy věčné dojdeme. Amen. *P. Filip Šubrt.*

Památka všech věrných dušiček.

Den vzpomínek a křesťanské lásky.

»Slitujte se nade mnou, aspoň vy, přátelé moji, nebo ruka Páně dotkla se mne.« Job. 19, 21.

V prvních dobách Církve sv., kdy zuřilo krvavé pronásledování křesťanů, bývaly konány služby Boží v podzemních prostorách, které známy jsou pode jménem katakomby. Tam tajně za tmavých nocí scházeli se křesťané, aby přítomni byli nekrvavé oběti Nového Zákona, tam se shromažďovali, aby přijímali Beránka bez poskvrny, tam se navzájem těšili a sílili k nastávajícímu boji. Tam v těch místnostech památných bývalo jim blaze, tam se cítili býti bezpečnými a šťastnými. Tam byly hroby zemřelých křesťanů, tam byly hroby slavných mučenníků. V těsných, roztodivných, spletitých chodbách bylo viděti při matné záři světla prosté rakve ze dřeva nebo z kovu, a na každé rakvi nějaký znak učení

Kristova. Tam bys byl spatřil rybu, bílou holubici, palmu míru, jinde tichého beránka, obraz dobrého pastýře, jinde opět anděla nebo vážnou tvář Hospodinovu. V těch znacích první křesťané uměli dobře čísti a ty rakve jim vypravovaly o dobách nedávno minulých, vypravovaly jim o životě a skutcích pochovaných tam souvěrců. Příklad zbožnosti a ctnosti tam živě měli před očima, tam čerpali sílu, odvahu, trpělivost a vytrvalost. Tam nad hroby svých předků Hospodina velebili, tam Mu píseň chvály pěli, tam všickni jedna duše, jedno srdce byli. Tam za mrtvé se modlili a za ně oběť nejsvětější obětovali.

Od těch dob změnilo se mnoho.

Za dnů našich mohou se křesťané otevřeně k víře své hlásiti a ji veřejně vyznávati, dnes není třeba katakomb, a přece, přátelé drazí, i vy v temnu ranního šera, v podzimním chladnu shromáždili jste se dnes na tomto posvátném místě, abyste vykonali pobožnost za věrné zemřelé, neboť právě dnešního dne konáme výroční památku všech věrných dušiček. A co jest, co srdce vaše silou neodolatelnou právě k tomuto místu táhne, co kroky vaše k tomuto chrámu Páně vede? Jsou to hroby, jsou to rovy vašich příbuzných, přátel a známých, jsou to hroby a rovy těch, s nimiž svazky nejužšími jste byli spojeni. Tu také vy stojíte nad hroby svých milých, jejichž kosti tu odpočívají sladko. Dobojovali, dotrpěli a vrátili se do země, ze které tělo lidské bylo vzato. Již jich hlava nebolí a tráva nad hrobem jim píseň míru ševelí. A k těm mrtvým láska ve vašem srdci nevychladla. Vy sem pospícháte, hroby svých milých kvítím a věnci zdobíte, světlo nad jejich rovy rozžehujete, modlíte se a vzpomínáte. Pravím »vzpomínáte,« neboť den všech věrných dušiček jest dnem tklivých, bolných vzpomínek a zároveň dnem pravé, křesťanské, milosrdné lásky. Na ty, které jste milovali, kteří k srdci vašemu takořka přirostli, na ty drahé vám nebožtíky vzpomínáte asi tak, jako sv. Augustin vzpomínal na svou zesnulou, nezapomenutelnou matka sv. Moniku.

Sv. Augustin opouští smavé kraje teplé Italie a pluje do své vlasti. Jest čarokrásná noc. Moře je klidno, s modravé oblohy shlíží se v hladině vodní tisíce a tisíce třpytných hvězd. Vesmírem vane vážný noci klid. Sv. Augustin myslí na svou předrahou matku a duší jeho zmítají tyto bolné a přece tak blahé vzpomínky: »Bože můj milý, Ty sám nejlépe víš, jakou matku jsem ztratil! Od útlého mládí učila mě Tebe znáti, Tebe milovati. Jako dítko malé za hlasem její vyslovoval jsem Tvé jméno posvátné, často kráte za den jsem opakoval, co mně o Tobě vypravovali její rtové čistí. V dětské prostotě jsem jí sliboval, že se Tebe nespustím nikdy. Než kam se poděli tito moji krásní slibové? Když jsem vyrostl, tu z duše mé prchal květ za květem, uvadla bylina ctnosti a zbyl z ní pouze kořen usýchající. Nevážil jsem si péče a starostí matčiných. Upadl jsem v blud a hřích. Na světě nebylo snad matky, která by svého bloudícího syna byla tolik oplakávala, jako lkala matička má pro mne, když ve hříších hynula duše má. Ve dne v noci se modlila, bez přestání vroucí prosby k nebesům vy-

sílala a za mé obrácení prosila. Po celé hodiny v komůrce tiché na kolenou klečela, s pláčem jméno mé vyslovovala a se vzlykáním k Bohu volala, aby mě osvítil. Velikým zármutkem a dlouhým utrpením vyprosila konečně obrácení syna svého.

A na takovou matku měl bych snad zapomenouti? Nikdy, matko má předrahá, nikdy z paměti mé nevymizí láska tvá a péče nezištná, mravenčí píle a snaha, bys mne opět k Bohu přivedla.

Svědomí mé vyčítá mi zvláště onen neblahý večer, kdy jsem domov svůj opustil a do Říma uprchl. Tenkráte matka má s bolestí hledala, co s bolestí porodila, rukama lomila a Bohu žalovala mou nevěrnost a nevděčnost. Trpělivě však obětovala dále za dítě své krev srdce svého. Ozbrojivši se odvahou hrdinnou i do ciziny vyšla mne hledat a našla mne v Miláně obráceného, pokřestěného. O, jak zaplesalo tenkráte srdce její mateřské! Tehdy vyplněna byla všecka její přání, prosby a tužby na této zemi. Od té doby matička má milá mi říkávala: »Vezdejší úloha má jest skončena. Nežádám nic jiného, než abych zemřela v pokoji.« A brzo se dočekala, co tušila. Onemocněvši horečkou, ta duše zbožná a bohumilá opustila na vždy tento svět. Zemřela mi matka, jakých na zemi širé málo, umřela mi právě v tu dobu, kdy jsem jí chtěl radost dělati a vděčnost dokázati. Zatlačil jsem rodičce své drahé oči a trpěl jsem velice. Duše má krvácela. Každý skutek zlý, kterým jsem ji byl zarmoutil, každé slovo nelaskavé, kterým jsem jí kdy byl odpověděl, nořilo se z hlubin duše mé a činilo mi výčitky. Doprovodil jsem matku svou ke hrobu a loučil jsem se s ní v tomto životě naposled. Slzy mne polily a byly srdci mému útěchou. Tu jsem se modlil a z hlubin duše své pravil: Bože věčný, vím, že dobré skutky konala ta, která mi byla na světě nejdražší; ze srdce odpouštěla svým vinníkům, račiž jí také odpustiti vše, čím se provinila za let života svého! Promiň, Bože, a nevcházej v soud se služebnicí svou! Učiň s ní milosrdenství, vždyť slíbil's milosrden býti milosrdným, a slova Tvá jsou pravdivá. Netoužila po hrobě skvostném, po pomníku nádherném; přála sobě, aby pamatováno bylo na ni u oltáře, kam spěchávala každého dne. Vidělať, že tam se obětuje oběť čistá, kterou byl zmařen hřích náš i trest.

Odpočívej v pokoji jako manžel tvůj Patricius, jemuž jsi byla družkou věrnou a jehož jsi získala katolické víře!

Máti předrahá! smrt nás rozloučila, smrt nás opět spojí. Rodičové moji milení přebýváte v nedohledných, věčných krajích a já bloudím hříšným světem. Vzdáleni jste ode mne a přece jste mi na blízku. Vidím a slyším vás, když myslím na vás. Otče nebeský, Jenž vládneš nad dušemi živých i zemřelých, popřej útěchy duším, popřej míru služebníkům svým!«

Tak sv. Augustin vzpomínal na svou nezapomenutelnou matku. —

V Kristu shromáždění! Dnes jest slavnost všech věrných dušiček. Vy — opakuji to ještě jednou výslovně — stojíte na poli pokoje, kde anděl smrti vládne, stojíte nad hroby zemřelých, nad hroby těch, s nimiž těsná páska přátelství vás spojovala, a

vzpomínáte. Vzpomínky bolné a blahé zaznívají strunami srdce vašeho. Vám jest, jakobyste snili překrásný sen. V duchu zalétáte do oněch dob, kdy po boku milovaných osob, které vám neúprosná smrt odňala, požívali jste nezkaleného štěstí. Vy jasně vidíte ty bytosti vám nade vše drahé, vy slyšíte jejich vám dobře známý hlas. Než hroby jejich vás budí z toho líbezného snění a pamatují vás na tu smutnou skutečnost, že ti, které jste milovali, že ti, pro které srdce vaše bilo a žilo, vás opustili. A z vaší hrudi hluboký dere se vzdech a rtové vaši šepcí: Odpočinutí věčné dej jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí!

Slavnost všech věrných dušiček jest dnem vzpomínek.

Jest podzim. Chladný vítr krajem vane a suché listí střásá se stromů. Nočními mrazy spáleny jsou poslední květiny. A to zvadlé kvítí a suché listí volá k lidstvu: I vy, synové světa, kteří podobáte se květině v plném rozkvětu, zvadnete, uschnete, zhynete.

Prázdná, pustá jsou pole; zpěv ptactva umlkl. Mlha šedá vznáší se nad zemí jako závoj smuteční a večer tmavými křídly záhy zahaluje odumírající přírodu. Všude, kamkoli oko pohlédne, vidíme obrazy pomíjejícnosti. Každé suché stéblo, každá zvadlá ratolest nás napomíná: Pomni, člověče, že jsi smrtelným!

Rok má 365 dnův, a všecky ty dny celého roku lidstvo prožije ve chvatu, spěchu a shonu, ve starostech a zápasech o vezdejší chléb. A tu přichází den všech věrných dušiček, ta veliká slavnost mrtvých, a ukazuje nám konec celé životní naší dráhy, kterou kráčíme od kolébky až k rakvi. Co my jsme, tím byli kdysi všichni ti zemřelí, na které dnes vzpomínáme; a co oni jsou, tím také my jednou budeme. Mnozí však přece žijí tak, jako by na tomto světě měli zůstati věčně. Každý zemře, každého dotekne se dříve nebo později ledná ruka smrti. To nám uvádí na pamět živě zvláště den všech věrných dušiček, kdy vzpomínáme zemřelých a kdy spolu se spřátelujeme s tou myšlénkou, že za krátko na nás vzpomínati budou zase jiní. To jest sice vážná, ale přece jen velice potěšitelná pravda. Smutným byl by stav člověka, kdyby nepatrný a temný hrob na hřbitově měl býti koncem všech jeho nadějí a dalekosáhlých tužeb. Nevěrec, pozoruje-li hrob, vidí v něm prázdné nic, hrstku kostí, prach a popel. Avšak duše věřícího křesťana na perutích víry povznáší se od toho místa hniloby ku jasným výšinám, kde ve světě jiném, nevýslovně krásném žíti bude věčně. Věřící křesťan vidí sice také, že tělo mrtvé rozpadá se v prach, ale on věří, že to tělo setlelé v den vzkříšení z hrobu svého vstane a oslaveno bude. Proto hřbitov křesťanský zove se docela případně polem Božím. Tělo mrtvé jest jako zrno, které rukou Boží do země posvátné jest vloženo, aby tu dozrálo až do dne nebeské žně. A tak den všech věrných dušiček nám připomíná, že smrt nečiní všemu konec, učí nás, že, jako ti zemřelí žijí v našich srdcích, i my jednou žíti budeme ve vzpomínkách těch, kteří nás přečkají. Připomínáme-li si dnes obrazy zemřelých, spojujeme čas s věčností, pomíjejícnost s nekonečností, zemi s nebesy. —

Než den všech věrných dušiček jest netoliko dnem vážných a utěšených vzpomínek, nýbrž i dnem svaté lásky. Žádný člověk není zajisté tak chladným a bezcitným, aby aspoň dnes nevzpomínal s láskou těch, které znal a miloval, srdce nikoho není tak otupělým, aby nevzpomínal zemřelých rodičů, pokrevenců, přátel a známých. Tichý hřbitov není v celém roce tak četně navštěvován a tolik oživen jako právě dnes, kdy téměř každý přichází ke hrobu dobře známému, aby na něj věnec položil a světlo na něm rozžehl. Tento obyčej jest velice krásný a chvályhodný. Odpovídá tužbě srdce lidského darovati, obětovati něco těm, s nimiž v osobním spojení již nejsme. Než tato ozdoba hrobu sama o sobě není ještě dostatečným důkazem pravé křesťanské lásky. Pravou, nelíčenou lasku k zemřelým dokazuje teprve vroucí modlitba nad hrobem. A takovou oběť může zesnulým každý tím spíše přinésti, protože láska k mrtvým jest daleko čistější a světější než láska k živým.

Smrt závojem zapomenutí zakrývá chyby, slabosti a nedokonalosti, kterým v životě i ti nejlepší lidé bývají podrobeni. Právě smrt jest příčinou toho, že soucitně a smířlivě vzpomínáme i na ty, kteří za života svého nezdáli se nám býti hodnými zvláštní útrpnosti a soucitu. Na hřbitově umlká vášeň a náruživost, kterou si lidé život vezdejší navzájem ztrpčují. Tu vládne ticho posvátné a velebný klid, vždyť hřbitov jest polem míru a pokoje. Tu není hněvu, zlosti a nenávisti. Ke hrobu blíží se každý s křesťanskou láskou v srdci, se slzou v oku a s modlitbou na rtech.

Církev sv. ustanovila tklivou slavnost všech věrných dušiček, aby živí mrtvým přinesli oběť lásky, aby se živí za mrtvé modlili. Proto také dnes shromažďuje nás Církev sv. kolem oltáře, modlí se za zemřelé a prostorami chrámovými zaznívají táhlé, žalné zvuky smutečního zpěvu.

Věřící křesťané pohlížejí dnes nejen na hroby, nýbrž vzpomínají i na očistec, kde věrné duše trpí. Se slzami, které jako drahé perly třpytí se v očích, a s milujícím srdcem vzpomínají dítky svých dobrých, starostlivých rodičův, otcové a matky, ve starostech sešedivělí, vzpomínají svých milovavých dítek, které je na věčnost předešly, opuštěný manžel vzpomíná na svou zesnulou, drahou družku, manželka vzpomíná na svého nezapomenutelného chotě a vůbec všichni křesťané bez rozdílu vzpomínají dnes s láskou na své bratry, sestry, příbuzné, na své učitele a dobrodince, a z hlubin duší svých volají: »Odpočinutí věčné dej jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí!« My víme, že soud Boha věčného přísný jest i andělové před Ním se chvějí. Proto se za duše v očistci modlíme, my Spasitele nejvýš milosrdného snažně prosíme, aby je Svou nejdražší krví očistil a uvedl je do krajů rajských, aby tak skutečně dosáhli a požívali toho, věč na zemi věřili a doufali.

Modlete se tudíž dnes, přátelé drazí, modlete se vroucně za dušičky v očistci! Zvláště dnes máte vyslyšeti jejich úpěnlivou prosbu: »Slitujte se nade mnou, slitujte se nade mnou, aspoň vy přátelé moji, nebo ruka Páně dotkla se mne.« Ty duše ubohé

trpí a pomoci si samy nemohou. Nuže, slitujte se nad nimi! Vy jste tak bohati, můžete se modliti, dobré skutky konati, můžete jim tak mnoho obětovati. Dokažte, že ta láska, kterou Bůh v srdce lidské vštípil, ve vaší hrudi neuhasla! Proste Boha nejvyššího, aby je z místa utrpení vysvobodil a do slávy věčné uvedl! Slitujte se, otevřte jim brány nebes! Ty duše věrné budou vám za to vděčny. Až vy budete umírati, budou na vás vzpomínati. Až vy boj života pozemského dokonáte, budou se za vás u Boha přimlouvati, abyste se s nimi shledali v říši věčného pokoje a světla.

Nikomu pak tuto záležitost věrných duší nekladu tolik a tak důtklivě na srdce, jako vám, rodičové křesťanští! Záhy vštěpujte do útlých srdcí dítek vašich lásku k duším zemřelých. Svědomitě pečujte o to, aby dítky vaše každodenně se modlily za duše v očistci! Starejte se o to, aby miláčkové vaši malí pravidelně každý den nevinné ruce své spínali a za duše trpící se modlili! Když dítky své tomu naučíte — a můžete je tomu naučiti snadno — pak jste vykonali dílo požehnané, pak jste vykonali dílo, které vás přežije. Děti, čemu je zbožní rodičové naučili, budou zase tak učiti dítky své, a až jednou ve hrobě klidném budete odpočívati, pak to požehnání, které jste rozsévali, sami budete kliditi. Vaše dítky a vaši vnukové se za vás budou modliti a den co den budou volati: »Odpočinutí věčné dej jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí! Ať odpočívají v pokoji!« Amen. Frà *L. Štolc.*

Řeči příležitostné.

Řeč při svěcení stříkačky.

Proslovená v Honicích dne 5. srpna r. 1900.

Prameny: Přír. kniha Bohosloví past. od Dra. A. Skočdopole svazek II. str. 215 . . . Dra. Z. Wintra: Kulturní obrazy měst. č.

Drazí v Kristu členové dobrovolných sborů hasičských! Milení posluchači!

V Písmě sv. čteme, že *Spasitel* náš, Ježíš Kristus, rád žehnával lidem i věcem.

Tak druhdy žehnal dítkám, jež matky k Němu přivedly, vkládaje na ně ruce Své. Jindy opět žehnal učenníkům Svým, když na nebesa vstupoval.

A opět za jiné příležitosti na poušti požehnal pět chlebů a dvé ryb a pak jimi nasytil hladovící zástupy.

Po příkladě Pána a Mistra svého i *apoštolové* žehnali osobám a věcem. Vcházejíce do domů, žehnali jim, pokoje jim žádajíce; tolikéž na nemocné vztahovali ruce a žehnali jim.

I církev sv., plna jsouc důvěry v blahodějnou moc žehnání, opět a opět žehná osobám i věcem. Žehná při korunovaci krále, při sňatku snoubence, žehná matky při úvodu, žehná poutníky. Zehná ale i nové domy, nové lodi, osení a mnohé jiné věci, jež člověka obklopují, jimiž vládne, jichž užívá.

Ba, žehnati tak velice v lidské *přirozenosti* jest zakořeněno, že nejedna matka žehnajíc dítko křížkem na čele je uspává i probouzí a nejednou člověk mimoděk požehnání nebo kletbu svolává na jiné.

Drazí v Kristu! I vás shromáždila v těchto místech šlechetná myšlenka, abyste přítomni byli úkonu pro obec zdejší tak památnému, *svěcení nové stříkačky* zdejšího dobrovolného sboru hasičského.

Nuže, *jakého účelu* svěcením tím má se dosíci?

A pod jakými podmínkami?

Tyto dvě myšlénky budou základem dalších slov mých.

Pojednání.

A) Jedním z největších trápení, navštěvujících města i tiché naše vesničky, jsou požáry. Milá naše země Česká ode dávna bývala sužována často touto metlou a nejednou tu lehla popelem celá města, ba i na sta lidí zahynulo. Požáry ty vznikaly zvláště za starých dob častěji, jelikož mnoho se dříve stavělo ze dřeva a střechy se kryly šindelem, doškami. Nejednou neopatrnost, blesk zavinily oheň; ale i z vůle zlé: někdy pro loupež, jindy ze msty, ba i z příčin politických vznikaly u nás požáry.

Zejména v minulých stoletích Turci najímali za peníze paliče, aby pálili města po vlasti české. Ba, i polský král Kazimír paliče posílal do Čech, tak že král český Jiří Poděbradský r. 1459 vydal rozkaz, nepouštěti Poláků do měst českých.

Aby požárům zhoubným *hráze* se stavěly, toho předkové naši záhy byli bedlivi. Za tou příčinou k bdělosti úřady napomínaly, ba zhusta i trestávaly neopatrné a zvláště úmyslné paliče pokutami, žalářem — a nejednou přestupníky i mučily: maso kleštěmi z nich trhaly, po páteři dřely, lámaly na kole, do ohně je házely. Na mnohých místech biřici musili každý měsíc volati k opatrnosti s ohněm.

Pro případ požáru byli toho předkové naši pilni, aby vždy pohotově bylo *nářadí* jako konve, žebříky, háky — ba v Pardubicích již roku 1543 měli obecní mosaznou stříkačku. Jak líčí Hájek i Paprocký ve svých kronikách, v Čáslavi při požáru r. 1552 byla pohotově i prostěradla, do nichž s hůry děti házeli.

Tolikéž i *řády požární* brzy v Čechách jednotlivá města vydávala, a sice nejstarším českým řádem o hašení je řád rytíře Berky z Dubé z r. 1546, ač již nařízení z r. 1278 stanoví tresty na žháře a rváče při požáru.

Předkové naši pak vše stavíce na Bohu, i při požárech, při péči o jich zamezení, *Boha byli pamětlivi.*

Na doklad toho uvádím na př., že v písničce žalostné, jež chová se v pražské universitní knihovně a jež opěvá hrozný požár, při němž r. 1541 shořely Hradčany krom Daliborky a Černé věže, jakož i desky zemské, se praví:

»V stavení pevné doufati sou věci mylné, pochybné,
pán Bůh to kazí předivně.«

Drazí v Kristu! I za dob našich rok co rok opět a opět vlast naše bývá navštěvována zkázonosnými požáry.

A tu Církev sv. si přeje, abychom ochotně spěli ohroženým ku pomoci, jako činívali naši křesťanští předkové, a přeje si dále Církev sv., aby, jestliže vůbec všecko počínání na Bohu se má zakládati a všecky věci Jemu mají sloužiti, aby i tenkráte, kdy jedná se o zničení zhoubného požáru, po příkladě zbožných předků od Boha se vycházelo.

V úmyslech Církve sv. jest, aby i tomu, v čemž jaksi ztělesněna je myšlénka hasičská, *stříkačce*, dostalo se posvěcení.

A co slibuje svěcením tím Církev propůjčiti? *Proč* v úmyslu Církve svaté jest, aby i stříkačce dostalo se svěcení? Především však proto, aby z *kletby hříchu* tento předmět svěcení byl *vyňat*.

Drazí v Kristu! A není-liž potřeba toho, aby příroda, aby věci vezdejší kletby té byly zproštěny? O, jak často země obrací se proti člověku! Na místo úrody žírné jak často trní a hloží rodí jemu!

Jak často obloha nebeská zlověstnými mraky se potahuje a zemi naši pustoší!

A zdaliž i to, co ku prospěchu svému člověk zhotovil, neobrací se často proti němu? Zdaliž nevypovídá službu jemu? Nebývá-liž příčinou neštěstí?

Hle tedy, jak nutno, aby kletby vše to bylo zbaveno, a nikoli ke škodě, nýbrž ke blahu jen sloužilo!

Nuže, svěcením této stříkačky právě vzývá Církev sv. Boha všemohoucího, aby vší kletby zlé byla zbavena, služby dobré nevypovídala člověku, k dobrému jen sloužila. Vzývá Boha, aby pod zvláštní ochranu Svou přijal stroj ten, aby užívajícím ho nebyl na škodu a zkázu, nýbrž k užitku — a také ke *spáse*.

Ano i ke spáse sloužiti má stříkačka tato.

Ten zajisté vznešený účel připoután jest k svěcení stříkačky této, aby ji užívající rádi k tajemstvím Božím se blížili a jich se účastnili, aby utvrzováni byli v dobrém, rozmáhali v sobě *důvěru* v Boha i skroušenost duše a připravovali se k ospravedlnění a posvěcení.

Tímto svěcením má se i vtisknouti *karakter posvátnosti* této ověnčené stříkačce, aby Bohu sloužila k oslavě a bližnímu k dobru.

A tohoto dobra všeho dostává se užívajícím svěcených věcí, tudíž užívajícím i našeho předmětu posvěceného, z *nadpřirozené* moci, kterouž Církev sv. od Krista obdržela, ze zásluh Kristových, z mocnosti jména nejsvětějšího: *Ježíš*, jež při svěcení často se vyslovuje, a ze znamení *kříže*, jímž se žehnání uděluje.

B) *Kdy ale?* Pod jakými podmínkami?

Pod jakými podmínkami i vy, drazí v Kristu, máte dojíti těch časných i duchovních výhod a dobrodiní, propůjčených stříkačce této svěcením?

Jen tenkráte *bezpečně*, jen tenkráte *vydatně* a *všestranně* budete-li vždy míti přiměřené smýšlení, t. j. budete-li veškeré své podnikání stavěti na Bohu, bude-li dbáno vždy jména Božího, zejména ve sdružení vašem hasičském.

A k tomu navádí zajisté především Písmo sv. Praví se tu: Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteříž stavějí jej. Žalm 126, 1.

A sv. apoštol v listě svém k Řím. 8, 31. píše: »Jestli Bůh s námi, kdo proti nám?« To jest tolik jako: *Všecko s Pánem Bohem.*

A předkové naši říkávali:

Počni s Bohem v každé době,
podaří se dílo tobě.

Nelzeť vůbec myšlénku hasičskou zdárně prováděti bez Boha, bez smýšlení náboženského. Neboť které že ctnosti především žádají se od sborů hasičských?

Nejprve upřímná *pospolitost.* Láska mezi členstvem má býti tmelem, pojícím je v jednu rodinu.

Dále *kázeň* jest nezbytnou vlastností, má-li prospívati sbor hasičský.

Obětivost, vyjádřená hasičským heslem: »Všichni za jednoho, jeden za všechny«, musí býti hluboce vepsána v srdce členstva.

Žádný pramének neptá se žíznícího: Řekni mi, kdo jsi, odkud přicházíš, potom ti dám vody — nýbrž jeden každý může z něho píti. Toho si musí býti členstvo lidumilného sdružení hasičského vždy vědomo, a *bez rozdílu* ať příteli ať nepříteli, chuďasovi i boháči, *ochotně* má spěti ku pomoci, když rozelkají se zvony, oznamujíce požár.

Láska nepřestává pak jen na domácí obci, nýbrž *rozestírá se* dál a dál — na vůkolní obce — ba na celou vlast. I toho si musí býti vědomy sbory hasičské a skutkem lásku takovou dosvědčovati, ať povinnost volá ve dne nebo v noci — a byť odměnou nebylo kolikrát nic jiného, leč ta slza díku, kanoucí po lících nešťastných.

A jiné a jiné ctnosti mají býti příkrasou jednot hasičských, a jako ranní červánky krajinu ráno zdobí, mají ctnosti ty zdobiti naše sbory hasičské.

Kde ale všecky tyto ctnosti zdárně rozkvétají? V těch sdruženích, v těch spolcích, kde ten úhelný kámen, Bůh se nezavrhuje.

Neboť se spolky, jež Boha zavrhují, jest to jako se sklem. Známo jest, že ze skla se napodobují drahé kameny. Leč roze-

znávají se drahé kameny ze skla od pravých tím, že, křeše-li se, z pravého drahokamu vykřešou se jiskry — ale skleněné se drobí pod nárazem.

Spolky, jež Boha nedbají, toť jsou falešné skleněné drahokamy, kdež opravdově a vytrvale ctnostem se nedaří, a jež časem pod nárazem pravdy drobí se v nivec.

Ty spolky však, jež Boha dbají, toť jsou pravé drahokamy, jež jako krásné vykřesané jiskry z drahokamu zdobí rozmanité ctnosti.

C) Nuže, drazí v Kristu, snažte se, aby vaše hasičské jednoty, zvláště zdejší ctěný sbor dobrovolných hasičů, podobal se vždy vzácnému, pravému drahokamu, zdobícímu čestně korunu svato-Václavskou! A dále! Máte-li na svém hasičském praporu psané heslo:

»Bližnímu k ochraně,
vlasti k oslavě«,

napište na žerď tohoto praporu zlatým písmem — *a Bohu ku chvále.*

Kéž pak i přízeň, souhlas, podpora zdejšího občanstva vás doprovází! Neboť jedno z nejčestnějších míst v organisaci spolkové zaujímají sbory hasičské, jestliže řídí se vždy duchem *dobrým*, duchem svrchu líčeným.

A tak aby vždy se dálo, volám: Žehnej tomu Bůh. Amen.

Karel Prochdzka, farář na Stochově.

LISTY KATECHETICKÉ.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené.

Napsal **Václav Oliva.**

(Pokračování.)

O jednotlivých bodech, jež jsem právě uvedl, obšírně *jednati nemíním*, ježto bych nedovedl podati *nic nového*, leč co již podáno v »Čas. kat. duch.« z péra jednoho z největších pastoralistů, ndp. biskupa královhradeckého, ve článku: »Duchovní správce na osadě nábožensky smíšené« (1892 str. 81) a ježto věc tato *nesouvisí přímo s nadpisem i rozsahem tohoto pojednání.* Pouze jako na upamatovanou, uvedu hlavní myšlénky ze jmenovaného článku s kratičkými poznámkami a osobními úsudky.

O dobrém a špatném tisku bylo napsáno již toho tolik, že kdyby alespoň desetina stala se skutkem, již dávno byly by nemožny všelijaké »Obzory«, »Osvěty« a pod. Správně tu napsal biskup *Dr. Josef Hais:* »Tak žijeme v čase neblahém, kdy nepřátelé Církve mysl lidí matou, vše, co svato, snižují, pravdu zatemňují . . . . *Oproti takovému smutnému stavu nestačí vzdychati a lkáti,* **tu třeba jednati** a chrániti to, co zachrániti lze. Duchovní pastýř jest svým povoláním hlasatelem víry a strážcem její neporušenosti ve své osadě; od té chvíle pak, co mnozí od pravdy se odvracejí a k bajkám se uchylují, jest mu býti jejím obráncem či apologetou; na něm jest, vystříhati věřících, aby každému duchu nevěřili a větrem novotářství unésti se nedali; na něm jest, klam rozšiřovaných bludů odhalovati a na základě dějin i blízkých příkladů ukázati, k jakým žalostným koncům vychvalované zásady důsledně vedou. Aby duchovní pastýř úloze té dostál, třeba mu . . . jmenovitě působiti k tomu, aby *výborné knihy a spisy přišly mezi lid a vytlačily knihy a spisy daremné*, od nepřátel víry vydávané. Dobrý tisk jest nejlepší kazijed proti tisku špatnému. Darujme, půjčujme a schvalujme lidu čtení užitečné, aby nesahal po čtení škodlivém.« (Ordinariátní list Králové Hradecké diécese.

III. 51.) Že činnost *nynějších našich nejdůstojnějších pánů biskupů směřuje všemožně k rozšiřování a podporování dobrého tisku,* o tom myslím, každý jest *více než dosti přesvědčen.* Poukazuji tu na první pastýřský list ndp. *biskupa Brynycha,* jak *ke kleru, tak k lidu.* Ku kněžstvu dí: »*Non sufficit,* fratres carissimi, *labor* noster *in ambone, in confessionali, in templo;* temporis pericula exigunt, *ut populus bonis ephemeridibus et libris avertatur a lectione operum talium,* quae odium ecclesiae vel saltem indifferentismum religiosum pariunt, *uniones Catholicae condendae sunt,* opera charitatis perficienda, et in quantum possibile, adlaborandum est, *ne scholae e manibus ecclesiae ereptae noceant fidei* et moribus catholicorum,« a *k lidu* volá: »Proti slovu máme slovo, *proti knize neb listu musíme dáti knihu neb list,* proti spolku musíme postaviti spolek, proti činnosti činnosť, proti penězům peníze, proti zášti a fanatismu musíme dáti lásku a klidnou odhodlanost.« (Ord. list. V. ad pag. 148, III.)

»Zásadou každého kněze na osadě smíšené nechť jest: *Lid musí čísti!* Lid musí čísti též čtení obranné. Lid musí poznati především rozdíly v učení, lid musí poznati dějiny, musí poznati, kdy národ náš opravdu byl velikým, lid musí umět rozeznati *pastorské vtipy od důkazů,* neboť ve vtipech bývá největší síla jejich spisků a časopisů — a pak »překrouceniny,« v čemž pastoři jsou obzvláště mistry.« (»Čas. kat. duch.« 1892, 141. kanovník Ed. Brynych.)

Knězi na osadě smíšené *nezbytno znáti,* by dobrý tisk s výsledkem šířiti mohl: *zákon tiskový*[1]) do všech podrobností, *tisk evangelický,* by proti jedu mohl podati protilék, *učení protestantské* důkladně, *úskoky pastorův* a posléze *katol. obranné spisy,* jež by lidu doporučil. Na tomto místě nemohu se zdržeti poznámky, že při vší bohatosti nynější katol. literatury naší i časo-

[1]) Praktický a *stručný návod o šíření katol. tisku* — pokud kolportáž jest zapovězena — vydala tiskárna Cyrillo-Methodějská roku 1901. Pro důležitost jej tuto uvádím: Dosud panoval náhled, že ke sprostředkování odebírání knih a časopisů jest zapotřebí dle § 23. tisk. zák. licence (povolení ke kolportáži). Náhled ten jest jen v jistém ohledu pravým, a my chceme ukázati, že v mnohých případech žádné licence není třeba. Objednám-li větší počet knih a nabízím je známým ku prodeji bez licence, budu trestán. Objednám-li si však někdo mým prostřednictvím u nakladatele nějaký časopis, neb knihu, mohu odběrateli beze vší licence knihu objednati a dodati. Abych však byl jist proti případnému udání, dám si objednávku předložiti písemně. Na příklad přihlásilo by se u mně 20 osob k odebírání kalendáře, »Kříže«, nebo »Marie,« když jsem jim k tomu radil a knihy ty před objednávkou doporučoval. Napíšu pro každého objednací lístek neb nechám každého vlastnoručně týž napsati a podepsati a sice asi takto: »Důstojný (ctěný) pane, objednejte mně u p. Kotrby kalendář »Meč« atd., »Kříž« a »Marii« pro celý rok. V Kučerově, dne 1. červerce 1901. Marta Pelikánová.« Prostředník, který má tyto věci objednati, uschová si objednací listy a dodává pak bez starosti jednotlivcům objednané časopisy. Bude-li udán, vykáže se objednacími lístky, které si však dá *hned* vrátiti a bude *bez trestu* propuštěn ze žaloby. (Min. výn. z r. 1872 č. 4584.) Nemůže se tento způsob nazvati *obcházením* zákona tiskového, jelikož zákon to výslovně dovoluje, ovšem ve formě vyložené, na objednání.

pisectva, *potřebovali bychom na osadách smíšených malý, laciný* (krejcarový) *list obranný proti protestantismu*, který by chudším dával se zdarma. Kdo pobyl na osadě smíšené, shledal, že sedláci pravidlem jsou evangelíky a domkáři s chudinou katolíky; i bývá pro katolíka s velikou obětí, odebírati si nějaký obranný katol. list. *Představuji si věc následovně:* Kněžstvo vikariátu, v němž je více osad nábožensky smíšených, mohlo by založiti si zvláštní list ve formátu našeho »Kříže« nebo »Neděle«, v němž by podávaly se krátké články obranné, dějiny jednotlivých farností a památností v nich, důkazy svědčící, že »víra otcův« byla věrou katolickou, posléze drobnější zprávy proti nájezdům pastorů, nebo veřejného tisku, řečí ve vikariátě od světských pánů konaných a pak zprávy o úmrtích katol. mužů, žen, svatbách lepších a pod. *Byla by to tak zvaná* **dělba práce.** Lid by s radostí si v podobném listu čítal, ježto by v něm jako v zrcadle shledával své okolí v době nynější i minulé a čerpal nejen poučení, zábavu, ale i obranu víry a pravdy. Hmotná stránka listu nepadá nikterak na váhu; při dobré vůli kněžstva jistě by podnik setkal se se zdarem. V Němcích podobné listy již existují.

Mezi **mimořádnými pobožnostmi** budiž na osadě smíšené pěstována hlavně a na prvním místě **úcta k velebné Svátosti,** *pak k Rodičce Boží, ke sv. kříži.* Kdykoliv přemýšlím o roztržce mezi katolicismem a protestantismem a hledám nalézti společné body jim oběma a pak body rozdílné, přicházím vždy k závěru: shoda by byla možná ve všem, ve všem až na velebnou Svátost; pokud protestanté neuznají naše přepodstatnění a tím i oběť mše sv., není možno nikterak s nimi splynouti; vše by se poddalo, vše by Apoštolská Stolice mohla upraviti, tu a tam poleviti na př. pastory do vymření dispensovati od zachovávání coelibátu; lid protestantský s ochotou by přijal biřmování, poslední pomazání, úctu k Rodičce Boží, ale pokud neuvěří v předpodstatnění, marná veškerá naděje po sloučení jeho s katolíky. *Z Eucharistie církev nemůže sleviti ničeho.* Tu buď protestanté přijmou ve smyslu katolickém, anebo zůstanou protestanty. Z této příčiny pobožnosti eucharistické na smíšené osadě (vzkřísení, Boží Tělo, první svaté přijímání, výstava velebné Svátosti, nesení svátostného Krista k nemocnému atd.) mají se slaviti velkolepě a okázale. Při vzkříšení buďtež okna osvětlena; při Božím Těle použito všeho, čímž by větší sláva a úcta Ježíši vzdána býti mohla (střelba, spolky, osvětlení a pod.); při prvním svatém přijímání slavnostní průvod, ozdobení kommunikantů čistým šatem, věnci a p. hudba, ale toliko provázející nábožnou píseň, nikdy hrající tak zvané »marše«; při výstavě velebné Svátosti výzdoba oltáře přečetnými světly, živými květy a p.; při donášení Krista k nemocnému doprovázení s odkrytou hlavou, modlitba růžence mezi cestou a zaopatřováním, důstojné klekání atd. Po pobožnosti eucharistické budiž uctívána hlavně Rodička Boží *v pobožnosti májové*, při níž však vždy budiž dbáno toho, aby protestanté nemohli vyčítati katolíkům, že Rodičku Boží ctí jako Boha a Boha (ve velebné Svátosti) si

neváží, *v processích* na místa marianská, ve svatém *růženci* a podobně.

Ze slavností náboženských hlavně dbáti jest těch, jež směřují k utvrzení věřících v katol. dogmatech, zejména ve článcích rozeznávacích. Takovými slavnostmi jsou: *procesí vůbec,* na sv. Marka, na křížové dny, *slavnostní služby Boží o jubileu sv. Otce* diecesního biskupa, v den korunovace římského papeže, vždy s příslušnou promluvou, vysvětlením a povzbuzením!

Pokud se týče **spolků**, souhlasím zcela se slovy: »Mnoho spolků na osadě zaváděti, není radno vůbec; jeden neb dva nejvýše ať se založí, ale pak ať se správně vedou.« Spolky vůbec, možno rozděliti na *patero* druhů ve spolky, u nichž kněz má býti vůdcem (všecky spolky pěstující zbožnost a dokonalost křesťanskou jako: Spolek uctění nejsvětější Svátosti oltářní, sv. růžence, uctění nejsvětějšího jména Ježíš, křesťanských matek, panen, mládenců a p.) ve spolky, jichž má býti kněz rádcem, (všecky spolky dobročinné, literácké, pro okrasu a ozdobu chrámu Páně, pro kostelní hudbu, církevní umění, sv. Vincence, ošacení chudé mládeže a pod.), ve spolky, jichž kněz může býti příznivcem (hasičské, veteránské, zemědělské, katol. tovaryšů a pod.), ve spolky strannické, jichž třeba se chrániti a ve spolky zhoubné, proti nimž třeba bojovati.

O křesťanské spravedlnosti.

Dle nového velkého katechismu napsal **Jan Nep. Jos. Holý.**

(Pokračování.)

A) O sedmeru hlavních hříchův.

772. *Proč se jmenují jisté hříchy »hlavní hříchy«?*

Jisté hříchy jmenují se »hlavní hříchy«, protože každý z nich jest hlavou nebo pramenem mnoha jiných hříchův.

Mladík cestoval lesem. Sotva tam několik kroků udělal, přepadla jej hrozná obluda, která se podobala lvu, jehož krk se v sedm velikých hadích hlav rozděloval. Obluda ta vyšla ze své skrýše přímo na něho. Její oči zářily, pozdvihla sedm hlav do výše, vyplazila svých sedm jazykův a vzduch naplňovala hrozným sykotem. Mladík, který byl odvážný a silný, neztratil při pohledu na ni mysl. Neměl jiné zbraně, než sekeru za pasem. Chopil se sekery, běžel k obludě a na první ráz urazil jí čtyři hlavy, na druhý ráz urazil jí opět dvě hlavy, a na třetí byl by jí byl zajisté i sedmou hlavu urazil. Tu mu vypadla sekera z ruky, a neměl už kdy, aby ji zvedl. Neboť obluda, popuzena šesti ranami, které obdržela, vrhla se na něho, kousala, roztrhala ho a odnesla ho s sebou. Nešťastník bránil se marně, křičel o pomoc, ale nikdo ho neslyšel. Obluda odnesla ho do skrýše, tam byl jí a jejím mláďatům za potravu. — Tato obluda jest ďábel, sedm hlav jest sedm hlavních hříchů, které máme zmužile zbraní víry potírati. Nepo-

stačí, abys této obludě uťal 6 hlav, když jí necháš jednu, jsi ztracen. Bojovati musíš proti této obludě se sedmi hlavami až do smrti. Nepřipusť, aby ti sekera vypadla z ruky! Nezanedbávej modlitbu, přijímání sv. svátostí, přemahání sebe! Zlý nepřítel užil by tvé nedbalosti a zasadil by ti mnoho ran; a kdybys v tom stavu zemřel, odtáhl by tě do své skrýše, kde bys byl na věky jeho kořistí. Marně bys tam o pomoc volal. Proto užij času, dokud můžeš!

Hříchy hlavní jsou takřka hlavy, prameny všech ostatních hříchův; z nich jako ze zkaženého kořene vyrůstají jedovaté plody. Kdo jen jeden z těchto hlavních hříchů na sobě nosí, jest již proto také jinými hříchy poskvrněn; kdo hlavní hříchy všechny ze srdce svého nevymýtí, neujde zatracení.

773. *Které jsou hříchy hlavní?*

Hlavní hříchy jsou:

1. pýcha,
2. lakomství,
3. smilstvo,
4. závist,
5. nestřídmost,
6. hněv,
7. lenost.

774. *Co jest pýcha?*

Pýcha je přeceňování sebe a nezřízená žádost cti a přednosti.

Pyšní byli padlí andělé, chtěli býti Bohu rovni. Pyšná byla Eva v ráji; když slyšela od hada, že budou jako Bůh, dívala se na ovoce zvědavě. Pyšný byl král Farao v Egyptě, který nechtěl propustiti lid israelský a Aronovi a Mojžíšovi pravil: »Kdo jest Hospodin, abych poslechl hlasu jeho? Neznámť Hospodina a Israelských nepropustím.« Pyšný byl fariseus v chrámě, který Bohu předpočítal, co dobrého činí.

Andělé byli pyšní, neboť sami sebe přecenili a nezřízeně žádali po cti a přednostech. Tak bylo i u ostatních, které jsme pyšnými nazvali.

Sebe samých máme si vážiti, t. j. máme míti o sobě dobré mínění, zvláště máme si sebe samých vážiti, že jsme dítkami Božími. Avšak nemáme se přeceňovati, větší cenu sobě přikládati, nežli skutečně máme. Tak se andělé přecenili, pokládali se nikoli za tvory, nýbrž za Bohu rovny. Sama sebe přeceňuje, kdo se za lepšího a vyššího pokládá, nežli skutečně jest, který sobě a ne Bohu přičítá, co na sobě dobrého má.

Přednostmi nazýváme dobré vlastnosti, které kdo má před jinými, nebo vyznamenání, kterých si kdo před ostatními přeje.

Můžeme toužiti po cti a přednosti, ale jen potud, pokud sloužiti mohou k větší slávě Boží, ke spáse vlastní duše a ke blahu spolubližních, nikdy však pro sebe samy, abychom proto před lidmi byli vyššími a více ctěni.

Nezřízeně však po cti a přednostech touží a jich si žádá, kdo touží po cti a přednostech, které mu nepřináležejí, jako když tvor Boží touží po cti a přednostech, které náležejí toliko Bohu. Takou nezřízenou žádost po cti a přednostech měli padlí andělé, Nabuchodonosor, který chtěl, aby lidé vzdávali božskou poctu zlaté soše. Nezřízeně také touží po cti a přednostech, kdo žádá si cti a předností, jinak mu přináležejících, avšak nekalými prostředky, z nekalých úmyslů, aby na př. byl u větší vážnosti nežli jiní lidé.

Pýchou hřeší, kdo sám sebe přeceňuje a nezřízeně sobě cti a předností žádá. Pýcha jest tedy přeceňování sebe a nezřízená žádost cti a přednosti.

I u dětí se pýcha ukazuje rozličným způsobem. Tak bohatší děti samy sebe přeceňují, dívají se na chudé dítky přes ramena, opovrhují jimi. Jiné děti jsou pyšné na své šaty; myslí, když mají lepší šaty, že jsou také lepší, než dítky, které takých šatů nemají. Často vysmívají se takým dětem. K čemu jsou šaty? Aby pokryly ubohé tělo, které bude jednou potravou červů. A ty bys si chtělo na šatech tak příliš zakládati? Hleď, aby duše tvá byla čistější, to je rozumnější. Páv má krásné peří, ale ošklivé nohy. Často rozkládá ocas, jakoby si na něm zakládal. Ale vypravuje se, že ihned skládá ocas, jakmile se podívá na své ošklivé nohy. — Císař Heraklius mohl kříž Kristův do Jerusaléma nésti teprva, když odložil nádherné šaty, neviditelná moc ho zdržovala. Avšak čistý a slušný šat není známkou pýchy. Zevnější čistota ukazuje obyčejně na vnitřní čistotu, nečistota ukazuje na zvrhlý život.

Jiné dítky jsou na to pyšny, že ve škole lépe umějí, lépe odpovídají než druhé dítky. Kdo jim dal lepší rozum? Kdo jim dal lepší paměť? Zdaž ne Bůh? Proč tedy odnímáš čest Bohu a sám ji chceš míti? To je hřích.

Antonín chtěl býti ve škole první. Rád se modlil, a učil se hravě. Úlohy přinášel řádně vypracované a všude se mravně choval. I byl skutečně první ve škole. Dostal také odměnu. Antonín však řekl: »Kdyby mně nebyl Bůh dal zdraví a milost svou, nikdy bych si nebyl odměnu zasloužil. Antonín nebyl pyšný, proč ne?

Jiné dítky jsou pyšné, když se jiným líbí. Ovšem dítě má hleděti, aby se zalíbilo Bohu a andělu strážnému čistým a mravným životem, aby se zalíbilo rodičům, učitelům dobrým chováním, zbožností a pilností. Také dítko není pyšné. — Ale také dítě je pyšné, které se přetvařuje a jiným lichotí, aby se jim zalíbilo, které rádo poslouchá, když je jiní chválí, které rádo hned vypravuje, když něco dobrého vykonalo; podobá se slepici, která také hned oznamuje, že snesla vejce.

Pýchy se člověk může, jako každého jiného hříchu, dopustiti myšlením, slovy i skutky. Pyšní myšlením byli na př. padlí andělé. Pyšný slovy byl Farao, Goliáš. Pyšný skutkem byl Absolon, Aman; pyšný skutkem jest, kdo se před jinými pyšně chová, kdo lidem dává pociťovati, že sama sebe výše cení, než jiné lidi, s nimi s opovržením jedná atd.

Pýcha jest skutečně hlavním hříchem, neboť jest hlavou, pramenem mnoha jiných hříchův, z pýchy mnohé hříchy pocházejí.

775. *Co pochází z pýchy?*

Z pýchy pochází: nezřízená samoláska a chlubivosť, dychtivost po slávě a žárlivost; pohrdání Bohem a náboženstvím, Církví a bližním; různice, hádky a sváry; tvrdošijnost, neposlušnost a kacířství.

Pýcha jest skutečně hlavní hřích, neboť můžeme říci, všechny jiné hříchy mají v ní svůj počátek. Tak praví už moudrý Sirach: »Počátek všeho zlého jest pýcha.« Sir. 10. 15. Pýcha jest tedy kořenem všech ostatních hříchův, v zápětí má ostatních šest hlavních hříchův, proto právem jest jmenována mezi hlavními hříchy na prvním místě. Z pýchy pochází:

Nezřízená samoláska. Ovšem máme sebe milovati, jak jsme se učili při otázce 333. a 334. Avšak tato láska má býti dobře zřízena; dobře zřízena jest tehdy, když sebe milujeme pro Boha. Ale pyšný není taký. U něho platí: Napřed já, pak zase já a pak dlouho nikdo a pak zase já. Protože sám sebe za nejlepšího pokládá, miluje sama sebe nade všecko, ano více nežli Boha, miluje sama sebe nezřízeně.

Chlubivost. S pyšným když mluvíš, vypravuje rád o sobě, vypravuje bez dostatečného důvodu o svých dobrých skutcích, zveličuje je, někdy je i nevykonal, vše nejlépe činí. Takového člověka zahanbují slova Písma sv.: »Kdo se chlubí, v Pánu se chlub; nebo ne kdo sám se chlubí, zkušený jest, ale koho Bůh chválí.« II. Kor. 10. 17. Pamatuj též na slova blahosl. Tomáše Kempenského: »Nechlub se bohatstvím aniž přáteli svými, nýbrž v Bohu slávy hledej!« Macedonský král Filip podmanil Archidama, krále lacedemonského, i napsal mu list plný pýchy a nadutosti. Archidam mu trefně odpověděl: »Změříš li svůj stín, nebude zajisté po tvém vítězství větší než před vítězstvím.«

Dychtivost po slávě. Chosroe, král perský, tak velice toužil po slávě, ano po božské cti, že si dal zbudovati umělé nebe, v němž přebýval. Avšak brzy byl svržen s trůnu a vyhozen z nebe, umřel násilnou smrtí. — Jak pošetilé jest přílišně toužiti po světské slávě! Světská sláva jest jako bublina, dnes lidé někoho oslavují a zítra ho odsuzují. Vzpomeň si na Krista Pána! Při slavném vjezdu do Jerusaléma volali židé »Hossana«, a málo dní na to: »Ukřižuj ho!« — Proto když tě někdo chválí, zkoumej ihned, zdali to, v čem tě chválí, pravda jest; neboť nemáš-li toho opravdově do sebe, nadarmo té chvály požíváš. Nalézá li se však na tobě skutečně to, v čem chvály dosahuješ, poniž se před Bohem a rci: »Milostí Boží jsem, co jsem.« Jinak bys ujímal slávu Pánu Tvému náležející.

Žárlivost. Poněvadž se pyšný přeceňuje, a vše dobré sobě přikládá, nechce strpěti vedle sebe jiného, žárlí na druhého. Ale tím si jinom způsobuje hořkost a nepokoj srdce.

Pohrdání Bohem. Tak pohrdal Bohem z pýchy král Farao egyptský.

Pohrdání náboženstvím. Pyšný míní, že sám sobě postačuje, pohrdá Bohem, míní, že mu není náboženství potřebno, proto také pohrdá náboženstvím.

Pohrdání Církví. Pyšný, i když v Boha věří, míní, že nepotřebuje prostředníka mezi Bohem a sebou, pohrdá proto kněžími, sluhy Církve sv., ano i Církví sv.

Pohrdání bližním. Pyšný neuznává přednosti a zásluhy jiných lidí, snižuje je, ubližuje jim, pohrdá jimi Považ proto, že každý člověk je tvůj bližní, má tutéž lidskou důstojnost jako ty, že máš mnohé vady a nedostatky a mnohý, jímž pohrdáš, má snad před Bohem větší cenu než ty, jako publikán ve sv. evangeliu! —

Různice, hádky a sváry. Pyšný jiné snižuje, jím ubližuje a z toho povstávají hádky slovy, sváry, ano leckdy i boje.

Tvrdošíjnost, neposlušnost a kacířství. To se ukázalo jmenovitě u Husa a Luthera.

Proto varujme se pýchy! Pochází z ní tolik hříchů, tolik zla! Pýcha jest také pošetilá nepravost, pyšný nedochází toho, po čem touží, nebo chtě býti ctěn a vážen, uvádí se v posměch, v nenávist a opovržení. Pýcha předchází pád. Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen. Luk. 14, 11. Také hrom často a raději uhodí do vysokých předmětů. Pyšný Goliáš byl poražen. Aman pronásledoval židy a požadoval od nich božskou úctu, avšak dokonal na šibenici. Pýcha vede k věčnému zatracení. Pýcha svrhla tolik andělů do pekla a vyhnala první rodiče z ráje. Když ďábel někoho chce do pekla svrhnouti, vede ho nejprve na vysokou horu. —

Abychom se pýchy chrániti mohli, užívejme rádi prostředků proti pýše. Proto často uvažujme o vznešenosti Boží, o naší vlastní nicotě, o ošklivosti a záhubných následcích pýchy, patřme na Krista a Jeho Máti Marii, kteří nám nejlepší příklad pokory dali Poznej sama sebe! Toto pravidlo dávali již starší mudrci. Když sám v sebe nahlédati budeš, nalezneš, že jsi slabý tvor. Když druhdy Alcibiades svým bohatstvím se vychloubal, vedl ho Sokrates k mapě a tázal se ho, kde leží Attika. Alcibiades ukázal malé místečko, a když Sokrates prosil, aby mu tam také ukázal své statky, odpověděl Alcibiades: »Ty jsou takové, že jich nelze na tomto malém prostoru vyznamenati.« I řekl Sokrates: »A ty se smíš takovou maličkostí vychloubati?« — Chraň se také lidí, kteří ti pochlebují a lichotí! Pomni také na smrt, na tělo své, jak bude po smrti vypadati!

776. *Co jest lakomství?*

Lakomství jest nezřízená přilnulost k penězům a statkům pozemským.

Lakomý byl Achab, ačkoliv měl zahrad, paláců a jiných statků dosti, chtěl míti i zahradu Nabotovu.

Lakomý byl Jidáš, měl lásku k penězům a bral peníze z pokladny, která náležela Kristu Pánu a ostatním apoštolům; aby

obdržel třicet stříbrných, zradil i svého mistra a pána. Ananiáš a Safira byli také lakomí, z lásky k penězům podrželi si polovici z toho, co za pole utržili. Lakomý jest tedy, kdo má přílišnou lásku, přilnulost k penězům a statkům pozemským, buď že stále více a více dostati chce nebo na tom, co má, s přílišnou láskou lpí a nic z toho vydati nechce.

Smíme po penězích a statcích tohoto světa toužiti, avšak jen mírně, řádným způsobem, t. j. tak, jak Bůh chce. Řádným způsobem žádá po statcích světských, kdo nežádá příliš mnoho, nýbrž jen potřebných statků, těchto statků pak si řádnými, Bohem dovolenými prostředky dobyti hledí a při tom nezapomíná na spásu duše své. Tak otec rodiny má hleděti si získati něčeho, aby sebe, manželku, dítky uživil a o ně se řádně postaral.

Nezřízeně lne k penězům a statkům pozemským, kdo po nich bez míry touží, nebo jich nabyti hledí nedovolenými prostředky, jako lstí, podvodem, krádeží, lichvou a pod., nebo pro přílišnou péči o statky pozemské zapomíná na hlavní věc, na spásu duše své, nebo kdo peněz nabyti a je míti chce, ne protože jich pro život potřebuje, nýbrž že má zálibu v penězích, jako kdyby peníze byly jediným prostředkem, aby člověk byl šťastný.

Řádný křesťan pracuje po celý týden velmi pilně, aby si získal potřebných peněz pro život, neboť Bůh tak poručil: »Šest dní budeš pracovati!« Má touhu po penězích, ale je to touha řádná. Kdo však bez nutné příčiny a bez dovolení i v neděli a ve svátek pracuje nebo podvádí jiné lidi, aby si peněz dobyl, má nezřízenou touhu a přilnulost k penězům a to nazýváme lakomstvím.

Písmo sv. praví: »Kořen všeho zlého jest žádostivost (zisku).« Pravdivost tohoto výroku vidíme na příkladě Jidášově. Sv. Jan vypráví v 12. kapitole svého evangelia o Jidášovi (bibl. dějeprava čl. 58 N. Z.): Když Maria přinesla v nádobě alabastrové libru drahého balsámu, vylila jej na hlavu Ježíše, pomazala jím nohou jeho a otřela je vlasy svými, i naplněn jest všecken dům vůní tohoto balsámu. Jeden z učenníků, Jidáš Iškariotský, pravil: »Proč nebyla tato mast prodána za tři sta desetníků a nebylo dáno chudým?« To pak řekl, ne že by měl zvláštní péči o chudé, ale že lakomec byl a měšec maje, z toho, co do něho pro Ježíše a učenníky jeho jako almužna kladeno bylo, sobě bral. Lakomství vedlo Jidáše k zlodějství, ke zradě mistra svého, k zatvrzelosti srdce, že ani láskyplná slova mistrova: »Políbením zrazuješ syna člověka?« ho neobměkčila. Z toho vidíte, jak jest lakomství kořenem všeho zlého. Lakomství jest však také ošklivá neřest. Lakomec je při všem bohatství chudý, neboť statků svých neužívá, není pánem, nýbrž otrokem peněz. V hojnosti nouzi trpí a maje plné skříně, přece je nuzný žebrák. Lakomý ztrácí vnitřní spokojenost, žije ve stálé bázni, aby nepřišel o své statky. Jako víno v sudě nikdy žízně neukojí, tak neukojí peníze ve skříni nikdy žádostivosti lakomcovy. Lakomý je ukrutný sám proti sobě. Jako Tantalus v podsvětí uprostřed vody žízeň trpěl, tak má lakomec

nouzi při veškerém bohatství. Když jednomu lakomci lékař zvěstoval, že brzy zemře, spálil papírové peníze, aby jich nikdo po něm nedostal; ale uzdravil se a musel potom choditi žebrat. Lakomý je ukrutný také proti bližnímu. Nemá soustrast s trpícím a nepomůže mu. Shromažďuje peníze pro jiné, kteří je po smrti jeho promarní. Proto jest lakomec také u jiných lidí v nenávisti. Král babylonský Kalifas měl věž plnou peněz, stříbra a drahokamův, ale když vojínům z toho nechtěl nic dáti, zavřeli ho do věže a pravili: »Ukoj zde hlad poklady, po nichž jsi tak velice toužil!« —

Lakomec bude věčně zatracen. Tak píše sv. Pavel: »Lakomci nebudou vládnouti královstvím.« Kristus praví: »Snáze jest, aby velbloud prolezl dírkou jehly, než aby vešel bohatý do království nebeského.«

Buďte proto, milé dítky spořivy, ne však lakomy, buďte dobročinny, ne však marnotratny! Buďte spořivy! Každé dítě má nějaké věci, které mu náležejí, šaty, knihy, hračky, snad i v pokladničce peníze. Spořivé dítě šetří šatů, knih, i jiných věcí, a ukládá krejcary do pokladničky, místo aby je promlsalo. Dělejte tak, avšak nebuďte lakomy! Hoch má v papíře zavinuté obrázky. Hoch sousedů nemá ani jednoho a prosí ho o obrázek. Ale nedal mu nic. Není to lakomý hoch? Jiný v letě si vydělal mnoho krejcarů a ukládal si je do pokladničky. V zimě přepočítával každý týden několikráte peníze a měl z nich velikou radost. Jednou přišli chudí lidé, které oheň o všecko připravil, a prosili o almužnu. Otec dí: »Otevři svou pokladničku a dej chudým almužnu!« Po dlouhém zdráhání a mrzutě vyndal dva halíře a podal je chudým. Nebyl-liž lakomý? Nebuďte lakomy, buďte spíše dobročinny! Dobré dítě dává rádo jiným, kteří toho potřebují. Kolik je všude chudých dětí! Těm mají bohatší pomáhati. rodiče jim to jistě dovolí. Bůh každou almužnu štědře odmění; na úroky Pánu Bohu dává, kdo se nad chudým smilovává. Buďte tedy dobročinny, ale ne marnotratny! Taký byl marnotratný syn, celé své jmění promarnil nezřízeným životem. Též bohatý člověk, o němž jsme v bibl. dějepravě vyprávěli (čl. 46 N. Z.) byl marnotratný, spotřeboval peníze na nádherné šaty a skvostné hostiny. Tak jsou leckdy i děti marnotratny, kupují rozličné neužitečné věci, mlsky, vše bez dovolení rodičův.

Abys se lakomství vyvaroval, uvažuj častěji, jak ohavné, pošetilé a škodlivě lakomství jest, patř na Krista, jenž se stal dobrovolně chudým a na svaté, kteří se všech statků odřekli a Krista následovali, důvěřuj v Boha, který o nás všecky pečlivě se stará! —

777. *Co pochází z lakomství?*

Z lakomství pochází: nepokoj srdce a přílišná péče o věci časné; lest a podvod, nespravedlnost, zrada a křivé přísahy; nemilosrdnost a zatvrzelost srdce. O tom jsme již promluvili.

778. *Co jest smilstvo?*

Smilstvo jest dobrovolná žádost věcí, které urážejí stydlivost.

Příklady biblické: Lidé před potopou; Sodoma a Gomorha, žena Putifarova, starcové, kteří sváděli Susannu a j.

První lidé byli v ráji oblečeni v čistotu a svatost, jako v šat liliový. Když hřešili, otevřely se jim oči, zpozorovali, že ztratili šat nevinnosti, báli se velice a skryli se. Bůh Sám jim dal sukně z kožíl. Bůh žádá od nás ode všech, aby bylo tělo pokryto. Co na těle jest pokryto, má zůstati pokryto — tak tomu Bůh chce. Co jest pokryto, nemá se bez potřeby odkrývati, co by urážel stydlivost; co jest šaty pokryto, na to se nemá dítě bez potřeby dívati, to by také urážel stydlivost; o těchto věcech nemá dítě bez potřeby mluviti, to by také urážel stydlivost, ano stydlivé, hodné dítě ani na takové věci nemyslí, nebo když mu takového něco přijde proti vůli na mysl, zapudí to hned. A kdyby dítko, jako zlý Chám, na takové věci se dívalo a radost nad tím mělo, byl by to hřích, bylo by to smilstvo. Kdyby dítko takých věcí ze zlé žádostivosti se dotýkalo, dopustilo by se také hříchu, smilstva. Dobrovolně a z nezřízené žádosti o takových věcech mluviti, jest také hřích smilstva. Dobrovolně a se zalíbením o takových věcech mysliti nebo po nich žádati, jest také hřích smilstva. Smilstvo jest tedy dobrovolná žádost věcí, které urážejí stydlivost. Zevrubněji o tom při šestém přikázání Božím.

779. *Co pochází ze smilstva?*

Ze smilstva pochází: zaslepenost ducha a zatvrzelost srdce; nechuť k Bohu a věcem božským; vražda a sebevražda; nevěra a zoufání nad milosrdenstvím Božím.

Šalamoun byl miláčkem Boha, láskou k ženám ztratil světlo ducha a klesl tak hluboko, že ženám k vůli klaněl se modlám a stavěl jim chrámy. Tak smilstvo zaslepuje ducha a zatvrzuje srdce lidské. —

Sv. Bernard dí: »Smilníka lze přirovnati k vepři, kdyby na jedné straně viděl místo plné nečistoty, a na druhé straně místo, plné růží, raději by se válel v nečistotě než v růžích. Tak i smilník dává přednost nečistým žádostem před Bohem a božskými věcmi.«

Častěji slyší se v životě, že pro hřích smilstva zavraždil ten neb onen osobu, s níž hřešil, a potom i sebe. Smilník dává přednost smyslným věcem před Bohem, zapomíná na Boha, upadá v nevěru, a když se vzpamatuje, míní, že jeho hřích jest tak těžký, že už mu Bůh neodpustí, zoufá nad milosrdenstvím Božím. Hřích tento činí člověka již zde na zemi nešťastným, připravuje ho o čest, hubí jeho zdraví a ukracuje mu život. Hřích tento přivádí člověka do pekla, sv. Alfons dí, že je v pekle málo lidí, kteří tam nepřišli také pro hřích smilstva. Proto praví Písmo sv.: »Smilníky a cizoložníky souditi bude Bůh«, a »Nemylte se! Ani smilníci — ani cizoložníci — nebudou královstvím Božím vládnouti!« Proto varujte se pilně hříchu tohoto! Proto varujte se příležitosti k tomuto hříchu, mějte na uzdě smysly své, zvláště oči, pamatujte, že krátce trvá radost, věčně však trest, modlete se nábožně a připomínejte si, jak Kristus Pán za hříchy naše trpěl a umřel!

780. *Co jest závist?*

Závist jest zármutek z přednosti neb statku bližního, protože nechceme, by nás předčil anebo se nám vyrovnal.

Když David obra Goliáše s důvěrou v Boha šťastně přemohl, radovali se z toho velice lidé i král Saul. Když však ženy více velebily Davida než Saula, byl proto Saul zarmoucen a nedíval se již na Davida přívětivýma očima. Ano, hodil po něm kopím, poslal ho do války, aby tam zahynul, úklady činil jeho životu. Ženy dávaly tedy Davidovi přednost před Saulem, i byl proto Saul zarmoucen, měl zármutek z přednosti Davidovy, nechtěl by ho David předčil. Saul byl závistivý, závistivý byl proto, že měl zármutek z přednosti Davidovy, protože nechtěl, aby ho David předčil. Závistivý však jest také, kdo má zármutek z toho, že bližní má nějaký statek, kdo má zármutek ze statku bližního. Závistivý jest také ten, kdo má zármutek z přednosti neb statku bližního, protože nechce, aby se mu bližní vyrovnal, nejen aby ho předčil. Závistivý byl také Kain, měl zármutek z toho, že Bůh milostivě shlédl na oběť Abelovu. Bratří Josefovi byli závistiví, byli zarmouceni z toho, že otec Jakub Josefa více miloval než je. Když Pán Ježíš tak krásně kázal, že za Ním lidé z daleka chodili, aby Ho poslouchali, byli z toho zákonníci a fariseové zarmouceni, byli také závistiví. Závistivý jest tedy zarmoucen, jakmile se vede bližnímu dobře, poněvadž nechce, aby se bližnímu tak vedlo jako jemu. Tak jedná závistivý; vede-li se bližnímu dobře, je z toho zarmoucen; vede-li se mu špatně, má z toho radost, směje se a praví: »Dobře mu!« (Škodolibost).

LISTY VĚDECKÉ.

Význam majestátu z r. 1609.

Uvažuje **Jiří Sahula.**

(Pokračování.)

IV.

Německé protestanty štval proti Habsburkům král francouzský Jindřich IV. a knížata protestantská i kalvínská ochotně se dle jeho snah sdružovala v pověstnou »Unii«. Tito lidé toužili po rozšíření své moci na úkor Církve i rodu Habsburského, mnohý z nich si dělal laskominy na trůn český. Ku př. kníže Albrecht Brandemburský se při jedné pitce vyjádřil: »Myslím, že dříve nezemru, pokud mi českou korunu na hlavu nepostaví.«[1])

Ještě bezpečnější naděje na českou korunu si činil rod kurfiřtů falckých. Již nepříkladný Bedřich IV. doufal v dosažení tohoto přání a různí přátelé v Čechách i v Němcích ho v troufalosti podporovali.

Leč každý ze spiklenců se staral hlavně o prospěchy vlastní. Jak se tito všichni podělí, bude-li rod Habsburský skutečně společnými jejich intrikami ochromen? Jistě ten, kterému bude dáno žezlo české koruny do rukou, musí si je perně s mnohou obětí a s mnohými ústupky zasloužiti. Revoluční živly nemínily přištímu králi veliká práva poskytnouti; budoucí král bude pouze předsedou vítězné oligarchie, ale nikoli její vládcem; stane se pouze předním mezi rovnými. Již napřed si šlechta určovala ústupky, jimž se příští panovník podvoliti musí; bude vlastně vládnouti sama.[2]) A při tom šlechta přemýšlela, jak by státní převrat provedla co nejlaciněji; žádnému se nechtělo větším peněžitým obnosem na zamýšlenou revoluci přispěti. Chytrý Kristian z Anhaltu, agent Jindřichův a Bedřichův v českých krajích nepokojné duchy v jejich úmyslech znamenitě osobně utvrzoval.[3]) Netajil se svou

[1]) P. Svoboda: Katolická reformace I. 51.
[2]) Srv. Slavata: Paměti I., 52; II., 206.
[3]) Gindely: Rudolf II. und seine Zeit, I., 282—283,

nadějí, že »se naskytne výborná příležitost proti Církvi katolické, poněvadž všichni protestanté chtějí vstoupiti v evangelickou Unii a tomu nenáviděnému domu Habsburskému a řádům katolickým poslední, smrtelnou ránu zasaditi.« Při tom se vyjadřoval nepokrytě, že se Čechové bojí příliš o svou kůži a že jsou chlebaři nespolehliví; přikazoval zvláště Václavu z Budova, aby konal svou »povinnost.«[4])

Řeč jeho o nespolehlivých českých chlebařích měla svou oprávněnost. Stavové chtěli z revoluce hmotně těžiti a nikoli něco obětovati. Kdyby bývalo u nich upřímného zájmu pro celek protestantské strany, mohli si na Rudolfovi vynutiti značné ústupky ve prospěch svůj již dříve. Bylať Rudolfova vláda dosti slabá a nedůsledná; polovičatá politika císařova, jeho náhle osnovaná a hned zase odkládaná rozhodnutí mohla zřetelně protestanty přesvědčiti, že rázný, svorný a důsledně vedený útok na takovou vládu nemohl zůstati bez výsledku značného. Leč na straně protestantské se skrýval chytře druh za druha.

Při počátku války husitské stála proti novotářům veliká část vlastních krajanů, jež nad to byla podporována tisíci a tisíci cizokrajných souvěrců. A přece se husité příliš nezalekli, poněvadž byli schopni větší osobní obětavosti za celek než protestanté v době Rudolfově.

Nyní novotáři tvořili v Čechách obrovskou většinu; sotva dvanáctý díl obyvatelstva českého se hlásil ke katolictví. K tomu měli protestanté veliký počet přátel ve všech okolních zemích, kdežto katolíci 'v ten čas z těžka se mohli nadíti účinné posily zahraničních sousedů. A přece jak choulostivě protestanté si vedli, měli-li se úředně a otevřeně k svým cílům a požadavkům hlásiti!

Znenáhla však počala plachost jejich přece mizeti, když se počal svářiti Matiáš s Rudolfem. Při tomto sporu ovšem mohl býti každý protestant beze vší osobní škody hrdinou. Vystoupili nyní s náboženskými požadavky důrazněji, ač si cestu k příležitostnému ústupu posud zatarasiti zcela nechtěli.

Na spor Matyášův s Rudolfem pohlíželi protestanté domácí i cizí s velkým nadějemi; se škodolibou radostí pozorovali, jak se dům Habsburský vzájemným bojem sám oslabuje. Matyáš sliboval stavům mnoho, více než splniti chtěl. Zda byl tento panovník příznivcem propagované »svobody svědomí?« Ani v nejmenším. Spor jeho s bratrem byl čistě osobní. Jeho ideálem nebyly prospěchy protestantů, ale ctižádostivé osobní choutky.

Arnošt Denis praví o Matyáši: »Jako katolík horlivý staví se v čelo nespokojených kacířů, zakupuje pomoc jejich největšími sliby a sotva, že pomocí jejich získal trůn, hledí zapříti slovo své a klame společníky své jako oklamal bratra svého.«[5]) Ale aby ctižádosti plány jeho mohly skutečně kýžený prospěch pro něho vésti, k tomu bylo potřebí větší politické bystrosti a větší námahy,

---

[4]) P. Svoboda: Katoliká reformace I., 80.
[5]) Denis-Vančura: Konec samostatnosti české, 653.

než jaká se při něm jevila. Klamal protestanty a jeho spojenci zase, byť bázlivě, klamali jeho samého. Myslili si, že až mouřenín vykoná své dílo, může ustoupiti; kéž jen zatím v klamné své důvěře v přízeň stavů tvrze protestantské posílí! V tehdejší době bylo snadnější zapřádati sváry a odboje, než pevně vládnouti. Matyáš to brzy zakusil sám. Koalice Matyášova se stavy měla příliš málo ideální nátěr.

Soudruh Anhaltův Jáchym Arnošt z Anšbachu se tehdy vyjádřil: »Uznáváme za velikou potřebu, aby nesvornost mezi bratry Rudolfem a Matyášem potrvala, a k tomu cíli musíme všude na všech místech pracovati.«[6])

Jak by také zahraniční protestanté všemi silami trůnem Habsburským neotřásali! Habsburky stoupala a klesala politická moc Církve v Čechách i ve všech zemích německých. Kurie papežská stále vysílala ve strachu své delegáty na sever ke dvoru, aby katolickou horlivost Habsburků posilovali. Mezi Španělskem a Rudolfem udržovány trvale horečné úrady o společném postupu proti kacířům. A Habsburská větev, která nad Čechy vládla, musila rozhodně pilný zřetel míti na přání kurie, nechtěla-li o své panství přijíti. Měla-li moc Církve v Habsburcích mocnou záštitu, mohl se Habsburský rod zase s plnou důvěrou spolehnouti pouze na kurii a její oddané, neobojaké přátely.

Není tudíž divno, že Matyáš sliby protestantům činěné později zraditi musil, jestliže chtěl aspoň s části otřesená práva panovnická podržeti.

Unie byla opojena radostí z roztržky mezi bratry a podplácela protestantské stavy, aby jim dodala chuti. Fridrich IV., falcký, sám věnoval 150 000 zl., čekaje dychtivě, jaké úroky mu tato válečná oběť přinese. Jáchym z Anšbachu, snaže se získati Unii co nejvíce činných členův, uvažoval: »Budeme-li míti Uhry, Moravu a Rakousy na své straně, pak již není sil, jichž by dům Rakouský proti nám užíti mohl, leda Čech, Bavor a několika málo knížat biskupů, na něž bychom všecky přece stačili dle lidských výpočtů nejen boj podstoupiti, ale i všechen klerus reformovati, a vše náboženství našemu podrobiti.«[7])

Plán takový ovšem byl při aristokratické zištnosti a malé prozíravosti stavů těžko provedný, ale něčeho z roztržky bratří dosáhli protestanté zatím přece. Donutili Rudolfa k úřednímu stvrzení nových ústupků politických a podnikli podrážděný útok za svobodu vyznání, jenž nezůstal bez účinku. Habsburkům bylo volno spíše něco z čistě politických práv sleviti, než odhodlati se k ústupkům náboženským. Byli tehdy více katolíky než mocnáři; jestliže se jim nedostávalo pevné ruky vladařské, báli se na druhé straně velice, vejíti v konflikt s katolickým svědomím, jehož pružnost dovedla kurie výtečně udržovati.

---

[6]) P. Svoboda: Katolická reformece I., 80.
[7]) J. Kroiherr v Historickém Sborníku 1893, 51.

*

Proto politické ústupky provedeny daleko snáze než koncesse náboženské. Zde stál na bdělé stráži arcibiskup Karel Lamberg s jesuity, panstvo katolické a vůbec ti, kteří s kurií pevně drželi.

V.

Tedy roku 1608, kdy byl Rudolf nejvíce stísněn, přednesli 26. května v pondělí svatodušní spojení stavové bratrští a lutherští císaři své požadavky politické i náboženské. Všimněme si hlavně žádostí náboženských. První artikul zněl: »Co se náboženství pod obojí přijímajících dotýče, aby všickni tři stavové království českého při té konfessí české, na sněmě obecném léta 1575 sepsané, zůstaveni byli a své kněžstvo, jak české tak německé, podlé též konfessí říditi anebo řízené na své kollatury jak stav panský i rytířský tak i města, dosazovati mohli a to bez překážky, buď arcibiskupa aneb kohokoli jiného; a ne aby kompaktaty říditi se povinni byli, poněvadž leta 1567 na sněmě obecném z privilegií českých vypuštěna a stavové od spravování se nimi osvobozeni jsou; tak aby nižádná poučení odkudkoli vyšlá, žádné platnosti proti všechněm stavům pod obojí míti nemohla;« nechť jest konfesse do zemských desk jako zákon vepsána.[8]) Pohleďme na tuto žádost blíže; nebyla příliš upřímně sestavena. Zda se čeští bratří spolu s protestanty »ke konfessi české« v skutečnosti hlásili? A jestliže se k ní skutečně znali upřímně, zda si ji každá strana zcela jinak nevykládala?

Tyto otázky pro každého theologa mají důležitost velikou a měly býti zajisté důležité i u těch bratrův a protestantů, kterým šlo při sporu skutečně o náboženství.

Byl to umělý politický manévr, jestliže protestanté s bratřími úředně prohlašovali, že mají náboženský program stejný. Ty strany, které měly různou dogmatiku i mravouku, nemohly přece tvořiti jednu a tutéž náboženskou společnost.

V skutečnosti se žádná strana ke konfessi nehlásila, takže nám odpadá odpověď na podrobnější otázku, zda si českou konfessi každá strana jinak nevykládala. Svědčil-li by i různý výklad konfesse v neprospěch tvrzení o jednotě obou stran, tím méně bylo lze věřiti v náboženskou koalici jejich, jestliže konfesse fakticky oběma stranám byla odporná.

Husitské sekty zajisté se mezi sebou velice lišily, ale jestliže tvrdily, že je čtyři artikule Pražské spojují, měly pravdy daleko víc, než jaká byla nyní u žadatelů. Jak to možno, aby dvě různé sekty, které se k sobě ode dávna chovaly s pramalou důvěrou, téměř přes noc věroučné protivy vyrovnaly? Konfesse česká byla nejapným, zcela zevnějším kompromisem, který byl kvapně, bez dlouhého přemýšlení sestaven.

Nejmenší chuť k přistoupení na tento kompromis měla právě jednota českobratrská, ta strana tedy, která pojímala křesťanství

[8]) Skála, Historie česká I., 92.

vážněji než lutherští. Dlouho se zpěčovala r. 1577 jednota náboženskému smlouvání s protestanty; věděla, že se na ní žádá simulace, ač na základě této simulace kynuly lepší politické vyhlídky pro stranu.

Bratrský náčelník Kalef domlouval druhům, aby žádali o svobodu své vlastní pravé konfesse a lutherány nechali žádati zvlášť. Leč lutherští neměli svědomí tak citlivé a proto, aby při svém nátlaku na Maxmiliana nabyli posily, horečně přemlouvali bratry k zevní jednotě věroučné. Až císař pozná sjednocenost obou stran, sotva jejich útoku odolá.

Katolíci právem se mohli těšiti: »Bez bratří oni (protestanté) sami nic nezjednají.« A když se pokusili žádati lutherští za stvrzení konfesse augšpurské, správně mohli katolíci namítati, že jest to »náboženství německé.«

Starali se tudíž hned lutherští o sestavení přijatelnější »konfesse české«, pod jejíž širokým pláštěm by se mohla i jednota bratrská ukrýti. Při tom všem ještě bratry podváděli, až z toho vznikalo u neochotných kompetentů vážné roztrpčení. Lutherským již na nějakém tom dogmatu tolik nezáleželo jako bratřím. Po dlouhých tahanicích tedy »česká konfesse« přec jen sepsána a císaři jako společná bratřím i lutherským úředně odevzdána. A jak rychle ta nová víra byla utvořena! Nebyla dlouhá, aby větší počet článků nebudil zbytečně velké protimyslnosti na obojí straně. Dr. Pavel Pressius, professor university Pražské a mistr Kryšpín, písař Staroměstský vtlačili konfesse obou stran do jedné formy o 26 článcích a když ještě povaha článků osmnáctičlenným výborem byla poopravena, byla přijata na oko od obou stran v plném sněmě.

Co by tomu byli řekli staří husité, kteří se půldruhého století nechtěli za žádnou cenu vzdáti svého názoru o přijímání dítek! A nyní beze všeho krveprolití jediný sněm zkontroloval a zkomolil celé konfesse. Téměř přes noc z politických příčin »pravda Boží« na obojí straně úředně přeměněna.

O této konfessi praví Denis správně: »Je to dosti temná a často sobě odporující směs učení luteránského a bratrského.« [9])

Citlivější bratří se v srdci ani později nemohli spřáteliti s tímto obmyslným aktem. Psali o konfesi nové: »Non est exquisitum opus«, věci (v ní) tak se někde překládají, jakoby hlínu mátl neb z písku provaz dělal; poněkud není div, když psána v šustu při sněmu a divně opravována; mohliť jsouc přestati na naší, když způsobnější udělati neuměli.[10])

U lutherských konfesse nabyla obliby lepší — poněvadž v ní viděli záruku dalších politických prospěchů. Jenže mnozí z nich říkali, že jest to »pravá« konfesse augšpurská. Ač se sestavovatelé otázkám sporným co nejvíce vyhýbali, přec jen ono monstrum fidei bylo protimyslno i konfessi lutherské i bratrské

---

[9]) Denis: Konec samostatnosti české, 520.
[10]) Winter: Život církevní v Čechách, 177.

a na vnitřní směry obou církví nemělo vlivu. I slovutní někteří historikové se diví, proč prý bratři byli před sestavením konfesse tolik úzkostliví; nechtěli prý rozuměti svému prospěchu a dokazovali tak jen pošetilou nesnášelivost.

Winter na př. píše: »Jednání mezi lutherskými a bratřími bylo zdlouhavé a nechutné; plno tvrdohlavostí a sobeckými (?) úmysly na straně bratrské, kteráž, jsouc vlastně také (?) protestantská, nedovedla svůj prospěch moudře sloučiti s prospěchem všech protestantův. Tenkrát zase světle se ukázalo, že při nikom nebylo náboženské snášelivosti, ač kde kdo volal po svobodě svědomí.« [11]) Podobně se vyjadřuje také Denis. Oba tito historikové pohlížejí na konfessi výhradně s hlediska politického a odtud ty pochybené úsudky. Politický prospěch není žádnou omluvou náhlých změn věroučných a tím méně náboženské přetvářky. Jestliže někteří tepají váhavost a rozpaky českých bratří, proč zcela nezatracují husity, kteří pouhé tři dogmatické zvláštnosti nechtěli obětovati ve prospěch svornosti národní a jednoty s Římem? Zajisté se kališníci od katolíků lišili daleko méně než bratří od lutherských. Proč se tudíž zavrhuje u bratří ta vlastnost, jež u husitů platí za stálost přesvědčení a za srdnatost? Husité koalicí s katolíky mohli získati daleko více, než bratří kompromisem s lutherány. Kdyby byli bratří bez váhání přistoupili k nové konfessi, byli by vlastně dokázali, že jim víra jako víra a že mají přesvědčení až příliš povrchní. Pravý theolog nikdy nemůže schvalovati změny věroučné, jež se stanou z příčin pouze světských, politických. Však také kompromis luthersko-bratrský přivedli k místu nikoli theologové, ale politikové. Sněm roku 1575 měl tvářnost skutečného církevního koncilu a přece v něm nevedli slovo theologové. Kdyby byli sami duchovní rozhodovali, bývalo by se jednání o kompromis rozbilo zcela; vždyť sami laikové cítili při tom ostny svědomí.

Již pouhé kompromisy politické neslouží k veliké vážnosti těm stranám, jež se jich účastní; již zde se částečně zaprodává přesvědčení. Co teprve říci o náhlých přeměnách programů věroučných? Jakou vážnost může míti takové »slovo Boží,« jež mění svou formu z politického prospěchářství? Pravý křesťan nikdy ničeho nezradil z toho, co považoval za věčnou nauku Boží; zhrdnouti jedním článkem učení Kristova znamenalo zhrdnouti Kristem celým a přivoditi nedůvěru i k ostatním článkům víry.

Však také bratří, vědomi si jsouce nesprávnosti svého přivolení, prohlašovali před oposicí konservativní prostě toliko, že chtějí kráčeti společně s druhými protestanty. [12])

Není potřebí, abychom jádro povrchní dogmatické smlouvy rozbírali. [13])

---

[11]) Ibidem, 176.

[12]) Denis: Konec samostatnosti české, 521.

[13]) V konfessi dosti zřejmě vytčena zásada o protestantském ospravedlnění z víry, ale k vůli bratrům vynechán článek o podstatné přítomnosti Krista ve Svátosti.

Kdo by paušálně stotožňoval jednotu s protestanty, ten by činil bratřím pramalou poklonu. A náboženská »nesnášelivost« při tomto jednání bratřím vytýkaná jest pro jednotu spíše ctí než pohanou Však tak zv. náboženskou snášelivost sám Denis na jednom místě kritisuje: »Snášelivost jest jen forma skepticismu, a zde skepticism jest s to, aby něco založil?[14])

Když tedy společná konfesse císaři r. 1575 předložena, slíbil Maximilian aspoň ústně, že stavy při ní ponechá a k zdůraznění svého slova udeřil se v prsa; prý jedná poctivě a věrně s žadateli, ne-li, nechť mu to zůstane na duši.[15])

Od té doby se strany obě podpisovaly: »Stavové království českého tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímající.« I v tomto podpisování byla veliká dávka neupřímnosti. Vždyť jedna strana v přítomnost Kristovu ve svátosti nevěřila vůbec a žádná z obou stran neměla kněze k proměně způsob schopné.

Nový tiskový zákon.

Píše JUDr. **Jan Sojka.**

(Dokončení.)

Neuveřejnění opravy má za následek, že žalobce může zodpovědného redaktora k uveřejnění donutiti a to pouze trestním řízením — tedy soudem. Pošle-li úřad opravu a nebyla-li uveřejněna, donutí redaktora k uveřejnění státní nadvládní, pošle-li privátní osoba opravu, může nutiti redaktora žalobou. Přelíčení se musí konati po podání žaloby do 8 dní, při čemž si žalovaný může vymoci odročení stání nejdéle na 4 neděle a to pouze jednou, pakli chce si zaopatřiti důkazy; vidí-li soud již napřed, že důkazy nabízené nebudou moci býti ve 4 nedělích zaopatřeny, tedy nabízení důkazů těch vůbec nepřijme. Odsouzení redaktora má v zápětí peněžitý trest od 10—1000 K. Ovšem má osnova pro redaktory zadní dvířka v § 26. odst. 2. poslední věta, kde se praví, že redaktor, jenž odmítnuv uveřejnění opravy in bona fide, bude sice uznán vinným, nebude však potrestán (§ 260, č. 3. tr. ř.)

Odsouzený redaktor (v obojím případě) musí uveřejniti opravu; kdyby i tu otálel, stává se vinným přestupkem zákona tiskového a může býti ihned podruhé potrestán 10—1000 K. Ovšem musí žalující podati ihned *novou* žalobu a to do 3 měsíců počítaje ode dne, kdy oprava měla býti uveřejněna po vyhlášení prvního rozsudku, že redaktor je vinným neuveřejněním opravy, byť jednal i bona fide, protože po 3 měsících všeliké právo žalobní se promlčuje.

Peněžité tresty se nám více zamlouvají než vězení; jsou modernějšími a pak — peněžitý trest nebude nikdy z odsouzeného

---

[14]) Ibidem, 40.
[15]) Winter: Život církevní v Čechách, 179.

činiti mučenníka pro věc »dobrou«, nýbrž každý redaktor si rozmyslí dobře, platiti pokuty peněžité a kdyby je platiti nechtěl, pak ručí za něho (platí) tiskař neb firma, v jejichž službách zodp. redaktor se nachází, který dle § 4. posl. věta a § 30. odst. 3. za redaktora zodp. vždy jest ručitelem co do přisouzených pokut. Takový tiskař neb majitel dlouho nevydrží nepokojného redaktora, protože u kapsy přestává z pravidla »dobrá« věc a »zásady«.

A jako nutí osnova redaktora, by uveřejňoval jen pravdu, právě tak nutí toho, jenž se cítí napadaným, aby podával jen pravdivou opravu (§ 26. odst. 6.). Všeliké udání nepravých skutečností pokládá zákon za zneužití časopisu a redaktor má právo podati na opravujícího žalobu pro zneužití toto a soud vyměří odsouzenému žadateli trest ve výši 10—1000 K. Nemůže-li žalovaný a odsouzený žadatel platiti, může mu soud dle § 7. tr. ř. za každých 10 K vyměřiti vězení 24 hodin. Bude tedy nucen každý žádati za opravu skutečné pravdy, kterou zodp. redaktor pod následky uvedenými bude nucen uveřejniti.

Nový tiskový zákon (osnova) ponechává z většího dílu ustanovení trestního zákona o qualifikaci trestných skutků, jak co do zločinů, přečinů i přestupků. Novým je ustanovení, že každé zanedbání péče se strany redaktora při vydávání tiskopisu, jejichž obsahem odůvodněna je existence zločinu neb přečinu, stává se vinným přestupkem zanedbání povinné péče a bude potrestán pokutou 50—2000 K. Jen tehdy, když by vyšlo na jevo, že psal sám článek, neb byl si vědom trestnosti skutku a přece článek dal uveřejniti, stává se buď pachatelem neb účastníkem zločinu neb přečinu, a dle toho bude potrestán vězením. Žalovaný redaktor může ujíti následkům těm, které proň již v případu přečinu znamenají vězení od 3 dnů do 3 měsíců, když vyzradí pisatele článku trestného neb zasílatele, kteří pak budou sami postaveni před soud a potrestáni. Udání vinníka může se státi ještě před hlavním přelíčením a soud vezme to k vědomosti pouze tehdy, je-li pisatel v tuzemsku neb zemřel-li již, musil býti v tuzemsku v době, kdy článek trestný byl otištěn. Ohledně řečí sněmovních neb parlamentárních potrvají dosavadní předpisy v platnosti.

Nejdůležitějším odstavcem osnovy jest ustanovení § 33. ohledně urážek osobních, sdělování poměrů života soukromého neb rodinného. Kdežto tyto urážky byly (a jsou) dosud přečiny tiskovými, náležejícími před porotu, kvalifikuje osnova všechny podobné urážky na přestupky přináležející před okresní soudy (§ 39. odst. 1.), které tyto soudy budou trestati peněžitými pokutami od 100 do 2000 K a mimo to ještě při potěžujících okolnostech vězením od 3 dnů do 3 měsíců. K tomu může býti vinník odsouzen k náhradě veškeré škody způsobené. Kdo sledoval dosud praxi tak zv. porotních přelíčení při tiskových přečinech, ten uvítá novotu tu jen s radostí, jelikož kompentence porot nyní, co přestupků, jest odstraněna a vyhrazena soudcům z povolání, tedy státním. Zvláště kněžstvo pociťovalo a pociťuje porotní líčení, z kteréž příčiny tak mnohý raději se nechal káleti blátem pohany a nadávek, než

by byl nastoupil právní cestu k — porotě, kde výsledek byl vždy pochybným a nejistým.

Zákon nepraví, že by bylo dovoleno redaktoru uveřejňovati věci rodinné, neb ze života soukromého, pakli že jsou *pravdivými*, nýbrž on prostě zakazuje všeliké uveřejňování skutečnosti života rodinného a soukromého, ať jsou pravdivými nebo ne a stíhá trestem každý podobný přestupek, i kdyby to, co bylo uveřejněno. na pravdě se zakládalo, jen když tu dány jsou podmínky § 33. totiž, když podobné uveřejnění jest s to, dotčeného (napadeného) v jeho vážnosti snížiti, neb mu uškoditi v jeho společenském postavení. § 33. nestojí nikterak v rozporu s § 25, dle kterého může redaktor odmítnouti opravu nezakládající se na pravdě. Oprava se vztahuje dle výslovného znění zákona na skutečnosti, pokud nejsou urážkami; jsou-li urážkami, pak jsou trestnými a pak napadený nebude se domáhati na listu nikdy uveřejnění opravy, nýbrž bude stíhati *soudně* list pro urážku dle § 33. a bude žádati potrestání zodpovědného redaktora. Na př. list uveřejní o A, že týž měl řeč, ve které mluvil o zemědělské otázce. A. však vůbec žádné řeči neměl i bude žádati redakci za opravu. Tím ještě není dotknuta jeho čest, proto uveřejnění podobné není trestným, nýbrž spočívá na omylu a nedotýká se ani jeho života ani postavení. Jinak tomu bude, když by byl A. viněn v listě, že způsobem vyděračským jednal proti někomu, že žádal za funkci větší plat, než dle domnění listu byl oprávněn, že A. se dopustil skutku nemravného, který sice zákonem se nestíhá, ale který by jej zlehčil v očích druhých osob, na př.: kdyby byl viněn, že je otcem nemanželského dítka, že byl viděn ve stavu podnapilém a p. A protože zákon nečiní rozdílu, zda věci ty se skutečně udály či ne, zda jsou pravdivými či vymyšlenými, zůstane v platnosti § 489. a s ním souvisící poslední věta prvního odstavce § 490 — že totiž věci života rodinného a soukromého se před soudem nikdy nedokazují, že se nesmí uveřejňovati, byť byly i pravdivými a že se *nesmí* nikdy připustiti o nich důkaz pravdy, tím méně pravděpodobnosti. Dříve tomu tak bylo pouze u urážek ústních (slovních); jakmile byly spáchány tiskem, připouštěl se dle dosavadního tiskového zákona ve spojení s ustanoveními trestního zákonníku vždy důkaz pravdy, protože věc přišla před porotu jako tiskový přečin. Nyní, dle vládní osnovy zůstane pouhým přestupkem, který přináležeti bude před okresní soud a ten se bude musiti říditi výhradně zásadami o přestupcích a odmítne každé nabízení důkazů, že věc skutečně se stala. Bude moci žalovati tedy dle osnovy tiskového zákona každý zodp. redaktora, jakmile tento uveřejnil v listě něco urážlivého, pokud se týká jeho soukromého života nebo společenského postavení, byť to bylo i pravdivým, protože zodpovědný redaktor nemá práva vynášeti na veřejnost věci, do nichž mu ničeho není, které, byť byly i známy, jsou s to, napadeného dále ještě zostuditi, kde není ani znám. Anarchistické listy a s nimi spřízněné listy sociálně-demokratické libují si v odhalování ať již pravých neb smýšlených poklesků kněžstva. Dosud musil

každý mlčeti, zvláště, bylo-li na věci co pravdy, jelikož věc přišla před porotu a tím do veřejnosti. Nebylo-li na věci co pravdy, pak výsledek poroty závisel od náhody — jací právě porotci v porotě zasedali a stalo se nejednou, že vinný redaktor byl porotou — prostě osvobozen. Soud za rozsudek takový nemohl. Nyní má každý napadený jistotu, že vinný redaktor bude uznán vinným, a že se mu uloží pokuta od 100—2000 K, případně vězení od jednoho týdne až do šesti měsíců.

Jiná jest věc, pakli byla napadena osoba nikdy neexistující. Stává se často v listech známých, že si vymyslí nějaké místo, tam »ustanoví« faráře a nechají ho »zemříti«; po smrti jeho pak o něm píší věci přímo hanebné. Zde nelze žalovati, protože tu není nikoho, kdo by byl k žalobě oprávněným. Zde bude moci vhodně a účinně se užiti výhody § 25. osnovy v opravě. K této opravě bude povolána a oprávněna konsistoř jako *úřad,* která zajisté, jakmile se jí věc oznámí, patřičné kroky k nápravě učiní. Aby se dověděla o podobných machinacích, bude se doporučovati, aby se ustavily (snad nejlépe z návodu konsistoří) spolky kněží, které by dotyčné listy přísně kontrolovaly, případné útoky a hanebnosti ihned své konsistoři (neb dotyčné, jíž se týče), oznamovaly, a tyto aby bez prodlení zaslaly listu opravu, jak jsme již oznámili. Jedna oprava obyčejně vyléčí manii listu, který si dá podruhé pozor a aby si ušetřil blamáže, raději bude — mlčeti, třebas měl sto chutí něco podobného uveřejniti. Dále bude oprávněna *obec,* pakli je ve skutečnosti zde a toliko osoba smyšlená byla napadena k podání opravy, kterou jistě svému správci duchovnímu, kamž je přifařena podpíše a ten jí zašle. Je-li obec vymyšlená, podá konsistoř opravu, případně může býti požádáno c. k. hejtmanství neb státní návladnictví, by zjednalo nápravy. C. k. okresní hejtmanství jako politický úřad bezpečnostní druhé instance zajisté vyhoví žádosti a zašle opravu. Zákon mluví o úřadu (Behörde) a hejtmanství jest právě povoláno stíhati urážky a ujati se napadeného. V takovém případě se může výhodně užiti § 1339 obč. z. o urážce na cti patřící do kompetence okr. hejtmanství, ve městech, kde je policejní řiditelství, do kompetence tohoto.

Osnova tiskového zákona obrací se proti nemravnosti v tisku zvláště v § 34, kde se zapovídá všeliké uveřejňování prostředků »léčivých« proti různým druhům nemocí pohlavních a všech věcí týkajících se pohlavního obcování. I zde bude dobře, pročítati inseráty velkých listů, které podobnými anoncemi dělají sice velké obchody, avšak strhují mnoho osob do mravní záhuby.

Pravili jsme, že zákon určuje qualifikaci zodpovědného redaktora toliko po stránce negativní, po stránce positivní žádá pouze státní občanství, svépravnost a sídlo v zemích na říšské radě zastoupených (§ 10. odst. 1.) Není tedy zapotřebí, aby byl redaktor v místě, kde se list tiskne neb vydává. Že zákonodárce po této stránce více na zodpov. redaktoru nežádá, má své dobré důvody a příčiny. Zákonodárce ponechává listu tu nejneobmezenější svobodu a žádá pouze ze stanoviska základních zákonů jisté podmínky

o jiné se nestaraje. Nežádá tedy na př. zákonodárce jistého stupně předběžného vzdělání na redaktoru, jeho sociální vážnost a postavení jest mu lhostejným, takže bude moci i dle osnovy každý býti zodpovědným redaktorem, jen když vyhoví podmínkám § 10. po stránce positivní i negativní. Zákonodárce nepokusil se odstraniti tak zv. »panáky redakční« — t. j. nastrčené redaktory zodpovědné pro případ zavření. Toho ani není zapotřebí, protože v případě odsouzení bude z pravidla pokutován peněžitým trestem, za jehož zaplacení ručiti bude vždy vydavatel neb tiskař — zkrátka pán, v jehož službách dotyčná »síla« se nachází. A právě ta okolnost bude míti v zápětí, že redaktoři bez většího vzdělání se stanou nemožnými, protože jejich »řízením« list přestane pro časté tresty vycházeti — neb bude třeba je nahraditi lidmi lepšími. Ostatně — redaktoři tak zv. svobodomyslných listů nejsou, jak známo, o nic lepší těch nevzdělaných — pokud se jedná o Církev a kněžstvo — čili o »klerikalismus«. Doporučujeme všemu kněžstvu, aby, jakmile osnova se stane zákonem, každý si hleděl osvojiti důkladnou známost tohoto nového na výsost důležitého zákona a hleděl jemu zjednávati platnosti všude. Pak si Církev i »klerikalismus« oddechne a ti,. kteří dnes vítají osnovu jako vymoženost liberální, budou se prvně svíjeti pod neúprosným jhem ustanovení její.

Čemu a jak máme se z dějepisu učiti.

Podává Dr. **Lad. Dvořák**, prof. círk. dějin v Č. Budějovicích.

II.

Však nejen na tom záleží, *co* má býti obsahem dějepisu nýbrž důležitá nesmírně jest i *forma*, jak se dějepis podávati má, aby se člověku podala snadno možnost, něčemu dobrému se učiti. Zde hledati jest pramen mnoha bludů a sebeklamů, které nám v náboženském a politickém ohledě mnoho škody přinášejí. Kdežto všude jinde theorie a praxis se od sebe rozeznávají, jsou lidé s dějepisem brzy hotovi, to, co slyšeli nebo četli v dějinách, bezprostředně a bezpodmínečně na přítomnost a na své individuelní poměry obraceti. Vina toho arciť spočívá na moderních frasistech, jež Goethe trefně charakterisuje řka, že mladý lid se snadno domýšlí, že jeho den křtu musí býti dnem narození pro celý svět. Bylo by to opravdu smutné, kdyby se minulost považovala pouze za illustraci přítomnosti a kdyby se na historické osoby a události přikládalo měřítko pohanské a revoluční a nekřesťanské. Že Napoleon přišel na myšlénku chtíti býti Juliem Caesarem, že by Bismarck v boji proti Církvi myslil, že je Agamemnonem a Bůh ví čím, to je následek Mommsenova dějepiscování. Co lze pozorovati v dějinách světských, vidíme i v dějinách církevních. Döllinger, Reinkens a jiní by hnedle myslili, že jsou tímž, co Athanasius, Hilarius a pod. Tací lidé jsou obětmi

moderního pojetí dějepisu. Půjde-li to takto dále, Bůh ví, jak zázračných věcí ještě nezažijeme. Jindy to byla filosofie, dnes je to dějepis, který veškeré zlo v Církvi a státu dostatečně vysvětluje, ovšem dějepis ne takový věcný a svědomitý, jaký nalézáme u Mojžíše a evangelistů, takový vážný a klidný jako u Thukydida, ale dějepis moderní, či lépe řečeno tendenčně zbarvený historický *román*.

Abychom se z dějin něčemu naučili, *musíme s věděním spojiti víru,* což vysvítá již z toho, co v prvé části o obsahu dějepisu bylo řečeno. Bez víry nelze dějinám rozuměti. Ba ani pouhá víra, že to, co se vypravuje, skutečně se stalo, nedostačuje, abychom pochopili na př. ty úvahy. T. de Sainte-Marie svrchu uvedené o Kristu jako středu dějin světových a ostatních svatých osobách prvních dob křesťanských. Především vyžaduje se důkladná známost katechismu, dobře porozuměný souvis dogmat křesťanských o stvoření, pádu prvních rodičů, vykoupení a posvěcení člověčenstva atd.; to jest ten pravý klíč k záhadám dějin světových. Jak ale může se tomu naučiti žák mající učitele bez víry, kteří mnohdy pohrdlivě nejmarkantnější zjevy časové přecházejí? Takový učitel musí zbaviti i studium dějepisu světského veškerého kouzla a radosti! Dnes stěžuje se šmahem na nedostatek idealismu a nadšení u mládeže a právem, a hle, zde jest příčina tohoto nedostatku. Jak ale můžeme chtíti enthusiasmus pro dobu Perikla, Caesara, Marka Aurelia a podobně, když život Pána Ježíše a apoštolů se tak bagatelně odbývá a války křižácké, které přes to, že žádaného účele nedosáhly, vždy zůstanou dobou nezapomenutelnou tím, že tolik milionů lidí bylo ochotno pro víru a hlas náměstka Kristova útrapy ba i smrt podstoupiti, za romantické poblouznění se vyhlašují? Následek toho je, že do přednášek historiků nevěřících vždy hrnuli a hrnou se lidé, aby tam nasytili se cynické, ostré kritiky, ironie, a sarkasmu a jich pak k svým podvratným účelům užívali, jak to viděti bylo hlavně v Německu za boje kulturního, kdy francouzská revoluce byla vychvalovaná a kdyby se bylo rádo vidělo, kdyby třeba ještě jedna třicetiletá válka proti katolické hierarchii byla vzplanula. Ovšem často se stalo takovým mužům, jako na př. Mommsenovi, že jeho vlastní žáci pak proti němu povstali, což ani jinak možno není. Víru božskou tito učenci v srdcích posluchačů zničili, o víru lidskou pak snadno tito posluchači přišli a ji odhodili. Místo lásky a nadšení nastoupí nenávist a pýcha egoismu a máme po idealismu.

Dějepis má býti věrný, ale což nesouvisí víra a věrnost úzce dohromady? Historik musí býti věrný, aby posluchači měli k němu důvěru a proto ku př. přísluší svědectvím z církevních a státních archivů t. zv. fides publica a ti, co taková svědectví vydávají, jsou pod přísahou u víře v Boha vševědoucího. A proto i dějepisci tím více věřícími lidmi býti mají, kteří nekonečněkrát nejen události, nýbrž i ctnosti a chyby nejvýše proslavených mužů před celým světem do náležitého světla přivésti, svým povoláním jsou povinni. Tací lidé mají mnohdy nám objasniti památku mužů

nejšlechetnějších a jak strannickost a zášť mnohdy takového muže vylíčí? (Sv. Ignác z Loyoly, sv. Otec Pius IX. z doby nejnovější.) Jedná-li se takto s dějepisem, uvolňuje se přirozeně páska, která nás s předky pojiti má, přestává historická kontinuita, my naplněni jsme nedůvěrou ku svým předkům a pochybovačností o jejich snahách dobrých, zavrhujeme vše staré šmahem, pachtíme se po novotách třeba násilím a prostředky všelijakými a užitek z dějin rovná se nulle. — Kromě víry vyžaduje studium dějepisné vědomosti a zručnosti *logické a psychologické*, neboť jako víra působí pokoru, tak zase zaručuje zdravá filosofie onu jistotu ve vlastním úsudku, která chrání před známým jurare in verba magistri. Tím není nijak řečeno, že by rozum lidský ve všech případech stačil, vhodné dějiny na život náš applikovati. Tak počínají si dnešního dne mnozí ať národní, ať sociální demokraté, kteří beze všeho hned ze své dílny od svého řemesla k vědě se obracejí a přednáškám o dějinách, státních vědách a pod. přítomni jsou, jakoby tomu všemu bez vzdělání předcházejícího rozuměti mohli.

Dle pravdy bohužel musí se říci, že studující mládež třeba i theologii se věnující, dosti malého vzdělání filosofického má, jak si již znamenitý P. Jungmann své doby stěžoval, říkaje, že by studující to praecisné thema přednášek, které se dokázati má, čili jak říkával t. zv. centrální myšlénku stanoviti a ji přesvědčivě provésti mohli. Nedostatek tento vysvětloval si ovšem Jungmann hledě k poměrům na školách německých nezáživností a nepotřebností Kantova systému, v Německu ve školách panujícího. Leč nedá se upříti, že vzdělání gymnasijní tolik vlivu míti může, aby pozorný a pilný žák dosti rozumného pojetí minulosti a její zjevů dosáhl. V dějepisu se nejedná tak o to, aby kdo hleděl co možná největší počet událostí a různých anekdot v krátkém čase si osvojiti a jednotlivosti, které se mu zamlouvají s náruživostí materialismu vlastní ve svém duchu zpracovati, ale o to, aby pochopil vůdčí, vše spojující myšlénku v životě nějakého slavného muže, charakteristickou známku či ohnisko jednotlivých období v dějepisu a pod. Jak ku př. velice by chybil, kdo by řekl, že boj monarchistické Evropy r. 1813, 1814 a 1815 nebyl ničím jiným než bojem proti vydobyvateli Napoleonovi a že i poslední válka Německa s Francií jest pouhým opakováním války tehdejší. Neboť tehdy povstala konservativní Evropa proti císaři revolučnímu, r. 1870 ale povstala válka z rivality dvou národů a vítězství Němců věci konservativní více uškodilo než atentáty Ruska a Napoleona III. na kongress vídeňský. Tím nikdo nezneuznává velké výkony tehdejších vojevůdců a vojsk německých, ale jiná otázka je, bylo-li třeba otázku kandidatury Hohenzollernů, (kteří už souverény byli) na trůn tak do popředí staviti a bylo-li možno válce zabrániti? A jiný příklad: Mnozí považovali kulturní boj v Německu v letech sedmdesátých za opakování se revoluce francouzské, arciť bez guillotiny. Leč pravda jest, že to bylo třetí stadium revoluce vůbec, totiž sociální revoluce, kdežto první stadium téže byla re-

voluce církevní ve stol. XVI., druhé pak stadium revoluce státní resp. stavovské ve Francii. Neboť i kdyby boj kulturní nebyli liberálové započali, byli by začali sociální demokraté s katolickou Církví, aby tím snáze mohli i trůny podvrátiti. Napoleon tehdejší revoluci skrotil obnovením náboženství, proto i v Německu by bylo jedinou spásou obnovení náboženství a sice *jednoho* a obrácením se protestantů do lůna katolické Církve. Ovšem, kde najde se muž, který by toto dílo provedl?

Tolik ohledně učení se z dějepisu. Učme se tedy vždy více Boha poznávati, obdivujme Jej ve svatých Jeho, zachovejme svoji víru a užívejme svého rozumu, abychom případné zkušenosti dějepisné upotřebiti mohli. Nikdy ještě nebyla taková hojnost pramenů dějepisných, nikdy tak živý zájem pro dějepis, nikdy tak krásná forma, v níž podáván jako dnes; ale tím větší opatrnosti je třeba, aby minulost nebyla pro nás bez užitku, bez stopy. My dějiny tvořiti nemůžeme, ale můžeme s pokorou a úctou do nich vniknouti, jimi se obírati, podivuhodné cesty, jimiž božská Prozřetelnost, bez níž ničeho se nestane, po tolik století lidstvo vedla, poznati a poklad vědomostí a ctnosti, který nám předkové zanechali, čím dále tím více rozmnožovati.

Právní přítel a rádce.

Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva.

Pořádá Dr. **Antonín Brychta.**

IV. *Disciplinární prostředky v příčině zanedbávání služeb Božích školní mládeží.*

Neomluvené zanedbání předepsaných služeb Božích třeba považovati tak jako neomluvené *zanedbání školy* a má se proto třídním učitelem ve školním katalogu poznamenati. Rozhodnutí *ministerstva* kultu ze dne 3. března 1891 č. 3298.

Počínaje od třetího školního roku (3. třídy), má se školní mládež v *neděli* a ve *svátek* před službami Božími ve *škole shromážditi*, by ji mohl třídní učitel přehlédnouti a odtud do kostela vésti. Scházející žáky třeba *v třídním katologu* dle datum *poznamenati*, v pondělí zameškání vyšetřiti, neomluvená zameškání služeb Božích ve »*výkaze zameškání školy*« úhrnným počtem vytknouti a školním úřadům k dalšímu jednání zaslati. Bezdůvodné zameškávání služeb Božích trestáno budiž nejprve dle § 24. školního a vyučovacího řádu *prostředky kárnými*, po případě i *snížením známky z mravů*, kdyby se tato nedbalost opakovala. Těchto nařízení třeba vždycky, zvláště ale v době od 1. května až do 15. října, *bedlivě a přísně* šetřiti. Nařízení okr. šk. rady *v Mnichově Hradišti* ze dne 1. května 1895 č. 1664.

Důležitě jest rozhodnutí zemské školní rady v následujícím případě. Okresní šk. rada v N. odsoudila jistého otce *k peněžité*

pokutě pro *neomluvené* obmeškání školní mše jeho dítěte. Otec odvolal se k zemské školní radě, jež však *potvrdila* rozhodnutí okresní šk. rady z těchto důvodů: Mše školní jest *náboženský výkon*, okresní šk. radou *vyhlášený*[1]), ku kterému třeba *všecky* školní děti přidržovati. Proto jest i zapotřebí, aby tu bylo *trestní sankce*, maje zření k těm, kteří bez omluvy mše se nesúčastnili; sankce ta může záležeti *jediné* v tom,[2]) že neomluvené obmeškání mše *staví se na roveň* neomluvenému zanedbání školy. Povinnost žáků, školní mše se súčastňovati, zakládá se v 14. článku zákona ze dne 21. prosince 1867, poněvadž žáci v ohledu tomto podléhají oprávněné *moci školních úřadů*. Výnos zemské šk. rady ze dne 27. září 1887 č. 2120.

Rovněž důležité a poučlivé jest rozhodnutí téhož školního úřadu v následujícím případě. Jistý protestantský otec zpěčoval se posílati svého syna, katolíka, k sv. zpovědi.[3]) Následkem oznámení duchovní správy bylo to okresní školní radou otci nařízeno s tím doložením, že může *odvolati* se k zemské školní radě.[4]) K odvolání se duchovní správy z tohoto výnosu k zemské školní radě učinila tato následující rozhodnutí. Nejdůležitějším a nejvážnějším úkolem školy a dozorčích školních úřadů jest, starati se o účinné pěstování náboženského vychování školní mládeže. Z toho vysvítá, že jsou tito úřadové povinni, *a*) školní mládež k předepsaným náboženským cvičením a výkonům přidržovati, a kde by potřeba kázala, *b*) užívati proti žákům (žákyním) i proti

---

[1]) I zde viděti jest tytéž nedostatky, vztažitě totéž zasahování do oboru a kompetence Církve, jak bylo již svrchu připomenuto, pročež netřeba se o tom více šířiti.

[2]) Není pochybnosti, že by tato sankce mohla záležeti v *mnohých jiných* prostředcích, jež zdravá paedagogika udává, aniž by bylo třeba obmezovati se na tento *jediný* prostředek, který se, jak zkušenost dosvědčuje, v mnohém případě buď naprosto neosvědčí nebo toliko částečně, k smutným následkům takového opatření v ohledu mravním ani nepřihlížeje.

[3]) Též jeden z mnohých neblahých následků smíšených manželství, jež hrozí manželi katolickému a dítkám jejího vyznání nemalým *nebezpečím*, že upadnou v náboženskou *lhostejnost*, že budou v jejich náboženském smýšlení *zvykláni* a konečně *zradí* — *vzdor všem zárukám* — *víru svou*, o čem podává zkušenost mnoho příkladů. Z těchto a mnohých jiných příčin vystupovala Církev vždycky proti smíšeným sňatkům a hleděla věřící od nich odvrátiti. Srovn. o tom kanonisty.

[4]) Dodatek tento lze těžko pochopiti, ježto zákon i mnohá rozhodnutí *výslovně* stanoví a nařizují, že mají děti školní své náboženské povinnosti, cvičení a výkony řádně plniti, o kterém jejich závazku *nemůže tedy nižádné pochybnosti býti*, hořejší však dodatek, připouštěje *odvolání* z výnosu okresní škol. rady v N., jímž se závazek tento potvrzuje, k vyšší stolici, tím samým závazek tento, jako i samý předcházející výnos, *sesłabuje*, an připouští o něm *novou* diskusi, tudíž i možné jeho *zvrácení*. Jedno ani druhé není zákonem odůvodněno, jak i z rozhodnutí zemské školní rady vysvítá. Mimo to, kdo se vyzouvá z povinností, ze samé povahy věci i ze zákona jasně plynoucích, ten nehrubě dokazuje smysl pro právo a dobrý řád, tím pak méně dokazuje smysl pro náboženské vychování a pravé blaho mládeže, jež z náboženství plyne. Vždy zůstane nezvratnou zásadou: Bez náboženství *žádná ctnost*, bez ctnosti *žádná spravedlnost*, bez spravedlnosti *žádné blaho* národů. Srv. svrchu uvedené zákony a nařízení o náboženské výchově školní mládeže, o přijímání sv. svátostí, obcování službám Božím atd.

rodičům, kteří by v této příčině činili překážky, zákonem přípustných donucovacích prostředků.

Proto buďtež *c*) rodičové, kteří by své školou povinné dítky od náboženských cvičení a výkonů odvraceli neb zdržovali, k místní školní radě a po případě k předsedovi okresní školní rady *předvoláni*, by se jim vychovatelské jejich povinnosti s důrazem připomenuly a oni upozorněni byli zároveň i na následky, jež by zanedbávání dotčených náboženských povinností pro jejich dítky mělo. *d*) Proti dětem samým bylo by třeba: 1. užiti disciplinárních, v § 24. školního a vyučovacího řádu udaných prostředků, když by poučování a napomínání učitelů, jmenovitě pak katechety, nemělo výsledku. 2. Mimo to musila by se takovým nedbalým dětem na *čtvrtletních školních zprávách*, po případě i na *propouštěcím vysvědčení, známka z mravného chování snížiti* s odůvodněním, proč se tak stalo. V dalším rozhodnutí svém vybízí zemský školní úřad příslušnou školní okresní radu, by mimo opatření v této příčině již učiněná i dále a neprodleně se přičinila, aby katolický žák své náboženské povinnosti řádně vykonával. Rozhodnutí zemské školní rady ze dne 13. prosince 1898 č. 43029.

(Dokončení.)

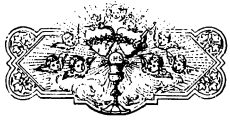

ČESKÝ HERBÁŘ

S ATLASEM.

Pořádá: LAD. ZD. MACHÁČEK.

Vyšlo číslo 1.

Samostatné číslo po 20 hal.

Od 4. čísla počínaje vyjdou další čísla 1. každého měsíce současně s »Českým Kneipem

Každé číslo bude míti 2 listy ATLASU s litograficky provedenými obrazy rostlin.

Předplatné na 12 čísel 2 K 40 h

přijímá

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství

V. Kotrba, Praha 200-II.

Říše Ducha svatého

lidově-apologetická pojednání od

PETRA KOPALA

právě vyšel sešit IX. s obsahem velice praktickým:

Na den sv archanděla Michaela. **Věčný boj duchů dobrých a zlých o spasení člověčenstva.**
Na neděli růžencovou, **O živém růženci.**
Na neděli XX. po svatém Duchu. **Trojí stupeň víry.**
Na neděli XXI. po svatém Duchu. **Odpouštění bližnímu.**
Na neděli XXII. po svatém Duchu a zároveň na den posvěcení chrámu. **Císaři daň, zemi tělo, Bohu duši.**

V příštích sešitech budou podána další pojednání o světcích, jimž v Čechách a na Moravě je věnováno mnoho svatyň.

Cena 75 h.

Expedici obstarává:

Administrace „Kříže“,

Praha, č. 200-II.

P. DIDONA

JEŽÍŠ KRISTUS.

Se svolením spisovatele na jazyk český převedl zasloužilý kněz

Jan Ev. Hulakovský.

Dílo toto, jež ozdobeno jest výbornými tabulkami přehledným a mapami, přijato bylo veškerými čelnějšími českými listy s velikým nadšením a vzbudilo v celém vzdělaném světě živý zájem. Úplné dílo s četnými mapami brožované za 11 K, stkv. vázané za 14 K 20 h. — — Vkusné desky po 1 K 60 h.

Přihlášky k odebírání přijímá

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl v Praze,

jakož i

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství

V. Kotrba v Praze 200-II.

Krásné dílo předního českého publicisty ADOLFA SRBA:

LEV XIII.

jeho život a působení.

Můžeme s dobrým svědomím doporučiti knihu tuto všem kněžím i laikům, kteří touží po tom, aby z blízka poznali mravenčí píli bystrého ducha a překvapující výsledky šťastně sorganisované práce papeže Lva XIII., jemuž, a to vším právem, ne pro jeden duševní výkon podivuje se celý vzdělaný svět. Vynikáť nynější viditelná hlava katolické Církve v 19. a 20. věku snad nejvýše mezi všemi velikány a zasluhuje toho plnou měrou, aby opravdoví ctitelé jeho ve svém okolí co nejvíce šířili a doporučovali spis, který věcně a podrobně, kriticky a nestranně snaží se oceniti obsáhlé dílo, jež nynější nástupce sv. Petra, provedené za patrné pomoci Prozřetelnosti, na prospěch křesťanství a křesťanské osvěty vykonal.

Stran 432. Cena K 7·20. Lex. 8°.

Objednávky vyřizuje

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl v Praze.

Ročník IX. Číslo 12.

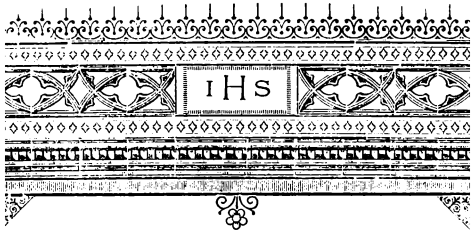

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redakci vede

Dr. JOSEF BURIAN,

sídelní kanovník Vyšehradský,

za přispění mnoha čelných spolupracovníků.

Vydává

VÁCLAV KOTRBA.

Schváleno nejd. kníž. arcib. konsistoří v Praze, a nejd. konsistoří v Č. Budějovicích.

V PRAZE 1902.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba.

OBSAH

Listy homiletické.

Strana

Neděle XXV. po Sv. Duchu. Církev naše je svatá. Filip Šubrt 761
Neděle XXVI. po Sv. Duchu. Pán Ježíš — náš učitel. Filip Šubrt . . 765
Neděle XXVII. a poslední po Sv. Duchu. Znamení druhého příchodu Páně. P. Filip Šubrt 770
Neděle XXVII. a poslední po Sv. Duchu. I. Kdo bude soudit; II. koho bude soudit 774

Řeči příležitostné.

Svátek sv. Martina. Bez víry není štěstí ani časného, ani věčného. Frà L. Štolc 778
Promluva k snoubencům. Mart. Sedlák 783
Promluva při svěcení kříže. Mart. Sedlák 785
Řeč při svěcení nového zvonu pro obec Kvaň. P. Bernard Brand . . . 788

Listy katechetické.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené. (Dokončení.) Václav Oliva 793
O křesťanské spravedlnosti. Dle nového velkého katechismu napsal Jan Nep. Jos. Holý. (Pokračování.) 798

Listy vědecké.

Význam majestátu z r. 1609. (Pokračování.) Jiří Sahula 809
Právní přítel a rádce. Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva. Dr. Ant Brychta 815

Na konci IX. ročníku „Rádce duchovního“ děkujeme za milou přízeň všem, kdož jakýmkoliv způsobem přispívali k zvelebení **„Rádce duchovního“.**

K starým osvědčeným pracovníkům na poli homiletiky, katechese a církevního práva hlásí se dorost mladší; nám jest každý milý, kdo má dobrou vůli pracovati poctivě pro čest a slávu Boží a spásu duší nesmrtelných.

Nakladatelství. **Redakce.**

Velebné pány novosvěcence

upozorňujeme důtklivě na náš časopis, který v duchovní správě jest spolehlivou rukovětí a výbornou pomůckou homiletickou.

Přihlášky přijímá

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Francl
v Praze, Melantrichova ulice.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle XXV. po Sv. Duchu.

Církev naše je svatá.

»Odkud tedy má koukol? Nepřítel člověk to učinil.«

Nebezpečným místem pro křesťany nekatolické jsou katakomby římské. Tyto chodby a sklepy podzemní, ze kterých mnohé byly po celých 1600 let zahrabány a teprve nedávno objeveny a otevřeny, jsou totiž *neklamným svědectvím o tom,* jak věřila první Církev, jak věřili křesťané, kteří pamatovali svaté apoštoly Páně Petra a Pavla.

Mnohý badatel, který na svých cestách na ona místa se dostal, s úžasem tu viděl památky na mše svaté, které se tam tehdy již konávaly, na úctu Panny Marie, kterou již ony doby mívaly. Viděl tu těla a ostatky mučenníků, viděl nápisy na hrobech jejich, které vesměs hlásaly víru prvou, a to tak shodnou s naším učením, že mimoděk mnohý ten badatel uznati musil: ano, ta Církev, která nahoře na Vatikánu má doposud svoji viditelnou hlavu, papeže, docela je shodna v základech svých s Církví, která žila v katakombách, která byla za dob mučennických. Tyto úvahy uvedly do Církve naší mnohého slavného muže, a marný byl posměch nepřátel, marny jejich snahy, katakomby, dojmy z Říma mluvily hlasitěji.

Avšak jednu věc vytýkají přece přes to mnozí proti našemu důkazu, a sice tu: Je-li naše Církev opravdu onou, kterou založil Pán Ježíš, kterak se děje, že není vždy a všude prosta hříchů a pohoršení? *Kterak smí se nazývati svatou,* když nemůže zapříti, že i hříchy a pohoršení se v ní dály?

Toť otázka, o které chceme jednati dnes.

Pojednání.

Evangelium dnešní je ukázkou, jak si Pán Ježíš představoval Církev Svoji. On byl hospodář, který zasel dobrého semene. Bylo

to Jeho evangelium, byl to poklad Jeho milostí, byly to Jeho svátosti a Jeho zákon.

Ale nepřítel, satan a jeho náhončí, zaseli zlé símě do téhož pole: *símě nevěry, lhostejnosti, bažení světského a jiných neřestí.* Ale Pán, ač to věděl, nedal ihned trhati toto zlé z prostřed dobrého, ponechal vše pospolu až do dne posledního, kdy obojí dojde určení, zlé i dobré.

Toť vůle Spasitelova.

Ano, dějí se tedy hříchy a pohoršení uprostřed věřících, uprostřed členů Církve, ba i chybují a hřeší leckdy ti, kdo mají býti vůdci, kdo mají dobrým příkladem svítiti. Avšak upokojme sebe i jiné některými úvahami, kdyby také nás podobné věci víře odcizovaly.

Předně vzpomeňme si, jak často lživě se tupí mnoho, co hany nezaslouží. Jak často potupen byl a prohlášen za ohavníka, kdo takým nebyl! Vždyť nepřítel Voltaire sám výslovně to radil a poroučel nepřátelům Církve: »Vymýšlejte si potupy a pohany na biskupy, papeže a kláštery, lžete o nich, co nejhoršího můžete, ale lžete pořádně a stále. Kdyby z každé té lži aspoň něco uvázlo, bude Církev brzy tak zlehčena a potupena, že víry pozbude!«

A dle tohoto nařízení jednali nepřátelé Církve katolické ode dávna, i jednají podnes. Mnoho pomluv jejich bylo již vyvráceno, lživými dokázáno, a přece stále se opakují.

A kdyby skutečně chyby se byly staly, uvažujme dále: Již mezi apoštoly byl zrádce, sám sv. Petr chybil velice, zapřel Krista Pána ve chvíli, kdy Spasitel za něho i za nás obětovati se chystal. A proto přece jen Církev nepadla.

Jestliže tedy mezi tisíci kněží najde se tu a tam jeden, mezi tisíci biskupy a vrchními pastýři tu a tam některý, jenž dal pohoršení, také proto Církev celá neklesne a neklesla.

Drží zajisté její stavbu něco jiného, nežli lidská síla. Lidská síla dávno by byla klesla, lidské dílo dávno by se bylo zbořilo, ale dílo samého Boha se nezničí.

Uvažujme, odkud se stávalo a děje, že chyby takové se tu a tam staly, a vždy nalezneme, že símě zlé, které tu vzešlo, není semenem Církve samé, ale nepřítele jejího. Od jakživa hleděl se nepřítel tento vetříti do svatyně, jako se vetřel k Samému Kristu Pánu. Podařilo se mu leckdy, že lidé zlí a nesvědomití zmocnili se práv Církve a vnutili jí za pastýře, koho sami chtěli, nehledíce, zda-li se k tomu hodí, ale spíše o to dbajíce, aby svoje miláčky pohodlím opatřili. Tímto nepatřičným zasáháním do práv svatyně způsobil svět mnoho zlého a nemá tedy práva toto zlé pak přičítati Církvi, jež tím tolik trpěla.

Toť jsou úvahy, kterými se vysvětluje a omlouvá, co Církvi její nepřátelé vyčítají. Ona sama pak trvá i trvati bude vždy *svatou v plném smyslu toho slova.*

Z jakých důvodů má toto jméno? *Její učení* je svaté, *svatý zákon i svaté prostředky*, kterými je nadána.

Je svaté *její učení.*

Učení toto je evangelium Kristovo a jeho výklad. Jeden blud ozývá se proti tomu až podnes a právě tyto časy nejvíce bývá opakován: blud, který dí, že prý netřeba víry, aby člověk byl mravným, k tomu prý postačí přirozené světlo jeho rozumu a svědomí. Tudíž mohl by býti mravným, ba dokonalým i ten, kdo by víry neměl. I kdyby tomu bylo tak, i kdyby neměl pravdu Kristus, který pravil, že bez víry nelze se líbiti Bohu, pozorujme, jak by to bylo člověku nesnadným, aby sám bez víry mravným se stal a mravným udržel! Především nemá nikdo skoro dosti volné chvíle, dosti dlouhého žití, aby si vymýšlel pravidla svého žití samostatně. Musil by se spokojiti s tím, co jiní již prozkoumali, tedy místo *víry Boží míti víru lidskou.*

Dále jeho výzkumy a pouhá lidská pravidla nemají síly, aby také v dobách pokušení jasně a pevně velely, co činiti — čeho se chrániti.

Toho všeho není, kde víra je základem, na kterém se staví. Ona je *kořenem pevným* a nevyhubitelným, který zcela určitě již i dítěti ukazuje, co je svaté a co je hříšné. Ona je *světlem,* které i v bouři svítí a neuprosně ukazuje, kde je cesta spásy, kde cesta zkázy, třeba se zdálo slabému člověku, že tomu je jinak, že dobré je zlým a zlé dobrým. Evangelium Kristovo mluví jednoduše, ale důrazně, a nikdy nelichotí lidským slabostem. Evangelium, jak je Církev hlásá, nevede nikdy ke hříchu, ale vždy od něho pryč, ano je *základem svatosti.*

A svatým je i zákon Církve.

Zákony své má Církev předně od Boha, a za druhé od svých vrchností. Že prvé jsou svaté, kdo by pochyboval? Bůh svatý a čistý nedal zákonů nespravedlivých a ke hříchu navádějících. Jednu vlastnost však mají ty zákony, pro kterou světu se protiví: Nedají se odhádati, nedají s sebou smlouvati. Jako pravili sami učenníci Kristovi o Jeho řeči jednou, že je tvrdá, tak vyčítá se i těmto zákonům Jeho. Ať volá srdce lidské, hříchem zraněné a marných žádostí plné: Povol mi nyní, a já tě pak tím více poslechnu, ať volá svět, polev nám trochu a my se s tebou spřátelíme, Kristus dí stále stejně: *Ani písmeno Mého zákona nezahyne!* Ale přece je jho Jeho sladké a břímě lehké. Kdy, jak? Když se mu podrobíš, když je přijmeš ochotně. Zákon Jeho není plané rozumování, je to život sám. Jako je rozumování o životě plno divných tajemství, ale život sám přece jen dar, který žádný nechce opustiti, komu jen trochu naděje zbývá, tak i zákon Kristův. Žij podle něho, podrob se jemu, a je sladký a lehký: rozumuj o něm, odpírej mu, a je tvrdý a hořký. Ale ani ten, kdo podle něho žije, neřekne, že by svatým nebyl, ani ten, kdo mu odpírá, neřekne: Je to zákon nesvatý, nevede k svatosti.

Nepřátelé Kristovi musili uznati, že On je svatý, a tak i nepřátelé Jeho zákona uznávají, že zákon ten je svatý, jen že proti všemu přesvědčení praví, že ho nelze plniti. Nezkusili toho, a přece tak tvrdí.

*

Avšak ani o zákonech, které dala *církevní vrchnost*, nelze říci, *že nejsou svaté*. Zákony tyto vykládají, jak plniti zákon Kristův, určují blíže, co činiti, a čeho se chrániti, aby zákon Jeho jistě byl naplněn. Nikdy neprohlásila Církev, že máme opustiti slovo Kristovo, že máme zhřešiti, že smíme Boha zapříti, že smíme žíti nevážně, nespravedlivě.

Ona zákonem svým vede k víře: velí kněžím, by víru hlásali, by náboženství vyučovali, velí věřícím, by učení to poslouchali; vede k svátostem: velí kněžím, aby je udělovali, a věřícím, aby je přijímali, ustanovujíc i dobu kdy, i způsob, jak se to má díti; vede k životu mravnému a obětavému: velí posty a almužny, velí modlitby a oběti vykonávati. Vede k pořádku křesťanskému: velí, by vrchnosti spravedlivě vládly, poddaní pořádek zachovávali, velí, by prácedárci neutiskovali dělníkův a tito aby jen spravedlivé požadavky pronášeli.

Zákony její, pokud od vrchností samých dány jsou, nejsou tak nezměnitelny, jako hlavní zákony Kristovy, a to proto, že i časy a poměry lidské se mění, co dnes vede k dobrému, zítra mu překáží. Asi tak, jako zahradník malou bylinku kryje pod sklem, aby jí chlad neškodil, ale velkou již dává ven na vzduch, protože sklo by jí vadilo, tak i Církev měniti musí některá pravidla svá: minulým dobám se hodila, dnes se nehodí. Ale ani jediného zákona nenajdeme, kterým by se Církev protivila Kristu, kterým by lid vedla ke zlému. Kdo jí kdy byl úplně poslušen z úmyslu pravého a čistého, nechybil nikdy, ale pokračoval k pravé svatosti.

Ještě něčeho však je třeba, by Církev *účinlivě ke svatosti vedla*. Jako v královstvích světských přese všechno vzdělání a zákony je třeba i káznic, soudů, a se strany druhé nemocnic a útulen rozmanitých, tak i v Církvi pro lidi a z lidí od Boha utvořené třeba je ústavů, kde by chybující polepšení, smíření, a na duši choří nového zdraví nabývali. Sám sv. Pavel v Písmě Božím tomu svědčí. Neznal tento velký svatý víry Kristovy? Sámť mu ji zjevil! Neznal zákona Jeho? Trpěl proň, obětoval se proň, šířil jej ve světě! A přece volá běda, že má jiný zákon, zákon těla v sobě, proti kterému dlouho a zdánlivě nadarmo bojuje, přece volá, by jej Hospodin zbavil toho anděla Satanova, který ho trápí. Teprve ujištění Boží, že čeho nedovede sám, dovede s milostí Boží, uspokojuje ho. A této pomoci milosti Boží ovšem je třeba, a v Církvi Kristus ji rozděluje tak účinlivě, že nikdo nemá nedostatku jejího a každý může s tou milostí o své spáse pracovati beze všeho zoufání.

Příklady chcete?

S milostí tou mohla mladičká Anežka volati na katany: Nepřipravíte mne o nevinnost, pokud já sama nedovolím, a já nedovolím, protože miluji Krista!

S touto milostí mohl mládeneček Vít hlásati samému otci svému, pohanu zatvrzelému, o Kristu a Jeho víře, mohl sv. Agustin přemáhati nepřátely víry, mohl sv. František Serafinský otci vrátiti

nejen podíl svůj, ale i šat, který od něho měl a úplně chudým jsa, jiné obohacovati, mohl sv. Tomáš Aquinský tvořiti díla učená, kterým nyní nestačí mnohý vzdělanec, jenž nad ony doby se vynáší.

Ano, svatí, které Církev vychovala, jsou její chloubou a jsou jí důkazem, že smí se sama svatou nazývati, majíc svaté plody, svaté dítky. Ti, kteří v Církvi jsou a nedojdou spásy, minou se spásou svojí vinou, ti kdo v Církvi jsou a jí jsou poslušni, jdou za zástupy svatých cestou dávno vyzkoušenou.

Mám tedy vás vybízeti, drazí přátelé, byste byli věrnými členy Církve? Důvody, které jsem podal, ať samy vás k tomu mají. Církev tato i mezi vámi působí. S její kazatelny tuto znělo k vám již tolik jejích slov! Vystup někdo a pověz, slyšel-li jsi odtud kdy slovo, které by tě vedlo ke hříchu? Někdy přísněji, jindy mírněji znělo ti odtud slovo evangelia, vybízejíc k svatosti. Tamto máte zpovědnice. Mluvila kdy Církev na onom místě, abyste jen statečně hřešili, povídal vám kněz, že máte hřešiti? Ve svatostánku zde bytuje Kristus. Měl vás ke hříchu? Konaly se tu kdy modlitby, které by nabádaly ke mstě, k nepravosti, ke hříchu? Jmenujte některé jiné místo, kde by tolik svatých slov, tolik svatých a spasitelných tajemství bylo pohromadě, jako je Církev a její chrámy. Ale chrám tento mohl by býti proti vám i svědkem nepříznivým. Kolik je zde ve městě lidí, kteří by mohli častěji jej navštěvovati, kteří nemají na světě již ničeho jiného na práci, než aby se připravovali na smrt — a oni sem nejdou. A kolik mladých duší by zde mohlo si vyžádati poklad milostí spasitelných, a ony sem nejdou! Jak smutno tu, když Kristus zde nemá jen kněze a několik málo lidí a dítek! Ne tak, přátelé! Dbejte o Něho více, ať dbá i On o vás více v životě i smrti. Amen. *Filip Šubrt.*

Neděle XXVI. po Sv. Duchu.

Pán Ježíš — náš učitel.

»Vypravovati budu skryté věci od ustanovení světa.« Mat. 13, 35.

Vypravuje se ve druhé knize Mojžíšově, kterak Hospodin několika velkými ranami stíhal zatvrzelého Faraona a jeho lid, chtěje, by propustil lid Israelský z otroctví svého. Mezi těmi ranami jest obzvláště jedna, při které podivem trneme, když si ji živě představíme. Je to rána tmy hrozné, která přikryla onu zemi, která zoufalstvím plnila lid, která nestvůrám Nilským byla přikrývkou, pod kterou směle se plížily, aby šířily zkázu.

Podobná tma, jako byla tato Egyptská, ovládala však před Kristem v oboru náboženství celý svět. Byla to tma hněvu Božího tma Jeho nemilosti. A v této tmě nemohl nikdo si dobývati zásluh pro nebe a kdo v její vládě opouštěl tuto zemi, bylo mu ve

tmách předpeklí očekávati příchod Slunce spásy. V této temnotě mnohé nestvůry bludů, neřestí, hříchů, bloudily světem, hledajíce kořisti.

Ale vyšlo Slunce, *Kristus Pán* přišel, aby rozptýlil ty temnoty. Ony ještě jednou pokusily se zakrýti Jeho světlo, pokusily se o to na hoře Kalvarské. Ale Slunce toto třetí den vyšlo znova jasné i slavné a od té doby na všecky časy rozesílá záři svoji pravdy a milosti. Ať si temnoty hříchův a nevěry bouří proti Němu, přece jen záře Jeho přemáhá svět a dnes již není snad národa, kde by se nerozednívalo, kde by paprsky tyto nesvítily. — *Víra Kristova ujala se jako zrno hořčičné* a rozkládá své světlo přese všecka moře, své větve po všech dílech světa. Kéž i naši duši pronikl kvas tento čistý, který svojí mocí vše prostupuje!

Uznávejme Krista i my *svým Spasitelem*, poslouchejme ho *s vírou a dětinnou důvěrou*, jako svého *nebeského Učitele*.

Pojednání.

Úřad učitelský vůbec je důležitý a zároveň i nesnadný. Vždyť na něm z velikého dílu záleží nejen to, jaké vědomosti mládež má pro život časný, ale i pro život věčný. Jakých tu třeba vědomostí, jaké trpělivosti, vytrvalosti, aby zdárně se zastával!

Proto žádá se na každém, kdo se tomuto úřadu věnovati chce, především svědomité přípravy. Vzdělávati má každý takový muž svůj rozum, své srdce i vůli. Svůj rozum, aby znal sám důkladně a do podrobnosti, čemu má učiti jiné, tedy pravdu, ať pozemskou, ať nebeskou, aby znal dítky a mladý život duše nedospělé, aby dobře jim vštěpovati dovedl obojí ty pravdy, aby znal i pravý a snadný spůsob, jak těmto pravdám vyučovati, aby se nemařil čas a neubíjely schopnosti dítek.

Vzdělává své srdce, aby nelnulo na pouhý zisk, na marnou čest a slávu světa, ale aby milovalo vše, co je čisté, krásné, andělské a tuto lásku aby vštěpoval i v útlá srdce dítek.

Vzdělává vůli svou, aby sám napřed dovedl konati, co Bůh velí a tím snáze měl i mládež sobě svěřenou k cestě ctnosti.

Taková je příprava k úřadu učitelskému a takovou přípravu ještě ve vyšším stupni vyzadoval úřad učitele, jaký na se vzal náš Spasitel.

Onť je Učitel nejen malých dítek, ale i dospělých lidí. Všickni i nejvzdělanější a nejučenější lidé jsou hrozně malí a nepatrní proti Jeho velebnosti. Ale On není Učitelem jenom pro jednotlivé lidi, nýbrž pro celé národy. Není Učitelem jen pro jistou dobu, ale pro všecky časy. Proto tedy náš Spasitel s takovou důkladnou přípravou přistoupil k úřadu Svému, ač zdálo by se, že jí nepotřeboval. —

Jako Bůh vševědoucí znal od věků všelikou pravdu, nebeskou i pozemskou, zná ledví a srdce naše, zná nejtajnější okliky našich myšlének, zná tisíckrát lépe nás všecky, nežli my sami známe sebe. Dále jakožto oblesk Boha Otce, jako slunce slávy

věčné jest Sám i nejvyšší, nejčistší, nejryzejší krása, i zná dobře od věčnosti, kterak i srdce lidské roznítiti láskou k sobě, ku kráse božské a touhou po věcech božských. Jakožto Bůh nejsvětější jest On Sám věčným zákonem pro každou vůli stvořenou: andělé i svatí vidí tento zákon a znají dobře, kterak je dovedl k blaženosti, a nám lidem také týž Spasitel tento zákon předložil a vlastním příkladem jako člověk nám rovný ukázal, kterak jej plniti máme. Ano, již od věčnosti Spasitel ustanovil, že bude zastávati u lidí, u svých tvorů tento úřad učitelský, od věčnosti na to pamatoval a věčnost sama byla mu přípravou, aby nás věčnou pravdou nasytil.

Nač v sídlech blažené věčnosti se byl připravil, totéž začal Pán prováděti také tak důkladně v časném pobytu Svém na zemi. A jako by Mu byla ona příprava od věčnosti nestačila, jako by se byl obával, že pozemské poměry ještě něčeho jiného potřebují, než co On s nebe samého přináší, připravoval se na zemi důkladně. Z té příčiny tak dlouho v úkrytu žil, z této příčiny před veřejným působením se uchýlil na poušť, aby tam o samotě, v postu a modlitbě na úřad svůj se připravil, z té příčiny na horu k modlitbě se utíkal, kdykoli co důležitějšího podnikal.

Ano, připravil se Spasitel na svůj úřad dokonale.

A jako přípravou, tak i samým plněním úřadu Svého osvědčil se býti Učitelem výborným. Učitel dobrý nespokojí se pouze tím, aby rozum jediný obohatil vědomostmi, ale vzdělává i srdce a vůli, aby vytvořil ze žáků svých dobré povahy. Čím svědomitěji o to dbá, tím více radostí čistých a svatých přeje mu v jeho úřadě Hospodin.

Svědomitý učitel vidí, kterak otevírají se dítku nové, neznámé světy, jak rozum jeho udiven prohlíží sobě čím dále tím lépe různá tajemství přírody, kterak malé to dítě začíná patřiti až daleko za tuto zemi, až do nebe, až ke trůnu Boha všemohoucího a má z toho radost, že on svým úsilím, svou prací k tomu platně dopomohl.

Za rozumem i to srdce dítěte se tuží. Ono slýchá, že krásný svět je pouhý obraz krásy nebeské a pomalu učí se vědomě a jistě směřovati k nebi, a kdežto prve modlilo se jenom proto, že tomu chtěla matka, nyní učí se modliti z lásky k Otci nebeskému, ke kterému tak rádo by se dostalo. A tato láska počátková vede je i k tomu, by poslouchalo tohoto Otce svého, plnilo Jeho svatá přikázaní. Slabá dosud vůle jeho zvyká míti na zřeteli onu velebnou řadu slov Božích, která prst Jeho vryl na Sinaji do kamenných desk, zvyká vzpomínati si často, co poroučí milý Pán Bůh, zvyká lekati se toho slova: hřích!

Jaké to radosti! A jaká škoda, že tak často kazí ty radosti právě ti, kdo ještě více měli by se radovati, nežli vychovatel, kazí je domácí dítěte sami.

A zdali právě tak svědomitě nepůsobil Pán Ježíš? Měl na starosti všecky lidi, kteří tak byli nezkušeni, tak byli zpozdilí, že tento svět a jeho marnosti vyhlašovali za bohy, o světě duchovém

všecko skoro zapomněli, co jim z ráje zbylo, všecko ztratili, co zdědili a sama slova prorocká klamně si vykládali.

Spasitel již v Zákoně Starém skrze proroky často ukazoval nevědomým těm žákům po paprscích jako na ukázku částky nebeského světla, aby tak docela všichni nezapomněli, že nad zemským životem je jiný, čistý, nebeský život. Ale když potom v plnosti času na svět sestoupil, když jako pravý člověk vyrostl, od oné doby Sám i potom skrze Svoje zástupce jal se zastávati Svůj učitelský úřad. A tu bylo tomu právě tak, jako s těmi dítkami, jež mají vzorného vychovatele.

Pomalu odhazovali svoje bludy, po malých částech přijímali v sebe pravdu nebeskou. Bylo jim jako člověku, který ze tmavé noci žalářní vystoupí na výsluní. Oči se mu zatemní, nevidí nic, teprve po chvíli rozeznává věci bližší a teprve potom, kdy oko jeho přivyklo, vidí dobře.

Tak i lidé, kteří slýchali a slyší slovo Kristovo. Nejprve nerozeznávají nic, potom pomalu poznávají pravdy snadnější a naposledy, po dlouhém čase jsou schopni chápati, jak dalece to možno člověku i svatá tajemství o Boží Trojici, o Spasení našem, o svátostech. A mnohý, kdo neprosil za dar víry pevné, mnohý neotevřel srdce svého ani samému Kristu, tím méně Jeho pomocníkům, apoštolům a jejich nástupcům.

Když pak učenníci Kristovi zvykli světlu víry svaté, když rozum jejich pokud byl toho schopen, prohlédl sobě vše, co jim nebeský učitel podával, tehdy hleděli zcela jinak na tento svět. Země byla jim pak pouhou podnoží trůnu Božího, nebe trůnem samého Boha, lidé byli jim dítkami Božími a milými bratry, kteří putovati mají do nebeské vlasti andělé a svatí pak takovými, kteří cíle svého již došli. A toto vše nemohlo jinak, než naplniti duši jejich touhou, lásku vzbuditi v srdci k tomu Pánu, který takové blaho jim chystá, a z lásky poslouchati Jeho zákona i přemáhati všeliké obtíže, které s tím spojeny jsou. Tak účinkoval Pán Ježíš na rozum, srdce i vůli Svých věrných. Tak uváděl, jako božský učitel každého na cestu spásy.

Ale nejen v těchto věcech podobá se úřad Jeho úřadu každého dobrého vychovatele, ač jej nesmírně převyšuje, nýbrž bohužel, že i v tom se mu podobá, že se mu kladou překážky často právě z těch míst a stran, odkud toho nejméně se nadíti jest. —

Je pravda, drazí v Kristu, svědomití vychovatelé jsou v úctě u lidí rozumných a mohou se spoléhati na jejich podporu. Ale přece naleznou se mnozí, kteří kazí vychování dítek svých. Ať z převrácené lásky k dětem, nebo ze zlé vůle kazívají poslušnost, uctivost dítek svých. Či nebývá slýchati, jak tupí ty, kdo dětem brání účastniti se zábav, jež pro ně nejsou, nebývá vídati, jak naschvál je tam berou a vodí, aby prý každý viděl, že si ze zápovědi nic nedělají. A kdyby jen to se dálo na škodu všeho vychování! Co jiného bez předložení a rozvahy se děje, koná i mluví

před dětmi, jen aby brzy byly zkaženy, jen aby brzy přišly o stud, tuto mocnou hráz ctnosti!

Toť pouze jediný příklad, kterak často svědomitý vychovatel bojovati musí o dítko, o jeho duši s mnohými nepřátely!

A i v tomto boji ukazuje se náš Spasitel býti naším vychovatelem a učitelem nebeským! Hned na počátku Jeho veřejného působení ukázal se Mu nepřítel, který bude usilovati, aby mu vyrval duše nesmrtelné. Ukázal i, jak bude o ně bojovati. Že je bude lákati k rozkošem, slibovati bohatství a čest, přemlouvati samými slovy Písma, jen aby je získal. A proti této lsti musí náš Spasitel bojovati pravdou, proti té pýše, pokorou, proti rozkoším nečistým — Svým svatým křížem.

Ano, Pán bojuje o nás, a blaze by nám bylo, kdybychom v boji tomto se vždycky utíkali k Němu a vždy toho uposlechli, co velí Jeho zákon; pak by jistě snadným byl i náš poslední boj, kde se rozhodne, kdo naši duši získal, zdali Spasitel, neb Jeho nečistý protivník.

Ó, drazí v Kristu! Jako každý z vás jistě je vděčným za to, byl-li dobře a pečlivě vychován, jestliže dbali o jeho vzdělání a vychování jak rodiče, tak učitelé, a jako z vás každý poznal, anebo pozná, jakým je pokladem dobré vychování, tak budiž upřímnou i naše vděčnost k nebeskému učiteli našemu, Kristu Pánu! K Němu se utíkejme o radu, když jinde rady není, k Němu o sílu, když jinde jí není, k Němu o pomoc, když svět nám ji odpírá. Ale nikoli tak, abychom na Něho vždy až teprve naposledy vzpomínali! To by byl holý nevděk.

Má státi o nás Bůh, když námi již každý pohrdá? Má otevříti se nám nebe, kdyby ani peklo o nás nestálo? Má vítati nás Kristus, kdy svět nás odkopl? Neodkládejme Krista až na posledy! Neříkejme, že chceme napřed mládí svého užiti a pak teprve prý se modliti! Ztratíš-li sílu a krásu a bujarost mládí a vše to jen pro nezřízenou službu světu věnovanou, kterak se odvážíš údy sešlé, tělo zbědované, ducha kleslého teprve nabízeti Bohu svému? Tomu tě neučil Kristus Pán, to je moudrost jiného ducha, nikoli ducha Božího. To je moudrost asi taková, jako když syn a dcera za všecku lásku rodičům neumí se jinak odměniti, nežli zkracováním na výměnku, nadávkami a hrubostí. Snad jim to vynáší nějaký groš více příjmů, ale zároveň ukládá na duši břímě hříchů. Nebuďme nevděčnými ku Kristu, aby On znáti se mohl k nám, jako učitel k žákům věrným, kteří se od Něho naučili umění nejlepšímu, umění spásy. Amen. *Filip Šubrt.*

Neděle XXVII. a poslední po sv. Duchu.

Znamení druhého příchodu Páně.

»Jako blesk, vycházeje od východu, ukazuje se až na západ, takový bude i příchod Syna člověka.« Mat.

Bylo již nedlouho před krutým umučením Páně. Co si byl dal práce, kolik dní už kázal fariseům o Svém božském poslání, kolik nocí probděl na modlitbách za ony zatvrzelce, aby konečně se obrátili k Hospodinu Bohu svému a poznali Spasitele svého a tu vidí, kterak přes to vše nejsou o nic lepší, nežli otcové jejich, kteří zabíjeli proroky, kterak po všem tom chystají se ku zločinu nejhroznějšímu, zabiti samého Syna Božího. Jaká bolest obklíčila Jeho srdce! »Jerusaléme, volá, Jerusaléme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kdo k tobě posláni jsou, kolikrát jsem chtěl shromážditi syny tvé, jako slepice shromažďuje kuřátka svá, ale nechtěl jsi! Aj, zanechá se vám dům váš pustý!«

Tato slova promluvil Spasitel a nechtěl již prodlévati mezi zatvrzelci. Vyšel ze chrámu, plného nádhery, ale plného pokrytců a kráčel s udivenými učenníky ven, za město. »Tento chrám, tento dům Boží, že bude pustý?« tázali se božského mistra. On pak jim řekl: »Vidíte všecky tyto věci? Amen, pravím vám, že tu nezůstane kamene na kameni.«

Kráčeli dále. Rozjímali toto slovo Páně a snad jim bylo zcela nepochopitelno, proč se mistr a Pán tolik rozhorlil na tento dům, kde přebýval Hospodin. Oni myslili, že právě tento dům brzy bude hlaholiti radostným voláním: Zdráv buď náš král, že město Jerusalém bude co nejdříve sídelním městem svobodného království, jim samým pak že budou se lidé klaněti jako miláčkům Svého krále! Netušili, že za několik dní bude král tento korunován trnovou korunou, že bude zníti jen posměšné volání: »Zdráv buď králi židovský!«

Ale Pán to věděl, viděl Své muky budoucí, usedl, pohlížel na město, kde se Mu to stane a zrakem vševědoucím vidí už, kterak se všech stran se zkáza valí na lid nevěřící, který Jej zamítl a ihned patří a pozoruje i zkázu druhou, kterou zkáza Jerusaléma jen předobrazuje, zkáza všeho hříšného pokolení, která nastati má v den poslední!

Jaký ohromný rozdíl mezi jeho prvým a posledním příchodem! — Před 33 lety přišel plný milosrdenství, a po čase přijíti má plný spravedlnosti! Na prvý příchod připravovali proroci svůj národ, ale na příchod druhý připravuje on Sám. A jaké známky předpovídá, podle kterých pozná svět, že den Jeho je nedaleko!

Za nedlouho zníti budou v kostele našem zpěvy naděje: Ejhle, Hospodin přijde! Podobné hlasy slýchati bylo přede 2000 lety na zemi. Pohané tou dobou z velké části spojení pod vládou Říma, poznávali svoji duševní bídu a volali: Není na světě spra-

vedlnosti, není ctnosti, není pravdy, my všickni hyneme v nepravostech, tápeme ve tmách, nevíme, proč zde jsme, ani kam jdeme!

Jejich mudrcové nejlepší vyznávali: Nepřijde-li pomoc s nebe a neosvítí nás, pak musíme si doufati. Tak pohané toužili po někom, kdo by je naučil pravému náboženství a přivedl k Bohu, k pravdě, kterou ztratili! A židé? Zdaliž oni úzkostlivě právě tu dobu, že podle proroctví Danielova již je tu čas příchodu Páně, zda-li netoužili po Něm? Ale doufali od Něho něco jiného, menšího, než nesl? Čekali osvobození od pohanů, ale On nesl osvobození od bludů a hříchu! Tak touha obecná tehdy Mu šla vstříc, kdy poprvé přijíti chtěl.

A nyní slyšme Jeho proroctví o tom, kdy přijde jako soudce živých i mrtvých. »Když uzříte ohavnost spuštění, tehdy běda, prchejte ihned, neboť přijde soužení, jakého posud nebývalo.« Tedy jaký bude znak Jeho příchodu? Ohavnost spuštění ve svatyni, hrůzy a bědy války, obecný útěk, proměna všeho lidu mimo málo věřících ve stvůry horší, nežli jsou dravé šelmy.

Touha obecná volala po Kristu při prvém příchodu, hrůza i strach všeobecný pak bude znakem Jeho příchodu druhého. Tak náhlý bude tento příval hrůzy, že nebude místa, ani času, aby lidé sebrali své drahé věci, aby opatřili se rouchem, aby skryli své dítky, a komu jakékoli překážky vaditi budou v rychlém útěku, zachvátí ho zkáza tak náhlá, jakoby ve spánku oheň zachvátil jeho příbytek. Mnoho bylo již bídy, mnoho dob zlých, pro které svět sluje údolím slzavým, ale nebylo od počátku světa, ani kdy bude před koncem soužení podobného. Vždyť blíží se to Pán, který tolikráte svolával lidi do svého ovčince, pod svou ochranu, na cestu spásy, který nelitoval pro ně vlastní krve a oni zaslepení zamítli Jeho lásku, pohrdli Jeho obětí, pohrdli svým spasením a proto přichází trest ten náhlý.

A kdyby nebyli ukráceni dnové ti pro spravedlivé, nebyl by žádný člověk zachován, ale pro vyvolené budou ti dnové ukráceni! Nemůže Spasitel ani v tu poslední hroznou dobu zapomenouti úplně na Svoje milosrdenství a proto zkrátí aspoň doby hrozné té zkoušky, aby odolali a obstáli ti, kdo jsou Jeho věrní, ti, kteří spásy dojdou, protože věrnými Jemu jsou a byli.

Tak tedy již ta příprava na příchod Páně druhý bude docela jiná, bude hroznější, nežli byla ona příprava touhy a očekávání Spasitele, kterým připravován byl Jeho první příchod za dnů velikého onoho adventu, za dnů, nežli se narodil Spasitel. A jaké bylo radostné překvapení pastýřův a všech věrných, když uslyšeli radostnou zprávu: Narodil se vám Spasitel! Kterak chvátati do Betlemské stáje, aby se mu poklonili, aby mu obětovali co mohli a s touto obětí, aby Mu dali srdce své!

Příchod Spasitelů byl tehdy tolik pokorný, nízký a přece slavný, tolik skrytý a přece tak daleko známý! Kdož by prostým lidským rozumem byl tušil, že tohle dítě prachudičké je onen očekávaný král, který do Své říše pozve veškeren svět, že toto slabé dítě je onen silný oděnec, který přemůže peklo, který odejme

jeho kořist! A přece Písma svátá Jej ohlašovala už ode 4 tisíc let, svět veškeren po Něm toužil, andělé ohlašovali Jeho zrození, hvězda nebeská volala k Němu první pohany, nepřítel na trůnu královském se Ho lekal, anděl Ho vysvobodil z rukou nepřátel, moc nebeská z Něho prýštila, by zázraky dosvědčovala, že Jeho slovo je božské. Ano, zaslepeným byl, zcela zaslepeným, kdo v Něm nepoznával svého Spasitele, zaslepený, kdo Jemu odepřel víru.

A do jakého hrozného trestu vrhli se tito zaslepenci! Nepřijali pravého Spasitele a když nastaly hrozné dni před zkázou Jerusaléma a kdy voje římské jako povodeň obklíčily město a chrám, pak chápali se a přidržovali každého podvodníka, který vydával se za Spasitele!

Každé kejklířství a podvod měli za div Boží, kterým slova jejich prý jsou od Boha potvrzena. A právě jenom lidé zaslepení, kteří odepřeli víry Pánu Ježíši, takoví to budou přede druhým příchodem Páně, kteří shromáždí se kolem falešných, nepovolaných proroků, kteří budou do světa rozhlašovati jejich domnělé divy, jejich veliká znamení, aby všecek svět se jim divil a jejich cestou kráčel, kteří tím hlukem a chloubou o svojí slávě byli by s to ve blud uvésti také vyvolené, také upřímné věřící Kristovy.

Ale věřící Kristovi znají, že jediný je Spasitel, který se vtělil a na kříži zemřel, jediný je soudce živých a mrtvých, jediný Spasitel všeho světa. Proto nebudou vycházeti na pustiny a skrýše, kde prý shromažďuje své věrné. Oni vědí a pamatují si, že příchod Páně, kdy přišel nás vykoupit, byl zřejmý, byl dotvrzený a ohlášený tak, jak málo která jiná událost na světě, a příchod Jeho k soudu poslednímu, že bude daleko ještě jasnější, slavnější, zřejmější. Jako blesk je patrný po všem obzoru od východu na západ, tak patrný bude druhý příchod Syna Božího, nikdo ho nepřehledne, nikomu nebude lze říci, že o něm nevěděl, Jeho trest zachvátí každou nešlechetnost, každý hřích pokáním neodklizený, tak jako orlové naleznou každou mrtvolu nepohřbenou, aby ji rozsápali (supové).

Ano, patrný a zřejmý bude příchod Soudcův, jako byl příchod Spasitelův. Spasitel přišel, aby smazal hříchy všech lidí a národů, aby zničil na kříži jejich nepravosti, aby vykoupil dluhy jejich a je odpouštěl.

Proto dopustil, aby moci temnosti se zmocnily Jeho apoštola Jidáše, proto dopustil, aby spoutali Boha-člověka, aby Jeho tělo zdrásali, Jeho božskou hlavu trním korunovali, Jeho nohy a ruce hřeby probili. A když pak na kříži trpěl, tu zdálo se, jakoby ty moci temnoty slavily své vítězství. Slunce i měsíc zakryly svoji jasnou tvář, obloha zahalila se neproniknutelnou temnotou, základy země se otřásaly, pevné skály s hromovým třeskotem se rozskakovaly, hroby vydávaly mrtvé své, a pod křížem kvílela Matka Páně a věrný Jeho miláček. Jaké smutné divadlo, jaké kruté ponížení Boží lásky, aby Jeho spravedlnost byla ukojena. Kříž byl nástrojem toho ponížení, kříž nástrojem naší spásy, proto kříž bude i nástrojem soudu nastávajícího.

Také v ten den zahalí se obloha s hvězdami svými tmou nepřehlednou, ale nebudou se bořiti pouze skály, zmatek a zkáza nastane i mezi hvězdami, tehdy ne pouze Spasitelova Matka a Jeho věrný učenník, ale národové, synové neposlušní Otce svého, bratří nevděční Spasitele svého budou kvíleti, budou klesati, vidouce Syna člověka, an se béře s mocí mnohou a velebností, téhož Syna člověka, který v potupě nejhorší byl pněl na kříži.

Ten kříž Kristův hlásali apoštolé po všem světě, k tomuto kříži lidé Duchem Svatým vedení volali všecky národy, a blaze tomu národu, který uposlechl volání jejich, které ve stínu sv. kříže uprostřed Kristovy Církve žije život křesťanský. On s nadějí blahou může očekávati oné chvíle, až andělé všecky národy od končin nebes až do končin jejich, ode čtyř stran shromáždí, aby vyvolení Páně s ním uvedeni byli do nebeské vlasti. On s nadějí blahou připomíná si naučení Páně o ratolesti fíkové, a proto všecky hrůzy dne posledního pozoruje s úžasem sice a bázní, ale přece pln svaté naděje, že blízko jest spasení jeho, že blízko Pán a Jeho věčná odměna, kterou slíbil a kterou jistě dá věrným Svým, protože Sám je věrnost pouhá, jejíž slovo nepomine, ať si pomine nebe a zmizí země.

Když sv. Pavel poučil lid jednoho města o posledním soudu, neporozuměli mu tito lidé a myslili, že soud ten nastane co nejdříve. I zanechali svých prací, zanechali všeho a čekali, brzo-li objeví se znamení Syna člověka. Svatý apoštol je pokáral a poučil, že nebude toho soudu, pokud nesplní se ony věci, které Pán předpověděl. Kterak špatně připravovali se na příchod Soudcův, asi tak, jako ten služebník, který zakopal hřivnu svou!

Měli zajisté tím pilněji pracovati, tím trpělivěji snášeti své svízele a trampoty, aby získali si ještě zásluhy, za které by mohli čekati odměny.

Tak si počínejme my, abychom byli pravými křesťany. Vzpomínejme na ten budoucí soud, kdykoli pokoušeni budeme ke hříchu, vzpomínejme na ten budoucí soud, kdykoli netrpělivost a lenost se nás zmáhá.

Myslíte, že příliš je vzdálen?

Pravím vám, že pro žádného z nás není příliš dalekým, že každého z nás překvapiti může dnes či zítra. Nemyslím soud všeobecný. Vždyť napřed již čeká každého z nás hodina smrti a soud soukromý.

Zdaliž jsme zabezpečeni svým životem na léta, či nemůže Pán požádati naší duše každou chvíli?

Považme, že v každé minutě odcházejí lidé na věčnost, že tuto chvíli, co posloucháte slovo mé, odešlo snad v různých končinách země sta lidí na onen svět a stáli před soudem soukromým, kde mžikem oka bylo rozhodnuto soudem všemohoucího a vševědoucího o jejich věčnosti. Nevíme, která hodina bude naše poslední a proto žijme ve všech hodinách a každý den tak, aby ani náhlá smrt nemohla nás připraviti o život a radost věčnou. Amen.

P. Filip Šubrt.

Neděle XXVII. a poslední po Sv. Duchu.

I. Kdo bude soudit; II. koho bude soudit.

»Tehdáž ukáže se znamení Syna člověka.« Mt. 24, 30.

Nepotřebuji teprve upozorniti vás Mp. na pomijitelnost vezdejších věcí, nepotřebuji teprv se zmíniti, že jak člověk pomine, tak že i pomine všecko; dnešní sv. evangelium vám to dosti zřetelně a spolu strašlivě na pamět uvádí, a sice slovy Samého Krista Ježíše: »*Nebe a země pominou!*« Mt. 24, 35.

Ach! v Kristu shromáždění veliká to slova, neskonalá to pravda. Bylo by lépe, abychom dnešního dne raději úplně pomlčeli, a ducha svého toliko do posvátného ponořili rozjímání. — Než maje k vám přece na konci církevního roku několik spasitelných promluviti slov, a vás slovem Božím nasyceny propustiti z tohoto posvátného shromáždění, nebudu tedy dnes vlastně kázati, nýbrž chci s vámi učiniti rozjímání o »*posledním soudu.*«

Pročež upamatujtež se milý bratři a sestry v dnešní veliké chvíli na trojjediného Boha, na spravedlivého Soudce živých a mrtvých — pomodletež se v tichosti k Duchu Sv., aby váš rozum a vaše srdce svým světlem osvítiti ráčil — a pak rozjímejtež sobě v duchu pobožnosti a bázně Boží bedlivě každé slovíčko, jehožto s milostí Boží na potaz bráti budeme.

Svrchovaný Bože! dnes tedy budeme sobě rozjímati poslední, na výsost spravedlivý Tvůj soud!

Než víte-liž v Kristu shromáždění, co jest to »*poslední?*« Rozum vám to praví, srdce vaše to cítí, když při bolestném loučení přítel příteli naposledy »s Bohem« dává — když umírající otec svým sirotkům naposledy ruce tiskne — když plačící vdova svému zemřelému manželi ještě naposledy do hrobu »s Bohem« volá. — Země se zavře, tělo naše v prach a popel se rozpadne, přijde ale jednou chvíle, kdežto k hlasu trouby povstane veškeré pokolení, aby v údolí Josafat spatřilo spravedlivého Boha svého. — A víte-li milení, co jest to: »*Bůh jest spravedliv?*«

Patřtež na člověka s přísnou tváří a mocí velikou, u nohou jeho klečí v bolestných slzách matka sedmero dítek, prosí, vzdychá za svého manžela: než spravedlnost nezná žádných slzí, žádné prosby, žádného zlata a žádné slávy. A tak milý bratři a sestry upadneme i my jedenkráte v ruce neuprositelné spravedlnosti božské, abychom dosáhli buďto odměnu anebo trest čili bychom souzeni byli.

Rozjímati sobě tedy budeme tyto dvě otázky:

I. Kdo bude soudit;

II. koho bude soudit.

Pojednání.

I.

Přijde jednou chvíle, přijde jednou hodina, nastane jednou den, a sice den poslední, kdežto se ukáže na obloze nebeské znamení Syna člověka a poslední všeobecný započne soud.

Kdo ale bude soudcem? Kdo vyřkne soud poslední, nezměnitelný nad veškerým tvorstvem? Ach! v Kristu shromáždění, nebude to žádný člověk, ani anděl, ani Mojžíš, ani Jan Křtitel, nýbrž Bůh Sám, Ježíš Kristus.

Zde pozastav se duše křesťanská, a rozjímej sobě, co jest to: »*Bůh, Kristus Ježíš seděti bude na soudné stolici v den poslední.*« — Co ti praví tvé srdce, tvůj rozum, tvá víra? — Tvé srdce se leká, tvůj rozum žasne, a tvá víra — ta ti o Bohu veliké věci na mysl uvádí! Tvá víra ti, milý bratře a sestro praví, že Bůh, jak čteme u Joba 9, 5. »..... *přenáší hory, pohybuje zemí s místa jejího, roztahuje nebesa a kráčí na vlnách mořských;*« tvá víra ti praví, že slovem Božím tento svět jednou v niveč se obrátí. Tvá víra ti praví a při tom se tvé srdce raduje, že Bůh nanejvýš milosrdný jest, že nechce smrti hříšníka. Tvá víra ti praví, že Bůh svět tak miloval, že Svého vlastního Syna nešetřil, aby za nás trpěl a umřel na dřevě kříže. Tvá víra ti praví, tvé srdce vděkem se rozplývá a tvůj rozum se kolí, že tento jednorozený Syn Boží Kristus Ježíš věčná jest láska, neskonalé milosrdenství, nekonečná dobrota!

Než, pohleď duše křesťanská na soudnou stolici v den poslední, a táži se tebe: Vidíš-li tam všemohoucího, dobrotivého, milosrdného a laskavého soudce? Ach! v Kristu shromáždění, nanejvýš žádoucno by to bylo, my ubožáci nemohli bychom sobě zajisté nic lepšího žádati, leč abychom na soudné stolici uzřeli milosrdného soudce. Avšak milení, nemohu svého strachu tajiti, jest se nám obávati, že v poslední soudný den náš Otec nebeský zapomene na svou dobrotu, lásku a milosrdenství, a že se zopomene toliko na svou *svrchovanou spravedlnost.* Bůh tedy nanejvýš spravedlivý držeti bude poslední všeobecný soud.

Pozastav se duše křesťanská a rozjímej sobě svrchovanou spravedlnost Boží v den poslední. Není-liž pravda, že tato spravedlnost božská docela rozdílná bude od spravedlnosti lidské, od spravedlnosti světa tohoto? Zde pomáhají slzy bolestné, tam ale budou bez účinku. Zde obměkčuje upřímná prosba srdce soudcovo, tam ale nebude ani slyšána. Zde sobě za rozličné dary kupujeme práva a spravedlnost, tam ale se nám zdarma té největší spravedlnosti dostane. Zde se hledí na osobu, na stav a její úřad a podle toho se zákon vykládá, tam ale bude císař a žebrák, papež a prostý mnich sobě roveň, a pro všecky zníti bude jeden zákon. Zde patříme na kříž, vidíme na něm Syna Božího rozpjatého, kterak se k nám sklání jako k sv. Františku Xav., vidíme na něm krev, kteráž hříchy naše smývá, vidíme probodnutý, otevřený bok a roztažené ruce, jakoby nás k milujícímu srdci přitisknouti chtěly:

tam ale v Kristu shromáždění patříme sice taky kříž, ale nikoliv kříž lásky a ponížení, nikoliv kříž vykoupení a spasení, nýbrž kříž hrůzy a hněvu, kříž spravedlnosti a přísného soudu. Tam na nás žalovati budou drahocenná krev a bolestné rány Krista Ježíše a vydají svědectví o veškerém našem životě. — Ach, Pane Bože! kam utečeme, kterak se skryjeme před přísnou tvou spravedlností!

A považ dále, milá duše křesťanská, jak přepřísný bude zajisté onen poslední soud, an se nám v něm »*svrchovaná svatost a vševědoucnost božská*« v nejjasnějším objeví světle! — Pozastav se tuto, a rozjímej sobě, co jest to: »Bůh jest svatý a vševědoucí.« Na něm samém není ani té nejmenší skvrny, Onť se nad slunce jasněji leskne, Onť se toliko kochá v dobrém a v ohavnosti má cesty bezbožných. A my nešťastníci, my ubozí synové Evy máme se ve svých nepravostech postaviti před nejčistší obličej Páně! Jasným svým okem nemůžeme hleděti do třpytícího se slunce, kterak teprv budeme s to hleděti v nejsvětější tvář Krista Ježíše?! A snad bylo by dobře, kdybychom mohli něco zatajiti, to nebo jiné na věky zakrýti v srdci svém, v zapomenutí uvésti mnohý poklesek života svého. Než oko Páně zpytuje ledví a srdce naše, patří do těch nejtajnějších záhybů, před Bohem jest všecka naše minulost a budoucnost nejjistější přítomností a veškeren náš život od kolébky až ku hrobu leží před ním na jevě. Pánu Bohu tedy milení, zhola nic nevadí, aby přísně a spravedlivě při posledním soudu sobě počínal, ale obrátí-li tuto spravedlnost na nás, bude-li přísně šetřiti nepravostí našich, ach! milení, kdož obstojí?

A k tomu ještě bude Kristus Ježíš co spravedlivý Bůh spolu »*nejvyšším soudcem.*« Známo ti, milá duše křesťanská, jak příjemno a lehko ti bývá, když při učiněném nad tebou rozsudku na vyšší úřad se odvolati můžeš. Krásná naděje ti skvétá a ty se těšíš, že na vyšším místě záležitost tvá šťastně se rozhodne. Než, tam v den poslední při všeobecném soudu na koho se odvoláš? Ach! ortel jednou vyřknutý zůstane nezměnitelným na věky věkův! Toť myšlénka, v Kristu shromáždění, kteráž nám skutečně strach působí.

Taž se tedy nyní duše křesťanská: Kterak smýšlíš o tomto posledním soudu? — Máš-li příčinu se ho báti, čili s veselou myslí naň čekati? — Vypadne-li pro tebe dobře čili zle? — Budeš-li vyvolena čili zavržena? — Bude-li ti pohled na kříž radost čili žalost působit? — Spatříš-li v Kristu Ježíši přísného svého soudce, čili dobrotivého přítele?

Vyvol sobě dnes několik okamžení posvátné samoty a pak odpověz sobě upřímně a svědomitě na otázky tyto.

Než, přikročmež k druhé otázce: »*Koho totiž Bůh souditi bude.*«

II.

»Koho bude Bůh souditi?« Nežli k rozjímání této otázky přikročíme, nahlédnemež v dnešní sv. evangelium a tažme se: Co zavinily slunce, měsíc, hvězdy, vůbec mocnosti nebebeské a zemské,

že všemohoucím Slovem v niveč se obrátí? — Ovšem tyto, v Kristu shromáždění, nezavinily ničehož; ale kletba, kterou člověk sám na sebe uvalil. ta připadla taky na všechen svět »*a jelikož my*, jak praví *sv. Řehoř, ve všem stvoření se prohřešujeme, budeme tedy taky ve všem souzeni.*«

Koho tedy bude Bůh Ježíš Kristus souditi? — Nás, nás lidi, nás všecky, veškeré pokolení lidské.

Pozastav se tuto, duše křesťanská, a rozjímej sobě takto: Já tedy člověk budu od Pána Boha souzen. — Já obraz a podobenství Boží musím se postaviti před soudnou stolici. — Já koruna a ozdoba všeho tvorstva musím vydati počet ze všech denárů Bohem mi daných. — Já vzácná perla vykoupená drahou krví Krista Ježíše budu na váhu spravedlnosti vložen a přesně ceněn. — Já ale spolu veliký bídák, hrozný slaboch a vrtkavá třtina mám se postaviti před toho, jenž jest Bůh mocný, silný a jenž se nikdy nemění. — Já ukrutník a vražedník svého vlastního spasení mám sám na sebe žalovati. — Já nešťastník, jenž jsem svými hříchy ach! tolikráte na novo ukřižoval věčnou lásku, já mám padnouti v ruce spravedlnosti božské. — Toto rozjímání zajisté postačí, abys, milý bratře a sestro, pevné učinil předsevzetí, pro budoucnost neporušeným se zachovati od světa tohoto.

Než taž se, milý křesťane, dále: »Kdo tam za hrobem v den poslední na tebe bude žalovat?« Ach! *ty sám* proti sobě povstaneš jako vlastní svůj žalobník; ty sám sobě na svou žalobu připravíš šťastnou anebo nešťastnou věčnost; tvé vlastní svědomí tebe odsoudí; jakýsi vnitřní hlas tvého vlastního srdce vyřkne nad tebou věčný soud. — Proti tobě povstanou *jiní*, jimžto snad zlé příklady, pohoršení dávalo, jichžto ponoukalo a svádělo ke zlému. — Na tebe žalovati bude *zlý duch* — *ďábel*, žes ho častokráte svévolně přivolával, že jsi se mu v moc jeho dával, žes poslouchal rady jeho a takto aby tebe na vždy pro sebe získal. Ach, milý příteli, tolik žalobníků budeš míti, s velikou mocí budou na tebe dorážeti, ten nejmenší hřích budou ti předstírati: a ty *jakého najdeš zastání, jaké přímluvy, jakého orodování?* Ach! milení, v tomto rozhodném okamžení budeme sami sobě zůstaveni, budeme ode všech opuštěni, budeme osiřelci a ubozí sirotci!

Pozastav se tuto, milá duše křesťanská, a rozjímej sobě takto: Bože můj! každé dítko nalézá zde na této zemi ve svých rodičích věrné své ochránce a prostředníky; tam ale na soudu Božím budu já ubohý člověk docela opuštěn. — Zde se zastává přítel přítele, podává mu ochrannou a pomocnou svou ruku v čas nouze a potřeby; tam ale na soudu Božím, tedy v největší potřebě, nebude příteli popřáno, mně ku pomoci přispěti. — Zde se utíkáme pod mocnou ochranu matičky Boží Marie a anděla Strážce, zde žádáme o přímluvu svých patronů sv. Cyrilla a Methoděje a blah. Jana Sarkandra, volajíce: »Ó, Maria, sv. Cyrille a Methoději, bl. Jene! proste za nás nyní i v hodinu smrti naší!« Než v oné době, když Kristus přijde svět soudit ohněm, nebude slyšána prosba Matky

Boží, nebude nás chrániti anděl Páně, a naši patronové nenajdou žádného k nám přístupu. — Ó drazí přátelé!

V tento den ach! hněvu, — Jaká hrůza nás všechny schvátí, — když tu budem sami státi — nikde pomoc, nikde prosba!

Po tomto krátkém rozjímání táži se vás, drazí přátelé, jaké pak předsevzetí, jaká touha, jaká žádost se ozývá v srdcích vašich? — Zajisté, že chcete nyní za života svého horlivě vzývati panenskou Matku Marii, anděla Strážce a svých patronů, a že chcete tak živi býti, abyste jednou na soudu Božím nepotřebovali žádného zastání. A tenkráte také lehce zodpovíte, jak jste se chovali *dle svého stavu*, jako křesťané, hospodáři, jako otcové a matky, jako čeledíni, mládenci a panny atd.

Jak mnoho k spasitelnému rozjímání se vám tuto podává! Rozjímejtež o tom při dobré chvíli v tiché domácnosti své.

* * *

Takto jsme sobě rozvažovali o posledním soudu tyto dvě otázky: »Kdo bude soudit — a koho bude souditi.« A na to zněla odpověď: »Že Spravedlivý Bůh, že Bůh — člověk Kristus Ježíš bude nás ubohé, veliké hříšníky soudit.« — Jakožto ke konci roku církevního uznal jsem za dobré, takovéto rozjímání s vámi učiniti. Nyní vás ještě upozorňuji na to, abyste dnes své dobré předsevzetí obnovili, a pak nějakou krátkou modlitbu ke Kristu Ježíši jako budoucímu svému soudci a pak k Panně Marii se pomodlili. Amen.

Řeči příležitostné.

Svátek sv. Martina.

Bez víry není štěstí ani časného, ani věčného.

»Viz, aby světlo, kteréž jest v tobě, nebylo tmou.« Luk. 11, 35.

Každému člověku jest vrozena touha po štěstí. Každý chce býti zdráv, spokojen a šťasten.

Podivuhodno jest, že mnozí pachtí se výhradně jen po štěstí pozemském, pomíjejícím, které dnes trvá, zítra však již uniká a se ztrácí. Nebo kdo jest na světě skutečně šťasten? Lakomec, jenž se hrabe ve svých pokladech, anebo chuďas, jenž se prací rukou svých poctivě živí? Přebývá štěstí v paláci nebo v chudobné chýši? Možná, že štěstí sídlí i v nádherném paláci i v prosté chatrči, možná však také, že nikde! Není všecko zlato, co se třpytí a zase naopak chudý bývá bohat svou poctivostí a zbožností. Štěstí na světě jest vratké, nestálé; dnes se na mnohého smrtelníka

usmívá, aby ho zítra zanechalo v bídě a nouzi. Štěstí pozemské nemůže nikoho svými půvaby nikdy úplně nasytiti a uspokojiti.

Konečným cílem života našeho jest štěstí daleko vzácnější, štěstí trvalé a tím jest blaženost věčná.

Srdce lidské nemá pokoje, dokud nespočine v Bohu a v pravdě. Opravdu šťastno jest toliko srdce, které věří v Boha. Víra jest ten drahocenný stkvost, který těší a blaží duši bohatce i žebráka, víra jest tou svěží rosou, která zavlažuje půdu naší duše tak, že v ní vzkvétají bohumilé ctnosti. A právě ctnost jest tím takořka kouzelným prostředkem, kterým docházíme nezřídka štěstí na zemi, vždycky však štěstí na nebi. Ku ctnosti pak dospíváme nejrychleji vhodnými příklady.

Církev sv. s láskou mateřskou pečuje o nás, když nám na oči staví světce a světice Boží, abychom se od nich učili, jich v životě a ctnostech následovali a tak se aspoň jednou a to na věky v pravdě šťastnými stali.

Dnes, přátelé drazí, slavíme svátek sv. Martina. Naši zbožní předkové chovali od pradávna zvláštní důvěru k tomuto světci, jemuž na počest v milé naší vlasti oltáře, kaple a chrámy stavěli. V den výroční jeho památky konávala se a koná se až dosud na mnohých místech slavnost posvěcení chrámu. To činíme po příkladu našich bohabojných předkův i my v této starobylé kapli sv. Martina. Příčinou všeobecné pocty a oslavy sv. Martina jest jeho živá víra a význačné ctnosti.

Sv. Martin narodil se z rodičů pohanských v Panonii, v nynějším Uhersku. Vychován byl ve vlašském městě Pavii. Když spatřil světlo světa, unikala tma pohanství světlu křesťanství, na obzoru rděly se červánky učení Kristova, rděly se však září rudou, krvavou. Zora křesťanství vycházela, a krev hrdinských křesťanů tekla proudy. Než konečně i ta krvavá záplava zmizela, a hvězda víry křesťanské jasným zaplála a zazářila leskem. Kříž sv. zvítězil nad pověrou a bludem. Všecko opouštělo modly pohanské a hrnulo se pod vítězný prapor Kristův. Rodičové Martinovi trvali však dosud v bludech pohanských. Bystrému Martinovi bylo pohanství příliš temným a mělkým, toužil po pravdě, hledal světlo. Seznamoval se s křesťany, navštěvoval jejich bohoslužebné schůzky, až konečně, milostí Boží jsa osvícen, dal se zapsati mezi katechumeny, t. j. mezi ty, kteří se připravovali k přijetí sv. křtu. Jako jinoch osmnáctiletý dal se pokřtiti, přijal víru v Boha pravého a víra svatá učinila jej jedním z nejvýznačnějších světců. Kdyby byl zůstal pohanem, dnes by snad o něm nevěděl nikdo. Bůh si ho však vyvolil za služebníka svého a dnešního dne všecek katolický svět oslavuje velikého světce a divotvůrce Martina.

V patnáctém roce věku svého byl Martin odveden k vojsku. Otec jeho, jsa římským setníkem, chtěl i syna svého míti vojínem. Než ani brnění vojenské ani třesk zbraní a lomoz válečný nezměnily srdce jeho: To zůstalo vždy zbožným a šlechetným. O tom patrné svědectví vydává památný příběh, jenž i kdyby sebe více byl znám a sebe častěji opakován, vždy srdce lidské dojme. Martin jel

v zimě za tuhého mrazu branou francouzského města Amiens. Žebrák polonahý, zimou se třesoucí, prosí za almužnu. Ze soudruhů Martinových ubohého žebráka nepovšiml si nikdo. Sotvaže však Martin chuďasa spatřil, zachvěl se lítostí nad ubožákem, do oka vloudila se mu soucitná slza. Peněz neměl, ty všecky již dříve byl rozdal mezi chudé. Měl toliko zbraň a roucho. I vytasil rychle meč a rozťal svůj plášť, jednu polovici dal žebráku a druhou zahalil své tělo. Od soudruhů dostalo se mu za milosrdný skutek ten výsměchu. Ježíš však, Jenž řekl: »... nah jsem byl, a přioděli jste mne .... Amen, pravím vám, pokudž jste to učinili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste to učinili.« Mat. 25, 35, 40., příští noci zjevil se sám ve snách milosrdnému jezdci a řekl k andělům jej obklopujícím: Martin ještě nepokřtěný tímto rouchem mě přioděl.

Nábožný Martin cítil v sobě vyšší povolání. I opustil tábor vojenský a na modlitbách v ústraní sloužil Bohu. Později založil první klášter v Gallii a r. 371 pro svou bohabojnost, čistotu mravův a milodar divů stal se biskupem francouzského města Tours. A nyní bojoval boj apoštolský, nikoli mečem ocele, nýbrž mečem víry. Slovem i příkladem šířil království Boží na zemi. Víra sv. byla mu rádkyní a pomocnicí v úřadu jeho těžkém, víra sv. byla mu nikdy neuhasínajícím světlem. A sv. Martin nedal svému světlu býti tmou, neúnavně a horlivě se staral, aby spasitelné paprsky vydávalo. Víra sv. byla základem časného i věčného štěstí sv. biskupa Martina.

Kristus Pán řekl: »Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude, kdož pak neuvěří, bude zatracen.« Mar. 16, 16. Z toho patrno, že bez víry není štěstí na nebi; bez víry není však také štěstí na zemi. Uvažujme dnes o tom ve jménu Páně! Bůh nejvýš svatý na přímluvu sv. Martina nás osvítí, abychom jasně poznali, že »bez víry nemožno jest Bohu se líbiti.« K žid. 11, 6.

Pojednání.

I.

Bez víry není pravého štěstí na tomto světě.

Za dnů našich jest nikoli neobyčejným zjevem, že mnohý křesťan víru svou mění jako obnošený šat. Víra jest prý jako víra. To jest asi tolik, jako by někdo tvrdil, že pravý démant jest mu právě tak milým jako nepravý nebo falešný. Jsou však i tací jednotlivci, kteří víry zříkají se úplně a vrhají se v náruč nevěry. Než nejvíce jest toho litovati, že i z rodin čistě katolických ryzí víra mizí, a náboženská lhostejnost tam vítězství své slaví. Jaká jest toho příčina? Náboženská nevědomost a pak lehkomyslnost.

Kolik jest na světě křesťanů, kteří znají základní pravdy sv. náboženství? Těch jest málo. A kolik jest těch, kteří víru svou milují a jí se z přesvědčení drží? Těch jest ještě méně. Kdo však z křesťanů víru svou zná a miluje, ten za nic na světě se jí nespustí, neboť z víry vane duch lásky, pokoje a míru. Než nejen

z neznalosti, nýbrž i z lehkomyslnosti někteří povrchní křesťané víru svou ztrácejí. Neznají cenu pokladu, který ve víře sv. mají, nepřemýšlí, neuvažují, dávají se prostě svésti a od Krista odpadají. Nevěrci totiž říkají, že nikoli víra, nýbrž nevěra činí člověka na zemi šťastným. Možno, že ten aneb onen jest ve své bezbožnosti snad skutečně neb aspoň zdánlivě šťasten, ale to jeho krátké štěstí pozemské jest nesmírně draze zaplaceno. Po vratkém, pomíjejícím štěstí vezdejším krutý stihne ho osud, hořký okamžik smrti uvrhne jej do neštěstí nekonečného, věčného. Není tudíž ani dost málo rozumno v nevěře hledati štěstí časné a tak ztráceti štěstí věčné. Ci jest šťasten onen bohatec, jenž kmentem se odíval a na každý den hodoval stkvostně, nyní však pohřben jest v pekle a mučí se v plameni? Nevěrec, který lidi nezkušené svádí, aby víry své se vzdali, nečiní nic jiného, než co učinil ďábel v ráji. Sliboval Evě štěstí, v pravdě však uvrhl naše prarodiče do nesmírného neštěstí, neboť byli z ráje rozkoše vyhnáni a hloží a bodláčí v údolí slz bylo jejich údělem. Takové štěstí, úplně takové, slibuje nevěra i dnes. Pozorujete-li, přátelé drazí, jen trochu lidi ve světě, vidíte, že věřící ve svých křížích a utrpeních jsou daleko zmužilejší a veselejší, mysli nežli nevěrec ve svém vychvalovaném štěstí; poznáváte, že právě nevěrec nejčastěji do neštěstí upadá. A co jest mu podporou v souženích, co jest mu útěchou v bolestech? Stále čteme v denních listech, že v zoufalství činí násilím života svému smutný a bídný konec. Hrůzou se chvěje srdce naše, čteme-li, jak mnozí sebevrahové, dříve nežli se usmrtí, ve své rozervanosti rukou zločinnou sahají i na životy svých nejbližších a rodiny své úplně hubí a vraždí. A to jest ono štěstí, které slibuje nevěra. To jest ono jedovaté ovoce, které plodí a kterým se honosí nevěra.

Nevěrou trpí strašně i blaho obecné, blaho národů. Není-li jednotlivec šťasten, nejsou-li rodiny šťastny, tím méně může býti šťasten celý národ, jenž se skládá z jednotlivcův a rodin. Nevěra a pohanství byly příčinou pádu národů největších. Zahynuli slavní Řekové, nevěrou zanikli i mocní Římané. Na místě jejich povstali národové věřící. Světlo víry sv. stkvělo se po několik století leskem neobyčejným. Brzo však proti víře zaveden byl soustavný, všeobecný boj, aby všeobecné štěstí mezi národy zavládlo. Z národů však od té doby všecka spokojenost vymizela a nespokojenost roste měrou tak povážlivou, že jest se obávati toho nejhoršího. Národové v duchu nevěry vychovaní nejsou spokojeni sami s sebou, nejsou spokojeni s ničím. Strach před budoucností je tísní velice. Neboť, kdo víry v Boha nemá, kdo se Boha nebojí, ten se bojí jiných. Všeobecný strach všech před ostatními visí jako černý, zhoubný mrak nad národy. Neníť míru, není upokojení pro ty, kteří odpadli od Boha.

Kdyby však živá víra v srdcích lidských znova kořeny zapustila, všecko by se rázem změnilo. Spokojenost, mír a pořádek by všude zavládl. Místo strachu, úzkosti a bídy jednotlivci i národové by požívali ničím nerušeného štěstí.

Bez víry není pravého štěstí na zemi.

II.

Bez víry není ani štěstí na nebi, bez víry není spasení.

Nevěra ničí štěstí lidské na světě, avšak ještě více ničí štěstí na věčnosti. Důsledná nevěra bývá hrobem štěstí časného i věčného. Každý, ať již chce nebo nechce, jest v rukou Božích, v moci Boží. Co činí tudíž nevěrec? Z moci Boží vymknouti se nemůže, proto se proti Bohu bouří, ve své pýše Bohu se protiví. Patrno, co ho za to očekává na věčnosti!

Bůh jest naším Stvořitelem, naším svrchovaným Pánem. Nevěrec se dopouští zrady na svém Pánu a Bohu, opouští svého všemohoucího Tvůrce a přechází do tábora Bohu nepřátelského, kde žezlo v ruce třímá původce hříchu a vůbec všeho zla.

Bůh jest naším Vykupitelem. Syn Boží v lásce nekonečné se vtělil, za nás na dřevě kříže krvavě se obětoval a bránu nebeskou nám otevřel. Nevěrec ukřižovaným Kristem pohrdá a kříži se posmívá i rouhá.

Bůh jest naším učitelem a zákonodárcem. Nevěrec učení nebeské prohlašuje za lež a přikázaní Boží směle přestupuje.

Bůh jest naším Posvětitelem. Nevěrec zavrhuje prostředky milosti, nepřijímá sv. svátostí.

Co se tedy stane, až se nevěrec objeví před Bohem, kterým pohrdal, před Jehož vševědoucím okem bezčetných hříchů se dopustil? Co se stane, až nevěrec, který až do smrti zůstal nevěře věren, stane před soudnou stolicí Boha nejvýš spravedlivého, jenž bez trestu nenechá nic zlého? Nevěrec neuznával Boha svým Pánem, Stvořitelem, Vykupitelem a Posvětitelem, co zbývá tudíž, než aby Bůh byl jeho přísným soudcem a na věky ho jako pyšné anděle zavrhl. V místě zavržení jest však pláč a skřípění zubův. Místo zatracení jest země tmavá, přikrytá mrákotou smrti, země bídy a temnosti, kdežto žádný řád, ale věčná hrůza přebývá. Tak v Písmě sv. mluví Sám Duch Svatý. A to jest odměnou nevěry na věčnosti.

Vy však, přátelé drazí, zůstaňte věrni Bohu a věrni své svaté víře! Martin byl pohanem, přijav však víru v pravého Boha, stal se světcem. Dobrotivý Bůh ho za nezlomnou víru odměnil i na zemi i na nebi. Milujte vroucně i vy víru svých zbožných předkův, ona i vás učiní šťastnými. Poněvadž však víra beze skutků jest mrtva, dokazujte skutky, že jste katolickými křesťany. — Sv. Martin byl otcem chudých; daroval žebráku polovici svého pláště. V tom zvláště sv. Martina následujte a dle sil svých pomáhejte všem ubohým a nešťastným! Sv. Martin miloval své nepřátely, neboť víra katolická velí i nepřátely milovati, za ně se modliti, jim odpouštěti a dobře činiti. Odpouštějte také svým vinníkům, aby milosrdný Bůh odpustil i vám! A víru svou vždy vyznávejte zmužile a veřejně, nikdy se za víru sv. nestyďte! Své náboženské povinnosti plňte svědomitě, neohlížejte se nikterak na to, co a jak o tom soudí svět a lidé. Vezdy na paměti mějte slova Kristova: »Kdožkoli tedy vyzná mne před lidmi, toho i já

vyznám před Otcem svým, kterýž jest v nebesích: kdož by pak zapřel mne před lidmi, zapřímť i já ho před Otcem svým, kterýž jest v nebesích.« Mat. 10, 32—33.

Nevěrci ve své zpozdilosti vedou válku proti všemohoucímu Bohu. Porážka jejich jest jistá. Konec jejich znáte: »Kdož nevěří, bude zatracen.« Víra byla také snad jednou jejich světlem, stala se však pro ně tmou. Proto pohřbeni budou v temnostech věčných. —

Važte si, přátelé drazí, sv. víry, ve které vás zbožná vaše matka učila modliti se, pevně se držte pravé víry křesťanské, ve které jste byli vychováni! Buďte živi podle víry, jasné světlo víry ať proniká veškeren život váš! Víra sv. pak bude vám útěchou v životě a nadějí ve smrti. Pomocí víry sv. zvítězíte nad nepřátely spasení svého, zachráníte duše své a dosáhnete věčného štěstí ve vlasti nebeské. Končím slovy sv. apoštola Petra: »Bratří, střezte se, abyste bludem nemoudrých svedeni nevypadli od své pevnosti (ve víře). Ale rostež v milosti a v poznání Pána našeho a Spasitele Ježíše Krista, Jemuž sláva i nyní, i na den věčnosti. Amen.« 2 Petr. 3, 17.—18.

Frà *L. Štolc.*

Promluva k snoubencům.

Snoubenci!

Není člověku dobře býti samotnému; proto ohlíží se po věrné, sobě spřízněné duši, která by s ním chtěla putovati tímto životem, která by s ním cítila a myslila, s ním se snažila, radovala a tesknila.

I vy jste se na cestě vezdejší potkali a sobě zcela se oddali a nyní stojíte u podnoží tohoto svatého oltáře, abyste veřejně u přítomnosti tolikera svědků a na místě svatém věrnost, lásku, upřímnost a trpělivost až do nejdelší smrti sobě zaslíbili a požehnaně nakročili společnou pouť životem.

Snoubenci! Venku pod tou lednovou oblohou tak studeno a zde — zde tuším není jediného, jehož srdce by se neplnilo pocity vřelými a blahopřejnými pro vás.

Vznáší se nad vámi v této chvíli požehnání milených rodičů, pokud jich Bůh na živě zachoval, s přáním dobra a blaha provázejí vás v den dnešní, v den váš.

I odemřelá matka s jedné a odemřelý otec se strany druhé na vašich důležitostech vřelý podíl mají a vám žehnají z kraje věčného. — Obletují vás upřímná přání bratrů a sester, přátel a příznivců přítomných i nepřítomných.

Obklopují vás blahopřejně ti, s nimiž jste se na cestě života blíže seznámili, soudruhové a soudružky z let šťastného dětinství a mladictví.

Jako rodiče, přátelé a známí vám vše spasitelně přejí, tak i já družím se k nim a přeji vám na milém Bohu zdraví, štěstí

měrou svrchovatou, svornost do příbytku, bohabojnost do srdcí vašich. —

Mezi všemi rodinnými slavnostmi nekoná se žádná spůsobem tak hlučným a okázalým jako den zasnoubení. Na tento den sjíždějí se přátelé a známí, by přítomností svou zvýšili dojem slavnostní; a kde kdo může uprázdniti se, spěchá, by se pokochal pohledem na stkvělý průvod svatební. Tak bývá v den sňatku. Uplyne rok jeden, uplyne roků více a na osadě béře se vše starými kolejemi. Účastníci svatební veselosti odebrali se již dávno do svých domácností, k denním pracím a lopotám, k vezdejšímu bojování a pečování. Upomínka na hlučné veselí bledne znenáhla i v mysli samých novomanželů. Bledne, ale nezaniká. Kdykoliv blíží se výroční den sňatku, tiskne se vzpomínka s obnovenou silou v před, zatlačuje všecky jiné myšlenky v pozadí a nedůležitost a duch manželů obírá se událostmi a následky onoho, pro ně vždy památného dne.

Ano, vždy památné, dojemné to okamžení, kde vy, zasnoubenci, podáváte si ruce i srdce k věčnému přátelství v posvátném sňatku manželském.

Ke kroku sem učiněnému zapotřebí jest pokorného vzývání milosti Boží. Proto stojím zde před vami, abych zdar a ochranu, milost a požehnání svolal na hlavy vaše s hůry od Boha Otce a matky Církve. Stojím tu před vámi, abych kněžsky i přátelsky požehnal svazek vašich srdcí i vašich rukou.

Bylo mnohých, kteří chutě a doufanlivě v manželství vstupovali, v domnění, že se jim každý zármutek vyhne. Zatím růže nechtějí růsti, anebo rostou-li, nerostou bez trní. Není kostela bez kázaní a manželství bez nějakého nedorozumění, avšak poměry manželské bývají namnoze příliš neblahy, zasmušily, nevlídny.

Já dívám se v život a vidím, jak muž, jenž rozum v sklenici utopil, s nejbližším svým bližním, se svou manželkou, plnou přičinlivosti, nakládá se zatvrzelostí.

Já dívám se v život a vidím rozvaděné manžely. Nadávky ze zoologie vzaté dají se slyšeti z úst muže, jež mu druhá manželská polovice v množném čísle vrací.

Já dívám se v život do rodin a vidím zde onde příkladné manžely, kteří si věrně po boku stojí v radosti i bolesti, jako dva stromy v bouři i pohodě. Nalézám manžele, kteří v lásce a věrnosti se nemění, i když všecko kolem nich se mění. Byť čerstvost mladická již dávno byla zmizela, byť hlava pod tíží let k zemi se schylovala, byť tvář kdysi spanilá, nyní stářím pošramocená byla jim vlastní, přece ta jejich příchylnost a srdečnost stává se jen pevnější. Či nebývá slyšeti, když muž se ženou dospěli k věku pozdnímu, když stařeček vetchý s životem se loučí, že rozdíl několika jen hodin dělí smrt jeho od smrti jeho letité družky? Lásku a oddanost přísahali sobě u oltáře, že neopustí druh druha. Hle, jak splněna jest přísaha jejich, neopustili se ani ve smrti. Svazek manželský přetrhuje hrob, ale takové manželství neloučí ani lože smrtelné, ani hrob

Zasnoubenci! Nepochybuji, že vnitro vaše naplněno jest nejsvětějšími předsevzetími a proto obracím svou řeč ke konci. Jen ještě napomenutí mám k vám jediné.

Děkujte zbožně Bohu za všecka vám dosud prokázaná dobrodiní; že vaše kroky, vaše cesty milostivě řídil a spravoval, že vás mocnou rukou od kolébky až k stupňům oltáře svatebního vedl. Vzývejte za bohabojný stav. V nové poměry vstoupíte, stav svůj proměníte, ale i v tom změněném stavu buďtež a zůstaňtež nezměněni v lásce k Bohu, nezměněni v lásce k povinnosti, nezměněni v lásce k ctnosti. Bez těchto podmínek prchá z rodin mír a spokojenost, aniž se vrací.

A nyní přistoupíme již k posvátnému výkonu, k udílení té veliké svátosti v Kristu a Církvi. *Mart. Sedlák.*

Promluva při svěcení kříže.

Co značí to slavné zvonění zvonů, co ten radostný zpěv, co ty zástupy lidu domácího i přespolního, chvátajícího do N. Dědině této rozradostněné učinil Hospodin den památný, osadníci zdejší slaví svátek důležitý. Následují příklad velikého apoštola národů, volajícího: »Ode mne pak to odstup, abych se chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista.« Svatý Pavel nechce se v ničem chlubiti, ale křížem Páně chce se chlubiti. Křesťané všech věků ctili kříž láskou a zbožností velikou. I vy vděčně honosíte a těšíte se svatým křížem; proto vyšli jste z dědin a z prací a klopotů domácích a myšlenek světských sem pod kříž, abyste tady posilu a požehnání čerpali.

Vzdělaný národ rodné domy svých výtečníků pamětní deskou vyznačuje, pomníky postavuje ctnosti na česť, potomkům na paměť.

My jsme lid křesťanský a jako takový víme, že co svět světem stojí, co slunko na zemi naší svítí a země kolem slunce se prochází, nebyl vykonán čin památnější a všemu člověčenstvu prospěšnější, nežli byl ten, když Beránek Boží, Ježíš Kristus, na smrt se obětoval za viny lidstva. Proto také na uctění památky Spasitele světa stavíme pomníky, kříže, jak to právě zdejší počestná obec byla učinila.

Kříž připomíná mocnost lásky Boží k nám lidem. Možno-li mysliti sobě větší lásky nad lásku, kterouž nám ukázal tuto Bůh? Kdyby nám byl dal Bůh na vůli, abychom sobě volili, jak chceme býti vykoupeni, rcete, odvážil by se někdo žádati, aby jednorozený Syn Jeho stal se člověkem, aby trpěl a na kříži umřel? Ne, tak daleko by se nikdo neodvážil, aby něco takového žádal. A hleďte, čeho by lidé nikdy žádati se neopovážili, na co by ani v myšlenkách nepřišli, to učinil Bůh. »Onť jest láska,« dí sv. Jan. »Tak Bůh miloval svět, že svého jednorozeného Syna dal.« Jan 3, 16.

Těmito mukami, touto smrtí těžkou posvětil Pán Ježíš dřevo kříže, že jest nám tak drahé a vzácné. Co vstoupil na kříž, jaké to množství nábožného lidu po celém dalekém a širokém světě hrne se k Němu. Kolik zraků obráceno bylo od té doby ke kříži, kolik hlav těžkých odpočinulo na tvrdém dřevě tom, kolik vysláno bylo vzdechů ke kříži a Spasiteli na něm pnícímu, kolik obnažených hlav vzdávalo čest a úctu nástroji smrti Kristovy?

Kříž hlásá nám ohavnost a trestatelnost hříchu a béřeme si z toho poučení? Kolikráte setkali jsme se na cestě života se zlem největším, neštěstím nejhorším, s hříchem a my jsme mohli to zlo, to neštěstí od sebe odmítnouti, a my jsme je objali, my jsme ten hřích přijali jako největší dobro a kochali jsme se v něm. Když vidíme něco krásného, spanilého, drahého, velikého, bohatého, co táhne k sobě žádost, srdce a chuť naši, nedejme se hříchem přemoci, pamatujme na konec, jaký každá věc vezdejší vzíti musí.

Kříž Páně potěší nás v mysli, když kříže nás tísní. Kdybych vzal hůl a putoval světem a vešel do chatrných baráků i nádherných paláců, shledal bych, že nikde nejsou lidé prosti všech nelibostí. A pakli tebe dosud žádné hoře neobklíčilo, můj upřímný, buď uchystán, zaklepe na dvéře a mimo nadání vejde. Jako není obloha vždy modrojasná, tak život lidský není bez chmur zármutku; a někdy vyrojí se celé mračno najednou a to mračno zčerná, hrom zaburácí a šťastní dnové člověka jsou pohřbeni; a když to nejvíce v duši naší víří, tu nemáme slov, slovy jsou nám slzy. Také spravedlivé Bůh posílá do školy utrpení a přísně je tam zkouší. Člověk domnívá se, že jest již u poslední zastávky křížové cesty, zatím musí opět od první začíti. Nejednomu zdá se, jakoby jen skrze slzy dívati se měl na tento svět. Nezřídka láska k smrti vítězí nad láskou k životu. Úhrnně málo jest těch, které jen malé křížky tlačí; více jest těch, které nářek a mnohonásobné strasti dlouho, óh, dlouho pronásledovaly. Bůh posílá na nás zármutek, boje, starosti a celou řadu utrpení tělesných i duchovních.

Mnohé zarmucuje kříž chudoby, té nenáviděné, tolika slzami skropené chudoby. Lazar v evangeliu přál sobě nasycený býti z drobtů, které bohatec ze svého blahobytu odhazoval, ale žádný mu jich nedával. Bohaté oči ho neviděly, bohaté uši ho neslyšely.

Jiné tíží kříž nemoci dlouho se táhnoucí. Nemocným býti měsíce jest trapno, nemocným býti léta jest ještě trapnější. A to tělo některé jest tak bolavé, že málo místa lze nalézti, na něž možno bez útrpnosti pohlédnouti. A ten nemocný třebas nemůže údy svými vládnouti, ani té nejmenší službičky si prokázati, ba ani rukou pohnouti, aby si utřel slzy.

Kolik matek křesťanských musí státi u posledního lože dětí milovaných. Pomáhaly by, křísily by, vracely by život do studeného těla, pomoc žádná. Před mnohým nebezpečenstvím uchránit matka dítě, před smrtí uchrániti je s to není. Ó, jaké srdcelomné výjevy odehrávají se při spouštění tělesných pozůstatků věrných a drahých osob ku hrobu! Kolikráte ten ubohý pozůstalý,

ta ubohá pozůstalá tu rakev objali a nechtěli a nechtěli je ani do hrobu vpustiti.

Jak je vám rolníkům u srdce v ztrátách, které utrpujete? Žně jsou přede dveřmi. Kosy a srpy čekají už, abyste je najali v službu svou. Vy těšíte se, že brzyčko státi budete uprostřed požehnání Božího na polích, abyste odtud sklízeli chlebíček vezdejší. Tu pojedou místo žádoucího jasna nebes dostane se vám mraků a z těch mraků zhouby. Tu nejvěrnější práci rukou svých musíte viděti zničenu, nejlepší svou naději pohřbenu.

Ty, manželko, naříkáš, že tvůj domácí kříž, tvé tajné soužení, s kterým se žádnému ani svěřiti, pochlubiti nemůžeš, jest ti nesnesitelné. A jak hořce trpí manželky také v jiných ohledech. Jsou muži, kteří pod vlivem přílišného nápoje rámus dělají, až se stěny otřásají, až se ženy otřásají, až se nevinné dítky otřásají. Kdyby ty zčernalé a studené zdi mnohých bytů mluviti mohly, byla by to řeč hrozná, řeč srdcelomná, kolik slyšely vzdechů, kolikrát se tam rozléhalo volání o pomoc.

Rodiče sestárlí vstupují na výměnek; vše, co měli, odevzdali dítěti, které slíbilo o jejich potřeby se starati. A jak se stará? Jak vyhlíží asi ta poslední, jakou poskytuje, podpora hrobu nedalekým rodičům svým. Měli bychom se zeptati výměníků, jak se jim daří. Však ušetřme jich bolu, kterýž by jim otázka naše způsobila. — Není také třeba poptávati se. Hleďte ty jejich ztrápené obličeje, ten zrak slzami matky zalitý, slyšte, jak s rozrývajícím povzdechem z domu odchází. Kam že jde? Ach, jde hledat lásky dítěcí, jež zcela vymizela ze srdce děcka jejich. Přes jejich staré, sešlé rty vychází nářek: Ó, synu, ó, dcero, proč toho musili jsme se na tobě dočkati!

Ale což pak již žádného truchlícího zde nevidím? Ó, kterak bych neměl viděti vás, ubohé sirotky! Některé věci dává Bůh častokráte člověku, ale pečlivého otce, sladkou matku dává jen jednou a ty jste ztratili. Marně ohlížíte se po tomto světě, kde byste nalezli náhradu za ztrátu tak velikou.

V Kristu shromáždění! Když cestou života přijdete ke křížům, plňte pod nimi, co Bůh přikazuje. Spasitel praví: »Kdo chce za mou přijít, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne.« Těmito větami ukazuje Kristus Pán, kudy se přichází do nebe. Kdyby tak víra hmotná dávala prospěchy aspoň jako divotvorný klobouk, jak by se jí lidé přidržovali. Ale Ty, dobrý Ježíši, co pravíš? Chce-li kdo za mnou přijíti, vezmi kříž svůj a následuj mne? Dle toho má se říditi náš čas? Kristus Pán dokládá: Nebe a země pominou, ale slova má nepominou. Ať se změnily časy, cesta k nebi se nezměnila. Nevyhledávejte tedy jiné cesty k nebi nežli té, na kterou nás odkazuje Spasitel; jinak zabloudíte, půjdete mimo a nedojdete k svému úkolu.

Ach vím, vím, mnohdykráte se vám vede velmi zle, vaše srdce jest zkormouceno, starosti vás svírají, kříže a soužení na vás přicházejí a neodcházejí. Co učiníte, ke komu se utečete, aby podchytil, zpodepřel mdlobu vaši, polehčil břemeno vaše? Po-

vzneste se myslí svou k Bohu ze svých bojů, volejte: Trpící Spasiteli, pomoz nám tento kříž nésti, jakž Tobě Šimon při nesení kříže pomáhal!

Věřící křesťan spíše unese kříž naň vložený, poněvadž víra vlévá posilu do jeho unavených údů. Než, svět namnoze pozbyl víry a proto je tolik nestatečnosti, malomyslnosti a zoufalosti v nehodách. Čím více nynější svět bez Krista a Jeho nebeské moudrosti obejíti se chce, čím více pokřtěných pohanů kamením urážky házejí Naň, na Jeho pravdu, na Jeho Církev, my tím věrněji držme se Kristova praporu, svatého kříže, jenž svatým Cyrillem a Methodem vztyčen byl v národě našem.

Dříve nežli s tohoto místa ustoupím, řečí svou k obci se obracím. Jest to krásným činem od vás, že tímto zdobným křížem veřejně svou víru vyznáváte, což jest zároveň zárukou, že ji synům a potomkům dochováte. Jako z otcovské roli ani jediné brázdečky ubrati sobě nedáte, tak zajisté ze své staré, křesťansko-katolické víry ani slovo si vzíti nepřipustíte. S penězi na oslavu jména Božího obětovanými stane se tak, jako se stalo s penězi, které synové Jakobovi za koupené obilí v Egyptě vyplatili; oni totiž své peníze opět v pytlích svých uložené nalezli.

Pán jistý, jenž vedl život spustlý, bohaprázdný, modlitbou a příkladem milosrdné sestry v nemoci jej ošetřující k Bohu se obrátil, a dal si kněze zavolati, aby jej s Bohem smířil. Umíraje, zvolal k milosrdné sestře: Běda mně, jak obstojím u Boha, maje ruce prázdné, nemoha se vykázati žádnými dobrými skutky. Jeptiška vložila mu do ruky kříž, který k lítosti zve a Boha spravedlivého nakloňuje k milosrdenství. Proud slzí kajících vynořil se z očí jeho; neměltě již ruce prázdné, měl slzy zkroušené a měl svatý kříž a umřel v Pánu.

Přítomnost smrti jest trpká. Až přiblíží se vám ta hodina, které se člověk tak leká, a pracovati budete k poslední hodince, až sklenným okem pátrati, rukou zemdlenou sáhati budete po kříži, znamení spásy nechť vám přispěje na pomoc, abyste ten poslední boj dobře vybojovali a blahoslaveně dokonali. Amen.

Mart. Sedlák.

Řeč

při svěcení nového zvonu pro obec Kvaň.

»Vivos voco, sabbata hango, funera plango, fulgura frango, dissipo ventos, paco cruentos« — »Živé napomínám, svátky slavit velím, mrtvých bolně želím; blesky trhám, smršťě mrham, ukrutnosti z rodin vrhám.«

Jest tomu právě 110 let, co do zdejší obce byl darován zvon z bývalého kostelíka všech svatých, kterýž stával na starém hřbitově u našeho kostela. A po celou tu dobu konal zvon ten osadníkům Kvaňským dobrou službu, až konečně vše hubící zub

času ukázal i zde své účinky. Zvon ten sešel a jsa značně porouchán, nevyhovuje již více potřebám obce.

Tato okolnost byla toho příčinou, že obyvatelstvo této počestné obce se svým panem starostou v čele pečovalo o to, aby starý, k potřebě více se nehodící zvon, byl vyměněn za nový, jenž by byl ku ozdobě obce.

Tuto chvalitebnou snahu podporovaly také dívky zdejší nedajíce si ujíti příležitosti, aby nepřispěly hřivnou svou k tak dobrému a užitečnému podniku.

A hle, snaha tato došla svého vyplnění; pro zdejší počestnou obec pořízen jest nový, krásný zvon, který právě nyní byl řádem církevním posvěcen a vy chystáte se, aby tento nový zvon byl již účelu svému odevzdán a hlásal všem lidem dobré vůle ochotu a obětavost zdejšího obyvatelstva.

Nuže, drazí přátelé, práce a snaha vaše jest korunována dobrým výsledkem a nezbývá nic jiného, než abyste zavěsivše tento nový zvon do upravené kapličky, poprvé uslyšeli posvátný hlas jeho

Nejmilejší, než přikročíme k tomuto poslednímu kroku, za vhodné uznávám, abych vám pověděl několik slov o významu zvonu v životě katolického křesťana.

Drazí přátelé, užívání zvonů jest prastarým obyčejem církevním, neboť shledáváme se s ním již v prvních dobách křesťanských od časů císaře Konstantina Velikého, který prohlásil náboženství křesťanské za náboženství státní uděliv mu svobodu a právo veřejnosti.

Neumíme sice pověděti, kdo byl prvním vynálezcem zvonů, ale to bezpečně jest dokázáno, že církevní sněm konaný v r. 400 po Kristu ve španělském městě Toledě mluví o zvonech jako o věci zcela známé a tudíž z toho souditi můžeme, že zvony již před tím rokem dávno byly v užívání. Papež Sabinian na počátku sedmého století vydal již některé předpisy, na základě jichž byly zvony v Církvi všeobecně zavedeny.

Nuže, drazí přátelé, vidíte jasně, že zvon svou podstatou i svým účelem patří k předmětům bohoslužebným a proto není nic divného, když Církev sv. velí, aby každý zvon před svým užíváním byl posvěcen, nebo jak vy říkáte, aby byl pokřtěn.

Obřad svěcení zvonů byl zaveden r. 968 papežem Janem XIII, o němž známo jest, že první posvětil zvon pro Lateran. Význam a účel zvonů v Církvi jest velmi důležitý a právě ta věc jest toho příčinou, že jedině biskup sám jest oprávněn zvony světiti čili křtíti a jiný kněz může tak činiti jen z dovolení bikupova.

Obřady při svěcení zvonů jsou velmi dojemné a poučné, jak jste právě toho byli svědky a nebude zajisté na škodu, když vám je krátce vyložím:

Biskup nebo k tomu splnomocněný kněz modlí se s ostatními duchovními a se sborem zpěváků určené žalmy, v nichž obec křesťanská vybízí se ku zkroušené modlitbě na počest Boha všemohoucího. Po té umývá se zvon vně i zevně svěcenou vodou na

znamení, že Bohu sloužiti máme jenom se srdcem čistým a neporušeným zbaveni jsouce vší poskvrny hříchu. Ano, toto umývání nás napomíná, abychom v slzách kajicnosti a pravé pokory přijímali milost a požehnání od Boha, Otce světel, od něhož přichází každý dar dobrý a dokonalý.

Světitel dále maže zvon svatým olejem sedmkráte na ten účel, že již v Starém Zákoně korunovaný pěvec sedmkrát denně chválil Boha, řka výslovně o sobě: »Sedmkrát za den chválu jsem vzdával Tobě, nad soudy spravedlnosti Tvé.« Na základě slov žalmisty Páně kněžské hodinky jsou rozděleny na sedm dílů a právě úkolem zvonu jest svolávati věřící k modlitbě.

Vedle toho světitel maže zvon také sv. křižmem na čtyřech místech; neboť čest a sláva Boží má se hlásati celému světu, aby známo bylo vítězství Ježíše Krista veškerému pokolení lidskému.

Dále zvon se žehná znamením sv. kříže, poněvadž veškera svatost a posvěcení přichází toliko od Pána a Spasitele našeho, jenž vykoupení naše vykonal na posvátném dřevě kříže tak, že není lidem dáno jiného znamení, v němž by spasení bylo, než znamení kříže, v němž kleká každé koleno, nebeské, pozemské i pekelné a vyznává, že Ježíš Kristus jest ve slávě Boží.

Při svěcení dává se zvonu také jméno některého svatého na ten účel, aby věřící křesťané byli upamatováni, že skrze hlas zvonu mluví k nim sám světec napomínaje jich, aby kráčeli po cestách Páně a plnili zákon Hospodinův.

Posléze zapaluje se pod zvonem dymián (thymiama), myrha a kadidlo a touto vonnou směsicí se zvon vykuřuje. Máť tento posvátný obřad hluboký význam. Jako na ohni zapálené oběti vydávají libovonný kouř, jenž vzhůru vstupuje, zrovna tak oheň svaté lásky má zapáliti srdce naše, aby z něho vycházely před trůn Boží naše vroucí modlitby, které by byly Pánu našemu příjemnou obětí, jako byla oběť Abelova a Melchisedova.

Toť, drazí přátelé, v krátkosti obřady svěcení neboli křtu zvonu!

Než, drazí křesťané, jak jsem se již byl zmínil, význam zvonů jest velmi důležitý a dalekosáhlý; neboť v každé době a skoro za všech okolností života svého se s ním setkáváme jako s dobrým přítelem, jenž nás nikdy neopouští.

Zvon hned na úsvitě, z jitra zve křesťana, aby povstal s lůžka svého a započal práci ustanovenou dle krásného pořekadla: »Učiň s Bohem počátek a bude ve všem dobrý pořádek.« A zdá se, jako by ten kovový rádce ke každému volal: »Drahý příteli, obrať zraky své k Stvořiteli světa a děkuj Jemu za všecka dobrodiní, která ti dosud prokázal. V skroušenosti srdce svého pros Pána o milost, aby žehnal práci a krokům tvým, abys ve svatém pokoji dokonati mohl dílo své.«

Hle, tak dojemně napomíná tě vážný zvonu hlas a zajisté blaze tobě, milý křesťane, posloucháš a následuješ-li slov těch!

Když slunce na své denní dráze nachýlilo se k západu a večer nastává, tu za tichého soumraku v posvátném klidu večer-

ním ozývá se dědinou tklivý zvon a zve upracované obyvatele k odpočinku vybízeje je, aby napřed Bohu vzdali chválu i díkůčinění za všechno to dobré, co jim po celý den štědrá ruka Hospodinova byla udělila. »Příteli«, mluví dále zvon svou zvučnou řečí, »prvé než odebereš se k odpočinku po denním namáhání, zkoumej srdce a nitro své a ptej se sama sebe, zdaž veškeré tvé konání srovnávalo se se zákonem Božím a zdaž duši svou zachoval v čistotě a Bohu milou?«

Ano, pravdu má básník, an píše o významu zvonu památná slova: »Vivos voco« lidi vždy napomínám.«

V první knize Mojžíšově čteme: »Sedmého dne odpočinul Bůh ode všeho díla. I požehnal dni sedmému a posvětil ho.« Z toho vidíme, že den sváteční jest dnem výhradně Bohu věnovaný.

A hle, v takový posvátný den rozhoupá se zvon, aby hlasem slavnostním připomenul jednomu každému památná slova Hospodinova: »Šest dní budeš pracovati a dělati všecka díla tvá.« Sedmého pak dne sobota Hospodina, Boha tvého jest. Nebudeš dělati žádného díla v něm, ty i syn tvůj i dcera tvá, služebník tvůj i děvka tvá, hovado tvé i příchozí, kterýž jest v branách tvých.«

Nuže, drazí křesťané, zdaž není to jasná mluva, která zve a shromažďuje pravověřící křesťany do svatyně Boží, aby se tam klaněli Ježíši Kristu, v nejsvětější Svátosti ukrytému, rozjímali o hlubokých pravdách a tajemstvích sv. náboženství a přijímali ku svému potěšení slovo Boží; vždyť vším právem může zvon o sobě hlásati: »Sabbata pango« — »svátky slavit velím.«

Jak pravil bohabojný Job, život člověka jest bojování na zemi. Ano, život člověka podoben jest lodi, která stále zmítána jest na moři tohoto života.

Člověk se ani nenaděje a již přichází naň neštěstí. Brzy mračna stahují se nad dědinou, aby v krátkosti vychrlila svou zkázonosnou spoustu, aby připravila pilného hospodáře o ovoce jeho celoročního namáhání; brzy vypukne vše ničící požár, aby obyvatele tiché dědiny oloupil o jejich majetek a přivedl je na žebráckou hůl.

A hle, v těchto dobách těžkého navštívení jest to zase zvon, který svým, tentokráte ovšem smutným hlasem, oznamuje lidem neštěstí a napomíná je, aby soused na souseda nezapomínal a v přátelské lásce druh druha neopouštěl, nýbrž navzájem si pomáhali, jak to velí hlavní a základní pravidlo křesťanské lásky. Nuže, i v době neštěstí zvon nás neopouští; ale útěchy a posily nám dodává; neboť zdá se, jakoby k nám volal: »Fulgura frango, dissipo ventos.« — »Blesky trhám, smršti mrhám.«

Když v rodinách i osadách panují nesvornost a různice, když národ povstává proti národu a Bůh ve Své nevyzpytatelné moudrosti ukazuje národům rozvaděným prst hněvu Svého tak, že povstávají nepřátelství a kruté války, tož opět zvon jest to, jenž svým varovným hlasem vyzývá národy, aby se scházeli ku spo-

lečným modlitbám a prosili Otce nebeského za svornost knížat křesťanských a za navrácení míru a svatého pokoje.

Hospodin pak rád vyslýchá prosby lidu skromného a navracuje národům svatý pokoj, kterého svět dáti nemůže. A hle, křesťané uposlechnouce hlasu zvonu svého chvátají do stánku Božího, aby děkujíce Bohu za toto dobrodiní oslavovali mezi národy křesťanskými kýžený mír, jenž jest základem blahobytu lidstva.

I zůstává pravdou, že o zvonu platí výrok: »Paco cruentos« — »ukrutnosti z rodin vrhám.«

Konečně, drazí přátelé, uvádím vám na mysl slova apoštola národů, sv. Pavla: »Uloženo jest lidem jednou zemříti.« Této svaté pravdě nikdo se nevyhne. Zajisté každý z nás byl již svědkem umírání svého bližního a není nikoho mezi námi, kdo by již nebyl oplakával smrti své některé drahé bytosti. Netřeba mně ani, abych zvláště vyličoval ty bolestné chvíle, kterých každý z nás zažil u lůžka svých drahých zesnulých. Byli jsme nejednou svědky, jak manželka bolem zdrcená oplakává smrt svého dobrého chotě, často slýcháváme pláč a nářek opuštěných sirotků naříkajících nad hrobem svého pečlivého živitele a nezřídka vidíváme bolest přítele nad ztrátou přítelovou; slovem: bolest a zármutek při smrti našich miláčků bývají veliké.

A hle, v této smutné době zaznívá dojemný a tklivý hlas zvonu, jenž do našeho bolesti zraněného srdce vlévá útěchu vybízeje všechny bez rozdílu, přátely i nepřátely, aby se modlili za spásu duše zemřelého a odporučili ji do neskončeného milosrdenství Božího a spolu i nás napomíná, abychom byli pamětlivi té svaté pravdy, že také nám jednou nastane doba, kdy budeme se loučiti s tímto světem a bude nám vyzváněno na poslední cestu k věčnému odpočinutí tam na svatém poli. Ano, zajisté platí o zvonu rčení: »Mortuos plango« — »mrtvých bolně želím.«

Nuže, posvěcený zvone, pozdvihni se již do výše a zavzni poprvé v této dědině svým slavnostním hlasem, abys zvěstoval zde shromážděným posluchačům péči zdejších obyvatelů, ve které se postarali o tvé znovuzřízení. Buď jako bezpečný strážce v této počestné obci a konej svůj vznešený úkol! Oznamuj obyvatelům, když je stihne neštěstí a se svým svatým oslaveným patronem, sv. Florianem, přimlouvej se, aby Bůh vedle Svého neskončeného smilování vše zlé odvrátil od této dědiny.

Zvěstuj všechněm lidem dobré vůle svatý mír a pokoj; oslavuj Ježíše Krista, kdykoliv duchovní sem bude kráčeti k nemocnému, aby ho posilnil Svatým tělem Syna Božího; oslavuj svatvečery neděl a všech svátků, vybízej věřící, aby horlivě konali své náboženské povinnosti, svým mocným úderem napomínej zatvrzelé hříšníky a zbloudilé ovečky, aby se navrátili do ovčince Kristova a konečně doprovázej duše zemřelých křesťanů na poslední cestě do života věčného! Amen.

P. *Bernard Brand,* O. S. A. převor a farář.

LISTY KATECHETICKÉ.

O toleranci kněze na osadě nábožensky smíšené.

Napsal **Václav Oliva.**

(Dokončení.)

Pro smíšenou osadu hodí se: *spolek k úctě nejsvětější Svátosti a sv. růženec.* Třetí řád sv. Františka, jak ze zkušenosti vím a několik dokladů uvésti mohu, nedělává dobrotu, spíše bývá ve smíšených osadách kamenem úrazu, pro nějž mnozí z evangelíků, jinak dobře smýšlející, od katol. Církve odváděni bývají.

Vážnost, důvěru a lásku lidu získává si kněz důsledným jednáním, *přísným zachováváním předpisů církevních,* (latina při obřadech, církevních funkcích) dobročinností, vědou, bezúhonným a ctnostným životem.

»K životu duchovního správce katolického ve smíšené osadě náleží též otázka, jak se má chovati ve veřejném obcování ku *protestantům* vůbec a *k pastorovi* zvlášť. Bližší intimní styk s pastorem hledati neb udržovati není radno nikdy .... Když však takto mluvím, nemíním, že by farář katolický měl býti v zásadním nepřátelství s pastorem ... K lidu evangelickému nechť farář katolický zachovává co možná největší vlídnost — a třeba-li, ať je i k nim štědrý; vždy však budiž opatrný.« Ed. Brynych d. c. 85—86.

Zbývá zmíniti se ještě **o učitelském úřadě** kněze na osadě smíšené. Učitelský úřad kněze záleží hlavně v tom, že kněz poučuje lid o hlavních a nejdůležitějších pravdách křesťanství či náboženství křesťansko-katolického. Toto poučování lidu může býti a) *veřejné,* b) *soukromé.* Veřejným poučováním lidu jest 1. *kázaní,* 2. *katechese*; soukromým 1. poučení *ve zpovědnici,* 2. *při »zaopatřování,«* 3. *při cvičení snoubenců.* Znamenitý pastoralista ndp. biskup Brynych shrnuje jaksi veškeren učitelský úřad kněze na smíšené osadě ve slova: »veškeré učení, jež poskytuje kněz katolický svěřencům svým, musí bráti zřetel k protestantismu, čili musí býti obranné.« Těmito slovy jasně naznačena jest cesta,

po níž kněz na osadách smíšených kráčeti má, aby nebyl dle slov prorokových »němým psem.« Na prvním místě jsou to **rozeznávací články**, jež kněz má stále na smíšené osadě při konání úřadu učitelského na paměti míti a lidu v srdce vštípiti tak, aby jasně poznal pravdu a správnost názoru katolického a neoprávněnost učení protestantského. Není mně tajno, že mnozí z kněží jsou proti polemickému jak kázaní, tak školnímu vyučování vůbec. Důvody, jež uvádívají, alespoň některé, jsou velmi vážné a významné, ale jisto jest, že kdo ex autopsia seznal osady smíšené, nikdy nevyjádří se ve prospěch jich. Kázaní a vyučování protestantů, jako duch protestantismu vůbec, jest venkoncem bojovný, výbojný, polemický až do krajností a to ne snad někde, ale ve všech osadách. Nepostaví-li se energicky katolický kněz proti podobnému řádění pastorů, katolíci — poněvadž pravidlem méně čtou než evangelíci! — usínají, dají se ovládati svými »nevlastními« spolubratry, holdují indifferentismu a posléze — odpadají. Svého času pozoroval jsem dvě sousední smíšené osady. V jedné se pracovalo, články rozeznávací vykládaly ve škole, na kazatelně a v druhé úzkostlivě se vyhýbalo veškeré polemice s »helvety.« A výsledek? V jedné katolíci čile si vedli, plnili chrám, přijímali sv. svátosti, vystupovali veřejně ve prospěch své víry a v druhé — klid, pokoj takový, že v kostele bylo méně a méně věřících, až posléze zůstal chrám skoro prázdný; zatím protestanté se domohli rozhodujícího hlasu ve všech záležitostech a při smíšených sňatcích — katolíci odpadávali k protestantismu, aneb alespoň dávali pastorovi záruky o protestantské výchově všech svých dítek. Krátce tedy můžeme říci: Praktický život nutí přes veškeré krásné výklady a theorie, aby kněz horlivě a všemožně vykládal ve smíšených osadách články rozeznávací!

Není ovšem radno, bez ustání rozeznávacími články se obírati. Všeho mnoho, jak dí správně přísloví, škodí. Sunt certi denique fines. Ale tolik dlužno uvážiti, že *každé kázaní* kněze na smíšené osadě má býti »*kazatelskou perlou*«, zvláště jsou-li přítomni i jinověrci, jako při veřejných slavnostech. [1]) Není sice každému dáno »ovládati« kazatelnu a proto mnozí spokojují se memorováním kázaní tištěných, ale přece každý, kohož Bůh do osady smíšené poslal, by měl kázaní věnovati všecku píli. Kázaní tištěná mnohdy nevyhovují. Pohlédněme na některá z nich. Účelem každé duchovní řeči má býti povzbuzení, či lépe řečeno jakési nutkání ku praktickému provedení dobrého úmyslu, k němuž kázaní směřovalo. Vůle kázaním se má rozohniti a ke skutkům povzbuditi. Bohužel se tak málo kdy děje.

---

[1]) Nejčastěji tak se stává při svěcení křížů, soch. Dobře jest, aby kol osad smíšených pečovalo se o stavění sv. křížů. Kázaní při takové příležitosti má býti rozhodné, ale nikdy jinověrce urážející, ježto takové by je v bludu ještě více utvrdilo. Rozhodné však v každém případě býti musí. Katolíci, jak vím, sami toho žádají, aby se jaksi svým »panáčkem« před jinověrci pochlubili. Kázaní nerozhodné, všeobecné, úzkostlivě jinověrcům se vyhýbající nebývá vhod ani katolíkům, ani evangelíkům!

Mám po ruce tištěné kázaní o pokoře. Jedná se v něm o pokoře, jakožto ctnosti I. velice milé, II. velice slavné a III. velice mocné. Zakončení zní: »Seznali jsme, drazí, příjemnost, proslavenost a velikou sílu i moc pokory. Ó, zasaďte tedy tuto překrásnou ctnost do svého srdce a pěstujte ji tak, aby vzrostla v přelíbezný květ! Jak mám tento květ nazvati? Jest to jakýsi druh karafiátků, jejž, protože jest velice jemným a pokorným, nazvati můžeme karafiátem nejlepším. Tedy, prosím, odneste si dnes tento karafiát do svých příbytků! Dejte však pozor, abyste jej cestou neztratili, doma nepohodili, takže již na př. zítra ráno nemohli byste jej nalézti! Pilně na něho dávejte pozor, opatrujte ho jako oko v hlavě, protože jest nejkrásnějším květem nejlepší ctností ze všech. Amen.« Co si vlastně posluchači z tohoto obratu řečnického pro život, pravím znovu pro život, vzíti mají? Kázaní přece je pro život a ne nějakou parádní periodou! Posluchači je vyslechnou, snad pochválí řečnické obraty, gesta a p., ale užitku z něho — nemají žádného. Takto na smíšené osadě kázati se nesmí! Tím bychom dodělali se pramalých, ba žádných výsledků! Právě uvedené kázaní o pokoře, má-li míti výsledek, mělo by se skončiti asi takto: »Snad někoho z vás láká a vábí, či chcete-li pravý výraz, popouzí ku hněvu muž, žena, dítky, služebnictvo, ba i soused jinověrec, který vám na vzdory, anebo aby vás zkoušel, působí mnohé nepříjemnosti. Co máte činiti? Představte si Ježíše, když se Mu Herodes s veškerým svým služebnictvem posmíval! Ježíš mlčel, a tím vám ukázal, co máte činiti, někdo-li vás uráží, ku hněvu popouzí. Tedy umiňte si dnes: »Můj Ježíši, abych uctil pokoru Tvou, chci nehněvati se nikdy se svou manželkou, manželem, nehoršiti na své dítky, na svého souseda. Stane-li se pak přece, že ihned nedovedu ovládati hněvu svého, prvé než promluvím, kéž vždy řeknu: Ježíši, tichý a pokorný srdcem, učiň i mé srdce pokorným.« Tím budete prositi za potřebnou milost, abyste vždy zůstali pokornými. Amen.« Úkolem každého kázaní má vždy a vždy býti jedině a pouze — praktický život.

Ne bez velikého a v život bluboce zasahujícího významu jest, aby na osadě smíšené věnovala se náležitá píle *kázaním dogmatickým* či *katechetickým*. Jsou mnozí, kteří káží každé neděle i svátku »dle evangelia« a považují způsob ten za přiměřený lidu milý a vhodný. Nežli pronesu v této věci svůj soud, prosím, aby přívrženci kázaní »dle evangelia« nahlédli do několika sbírek vydávaných dle themat evangelních, kdež ku svému ustrnutí seznají, že jeden a týž předmět probírává se velice často, kdežto o jiném, třebas i velice důležitém jedná se velice zřídka nebo i nikdy.
V katechetických kázaních vykládá se však *soustavně* katechismus — tedy to, co má člověk věděti a věřiti, aby věčné spásy došel. Právě při nich velice vhodně možno lidu na mysl uvésti vše, co v život jeho zasáhá a pro spásu duše důležito jest. Dobře jest častěji kázati o sňatku smíšeném.[2])

[2]) O sňatku smíšeném, který na osadách nábožensky smíšených jest velikým zlem a při němž nejčastěji také opouští pravdu katol. Církve, má se

Při **katechesi** jest povinností kněze na osadě nábožensky smíšené nejen vykládati články rozeznávací, ale celý způsob učení a výchovu tak zaříditi, aby ze žáků až dospějí, stali se katolíci tělem duší, kteří by, jak krásně dí »Oltář« (str. 22.) s pravou snášelivostí spojovali uvědomělost, horlivost, statečnost a příkladný život. Ale jak toho dosíci? Řeknu krátce — *individualisováním!* V mnohých školách, jak ze zkušenosti vím, katechismus beze všech výkladů krátce se memoruje. Celá katechese je věda otázek a odpovědí a nic jiného. Jinde vykládají se slovíčka, náboženství se mění ve slovíčkářství — k životu, ku povzbuzení se nepřihlíží, aneb přihlíží-li se, pak přednáší se tak všeobecně, s takovou upjatostí, nasládlostí, že každý ihned poznává, jak život a náboženství se od sebe liší velice velmi. A přece život nemá býti ničím jiným, než praktickým prováděním nauky křesťanské.

Že *Písma sv.* při celém náboženském vyučování pilně dbáti se má, rozumí se samo sebou! *Katolické zvyky* mají se upevňovati, odůvodňovati a protestantské »chytrostí« vymítati[3]!) Posléze aby kněz ve škole plniti mohl a mnohdy ve prospěch své konfesse i proti nájezdům pastorským a učitelským rázně působil, musí důkladně býti obeznámen s veškerými **školními zákony**,[4]) hlavně však se zákony týkajícími se náboženského vyznání dítka, modlitby, pozdravování atd. V praktickém životě stane se v tomto směru mnoho různých případů a konfliktů, často i velice spletitých, při nichž musí kněz ukázati, že zákonu dobře rozumí, že jest ovládán právním citem a zná v čas ku své pomoci využiti paragrafů.

Pokud se týče poučování lidu **ve zpovědnici, při cvičení snoubenců**[5]) **a na smrtelné posteli**, musí se a má směřovati na

s obzvláštním důrazem a častěji kázati. Kázaní musí býti velmi opatrně a pozorně vypracováno, aby kněz obhajuje pravdy katolické (že na př. sňatky uzavřené pouze před pastorem považuje Církev za konkubinát!), nenarazil na zákon státní, — který podobného názoru nemá. Opatrnosti, jak dí přísloví, nezbývá nikdy.

[3]) Katolickým zvykem jsou na př.: stavění Betléma, jesliček v době vánoční, nekatolickým: »vánoční stromeček«. Kristus nenarodil se, ani nezemřel na »smrčku«, ale zrodil se v jeslích a zemřel na kříži. Evangelíci chytře místo prostých jeslí a kříže (kterého nenávidí) zavedli »stromeček« plný pamlsků a cetek na *effekt zevnější*, ne však na dojmutí srdce!

[4]) O přítomnosti jinověrců při vyučování katol. náboženství psal »Věstník« katol. duchovenstva roč. I. Velice instruktivní příručkou školních zákonů je článek Dr. Skočdopole v »Kalendáři« katol. duchovenstva na r. 1894, pak spisek Mrštíkův, sbírky: Špačkova a Králova. Každý kněz měl by čítati též pilně: »Vládní věstník« a »Úřední list« příslušného hejtmanství a okresní školní rady. Dobře by též bylo, kdyby tyto listy se uchovávaly ve farní knihovně a neničily — jak namnoze se děje.

[5]) O cvičení snoubenců ve smíšeném manželství pojednal instruktivně ndp. biskup Brynych ve článku již z počátku pojednání připomenutém. Jisto jest, že na smíšené osadě i při snoubencích katolících (jsou-li totiž oba — ženich i nevěsta katolíky) cvičení jich před svatbou jest důležitým okamžikem. Mnohá pravda, zvláště obranná proti evangelíkům, již dítko ve škole se vyučilo, z mysli od let školních se již vytratila — tedy je třeba ji obživiti. Vůbec toto cvičení mělo by zastupovati evangelickou »*konfirmaci*«. Ke konfirmaci béřou pastoři jinochy a panny pravidlem po 14 roků, kdy duše více

smíšené osadě k tomu, aby katolík *všecko snášel, ba raději smrt podstoupil, než svou víru* opustil a *zradil.* Znám jest mi případ ze smíšené osady, že osoba, jež dala se zaopatřiti od katolického faráře in articulo mortis, po odchodu kněze ihned svolila, na domluvu protestantských přátel, aby ji »zaopatřil« také pastor, či, že ještě téhož dopoledne, kdy přijala sv. svátosti, zavolala si pastora — a odpadla. Odpoledne přestoupila práh věčnosti! Záleží tedy velice na tom, aby kněz použil každé příležitosti, by upevnil a posilnil víru oveček svých, nevyjímaje ani — articulum mortis!

Odstavec tento nemohu zakončiti,[6]) abych nepoukázal ještě na jednu okolnost. Mám po ruce německý protestantský kalendář z Vídně, kdež za kalendariem na první stránce jest poučení: »o záležitostech manželských, náboženském výchovu dítek a přestupu«, jež krátce a jasně vykládá státní zákony o smíšených sňatcích, výchově dítek, přestupu atd., a tak nepřímo vybízí evangelíky, ba navádí, jak mají pracovati ve prospěch svůj t. j. ve prospěch své konfesse. Tak na př. dí se tam: »*Sezdání* při tak zvaném smíšeném manželství může se státi *zcela dle svobodné volby* manželů buď v kostele evangelickém nebo katolickém. »Protože pak, děje-li se sezdání v kostele katolickém, činívají katoličtí kněží snoubencům mnohé obtíže(!) tu *důrazně radíme*, aby každý *napřed* vyjednával s farářem evangelickým.« Činíme něco podobného my katolíci? A přece stále se nám vytýká: »compelle intrare«, a »nesnášelivost«![7])

chápe, pamatuje, soudí, kdy snadno vpravují se nauky náboženské mládeži s praktickým užitkem a výsledkem. Toho my katolíci nemáme. Nahraďme tedy — cvičením snoubenců.

[6]) Ještě by bylo třeba pojednati něco o »*politice*« kněze na osadě smíšené, o volbách do obecního, okresního zástupitelstva, zemského sněmu, říšské rady. Něco o tomto předmětě psáno jest v »Čas. kat. duch.« ve článku již častěji zmíněném ndp. biskupa Brynycha. Upouštím však od delšího rozboru této záležitosti jednak z toho důvodu, že politika je záležitostí velice kolísavou, závislou od duševní inklinace toho kterého člověka, jednak i proto, že mnozí z kněží jsou toho názoru, že kněz do rejdů a vřavy politické míchati se nemá. Tolik však přece poznamenám, že dobře jest, aby kněz na osadě politiky si všímal, a hleděl, by katolíci dle počtu obyvatelstva a dle daní — spravedlivě — zastoupeni byli, jak v místním, tak okresním zastupitelstvu. Ježto pak evangeličtí »páni« a evangelíci vůbec »dělají politiku« i při volbách do sněmu a říšské rady, bylo by přímo hříchem nechati jim volné pole!

[7]) Význačná jsou ve zmíněném i tato slova: »Zejména kde se jedná o uzavření tak zvaného smíšeného sňatku, žádáme naše souvěrce důrazně, *v jich vlastním zájmu,* dříve než o ohlášky ku katol. farnímu úřadu se odeberou, **nejprvé**, aby u svého evangelického faráře se poradili.« Kdo čteš, rozuměj!

O křesťanské spravedlnosti.

Dle nového velkého katechismu napsal **Jan Nep. Jos. Holý.**

(Pokračování.)

781. *Co pochází ze závisti?*

Ze závisti pochází: křivé posuzování, pomluva a na cti utrhání; nenávist k bližnímu, radost, když se mu vede špatně, zármutek, když se mu vede dobře.

Řekli jsme, že byli fariseové závistiví; když pak Ježíš vymítal ďábly, pravili: »Skrze Belzebuba, knížete zlých duchů, vymítá zlé duchy.« Ježíš jim ukázal, že Ho křivě posuzovali. Tak jednají obyčejně závistiví, hledí cizí zásluhy a ctnost snižovati, zmenšovati, proto ani pomluvy ani na cti utrhání se nebojí. Lékař a včela vybírají z jedovatých bylin léky. Závistivý dělá pravý opak toho. Z květů štěstí ssaje jed, kterým ničí vlastní svou spokojenost a i cizí spokojenost, když může. Příklad Kainův a bratří Josefových, Saula, nám jasně dokazuje, jak ze závisti pochází nenávist. O ostatním jsme se již zmínili.

Závist jest tak ošklivá neřest, že se nazývá »černá, ďábelská« závist. V Písmě sv. praví se: »Závistí ďáblovou přišla na svět smrt (t. j. hřích a smrt jakožto následek hříchu). Ďáblu nebylo vhod, že se má lidem lépe vésti než jemu, proto hleděl lidi v záhubu uvésti. Bohužel, podařilo se mu to. Člověk závistivý podobá se proto ďáblu. Závistivy jsou často již děti. Když je v rodině několik dětí, a když rodiče jedno nebo více pro dobré chování odmění, vede se jim jako egyptskému Josefu, ostatní jim závidí, se posmívají. Tak se děje i ve škole. Když pan učitel hodně a pilně dítě odmění, závidí mu to jiné dítě; když je jiné dítě trestáno, směje se jiné a praví: »Dobře se ti stalo.« To pochází z ďábelského hříchu, ze závisti. Takové dítě neučí se od Pána Ježíše lásce, nýbrž od ďábla závisti. Nedejte proto v srdci závisti vzniknouti!

Pomněte, že Bůh sám rozdává Své dary, že jsme všichni bratry a sestrami v Kristu, že se máme vzájemně milovati, že závist vylučuje lidi z nebe, že člověk, který přemohl závist, bude štědře odměněn?

782. *Co jest nestřídmost?*

Nestřídmost jest nezřízená žádost jídla a pití a nemírné požívání pokrmů a nápoje.

Vypravuj příběh o mládencích židovských u dvora Nabuchodonosorova! (Čl. 77. St. Z.) Požívání některých pokrmů královských bylo židům zakázáno. Přece však mnoho mládenců židovských těchto pokrmů požívalo, měli žádost po těchto pokrmech, byla to nezřízená žádost jídla a pití. Poněvadž pak tak dobře nevypadali jako Daniel a jeho přátelé, zajisté také těchto pokrmů nemírně, přes míru požívali. Byli nestřídmí. Nestřídmost jest tedy nezřízená žádost jídla a pití a nemírné požívání pokrmu a nápoje. Nemáme míti hříšné žádosti jídla a pití. Eva se dívala

na zapovězené ovoce. Čím déle se na ně dívala, tím větší zalíbení v něm nalézala. Byla to nezřízená, hříšná žádost ovoce. Nemáme také nemírně požívati pokrmů a nápojů.

Všichni lidé potřebují pokrmu a nápoje, aby si zachovali život a zdraví. Kdo déle nejedl anebo nepil, dostává žádost jídla — hlad, a žádost pití — žízeň. Žádost potřebného jídla a nápoje není hříchem. Avšak nezřízeně žádá pokrmu a nápoje, kdo jich žádá jen, aby svou smyslnou chuť ukájel, kdo na př. pokrmu a nápoje žádá jen pro dobrou chuť, kterou při jídle a pití pociťuje, kdo žádá vybraného pokrmu a vybraných nápojů. Zvláště hříšné jest přílišné pití, což může býti i těžkým hříchem, když někdo tolik vypije, že neví se mluví a dělá, co jest dobré a co zlé.

Nestřídmost jeví se u dětí mlsáním. Některé děti by jedly stále, berou dosti často, co jim dovoleno není, kradou, leckdy i jedí věci, které jim škodí, jako nezralé ovoce. Mlsání vůbec škodí zdraví, zvláště zubům. Leckdy je dítko nespokojeno s jídlem, které matka na stůl přináší. Jez, co ti matka dává, nebuď netrpělivým a vzdorovitým! Jindy zase, když jim něco chutná, jedí dítky stále, ačkoli se již nasytily. Zvířata přestanou žráti, když mají dosti. A dítě by mělo býti pod zvířetem? Dítky mohou píti vodu, mléko, kávu a j., avšak není pro ně dobře, když pijí pivo, víno, nebo do konce kořalku. Takové nápoje nejsou pro děti, otupují zvláště rozum.

783. *Co pochází z nestřídmosti?*

Z nestřídmosti pochází: rozpustilost mravů, nestydatost a smilství, hádky a sváry, mrhání času a jmění; porušení zdraví a seslabení sil duševních.

Noe neznal síly vína, pil více a opil se. Obnažen ležel ve stanu svém. Z nestřídmosti pochází rozpustilost mravů, nestydatost, jak vidíme na Noemovi. Chce-li kdo zůstati mravným, má býti mírným, střídmým. Z nestřídmosti pochází i smilství.

V hostinci je mnoho lidí pohromadě, pijí déle a nemírně, jeden pronáší nepromyšlené slovo, druhý je tím uražen, i povstávají hádky a sváry.

Kdo je oddán přílišnému pití, zůstává dlouho v hostincích a mrhá časem a penězi. Kolik pijanů již přišlo o dům, o hospodářství, o celé své jmění!

Kolik nestřídmých, opilých upadlo již v opilosti do vody a utopilo se. Nejen to, nestřídmý porušuje si zdraví, mnoho lidí přílišným pitím vykopalo si předčasný hrob. Nemírným pitím porušuje člověk také síly duševní. Lidé říkají: »Ten propil rozum«. Ano; leckdy přivádí nestřídmost člověka o rozum.

Ječný chléb a rybičky jedl sám Pán Ježíš a nasytil jimi mnoho tisíců lidí. U studnice Jakubovy pil jen vodu. Uč se od Spasitele býti spokojeným obyčejnými jídly a nápoji! Uč se již od maličkosti sebe zapírati, odepírej si leckdy v malém v jídlech, které ti chutnají!

Před jídlem se modli, po jídle se opět modli! Když tě někdo povzbuzuje, když jsi již nasycen, abys jedl dále, odpověz zdvořile:

»Zaplať Pán Bůh, mám již dost.« Dítě jí obyčejně snídaní, něco před polednem, pak oběd, svačinu, večeři, to zajisté postačí.

784. *Co jest hněv?*

Hněv jest nezřízené rozčilení mysli, spojené se žádostí, pomstiti se.

Zikmund byl v VI. století králem Burgundským, měl syna Siegricha. Po smrti své ženy oženil se se služebnou své bývalé paní, i obdržel Siegrich macechu. Siegrich jí nemiloval a řekl jí jednou přenáhleně: »Nesluší se, aby dřívější děvečka nosila šaty po mé matce, královně.« Otec vážně mu domluvil, a Siegrich prosil za odpuštění. Matka však od té doby nenáviděla ho a poštívala otce proti princi. Konečně namluvila otci, že ho chce syn připraviti o korunu a o život. Muž věřil ženě a v rozčilení zabil syna vlastní rukou. Sotva tak učinil, padl na mrtvolu, plakal usedavě, činil pokání a trpělivě snášel tresty, které Bůh na něho proto sesilal.

Když syn přenáhlená slova promluvil k matce, byl otec nad tím rozčilen, domlouval synovi a potrestal ho. To bylo v pořádku. Když však křivou obžalobu měl za pravdu, rozčilil se nesmírně, nezřízeně, i chtěl se na synu pomstiti, což také vykonal. Zikmund měl tedy nezřízené rozčilení mysli, spojené se žádostí pomstiti se, byl to hněv, šestý hlavní hřích.

Rozčilení mysli má, kdo jest nad něčím velice rozdrážděn, rozloben. Nezřízené jest toto rozčilení, když někdo bez rozumné příčiny nad něčím jest rozloben, nebo nad něčím i z rozumné příčiny nad míru jest rozdrážděn.

Jest také spravedlivý hněv, a to tehdy, když někdo z rozumné příčiny, na př. z lásky ku pořádku, ctnosti a spravedlnosti, tedy z nelibosti nad urážkou Boha jest rozhněván. Nemá však při tom překročiti rozumnou míru a meze.

Tak spravedlivý byl hněv Mojžíšův, když viděl, jak se Israelité klanějí zlatému teleti; spravedlivý byl hněv Pána Ježíše, když v chrámě viděl kupující a prodavače. Hříšný a nespravedlivý jest hněv, když se někdo bez rozumné příčiny nebo přes míru hněvá. Žádost pomstiti se jest touha, žádost zlé zlým spláceti.

Pán Ježíš mluví v kázaní na hoře (čl. 21. N. Z.) o trojím hněvu: 1. Každý, kdo se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu. Zde mluví Kristus Pán o vnitřním hněvu, když někdo v duši na druhého se hněvá a nedává to ještě na sobě znáti.

2. Kdož by haněl bratra svého, hoden bude vysoké rady. To jest menší zevnější hněv, když někdo na jiného nejen v duši se hněvá, nýbrž i zevně to ukazuje, na př. urážlivá slova mluví.

3. Kdož by řekl bratru svému: Ty bezbožníku! hoden bude pekelného ohně. Zde mluví Kristus o velikém zevnějším hněvu, když někdo jiného v hněvu proklíná, hanlivými slovy těžce ho uráží, něco velmi těžkého a zlého mu přeje, jako na př. smrť, to jest těžký hřích, neboť dí Kristus: taký hoden bude pekelného ohně.

Děti často hněvají se na domácí zvířata, na bratry, sestry, spolužáky, učitele, rodiče.

785. *Co pochází z hněvu?*

Z hněvu pochází: nevole a zmatenost mysli; nadávání a utrhání, nenávist a nepřátelství, zabití a vražda.

Hněvivý ztrácí užívání rozumu. Jako kouř oči obtěžuje a zakaluje, tak činí i hněv nevoli a zmatenost mysli. Hněvivému jeví se všecky urážky většími, nežli skutečně jsou. Sv. František Sálesský říkával, když obcoval s hněvivými: »Pane, odpusť mu, neboť neví, co činí.«

O nadávání a utrhání jsme mluvili.

Herodias byla hněvivá na sv. Jana Křtitele, měla proti němu nenávist a nepřátelství, postarala se o to, aby byl zavražděn. Z hněvu pošla u ní nenávist, nepřátelství a vražda. Kolikráte v hněvu byli lidé mimovolně zabiti!

Hněvivý jest u lidí v nenávisti. Jako nemá nikdo rád průtrž mračen, tak také nemá nikdo rád hněvivého.

Abychom hněv přemohli, nemáme ve hněvu ani mluviti ani jednati, raději v modlitbě útěchu hledati. Jestliže jsme však ve hněvu někoho urazili, máme to co nejdříve napraviti.

Nemáme ve hněvu ani mluviti ani jednati. Máme se podobati plavcům, kteří za bouře loď kotvou připevní a dále jedou teprve, když bouře přestala. Když se sv. Františka Sálesského ptali, jak může v obcování s hněvivými zůstati klidným, odpověděl: »Učinil jsem smlouvu s jazykem, že nepromluví slova, když se mysl má rozčilí.«

I modlitba zahání hněv. Když se cítíme rozčilenými, máme následovati sv. apoštoly, kteří za bouře vzali útočiště k Ježíši; Ježíš poručí vlnám hněvu, a nastane ticho a klid. Svatí radí modliti se »Zdrávas Maria« nebo »Sláva Bohu Otci«. Ale hned máme bráti útočiště k modlitbě; neboť vznikající oheň může snadno býti uhašen, mladý strom snadno ohnut, vznikající nemoc lehko uzdravena. Později už je to těžší. Když jsme ve hněvu někoho urazili, máme to zdvořilostí opět napraviti. »Slunce nezapadej na hněvivost vaši!« Efes. 4. 26.

Sv. Ignác doporučuje tři prostředky proti hněvu: střez se, trp, mlč!

Střez se příležitosti ke hněvu! Trp! Utrpení přichází buď od Boha nebo od člověka samého nebo od jiných lidí. Přichází-li utrpení, oheň, nemoc, smrt od Boha, jest to buď trest nebo zkouška. Hněvem věc nepolepšíš, spíše zhoršíš. Obětuj proto utrpení Pánu Bohu, snášej je jakožto pokání za hříchy nebo užij ho k větším zásluhám. Když jsi utrpení sám zavinil, ukážeš nejlépe trpělivostí, že jsi se polepšil. Přichází-li utrpení od jiných lidí, děje se to buď spravedlivě nebo nespravedlivě. Děje-li se to spravedlivě, je nejmoudřejší utrpení trpělivě snášeti. Děje-li se to nespravedlivě a nemůžeš-li to bez hříchu změniti, jest bezpráví trpělivě snášeti skutkem milosrdenství. Nejlepší je čisté svědomí.

Mlč! Žena stěžovala si, že ji muž bije. Radili jí, aby vzala do úst vodu a nechala ji tam, až muže hněv opustí. Učinila tak, a pokoj byl v domě.

786. *Co je lenosť?*

Lenosť jest dobrovolná nechuť k věcem, které se týkají služby Boží a péče o duši, pro namáhání a obtíže s nimi spojené.

Vypravuj podobenství o hřivnách! (Čl. 62 N. Z.)

Muž, který hřivny, dary své, služebníkům dal, jest Ježíš Kristus, pravý Bůh. Hřivny jsou všecky dary, které nám dal jakožto Stvořitel, i dary, které nám dal jako Vykupitel, tedy život, zdraví, rozum, vůle, paměť, pozemské statky, víra, milost jak posvěcující, tak pomáhající, sv. svátosti, zvláště nejsvětější Svátost oltářní a j. To jsou všecko hřivny, které jsou nám dány, kterými máme těžiti. Těžíme jimi, když jich užíváme k službě Boží a spáse duše své. Bůh rozdělil Své dary rozličnou měrou, nepožaduje také od každého stejně mnoho dobrých skutků, ale dobrou vůli, vážnou touhu, abychom Mu sloužili a pečovali o duši svou. Služebník, který dvěma hřivnami získal jiné dvě, odměněn jest právě tak, jako služebník, který pěti hřivnami získal jiných pět. Oba užívali řádně darů přirozených, a působili s milostí Boží a tolik dobrých skutků vykonali, jimiž si zasloužili rozmnožení posvěcující milosti. Lenivý služebník nepůsobil s milostí a svými přirozenými dary sloužil jen světu. Omlouvá se tím, že jest Bůh přísný, že požaduje nemožné věci, že jeho přikázaní jsou těžká; ale tato výmluva neplatila; právě, protože znal přísný soud Boží, měl se namáhati a obtíže překonati, aby při soudu obstál. Sám Bůh ho nazval služebníkem lenivým. Neboť měl dobrovolnou nechuť k věcem, které se týkají služby Boží a péče o duši, pro namáhání a obtíže s nimi spojené. Nechuť není nic jiného než odpor, nelibost. Věci, které se týkají služby Boží a péči o duši, jsou ty, které jsou užitečny a nutny, aby spásu duše naší podporovaly, abychom spíše přišli do nebe, jako modlitba, služby Boží, mše sv., kázaní slova Božího, svátosti atd. Kdo pociťuje nechuť nebo nelibost k těmto věcem, není ještě proto lenivý; lenivý jest jen ten, který se této nechuti poddává, jí povoluje a tyto věci vůbec zanedbává nebo nedbale vykonává, kdo má tedy nechuť dobrovolnou. Tato lenivost jest duševní lenivost nebo také vlažnost. O ní praví Písmo sv.: »Ó, bys studený byl nebo horký; ale že jsi vlažný a nejsi ani studený ani horký, počnu tě vyvrhovati z úst svých.«

Vedle duševní lenosti jest také lenost tělesná, lenost v časných pracích, které stav ukládá. Tato lenost jest proti přikázaní Božímu: »V potu tváře budeš si svůj chléb vydělávati.«

Lenivé dítky zanedbávají častěji modlitbu ranní, večerní a jiné nutné modlitby, nebo je vykonávají roztržitě; lenivé dítky jdou nerady do kostela, je jim tam dlouhá chvíle, při mši sv. málo se modlí, lenivé dítky připravují se nedbale k sv. svátostem, nedbale díky vzdávají, v knihách náboženských málo a nerady čtou, když přijde pokušení, zlá myšlénka, málo se namáhají, aby

je překonaly, zkrátka jsou vlažny v dobrém, a o takových praví Bůh, že je počíná vyvrhovati z úst svých. — Záhy se cvičí, kdo chce mistrem býti. Proto počněte záhy v dobrém se cvičiti: modlete se rády; přemáhejte nechuť k dobrému! Chce-li kdo kamna míti teplá, musí přikládati. Nemáš-li zvlažněti v dobrém, musíš se v dobrém stále cvičiti.

787. *Co pochází z lenosti?*

Z lenosti pochází: zanedbávání modlitby, služeb Božích a při jímání svátostí (o tom jsme již mluvili); truchlivost a malomyslnost, nekajicnost a zoufalství.

Horlivý křesťan má dobré svědomí, jest také veselý; lenivý křesťan však často upadá v truchlivost a malomyslnost. Horlivý křesťan snaží se, státi se stále lepším, v dobrém prospívati a důvěřuje při tom v pomoc Boží; lenivý upadá však často v nekajicnost a zoufalství.

Zahálka jest, jak přísloví praví, počátek všeho zlého. Tak skutečně lenivost vede k jiným hříchům, ano i k věčné záhubě, jak nám ukazuje příklad lenivého služebníka. Nedívej se stále jen na namáhání a obtíže s dobrým spojené, dívej se spíše na pokoj, spokojenost, radost na odměnu, kterou ti Bůh slibuje; s touto odměnou nelze ani namáhání a obtíže s konáním dobrého spojené srovnati. »Konejme dobré a neumdlévejme; neboť svým časem budeme míti žně!« Gal. 6. 9.

Viděli jsme, že uvedené hříchy právem nazývají se hlavní hříchy, neboť z nich pochází mnoho jiných hříchů. Varujme se těchto hříchů; pýchy, lakomství, smilstva, závisti, nestřídmosti, hněvu a lenosti, a užívejme prostředků, které jsem vám naznačil, abychom je překonali!

Každý člověk má chybu, slabou stránku, této chápe se ďábel, aby přivedl člověka v časnou i věčnou záhubu. Snad jste již sami u bratří, sester, spolužáků zpozorovali tu neb onu slabou stránku.

Král navštívil trestnici, v níž bylo zavřeno mnoho trestníkův. Mírně vyptával se každého, proč trpí těžký trest. Všichni tvrdili, že jsou nevinni nebo aspoň příliš přísně trestáni. Jen jediný zločinec vyznal kajičně: »Jsem vinen, a trpělivě budu snášeti spravedlivý trest, abych se naučil lépe překonávati svou největší chybu, hněv.« Král řekl k němu: »Déle zde nemusíš zůstati, můžeš jíti domů k svým milým!«

Křesťan má poznati také svou hlavní chybu. Kdo každý den a před sv. zpovědí řádně své svědomí zpytuje, brzy nalezne svou největší chybu. Když jiní lidé, s nimiž obcujeme, brzy tuto chybu na vás zpozorují, tak i my je snadno zpozorujeme, když se nedáme samoláskou šáliti. Zná-li křesťan svou hlavní chybu, bude užívati řádně při dobré vůli správných prostředků, aby ji přemáhal, aby jí tím spíše použil ke svému zdokonalení. Tak použil sv. František Sálesský hlavní své chyby, hněvu k tomu, že nabyl mírnosti, trpělivosti.

Mladík jeden chtěl vážně své vášně přemoci, i šel na radu ke zbožnému poustevníkovi. Poustevník šel s ním do lesa a pravil: »Čiň, co uvidíš, že já dělám!« Poustevník chopil se mladého stromku a lehko vytáhl jej ze země. Mladík učinil totéž. Potom chopil se poustevník většího stromku, mnoho se namáhal, než jej vytrhl. Mladíkovi vedlo se zrovna tak. Pak se chopil poustevník velkého stromu a přese vše namáhání nemohl jím hnouti. Tak i mladík nic nepořídil. Poustevník řekl: »Vidíš, synu, pokud je chyba malá, tedy v mládí, musíš tuto chybu, vášeň ze srdce vyrvati, jinak je to těžké a skoro nemožné« Hleď i ty v mládí překonávati své chyby, aby nebylo pozdě!

B) O šesteru hříchů proti Duchu Svatému.

788. *Proč se nazývají jisté hříchy proti Duchu Svatému?«*

Jisté hříchy nazývají se »hříchy proti Duchu Sv.,« poněvadž zcela zvláštním způsobem odporují milosti Ducha Sv. a proto obyčejně obrácení hříšníka zamezují.

Již hříchy hlavní působí v duši lidské spoustu, často i smrt, nejvyšší stupeň zloby duševní smrti jest však, když se člověk dopouští hříchů proti Duchu Sv., které směřují jmenovitě proti Duchu Sv., který člověku milost Boží uštědřuje. Každý hřích jest sice urážkou všech tří Božských osob, jsou tedy i hříchy proti Duchu Sv. urážkou Boha Otce i Boha Syna. Zcela zvláště však jsou proti Duchu Sv., poněvadž zloba těchto hříchů zvláště v tom záleží, že člověk se vzpouzí proti milosti Boží, kterou nám Duch Sv. uděluje, jí odporuje, přijati ji nechce, od sebe ji odpuzuje a jí pohrdá, a tím se protiví Duchu Sv. (Oberer, Mehler, Procházka.)

Přichází se často v životě, že nás Duch Sv. k modlitbě nebo jiným dobrým skutkům povzbuzuje, a že my pro roztržitost nebo péči o časné statky tohoto hlasu Ducha sv. neposlechneme. To však ještě není hřích proti Duchu Sv. Jen tehdy jest to hřích proti Duchu Sv., když člověk déle hlasu Ducha Sv. zúmyslně neposlouchá a proto i Duchu Sv. odporuje. (Spirago.)

Kristus Pán praví: »Pravím vám: Všeliký hřích i rouhání bude lidem odpuštěno, . . . ale kdož by mluvil proti Duchu Sv., nebude mu odpuštěno.« Rouhání, křivá přísaha, vražda a každý jiný smrtelný hřích odpustí se člověku, když činí pravé pokání. Avšak hříšník proti Duchu Sv. nechce se polepšiti, odmítá zúmyslně a pohrdlivě milost Boží, proto nemůže dojíti odpuštění hříchův. Kdyby se někdo polepšil a pravé pokání činil, mohly by mu i hříchy i proti Duchu Sv. býti odpuštěny. Kdyby na př. Jidáš se byl polepšil, byl by také došel odpuštění. Ale člověk, jenž se hříchů těchto dopouští, odpírá Duchu Sv., milosti Boží a bez této milosti nemůže nic prospěšného k životu věčnému činiti, proto tedy, že takový hříšník milost Boží zavrhuje, nemůže činiti pokání a nemůže tedy také odpuštění hříchů dosíci. Proto praví také katechismus, že tyto hříchy zamezují obyčejně obrácení hříšníka.

Praví se: »obyčejně«, neboť hříšník proti Duchu Sv. může činiti pravé pokání a tak se obrátiti. Avšak obyčejně taký hříšník nečiní pravého pokání, a proto zamezují obyčejně tyto hříchy obrácení hříšníka. — K nemocnému praví lékař: Můžete brzy opět nabýti zdraví, avšak musíte zůstati ležeti v posteli, nesmíte píti lihových nápojův a musíte svědomitě užívati léku, který vám dávám. Nemocný však vstane, jí a pije, co lékař zapověděl, a neužívá předepsaného léku; tak nenabude zdraví a umírá. Kdo jest vinen, že umírá? Rovněž tak se to má i s hříšníkem, který jediného léku, totiž pokání, užiti nechce! jeho duchovní nemoc jest také nezhojitelna.

Praví se, že hříchy tyto nebývají odpuštěny ani zde ani na onom světě. Hříchy těžké se na onom světě již neodpouštějí, ale hříchy všední mohou se odpustiti i po smrti, aneb aspoň trest za ně lze ještě po smrti v očistci odkáti. Hříchy proti Duchu Sv. jsou však těžké, proto se na onom světě neodpouštějí, zde na světě pak velmi těžce. (Zenotty, Procházka, Spirago.)

Abyste se těchto hříchů nedopustily, dávejte na sebe pozor a buďte i v malých věcech věrnými, zachovávejte zákon Boží vždy ochotně i v malých věcech, přijímejte rády dobrá napomínání a rady! Kdo se lehkomyslně dopouští menších hříchů, upadá pak i do těžších, až se konečně dopouští i hříchů proti Duchu Sv. (Procházka.)

789. *Které jsou hříchy proti Duchu Sv.?*

Hříchy proti Duchu Sv. jsou:

1. zúmyslně na milosrdenství Boží hřešiti.

a) *Výklad.* Noe byl spravedlivý muž uprostřed bezbožných lidí. Bůh jim dal 120 let čas ku pokání, aby se polepšili. Po 120 let stavěl Noe archu a napomínal lidi ku pokání. Ale zúmyslně odmítali milost Boží, pravili: Bůh jest milosrdný, a milostivě nám hříchy odpustí, i když se nepolepšíme. Bůh pak pravil k Noemovi: »Vejdi do archy, pustím déšť na zemi a vyhladím všecky živé tvory.« Potopa přišla a všichni hříšníci v ní zahynuli. Bůh jest ovšem milosrdný, avšak též nejvýš spravedlivý, a odpouští hříšníku jen tehdy, když činí pravé pokání Lehkomyslní lidé za času Noemova však hřešili zúmyslně na milosrdenství Boží, spoléhali se na to, že je Bůh milosrdný a že jim odpustí, zapomněli však, že je Bůh také nejvýš spravedlivý a že odpouští hříchy jen když hříšník činí pravé pokání. Zúmyslně hřešili na milosrdenství Boží. (Zenotty). Jiné biblické příklady: Obyvatelé Sodomy, Jidáš. (Knecht.)

Zúmyslně na milosrdenství Boží hřešiti znamená hřešiti a ze hříchu si nic nedělati, poněvadž si myslí: Bůh jest milosrdný, odpustí mi, dá mi příležitost ku pokání a ke svaté zpovědi. Zúmyslně na milosrdenství Boží zoufá, kdo praví: »Co je na tom, když se toho neb onoho hříchu dopustím? Vždyť se z něho mohu opět vyzpovídati.« Zúmyslně na milosrdenství Boží hřeší, kdo stále s pokáním odkládá a doufá, že mu Bůh bude v hodince smrti milostiv. (Oberer, Mehler, Podhajský.)

Mladík dopustil se těžkého hříchu. Brzy srdečně lituje svého hříchu, slibuje při sv. zpovědi Bohu, že se bude úsilovně každé příležitosti ke hříchu varovati, a po svaté zpovědi také svědomitě se příležitosti ke hříchu vystříhá. Za nějaký čas opět hřeší z lidské křehkosti. Rozhněván na sebe sama, ukládá si těžké pokání, zkroušeně se zpovídá a slibuje Bohu, že bude podruhé obezřetnějším. Dlouho věrně plní slib, avšak ve slabé chvilce hřeší opět. Skoro zoufalý nad svou nevěrou a míně, že zúmyslně na milosrdenství Boží hřešil, přistupuje opět ku zpovědnici! zpovědník dodává mu zmužilosti, udělí mu rozhřešení a praví: »Přistupte zkroušeně ke stolu Páně se slovy svatého Pavla: Všecko zmohu v tom, který mne sílí.« A Kristus mu skutečně pomohl. Proč nehřešil tento mladík zúmyslně na milosrdenství Boží?

Jiný mladík také často hřešil a jde také často k sv. zpovědi, ale nemá nikdy pravého úmyslu polepšiti se, říká spíše: »Bůh to tak přísně nebere a dá mi na konci života milost ku polepšení.« Jak hřešil tento mladík?

Markéta byla 16 let stará, hezká, avšak marnivá. Seznámila se se šlechticem a žila s ním devět let lehkomyslný život a důvěřovala při tom v milosrdenství Boží. Jednou přišel pes šlechticův domů, vyje, a táhl ji za sukně ze dveří. Šla za psem, který utíkal k lesu, a nalezla tam mrtvolu šlechtice, kterého tam loupežníci zabili. Tento hrozný pohled přivedl ji k sobě; ihned pojala pevný úmysl polepšiti se a také se podle tohoto úmyslu řídila, ačkoli jí bylo překonati mnohá a veliká pokušení. Prosila s pláčem nejprve otce o odpuštění, zkroušeně se vyzpovídala, a žila pak ještě 23 leta v italském městě Cartoně velice přísně a příkladně až r. 1297 jako hříšnice pokání činící svatě zemřela. — Hřešila úmyslně na milosrdenství Boží, a přece došla odpuštění hříchu proti Duchu Sv., poněvadž činila pravé pokání. Avšak velice za těžko jí to přicházelo. Poněvadž pak obrácení hříšníka, který se dopustil některého hříchu proti Duchu Sv., tak obtížné jest, má křesťan co nejdříve spásu hledati v pokání, ve sv. zpovědi, když se dopustil hříchu a nemá s pokáním odkládati. (Zenotty.)

b) Zúmyslně na milosrdenství Boží hřešiti jest skutečně *hřích proti Duchu Sv.;* neboť takový hříšník nečiní pokání, milosti Boží k nekajicnosti zle užívá a tak se protiví Duchu Sv. (Podhajský.)

c) *Ohavnost tohoto hříchu* poznáš, když si představíš služebníka, který by řekl: »Budu urážeti pána svého, vždyť jest tak dobrotivý, milosrdný.« Jaká to zloba a ohavnost! Právě nejlepších vlastností pána svého užívati k jeho urážce! (Mehler.)

d) *Jak se uchráníš tohoto hříchu?* Pamatuj, že jest Bůh nejen milosrdný, nýbrž i nejvýš spravedlivý! Kdož by se nebál hříchy svými hněvati spravedlivého soudce, jenž sice dlouho shovívá a kajícím odpouští, za to však hříšníky nekající tím přísněji trestati bude? Sv. Augustin praví: »Čím déle Bůh vedle svého milosrdenství trestem shovívá, tím ostřeji a mocněji pak trestá jeho spravedlnost.« Jednoho hříšníka na kříži milostivě přijal, abys nezoufal;

druhého zavrhl, aby nikdo na milosrdenství Boží zúmyslně nehřešil. (Podhajský, Mehler, Procházka.)

»Neříkej: Hřešil jsem, a co se mi (za to) smutného přihodilo?... aniž přidávej hříchu ke hříchu.« Sir. 5, 4. 5.

2. **Nad milosrdenstvím Božím zoufati.**

a) *Výklad.*

Kain zavraždil bratra svého. Pln úzkosti volal k Hospodinu: »Větší jest nepravost má, než abych odpuštění zasloužil.« Mínil, že jest jeho nepravost tak veliká, že mu nemůže býti odpuštěna, zoufal nad milosrdenstvím Božím. — Jidáš litoval svých hříchů, vždyť zvolal: »Zradil jsem nevinnou krev«, myslil však jen na spravedlnost Boží a ne také na jeho milosrdenství, mínil, že mu Bůh nemůže a nechce odpustiti, šel a osidlem se oběsil. Zoufal nad milosrdenstvím Božím.

Nad milosrdenstvím Božím zoufá, kdo míní, že mu Bůh nemůže a nechce odpustiti, kdo míní, že je ztracen, že jeho hříchy jsou tak veliké nebo že je jich tolik, že mu nemohou býti odpuštěny. Aby zoufalost byla hříchem, musí býti dobrovolná; bezděčné, mimovolné nápady zoufalství následkem tělesné neb duševní choroby, nejsou hříchem.

Petr také hřešil, avšak vedle spravedlnosti myslil také na milosrdenství Boží, litoval srdečně těžkého svého hříchu, a bylo mu odpuštěno. Kdyby byl Jidáš nezoufal a hříchů svých srdečně litoval, byl by zajisté také došel odpuštění hříchův. (Zenotty, Mehler, Oberer, Procházka, Podhajský.)

b) Nad milosrdenstvím Božím zoufati jest skutečně *hřích proti Duchu Sv.* Neboť Duch Sv. jest nejvýš dobrotivý, uděluje každému člověku postačující milost. Svou milostí může každého, i největšího hříšníka obrátiti a posvětiti, a milosrdenství jeho jest tak veliké, že i největšímu hříšníku rád odpouští. Kdo však nad milosrdenstvím Božím zoufá, odmítá od sebe milost Ducha Sv. a rouhá se Bohu, kterému nekonečnou dobrotivost a milosrdenství upírá. (Oberer.)

c) *Ohavnost tohoto hříchu* poznáš z předešlého, jest to rouhání se Bohu.

d) *Zoufalosti se uchráníš,* když častěji a důvěrně budeš pamatovati na neskonalá milosrdenství Boží a vážně se povzbuzovati ke kajicnosti. Žádný hříšník nemusí zoufati, máme toho příkladů dosti. Jsi-li podvodník, vzpomeň si na publikána; hřešil-li jsi smilstvem, vzpomeň si na Marii Magdalenu; vrah může pohlédnouti na lotra na pravici Kristově; rouhač může si vzpomenouti na Pavla. (Mehler, Podhajský.)

3. **Poznané křesťanské pravdě odpírati.**

a) *Výklad.* Vypravuj o uzdravení slepého a němého, načež katechismus poukazuje! Mat. 12. 24. nn., 27. čl. N. Z. Ježíš uzdravil slepého a němého, takže viděl i mluvil. I divili se tomu všichni a pravili: »Není-liž tento Syn Davidův?« Poznali, že ten, kdo taký

div a zázrak učinil, nutně jest Syn Davidův, zaslíbený Spasitel, poznali tedy, že jest Ježíš Spasitel. To jest jedna hlavní křesťanská pravda, kterou každý dospělý křesťan věděti a věřiti má. Poznali tedy křesťanskou pravdu a přece jí odpírali, o co se zvláště fariseové přičinili. Poznané křesťanské pravdě tedy odpírá, kdo pravdy křesťanského náboženství, jak věrouky tak mravouky, pozná neb aspoň poznati mohl a měl a přece je odmítá, svévolně v bludu zůstává, pravdu, Kristem zjevenou, zamítá, jí se posmívá a rouhá. Takový podobá se člověku, který okno záclonami zakrývá, aby sluneční paprsky nemohly ve světnici vniknouti. (Mehler, Spirago, Podhajský, Oberer.)

b) *Jest to hřích proti Duchu Sv.*, neboť taký člověk pohrdá milostí jeho a odporuje jí. (Podhajský, Mehler.)

c) *Ohavnost* tohoto hříchu poznáš, když uvážíš důležitost křesťanské pravdy, onať jediná nás vede ke spasení, a touto pravdou pohrdá člověk, jako by řekl: »Nechci býti spasen.« Jaká to pošetilost, zloba a ohavnost!

d) *Ochráníš se* tohoto hříchu, když nebudeš obcovati s bezbožnými lidmi. Nehloubej marně o pravdách náboženských, přesahují velice rozum náš! Nečti špatných, protináboženských knih! Varuj se pýchy a hříšného života! Poslouchej pilně a pozorně slovo Boží, jak ve škole tak v kostele, uč se rád a řádně sv. náboženství, abys Boha stále dokonaleji poznával, jeho vůli plnil a křesťanský život vedl! (Mehler, Podhajský.)

LISTY VĚDECKÉ.

Význam majestátu z r. 1609.

Uvažuje **Jiří Sahula.**

(Pokračování.)

Tedy r. 1608 počali stavové tuto tak podivně sestavenou a špatně zachovávanou konfessi znovu k schválení předkládati. Pokud nebyla táž vložena úředně do desk, mohl císař bez porušení zemských řádů radikály trestně stíhati. Stavové se při tom hlučně odvolávali na ústní approbaci Maximilianovu; však prý by byl Maximilian sám deskami konfessi stvrdil, kdyby ho byl Bůh tak nenadálou smrtí k sobě nepovolal.[1])

Že Maximilian dopustil roku 1567 zrušení kompaktat, tím si sám velice ublížil; zrušením těchto smluv ovšem nebylo zřejmě řečeno, že mimo konfessi katolickou a utrakvistickou má právo v Čechách též náboženství jiné! Ale protestanté tak získali úspěch aspoň negativní! Při jejich dalších jednáních nikdo jim právoplatně kompaktaty hroziti nemohl; byly zbaveni velikého pouta, ač bylo povšechně v zrušovacím dekretu r. 1567 doloženo, »aby mimo víru svatou křesťanskou pod jednou a pod obojí způsobou do tohoto království žádných sekt bludných pod žádným vymyšleným způsobem uvozováno nebylo«[2])

Ústní koncesse z r. 1575 byly důsledkem písemné blahovůle Maximilianovy z roku 1567. A následky náhlého vymazání kompaktat tísnily ještě značnější měrou Rudolfa. Jak měl císař »novoutrakvisty« podřizovati nyní konsistoři kališné? Stavové se sice dále prohlašovali za stranu »podobojí«, ale podrobiti je reakci starokališné bylo velice obtížno, jestli že se panovnická moc nemohla odvolati na kompaktata. Při každém pokusu reakcionářském se stavové odkazovali na zrušení kompaktat.

V prvním punktu svých žádostí též protestanté a bratří požadovali, aby též »defensory k spravování konsistoře z prostředku svého voliti a nařiditi mohli nyní i na časy budoucí; týmž způ-

[1]) Skála: Historie česká I., 93.
[2]) Dr. Kalousek: České státní právo, 266.

sobem, aby i akademie Pražská v opatrování stavův pod obojí a defensorův zůstávala.«[3])

Již roku 1575 bylo zvoleno 15 defensorů s přivolením Maximilianovým; mělo to býti jakousi náhradou za to, že stavům dle žádosti jejich nebyla vydána v moc konsistoř kališná. Mimo to si tehdy vymohli stavové právo každému kraji[4]) v čelo postaviti superintendenta s poradným kněžským sborem. Ale všecko to nic nespomáhalo k rozkvětu lutherských. Defensoři byli téměř bez moci jak pro hádky a malou podporu spoluvěrcův, tak pro překážky stranou katolickou působené. A tak defensoři brzy se vzdali s mnohými žalobami svého úřadu.[5])

Nyní tedy úřad defensorů měl býti opět obnoven se širší působností, než jaká byla defensorům přidělena dříve.

Druhým punktem požadováno: »K náboženství jak vyšší svobodní stavové tak i města a městečka, i také sedlský lid aby proti zjevnému zřízení zemskému od vrchností svých nuceni nebyli ani od žádného jiného. Též aby zvonění a pohřbů a stavení chrámův Božích nikdež žádnému bráněno nebylo, ale všickni aby jako ti, kteříž jsou ve jméno svaté Trojice jak pod jednou tak i pod obojí pokřtěni, rovných svobod k milování jedni druhých a k zachování svaté svornosti a lásky požívali; poněvadž jedni s druhými bez ohlédání se na náboženství, přiznávajíce se k jednomu Pánu Bohu a jednomu králi sloužíce, také všickni za jedno býti máme. Neboť od stavů pod obojí nikde(!) se toho neděje a nestává, aby koho pod jednou k náboženství nutiti měli, vědouce, že víra jest dar Boží. Též to bránění měšťanům, v městech náboženství provozovati a mrtvých těl svých pochovávati, aby více nebývalo. Též města královská i Její M. královny, jak česká tak německá, i v jiných jazycích kazatele své pod obojí dle svrchu psané konfessí aby míti mohla, poněvadž to straně pod jednou též svobodno jest.«[6])

Tyto žádosti na pohled nevinné měly podkladem tvrzení neodůvodněná, ano lživá; a jako jen slepý mohl věřiti některým těm klamným výrokům, tak se též z těžka mohlo důvěřovati radikálům, že míní upřímně zavésti pravou toleranci náboženskou.

Předně bylo rozhodnou nepravdou, že by potlačování haerese v Čechách čelilo proti zřízení zemskému. Naopak zemské zákony mluvily dosud ve prospěch konservativcův.

Mandát Vladislavův proti bratřím z roku 1503 posud nebyl odvolán. Jestliže se spojené sekty dovedly odvolávati na zrušení kompaktat z roku 1567, zapomínaly, že v zrušovacím dekrétu přes to vše jest napsáno: »Což sice kuli strany dobrého řádu a pořádku v náboženství u víře svaté křesťanské v tomto království od starodávna buď sněmy, smlouvami a starobylými dobrými křesťanskými pořádky a zvyklostmi, a tolikéž Jich Milostí králův

[3]) Skála: Historie česká, 93.
[4]) Winter: Život církevní v Čechách, 179.
[5]) Ibidem, 185. Denis: Konec samostatnosti české, 529.
[6]) Skála: Historie česká I, 93.

Českých, a obecního dobrého tohoto království, i jiných všech věcí v týchž sněmích a smlouvách nařízeno a způsobeno jest. *to aby beze všeho porušení v mocnosti zachováno bylo.*«[7])

Svědčila snad tato slova o tom, že mimo víru husitskou a katolickou mají též svobodu jiné sekty náboženské? Svoboda české konfesse byla ovšem roku 1575 *slíbena*; ale nebyla zapsána do zemských desk, takže vlastně zákonné platnosti posud postrádala. A i kdyby bývala vložena do zemských privilejí, byla by platila pouze pro ty, kteří fakticky slovem i skutkem dle ní se řídili. A kolik bylo českých bratří a lutheranů, již by se mohli nazvati upřímnými konfessionisty?

Ještě roku 1584 vydal Rudolf II. mandát proti kacířům. Nad to byl vydán roku 1602 mandát proti bratřím a vůbec všemu bludařství; ale že by zřízení zemské ponechávalo obyvatelům Čech plnou náboženskou svobodu, to nemohly stavové dokázati ničím. Leč jestliže spojené strany nemohly brániti svou svobodu zřízením zemským, aspoň se pokoušely leckdy jasný smysl ústavy překrucovati; bratří a protestanté již roku 1584 se dovedli odvolávati se vší smělostí na ústupky Sigmundovy z roku 1421 a 1436, jako by nevěděli, že vynucené ty koncesse platily pouze kališníkům, vždyť tehdy ještě jednota a protestanté neexistovali.

Dále těžko věřiti, že by bývali stavové ochotni popřáti náboženskou svobodu jak panstvu tak poslednímu sedlákovi. Navrhovali sice, aby také svoboda byla prohlášena, ale sami dosud proti duchu tohoto návrhu jednali. Od které doby radikálové popřávali sedlákům svobody svědomí? Dosud sedláci i na statcích protestantských musili vyznávati náboženství svých pánů jako v Německu; dosud dosazováni i do krajin katolických od panovačných velmožů predikanti protestantští i přes odpor katolického obyvatelstva. Chtěli-li tedy skutečně prosaditi sektářští žadatelé obecnou náboženskou svobodu, měli to před podáním své beránčí supliky prakticky dokázati. Šlechta utlačovala selský lid hmotně i duchovně. Ani v nejkritičtějších okamžicích prvého čtvrtstoletí XVII. věku se nedalo pohnouti k zrušení nevolnictví, ač sedlák otrockého jha zbavený býval by značnou podporou propagandy protestantské; podobně také nemínila šlechta protestantská dopustit na svých statcích nový vzrůst katolicismu.

Zkrátka požadavek ten byl namířen výhradně proti politikům katolickým, kteří hájili a šířili na svých statcích katolictví. Stavové se bláhově domnívali, že pevné udržování lidu v protestantství již samo sebou bude dobrou oporou jejich oligarchických záměrů; ale později se ukázalo, že bylo k tomu potřebí oddané přítulnosti nižších ku svým pánům. Nyní při svém útoku aspoň na oko pochlebovali žadatelé selskému lidu, tvrdíce lživě, že i nevolníci dle zřízení zemského mají požívati náboženské volnosti.

Také tedy katolická Církev dle protestantského přání neměla na příště zakazovati zvonění a pochování mrtvých těl sektářů.

---

[7]) Dr. Kalousek: České státní právo, 266.

*

Sama o sobě tato žádost ovšem byla slušná. Leč proč se katolíci vzpírali často těmto náboženským úkonům protestantským? Zajisté nebylo divu, jestliže zapovídali zvoniti zesnulému haeretikovi zvonem kostela katolického; nebylo podivno, že nechtěli, aby hřbitovů katolických používali sektáři. Hřbitovy katolické byly místy posvěcenými jen pro zesnulé katolíky; nepokládaly se za obyčejná pohřebiště mrtvých těl, ale za místa vyvolená, posvátná, jež náležejí jen společnosti pravověrných. Kdy byly náboženské city daleko jemnější než nyní, nepovažovalo se to za krutost, jestliže hřbitovy katolíků nepřijímaly jinověrce. Jako tvořili katolíci za živa jednomyslnou společnost, která se sektářství hrozila, tak chtěli také odloučeně od sektářů odpočívati. Hřbitovy katolické měly veliký význam symbolický. A jako nechtěl katolík haeretika mezi pravověrné uložiti, zrovna tak si nepřál, aby bylo jeho vlastní tělo pochováno na hřbitově Církví neposvěceném. Zdaž neměli podobné názory sami husité a jiní sektáři? Případy, kdy čeští sektáři nechtěli na svých hřbitovech popřáti místa katolíkům, jsou velmi časté.

Jednalo se však ještě o jinou důležitou věc; katolíci se všemožně bránili, aby církevní nemovitosti nebyly drze uchvacovány sektáři. V mnohých kostelích, dříve katolických, kázali nyní pastoři, nedopřávajíce práva konservativcům, aby v nich svá kázaní konali. Zrovna tak se to mělo se zvony, hřbitovy, oltáři. Jestliže tedy hájili katolíci odkaz svých předků, jestliže se nechtěli zbaviti svých práv historických, těžko jim to zazlívati. S jakou intencí asi katoličtí mecenáši odkazovali pozemky na svatá pole zesnulých? Z jaké pohnutky stavěli nákladné chrámy a hojná nadání zádušní činili? Zajisté nikoli proto, aby uchvátili tyto oběti jinověrci a z katolických fondů svou stranu posilovali. Když se počali někde konservativci o užitky jmění církevního děliti s jinověrci, byl to počátek resignace na stará práva. Doba rozkvětu husitského byla vážnou výstrahou. Protestanté v této věci volali po snášelivosti, poněvadž se snažili nabyti hmotných prostředků k svým obřadům velice laciným způsobem; nebylo u nich ani desátý díl té obětivosti, jaká byla patrna z odkazů katolických. Jestliže odbývali své kazatele mzdou v skutku žebráckou, měli tím méně chuti na větší peněžní oběti.

Až by obdrželi protestanté plnou svobodu, té slibované »svornosti a lásky« vůči katolíkům zajisté by zachovali málo. Protestanté rozhodně stáli o vyhlazení katolictví, ač drze v druhém punktu tvrdili, že katolíky nikde neutiskují. Vždyť ještě r. 1604 byl v Litoměřicích probošt Zikmund Kohel kamenován a kolem r. 1606 jsou vyhnáni kněží katoličtí od protestantských vrchností z Března, z Dušnic, Krbice a z jiných míst; v panství Chomutovském vůbec se děly tehdy ještě mnohé jiné násilnosti. Podobné věci prováděny na Moravě.[8])

Bez jizlivých posměšků protestantských nemohli katolíci ani processí vykonati. Z kultu eucharistického tropeny posměšky nej-

[8]) Winter: Život církevní, 236, 237.

surovější. A nyní najednou měli protestanté svou jizlivost zaměniti za »svornost a lásku?« jak se »láska« protestantská osvědčí, až nabudou radikálové plné svobody? Summum jus summa saepe injuria —.

Protestanté ovšem pravdivě připomínali, že jsou stejně jako katolíci pokřtěni ve jméno jedné nejsvětější Trojice, k jednomu Bohu se znají a jednomu králi slouží. Leč to vše ještě nemohlo býti faktickou pohnutkou, aby všichni »za jedno byli.« Na př.: Mohamedáni a židé se také tehdy k jednomu Bohu přiznávali a přece na ně pohlíženo s despektem; a stejný křest náboženských stran českých byl též pramalým symbolem sjednocenosti. Všecky sice se znaly k jednomu Bohu, ale každá dle svých dogmatických zvláštností připisovala Bohu vůli jinou, každá v něčem jiném spatřovala Jeho zákony. Vůbec celé křesťanství samo platilo mnohým za široký plášť, pod nímž lze skrýti všemožné domysly. A převrácené výklady učení Božího dráždily často více než náboženský indifferentismus. Co horšího: k zákonu se neznati nebo zákon svévolně zkomoliti a podkládati mu zcela jiný smysl než jaký v skutečnosti má? Sami protestanté nevěřili, že by je jeden křest mohl spojiti v oddanou přízeň s katolíky; vždyť s bratry samými měli nepěkné sváry i po ústním schválení české konfesse z r. 1575. A zda v Německu osvobození protestanté žili s katolíky v míru? Jestliže působili sváry veliké v táboře vlastním, tím méně tolerance jevili ku krajanům katolickým.

Když se roku 1575 kališníci čeští dověděli, že se jedná o stvrzení konfesse, poznamenávali: »Z kteréžto konfessí augšpurské jaká svornost, láska a pokoj i také vykořenění kacířství v německých zemích jest pošlo, toho skutkové patrní a zjevní netoliko mezi vrchnostmi obojími a lidem jiným obecným, ale také mezi samými těmi, kteří se k té konfessi přiznávají, s velikým zlým Církve Boží, zemí i osob se spatřili a posavad spatřují.« — Nebylo tedy potřebno zvlášť rozervanost Německa dokazovati; stačilo jen nezavírati násilně zraku.

V pátém punktu žádáno: »Jezuiti aby žádných statků pozemských bez dovolení J. M. královské a obecného sněmu i svolení všech tří stavův království českého nekupovali a budoucně nedrželi.«[9]) Sektářští Němci zcela bez překážky v Cechách kupovali a na těchto statcích domácí jazyk utiskovali, ale jesuité měli nabývati nemovitostí jen z největší milosti! Ve skutečnosti se starali protestanté, aby vůbec žádných statků jesuité neměli. Kdyby se bylo mělo tovaryšstvo dožebrávati blahovůle tří stavů, vždy by se bylo se špatnou potázalo. Dle plánů protestantských hlavní strážci konservatismu měli býti odstraněni; až odejdou vůdcové, bude s ostatními katolíky snadná práce.

Protestanté byli příznivým výsledkem téměř jisti; Matiášovo vojsko tábořilo půldruhé míle před Prahou. Rudolf se vytáčel, jak uměl. Prý v příčině artikulů náboženských nemůže na kvap rozho-

[9]) Skála: Historie česká, 94.

dovati; bude se o nich jednati zcela jistě na sněmu příštími, kdy bude k tomu čas příhodnější. V příčině pátého punktu za to prohlásil, že jesuité nesmějí budoucně bez svolení královského jakož ani bez povolení sněmu a všech tří stavů statky v Čechách kupovati. Stavové se zatím upokojili; prý mají pevnou naději, že na budoucím sněmě jejich žádostem bude vyhověno; uznávají prý za svou povinnost za Jeho Císařskou Milost se vroucně modliti a chtějí »povinně rádi při J. M. hrdly a statky svými do nejvyššího přemožení státi.« [10]) Toto prohlášení mělo do sebe ovšem pramálo upřímnosti. Loyalitu slibovali ti, kteří před okamžikem byli hotovi zbrojně s Matyášem na Rudolfa udeřiti. Nejbystřejším a nejagilnějším politikem bratrským na sněmě byl pověstný Václav Budovec z Budova, za jeho záda se počaly s radostí tisknouti i sněmovníci protestantští. Na celý náboženský spor pohlížel Budovec výhradně zrakem politika. Byl to muž zcela dle srdce moderních svobodomyslníků, ač u něho byli náboženské city poněkud opravdovější. Jeho otevřené, smělé kroky značí markantně i na venek odvážný přechod z názorů středověkých k duševním proudům moderním. Mluvil o náboženské toleranci téměř úplně ve smyslu devatenáctého století. Věroučné rozdíly mezi protestanty a bratry mu byly maličkostí. Oku diplomatovu unikala důležitost dogmat. Cesta, po níž bratry a protestanty vésti chtěl, rozhodně správnou nebyla, tato cesta mohla obě strany spojiti na čas v mohutné politické těleso, ale musila přivoditi v krátkém čase náboženskou laxnost. Jen povrchní člověk může, byť sebe menší dogmatické různění náboženských stran podceňovati. Leč Budovcovi různý výklad pravdy Boží neplatil nijak za překážku spojení obou stran, ač se bratři od lutherských lišili v zásadách velmi důležitých.

Hned po sněmu se tázali páni katoličtí Budovce, proč tolik zastává všecky stavy podobojí, vždyť praví kněží podobojí mají zcela jinou víru než kazatelé lutherští a bratří sami od obou těchto stran se liší; proto prý také nemohou býti zváni jednou stranou, ale stranami. Otázka byla trefně mířena, ale Budovec hned byl pohotově s podivným vysvětlením. Prý vskutku tvoří křesťané podobojí jen jednu stranu, poněvadž se ke konfessi z roku 1575 svorně přiznávají; jestliže mezi nimi jsou různé řády a ceremonie, jakož i církevní kázeň, proto prý jednota pravdy Boží nemusí býti mezi nimi rušena; však různé řehole katolické mají též rozdílné zvyky v šatstvu, v jídle i ceremoniích.

Tato obrana byla ovšem pouhou sofistikou. Předně bylo věcí zcela určitou, že se bratří ke konfessi upřímně nepřiznávali a že vůbec s protestanty věroučné jednoty netvořili, tolik ještě jednota přece neklesla, aby se mohla a chtěla pokládati s protestanty úplně za jedno.

Dále: v různých řeholích katolické Církve byly ovšem rozdílné obyčeje a ceremonie; ale tyto různosti neznačily v ničem

[10]) Ibidem, 104.

kontrasty věroučné. Za to však u lutherských a bratří různé ceremonie byly symboly různých dogmatických hypothés.

A tento Budovec byl duší církevní politiky sektářské; ten vymohl majestát.

Právní přítel a rádce.

Snůška praktických ustanovení a rozhodnutí světské legislativy o věcech z oboru hlavně církevního práva.

Pořádá Dr. **Antonín Brychta.**

(Dokončení.)

V předešlých statích naznačená zákonná ustanovení, a rozhodnutí školních úřadů v příčině vyučování náboženství, náboženských cvičení a úkonů školní mládeže na školách obecných *shrnuta* jsou ve výnosu biskupské konsistoře *královéhradecké* ze dne 9. června 1870 č. 3553, který proto v hlavních bodech s některými vysvětlivkami tuto klademe, ježto byl výnos tento se všemi *okresními* školními radami za příčinou dalšího opatření t. j. vyrozumění veškerých *školních správ* o něm sdělen a zemskou školní radou dne 14. listopadu 1871 č. 13223 po zevrubném uvážení s tím *výslovným doložením přijat,* že se vrchnopastýřská v onom výnosu o vyučování náboženství a náboženských cvičeních školní mládeže obsažená nařízení s *obecným školním řádem shodují*[1]) a že *jejich prohlášení*[2]) nic nevadí.« Hlavnější z těchto nařízení jmenované b. konsistoře jsou následující.[3])

---

[1]) Co by se o této nemálo sebevědomé kritice církevních ustanovení v příčině vyučování náboženství, tedy v příčině konání eminentně *učitelského úřadu* Církve, světským úřadem souditi mělo, bylo svrchu s dostatek vyloženo. Náboženství *smí* býti vyučováno a ono do školy blahovolně *připuštěno,* »pokud toho světskými orgány školními *ustanovený školní řád dovoluje«!* Lze si mysliti většího *pokoření* učení Kristova a citelnější *urážky* Církve, když smí své eminentně osvětové od samého Krista přijaté poslání Mat. 28, 19. konati *pouze s povolením — státních orgánů?!* Vůbec celý způsob, jakož i cesta, jež byla po prohlášení školních, Církvi nepřátelských a proto apoštolskou Stolicí *zavržených* zákonů (Allocut. d. d. 22. Jun. 1868) v hájení nezadajných práv Církve na samostatné a nezkrácené vyučování náboženství nastoupena, příliš se nezamlouvá, zvláště uváží-li se, jak se příslušná církevní — zajisté neobyčejně *mírná,* nejednou téměř v *prosebném tonu* přednesená — ustanovení se světskými školními úřady sdělovala, které si za to tím více *sebevědomě* a často i *bezohledně* oproti Církvi počínaly. V živé paměti jsou ještě mnohé nesnáze a persekuce, jež bylo zvláště po vydání nových školních zákonů — kdy byla půda od parlamentárního boje o školu ještě téměř žhavá a mnohé hlavy perlamentárními, hněvem a záštím proti Církvi překypujícími »výkony« liberálních řečníků-frásistů zaujaty — duchovním správcům a katechetům snášeti, takže se nejednou zdálo, že sami strůjci »nové školní éry« padnou svému »svobodomyslnému dílu« za oběť. Srov. konsist. kurrendy diecése královéhrad., díl VI. str. 107 n.; ord. list, díl I. str. 145 nn.

[2]) Církevní nařízení v příčině náboženského vyučování a náboženských cvičení sdělena byla bisk. diecesními úřady se *všemi okresními škol. radami,* kteréž je měly jednotlivým škol. radám *místním* a tyto opět *správám škol-*

1. Poněvadž dle § 5. zákona o národních školách[4]) ze dne 14. května 1869 č. 62 přísluší vyučování náboženství opatřovati a zvláště k němu dohlížeti úřadům církevním,[5]) mají katecheti (a učitelové náboženství vůbec) *počet hodin,* vyučování náboženství průvodním nařízením ministerstva kultu a vyučování ze dne 12. července 1869, v témdi ustanovený, přesně *zachovávati.* Vyučování náboženství zvláště na těch školách, kde jsou ustanoveni *zvláštní* katechetové, jakož i tam, kde duchovnímu správci a výpomocným kněžím nic v tom nepřekáží, buďtež po rozumu § 27. jmenovaného ministerského nařízení vykázány *první* nebo *nejblíže následující hodiny předpolední* (pokud se to dá činiti), ježto vyučování pravdám náboženským vyžaduje náležitou pozornost školní mládeže a nemalé duševní namáhání katechety. *Nemůže-li* duchovní správce nebo jeho kooperator pro jiné nutné a neodkladné povinnosti (jako na příklad zaopatřování nemocných, konání duchovních funkcí a pod.) pořádek hodin vyučování náboženského *někdy dodržeti, nemůže* se mu odepříti, aby obmeškané vyučování náboženství v jiných, světským předmětům vyměřených hodinách mohl nahraditi, ježto takovou výměnou hodin školní vyučování žádné újmy neutrpí.[6]) Tím více platí to o školách *venkovských* (filiálních),

ním ve známost uvésti, by se nařízení těch jak sluší *šetřilo* a správy škol jejich provádění *překážky nečinily (!)* Jest to táž jak odporná tak politování hodná, poněvadž svrchovaně pokořující, procedura, dle níž osobují si státní školní orgánové právo rozhodovati o tom, **zdaž** a **kdy** *smějí* církevní nařízení o náboženském vyučování a náboženských cvičeních školní mládeže býti prohlášena. Neb z toho jde, že o vykonávání učitelského, samostatného úřadu Církve rozhodují *vlastně* státní orgánové. Smějí-li totiž dotčená církevní nařízení, byť byla sebe oprávněnější, potřebnější a užitečnější, *pouze tehdy* býti prohlášena, potažmo školní okresní radou správci školy za příčinou jich šetření a provádění oznámena, když tito orgánové s nimi souhlasí — po případě, když dle § 5. cit. zákona s obecným školním řádem »se srovnávají« — tuť jest na bíledni, že *účinek i platnost* řečených církevních nařízení *závisí na uznání* a *schválení* jich státními orgány, což jest čirý *státní* »**placet**« v záležitostech, vyučování náboženství a náboženských úkonů se týkajících — jež říditi a spravovati náleží **jedině Církvi** — neboli z brusu nový druh *státního* »**veta**« v záležitostech čistě církevních, čím je zároveň ráz jeho jak sluší označen a zavrženi nových proticírkevních školních zákonů apoštolskou Stolicí plnou měrou odůvodněno. (Srov. výše cit. papežskou allokuci ze dne 22. června 1868). Takovým praetensím státní moci musí se Církev rozhodně na odpor postaviti, nemá-li její bohodatné *právo* a *poslání* a tím sama její *existence* povážlivě býti ohrožena a ona státi se poslušným sluhou státu.

[3]) Srov. konsist. kurrendy diecese *královéhrad.,* díl VI. str. 239 nn. Podobná nařízení vydaly i jiné bisk. ordinariáty: Pražský, Litoměřický a Budějovický.

[4]) Výraz »*národní škola*« je příliš široký a neurčitý, nepřihlížeje k tomu, že jest nápodobením německého slova »*Volksschule*«; lépe jest zůstati při obvyklém a nyní již veskrz užívaném výrazu: »*škola obecná*«, čemu, jak nadpis tak i obsah výše uvedeného zákona o školách *obecných* nasvědčuje. Ustálený způsob mluvení není vhodno měniti, zvláště naznačuje-li věc správně a srozumitelně.

[5]) Které to jsou, vysvítá z obsahu řečeného zákona a jest z výše uvedených četných rozhodnutí a výnosů světských úřadů průvodno.

[6]) Rozumí se, že má katecheta v zájmu dobré shody učitele *požádati,* aby jej v takových nepředvídaných případech u vyučování náboženství buď

kde katecheta buď pro neodkladné duchovní úkony nebo pro jiné překážky (nepříznivé počasí atd.) vyučovacím školním řádem náboženství vyměřené hodiny vždy dodržeti nemůže. V příčině takových škol, zvláště jsou-li *četné* a od farního sídla *vzdálené*, může po rozumu § 5. výše uvedeného zákona učiněno býti opatření, aby se svolením církevních úřadů v dorozumění s úřady školními učitel dítky svého vyznání náboženství vyučoval.[7])

2. *Náboženská cvičení*, jichž řádné vychovávání katolické mládeže nezbytně vyžaduje, jsou jmenovitě: *Modlitba*, *nábožné písně* před a po vyučování, *obcování službám Božím* (mši sv.), *přijímání sv. svátostí* a obvyklé *prosebné průvody* a *processí*. Co se týče

a) Modlitby, budiž — jakož bylo až dosud zvykem — *před* vyučováním a *po* něm řádně konána a žactvu dříve náležitě vysvětlena. Rovněž konejte se i mezi vyučováním dosud obvyklé krátké modlitby, zvláště v pátek odpoledne (k uctění umučení Páně), když se zvoní umíráčkem a pod.

b) Katolické dítky voděny buďtež *každého dne*, jak bylo dosud zákonitým obyčejem, buď před vyučováním, nebo po něm[8]) *do kostela na mši sv.*, leč by tomu přílišná vzdálenost kostela, veliká zima nebo nepříznivá povětrnost bránila, nebo útlý věk dítek, churavost a nedostatečné jejich ošacení bylo tomu na překážku.[9]) *Kdy* by se měla školní mše sv. konati, zůstavuje se přátelskému dohodnutí katechety se správcem školy.[10])

c) Sv. svátosti mají dítky nejméně *třikrát* do roku[11]) po náležité přípravě přijímati, totiž na počátku a na konci školního roku a v době velikonoční.

---

zastupoval nebo za hodiny vyučování náboženství určené, v nichž by svým předmětům vyučoval, hodiny své mu *postoupil* a s ním si vyměnil, jak se také v praxi děje. Rozumí se, že mají se tyto hodiny nahraditi v *týchž* třídách, v nichž byly vynechány, jakož i nemá se více hodin *přímo po sobě v téže* třídě z ohledu paedagogických náboženství vyučovati. — Výslovně budiž připomenuto, že dle nařízení ministerstva vyučování ze dne 3. dubna 1877 č. 528 má se v každé třídě škol *obecných* a *měšťanských*, při *jednotřídních* školách obecných dílných v *každé* skupině, náboženství katolickému po *dvou hodinách v témdni* vyučovati, by se vyhovělo důležitému účelu předmětu toho. Nařízení to vydáno bylo následkem *návrhu* českého episkopátu, by se počet vyučovacích hodin náboženských *rozmnožil*. S nařízením tímto souhlasí, pokud se týče věci, vynesení téhož ministerstva ze dne 11. července 1879, dle něhož nemá náboženské vychování mládeže býti *předmětem škole cizím*, neboli *pouze vnitřní záležitostí Církve*, nýbrž tvořiti má — jak ze slovného znění školních zákonů, z jejich ducha i z jednání o nich na říšské radě vysvítá — za bezprostředního vedení náboženských orgánů a za vrchního dozoru státního na veřejných *školách* **obecných a středních doplňující část** *vyučování i vychování*.

[7]) Za takové *výpomocné* vyučování náboženství náleží učitelovi přiměřená *odměna*. Srov., co bylo výše o tom pověděno.

[8]) Tak stanoví výnos bisk. ordinariátu Budějovického.

[9]) V případech těchto může katecheta, srozuměv se o tom se správcem školy, od služeb Božích dítky *dispensovati*.

[10]) Že bylo toto ustanovení později světskými úřady školními *změněno* a pouze na *letní* měsíce *obmezeno*, bylo svrchu připomenuto.

[11]) Jinde, jako na př. v diecesi Budějovické, mají dítky *čtyřikrát* do roka sv. svátosti přijímati.

d) Prosebních *průvodů* v den sv. Marka a ve dny křížové, jakož i průvodu o Božím Těle, má školní mládež způsobem dosud obvyklým se súčastňovati.

e) Ve dnech, kdy je nejsvětější Svátost oltářní ze zvláštní příčiny buď v celé diecesi neb v některé farnosti *vystavena*, mají školní dítky v době pro ně určené pobožnost konati.

Na konci podotýká tento výnos, že co se v něm o náboženských cvičeních školní mládeže stanoví, shoduje se nejen s řádem škol obecných, nýbrž i s ministerským vynesením ze dne 21. dubna 1870 č. 3662, a je zároveň tou *nejmenší mírou* těchto cvičení, jež se tedy ještě více obmezovati *nemohou*, kdežto větší míra náboženkých cvičení, než která je v tomto výnosu vytknuta, s povděkem se uznává, jestliže je někde zavedena. Kdyby místní poměry nějaké *změny* buď v míře nebo v pořádku náboženských cvičení vyžadovaly, jest diecésní biskupský úřad ochoten, srozuměv se o tom s příslušnou okresní školní radou, takovým potřebám — pokud lze — vyhověti a žádoucí změnu nařiditi. Tolik svrchu uvedený konsistorní výnos, jehož »uznání«, zemskou školní radou bylo duchovenstvu dne 21. března 1872 č. 1582 s tím doložením sděleno, aby všecko, co v příčině škol středních a obecných v onom výnose se stanoví, *tím náležitěji* zachovávalo, *čím větší* jest jeho *zodpovědnost* za náboženské a mravné vychování školní mládeže.[12])

Co se týče *nedělních a svátečních služeb Božích*, jimž školní mládež katolická obcovati má, ukázala se záhy potřeba *místnějších* ustanovení v této příčině vydati, poněvadž na mnohých místech, kde *není zvláštního* katechety, jenž by ve dny nedělní a sváteční pravidelné služby Boží konal a kde dohled nad plněním tohoto církevního přikázaní ponechán byl rodičům, školní mládež služeb Božích buď *naprosto nenavštěvovala* aneb toliko *nepravi-*

[12]) Srov. ord. list. diecese královéhrad., díl I. str. 63 n. Zmiňuje-li se toto sdělení též o vyučování náboženství a náboženských cvičeních na školách *středních*, dlužno připomenouti, že svrchu uvedený výnos mluví *pouze* o školách *obecných*, čemu již sám jeho *úvod*, jenž se výslovně zákona o školách *těchto* dovolává a má na zřeteli náboženské vyučování a cvičení mládeže škol *obecných*, jakož i *celý obsah* výnosu toho nasvědčuje, nepřihlížeje k tomu, že ústavy střední a vyučování náboženství na nich, nespadají v kompetenci okresních školních rad, kterým byl přec opětně vzpomenutý konsistorní výnos sdělen. Činí-li tedy výnos zemské školní rady (ze dne 14. listopadu 1871 č. 13223) zmínku o vrchních pastýřských nařízeních ohledně vyučování náboženství a náboženských úkonů na školách *středních*, a nařízení ona s obecným školním řádem za souhlasna prohlašuje, tu třeba uzavírati, že byla ordinariátní těchto škol se týkající ustanovení v příčině náboženství v *jiném zvláštním* podání zemské školní radě sdělena a od této s podáním biskupských ordinariátů o školách obecných *zároveň* vyřízena. V případě tom byl by však pasus tohoto výnosu, »že nařízení ona s *obecným školním řádem* souhlasí« tím více nesprávný, ježto vyučovací »řád škol obecných« nemá pro školy *střední* žádné platnosti, an mají školy tyto *zvláštní* zřízení a do kategorie škol obecných *nenáležejí* a poněvadž kromě toho zemská školní rada ukládá výslovně školním radám *okresním*, aby nařízení biskupská v příčině náboženského vyučování — týkající se *patrně škol obecných* — prohlásila. Jinak musilo by se stanoviti, že svrchu uvedený výnos konsistorní *potahován byl exposit* **též na školy střední**, co z mnohých důvodů, jež jsou na snadě, připustiti nelze.

delně a *nedostatečně*. Proto vydala jmenovaná konsitoř dne 15. října 1893 č. 5871 v této příčině *zvláštní* výnos, jímž byl shora uvedený její výnos *doplněn* a v němž se takto stanoví:[13])

1. Co se týče nařízení (ve výnose prvnějším ze dne 9. června 1870 sub 2. b) uvedeného), aby školní mládež *každodenně mši sv. byla přítomna*, **nejsou** tu ovšem *neděle* a *svátky* nikterak *vyjmuty*.[14]) Kde je *zvlášť ustanovený katecheta*, který slouží školní mši sv., nemůže návštěvě chrámu Páně v tyto dny školní mládeži nic býti na závadu.

2. Všichni žáci a žákyně osady, v *níž farní kostel se nachází*, jakož i míst takových, kde je kostel, v němž se služby Boží *pravidelně* konají (jako jsou na př. některé kostely filiální), povinni jsou, počínajíc třetí třídou stáří, o *všech nedělích a svátcích celého roku* — pokud tyto do prázdnin nespadají — dopoledních služeb Božích *společně za dozoru svých učitelů se súčastňovati*. V místech, kde bývá jenom *jedna* mše sv. sloužena, je *farní mše sv. zároveň školní mší sv.*; kde více mší sv. se slouží, určiž duchovní správce, *které* z nich žáci přítomni býti mají. V jednotlivých odůvodněných případech mohou býti netoliko jednotliví, nýbrž i všickni žáci ve srozumění s duchovní správou od návštěvy kostela osvobozeni.

3. Tatáž ustanovení platí i pro žáky oněch škol, jež jsou *na blízku* farního a místního kostela, tak že mohou žáci těchto škol bez zvláštní obtíže a aniž by svému zdraví ublížili v tomto *kostele mši sv. býti přítomni*.

4. Žáci *přespolních* a od farního kostela *vzdálenějších* škol buďtež na druhé přikázaní církevní, které je i váže, *častěji upozorněni a k plnění jeho napomínáni*. Správa školy hledíž se přesvědčiti, jak takoví žáci všeho toho dbají. Zvláště jest si přáti a žádá toho potřeba, aby žáci škol přespolních, není-li vzdálenost veliká, v *letě* za příznivého počasí *několikráte v neděli a ve svátek společně svými učiteli do chrámu Páně vedeni byli*. — Označiti školy, pro něž mají ustanovení odstavce 3. a 4. míti platnost, ponechává se c. k. okresní školní radě.

Po rozumu § 50. školního a vyučovacího řádu ze dne 20. srpna 1870 č. 7648 (ř. z. č. 105) žádá bisk. konsistoř c. k. okresní škol. radu, aby tato s nařízením c. k. ministerstva kultu a vyučování ze dne 16. května 1880 č. 6206 a ze dne 8. prosince

---

[13]) Podobná doplňovací nařízení ohledně nedělních a svátečních služeb Božích vydaly i jiné bisk. konsistoře.

[14]) Jakkoli se obcování službám Božím v neděli a ve svátek samo sebou rozumí, an je *všeobecným přikázaním církevním již nařízeno* a mimo to výrazem »**každodenně**« *bez vyjmutí neděl a svátků* s dostatek naznačeno i určeno, vyskytly se záhy *pochybnosti*, zdaž mají žáci i v tyto dny mši sv. býti přítomni. Odkud tyto prazvláštní pochybnosti pocházely a na jakých důmyslných důvodech se zakládaly, o tom netřeba se šířiti. Možná dost, že vešla příslušná ustanovení časem leckdes částečně v *zapomenutí*, tak že se nekonala náboženská cvičení školní mládeže všude tou měrou, jak to žádoucno jest. (Výnos b. konsistoře Budějovické ze dne 16. ledna 1893, Ord. list z téhož roku, č. 4.).

1881 č. 17958 souhlasná ustanovení o náboženských cvičeních školní mládeže správcům škol *ve známost* uvedla a při provádění jich laskavě *spolupůsobila* Posléze se připomíná, aby duchovenstvo k tomu přihlíželo, by se tato církevní ustanovení o povinné návštěvě nedělních a svátečních služeb Božích školní mládeží řádně *prohlásila* a *zachovávala*, čímž mají se zvláště bisk. *vikáři* a *církevní zástupcové* v okresních školních radách jak náleží hledět přesvědčiti a jestliže by se někde vyskytly v tomto ohledu nedostatky, bisk. konsistoři v čas zprávu o tom dáti.

Na konci budiž výslovně podotknuto, že dle již svrchu (str. 692) uvedeného výnosu ministerstva kultu a vyučování ze dne 11. července 1888, mají církevní, se školním vyučovacím řádem souhlasná ustanovení o náboženských cvičeních a úkonech školní mládeže, když proti nim školní úřady námitek nečinily, povahu platných *nařízení*, jež *povinny* jsou správy škol jakož i školní orgánové zachovávati.

Snesli jsme v předešlém hlavnější, od církevních i světských školních úřadů o náboženském vyučování a náboženských cvičeních katolické školní mládeže postupem času vydaná nařízení, jakož i též ve sporných případech učiněná rozhodnutí a objasnění v této příčině platných zákonů, majíce za to, že je vážení čtenáři přijmou s povděkem, najmě pak, že duchovním správcům a zvláště mladšímu duchovenstvu dobrých služeb v praxi prokáží.

Počátky hry na housle.

K vyučování sborovému, jednotlivců i pro samouky

sestavil

Julius Kocian.

učitel hry na housle při měšťanské škole v Ústí nad Orlicí.

Průvodem opatřil

Jaroslav Kocian.

Dosud vyšly:

Sešit 1. — Cena 4 K. — 4°, stran 40.

OBSAH: **Předmluva.** Housle a jejich části. Příprava **Oddíl I.** Hra bez not **Oddíl II.** Hraní dle not. Nota celá. Nota půlová. Nota čtvrťová. O taktu. O pomlčkách. **Oddíl III.** Tóny, jež vyluzují se pomocí prstů.

Tečka u noty půlové. Oddíl II. cvičení 37, oddíl III. cviče í 31).

Sešit 2. — Cena 4 K. — 4°, strany 41—80.

OBSAH: **Díl III.** pokračuje. Cvičení dvouhlasá (pro žáky) Síla tónu. Nota osminová. Pomlčka osminová (Cvičení 60, písní 15).

Sešit 3. — Cena 4 K. — 4°, strany 81—120.

OBSAH: **Díl III.** pokračuje. Tečka u noty čtvrťové Cvičení tříhlasá (pro žáky). Hra vázaná. Takt tříosminový. (Cvičení 41, písní 18).

Sešitem 4. bude škola ukončena.

Vydávajíce tuto **novou školu houslovou,** doufáme, že zavděčíme se jak pp. učitelům tak i žákům. Jsouť okolnosti, za jakých tato škola sestavena, vysoce interessantním zjevem ve světě hudebním. Podali si tu ruce otec Julius Kocian a syn, Jaroslav Kocian. Onen zkušený učitel hudby, zvláště hry houslí, tento mladý, ale evropského jména požívající virtuos, jenž chce i na poli theorie svůj talent uplatniti. Lze proto i bez frázové reklamy očekávati živý zájem, jenž podporován bude opravdu **levnou cenou,** jež na dílo stanovena.

Abychom i méně zámožným žákům poskytli příležitost školu tuto si zjednati, jsme ochotni, když rodiče sami o to žádati budou, dáti vyšlé sešity na měsíční splátky.

Veškeré objednávky vyřizuje a bližší zprávy o splátkách podává

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství

V. Kotrba, Praha II.-200.

Kalendáře

českého lidu katolického na rok 1903.

Kalendář, rádce a učitel celé rodiny.
(Z našeho prospektu na r. 1902.)

Chceteli sami sobě a svým dětem dobrého učitele, dobrého rádce, dobrého společníka získati, **vyberte si za svůj peníz dobrého, celoročního věrného přítele** *z deviti námi Vám připravených dobrých učitelů, dobrých rádců, dobrých společníků!*

Buďte pamětlivi toho, že každý dobrý katolík a každý věrný Čech již po Vašem celoročním společníku, kalendáři, může souditi — neboť:

„Pověz mi, s kým zacházíš, — a já ti povím, kdo jsi!"

Jména pořadatelů našich kalendářů: Prof. **Julius Košnář, Václav Kotrba, Václav Spaček,** dr. **Jan Zítek** ručí nám za směr jejich, a jména spisovatelů pracemi súčastněných: V. Appelt, F. Berková, B. Bouška, B. Brodský, J. Brožek, J. Bulant, K. Červenka, Al. Dostál, K. Dostál Lutinov, Jos. Dumek, X. Dvořák, Jan V. z Finberka, Edv. Hegner, Fr. Hromadko, Ba onka J. Hrubá z Jelení, A. R. Husová, A. Hušnerová, M. Javorník, Moric Jokai, J. Kos, J. Košnář, Fr. Jiří Koštál, Dr. Fr. Kryštůfek, Fr. Libor, Š. Lomnický, B. Mellanová J. Milota, Tereza Polabská, Fr. Pohunek, Em. Richter, A. Rozsypalová, Dr. Karel L. Řehák, J. Skála, Jos. Soukal, B. Streječek, V. Špaček, A. B. Šťastný, Vl. Šťastný, Marek Twain, Dr. F. Weiser, F. Velhartický, K. J. Zakonský, L. M. Zeithamer, Dr. J. Zítek i jiná ručí nám za obsah.

Jsme jisti, že všechny naše kalendáře:

Vlastenecký Poutník (veliký) za korunu,
Vlastenecký Poutník (malý) za 60 hal.,
Svatováclavský kalendář (veliký) za korunu,
Svatováclavský kalendář (malý) za 60 hal.,
Vlastenecký poutník Svatováclavský, za 1 K 40 h.,
Maria, za korunu,
Meč za korunu,
Praha, za korunu,
Rodina (velké vydání) za 2 K,

budou pro rok 1903 českému lidu katolickému dobrými učiteli, rádci i společníky!

V kalendářích těchto jsou kromě titulního **72** obrazy celostranné a **194** obrazy v textu, **144** povídky, zabavné črty, humoresky, legendy atd., **43** básně, **45** článků poučných, **80** doprovodů k obrazům, směs, vtipy, anekdoty a veliká řada článků pro hospodaře i domácnost.

Všechny naše kalendáře mají jako přílohu krásný, dvanáctibarevný skupinový Bízův obraz: ***Svatý Cyrill a Methoděj vyučují lid slovanský.***

Všechny naše kalendáře jsou stejného formátu. Veliký od malého liší se jen počtem stran.

Vydala

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna V. Kotrba v Praze,
Pštrossova ulice č. 200-II.